Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

នមោ តស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស

អភិធម្មបិដកេ

អដ្ឋសាលិនី នាម

ធម្មសង្គណី-អដ្ឋកថា

គន្ថារម្ភកថា

ករុណា វិយ សត្តេសុ, បញ្ញា យស្ស មហេសិនោ;

ញេយ្យធម្មេសុ សព្ពេសុ, បវត្តិត្ថ យថារុចិ

ទយាយ តាយ សត្តេសុ, សមុស្សាហិតមានសោ;

បាដិហីរាវសានម្ហិ វសន្តោ តិទសាលយេ

បារិច្ឆត្តកមូលម្ហិ បណ្ឌុកម្ពលនាមកេ;

សិលាសនេ សន្និសិន្នោ, អាទិច្ចោវ យុគន្ធរេ

ចក្កវាឡសហស្សេហិ, ទសហាគម្ម សព្ពសោ;

សន្និសិន្នេន ទេវានំ, គណេន បរិវារិតោ

មាតរំ បមុខំ កត្វា, តស្សា បញ្ញាយ តេជសា;

អភិធម្មកថាមគ្គំ, ទេវានំ សម្បវត្តយិ

តស្ស បាទេ នមស្សិត្វា, សម្ពុទ្ធស្ស សិរីមតោ;

សទ្ធម្មញ្ចស្ស បូជេត្វា, កត្វា សង្ឃស្ស ចញ្ជលិំ.

និបច្ចការស្សេតស្ស, កតស្ស រតនត្តយេ;

អានុភាវេន សោសេត្វា, អន្តរាយេ អសេសតោ.

វិសុទ្ធាចារសីលេន, និបុណាមលពុទ្ធិនា;

ភិក្ខុនា ពុទ្ធឃោសេន, សក្កច្ចំ អភិយាចិតោ.

យំ ទេវទេវោ ទេវានំ, ទេសេត្វា នយតោ បុន;

ថេរស្ស សារិបុត្តស្ស, សមាចិក្ខិ វិនាយកោ.

អនោតត្តទហេ គត្វា, ឧបដ្ឋានំ មហេសិនោ;

យញ្ច សុត្វាន សោ ថេរោ, អាហរិត្វា មហីតលំ.

ភិក្ខូនំ បយិរុទាហាសិ, ឥតិ ភិក្ខូហិ ធារិតោ;

សង្គីតិកាលេ សង្គីតោ, វេទេហមុនិនា បុន.

តស្ស គម្ភីរញាណេហិ, ឱគាឡ្ហស្ស អភិណ្ហសោ;

នានានយវិចិត្តស្ស, អភិធម្មស្ស អាទិតោ.

យា មហាកស្សបាទីហិ, វសីហដ្ឋកថា បុរា;

សង្គីតា អនុសង្គីតា, បច្ឆាបិ ច ឥសីហិ យា.

អាកតា បត ខេទេត, យហិខេត្ថខេតពយុត្តយំ;

ឃា ឌីបំ ឌីបចាឃឹតំ, ការសាឃ អកិឃង្គតាˋ

អបខេត្វា តខេតា កាឃំ, តប្ពបឃ្ហិតិចាឃិតំ;

អាខេទាបឃិត្វា តិខេត្តាឃំ, កាឃំ តត្តិតឃាត្យាំˋ

តិកាឃត្តូទលដ្ដិហិ, អឃយ្ញិឃ្សំ អតាក្យលំ;

យហាចិហារចាឃឹតំ, ឌីបឃខេត្ថា ចិតិត្ថឃំˋ

អត្វំ បកាឃឃិឃ្សាយិ, អាកយដ្ឋកចាឃ្យបិ;

កខេហតត្តំ កខេហត្វាត, ខេតាឃឃខេត្ថា ចិចក្ខខេលាˋ

កយ្ដ្ឋាតាតិ ឃត្តាតិ, ចទិឃាកិត្តា ចិបឃ្សតា;

ចិឃ្យត្តិយខេក្ក បតិត់, ឃឃ្វា ឃត្តំ បកាឃិតំˋ

តឃ្វា តំ អក្កខេហត្វាត, ឃកលិឃាឃបិ តត្តិឃា;

បងាត្យក្កយខេតា ឲច, កទិឃ្សាយត្វចល្ហតំˋ

ត្ថតិ ខេយ កាឃយាតឃ្ស, អកិឌយ្ញកចំ ត្ថយំ;

អចិក្ខិតត្វា តិឃាខេយឆ, ក្យល្លកា ហិ អឃំ កចាតិˋ

តិដាតកចា

ពត្ថ ពោតខ្លេត អភិធម្មោ? ធម្មាតិរេកធម្មចិសេសដ្ឋេត។ អតិរេកចិសេសត្ថឌីបពោ ហេត្ថ 'អភិ'-សទ្ទោ។ "ឌាឡ្ហា មេ ទុក្ខា ចេធតា អភិក្កមន្តិ តោ បដិក្កមន្តិ" (ម។ តិ។ ១.១ប៉ះ; សំ។ តិ។ ៥.១៥៥) "អភិក្កន្តចណ្ណា"តិអាឌីសុ (ឹ។ តិ។ ១.១-១) ចិយ។ ពស្មា យថា សមុស្សិពេសុ ពហូសុ ឍេត្តសុ ទេច ធេឌេសុ ច យំ អតិរេកប្បមាណំ ចិសេសចណ្ណសណ្ឋាតន្ទា ឍត្តំ, ពំ 'អតិឆត្តំ'តិ ទុច្ចតិ, យោ អតិរេកប្បមាណោ តាតាចិរាកចណ្ណចិសេសសម្បន្នោ ច ធេខោ សោ 'អតិធេខោ'តិ ទុច្ចតិ, យថា ច ឲ្យពហោ សត្តិបតិពេសុ ពហូសុ រាជកុមារេសុ ទេច ធេឌេសុ ច យោ ខាតិភោគយសឹស្សរិយាឌិសម្បត្តីហិ អតិរេកពរោ ទេច ចិសេសចត្តពរោ ច រាជកុមារោ សោ 'អតិរាជកុមារោ'តិ ទុច្ចតិ, យោ អាយុចណ្ណឹស្សរិយយសសម្បត្តិអាឌីហិ អតិរេកពរោ ទេច ចិសេសចត្តពរោ ច ធេទចា សោ 'អតិធេចចា'តិ ទុច្ចតិ, ពថារូបោ ព្រហ្មាបិ 'អតិព្រហ្មា'តិ ទុច្ចតិ, ឲ្យមេបច អយម្បិ ធម្មោ ធម្មាតិរេកធម្មចិសេសដ្ឋេត 'អភិធម្មោ'តិ ទុច្ចតិ។

សុត្តន្តញ្ហិ បត្វា បញ្ចក្ខន្ធា ឲ្យពធេសេតេច ចិភត្តា, ត តិប្បធេសេត; អភិធម្មំ បត្វា បត សុត្តន្តភាជតីយអភិធម្មភាជតីយបញ្ហបុច្ឆកតយាតំ ចសេត តិប្បធេសពោ ចិភត្តា។ ពថា ទ្វាធសាយពតាតិ, អដ្ឋារស ធាតុយោ, ចត្តារិ សច្ចាតិ, ពាវីសតិន្ទ្រិយាតិ, ទ្វាធសបឌិពោ បច្ចយាការោ។ ពោចលញ្ហិ ឥន្ទ្រិយចិភង្គេ សុត្តន្តភាជតីយំ តត្ថិ, បច្ចយាការេ ច បញ្ហបុច្ឆកំ តត្ថិ។ សុត្តន្តញ្ហិ បត្វា ចត្តារោ សតិបដ្ឋាតា ឲ្យពធេសេតេច ចិភត្តា, ត តិប្បធេសេត; អភិធម្មំ បត្វា បត ពិណ្ណម្បិ តយាតំ ចសេត តិប្បធេសពោច ចិភត្តា។ ពថា ចត្តារិ សម្មប្បធាតាតិ, ចត្តារោ ឥទ្ធិបាធា, សត្ត ពោជ្ឈង្គា, អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ, ចត្តារិ ឈាតាតិ, ចតស្សោ អប្បមញ្ញាយោ, បញ្ច សិក្ខាបធាតិ, ចតស្សោ បដិសម្ភិធា។ ពោចលញ្ហិ សិក្ខាបធចិភង្គេ សុត្តន្តភាជតីយំ តត្ថិ។ សុត្តន្តំ បត្វា ច ញាណំ ឲ្យពធេសេតេច ចិភត្តំ ត តិប្បធេសេត; ពថា ក៏លេសា។ អភិធម្មំ បត្វា បត "ឲ្យពចិធេត ញាណចត្ថុ"តិអាឌិតា (ចិភ។ ៧៥១) តសេយត មាតិកំ ធបេត្វា តិប្បធេសពោច ចិភត្តំ។ ពថា ឲ្យពពោ បដ្ឋាយ អនេកពេហិ តសេហិ កិលេសា។ សុត្តន្តំ បត្វា ច ក្ខុមន្តរបរិច្ឆេធោ ឲ្យពធេសេតេច ចិភត្តោ, ត តិប្បធេសេត; អភិធម្មំ បត បត្វា ពិណ្ណម្បិ តយាតំ ចសេត ក្ខុមន្តរបរិច្ឆេធោ តិប្បធេសពោច ចិភត្តោ។ ឲ្យចំ ធម្មាតិរេកធម្មចិសេសដ្ឋេត អភិធម្មោតិ ចេធិតព្វោ។

បករណបរិច្ឆេធពោ បតេស ធម្មសង្គណីចិភង្គធាតុកថាបុគ្គលបញ្ញត្តិកថាចត្ថុយមកបដ្ឋាតាតំ សត្តន្នំ បករណាតំ ចសេត ធិពោ។ អយមេត្ថ អាចរិយាតំ សមាតកថា។ ចិតណ្ឌចាឌី បតាហ – 'កថាចត្ថុ កស្មា គហិតំ? តនុ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស បរិតិព្វាតពោ អដ្ឋារសចស្សាធិកាតិ ធ្វេ ចស្សសពាតិ អតិក្កមិត្វា មោគ្គលិបុត្តតិស្សត្ថេរេតេតំ ធបិពំ? ពស្មា សាចកភាសិពត្តា ឍឌ្ឌេត ត'ន្តិ។ 'កិំ បត ឍប្បករណាតិ អភិធម្មោ'តិ? 'ឲ្យចំ ត ចធាមី'តិ។ 'អថ កិំ ចធេសី'តិ។ 'សត្តប្បករណាតី'តិ។ 'កពរំ ក'ហេត្វា សត្ត ករោសី'តិ? 'មហាធម្មហធយំ តាម អត្ថិ, ឲ្យពេត សហ សត្តា'តិ។ 'មហាធម្មហធយេ អបុព្វំ តត្ថិ, កតិបយាច បញ្ហាចារា អចសេសា, កថាចត្ថុតាច សទ្ធិំ សត្តា'តិ។ 'ពោ កថាចត្ថុ, មហាធាតុកថា តាម អត្ថិ, ពាយ សទ្ធិំ សត្តា'តិ។ 'មហាធាតុកថាយំ អបុព្វំ តត្ថិ, អប្បមត្តិកាច តន្តិ អចសេសា។ កថាចត្ថុតាច សទ្ធិំ សត្តា'តិ។

សម្មាសម្ពុទ្ធោ ហិ សត្តប្បករណាតិ ធេសេតន្តោ កថាចត្ថុំ បត្វា យា ឲ្យសា បុគ្គលចារេ ពាច ចត្ថុសុ បសេញ្ហសុ ខ្ទិត្តំ បញ្ចកាតំ ចសេត អដ្ឋមុខា ចាធយុត្តិ ពំ អាធិំ កត្វា សព្ពកថាមគ្គេសុ អសម្បុណ្ណភាណចារមត្តាយ បាឡិយា មាតិកំ ធបេសិ។ សា បតេសា "បុគ្គលោ ឧបលព្ភតិ សច្ចិកដ្ឋបរមត្ថេតាតិ។ អាមន្តា។ យោ សច្ចិកដ្ឋោ បរមត្ថោ ពតោ សោ បុគ្គលោ ឧបលព្ភតិ សច្ចិកដ្ឋបរមត្ថេតាតិ។ តហេចំ ចត្តព្វោ។ អាជាតាហិ តិគ្គហំ...បេ... បុគ្គលោ តុបលព្ភតិ សច្ចិកដ្ឋបរមត្ថេតាតិ។ អាមន្តា។ យោ សច្ចិកដ្ឋោ បរមត្ថោ ពតោ សោ បុគ្គលោ តុបលព្ភតិ សច្ចិកដ្ឋបរមត្ថេតាតិ។ តហេចំ ចត្តព្វោ។ អាជាតាហិ តិគ្គហំ...បេ...។ សព្ពត្ថ បុគ្គលោ ឧបលព្ភតិ សព្ពត្ថ បុគ្គលោ តុបលព្ភតិ, សព្ពធា បុគ្គលោ ឧបលព្ភតិ សព្ពធា បុគ្គលោ តុបលព្ភតិ, សព្ពេសុ បុគ្គលោ ឧបលព្ភតិ សព្ពេសុ បុគ្គលោ តុបលព្ភតិ សច្ចិកដ្ឋបរមត្ថេតា"តិ (កថា។ ១៥-១៧) ឲ្យចំ

បធមំ ចាគំ តិឞ្សាយ បធមំ តិក្កហំ, ទុតិឃំ តិឞ្សាយ ទុតិឃំ ...ទប... អដ្ឋមំ តិឞ្សាយ អដ្ឋមំ តិក្កហំ ឌឞ្សទត្តត ឞត្ថទរា ធបិតា៌ ឰមិតា តទឃត ឞទ្ធត្ថ យាតិកាធបត់ ទចឌិតន្ថា៌ ចំ បទតចំ យាតិកំ ធទបទគ្គា ឰមំ ឌិប្តា ធទបឞិ – យយ បរិតិទ្ធាតទតា អដ្ឋារឞចឞ្សាឆិកាត់ ខ្ចិត្ថិ ចឞ្សឞតាត់ យត្ថទក ទយាក្កលិបុត្តតិឞ្សទត្ថទរា គាយ កិក្ខុ កិក្ខុឞហឞ្សយទ្ទ្ឍតិឞិទគ្គា ឞកចាទឆ បត្ថ ឞុត្តឞតាតិ បទចាទឆ បត្ថាតិ ឞុត្តឞហឞ្សំ ឞទយាឆាទតត្ថា ឌឹឈតិកាឃបុយាឃំ កចាចត្ថុបុកទឃំ ការទឌឞ្សតីតិ៌

ទយាក្កលិបុត្តតិឞ្សទត្ថទរាបិ ឰឆំ បកទឃំ ទឆទឞទគ្គា ត អត្តទតា ឆារទឃត ទឆទឞឞិ, ឞត្ថទរា បត ឌិគ្គតទឃត ធបិតយាតិកាឃ ទឆទឞឞិ៌ ឰតិ ឞត្ថទរា ឌិគ្គតទឃត ធបិតយាតិកាឃ ទឆឞិតត្ថា ឞកលទយ្យចំ បកទឃំ ត្យន្តកាឞិតទយច គាយ ឌាចំ៌ ឃធា កិំ? ឃធា យឆុបិល្ហិកឞុត្តគ្គាឌិតិ ៌ យឆុបិល្ហិកឞុត្តគ្គឞិជ្យាកកចា “ឃទតាតិឌាត់ កិក្ខុ បុរិឞំ បបត្ថាឞត្តាឞគ្គា ឞឃុឌាចទត្តិ, ខុត្ថ ទឆ គត្ថិ អកិតគ្គិតគ្គំ អកិចឌិតគ្គា អទ្ទ្យាឞិតគ្គំ, ខុទឞចទគ្គា ទាកាត្ឞឃាត”គ្គិ (យ៌ តិ៌ ១៌១០១) យាតិកំ ធទបត្ថា ដ្ឋោឃាឞតា ចិហាទ៌ បិចិឞិ៌

ឆយុបុដិក្កាហកា កិក្ខុ យហាកក្ខាគទត្ថទ៌ ដ្ឋបឞក្កមិត្ថា ឌឞជាទឃត ធបិតយាតិកាឃ អត្ថំ បុឆ្និឞុ៌ ទឆទរា បុឆ្និតយត្តទកទតច អកទឆត្ថា ឌឞជាឃឞ្ស អបចិតិឌឞ្សតត្ថំ “ទឞឃ្យធាបិ អាចុទឞា បុរិទឞា ឞារត្តិទកា ឞារកទចឞី”តិ (យ៌ តិ៌ ១៌១០១) ឞារទាបមំ អាហរិត្ថា ឞារទ្រុក្ខា ចិឃ កកចា ឞាឃាបលិឞឞឌិឞា ឞាចកា, “ទឞា ហាចុទឞា កកចា ឌាត់ ឌាគាតិ, បឞ្សំ បឞ្សតិ ចក្ខុទតា ឆាឃាក្ខុទតា ឆយុក្ខុទតា ព្រហ្មក្ខុទតា ចត្តា បចត្តា អត្ថឞ្ស តិទគ្គតា អឃតឞ្ស ឌាតា ឆយុឞ្សាមី តធាកទតា”តិ ឞត្ថទ៌ ទធាទយត្ថា បុគបុត់ ទធទរហិ ឃាចិទតា ឞត្ថទរា ធបិតយាតិកាឃ អត្ថំ ចិកឌិត្ថា “អាកន្តូយាគា ច បត តុទយ្យអាឃឞុទគ្គា កកចត្តិទឃច ដ្ឋបឞក្កមិត្ថា ខុតយត្ថំ បដិបុច្ឆេយ្យាធ ឞទឆ ឞទ្ធត្ថាតទ្ធារទឃត ឞឌ្ឍិ ឃិឞគ្គិឃយាត់ ឞទយតិ កទលាយ្យាធ, ទគា ទឆ យា កល្យាត្ថា”តិ ឰមិតា អឆិបុរទឃត “ឃធា ទចា កកចា ត្យាកទរាតិ តធា គំ ឆារទឃ្យាធា”តិ ចត្ថា ដ្ឋទឃ្យារទឌឞិ៌

ទត ឞត្ថទ៌ ដ្ឋបឞក្កមិត្ថា បុឆ្និឞុ៌ ឞត្ថា ឌុក្កធិចំ កក្ខាទគគាតិ អចត្ថា ឞុចណ្ហាលិដ្កំ ដ្ឋឞ្សារទបទគ្គា ចិឃ កឹចំ ដ្ឋគ្គារទយត្ថា ឞុបុបុមិតឞតបត្តឞឞ្សិទិកំ យហាយុលំ បុទទគ្គា ព្រហ្មឞ្សទ៌ តិគ្គារទត្ថា ឞាឆុ ឞាឆុតិ ទធទឞ្ស ឞាឆុកាទ៌ ឌត្ថា “បល្ហិទតា, កិក្ខុទច, យហាកក្ខាទគា, យហាបទ្ធោ កិក្ខុទច យហាកក្ខាទគា, យំ ទឆបិ តុទយ្យកិក្ខុទច, ខុតយត្ថំ បដិបុច្ឆេយ្យាធ, អហម្បិ ចំ ខុចទយចំ ត្យាកទរយ្យំ ឃធា ចំ យហាកក្ខាទគត ត្យាកត”គ្គិ (យ៌ តិ៌ ១៌១០៥) អាហ៌

ខុចំ ឞត្ថទរា អត្ថុយាឌិតកាលទតា បដ្ឋាឃ ច បត ឞកលំ ឞុត្តំ ត្យន្តកាឞិតំ គាយ ឌាចំ៌ អាគគ្គូទត្ថទរាឌីហិ ចិត្ថទរិតឞុទត្តឞុបិ ខុទឞច តទឃា៌ ខុចទយច ឞយុាឞត្យុទគ្គា ឞត្តបុកទលាតិ ទឆទឞទគ្គា កចាចត្ថំ បត្ថា ចុត្តតទឃត យាតិកំ ធទបឞិ៌ ធទបទគ្គា ច បត ឰមំ អដ្ឋឞ –

យយ បរិតិទ្ធាតទតា អដ្ឋារឞចឞ្សាឆិកាត់ ខ្ចិត្ថិ ចឞ្សឞតាត់ យត្ថទក ទយាក្កលិបុត្តតិឞ្សទត្ថទរា គាយ កិក្ខុ កិក្ខុឞហឞ្សយទ្ទ្ឍតិឞិទគ្គា ឞកចាទឆ បត្ថ ឞុត្តឞតាតិ បទចាទឆ បត្ថាតិ ឞុត្តឞហឞ្សំ ឞទយាឆាទតត្ថា ឌឹឈតិកាឃបុយាឃំ កចាចត្ថុបុកទឃំ ការទឌឞ្សតីតិ៌

ទយាក្កលិបុត្តតិឞ្សទត្ថទរាបិ ឰមំ បកទឃំ ទឆទឞទគ្គា ត អត្តទតា ឆារទឃត ទឆទឞឞិ, ឞត្ថទរា បត ឌិគ្គតទឃត ធបិតយាតិកាឃ ទឆទឞឞិ៌ ឰតិ ឞត្ថទរា ឌិគ្គតទឃត ធបិតយាតិកាឃ ទឆឞិតត្ថា ឞកលទយ្យចំ បកទឃំ ត្យន្តកាឞិតទយច ឌាចំ៌ ខុចំ កចាចត្ថុគាច ឞឌ្ឍិ ឞត្ត បកទលាតិ អកិឆទយុា

ນາມ.

ຕຕ຺ຖ ຘມ຺ມສງ຺ຄຓີປກຣເຓ ຈຕເສ຺ສາ ວິພຕ຺ຕິໂຍ – ຈິຕ຺ຕວິພຕ຺ຕິ ຣູປວິພຕ຺ຕິ ນິເກ຺ຂປຣາສິ ອຕ຺ຖຸທ຺ທາໂຣຕິ. ຕຕ຺ຖ ກາມາວຈຣກຸສລໂຕ ອຏ຺ຐ, ອກຸສລໂຕ ທ຺ວາທສ, ກຸສລວິປາກໂຕ ໂສຬສ, ອກຸສລວິປາກໂຕ ສຕ຺ຕ, ກິຣິຍໂຕ ເອກາທສ; ຣູປາວຈຣກຸສລໂຕ ປຎ຺ຈ, ວິປາກໂຕ ປຎ຺ຈ, ກິຣິຍໂຕ ປຎ຺ຈ; ອຣູປາວຈຣກຸສລໂຕ ຈຕ຺ຕາຣິ, ວິປາກໂຕ ຈຕ຺ຕາຣິ, ກິຣິຍໂຕ ຈຕ຺ຕາຣິ; ໂລກຸຕ຺ຕຣກຸສລໂຕ ຈຕ຺ຕາຣິ, ວິປາກໂຕ ຈຕ຺ຕາຣີຕິ ເອກູນນວຸຕິ ຈິຕ຺ຕານິ ຈິຕ຺ຕວິພຕ຺ຕິ ນາມ. ຈິຕ຺ຕຸປ຺ປາທກຓ຺ຑນ຺ຕິປິ ເອຕເສ຺ສວ ນາມໍ. ຕໍ ວາຈນາມຄ຺ຄໂຕ ອຕິເຣກຉພາຓວາຣໍ, ວິຕ຺ຖາຣິຍມານໍ ປນ ອນນ຺ຕມປຣິມາຓໍ ໂຫຕິ.

ຕທນນ຺ຕຣໍ ເອກວິເຘນ ທຸວິເຘນາຕິອາທິນາ ນເຍນ ມາຕິກໍ ຐເປຕ຺ວາ ວິຕ຺ຖາເຣນ ວິພຊິຕ຺ວາ ທສ຺ສິຕາ ຣູປວິພຕ຺ຕິ ນາມ. ຣູປກຓ຺ຑນ຺ຕິປິ ເອຕເສ຺ສວ ນາມໍ. ຕໍ ວາຈນາມຄ຺ຄໂຕ ອຕິເຣກທ຺ວິພາຓວາຣໍ, ວິຕ຺ຖາຣິຍມານໍ ປນ ອນນ຺ຕມປຣິມາຓໍ ໂຫຕິ.

ຕທນນ຺ຕຣໍ ມູລໂຕ ຂນ຺ຘໂຕ ທ຺ວາຣໂຕ ພູມິໂຕ ອຕ຺ຖໂຕ ຘມ຺ມໂຕ ນາມໂຕ ລິງ຺ຄໂຕຕິ ເອວໍ ມູລາທີຫິ ນິກ຺ຂິປິຕ຺ວາ ເທສິຕໍ ນິເກ຺ຂປກຓ຺ຑໍ ນາມ. ຍຖາຫ –

ມູລໂຕ ຂນ຺ຘໂຕ ຈາປິ, ທ຺ວາຣໂຕ ຈາປິ ພູມິໂຕ;

ອຕ຺ຖໂຕ ຘມ຺ມໂຕ ຈາປິ, ນາມໂຕ ຈາປິ ລິງ຺ຄໂຕ;

ນິກ຺ຂິປິຕ຺ວາ ເທສິຕຕ຺ຕາ, ນິເກ຺ຂໂປຕິ ປວຸຈ຺ຈຕີ.

ນິເກ຺ຂປກຓ຺ຑນ຺ຕິປິ ຕເສ຺ສວ ນາມໍ. ຕໍ ວາຈນາມຄ຺ຄໂຕ ຕິມຕ຺ຕພາຓວາຣໍ, ວິຕ຺ຖາຣິຍມານໍ ປນ ອນນ຺ຕມປຣິມາຓໍ ໂຫຕິ.

ຕທນນ຺ຕຣໍ ປນ ເຕປິຏກສ຺ສ ພຸທ຺ຘວຈນສ຺ສ ອຕ຺ຖຸທ຺ທາຣພູຕໍ ຍາວ ສຣຓທຸກາ ນິກ຺ຂິຕ຺ຕໍ ອຏ຺ຐກຖາກຓ຺ຑໍ ນາມ. ຍໂຕ ມຫາປກຣຓິຍາ ພິກ຺ຂູ ມຫາປກຣເຓ ຄຓນຈາເຣ ອສລ຺ລກ຺ເຂນ຺ຕາ ຄຓນຈາເຣ ສມາເນນ຺ຕິ. ຕໍ ວາຈນາມຄ຺ຄໂຕ ທ຺ວິມຕ຺ຕພາຓວາຣໍ, ວິຕ຺ຖາຣິຍມານໍ ປນ ອນນ຺ຕມປຣິມາຓໍ ໂຫຕິ.

ອິຕິ ສກລມ຺ປິ ຘມ຺ມສງ຺ຄຓີປກຣຓໍ ວາຈນາມຄ຺ຄໂຕ ອຕິເຣກເຕຣສມຕ຺ຕພາຓວາຣໍ, ວິຕ຺ຖາຣິຍມານໍ ປນ ອນນ຺ຕມປຣິມາຓໍ ໂຫຕິ. ເອວເມຕໍ –

ຈິຕ຺ຕວິພຕ຺ຕິ ຣູປຎ຺ຈ, ນິເກ຺ຂໂປ ອຕ຺ຖໂຊຕນາ;

ຄມ຺ພີຣໍ ນິປຸຓໍ ຐານໍ, ຕມ຺ປິ ພຸທ຺ເຘນ ເທສິຕໍ.

តងតត្តទ៉ិ ចិកដ្កប្បករណំ តាយ៉ តំ លន្ឋចិកដ្កោ អាឃតនចិកដ្កោ ឆាតុចិកដ្កោ សច្ចចិកដ្កោ ឥន្ទ្រិយចិកដ្កោ បច្ចយាការចិកដ្កោ សតិបដ្ឋាតចិកដ្កោ សម្មប្បឆាតចិកដ្កោ ឥទ្ធិបាឌចិកដ្កោ ពោជ្ឈដ្កចិកដ្កោ យក្កដ្កចិកដ្កោ ឈាតចិកដ្កោ អប្បមញ្ញាចិកដ្កោ សិក្ខាបឌចិកដ្កោ បដិសម្ពិទាចិកដ្កោ ញាណចិកដ្កោ ឲុទ្ទកចត្ថុចិកដ្កោ ឆម្មហឌយចិកដ្កោតិ អដ្ឋារសចិកេឆត ចិកត្តំ៍

តត្ថ លន្ឋចិកដ្កោ ឞុត្តន្តភាជនីយអភិធម្មភាជនីយបញ្ហាបុច្ឆកានំ ចសេត តិធា ចិកត្តោ៍ សោ ចាឆតាយក្កតោ បច្ចាយត្តកាលចាររោ, ចិត្តារិឃយាតោ បត អតត្តោ អបរិយាលោ ហោតិ៍ តតោ បរំ អាឃតនចិកដ្កាគយោបិ ឲុតតហេច តីហិ តយេហិ ចិកត្តោ៍ តោតុ អាឃតនចិកដ្កោ ចាឆតាយក្កតោ អតិរេកកាលចាររោ, ឆាតុចិកដ្កោ ទ្វិយត្តកាលចាររោ៍ តឆា សច្ចចិកដ្កោ៍ ឥន្ទ្រិយចិកដ្ក ឞុត្តន្តភាជនីយំ តត្វិ; ចាឆតាយក្កតោ បតេស អតិរេកកាលចារយត្តោ៍ បច្ចយាការចិកដ្កោ លយត្តកាលចាររោ, បញ្ហាបុច្ឆកំ បតត្វ តត្វិ៍ សតិបដ្ឋាតចិកដ្កោ អតិរេកកាលចារយត្តោ; តឆា សម្មប្បឆាត ឥទ្ធិបាឌពោជ្ឈដ្កយក្កដ្កចិកដ្កោ៍ ឈាតចិកដ្កោ ទ្វិកាលចារយត្តោ, អប្បមញ្ញាចិកដ្កោ អតិរេកកាលចារយត្តោ៍ សិក្ខាបឌចិកដ្កោបិ ឞុត្តន្តភាជនីយំ តត្វិ; ចាឆតាយក្កតោ បតេស អតិរេកកាលចារយត្តោ; តឆា បដិសម្ពិទាចិកដ្កោ៍ ញាណចិកដ្កោ គសចិកេឆត ចិកត្តោ; ចាឆតាយក្កតោ បតេស តិយត្តកាលចាររោ៍ ឲុទ្ទកចត្ថុចិកដ្កោបិ គសចិកេឆត ចិកត្តោ; ចាឆតាយក្កតោ បតេស តិយត្តកាលចាររោ៍ ឆម្មហឌយចិកដ្កោ តិចិកេឆត ចិកត្តោ; ចាឆតាយក្កតោ បតេស អតិរេកទ្វិកាលចារយត្តោ៍ សព្វោបិ ចិត្តារិឃយាតោ អតត្តោ អបរិយាលោ ហោត្តិ៍ ឲុចយេតំ ចិកដ្កប្បករណំ ចាឆតាយក្កតោ បច្ចាតិសយត្តកាលចារំ; ចិត្តារតោ បត អតត្តយបរិយាលំ ហោតិ៍

តងតត្តទ៉ិ ឆាតុកថាបករណំ តាយ៉ តំ សដ្កហោ អសដ្កហោ, សដ្កហិតេត អសដ្កហិតំ, អសដ្កហិតេត សដ្កហិតំ, សដ្កហិតេត សដ្កហិតំ, អសដ្កហិតេត អសដ្កហិតំ; សប្បយោកោ ចិប្បយោកោ, សប្បយុត្តេត ចិប្បយុត្តំ, ចិប្បយុត្តេត សប្បយុត្តំ, សប្បយុត្តេត សប្បយុត្តំ, ចិប្បយុត្តេត ចិប្បយុត្តំ; សដ្កហិតេត សប្បយុត្តំ ចិប្បយុត្តំ; សប្បយុត្តេត សដ្កហិតំ អសដ្កហិតំ, អសដ្កហិតេត សប្បយុត្តំ ចិប្បយុត្តំ, ចិប្បយុត្តេត សដ្កហិតំ អសដ្កហិតន្តិ ចុទ្ទសចិកេឆត ចិកត្តំ៍ តំ ចាឆតាយក្កតោ អតិរេកលកាលចារយត្តំ, ចិត្តារិឃយាតំ បត អតត្តយបរិយាលំ ហោតិ៍

តងតត្តទ៉ិ បុក្កលបញ្ញាត្តិ តាយ៉ សា “លន្ឋបញ្ញាត្តិ អាឃតនបញ្ញាត្តិ ឆាតុបញ្ញាត្តិ សច្ចបញ្ញាត្តិ ឥន្ទ្រិយបញ្ញាត្តិ បុក្កលបញ្ញាត្តី”តិ លព្វិកេឆត ចិកត្តោ៍ សា ចាឆតាយក្កតោ អតិរេកបច្ចាកាលចារា; ចិត្តារិឃយាតោ បត អតត្តោ អបរិយាលាច ហោតិ៍

តងតត្តទ៉ិ កថាចត្ថុប្បករណំ តាយ៉ តំ សកចាទេគ បច្ចា ឞុត្តសតានិ បរចាទេគ បច្ចាតិ ឞុត្តសហស្សំ សយោឆាតេត្វា ចិកត្តំ៍ តំ ចាឆតាយក្កតោ ឥតាតិ បោត្ថកេ លិលិតំ អក្កហេត្វា សដ្ឋីតិអារោបិតតយេត ឌីឃតិកាយប្បមាណំ, ចិត្តារិឃយាតំ បត អតត្តយបរិយាលំ ហោតិ៍

តងតត្តទ៉ិ ឃមកំ តាយ៉ តំ មូលឃមកំ លន្ឋឃមកំ អាឃតនឃមកំ ឆាតុឃមកំ សច្ចឃមកំ សង្ខារឃមកំ អតុសឃឃមកំ ចិត្តឃមកំ ឆម្មឃមកំ ឥន្ទ្រិយឃមកន្តិ គសចិកេឆត ចិកត្តំ៍ តំ ចាឆតាយក្កតោ ឌីសកាលចារសតំ, ចិត្តារតោ បត អតត្តយបរិយាលំ ហោតិ៍

តងតត្តទ៉ិ យហាបករណំ តាយ៉ បដ្ឋាតត្តិបិ តស្សេច តាមំ៍ តំ ហេតុបច្ចយោ អារម្មណបច្ចយោ អធិបតិបច្ចយោ អតត្តរបច្ចយោ សមតត្តរបច្ចយោ សហជាតបច្ចយោ អញ្ញមញ្ញបច្ចយោ តិស្សយបច្ចយោ ឧបតិស្សយបច្ចយោ បុរេជាតបច្ចយោ បច្ឆាជាតបច្ចយោ អាសេចតបច្ចយោ កម្មបច្ចយោ ចិបាកបច្ចយោ អាហារបច្ចយោ ឥន្ទ្រិយបច្ចយោ ឈាតបច្ចយោ យក្កបច្ចយោ សប្បយុត្តបច្ចយោ

វិប្បយុត្តបច្ចយោ អត្ថិបច្ចយោ នត្ថិបច្ចយោ វិគតបច្ចយោ អវិគតបច្ចយោតិ។ បច្ចយវសេន តាវ ចតុវីសតិវិធេន វិភត្តំ។

ឥមស្មិំ បន ឋានេ បដ្ឋានំ សមានេតព្ពំ។ កុសលត្តិកាទយោ ហិ ទ្វាវីសតិ តិកា, នាម ហេតូ ធម្មា នហេតូ ធម្មា...បេ... សរណា ធម្មា អរណា ធម្មាតិ ឥមេ សតំ ទុកា។ អបរេបិ វិជ្ជាភាគិនោ ធម្មា អវិជ្ជាភាគិនោ ធម្មា...បេ... ខយេ ញាណំ, អនុប្បាទេ ញាណន្តិ ទ្វាចត្តាលីស សុត្តន្តិកទុកា នាម។ តេសុ ទ្វាវីសតិ តិកា សតំ ទុកាតិ អយំ អាហច្ចភាសិតា ជិនវចនភូតា សព្ពញ្ញុតញ្ញាណេន ទេសិតា សត្តន្នំ បករណានំ មាតិកា នាម។

អថាបរេ ទ្វាចត្តាលីស សុត្តន្តិកទុកា កុតោបភវា កេន ឋបិតា កេន ទេសិតាតិ? ធម្មសេនាបតិសារិបុត្តត្ថេរប្បភវា, តេន ឋបិតា, តេន ទេសិតាតិ។ ឥមេ ឋបេន្តោ បន ថេរោ ន សាមុក្កំសិកេន អត្តនោ ញាណេន ឋបេសិ។ ឯកុត្តរិយំ បន ឯកកនិបាតទុកនិបាតសង្គីតិទសុត្តរសុត្តន្តេហិ សមោធានេត្វា អាភិធម្មិកត្ថេរានំ សុត្តន្តំ បត្វា អកិលមត្ថំ ឋបិតា។ តេ បនេតេ ឯកស្មិំ និក្ខេបកណ្ឌេយេវ យត្កំ វិបេត្វា វិភត្តា។ សេសដ្ឋានេសុ យាវ សរណទុកា អភិធម្មេ វិភត្តា។

សម្មាសម្ពុទ្ធេន ហិ អនុលោមបដ្ឋានេ ទ្វាវីសតិ តិកេ និស្សាយ តិកបដ្ឋានំ នាម និទ្ទិដ្ឋំ។ សតំ ទុកេ និស្សាយ ទុកបដ្ឋានំ នាម និទ្ទិដ្ឋំ។ តតោ បរំ ទ្វាវីសតិ តិកេ គហេត្វា ទុកសតេ បក្ខិបិត្វា ទុកតិកបដ្ឋានំ នាម ទស្សិតំ។ តតោ បរំ ទុកសតំ គហេត្វា ទ្វាវីសតិយា តិកេសុ បក្ខិបិត្វា តិកទុកបដ្ឋានំ នាម ទស្សិតំ។ តិកេ បន តិកេសុយេវ បក្ខិបិត្វា តិកតិកបដ្ឋានំ នាម ទស្សិតំ។ ទុកេ ច ទុកេសុយេវ បក្ខិបិត្វា ទុកទុកបដ្ឋានំ នាម ទស្សិតំ។ វុត្តំ –

តិកញ្ច បដ្ឋានវរំ ទុកុត្តមំ,

ទុកតិកញ្ចេវ តិកទុកញ្ច;

តិកតិកញ្ចេវ ទុកទុកញ្ច,

ឆ អនុលោមម្ហិ នយា សុគម្ភីរាតិ។ (បដ្ឋា. ១.១.១៨);

បច្ចនីយបដ្ឋានេបិ ទ្វាវីសតិតិកេ និស្សាយ តិកបដ្ឋានំ នាម។ ទុកសតំ និស្សាយ ទុកបដ្ឋានំ នាម។ ទ្វាវីសតិតិកេ ទុកសតេ បក្ខិបិត្វា ទុកតិកបដ្ឋានំ នាម។ ទុកសតំ ទ្វាវីសតិយា តិកេសុ បក្ខិបិត្វា តិកទុកបដ្ឋានំ នាម។ តិកេ តិកេសុយេវ បក្ខិបិត្វា តិកតិកបដ្ឋានំ នាម។ ទុកេ ទុកេសុយេវ បក្ខិបិត្វា ទុកទុកបដ្ឋានំ នាមាតិ បច្ចនីយេបិ ឆហិ នយេហិ បដ្ឋានំ និទ្ទិដ្ឋំ។ តេន វុត្តំ –

តិកញ្ច បដ្ឋានវរំ ទុកុត្តមំ,

ទុកតិកញ្ចេវ តិកទុកញ្ច;

តិកតិកញ្ចេវ ទុកទុកញ្ច,

ឆ បច្ចនីយម្ហិ នយា សុគម្ភីរាតិ (បដ្ឋា. ១.១.៣៣);

តតោ បរំ អនុលោមបច្ចនីយេបិ ឯតេនេវ ឧបាយេន ឆ នយា ទស្សិតា. តេនាហ –

តិកញ្ច បដ្ឋានវរំ ទុកុត្តមំ,

ទុកតិកញ្ចេវ តិកទុកញ្ច;

តិកតិកញ្ចេវ ទុកទុកញ្ច,

ឆ អនុលោមបច្ចនីយម្ហិ នយា សុគម្ភីរាតិ (បដ្ឋា. ១.១.៣៥);

តទនន្តរំ បច្ចនីយានុលោមេបិ ឯតេហេវ ឆហិ នយេហិ និទ្ទិដ្ឋំ. តេនាហ –

តិកញ្ច បដ្ឋានវរំ ទុកុត្តមំ,

ទុកតិកញ្ចេវ តិកទុកញ្ច;

តិកតិកញ្ចេវ ទុកទុកញ្ច,

ឆ បច្ចនីយានុលោមម្ហិ នយា សុគម្ភីរាតិ (បដ្ឋា. ១.១.៣៧);

ឯវំ អនុលោមេ ឆ បដ្ឋានានិ, បដិលោមេ ឆ, អនុលោមបច្ចនីយេ ឆ, បច្ចនីយានុលោមេ ឆ បដ្ឋានានីតិ ឥទំ ចតុវីសតិសមន្តបដ្ឋានសមោធានំ បដ្ឋានំ មហាបករណំ នាម.

ឥទានិ ឥមស្ស អភិធម្មស្ស គម្ភីរភាវវិជាននត្ថំ ចត្តារោ សាគរា វេទិតព្ពា – សំសារសាគរោ, ជលសាគរោ, នយសាគរោ, ញាណសាគរោតិ. តត្ថ សំសារសាគរោ នាម –

ឍន្ត្ថាតព្វា បះបិះ, ឌាត្យអាឃឋតាត ច;

អន្ត្តាឆ្តិត្ត ចត្តុយាភា, ឋឋារទាតិ បក្ខ្ចតីតិ៍

ឲចំ ចុតុ្ត ឋឋារចះ្ចំ ឞ្ហាឃំ ឃឞ្ចា ឱ្ពេយឋ ឋត្តាត់ ក្តុប្យត្តិឃា បុទិយា រោកះ ត បញ្ញ្ហាឃតិ ឲត្តកាតព្យ៉ាចឃ្យឋតាត់ ចា ចឃ្យឋហឃ្យាត់ ចា ចឃ្យឋតឋហឃ្យាត់ ចា, កប្យឋតាត់ ចា កប្យឋហឃ្យាត់ ចា កប្យឋតឋហឃ្យាត់ ចា យត្តេក ឋត្តា ក្តុប្យត្តា, ឥទោ បុទ្ទ្តា តារហឃុត្តិ ចា, អឃុកឃ្យ ភាយ ទទ្ទ្ទា កាលេ ក្តុប្យត្តា, អឃុកឃ្យ ឰដ្ឋ្ឋឃ្យ កាលេ ក្តុប្យត្តា ឥទោ បុទ្ទ្តា តារហឃុត្តិ ចា, អឃំ បទិទ្ឆ្នូទា តត្តិ; “បុទិយា, កិក្លូច, រោកះ ត បញ្ញ្ហាឃតិ អចិឌ្ឍាឃ, ឱ្ពេតា បុទ្ទ្តា អចិឌ្ឍា តារហានិ អឆ បឆ្នូ ឋយកឌី”តិ (អ៍ តិ៍ ១០៍៩១) ឱ្ពឃិតា បត តទយត ឋឋារឋាកទោ អតយតទក្កាច៍

យហារឃុទ្ធ្ធា បត ឌលឋាកទោ តាយាតិ ទចឌិតទ្ទ្តា៍ ទឋា ចត្យទានីតិទឃាឌតឋហឃ្យកឃ្ចីទោ៍ ឥត្ត ក្ដកឃ្យ អាឮហកឋទតហិ ចា អាឮហកឋហទឃ្យហិ ចា អាឮហកឋតឋហទឃ្យហិ ចា បយាណ៍ ភាយ តត្តិ ៍ អឆ ទោ អឋទ្ឆ្ឆ្យទឃ្យា អប្យទយទឃ្យា យហា្កដកក្លូទន្ត្ថាទត្តច ឋត្តិ្យ កឆ្នូតិ៍ អឃំ ឌលឋាកទោ ភាយ៍

កតទយា តឃឋាកទោ? ទតបិះក់ ឰដ្ឋ្ឋចឥត៍ ទ្ចួបិ ហិ តត្តិទឃា បឆ្ចទចក្លូត្តាត់ ឋដ្ឋ្ឋាឋយ្យត្តាត់ បឋាឥពហុលិត់ ពាកាល្យុត្តទាត់ ក្យុលបុត្តាត់ អតត្តិ ប៉ីតិទឃាយតឃ្យំ ក្តុប្យជ្ជតិ៍ កតយា ទ្ចួ? ចិតឃព្វា អកិឌយុព្វ៍ ចិតឃឌទកិក្លូតព្យ៉ាចិតឃតត្តិ បឆ្ចទចក្លូត្តាត់ ទគោឋាត្យុន្ទិ ឋិក្លាបឌបញ្ញ្ហាបត់ ភាយ – ឱ្ពយឋិ្ចិ ទគាទឋ ឱ្ពយឋិ្ចិ ឌីតិក្លូទយ ឱ្ពំ ភាយ ទហាតីតិ ឋិក្លាបឌបញ្ញ្ហាបត់ – អទ្ទ្ទាឋំ អចិឋទឃា, ឰដ្ឋាតទយច ចិឋទឃាតិ៍ ក្តុត្តទិយត្យុឃ្យឌយុទបឃ្យាល់ បឆ្ចទចក្លូត្តាត់ តីលទបឃ្យាល់ បឆ្ចទចក្លូត្តាត់ ឋព្វាទិត្តុទបឃ្យាល់ បឆ្ចទចក្លូត្តាត់ អតត្តិ ប៉ីតិទឃាយតឃ្យំ ក្តុប្យជ្ជតិ៍ អាកិឌយិ្ចកិក្លូតយិ្យ ឍត្ត្តាទ់ អាឃតត្តុទ់ ឌាត្តុត្តាទ់ ឱ្ពត្រ្កឃត្តុទ់ ពាលទពាធ្ពុកាយុចិបិាកត្តុទ់ ទ្វាបិាទ្វាបបទិទ្ឆ្នូត់ ឋហ្យ្យុក្យុយឌយុំ កកតតលេ តារកទ្វាបិតិ កហ្យ្យត្តា ចិឃ ទ្វាបិាទ្វាបឌទយុ បត្តិ បត្តិ ទកាដ្ឋាឋំ ទកាដ្ឋាឋំ កត្តា ចិកឌទត្តា ឌទឃ្យុឋិ ចត ទតា ឋត្តាតិ អកិឌយុតត្តិ បឆ្ចទចក្លូត្តាត់ អតត្តិ ប៉ីតិទឃាយតឃ្យំ ក្តុប្យជ្ជតិ៍

ឲចំ ក្តុប្យត្តិឃា បតឃ្យ ឱ្ពំ ចត្តុ្យបិ ទចឌិតត្តិ – យហាកតិកយិឃតិឃ្យុឌត្តុទត្តុទោ កិទ ភាយ យហារពាធិ ចក្តិ្យុយាតីតិ បទតិទ់ កឆ្នូទត្តា តាចាឃ ក្តុបទិតលេ តិឋិទត្តា យហារឃុទ្ធិ ឌ្ហូទលិទកឋិ៍ អឆឃ្យ តឋិ្ចិ ឋយទឃ ទតច បទតិទ់ បញ្ញ្ហាឃិត្ត, ត ឌ្ហូទិយតិទ់,
ក្តាយិទចកប្យកេឌឋយុក្កុតឌលក្លូ្លូបទិកិទណ្ណ្ហា បត បឋាទិតទឌតបដ្ឋ ឃុយតបុប្យុឋត្តូទឋឌិទឋា យហារឃុទ្ធ្ធាច បញ្ញ្ហាឃិត្ត៍ ទឋា កិ ត្យ ទោ យហារឃុទ្ធ្ធឃ្យ ក្តាយិទចទកា ពាលចា ក្ដាហ្យ ចត្យចិឋតិប្យកេទឌ ឋយត្តុបដ្ឋាទត តឃយុ៧ ពាលចត្តិ ចិទត្តុឋិ៍ អឆឃ្យ យហារឃុទ្ធ្ធ បទិទ្ឆ្នូទា បញ្ញ្ហាឃតិ – អឃព្យ៉ាទហដ្ឋ យហាបឆចិឃា បទិឆ្នូទត្តា, ក្តុបទិ អាកាទឋត, ឲកទោ ចក្កុចាឮអបដ្ឋាទតត, ឲកទោ ទចលទត្តត បទិឆ្នូទត្តា; ឋយត្តុបដ្ឋាតឃ្យ បត បទិទ្ឆ្នូទា ត បញ្ញ្ហាឃតីតិ ឋហ្យ្យុក្យុយឌយុំ បឆ្ចទចក្លូត្តឃ្យ ពាលចប៉ីតិ ក្តុប្យត្តា៍ ទឋា ប៉ីតិ ចិក្លូយុទត្តា ចិបឃ្យត់ ចទឆ្ឆ្ឆ្ញា ឃឆាតិឋិទត្តាច ឋដ្ឋ្ឋាកិទលទឋ ទលទបត្តា អក្កុថលេ អទហទត្តុ បតិដ្ឋាឃ ក្ដាត់ ក្ដាទតឋិ –

អទត្តុច កយ៉ិ្ចទកត់ ឃុទ្ទ្ទាឆ,

ឃឋំ អកិន្ញាឃ ឃទេហត្យឃម្ពុធិ;

ឃធាតុប្បត្តិ តិចិទលេត ទេឃិ៍ត,

យទេហឃិតា ទូបកត៌ធ បឃ្សតឹតិ៍

អឋំ តឃឃាកទេរា តាយ៍

កតទេយា ចោហាណឃាកទេរា? ឃន្តាន្យាតន្ញាណ៍ ចោហាណឃាកទេរា តាយ៍ អឋំ ឋិឃារឃាកទេរា តាយ, អឋំ ឌលឃាកទេរា តាយ, អឋំ តឃឃាកទេរា តាយាតិ ហិ អទន្ញាត ត ឃក្កា ខាតិត្ញុ, ឃន្តាន្យាតន្ញារហោទតធ ឃក្កា ខាតិត្យតិ ឃន្តាន្យាតន្ញាណ៍ ចោហាណឃាកទេរា តាយ៍ ព្ទទេយឃុ ធត្យឃុ ឃាកទេរឃុ ព្ទយឃ្វិ៍ ជាទេត តឃឃាកទេរា អឆិទេប្យទេតា៍ ព្ទយតិ៍ឃ្យឃន្តាន្យាត្យន្ល្កធ បដិចិន្នត្តិ៍

អឃយឡឹ កកធា ទេពានិម្ពុទេល តិឃិទេត្ត ‘ព្ទយំ បដិចិន្នឹព្វា ព្ទយំ ធត ទេយ ឆយ្វំ ទុឃត្តឃ្ស កទេធឃត្តឃ្ស កប្យឃតឃហឃ្សាធិកាតិ ធត្តាទិ អឃទេន្ញឃ្សាតិ ចិតិធត្តាតិ, អឆ ទេយ ព្ទយឃ្វិ៍ បល្លទេក្ក តិឃិទេត្តត ឌិឃធ្លកិទេលឃឃហឃ្ស ទេលទេបត្វា អឋំ ឆទេយ្វា បដិចិទេន្ល’តិ បដិចិន្លឆយ្វំ បទ្ធទេចក្លទេត្តា ឃត្តាហំ ទុកបល្លទេក្កត តិឃីឌិ៍ តទេតា តយ្យាបល្លក្កា ចុដ្ឋាឃ ‘ព្ទយឃ្វិ៍ ធត ទេយ បល្លទេក្ក ឃន្តាន្យាតន្ញាណ៍ បដិចិន្ល’ត្តិ អតិយិទេឃហិ ធក្ខុហិ ឃត្តាហំ បល្លក្កំ ឌ្លទេលិទេកទេត្តា អដ្ឋាឃិ៍ តទេតា ទេឌធតាត៌ ‘អឌ្ឋាបិ ត្វុត ឃិន្លត្យឃ្ស កត្តក្ខាកិច្ចំ អត្វិ, បល្លក្ខឃ្វិ៍តិ៍ឃ្យអាលឋំ ត ចិឌហតឹ’តិ បទិចិតទេក្កា ប្ពុឌបំឌិ៍

ឃត្វា ទេឌធតាត៌ ចិតក្កិ ចាត្វា តាធទេឌធ តាឃំ ចិតក្កធ្វបឃយតត្វំ ទេធហាឃំ អត្យុកត្វា ឃយកបិឌិហាទិឋំ ឌទេឃ្សឃិ៍ យហាទេពានិបល្លក្ខឃ្វិ៍តិ៍ឃ្យ កតបិឌិហាទិឃត្វា, ចោតិឃយាកទេយ កតបិឌិហាទិឃត្វា, បិឌិឃបុត្តឃយាកទេយ កតបិឌិហាទិឃត្វា, ឃត្ថំ កល្លត្យូទក្លម្ពុទេល កតឃយកបិឌិហាទិឃឃឌិឃទេយធ អទេហាឃិ៍ ទុធំ ឃយកបិឌិហាទិឋំ កត្វា បល្លក្ខឃ្ស ចិតដ្ឋាតឃ្ស ធ អត្តទេទ អាកាឃទេតា ឌ្លទូឃ្សាឃត្តាហំ ធន្ដកំយិ៍ ព្ទទេយឃុ ធ ទុកចឹឃតិឃា ឌិធទេឃឃុ ទុកឌិធទេឃបិ ឃត្វ ឃទិ៍ទេតា ទឃ្វិ៍ទេឃា ត តិក្ខត្តា៍

ធត្យទេត្វ បត ឃត្តាទេហ បន្និយត្តទាឃ ឌិឃាឃ ទតតឈទេទ តិឃីឌិ – ទតតឈទ៍ តាយ ទេតធ ឃត្តទតតយឋំ ទេកហំ៍ ឃត្តត្វិ បត បកទេហាត៌ ឃយ្វឃិតដ្ឋាត៌ ទតតឈទត្តិ ទេធឌិតត្តិ – តត្វ ឆយ្វឃក្ខាហិ៍ ឃយ្វឃត្តឃ្សាបិ ឃទិ៍ទេតា ទឃ្វិ៍ទេឃា ត តិក្ខត្តា៍ ចិកក្ខប្យកទេហ៍ ឆាត្យកឆំ បុក្កលបន្ញាត្តិ កធាធត្វប្យកទេហ៍ ឃយកប្យកទេហ៍ ឃយ្វឃត្តឃ្សាបិ ឃទិ៍ទេតា ទឃ្វិ៍ទេឃា ត តិក្ខត្តា៍ ឃតា បត យហាបកទេហ៍ ឌ្លទូឃ្យា“ទេហត្យបច្ចទេឃា អាទម្មណបច្ចទេឃា…ទេប… អចិកតបច្ចទេឃា”តិ ឃយ្វឃត៌ អាទកិ, អឆឃ្ស ធត្យចឹឃតិឃយត្តបដ្ឋាត៌ ឃយ្វឃត្តឃ្ស ទុកត្តទេតា ឃន្តាន្យាតន្ញាណ៍ យហាបកទេហាទេឃធ ឌ្លកាឃំ លកិ៍ ឃធា ហិ តិយិទបិក្ខលយហាយទេន្លា ធត្យទាឃីតិទេឃាឌតឃហឃ្សាកម្ពុទេទ យហាឃយុទេឌ្កទេឃធ ឌ្លកាឃំ លកតិ, ទុធទេយធ ឃន្តាន្យាតន្ញាណ៍ ទុកត្តទេតា យហាបកទេហាទេឃធ ឌ្លកាឃំ លកិ៍

ឃត្វ ទុធំ លទេន្លាកាទេឃត ឃន្តាន្យាតន្ញារទេហាត ឃធាឃុត៌ ឃណ្យូល្យយឆយ្វំ ឃយ្វឃត្តឃ្ស ឃទិ៍ទេតា តិលបឹតទេលិហិទេតាតាតយឌ្ឋិដ្ឋបកឃ្សទេធទេឃត

ᩃᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᩁᩈᩮᩣᨿᩣ ᨲᩥᨠ᩠ᨠᨷᩥᩴᩈᩩ᩶ ᨠᨶᨷᩈ᩠ᨿᩉᩥ ᩅᨶᩅ ᩋᨠ᩠ᨠᨲᨭ᩠ᨮ ᨲᩦᩃᨭ᩠ᨮᩣᨲᩉᩥ ᨲᩦᩃᩁᩈᩮᩣᨿᩣ ᨲᩥᨠ᩠ᨠᨷᩥᩴᩈᩩ, ᨿᩣᩅᩴ ᩅᨶᩈᨲ ᨣᨣᨲᨴᩃᩥ᩠ ᩋᨬ᩠ᨬᨲᨱ᩠ᨱᩈᨶᨿᩣᨠᩥᨱ᩠ᨱ ᩅᩥᨿ
ᨠᨿᩣᨷᩩᨷ᩠ᨹᨲᩦᩃᩩᨷ᩠ᨿᩃᨶᩃᩈᨬ᩠ᨧᩣᨲ᩠ᨲ ᩅᩥᨿ ᩅᩦᨲᩥᨷᨲᨲ᩠ᨲᨿᩃᩥᨲᩣᩃᩅᨱ᩠ᨯ ᩅᩥᨿ ᩈᨿ᩠ᩈᩣᩁᩥᨲᨶᨿᨶᨠᨷᨭ᩠ᨭ ᩅᩥᨿ ᨶ ᩋᩮᩉᩣᩈᩥ᪈

ᩃᩅᩥᨶᨲᩣ ᩅᨶᩅ ᩋᨠ᩠ᨠᨲᨭ᩠ᨮ ᨸᩦᨲᨭ᩠ᨮᩣᨲᩉᩥ ᨸᩦᨲᩁᩈᩮᩣᨿᩣ ᨲᩥᨠ᩠ᨠᨷᩥᩴᩈᩩ; ᨿᩣᩅᩴ ᩅᨶᩈᨲ ᩅᩥᩈᩣᨠᩣᨣᩣ ᩈᩩᩅᨱ᩠ᨱᩁᩈᨶᩣᩁᩣᨠᩥᩈᩥᨭ᩠ᨮᩣᨿᩣᨲᩣ ᩅᩥᨿ ᩈᩩᩅᨱ᩠ᨱᨷᨭᨷᩈᩣᩁᩥᨲᩣ
ᩅᩥᨿ ᨣᩩᨭ᩠ᨭᨿᩈᩩᩅᨱ᩠ᨱᨠᩃᩥᨠᩣᩁᨷᩩᨷ᩠ᨹᩈᨿ᩠ᩁᩥᨠᩥᨱ᩠ᨱ ᩅᩥᨿ ᨶ ᩅᩥᩁᩮᩣᨧᩥᩴᩈᩩ᪈

ᨿᩴᩈᩃᩮᩣᩉᩥᨲᩮᩉᩥ ᩅᨶᩅ ᩋᨠ᩠ᨠᨲᨭ᩠ᨮ ᩁᨲ᩠ᨲᨭ᩠ᨮᩣᨲᩉᩥ ᩃᩮᩣᩉᩥᨲᩁᩈᩮᩣᨿᩣ ᨲᩥᨠ᩠ᨠᨷᩥᩴᩈᩩ ᨿᩣᩅᩴ ᩅᨶᩈᨲ ᩅᩥᩈᩣᨠᩣᨣᩣ ᨻᨶ᩠ᨵᩩᨩᩦᩅᨠᩁᩣᩈᩥᩅᩥᨿ ᩅᩥᨿ
ᩈᩩᨷᨠ᩠ᨠᩃᩥᨲᩣᩁᩈᩥᨭ᩠ᨮᩣᨿᩣᨲᩣ ᩅᩥᨿ ᩁᨲ᩠ᨲᨠᨾ᩠ᨻᩃᨷᩈᩣᩁᩥᨲᩣ ᩅᩥᨿ ᨩᨿᩈᩩᨾᨶᨷᩩᨷ᩠ᨹᨠᩥᨱ᩠ᨱᨠᩮᨠᩥᨿᩅᨠᨣᩩᩈᩩᨾᩈᨿ᩠ᩁᩥᨠᩥᨱ᩠ᨱ ᩅᩥᨿ ᨶ ᩅᩥᩁᩮᩣᨧᩥᩴᩈᩩ᪈

ᩋᨭ᩠ᨮᩥ ᩅᨶᩅ ᨶᨲ᩠ᨲᩥ ᨶ ᩋᨠ᩠ᨠᨲᨭ᩠ᨮ ᩈᩮᨲᨭ᩠ᨮᩣᨲᩉᩥ ᩒᨴᩣᨲᩁᩈᩮᩣᨿᩣ ᨲᩥᨠ᩠ᨠᨷᩥᩴᩈᩩ; ᨿᩣᩅᩴ ᩅᨶᩈᨲ ᩅᩥᩈᩣᨠᩣᨣᩣ ᩁᨩᨲᨿᨶᩮᩉᩥ
ᩋᩣᩈᩥᨭ᩠ᨮᩣᨿᩣᨲᩦᩁᩈᩣᩁᩣᩈᨿ᩠ᩁᩥᨠᩥᨱ᩠ᨱ ᩅᩥᨿ ᩈᨿ᩠ᩈᩣᩁᩥᨲᩁᨩᨲᨷᨭᩅᩥᨲᩣᨲᩣ ᩅᩥᨿ, ᩅᩦᨲᩥᨷᨲᨲ᩠ᨲᩁᨩᨲᨲᩣᩃᩅᨱ᩠ᨯ ᩅᩥᨿ,
ᨣᩩᨭ᩠ᨭᨣᩩᩈᩩᨶᩥᨠ᩠ᨠᩅᩣᩁᩈᩩᨿᨲᨿᩃ᩠ᩃᩥᨠᩣᨶᩥᨣᩩᩈᩩᨿᩈᨬ᩠ᨧᩣᨲ᩠ᨲ ᩅᩥᨿ ᨶ ᩅᩥᩁᩮᩣᨧᩥᩴᩈᩩ᪈

ᨿᨬ᩠ᨧᩥᨭ᩠ᨮᨷᨠᩈ᩠ᨿᩁᩣ ᨷᨲ ᨲᨿ᩠ᨿᩣᨲᨿ᩠ᨿᩣᩈᩁᩦᩁᨷ᩠ᨿᩮᨶᩈᩣ ᨲᩥᨠ᩠ᨠᨷᩥᩴᩈᩩ᪈ ᨧᩣᨲᩥ ᨲᩣ ᩃᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᩁᩈᩮᩣᨿᩣ ᨲᩥᨠ᩠ᨠᨷᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᨲᨿᩉᩣᨷᩅᩅᩥ ᨣᩃᩥᩴᩈᩩ᪈

ᩅᨲᩩᨲᩉᩩᨲᩣᨯᩥᨠᩅᩦᨿᩮᩣᨿᩣᨶᨲᩈᨲᩈᩉᩈ᩠ᩈᨷᩉᩃᩥ ᨿᩉᩣᨷᩅᩅᩦ ᨠᩥᨭ᩠ᨮᨲ᩠ᨲᩈᩩᩅᨱ᩠ᨱᨷᩥᨠᩥ ᩅᩥᨿ ᩋᩮᩉᩣᩈᩥ᪈ ᩋᩅ ᨿᩉᩣᨷᩅᩅᩦ ᨠᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩉᨭ᩠ᨮᩣ ᨠᨶᨠᩥ ᨣᩃᩥᩴᩈᩩ᪈
ᨷᩅᩥᩈᨲ᩠ᨲᩣᩁᨠᩥ ᩋᨭ᩠ᨮᨲᩉᩩᨲᩣᨯᩥᨠᩅᩩᨿᩮᩣᨿᩣᨶᨲᩈᨲᩈᩉᩈ᩠ᩈᨷᩉᩃᩥ ᨠᨶᨠᩥ ᩈᩩᩅᨱ᩠ᨱᨠᩃᩈᩮᩉᩥ ᩋᩣᩈᩥᨭ᩠ᨮᩣᨿᩣᨲᩅᩥᩃᩦᨲᩈᩩᩅᨱ᩠ᨱᨠ ᩅᩥᨿ ᩋᩮᩉᩣᩈᩥ᪈ ᨠᨶᨠᩥ ᩅᩥᨲᩥᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱ
ᩅᩣᨲᩥ ᩋᨣ᩠ᨣᩮᩉᩈᩩ᪈ ᩃᨲᩉᩩᨲᩣᨯᩥᨠᨲᩅᩮᨿᩮᩣᨿᩣᨶᨲᩈᨲᩈᩉᩈ᩠ᩈᨷᩉᩃᩥ ᩅᩣᨲᩣ ᩈᨿᩩᩈ᩠ᩈᩥᨲᩈᩩᩅᨱ᩠ᨱᨠ᩠ᨠᨭ᩠ᨮ ᩅᩥᨿ ᩋᩮᩉᩣᩈᩥ᪈ ᩅᩣᨲᩥ ᩅᩥᨲᩥᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱ ᩈᩉᨭ᩠ᨮᩣ
ᩋᨶᨷᩥᨠᩣᨿᩴ ᨷᨠ᩠ᨠᩥᨭ᩠ᨮᩥᩴᩈᩩ᪈

ᨠᨷᩁᩥᨠᩣᩁᨣᨲ ᨠᨣ᩠ᨣᨲ᩠ᨲᩣᨷᩥ ᩅᩣᨲᩩᨿᩉᩣᩁᩣᨴᩥᨶᨣ ᨣᩃᩥᩴᩈᩩ᪈ ᨲᩮ ᩅᩥᨲᩥᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱ ᨲᩣᩅᨲᩥᩴᩈ ᨲᨲᩣ ᨿᩣᨾᨿ ᨲᨲᩣ ᨲᩩᩈᩥᨲ ᨲᨲᩣ ᨲᩥᨾ᩠ᨾᩣᨶᩁᨲᩦ ᨲᨲᩣ
ᨷᩁᨶᩥᨾ᩠ᨾᩥᨲᩅᩈᩅᨲ᩠ᨲᩦ ᨲᨲᩣ ᨲᩅ ᨻ᩠ᩁᩉ᩠ᨾᩃᩮᩣᨠ ᨲᨲᩣ ᩅᩅᩉᨷ᩠ᨿᩃ ᨲᨲᩣ ᨷᨭ᩠ᨮ ᩈᩩᨴ᩠ᨵᩣᩅᩣᩈ ᩅᩥᨲᩥᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱ ᩅᨲ᩠ᨲᩣᩁᩣ ᩋᩣᩁᩩᨷ᩠ᨿ ᨣᩃᩥᩴᩈᩩ᪈ ᩅᨲ᩠ᨲᩣᩁᩣ ᨶ
ᩋᩣᩁᩩᨷ᩠ᨿ ᩅᩥᨲᩥᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱ ᩋᨶᨷᩥᨠᩣᨿᩴ ᨷᨠ᩠ᨠᩥᨭ᩠ᨮᩥᩴᩈᩩ᪈

ᨲᩥᩁᩥᨿᨠᩣᩁᨣᩉᩥ ᩋᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩃᩮᩣᨠᨵᩣᨲᩩᨿᩮᩣ ᨷᨠ᩠ᨠᩥᨭ᩠ᨮᩥᩴᩈᩩ᪈ ᨴᩈᨲ᩠ᨲᨠᩮᩣᩈᩩ ᨴᩣᩁᨲᩈᩩ ᨶᨲ᩠ᨲᩥᨿᨶᨲ᩠ᨲᨷ᩠ᨿᨠᩣ ᨲᨲ᩠ᨲᩥ, ᩈᩩᨴᩥᨿ ᩈᩩᨴᩥᨿᨷ᩠ᨿᨠᩣ ᨲᨲ᩠ᨲᩥ, ᨲᩣᩁᨠᩈᩩᨷᩈᩩ
ᨲᩣᩁᨠᩈᩩᨷᨷ᩠ᨿᨠᩣ ᨲᨲ᩠ᨲᩥ, ᩁᨶᩅᨲᩣᨲ ᨠᨿ᩠ᨿᩣᨲᩅᩥᨿᩣᨲᨠᨷ᩠ᨿᩈᩩᨠ᩠ᨠᩈᩩ ᩅᨶᩅ ᩈᩁᩦᩁᩈᩩ ᨶ ᩋᩣᨠᩁᨱᩮᩈᩩ ᩅᩣᨲᩥ ᩈᨴ᩠ᨴᨲ᩠ᨲ ᨷᨠᩣ ᨲᨲ᩠ᨲᩥ᪈
ᨲᩥᩈᩉᩈ᩠ᩈᩦᨿᩉᩣᩈᩉᩈ᩠ᩈᩦᩃᩮᩣᨠᨵᩣᨲᩩᨿᩣ ᩋᩣᩁᩃᩮᩣᨠᨷᩈᩁᨱᩈᨿᨲ᩠ᨲ ᨿᩉᩣᨻ᩠ᩁᩉ᩠ᨾᩣᨷᩥ ᩈᩩᨴᩥᨿᩩᨣ᩠ᨣᨿᩮᨲ ᩃᨭ᩠ᨮᩣᨷᨲᨠᩣ ᩅᩥᨿ ᩋᩮᩉᩣᩈᩥ᪈
ᨶᨲ᩠ᨲᩈᩩᨴᩥᨿᨲᩣᩁᨠᩈᩩᨷᩁᨶᩅᨲ᩠ᨿᩣᨲᩅᩥᨿᩣᨲᨠᨷ᩠ᨿᩈᩩᨠ᩠ᨠᩣᨲ ᨷᩁᩥᨠ᩠ᨠᨶᨿᨲ᩠ᨲᨠᨿᩮᩅ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨿᩥᨲ᩠ᩅ᪈ ᨴᩈᨲ᩠ᨲᨠᩥ ᨴᩣᨲᩥ ᨷᩩᨴ᩠ᨵᩈᩦᩉᩮᨶᨿᩅ ᩋᨶᨬ᩠ᨬᩣᨲᩈᩥ ᩋᩮᩉᩣᩈᩥ᪈ ᩋᨿᨭ᩠ᨮ
ᨲᨲᩅ ᨷᩩᨴ᩠ᨵᩣᨲᩥ ᩋᨴᩥᨭ᩠ᨮᩣᨲᩥᨴ᩠ᨵᩥ, ᨲ ᨠᩣᩅᨲᩣᨿᨿᩥᨴ᩠ᨵᩥ᪈ ᩈᨶᩩᩈᩩᨷᨴᩩᨷᩅᨿᩮᩣ ᨷᨲ ᩈᨿᩩᩈᨲᩣ ᩃᩮᩣᨠᨲᩣᩅᩈ᩠ᨿ ᩃᩮᩣᩉᩥᨲᩴ ᨷᩦᨴᩥ, ᩅᨲ᩠ᨳᩩᨷᩴ ᨷᩦᨴᩥ, ᩃᩅᩥᩅᨱ᩠ᨱᩣ ᨷᩦᨴᩥ᪈
ᩅᩥᨲ᩠ᨲᩈᨿᨭ᩠ᨮᩣᨠᩣ ᩅᨱ᩠ᨱᨵᩣᨲᩩ ᩈᨿᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨻᩦᨲᩥᩉᨲ᩠ᨲᨿᨲ᩠ᨲ ᨷᨶᩮᨶᩈ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᩃᩥᩅ ᩋᨭ᩠ᨮᩣᩈᩥ᪈ ᨧᩣᨿᩥᨠᩣ ᨲᩦᩉᩣᩁᩮᨲ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᩉᩴ ᩈᨿᩩᩈᩥ᪈

សត្ត រត្តិន្ទិវានិ សម្បិណ្ឌិតធម្មោ កិត្តកោ អហោសីតិ? អនន្តោ អបរិមាណោ អហោសិ។ អយំ តាវ មនសាទេសនា នាម។ សត្ថា បន ឯវំ សត្តាហំ មនសា ចិន្តិតធម្មំ វចីភេទំ កត្វា ទេសេន្តោ វស្សសតេនបិ វស្សសហស្សេនបិ វស្សសតសហស្សេនបិ មត្ថកំ បាបេត្វា ទេសេតុំ ន សក្កោតីតិ ន វត្តព្វំ។ អបរភាគេបិ ហិ តថាគតោ តាវតិំសភវនេ បារិច្ឆត្តកមូលេ បណ្ឌុកម្ពលសិលាយំ ទសសហស្សចក្កវាឡទេវតានំ មជ្ឈេ និសិន្នោ មាតរំ កាយសក្ខិំ កត្វា កុសលា ធម្មា, អកុសលា ធម្មា, អព្យាកតា ធម្មាតិ ធម្មំ ទេសេន្តោ សតភាគេន សហស្សភាគេន សតសហស្សភាគេន ធម្មន្តរា ធម្មន្តរំ សង្កមិត្វា សង្កមិត្វាវ ទេសេសិ។ តយោ មាសេ និរន្តរំ បវត្តិតទេសនា វេគេន បវត្តា អាកាសគង្គា វិយ អធោមុខឋបិតោទកឃដា និក្ខន្តោទកធារា វិយ ច ហុត្វា អនន្តា អបរិមាណា អហោសិ។

ពុទ្ធានញ្ហិ ភត្តានុមោទនកាលេបិ ថោកំ វឌ្ឍិតា អនុមោទនត្ថំ ទេសនា ទីឃមជ្ឈិមនិកាយប្បមាណា ហោតិ។ បច្ឆាភត្តំ បន សម្បត្តបរិសាយ ធម្មំ ទេសេន្តានំ ទេសនា សំយុត្តអង្គុត្តរិកទ្វេមហានិកាយប្បមាណាវ ហោតិ។ កស្មា? ពុទ្ធានញ្ហិ ភវង្គបរិវាសោ លហុកោ, ទន្តាវរណំ សុផុសិតំ, មុខាទានំ សិលិដ្ឋំ, ជិវ្ហា មុទុកា, សរោ មធុរោ, វចនំ លហុបរិវត្តំ។ តស្មា តំ មុហុត្តំ ទេសិតធម្មោបិ ឯត្តកោ ហោតិ។ តេមាសំ ទេសិតធម្មោ បន អនន្តោ អបរិមាណោយេវ។

អានន្ទត្ថេរោ ហិ ពហុស្សុតោ តិបិដកធរោ បញ្ចទស គាថាសហស្សានិ សដ្ឋិ បទសហស្សានិ លតាបុប្ផានិ អាកឌ្ឍន្តោ វិយ ឋិតបទេនេវ ឋត្វា គណ្ហាតិ វា វាចេតិ វា ទេសេតិ វា។ ឯត្តកោ ថេរស្ស ឯកោ ឧទ្ទេសមគ្គោ នាម ហោតិ។ ថេរស្ស ហិ អនុបទំ ឧទ្ទេសំ ទទមានោ អញ្ញោ ទាតុំ ន សក្កោតិ, ន សម្បាបុណាតិ។ សម្មាសម្ពុទ្ធោវ សម្បាបុណេយ្យ។ ឯវំ អធិមត្តសតិយា អធិមត្តគតិយា អធិមត្តធិតិយា សាវកោ សត្ថារា តេមាសំ ឋបិតា នីហារេន ទេសិតទេសនំ វស្សសតំ វស្សសហស្សំ ឧគ្គណ្ហន្តោបិ មត្ថកំ បាបេតុំ ន សក្កោតិ។

ឯវំ តេមាសំ និរន្តរំ ទេសេន្តស្ស បន តថាគតស្ស កថំ ភិក្ខាចារាហារប្បដិពទ្ធំ ឧបាទិន្នកសរីរំ កថំ យាបេសីតិ? បដិជគ្គនេនេវ។ ពុទ្ធានញ្ហិ សោ សោ កាលោ សុវវត្ថិតោ សុបរិច្ឆិន្នោ សុបច្ចក្ខោ។ តស្មា ភគវា ធម្មំ ទេសេន្តោវ មនុស្សលោកេ កាលំ ឱលោកេតិ។ សោ ភិក្ខាចារវេលំ សល្លក្ខេត្វា និម្មិតពុទ្ធំ មាបេត្វា 'ឥមស្ស ចីវរគ្គហណំ បត្តគ្គហណំ សរកុត្តិ អាកប្បោ ច ឯវរូបោ នាម ហោតុ, ឯត្តកំ នាម ធម្មំ ទេសេតូ'តិ អធិដ្ឋាយ បត្តចីវរមាទាយ អនោតត្តទហំ គច្ឆតិ។ ទេវតា នាគលតាទន្តកដ្ឋំ ទេន្តិ។ តំ ខាទិត្វា អនោតត្តទហេ សរីរំ បដិជគ្គិត្វា មនោសិលាតលេ ឋិតោ សុរត្តទុបដ្ដំ និវាសេត្វា ចីវរំ បារុបិត្វា ចាតុមហារាជទត្តិយំ សេលមយំ បត្តំ អាទាយ ឧត្តរកុរុំ គច្ឆតិ។ តតោ បិណ្ឌបាតំ អាហរិត្វា អនោតត្តទហតីរេ និសិន្នោ តំ បរិភុញ្ជិត្វា ទិវាវិហារាយ ចន្ទនវនំ គច្ឆតិ។

ធម្មសេនាបតិសារិបុត្តត្ថេរោបិ តត្ថ គន្ត្វា សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស វត្តំ កត្វា ឯកមន្តំ និសីទតិ។ អថស្ស សត្ថា នយំ ទេតិ 'សារិបុត្ត, ឯត្តកោ ធម្មោ មយា ទេសិតោ'តិ អាចិក្ខតិ។ ឯវំ សម្មាសម្ពុទ្ធេ នយំ ទេន្តេ បដិសម្ភិទាប្បត្តស្ស អគ្គសាវកស្ស វេលន្តេ ឋត្វា ហត្ថំ បសារេត្វា ទស្សិតសមុទ្ទសទិសំ នយទានំ ហោតិ។ ថេរស្សាបិ នយសតេន នយសហស្សេន នយសតសហស្សេន ភគវតា ទេសិតធម្មោ ឧបដ្ឋាតិយេវ។

សត្ថា ទិវាវិហារំ និសីទិត្វា ធម្មំ ទេសេតុំ កាយ វេលាយ គច្ឆតីតិ? សាវត្ថិវាសីនំ កុលបុត្តានំ សម្បត្តានំ ធម្មទេសនវេលា នាម អត្ថិ, តាយ វេលាយ គច្ឆតិ។ ធម្មំ ទេសេត្វា គច្ឆន្តំ វា អាគច្ឆន្តំ វា កេ ជានន្តិ កេ ន ជានន្តីតិ? មហេសក្ខា ទេវតា ជានន្តិ, អប្បេសក្ខា ទេវតា ន ជានន្តិ។ កស្មា ន ជានន្តីតិ? សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ច និម្មិតពុទ្ធស្ស ច រស្មិអាទីសុ នានត្តាភាវា។ ឧភិន្នម្បិ ហិ តេសំ រស្មីសុ វា សរេសុ វា វចនេសុ វា នានត្តំ

នត្ថិ។

សារិបុត្តត្ថេរោបិ សត្ថារា ទេសិតំ ទេសិតំ ធម្មំ អាហរិត្វា អត្តនោ សទ្ធិវិហារិកានំ បញ្ចន្នំ ភិក្ខុសតានំ ទេសេសិ។ តេន អយំ បុព្ពយោគោ – តេ កិរ កស្សបទសពលស្ស កាលេ ខុទ្ទកវគ្គុលិយោនិយំ និព្ពត្តា បព្ភារេ ឱលម្ពន្តា ទ្វិន្នំ អាភិធម្មិកភិក្ខូនំ អភិធម្មំ សជ្ឈាយន្តានំ សរេ និមិត្តំ គហេត្វា កណ្ហបក្ខសុក្កបក្ខេ អជានិត្វាបិ សរេ និមិត្តគ្គាហមត្តកេនេវ កាលំ កត្វា ទេវលោកេ និព្ពត្តិំសុ។ ឯកំ ពុទ្ធន្តរំ ទេវលោកេ វសិត្វា តស្មិំ កាលេ មនុស្សលោកេ និព្ពត្តា យមកបាដិហារិយេ បសីទិត្វា ថេរស្ស សន្តិកេ បព្ពជិំសុ។ ថេរោ សត្ថារា ទេសិតំ ទេសិតំ ធម្មំ អាហរិត្វា តេសំ ទេសេសិ។ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស អភិធម្មទេសនាបរិយោសានញ្ច តេសំ ភិក្ខូនំ សត្តប្បករណុគ្គហណញ្ច ឯកប្បហារេនេវ អហោសិ។

អភិធម្មេ វាចនាមគ្គោ នាម សារិបុត្តត្ថេរប្បភវោ។ មហាបករណេ គណនចារោបិ ថេរេនេវ ឋបិតោ។ ថេរោ ហិ ឥមិនា នីហារេន ធម្មន្តិំ អមក្ខេត្វាវ សុខំ គហេតុំ ធារេតុំ បរិយាបុណិតុំ វាចេតុញ្ច ភវិស្សតីតិ គណនចារំ ឋបេសិ។ ឯវំ សន្តេ ថេរោវ បឋមតរំ អាភិធម្មិកោ ហោតីតិ? ន ហោតិ។ សម្មាសម្ពុទ្ធោវ បឋមតរំ អាភិធម្មិកោ។ សោ ហិ នំ មហាពោធិបល្លង្កេ និសីទិត្វា បដិវិជ្ឈិ។ ពុទ្ធោ ហុត្វា ច បន សត្តាហំ ឯកបល្លង្កេន និសិន្នោ ឧទានំ ឧទានេសិ –

“យទា ហវេ បាតុភវន្តិ ធម្មា,

អាតាបិនោ ឈាយតោ ព្រាហ្មណស្ស;

អថស្ស កង្ខា វបយន្តិ សព្ពា,

យតោ បជានាតិ សហេតុធម្មំ។

“យទា ហវេ បាតុភវន្តិ ធម្មា,

អាតាបិនោ ឈាយតោ ព្រាហ្មណស្ស;

អថស្ស កង្ខា វបយន្តិ សព្ពា,

យតោ ខយំ បច្ចយានំ អវេទិ។

“យទា ហវេ បាតុភវន្តិ ធម្មា,

អាតាបិនោ ឈាយតោ ព្រាហ្មណស្ស;

វិធូបយំ តិដ្ឋតិ មារសេនំ,

សូរិយោវ ឱភាសយមន្តលិក្ខ”ន្តិ· (មហាវ· ១-៣; ឧទា· ១-៣);

ឥទំ បឋមពុទ្ធវចនំ នាម· ធម្មបទភាណកា បន –

“អនេកជាតិសំសារំ, សន្ធាវិស្សំ អនិព្ពិសំ;

គហការំ គវេសន្តោ, ទុក្ខា ជាតិ បុនប្បុនំ·

“គហការក ទិដ្ឋោសិ, បុន គេហំ ន កាហសិ;

សព្ពា តេ ផាសុកា ភគ្គា, គហកូដំ វិសង្ខតំ;

វិសង្ខារគតំ ចិត្តំ, តណ្ហានំ ខយមជ្ឈគា”តិ· (ធ· ប· ១៥៣-១៥៤);

ឥទំ បឋមពុទ្ធវចនំ នាមាតិ វទន្តិ·

យមកសាលានមន្តរេ និបន្នេន បរិនិព្ពានសមយេ “ហន្ទ ទានិ, ភិក្ខវេ, អាមន្តយាមិ វោ, វយធម្មា សង្ខារា, អប្បមាទេន សម្បាទេថា”តិ (ទី· និ· ២·២១៨) វុត្តវចនំ បច្ឆិមពុទ្ធវចនំ នាម·

ឧភិន្នមន្តរេ បញ្ចចត្តាលីស វស្សានិ បុប្ផទាមំ គន្ថេន្តេន វិយ, រតនាវលិំ អាវុណន្តេន វិយ, ច កថិតោ អមតប្បកាសនោ សទ្ធម្មោ មជ្ឈិមពុទ្ធវចនំ នាម·

តំ សព្ពម្បិ សង្គយ្ហមានំ បិដកតោ តីណិ បិដកានិ ហោន្តិ, និកាយតោ បញ្ច និកាយា, អង្គតោ នវង្គានិ, ធម្មក្ខន្ធតោ ចតុរាសីតិធម្មក្ខន្ធសហស្សានិ· កថំ? សព្ពម្បិ ហេតំ បិដកតោ វិនយបិដកំ សុត្តន្តបិដកំ អភិធម្មបិដកន្តិ តិប្បភេទមេវ ហោតិ· តត្ថ ឧភយានិ បាតិមោក្ខានិ ទ្វេ វិភង្គានិ ទ្វាវីសតិ ខន្ធកា សោឡស បរិវារាតិ ឥទំ វិនយបិដកំ នាម· ព្រហ្មជាលាទិចតុត្តិំសសុត្តសង្គហោ ទីឃនិកាយោ· មូលបរិយាយសុត្តាទិទិយឌ្ឍសតទ្វេសុត្តសង្គហោ មជ្ឈិមនិកាយោ· ឱឃតរណសុត្តាទិសត្តសុត្តសហស្សសត្តសតទ្វាសដ្ឋិសុត្តសង្គហោ សំយុត្តនិកាយោ· ចិត្តបរិយាទានសុត្តាទិនវសុត្តសហស្សបញ្ចសតសត្តបញ្ញាសសុត្តសង្គហោ អង្គុត្តរនិកាយោ·

ຂຸທ຺ທກປາຐຘມ຺ມປທຸທາເນຕິວຸຕ຺ຕກສຸຕ຺ຕນິປາຕວິມານວຕ຺ຖຸເປຕວຕ຺ຖຸເຖຣຄາຖາເຖຣີຄາຖາຊາຕກນິທ຺ເທສປຏິສມ຺ຠິທາອປທານພຸທ຺ຘວໍສຈຣິຍາປິຏກວເສນ ປນ຺ນຣສປ຺ປເຠເທາ ຂຸທ຺ທກນິກາເຍາຕິ ອິທໍ ສຸຕ຺ຕນ຺ຕປິຏກໍ ນາມ. ຘມ຺ມສງ຺ຄຫາທີນິ ສຕ຺ຕ ປກຣຓານິ ອຠິຘມ຺ມປິຏກໍ ນາມ. ຕຕ຺ຖ –

ວິວິຘວິເສສນຍຕ຺ຕາ, ວິນຍນເຕາ ເຈວ ກາຍວາຈານໍ;

ວິນຍຕ຺ຖວິທູຫິ ອຍໍ, ວິນເຍາ ວິນເຍາຕິ ອກ຺ຂາເຕາ.

ວິວິຘາ ຫິ ເອຕ຺ຖ ປຎ຺ຈວິຘປາຕິເມາກ຺ຂຸທ຺ເທສປາຣາຊິກາທິສຕ຺ຕອາປຕ຺ຕິກ຺ຂນ຺ຘມາຕິກາວິຠງ຺ຄາທິປ຺ປເຠທາ ນຍາ ວິເສສຠູຕາ ຈ ທຬ຺ຫີກມ຺ມສິຖິລກຣຓປ຺ປເຍາຊນາ ອນຸປຎ຺ຎຕ຺ຕິນຍາ. ກາຍິກວາຈສິກອຊ຺ຌາຈາຣນິເສຘນເຕາ ເຈສ ກາຍໍ ວາຈຎ຺ຈ ວິເນຕິ. ຕສ຺ມາ ວິວິຘນຍຕ຺ຕາ ວິເສສນຍຕ຺ຕາ ກາຍວາຈານຎ຺ຈ ວິນຍນເຕາ ອຍໍ ວິນເຍາ ວິນເຍາຕິ ອກ຺ຂາເຕາ. ເຕເນຕເມຕສ຺ສ ວຈນຕ຺ຖເກາສລ຺ລຕ຺ຖໍ ວຸຕ຺ຕໍ –

“ວິວິຘວິເສສນຍຕ຺ຕາ , ວິນຍນເຕາ ເຈວ ກາຍວາຈານໍ;

ວິນຍຕ຺ຖວິທູຫິ ອຍໍ, ວິນເຍາ ວິນເຍາຕິ ອກ຺ຂາເຕາ”ຕິ.

ສຸຕ຺ຕໍ ປນ –

ອຕ຺ຖານໍ ສູຈນເຕາ, ສຸວຸຕ຺ຕເຕາ ສວນເຕາຖ ສູທນເຕາ;

ສຸຕ຺ຕາຓາ ສຸຕ຺ຕສຠາຄເຕາ ຈ ‘ສຸຕ຺ຕ’ນ຺ຕິ ອກ຺ຂາຕໍ.

ຕຎ຺ຫິ ອຕ຺ຕຕ຺ຖປຣຕ຺ຖາທິເຠເທ ອເຕ຺ຖ ສູເຈຕິ. ສຸວຸຕ຺ຕາ ເຈຕ຺ຖ ອຕ຺ຖາ ເວເນຍ຺ຍຊ຺ຌາສຍານຸເລາເມນ ວຸຕ຺ຕຕ຺ຕາ. ສວຕິ ເຈຕໍ ອເຕ຺ຖ ສສ຺ສມິວ ຜລໍ, ປສວຕີຕິ ວຸຕ຺ຕໍ ເຫາຕິ. ສູທຕິ ເຈຕໍ, ເຘນຸ ວິຍ ຂີຣໍ, ປຄ຺ຆຣາເປຕີຕິ ວຸຕ຺ຕໍ ເຫາຕິ. ສຸຕ຺ຐຸ ຈ ເນ ຕາຍຕິ ຣກ຺ຂຕີຕິ ວຸຕ຺ຕໍ ເຫາຕິ. ສຸຕ຺ຕສຠາຄຎ຺ເຈຕໍ. ຍຖາ ຫິ ຕຈ຺ຉການໍ ສຸຕ຺ຕໍ ປມາຓໍ ເຫາຕິ ເອວເມຕມ຺ປິ ວິຎ຺ຎູນໍ. ຍຖາ ຈ ສຸເຕ຺ຕນ ສງ຺ຄຫິຕານິ ປຸປ຺ຜານິ ນ ວິກິຣີຍນ຺ຕິ ນ ວິທ຺ຘໍສີຍນ຺ຕິ ເອວເມເຕນ ສງ຺ຄຫິຕາ ອຕ຺ຖາ. ເຕເນຕເມຕສ຺ສ ວຈນຕ຺ຖເກາສລ຺ລຕ຺ຖໍ ວຸຕ຺ຕໍ –

“ອຕ຺ຖານໍ ສູຈນເຕາ, ສຸວຸຕ຺ຕເຕາ ສວນເຕາຖ ສູທນເຕາ;

ສຸຕ຺ຕາຓາ ສຸຕ຺ຕສຠາຄເຕາ ຈ ສຸຕ຺ຕນ຺ຕິ ອກ຺ຂາຕ”ນ຺ຕິ.

ອຠິຘມ຺ມສ຺ສ ວຈນເຕ຺ຖາ ວຸເຕ຺ຕາເຍວ. ອປເຣາ ນເຍາ –

យំ ឯត្ថ វុឌ្ឍិមន្តោ, សលក្ខណា បូជិតា បរិច្ឆិន្នា;

វុត្តាធិកា ច ធម្មា, អភិធម្មោ តេន អក្ខាតោ។

អយញ្ហិអភិសទ្ទោ វុឌ្ឍិលក្ខណបូជិតបរិច្ឆិន្នាធិកេសុ ទិស្សតិ។ តថា ហេស “ពាឡ្ហា មេ ទុក្ខា វេទនា អភិក្កមន្តិ, នោ បដិក្កមន្តី”តិអាទីសុ (ម. និ. ៣.៣៨៤; សំ. និ. ៥.១៩៥) វុឌ្ឍិយំ អាគតោ។ “យា តា រត្តិយោ អភិញ្ញាតា អភិលក្ខិតា”តិអាទីសុ (ម. និ. ១.៤៩) លក្ខណេ។ “រាជាភិរាជា មនុជិន្ទោ”តិអាទីសុ (ម. និ. ២.៣៩៩; សុ. និ. ៥៥៨) បូជិតេ។ “បដិពលោ វិនេតុំ អភិធម្មេ អភិវិនយេ”តិអាទីសុ (មហាវ. ៨៥) បរិច្ឆិន្នេ; អញ្ញមញ្ញសង្ករវិរហិតេ ធម្មេ ច វិនយេ ចាតិ វុត្តំ ហោតិ។ “អភិក្កន្តេន វណ្ណេនា”តិអាទីសុ (វិ. វ. ៧៥) អធិកេ។

ឯត្ថ ច “រូបូបបត្តិយា មគ្គំ ភាវេតិ មេត្តាសហគតេន ចេតសា ឯកំ ទិសំ ផរិត្វា វិហរតី”តិអាទិនា (ធ. ស. ១៩៣ អាទយោ) នយេន វុឌ្ឍិមន្តោបិ ធម្មា វុត្តា។ “រូបារម្មណំ វា សទ្ទារម្មណំ វា”តិអាទិនា (ធ. ស. ១) នយេន អារម្មណាទីហិ លក្ខណីយត្តា សលក្ខណាបិ។ “សេក្ខា ធម្មា, អសេក្ខា ធម្មា, លោកុត្តរា ធម្មា”តិអាទិនា (ធ. ស. តិកមាតិកា ១១; ទុកមាតិកា ១២) នយេន បូជិតាបិ; បូជារហាតិ អធិប្បាយោ។ “ផស្សោ ហោតិ, វេទនា ហោតី”តិអាទិនា (ធ. ស. ១) នយេន សភាវបរិច្ឆិន្នត្តា បរិច្ឆិន្នាបិ។ “មហគ្គតា ធម្មា, អប្បមាណា ធម្មា, អនុត្តរា ធម្មា”តិអាទិនា (ធ. ស. តិកមាតិកា ១២; ទុកមាតិកា ៩៩) នយេន អធិកាបិ ធម្មា វុត្តា។ តេនេតមេតស្ស វចនត្ថកោសល្លត្ថំ វុត្តំ –

“យំ ឯត្ថ វុឌ្ឍិមន្តោ, សលក្ខណា បូជិតា បរិច្ឆិន្នា;

វុត្តាធិកា ច ធម្មា, អភិធម្មោ តេន អក្ខាតោ”តិ។

យំ បនេត្ថ អវិសិដ្ឋំ, តំ –

បិដកំ បិដកត្ថវិទូ, បរិយត្តិព្ភាជនត្ថតោ អាហុ;

តេន សមោធានេត្វា, តយោបិ វិនយាទយោ ញេយ្យា។

បរិយត្តិបិ ហិ “មា បិដកសម្បទានេនា”តិអាទីសុ (អ. និ. ៣.៦៦) បិដកន្តិ វុច្ចតិ។ “អថ បុរិសោ អាគច្ឆេយ្យ កុទាលបិដកំអាទាយា”តិអាទីសុ (ម. និ. ១.២២៨; អ. និ. ៣.៧០) យំកិញ្ចិ ភាជនម្បិ។ តស្មា បិដកំ បិដកត្ថវិទូ បរិយត្តិភាជនត្ថតោ អាហុ។

ឥទានិ តេន សមោធានេត្វា តយោបិ វិនយាទយោ ញេយ្យាតិ តេន ឯវំ ទុវិធត្ថេន បិដកសទ្ទេន សហ សមាសំ កត្វា វិនយោ ច សោ បិដកញ្ច បរិយត្តិភាវតោ, តស្ស តស្ស អត្ថស្ស ភាជនតោ ចាតិ វិនយបិដកំ។ យថាវុត្តេនេវ នយេន សុត្តន្តញ្ច តំ បិដកញ្ចាតិ សុត្តន្តបិដកំ។

អភិធម្មោ ច សោ បិដកញ្ចាតិ អភិធម្មបិដកន្តិ ឯវមេតេ តយោបិ វិនយាទយោ ញេយ្យា។

ឯវំ ញត្វា ច បុនបិ តេស្វេវ បិដកេសុ នានប្បការកោសល្លត្ថំ –

ទេសនាសាសនកថាភេទំ តេសុ យថារហំ;

សិក្ខាប្បហានគម្ភីរភាវញ្ច បរិទីបយេ។

បរិយត្តិភេទំ សម្បត្តិំ, វិបត្តិញ្ចាបិ យំ យហិំ;

បាបុណាតិ យថា ភិក្ខុ, តម្បិ សព្ពំ វិភាវយេ។

តត្រាយំ បរិទីបនា វិភាវនា ច – ឯតានិ ហិ តីណិ បិដកានិ យថាក្កមំ អាណាវោហារបរមត្ថទេសនា, យថាបរាធយថានុលោមយថាធម្មសាសនានិ, សំវរាសំវរទិដ្ឋិវិនិវេឋននាមរូបបរិច្ឆេទកថាតិ ច វុច្ចន្តិ។

ឯត្ថ ហិ វិនយបិដកំ អាណារហេន ភគវតា អាណាពាហុល្លតោ ទេសិតត្តា អាណាទេសនា, សុត្តន្តបិដកំ វោហារកុសលេន ភគវតា វោហារពាហុល្លតោ ទេសិតត្តា វោហារទេសនា, អភិធម្មបិដកំ បរមត្ថកុសលេន ភគវតា បរមត្ថពាហុល្លតោ ទេសិតត្តា បរមត្ថទេសនាតិ វុច្ចតិ។

តថា បឋមំ យេ តេ បចុរាបរាធា សត្តា តេ យថាបរាធំ ឯត្ថ សាសិតាតិ យថាបរាធសាសនំ, ទុតិយំ អនេកជ្ឈាសយានុសយចរិយាធិមុត្តិកា សត្តា យថានុលោមំ ឯត្ថ សាសិតាតិ យថានុលោមសាសនំ, តតិយំ ធម្មបុញ្ជមត្តេ ‘អហំ មមា’តិ សញ្ញិនោ សត្តា យថាធម្មំ ឯត្ថ សាសិតាតិ យថាធម្មសាសនន្តិ វុច្ចតិ។

តថា បឋមំ អជ្ឈាចារបដិបក្ខភូតោ សំវរាសំវរោ ឯត្ថ កថិតោតិ សំវរាសំវរកថា; សំវរាសំវរោតិ ខុទ្ទកោ ចេវ មហន្តោ ច សំវរោ, កម្មាកម្មំ វិយ ច ផលាផលំ វិយ ច; ទុតិយំ ទ្វាសដ្ឋិទិដ្ឋិបដិបក្ខភូតា ទិដ្ឋិវិនិវេឋនា ឯត្ថ កថិតាតិ ទិដ្ឋិវិនិវេឋនកថា; តតិយំ រាគាទិបដិបក្ខភូតោ នាមរូបបរិច្ឆេទោ ឯត្ថ កថិតោតិ នាមរូបបរិច្ឆេទកថាតិ វុច្ចតិ។

តីសុបិ ចេតេសុ តិស្សោ សិក្ខា តីណិ បហានានិ ចតុព្ពិធោ ច គម្ភីរភាវោ វេទិតព្ពោ។ តថា ហិ វិនយបិដកេ វិសេសេន អធិសីលសិក្ខា វុត្តា, សុត្តន្តបិដកេ អធិចិត្តសិក្ខា, អភិធម្មបិដកេ អធិបញ្ញាសិក្ខា។

វិនយបិដកេ ច វីតិក្កមប្បហានំ, កិលេសានំ វីតិក្កមបដិបក្ខត្តា សីលស្ស; សុត្តន្តបិដកេ បរិយុដ្ឋានប្បហានំ, បរិយុដ្ឋានបដិបក្ខត្តា សមាធិស្ស;

អភិធម្មបិដកេ អនុសយប្បហានំ, អនុសយបដិបក្ខត្តា បញ្ញាយ។

បឋមេ ច តទង្គប្បហានំ កិលេសានំ, ឥតរេសុ វិក្ខម្ភនសមុច្ឆេទប្បហានានិ។ បឋមេ ច ទុច្ចរិតសំកិលេសស្ស បហានំ, ឥតរេសុ តណ្ហាទិដ្ឋិសំកិលេសានំ បហានំ។

ឯកមេកស្មិញ្ចេត្ថ ចតុព្ពិធោបិ ធម្មត្ថទេសនាបដិវេធគម្ភីរភាវោ វេទិតព្វោ – តត្ថ ធម្មោតិ តន្តិ។ អត្ថោតិ តស្សាយេវត្ថោ។ ទេសនាតិ តស្សា មនសា វវត្ថាបិតាយ តន្តិយា ទេសនា។ បដិវេធោតិ តន្តិយា តន្តិអត្ថស្ស ច យថាភូតាវពោធោ។ តីសុបិ ចេតេសុ ឯតេ ធម្មត្ថទេសនាបដិវេធា។ យស្មា សសាទីហិ វិយ មហាសមុទ្ទោ មន្ទពុទ្ធីហិ ទុក្ខោគាហា អលព្ភនេយ្យបតិដ្ឋា ច, តស្មា គម្ភីរា។ ឯវំ ឯកមេកស្មិំ ឯត្ថ ចតុព្ពិធោបិ គម្ភីរភាវោ វេទិតព្វោ។

អបរោ នយោ – ធម្មោតិ ហេតុ។ វុត្តញ្ហេតំ – “ហេតុម្ហិ ញាណំ ធម្មបដិសម្ភិទា”តិ (វិភ។ ៧២០)។ អត្ថោតិ ហេតុផលំ។ វុត្តញ្ហេតំ – “ហេតុផលេ ញាណំ អត្ថបដិសម្ភិទា”តិ (វិភ។ ៧២០)។ ទេសនាតិ បញ្ញត្តិ, យថាធម្មំ ធម្មាភិលាបោតិ អធិប្បាយោ; អនុលោមបដិលោមសង្ខេបវិត្ថារាទិវសេន វា កថនំ។ បដិវេធោតិ អភិសមយោ។ សោ ច លោកិយលោកុត្តរោ។ វិសយតោ ច អសម្មោហតោ ច; អត្ថានុរូបំ ធម្មេសុ, ធម្មានុរូបំ អត្ថេសុ, បញ្ញត្តិបថានុរូបំ បញ្ញត្តីសុ អវពោធោ។ តេសំ តេសំ វា តត្ថ តត្ថ វុត្តធម្មានំ បដិវិជ្ឈិតព្វោ សលក្ខណសង្ខាតោ អវិបរីតសភាវោ។

ឥទានិ យស្មា ឯតេសុ បិដកេសុ យំ យំ ធម្មជាតំ វា អត្ថជាតំ វា យា ចាយំ យថា យថា ញាបេតព្វោ អត្ថោ សោតូនំ ញាណស្ស អភិមុខោ ហោតិ តថា តថា តទត្ថជោតិកា ទេសនា, យោ ចេត្ថ អវិបរីតាវពោធសង្ខាតោ បដិវេធោ តេសំ តេសំ វា ធម្មានំ បដិវិជ្ឈិតព្វោ សលក្ខណសង្ខាតោ អវិបរីតសភាវោ – សព្វម្បេតំ អនុបចិតកុសលសម្ភារេហិ ទុប្បញ្ញេហិ, សសាទីហិ វិយ មហាសមុទ្ទោ, ទុក្ខោគាហំ អលព្ភនេយ្យបតិដ្ឋញ្ច, តស្មា គម្ភីរំ។ ឯវម្បិ ឯកមេកស្មិំ ឯត្ថ ចតុព្ពិធោបិ គម្ភីរភាវោ វេទិតព្វោ។ ឯត្តាវតា ច –

ទេសនាសាសនកថាភេទំ តេសុ យថារហំ;

សិក្ខាប្បហានគម្ភីរភាវញ្ច បរិទីបយេតិ –

អយំ គាថា វុត្តត្ថា ហោតិ។

បរិយត្តិភេទំ សម្បត្តិំ, វិបត្តិញ្ចាបិ យំ យហិំ;

បាបុណាតិ យថា ភិក្ខុ, តម្បិ សព្វំ វិភាវយេតិ។

ᩑᨲ᩠ᨳ ᨸᨶ ᨲᩦᩈᩩ ᨸᩥᨭᨠᩮᩈᩩ ᨲᩥᩅᩥᨵᩮᩣ ᨸᩁᩥᨿᨲ᩠ᨲᩥᨽᩮᨴᩮᩣ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᨲᩥᩔᩮᩣ ᩉᩥ ᨸᩁᩥᨿᨲ᩠ᨲᩥᨿᩮᩣ – ᩋᩃᨣᨴ᩠ᨴᩪᨸᨾᩣ ᨶᩥᩔᩁᨱᨲ᩠ᨳᩣ ᨽᨱ᩠ᨯᩣᨣᩤᩁᩥᨠᨸᩁᩥᨿᨲ᩠ᨲᩦᨲᩥ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᩣ ᨴᩩᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᩣ ᩏᨸᩣᩁᨾ᩠ᨽᩣᨴᩥᩉᩮᨲᩩ ᨸᩁᩥᨿᩣᨸᩩᨭᩣ ᩋᨿᩴ ᩋᩃᨣᨴ᩠ᨴᩪᨸᨾᩣ᪨ ᨿᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ – “ᩈᩮᨿ᩠ᨿᨳᩣᨸᩥ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨸᩩᩁᩥᩈᩮᩣ ᩋᩃᨣᨴ᩠ᨴᨲ᩠ᨳᩥᨠᩮᩣ ᩋᩃᨣᨴ᩠ᨴᨣᩅᩮᩈᩦ ᩋᩃᨣᨴ᩠ᨴᨸᩁᩥᨿᩮᩈᨶᩴ ᨧᩁᨾᩣᨶᩮᩣ, ᩈᩮᩣ ᨸᩔᩮᨿ᩠ᨿ ᨾᩉᨶ᩠ᨲᩴ ᩋᩃᨣᨴ᩠ᨴᩴ, ᨲᨾᩮᨶᩴ ᨽᩮᩣᨣᩮ ᩅᩣ ᨶᨦ᩠ᨣᩩᨭ᩠ᨮᩮ ᩅᩣ ᨣᨱ᩠ᩉᩮᨿ᩠ᨿ, ᨲᩔ ᩈᩮᩣ ᩋᩃᨣᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᨸᨭᩥᨸᩁᩥᩅᨲ᩠ᨲᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩉᨲ᩠ᨳᩮ ᩅᩣ ᨻᩣᩉᩣᨿ ᩅᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᨲᩁᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩅᩣ ᩋᨦ᩠ᨣᨸᨧ᩠ᨧᨦ᩠ᨣᩮ ᨯᩴᩈᩮᨿ᩠ᨿ, ᩈᩮᩣ ᨲᨲᩮᩣ ᨶᩥᨴᩣᨶᩴ ᨾᩁᨱᩴ ᩅᩣ ᨶᩥᨣᨧ᩠ᨨᩮᨿ᩠ᨿ ᨾᩁᨱᨾᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ᪨ ᨲᩴ ᨠᩥᩔ ᩉᩮᨲᩩ? ᨴᩩᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩋᩃᨣᨴ᩠ᨴᩔ᪨ ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨡᩮᩣ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩍᨵᩮᨠᨧ᩠ᨧᩮ ᨾᩮᩣᨥᨸᩩᩁᩥᩈᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨸᩁᩥᨿᩣᨸᩩᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ…ᨸᩮ… ᩅᩮᨴᩃ᩠ᩃᩴ, ᨲᩮ ᨲᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨸᩁᩥᨿᩣᨸᩩᨱᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩮᩈᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᩋᨲ᩠ᨳᩴ ᨶ ᩏᨸᨸᩁᩥᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩮᩈᩴ ᨲᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᩋᨲ᩠ᨳᩴ ᩋᨶᩩᨸᨸᩁᩥᨠ᩠ᨡᨲᩴ ᨶ ᨶᩥᨩ᩠ᨫᩣᨶᩴ ᨡᨾᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩮ ᩏᨸᩣᩁᨾ᩠ᨽᩣᨶᩥᩈᩴᩈᩣ ᨧᩮᩅ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨸᩁᩥᨿᩣᨸᩩᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᩍᨲᩥᩅᩣᨴᨸ᩠ᨸᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩣᨶᩥᩈᩴᩈᩣ ᨧ᪨ ᨿᩔ ᨧᨲ᩠ᨳᩣᨿ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨸᩁᩥᨿᩣᨸᩩᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᨬ᩠ᨧᩔ ᩋᨲ᩠ᨳᩴ ᨶᩣᨶᩩᨽᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᩮᩈᩴ ᨲᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨴᩩᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᩣ ᨴᩦᨥᩁᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᩉᩥᨲᩣᨿ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣᨿ ᩈᩴᩅᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᩴ ᨠᩥᩔ ᩉᩮᨲᩩ? ᨴᩩᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ (ᨾ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪑᪨᪒᪓᪘)᪨

ᨿᩣ ᨸᨶ ᩈᩩᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᩣ ᩈᩦᩃᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩣᨴᩥᨸᩣᩁᩥᨸᩪᩁᩥᩴᨿᩮᩅ ᩋᩣᨠᨦ᩠ᨡᨾᩣᨶᩮᨶ ᨸᩁᩥᨿᩣᨸᩩᨭᩣ ᨶ ᩏᨸᩣᩁᨾ᩠ᨽᩣᨴᩥᩉᩮᨲᩩ, ᩋᨿᩴ ᨶᩥᩔᩁᨱᨲ᩠ᨳᩣ᪨ ᨿᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ – “ᨲᩮᩈᩴ ᨲᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩈᩩᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᩣ ᨴᩦᨥᩁᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩥᨲᩣᨿ ᩈᩩᨡᩣᨿ ᩈᩴᩅᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᩴ ᨠᩥᩔ ᩉᩮᨲᩩ? ᩈᩩᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ (ᨾ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪑᪨᪒᪓᪙)᪨

ᨿᩴ ᨸᨶ ᨸᩁᩥᨬ᩠ᨬᩣᨲᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩮᩣ ᨸᩉᩦᨶᨠᩥᩃᩮᩈᩮᩣ ᨽᩣᩅᩥᨲᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᨸᨭᩥᩅᩥᨴ᩠ᨵᩣᨠᩩᨸ᩠ᨸᩮᩣ ᩈᨧ᩠ᨨᩥᨠᨲᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩮᩣ ᨡᩦᨱᩣᩈᩅᩮᩣ ᨠᩮᩅᩃᩴ ᨸᩅᩮᨱᩥᨸᩣᩃᨶᨲ᩠ᨳᩣᨿ ᩅᩴᩈᩣᨶᩩᩁᨠ᩠ᨡᨱᨲ᩠ᨳᩣᨿ ᨸᩁᩥᨿᩣᨸᩩᨱᩣᨲᩥ, ᩋᨿᩴ ᨽᨱ᩠ᨯᩣᨣᩤᩁᩥᨠᨸᩁᩥᨿᨲ᩠ᨲᩦᨲᩥ᪨

ᩅᩥᨶᨿᩮ ᨸᨶ ᩈᩩᨸ᩠ᨸᨭᩥᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩ ᩈᩦᩃᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᨶᩥᩔᩣᨿ ᨲᩥᩔᩮᩣ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣ ᨸᩣᨸᩩᨱᩣᨲᩥ, ᨲᩣᩈᩴᨿᩮᩅ ᨧ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨸᨽᩮᨴᩅᨧᨶᨲᩮᩣ᪨ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᩈᩩᨸ᩠ᨸᨭᩥᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᩈᨾᩣᨵᩥᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᨶᩥᩔᩣᨿ ᨨᩊᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣ ᨸᩣᨸᩩᨱᩣᨲᩥ, ᨲᩣᩈᩴᨿᩮᩅ ᨧ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨸᨽᩮᨴᩅᨧᨶᨲᩮᩣ᪨ ᩋᨽᩥᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᩈᩩᨸ᩠ᨸᨭᩥᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᨶᩥᩔᩣᨿ ᨧᨲᩔᩮᩣ ᨸᨭᩥᩈᨾ᩠ᨽᩥᨴᩣ ᨸᩣᨸᩩᨱᩣᨲᩥ ᨲᩣᩈᨬ᩠ᨧ ᨲᨲ᩠ᨳᩮᩅ ᨸᨽᩮᨴᩅᨧᨶᨲᩮᩣ᪨ ᩑᩅᨾᩮᨲᩮᩈᩩ ᩈᩩᨸ᩠ᨸᨭᩥᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᨿᨳᩣᨠ᩠ᨠᨾᩮᨶ ᩍᨾᩴ
ᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨲ᩠ᨲᨿᨨᩊᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᨧᨲᩩᨸᨭᩥᩈᨾ᩠ᨽᩥᨴᩣᨽᩮᨴᩴ ᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᨸᩣᨸᩩᨱᩣᨲᩥ᪨

ᩅᩥᨶᨿᩮ ᨸᨶ ᨴᩩᨸ᩠ᨸᨭᩥᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᩋᨶᩩᨬ᩠ᨬᩣᨲᩈᩩᨡᩈᨾ᩠ᨹᩔᩋᨲ᩠ᨳᩁᨱᨸᩣᩅᩩᩁᨱᩣᨴᩥᨹᩔᩈᩣᨾᨬ᩠ᨬᨲᩮᩣ ᨸᨭᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᩏᨸᩣᨴᩥᨶ᩠ᨶᨹᩔᩣᨴᩦᩈᩩ ᩋᨶᩅᨩ᩠ᨩᩈᨬ᩠ᨬᩦ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᩉᩮᨲᩴ – “ᨲᨳᩣᩉᩴ ᨽᨣᩅᨲᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨴᩮᩈᩥᨲᩴ ᩋᩣᨩᩣᨶᩣᨾᩥ, ᨿᨳᩣ ᨿᩮᨾᩮ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᩣᨿᩥᨠᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᨽᨣᩅᨲᩣ ᨲᩮ ᨸᨭᩥᩈᩮᩅᨲᩮᩣ ᨶᩣᩃᩴ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᩣᨿᩣᨿᩣ”ᨲᩥ (ᨸᩣᨧᩥ᪨ ᪔᪑᪗; ᨾ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪑᪨᪒᪓᪔)᪨ ᨲᨲᩮᩣ ᨴᩩᩔᩦᩃᨽᩣᩅᩴ ᨸᩣᨸᩩᨱᩣᨲᩥ᪨ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᨴᩩᨸ᩠ᨸᨭᩥᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣ “ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣᨾᩮ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩣ ᩈᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᩴᩅᩥᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩣ ᩃᩮᩣᨠᩈ᩠ᨾᩥ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᩋ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪔᪨᪕) ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩴ ᩋᨩᩣᨶᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨴᩩᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᩴ ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩥ᪨ ᨿᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ – “ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩣ ᨴᩩᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᩮᨶ ᩋᨾ᩠ᩉᩮ ᨧᩮᩅ ᩋᨻ᩠ᨽᩣᨧᩥᨠ᩠ᨡᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᨡᨶᨲᩥ ᨻᩉᩩᨬ᩠ᨧ ᩋᨸᩩᨬ᩠ᨬᩴ ᨸᩈᩅᨲᩦ”ᨲᩥ (ᨸᩣᨧᩥ᪨ ᪔᪑᪗; ᨾ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪑᪨᪒᪓᪖)᪨ ᨲᨲᩮᩣ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩴ ᨸᩣᨸᩩᨱᩣᨲᩥ᪨ ᩋᨽᩥᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᨴᩩᨸ᩠ᨸᨭᩥᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᨧᩥᨶ᩠ᨲᩴ ᩋᨲᩥᨵᩣᩅᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᨿ᩠ᨿᩣᨶᩥᨸᩥ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᨲᩥ, ᨲᨲᩮᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨠ᩠ᨡᩮᨸᩴ ᨸᩣᨸᩩᨱᩣᨲᩥ᪨ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᩉᩮᨲᩴ – “ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥᨾᩣᨶᩥ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩋᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᨿ᩠ᨿᩣᨶᩥ, ᨶ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣᨶᩥ, ᨿᩣᨶᩥ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩏᨾ᩠ᨾᩣᨴᩔ ᩅᩥᨥᩣᨲᩔ ᨽᩣᨣᩦ ᩋᩔᩣ”ᨲᩥ (ᩋ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪔᪨᪗᪗)᪨ ᩑᩅᨾᩮᨲᩮᩈᩩ ᨴᩩᨸ᩠ᨸᨭᩥᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᨿᨳᩣᨠ᩠ᨠᨾᩮᨶ ᩍᨾᩴ
ᨴᩩᩔᩦᩃᨽᩣᩅᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣᨧᩥᨲ᩠ᨲᨠ᩠ᨡᩮᨸᨽᩮᨴᩴ ᩅᩥᨸᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᨸᩣᨸᩩᨱᩣᨲᩦᨲᩥ᪨ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᨧ –

ᨸᩁᩥᨿᨲ᩠ᨲᩥᨽᩮᨴᩴ ᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᩴ, ᩅᩥᨸᨲ᩠ᨲᩥᨬ᩠ᨧᩣᨸᩥ ᨿᩴ ᨿᩉᩥᩴ;

បិបុណាតិ យថា កិញ្ចិ, តម្បិ សន្តំ ចិកាចេយតិ.

អយម្បិ គាថា វុត្តត្ថា ហោតិ. ឯវំ នានប្បការតោ បិដកានិ ញត្វា តេសំ វសេន សព្ពម្បេតំ សង្គយ្ហមានំ តីណិ បិដកានិ ហោន្តិ.

កថំ និកាយតោ បញ្ច និកាយាតិ? សព្ពមេវ ហេតំ ទីឃនិកាយោ មជ្ឈិមនិកាយោ សំយុត្តនិកាយោ អង្គុត្តរនិកាយោ ខុទ្ទកនិកាយោតិ បញ្ចប្បភេទំ ហោតិ. តត្ថ កតមោ ទីឃនិកាយោ? តិវគ្គសង្គហានិ ព្រហ្មជាលាទីនិ ចតុត្តឹស សុត្តានិ.

ចតុត្តឹសេវ សុត្តន្តា, តិវគ្គោ យស្ស សង្គហោ;

ឯស ទីឃនិកាយោតិ, បឋមោ អនុលោមិកោ.

កស្មា បនេស ទីឃនិកាយោតិ វុច្ចតិ? ទីឃប្បមាណានំ សុត្តានំ សមូហតោ និវាសតោ ច. សមូហនិវាសា ហិ និកាយោតិ វុច្ចន្តិ. "នាហំ, ភិក្ខវេ, អញ្ញំ ឯកនិកាយម្បិ សមនុបស្សាមិ ឯវំ ចិត្តំ យថយិទំ, ភិក្ខវេ, តិរច្ឆានគតា បាណា (សំ. និ. ៣.១០០), បោណិកនិកាយោ, ចិក្ខល្លិកនិកាយោ"តិ ឯវមាទីនិ ចេត្ថ សាធកានិ សាសនតោ លោកតោ ច. ឯវំ សេសានម្បិ និកាយភាវេ វចនត្ថោ វេទិតព្ពោ.

កតមោ មជ្ឈិមនិកាយោ? មជ្ឈិមប្បមាណានិ បញ្ចទសវគ្គសង្គហានិ មូលបរិយាយសុត្តាទីនិ ទិយឌ្ឍសតំ ទ្វេ ច សុត្តានិ.

ទិយឌ្ឍសតសុត្តន្តា, ទ្វេ ច សុត្តានិ យត្ថ សោ;

និកាយោ មជ្ឈិមោ បញ្ច, ទសវគ្គបរិគ្គហោ.

កតមោ សំយុត្តនិកាយោ? ទេវតាសំយុត្តាទិវសេន ឋិតានិ ឱឃតរណាទីនិ សត្ត សុត្តសហស្សានិ សត្ត សុត្តសតានិ ច ទ្វាសដ្ឋិ ច សុត្តានិ.

សត្ត សុត្តសហស្សានិ, សត្ត សុត្តសតានិ ច;

ទ្វាសដ្ឋិ ចេវ សុត្តន្តា, ឯសោ សំយុត្តសង្គហោ.

កតមោ អង្គុត្តរនិកាយោ? ឯកេកអង្គាតិរេកវសេន ឋិតានិ ចិត្តបរិយាទានាទីនិ នវ សុត្តសហស្សានិ បញ្ច សុត្តសតានិ សត្តបញ្ញាសញ្ច សុត្តានិ.

នវ សុត្តសហស្សានិ, បញ្ច សុត្តសតានិ ច;

សត្តបញ្ញាសសុត្តានិ, សង្ខ្យា អង្គុត្តរេ អយំ។

កតមោ ខុទ្ទកនិកាយោ? សកលំ វិនយបិដកំ, អភិធម្មបិដកំ, ខុទ្ទកបាឋ, ធម្មបទាទយោ ច បុព្ពេ និទស្សិតា បញ្ចទសប្បភេទា; ឋបេត្វា ចត្តារោ និកាយេ អវសេសំ ពុទ្ធវចនន្តិ។

ឋបេត្វា ចតុរោបេតេ, និកាយេ ទីឃអាទិកេ;

តទញ្ញំ ពុទ្ធវចនំ, និកាយោ ខុទ្ទកោ មតោតិ។

ឯវំ និកាយតោ បញ្ច និកាយា ហោន្តិ។

កថំ អង្គវសេន នវង្គានីតិ? សព្វមេវ ហិទំ ‘សុត្តំ គេយ្យំ វេយ្យាករណំ គាថា ឧទានំ ឥតិវុត្តកំ ជាតកំ អព្ភុតធម្មំ វេទល្ល’ន្តិ នវប្បភេទំ ហោតិ។ តត្ថ ឧភតោវិភង្គនិទ្ទេសខន្ធកបរិវារា សុត្តនិបាតេ មង្គលសុត្តរតនសុត្តនាលកសុត្តតុវដ្ដកសុត្តានិ អញ្ញម្បិ ច សុត្តនាមកំ តថាគតវចនំ សុត្តន្តិ វេទិតព្វំ។ សព្វម្បិ សគាថកំ សុត្តំ គេយ្យន្តិ វេទិតព្វំ។ វិសេសេន សំយុត្តកេ សកលោបិ សគាថាវគ្គោ។ សកលម្បិ អភិធម្មបិដកំ, និគ្គាថកំ សុត្តំ, យញ្ច អញ្ញម្បិ អដ្ឋហិ អង្គេហិ អសង្គហិតំ ពុទ្ធវចនំ, តំ វេយ្យាករណន្តិ វេទិតព្វំ។ ធម្មបទំ ថេរគាថា ថេរីគាថា សុត្តនិបាតេ នោសុត្តនាមិកា សុទ្ធិកគាថា ច គាថាតិ វេទិតព្វា។ សោមនស្សញាណមយិកគាថាបដិសំយុត្តា ទ្វាសីតិ សុត្តន្តា ឧទានន្តិ វេទិតព្វំ។ ‘វុត្តញ្ហេតំ ភគវតា’តិអាទិនយប្បវត្តា (ឥតិវុ. ១) ទសុត្តរសតសុត្តន្តា ឥតិវុត្តកន្តិ វេទិតព្វំ។ អបណ្ណកជាតកាទីនិ បណ្ណាសាធិកានិ បញ្ច ជាតកសតានិ ជាតកន្តិ វេទិតព្វំ។ “ចត្តារោមេ, ភិក្ខវេ, អច្ឆរិយា អព្ភុតា ធម្មា អានន្ទេ”តិអាទិនយប្បវត្តា (ទី. និ. ២.២០៩; អ. និ. ៤.១២៩) សព្វេបិ អច្ឆរិយអព្ភុតធម្មប្បដិសំយុត្តា សុត្តន្តា អព្ភុតធម្មន្តិ វេទិតព្វំ។

ចូឡវេទល្លមហាវេទល្លសម្មាទិដ្ឋិសក្កបញ្ហសង្ខារភាជនិយមហាបុណ្ណមសុត្តាទយោ សព្វេបិ វេទញ្ច តុដ្ឋិញ្ច លទ្ធា លទ្ធា បុច្ឆិតសុត្តន្តា វេទល្លន្តិ វេទិតព្វំ។ ឯវមេតំ អង្គតោ នវង្គានិ។

កថំ ធម្មក្ខន្ធតោ ចតុរាសីតិ ធម្មក្ខន្ធសហស្សានីតិ? សព្វមេវ ហិទំ ពុទ្ធវចនំ។

“ទ្វាសីតិ ពុទ្ធតោ គណ្ហិំ, ទ្វេ សហស្សានិ ភិក្ខុតោ;

ចតុរាសីតិ សហស្សានិ, យេ មេ ធម្មា បវត្តិនោ”តិ។ (ថេរគា. ១០២៧);

ឯវំ បរិទីបិតធម្មក្ខន្ធវសេន ចតុរាសីតិសហស្សប្បភេទំ ហោតិ។ តត្ថ ឯកានុសន្ធិកំ សុត្តំ ឯកោ ធម្មក្ខន្ធោ។ យំ អនេកានុសន្ធិកំ តត្ថ អនុសន្ធិវសេន

ធម្មក្ខន្ធគណនា។ គាថាពន្ធេសុ បញ្ហាបុច្ឆនំ ឯកោ ធម្មក្ខន្ធោ, វិស្សជ្ជនំ ឯកោ។ អភិធម្មេ ឯកមេកំ តិកទុកភាជនំ ឯកមេកញ្ច ចិត្តវារភាជនំ ឯកោ ធម្មក្ខន្ធោ។ វិនយេ អត្ថិ វត្ថុ, អត្ថិ មាតិកា, អត្ថិ បទភាជនីយំ, អត្ថិ អាបត្តិ, អត្ថិ អនាបត្តិ, អត្ថិ អន្តរាបត្តិ, អត្ថិ តិកច្ឆេទោ។ តត្ថ ឯកមេកោ កោដ្ឋាសោ ឯកមេកោ ធម្មក្ខន្ធោតិ វេទិតព្វោ។ ឯវំ ធម្មក្ខន្ធតោ ចតុរាសីតិ ធម្មក្ខន្ធសហស្សានិ។

ឯវមេតំ សព្វម្បិ ពុទ្ធវចនំ បញ្ចសតិកសង្គីតិកាលេ សង្គាយន្តេន មហាកស្សបប្បមុខេន វសីគណេន អយំ ធម្មោ អយំ វិនយោ, ឥទំ បឋមពុទ្ធវចនំ, ឥទំ មជ្ឈិមពុទ្ធវចនំ, ឥទំ បច្ឆិមពុទ្ធវចនំ, ឥទំ វិនយបិដកំ, ឥទំ សុត្តន្តបិដកំ, ឥទំ អភិធម្មបិដកំ, អយំ ទីឃនិកាយោ…បេ… អយំ ខុទ្ទកនិកាយោ, ឥមានិ សុត្តាទីនិ នវង្គានិ, ឥមានិ ចតុរាសីតិ ធម្មក្ខន្ធសហស្សានីតិ ឥមំ បភេទំ វវត្ថបេត្វាវ សង្គីតំ។ ន កេវលញ្ច ឥមមេវ អញ្ញម្បិ ឧទ្ទានសង្គហវគ្គសង្គហបេយ្យាលសង្គហឯកកនិបាតទុកនិបាតាទិនិបាតសង្គហសំយុត្តសង្គហ បណ្ណាសសង្គហាទិអនេកវិធំ, តីសុ បិដកេសុ សន្ទិស្សមានំ សង្គហប្បភេទំ វវត្ថបេត្វាវ សត្តហិ មាសេហិ សង្គីតំ។

សង្គីតិបរិយោសានេ ចស្ស ឥទំ មហាកស្សបត្ថេរេន ទសពលស្ស សាសនំ បញ្ចវស្សសហស្សបរិមាណកាលំ បវត្តនសមត្ថំ កតន្តិ សញ្ជាតប្បមោទា សាធុការំ វិយ ទទមានា អយំ មហាបថវី ឧទកបរិយន្តំ កត្វា អនេកប្បការំ កម្បិ សង្កម្បិ សម្បកម្បិ សម្បវេធិ។ អនេកានិ ច អច្ឆរិយានិ បាតុរហេសុំ។

ឯវំ សង្គីតេ បនេត្ថ អយំ អភិធម្មោ បិដកតោ អភិធម្មបិដកំ, និកាយតោ ខុទ្ទកនិកាយោ, អង្គតោ វេយ្យាករណំ, ធម្មក្ខន្ធតោ កតិបយានិ ធម្មក្ខន្ធសហស្សានិ ហោន្តិ។

តំ ធារយន្តេសុ ភិក្ខូសុ បុព្វេ ឯកោ ភិក្ខុ សព្វសាមយិកបរិសាយ និសីទិត្វា អភិធម្មតោ សុត្តំ អាហរិត្វា ធម្មំ កថេន្តោ “រូបក្ខន្ធោ អព្យាកតោ, ចត្តារោ ខន្ធា សិយា កុសលា សិយា អកុសលា សិយា អព្យាកតា; ទសាយតនា អព្យាកតា, ទ្វេ អាយតនា សិយា កុសលា សិយា អកុសលា សិយា អព្យាកតា; សោឡស ធាតុយោ អព្យាកតា, ទ្វេ ធាតុយោ សិយា កុសលា សិយា អកុសលា សិយា អព្យាកតា; សមុទយសច្ចំ អកុសលំ, មគ្គសច្ចំ កុសលំ, និរោធសច្ចំ អព្យាកតំ, ទុក្ខសច្ចំ សិយា កុសលំ សិយា អកុសលំ សិយា អព្យាកតំ; ទសិន្ទ្រិយា អព្យាកតា, ទោមនស្សិន្ទ្រិយំ អកុសលំ, អនញ្ញាតញ្ញស្សាមីតិន្ទ្រិយំ កុសលំ, ចត្តារិ ឥន្ទ្រិយានិ សិយា កុសលា សិយា អព្យាកតា, ឆ ឥន្ទ្រិយានិ សិយា កុសលា សិយា អកុសលា សិយា អព្យាកតា”តិ ធម្មកថំ កថេសិ។

តស្មិំ ខណេ ឯកោ ភិក្ខុ និសិន្នោ ‘ធម្មកថិក ត្វំ សិនេរុំ បរិក្ខិបន្តោ វិយ ទីឃសុត្តំ អាហរសិ, កិំ សុត្តំ នាមេត’ន្តិ អាហ។ ‘អភិធម្មសុត្តំ នាម, អាវុសោ’តិ។ ‘អភិធម្មសុត្តំ កស្មា អាហរសិ? កិំ អញ្ញំ ពុទ្ធភាសិតំ សុត្តំ អាហរិតុំ ន វដ្ដតី’តិ? ‘អភិធម្មោ កេន ភាសិតោ’តិ? ‘ន ឯសោ ពុទ្ធភាសិតោ’តិ។ ‘កិំ បន តេ, អាវុសោ, វិនយបិដកំ ឧគ្គហិត’ន្តិ? ‘ន ឧគ្គហិតំ, អាវុសោ’តិ។ ‘អវិនយធារិតាយ មញ្ញេ ត្វំ អជានន្តោ ឯវំ វទេសី’តិ។ ‘វិនយមត្តមេវ, អាវុសោ, ឧគ្គហិត’ន្តិ។ ‘តម្បិ តេ ទុគ្គហិតំ, បរិសបរិយន្តេ និសីទិត្វា និទ្ទាយន្តេន ឧគ្គហិតំ ភវិស្សតិ; តុម្ហាទិសេ ហិ បព្វាជេន្តា វា ឧបសម្បាទេន្តា វា សាតិសារា ហោន្តី’តិ។ ‘កិំ ការណា’? វិនយមត្តស្សបិ ទុគ្គហិតត្តា; វុត្តញ្ហេតំ – “តត្រ អនាបត្តិ, ន វិវណ្ណេតុកាមោ ឥង្ឃ តាវ, អាវុសោ, សុត្តន្តេ វា គាថាយោ វា អភិធម្មំ វា បរិយាបុណស្សុ, បច្ឆាបិ វិនយំ បរិយាបុណិស្សសី”តិ (បាចិ។ ៤៤២) ភណតិ។ “សុត្តន្តេ ឱកាសំ ការាបេត្វា អភិធម្មំ វា វិនយំ វា បុច្ឆតិ, អភិធម្មេ ឱកាសំ ការាបេត្វា សុត្តន្តំ វា វិនយំ វា បុច្ឆតិ, វិនយេ ឱកាសំ

ការាបេត្វា សុត្តន្តំ វា អភិធម្មំ វា បុច្ឆតី”តិ (បាចិ. ១២២១). ‘ត្វំ បន ឧត្តរម្បិ ន ជានាសី’តិ ឧត្តរេនបិ បរវាទី និគ្គហិតោ ហោតិ.

មហាគោសិង្គសុត្តំ បន ឯតោបិ ពលវតរំ. តត្រ ហិ ធម្មសេនាបតិ សារិបុត្តត្ថេរោ អញ្ញមញ្ញំ បុច្ឆិតបញ្ហា វិស្សជ្ជនកា អារោចេតុំ សត្ថុ សន្តិកំ គន្ត្វា មហាមោគ្គល្លានត្ថេរស្ស វិស្សជ្ជនំ អារោចេន្តោ “ឥធាវុសោ សារិបុត្ត, ទ្វេ ភិក្ខូ អភិធម្មកថំ កថេន្តិ, តេ អញ្ញមញ្ញំ បញ្ហំ បុច្ឆន្តិ, អញ្ញមញ្ញស្ស បញ្ហំ បុដ្ឋា វិស្សជ្ជេន្តិ, នោ ច សំសាទេន្តិ, ធម្មី ច នេសំ កថា បវត្តិនី ហោតិ, ឯវរូបេន ខោ, អាវុសោ, សារិបុត្ត, ភិក្ខុនា គោសិង្គសាលវនំ សោភេយ្យា”តិ (ម. និ. ១.៣៤៣) អាហ. សត្ថា អាភិធម្មិកា នាម មម សាសនេ បរិពាហិរាតិ អវត្វា សុវណ្ណាលិង្គសទិសំ គីវំ ឧន្នាមេត្វា បុណ្ណចន្ទសស្សិរីកំ មហាមុខំ បូរេត្វា ព្រហ្មឃោសំ និច្ឆារេន្តោ “សាធុ សាធុ សារិបុត្តា”តិ មហាមោគ្គល្លានត្ថេរស្ស សាធុការំ ទត្វា “យថា តំ មោគ្គល្លានោ ច សម្មា ព្យាករមានោ ព្យាករេយ្យ, មោគ្គល្លានោ ហិ សារិបុត្ត ធម្មកថិកោ”តិ (ម. និ. ១.៣៤៣) អាហ. អាភិធម្មិកភិក្ខូយេវ កិរ ធម្មកថិកា នាម, អវសេសា ធម្មំ កថេន្តាបិ ន ធម្មកថិកា. កស្មា? តេ ហិ ធម្មំ កថេន្តា កម្មន្តរំ វិបាកន្តរំ រូបារូបបរិច្ឆេទំ ធម្មន្តរំ អាលោឡេត្វា កថេន្តិ. អាភិធម្មិកា បន ធម្មន្តរំ ន អាលោឡេន្តិ. តស្មា អាភិធម្មិកោ ភិក្ខុ ធម្មំ កថេតុ វា មា វា, បុច្ឆិតកាលេ បន បញ្ហំ កថេស្សតីតិ. អយមេវ ឯកន្តធម្មកថិកោ នាម ហោតិ. ឥទំ សន្ធាយ សត្ថា សាធុការំ ទត្វា ‘សុកថិតំ មោគ្គល្លានេនា’តិ អាហ.

អភិធម្មំ បដិពាហេន្តោ ឥមស្មិំ ជិនចក្កេ បហារំ ទេតិ, សព្ពញ្ញុតញ្ញាណំ បដិពាហតិ, សត្ថុ វេសារជ្ជញាណំ បដិនិវត្តេតិ, សោតុកាមំ បរិសំ វិសំវាទេតិ, អរិយមគ្គេ អាវរណំ ពន្ធតិ, អដ្ឋារសសុ ភេទករវត្ថូសុ ឯកស្មិំ សន្ទិស្សតិ ឧក្ខេបនីយកម្មតជ្ជនីយកម្មារហោ ហោតិ. តំ តំ កម្មំ កត្វា ឧយ្យោជេតព្ពោ ‘គច្ឆ វិឃាសាទោ ហុត្វា ជីវិស្សសី’តិ.

អថាបិ ឯវំ វទេយ្យ – “សចេ អភិធម្មោ ពុទ្ធភាសិតោ, យថា អនេកេសុ សុត្តសហស្សេសុ ‘ឯកំ សមយំ ភគវា រាជគហេ វិហរតី’តិអាទិនា នយេន និទានំ សជ្ជិតំ, ឯវមស្សាបិ និទានំ សជ្ជិតំ ភវេយ្យា”តិ. សោ ‘ជាតកសុត្តនិបាតធម្មបទាទីនំ ឯវរូបំ និទានំ នត្ថិ, ន ចេតានិ ន ពុទ្ធភាសិតានី’តិ បដិក្ខិបិត្វា ឧត្តរិម្បិ ឯវំ វត្តព្ពោ – ‘បណ្ឌិត, អភិធម្មោ នាមេស សព្ពញ្ញុពុទ្ធានំយេវ វិសយោ, ន អញ្ញេសំ វិសយោ. ពុទ្ធានញ្ហិ ឱក្កន្តិ បាកដា, អភិជាតិ បាកដា, អភិសម្ពោធិ បាកដា, ធម្មចក្កប្បវត្តនំ បាកដំ. យមកបាដិហារិយំ បាកដំ, តិទិវក្កមោ បាកដោ, ទេវលោកេ ទេសិតភាវោ បាកដោ, ទេវោរោហនំ បាកដំ. យថា នាម ចក្កវត្តិរញ្ញោ ហត្ថិរតនំ វា អស្សរតនំ វា ថេនេត្វា យានកេ យោជេត្វា វិចរណំ នាម អដ្ឋានំ អការណំ; ចក្ករតនំ វា បន ថេនេត្វា បលាលសកដេ ឱលម្ពេត្វា វិចរណំ នាម អដ្ឋានំ អការណំ; យោជនប្បមាណំ ឱភាសនសមត្ថំ មណិរតនំ វា បន កប្បាសបច្ឆិយំ បក្ខិបិត្វា ឋបនំ នាម អដ្ឋានំ អការណំ. កស្មា? រាជារហភណ្ឌតាយ; ឯវមេវ អភិធម្មោ នាម ន អញ្ញេសំ វិសយោ, សព្ពញ្ញុពុទ្ធានំយេវ វិសយោ. តេសំ វសេន ទេសេតព្ពទេសនា. ពុទ្ធានញ្ហិ ឱក្កន្តិ បាកដា...បេ... ទេវោរោហនំ បាកដំ. អភិធម្មស្ស និទានកិច្ចំ នាម នត្ថិ បណ្ឌិតា’តិ. ន ហិ សក្កា ឯវំ វុត្តេ បរវាទិនា សហធម្មិកំ ឧទាហរណំ ឧទាហរិតុំ.

មណ្ឌលារាមវាសី តិស្សភូតិត្ថេរោ បន មហាពោធិនិទានោ ឯស អភិធម្មោ នាមាតិ ទស្សេតុំ “យេន ស្វាហំ, ភិក្ខវេ, វិហារេន បឋមាភិសម្ពុទ្ធោ វិហរាមិ តស្ស បទេសេន វិហាសិ”ន្តិ (សំ. និ. ៥.១១) ឥមំ បទេសវិហារសុត្តន្តំ អាហរិត្វា កថេសិ. ទសវិធោ ហិ បទេសោ នាម – ខន្ធបទេសោ, អាយតនបទេសោ, ធាតុបទេសោ, សច្ចបទេសោ, ឥន្ទ្រិយបទេសោ, បច្ចយាការបទេសោ, សតិបដ្ឋានបទេសោ, ឈានបទេសោ, នាមបទេសោ, ធម្មបទេសោតិ. តេសុ សត្ថា មហាពោធិមណ្ឌេ បញ្ចក្ខន្ធេ និប្បទេសេន បដិវិជ្ឈិ ឥមំ តេមាសំ វេទនាក្ខន្ធបទេសេន វិហាសិ.

ទ្វាទសាយតនានិ អដ្ឋារស ធាតុយោ និប្បទេសតោ បដិវិជ្ឈិ ឥមំ តេមាសំ ធម្មាយតនេ វេទនាវសេន ធម្មធាតុយញ្ច វេទនាវសេនេវ វិហាសិ។ ចត្តារិ សច្ចានិ និប្បទេសតោ បដិវិជ្ឈិ ឥមំ តេមាសំ ទុក្ខសច្ចេ វេទនាវសេនេវ វិហាសិ។ ពាវីសតិន្ទ្រិយានិ និប្បទេសតោ បដិវិជ្ឈិ ឥមំ តេមាសំ វេទនាបញ្ចកិន្ទ្រិយវសេន វិហាសិ។ ទ្វាទសបទិកំ បច្ចយាការចក្កំ និប្បទេសតោ បដិវិជ្ឈិ ឥមំ តេមាសំ ផស្សបច្ចយា វេទនាវសេនេវ វិហាសិ។ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានេ និប្បទេសតោ បដិវិជ្ឈិ ឥមំ តេមាសំ វេទនាសតិបដ្ឋានវសេនេវ វិហាសិ។ ចត្តារិ ឈានានិ និប្បទេសតោ បដិវិជ្ឈិ ឥមំ តេមាសំ ឈានង្គេសុ វេទនាវសេនេវ វិហាសិ។ នាមំ និប្បទេសតោ បដិវិជ្ឈិ ឥមំ តេមាសំ វេទនាវសេនេវ វិហាសិ។ ធម្មេ និប្បទេសតោ បដិវិជ្ឈិ ឥមំ តេមាសំ វេទនាត្តិកវសេនេវ វិហាសីតិ។ ឯវំ ថេរោ បទេសវិហារសុត្តន្តវសេន អភិធម្មស្ស និទានំ កថេសិ។

គាមវាសី សុមនទេវត្ថេរោ បន ហេដ្ឋាលោហបាសាទេ ធម្មំ បរិវត្តេន្តោ 'អយំ បរវាទី ពាហា បគ្គយ្ហ អរញ្ញេ កន្ទន្តោ វិយ, អសក្ខិកំ អឌ្ឌំ ករោន្តោ វិយ ច, អភិធម្មស្ស និទានំ ន ជានាតី'តិ វត្វា និទានំ កថេន្តោ ឯវមាហ – ឯកំ សមយំ ភគវា ទេវេសុ វិហរតិ តាវតិំសេសុ បារិច្ឆត្តកមូលេ បណ្ឌុកម្ពលសិលាយំ។ តត្រ ខោ ភគវា ទេវានំ តាវតិំសានំ អភិធម្មកថំ កថេសិ – "កុសលា ធម្មា, អកុសលា ធម្មា, អព្យាកតា ធម្មា"តិ។

អញ្ញេសុ បន សុត្តេសុ ឯកមេវ និទានំ។ អភិធម្មេ ទ្វេ និទានានិ – អធិគមនិទានញ្ច ទេសនានិទានញ្ច។ តត្ថ អធិគមនិទានំ ទីបង្ករទសពលតោ បដ្ឋាយ យាវ មហាពោធិបល្លង្កា វេទិតព្ពំ។ ទេសនានិទានំ យាវ ធម្មចក្កប្បវត្តនា។ ឯវំ ឧភយនិទានសម្បន្នស្ស បនស្ស អភិធម្មស្ស និទានកោសល្លត្ថំ ឥទំ តាវ បញ្ហាកម្មំ វេទិតព្ពំ – អយំ អភិធម្មោ នាម កេន បភាវិតោ? កត្ថ បរិបាចិតោ? កត្ថ អធិគតោ? កទា អធិគតោ? កេន អធិគតោ? កត្ថ វិចិតោ? កទា វិចិតោ? កេន វិចិតោ? កត្ថ ទេសិតោ? កស្សត្ថាយ ទេសិតោ? កិមត្ថំ ទេសិតោ? កេហិ បដិគ្គហិតោ? កេ សិក្ខន្តិ? កេ សិក្ខិតសិក្ខា? កេ ធារេន្តិ? កស្ស វចនំ? កេនាភតោតិ?

តត្រិទំ វិស្សជ្ជនំ – កេន បភាវិតោតិ ពោធិអភិនីហារសទ្ធាយ បភាវិតោ។ កត្ថ បរិបាចិតោតិ អឌ្ឍឆដ្ឋេសុ ជាតកសតេសុ។ កត្ថ អធិគតោតិ ពោធិមូលេ។ កទា អធិគតោតិ វិសាខាបុណ្ណមាសិយំ។ កេនាធិគតោតិ សព្ពញ្ញុពុទ្ធេន។ កត្ថ វិចិតោតិ ពោធិមណ្ឌេ។ កទាវិចិតោតិ រតនឃរសត្តាហេ។ កេន វិចិតោតិ សព្ពញ្ញុពុទ្ធេន។ កត្ថ ទេសិតោតិ ទេវេសុ តាវតិំសេសុ។ កស្សត្ថាយ ទេសិតោតិ ទេវតានំ។ កិមត្ថំ ទេសិតោតិ ចតុរោឃនិត្ថរណត្ថំ។ កេហិ បដិគ្គហិតោតិ ទេវេហិ។ កេ សិក្ខន្តីតិ សេក្ខា ច បុថុជ្ជនកល្យាណា ច។ កេ សិក្ខិតសិក្ខាតិ អរហន្តោ ខីណាសវា។ កេ ធារេន្តីតិ យេសំ វត្តតិ តេ ធារេន្តិ។ កស្ស វចនន្តិ ភគវតោ វចនំ, អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស។ កេនាភតោតិ អាចរិយបរម្បរាយ។

អយញ្ហិ សារិបុត្តត្ថេរោ ភទ្ទជិ សោភិតោ បិយជាលិ បិយបាលោ បិយទស្សី កោសិយបុត្តោ សិគ្គវោ សន្ទេហោ មោគ្គលិបុត្តោ សុទត្តោ ធម្មិយោ ទាសកោ សោណកោ រេវតោតិ ឯវមាទីហិ យាវ តតិយសង្គីតិកាលា អាភតោ។ តតោ ឧទ្ធំ តេសំយេវ សិស្សានុសិស្សេហីតិ ឯវំ តាវ ជម្ពុទីបតលេ អាចរិយបរម្បរាយ អាភតោ។ ឥមំ បន ទីបំ –

តតោ មហិន្ទោ ឥដ្ដិយោ, ឧត្តិយោ សម្ពលោ តថា;

ປຓ຺ຑິໂຕ ຠທ຺ທນາໂມ ຈ, ເອເຕ ນາຄາ ມຫາປຎ຺ຎາ.

ຊມ຺ພຸທີປາ ອິທາຄຕາຕິ (ປຣິ. ໑, ປໍ).

ອິເມຫິ ມຫານາເຄຫິ ອາຄໂຕ. ຕໂຕ ປຏ຺ຐາຍ ເຕສໍເຍວ ສິສ຺ສານຸສິສ຺ສປຣມ຺ປຣາຍ ອາຈຣິຍປຣມ຺ປຣາຍ ຍາວຊ຺ຊຕນກາລາ ອາຄໂຕ.

ສຸເມທກຖາ

ເອວໍ ອາຄຕສ຺ສ ປນສ຺ສ ຍໍ ຕໍ ທີປງ຺ກຣທສພລໂຕ ປຏ຺ຐາຍ ຍາວ ມຫາໂພທິປລ຺ລງ຺ກາ ອຠິນມນິທານໍ, ຍາວ ຘມ຺ມຈກ຺ກປ຺ປວຕ຺ຕນາ ເທສນານິທານຎ຺ຈ ວຸຕ຺ຕໍ, ຕສ຺ສ ອາວິຠາວຕ຺ຖໍ ອຍໍ ອນຸປຸພ຺ພີກຖາ ເວທິຕພ຺ພາ –

ອິໂຕ ກິຣ ກປ຺ປສຕສຫສ຺ສາທິການໍ ຈຕຸນ຺ນໍ ອສງ຺ເຂ຺ຍ຺ຍານໍ ມຕ຺ຖເກ ອມຣວຕີ ນາມ ນຄຣໍ ອໂຫສິ. ຕຕ຺ຖ ສຸເມໂທ ນາມ ພ຺ຣາຫ຺ມໂຓ ປຏິວສຕິ ອຸຠໂຕ ສຸຊາໂຕ, ມາຕິໂຕ ຈ ປິຕິໂຕ ຈ, ສໍສຸທ຺ຘຄຫຓິໂກ, ຍາວ ສຕ຺ຕມາ ກຸລປຣິວຏ຺ຏາ ອກ຺ຂິຕ຺ໂຕ ອນຸປກ຺ກຸຏ຺ໂຐ ຊາຕິວາເທນ, ອຠິຣູໂປ ທສ຺ສນີໂຍ ປາສາທິໂກ ປຣມາຍ ວຓ຺ຓໂປກ຺ຂຣຕາຍ ສມນ຺ນາຄໂຕ. ໂສ ອຎ຺ຎໍ ກມ຺ມໍ ອກຕ຺ວາ ພ຺ຣາຫ຺ມຓສິປ຺ປເມວ ອຄ຺ຄເຓ຺ຫສິ. ຕສ຺ສ ທຫຣກາເລເຍວ ມາຕາປິຕໂຣ ກາລມກໍສຸ. ອຖສ຺ສ ຣາສິວຑ຺ຒໂກ ອມໂຈ຺ຈ ອາຍໂປຕ຺ຖກໍ ອາຫຣິຕ຺ວາ ສຸວຓ຺ຓຣຊຕມຓິມຸຕ຺ຕາທິຠຣິເຕ ຄພ຺ເຠ ວິວຣິຕ຺ວາ 'ເອຕ຺ຕກໍ ເຕ ກຸມາຣ ມາຕຸ ສນ຺ຕກໍ, ເອຕ຺ຕກໍ ປິຕຸ ສນ຺ຕກໍ, ເອຕ຺ຕກາ ອຍ຺ຍກປຍ຺ຍການໍ ສນ຺ຕກາຕິ ຍາວ ສຕ຺ຕມາ ກຸລປຣິວຏ຺ຏາ ຘນໍ ອາຈິກ຺ຂິຕ຺ວາ ເອຕໍ ປຏິປຊ຺ຊາຫີ'ຕິ ອາຫ. ສຸເມທປຓ຺ຑິໂຕ ຈິນ຺ເຕສິ – 'ອິມໍ ຘນໍ ສໍຫຣິຕ຺ວາ ມຍ຺ຫໍ ປິຕຸປິຕາມຫາທໂຍ ປຣໂລກໍ ຄຈ຺ຉນ຺ຕາ ເອກກຫາປຓມ຺ປິ ຄເຫຕ຺ວາ ນ ຄຕາ, ມຍາ ປນ ຄເຫຕ຺ວາ ຄມນກາຣຓໍ ກາຕຸໍ ວຏ຺ຏຕີ'ຕິ ໂສ ຣຎ຺ໂຎ ອາໂຣເຈຕ຺ວາ ນຄເຣ ເຠຣິໍ ຈຣາເປຕ຺ວາ ມຫາຊນສ຺ສ ທານໍ ທຕ຺ວາ ຕາປສປພ຺ພຊ຺ຊໍ ປພ຺ພຊິ. ອິມສ຺ມິໍ ປນ ຏາເນ ສຸເມທກຖາ ກເຖຕພ຺ພາ. ວຸຕ຺ຕມ຺ປິ ເຈຕໍ ພຸທ຺ທວໍເສ (ພຸ. ວໍ. ໒.໑-໑໑) –

ກເປ຺ປ ຈ ສຕສຫເສ຺ສ, ຈຕຸໂຣ ຈ ອສງ຺ຂິເຍ;

ອມຣໍ ນາມ ນຄຣໍ, ທສ຺ສເນຍ຺ຍໍ ມໂນຣມໍ.

ທສຫິ ສທ຺ເທຫິ ອວິວິຕ຺ຕໍ, ອນ຺ນປານສມາຍຸຕໍ;

ຫຕ຺ຖິສທ຺ທໍ ອສ຺ສສທ຺ທໍ, ເຠຣິສງ຺ຂຣຖານິ ຈ;

ຂາທຖ ປິວຖ ເຈວ, ອນ຺ນປາເນນ ໂຆສິຕໍ.

តកាទំ សព្ពញ្ញុសយ្យត្តំ, សព្ពកាយុយុបរិកាតំ;

សព្ពទេវតសយ្យត្តំ, តាតាឌតសយាក្យល៌;

សមិទ្ធិ ខេចតកាទំច, អាចារំ បុញ្ញកាយ៉ូតិ៎

តកាខេ អយទចតិយា, ឃុខេយឆោ តាយ ថ្វាហូខេលា;

អខេតកាខេកាឌិសត្ថិខខេយា, បហុតឆតឆញ្ញាចា៎

អញ្ញាឃខេកា យត្តឆខេទា, តិឃ្លំ ខេចងាត បរិទក្ខុ;

លក្ខខេណ ឌ្លតិហារខេស ច, សឆខេមុ បរិទមិ កខេតា៎

ទខេហាកខេតា តិរិធិត្វា, ឲចំ ចិខេត្តសហំ ពងា;

ក្ខុខេល្លា បុតត្ថុខេចា តាយ, សទិទេឃ្យ ច ខេកងត៎

ឌាតិឆខេមុ ឌទាឆខេមុ, ញ្យាឆិឆខេមុ សហំ ពងា;

អឌទំ អយតំ ខេពមំ, បរិខេឃមិឃ្យាមិ តិឡ្ហតិ៎

ឃំត្ថតិមំ បុតិកាឃំ, តាតាក្យលបប្បុទិតំ;

ឍ្លេឃិត្វាត កខ្លេឃ្យំ, អតខេបខេក្ខ អតត្ថិខេកា៎

អត្ថិ ខេហតិតិ ខេសា យខេក្ខា, ត ខេសា សក្កា ត ខេហត្យខេឃ;

បរិខេឃមិឃ្យាមិ តំ យក្ខុ, កចខេតា បរិមុត្តិយា៎

ឃធាបិ ក្ខុខេក្ខ ចិត្តខេត្ត, ឃុចំ តាយបិ ចិត្តតិ;

ឲចំ ករេច ចិដ្ឋយានេត, ចិករេចាបិ ឰដ្ឋិតដ្ឋេកា៍

ឃឆាបិ ភ្ញេឈ្យចិដ្ឋេត្ត, អបរំ ចិដ្ឋតិ ឃឹតលំ;

ឲចំ តិចិឆក្កិ ចិដ្ឋេត្ត, តិដ្ឋាតំ ឰដ្ឋិតដ្ឋាកំ៍

ឃឆាបិ បរិេប ចិដ្ឋេត្ត, កល្យាឈយបិ ចិដ្ឋតិ;

ឲចេយច ឌាតិ ចិដ្ឋេត្ត, អឌាតិបិដ្ឋិតដ្ឋាកំ៍

ឃឆា ក្សឆកេតា ប្សុរិេឃា, តឡអាកំ ជិស្វាត ប្សុរិតំ;

ត កេចឃតិ តំ តឡអាកំ, ត េគេឃា តឡអាកឃ្ស េឃា៍

ឲចំ កិលេឃយលេឆាេច, ចិដ្ឋេត្ត អយតត្តឡឲ;

ត កេចឃតិ តំ តឡអាកំ, ត េគេឃា អយតត្តឡឲ៍

ឃឆា អឹទិហិ បរិទ្វេឌ្ហា, ចិដ្ឋេត្ត កយតយ្យេឆ;

ត បលិឃតិ េឃា ប្សុរិេឃា, ត េគេឃា អញ្ញឃឃ្ស េឃា៍

ឲចំ កិលេឃបរិទ្វេឌ្ហា, ចិដ្ឋយានេត ឃិេច បេឆ;

ត កេចឃតិ តំ យក្កិ, ត េគេឃា ឃិចយញ្ញេឃ៍

ឃឆាបិ ឡ្យាឆិេតា ប្សុរិេឃា, ចិដ្ឋយានេត តិកិស្ឋេក;

ត តិកិស្ឋាេបតិ តំ ឡ្យាឆិ, ត េគេឃា េឃា តិកិស្ឋេកា៍

ឯវំ កិលេសព្យាធីហិ, ទុក្ខិតោ បរិបីឡិតោ;

ន គវេសតិ តំ អាចរិយំ, ន ទោសោ សោ វិនាយកេ។

យថាបិ កុណបំ បុរិសោ, កណ្ឋេ ពទ្ធំ ជិគុច្ឆិយ;

មោចយិត្វាន គច្ឆេយ្យ, សុខី សេរី សយំវសី។

តថេវិមំ បូតិកាយំ, នានាកុណបសញ្ចយំ;

ឆឌ្ឌយិត្វាន គច្ឆេយ្យំ, អនបេក្ខោ អនត្ថិកោ។

យថា ឧច្ចារដ្ឋានម្ហិ, ករីសំ នរនារិយោ;

ឆឌ្ឌយិត្វាន គច្ឆន្តិ, អនបេក្ខា អនត្ថិកា។

ឯវមេវាហំ ឥមំ កាយំ, នានាកុណបបូរិតំ;

ឆឌ្ឌយិត្វាន គច្ឆិស្សំ, វច្ចំ កត្វា យថា កុដឹ។

យថាបិ ជជ្ជរំ នាវំ, បលុគ្គំ ឧទគាហិនឹ;

សាមី ឆឌ្ឌេត្វា គច្ឆន្តិ, អនបេក្ខា អនត្ថិកា។

ឯវមេវាហំ ឥមំ កាយំ, នវច្ឆិទ្ទំ ធុវស្សវំ;

ឆឌ្ឌយិត្វាន គច្ឆិស្សំ, ជិណ្ណនាវំវ សាមិកា។

យថាបិ បុរិសោ ចោរេហិ, គច្ឆន្តោ ភណ្ឌមាទិយ;

ភណ្ឌច្ឆេទភយំ ទិស្វា, ឆឌ្ឌយិត្វាន គច្ឆតិ។

ឲចរេច អឈំ ពារេឃា, យហារេចារសេយា ចិឃ;

បហាឃិយំ កយិឃ្សាយិ, ក្សលេឆ្លភាកឃា៍

ឲចាហំ ចិត្តឃិត្វាភ, រេភពរេកាឌិ៍ សតំ ឆត់;

ភាឆាភាឆាត់ ឥត្វាភ, ហិយចត្តយុបិកយិ៍

ហិយចត្តឃ្សាចិក្មរេរ, ឆយ្ចិរេកា ភាយ បត្ថរេតា;

អឃ្សរេយា ឃ្យុករេតា យឈ្យំ បណ្ណសាលិ ឃ្យុយាបិតា៍

ចក្កយំ ពត្ថ យារេបឃិ, បត្វារេកាសចិចខ្ចិតំ;

អដ្ដក្សលសយុរេបតំ, អកិឌ្ឌាពាលយាហទិ៍

សាជក់ បឌហិ ពត្ថ, ភចរេការសយុបិកតំ;

ចាកឌិរ៉ តិចារេសឃិ, ក្វាភសក្សលយុបិកតំ៍

អដ្ឋរេការសសយាកិល្លិ , បឌហិ បណ្ណសាលក់;

ក្ខបិកយិ៍ ទ្យក្លយ្មលំ, ក្សលេ ភសហុបិកតំ៍

ចាបិតំ រេទាបិតំ ឆត្ថ្យា, បឌហិ តិរចរេសសរេតា;

អរេភពក្សលសយុត្តំ, បចត្តបលយាខិឃិ៍

ពត្ថបុឆាត់ បឥហិ, តិសឌ្ឌដ្ឋាភចក្ករេយ;

ᩋᨭ᩠ᨮᨣᩩᨱᩈᨾᩩᨸᩮᨲᩴ, ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᨻᩃ ᨾᩣᩉᩁᩥᨶ᩠ᨲᩥ᩺ (ᨻᩩ᩺ ᩅᩴ᩺ ᪒᩺᪐-᪒᪒);

ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᩔᨾᩮᩣ ᩈᩩᨠᨲᩮᩣ ᨾᨿ᩠ᩉᩴ ᨸᨱ᩠ᨱᩈᩣᩃᩣ ᩈᩩᨾᩣᨸᩥᨲᩣᨲᩥ ᩍᨾᩥᩔᩣ ᨣᩣᨳᩣᨿ ᩈᩩᨾᩮᨵᨸᨱ᩠ᨯᩥᨲᩮᨶ ᩋᩔᨾᨸᨱ᩠ᨱᩈᩣᩃᩣᨧᨦ᩠ᨠᨾᩣ ᩈᩉᨲ᩠ᨳᩣ ᨾᩣᨸᩥᨲᩣ ᩅᩥᨿ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ᩺ ᩋᨿᩴ ᨸᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ – ᨾᩉᩣᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ“ᩉᩥᨾᩅᨶ᩠ᨲᩴ ᩋᨩ᩠ᨫᩮᩣᨣᩣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨩ᩠ᨩ ᨵᨾ᩠ᨾᩥᨠᨸᨻ᩠ᨻᨲᩴ ᨸᩅᩥᩈᩥᩔᩣᨾᩦ”ᨲᩥ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣ ᨴᩮᩅᩣᨶᨾᩥᨶ᩠ᨴᩮᩣ ᩅᩥᩔᨠᨾ᩠ᨾᨴᩮᩅᨸᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᩣᨾᨶ᩠ᨲᩮᩈᩥ – “ᨣᨧ᩠ᨨ, ᨲᩣᨲ, ᩋᨿᩴ ᩈᩩᨾᩮᨵᨸᨱ᩠ᨯᩥᨲᩮᩣ ‘ᨸᨻ᩠ᨻᨩᩥᩔᩣᨾᩦ’ᨲᩥ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩑᨲᩔ ᩅᩈᨶᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨾᩣᨸᩮᩉᩦ”ᨲᩥ᩺ ᩈᩮᩣ ᨲᩔ ᩅᨧᨶᩴ ᩈᨾ᩠ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩁᨾᨱᩦᨿᩴ ᩋᩔᨾᩴ ᩈᩩᨣᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᨱ᩠ᨱᩈᩣᩃᩴ, ᨾᨶᩮᩣᩁᨾᩴ ᨧᨦ᩠ᨠᨾᨬ᩠ᨧ ᨾᩣᨸᩮᩈᩥ᩺ ᨽᨣᩅᩣ ᨸᨶ ᨲᨴᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᩣᨶᩩᨽᩣᩅᩮᨶ ᨶᩥᨸ᩠ᨹᨶ᩠ᨶᩴ ᨲᩴ ᩋᩔᨾᨸᨴᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿ “ᩈᩣᩁᩥᨸᩩᨲ᩠ᨲ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩥᨠᨸᨻ᩠ᨻᨲᩮ –

ᩋᩔᨾᩮᩣ ᩈᩩᨠᨲᩮᩣ ᨾᨿ᩠ᩉᩴ, ᨸᨱ᩠ᨱᩈᩣᩃᩣ ᩈᩩᨾᩣᨸᩥᨲᩣ;

ᨧᨦ᩠ᨠᨾᩴ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨾᩣᨸᩮᩈᩥᩴ, ᨸᨬ᩠ᨧᨴᩮᩣᩈᩅᩥᩅᨩ᩠ᨩᩥᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ᩺ –

ᩋᩣᩉ᩺ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᩔᨾᩮᩣ ᩈᩩᨠᨲᩮᩣ ᨾᨿ᩠ᩉᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᩩᨠᨲᩮᩣ ᨾᨿᩣ᩺ ᨸᨱ᩠ᨱᩈᩣᩃᩣ ᩈᩩᨾᩣᨸᩥᨲᩣᨲᩥ ᨸᨱ᩠ᨱᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨶᩣ ᩈᩣᩃᩣᨸᩥ ᨾᩮ ᩈᩩᨾᩣᨸᩥᨲᩣ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ᩺

ᨸᨬ᩠ᨧᨴᩮᩣᩈᩅᩥᩅᨩ᩠ᨩᩥᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᨬ᩠ᨧᩥᨾᩮ ᨧᨦ᩠ᨠᨾᨴᩮᩣᩈᩣ ᨶᩣᨾ ᨳᨴ᩠ᨵᩅᩥᩈᨾᨲᩣ, ᩋᨶ᩠ᨲᩮᩣᩁᩩᨠ᩠ᨡᨲᩣ, ᨣᩉᨶᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨶᨲᩣ, ᩋᨲᩥᩈᨾ᩠ᨻᩣᨵᨲᩣ, ᩋᨲᩥᩅᩥᩈᩣᩃᨲᩣᨲᩥ᩺ ᨳᨴ᩠ᨵᩅᩥᩈᨾᨽᩪᨾᩥᨽᩣᨣᩈ᩠ᨾᩥᨬ᩠ᩉᩥ ᨧᨦ᩠ᨠᨾᩮ ᨧᨦ᩠ᨠᨾᨶ᩠ᨲᩔ ᨸᩣᨴᩣ ᩁᩩᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ, ᨹᩮᩣᨭᩣ ᩏᨭ᩠ᨮᩉᨶ᩠ᨲᩥ, ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩑᨠᨣ᩠ᨣᩴ ᨶ ᩃᨽᨲᩥ, ᨠᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩅᩥᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ᩺ ᨾᩩᨴᩩᩈᨾᨲᩃᩮ ᨸᨶ ᨹᩣᩈᩩᩅᩥᩉᩣᩁᩴ ᩋᩣᨣᨾ᩠ᨾ ᨠᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩈᨾ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ᩺ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨳᨴ᩠ᨵᩅᩥᩈᨾᨽᩪᨾᩥᨽᩣᨣᨲᩣ ᩑᨠᩮᩣ ᨴᩮᩣᩈᩮᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᩺ ᨧᨦ᩠ᨠᨾᨶᩔ ᩋᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩣ ᨾᨩ᩠ᨫᩮ ᩅᩣ ᨠᩮᩣᨭᩥᨿᩴ ᩅᩣ ᩁᩩᨠ᩠ᨡᩮ ᩈᨲᩥ ᨸᨾᩣᨴᨾᩣᨣᨾ᩠ᨾ ᨧᨦ᩠ᨠᨾᨶ᩠ᨲᩔ ᨶᩃᩣᨭᩴ ᩅᩣ ᩈᩦᩈᩴ ᩅᩣ ᨸᨭᩥᩉᨬ᩠ᨬᨲᩦᨲᩥ ᩋᨶ᩠ᨲᩮᩣᩁᩩᨠ᩠ᨡᨲᩣ ᨴᩩᨲᩥᨿᩮᩣ ᨴᩮᩣᩈᩮᩣ᩺ ᨲᩥᨱᩃᨲᩣᨴᩥᨣᩉᨶᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨶᩮ ᨧᨦ᩠ᨠᨾᩮ ᨧᨦ᩠ᨠᨾᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᨶ᩠ᨵᨠᩣᩁᩅᩮᩃᩣᨿᩴ ᩏᩁᨣᩣᨴᩥᨠᩮ ᨸᩣᨱᩮ ᩋᨠ᩠ᨠᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩣ ᨾᩣᩁᩮᨲᩥ, ᨲᩮᩉᩥ ᩅᩣ ᨴᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ ᩋᩣᨸᨩ᩠ᨩᨲᩦᨲᩥ ᨣᩉᨶᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨶᨲᩣ ᨲᨲᩥᨿᩮᩣ ᨴᩮᩣᩈᩮᩣ᩺ ᩋᨲᩥᩈᨾ᩠ᨻᩣᨵᩮ ᨧᨦ᩠ᨠᨾᩮ ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᨲᩮᩣ ᩁᨲᨶᩥᨠᩮ ᩅᩣ ᩋᨯ᩠ᨰᩁᨲᨶᩥᨠᩮ ᩅᩣ ᨧᨦ᩠ᨠᨾᨶ᩠ᨲᩔ ᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᩮ ᨸᨠ᩠ᨡᩃᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᨡᩣᨸᩥ ᩋᨦ᩠ᨣᩩᩃᩥᨿᩮᩣᨸᩥ ᨽᩥᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲᩥᩈᨾ᩠ᨻᩣᨵᨲᩣ ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᨴᩮᩣᩈᩮᩣ᩺ ᩋᨲᩥᩅᩥᩈᩣᩃᩮ ᨧᨦ᩠ᨠᨾᩮ ᨧᨦ᩠ᨠᨾᨶ᩠ᨲᩔ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩥᨵᩣᩅᨲᩥ, ᩑᨠᨣ᩠ᨣᩴ ᨶ ᩃᨽᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲᩥᩅᩥᩈᩣᩃᨲᩣ ᨸᨬ᩠ᨧᨾᩮᩣ ᨴᩮᩣᩈᩮᩣ᩺ ᨸᩩᨳᩩᩃᨲᩮᩣ ᨸᨶ ᨴᩥᨿᨯ᩠ᨰᩁᨲᨶᩴ ᨴ᩠ᩅᩦᩈᩩ ᨸᩔᩮᩈᩩ ᩁᨲᨶᨾᨲ᩠ᨲᩣᨶᩩᨧᨦ᩠ᨠᨾᩴ ᨴᩦᨥᨲᩮᩣ ᩈᨭ᩠ᨮᩥᩉᨲ᩠ᨳᩴ ᨾᩩᨴᩩᨲᩃᩴ ᩈᨾᩅᩥᨸ᩠ᨸᨠᩥᨱ᩠ᨱᩅᩣᩃᩩᨠᩴ ᨧᨦ᩠ᨠᨾᩴ ᩅᨭ᩠ᨭᨲᩥ, ᨧᩮᨲᩥᨿᨣᩥᩁᩥᨾ᩠ᩉᩥ ᨴᩦᨸᨸ᩠ᨸᩈᩣᨴᨠᨾᩉᩣᨾᩉᩥᨶ᩠ᨴᨲ᩠ᨳᩮᩁᩔ ᨧᨦ᩠ᨠᨾᩴ ᩅᩥᨿ, ᨲᩣᨴᩥᩈᩴ ᨲᩴ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ᩺ ᨲᩮᨶᩣᩉ “ᨧᨦ᩠ᨠᨾᩴ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨾᩣᨸᩮᩈᩥᩴ, ᨸᨬ᩠ᨧᨴᩮᩣᩈᩅᩥᩅᨩ᩠ᨩᩥᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ᩺

ᩋᨭ᩠ᨮᨣᩩᨱᩈᨾᩩᨸᩮᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨭ᩠ᨮᩉᩥ ᩈᨾᨱᩈᩩᨡᩮᩉᩥ ᩏᨸᩮᨲᩴ᩺ ᩋᨭ᩠ᨮᩥᨾᩣᨶᩥ ᩈᨾᨱᩈᩩᨡᩣᨶᩥ ᨶᩣᨾ ᨵᨶᨵᨬ᩠ᨬᨸᩁᩥᨣ᩠ᨣᩉᩣᨽᩣᩅᩮᩣ, ᩋᨶᩅᨩ᩠ᨩᨸᩥᨱ᩠ᨯᨸᩁᩥᨿᩮᩈᨶᨽᩣᩅᩮᩣ, ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩩᨲᨸᩥᨱ᩠ᨯᨽᩩᨬ᩠ᨩᨶᨽᩣᩅᩮᩣ, ᩁᨭ᩠ᨮᩴ ᨸᩦᩊᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨵᨶᩈᩣᩁᩴ ᩅᩣ ᩈᩦᩈᨠᩉᩣᨸᨱᩣᨴᩦᨶᩥ ᩅᩣ ᨣᨱ᩠ᩉᨶ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᩁᩣᨩᨠᩩᩃᩮᩈᩩ ᩁᨭ᩠ᨮᨸᩦᩊᨶᨠᩥᩃᩮᩈᩣᨽᩣᩅᩮᩣ, ᩏᨸᨠᩁᨱᩮᩈᩩ ᨶᩥᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨴᩁᩣᨣᨽᩣᩅᩮᩣ, ᨧᩮᩣᩁᩅᩥᩃᩮᩣᨸᩮ ᨶᩥᨻ᩠ᨽᨿᨽᩣᩅᩮᩣ, ᩁᩣᨩᩁᩣᨩᨾᩉᩣᨾᨲ᩠ᨲᩮᩉᩥ ᩋᩈᩴᩈᨭ᩠ᨮᨽᩣᩅᩮᩣ, ᨧᨲᩪᩈᩩ ᨴᩥᩈᩣᩈᩩ ᩋᨸ᩠ᨸᨭᩥᩉᨲᨽᩣᩅᩮᩣᨲᩥ᩺ ᩍᨴᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ “ᨿᨳᩣ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩋᩔᨾᩮ ᩅᩈᨶ᩠ᨲᩮᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ ᩍᨾᩣᨶᩥ ᩋᨭ᩠ᨮ ᩈᨾᨱᩈᩩᨡᩣᨶᩥ ᩅᩥᨶ᩠ᨴᩥᨲᩩᩴ, ᩑᩅᩴ ᩋᨭ᩠ᨮᨣᩩᨱᩈᨾᩩᨸᩮᨲᩴ ᨲᩴ ᩋᩔᨾᩴ ᨾᩣᨸᩮᩈᩥ” ᨶ᩠ᨲᩥ᩺

ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᨻᩃᨾᩣᩉᩁᩥᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᨧ᩠ᨨᩣ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩋᩔᨾᩮ ᩅᩈᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨠᩈᩥᨱᨸᩁᩥᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᩈᨾᩣᨸᨲ᩠ᨲᩦᨶᨬ᩠ᨧ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᨶᨲ᩠ᨳᩣᨿ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᨲᩮᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨲᩮᩣ ᩅᩥᨸᩔᨶᩴ ᩋᩣᩁᨽᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨳᩣᨾᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨻᩃᩴ ᩋᩣᩉᩁᩥᩴ᩺ ᨿᨳᩣ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩅᩈᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨲᩴ ᨻᩃᩴ ᩋᩣᩉᩁᩥᨲᩩᩴ ᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣᨾᩥ, ᩑᩅᩴ ᨲᩴ ᩋᩔᨾᩴ ᨲᩔ ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨳᩣᨿ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨻᩃᩔ

ᩋᨽᩩᨬ᩠ᨧᩥᨠᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨿᩣᨸᩮᩈᩥᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩤ᪨

ᩈᩣᨭᨠᩴ ᨸᨩᩉᩥᩴ ᨲᨲ᩠ᨳ, ᨶᩅᨴᩮᩤᩈᨾᩩᨸᩣᨣᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳᩣᨿᩴ ᩋᨶᩩᨸᩩᨻ᩠ᨻᩥᨠᨳᩣ, ᨲᨴᩣ ᨠᩥᩁ ᨠᩩᨭᩥᩃᩮᨱᨧᨦ᩠ᨠᨾᩣᨴᩥᨸᨭᩥᨾᨱ᩠ᨯᩥᨲᩴ ᨸᩩᨷ᩠ᨹᩪᨸᨣᨹᩃᩪᨸᨣᩁᩩᨠ᩠ᨡᩈᨬ᩠ᨨᨶ᩠ᨶᩴ ᩁᨾᨱᩦᨿᩴ ᨾᨵᩩᩁᩈᩃᩥᩃᩣᩈᨿᩴ ᩋᨸᨣᨲᩅᩤᩊᨾᩥᨣᨽᩥᩴᩈᨶᨠᩈᨠᩩᨱᩴ ᨸᩅᩥᩅᩮᨠᨠ᩠ᨡᨾᩴ ᩋᩔᨾᩴ ᨾᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩃᨦ᩠ᨠᨲᨧᨦ᩠ᨠᨾᩔ ᩏᨽᩮᩤᩈᩩ ᩋᨶ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᩌᩃᨾ᩠ᨻᨶᨹᩃᨠᩴ ᩈᩴᩅᩥᨵᩣᨿ ᨶᩥᩈᩦᨴᨶᨲ᩠ᨳᩣᨿ ᨧᨦ᩠ᨠᨾᩅᩮᨾᨩ᩠ᨫᩮ ᩈᨾᨲᩃᩴ ᨾᩩᨣ᩠ᨣᩅᨱ᩠ᨱᩈᩥᩃᩴ ᨾᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨶ᩠ᨲᩮᩤᨸᨱ᩠ᨱᩈᩣᩃᩣᨿᩴ ᨩᨭᩣᨾᨱ᩠ᨯᩃᩅᩣᨠᨧᩦᩁᨲᩥᨴᨱ᩠ᨯᨠᩩᨱ᩠ᨯᩥᨠᩣᨴᩥᨠᩮ ᨲᩣᨸᩈᨸᩁᩥᨠ᩠ᨡᩣᩁᩮ ᨾᨱ᩠ᨯᨸᩮ ᨸᩣᨶᩦᨿᨥᨭᨸᩣᨶᩦᨿᩈᨦ᩠ᨡᨸᩣᨶᩦᨿᩈᩁᩣᩅᩣᨶᩥ ᩋᨣ᩠ᨣᩥᩈᩣᩃᩣᨿᩴ ᩋᨦ᩠ᨣᩣᩁᨠᨸᩃ᩠ᩃᨴᩤᩁᩪᨶᩦᨲᩥ ᩑᩅᨾᩣᨴᩦᨶᩥ ᨿᩴ ᨿᩴ ᨸᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲᩣᨶᩴ ᩏᨸᨠᩣᩁᩣᨿ ᩈᩴᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ, ᨲᩴ ᨲᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᨾᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨱ᩠ᨱᩈᩣᩃᩣᨿ ᨽᩥᨲ᩠ᨲᩥᨿᩴ “ᨿᩮ ᨠᩮᨧᩥ ᨸᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲᩩᨠᩣᨾᩣ ᩍᨾᩮ ᨸᩁᩥᨠ᩠ᨡᩣᩁᩮ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨻ᩠ᨻᨩᨶ᩠ᨲᩪ”ᨲᩥ ᩋᨠ᩠ᨡᩁᩣᨶᩥ ᨨᩥᨶ᩠ᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩮᩅᩃᩮᩤᨠᩴ ᨣᨲᩮ ᩅᩥᩔᨠᨾ᩠ᨾᨴᩮᩅᨸᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᩈᩩᨾᩮᨵᨸᨱ᩠ᨯᩥᨲᩮᩤ ᩉᩥᨾᩅᨶ᩠ᨲᨸᨻ᩠ᨻᨲᨸᩤᨴᩮ ᨣᩥᩁᩥᨠᨶ᩠ᨴᩁᩣᨶᩩᩈᩣᩁᩮᨶ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩤ ᨶᩥᩅᩣᩈᩣᨶᩩᩁᩪᨸᩴ ᨹᩣᩈᩩᨠᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩒᩃᩮᩤᨠᩮᨶ᩠ᨲᩮᩤ ᨶᨴᩦᨶᩥᩅᨲ᩠ᨲᨶᩮ ᩅᩥᩔᨠᨾ᩠ᨾᨶᩥᨾ᩠ᨾᩥᨲᩴ ᩈᨠ᩠ᨠᨴᨲ᩠ᨲᩥᨿᩴ ᩁᨾᨱᩦᨿᩴ ᩋᩔᨾᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᨧᨦ᩠ᨠᨾᨶᨠᩮᩤᨭᩥᩴ ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨴᩅᩃᨬ᩠ᨩᩴ ᩋᨸᩔᨶ᩠ᨲᩮᩤ “ᨵᩩᩅᩴ ᨸᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲᩣ ᨵᩩᩁᨣᩤᨾᩮ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩴ ᨸᩁᩥᨿᩮᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᩥᩃᨶ᩠ᨲᩁᩪᨸᩣ ᩌᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨱ᩠ᨱᩈᩣᩃᩴ ᨸᩅᩥᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩥᩈᩥᨶ᩠ᨶᩣ ᨽᩅᩥᩔᨶ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨳᩮᩤᨠᩴ ᩌᨣᨾᩮᨲ᩠ᩅᩣ “ᩋᨲᩥᩅᩥᨿ ᨧᩥᩁᩣᨿᨶ᩠ᨲᩥ, ᨩᩣᨶᩥᩔᩣᨾᩦ”ᨲᩥ ᨸᨱ᩠ᨱᩈᩣᩃᨠᩩᨭᩥᨴ᩠ᩅᩤᩁᩴ ᩅᩥᩅᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨶ᩠ᨲᩮᩤ ᨸᩅᩥᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩍᨲᩮᩤ ᨧᩥᨲᩮᩤ ᨧ ᩒᩃᩮᩤᨠᩮᨶ᩠ᨲᩮᩤ ᨾᩉᩣᨽᩥᨲ᩠ᨲᩥᨿᩴ ᩋᨠ᩠ᨡᩁᩣᨶᩥ ᩅᩣᨧᩮᨲ᩠ᩅᩣ “ᨾᨿ᩠ᩉᩴ ᨠᨸ᩠ᨸᩥᨿᨸᩁᩥᨠ᩠ᨡᩣᩁᩣ ᩑᨲᩮ, ᩍᨾᩮ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨻ᩠ᨻᨩᩥᩔᩣᨾᩦ”ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩣ ᨶᩥᩅᨲ᩠ᨳᨸᩣᩁᩩᨲᩴ ᩈᩣᨭᨠᨿᩩᨣᩴ ᨸᨩᩉᩥ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ “ᩈᩣᨭᨠᩴ ᨸᨩᩉᩥᩴ ᨲᨲ᩠ᨳᩣ”ᨲᩥ᪨ ᩑᩅᩴ ᨸᩅᩥᨭ᩠ᨮᩮᩤ ᩋᩉᩴ ᩈᩣᩁᩥᨸᩩᨲ᩠ᨲ ᨲᩔᩴ ᨸᨱ᩠ᨱᩈᩣᩃᩣᨿᩴ ᩈᩣᨭᨠᩴ ᨸᨩᩉᩥᩴ᪨

ᨶᩅᨴᩮᩤᩈᨾᩩᨸᩣᨣᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᩣᨭᨠᩴ ᨸᨩᩉᨶ᩠ᨲᩮᩤ ᨶᩅ ᨴᩮᩤᩈᩮ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᨸᨩᩉᩥᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᩦᨸᩮᨲᩥ᪨ ᨲᩣᨸᩈᨸᨻ᩠ᨻᨩ᩠ᨩᩴ ᨸᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲᩣᨶᨬ᩠ᩉᩥ ᩈᩣᨭᨠᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨶᩅ ᨴᩮᩤᩈᩣ ᩏᨸᨭ᩠ᨮᩉᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᩮᩈᩩ ᨲᩔ ᨾᩉᨣ᩠ᨥᨽᩣᩅᩮᩤ ᩑᨠᩮᩤ ᨴᩮᩤᩈᩮᩤ, ᨸᩁᨸᨭᩥᨻᨴ᩠ᨵᨲᩣᨿ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨶᨽᩣᩅᩮᩤ ᩑᨠᩮᩤ, ᨸᩁᩥᨽᩮᩤᨣᩮᨶ ᩃᩉᩩᩴ ᨠᩥᩃᩥᩔᨶᨽᩣᩅᩮᩤ ᩑᨠᩮᩤ, ᨠᩥᩃᩥᨭ᩠ᨮᩮᩤ ᩉᩥ ᨵᩮᩤᩅᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩤ ᨧ ᩁᨩᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩤ ᨧ ᩉᩮᩤᨲᩥ, ᨸᩁᩥᨽᩮᩤᨣᩮᨶ ᩃᩉᩩᨠᩴ ᨩᩦᩁᨱᨽᩣᩅᩮᩤ ᩑᨠᩮᩤ ᨩᩥᨱ᩠ᨱᩔ ᩉᩥ ᨲᩩᨶ᩠ᨶᩴ ᩅᩤ ᩋᨣ᩠ᨣᩊᨴᩤᨶᩴ ᩅᩤ ᨠᩣᨲᨻ᩠ᨻᩴ ᩉᩮᩤᨲᩥ᪨ ᨸᩩᨶ ᨸᩁᩥᨿᩮᩈᨶᩣᨿ ᨴᩩᩁᨽᩥᩈᨾ᩠ᨽᩅᨽᩣᩅᩮᩤ ᩑᨠᩮᩤ, ᨲᩣᨸᩈᨸᨻ᩠ᨻᨩ᩠ᨩᩣᨿ ᩋᩈᩣᩁᩩᨸ᩠ᨸᨽᩣᩅᩮᩤ ᩑᨠᩮᩤ, ᨸᨧ᩠ᨧᨲ᩠ᨳᩥᨠᩣᨶᩴ ᩈᩣᨵᩣᩁᨱᨽᩣᩅᩮᩤ ᩑᨠᩮᩤ, ᨿᨳᩣ ᩉᩥ ᨶᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᨲ᩠ᨳᩥᨠᩣ ᨶ ᨣᨱ᩠ᩉᨶ᩠ᨲᩥ, ᩑᩅᩴ ᨣᩮᩤᨸᩮᨲᨻ᩠ᨻᩮᩤ ᩉᩮᩤᨲᩥ᪨ ᨸᩁᩥᨽᩩᨬ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩔ ᩅᩥᨽᩪᩈᨶᨭ᩠ᨮᩣᨶᨽᩣᩅᩮᩤ ᩑᨠᩮᩤ, ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨧᩁᨶ᩠ᨲᩔ ᨾᩉᩥᨧ᩠ᨨᨽᩣᩅᩮᩤ ᩑᨠᩮᩤᨲᩥ᪨

ᩅᩣᨠᨧᩦᩁᩴ ᨶᩥᩅᩣᩈᩮᩈᩥᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᨴᩣ ᩋᩉᩴ ᩈᩣᩁᩥᨸᩩᨲ᩠ᨲ ᩍᨾᩮ ᨶᩅ ᨴᩮᩤᩈᩮ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᩈᩣᨭᨠᩴ ᨸᩉᩣᨿ ᩅᩣᨠᨧᩦᩁᩴ ᨶᩥᩅᩣᩈᩮᩈᩥᩴ ᨾᩩᨬ᩠ᨩᨲᩥᨱᩴ ᩉᩦᩁᩴ ᩉᩦᩁᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨣᨶ᩠ᨳᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᨲᩴ ᩅᩣᨠᨧᩦᩁᩴ ᨶᩥᩅᩣᩈᨶᨸᩣᩁᩩᨸᨶᨲ᩠ᨳᩣᨿ ᩌᨴᩥᨿᩥᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩤ᪨

ᨴ᩠ᩅᩤᨴᩈᨣᩩᨱᨾᩩᨸᩣᨣᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨴ᩠ᩅᩤᨴᩈᩉᩥ ᩋᩣᨶᩥᩈᩴᩈᩮᩉᩥ ᩈᨾᨶ᩠ᨶᩣᨣᨲᩴ, ᩅᩣᨠᨧᩦᩁᩈ᩠ᨾᩥᨬ᩠ᩉᩥ ᨴ᩠ᩅᩤᨴᩈᩣᨶᩥᩈᩴᩈᩣ – ᩋᨸ᩠ᨸᨣ᩠ᨥᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨿᩴ ᨲᩣᩅ ᩑᨠᩮᩤ ᩋᩣᨶᩥᩈᩴᩈᩮᩤ, ᩈᩉᨲ᩠ᨳᩣ ᨠᩣᨲᩩᩴ ᩈᨠ᩠ᨠᩣᨲᩥ ᩋᨿᩴ ᨴᩩᨲᩥᨿᩮᩤ, ᨸᩁᩥᨽᩮᩤᨣᩮᨶ ᩈᨱᩥᨠᩴ ᨠᩥᩃᩥᩔᨲᩥ ᨵᩮᩤᩅᩥᨿᨾᩣᨶᩮᨸᩥ ᨸᨸᨬ᩠ᨧᩮᩤ ᨶᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᩋᨿᩴ ᨲᨲᩥᨿᩮᩤ, ᨸᩁᩥᨽᩮᩤᨣᩮᨶ ᨩᩥᨱ᩠ᨱᩮᨸᩥ ᩈᩥᨻ᩠ᨻᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣᨽᩣᩅᩮᨶ ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᩮᩤ, ᨸᩩᨶ ᨸᩁᩥᨿᩮᩈᨶ᩠ᨲᩔ ᩈᩩᨡᩮᨶ ᨠᩁᨱᨽᩣᩅᩮᨶ ᨸᨬ᩠ᨧᨾᩮᩤ, ᨲᩣᨸᩈᨸᨻ᩠ᨻᨩ᩠ᨩᩣᨿ ᩈᩣᩁᩩᨸ᩠ᨸᨽᩣᩅᩮᨶ ᨨᨭ᩠ᨮᩮᩤ, ᨸᨧ᩠ᨧᨲ᩠ᨳᩥᨠᩣᨶᩴ ᨶᩥᩁᩩᨸᨽᩮᩤᨣᨽᩣᩅᩮᨶ ᩈᨲ᩠ᨲᨾᩮᩤ, ᨸᩁᩥᨽᩩᨬ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩔ ᩅᩥᨽᩪᩈᨶᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨽᩣᩅᩮᨶ ᩋᨭ᩠ᨮᨾᩮᩤ, ᨵᩣᩁᨱᩮ ᩈᩃ᩠ᩃᩉᩩᨠᨽᩣᩅᩮᨶ ᨶᩅᨾᩮᩤ, ᨧᩦᩅᩁᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮ ᩋᨸ᩠ᨸᩥᨧ᩠ᨨᨽᩣᩅᩮᨶ ᨴᩈᨾᩮᩤ, ᩅᩣᨠᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩥᨠᩋᨶᩅᨩ᩠ᨩᨽᩣᩅᩮᨶ ᩑᨠᩣᨴᩈᨾᩮᩤ, ᩅᩣᨠᨧᩦᩁᩮ ᨶᨭ᩠ᨮᩮᨸᩥ ᩋᨶᨸᩮᨠ᩠ᨡᨽᩣᩅᩮᨶ ᨴ᩠ᩅᩤᨴᩈᨾᩮᩤᨲᩥ᪨

ᩋᨭ᩠ᨮᨴᩮᩤᩈᩈᨾᩣᨠᩥᨱ᩠ᨱᩴ, ᨸᨩᩉᩥᩴ ᨸᨱ᩠ᨱᩈᩣᩃᨠᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᨳᩴ ᨸᨩᩉᩥ? ᩈᩮᩤ ᨠᩥᩁ ᩅᩁᩈᩣᨭᨠᨿᩩᨣᩴ ᩒᨾᩩᨬ᩠ᨧᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨧᩦᩅᩁᩅᩴᩈᩮ ᩃᨣ᩠ᨣᩥᨲᩴ ᩋᨶᩮᩤᨩᨸᩩᨷ᩠ᨹᨴᩤᨾᩈᨴᩥᩈᩴ ᩁᨲ᩠ᨲᩅᩣᨠᨧᩦᩁᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩥᩅᩣᩈᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩔᩩᨸᩁᩥ ᩋᨸᩁᩴ ᩈᩩᩅᨱ᩠ᨱᩅᨱ᩠ᨱᩴ ᩅᩣᨠᨧᩦᩁᩴ ᨸᩁᩥᨴᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩩᨶ᩠ᨶᩣᨣᨸᩩᨷ᩠ᨹᩈᨶ᩠ᨳᩁᩈᨴᩥᩈᩴ ᩈᨡᩩᩁᩴ ᩋᨩᩥᨶᨧᨾ᩠ᨾᩴ ᩑᨠᩴᩈᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨩᨭᩣᨾᨱ᩠ᨯᩃᩴ ᨸᨭᩥᨾᩩᨬ᩠ᨧᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨧᩪᩊᩣᨿ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨶᩥᨧ᩠ᨧᩃᨽᩣᩅᨠᩁᨱᨲ᩠ᨳᩴ ᩈᩣᩁᩈᩪᨧᩥᩴ ᨸᩅᩮᩈᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᩩᨲ᩠ᨲᩣᨩᩣᩃᩈᨴᩥᩈᩣᨿ ᩈᩥᨠ᩠ᨠᩣᨿ ᨸᩅᩣᩊᩅᨱ᩠ᨱᩴ ᨠᩩᨱ᩠ᨯᩥᨠᩴ ᩒᨴᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣ

តីស្ស ឋានស្ស ចង្កកាដំ អាទាយ ឯកិស្សា កាជកោដិយា កុណ្ឌិកំ, ឯកិស្សា អង្កុសកបច្ឆិតិបាទិកាទីនិ ឱលគ្គេត្វា ខារិកាជំ អំសេ កត្វា ទក្ខិណេន ហត្ថេន កត្តរទណ្ឌំ គហេត្វា បណ្ណសាលតោ និក្ខមិត្វា សដ្ឋិហត្ថេ មហាចង្កមេ អបរាបរំ ចង្កមន្តោ អត្តនោ វេសំ ឱលោកេត្វា “មយ្ហំ មនោរថោ មត្ថកំ បត្តោ, សោភតិ វត មេ បព្វជ្ជា, ពុទ្ធបច្ចេកពុទ្ធាទីហិ សព្វេហិបិ ធីរបុរិសេហិ វណ្ណិតា ថោមិតា អយំ បព្វជ្ជា នាម, បហីនំ មេ គិហិពន្ធនំ, និក្ខន្តោស្មិ នេក្ខម្មំ, លទ្ធា មេ ឧត្តមបព្វជ្ជា, ករិស្សាមិ សមណធម្មំ, លភិស្សាមិ មគ្គផលសុខ”ន្តិ ឧស្សាហជាតោ ខារិកាជំ ឱតារេត្វា ចង្កមវេមជ្ឈេ មុគ្គវណ្ណសិលាបដ្ដេ សុវណ្ណបដិមា វិយ និសិន្នោ ទិវសភាគំ វីតិនាមេត្វា សាយន្ហសមយំ បណ្ណសាលំ បវិសិត្វា ពិទលមញ្ចកបស្សេ កដ្ឋត្ថរិកាយ និបន្នោ សរីរំ ឧតុំ គាហាបេត្វា ពលវបច្ចូសេ បពុជ្ឈិត្វា អត្តនោ អាគមនំ អាវជ្ជេសិ “អហំ ឃរាវាសេ អាទីនវំ ទិស្វា អមិតភោគំ អនន្តយសំ បហាយ អរញ្ញំ បវិសិត្វា នេក្ខម្មគវេសកោ ហុត្វា បព្វជិតោ, ឥតោ ទានិ បដ្ឋាយ បមាទចារំ ចរិតុំ ន វដ្ដតិ, បវិវេកញ្ហិ បហាយ វិចរន្តំ មិច្ឆាវិតក្កមក្ខិកា ខាទន្តិ, ឥទានិ មយា បវិវេកមនុព្រូហេតុំ វដ្ដតិ, អហញ្ហិ ឃរាវាសំ បលិពោធតោ ទិស្វា និក្ខន្តោ, អយញ្ច មនាបា បណ្ណសាលា, ពេលុវបក្កវណ្ណា បរិភណ្ឌកតា ភូមិ, រជតវណ្ណា សេតភិត្តិយោ, កបោតបាទវណ្ណំ បណ្ណច្ឆទនំ, វិចិត្តត្ថរណវណ្ណោ ពិទលមញ្ចកោ, និវាសផាសុកំ វសនដ្ឋានំ, ន ឯត្តោ អតិរេកតរា វិយ មេ គេហសម្បទា បញ្ញាយតី”តិ បណ្ណសាលាយ ទោសេ វិចិនន្តោ អដ្ឋ ទោសេ បស្សិ។

បណ្ណសាលបរិភោគស្មិញ្ហិ អដ្ឋ អាទីនវា – មហាសមារម្ភេន ទព្វសម្ភារេ សមោធានេត្វា ករណបរិយេសនភាវោ ឯកោ អាទីនវោ។ តិណបណ្ណមត្តិកាសុ បតិតាសុ តាសំ បុនប្បុនំ ឋបេតព្វតាយ និពទ្ធំ ជគ្គនភាវោ ទុតិយោ, សេនាសនំ នាម មហល្លកស្ស បាបុណាតិ, អវេលាយ វុដ្ឋាបិយមានស្ស ចិត្តេកគ្គតា ន ហោតីតិ ឧដ្ឋាបនីយភាវោ តតិយោ, សីតុណ្ហបដិឃាតេន កាយស្ស សុខុមាលករណភាវោ ចតុត្ថោ, គេហំ បវិដ្ឋេន យំកិញ្ចិ បាបំ សក្កា កាតុន្តិ គរហបដិច្ឆាទនភាវោ បញ្ចមោ, “មយ្ហ”ន្តិ បរិគ្គហករណភាវោ ឆដ្ឋោ, គេហស្ស អត្ថិភាវោ នាម សទុតិយកវាសោ វិយាតិ សត្តមោ, ឩកាមង្គុលឃរគោឡិកាទីនំ សាធារណតាយ ពហុសាធារណភាវោ អដ្ឋមោតិ ឥមេ អដ្ឋ អាទីនវេ ទិស្វា មហាសត្តោ បណ្ណសាលំ បជហិ។ តេនាហ “អដ្ឋទោសសមាកិណ្ណំ, បជហិំ បណ្ណសាលក”ន្តិ។

ឆទនំ បដិក្ខិបិត្វា ទសហិ គុណេហិ ឧបេតំ រុក្ខមូលំ ឧបគតោស្មីតិ វទតិ។

តត្រិមេ ទស គុណា – អប្បសមារម្ភតា ឯកោ គុណោ ឧបគមនមត្តកមេវ ហិ តត្ថ ហោតីតិ។ អប្បដិជគ្គនតា ទុតិយោ, តញ្ហិ សម្មដ្ឋម្បិ អសម្មដ្ឋម្បិ បរិភោគផាសុកំ ហោតិយេវ។ អនុដ្ឋាបនីយភាវោ តតិយោ, គរហំ នប្បដិច្ឆាទេតិ, តត្ថ ហិ បាបំ ករោន្តោ លជ្ជតីតិ គរហាយ អប្បដិច្ឆន្នភាវោ ចតុត្ថោ, អព្ភោកាសវាសោ វិយ កាយំ ន សន្ថរេតីតិ កាយស្ស អសន្ថរណភាវោ បញ្ចមោ។ បរិគ្គហករណាភាវោ ឆដ្ឋោ, គេហាលយបដិក្ខេបោ សត្តមោ, ពហុសាធារណគេហេ វិយ “បដិជគ្គិស្សាមិ នំ, និក្ខមថា”តិ នីហរណាភាវោ អដ្ឋមោ, វសន្តស្ស សប្បីតិកភាវោ នវមោ, រុក្ខមូលសេនាសនស្ស គតគតដ្ឋានេ សុលភតាយ អនបេក្ខភាវោ ទសមោតិ, ឥមេ ទស គុណេ ទិស្វា រុក្ខមូលំ ឧបគតោស្មីតិ វទតិ។

ឥមានិ ឯត្តកានិ ការណានិ សល្លក្ខេត្វា មហាសត្តោ បុនទិវសេ ភិក្ខាយ គាមំ បាវិសិ។ អថស្ស សម្បត្តគាមេ មនុស្សា មហន្តេន ឧស្សាហេន ភិក្ខំ អទំសុ។ សោ ភត្តកិច្ចំ និដ្ឋាបេត្វា អស្សមំ អាគម្ម និសីទិត្វា ចិន្តេសិ “នាហំ ‘អាហារំ ន លភាមី’តិ បព្វជិតោ, សិនិទ្ធាហារោ នាមេស មានមទបុរិសមទេ វឌ្ឍេតិ។ អាហារមូលកស្ស ទុក្ខស្ស អន្តោ នត្ថិ, យំនូនាហំ វាបិតំ រោបិតំ ធញ្ញនិព្ពត្តកំ អាហារំ បជហិត្វា បវត្តផលភោជនោ

ករេយ្យ”ន្តិ៍ សោ តតោ បដ្ឋាយ តថា កត្វា ឈានេ ន្តោ ចាឃយន្តោ សត្តាហព្ភន្តរេ ទេវេច អដ្ឋ សមាបត្តិយោ បញ្ច ច អភិញ្ញាយោ និព្ពត្តេសិ៍ តេន វុត្តំ –

“ចាបិតំ ទោបិតំ ឆញ្ញំ, បជហិ និរចសេសតោ;

អនេកក្ខ្យាលសយ្យន្តំ, បចត្តឲលមានិឃិ៍

“តត្ថប្បឆានំ បជហិ, និសជ្ជដ្ឋានចង្កមេ;

អព្ភន្តរមិរ្យសត្តានេហ, អភិញ្ញាពល បិបុលិ”ន្តិ៍

ឲុចំ មេ និដ្ឋិប្បត្តស្ស, ចសីក្ខតស្ស សាសនេ;

ឌីបង្កទោ នាម ជិនោ, ឧប្បជ្ជិ លោកនាយកោ៍

ឧប្បជ្ជន្តេ ច ជាយន្តេ, ពុជ្ឈន្តេ ឆម្មទេសនេ;

ចតុរោ និមិត្តេ នាទ្ទសំ, ឈានរតិសមប្បិតោ៍

បច្ចន្តទេសវិសមេ, និមន្តេត្វា តថាគតំ;

តស្ស អាកមនំ មគ្គំ, សោធេន្តិ តុដ្ឋមានសា៍

អហំ តេន សមយេន, និក្ខមិត្វា សកស្សមា;

ធុនន្តោ ចាកចីរានិ, កច្ឆាមិ អម្ពរេ តទា៍

វេទជាតំ ជនំ ទិស្វា, តុដ្ឋហដ្ឋំ បមោទិតំ;

ឱរោហិត្វាន កកនា, មនុស្សេ បុច្ឆិ តាវទេ៍

“តុ្ដហេដ្ដា បយុឌិតោ, ខេចងាទោ យហាឌេតា;

កស្ស សោឌឹយតិ យក្កោ, អញ្ញាសំ ចទុយាឃតិ”។

តេ ខេ បុដ្ឋា ចិឃាក៌សុ “ឮេដ្ឋា លោកេ អត្តុត្តរោ;

ឌឹបក្កេទា ភាយ ឌីតោ, ក្ខប្យខ្ញុំ លោកភាឃកោ;

តស្ស សោឌឹយតិ យក្កោ, អញ្ញាសំ ចទុយាឃតិ”។

“ឮេដ្ឋា”តិ ចចតំ សុត្វាភ, បឹតិ ក្ខប្យខ្ញុំ តាចចង;

“ឮេដ្ឋា ឮេដ្ឋា”តិ កឆឃត្តោ, សោយភស្សំ បចេចឃិ។

តត្វ ធត្វា ចិចិត្តេសិ, ត្យេដ្ឋា សំចិក្កយាភសោ;

“ក្ខុឆ ពឹឌាភិ ទោបិស្សំ, ឍណោ ចេ យា ក្ខបច្ឆកា”។

ឃតិ ឮេឌ្ឋស្ស សោឆេឆ, ៦េកាកាសំ ងងាឆ ខេ;

អហយ្យិ សោឆឃិស្សាយិ, អញ្ញាសំ ចទុយាឃតិ។

អធិស្ុ តេ យេយាកាសំ, សោឆេតុំ អញ្ញាសំ តងា;

“ឮេដ្ឋា ឮេដ្ឋា”តិ ចិត្តេត្តា, យក្កំ សោឆយហំ តងា។

អភិដ្ឋិតេ បយោកាសេ, ឌឹបក្កេទា យហាយុភិ;

ឆត្វុហិ សតសហស្សេហិ, លឭអកិញ្ញោហិ តាឌិហិ;

ឍណាសចេហិ ចិយលេហិ, បដិបន្នំ អញ្ញាសំ ឌីតោ។

បង្គុពយភា ចត្តត្តិ, ចឌ្ឍត្តិ កេរិយោ ពាហ្ទ;

អារេយាឥតា ភរយន្ទ, សាឆ្កាទិ បចត្តឃ្យំ៍

ខេចា យត្យេយ្យ បយ្យត្តិ, យត្យយ្យាបិ ច ខេចតា;

ប្លេកាបិ តេ បញ្ញាលិកា, អត្យឃត្តិ តឆាកតិ៍

ខេចា ឌិឡេ្លហិ ត្យរិយេហិ, យត្យយ្យា យាត្យេសហិ ច;

ប្លេកាបិ តេ ចឌ្ឍឃត្តា, អត្យឃត្តិ តឆាកតិ៍

ឌិឡ្លំ យត្ក្លារេចំ ប្យប្យំ, បក្យំ បិទិលត្តាកំ;

ឌិសោឌិសំ ឃ្លកិទត្តិ, អាកាសភកកតា យន្ទ៍

ឌិឡ្លំ ចត្ក្លភក្យឈ្លញ្ញា, ចទកត្តញ្ញា កោចល៍;

ឌិសោឌិសំ ឃ្លកិទត្តិ, អាកាសភកកតា យន្ទ៍

ចយ្យកំ សលល៍ តឹបំ, ភាកប្យត្តាកេកតាកំ;

ឌិសោឌិសំ ប្លក្លិបត្តិ, ក្វុយិតលកតា ភទា៍

កោសេ យុត្តិ៍តា្ញហំ តត្ត, ចាកឌឹទត្តា ចយុត្តំ;

កលេល បត្តិទិត្តាភ, អចក្យេឌ្ឍា តិបឌ្ឍហំ៍

អក្កយិត្តាភ យំ ត្យេឌ្ឍា, សហ សិយ្យេហិ កឌ្ឍត្យ;

មា នំ កលលេ អក្កមិត្ថ, ហិតាយ មេ ភវិស្សតិ។

បថវិយំ និបន្នស្ស, ឯវំ មេ អាសិ ចេតសោ;

“ឥច្ឆមានោ អហំ អជ្ជ, កិលេសេ ឈាបយេ មម។

“កិំ មេ អញ្ញាតវេសេន, ធម្មំ សច្ឆិកតេនិធ;

សព្វញ្ញុតំ បាបុណិត្វា, ពុទ្ធោ ហេស្សំ សទេវកេ។

“កិំ មេ ឯកេន តិណ្ណេន, បុរិសេន ថាមទស្សិនា;

សព្វញ្ញុតំ បាបុណិត្វា, សន្តារេស្សំ សទេវកំ។

“ឥមិនា មេ អធិការេន, កតេន បុរិសុត្តមេ;

សព្វញ្ញុតំ បាបុណិត្វា, តារេមិ ជនតំ ពហុំ។

“សំសារសោតំ ឆិន្ទិត្វា, វិទ្ធំសេត្វា តយោ ភវេ;

ធម្មនាវំ សមារុយ្ហ, សន្តារេស្សំ សទេវកំ”។

ទីបង្ករោ លោកវិទូ, អាហុតីនំ បដិគ្គហោ;

ឧស្សីសកេ មំ ឋត្វាន, ឥទំ វចនមព្រវិ។

“បស្សថ ឥមំ តាបសំ, ជដិលំ ឧគ្គតាបនំ;

អបរិមេយ្យេ ឥតោ កប្បេ, ពុទ្ធោ លោកេ ភវិស្សតិ។

“អហុ កបិលវ្ហយា រម្មា, និក្ខមិត្វា តថាគតោ;

បធានំ បទហិត្វាន, កត្វា ទុក្ករការិកំ។

“អជបាលរុក្ខមូលេ, និសីទិត្វា តថាគតោ;

តត្ថ បាយាសំ បគ្គយ្ហ, នេរញ្ជរមុបេហិតិ។

“នេរញ្ជរាយ តីរម្ហិ, បាយាសំ អទ សោ ជិនោ;

បដិយត្តវរមគ្គេន, ពោធិមូលមុបេហិតិ។

“តតោ បទក្ខិណំ កត្វា, ពោធិមណ្ឌំ អនុត្តរោ;

អស្សត្ថរុក្ខមូលម្ហិ, ពុជ្ឈិស្សតិ មហាយសោ។

“ឥមស្ស ជនិកា មាតា, មាយា នាម ភវិស្សតិ;

បិតា សុទ្ធោទនោ នាម, អយំ ហេស្សតិ គោតមោ។

“អនាសវា វីតរាគា, សន្តចិត្តា សមាហិតា;

កោលិតោ ឧបតិស្សោ ច, អគ្គា ហេស្សន្តិ សាវកា;

អានន្ទោ នាមុបដ្ឋាកោ, ឧបដ្ឋិស្សតិមំ ជិនំ។

“ខេមា ឧប្បលវណ្ណា ច, អគ្គា ហេស្សន្តិ សាវិកា;

អនាសវា វីតរាគា, សន្តចិត្តា សមាហិតា។

“ពោធិ តស្ស ភគវតោ, អស្សត្ថោតិ បវុច្ចតិ;

ចិត្តោ ច ហត្ថាឡវកោ, អគ្គា ហេស្សន្តុបដ្ឋកា;

ឧត្តរា នន្ទមាតា ច, អគ្គា ហេស្សន្តុបដ្ឋិកា”។

ឥទំ សុត្វាន វចនំ, អសមស្ស មហេសិនោ;

អាមោទិតា នរមរូ, ពុទ្ធពីជំ កិរ អយំ។

ឧក្កុដ្ឋិសទ្ទា វត្តន្តិ, អប្ផោដេន្តិ ហសន្តិ ច;

កតញ្ជលី នមស្សន្តិ, ទសសហស្សី សទេវកា។

យទិមស្ស លោកនាថស្ស, វិរជ្ឈិស្សាម សាសនំ;

អនាគតម្ហិ អទ្ធានេ, ហេស្សាម សម្មុខា ឥមំ។

យថា មនុស្សា នទិំ តរន្តា, បដិតិត្ថំ វិរជ្ឈិយ;

ហេដ្ឋា តិត្ថេ គហេត្វាន, ឧត្តរន្តិ មហានទិំ។

ឯវមេវ មយំ សព្វេ, យទិ មុញ្ចាមិមំ ជិនំ;

អនាគតម្ហិ អទ្ធានេ, ហេស្សាម សម្មុខា ឥមំ។

ទីបង្ករោ លោកវិទូ, អាហុតីនំ បដិគ្គហោ;

មម កម្មំ បរិកិត្តេត្វា, ទក្ខិណំ បាទមុក្ខិបិ។

យេ តត្ថាសុំ ជិនបុត្តា, សព្វេ បទក្ខិណមកំសុ មំ;

នរា នាគា ច គន្ធព្វា, អភិវាទេត្វាន បក្កមុំ។

ទស្សនំ មេ អតិក្កន្តេ, សសង្ឃេ លោកនាយកេ;

ហដ្ឋតុដ្ឋេន ចិត្តេន, អាសនា វុដ្ឋហិំ តទា។

សុខេន សុខិតោ ហោមិ, បាមោជ្ជេន បមោទិតោ;

បីតិយា ច អភិស្សន្នោ, បល្លង្កំ អាភុជិំ តទា។

បល្លង្កេន និសីទិត្វា, ឯវំ ចិន្តេសហំ តទា;

“វសីភូតោ អហំ ឈានេ, អភិញ្ញាបារមិំ គតោ។

“ទសសហស្សិលោកម្ហិ ឥសយោ នត្ថិ មេ សមា;

អសមោ ឥទ្ធិធម្មេសុ, អលភិំ ឦទិសំ សុខំ”។

បល្លង្កាភុជនេ មយ្ហំ ទសសហស្សាធិវាសិនោ;

មហានាទំ បវត្តេសុំ, ធុវំ ពុទ្ធោ ភវិស្សសិ។

យា បុព្វេ បោធិសត្តានំ, បល្លង្កវរមាភុជេ;

និមិត្តានិ បទិស្សន្តិ, តានិ អជ្ជ បទិស្សរេ។

សីតំ ព្យបគតំ ហោតិ, ឧណ្ហញ្ច ឧបសម្មតិ;

តានិ អជ្ជ បទិស្សន្តិ, ធុវំ ពុទ្ធោ ភវិស្សសិ។

ទសសហស្សី លោកធាតូ, និស្សទ្ទា ហោន្តិ និរាកុលា;

តានិ អជ្ជ បទិស្សន្តិ, ធុវំ ពុទ្ធោ ភវិស្សសិ៍

មហាវាតា ន វាយន្តិ, ន សន្ទន្តិ សវន្តិយោ;

តានិ អជ្ជ បទិស្សន្តិ, ធុវំ ពុទ្ធោ ភវិស្សសិ៍

ថលជា ទកជា បុប្ផា, សព្វេ បុប្ផន្តិ តាវទេ;

តេបជ្ជ បុប្ផិតា សព្វេ, ធុវំ ពុទ្ធោ ភវិស្សសិ៍

លតា វា យទិ វា រុក្ខា, ផលភារា ហោន្តិ តាវទេ;

តេបជ្ជ ផលិតា សព្វេ, ធុវំ ពុទ្ធោ ភវិស្សសិ៍

អាកាសដ្ឋា ច ភូមដ្ឋា, រតនា ជោតន្តិ តាវទេ;

តេបជ្ជ រតនា ជោតន្តិ, ធុវំ ពុទ្ធោ ភវិស្សសិ៍

មានុស្សកា ច ទិព្វា ច, តុរិយា វជ្ជន្តិ តាវទេ;

តេបជ្ជុភោ អភិរវន្តិ, ធុវំ ពុទ្ធោ ភវិស្សសិ៍

វិចិត្តបុប្ផា គគនា, អភិវស្សន្តិ តាវទេ;

តេបិ អជ្ជ បវស្សន្តិ, ធុវំ ពុទ្ធោ ភវិស្សសិ៍

មហាសមុទ្ទោ អាភុជតិ, ទសសហស្សី បកម្បតិ;

តេបជ្ជុភោ អភិរវន្តិ, ធុវំ ពុទ្ធោ ភវិស្សសិ៍

និរយេបិ ទសសហស្សេ, អគ្គី និព្វន្តិ តាវទេ;

តេបន្ទ តិត្ថុតា អគ្គិ, ធុចំ ញុទ្ធេ កចិឃ្យឃិ៍

ចិយលេរិ ហោតិ ឃ្នុទិយោ, សត្ថា ជិឃ្យន្តិ តារកា;

តេបិ អន្ទ បជិឃ្យន្តិ, ធុចំ ញុទ្ធេ កចិឃ្យឃិ៍

អតោចន្ទេត ក្តេគំ, យហិយា ក្ដុញ្ញិន្ទិ តាចនេ;

តយ្យន្ទុញ្ញិន្ទតេ យហិយា, ធុចំ ញុទ្ធេ កចិឃ្យឃិ៍

តារាកណា ចិនោរាចត្តិ, តក្កតា្ត កកតយណ្តុលេ;

ចិសាលា ចត្តិយាឃុត្តា, ធុចំ ញុទ្ធេ កចិឃ្យឃិ៍

ធិលិសយា ជឹសយា, តិក្កូយត្តិ សកាសយា;

តេបន្ទ អាសយា លុទ្ធោ, ធុចំ ញុទ្ធេ កចិឃ្យឃិ៍

ត ហោតិ អនតិ សត្តាគំ, សត្តុដ្ឋា ហោន្តិ តាចនេ;

តេបន្ទ សត្ថេ សត្តុដ្ឋា, ធុចំ ញុទ្ធេ កចិឃ្យឃិ៍

នោរាកា តក្បសយុត្តិ, ខិឈន្ធា ច ចិតឃ្យតិ;

តាតិបន្ទ បជិឃ្យន្តិ, ធុចំ ញុទ្ធេ កចិឃ្យឃិ៍

នោរោកា តនា តត្វ ហោតិ, នោរោសា យោហោ ចិតឃ្យតិ;

តេបន្ទ ចិកតា សត្ថេ, ធុចំ ញុទ្ធេ កចិឃ្យឃិ៍

កឃំ ពតា ត កចតិ, អន្តរេបតំ បតិស្សតិ;

តេន លិខិតេន ឌាតាយ, ត្វំ ពុត្តេ ករិស្សសិ៍

វរេឌា ត្វន្ទិសតិ ស្តុន្ទិ, អន្តរេបតំ បតិស្សតិ;

តេន លិខិតេន ឌាតាយ, ត្វំ ពុត្តេ ករិស្សសិ៍

អតិដ្ឋកេន្ទា បក្កមតិ, ជិន្នកេន្ទា បចាឃតិ;

សោបន្ត ចាឃតិ កេន្ទា, ត្វំ ពុត្តេ ករិស្សសិ៍

សន្នា ទេចា បតិស្សន្តិ, ឲបឃិត្វា អន្វុបិតោ;

តេបន្ត សន្នា ជិស្សន្តិ, ត្វំ ពុត្តេ ករិស្សសិ៍

ឃាចតា តិវឃា តាយ, សន្នា ជិស្សន្តិ ពាចទេ;

តេបន្ត សន្នា ជិស្សន្តិ, ត្វំ ពុត្តេ ករិស្សសិ៍

ព្យដ្ឋា ពចាជី សេលី ច, ត ទេហាត្តាចវឃា ពតា;

អកាសក្វតា តេបន្ត, ត្វំ ពុត្តេ ករិស្សសិ៍

ក្វតី ច ស្តបបត្តិ ច, ឈទេណ ពស្ថិ ត ចិន្តតិ;

ពាតិបន្ត បតិស្សន្តិ, ត្វំ ពុត្តេ ករិស្សសិ៍

ចត្យហំ បក្កញ្ញឹទិឃំ, យា តិចត្ត អកិក្កម;

យឃេយ្យតំ ចិឌាតាយ, ត្វំ ពុត្តេ ករិស្សសិ៍

ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩔ ᨧᩁᨲᩥ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣ, ᨶᩅᩅᩉᩔᩦᨲᨶᩩᨠᩴ;

ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩉᩮᨴ᩠ᨵᩣ ᨸᩮᨿ᩠ᨿᩣᨣᩮᨲᩣ, ᨶᩩᨧᩴ ᨧᩮᨲ᩠ᨲᩅᩉᩴ ᨲᨶᩣ

ᩋᨶᩮᨠ᩠ᨡᩪᨧᨶᨲᩣ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣ, ᩋᨶᩮᨿ᩠ᨿᩣᨩᨧᨶᨲᩣ ᨩᩥᨲᩣ;

ᨧᩥᨲᨨᩴ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣᨶᩴ, ᨶᩩᨧᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣ ᨠᨧᩣᨿᩉᩴ

ᨿᨳᩣ ᩃᩥᨲ᩠ᨲᩣ ᨲᨶᨠ ᩃᩮᨴ᩠ᨵᩣ, ᨶᩩᨧᩴ ᨸᨲᨲᩥ ᨠᩩᨿᩥᨾᩴ;

ᨲᨳᩮᩅ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩈᩮᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ, ᨧᩁᨲᩥ ᨶᩩᨧᩅᩔᩥᨲᩴ

ᨿᨳᩣᨸᩥ ᩅᨲ᩠ᨳᩅᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ, ᨿᩁᩃᩣ ᨶᩩᨧᩅᩔᩥᨲᩴ;

ᨲᨳᩮᩅ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩈᩮᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ, ᨧᩁᨲᩥ ᨶᩩᨧᩅᩔᩥᨲᩴ

ᨿᨳᩣ ᩁᨲ᩠ᨲᩥᨠ᩠ᨡᨿᩮ ᨸᩮᨲ᩠ᨲ, ᨿᩩᩁᩥᨿᩩᨣ᩠ᨣᨿᨲᩥ ᨶᩩᨧᩴ;

ᨲᨳᩮᩅ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩈᩮᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ, ᨧᩁᨲᩥ ᨶᩩᨧᩅᩔᩥᨲᩴ

ᨿᨳᩣ ᨲᩥᨠ᩠ᨡᨲ᩠ᨳᩅᨿᨲᩔ, ᩈᩦᩉᩔ ᨲᨶᨲᩥ ᨶᩩᨧᩴ;

ᨲᨳᩮᩅ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩈᩮᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ, ᨧᩁᨲᩥ ᨶᩩᨧᩅᩔᩥᨲᩴ

ᨿᨳᩣ ᩋᩣᨸᨲ᩠ᨳᩅᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ, ᨠᩣᩁᩮᨿ᩠ᨿᩣᩁᩣᨸᨲᩥ ᨶᩩᨧᩴ;

ᨲᨳᩮᩅ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩈᩮᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ, ᨧᩁᨲᩥ ᨶᩩᨧᩅᩔᩥᨲᩴ

ᩉᨲ᩠ᨳ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨣᩣᩁᩮ ᨶᨿᩮᩃ, ᨧᩥᨧᩥᨲᩣᨿᩥ ᨻᩩᨲᩮᨲᩣ ᨧᩥᨲᩣ;

ឧទ្ធំ អធោ ទស ទិសា, យាវតា ធម្មធាតុយា។

វិចិនន្តោ តទាទក្ខិំ, បឋមំ ទានបារមឹ;

បុព្ពកេហិ មហេសីហិ, អនុចិណ្ណំ មហាបថំ។

ឥមំ ត្វំ បឋមំ តាវ, ទឡ្ហំ កត្វា សមាទិយ;

ទានបារមិតំ គច្ឆ, យទិ ពោធឹ បត្តុមិច្ឆសិ។

យថាបិ កុម្ភោ សម្បុណ្ណោ, យស្ស កស្សចិ អធោកតោ;

វមតេ ឧទកំ និស្សេសំ, ន តត្ថ បរិរក្ខតិ។

តថេវ យាចកេ ទិស្វា, ហីនមុក្កដ្ឋមជ្ឈិមេ;

ទទាហិ ទានំ និស្សេសំ, កុម្ភោ វិយ អធោកតោ។

ន ហេតេ ឯត្តកាយេវ, ពុទ្ធធម្មា ភវិស្សរេ;

អញ្ញេបិ វិចិនិស្សាមិ, យេ ធម្មា ពោធិបាចនា។

វិចិនន្តោ តទាទក្ខិំ, ទុតិយំ សីលបារមឹ;

បុព្ពកេហិ មហេសីហិ, អាសេវិតនិសេវិតំ។

ឥមំ ត្វំ ទុតិយំ តាវ, ទឡ្ហំ កត្វា សមាទិយ;

សីលបារមិតំ គច្ឆ, យទិ ពោធឹ បត្តុមិច្ឆសិ។

យថាបិ ចមរី វាលំ, កិស្មិញ្ចិ បដិលគ្គិតំ;

ឧបេតិ មរណំ តត្ថ, ន វិកោបេតិ វាលធិ៍

តថេវ ចតូសុ ភូមីសុ, សីលានិ បរិបូរយ;

បរិរក្ខ សទា សីលំ, ចមរី វិយ វាលធិ៍

ន ហេតេ ឯត្តកាយេវ, ពុទ្ធធម្មា ភវិស្សរេ;

អញ្ញេបិ វិចិនិស្សាមិ, យេ ធម្មា ពោធិបាចនា៍

វិចិនន្តោ តទាទក្ខិំ, តតិយំ នេក្ខម្មបារមិំ;

បុព្ពកេហិ មហេសីហិ, អាសេវិតនិសេវិតំ៍

ឥមំ ត្វំ តតិយំ តាវ, ទឡ្ហំ កត្វា សមាទិយ;

នេក្ខម្មបារមិតំ គច្ឆ, យទិ ពោធិំ បត្តុមិច្ឆសិ៍

យថា អន្ទុឃរេ បុរិសោ, ចិរវុត្ថោ ទុខដ្ដិតោ;

ន តត្ថ រាគំ ជនេតិ, មុត្តិំយេវ គវេសតិ៍

តថេវ ត្វំ សព្ពភវេ, បស្ស អន្ទុឃរំ វិយ;

នេក្ខម្មាភិមុខោ ហោហិ, ភវតោ បរិមុត្តិយា៍

ន ហេតេ ឯត្តកាយេវ, ពុទ្ធធម្មា ភវិស្សរេ;

អញ្ញេបិ វិចិនិស្សាមិ, យេ ធម្មា ពោធិបាចនា៍

ចិចិតេន្តា ពកាកក្លិ, ចត្យុត្ថំ បញ្ញាបារមិ;

បុព្ពេកហិ យេហសឹហិ, អាេសចិពតិេសចិពំ

ក្កុមំ ត្វំ ចត្យុត្ថំ ពាច, ចឡ្ហំ កត្វា សមាទិយ;

បញ្ញាបារមិពំ កច្ឆ, យទិ េពាធិំ បត្តុមិច្ឆសិ

យថាបិ តិក្ខុ តិក្ខេន្តា, ហឹតមុក្កដ្ឋមជ្ឈិេម;

កុលានិ ត ចិចេជ្ជេន្តា, ឯចំ លភតិ យាបតំ

ពេថច ត្វំ សព្ពកាលំ, បរិបុច្ឆំ ពុធំ ជតំ;

បញ្ញាបារមិពំ កត្វា, សេម្ពាធិំ បាបុណិស្សសិ

ត េហេព ឯក្កកាេរថ, ពុជ្ជថេយា តចិស្សេរ;

អេញ្ញាបិ ចិចិតិស្សាមិ, េយ ធេម្មា េពាធិបាចតា

ចិចិតេន្តា ពកាកក្លិ, បញ្ចមំ ចិរិយបារមិ;

បុព្ពេកហិ យេហសឹហិ, អាេសចិពតិេសចិពំ

ក្កុមំ ត្វំ បញ្ចមំ ពាច, ចឡ្ហំ កត្វា សមាទិយ;

ចិរិយបារមិពំ កច្ឆ, យទិ េពាធិំ បត្តុមិច្ឆសិ

យថាបិ សីេហា មិករាជា, តិសជ្ជដ្ឋាតចង្កេម;

អលីតចិរិេយា េហាតិ, បក្កហិពមេតា សពា

តថេវ ត្វំ សព្ពភវេ, បគ្គណ្ហ វីរិយំ ទឡ្ហំ;

វីរិយបារមិតំ គន្ត្វា, សម្ពោធឹ បាបុណិស្សសិ។

ន ហេតេ ឯត្តកាយេវ, ពុទ្ធធម្មា ភវិស្សរេ;

អញ្ញេបិ វិចិនិស្សាមិ, យេ ធម្មា ពោធិបាចនា។

វិចិនន្តោ តទាទក្ខឹ, ឆដ្ឋមំ ខន្តិបារមឹ;

បុព្ពកេហិ មហេសីហិ, អាសេវិតនិសេវិតា។

ឥមំ ត្វំ ឆដ្ឋមំ តាវ, ទឡ្ហំ កត្វា សមាទិយ;

តត្ថ អទ្វេជ្ឈមានសោ, សម្ពោធឹ បាបុណិស្សសិ។

យថាបិ បថវី នាម, សុចិម្បិ អសុចិម្បិ ច;

សព្ពំ សហតិ និក្ខេបំ, ន ករោតិ បដិឃំ តយា។

តថេវ ត្វម្បិ សព្ពេសំ, សម្មានាវមានក្ខមោ;

ខន្តិបារមិតំ គន្ត្វា, សម្ពោធឹ បាបុណិស្សសិ។

ន ហេតេ ឯត្តកាយេវ, ពុទ្ធធម្មា ភវិស្សរេ;

អញ្ញេបិ វិចិនិស្សាមិ, យេ ធម្មា ពោធិបាចនា។

វិចិនន្តោ តទាទក្ខឹ, សត្តមំ សច្ចបារមឹ;

បុព្ពកេហិ មហេសីហិ, អាសេវិតនិសេវិតំ`

ឥមំ ត្វំ សត្តមំ តាវ, ទឡ្ហំ កត្វា សមាទិយ;

តត្ថ អទ្វេជ្ឈវចនោ, សម្ពោធិំ បាបុណិស្សសិ`

យថាបិ ឱសធី នាម, តុលាភូតា សទេវកេ;

សមយេ ឧតុវស្សេ វា, ន វោក្កមតិ វីថិតោ`

តថេវ ត្វម្បិ សច្ចេសុ, មា វោក្កមសិ វីថិតោ;

សច្ចបារមិតំ គន្ត្វា, សម្ពោធិំ បាបុណិស្សសិ`

ន ហេតេ ឯត្តកាយេវ, ពុទ្ធធម្មា ភវិស្សរេ;

អញ្ញេបិ វិចិនិស្សាមិ, យេ ធម្មា ពោធិបាចនា`

វិចិនន្តោ តទាទក្ខិំ, អដ្ឋមំ អធិដ្ឋានបារមិំ;

បុព្ពកេហិ មហេសីហិ, អាសេវិតនិសេវិតំ`

ឥមំ ត្វំ អដ្ឋមំ តាវ, ទឡ្ហំ កត្វា សមាទិយ;

តត្ថ ត្វំ អចលោ ហុត្វា, សម្ពោធិំ បាបុណិស្សសិ`

យថាបិ បព្ពតោ សេលោ, អចលោ សុប្បតិដ្ឋិតោ;

ន កម្បតិ ភុសវាតេហិ, សកដ្ឋានេវ តិដ្ឋតិ`

តថេវ ត្វម្បិ អធិដ្ឋានេ, សព្ពទា អចលោ ភវ;

អធិដ្ឋានបារមិតំ គន្ត្វា, សម្ពោធិំ បាបុណិស្សសិ។

ន ហេតេ ឯត្តកាយេវ, ពុទ្ធធម្មា ភវិស្សរេ;

អញ្ញេបិ វិចិនិស្សាមិ, យេ ធម្មា ពោធិបាចនា។

វិចិនន្តោ តទា ទក្ខិំ, នវមំ មេត្តាបារមិំ;

ពុព្វកេហិ មហេសីហិ, អាសេវិតនិសេវិតំ។

ឥមំ ត្វំ នវមំ តាវ, ទឡ្ហំ កត្វា សមាទិយ;

មេត្តាយ អសមោ ហោហិ, យទិ ពោធិំ បត្តុមិច្ឆសិ។

យថាបិ ឧទកំ នាម, កល្យាណេ បាបកេ ជនេ;

សមំ ផរតិ សីតេន, បវាហេតិ រជោមលំ។

តថេវ ត្វំ ហិតាហិតេ, សមំ មេត្តាយ ភាវយ;

មេត្តាបារមិតំ គន្ត្វា, សម្ពោធិំ បាបុណិស្សសិ។

ន ហេតេ ឯត្តកាយេវ, ពុទ្ធធម្មា ភវិស្សរេ;

អញ្ញេបិ វិចិនិស្សាមិ, យេ ធម្មា ពោធិបាចនា។

វិចិនន្តោ តទា ទក្ខិំ, ទសមំ ឧបេក្ខាបារមិំ;

ពុព្វកេហិ មហេសីហិ, អាសេវិតនិសេវិតំ។

ឡយំ ត្វំ ជនយំ ទាច, ជញហំ គត្វា នយាឌិយ;

ញុលិក្នេតា ជញេហា ហុត្វា, នេឡ្តាឆិ បិបុហិឃ្សុយិ៍

ឃឆាបិ បឆចិ ភាយ, តិក្លិត្តំ អឃុចិ៍ ឃុចិ;

ក្នេបក្លតិ ក្នេភាេបេត, េកាបិត្យុតឃចខ្ចិតា៍

តេឆច ត្វយ្យិ ឃុលគ្យេក្ល, ញុលិក្នេតា នគា កច;

ក្នេបក្លាបិទយិតំ គត្វា, នេឡ្តាឆិ បិបុហិឃ្សុយិ៍

ឲត្តកាេឃច េត េលិេក, េឃ ឆយ្ងា េទាឆិបិចភា;

តត្យុខ្ចំ ភត្វិ អឡ្តាហ្ល, ជញហំ តត្វ បតិខ្ចុហ៍

ឡេយ ឆេយ្ង នយ្ងនេតា, នកាចេរឃលក្លេហ;

ឆយ្ងេតេឌភ ចឃុឆា, ជននហឃ្សិ បកយ្យឆ៍

ចលតា រចតិ បឆចិ, ក្នុឃត្តំច បិញឡតំ;

េតលឃេត្ត ឃឆា ចក្កិ, ឲចំ កយ្យតិ េយឌិតិ៍

ឃាចតា បរិនា អាឃិ, ញុខ្ចុឃ្ស បរិេចនេភ;

បេចឆយាភា នា តត្វ, យុខ្ចិតា េនឃិ ក្នុយិឃា៍

ឈជាេភកនហឃ្សុាតិ , ញុខ្ចុភឡ្ហា នតា ខាហុ;

នក្នុាឈ្លាយចិតា តត្វ, អឡ្តាយឡ្តា បឈខ្ចិតា៍

វុឌ្ឍិក្កា ពសិតា កីតា, កត្វា ញ្សាមិពយាតសា;

យហាឌតា សយាកយុ, ឌីបក្កទយុបិកយុំៈ

កិំ កថិស្សតិ លោកស្ស, កល្យាណមេវ បាបកំ;

សទ្ធោ វុបក្ខុតោ លោកោ, តំ ចិនោភាសេហិ ចក្ខុយៈ

ពោសំ ពងា សញ្ញាបេសិ, ឌីបក្កទោ យហាយុតិ;

ចិស្សត្វា ហោឆ យា កាឆ, ព្ចយស្មិំ បឆចិកយ្យនោៈ

ឃយហំ អឌ្ឍ ញ្សាកាសិ, ពុទ្ធោ លោកេ កថិស្សតិ;

ឲនោ សយុសតិ ឆយុំ, បុព្ចកំ ឌិតសេចិតំៈ

ពស្ស សយុសតោ ឆយុំ, ពុទ្ធក្ខុយិ អនេយសតោ;

ពោតាយំ កយ្យិតា បឆចិ, ងសសហស្សិ សនេងចកោៈ

ពុទ្ធស្ស ចងតិ សុត្វា, យនោ តិញ្ញាឃិ តាចនេង;

សទ្ធោ យំ វុបសក្កយុ, បុតាបិ អកិចត្តិសុំៈ

សយាងឃិត្វា ពុទ្ធក្យាំ, ងញ្ញុំ កត្វាត យាតសំ;

ឌីបក្កទំ តយស្សិត្វា, អាសតា ចុដ្ឋហិំ ពងាៈ

ឌិញ្ញុំ យាត្យសកំ បុបញ្ញ, ងោចា យាត្យសកា វុនេកា;

ឋមេយាកិរត្តិ បុមេប្បហិ, ចុដ្ឋហត្តស្ស អាឋតា៍

មេចឆឃត្តិ ឆ មេព មេឋាត្តិ, មេឆចា យាត្សឋកា ក្ខមេកា;

យហត្ត៌ បត្តិពំ ពុឃ្យា ពំ លកស្ស៊ ឃឌិន្លិពំ៍

ឋត្តិពិមេឃា ចិចឌ្ឍត្ត, មេឋាមេកា មេទាមេកា ចិតស្សព្យ;

យា មេព កចត្តត្តទាឃា, ឋុឋ ល៌ិប្បំ មេពាឌិយុត្តយំ៍

ឃធាបិ ឋយមេឃ បមេត្ត, បុប្បុត្តិ បុប្បិមេតា ក្យា;

ពមេធច ត្ថំ យហាឌឹរ, ព្យុឌ្ឍពាមេលាត បុប្បុស្ស៍

ឃធា មេឃ មេពាឌិ ឋយ្យូឌ្ឍា, ប្សុរឃុំ ឌឋបិរយឹ;

ពមេធច ត្ថំ យហាឌឹរ, ប្សុមេរហិ ឌឋបិរយឹ៍

ឃធា មេឃ មេពាឌិ ឋយ្យូឌ្ឍា, មេពាឌិយល្លូយិ ព្យុឌ្ឍមេរ;

ពមេធច ត្ថំ យហាឌឹរ, ព្យុឌ្ឍស្ស ឌិតមេពាឌិឃំ៍

ឃធា មេឃ មេពាឌិ ឋយ្យូឌ្ឍា, ឌយុធក្កិ បធត្តឃុំ;

ពមេធច ត្ថំ យហាឌឹរ, ឌយុធក្កិ បធត្តឃ៍

បុណ្ណយាមេឃ ឃធា ធមេត្ត, បរិសុមេឌ្ឍ ចិមេទាធពិ;

ពមេធច ត្ថំ បុណ្ណយមេតា, ចិមេទាធ ឌឋឋហស្សិឃំ៍

ទាហុយុមេត្តា ឃធា ឃ្សុរិមេឃា, ពាមេបត អពិមេទាធពិ;

តឆេច លោកា យុត្តិត្វា, ចិទោង សិរិឃា តុចៈ

ឃឆា ឃា កាឌិ តឌិឃោ, ឡុសទ្ធិ យហោងឆិ;

ឲចំ សងេចកា លោកា, ឡុសទ្ធ តចត្តិកោ៍

តេហិ ឆុតព្យសត្វោ សោ, ងស ឆយេ្ញ សយាឌិឃ;

តេ ឆយេ្ញ បរិបូរេត្វា, បចតំ បិចិឞឹ តងា៍

ឫយេឆកឆា តិដ្ឋិតា៍

តងា តេ កោដយិត្វាត, សសឈ្ឈិ លោកតាឃកំ;

ឫបកន្ធិ សទ៊ា តស្ស, ឌឹបក្ករស្ស សត្វតោ៍

សណាកយតេ កញ្ញិ, តិចេសិ តឆាកតោ;

កញ្ញិ បញ្ញាសុ សឹលេសុ, សឹលេ ងសចិឆេ បទិ៍

កស្សចិ ហេតិ សាយក្កំ, ចត្វោ ផលយុត្តយេ;

កស្សចិ អសយេ ឆយេ្ញ, ហេតិ សោ បដិសម្ពិតា៍

កស្សចិ ចរសយាបត្តិយោ, អដ្ឋ ហេតិ តរាសកោ;

តិស្សោ កស្សចិ ចិជ្ជាយោ, ឆញអភិញ្ញា បចេន្ធតិ៍

តេត យោកេត ឌតកាឃំ, ឡចហេតិ យហាយុតិ;

តេន ចិត្វាទិកំ អាសិ, លោកនាថស្ស សាសនំ

មហាហត្យសកល្លេត្ថា, ទីបង្ករសនាមកោ;

ពាហុ ជនេ តារយតិ, បរិមោចេតិ ទុគ្គតិំ

ពោធេតព្វំ ជនំ ទិស្វា, សតសហស្សេបិ យោជនេ;

ខណេន ឧបគន្ត្វាន, ពោធេតិ តំ មហាមុនិ

បឋមាភិសមយេ ពុទ្ធោ, កោដិសតមពោធយិ;

ទុតិយាភិសមយេ នាថោ, នវុតិកោដិមពោធយិ

យទា ច ទេវភវនម្ហិពុទ្ធោ ធម្មទេសយិ;

នវុតិកោដិសហស្សានំ, តតិយាភិសមយោ អហុ

សន្និបាតា តយោ អាសុំ, ទីបង្ករស្ស សត្ថុនោ;

កោដិសតសហស្សានំ, បឋមោ អាសិ សមាគមោ

បុន នារទកូដម្ហិបវិវេកគតេ ជិនេ;

ខីណាសវា វីតមលា, សមឹសុ សតកោដិយោ

យម្ហិកាលេ មហាវីរោ, សុទស្សនសិលុច្ចយេ;

នវុតិកោដិសហស្សេហិ, បវារេសិ មហាមុនិ

អហំ តេន សមយេន, ជដិលោ ឧគ្គតាបនោ;

អត្តលិក្លយិព្រទេហោ, បញ្ចាកិច្ចាសុ បរិទក្ខ

ឥសចិសសហស្សាត៌, ឆយ្វាកិសយយោ អហុ;

ឲក្ខិត្ត អភិសយយា, ពលភាគេតា អសង្គិយា

ចិត្តាទិកំ ឆាហុជញ្ញា, ឡាង្គ ឋិតំ អហុ តគា;

ឌិបង្ករស្ស កពចេតា, សាសត៌ សុចិសោឆិតំ

ចត្តាទិ សតសហស្សាតិ, លព្ធអភិញ្ញា យហិង្គិកា;

ឌិបង្ករំ លោកចិត្ត៌, បរិចាទេត្តិ សព្វគា

យេ កោធិ តេត សយយេត, ជហត្តិ យាត្ស៌ កចិ;

អប្បត្តយាភសា សេលា, ពរហិតា កចត្តិ តេ

សុបុប្ផិតំ បិចចត៌, អទហន្តហិ តាឌិហិ;

ពិលាសចេហិ ចិយលេហិ, ក្នុបសោកតិ សគេចកោ

ភពរំ រយុចតិ ភាយ, សុគេចា ភាយ លត្តិយោ;

សុយេឆា ភាយ ជភិកា, ឌិបង្ករស្ស សត្ថុនោ

សុយង្កលេ ច តិស្សា ច, អហេសុំ អគ្គសាចកា;

សាគតោ ភាយុបដ្ឋាកោ, ឌិបង្ករស្ស សត្ថុនោ

ភទ្ទា ចេវ សុភទ្ទា ច, អហេសុំ អគ្គសាវិកា;

ពោធិ តស្ស ភគវតោ, បិប្ផលីតិ បវុច្ចតិ។

អសីតិហត្ថមុព្ពេធោ, ទីបង្ករោ មហាមុនិ;

សោភតិ ទីបរុក្ខោវ, សាលរាជាវ ផុល្លិតោ;

បភា វិធាវតិ តស្ស, សមន្តា ទ្វាទសយោជនេ។

សតសហស្សវស្សានិ, អាយុ តស្ស មហេសិនោ;

តាវតា តិដ្ឋមានោ សោ, តារេសិ ជនតំ ពហុំ។

ជោតយិត្វាន សទ្ធម្មំ, សន្តារេត្វា មហាជនំ;

ជលិត្វា អគ្គិក្ខន្ធោវ, និព្ពុតោ សោ សសាវកោ។

សា ច ឥទ្ធិ សោ ច យសោ, តានិ ច បាទេសុ ចក្ករតនានិ;

សព្ពំ តមន្តរហិតំ, ននុ រិត្តា សព្ពសង្ខារាតិ។

ទីបង្ករស្ស ភគវតោ អបរភាគេ ឯកំ អសង្ខេយ្យំ អតិក្កមិត្វា កោណ្ឌញ្ញោ នាម សត្ថា ឧទបាទិ។ តស្សាបិ តយោ សាវកសន្និបាតា អហេសុំ។ បឋមសន្និបាតេ កោដិសតសហស្សំ ទុតិយេ កោដិសហស្សំ, តតិយេ នវុតិកោដិយោ។

តទា ពោធិសត្តោ វិជិតាវី នាម ចក្កវត្តី ហុត្វា កោដិសតសហស្សសង្ខស្ស ពុទ្ធប្បមុខស្ស ភិក្ខុសង្ឃស្ស មហាទានំ អទាសិ។ សត្ថា ពោធិសត្តំ “ពុទ្ធោ ភវិស្សតី”តិ ព្យាករិត្វា ធម្មំ ទេសេសិ។ សោ សត្ថុ ធម្មកថំ សុត្វា រជ្ជំ និយ្យាតេត្វា បព្ពជិ។ សោ តីណិ បិដកានិ ឧគ្គហេត្វា អដ្ឋ សមាបត្តិយោ, បញ្ច ច អភិញ្ញាយោ ឧប្បាទេត្វា អបរិហីនជ្ឈានោ ព្រហ្មលោកេ និព្ពត្តិ។ កោណ្ឌញ្ញពុទ្ធស្ស បន រម្មវតី នាម នគរំ, សុនន្ទោ នាម ខត្តិយោ បិតា, សុជាតា នាម មាតា, ភទ្ទោ ច សុភទ្ទោ ច ទ្វេ អគ្គសាវកា, អនុរុទ្ធោ នាម ឧបដ្ឋាកោ, តិស្សា ច ឧបតិស្សា ច ទ្វេ អគ្គសាវិកា, សាលកល្យាណី ពោធិ, អដ្ឋាសីតិហត្ថុព្ពេធំ សរីរំ, វស្សសតសហស្សំ អាយុប្បមាណំ អហោសិ។

តស្ស អបរភាគេ ឯកំ អសង្ខេយ្យំ អតិក្កមិត្វា ឯកស្មិំ កប្បេ ចត្តារោ ពុទ្ធា និព្ពត្តិំសុ មង្គលោ សុមនោ រេវតោ សោភិតោតិ។ មង្គលស្ស បន ភគវតោ តីសុ សាវកសន្និបាតេសុ បឋមសន្និបាតេ កោដិសតសហស្សភិក្ខូ អហេសុំ ទុតិយេ កោដិសហស្សំ តតិយេ នវុតិកោដិយោ។ វេមាតិកភាតា បនស្ស អានន្ទកុមារោ នាម នវុតិកោដិសង្ខាយ បរិសាយ សទ្ធិំ ធម្មស្សវនត្ថាយ សត្ថុ សន្តិកំ អគមាសិ, សត្ថា តស្ស អនុបុព្ពិកថំ កថេសិ។ សោ សទ្ធិំ បរិសាយ សហ បដិសម្ភិទាហិ អរហត្តំ បាបុណិ។ សត្ថា តេសំ កុលបុត្តានំ បុព្ពចរិយំ ឱលោកេន្តោ ឥទ្ធិមយបត្តចីវរស្ស ឧបនិស្សយំ ទិស្វា ទក្ខិណហត្ថំ បសារេត្វា "ឯថ ភិក្ខវោ"តិ អាហ។ សព្ពេ តង្ខណញ្ញេវ ឥទ្ធិមយបត្តចីវរធរា សដ្ឋិវស្សិកត្ថេរា វិយ អាកប្បសម្បន្នា ហុត្វា សត្ថារំ វន្ទិត្វា បរិវារយិំសុ។ អយមស្ស តតិយោ សាវកសន្និបាតោ អហោសិ។

យថា បន អញ្ញេសំ ពុទ្ធានំ សមន្តា អសីតិហត្ថប្បមាណាយេវ សរីរប្បភា ហោតិ, ន, ឯវំ តស្ស។ តស្ស បន ភគវតោ សរីរប្បភា និច្ចកាលំ ទសសហស្សិលោកធាតុំ ផរិត្វា អដ្ឋាសិ។ រុក្ខបថវីបព្ពតសមុទ្ទាទយោ អន្តមសោ ឧក្ខលិយាទីនិ ឧបាទាយ សុវណ្ណបដ្ដ បរិយោនទ្ធា វិយ អហេសុំ។ អាយុប្បមាណំ បនស្ស នវុតិវស្សសហស្សានិ អហោសិ។ ឯត្តកំ កាលំ ចន្ទិមសូរិយាទយោ អត្តនោ បភាយ វិរោចិតុំ នាសក្ខិំសុ, រត្តិន្ទិវបរិច្ឆេទោ ន បញ្ញាយិត្ថ។ ទិវា សូរិយាលោកេន វិយ សត្តា និច្ចំ ពុទ្ធាលោកេនេវ វិចរិំសុ។ សាយំ បុប្ផិតានំ កុសុមានំ, បាតោ រវន្តសកុណានញ្ច វសេន លោកោ រត្តិន្ទិវបរិច្ឆេទំ សល្លក្ខេសិ។ កិំ បន អញ្ញេសំ ពុទ្ធានំ អយមានុភាវោ នត្ថីតិ? នោ នត្ថិ, តេបិ ហិ អាកង្ខមានា ទសសហស្សិំ វា លោកធាតុំ, តតោ វា ភិយ្យោ អាភាយ ផរេយ្យុំ។ មង្គលស្ស បន ភគវតោ បុព្ពបត្ថនាវសេន អញ្ញេសំ ព្យាមប្បភា វិយ សរីរប្បភា និច្ចមេវ ទសសហស្សិលោកធាតុំ ផរិត្វា អដ្ឋាសិ។

សោ កិរ ពោធិសត្តចរិយកាលេ វេស្សន្តរសទិសេ អត្តភាវេ ឋិតោ សបុត្តទារោ វង្កបព្ពតសទិសេ បព្ពតេ វសិ។ អថេកោ ខរទាឋិកោ នាម យក្ខោ មហាបុរិសស្ស ទានជ្ឈាសយតំ សុត្វា ព្រាហ្មណវណ្ណេន ឧបសង្កមិត្វា មហាសត្តំ ទ្វេ ទារកេ យាចិ។ មហាសត្តោ "ទទាមិ ព្រាហ្មណស្ស បុត្តកេ"តិ ហដ្ឋបហដ្ឋោ ឧទកបរិយន្តំ បថវិំ កម្បេន្តោ ទ្វេបិ ទារកេ អទាសិ។ យក្ខោ ចង្កមនកោដិយំ អាលម្ពនផលកំ និស្សាយ ឋត្វា បស្សន្តស្សេវ មហាសត្តស្ស មូលកលាបំ វិយ ទ្វេ ទារកេ ខាទិ។ មហាបុរិសស្ស យក្ខំ ឱលោកេត្វា មុខេ វិវដមត្តេ អគ្គិជាលំ វិយ លោហិតធារំ ឧគ្គិរមានំ តស្ស មុខំ ទិស្វាបិ កេសគ្គមត្តម្បិ ទោមនស្សំ ន ឧប្បជ្ជិ, "សុទិន្នំ វត មេ ទាន"ន្តិ ចិន្តយតោ បនស្ស សរីរេ មហន្តំ បីតិសោមនស្សំ ឧទបាទិ។ សោ "ឥមស្ស មេ និស្សន្ទេន អនាគតេ ឥមិនាវ នីហារេន សរីរតោ រស្មិយោ និក្ខមន្តូ"តិ បត្ថនំ អកាសិ។ តស្ស តំ បត្ថនំ និស្សាយ ពុទ្ធភូតស្ស សរីរតោ រស្មិយោ និក្ខមិត្វា ឯត្តកំ ឋានំ ផរិំសុ។

អបរម្បិស្ស បុព្ពចរិតំ អត្ថិ។ សោ កិរ ពោធិសត្តកាលេ ឯកស្ស ពុទ្ធស្ស ចេតិយំ ទិស្វា "ឥមស្ស ពុទ្ធស្ស មយា ជីវិតំ បរិច្ចជិតុំ វដ្ដតី"តិ ទណ្ឌកទីបិកាវេឋននិយាមេន សកលសរីរំ វេឋាបេត្វា រតនមត្តមកុលំ សតសហស្សគ្ឃនិកំ សុវណ្ណបាតិំ សប្បិស្ស បូរាបេត្វា តត្ថ សហស្សវដ្ដិយោ ជាលាបេត្វា តំ សីសេនាទាយ សកលសរីរំ ជាលាបេត្វា ចេតិយំ បទក្ខិណំ ករោន្តោ សកលរត្តិំ វីតិនាមេសិ។ ឯវំ យាវ អរុណុគ្គមនា វាយមន្តស្សាបិស្ស លោមកូបមត្តម្បិ ឧសុមំ ន គណ្ហិ, បទុមគព្ភំ បវិដ្ឋកាលោ វិយ អហោសិ។ ធម្មោ ហិ នាមេស អត្តានំ រក្ខន្តំ រក្ខតិ។ តេនាហ ភគវា –

"ធម្មោ ហវេ រក្ខតិ ធម្មចារិំ,

ធម្មោ សុចិណ្ណោ សុខមាវហាតិ;

ឯសានិសំសោ ធម្មេ សុចិណ្ណេ,

ន ទុគ្គតិំ គច្ឆតិ ធម្មចារី”តិ. (ថេរគា. ៣០៣; ជា. ១.១០.១០៣; ១.១៥.៣៨៥);

ឥមស្សាបិ កម្មស្ស និស្សន្ទេន តស្ស ភគវតោ សរីរោភាសោ ទសសហស្សិលោកធាតុំ ផរិត្វា អដ្ឋាសិ.

តទា អម្ហាកំ ពោធិសត្តោ សុរុចិ នាម ព្រាហ្មណោ ហុត្វា “សត្ថារំ និមន្តេស្សាមី”តិ ឧបសង្កមិត្វា មធុរធម្មកថំ សុត្វា “ស្វេ មយ្ហំ ភិក្ខំ គណ្ហថ ភន្តេ”តិ អាហ. ព្រាហ្មណ កិត្តកេហិ តេ ភិក្ខូហិ អត្ថោតិ, កិត្តកា បន តេ ភន្តេ បរិវារា ភិក្ខូតិ. តទា សត្ថុ បឋមសន្និបាតោយេវ ហោតិ. តស្មា “កោដិសតសហស្ស”ន្តិ អាហ. “ភន្តេ, សព្វេហិបិ សទ្ធិំ មយ្ហំ ភិក្ខំ គណ្ហថា”តិ អាហ. សត្ថា អធិវាសេសិ. ព្រាហ្មណោ ស្វាតនាយ និមន្តេត្វា គេហំ គច្ឆន្តោ ចិន្តេសិ “អហំ ឯត្តកានំ ភិក្ខូនំ យាគុភត្តវត្ថាទីនិ ទាតុំ នោ ន សក្កោមិ, និសីទនដ្ឋានំ បន កថំ ភវិស្សតី”តិ. តស្ស សា ចិន្តា ចតុរាសីតិយោជនសហស្សមត្ថកេ ឋិតស្ស ទេវរញ្ញោ បណ្ឌុកម្ពលសិលាសនស្ស ឧណ្ហភាវំ ជនេសិ. សក្កោ “កោ នុ ខោ មំ ឥមម្ហា ឋានា ចាវេតុកាមោ”តិ ទិព្វចក្ខុនា ឱលោកេន្តោ មហាបុរិសំ ទិស្វា “អយំ សុរុចិ ព្រាហ្មណោ ពុទ្ធប្បមុខំ ភិក្ខុសង្ឃំ និមន្តេត្វា និសីទនដ្ឋានត្ថាយ ចិន្តេសិ, មយាបិ តត្ថ គន្ត្វា បុញ្ញកោដ្ឋាសំ គហេតុំ វដ្ដតី”តិ វឌ្ឍកិវណ្ណំ និម្មិនិត្វា វាសិផរសុហត្ថោ មហាបុរិសស្ស បុរតោ បាតុរហោសិ. “អត្ថិ នុ ខោ កស្សចិ ភតិយា កត្តព្ពកិច្ច”ន្តិ អាហ. មហាបុរិសោ តំ ទិស្វា “កិំ កម្មំ ករិស្សសី”តិ អាហ. មម អជានតសិប្បំ នាម នត្ថិ, គេហំ វា មណ្ឌបំ វា យោ យំ ការេតិ, តស្ស តំ កាតុំ ជានាមីតិ. តេន ហិ មយ្ហំ កម្មំ អត្ថីតិ. កិំ, អយ្យាតិ? ស្វាតនាយ មេ កោដិសតសហស្សភិក្ខូ និមន្តិតា, តេសំ និសីទនមណ្ឌបំ ករិស្សសីតិ. អហំ នាម ករេយ្យំ, សចេ មេ ភតិំ ទាតុំ សក្ខិស្សថាតិ. សក្ខិស្សាមិ, តាតាតិ. “សាធុ ករិស្សាមី”តិ គន្ត្វា ឯកំ បទេសំ ឱលោកេសិ.

ទ្វាទសតេរសយោជនប្បមាណោ បទេសោ កសិណមណ្ឌលំ វិយ សមតលោ អហោសិ. សោ “ឯត្តកេ ឋានេ សត្តរតនមយោ មណ្ឌបោ ឧដ្ឋហតូ”តិ ចិន្តេត្វា ឱលោកេសិ. តាវទេវ បថវិំ ភិន្ទិត្វា មណ្ឌបោ ឧដ្ឋហិ. តស្ស សុវណ្ណមយេសុ ថម្ភេសុ រជតមយា ឃដកា អហេសុំ, រជតមយេសុ ថម្ភេសុ សុវណ្ណមយា, មណិមយេសុ បវាឡមយា, បវាឡមយេសុ មណិមយា, សត្តរតនមយេសុ ថម្ភេសុ សត្តរតនមយាវ ឃដកា អហេសុំ. តតោ “មណ្ឌបស្ស អន្តរន្តរេ កិង្កិណិកជាលំ ឱលម្ពតូ”តិ ឱលោកេសិ. សហ ឱលោកនេនេវ កិង្កិណិកជាលំ ឱលម្ពិ, យស្ស មន្ទវាតេរិតស្ស បញ្ចង្គិកស្សេវ តូរិយស្ស មធុរសទ្ទោ និច្ឆរតិ, ទិព្វសង្គីតិវត្តនកាលោ វិយ អហោសិ. “អន្តរន្តរា គន្ធទាមមាលាទាមានិ ឱលម្ពន្តូ”តិ ចិន្តេសិ. តាវទេវ ទាមានិ ឱលម្ពិំសុ. “កោដិសតសហស្សសង្ខានំ ភិក្ខូនំ អាសនានិ ច អាធារកានិ ច បថវិំ ភិន្ទិត្វា ឧដ្ឋហន្តូ”តិ ចិន្តេសិ. តាវទេវ ឧដ្ឋហិំសុ. “កោណេ កោណេ ឯកេកា ឧទកចាដិយោ ឧដ្ឋហន្តូ”តិ ចិន្តេសិ, តាវទេវ ឧទកចាដិយោ ឧដ្ឋហិំសុ. ឯត្តកំ មាបេត្វា ព្រាហ្មណស្ស សន្តិកំ គន្ត្វា “ឯហិ អយ្យ តវ មណ្ឌបំ ឱលោកេត្វា មយ្ហំ ភតិំ ទេហី”តិ អាហ. មហាបុរិសោ គន្ត្វា មណ្ឌបំ ឱលោកេសិ . ឱលោកេន្តស្សេវស្ស សកលសរីរំ បញ្ចវណ្ណាយ បីតិយា និរន្តរំ ផុដំ អហោសិ. អថស្ស មណ្ឌបំ ឱលោកេត្វា ឯតទហោសិ “នាយំ មណ្ឌបោ មនុស្សភូតេន កតោ, មយ្ហំ បន អជ្ឈាសយំ មយ្ហំ គុណំ អាគម្ម អទ្ធា សក្កស្ស ភវនំ ឧណ្ហំ អហោសិ. តតោ សក្កេន ទេវរញ្ញា អយំ មណ្ឌបោ ការិតោ ភវិស្សតី”តិ. “ន ខោ បន មេ យុត្តំ ឯវរូបេ មណ្ឌបេ ឯកទិវសំយេវ ទានំ ទាតុំ, សត្តាហំ ទស្សាមី”តិ ចិន្តេសិ.

ពាហិរកទានញ្ហិ កិត្តកម្បិ សមានំ ពោធិសត្តានំ តុដ្ឋឹ កាតុំ ន សក្កោតិ។ អលង្កតសីសំ បន ឆិន្ទិត្វា អញ្ជិតអក្ខីនិ ឧប្បាដេត្វា, ហទយមំសំ វា ឧប្បាដេត្វា ទិន្នកាលេ ពោធិសត្តានំ ចាគំ និស្សាយ តុដ្ឋិ នាម ហោតិ។ អម្ហាកម្បិ ហិ ពោធិសត្តស្ស សិវិជាតកេ ទេវសិកំ បញ្ចសតសហស្សកហាបណានិ វិស្សជ្ជេត្វា ចតូសុ ទ្វារេសុ, នគរមជ្ឈេ ច ទានំ ទទន្តស្ស តំ ទានំ តុដ្ឋឹ ឧប្បាទេតុំ នាសក្ខិ។ យទា បនស្ស ព្រាហ្មណវណ្ណេន អាគន្ត្វា សក្កោ ទេវរាជា អក្ខីនិ យាចិ, តទា តានិ ឧប្បាដេត្វា ទទមានស្សេវ ហាសោ ឧប្បជ្ជិ, កេសគ្គមត្តម្បិ ចិត្តស្ស អញ្ញថត្តំ នាហោសិ។ ឯវំ ទិន្នទានំ និស្សាយ ពោធិសត្តានំ តិត្តិ នាម នត្ថិ។ តស្មា សោបិ មហាបុរិសោ “សត្តាហំ មយា កោដិសតសហស្សសង្ខានំ ភិក្ខូនំ ទានំ ទាតុំ វដ្ដតី”តិ ចិន្តេត្វា តស្មិំ មណ្ឌបេ ពុទ្ធប្បមុខំ ភិក្ខុសង្ឃំ និសីទាបេត្វា សត្តាហំ គវបានំ នាម អទាសិ។ គវបានន្តិ មហន្តេ មហន្តេ កោលម្ពេ ខីរស្ស បូរេត្វា ឧទ្ធនេសុ អារោបេត្វា ឃនបាកបក្កេ ខីរេ ថោកេ តណ្ឌុលេ បក្ខិបិត្វា បក្កមធុសក្ករចុណ្ណសប្បីហិ អភិសង្ខតំ ភោជនំ វុច្ចតិ។ មនុស្សាយេវ បន បរិវិសិតុំ នាសក្ខិំសុ, ទេវាបិ ឯកន្តរិកា ហុត្វា បរិវិសិំសុ។ ទ្វាទសតេរសយោជនប្បមាណំ ឋានម្បិ ភិក្ខូ គណ្ហិតុំ នប្បហោតិយេវ។ តេ បន ភិក្ខូ អត្តនោ អានុភាវេន និសីទិំសុ។ បរិយោសានទិវសេ សព្ពភិក្ខូនំ បត្តានិ ធោវាបេត្វា ភេសជ្ជត្ថាយ សប្បិនវនីតតេលមធុផាណិតានំ បូរេត្វា តិចីវរេហិ សទ្ធិំ អទាសិ។ សង្ឃនវកភិក្ខុនា លទ្ធចីវរសាដកា សតសហស្សគ្ឃនិកា អហេសុំ។ សត្ថា អនុមោទនំ ករោន្តោ “អយំ បុរិសោ ឯវរូបំ មហាទានំ អទាសិ, កោ នុ ខោ ភវិស្សតី”តិ ឧបធារេន្តោ “អនាគតេ កប្បសតសហស្សាធិកានំ ទ្វិន្នំ អសង្ខ្យេយ្យានំ មត្ថកេ គោតមោ នាម ពុទ្ធោ ភវិស្សតី”តិ ទិស្វា មហាបុរិសំ អាមន្តេត្វា “ត្វំ ឯត្តកំ នាម កាលំ អតិក្កមិត្វា គោតមោ នាម ពុទ្ធោ ភវិស្សសី”តិ ព្យាកាសិ។

មហាបុរិសោ ព្យាករណំ សុត្វា “អហំ កិរ ពុទ្ធោ ភវិស្សាមិ, កោ មេ ឃរាវាសេន អត្ថោ , បព្ពជិស្សាមី”តិ ចិន្តេត្វា តថារូបំ សម្បត្តិំ ខេឡបិណ្ឌំ វិយ បហាយ សត្ថុ សន្តិកេ បព្ពជិ។ បព្ពជិត្វា ច ពុទ្ធវចនំ ឧគ្គណ្ហិត្វា អភិញ្ញា, សមាបត្តិយោ ច និព្ពត្តេត្វា អាយុបរិយោសានេ ព្រហ្មលោកេ និព្ពត្តិ។

មង្គលស្ស បន ភគវតោ ឧត្តរំ នាម នគរំ អហោសិ។ បិតាបិ ឧត្តរោ នាម ខត្តិយោ, មាតាបិ ឧត្តរា នាម, សុទេវោ ច ធម្មសេនោ ច ទ្វេ អគ្គសាវកា, បាលិតោ នាម ឧបដ្ឋាកោ, សីវលី ច អសោកា ច ទ្វេ អគ្គសាវិកា, នាគរុក្ខោ ពោធិ, អដ្ឋាសីតិហត្ថុព្ពេធំ សរីរំ អហោសិ។ នវុតិវស្សសហស្សានិ ឋត្វា បរិនិព្ពុតេ បន តស្មិំ ឯកប្បហារេនេវ ទសចក្កវាឡសហស្សានិ ឯកន្ធការានិ អហេសុំ។ សព្ពចក្កវាឡេសុ មនុស្សានំ មហន្តំ អារោទនបរិទេវនំ អហោសិ។

ឯវំ ទសសហស្សិលោកធាតុំ អន្ធការំ កត្វា បរិនិព្ពុតស្ស តស្ស ភគវតោ អបរភាគេ សុមនោ នាម សត្ថា ឧទបាទិ។ តស្សាបិ តយោ សាវកសន្និបាតា។ បឋមសន្និបាតេ កោដិសតសហស្សភិក្ខូ អហេសុំ។ ទុតិយេ កញ្ចនបព្ពតម្ហិ នវុតិកោដិសហស្សានិ, តតិយេ អសីតិកោដិសហស្សានិ។ តទា មហាសត្តោ អតុលោ នាម នាគរាជា អហោសិ មហិទ្ធិកោ មហានុភាវោ, សោ “ពុទ្ធោ ឧប្បន្នោ”តិ សុត្វា ញាតិសង្ឃបរិវុតោ នាគភវនា និក្ខមិត្វា កោដិសតសហស្សភិក្ខុបរិវារស្ស តស្ស ភគវតោ ទិព្ពតូរិយេហិ ឧបហារំ ការាបេត្វា មហាទានំ បវត្តេត្វា បច្ចេកំ ទុស្សយុគានិ ទត្វា សរណេសុ បតិដ្ឋាសិ។ សោបិ នំ សត្ថា “អនាគតេ ពុទ្ធោ ភវិស្សតី”តិ ព្យាកាសិ។

តស្ស ភគវតោ ខេមំ នាម នគរំ អហោសិ, សុទត្តោ នាម រាជា បិតា, សិរិមា នាម មាតា, សរណោ ច ភាវិតត្តោ ច ទ្វេ អគ្គសាវកា,

ឧទេនោ នាម ឧបដ្ឋាកោ, សោណា ច ឧបសោណា ច ទ្វេ អគ្គសាវិកា, នាគរុក្ខោ ច ពោធិ, នវុតិហត្ថុព្ពេធំ សរីរំ, នវុតិយេវ ច វស្សសហស្សានិ អាយុប្បមាណំ អហោសីតិ។

តស្ស អបរភាគេ រេវតោ នាម សត្ថា ឧទបាទិ។ តស្សាបិ តយោ សាវកសន្និបាតា អហេសុំ, បឋមសន្និបាតេ គណនា នាម នត្ថិ, ទុតិយេ កោដិសតសហស្សភិក្ខូ អហេសុំ, តថា តតិយេ។ តទា ពោធិសត្តោ អតិទេវោ នាម ព្រាហ្មណោ ហុត្វា សត្ថុ ធម្មទេសនំ សុត្វា សរណេសុ បតិដ្ឋាយ សិរស្មិំ អញ្ជលិំ ឋបេត្វា តស្ស សត្ថុនោ កិលេសប្បហានេ វណ្ណំ វត្វា ឧត្តរាសង្គេន បូជមកាសិ។ សោបិ នំ “ពុទ្ធោ ភវិស្សសី”តិ ព្យាកាសិ។

តស្ស បន ភគវតោ នគរំ សុធញ្ញវតី នាម អហោសិ, បិតា វិបុលោ នាម ខត្តិយោ, មាតាបិ វិបុលា នាម, វរុណោ ច ព្រហ្មទេវោ ច ទ្វេ អគ្គសាវកា, សម្ភវោ នាម ឧបដ្ឋាកោ, ភទ្ទា ច សុភទ្ទា ច ទ្វេ អគ្គសាវិកា, នាគរុក្ខោ ច ពោធិ, សរីរំ អសីតិហត្ថុព្ពេធំ អហោសិ, អាយុ សដ្ឋិវស្សសហស្សានីតិ។

តស្ស អបរភាគេ សោភិតោ នាម សត្ថា ឧទបាទិ។ តស្សាបិ តយោ សាវកសន្និបាតា, បឋមសន្និបាតេ កោដិសតំ ភិក្ខូ អហេសុំ, ទុតិយេ នវុតិកោដិយោ, តតិយេ អសីតិកោដិយោ។ តទា ពោធិសត្តោ អជិតោ នាម ព្រាហ្មណោ ហុត្វា សត្ថុ ធម្មទេសនំ សុត្វា សរណេសុ បតិដ្ឋាយ ពុទ្ធប្បមុខស្ស ភិក្ខុសង្ឃស្ស មហាទានំ អទាសិ។ សោបិ នំ “ពុទ្ធោ ភវិស្សសី”តិ ព្យាកាសិ។

តស្ស បន ភគវតោ នគរំ សុធម្មំ នាម អហោសិ, បិតា សុធម្មោ នាម រាជា, មាតាបិ សុធម្មា នាម, អសមោ ច សុនេត្តោ ច ទ្វេ អគ្គសាវកា, អនោមោ នាម ឧបដ្ឋាកោ, នកុលា ច សុជាតា ច ទ្វេ អគ្គសាវិកា, នាគរុក្ខោ ច ពោធិ, អដ្ឋបណ្ណាសហត្ថុព្ពេធំ សរីរំ អហោសិ, នវុតិ វស្សសហស្សានិ អាយុប្បមាណន្តិ។

តស្ស អបរភាគេ ឯកំ អសង្ខ្យេយ្យំ អតិក្កមិត្វា ឯកស្មិំ កប្បេ តយោ ពុទ្ធា និព្ពត្តិំសុ អនោមទស្សី, បទុមោ, នារទោតិ។ អនោមទស្សិស្ស ភគវតោ តយោ សាវកសន្និបាតា, បឋមេ អដ្ឋ ភិក្ខុសតសហស្សានិ អហេសុំ, ទុតិយេ សត្ត, តតិយេ ឆ។ តទា ពោធិសត្តោ ឯកោ យក្ខសេនាបតិ អហោសិ មហិទ្ធិកោ មហានុភាវោ អនេកកោដិសតសហស្សានំ យក្ខានំ អធិបតិ។ សោ “ពុទ្ធោ ឧប្បន្នោ”តិ សុត្វា អាគន្ត្វា ពុទ្ធប្បមុខស្ស ភិក្ខុសង្ឃស្ស មហាទានំ អទាសិ។ សត្ថាបិ នំ “អនាគតេ ពុទ្ធោ ភវិស្សសី”តិ ព្យាកាសិ។

អនោមទស្សិស្ស បន ភគវតោ ចន្ទវតី នាម នគរំ អហោសិ, យសវា នាម រាជា បិតា, យសោធរា នាម មាតា, និសភោ ច អនោមោ ច ទ្វេ អគ្គសាវកា, វរុណោ នាម ឧបដ្ឋាកោ, សុន្ទរី ច សុមនា ច ទ្វេ អគ្គសាវិកា, អជ្ជុនរុក្ខោ ពោធិ, សរីរំ អដ្ឋបណ្ណាសហត្ថុព្ពេធំ អហោសិ, វស្សសតសហស្សំ អាយូតិ។

តស្ស អបរភាគេ បទុមោ នាម សត្ថា ឧទបាទិ។ តស្សាបិ តយោ សាវកសន្និបាតា, បឋមសន្និបាតេ កោដិសតសហស្សភិក្ខូ អហេសុំ, ទុតិយេ តីណិ សតសហស្សានិ, តតិយេ អគាមកេ អរញ្ញេ មហាវនសណ្ឌវាសីនំ ភិក្ខូនំ ទ្វេ សតសហស្សានិ។ តទា តថាគតេ តស្មិំ វនសណ្ឌេ វសន្តេ ពោធិសត្តោ សីហោ ហុត្វា សត្ថារំ និរោធសមាបត្តិំ សមាបន្នំ ទិស្វា បសន្នចិត្តោ វន្ទិត្វា បទក្ខិណំ កត្វា បីតិសោមនស្សជាតោ តិក្ខត្តុំ សីហនាទំ

តសិត្វា សត្ថាហំ ពុទ្ធារម្មណំ បីតិំអចិជហិត្វា បីតិសុខេលតេច កោចរាឃ អបក្កមិត្វា ឌីចិតបរិច្ចាកំ ពត្វា បឃិរុបិរសមាតេតា អដ្ឋាសិ៍ សត្ថា សត្ថាហច្ចយេត តិរោធា ចុដ្ឋិតោ សីហំ ឱ្ធលេកេត្វា "កិក្កុសង្ឃេបិ ចិត្តំ បសាទេត្វា សង្ឃំ ចត្តិស្សតី"តិ "កិក្កុសង្ឃោ អាកច្ឆតុ"តិ ចិន្តេសិ៍ កិក្កុ តាចទេច អាកមិំសុ៍ សីហោ សង្ឃេ ចិត្តំ បសាទេតិ៍ សត្ថា តស្ស មាតសំ ឱ្ធលេកេត្វា "អតាកតេ ពុទ្ធោ កចិស្សសី"តិ ព្យាកាសិ៍

បទុមស្ស បត ភកចតោ ចម្បកំ តករំ អហោសិ អសមោ តាម រាជា បិតា, មាតា អសមា តាម, សារេលិ ច ឧបសារេលិ ច ទេ្វ អក្កសាចកា, ចរុណោ តាម ឧបដ្ឋាកោ, រាធា ច សុរាធា ច ទេ្វ អក្កសាចិកា, សោលារុក្ខោ តាម ពោធិ អដ្ឋបណ្ណាសហត្ថុព្ពេធំ សរីរំ អហោសិ, អាយុ ចស្សសតសហស្សន្តិ៍

តស្ស អបរភាគេ តារទោ តាម សត្ថា ឧទបាទិ៍ តស្សាបិ តយោ សាចកសត្តិបាតា, បឋមសត្តិបាតេ កោដិសតសហស្សភិក្ខូ អហេសុំ, ទុតិយេ តចុតិកោដិសហស្សានិ, តតិយេ អសីតិកោដិសហស្សានិ៍ តទា ពោធិសត្តោ ឥសិបព្ពជ្ជំ បព្ពជិត្វា បញ្ចសុ អភិញ្ញាសុ, អដ្ឋសុ ច សមាបត្តីសុ ចិណ្ណចសី ហុត្វា ពុទ្ធប្បមុខស្ស ភិក្ខុសង្ឃស្ស មហាទាតំ ទត្វា លោហិតចន្ទតេត បូជមកាសិ, សោបិ តំ "អតាកតេ ពុទ្ធោ កចិស្សសី"តិ ព្យាកាសិ៍

តស្ស បត ភកចតោ ធញ្ញាចតី តាម តករំ អហោសិ, សុទេចោ តាម ខត្តិយោ បិតា, អតោមា តាម មាតា, កទ្ទសារេលិ ច ជិតមិត្តោ ច ទេ្វ អក្កសាចកា, ចាសិដ្ឋោ តាម ឧបដ្ឋាកោ, ឧត្តរា ច ផក្គុតី ច ទេ្វ អក្កសាចិកា, មហាសោលារុក្ខោ ពោធិ, សរីរំ អដ្ឋាសីតិហត្ថុព្ពេធំ អហោសិ, តចុតិ ចស្សសហស្សានិ អាយុតិ៍

តារទពុទ្ធស្ស បត អបរភាគេ ឯកំ អសង្ខេយ្យំ អតិក្កមិត្វា ឥតោ សតសហស្សកប្បមត្ថកេ ឯកស្មិំ កប្បេ ឯកោច បទុមុត្តរោ តាម ពុទ្ធោ ឧទបាទិ៍ តស្សាបិ តយោ សាចកសត្តិបាតា, បឋមសត្តិបាតេ កោដិសតសហស្សភិក្ខូ អហេសុំ, ទុតិយេ ចេភារបព្ពតេ តចុតិកោដិសហស្សានិ, តតិយេ អសីតិកោដិសហស្សានិ៍ តទា ពោធិសត្តោ ជដិលោ តាម មហារដ្ឋិយោ ហុត្វា ពុទ្ធប្បមុខស្ស ភិក្ខុសង្ឃស្ស សចីចរំ ទាតំ អទាសិ៍ សោបិ តំ "អតាកតេ ពុទ្ធោ កចិស្សសី"តិ ព្យាកាសិ៍ បទុមុត្តរស្ស បត ភកចតោ កាលេ តិត្ថិយា តាម តាហេសុំ សទេ្ធ ទេចមតុស្សា ពុទ្ធមេច សរណមកំសុ៍

តស្ស តករំ ហំសចតី តាម អហោសិ, បិតា អាតន្ទោ តាម ខត្តិយោ, មាតា សុជាតា តាម, ទេចលោ ច សុជាតោ ច ទេ្វ អក្កសាចកា សុមតោ តាម ឧបដ្ឋាកោ, អមិតា ច អសមា ច ទេ្វ អក្កសាចិកា, សលលរុក្ខោ ពោធិ, សរីរំ អដ្ឋាសីតិហត្ថុព្ពេធំ អហោសិ, សរីរប្បភា សមន្តតោ ទ្វាទស យោជតានិ កណ្ហិចស្សសតសហស្សំ អាយុតិ៍

តស្ស អបរភាគេ សត្តតិកប្បសហស្សានិ អតិក្កមិត្វា ឥតោ តិំសកប្បសហស្សមត្ថកេ សុមេធោ ច សុជាតោ ចាតិ ឯកស្មិំ កប្បេ ទេ្វ ពុទ្ធា តិព្ពត្តិំសុ៍ សុមេធស្សាបិ តយោ សាចកសត្តិបាតា, បឋមសត្តិបាតេ សុទស្សតតករេ កោដិសតខីណាសចា អហេសុំ, ទុតិយេ តចុតិកោដិយោ, តតិយេ អសីតិកោដិយោ៍ តទា ពោធិសត្តោ ឧត្តរោ តាម ម្រាហ្មណមាណចោ ហុត្វា តិទហិត្វា ឋបិតំយេច អសីតិកោដិធតំ ចិស្សជ្ជេត្វា ពុទ្ធប្បមុខស្ស ភិក្ខុសង្ឃស្ស មហាទាតំ ទត្វា ធម្មំ សុត្វា សរណេសុ បតិដ្ឋាយ តិក្ខមិត្វា បព្ពជិ៍ សោបិ តំ "អតាកតេ ពុទ្ធោ កចិស្សសី"តិ ព្យាកាសិ៍

សុមេធស្ស ភកចតោ សុទស្សតំ តាម តករំ អហោសិ, សុទត្តោ តាម រាជា បិតា, មាតាបិ សុទត្តា តាម, សរណោ ច សព្ពកាមោ ច ទេ្វ

អគ្គសាវកា, សាគរោ នាម ឧបដ្ឋាកោ, រាមា ច សុរាមា ច ទ្វេ អគ្គសាវិកា, មហានីបរុក្ខោ ពោធិ, សរីរំ អដ្ឋាសីតិហត្ថុព្ពេធំ អហោសិ, អាយុ នវុតិ វស្សសហស្សានីតិ។

តស្ស អបរភាគេ សុជាតោ នាម សត្ថា ឧទបាទិ។ តស្សាបិ តយោ សាវកសន្និបាតា, បឋមសន្និបាតេ សដ្ឋិភិក្ខុសតសហស្សានិ អហេសុំ, ទុតិយេ បញ្ញាសំ, តតិយេ ចត្តាលីសំ។ តទា ពោធិសត្តោ ចក្កវត្តិរាជា ហុត្វា "ពុទ្ធោ ឧប្បន្នោ"តិ សុត្វា ឧបសង្កមិត្វា ធម្មំ សុត្វា ពុទ្ធប្បមុខស្ស ភិក្ខុសង្ឃស្ស សទ្ធិំ សត្តហិ រតនេហិ ចតុមហាទីបរជ្ជំ ទត្វា សត្ថុ សន្តិកេ បព្ពជិ។ សកលរដ្ឋវាសិនោ រដ្ឋុប្បាទំ គហេត្វា អារាមិកកិច្ចំ សាធេន្តា ពុទ្ធប្បមុខស្ស ភិក្ខុសង្ឃស្ស និច្ចំ មហាទានំ អទំសុ។ សោបិ នំ សត្ថា ព្យាកាសិ។

តស្ស ភគវតោ នគរំ សុមង្គលំ នាម អហោសិ, ឧគ្គតោ នាម រាជា បិតា, បភាវតី នាម មាតា, សុទស្សនោ ច សុទេវោ ច ទ្វេ អគ្គសាវកា, នារទោ នាម ឧបដ្ឋាកោ, នាគា ច នាគសមាលា ច ទ្វេ អគ្គសាវិកា, មហាវេឡុរុក្ខោ ពោធិ, សោ កិរ មន្ទច្ឆិទ្ទោ ឃនក្ខន្ធោ ឧបរិ និក្ខន្តាហិ មហាសាខាហិ មោរបិញ្ឆកលាបោ វិយ វិរោចិត្ថ។ តស្ស ភគវតោ សរីរំ បណ្ណាសហត្ថុព្ពេធំ អហោសិ, អាយុ នវុតិវស្សសហស្សានីតិ។

តស្ស អបរភាគេ ឥតោ អដ្ឋារសកប្បសតមត្ថកេ ឯកស្មិំ កប្បេ បិយទស្សី, អត្ថទស្សី, ធម្មទស្សីតិ តយោ ពុទ្ធា និព្ពត្តិំសុ។ បិយទស្សិស្សាបិ តយោ សាវកសន្និបាតា។ បឋមេ កោដិសតសហស្សភិក្ខូ អហេសុំ, ទុតិយេ នវុតិកោដិយោ, តតិយេ អសីតិកោដិយោ។ តទា ពោធិសត្តោ កស្សបោ នាម មាណវោ តិណ្ណំ វេទានំ បារគតោ ហុត្វា សត្ថុ ធម្មទេសនំ សុត្វា កោដិសតសហស្សបរិច្ចាគេន សង្ឃារាមំ ការេត្វា សរណេសុ ច សីលេសុ ច បតិដ្ឋាសិ។ អថ នំ សត្ថា "អដ្ឋារសកប្បសតច្ចយេន ពុទ្ធោ ភវិស្សសី"តិ ព្យាកាសិ។

តស្ស ភគវតោ អនោមំ នាម នគរំ អហោសិ, បិតា សុទិន្នោ នាម រាជា, មាតា ចន្ទា នាម, បាលិតោ ច សព្ពទស្សី ច ទ្វេ អគ្គសាវកា, សោភិតោ នាម ឧបដ្ឋាកោ, សុជាតា ច ធម្មទិន្នា ច ទ្វេ អគ្គសាវិកា, បិយង្គុរុក្ខោ ពោធិ, សរីរំ អសីតិហត្ថុព្ពេធំ អហោសិ, នវុតិវស្សសហស្សានិ អាយូតិ។

តស្ស អបរភាគេ អត្ថទស្សី នាម សត្ថា ឧទបាទិ។ តស្សាបិ តយោ សាវកសន្និបាតា។ បឋមេ អដ្ឋនវុតិភិក្ខុសតសហស្សានិ អហេសុំ, ទុតិយេ អដ្ឋាសីតិសតសហស្សានិ, តថា តតិយេ។ តទា ពោធិសត្តោ សុសីមោ នាម មហិទ្ធិកោ តាបសោ ហុត្វា ទេវលោកតោ មន្ទារវបុប្ផច្ឆត្តំ អាហរិត្វា សត្ថារំ បូជេសិ។ សោបិ នំ សត្ថា ព្យាកាសិ។

តស្ស ភគវតោ សោភណំ នាម នគរំ អហោសិ, សាគរោ នាម រាជា បិតា, សុទស្សនា នាម មាតា, សន្តោ ច ឧបសន្តោ ច ទ្វេ អគ្គសាវកា, អភយោ នាម ឧបដ្ឋាកោ, ធម្មា ច សុធម្មា ច ទ្វេ អគ្គសាវិកា, ចម្បករុក្ខោ ពោធិ, សរីរំ អសីតិហត្ថុព្ពេធំ អហោសិ, សរីរប្បភា សមន្តតោ សព្ពកាលំ យោជនមត្តំ ផរិត្វា អដ្ឋាសិ, អាយុ វស្សសតសហស្សន្តិ។

តស្ស អបរភាគេ ធម្មទស្សី នាម សត្ថា ឧទបាទិ។ តស្សាបិ តយោ សាវកសន្និបាតា។ បឋមសន្និបាតេ កោដិសតភិក្ខូ អហេសុំ, ទុតិយេ នវុតិកោដិយោ, តតិយេ អសីតិកោដិយោ។ តទា ពោធិសត្តោ សក្កោ ទេវរាជា ហុត្វា ទិព្ពគន្ធបុប្ផេហិ ច ទិព្ពតុរិយេហិ ច បូជំ អកាសិ។

សោបិ តំ សត្ថា ព្យាកាសិ។

តស្ស ភគវតោ សរណំ នាម នគរំ អហោសិ, បិតា សរណោ នាម រាជា, មាតា សុនន្ទា នាម, បទុមោ ច ផុស្សទេវោ ច ទ្វេ អគ្គសាវកា, សុនេត្តោ នាម ឧបដ្ឋាកោ, ខេមា ច សព្ពនាមា ច ទ្វេ អគ្គសាវិកា, រត្តង្កុររុក្ខោ បោធិ, “កកុធរុក្ខោ”តិបិ “ពិម្ពិជាលោ”តិបិ វុច្ចតិ, សរីរំ បនស្ស អសីតិហត្ថុព្ពេធំ អហោសិ, វស្សសតសហស្សំ អាយូតិ។

តស្ស អបរភាគេ ឥតោ ចតុនវុតិកប្បមត្ថកេ ឯកស្មិំ កប្បេ ឯកោវ សិទ្ធត្ថោ នាម ពុទ្ធោ ឧទបាទិ។ តស្សាបិ តយោ សាវកសន្និបាតា។ បឋមសន្និបាតេ កោដិសតសហស្សភិក្ខូ អហេសុំ, ទុតិយេ នវុតិកោដិយោ, តតិយេ អសីតិកោដិយោ។ តទា ពោធិសត្តោ ឧគ្គតេជោ អភិញ្ញាពលសម្បន្នោ មង្គលោ នាម តាបសោ ហុត្វា មហាជម្ពុផលំ អាហរិត្វា តថាគតស្ស អទាសិ។ សត្ថា តំ ផលំ បរិភុញ្ជិត្វា “ចតុនវុតិកប្បមត្ថកេ ពុទ្ធោ ភវិស្សសី”តិ ពោធិសត្តំ ព្យាកាសិ។

តស្ស ភគវតោ វេភារំ នាម នគរំ អហោសិ, បិតា ជយសេនោ នាម រាជា, មាតា សុផស្សា នាម, សម្ពលោ ច សុមិត្តោ ច ទ្វេ អគ្គសាវកា, រេវតោ នាម ឧបដ្ឋាកោ, សីវលា ច សុរាមា ច ទ្វេ អគ្គសាវិកា, កណិការរុក្ខោ បោធិ, សរីរំ សដ្ឋិហត្ថុព្ពេធំ អហោសិ, វស្សសតសហស្សំ អាយូតិ។

តស្ស អបរភាគេ ឥតោ ទ្វេនវុតិកប្បមត្ថកេ តិស្សោ ផុស្សោតិ ឯកស្មិំ កប្បេ ទ្វេ ពុទ្ធា និព្ពត្តិំសុ។ តិស្សស្ស បន ភគវតោ តយោ សាវកសន្និបាតា។ បឋមសន្និបាតេ ភិក្ខូនំ កោដិសតំ អហោសិ, ទុតិយេ នវុតិកោដិយោ, តតិយេ អសីតិកោដិយោ។ តទា ពោធិសត្តោ មហាភោគោ មហាយសោ សុជាតោ នាម ខត្តិយោ ហុត្វា ឥសិបព្ពជ្ជំ បព្ពជិត្វា មហិទ្ធិកភាវំ បត្វា “ពុទ្ធោ ឧប្បន្នោ”តិ សុត្វា ទិព្ពមន្ទារវបទុមបារិច្ឆត្តកបុប្ផានិ អាទាយ ចតុបរិសមជ្ឈេ គច្ឆន្តំ តថាគតំ បូជេសិ, អាកាសេ បុប្ផវិតានំ ហុត្វា អដ្ឋាសិ។ សោបិ តំ សត្ថា “ឥតោ ទ្វេនវុតិកប្បមត្ថកេ ពុទ្ធោ ភវិស្សសី”តិ ព្យាកាសិ។

តស្ស ភគវតោ ខេមំ នាម នគរំ អហោសិ, បិតា ជនសន្ធោ នាម ខត្តិយោ, មាតា បទុមា នាម, ព្រហ្មទេវោ ច ឧទយោ ច ទ្វេ អគ្គសាវកា សមង្គោ នាម ឧបដ្ឋាកោ, ផុស្សា ច សុទត្តា ច ទ្វេ អគ្គសាវិកា អសនរុក្ខោ បោធិ, សរីរំ សដ្ឋិហត្ថុព្ពេធំ អហោសិ, វស្សសតសហស្សំ អាយូតិ។

តស្ស អបរភាគេ ផុស្សោ នាម សត្ថា ឧទបាទិ។ តស្សាបិ តយោ សាវកសន្និបាតា, បឋមសន្និបាតេ សដ្ឋិ ភិក្ខុសតសហស្សានិ អហេសុំ, ទុតិយេ បណ្ណាស, តតិយេ ទ្វត្តិំស។ តទា ពោធិសត្តោ វិជិតាវី នាម ខត្តិយោ ហុត្វា មហារជ្ជំ បហាយ សត្ថុ សន្តិកេ បព្ពជិត្វា តីណិ បិដកានិ ឧគ្គហេត្វា មហាជនស្ស ធម្មកថំ កថេសិ។ សីលបារមិញ្ច បូរេសិ។ សោបិ តំ “ពុទ្ធោ ភវិស្សសី”តិ ព្យាកាសិ។

តស្ស ភគវតោ កាសិ នាម នគរំ អហោសិ, ជយសេនោ នាម រាជា បិតា, សិរិមា នាម មាតា, សុរក្ខិតោ ច ធម្មសេនោ ច ទ្វេ អគ្គសាវកា, សភិយោ នាម ឧបដ្ឋាកោ, ចាលា ច ឧបចាលា ច ទ្វេ អគ្គសាវិកា , អាមលករុក្ខោ បោធិ, សរីរំ អដ្ឋបណ្ណាសហត្ថុព្ពេធំ អហោសិ, នវុតិ វស្សសហស្សានិ អាយូតិ។

តស្ស អបរភាគេ ឥតោ ឯកនវុតិកប្បេ វិបស្សី នាម ភគវា លោកេ ឧទបាទិ។ តស្សាបិ តយោ សាវកសន្និបាតា , បឋមសន្និបាតេ អដ្ឋសដ្ឋិភិក្ខុសតសហស្សានិ អហេសុំ, ទុតិយេ ឯកសតសហស្សំ, តតិយេ អសីតិសហស្សានិ។ តទា ពោធិសត្តោ មហិទ្ធិកោ មហានុភាវោ អតុលោ នាម នាគរាជា ហុត្វា សត្តរតនខចិតំ សោវណ្ណមយំ មហាបីឋំ ភគវតោ អទាសិ។ សោបិ តំ សត្ថា “ឥតោ ឯកនវុតិកប្បេ ពុទ្ធោ ភវិស្សសី”តិ ព្យាកាសិ។

តស្ស ភគវតោ ពន្ធុមតី នាម នគរំ អហោសិ, ពន្ធុមា នាម រាជា បិតា, ពន្ធុមតី នាម មាតា, ខណ្ឌោ ច តិស្សោ ច ទ្វេ អគ្គសាវកា, អសោកោ នាម ឧបដ្ឋាកោ, ចន្ទា ច ចន្ទមិត្តា ច ទ្វេ អគ្គសាវិកា បាដលិរុក្ខោ ពោធិ, សរីរំ អសីតិហត្ថុព្ពេធំ អហោសិ, សរីរប្បភា សទា សត្ត យោជនានិ ផរិត្វា អដ្ឋាសិ, អសីតិវស្សសហស្សានិ អាយូតិ។

តស្ស អបរភាគេ ឥតោ ឯកតិំសកប្បេ សិខី, វេស្សភូ ចាតិ ទ្វេ ពុទ្ធា អហេសុំ។ សិខិស្សាបិ ភគវតោ តយោ សាវកសន្និបាតា, បឋមសន្និបាតេ ភិក្ខុសតសហស្សំ អហោសិ, ទុតិយេ អសីតិសហស្សានិ, តតិយេ សត្តតិ។ តទា ពោធិសត្តោ អរិន្ទមោ នាម រាជា ហុត្វា ពុទ្ធប្បមុខស្ស ភិក្ខុសង្ឃស្ស សចីវរំ មហាទានំ បវត្តេត្វា សត្តរតនបដិមណ្ឌិតំ ហត្ថិរតនំ ទត្វា ហត្ថិប្បមាណំ កត្វា កប្បិយភណ្ឌំ អទាសិ។ សោបិ តំ “ឥតោ ឯកតិំសកប្បេ ពុទ្ធោ ភវិស្សសី”តិ ព្យាកាសិ។

តស្ស បន ភគវតោ អរុណវតី នាម នគរំ អហោសិ, អរុណោ នាម ខត្តិយោ បិតា, បភាវតី នាម មាតា, អភិភូ ច សម្ភវោ ច ទ្វេ អគ្គសាវកា ខេមង្ករោ នាម ឧបដ្ឋាកោ, សខិលា ច បទុមា ច ទ្វេ អគ្គសាវិកា, បុណ្ឌរីករុក្ខោ ពោធិ, សរីរំ សត្តតិហត្ថុព្ពេធំ អហោសិ, សរីរប្បភា យោជនត្តយំ ផរិត្វា អដ្ឋាសិ, សត្តតិវស្សសហស្សានិ អាយូតិ។

តស្ស អបរភាគេ វេស្សភូ នាម សត្ថា ឧទបាទិ។ តស្សាបិ តយោ សាវកសន្និបាតា បឋមសន្និបាតេ អសីតិភិក្ខុសហស្សានិ អហេសុំ ទុតិយេ សត្តតិ, តតិយេ សដ្ឋិ។ តទា ពោធិសត្តោ សុទស្សនោ នាម រាជា ហុត្វា ពុទ្ធប្បមុខស្ស ភិក្ខុសង្ឃស្ស សចីវរំ មហាទានំ ទត្វា តស្ស សន្តិកេ បព្ពជិត្វា អាចារគុណសម្បន្នោ ពុទ្ធរតនេ ចិត្តីការបីតិពហុលោ អហោសិ។ សោបិ តំ “ឥតោ ឯកតិំសេ កប្បេ ពុទ្ធោ ភវិស្សសី”តិ ព្យាកាសិ។

តស្ស បន ភគវតោ អនោមំ នាម នគរំ អហោសិ, សុប្បតីតោ នាម រាជា បិតា, យសវតី នាម មាតា, សោណោ ច ឧត្តរោ ច ទ្វេ អគ្គសាវកា ឧបសន្តោ នាម ឧបដ្ឋាកោ ទាមា ច សមាលា ច ទ្វេ អគ្គសាវិកា, សាលរុក្ខោ ពោធិ, សរីរំ សដ្ឋិហត្ថុព្ពេធំ អហោសិ, សដ្ឋិវស្សសហស្សានិ អាយូតិ។

តស្ស អបរភាគេ ឥមស្មិំ កប្បេ ចត្តារោ ពុទ្ធា និព្វត្តា កកុសន្ធោ, កោណាគមនោ, កស្សបោ, អម្ហាកំ ភគវាតិ។ កកុសន្ធស្ស ភគវតោ ឯកោ សាវកសន្និបាតោ, តត្ថ ចត្តាលីសភិក្ខុសហស្សានិ អហេសុំ។ តទា ពោធិសត្តោ ខេមោ នាម រាជា ហុត្វា ពុទ្ធប្បមុខស្ស ភិក្ខុសង្ឃស្ស សបត្តចីវរំ មហាទានញ្ចេវ អញ្ជនាទិភេសជ្ជានិ ច ទត្វា សត្ថុ ធម្មទេសនំ សុត្វា បព្ពជិ។ សោបិ តំ សត្ថា ព្យាកាសិ។

កកុសន្ធស្ស បន ភគវតោ ខេមំ នាម នគរំ អហោសិ, អគ្គិទត្តោ នាម ព្រាហ្មណោ បិតា, វិសាខា នាម ព្រាហ្មណី មាតា, វិធុរោ ច សញ្ជីវោ ច

ច ទេ្វ អគ្គសាវកា, ចុន្ទិខេ ភាយ ឩបដ្ឋាកោ សាមា ច ចម្បា ច ទេ្វ អគ្គសាវិកា មហានិទីសរុក្ខោ ពោធិ សរីរំ ចត្តាលីសហត្ថុព្ពេធំ អហោសិ, ចត្តាលីសចស្សសហស្សានិ អាយុតិ។

តស្ស អបរភាគេ កោណាគមនោ ភាយ សត្ថា ឧទបាទិ។ តស្សាបិ ឯកោ សាវកសន្និបាតោ, តត្ថ តិំសភិក្ខុសហស្សានិ អហេសុំ។ តទា ពោធិសត្តោ បព្ពតោ ភាយ រាជា ហុត្វា អមច្ចគណបរិវុតោ សត្ថុ សន្តិកំ គន្ត្វា ធម្មទេសនំ សុត្វា ពុទ្ធប្បមុខំ ភិក្ខុសង្ឃំ និមន្តេត្វា មហាទានំ បវត្តេត្វា បត្តុណ្ណចីនបដកោសេយ្យកម្ពលទុកូលានិ ចេវ សុវណ្ណបាទុកញ្ច ទត្វា សត្ថុ សន្តិកេ បព្ពជិ។ សោបិ តំ សត្ថា ព្យាកាសិ។

តស្ស ភគវតោ សោភចតី ភាយ ភគរំ អហោសិ, យញ្ញទត្តោ ភាយ ព្រាហ្មណោ បិតា, ឧត្តរា ភាយ ព្រាហ្មណី មាតា, ភិយ្យោសោ ច ឧត្តរោ ច ទេ្វ អគ្គសាវកា, សោត្ថិជោ ភាយ ឩបដ្ឋាកោ, សមុទ្ទា ច ឧត្តរា ច ទេ្វ អគ្គសាវិកា, ឩទុម្ពររុក្ខោ ពោធិ, សរីរំ តិំសហត្ថុព្ពេធំ អហោសិ, តិំសចស្សសហស្សានិ អាយុតិ។

តស្ស អបរភាគេ កស្សបោ ភាយ សត្ថា ឧទបាទិ។ តស្សាបិ ឯកោច សាវកសន្និបាតោ, តត្ថ ខីសតិភិក្ខុសហស្សានិ អហេសុំ។ តទា ពោធិសត្តោ ខោតិបាលោ ភាយ មាណវោ តិណ្ណំ វេទានំ បារគូ ភូមិយញ្ចេវ អន្តលិក្ខេ ច បាកដោ ឃដិការស្ស កុម្ភការស្ស មិត្តោ អហោសិ, សោ តេន សទ្ធិំ សត្ថារំ ឩបសង្កមិត្វា ធម្មកថំ សុត្វា បព្ពជិត្វា អារទ្ធវីរិយោ តីណិ បិដកានិ ឧគ្គហេត្វា ចត្តសម្បត្តិយា ពុទ្ធសាសនំ សោភេសិ។ សោបិ តំ សត្ថា ព្យាកាសិ។

តស្ស ភគវតោ ជាតភគរំ ពារាណសី ភាយ អហោសិ។ ព្រហ្មទត្តោ ភាយ ព្រាហ្មណោ បិតា, ធនចតី ភាយ ព្រាហ្មណី មាតា, តិស្សោ ច ភារទ្វាជោ ច ទេ្វ អគ្គសាវកា, សព្ពមិត្តោ ភាយ ឩបដ្ឋាកោ អនុឡអា ច ឩរុវេឡអា ច ទេ្វ អគ្គសាវិកា, និគ្រោធរុក្ខោ ពោធិ សរីរំ ខីសតិហត្ថុព្ពេធំ អហោសិ, ខីសតិចស្សសហស្សានិ អាយុតិ។

តស្ស បន ភគវតោ ឲ្យរភាគេ ឋបេត្វា ឥមំ សម្មាសម្ពុទ្ធំ អញ្ញោ ពុទ្ធោ ភាយ ភត្ថិ។ ឥតិ ឌីបង្ករាទីនំ ចតុខីសតិយា ពុទ្ធានំ សន្តិកេ លទ្ធព្យាករណោ បន ពោធិសត្តោ យេនេត –

“មនុស្សត្តំ លិង្គសម្បត្តិ, ហេតុ សត្ថារទស្សនំ;

បព្ពជ្ជា គុណសម្បត្តិ, អធិការោ ច ឆន្ទតា;

អដ្ឋធម្មសមោធានា, អភិនីហារោ សមិជ្ឈតី”តិ។ (ពុ៑ ចំ ១៉ំ៥៨);

ឥមេ អដ្ឋ ធម្មេ សមោធានេត្វា ឌីបង្ករបាទមូលេ កតាភិនីហារេន “ហន្ទ ពុទ្ធករេ ធម្មេ ចិចិនាមិ ឥតោ ចិតោ”តិ ឧស្សាហំ កត្វា “ចិចិនន្តោ តទាទក្ខិំ, បឋមំ ទានបារមិំ”ន្តិ ទានបារមិតាទយោ ពុទ្ធការា ធម្មា ទិដ្ឋា, តេ បូរេន្តោ យាច វេស្សន្តរត្តភាវា អាគមិ។ អាគច្ឆន្តោ ច យេ តេ

កតាភិនីហារានំ ពោធិសត្តានំ អានិសំសា សំវណ្ណិតា –

“ឯវំ សព្វង្គសម្បន្នា, ពោធិយា និយតា នរា;

សំសរំ ទីឃមទ្ធានំ, កប្បកោដិសតេហិបិ។

“អវីចិម្ហិ នុប្បជ្ជន្តិ, តថា លោកន្តរេសុ ច;

និជ្ឈាមតណ្ហា ខុប្បិបាសា, ន ហោន្តិ កាលកញ្ជិកា។

“ន ហោន្តិ ខុទ្ទកា បាណា, ឧប្បជ្ជន្តាបិ ទុគ្គតិំ;

ជាយមានា មនុស្សេសុ, ជច្ចន្ធា ន ភវន្តិ តេ។

“សោតវេកល្លតា នត្ថិ, ន ភវន្តិ មូគបក្ខិកា;

ឥត្ថិភាវំ ន គច្ឆន្តិ, ឧភតោព្យញ្ជនបណ្ឌកា។

“ន ភវន្តិ បរិយាបន្នា, ពោធិយា និយតា នរា;

មុត្តា អានន្តរិកេហិ, សព្វត្ថ សុទ្ធគោចរា។

“មិច្ឆាទិដ្ឋិំ ន សេវន្តិ, កម្មកិរិយទស្សនា;

វសមានាបិ សគ្គេសុ, អសញ្ញំ នុបបជ្ជរេ។

“សុទ្ធាវាសេសុ ទេវេសុ, ហេតុ នាម ន វិជ្ជតិ;

នេក្ខម្មនិន្នា សប្បុរិសា, វិសំយុត្តា ភវាភវេ;

ចរន្តិ លោកត្ថចរិយាយោ, បូរេន្តិ សព្វបារមី”តិ។

តេ អានិសំសេ អធិកត្វា ច អាទរតោ បារមិយោ បូរេន្តស្ស ច តស្ស អកិត្តិព្រាហ្មណកាលេ សង្ខព្រាហ្មណកាលេ ធនញ្ជយរាជកាលេ មហាសុទស្សនរាជកាលេ មហាគោវិន្ទកាលេ និមិរាជកាលេ ចន្ទកុមារកាលេ វិសយ្ហសេដ្ឋិកាលេ សិវិរាជកាលេ វេស្សន្តររាជកាលេតិ ទានបារមិតាយ បូរិតត្តភាវានំ បរិយន្តោ នាម នត្ថិ. ឯកន្តេន បន សសបណ្ឌិតជាតកកាលេ –

“ភិក្ខាយ ឧបគតំ ទិស្វា, សកត្តានំ បរិច្ចជិំ;

ទានេន មេ សមោ នត្ថិ, ឯសា មេ ទានបារមី”តិ. (ចរិយា. ១.១៣៨ តស្សុទ្ទាន –

ឯវំ អត្តបរិច្ចាគំ ករោន្តស្ស ទានបារមិតា បរមត្ថបារមី នាម ជាតា.

តថា សីលវនាគរាជកាលេ ចម្បេយ្យនាគរាជកាលេ ភូរិទត្តនាគរាជកាលេ ឆទ្ទន្តនាគរាជកាលេ ជយទ្ទិសរាជបុត្តកាលេ អលីនសត្តុកុមារកាលេតិ សីលបារមិតាយ បូរិតត្តភាវានំ បរិយន្តោ នាម នត្ថិ. ឯកន្តេន បន សង្ខបាលជាតកកាលេ –

“សូលេហិបិ វិជ្ឈិយន្តោ, កោដ្ដិយន្តោបិ សត្តិហិ;

ភោជបុត្តេ ន កុប្បាមិ, ឯសា មេ សីលបារមី”តិ. (ចរិយា. ២.៩១) –

ឯវំ អត្តបរិច្ចាគំ ករោន្តស្ស សីលបារមិតា បរមត្ថបារមី នាម ជាតា.

តថា សោមនស្សកុមារកាលេ ហត្ថិបាលកុមារកាលេ អយោឃរបណ្ឌិតកាលេតិ មហារជ្ជំ បហាយ នេក្ខម្មបារមិតាយ បូរិតត្តភាវានំ បរិយន្តោ នាម នត្ថិ. ឯកន្តេន បន ចូឡសុតសោមជាតកកាលេ –

“មហារជ្ជំ ហត្ថគតំ, ខេឡបិណ្ឌំវ ឆឌ្ឌយិំ;

ចជតោ ន ហោតិ លគ្គំ, ឯសា មេ នេក្ខម្មបារមី”តិ. –

ឯវំ និស្សង្គតាយ រជ្ជំ ឆឌ្ឌេត្វា និក្ខមន្តស្ស នេក្ខម្មបារមិតា បរមត្ថបារមី នាម ជាតា.

តថា វិធុរបណ្ឌិតកាលេ មហាគោវិន្ទបណ្ឌិតកាលេ កុទាលបណ្ឌិតកាលេ អរកបណ្ឌិតកាលេ ពោធិបរិព្ពាជកកាលេ មហោសធបណ្ឌិតកាលេតិ បញ្ញាបារមិតាយ បូរិតត្តភាវានំ បរិយន្តោ នាម នត្ថិ. ឯកន្តេន បន សត្តុភស្តជាតកេ សេនកបណ្ឌិតកាលេ –

“បញ្ញាយ ចិចិតេត្តាហំ, ព្រាហ្មណ៍ េយាចឃិ ក្សណា;

បញ្ញាយ េយ សេយា តត្ថិ, ឲសា េយ បញ្ញាបារមី”តិ –

អេត្តាកម្ពាពតំ សប្ចំ កេស្សត្តស្ស បញ្ញាបារមិតា បរេមត្ថបារមី តាម ឌាតា៍

តថា ចិរិយបារមិតាឌឹតយ្បិ ប្ញរិតត្តកាចាត់ បរិយាល៍ តាម តត្ថិ៍ ឲកេត្តត បតស្ស យហាឌតកឌាតេក –

“អតិរេជស្សឹ ឌលយេន្ល្យ ហតា សេន្តាច យាតុសា;

ចិត្តស្ស អញ្ញថា តត្ថិ, ឲសា េយ ចិរិយបារមី”តិ –

ឲចំ យហាសយន្តំ តរេត្តស្ស ចិរិយបារមិតា បរេមត្ថបារមី តាម ឌាតា៍

ខត្តិចាឌឹឌាតេក –

“អេចតត់ច េកាេដ្ឋត្តា, តិេលក្ខ ឞរេឞតា យចំ;

កាសិរាេឌ ត ក្យព្យាមិ, ឲសា េយ ខត្តិបារមី”តិ –

ឲចំ អេចតតកាេចត ចិយ យហាកុប្ល អឌិចាេសត្តស្ស ខត្តិបារមិតា បរេមត្ថបារមី តាម ឌាតា៍

យហាសុតេសាមឌាតេក –

“សច្ចចាចំ អតុរក្ខេត្តា, ចឌិត្វា យម ឌីចិតំ;

េមាេចសិ ឲកសតំ ខត្តិេយ, ឲសា េយ សច្ចបារមី”តិ –

ឲចំ ឌីចិតំ ចជិត្វា សច្ចមតុរក្ខត្តស្ស សច្ចបារមិតា បរេមត្ថបារមី តាម ឌាតា៍

ᨾᩪᨣᨸᨠ᩠ᨡᨩᩣᨲᨠᩮ –

“ᨾᩣᨲᩣ ᨸᩥᨲᩣ ᨶ ᨾᩮ ᨴᩮᩔᩣ, ᨶᨸᩥ ᨴᩮᩔᩴ ᨾᩉᩣᨿᩈᩴ;

ᩈᨻ᩠ᨻᨬ᩠ᨬᩩᨲᩴ ᨸᩥᨿᩴ ᨾᨿ᩠ᩉᩴ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩅᨲᨾᨵᩥᨭ᩠ᨮᩉᩥ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ –

ᩑᩅᩴ ᨩᩦᩅᩥᨲᩴ ᨧᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᨲᩴ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩉᨶ᩠ᨲᩔ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨸᩣᩁᨾᩥᨲᩣ ᨸᩁᨾᨲ᩠ᨳᨸᩣᩁᨾᩦ ᨶᩣᨾ ᨩᩣᨲᩣ᪨

ᩑᨠᩁᩣᨩᨩᩣᨲᨠᩮ –

“ᨶ ᨾᩴ ᨠᩮᩣᨧᩥ ᩏᨲ᩠ᨲᩈᨲᩥ, ᨶᨸᩥᩉᩴ ᨽᩣᨿᩣᨾᩥ ᨠᩔᨧᩥ;

ᨾᩮᨲ᩠ᨲᩣᨻᩃᩮᨶᩩᨸᨲ᩠ᨳᨴ᩠ᨵᩮᩣ, ᩁᨾᩣᨾᩥ ᨸᩅᨶᩮ ᨲᨴᩣ”ᨲᩥ᪨ (ᨧᩁᩥᨿᩣ᪨ ᪒᪨᪑᪑᪒) –

ᩑᩅᩴ ᨩᩦᩅᩥᨲᩴ ᩋᨶᨸᩃᩮᩣᨠᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᩮᨲ᩠ᨲᩣᨿᨶ᩠ᨲᩔ ᨾᩮᨲ᩠ᨲᩣᨸᩣᩁᨾᩥᨲᩣ ᨸᩁᨾᨲ᩠ᨳᨸᩣᩁᨾᩦ ᨶᩣᨾ ᨩᩣᨲᩣ᪨

ᩃᩮᩣᨾᩉᩴᩈᨩᩣᨲᨠᩮ –

“ᩈᩩᩈᩣᨶᩮ ᩈᩮᨿ᩠ᨿᩴ ᨠᨸ᩠ᨸᩮᨾᩥ, ᨨᩅᨭ᩠ᨮᩥᨠᩴ ᩏᨸᨶᩥᨵᩣᨿᩉᩴ;

ᨣᩣᨾᨱ᩠ᨯᩃᩣ ᩏᨸᩣᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ, ᩁᩪᨸᩴ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩥ ᨶᨸ᩠ᨸᨠ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ –

ᩑᩅᩴ ᨣᩣᨾᨴᩣᩁᨠᩮᩈᩩ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩩᨽᨶᩣᨴᩦᩉᩥ ᨧᩮᩅ ᨾᩣᩃᩣᨣᨶ᩠ᨵᩩᨸᩉᩣᩁᩣᨴᩦᩉᩥ ᨧ ᩈᩩᨡᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᨶ᩠ᨲᩮᩈᩩᨸᩥ ᩏᨸᩮᨠ᩠ᨡᩴ ᩋᨶᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᨶ᩠ᨲᩔ ᩏᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣᨸᩣᩁᨾᩥᨲᩣ ᨸᩁᨾᨲ᩠ᨳᨸᩣᩁᨾᩦ ᨶᩣᨾ ᨩᩣᨲᩣ᪨ ᩋᨿᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᩈᨦ᩠ᨡᩮᨸᩮᩣ, ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᨲᩮᩣ ᨸᨶᩮᩈ ᩋᨭ᩠ᨮ ᨧᩁᩥᨿᩣᨸᩥᨭᨠᨲᩮᩣ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨

ᩑᩅᩴ ᨸᩣᩁᨾᩥᨿᩮᩣ ᨸᩪᩁᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩮᩔᨶ᩠ᨲᩁᨲ᩠ᨲᨽᩣᩅᩮ ᨮᩥᨲᩮᩣ –

“ᩋᨧᩮᨲᨶᩣᨿᩴ ᨸᨳᩅᩦ, ᩋᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᩈᩩᨡᩴ ᨴᩩᨡᩴ;

ᩈᩣᨸᩥ ᨴᩣᨶᨻᩃᩣ ᨾᨿ᩠ᩉᩴ, ᩈᨲ᩠ᨲᨠ᩠ᨡᨲ᩠ᨲᩩᩴ ᨸᨠᨾ᩠ᨸᨳᩣ”ᨲᩥ᪨ (ᨧᩁᩥᨿᩣ᪨ ᪑᪨᪑᪒᪓);

ឲចំ យហាបឆចឹកឲ្យតាតិ យហាបុញ្ញាតិ ពក្វា អាឃុបរិយោសានេ តេតា ចុតោ ឲ្យសិតភចនេ តិព្ពត្តិ, តត្ថ អញ្ញោ ឧទេច ឌសហិ ដានេហិ អធិកហិត្វា "ឃាចតាឃុកំ ឌិព្ពសយ្យត្តិ អត្ថកចេន្តោ យត្ថុស្សពលតាយ ប្តដាតិ សត្តហិ ឌិចសេហិ អាឃុក្ខយំ បិបុហិស្សតី"តិ ចត្វាតិ កិលិស្សន្តិ, យាលិ យិលិឃន្តិ, ពច្ឆេហិ សេដា យុច្ចន្តិ, កាយេ ទេចឆល្ហិយំ ខ្ចក្កយតិ, ឌេចោ ឌេចាសនេ ត សណ្ឋហតីតិ ប្តយេសុ បញ្ចសុ បុព្ពតិយិត្តេសុ ឧប្បន្នេសុ តាតិ ឌិស្វា "សុញ្ញា ចត ភោ សក្កា ភចិស្សន្តី"តិ សំចេពឌាតាហិ ឌេចតាហិ យហាសត្តស្ស ឃុរិតបរិយិកាចំ ញាត្វា "ប្តយស្មិំ ប្តដាតិ អញ្ញោ ឌេចលោកំ អត្ថុបកត្វា យត្ថុស្សលោកេ ឧប្បជ្ជិត្វា ញុទ្ធភាចំ បត្តេ បុញ្ញាតិ ពក្វា ចុតា ចុតា យត្ថុស្សា ឌេចលោកំ បរិបូរេស្សន្តី"តិ ចិន្តេត្វា –

"ឃតោហំ ឲ្យសិតេ កាយេ, សន្តុសិតោ តាយហំ តដា;

ឌសសហស្សី សយាកត្វា, ឃាចន្តិ បញ្ជលី យយំ។

"កាលោ ឌេច យហាចីរ, ឧប្បជ្ជ យាតុកុច្ឆិយំ;

សឌេចកំ តារេឃន្តោ, ញុជ្ឈស្សុ អយតំ បឌ"ន្តិ។ (ញុ។ ចំ។ ១។៩៩-៩លិ);

ឲចំ ញុទ្ធភាចត្ថាយ អាឃាចិតោ កាលំ, ឌីបំ, ឌេសំ, កុលំ, ជនេត្តិយា អាឃុប្បយាណន្តិ ប្តយាតិ បញ្ច យហាចិលោកតាតិ ចិលោកេត្វា ពតសន្និដ្ឋានោ តេតា ចុតោ សក្យរាជកុលេ បដិសន្ធិំ ពហេត្វា តត្ថ យហាសម្បត្តិយា បរិហរិយយានោ អត្តក្កយេត ភឌ្រយោព្ពតំ អត្ថុបិបុហិ។ ប្តយស្មិំ អត្ថរេ "សតោ សម្បជានោ អានន្ទ ពោធិសត្តោ ឲ្យសិតា កាយា ចចិត្វា យាតុកុច្ឆិ ខ្ចក្កយី"តិអាឌីតំ (យ។ តិ។ ១។១០០) សុត្តបឌាតេញ្ចចេ តេសំ អដ្ឋកថាយ ច ចសេត ចិត្ថារោ ចេឌិតព្ពោ។

សោ តិណ្ណំ ឧតូតំ អត្ថច្ឆចិកេសុ តីសុ បិសាឌេសុ ឌេចលោកសិរិំ ចិយ រជ្ជសិរិំ អត្ថុកចយានោ ឧយ្យានកីឡាយ ពយតសយយេ អត្តក្កយេត ឌិណ្ណញ្ញាធិយតសង្ខាតេ តយោ ឌេចត្មេត ឌិស្វា សញ្ជាតសំចេពោ តិចត្តិត្វា ចត្ថុត្ថចារេ បព្ពជិតំ ឌិស្វា 'សាធុ បព្ពជ្ជា'តិ បព្ពជ្ជាយ រុចិំ ឧប្បាទេត្វា ឧយ្យានំ ពន្ត្វា តត្ថ ឌិចសភាគំ ខេបេត្វា យង្គលបោក្ខរណីតីរេ តិសិន្នោ ពប្បកចេសំ ពហេត្វា អាពតេត ចិស្សពយ្មុត ឌេចបុត្តេត អលង្កតបដិយត្តោ រាហុលកុមារស្ស ជាតសាសតំ សុត្វា បុត្តសិតេហស្ស ពលចភាចំ ញាត្វា 'ឃាច ប្តជំ ញត្ថតំ ត ចឌ្ឍតិ តាចឌេច តំ ឆិន្ទិស្សាយី'តិ ចិន្តេត្វា សាយំ តពរំ បចិសន្តោ –

"តិព្ពុតា ត្មូត សា យាតា, តិព្ពុតោ ត្មូត សោ បិតា;

តិព្ពុតា ត្មូត សា តារី, ឃស្សាយំ ឦឌិសោ បតី"តិ។ (ញុ។ ចំ។ អដ្ឋ។ ១លិ អចិឌូរេតិឌាតកថា; ឆ។ ប។ អដ្ឋ។ ១។១០ សារិបុត្តត្ថេរចត្ថុ; អប។ អដ្ឋ។ ១។ អចិឌូរេតិឌាតកថា; ជា។ អដ្ឋ។ ១។អចិឌូរេតិឌាតកថា);

កិសាគោតយិយា តាយ បិតុច្ឆាធីតាយ ភាសិតំ ប្តយំ គាថំ សុត្វា, 'អហំ ប្តយាយ តិព្ពុតបឌំ សាចិតោ'តិ កឹចតោ សតសហស្សគ្ឃនិកំ យុត្តាហារំ

មុញ្ចិត្វា, តស្សា បេសេត្វា, អត្តនោ ភវនំ បវិសិត្វា, សិរិសយនេ និសិន្នោ និទ្ទាវសេន នាដកានំ វិប្បការំ ទិស្វា, និព្ពិន្នហទយោ ឆន្នំ ឧដ្ឋាបេត្វា, កណ្ឋកំ អាហរាបេត្វា, កណ្ឋកំ អារុយ្ហ ឆន្នសហាយោ ទសសហស្សិលោកធាតុទេវតាហិ កតបរិវារោ មហាភិនិក្ខមនំ និក្ខមិត្វា, តេនេវ រត្តាវសេសេន តីណិ មហារជ្ជានិ អតិក្កម្ម អនោមានទីតីរេ បព្ពជិត្វា, អនុក្កមេន រាជគហំ គន្ត្វា, តត្ថ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា, បណ្ឌវបព្ពតបព្ភារេ និសិន្នោ មគធរាជេន រជ្ជេន និមន្តិយមានោ តំ បដិក្ខិបិត្វា, សព្ពញ្ញុតំ បត្វា តស្ស វិជិតំ អាគមនត្ថាយ តេន គហិតបដិញ្ញោ, អាឡារញ្ច ឧទកញ្ច ឧបសង្កមិត្វា, តេសំ សន្តិកេ អធិគតវិសេសេន អបរិតុដ្ឋោ ឆព្ពស្សានិ មហាបធានំ បទហិត្វា, វិសាខាបុណ្ណមទិវសេ បាតោវ សេនានិគមេ សុជាតាយ ទិន្នំ បាយាសំ បរិភុញ្ជិត្វា, នេរញ្ជរាយ នទិយា សុវណ្ណបាតិំ បវាហេត្វា, នេរញ្ជរាយ តីរេ មហាវនសណ្ឌេ នានាសមាបត្តីហិ ទិវសភាគំ វីតិនាមេត្វា, សាយណ្ហសមយេ សោត្ថិយេន ទិន្នំ អដ្ឋ តិណមុដ្ឋី គហេត្វា, កាឡេន នាគរាជេន អភិត្ថុតគុណោ ពោធិមណ្ឌំ អារុយ្ហ តិណានិ សន្ថរិត្វា, ‘ន តាវិមំ បល្លង្កំ ភិន្ទិស្សាមិ យាវ មេ ន អនុបាទាយ អាសវេហិ ចិត្តំ វិមុច្ចិស្សតី’តិ បដិញ្ញំ កត្វា, បាចីនទិសាភិមុខោ និសីទិត្វា, សូរិយេ អនត្ថង្គមិតេយេវ មារពលំ វិធមិត្វា, បឋមយាមេ បុព្ពេនិវាសញាណំ, មជ្ឈិមយាមេ ចុតូបបាតញាណំ បត្វា, បច្ឆិមយាមេ ទសពលចតុវេសារជ្ជាទិសព្ពពុទ្ធគុណបដិមណ្ឌិតំ សព្ពញ្ញុតញ្ញាណំ បដិវិជ្ឈន្តោយេវ អភិសម្ពុនយសម្ពុទ្ធិំ អធិគច្ឆិ។ ឯវមស្ស អធិគមនិទានំ វេទិតព្វំ។

ឯវំ អធិគតាភិសម្ពោធិ ឯកបល្លង្កេន និសិន្នសត្តាហំ អនិមិសសត្តាហំ ចង្កមនសត្តាហញ្ច អតិក្កមិត្វា, ចតុត្ថេ សត្តាហេ សយម្ភុញាណាធិគមេន អធិគតំ អភិធម្មំ វិចិនិត្វា អបរានិបិ អជបាលមុចលិន្ទរាជាយតនេសុ តីណិ សត្តាហានិ វីតិនាមេត្វា, អដ្ឋមេ សត្តាហេ អជបាលនិគ្រោធរុក្ខមូលេ និសិន្នោ ធម្មគម្ភីរតាបច្ចវេក្ខណេន អប្បោស្សុក្កតំ អាបជ្ជមានោ ទសសហស្សិមហាព្រហ្មបរិវារេន សហម្បតិព្រហ្មុនា អាយាចិតធម្មទេសនោ ពុទ្ធចក្ខុនា លោកំ វោលោកេត្វា, ព្រហ្មុនោ អជ្ឈេសនំ អាទាយ “កស្ស នុ ខោ អហំ បឋមំ ធម្មំ ទេសេយ្យ’ន្តិ វោលោកេន្តោ អាឡារុទកានំ កាលង្កតភាវំ ញត្វា, បញ្ចវគ្គិយានំ ភិក្ខូនំ ពហូបការតំ អនុស្សរិត្វា, ឧដ្ឋាយាសនា កាសិបុរំ គច្ឆន្តោ អន្តរាមគ្គេ ឧបកេន សទ្ធិំ មន្តេត្វា, អាសាឡ្ហិបុណ្ណមទិវសេ ឥសិបតនេ មិគទាយេ បញ្ចវគ្គិយានំ ភិក្ខូនំ វសនដ្ឋានំ បត្វា,តេ អននុច្ឆវិកេន សមុទាចារេន សមុទាចរន្តេ សញ្ញាបេត្វា, ធម្មចក្កំ បវត្តេន្តោ អញ្ញាសិកោណ្ឌញ្ញប្បមុខា អដ្ឋារស ព្រហ្មកោដិយោ អមតបានំ បាយេសិ។ ឯវំ យាវ ធម្មចក្កប្បវត្តនា ទេសនានិទានំ វេទិតព្វំ។ អយមេត្ថ សង្ខេបោ។ វិត្ថារោ បន សាដ្ឋកថានំ អរិយបរិយេសន(ម។ និ។ ១។២៧៤) បព្ពជ្ជសុត្តាទីនំ (សុ។ និ។ ៤០៧ អាទយោ) វសេន វេទិតព្វោ។

ឯវំ អធិគមនិទានទេសនានិទានសម្បន្នស្ស បនស្ស អភិធម្មស្ស អបរានិបិ ទូរេនិទានំ, អវិទូរេនិទានំ, សន្តិកេនិទានន្តិ តីណិ និទានានិ។ តត្ថ ទីបង្ករបាទមូលតោ បដ្ឋាយ យាវ តុសិតបុរា ទូរេនិទានំ វេទិតព្វំ។ តុសិតបុរតោ បដ្ឋាយ យាវ ពោធិមណ្ឌា អវិទូរេនិទានំ។ ‘ឯកំ សមយំ ភគវា ទេវេសុ វិហរតិ តាវតិំសេសុ បារិច្ឆត្តកមូលេ បណ្ឌុកម្ពលសិលាយំ, តត្ថ ខោ ភគវា ទេវានំ តាវតិំសានំ អភិធម្មកថំ កថេសី’តិ ឥទមស្ស សន្តិកេនិទានំ។ អយំ តាវ និទានកថា។

និទានកថា និដ្ឋិតា។

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

᭑᭞ ᬦᬶᬢ᭄ᬢ᭄ᬬᬧ᭄ᬬᬵᬓᬫᬦ᭄ᬤᬵ

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

តិកមាតិកាបទវណ្ណនា

ឥទានិ

ឥតិ មេ ភាសមានស្ស, អភិធម្មកថំ ឥមំ;

អវិក្ខិត្តា និសាមេថ, ទុល្លភា ហិ អយំ កថាតិ។

ឯវំ បដិញ្ញាតាយ អភិធម្មកថាយ កថនោកាសោ សម្បត្តោ។ តត្ថ យស្មា អភិធម្មោ នាម ធម្មសង្គណីអាទីនិ សត្តប្បករណានិ; ធម្មសង្គណីបិ ចិត្តុប្បាទកណ្ឌាទីនំ វសេន ចត្តារិ កណ្ឌានិ; ចិត្តុប្បាទកណ្ឌម្បិ មាតិកាបទភាជនីយវសេន ទុវិធំ; តត្ថ មាតិកា អាទិ; សាបិ តិកមាតិកា ទុកមាតិកាតិ ទុវិធា; តត្ថ តិកមាតិកា អាទិ; តិកមាតិកាយបិ កុសលត្តិកំ កុសលត្តិកេបិ កុសលា ធម្មាតិ ឥទំ បទំ; តស្មា –

ឥតោ បដ្ឋាយ គម្ភីរំ, អភិធម្មកថំ ឥមំ;

វុច្ចមានំ និសាមេថ, ឯកគ្គា សាធុ សាធវោតិ។

១. “កុសលា ធម្មា, អកុសលា ធម្មា, អព្យាកតា ធម្មា”តិ អយំ តាវ អាទិបទេន លទ្ធនាមោ កុសលត្តិកោ នាម។ “សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តា ធម្មា, ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តា ធម្មា, អទុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តា ធម្មា”តិ អយំ សព្វបទេហិ លទ្ធនាមោ វេទនាត្តិកោ នាម។ ឯវំ អាទិបទវសេន វា សព្វបទវសេន វា សព្វេសម្បិ តិកទុកានំ នាមំ វេទិតព្វំ។ សព្វេវ ចេតេ បញ្ចទសហិ បរិច្ឆេទេហិ វវត្ថិតា។ តិកានញ្ហិ ឯកោ បរិច្ឆេទោ, ទុកានំ ចតុទ្ទស។ “ហេតូ ធម្មា, នហេតូ ធម្មា”តិអាទយោ ហិ ឆ ទុកា គន្ថតោ ច អត្ថតោ ច អញ្ញមញ្ញសម្ពន្ធេន កណ្ណិកា វិយ ឃដា វិយ ហុត្វា ឋិតត្តា ‘ហេតុគោច្ឆកោ’តិ វុច្ចតិ។ តតោ អបរេ “សប្បច្ចយា ធម្មា អប្បច្ចយា ធម្មា”តិអាទយោ សត្ត ទុកា, អញ្ញមញ្ញំ អសម្ពន្ធា, កេវលំ ទុកសាមញ្ញតោ ឧច្ចិនិត្វា ឧច្ចិនិត្វា វិសុំ វិសុំ គោច្ឆកន្តរេ ឋបិតត្តា អញ្ញេហិ ច មហន្តរទុកេហិ ចូឡកត្តា ‘ចូឡន្តរទុកា’តិ វេទិតព្វា។ តតោ បរំ អាសវទុកាទីនំ ឆន្នំ វសេន ‘អាសវគោច្ឆកោ’ ; តថា សំយោជនទុកាទីនំ វសេន ‘សំយោជនគោច្ឆកោ’; តថា គន្ថឱឃយោគនីវរណទុកាទីនំ វសេន ‘គន្ថឱឃយោគនីវរណគោច្ឆកា’; បរាមាសទុកាទីនំ បញ្ចន្នំ វសេន ‘បរាមាសគោច្ឆកោ’តិ។ សព្វេបិ សត្ត គោច្ឆកា វេទិតព្វា។ តតោ បរំ “សារម្មណា ធម្មា”តិអាទយោ ចុទ្ទស ទុកា ‘មហន្តរទុកា’ នាម។ តតោ ឧបាទានទុកាទយោ ឆ ទុកា ‘ឧបាទានគោច្ឆកោ’ នាម។ តតោ កិលេសទុកាទយោ អដ្ឋ ទុកា ‘កិលេសគោច្ឆកោ’ នាម។ តតោ បរំ ទស្សនេនបហាតព្វទុកាទយោ អដ្ឋារស ទុកា អភិធម្មមាតិកាយ បរិយោសានេ ឋបិតត្តា ‘បិដ្ឋិទុកា’ នាម។ “វិជ្ជាភាគិនោ ធម្មា អវិជ្ជាភាគិនោ ធម្មា”តិអាទយោ បន ទ្វាចត្តាលីស ទុកា ‘សុត្តន្តិកទុកា’ នាម។ ឯវំ សព្វេបេតេ

បញ្ចាតសហិ បរិច្ឆេទេហិ ចចត្ថិតាតិ ទេខិតព្ពា៍

ឧចំ ចចត្ថិតា បតេទេ នប្បេតេនតិប្បេតេនចនេនត ទេ្វ ពោដ្ឋានា ទេហាត្តិ៍ ទេពស្ស ហិ តច តិកា ឧកនត្តតិ ច ទ្យកា នប្បេតេនាតំ

ទ្វបិទ្វបឆេយ្យាតំ បរិក្កហិតត្តា នប្បេតេនា តាយ៍ អចនេនា ទេពទេន តិកា ឧកនត្តតិ ច ទ្យកា តិប្បេតេនា តាយ៍ តត្ថ តិទេកស្ស តាច

ទេចេតាត្តិទេកា ចិតក្កត្តិទេកា ប៊ីតិត្តិទេកា ៥ប្បត្តត្តិទេកា អតឹតត្តិទេកា ចត្តាទេរា អាទេយ្យូលាត្តិកាតិ ត្ថាទេយ តច តិកា នប្បេតេនា តាយ៍ ទ្យទេកស្ស

ទេហតុទេកាច្ឆកាឌិតំ ៥បិតាតទេកាច្ឆកបរិទេឃាននាតាតំ តចត្តំ ទោកាច្ឆកាតំ បរិទេឃាននាទេត តទេឃា តទេឃា ទ្យកា,

កិទេលនទេកាច្ឆកបរិទេឃាននាទេត ចត្តាទេរា ទ្យកា, “ចិត្តនប្បយុត្តា ឆេយ្យា, ចិត្តចិប្បយុត្តា ឆេយ្យា”“ចិត្តសំនដ្ឋា ឆេយ្យា, ចិត្តចិសំនដ្ឋា ឆេយ្យា”តិ ទេ្វ

យហត្តទ្យកា, ស្សត្តត្តិកទ្យទេកស្ស អឆិចចតទ្យកំ តិទ្វត្តិទ្យកំ បញ្ញាត្តិទ្យកំ តាយទ្វបទ្យកត្តិ ត្ថាទេយ ចត្តាទេរា ទ្យទេក ឈទេបត្វា អចនេនា អដ្ឋតិសំ ទ្យកា

ចាតិ ឧទេព នប្បេតេនា តាយ៍ ទ្យត្តាចនេនា តិកទ្យកា នទេព្ពបិ តិប្បេតេនាតិ ទេខិតព្ពា៍

ត្ថតាតិ ក្យុនលិ ឆេយ្យាតិអាឌិតំ យាតិកាបតាតំ អឃយត្យុប្បត្ថបតចណ្ណតា – ‘ក្យុនល’-នទេ្ទ តាច អាទេរាត្យអតចទ្ធេលេកស្យុលចិបិទេកស្ស

ឌិយ្យុតិ៍ អឃតំព្យា“កន្តិ ត្យ ទេកាទេតា ក្យុនលំ, កន្តិ ទេកាទេតា អតាយឃ”ត្តិអាឌិស្ស (ឌា៍ ១៍១៓៍១៣៩; ១៍១០៍១១៥) អាទេរាទេត្យ ឌិយ្យុតិ៍

“កតទេយា បត, ភទេន្ត, កាឃនយាចាទេរា ក្យុនទេលិ? ទេឃា ទេលា, យហារាជ, កាឃនយាចាទេរា អតចទេទ្ធា”តិ (យ៍ តិ៍ ១៍១៩១) ច, “អបរំ

បត, ភទេន្ត, ឧតតាត្យត្តរិឃំ ឃឆា កកចា ឆេយ្យំ ទេតេនតិ ក្យុនទេលស្ស ឆេយ្យស្ន”តិ (ឌឹ៍ តិ៍ ១៍១៣៍) ច ឧចយាឌិស្ស អតចទេទ្ធ៍ “ក្យុនទេលិ ត្វំ រចស្ស

អក្កបច្ចក្កាតំ” (យ៍ តិ៍ ១៍ប័សិ), “ក្យុនលិ តច្ចកឹតស្ស សិក្ខិតា ចាត្យុរិត្តិទេឃា”តិអាឌិស្ស (ឌា៍ ១៍១១៍៥៣) ទេលទេក៍ “ក្យុនលិតំ, កិក្ខិទេច,

ឆេយ្យាតំ នយាតាតទេហត្យុ” (ឌឹ៍ តិ៍ ១៍ប័០), “ក្យុនលស្ស កយ្យុស្ស កតត្តា ៥បចិតត្តា”តិអាឌិស្ស (ឆ៍ ន៍ ៣១១) ស្យុលចិបិទេក៍ ស្ថាឃយិឆ

អាទេរាទេត្យបិ អតចទេទ្ធបិ ស្យុលចិបិទេកបិ ចត្តតិ៍

ឆេយ្យនទេ្ទ បតាឃំ បរិឃត្តិទេហត្យុក្យុលាតិស្សត្តតិឌ្ឌីចតាឌិស្ស ឌិយ្យុតិ៍ អឃតំព្យា“ឆេយ្យំ បរិឃាប្យុលាតិ ស្យុត្តំ ទេកយ្យុ”ត្តិអាឌិស្ស (អ៍ តិ៍ ៣៍១០១)

បរិឃត្តិឃំ ឌិយ្យុតិ៍ “ទេហត្យុយិក្រោកាលំ ឆេយ្យបឌិនយិក្ខតា”តិអាឌិស្ស (ចិក៍ សិ១០) ទេហត្យុយិព្យា

“ត ហិ ឆទេយ្យា អឆទេយ្យា ច, ៥ទេភា នយចិបិកិទេតា;

អឆទេយ្យា តិរយំ ទេតតិ, ឆទេយ្យា បិទេបតិ ស្យុក្កតិ”ត្តិ៍ (ទេឆរកា៍ ១០៣; ឌា៍ ១៍១៓៍១ប័៩) –

អាឌិស្ស ក្យុទេលា៍ “តស្មិំ ទេលា បត នយទេឃ ឆេយ្យា ទេហាត្តិ” (ឆ៍ ន៍ ១១១), “ឆទេយ្យស្ស ឆេយ្យាត្យុបស្សិ ចិហទេតិ”តិអាឌិស្ស (ឌឹ៍ តិ៍ ១៍១សិ១)

តិស្សត្តតិឌ្ឌីចតាឃំ៍ ស្ថាឃយិឆាបិ តិស្សត្តតិឌ្ឌីចតាឃទេយច ចដ្ឋតិ៍

ចចតទេត្វា បទេតត្ថ – ក្យុច្ឆិទេត បិបទេក ឆេយ្យ នលឃត្តិ ចលឃត្តិ កទេយ្យត្តិ ចិច្ឆិ្ទនេត្តិតិ ក្យុនលិ៍ ក្យុច្ឆិទេតត ចា អាកាទេរត នឃត្តិតិ ក្យុនា៍ ទេត

អកុសលសង្ខាតេ កុសេ លុនន្តិ ឆិន្ទន្តីតិ កុសលា។ កុច្ឆិតានំ វា សានតោ តនុករណតោ ឱសានករណតោ ញាណំ កុសំ នាម។ តេន កុសេន លាតព្វាតិ កុសលា; គហេតព្វា បវត្តេតព្វាតិ អត្ថោ។ យថា វា កុសា ឧភយភាគគតំ ហត្ថប្បទេសំ លុនន្តិ, ឯវមិមេបិ ឧប្បន្នានុប្បន្នភាវេន ឧភយភាគគតំ កិលេសបក្ខំ លុនន្តិ។ តស្មា កុសា វិយ លុនន្តីតិបិ កុសលា។ អត្តនោ បន សភាវំ ធារេន្តីតិ ធម្មា។ ធារីយន្តិ វា បច្ចយេហិ, ធារីយន្តិ វា យថាសភាវតោតិ ធម្មា។ ន កុសលា អកុសលា។ មិត្តបដិបក្ខា អមិត្តា វិយ, លោភាទិបដិបក្ខា អលោភាទយោ វិយ ច, កុសលបដិបក្ខាតិ អត្ថោ។ ន ព្យាកតាតិ អព្យាកតា, កុសលាកុសលភាវេន អកថិតាតិ អត្ថោ។ តេសុ បន អនវជ្ជសុខវិបាកលក្ខណា កុសលា, សាវជ្ជទុក្ខវិបាកលក្ខណា អកុសលា, អវិបាកលក្ខណា អព្យាកតា។

កិំ បនេតានិ ‘កុសលា’តិ វា ‘ធម្មា’តិ វាតិអាទីនិ ឯកត្ថានិ ឧទាហុ នានត្ថានីតិ? កិញ្ចេត្ថ? យទិ តាវ ឯកត្ថានិ ‘កុសលា ធម្មា’តិ ឥទំ ‘កុសលកុសលា’តិវុត្តសទិសំ ហោតិ។ អថ នានត្ថានិ តិកទុកានំ ឆក្កចតុក្កភាវោ អាបជ្ជតិ បទានញ្ច អសម្ពន្ធោ។

យថា ហិ ‘កុសលា’ ‘រូបំ’“ចក្ខុមា’តិ វុត្តេ អត្ថវសេន អញ្ញមញ្ញំ អនោលោកេន្តានំ បទានំ ន កោចិ សម្ពន្ធោ, ឯវមិធាបិ បទានំ អសម្ពន្ធោ អាបជ្ជតិ។ បុព្ពាបរសម្ពន្ធរហិតានិ ច បទានិ និប្បយោជនានិ នាម ហោន្តិ។ យាបិ ចេសា បរតោ ‘កតមេ ធម្មា កុសលា’តិ បុច្ឆា, តាយបិ សទ្ធិំ វិរោធោ អាបជ្ជតិ។ នេវ ហិ ធម្មា កុសលា; អថ ច បនិទំ វុច្ចតិ – កតមេ ធម្មា ‘កុសលា’តិ។ អបរោ នយោ – យទិ ឯតានិ ឯកត្ថានិ, តិណ្ណំ ‘ធម្មានំ’ ឯកត្តា កុសលាទីនម្បិ ឯកត្តំ អាបជ្ជតិ។ កុសលាទិបទានញ្ចតិណ្ណម្បិ ‘ធម្មានំ’ ធម្មភាវេន ឯកត្តំ។ តស្មា ធម្មត្តេន សទ្ធិំ អត្ថតោ និន្នានត្តានំ កុសលាទីនម្បិ ឯកត្តំ អាបជ្ជតិ ‘យទេវ កុសលំ, តំ អកុសលំ, តំ អព្យាកត’ន្តិ។ ‘អថាបិ តិណ្ណំ ធម្មានំ ឯកត្តំ ន សម្បដិច្ឆថ, អញ្ញោវ កុសលបទោ ធម្មោ, អញ្ញោ អកុសលបទោ ធម្មោ, អញ្ញោ អព្យាកតបទោ ធម្មោតិ វទថ, ឯវំ សន្តេ ធម្មោ នាម ភាវោ, ភាវតោ ច អញ្ញេ អភាវាតិ កុសលបទា ភាវសង្ខាតា ធម្មា អញ្ញោ អកុសលបទោ ធម្មោ អភាវោ សិយា, តថា អព្យាកតបទោ។ តេហិ ច អញ្ញោ កុសលបទោបិ។ ឯវំ អភាវត្តំ អាបន្នេហិ ធម្មេហិ អនញ្ញេ កុសលាទយោបិ អភាវាយេវ សិយុ’ន្តិ។

សព្ពមេតំ អការណំ។ កស្មា? យថានុមតិវោហារសិទ្ធិតោតិ។ វោហារោ ហិ យថា យថា អត្ថេសុ អនុមតោ សម្បដិច្ឆិតោ តថា តថេវ សិទ្ធោ។ ន ចាយំ “កុសលា ធម្មា”តិអាទីសុ កុសលបុព្ពោ ធម្មាភិលាបោ ធម្មបទោ ច កុសលាភិលាបោ, យថា ‘កុសលា កុសលា’តិ វុត្តេ, អត្ថតោ អត្ថវិសេសាភាវេន បណ្ឌិតេហិ សម្បដិច្ឆិតោ; ន ច ‘កុសលា’ ‘រូបំ’ចក្ខុមាសទ្ទា វិយ អញ្ញមញ្ញំ អនោលោកិតត្តភាវេន។ ‘កុសល’-សទ្ទោ បនេត្ថ អនវជ្ជសុខវិបាកសង្ខាតស្ស អត្ថស្ស ជោតកភាវេន សម្បដិច្ឆិតោ, ‘អកុសល’-សទ្ទោ សាវជ្ជទុក្ខវិបាកត្ថជោតកភាវេន, ‘អព្យាកត’-សទ្ទោ អវិបាកត្ថជោតកភាវេន, ‘ធម្ម’-សទ្ទោ សភាវធារណាទិអត្ថជោតកភាវេន។ សោ ឯតេសំ អញ្ញតរានន្តរេ វុច្ចមានោ អត្តនោ អត្ថសាមញ្ញំ ទីបេតិ។ សព្ពេ ហិ ឯតេ សភាវធារណាទិកា លក្ខណតោ ធម្មា។ កុសលាទិសទ្ទា ចាបិ ធម្មសទ្ទស្ស បុរតោ វុច្ចមានា អត្តនោ អត្តនោ អត្ថវិសេសំ តស្ស ទីបេន្តិ។ ធម្មោ ហិ កុសលោ វា ហោតិ អកុសលោ វា អព្យាកតោ វា។ ឯវមេតេ វិសុំ វិសុំ វុច្ចមានា អត្តនោ អត្តនោ អត្ថមត្តទីបកត្តេន សម្បដិច្ឆិតា។ ធម្មសទ្ទេន សហ វុច្ចមានា អត្តនោ អត្តនោ អត្ថសាមញ្ញំ អត្ថវិសេសំ ច ទីបកត្តេន លោកេ បណ្ឌិតេហិ សម្បដិច្ឆិតា។ តស្មា យទេតមេត្ថ ឯកត្ថនានត្ថំ វិកប្បេត្វា ទោសារោបនការណំ វុត្តំ សព្ពមេតំ អការណំ។ អយំ តាវ កុសលត្តិកស្ស អនុបុព្ពបទវណ្ណនា។ ឥមិនាវ នយេន សេសតិកទុកានម្បិ នយោ វេទិតព្វោ។ ឥតោ បរំ បន

ธิเรมยตฺตเยธ ธกฺลาย˙

๑˙ มุฬาย เธธฆาฆาตฺอาฮิมุ ‘มุฬ’-มเฑฺล ตาธ มุฬเธธฆามุฬยฺลมุฬารยฺฬมุฬเทตฺมุฬบธฺฆฑฺาฆอฑฺยาตฺณฺลฺกิฑฺกาฆาฮิมุ ฮิมฺยฺตฺ˙ อฆฒิฺยา“มุฬมฺย ธ บทาฆา”ตฺอาฮิมุ (ฮี˙ กิ˙ ๑˙๑๑๑) มุฬเธธฆาฆํ ฮิมฺยฺตฺ˙ “มุเฬา ตฺฑฺลาคิ ฐปฺยาเฆา” (ฉ˙ ป˙ ๑๘๓), “มุฬา ธิราคตา เลิเก”ตฺอาฮิมุ (ฐฆา˙ ๑๑; ยทาธ˙ ๖) มุฬยฺเล “ฆฺฐา ธ เฬา, ยทาลิ, ทฺบํ มุฬํ มุฬาคฺบตฺตํ มุฬาธกฺกฺตฺ”ตฺอาฮิมุ (ษํ˙ กิ˙ ๑˙๙๐) มุฬารยฺเฬา˙ “มุฬเมฺยตํ, หิกฺลเธ, อฆิธธคิ ฆฮิฆํ ปุฑฺฒาคิ”ตฺอาฮิมุ (อ˙ กิ˙ ลิ˙๙๑) มุฬเทตฺยิฺยา“ฆาธฑฺกิฆํ, หิกฺลเธ, ฆ มุกทิ อกฺลาเฆฆ ปิปุหิตํ ฆาธ มุฬา มกฺกา” (ย˙ กิ˙ ๑˙๑๖๖), “ฆ เต มุฬํ บฆาฆตฺ เฆ ฆ บมฺยตฺ ฆฑฺฆ”ตฺอาฮิมุ (ษํ˙ กิ˙ ๑˙๑๑) มุฬบธฺฆฑฺาเฆ˙ “ฮิฑฺฆยฺมุฬธิทารา ๑เต ฉยฺา”ตฺอาฮิมุ (ย˙ กิ˙ ๑˙ป๑) อฑฺยาตฺเฑฺย “คิฑฺฒาคิ บรยํ มุฬ”ตฺอาฮิมุ (ฉ˙ ป˙ ๑๐๑-๑๐๓) คิฑฺฒาเฆ˙ ฑฺลฉ บฆาฆํ มุฬเธธฆาฆเยธ ฆฑฺเฑฺล˙ ‘เธธฆา’-มเฑฺล “ธิฮิตา เธธฆา ฐปฺยฑฺฆฺ”ตฺอาฮิมุ (ย˙ กิ˙ ๑˙๑๐ป) เธธฆิตฺมฺเฆธ ธตฺตฺ˙

‘ฑฺกฺล’-มเฑฺล ฑฺกฺลเธธฆาฑฺกฺลธตฺฑฺกฺลารยฺฬฑฺกฺลบธฺฆฑฺกฺลบธฺฆฑฺาฆาฮิมุ ฮิมฺยฺตฺ˙ อฆฒิฺยา“ฑฺกฺลมฺย ธ บทาฆา”ตฺอาฮิมุ ฑฺกฺลเธธฆาฆํ ฮิมฺยฺตฺ˙ “ฆาตฺปิ ฑฺกฺลา”ตฺอาฮิมุ (ฮี˙ กิ˙ ๑˙๑ปลิ; ธิฆ˙ ๑๘๐) ฑฺกฺลธตฺมฺ˙ “ฆฺฐา ธ เฬา, ยทาลิ, ทฺบํ ฑฺกฺลํ ฑฺกฺลาคฺบตฺตํ ฑฺกฺลาธกฺกฺตฺ”ตฺอาฮิมุ ฑฺกฺลารยฺเฬา˙ “ฑฺเกฺล ปิบมฺย ฐกฺเฆา”ตฺอาฮิมุ (ฉ˙ ป˙ ๑๑ลิ) ฑฺกฺลบธฺเฆ˙ “ฆาธฑฺกิฆํ, หิกฺลเธ, ฆ มุกทิ อกฺลาเฆฆ ปิปุหิตํ ฆาธ ฑฺกฺลา คิเรฆา”ตฺอาฮิมุ (ย˙ กิ˙ ๑˙๑๖๐) ฑฺกฺลบธฺฆฑฺาเฆ˙ ฑฺลฉ บฆาฆํ ฑฺกฺลเธธฆาฆเยธ ฆฑฺเฑฺล˙

ธธเฆฺล บเฆตฺ – มุฬฆตีติ มุฬา˙ ฑฺกฺลฆตีติ ฑฺกฺลา˙ ฆ ฑฺกฺลา ฆ มุฬาติ อฑฺกฺลมุฬา˙ ‘ย-กาเรา บฆมฑฺธเมฆ ฑุเฆฺล˙ มฑฺลาปิ อารยฺฬริ เธธฆตฺ อคฺกธคฺติ เธธฆา˙ ตามุ ฑฺลฑฺาคฺกธฆลกฺลฬา มุฬา, อคิฑฺาคฺกธฆลกฺลฬา ฑฺกฺลา, ฐกฆธิบรีตาคฺกธฆลกฺลฬา อฑฺกฺลมุฬา˙ เฆาบฆาฆํ ตีมุปิ บเฆมุ ‘มยฺยุตฺต’-มเฑฺล, ตมฺยเฑฺล – มยํ บกาเรทิ ยุตฺตาติ มยฺยุตฺตา˙ กตเรทิ บกาเรทีติ? ๑กฺปฺยาฆตาฮีทิ˙ “คตฺ เกธิ ฉยฺา เกทิธิ ฉเยฺทิ มยฺยุตฺตาติ? อายคฺกา”ติ ทิ ฑฺลยมฺย บฆฺยมฺย บฮิเกฺลบ “คฺ อตฺ เกธิ ฉยฺา เกทิธิ ฉเยฺทิ มทคตา มทฆาตา ษิมฑฺา ๑กฺปฺยาฆา ๑กคิเราฉา ๑กธตฺกา ๑การยฺฬา”ติ (กธา˙ ๓ลิ๑) ๑ธิ ๑กฺปฺยาฆตาฮีคิ ธเรฆ มยฺเฆากเฑฺล ฑุเฆฺล˙ ฑฺลติ ฑฺลเยทิ ๑กฺปฺยาฆตาฮีทิ มยํ บกาเรทิ ยุตฺตาติ มยฺยุตฺตา˙

๑˙ ธิปิกตฺเก อฑฺฒายฑฺฒาธิมิฑฺาคิ กุมลิกุมลิคิ ปิกาติ ธิปิกา˙ ธิบกฺกาธยาบฑฺาคิ อทุบฉยฺาฆเยตํ อฆิธธคิ˙ ธิปิกฉยฺฉยฺาติ ธิปิกมกาธฉยฺา˙ ฆธา ฆาติฆรามกาธา ฆาติฆราบกติกา มตฺตา ฆาติฉยฺา ฆราฉยฺาติ ฑุฑฺฆ ๑ธิ ธิปิกฆคเฑฺฆ ธิปิกมกาธา ธิปิกบกติกา ฉยฺาติ อเฑฺล˙ ตติฆบฆํ ฐกฆมกาธบฮิเกฺลบธเรฆ ฑุตฺ˙

๓˙ ฐปิฮิคฺปิฆาคิฆตฺเก อารยฺฬกเรฬธเรฆ ตฬฺยาฮิฑฺีทิ ฐเบเตฆ กยุคา อาฮิคฺา, ฃลการเธฆ กทิตาติ ฐปิฮิคฺา˙ อารยฺฬกาธิ ฐปกฺตฺ ฐปิฆาฆมฑฺเฑฺฆ ฐปิฆาฆาคิ ทิตาติ ฐปิฆาคิฆา˙ ฐปิฆาฆมฺย อารยฺฬบธฺฆคฺตาฆเยตํ อฆิธธคิ˙ ฐปิฮิฬฺลา ธ เต

ឧបាទានិយា ចាតិ ឧបាទិន្នុបាទានិយា; សាសវកម្មនិព្ពត្តានំ រូបារូបធម្មានមេតំ អធិវចនំ។ ឥតិ ឥមិនា នយេន សេសបទទ្វយម្បិ បដិសេធវសេន អត្ថោ វេទិតព្ពោ។

៣។ សំកិលិដ្ឋសំកិលេសិកត្តិកេ សំកិលេសេតីតិ សំកិលេសោ, វិពាធតិ, ឧបតាបេតិ ចាតិ អត្ថោ។ សំកិលេសេន សមន្នាគតាតិ សំកិលិដ្ឋា។ អត្តានំ អារម្មណំ កត្វា បវត្តនេន សំកិលេសំ អរហន្តិ , សំកិលេសេ វា និយុត្តា, តស្ស អារម្មណភាវានតិក្កមនតោតិ សំកិលេសិកា។ សំកិលេសស្ស អារម្មណបច្ចយភូតានមេតំ អធិវចនំ។ សំកិលិដ្ឋា ច តេ សំកិលេសិកា ចាតិ សំកិលិដ្ឋសំកិលេសិកា។ សេសបទទ្វយម្បិ បុរិមត្តិកេ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពំ។

៤។ វិតក្កត្តិកេ សម្បយោគវសេន វត្តមានេន សហ វិតក្កេន សវិតក្កា។ សហ វិចារេន សវិចារា។ សវិតក្កា ច តេ សវិចារា ចាតិ សវិតក្កសវិចារា។ ឧភយរហិតា អវិតក្កអវិចារា។ វិតក្កវិចារេសុ វិចារោ មត្តា, បមាណំ, ឯតេសន្តិ វិចារមត្តា។ វិចារតោ ឧត្តរិ វិតក្កេន សទ្ធិំ សម្បយោគំ ន គច្ឆន្តីតិ អត្ថោ។ អវិតក្កា ច តេ វិចារមត្តា ចាតិ អវិតក្កវិចារមត្តា។

៥។ បីតិត្តិកេ បីតិយា សហ ឯកុប្បាទាទិភាវំ គតាតិ បីតិសហគតា, បីតិសម្បយុត្តាតិ អត្ថោ។ សេសបទទ្វយេបិ ឯសេវ នយោ។ ឧបេក្ខាតិ ចេត្ថ អទុក្ខមសុខា វេទនា វុត្តា។ សា ហិ សុខទុក្ខាការប្បវត្តិំ ឧបេក្ខតិ, មជ្ឈត្តាការសណ្ឋិតត្តា តេនាការេន បវត្តតីតិ ឧបេក្ខា។ ឥតិ វេទនាត្តិកតោ បទទ្វយមេវ គហេត្វា និប្បីតិកស្ស សុខស្ស សប្បីតិកសុខតោ វិសេសទស្សនវសេន អយំ តិកោ វុត្តោ។

៦។ ទស្សនត្តិកេ ទស្សនេនាតិ សោតាបត្តិមគ្គេន។ សោ ហិ បឋមំ និព្ពានំ ទស្សនតោ ទស្សនន្តិ វុត្តោ។ គោត្រភុ បន កិញ្ចាបិ បឋមតរំ បស្សតិ, យថា បន រញ្ញោ សន្តិកំ កេនចិទេវ ករណីយេន អាគតោ បុរិសោ ទូរតោវ រថិកាយ ចរន្តំ ហត្ថិក្ខន្ធគតំ រាជានំ ទិស្វាបិ 'ទិដ្ឋោ តេ រាជា'តិ បុដ្ឋោ ទិស្វាបិ កត្តព្ពកិច្ចស្ស អកតត្តា 'ន បស្សាមី'តិ អាហ។ ឯវមេវ និព្ពានំ ទិស្វាបិ កត្តព្ពស្ស កិលេសប្បហានស្សាភាវា ន ទស្សនន្តិ វុច្ចតិ។ តញ្ហិ ញាណំ មគ្គស្ស អាវជ្ជនដ្ឋានេ តិដ្ឋតិ។ ភាវនាយាតិ សេសមគ្គត្តយេន។ សេសមគ្គត្តយញ្ហិ បឋមមគ្គេន ទិដ្ឋស្មិំយេវ ធម្មេ ភាវនាវសេន ឧប្បជ្ជតិ, អទិដ្ឋបុព្ពំ កិញ្ចិ ន បស្សតិ, តស្មា ភាវនាតិ វុច្ចតិ។ តតិយបទំ ឧភយបដិក្ខេបវសេន វុត្តំ។

៧។ តទនន្តរត្តិកេ ទស្សនេន បហាតព្ពោ ហេតុ ឯតេសន្តិ ទស្សនេន បហាតព្ពហេតុកា។ ទុតិយបទេបិ ឯសេវ នយោ។ តតិយបទេ នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្ពោ ហេតុ ឯតេសន្តិ ឯវមត្ថំ អគ្គហេត្វា នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្ពោ ហេតុ ឯតេសំ អត្ថីតិ ឯវមត្ថោ គហេតព្ពោ។ ឥតរថា ហិ អហេតុកានំ អគ្គហណំ ភវេយ្យ; ហេតុយេវ ហិ តេសំ នត្ថិ យោ ទស្សនភាវនាហិ បហាតព្ពោ សិយា។ សហេតុកេសុបិ ហេតុវជ្ជានំ បហានំ អាបជ្ជតិ, ន ហេតូនំ; ហេតុយេវ ហិ ឯតេសំ 'នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្ពោ'តិ វុត្តោ, ន តេ ធម្មា។ ឧភយម្បិ ចេតំ អនធិប្បេតំ។ តស្មា នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្ពោ ហេតុ ឯតេសំ អត្ថីតិ នេវទស្សនេន នភាវនាយ បហាតព្ពហេតុកាតិ ឯវមត្ថោ គហេតព្ពោ។

១០. អាចយគាមិត្តិកេ កម្មកិលេសេហិ អាចីយតីតិ អាចយោ។ បដិសន្ធិចុតិគតិប្បវត្តានំ ឯតំ នាមំ។ តស្ស ការណំ ហុត្វា និប្ផាទកភាវេន តំ អាចយំ គច្ឆន្តិ, យស្ស វា បវត្តន្តិ តំ បុគ្គលំ យថាវុត្តមេវ អាចយំ គមេន្តីតិបិ អាចយគាមិនោ; សាសវកុសលាកុសលានំ ឯតំ អធិវចនំ។ តតោ ឯវ អាចយសង្ខាតា ចយា អបេតត្តា, និព្វានំ អបេតំ ចយាតិ អបចយោ។ តំ អារម្មណំ កត្វា បវត្តនតោ អបចយំ គច្ឆន្តីតិ អបចយគាមិនោ; អរិយមគ្គានមេតំ អធិវចនំ។ អបិច បាការំ ឥដ្ឋកវឌ្ឍកី វិយ បវត្តំ អាចិនន្តា គច្ឆន្តីតិ អាចយគាមិនោ។ តេន ចិតំ ចិតំ ឥដ្ឋកំ វិទ្ធំសយមានោ បុរិសោ វិយ តទេវ បវត្តំ អបចិនន្តា គច្ឆន្តីតិ អបចយគាមិនោ។ តតិយបទំ ឧភយបដិក្ខេបេន វុត្តំ។

១១. សេក្ខត្តិកេ តីសុ សិក្ខាសុ ជាតាតិ សេក្ខា។ សត្តន្នំ សេក្ខានំ ឯតេតិបិ សេក្ខា។ អបរិយោសិតសិក្ខត្តា សយមេវ សិក្ខន្តីតិបិ សេក្ខា។ ឧបរិ សិក្ខិតព្វាភាវតោ ន សេក្ខាតិ អសេក្ខា។ វុឌ្ឍិប្បត្តា វា សេក្ខាតិបិ អសេក្ខា។ អរហត្តផលធម្មានំ ឯតំ អធិវចនំ។ តតិយបទំ ឧភយបដិក្ខេបេន វុត្តំ។

១២. បរិត្តត្តិកេ សមន្តតោ ខណ្ឌិតត្តា អប្បមត្តកំ បរិត្តន្តិ វុច្ចតិ; 'បរិត្តំ គោមយបិណ្ឌ'ន្តិអាទីសុ (សំ. និ. ៣.៩៦) វិយ។ ឥមេបិ អប្បានុភាវតាយ បរិត្តា វិយាតិ បរិត្តា; កាមាវចរធម្មានមេតំ អធិវចនំ។ កិលេសវិក្ខម្ភនសមត្ថតាយ វិបុលផលតាយ ទីឃសន្តានតាយ ច មហន្តភាវំ គតា, មហន្តេហិ វា ឧឡារច្ឆន្ទវីរិយចិត្តបញ្ញេហិ គតា បដិបន្នាតិបិ មហគ្គតា។ បមាណករា ធម្មា រាគាទយោ បមាណំ នាម។ អារម្មណតោ វា សម្បយោគតោ វា នត្ថិ ឯតេសំ បមាណំ, បមាណស្ស ច បដិបក្ខាតិ អប្បមាណា។

១៣. បរិត្តារម្មណត្តិកេ បរិត្តំ អារម្មណំ ឯតេសន្តិ បរិត្តារម្មណា។ សេសបទទ្វយេបិ ឯសេវ នយោ។

១៤. ហីនត្តិកេ ហីនាតិ លាមកា អកុសលា ធម្មា។ ហីនប្បណីតានំ មជ្ឈេ ភវាតិ មជ្ឈិមា។ អវសេសា តេភូមកា ធម្មា ឧត្តមដ្ឋេន អតប្បកដ្ឋេន ច បណីតា; លោកុត្តរា ធម្មា។

១៥. មិច្ឆត្តត្តិកេ 'ហិតសុខាវហា មេ ភវិស្សន្តី'តិ ឯវំ អាសីសិតាបិ តថា អភាវតោ, 'អសុភាទីសុយេវ សុភ'ន្តិអាទិ វិបរីតប្បវត្តិតោ ច មិច្ឆាសភាវាតិ មិច្ឆត្តា; វិបាកទានេ សតិ ខន្ធភេទានន្តរមេវ វិបាកទានតោ និយតា; មិច្ឆត្តា ច តេ និយតា ចាតិ មិច្ឆត្តនិយតា។ វុត្តវិបរីតេន អត្ថេន សម្មាសភាវាតិ សម្មត្តា; សម្មត្តា ច តេ និយតា ច អនន្តរមេវ ផលទានេនាតិ សម្មត្តនិយតា។ ឧភយថាបិ ន និយតាតិ អនិយតា។

១៦. មគ្គារម្មណត្តិកេ និព្វានំ មគ្គតិ, គវេសតិ, កិលេសេ វា មារេន្តោ គច្ឆតីតិ មគ្គោ។ មគ្គោ អារម្មណំ ឯតេសន្តិ មគ្គារម្មណា។ អដ្ឋង្គិកោបិ មគ្គោ បច្ចយដ្ឋេន ឯតេសំ ហេតូតិ មគ្គហេតុកា។ មគ្គសម្បយុត្តា វា ហេតូ មគ្គេ វា ហេតូតិ មគ្គហេតូ។ តេ ឯតេសំ

ᩉᩮᨲᩪᨸᩥ ᨾᨣ᩠ᨣᩉᩮᨲᩩᨠᩣ᪨ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥ ᩈᨿᩴ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᨧᩮᩅ ᩉᩮᨲᩩ ᨧ᪨ ᩍᨲᩥ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᩉᩮᨲᩩ ᩑᨲᩮᩈᨶ᩠ᨲᩥᨸᩥ ᨾᨣ᩠ᨣᩉᩮᨲᩩᨠᩣ᪨ ᩋᨽᩥᨽᩅᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᩋᨵᩥᨸᨲᩥ ᩑᨲᩮᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᨾᨣ᩠ᨣᩣᨵᩥᨸᨲᩥᨶᩮᩣ᪨

᪑᪗᪨ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᨲ᩠ᨲᩥᨠᩮ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᨲᩮᩣ ᨸᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᨿᩣᩅ ᨽᨦ᩠ᨣᩣ ᩏᨴ᩠ᨵᩴ ᨸᨲ᩠ᨲᩣ ᨣᨲᩣ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩣ᪨ ᨶ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩣᨲᩥ ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩣ᪨ ᨸᩁᩥᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᨠᩣᩁᨱᩮᨠᨴᩮᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᩅᩔᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᩥᩔᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩥᨶᩮᩣ᪨

᪑᪘᪨ ᩋᨲᩦᨲᨲ᩠ᨲᩥᨠᩮ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩈᨽᩣᩅᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩣᨴᩥᨠ᩠ᨡᨱᩴ ᩅᩣ ᨸᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨲᩥᨠ᩠ᨠᨶ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᩋᨲᩦᨲᩣ᪨ ᨲᨴᩩᨽᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᨶ ᩋᩣᨣᨲᩣᨲᩥ ᩋᨶᩣᨣᨲᩣ᪨ ᨲᩴ ᨲᩴ ᨠᩣᩁᨱᩴ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩣᨲᩥ ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩣ᪨

᪑᪙᪨ ᩋᨶᨶ᩠ᨲᩁᨲ᩠ᨲᩥᨠᩮ ᩋᨲᩦᨲᩴ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩑᨲᩮᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲᩦᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣ᪨ ᩈᩮᩈᨸᨴᨴ᩠ᩅᨿᩮᨸᩥ ᩑᩈᩮᩅ ᨶᨿᩮᩣ᪨

᪒᪐᪨ ᩋᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩥᨠᩮ ‘ᩑᩅᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨾᩣᨶᩣ ᨾᨿᩴ ᩋᨲ᩠ᨲᩣ’ᨲᩥ ᨣᩉᨱᩴ, ‘ᨣᨾᩥᩔᩣᨾᩣ’ᨲᩥ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᩅᩥᨿ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᨶ ᩋᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩋᨵᩥᨠᩣᩁᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᩋᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ‘ᩋᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲ’-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᨸᨶᩣᨿᩴ ᨣᩮᩣᨧᩁᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩮ ᨶᩥᨿᨠᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩮ ᩋᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩮ ᩅᩥᩈᨿᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩮᨲᩥ ᨧᨲᩪᩈᩩ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩈᩩ ᨴᩥᩔᨲᩥ᪨ “ᨲᩮᨶᩣᨶᨶ᩠ᨴ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩᨶᩣ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴᨿᩮᩅ ᨸᩩᩁᩥᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᨾᩣᨵᩥᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩮ ᩋᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᨾᩮᩅ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᨱ᩠ᨮᨸᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ” (ᨾ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪓᪨᪑᪘᪘), “ᩋᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩁᨲᩮᩣ ᩈᨾᩣᩉᩥᨲᩮᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᨵ᪨ ᨸ᪨ ᪓᪖᪒) ᩉᩥ ᩋᨿᩴ ᨣᩮᩣᨧᩁᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩮ ᨴᩥᩔᨲᩥ᪨ “ᩋᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᨾ᩠ᨸᩈᩣᨴᨶᩴ” (ᨴᩦ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪑᪨᪒᪒᪘; ᨵ᪨ ᩈ᪨ ᪑᪖᪑), “ᩋᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩈᩩ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩩᨸᩔᩦ ᩅᩥᩉᩁᨲᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᨴᩦ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪒᪨᪓᪗᪓) ᨶᩥᨿᨠᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩮ᪨ “ᨨ ᩋᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩥᨠᩣᨶᩥ ᩋᩣᨿᨲᨶᩣᨶᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᨾ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪓᪨᪓᪐᪔) ᩋᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩮ᪨ “ᩋᨿᩴ ᨡᩮᩣ ᨸᨶᩣᨶᨶ᩠ᨴ, ᩅᩥᩉᩣᩁᩮᩣ ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᨶ ᩋᨽᩥᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣ ᨿᨴᩥᨴᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩋᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᩣ ᩋᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᩩᨬ᩠ᨬᨲᩴ ᩏᨸᩈᨾ᩠ᨸᨩ᩠ᨩ ᩅᩥᩉᩁᨲᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᨾ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪓᪨᪑᪘᪗) ᩅᩥᩈᨿᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩮ; ᩍᩔᩁᩥᨿᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨹᩃᩈᨾᩣᨸᨲ᩠ᨲᩥ ᩉᩥ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣᨶᩴ ᩍᩔᩁᩥᨿᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨶᩣᨾ᪨ ᩍᨵ ᨸᨶ ᨶᩥᨿᨠᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩮ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩮᨲᩮᩣ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᩮ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩣ ᨸᩣᨭᩥᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩥᨠᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩋᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᨲᨲᩮᩣ ᨻᩉᩥᨽᩪᨲᩣ ᨸᨶ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᨻᨴ᩠ᨵᩣ ᩅᩣ ᩋᨶᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᨻᨴ᩠ᨵᩣ ᩅᩣ ᨻᩉᩥᨴ᩠ᨵᩣ ᨶᩣᨾ᪨ ᨲᨲᩥᨿᨸᨴᩴ ᨲᨴᩩᨽᨿᩅᩈᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨

᪒᪑᪨ ᩋᨶᨶ᩠ᨲᩁᨲ᩠ᨲᩥᨠᩮᩣ ᨲᩮᨿᩮᩅ ᨲᩥᨸ᩠ᨸᨠᩣᩁᩮᨸᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨶᩅᩈᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ᪨

᪒᪒᪨ ᩈᨶᩥᨴᩔᨶᨲ᩠ᨲᩥᨠᩮ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᨽᩣᩅᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩮᨶ ᩈᩉ ᨶᩥᨴᩔᨶᩮᨶᩣᨲᩥ ᩈᨶᩥᨴᩔᨶᩣ᪨ ᨸᨭᩥᩉᨶᨶᨽᩣᩅᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩮᨶ ᩈᩉ ᨸᨭᩥᨥᩮᨶᩣᨲᩥ ᩈᨸ᩠ᨸᨭᩥᨥᩣ᪨ ᩈᨶᩥᨴᩔᨶᩣ ᨧ ᨲᩮ ᩈᨸ᩠ᨸᨭᩥᨥᩣ ᨧᩣᨲᩥ ᩈᨶᩥᨴᩔᨶᩈᨸ᩠ᨸᨭᩥᨥᩣ᪨ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᩑᨲᩮᩈᩴ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᨽᩣᩅᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩴ ᨶᩥᨴᩔᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨶᩥᨴᩔᨶᩣ᪨ ᩋᨶᩥᨴᩔᨶᩣ ᨧ ᨲᩮ ᩈᨸ᩠ᨸᨭᩥᨥᩣ ᨧᩣᨲᩥ ᩋᨶᩥᨴᩔᨶᩈᨸ᩠ᨸᨭᩥᨥᩣ᪨ ᨲᨲᩥᨿᨸᨴᩴ ᩏᨽᨿᨸᨭᩥᨠ᩠ᨡᩮᨸᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩋᨿᩴ ᨲᩣᩅ ᨲᩥᨠᨾᩣᨲᩥᨠᩣᨿ ᩋᨶᩩᨸᩩᨻ᩠ᨻᨸᨴᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ᪨

ᨲᩥᨠᨾᩣᨲᩥᨠᩣᨸᨴᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

ទុកមាតិកាបទវណ្ណនា

១-៦។ ទុកមាតិកាយំ បន តិកេសុ អនាគតបទវណ្ណនំយេវ ករិស្សាម។ ហេតុគោច្ឆកេ តាវ ហេតុធម្មាតិ មូលដ្ឋេន ហេតុសង្ខាតា ធម្មា។ ហេតូ ធម្មាតិបិ បាឋោ។ នហេតូតិ តេសំយេវ បដិក្ខេបវចនំ។ សម្បយោគតោ បវត្តេន សហ ហេតុនាតិ សហេតុកា។ តថេវ បវត្តោ នត្ថិ ឯតេសំ ហេតូតិ អហេតុកា។ ឯកុប្បាទាទិតាយ ហេតុនា សម្បយុត្តាតិ ហេតុសម្បយុត្តា។ ហេតុនា វិប្បយុត្តាតិ ហេតុវិប្បយុត្តា។ ឥមេសំ ទ្វិន្នម្បិ ទុកានំ កិញ្ចាបិ អត្ថតោ នានត្តំ នត្ថិ, ទេសនាវិលាសេន បន តថា ពុជ្ឈន្តានំ វា បុគ្គលានំ អជ្ឈាសយវសេន វុត្តា។ តតោ បរំ បឋមទុកំ ទុតិយតតិយេហិ សទ្ធិំ យោជេត្វា ឥមំ 'ហេតូ ន ហេតូ'តិអាទីនំ បទានំ វសេន យថាសម្ភវតោ អបរេបិ តយោ ទុកា វុត្តា។ តត្ថ យថេវ 'ហេតូ ចេវ ធម្មា សហេតុកា ចា'តិ ឥទំ សម្ភវតិ, តថា 'ហេតូ ចេវ ធម្មា អហេតុកា ចា'តិ ឥទម្បិ។ យថា ច 'សហេតុកា ចេវ ធម្មា ន ច ហេតូ'តិ ឥទំ សម្ភវតិ, តថា 'អហេតុកា ចេវ ធម្មា ន ច ហេតូ'តិ ឥទម្បិ។ ហេតុសម្បយុត្តទុកេន សទ្ធិំ យោជនាយបិ ឯសេវ នយោ។

៦។ យទេតំ 'ន ហេតូ ធម្មា សហេតុកាបិ អហេតុកាបី'តិ សិទ្ធេ, 'ន ហេតូ ខោ បន ធម្មា'តិ អតិរិត្តំ 'ខោ បនា'តិ បទំ វុត្តំ, តស្ស វសេន អយំ អតិរេកត្ថោ សង្គហិតោតិ វេទិតព្វោ។ កថំ? ន កេវលំ 'ន ហេតូ ធម្មា អថ ខោ អញ្ញេបិ ន ច សហេតុកាបិ អហេតុកាបិ ឥច្ចេវ, អថ ខោ អញ្ញថាបីតិ។ ឥទំ វុត្តំ ហោតិ – យថេវ ហិ 'ន ហេតូ ធម្មា សហេតុកាបិ អហេតុកាបិ', ឯវំ 'ហេតូ ធម្មា សហេតុកាបិ អហេតុកាបិ'។ យថា ច 'ន ហេតូ ធម្មា សហេតុកាបិ អហេតុកាបិ', ឯវំ 'ន ហេតូ ធម្មា ហេតុសម្បយុត្តាបិ ហេតុវិប្បយុត្តាបី'តិ។

៧-១៣។ ចូឡន្តរទុកេសុ អត្តនោ និប្ផាទកេន សហ បច្ចយេនាតិ សប្បច្ចយា។ នត្ថិ ឯតេសំ ឧប្បាទេ វា ឋិតិយំ វា បច្ចយោតិ អប្បច្ចយា។ បច្ចយេហិ សមាគន្ត្វា កតាតិ សង្ខតា។ ន សង្ខតាតិ អសង្ខតា។ អវិនិព្ភោគវសេន រូបំ ឯតេសំ អត្ថីតិ រូបិនោ។ តថាវិធំ នត្ថិ ឯតេសំ រូបន្តិ អរូបិនោ។ រូបនលក្ខណំ វា រូបំ; តំ ឯតេសំ អត្ថីតិ រូបិនោ។ ន រូបិនោ អរូបិនោ។ លោកិយា ធម្មាតិ លោកោ វុច្ចតិ លុជ្ជនបលុជ្ជនដ្ឋេន វដ្ដំ; តស្មិំ បរិយាបន្នភាវេន លោកេ និយុត្តាតិ លោកិយា។ តតោ ឧត្តិណ្ណាតិ ឧត្តរា; លោកេ អបរិយាបន្នភាវេន លោកតោ ឧត្តរាតិ លោកុត្តរា។ កេនចិ វិញ្ញេយ្យាតិ ចក្ខុវិញ្ញាណាទីសុ កេនចិ ឯកេន ចក្ខុវិញ្ញាណេន វា សោតវិញ្ញាណេន វា វិជានិតព្វា។ កេនចិ ន វិញ្ញេយ្យាតិ តេនេវ ចក្ខុវិញ្ញាណេន វា សោតវិញ្ញាណេន វា ន វិជានិតព្វា។ ឯវំ សន្តេ ទ្វិន្នម្បិ បទានំ អត្ថនានត្តតោ ទុកោ ហោតិ។

១៤-១៩។ អាសវគោច្ឆកេ អាសវន្តីតិ អាសវា។ ចក្ខុតោបិ...បេ... មនតោបិ សន្ទន្តិ បវត្តន្តីតិ វុត្តំ ហោតិ។ ធម្មតោ យាវ គោត្រភុំ, ឱកាសតោ យាវ ភវគ្គំ សវន្តីតិ វា អាសវា។ ឯតេ ធម្មេ ឯតញ្ច ឱកាសំ អន្តោករិត្វា បវត្តន្តីតិ អត្ថោ។ អន្តោករណត្ថោ ហិ អយំ 'អា'ការោ។ ចិរបារិវាសិយដ្ឋេន មទិរាទយោ អាសវា។ អាសវា វិយាតិបិ អាសវា។ លោកស្មិញ្ហិ ចិរបារិវាសិកា មទិរាទយោ អាសវាតិ វុច្ចន្តិ។ យទិ ច ចិរបារិវាសិយដ្ឋេន អាសវា, ឯតេយេវ ភវិតុមរហន្តិ។ វុត្តញ្ហេតំ – "បុរិមា, ភិក្ខវេ, កោដិ ន បញ្ញាយតិ

อวิชฺชาย, อิโต ปุพฺเพ อวิชฺชา นาโหสี”ติอาทิ (อ. นิ. ๑๐.๖๑). อายตํ วา สํสารทุกฺขํ สวนฺติ ปสวนฺตีติปิ อาสวา. ตโต อญฺเญ โน อาสวา นาม. อตฺตานํ อารมฺมณํ กตฺวา ปวตฺเตหิ สห อาสเวหีติ สาสวา. เอวํ ปวตฺตมานา นตฺถิ เอเตสํ อาสวาติ อนาสวา. เสสํ เหตุโกฏฺฐาเส วุตฺตนเยน เวทิตพฺพํ. อยํ ปน วิเสโส – ยถา ตตฺถ ‘น เหตู โข ปน ธมฺมา สเหตุกาปิ อเหตุกาปี’ติ อยํ โอสานทุโก ปฐมทุกสฺส ทุติยปทํ อาทิมฺหิ ฐเปตฺวา วุตฺโต, เอวํ อิธ ‘โน อาสวา โข ปน ธมฺมา สาสวาปิ อนาสวาปี’ติ น วุตฺโต. กิญฺจาปิ น วุตฺโต, อถ โข อยญฺจ อญฺโญ จ เอโก ตตฺถ วุตฺตนเยเนว เวทิตพฺโพ.

๑๐-๑๓. สํโยชนโกฏฺฐาเส ยสฺส วิชฺชนฺติ, ตํ ปุคฺคลํ วฏฺฏสฺมึ สํโยเชนฺติ พนฺธนฺตีติ สํโยชนา. ตโต อญฺเญ โน สํโยชนา. อารมฺมณภาวํ อุปคนฺตฺวา สํโยชนสมฺปยุตฺเตหิ สํโยชนานํ หิตาติ สํโยชนิยา. สํโยชนสฺส อารมฺมณปจฺจยภูตานํ เอตํ อธิวจนํ. น สํโยชนิยา อสํโยชนิยา. เสสํ เหตุโกฏฺฐาเส วุตฺตนเยเนว โยเชตพฺพํ.

๑๔-๑๕. คนฺถโกฏฺฐาเส ยสฺส วิชฺชนฺติ ตํ จุติปฏิสนฺธิวเสน วฏฺฏสฺมึ คนฺเถนฺติ ฆเฏนฺตีติ คนฺถา. ตโต อญฺเญ โน คนฺถา. อารมฺมณกรณวเสน คนฺเถหิ คนฺถิตพฺพาติ คนฺถนิยา. เสสํ เหตุโกฏฺฐาเส วุตฺตนเยเนว โยเชตพฺพํ. ยถา จ อิธ, เอวํ อิโต ปเรสุปิ วุตฺตาวเสสํ ตตฺถ ตตฺถ วุตฺตนเยเนว เวทิตพฺพํ.

๑๖-๑๗. โอฆโกฏฺฐาเส ยสฺส วิชฺชนฺติ ตํ วฏฺฏสฺมึเยว โอหนนฺติ โอสีทาเปนฺตีติ โอฆา. อารมฺมณํ กตฺวา อติกฺกมนียโต โอเฆหิ อติกฺกมิตพฺพาติ โอฆนิยา. โอฆานํ อารมฺมณธมฺมา เอว เวทิตพฺพา.

๑๘-๒๑. โยคโกฏฺฐาเส วฏฺฏสฺมึ โยเชนฺตีติ โยคา. โยคนิยา โอฆนิยา วิย เวทิตพฺพา.

๒๒-๒๙. นีวรณโกฏฺฐาเส จิตฺตํ นีวรนฺติ ปริโยนนฺธนฺตีติ นีวรณา. นีวรณิยา สํโยชนิยา วิย เวทิตพฺพา.

๓๐-๓๒. ปรามาสโกฏฺฐาเส ธมฺมานํ ยถาภูตํ อนิจฺจาทิอาการํ อติกฺกมิตฺวา ‘นิจฺจ’นฺติ อาทิวเสน ปวตฺตมานา ปรโต อามสนฺตีติ ปรามาสา. ปรามาเสหิ อารมฺมณกรณวเสน ปรามฏฺฐตฺตา ปรามฏฺฐา.

๓๓-๔๘. มหนฺตรทุเกสุ อารมฺมณํ อคฺคเหตฺวา อปฺปวตฺติโต สห อารมฺมเณนาติ สารมฺมณา. นตฺถิ เอเตสํ อารมฺมณนฺติ อนารมฺมณา. จินฺตนฏฺเฐน จิตฺตา, วิจิตฺตฏฺเฐน วา จิตฺตา. อวิปฺปโยควเสน เจตสิ นิยุตฺตาติ เจตสิกา. นิรนฺตรภาวูปคมนตาย, อุปฺปาทโต ยาว ภงฺคา, จิตฺเตน สํสฏฺฐาติ จิตฺตสํสฏฺฐา. เอกโต วตฺตมานาปิ นิรนฺตรภาวํ อนุปคมนตาย จิตฺเตน วิสํสฏฺฐาติ จิตฺตวิสํสฏฺฐา. สมุฏฺฐหนฺติ เอเตนาติ สมุฏฺฐานํ. จิตฺตํ สมุฏฺฐานํ เอเตสนฺติ จิตฺตสมุฏฺฐานา. สห ภวนฺตีติ สหภุโน. จิตฺเตน สหภุโน จิตฺตสหภุโน. อนุปริวตฺตนฺตีติ อนุปริวตฺติโน. กึ อนุปริวตฺตนฺติ? จิตฺตํ. จิตฺตสฺส อนุปริวตฺติโน จิตฺตานุปริวตฺติโน. จิตฺตสํสฏฺฐา จ เต จิตฺตสมุฏฺฐานา จาติ

ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានា។ ចិត្តសំសដ្ឋា ច តេ ចិត្តសមុដ្ឋានា ច ចិត្តសហភុនោ ឯវ ចាតិ ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានសហភុនោ។ ចិត្តសំសដ្ឋា ច តេ ចិត្តសមុដ្ឋានា ច ចិត្តានុបរិវត្តិនោ ឯវ ចាតិ ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានានុបរិវត្តិនោ។ សេសានិ សព្ពបទានិ វុត្តបទានិ បដិក្ខេបវសេន វេទិតព្ពានិ។ អជ្ឈត្តជ្ឈត្តំ សន្ធាយ អជ្ឈត្តត្តិកេ វុត្តវសេន អជ្ឈត្តា ច អជ្ឈត្តិកា។ តតោ ពាហិភូតាតិ ពាហិរា។ ឧបាទិយន្តេវ ភូតានិ, ន ភូតានិ វិយ ឧបាទិយន្តីតិ ឧបាទា។ ន ឧបាទិយន្តេវាតិ នោឧបាទា។

៦៩-៧៤។ ឧបាទានគោច្ឆកេ ភុសំ អាទិយន្តីតិ ឧបាទានា; ទឡ្ហគ្គាហំ គណ្ហន្តីតិ អត្ថោ។ តតោ អញ្ញេ នោឧបាទានា។

៧៥-៨២។ កិលេសគោច្ឆកេ សំកិលិដ្ឋត្តិកេ វុត្តនយេនេវ អត្ថោ វេទិតព្ពោ។

៨៣-១០០។ បិដ្ឋិទុកេសុ កាមេ អវចរន្តីតិ កាមាវចរា។ រូបេ អវចរន្តីតិ រូបាវចរា។ អរូបេ អវចរន្តីតិ អរូបាវចរា។ អយមេត្ថ សង្ខេបោ។ វិត្ថារតោ បន ឯតេ ឧបរិ អាវិ ភវិស្សន្តិ។ តេភូមកវដ្ដេ បរិយាបន្នា អន្តោគធាតិ បរិយាបន្នា។ តស្មិំ ន បរិយាបន្នាតិ អបរិយាបន្នា។ វដ្ដមូលំ ឆិន្ទន្តា និព្ពានំ អារម្មណំ កត្វា វដ្ដតោ និយ្យន្តីតិ និយ្យានិកា។ ឥមិនា លក្ខណេន ន និយ្យន្តីតិ អនិយ្យានិកា។ ចុតិយា វា អត្តនោ វា បវត្តិយា អនន្តរំ ផលទានេ និយតត្តា និយតា។ តថា អនិយតត្តា អនិយតា។ អញ្ញេ ធម្មេ ឧត្តរន្តិ បជហន្តីតិ ឧត្តរា។ អត្តានំ ឧត្តរិតុំ អសមត្ថេហិ សហ ឧត្តរេហីតិ សឧត្តរា។ នត្ថិ ឯតេសំ ឧត្តរាតិ អនុត្តរា។ រណន្តិ ឯតេហីតិ រណា; យេហិ អភិភូតា សត្តា នានប្បការេន កន្ទន្តិ បរិទេវន្តិ, តេសំ រាគាទីនំ ឯតំ អធិវចនំ។ សម្បយោគវសេន បហានេកដ្ឋតាវសេន ច សហ រណេហីតិ សរណា។ តេនាការេន តេសំ រណានំ អភាវតោ អរណា។

សុត្តន្តិកទុកមាតិកាបទវណ្ណនា

១០១-១០៨។ សុត្តន្តិកទុកេសុ វិជ្ជំ ភជន្តីតិ វិជ្ជាភាគិនោ; វិជ្ជាភាគេ វិជ្ជាកោដ្ឋាសេ វត្តន្តីតិបិ វិជ្ជាភាគិនោ។ តត្ថ វិបស្សនាញាណំ, មនោមយិទ្ធិ, ឆ អភិញ្ញាតិ អដ្ឋ វិជ្ជា។ បុរិមេន អត្ថេន តាហិ សម្បយុត្តធម្មាបិ វិជ្ជាភាគិនោ។ បច្ឆិមេន អត្ថេន តាសុ យា កាចិ ឯកា វិជ្ជា វិជ្ជា។ សេសា វិជ្ជាភាគិនោតិ។ ឯវំ វិជ្ជាបិ វិជ្ជាយ សម្បយុត្តធម្មាបិ វិជ្ជាភាគិនោត្វេវ វេទិតព្ពា។ ឥធ បន សម្បយុត្តធម្មាវ អធិប្បេតា។ អវិជ្ជំ ភជន្តីតិ អវិជ្ជាភាគិនោ។ អវិជ្ជាភាគេ អវិជ្ជាកោដ្ឋាសេ វត្តន្តីតិបិ អវិជ្ជាភាគិនោ។ តត្ថ ទុក្ខបដិច្ឆាទកំ តមោ, សមុទយាទិបដិច្ឆាទកន្តិ ចតស្សោ អវិជ្ជា។ បុរិមនយេនេវ តាហិ សម្បយុត្តធម្មាបិ អវិជ្ជាភាគិនោ។ តាសុ យា កាចិ ឯកា អវិជ្ជា អវិជ្ជា។ សេសា អវិជ្ជាភាគិនោតិ។ ឯវំ អវិជ្ជាបិ អវិជ្ជាយ សម្បយុត្តធម្មាបិ អវិជ្ជាភាគិនោត្វេវ វេទិតព្ពា។ ឥធ បន សម្បយុត្តធម្មាវ អធិប្បេតា។

បុន អនជ្ឈោត្ថរណាការេន កិលេសន្ធការំ វិទ្ធំសេតុំ អសមត្ថតាយ វិជ្ជុ ឧបមា ឯតេសន្តិ វិជ្ជូបមា។ និស្សេសំ វិទ្ធំសនសមត្ថតាយ វជិរំ ឧបមា ឯតេសន្តិ វជិរូបមា។ ពាលេសុ ឋិតត្តា យត្ថ ឋិតា តទុបចារេន ពាលា។ បណ្ឌិតេសុ ឋិតត្តា បណ្ឌិតា។ ពាលករត្តា វា ពាលា,

បណ្ឌិតករត្តា បណ្ឌិតា។ កណ្ហាតិ កាឡកា, ចិត្តស្ស អបភស្សរភាវករណា។ សុក្កាតិ ឱទាតា, ចិត្តស្ស បភស្សរភាវករណា។ កណ្ហាភិជាតិហេតុតោ វា កណ្ហា; សុក្កាភិជាតិហេតុតោ សុក្កា។ ឥធ ចេវ សម្បរាយេ ច តបេន្តីតិ តបនីយា។ ន តបនីយា អតបនីយា។

អធិវចនទុកាទយោ តយោ អត្ថតោ និន្នានាករណា; ព្យញ្ជនមេវេត្ថ នានំ។ សិរិវឌ្ឍកោ ធនវឌ្ឍកោតិ អាទយោ ហិ វចនមត្តមេវ អធិការំ កត្វា បវត្តា អធិវចនា នាម។ អធិវចនានំ បថា អធិវចនបថា។ “អភិសង្ខរោន្តីតិ ខោ, ភិក្ខវេ, តស្មា សង្ខារា”តិ (សំ។ និ។ ៣។ ៧៩) ឯវំ និទ្ធារេត្វា សហេតុកំ កត្វា វុច្ចមានា អភិលាបា និរុត្តិ នាម។ និរុត្តីនំ បថា និរុត្តិបថា។ តក្កោ វិតក្កោ សង្កប្បោតិ (ធ។ ស។ ៧) ឯវំ តេន តេន បការេន ញាបនតោ បញ្ញត្តិ នាម។ បញ្ញត្តីនំ បថា បញ្ញត្តិបថា។ ឯត្ថ ច ឯកំ ទុកំ វត្វាបិ ឥតរេសំ វចនេ បយោជនំ ហេតុគោច្ឆកេ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពំ។

១០៩-១១៨។ នាមរូបទុកេ នាមករណដ្ឋេន នមនដ្ឋេន នាមនដ្ឋេន ច នាមំ។ រុប្បនដ្ឋេន រូបំ។ អយមេត្ថ សង្ខេបោ។ វិត្ថារោ បន និក្ខេបកណ្ឌេ អាវិ ភវិស្សតិ។ អវិជ្ជាតិ ទុក្ខាទីសុ អញ្ញាណំ។ ភវតណ្ហាតិ ភវបត្ថនា។ ភវទិដ្ឋីតិ ភវោ វុច្ចតិ សស្សតំ; សស្សតវសេន ឧប្បជ្ជនកទិដ្ឋិ។ វិភវទិដ្ឋីតិ វិភវោ វុច្ចតិ ឧច្ឆេទំ; ឧច្ឆេទវសេន ឧប្បជ្ជនកទិដ្ឋិ។ សស្សតោ អត្តា ច លោកោ ចាតិ បវត្តា ទិដ្ឋិ សស្សតទិដ្ឋិ។ ឧច្ឆិជ្ជិស្សតីតិ បវត្តា ទិដ្ឋិ ឧច្ឆេទទិដ្ឋិ។ អន្តវាតិ បវត្តា ទិដ្ឋិ អន្តវាទិដ្ឋិ។ អនន្តវាតិ បវត្តា ទិដ្ឋិ អនន្តវាទិដ្ឋិ។ បុព្ពន្តំ អនុគតា ទិដ្ឋិ បុព្ពន្តានុទិដ្ឋិ។ អបរន្តំ អនុគតា ទិដ្ឋិ អបរន្តានុទិដ្ឋិ។ អហិរិកន្តិ យំ ន ហិរីយតិ ហិរីយិតព្ពេនាតិ (ធ។ ស។ ៣៨៧) ឯវំ វិត្ថារិតា និល្លជ្ជតា។ អនោត្តប្បន្តិ យំ ន ឱត្តប្បតិ ឱត្តប្បិតព្ពេនាតិ ឯវំ វិត្ថារិតា អភាយនកអាការោ។ ហិរីយនា ហិរី, ឱត្តប្បនា ឱត្តប្បំ។ ទោវចស្សតាទីសុ ទុក្ខំ វចោ ឯតស្មិំ វិប្បដិកូលគាហិម្ហិ វិបច្ចនីកសាតេ អនាទរេ បុគ្គលេតិ ទុព្ពចោ។ តស្ស កម្មំ ទោវចស្សំ។ តស្ស ភាវោ ទោវចស្សតា។ បាបា អស្សទ្ធាទយោ បុគ្គលា ឯតស្ស មិត្តាតិ បាបមិត្តោ; តស្ស ភាវោ បាបមិត្តតា។ សោវចស្សតា ច កល្យាណមិត្តតា ច វុត្តបដិបក្ខនយេន វេទិតព្ពា។

១១៩-១២៣។ ‘បញ្ចបិ អាបត្តិក្ខន្ធា អាបត្តិយោ, សត្តបិ អាបត្តិក្ខន្ធា អាបត្តិយោ’តិ (ធ។ ស។ ១៣១៩) ឯវំ វុត្តាសុ អាបត្តីសុ កុសលភាវោ អាបត្តិកុសលតា។ តាហិ អាបត្តីហិ វុដ្ឋានេ កុសលភាវោ អាបត្តិវុដ្ឋានកុសលតា។ សមាបត្តីសុ កុសលភាវោ សមាបត្តិកុសលតា។ សមាបត្តីនំ អប្បនាបរិច្ឆេទបញ្ញាយេតំ អធិវចនំ។ សមាបត្តីហិ វុដ្ឋានេ កុសលភាវោ សមាបត្តិវុដ្ឋានកុសលតា។ អដ្ឋារសសុ ធាតូសុ កុសលភាវោ ធាតុកុសលតា។ តាសំយេវ ធាតូនំ មនសិការេ កុសលភាវោ មនសិការកុសលតា។ ចក្ខាយតនាទីសុ កុសលភាវោ អាយតនកុសលតា។ ទ្វាទសង្គេ បដិច្ចសមុប្បាទេ កុសលភាវោ បដិច្ចសមុប្បាទកុសលតា។ ឋានេ ឋានេ កុសលភាវោ ឋានកុសលតា។ ឋានន្តិ ការណំ វុច្ចតិ។ តស្មិំ ហិ តទាយត្តវុត្តិតាយ ផលំ តិដ្ឋតិ នាម, តស្មា ឋានន្តិ វុត្តំ។ អដ្ឋានេ កុសលភាវោ អដ្ឋានកុសលតា។

១២៤-១២៦។ ឧជុភាវោ អជ្ជវោ។ មុទុភាវោ មទ្ទវោ។ អធិវាសនសង្ខាតោ ខមនភាវោ ខន្តិ។ សុរតស្ស ភាវោ សោរច្ចំ។ សម្មោទកមុទុកភាវសង្ខាតោ សខិលភាវោ សាខល្យំ។ យថា បរេហិ សទ្ធិំ អត្តនោ ឆិទ្ទំ ន ហោតិ ឯវំ ធម្មាមិសេហិ បដិសន្ថរណំ

ປຏິສນ຺ຖາເຣາ. ອິນ຺ທ຺ຣິຍສໍວຣເຠທສງ຺ຂາເຕາ ມນຈ຺ຉຏ຺ເຐສຸ ອິນ຺ທ຺ຣິເຍສຸ ອຄຸຕ຺ຕທ຺ວາຣຠາເວາ ອິນ຺ທ຺ຣິເຍສຸ ອຄຸຕ຺ຕທ຺ວາຣຕາ. ປຏິຄ຺ຄຫຓປຣິເຠາຄວເສນ ເຠາຊເນ ມຕ຺ຕໍ ອຊານນຠາເວາ ເຠາຊເນ ອມຕ຺ຕຎ຺ຎຸຕາ. ອນນ຺ຕຣທຸເກາ ວຸຕ຺ຕປຏິປກ຺ຂນເຍນ ເວທິຕພ຺ເພາ. ສຕິວິປ຺ປວາສສງ຺ຂາເຕາ ມຸຏ຺ຐສ຺ສຕິຠາເວາ ມຸຏ຺ຐສ຺ສຈ຺ຈໍ. ອສມ຺ປຊານຠາເວາ ອສມ຺ປຊຎ຺ຎໍ. ສຣຕີຕິ ສຕິ. ສມ຺ປຊານາຕີຕິ ສມ຺ປຊຎ຺ຎໍ. ອປ຺ປຏິສງ຺ຂາເນ ອກມ຺ປິຍຏ຺ເຐນ ປຏິສງ຺ຂານສງ຺ຂາຕໍ ພລໍ ປຏິສງ຺ຂານພລໍ. ວີຣິຍສີເສນ ສຕ຺ຕ ເພາຊ຺ຌງ຺ເຄ ຠາເວນ຺ຕສ຺ສ ອຸປ຺ປນ຺ນໍ ພລໍ ຠາວນາພລໍ. ປຈ຺ຈນີກຘມ຺ເມ ສເມຕີຕິ ສມເຖາ. ອນິຈ຺ຈາທິວເສນ ວິວິເຘນ ອາກາເຣນ ປສ຺ສຕີຕິ ວິປສ຺ສນາ. ສມເຖາວ ຕໍ ອາກາຣໍ ຄເຫຕ຺ວາ ປຸນ ປວຕ຺ເຕຕພ຺ພສ຺ສ ສມຖສ຺ສ ນິມິຕ຺ຕວເສນ ສມຖນິມິຕ຺ຕໍ. ປຄ຺ຄາຫນິມິຕ຺ເຕປິ ເອເສວ ນເຍາ. ສມ຺ປຍຸຕ຺ຕຘມ຺ເມ ປຄ຺ຄຓ຺ຫາຕີຕິ ປຄ຺ຄາເຫາ. ນ ວິກ຺ຂິປຕີຕິ ອວິກ຺ເຂເປາ.

໑໓໕-໑໔໒. ສີລວິນາສິກາ ອສໍວຣສງ຺ຂາຕາ ສີລສ຺ສ ວິປຕ຺ຕິ ສີລວິປຕ຺ຕິ. ສມ຺ມາທິຏ຺ຐິວິນາສິກາ ມິຈ຺ຉາທິຏ຺ຐິສງ຺ຂາຕາ ທິຏ຺ຐິຍາ ວິປຕ຺ຕິ ທິຏ຺ຐິວິປຕ຺ຕິ. ເສາຣຈ຺ຈເມວ ສີລສ຺ສ ສມ຺ປາທນເຕາ ສີລປຣິປູຣຓເຕາ ສີລສ຺ສ ສມ຺ປທາຕິ ສີລສມ຺ປທາ. ທິຏ຺ຐິປາຣິປູຣິຠູຕໍ ຎາຓໍ ທິຏ຺ຐິຍາ ສມ຺ປທາຕິ ທິຏ຺ຐິສມ຺ປທາ. ວິສຸທ຺ຘິຠາວໍ ສມ຺ປຕ຺ຕາ ສີລສງ຺ຂາຕາ ສີລສ຺ສ ວິສຸທ຺ຘິ, ສີລວິສຸທ຺ຘິ. ນິພ຺ພານສງ຺ຂາຕໍ ວິສຸທ຺ຘິ ປາເປຕຸໍ ສມຕ຺ຖໍ, ທສ຺ສນສງ຺ຂາຕາ, ທິຏ຺ຐິ ຍາ ວິສຸທ຺ຘິ ທິຏ຺ຐິວິສຸທ຺ຘິ. ທິຏ຺ຐິວິສຸທ຺ຘິ ເຂາ ປນ ຍຖາທິຏ຺ຐິສ຺ສ ຈ ປຘານນ຺ຕິ ກມ຺ມສ຺ສກຕຎ຺ຎາຓາທິສງ຺ຂາຕາ ທິຏ຺ຐິວິສຸທ຺ຘິ ເຈວ ຍຖາທິຏ຺ຐິສ຺ສ ຈ ອນຸຣູປທິຏ຺ຐິສ຺ສ ກລ຺ຍາຓທິຏ຺ຐິສ຺ສ ຕໍສມ຺ປຍຸຕ຺ຕເມວ ປຘານໍ. ສໍເວເຄາຕິ ຊາຕິອາທີນິ ປຏິຈ຺ຈ ອຸປ຺ປນ຺ນຠຍສງ຺ຂາຕໍ ສໍວິຊ຺ຊນໍ. ສໍເວຊນີຍຏ຺ຐານນ຺ຕິ ສໍເວຄຊນກໍ ຊາຕິອາທິກາຣຓໍ. ສໍວິຄ຺ຄສ຺ສ ຈ ເຍານິເສາ ປຘານນ຺ຕິ ເອວໍ ສໍເວຄຊາຕສ຺ສ ອຸປາຍປຘານໍ. ອສນ຺ຕຸຏ຺ຐິຕາ ຈ ກຸສເລສຸ ຘມ຺ເມສູຕິ ກຸສລຘມ຺ມປູຣເຓ ອສນ຺ຕຸຏ຺ຐິຠາເວາ. ອປ຺ປຏິວານິຕາ ຈ ປຘານສ຺ມິນ຺ຕິ ອຣຫຕ຺ຕໍ ອປ຺ປຕ຺ວາ ປຘານສ຺ມິໍ ອນິວຕ຺ຕນຕາ ອເນາສກ຺ກນຕາ. ວິຊານນເຕາ ວິຊ຺ຊາ. ວິມຸຈ຺ຈນເຕາ ວິມຸຕ຺ຕິ. ຂເຍ ຎາຓນ຺ຕິ ກິເລສກ຺ຂຍກເຣ ອຣິຍມຄ຺ເຄ ຎາຓໍ. ອນຸປ຺ປາເທ ຎາຓນ຺ຕິ ປຏິສນ຺ຘິວເສນ ອນຸປ຺ປາທຠູເຕ ຕໍຕໍມຄ຺ຄວຊ຺ຌກິເລສານໍ ອນຸປ຺ປາທປຣິເຍາສາເນ ອຸປ຺ປນ຺ເນ ອຣິຍຜເລ ຎາຓໍ. ອຍໍ ມາຕິກາຍ ອນຸປຸພ຺ພປທວຓ຺ຓນາ.

ທຸກມາຕິກາປທວຓ຺ຓນາ ນິຏ຺ຐິຕາ.

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

កាយាចនរក្យុរលបឥកាឌតឹយំ

១៑ ពួកាតិ យឆាតិក្លិត្តាឃ យាតិកាឃ បក្ខហិតេត ឆេយុ បកេកេតា កេយ្សុតុំ កតេយ ឆយ្ញា ក្យុរលិតិ ព្ទាតំ បឥកាឌតឹយំ អារេន្ធ៑ តត្ថ ឃនេតំ ឃស្តិ៍ បរយេយ កាយាចនេរ៍ ក្យុរលំ ឱត្តិ ទ្ធប្បត្តិ េហាតីតិ បឥយំ កាយាចនរក្យុរលំ ក្យិតំ, តស្ស តាច តិទ្ទេរេ ឆយុចចត្តាគចារេរា បក្ខហចារេរា ឫញ្ញាតចារេរាតិ តេឃា យហាចារា េហាត្តិ៑ េតស្ ឆយុចចត្តាគចារេរា ទ្ធទ្ទេរតិទ្ទេរចេរេគ ខ្ចិឆា ជិេតា៑ េតស្ ទ្ធទ្ទេរចារេស្ស បុគ្គា, បរយឃតិទ្ទេរេសា, ឆយុទ្ទេរេសា, អប្បតាតិ ចត្តារេរា បរិច្ឆេឆា៑ េតស្ ‘កតេយ ឆយ្ញា ក្យុរលិ’តិ អឃំ បុគ្គា គាយ៑ ‘ឃស្តិ៍ បរយេយ កាយាចនេរ៍…េប… តស្តិ៍ បរយេយ’តិ អឃំ បរយឃតិទ្ទេរេសា គាយ៑ ‘ចេស្សា េហាតិ…េប… អចិេក្លេបិ េហាតី’តិ អឃំ ឆយុទ្ទេរេសា គាយ៑ ‘េឃ ចា បគ តស្តិ៍ បរយេយ អេញ្ញាបិ អត្ថិ បដិច្ចបរយុប្បត្តា អទ្ធបិេតា ឆយ្ញា ព្ទេយ ឆយ្ញា ក្យុរលិ’តិ អឃំ អប្បតា គាយ៑

ឲចំ ចត្ថហិ បរិច្ឆេឆហិ ជិតស្ស ទ្ធទ្ទេរចារេស្ស ឃ្លាឃំ បឥេយា បុគ្គាបរិច្ឆេឆា, តត្ថ ‘កតេយ ឆយ្ញា ក្យុរលិ’តិ អឃំ កេឆត្យុកម្យុតាបុគ្គា៑ បញ្ចុចិឆាហិ បុគ្គា – អឌិដ្ឋេឌាតគាបុគ្គា, ឌិដ្ឋសំបត្តគាបុគ្គា, ចិយតិេច្ឆឆគាបុគ្គា, អត្យុយតិបុគ្គា, កេឆត្យុកម្យុតាបុគ្គាតិ៑ តាឃំ ព្ទាតំ គាគត្តិ –

កតយា អឌិដ្ឋេឌាតគាបុគ្គា? បកតិឃា លក្ខលំ អេញ្ញាតំ េហាតិ, អឌិដ្ឋំ អត្យុលិតំ អតីទិតំ អចិក្ខតំ អចិកាចិតំ៑ តស្ស ឌាកាឃ ឆស្សតាឃ ត្យុលគាឃ តីរណាឃ ចិក្ខតត្តាឃ ចិកាចគត្តាឃ បញ្ញាបុគ្គតិ៑ អឃំ អឌិដ្ឋេឌាតគាបុគ្គា (យហាតិ៑ ១៤០; ធ្វឡអតិ៑ បុណ្ណកយាឈចបុគ្គាតិទ្ទេរ ១៧)៑

កតយា ឌិដ្ឋសំបត្តគាបុគ្គា? បកតិឃា លក្ខលំ ឌាតំ េហាតិ, ឌិដ្ឋំ ត្យុលិតំ តីទិតំ ចិក្ខតំ ចិកាចិតំ, េសា អេញ្ញាហិ បណ្ឌិេតហិ បឌ្ឌិ សំបត្តគត្តាឃ បញ្ញាបុគ្គតិ៑ អឃំ ឌិដ្ឋសំបត្តគាបុគ្គា (យហាតិ៑ ១៤០; ធ្វឡអតិ៑ បុណ្ណកយាឈចបុគ្គាតិទ្ទេរ ១៧)៑

កតយា ចិយតិេច្ឆឆគាបុគ្គា? បកតិឃា សំរឃបក្ខេត្តា េហាតិ, ចិយតិបក្ខេត្តា េច្ឆឡហកឌារេតា – ‘ឲចំ ត្យ េឈា, គត្យ េឈា, កិំ ត្យ េឈា, កចំ ត្យ េឈា’តិ៑ េសា ចិយតិេច្ឆឆគត្តាឃ បញ្ញាបុគ្គតិ៑ អឃំ ចិយតិេច្ឆឆគាបុគ្គា (យហាតិ៑ ១៤០; ធ្វឡអតិ៑ បុណ្ណកយាឈចបុគ្គាតិទ្ទេរ ១៧)៑

កតយា អត្យុយតិបុគ្គា? គកចា កិក្ខុតំ អត្យុយតិឃា បញ្ញាបុគ្គតិ – ‘តំ កិំ យញ្ញាឆ, កិក្ខេច, ទ្ធបំ តិច្ចំ ចា អតិច្ចំ ចា’តិ? ‘អតិច្ចំ, កេត្ត’៑ ‘ឃំ បគាតិច្ចំ ទ្យុក្ខំ ចា តំ ស្យុលំ ចា’តិ? ‘ទ្យុក្ខំ, កេត្ត’ ៑ ‘ឃំ បគាតិច្ចំ ទ្យុក្ខំ ចិបរិណាឃឆម្មំ, កល្លំ ត្យ តំ បរយត្យុបស្សិតុំ ឲតំ យយ, ឲេសាហយស្មិ៍, ឲេសា េយ អត្តា’តិ? ‘េគាេហតំ, កេត្ត’តិ (សំ៑ តិ៑ ១៑លិ៨; យហាច៑ ៧១)៑ អឃំ អត្យុយតិបុគ្គា៑

កតយា កេឆត្យុកម្យុតាបុគ្គា? គកចា កិក្ខុតំ កេឆត្យុកម្យុតាឃ បញ្ញាបុគ្គតិ៑ “ចត្តារេរាេយ, កិក្ខេច, សតិបដ្ឋាគា៑ កតេយ ចត្តារេរា”តិ (ឌី៑

និ. ១.១៥១)? អយំ កថេតុកម្យតាបុច្ឆាតិ.

តត្ថ ពុទ្ធានំ បុរិមា តិស្សោ បុច្ឆា នត្ថិ. កស្មា? ពុទ្ធានញ្ហិ តីសុ អទ្ធាសុ កិញ្ចិ សង្ខតំ, អទ្ធាវិមុត្តំ វា អសង្ខតំ, អទិដ្ឋំ អជោតិតំ អតុលិតំ អតីរិតំ អវិភូតំ អវិភាវិតំ នាម នត្ថិ. តេន តេសំ អទិដ្ឋជោតនាបុច្ឆា នត្ថិ. យំ បន ភគវតា អត្តនោ ញាណេន បដិវិទ្ធំ, តស្ស អញ្ញេន សមណេន វា ព្រាហ្មណេន វា ទេវេន វា មារេន វា ព្រហ្មុនា វា សទ្ធិំ សំសន្ទនកិច្ចំ នត្ថិ. តេនស្ស ទិដ្ឋសំសន្ទនាបុច្ឆា នត្ថិ. យស្មា បនេស អកថំកថី តិណ្ណវិចិកិច្ឆោ សព្ពធម្មេសុ វិហតសំសយោ, តេនស្ស វិមតិច្ឆេទនាបុច្ឆា នត្ថិ. ឥតរា ទ្វេ បន បុច្ឆា ភគវតោ អត្ថិ. តាសុ អយំ កថេតុកម្យតាបុច្ឆាតិ វេទិតព្ពា.

តត្ថ 'កតមេ'តិបទេន និទ្ទិសិតព្ពធម្មេ បុច្ឆតិ. 'ធម្មា កុសលា'តិ ហិ វចនមត្តេន 'កិំ កតា កិំ វា ករោន្តី'តិ ន សក្កា ញាតុំ. 'កតមេ'តិ វុត្តេ បន តេសំ បុដ្ឋភាវោ បញ្ញាយតិ. តេន វុត្តំ 'កតមេតិបទេន និទ្ទិសិតព្ពធម្មេ បុច្ឆតី'តិ. 'ធម្មា កុសលា'តិបទទ្វយេន បុច្ឆាយ បុដ្ឋធម្មេ ទស្សេតិ. តេសំ អត្ថោ ហេដ្ឋា បកាសិតោវ.

កស្មា បនេត្ថ មាតិកាយំ វិយ 'កុសលា ធម្មា'តិ អវត្វា 'ធម្មា កុសលា'តិ បទានុក្កមោ កតោតិ? បភេទតោ ធម្មានំ ទេសនំ ទីបេត្វា បភេទវន្តទស្សនត្ថំ. ឥមស្មិញ្ហិ អភិធម្មេ ធម្មាវ ទេសេតព្ពា. តេ ច កុសលាទីហិ បភេទេហិ អនេកប្បភេទា. តស្មា ធម្មាយេវ ឥធ ទេសេតព្ពា . នាយំ វោហារទេសនា. តេ ច អនេកប្បភេទតោ ទេសេតព្ពា, ន ធម្មមត្តតោ. បភេទតោ ហិ ទេសនា ឃនវិនិព្ភោគបដិសម្ភិទាញាណាវហា ហោតីតិ 'កុសលា ធម្មា'តិ វុត្តំ បភេទតោ ធម្មានំ ទេសនំ ទីបេត្វា, ឥទានិ យេ តេន បភេទេន ទេសេតព្ពា ធម្មា តេ ទស្សេតុំ, អយំ 'កតមេ ធម្មា កុសលា'តិ បទានុក្កមោ កតោតិ វេទិតព្ពោ. បភេទវន្តេសុ ហិ ទស្សិតេសុ បភេទោ ទស្សិយមានោ យុជ្ជតិ សុវិញ្ញេយ្យោ ច ហោតីតិ.

ឥទានិ យស្មិំ សមយេ កាមាវចរំ កុសលំ ចិត្តន្តិ. ឯត្ថ –

សមយេ និទ្ទិសិ ចិត្តំ, ចិត្តេន សមយំ មុនិ;

និយមេត្វាន ទីបេតុំ, ធម្មេ តត្ថ បភេទតោ.

'យស្មិំ សមយេ កាមាវចរំ កុសលំ ចិត្ត'ន្តិ ហិ និទ្ទិសន្តោ ភគវា សមយេ ចិត្តំ និទ្ទិសិ. កិំការណា? តេន សមយនិយមិតេន ចិត្តេន បរិយោសានេ 'តស្មិំ សមយេ'តិ វុត្តំ សមយំ និយមេត្វាន, អថ វិជ្ជមានេបិ សមយនានត្តេ យស្មិំ សមយេ ចិត្តំ តស្មិំយេវ សមយេ ផស្សោ ហោតិ, វេទនា ហោតីតិ វុត្តំ តស្មិំ ចិត្តនិយមិតេ សមយេ វុត្តេ សន្តតិសមូហកិច្ចារម្មណឃនវសេន ទុរនុពោធប្បភេទេ ផស្សវេទនាទយោ ធម្មេ ទីបេតុន្តិ អត្ថោ.

ឥទានិ ‘យស្មិំ សមយេ’តិអាទីសុ អយមនុបុព្វបទវណ្ណនា។ យស្មិន្តិ អនិយមតោ ភុម្មនិទ្ទេសោ។ សមយេតិ អនិយមនិទ្ទិដ្ឋបរិទីបនំ។ ឯត្តាវតា អនិយមតោ សមយោ និទ្ទិដ្ឋោ ហោតិ។ តត្ថ សមយសទ្ទោ –

សមវាយេ ខណេ កាលេ, សមូហេ ហេតុ ទិដ្ឋិសុ;

បដិលាភេ បហានេ ច, បដិវេធេ ច ទិស្សតិ។

តថា ហិស្ស “អប្បេវ នាម ស្វេបិ ឧបសង្កមេយ្យាម កាលញ្ច សមយញ្ច ឧបាទាយា”តិ (ទី។ និ។ ១.៤៤៧) ឯវមាទីសុ សមវាយោ អត្ថោ។ “ឯកោវ ខោ, ភិក្ខវេ, ខណោ ច សមយោ ច ព្រហ្មចរិយវាសាយា”តិអាទីសុ (អ។ និ។ ៨.២៩) ខណោ។ “ឧណ្ហសមយោ បរិឡាហសមយោ”តិអាទីសុ (បាចិ។ ៣៥៨) កាលោ។ “មហាសមយោ បវនស្មិ”ន្តិអាទីសុ សមូហោ។ “សមយោបិ ខោ តេ, ភទ្ទាលិ, អប្បដិវិទ្ធោ អហោសិ – ភគវា ខោ សាវត្ថិយំ វិហរតិ, ភគវាបិ មំ ជានិស្សតិ ‘ភទ្ទាលិ នាម ភិក្ខុ សត្ថុសាសនេ សិក្ខាយ អបរិបូរការី’តិ។ អយម្បិ ខោ តេ, ភទ្ទាលិ, សមយោ អប្បដិវិទ្ធោ អហោសី”តិអាទីសុ (ម។ និ។ ២.១៣៥) ហេតុ។ “តេន ខោ បន សមយេន ឧគ្គាហមានោ បរិព្វាជកោ សមណមុណ្ឌិកាបុត្តោ សមយប្បវាទកេ តិន្ទុកាចីរេ ឯកសាលកេ មល្លិកាយ អារាមេ បដិវសតី”តិអាទីសុ (ម។ និ។ ២.២៦០) ទិដ្ឋិ។

“ទិដ្ឋេ ធម្មេ ច យោ អត្ថោ, យោ ចត្ថោ សម្បរាយិកោ;

អត្ថាភិសមយា ធីរោ, បណ្ឌិតោតិ បវុច្ចតី”តិ។ (សំ។ និ។ ១.១២៩) –

អាទីសុ បដិលាភោ។ “សម្មា មានាភិសមយា អន្តមកាសិ ទុក្ខស្សា”តិអាទីសុ (ម។ និ។ ១.២៨) បហានំ។ “ទុក្ខស្ស បីឡនដ្ឋោ សង្ខតដ្ឋោ សន្តាបដ្ឋោ វិបរិណាមដ្ឋោ អភិសមយដ្ឋោ”តិអាទីសុ (បដិ។ ម។ ២.៨) បដិវេធោ។ ឯវមនេកេសុ សមយេសុ –

សមវាយោ ខណោ កាលោ, សមូហោ ហេតុយេវ ច;

ឯតេ បញ្ចបិ វិញ្ញេយ្យា, សមយា ឥធ វិញ្ញុនា។

‘យស្មិំ សមយេ កាមាវចរំ កុសល’ន្តិ ឥមស្មិញ្ហិ កុសលាធិការេ តេសុ នវសុ សមយេសុ ឯតេ សមវាយាទយោ បញ្ច សមយា បណ្ឌិតេន វេទិតព្ពា។

ᨲᩮᩈᩩ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩈᩣᨾᨣ᩠ᨣᩦ, ᩈᨾᩅᩣᨿᩮᩣ ᨡᨱᩮᩣ ᨸᨶ;

ᩑᨠᩮᩣᩅ ᨶᩅᨾᩮᩣ ᨬᩮᨿ᩠ᨿᩮᩣ, ᨧᨠ᩠ᨠᩣᨶᩥ ᨧᨲᩩᩁᩮᩣᨸᩥ ᨧ᪨

ᨿᩣ ᩉᩥ ᩑᩈᩣ ᩈᩣᨵᩣᩁᨱᨹᩃᨶᩥᨷ᩠ᨹᩣᨴᨠᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᩈᨱ᩠ᨮᩥᨲᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣᨶᩴ ᩈᩣᨾᨣ᩠ᨣᩦ, ᩈᩣ ᩍᨵ ᩈᨾᩅᩣᨿᩮᩣᨲᩥ ᨬᩣᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ “ᩑᨠᩮᩣᩅ ᨡᩮᩣ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨡᨱᩮᩣ ᨧ ᩈᨾᨿᩮᩣ ᨧ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᨧᩁᩥᨿᩅᩣᩈᩣᨿᩣ”ᨲᩥ (ᩋ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪈᪨᪂᪉) ᩑᩅᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨸᨶ ᨶᩅᨾᩮᩣᩅ ᨡᨱᩮᩣ ᩑᨠᩮᩣ ᨡᨱᩮᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᨿᩣᨶᩥ ᨧ ᨸᨶᩮᨲᩣᨶᩥ “ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥᨾᩣᨶᩥ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨧᨠ᩠ᨠᩣᨶᩥ ᨿᩮᩉᩥ ᩈᨾᨶ᩠ᨶᩣᨣᨲᩣᨶᩴ ᨴᩮᩅᨾᨶᩩᩔᩣᨶᩴ ᨧᨲᩩᨧᨠ᩠ᨠᩴ ᩅᨲ᩠ᨲᨲᩦ”ᨲᩥ – ᩑᨲ᩠ᨳ ‘ᨸᨲᩥᩁᩪᨸᨴᩮᩈᩅᩣᩈᩮᩣ, ᩈᨷ᩠ᨷᩩᩁᩥᩈᩪᨸᨶᩥᩔᨿᩮᩣ, ᩋᨲ᩠ᨲᩈᨾ᩠ᨾᩣᨸᨱᩥᨵᩥ, ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮ ᨧ ᨠᨲᨸᩩᨬ᩠ᨬᨲᩣ’ᨲᩥ (ᩋ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪄᪨᪃᪁) ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᨧᨠ᩠ᨠᩣᨶᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ, ᩑᨲᩣᨶᩥ ᨧ ᩑᨠᨩ᩠ᨫᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩒᨠᩣᩈᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨡᨱᩮᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣᨶᩥ᪨ ᨲᩣᨶᩥ ᩉᩥ ᨠᩩᩈᩃᩩᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩒᨠᩣᩈᨽᩪᨲᩣᨶᩥ᪨

ᩑᩅᩴ ᩈᨾᩅᩣᨿᨬ᩠ᨧ ᨡᨱᨬ᩠ᨧ ᨬᨲ᩠ᩅᩣ ᩍᨲᩁᩮᩈᩩ –

ᨲᩴ ᨲᩴ ᩏᨷᩣᨴᩣᨿ ᨷᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᨠᩣᩃᩮᩣ ᩅᩮᩣᩉᩣᩁᨾᨲ᩠ᨲᨠᩮᩣ;

ᨸᩩᨬ᩠ᨩᩮᩣ ᨹᩔᩣᨴᩥᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ, ᩈᨾᩪᩉᩮᩣᨲᩥ ᩅᩥᨽᩣᩅᩥᨲᩮᩣ᪨

‘ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨠᩣᩃᩮᩣ ᩁᩪᨸᨠᩣᩃᩮᩣ’ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᩉᩥ ᨶᨿᩮᨶ ᨵᨾ᩠ᨾ ᩅᩤ, ‘ᩋᨲᩦᨲᩮᩣ ᩋᨶᩣᨣᨲᩮᩣ’ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᨶᨿᩮᨶ ᨵᨾ᩠ᨾᩅᩩᨲ᩠ᨲᩥ ᩅᩤ, ‘ᩈᩦᨲᨠᩣᩃᩮᩣ ᩏᨱ᩠ᩉᨠᩣᩃᩮᩣ’ᨲᩥ ᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᨶᨿᩮᨶ ᨵᨾ᩠ᨾᨸᨭᩥᨸᩣᨭᩥ ᩅᩤ, ‘ᩏᨷ᩠ᨷᩣᨴᨠᩣᩃᩮᩣ ᨩᩁᩣᨠᩣᩃᩮᩣ’ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᨶᨿᩮᨶ ᨵᨾ᩠ᨾᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ ᩅᩤ, ‘ᩅᩮᨴᩥᨿᨶᨠᩣᩃᩮᩣ ᩈᨬ᩠ᨩᩣᨶᨶᨠᩣᩃᩮᩣ’ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᨶᨿᩮᨶ ᨵᨾ᩠ᨾᨠᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᩅᩤ, ‘ᨶ᩠ᩉᩣᨶᨠᩣᩃᩮᩣ ᨷᩣᨶᨠᩣᩃᩮᩣ’ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᨶᨿᩮᨶ ᩈᨲ᩠ᨲᨠᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᩅᩤ, ‘ᨣᨾᨶᨠᩣᩃᩮᩣ ᨮᩣᨶᨠᩣᩃᩮᩣ’ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᨶᨿᩮᨶ ᩍᩁᩥᨿᩣᨷᨳᩴ ᩅᩤ, ‘ᨷᩩᨻ᩠ᨻᨱ᩠ᩉᩮᩣ ᩈᩣᨿᨱ᩠ᩉᩮᩣ ᨴᩥᩅᩤ ᩁᨲ᩠ᨲᩥ’ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᨶᨿᩮᨶ ᨧᨶ᩠ᨴᩥᨾᩈᩪᩁᩥᨿᩣᨴᩥᨷᩁᩥᩅᨲ᩠ᨲᨶᩴ ᩅᩤ, ‘ᩋᨯ᩠ᨰᨾᩣᩈᩮᩣ ᨾᩣᩈᩮᩣ’ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᨶᨿᩮᨶ ᩋᩉᩮᩣᩁᨲ᩠ᨲᩣᨴᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩴ ᨠᩣᩃᩈᨬ᩠ᨧᨿᩴ ᩅᩤᨲᩥ – ᩑᩅᩴ ᨲᩴ ᨲᩴ ᩏᨷᩣᨴᩣᨿ ᨷᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨠᩣᩃᩮᩣ ᨶᩣᨾ᪨ ᩈᩮᩣ ᨷᨶᩮᩈ ᩈᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᨲ᩠ᨲᩣ ᨷᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᨾᨲ᩠ᨲᨠᩮᩣ ᩑᩅᩤᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᨿᩮᩣ ᨷᨶᩮᩈ ᨹᩔᩅᩮᨴᨶᩣᨴᩦᨶᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᨷᩩᨬ᩠ᨩᩮᩣ, ᩈᩮᩣ ᩍᨵ ᩈᨾᩪᩉᩮᩣᨲᩥ ᩅᩥᨽᩣᩅᩥᨲᩮᩣ᪨ ᩑᩅᩴ ᨠᩣᩃᩈᨾᩪᩉᩮᨷᩥ ᨬᨲ᩠ᩅᩣ ᩍᨲᩁᩮᩣ ᨷᨶ –

ᩉᩮᨲᩪᨲᩥ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᨧᩮᨲ᩠ᨳ, ᨲᩔ ᨴ᩠ᩅᩣᩁᩅᩈᩮᨶ ᨧ;

ᩋᨶᩮᨠᩣᨠᩣᩁᨲᩮᩣ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿᩮᩣ, ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩣᨶᩴ ᩅᩈᩮᨶ ᨧ᪨

ເອຕ຺ຖ ຫິ ປຈ຺ຈເຍາວ ເຫຕຸ ນາມ, ຕສ຺ສ ທ຺ວາຣານິ ວາ ປຈ຺ຈຍານິ ວາ ວເສນ ອເນກາກາເຣາ ເວທິຕພ຺ໂພ. ກຖໍ? ຈກ຺ຂຸທ຺ວາຣາທີສຸ ຫິ ອຸປ຺ປຊ຺ຊມານານໍ ຈກ຺ຂຸວິຎ຺ຎາຓາທີນໍ ຈກ຺ຂຸຣູປອາໂລກມນສິກາຣາທໂຍ ປຈ຺ຈຍາ, ປຏ຺ຐາເນ ຈ "ເຫຕຸປຈ຺ຈໂຍ ອາຣມ຺ມຓປຈ຺ຈໂຍ"ຕິອາທິນາ ນເຍນ ຈຕຸວີສຕິ ປຈ຺ຈຍາ ວຸຕ຺ຕາ. ເຕສຸ ຖເປຕ຺ວາ ວິປາກປຈ຺ຈຍຎ຺ຈ ປຈ຺ຉາຊາຕປຈ຺ຈຍຎ຺ຈ, ເສສາ ກຸສລຊວນານໍ ປຈ຺ຈຍາ ໂຫນ຺ຕິເຍວ. ເຕ ສພ຺ເພປິ ຎາຓ ເຫຕູຕິ ອທິປ຺ເປຕາ. ເອວມສ຺ສ ຎາຍິກາ ທ຺ວາຣວເສນ ວາ ປຈ຺ຈຍວເສນ ວາ ອເນກາກາເຣາ ເວທິຕພ຺ໂພ. ເອວເມເຕ ນຍມາຍາເຣາ ປຎ຺ຈ ອຕ຺ຖາ ຎາຓ ນຍມຸເຂນ ປຣິຄ຺ຄຫິຕາຕິ ເວທິຕພ຺ພາ.

'ກຖໍ ປນ ເອເຕສຸ ຍໍກິຎ຺ຈິ ເອກໍ ອປຣິຄ຺ຄເຫຕ຺ວາ ເສສານໍ ປຣິຄ຺ໂຄ ນ ໂຫຕີ'ຕິ? 'ເຕນ ເຕນ ຕສ຺ສ ຕສ຺ສ ອຕ຺ຖວິເສສສ຺ສ ທີປນໂຕ. ເອເຕສຸ ຫິ ນຍມາຍສຸຕາເຕາ ນເຍາ ອເນກເຫຕຸເຕາ ວຸຕ຺ຕິ ທີເປຕິ. ເຕນ ເອກການທາເຣາ ປຕິເສທິເຕາ ໂຫຕິ. ນຍມາເຍາ ຈ ນາມ ນານາກາຣຓຜລນິປ຺ຜາທເນ ອຎ຺ຎມຎ຺ຎາເປກ຺ຂາ ໂຫຕິ. ຕສ຺ມາ 'ເອເກາ ກຕ຺ວາ ນາມ ນຕ຺ຖີ'ຕິ ຎາຍມ຺ປິ ອຕ຺ຖໍ ທີເປຕິ. ນກາເຣນ ຫິ ການເຍ ນຕິ ກາຣຓຕ຺ຕຍເປກ຺ຂາ ອຍຸຕ຺ຕາຕິ. ເອຕໍ ເອກສ຺ສ ກສ຺ສຈິ ກາຣຓສ຺ສ ອພາວທີປເນນ "ນຍຶກໍ ສຸຕຈິນ຺ຕ"ນ຺ຕິອາທິ ປຕິເສທິຕໍ ໂຫຕິ.

ຕຕ຺ຖ ສິຍາ – 'ຍໍ ວຸຕ຺ຕໍ ອເນກເຫຕຸໂຕ ວຸຕ຺ຕິ ທີເປຕີ'ຕິ, ຕໍ ນ ຍຸຕ຺ຕໍ. 'ກິໍກາຣຓາ' ?'ອສາທາຣຓໍ ອເຫຕຸກໍ ສາທາຣຓມ຺ປິ ອເຫຕຸກາປາປຕ຺ຕິໂຕ'. 'ນ ຫິ ເອກສ຺ມິໍ ອເນ຺ເກ ທ຺ເວ ອສເມ຺ມາເຕ຺ຕ ອຕ຺ຖວສໍ ປສ຺ສາມີ'ຕິ. 'ໂນ ນ ຍຸຕ຺ຕໍ; ນານາກາຣຓຜລນິປ຺ຜາທກຕ຺ເຕນ ຫິ ວິທິກາເຣາ ສາທາຣຓໍ; ນ ອເນເກນ ສເມາຍາຄຕເຍຕ຺ຕ. ນ ຈ ອຕ຺ຖານິ ທສ຺ເສນ຺ຕິ ນາມ ນານາກາຣຓຜລໍ'. 'ກຖໍ'?'ອຕ຺ຖວເສນ ວຸຕ຺ຕິປິ ຕສ຺ສ ອກາຣເຓາ. ຈກ຺ຂາທີນໍ ປນ ຕໍ ນານາກາຣຓຜລໍ, ເຕນສ຺ສ ກາເຣາ ກາຣເຓາ. ອສາທາຣຓໍ ອເຫຕຸກມ຺ປິ ຈ ສາທາຣຓໍ ເຫຕຸກາເຣາ ສິທ຺ໂຘ. ຕຖາ ອສາທາຣຓໍ ຜລກາເຣນ, ສາທາຣຓຎ຺ຈ ກາເຣນ, ເວທິຕພ຺ພໍ. ຈກ຺ຂາທີນໍ ວິຎ຺ຎາຓສ຺ສ ເອກກ຺ຂເຓ ຈກ຺ຂຸວິຎ຺ຎາຓາທີນໍ ອກາເຣາ, ອເນກກ຺ຂເຓ ຈ ກາເຣາ, ປຈ຺ຈກ຺ຂສິທ຺ໂຘ ໂລເກ'ຕິ. ອຍໍ ຕາວ ນຍາທາຍກຕ຺ເຕນ ນເຍນ ອຕ຺ໂຖ ທີປິໂຕ.

ໂຍ ປເນສ ອຏ຺ຐຫິ ອງ຺ເຄຫິ ປຣິຈ຺ຉິນ຺ໂນ ເນເຍາ ວເຓາ, ປຕິຣູປເທສວາສາທິໂກ ຈ ຈຕຸຈກ຺ກສງ຺ຂາໂຕ ຍາທິກາເຈ຺ເຉນ ວເຓາ ວຸຕ຺ໂຕ, ໂສ ຍຖາສຸຕ຺ຕໍ ພຸທ຺ຘປ຺ປາທສຸຄຕໍຄຕິອາທິກໍ ວຓ຺ຓນາຍກ຺ຂໍ ຈິຕາ ນຕ຺ຖິ. ຍຖາສຸຕ຺ຕາທີນໍ ກາລາກຕ຺ຖເປເຕຍາທີຫິ (ຍ. ນິ. ໑.໑໕໑) ທຸລ຺ລກກາໂຣ. ຎາຕິ ວຓສ຺ສ ທຸລ຺ລກຕ຺ຕາ ສຸຏ຺ຐຕໍ ວຓາຍຕ຺ຕໍ ໂລກຸຕ຺ຕຣຄ຺ຄມາທີ ອຸປກາຣກໍ ກຸສລໍ ທຸລ຺ລພເຍວ. ເອວເມເຕສຸ ວຓາງ຺ຄເຕາ ນເຍາ ກຸສລຸປ຺ປຕ຺ຕິຍາ ທຸລ຺ລພາເຍວ ທີເປຕິ. ເອວໍ ທີເປນ຺ເຕນ ອເນນ ອທິຄຕວຓາທີ ວຓາຍຕ຺ຕເມ຺ວ ຕສ຺ສ ກຸສລສ຺ສ ອເນກຏ຺ຐາເນນ ໂຍຄວຓໍ ກຸຣູຍາເຕ ປຍາທຈິຫາເຣາ ປຕິເສທິໂຕ ໂຫຕິ. ອຍໍ ວຓງ຺ຄເຕນ ນເຍນ ອຕ຺ໂຖ ທີປິໂຕ.

ໂຍ ປເນຕສ຺ສ ກຸສລຈິຕ຺ຕສ຺ສ ປວຕ຺ຕິກາໂລ ນາມ ໂຫຕິ, ໂສ ອຕິປຣິຕ຺ໂຕ. ສາ ຈສ຺ສ ອຕິປຣິຕ຺ຕຕາ "ຍຖາ ຈ, ພິກ຺ຂເວ, ຕສ຺ສ ປຸຣິສສ຺ສ ຊໂວ, ຍຖາ ຈ ຈນ຺ທິມສູຣິຍານໍ ຊໂວ, ຍຖາ ຈ ຍາ ເທວຕາ ຈນ຺ທິມສູຣິຍານໍ ປຸຣະໂຕ ຘາວນ຺ຕິ ຕາສໍ ເທວຕານໍ ຊໂວ, ຕໂຕ ສີຄຕຣໍ ອາຍຸສງ຺ຂາຣາ ຂີຍນ຺ຕີ"ຕິ (ສໍ. ນິ. ໒.໒໒໘) – ວຸຕ຺ຕສ຺ສ ສຸຕ຺ຕສ຺ສ ອຏ຺ຐກຖາວເສນ ເວທິຕພ຺ພາ. ຕຕ຺ຖ ຫິ ໂສ ຣູປຊີວິຕິນ຺ຕ຺ຣິຍສ຺ສ ຕາວ ປຣິຕ຺ຕກາໂລ ວຸຕ຺ໂຕ. ຍາວ ປທຸປ຺ປຕ຺ຕໍ ຣູປໍ ຕິຏ຺ຐຕິ ຕາວ ໂສຬສ ຈິຕ຺ຕານິ ອຸປ຺ປຊ຺ຊິຕ຺ວາ ນິຣຸຊ຺ຊນ຺ຕິ. ຎາຕິ ເຕສໍ ກາລປຣິຕ຺ຕຕາຍ ອຸປມາປິ ນຕ຺ຖິ. ເຕເນວາຫ – "ຍາວຎ຺ຈິທໍ, ພິກ຺ຂເວ, ອຸປມາປິ ນ ສຸກຣາ ຍາວ ລຫຸປຣິວຕ຺ຕໍ ຈິຕ຺ຕນ຺ຕິ" (ອ. ນິ. ໑.໔໘). ເອວເມເຕສຸ ກາລງ຺ຄເຕາ ນເຍາ

ᨠᩩᩈᩃᨧᩥᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨠᩣᩃᩔ ᩋᨲᩥᨸᩁᩥᨲ᩠ᨲᨲᩴ ᨴᩦᨸᩮᨲᩥ᪨ ᩍᨴᩴ ᨴᩦᨸᩮᨶ᩠ᨲᩮᨶ ᨧᩣᨶᩮᨶ ᩋᨲᩥᨸᩁᩥᨲ᩠ᨲᨠᩣᩃᨲᩣᨿ, ᩅᩥᨩ᩠ᨩᩩᩃᨲᩮᩣᨽᩣᩈᩮᨶ ᨾᩩᨲ᩠ᨲᩣᩅᩩᨱᨶᩴ ᩅᩥᨿ, ᨴᩩᨸ᩠ᨸᨭᩥᩅᩥᨩ᩠ᨫᩥᨿᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩑᨲᩔ ᨸᨭᩥᩅᩮᨵᩮ ᨾᩉᩩᩔᩣᩉᩮᩣ ᨧ ᩋᩣᨴᩁᩮᩣ ᨧ ᨠᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣᨲᩥ ᩏᨸᨴᩮᩈᩮᩣ ᨴᩥᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩋᨿᩴ ᨠᩣᩃᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩮᨶ ᩈᨾᨿᩮᨶ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᨴᩦᨸᩥᨲᩮᩣ᪨

ᩈᨾᩪᩉᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩮᩣ ᨸᨶ ᩈᨾᨿᩮᩣ ᩋᨶᩮᨠᩮᩈᩴ ᩈᩉᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᨴᩦᨸᩮᨲᩥ᪨ ᨹᩔᩣᨴᩦᨶᨬ᩠ᩉᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᨸᩩᨬ᩠ᨩᩮᩣ ᩈᨾᩪᩉᩮᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᨬ᩠ᨧ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᩉ ᨲᩮᩉᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩉᩥ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩦᨲᩥ ᩋᨶᩮᨠᩮᩈᩴ ᩈᩉᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥ ᨴᩦᨸᩥᨲᩣ᪨ ᩍᨴᩴ ᨴᩦᨸᩮᨶ᩠ᨲᩮᨶ ᨧᩣᨶᩮᨶ ᩑᨠᩔᩮᩅ ᨵᨾ᩠ᨾᩔ ᩏᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥ ᨸᨭᩥᩈᩮᨵᩥᨲᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩋᨿᩴ ᩈᨾᩪᩉᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩮᨶ ᩈᨾᨿᩮᨶ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᨴᩦᨸᩥᨲᩮᩣ᪨

ᩉᩮᨲᩩᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩮᩣ ᨸᨶ ᩈᨾᨿᩮᩣ ᨸᩁᩣᨿᨲ᩠ᨲᩅᩩᨲ᩠ᨲᩥᨲᩴ ᨴᩦᨸᩮᨲᩥ᪨ ‘ᨿᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᨾᨿᩮ’ᨲᩥ ᩉᩥ ᨸᨴᩔ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ‘ᨿᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩉᩮᨲᩩᨾ᩠ᩉᩥ ᩈᨲᩥ’ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩋᨿᨾᨲ᩠ᨳᩮᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ‘ᩉᩮᨲᩩᨾ᩠ᩉᩥ ᩈᨲᩥ’ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨲᩮᩣ ᨸᩁᩣᨿᨲ᩠ᨲᩅᩩᨲ᩠ᨲᩥᨲᩣ ᨴᩦᨸᩥᨲᩣ᪨ ᩍᨴᩴ ᨴᩦᨸᩮᨶ᩠ᨲᩮᨶ ᨧᩣᨶᩮᨶ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᩈᩅᩈᩅᨲ᩠ᨲᩥᨲᩣᨽᩥᨾᩣᨶᩮᩣ ᨸᨭᩥᩈᩮᨵᩥᨲᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩋᨿᩴ ᩉᩮᨲᩩᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩮᨶ ᩈᨾᨿᩮᨶ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᨴᩦᨸᩥᨲᩮᩣ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ‘ᨿᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᨾᨿᩮ’ᨲᩥ ᨠᩣᩃᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩔ ᩈᨾᨿᩔ ᩅᩈᩮᨶ ‘ᨿᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨠᩣᩃᩮ’ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ; ᩈᨾᩪᩉᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩔ ‘ᨿᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᨾᩪᩉᩮ’ᨲᩥ᪨ ᨡᨱᩈᨾᩅᩣᨿᩉᩮᨲᩩᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩣᨶᩴ ‘ᨿᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨡᨱᩮ ᩈᨲᩥ, ᨿᩣᨿ ᩈᩣᨾᨣ᩠ᨣᩥᨿᩣ ᩈᨲᩥ, ᨿᨾ᩠ᩉᩥ ᩉᩮᨲᩩᨾ᩠ᩉᩥ ᩈᨲᩥ’ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᩴ ᨠᩩᩈᩃᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴᨿᩮᩅ ᩈᨲᩥ ‘ᨹᩔᩣᨴᨿᩮᩣᨸᩦ’ᨲᩥ ᩋᨿᨾᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᩋᨵᩥᨠᩁᨱᨬ᩠ᩉᩥ ᨠᩣᩃᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩮᩣ ᩈᨾᩪᩉᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩮᩣ ᨧ ᩈᨾᨿᩮᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨵᩥᨠᩁᨱᩅᩈᩮᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᨽᩩᨾ᩠ᨾᩴ᪨ ᨡᨱᩈᨾᩅᩣᨿᩉᩮᨲᩩᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩔ ᨧ ᩈᨾᨿᩔ ᨽᩣᩅᩮᨶ ᨲᩮᩈᩴ ᨽᩣᩅᩮᩣ ᩃᨠ᩠ᨡᩦᨿᨲᩦᨲᩥ ᨽᩣᩅᩮᨶᨽᩣᩅᩃᨠ᩠ᨡᨱᩅᩈᩮᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᨽᩩᨾ᩠ᨾᩴ᪨

ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᨶ᩠ᨲᩥ “ᨠᨲᨾᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᩣ? ᩉᩮᨭ᩠ᨮᨲᩮᩣ ᩋᩅᩦᨧᩥᨶᩥᩁᨿᩴ ᩏᨸᩁᩥᨲᩮᩣ ᨸᩁᨶᩥᨾ᩠ᨾᩥᨲᩅᩈᩅᨲ᩠ᨲᩥ ᨸᩁᩥᨿᨶ᩠ᨲᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ (ᨵ᪨ ᩈ᪨ ᪑᪒᪘᪗) ᨶᨿᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᨵᨾ᩠ᨾᩮᩈᩩ ᨸᩁᩥᨿᩣᨸᨶ᩠ᨶᩴ᪨ ᨲᨲᩕᩣᨿᩴ ᩅᨧᨶᨲ᩠ᨳᩮᩣ – ᩏᨴ᩠ᨴᩣᨶᨲᩮᩣ ᨴ᩠ᩅᩮ ᨠᩣᨾᩣ, ᩅᨲ᩠ᨳᩩᨠᩣᨾᩣ ᨧ ᨠᩥᩃᩮᩈᨠᩣᨾᩣ ᨧ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᩥᩃᩮᩈᨠᩣᨾᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ ᨨᨶ᩠ᨴᩁᩣᨣᩮᩣ ᩅᨲ᩠ᨳᩩᨠᩣᨾᩮᩣ ᨲᩮᨽᩪᨾᨠᩅᨭ᩠ᨭᩴ᪨ ᨠᩥᩃᩮᩈᨠᩣᨾᩮᩣ ᨧᩮᨲ᩠ᨳ ᨠᩣᨾᩮᨲᩦᨲᩥ ᨠᩣᨾᩮᩣ; ᩍᨲᩁᩮᩣ ᨸᨶ ᨠᩣᨾᩥᨿᨲᩦᨲᩥ ᨠᩣᨾᩮᩣ᪨ ᨿᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨸᨶ ᨸᨴᩮᩈᩮ ᨴᩩᩅᩥᨵᩮᩣᨸᩮᩈᩮᩣ ᨠᩣᨾᩮᩣ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᩅᩈᩮᨶ ᩋᩅᨧᩁᨲᩥ, ᩈᩮᩣ ᨧᨲᩩᨶ᩠ᨶᩴ ᩋᨸᩣᨿᩣᨶᩴ, ᨾᨶᩩᩔᩣᨶᩴ, ᨨᨶ᩠ᨶᩴ ᨴᩮᩅᩃᩮᩣᨠᩣᨶᩴ ᩅᩈᩮᨶ ᩑᨠᩣᨴᩈᩅᩥᨵᩮᩣ ᨸᨴᩮᩈᩮᩣ᪨ ᨠᩣᨾᩮᩣ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩋᩅᨧᩁᨲᩦᨲᩥ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᩮᩣ, ᩈᩈᨲ᩠ᨳᩣᩅᨧᩁᩮᩣ ᩅᩥᨿ᪨ ᨿᨳᩣ ᩉᩥ ᨿᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨸᨴᩮᩈᩮ ᩈᩈᨲ᩠ᨳᩣ ᨸᩩᩁᩥᩈᩣ ᩋᩅᨧᩁᨶ᩠ᨲᩥ, ᩈᩮᩣ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩮᩈᩩᨸᩥ ᩋᨬ᩠ᨬᩮᩈᩩ ᨴ᩠ᩅᩥᨸᨴᨧᨲᩩᨸ᩠ᨸᨴᩮᩈᩩ ᩋᩅᨧᩁᨶ᩠ᨲᩮᩈᩩ, ᨲᩮᩈᩴ ᩋᨽᩥᩃᨠ᩠ᨡᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ‘ᩈᩈᨲ᩠ᨳᩣᩅᨧᩁᩮᩣ’ᨲ᩠ᩅᩮᩅ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ, ᩑᩅᩴ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩮᩈᩩᨸᩥ ᩋᨬ᩠ᨬᩮᩈᩩ ᩁᩪᨸᩣᩅᨧᩁᩣᨴᩦᩈᩩ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᩅᨧᩁᨶ᩠ᨲᩮᩈᩩ, ᨲᩮᩈᩴ ᩋᨽᩥᩃᨠ᩠ᨡᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨿᩴ ᨸᨴᩮᩈᩮᩣ ‘ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᩮᩣ’ᨲ᩠ᩅᩮᩅ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᩈ᩠ᩅᩣᨿᩴ ᨿᨳᩣ ᩁᩪᨸᨽᩅᩮᩣ ᩁᩪᨸᩴ, ᩑᩅᩴ ᩏᨲ᩠ᨲᩁᨸᨴᩃᩮᩣᨸᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ‘ᨠᩣᨾᩮᩣ’ᨲ᩠ᩅᩮᩅ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᩑᩅᨾᩥᨴᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩑᨠᩣᨴᩈᨸᨴᩮᩈᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩮ ᨠᩣᨾᩮ ᩋᩅᨧᩁᨲᩦᨲᩥ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᩴ᪨

ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩣᨸᩥ ᩉᩥ ᩑᨲᩴ ᩁᩪᨸᩣᩁᩪᨸᨽᩅᩮᩈᩩᨸᩥ ᩋᩅᨧᩁᨲᩥ, ᨿᨳᩣ ᨸᨶ ᩈᨦ᩠ᨣᩣᨾᩮ ᩋᩅᨧᩁᨱᨲᩮᩣ ᩈᨦ᩠ᨣᩣᨾᩣᩅᨧᩁᩮᩣᨲᩥ ᩃᨴ᩠ᨵᨶᩣᨾᨠᩮᩣ ᨶᩣᨣᩮᩣ ᨶᨣᩁᩮ ᨧᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣᨸᩥ

'ᩈᨦ᩠ᨣᩣᨾᩣᩅᨧᩁᩮᩣ'ᨲ᩠ᩅᩮᩅ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ, ᨳᩃᨩᩃᨧᩁᩣ ᨧ ᨸᩣᨱᩣ ᩋᨳᩃᩮ ᩋᨩᩃᩮ ᨧ ᨮᩥᨲᩣᨸᩥ 'ᨳᩃᨧᩁᩣ ᨩᩃᨧᩁᩣ'ᨲ᩠ᩅᩮᩅ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩥ, ᩑᩅᨾᩥᨴᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨳ ᩋᩅᨧᩁᨶ᩠ᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᨾᩮᩅᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨠᩁᨱᩅᩈᩮᨶ ᩅᩣ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨠᩣᨾᩮᩣ ᩋᩅᨧᩁᨲᩦᨲᩥᨸᩥ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᩴ᪨ ᨠᩣᨾᨬ᩠ᨧᩮᩈ ᩁᩪᨸᩣᩁᩪᨸᩣᩅᨧᩁᩮᩈᩩᨸᩥ ᩋᩅᨧᩁᨲᩥ, ᨿᨳᩣ ᨸᨶ ᩅᨴᨲᩦᨲᩥ 'ᩅᨧ᩠ᨨᩮᩣ', ᨾᩉᩥᨿᩴ ᩈᩮᨲᩦᨲᩥ 'ᨾᩉᩥᩴᩈᩮᩣ'ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮ, ᨶ ᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᨿᨲ᩠ᨲᨠᩣ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ, ᨾᩉᩥᨿᩴ ᩅᩣ ᩈᩮᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩈᩴ ᨲᩴ ᨶᩣᨾᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩑᩅᩴᩈᨾ᩠ᨸᨴᨾᩥᨴᩴ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᩋᨸᩥᨧ ᨠᩣᨾᨽᩅᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩮ ᨠᩣᨾᩮ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᩴ ᩋᩅᨧᩣᩁᩮᨲᩦᨲᩥᨸᩥ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᩴ᪨

ᨠᩩᩈᩃᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᩣᨶᩴ ᩈᩃᨶᩣᨴᩦᩉᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩉᩥ ᨠᩩᩈᩃᩴ᪨ ᩋᨸᩥᨧ ᩋᩣᩁᩮᩣᨣ᩠ᨿᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩋᨶᩅᨩ᩠ᨩᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨠᩮᩣᩈᩃ᩠ᩃᩈᨾ᩠ᨽᩪᨲᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨧ ᨠᩩᩈᩃᩴ᪨ ᨿᨳᩮᩅ ᩉᩥ 'ᨠᨧ᩠ᨧᩥ ᨶᩩ ᨽᩮᩣᨲᩮᩣ ᨠᩩᩈᩃ'ᨶ᩠ᨲᩥ (ᨩᩣ᪨ ᪑᪨᪑᪕᪨᪑᪔᪖; ᪒᪨᪒᪐᪨᪑᪒᪙) ᩁᩪᨸᨠᩣᨿᩮ ᩋᨶᩣᨲᩩᩁᨲᩣᨿ ᩋᨣᩮᩃᨬ᩠ᨬᩮᨶ ᨶᩥᨻ᩠ᨿᩣᨵᩥᨲᩣᨿ ᩋᩣᩁᩮᩣᨣ᩠ᨿᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨠᩩᩈᩃᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᩑᩅᩴ ᩋᩁᩪᨸᨵᨾ᩠ᨾᩮᨸᩥ ᨠᩥᩃᩮᩈᩣᨲᩩᩁᨲᩣᨿ ᨠᩥᩃᩮᩈᨣᩮᩃᨬ᩠ᨬᩔ ᨧ ᨠᩥᩃᩮᩈᨻ᩠ᨿᩣᨵᩥᨶᩮᩣ ᩋᨽᩣᩅᩮᨶ ᩋᩣᩁᩮᩣᨣ᩠ᨿᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨠᩩᩈᩃᩴ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨠᩥᩃᩮᩈᩅᨩ᩠ᨩᩔ ᨸᨶ ᨠᩥᩃᩮᩈᨴᩮᩣᩈᩔ ᨠᩥᩃᩮᩈᨴᩁᨳᩔ ᨧ ᩋᨽᩣᩅᩣ ᩋᨶᩅᨩ᩠ᨩᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨠᩩᩈᩃᩴ᪨ ᨠᩮᩣᩈᩃ᩠ᩃᩴ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ ᨸᨬ᩠ᨬᩣ; ᨠᩮᩣᩈᩃ᩠ᩃᨲᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨽᩪᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨠᩮᩣᩈᩃ᩠ᩃᩈᨾ᩠ᨽᩪᨲᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨠᩩᩈᩃᩴ᪨

'ᨬᩣᨱᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ' ᨲᩣᩅ ᩑᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩩ; ᨬᩣᨱᩅᩥᨸ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨠᨳᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᩁᩪᩊ᩠ᩉᩦᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᨠᩩᩈᩃᨾᩮᩅ᪨ ᨿᨳᩣ ᩉᩥ ᨲᩣᩃᨸᨱ᩠ᨱᩮᩉᩥ ᩋᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᩥᩃᨬ᩠ᨩᩣᨴᩦᩉᩥ ᨠᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᨲᩴᩈᩁᩥᨠ᩠ᨡᨲᩣᨿ ᩁᩪᩊ᩠ᩉᩦᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᨲᩣᩃᩅᨱ᩠ᨭᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩮᩅ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ, ᩑᩅᩴ 'ᨬᩣᨱᩅᩥᨸ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲ'ᨾ᩠ᨸᩥ ᨠᩩᩈᩃᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩮᩅ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨶᩥᨸ᩠ᨸᩁᩥᨿᩣᨿᩮᨶ ᨸᨶ 'ᨬᩣᨱᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ' ᩋᩣᩁᩮᩣᨣ᩠ᨿᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩋᨶᩅᨩ᩠ᨩᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨠᩮᩣᩈᩃ᩠ᩃᩈᨾ᩠ᨽᩪᨲᨭ᩠ᨮᩮᨶᩣᨲᩥ ᨲᩥᩅᩥᨵᩮᨶᨸᩥ ᨠᩩᩈᩃᨶ᩠ᨲᩥ ᨶᩣᨾᩴ ᩃᨽᨲᩥ, ᨬᩣᨱᩅᩥᨸ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨴ᩠ᩅᩥᨵᩮᨶᩮᩅ᪨ ᩍᨲᩥ ᨿᨬ᩠ᨧ ᨩᩣᨲᨠᨸᩁᩥᨿᩣᨿᩮᨶ ᨿᨬ᩠ᨧ ᨻᩣᩉᩥᨲᩥᨠᩈᩩᨲ᩠ᨲᨸᩁᩥᨿᩣᨿᩮᨶ ᨿᨬ᩠ᨧ ᩋᨽᩥᨵᨾ᩠ᨾᨸᩁᩥᨿᩣᨿᩮᨶ ᨠᩩᩈᩃᩴ ᨠᨳᩥᨲᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᨲᩴ ᨲᩦᩉᩥᨸᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩉᩥ ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮ ᩃᨻ᩠ᨽᨲᩥ᪨

ᨲᨴᩮᨲᩴ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᩋᨶᩅᨩ᩠ᨩᩈᩩᨡᩅᩥᨸᩣᨠᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ, ᩋᨠᩩᩈᩃᩅᩥᨴ᩠ᨵᩴᩈᨶᩁᩈᩴ, ᩅᩮᩣᨴᩣᨶᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ, ᨿᩮᩣᨶᩥᩈᩮᩣᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᨸᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ᪨ ᩋᩅᨩ᩠ᨩᨸᨭᩥᨸᨠ᩠ᨡᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩣ ᩋᨶᩅᨩ᩠ᨩᩃᨠ᩠ᨡᨱᨾᩮᩅ ᨠᩩᩈᩃᩴ, ᩅᩮᩣᨴᩣᨶᨽᩣᩅᩁᩈᩴ, ᩍᨭ᩠ᨮᩅᩥᨸᩣᨠᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ, ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᨸᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᨾᩮᩅ᪨ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣᨴᩦᩈᩩ ᩉᩥ ᨲᩮᩈᩴ ᨲᩮᩈᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᩈᨽᩣᩅᩮᩣ ᩅᩣ ᩈᩣᨾᨬ᩠ᨬᩴ ᩅᩣ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ ᨶᩣᨾ᪨ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᩅᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥ ᩅᩣ ᩁᩈᩮᩣ ᨶᩣᨾ᪨ ᩏᨸᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨠᩣᩁᩮᩣ ᩅᩣ ᨹᩃᩴ ᩅᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨶᩣᨾ᪨ ᩋᩣᩈᨶ᩠ᨶᨠᩣᩁᨱᩴ ᨸᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨶᩣᨾ᪨ ᩍᨲᩥ ᨿᨲ᩠ᨳ ᨿᨲ᩠ᨳ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣᨴᩦᨶᩥ ᩅᨠ᩠ᨡᩣᨾ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩍᨾᩥᨶᩣᩅ ᨶᨿᩮᨶ ᨲᩮᩈᩴ ᨶᩣᨶᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨

ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᨲᩦᨲᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ; ᩅᩥᨩᩣᨶᩣᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩅᩣ 'ᨧᩥᨲ᩠ᨲ'ᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᨧᩥᨲ᩠ᨲᩈᩣᨵᩣᩁᨱᩮᩣ ᩑᩈ ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨿᨴᩮᨲ᩠ᨳ ᩃᩮᩣᨠᩥᨿᨠᩩᩈᩃᩣᨠᩩᩈᩃᨠᩥᩁᩥᨿᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ, ᨲᩴ ᨩᩅᨶᩅᩦᨳᩥᩅᩈᩮᨶ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨧᩥᨶᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩅᩥᨸᩣᨠᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᨠᩥᩃᩮᩈᩮᩉᩥ ᨧᩥᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩋᨸᩥᨧ ᩈᨻ᩠ᨻᨾ᩠ᨸᩥ ᨿᨳᩣᨶᩩᩁᩪᨸᨲᩮᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨲᩣᨿ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨠᩁᨱᨲᩣᨿ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᩅᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᨴᩮᩅ ᩈᩁᩣᨣᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ, ᩋᨬ᩠ᨬᩴ ᩈᨴᩮᩣᩈᩴ , ᩋᨬ᩠ᨬᩴ ᩈᨾᩮᩣᩉᩴ; ᩋᨬ᩠ᨬᩴ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᩴ, ᩋᨬ᩠ᨬᩴ ᩁᩪᨸᩣᩅᨧᩁᩣᨴᩥᨽᩮᨴᩴ; ᩋᨬ᩠ᨬᩴ ᩁᩪᨸᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ, ᩋᨬ᩠ᨬᩴ ᩈᨴ᩠ᨴᩣᨴᩥᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ; ᩁᩪᨸᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮᩈᩩ ᨧᩣᨸᩥ ᩋᨬ᩠ᨬᩴ ᨶᩦᩃᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ, ᩋᨬ᩠ᨬᩴ ᨸᩦᨲᩣᨴᩥᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ; ᩈᨴ᩠ᨴᩣᨴᩥᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮᩈᩩᨸᩥ ᩑᩈᩮᩅ ᨶᨿᩮᩣ; ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩈᩩᨸᩥ ᨧᩮᨲᩮᩈᩩ ᩋᨬ᩠ᨬᩴ ᩉᩦᨶᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᩴ ᨾᨩ᩠ᨫᩥᨾᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᩴ ᨸᨱᩦᨲᩴ; ᩉᩦᨶᩣᨴᩦᩈᩩᨸᩥ ᩋᨬ᩠ᨬᩴ ᨨᨶ᩠ᨴᩣᨵᩥᨸᨲᩮᨿ᩠ᨿᩴ, ᩋᨬ᩠ᨬᩴ ᩅᩦᩁᩥᨿᩣᨵᩥᨸᨲᩮᨿ᩠ᨿᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨵᩥᨸᨲᩮᨿ᩠ᨿᩴ, ᩋᨬ᩠ᨬᩴ ᩅᩦᨾᩴᩈᩣᨵᩥᨸᨲᩮᨿ᩠ᨿᩴ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩋᩔ ᩍᨾᩮᩈᩴ ᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᨽᩪᨾᩥᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩉᩦᨶᨾᨩ᩠ᨫᩥᨾᨸᨱᩦᨲᩣᨵᩥᨸᨲᩦᨶᩴ ᩅᩈᩮᨶ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨲᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᨠᩣᨾᨬ᩠ᨧᩮᨲ᩠ᨳ ᩑᨠᨾᩮᩅ ᩑᩅᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨸᨶ

អនេកភេទត្តា ឯតស្ស យំកិញ្ចិ ឯកម្បិ ចិត្តតាយ ចិត្តន្តិ វត្តុំ វដ្ដតិ។ ឯវំ តាវ ចិត្តតាយ ចិត្តំ។

កថំ ចិត្តករណតាយាតិ? លោកស្មិញ្ហិ ចិត្តកម្មតោ ឧត្តរិ អញ្ញំ ចិត្តំ នាម នត្ថិ។ តស្មិម្បិ ចរណំ នាម ចិត្តំ អតិចិត្តមេវ ហោតិ។ តំ ករោន្តានំ ចិត្តការានំ ‘ឯវំវិធានិ ឯត្ថ រូបានិ កាតព្ពានី’តិ ចិត្តសញ្ញា ឧប្បជ្ជតិ។ តាយ ចិត្តសញ្ញាយ លេខាគហណរញ្ជនុជ្ជោតនវត្តនាទិនិប្ផាទិកា ចិត្តកិរិយា ឧប្បជ្ជន្តិ, តតោ ចរណសង្ខាតេ ចិត្តេ អញ្ញតរំ វិចិត្តរូបំ និប្ផជ្ជតិ។ តតោ ‘ឥមស្ស រូបស្ស ឧបរិ ឥទំ ហោតុ, ហេដ្ឋា ឥទំ, ឧភយបស្សេ ឥទ’ន្តិ ចិន្តេត្វា យថាចិន្តិតេន កមេន សេសចិត្តរូបនិប្ផាទនំ ហោតិ, ឯវំ យំកិញ្ចិ លោកេ វិចិត្តំ សិប្បជាតំ សព្ពំ តំ ចិត្តេនេវ ករីយតិ, ឯវំ ឥមាយ ករណវិចិត្តតាយ តស្ស តស្ស ចិត្តស្ស និប្ផាទកំ ចិត្តម្បិ តថេវ ចិត្តំ ហោតិ យថាទិដ្ឋិតស្ស ច អនវសេសស្ស អនិប្ផន្នតោ។ តតោបិ ចិត្តមេវ ចិត្តតរំ។ តេនាហ ភគវា –

“ទិដ្ឋំ វោ, ភិក្ខវេ, ចរណំ នាម ចិត្តន្តិ? ‘ឯវំ, ភន្តេ’។ តម្បិ ខោ, ភិក្ខវេ, ចរណំ នាម ចិត្តំ ចិត្តេនេវ ចិន្តិតំ។ តេនបិ ខោ, ភិក្ខវេ, ចរណេន ចិត្តេន ចិត្តញ្ញេវ ចិត្តតរ”ន្តិ (សំ· និ· ៣·១០០)។

តថា យទេតំ ទេវមនុស្សនិរយតិរច្ឆានភេទាសុ គតីសុ កម្មលិង្គសញ្ញាវោហារាទិភេទំ អជ្ឈត្តិកំ ចិត្តំ តម្បិ ចិត្តកតមេវ។ កាយកម្មាទិភេទភិន្នំ ទានសីលវិហិំសាសារម្ភាទិភេទយុត្តំ កុសលាកុសលកម្មំ ចិត្តនិប្ផាទិតំ កម្មនានត្តំ។ កម្មនានត្តតោ ច តាសុ តាសុ គតីសុ ហត្ថបាទកណ្ណោទរគីវាមុខាទិសណ្ឋានភិន្នំ លិង្គនានត្តំ។ លិង្គនានត្តតោ យថាគហិតសណ្ឋានវសេន ‘អយំ ឥត្ថី អយំ បុរិសោ’តិ ឧប្បជ្ជមានាយ សញ្ញាយ សញ្ញានានត្តំ។ សញ្ញានានត្តតោ សញ្ញានុរូបេន ‘ឥត្ថី’តិ វា ‘បុរិសោ’តិ វា វោហារនានត្តំ។ វោហារនានត្តវសេន បន យស្មា ‘ឥត្ថី ភវិស្សាមិ បុរិសោ ភវិស្សាមិ, ខត្តិយោ ភវិស្សាមិ ព្រាហ្មណោ ភវិស្សាមី’តិ ឯវំ តស្ស តស្ស អត្តភាវស្ស ជនកំ កម្មំ ករីយតិ, តស្មា វោហារនានត្តតោ កម្មនានត្តំ។ តំ បនេតំ កម្មនានត្តំ យថាបត្ថិតំ ភវំ និព្ពត្តេន្តំ យស្មា គតិវសេន និព្ពត្តេតិ តស្មា កម្មនានត្តតោ គតិនានត្តំ។ កម្មនានត្តតោ ច តេសំ តេសំ សត្តានំ តាសុ តាសុ គតីសុ អបទទ្វិបទាទិតា, តាសុ តាសុ ឧបបត្តីសុ ឧច្ចនីចាទិតា, តស្មិំ តស្មិំ អត្តភាវេ សុវណ្ណទុព្ពណ្ណាទិតា, លោកធម្មេសុ លាភាលាភាទិតា ច បញ្ញាយតិ។ តស្មា សព្ពមេតំ ទេវមនុស្សនិរយតិរច្ឆានភេទាសុ គតីសុ កម្មលិង្គសញ្ញាវោហារាទិភេទំ អជ្ឈត្តិកំ ចិត្តំ ចិត្តេនេវ កតន្តិ វេទិតព្ពំ។ ស្វាយមត្ថោ ឥមស្ស សង្ខិត្តអត្ថាធិប្បាយស្ស សុត្តស្ស វសេន វេទិតព្ពោ។ វុត្តញ្ហេតំ –

“កម្មនានត្តបុថុត្តប្បភេទវវត្ថានវសេន លិង្គនានត្តបុថុត្តប្បភេទវវត្ថានំ ភវតិ, លិង្គនានត្តបុថុត្តប្បភេទវវត្ថានវសេន សញ្ញានានត្តបុថុត្តប្បភេទវវត្ថានំ ភវតិ, សញ្ញានានត្តបុថុត្តប្បភេទវវត្ថានវសេន វោហារនានត្តបុថុត្តប្បភេទវវត្ថានំ ភវតិ, វោហារនានត្តបុថុត្តប្បភេទវវត្ថានវសេន កម្មនានត្តបុថុត្តប្បភេទវវត្ថានំ ភវតិ។ កម្មនានាករណំ បដិច្ច សត្តានំ គតិយា នានាករណំ បញ្ញាយតិ – អបទា ទ្វិបទា ចតុប្បទា ពហុប្បទា, រូបិនោ អរូបិនោ, សញ្ញិនោ អសញ្ញិនោ នេវសញ្ញីនាសញ្ញិនោ។ កម្មនានាករណំ បដិច្ច សត្តានំ ឧបបត្តិយា នានាករណំ បញ្ញាយតិ – ឧច្ចនីចតា ហីនបណីតតា សុគតទុគ្គតតា។ កម្មនានាករណំ បដិច្ច សត្តានំ អត្តភាវេ នានាករណំ បញ្ញាយតិ – សុវណ្ណទុព្ពណ្ណតា សុជាតទុជ្ជាតតា សុសណ្ឋិតទុស្សណ្ឋិតតា។ កម្មនានាករណំ បដិច្ច សត្តានំ

ເລາກສເມ຺ມ ນານາກາເຣນ ປຍ຺ຍາຢຕິ – ເລາກາເລາເກ ຢຖາຢເຖ ຕິຕ຺ຖາປນິຖາຢໍ ສຸຫ຺ທຸເກ຺ລ”ຕິ໌

ອປຣມ຺ປິ ວຸຕ຺ຕໍ –

ກມ຺ມເຕາ ລິງ຺ຄເຕາ ເຈວ, ລິງ຺ຄສຍ຺ຍາ ປວຕ຺ຕເຣ;

ສຍ຺ຍາເຕາ ເຠທໍ ຄຈ຺ຉນ຺ຕິ, ອິຕ຺ຖາຢໍ ປຸຣິເສາຕິ ວາ໌

“ກມ຺ມຸນາ ວຕ຺ຕເຕ ເລາເກາ, ກມ຺ມຸນາ ວຕ຺ຕເຕ ປຊາ;

ກມ຺ມນິພນ຺ຘນາ ສຕ຺ຕາ, ຣຖສ຺ສາຓີວ ຢາຢເຕາ”໌ (ມ໌ ນິ໌ ໒໌໔໖໐; ສຸ໌ ນິ໌ ໖໕໙);

ກເມ຺ມນ ກິຕ຺ຕິໍ ລເຠເຕ ປສໍສໍ,

ກເມ຺ມນ ຊານິຍ຺ຈ ວເຘຍ຺ຈ ພນ຺ຘໍ;

ຕໍ ກມ຺ມນານາກາເຣນ ວິທິຕ຺ວາ,

ກມ຺ມາ ວເທ ນຕ຺ຖິ ກມ຺ມນ຺ຕິ ເລາເກ໌ (ກຖາ໌ ໗໘໙);

“ກມ຺ມສ຺ສກາ ມາຓວ ສຕ຺ຕາ ກມ຺ມທາຢາທາ ກມ຺ມເຢານີ ກມ຺ມພນ຺ຘູ ກມ຺ມປຏິສຣຓາ; ກມ຺ມໍ ສເຕ຺ຕ ວິຠຊຕິ ຢທິທໍ ຫີນປ຺ປຓີຕຕາຢາ”ຕິ (ມ໌ ນິ໌ ໓໌໒໘໙)໌

ເອວໍ ພຫຸຘາ ກາຣຓຈິຕ຺ຕຕາຢປິ ຈິຕ຺ຕສ຺ສ ຈິຕ຺ຕຕາ ເວທິຕພ຺ພາ໌ ສພ຺ພານິປິ ຫິ ເອຕານິ ວິຈິຕ຺ຣານິ ຈິເຕ຺ຕເນວ ກຕານິ໌ ອລທ຺ເຘາກາສສ຺ສ ປນ ຈິຕ຺ຕສ຺ສ ຢໍ ວາ ປນ ອເທາສສປຈ຺ຈຢວິກລໍ ຕສ຺ສ ເອກຈ຺ຈຈິຕ຺ຕກາຣຓາພາວເຕາ ຢເຕຕໍ ຈິເຕ຺ຕນ ກຕໍ ອຍ຺ຍຕ຺ຖິກໍ ຈິຕ຺ຕໍ ວຸຕ຺ຕໍ, ຕເຕາປິ ຈິຕ຺ຕເມວ ຈິຕ຺ຕຕຣໍ໌ ເຕນາຫ ຠຄວາ –

“ນາຫໍ, ຠິກ຺ຂເວ, ອຍ຺ຍໍ ເອກນິກາຢມ຺ປິ ສມນຸປສ຺ສາມິ ເອວໍ ຈິຕ຺ຕໍ ຢຖຢິທໍ, ຠິກ຺ຂເວ, ຕິຣຈ຺ຉານຄຕາ ປາຓາ... ເຕຫິປິ ເຂາ, ຠິກ຺ຂເວ, ຕິຣຈ຺ຉານຄເຕຫິ ປາເຓຫິ ຈິຕ຺ຕຍ຺ເຍວ ຈິຕ຺ຕຕຣ”ນ຺ຕິ (ສໍ໌ ນິ໌ ໓໌໑໐໐)໌

ឧប្បន្នំ ហោតីតិ ឯត្ថ វត្តមានភូតាបគតោកាសកតភូមិលទ្ធវសេន ឧប្បន្នំ នាម អនេកប្បភេទំ។ តត្ថ សព្វម្បិ ឧប្បាទជរាភង្គសមង្គីសង្ខាតំ វត្តមានុប្បន្នំ នាម។ អារម្មណរសំ អនុភវិត្វា និរុទ្ធំ, អនុភូតាបគតសង្ខាតំ កុសលាកុសលំ , ឧប្បាទាទិត្តយំ អនុប្បត្វា និរុទ្ធំ, ភូតាបគតសង្ខាតំ, សេសសង្ខតញ្ច ភូតាបគតុប្បន្នំ នាម។ “យានិស្ស តានិ បុព្ពេ កតានិ កម្មានី”តិ (ម។ និ។ ៣។២៤៨) ឯវមាទិនា នយេន វុត្តំ កម្មំ អតីតម្បិ សមានំ, អញ្ញំ វិបាកំ បដិពាហិត្វា អត្តនោ វិបាកស្សោកាសំ កត្វា ឋិតត្តា, តថា កតោកាសញ្ច វិបាកំ អនុប្បន្នម្បិ សមានំ ឯវំ កតេ ឱកាសេ ឯកន្តេន ឧប្បជ្ជនតោ ឱកាសកតុប្បន្នំ នាម។ តាសុ តាសុ ភូមីសុ អសមូហតំ អកុសលំ ភូមិលទ្ធុប្បន្នំ នាម។ ឯត្ថ ច ភូមិយា ភូមិលទ្ធស្ស ច នានត្តំ វេទិតព្ពំ។ ភូមីតិ វិបស្សនាយ អារម្មណភូតា តេភូមកា បញ្ចក្ខន្ធា។ ភូមិលទ្ធំ នាម តេសុ ខន្ធេសុ ឧប្បត្តារហំ កិលេសជាតំ។ តេន ហេសា ភូមិ លទ្ធា នាម ហោតិ, តស្មា ភូមិលទ្ធន្តិ វុច្ចតិ។ ឯវមេតេសុ ចតូសុ ឧប្បន្នេសុ ឥធ ‘វត្តមានុប្បន្ន’ន្តិ អធិប្បេតំ។

តត្រាយំ វចនត្ថោ – បុព្វន្តតោ ឧទ្ធំ ឧប្បាទាទិអភិមុខំ បន្នន្តិ ឧប្បន្នំ។ ‘ឧប្បន្ន’-សទ្ទោ បនេស អតីតេ បដិលទ្ធេ សមុដ្ឋិតេ អវិក្ខម្ភិតេ អសមុច្ឆិន្នេ ខណត្តយគតេតិ អនេកេសុ អត្ថេសុ ទិស្សតិ។ អយញ្ហិ “តេន ខោ បន, ភិក្ខវេ, សមយេន កកុសន្ធោ ភគវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ លោកេ ឧប្បន្នោ”តិ (សំ។ និ។ ២។១៤៣) ឯត្ថ អតីតេ អាគតោ។ “អាយស្មតោ អានន្ទស្ស អតិរេកចីវរំ ឧប្បន្នំ ហោតី”តិ (បារា។ ៤៦១) ឯត្ថ បដិលទ្ធេ។ “សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, ឧប្បន្នំ មហាមេឃំ តមេនំ មហាវាតោ អន្តរាយេវ អន្តរធាបេតី”តិ (សំ។ និ។ ៥។១៥៧) ឯត្ថ សមុដ្ឋិតេ។ “ឧប្បន្នំ គមិយចិត្តំ ទុប្បដិវិនោទយំ (អ។ និ។ ៥។១៦០; បរិ។ ៣២៥); ឧប្បន្នុប្បន្នេ បាបកេ អកុសលេ ធម្មេ ឋានសោ អន្តរធាបេតី”តិ (បារា។ ១៦៥) ឯត្ថ អវិក្ខម្ភិតេ។ “អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ភាវេន្តោ ពហុលីករោន្តោ ឧប្បន្នុប្បន្នេ បាបកេ អកុសលេ ធម្មេ ឋានសោ អន្តរាយេវ អន្តរធាបេតី”តិ (សំ។ និ។ ៥។១៥៦-១៥៧) ឯត្ថ អសមុច្ឆិន្នេ។ “ឧប្បជ្ជមានំ ឧប្បន្នន្តិ? អាមន្តា”តិ (យម។ ២។ចិត្តយមក។៨១) ឯត្ថ ខណត្តយគតេ។ ស្វាយមិធាបិ ខណត្តយគតេ ទដ្ឋព្ពោ។ តស្មា ‘ឧប្បន្នំ ហោតី’តិ ឯត្ថ ខណត្តយគតំ ហោតិ, វត្តមានំ ហោតិ, បច្ចុប្បន្នំ ហោតីតិ អយំ សង្ខេបត្ថោ។

ចិត្តំ ឧប្បន្នំ ហោតីតិ ឯតំ ទេសនាសីសមេវ។ ន បន ចិត្តំ ឯកកមេវ ឧប្បជ្ជតិ។ យថា រាជា អាគតោតិ វុត្តេ ន បរិសំ បហាយ ឯកកោវ អាគតោ, រាជបរិសាយ បន សទ្ធិំយេវ អាគតោតិ បញ្ញាយតិ, ឯវមិទម្បិ បរោបណ្ណាសកុសលធម្មេហិ សទ្ធិំយេវ ឧប្បន្នន្តិ វេទិតព្ពំ។ បុព្វង្គមដ្ឋេន បន “ចិត្តំ ឧប្បន្នំ ហោតី”តិ វុត្តំ។

លោកិយធម្មញ្ហិ បត្វា ចិត្តំ ជេដ្ឋកំ ចិត្តំ ធុរំ ចិត្តំ បុព្វង្គមំ ហោតិ។ លោកុត្តរធម្មំ បត្វា បញ្ញា ជេដ្ឋិកា បញ្ញា ធុរា បញ្ញា បុព្វង្គមា។ តេនេវ ភគវា វិនយបរិយាយំ បត្វា បញ្ហំ បុច្ឆន្តោ ‘កិំឆន្ទោសិ, កិំចេតនោសិ, កិំសញ្ញោសិ, កិំចេតនោសី’តិ អបុច្ឆិត្វា “កិំចិត្តោ ត្វំ ភិក្ខូ”តិ ចិត្តមេវ ធុរំ កត្វា បុច្ឆតិ។ “អថេយ្យចិត្តោ អហំ ភគវា”តិ ច វុត្តេ ‘អនាបត្តិ អថេយ្យសញ្ញស្សា’តិអាទីនិ អវត្វា “អនាបត្តិ ភិក្ខុ អថេយ្យចិត្តស្សា”តិ វទតិ។

ន កេវលញ្ច វិនយបរិយាយំ, អញ្ញម្បិ លោកិយទេសនំ ទេសេន្តា ចិត្តមេវ ធុរំ កត្វា ទេសេតិ។ យថាហ – “យេ កេចិ, ភិក្ខវេ, ធម្មា អកុសលា អកុសលភាគិយា អកុសលបក្ខិកា សព្វេតេ មនោបុព្វង្គមា។ មនោ តេសំ ធម្មានំ បឋមំ ឧប្បជ្ជតី” (អ॰ និ॰ ១.៥៦)។

“មនោបុព្វង្គមា ធម្មា, មនោសេដ្ឋា មនោមយា;

មនសា ចេ បទុដ្ឋេន, ភាសតិ វា ករោតិ វា;

តតោ នំ ទុក្ខមន្វេតិ, ចក្កំវ វហតោ បទំ។

“មនោបុព្វង្គមា ធម្មា, មនោសេដ្ឋា មនោមយា;

មនសា ចេ បសន្នេន, ភាសតិ វា ករោតិ វា;

តតោ នំ សុខមន្វេតិ, ឆាយាវ អនបាយិនី” (ធ॰ ប॰ ១,២);

“ចិត្តេន នីយតិ លោកោ, ចិត្តេន បរិកស្សតិ;

ចិត្តស្ស ឯកធម្មស្ស, សព្វេវ វសមន្វគូ” (សំ॰ និ॰ ១.៦២);

“ចិត្តសំកិលេសា, ភិក្ខវេ, សត្តា សំកិលិស្សន្តិ ចិត្តវោទានា វិសុជ្ឈន្តិ” (សំ॰ និ॰ ៣.១០០);

“បភស្សរមិទំ, ភិក្ខវេ, ចិត្តំ, តញ្ច ខោ អាគន្តុកេហិ ឧបក្កិលេសេហិ ឧបក្កិលិដ្ឋំ” (អ॰ និ॰ ១.៤៩);

“ចិត្តេ , គហបតិ, អរក្ខិតេ កាយកម្មម្បិ អរក្ខិតំ ហោតិ, វចីកម្មម្បិ អរក្ខិតំ ហោតិ, មនោកម្មម្បិ អរក្ខិតំ ហោតិ; ចិត្តេ, គហបតិ, រក្ខិតេ...បេ... ចិត្តេ, គហបតិ, ព្យាបន្នេ...បេ... ចិត្តេ, គហបតិ, អព្យាបន្នេ...បេ... ចិត្តេ, គហបតិ, អវស្សុតេ...បេ... ចិត្តេ, គហបតិ, អនវស្សុតេ កាយកម្មម្បិ អនវស្សុតំ ហោតិ, វចីកម្មម្បិ អនវស្សុតំ ហោតិ, មនោកម្មម្បិ អនវស្សុតំ ហោតី”តិ (អ॰ និ॰ ៣.១១០)។

ឯវំ លោកិយធម្មេ បត្វា ចិត្តំ ជេដ្ឋកំ ហោតិ, ចិត្តំ ធុរំ ហោតិ, ចិត្តំ បុព្វង្គមំ ហោតីតិ វេទិតព្វំ។ ឥមេសុ បន សុត្តេសុ ឯកំ វា ទ្វេ វា អគ្គហេត្វា សព្វានុលោមតាយ សព្វានិបិ គហិតានីតិ វេទិតព្វានិ។

ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᨾ᩠ᨸᩥ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨸᨶ ‘ᨠᨲᩁᨹᩔᩴ ᩋᨵᩥᨣᨲᩮᩣᩈᩥ, ᨠᨲᩁᩅᩮᨴᨶᩴ ᨠᨲᩁᩈᨬ᩠ᨬᩴ ᨠᨲᩁᨧᩮᨲᨶᩴ ᨠᨲᩁᨧᩥᨲ᩠ᨲ’ᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲ᩠ᩅᩣ, ‘ᨠᨲᩁᨸᨬ᩠ᨬᩴ ᨲ᩠ᩅᩴ ᩋᨵᩥᨣᨲᩮᩣ’ᩈᩥ, ‘ᨠᩥᩴ ᨸᨮᨾᩴ ᨾᨣ᩠ᨣᨸᨬ᩠ᨬᩴ, ᩏᨴᩣᩉᩩ ᨴᩩᨲᩥᨿᩴ...ᨸᩮ... ᨲᨲᩥᨿᩴ...ᨸᩮ... ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᩴ ᨾᨣ᩠ᨣᨸᨬ᩠ᨬᩴ ᩋᨵᩥᨣᨲᩮᩣ’ᨲᩥ ᨸᨬ᩠ᨬᩴ ᨩᩮᨭ᩠ᨮᩥᨠᩴ ᨸᨬ᩠ᨬᩴ ᨵᩩᩁᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᨲᩥ᪨ ᨸᨬ᩠ᨬᩩᨲ᩠ᨲᩁᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᨠᩩᩈᩃᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨶ ᨸᩁᩥᩉᩣᨿᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨸᨬ᩠ᨬᩣ ᨸᨶ ᨠᩥᨾᨲ᩠ᨳᩥᨿᩣ (ᨾ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪑᪨᪔᪕᪑)? “ᨸᨬ᩠ᨬᩅᨲᩮᩣ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩋᩁᩥᨿᩈᩣᩅᨠᩔ ᨲᨴᨶ᩠ᩅᨿᩣ ᩈᨴ᩠ᨵᩣ ᩈᨱ᩠ᨮᩣᨲᩥ, ᨲᨴᨶ᩠ᩅᨿᩴ ᩅᩦᩁᩥᨿᩴ ᩈᨱ᩠ᨮᩣᨲᩥ, ᨲᨴᨶ᩠ᩅᨿᩣ ᩈᨲᩥ ᩈᨱ᩠ᨮᩣᨲᩥ, ᨲᨴᨶ᩠ᩅᨿᩮᩣ ᩈᨾᩣᨵᩥ ᩈᨱ᩠ᨮᩣᨲᩦ”ᨲᩥ (ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪕᪨᪕᪑᪓) ᩌᨴᩦᨶᩥ ᨸᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩣᨶᩥ᪨ ᩍᨲᩥ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᨾ᩠ᨸᩥ ᨸᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨬ᩠ᨬᩣ ᨩᩮᨭ᩠ᨮᩥᨠᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᨸᨬ᩠ᨬᩣ ᨵᩩᩁᩣ ᨸᨬ᩠ᨬᩣ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᨦ᩠ᨣᨾᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᩋᨿᩴ ᨸᨶ ᩃᩮᩣᨠᩥᨿᨴᩮᩈᨶᩣ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨵᩩᩁᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩮᩈᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ “ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦ”ᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪨

ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᩈᩉᨣᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᩣᨲᨾᨵᩩᩁᩅᩮᨴᨿᩥᨲᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩮᨶ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᩮᨶ ᩈᩉ ᩑᨠᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩣᨴᩥᨽᩣᩅᩴ ᨣᨲᩴ᪨ ᩋᨿᩴ ᨸᨶ ‘ᩈᩉᨣᨲ’-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᨲᨻ᩠ᨽᩣᩅᩮ ᩅᩮᩣᨠᩥᨱ᩠ᨱᩮ ᨶᩥᩔᨿᩮ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮ ᩈᩴᩈᨭ᩠ᨮᩮᨲᩥ ᩍᨾᩮᩈᩩ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩈᩩ ᨴᩥᩔᨲᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ “ᨿᩣᨿᩴ ᨲᨱ᩠ᩉᩣ ᨸᩮᩣᨶᩮᩣᨻ᩠ᨽᩅᩥᨠᩣ ᨶᨶ᩠ᨴᩥᩁᩣᨣᩈᩉᨣᨲᩣ”ᨲᩥ (ᩅᩥᨽ᪨ ᪒᪐᪓) ᨲᨻ᩠ᨽᩣᩅᩮ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ; ᨶᨶ᩠ᨴᩥᩁᩣᨣᨽᩪᨲᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ “ᨿᩣ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩅᩦᨾᩴᩈᩣ ᨠᩮᩣᩈᨩ᩠ᨩᩈᩉᨣᨲᩣ ᨠᩮᩣᩈᨩ᩠ᨩᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ”ᨲᩥ (ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪕᪨᪘᪓᪒) ᩅᩮᩣᨠᩥᨱ᩠ᨱᩮ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ; ᩋᨶ᩠ᨲᩁᨶ᩠ᨲᩁᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩮᨶ ᨠᩮᩣᩈᨩ᩠ᨩᩮᨶ ᩅᩮᩣᨠᩥᨱ᩠ᨱᩣᨲᩥ ᩋᨿᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ “ᩋᨭ᩠ᨮᩥᨠᩈᨬ᩠ᨬᩣᩈᩉᨣᨲᩴ ᩈᨲᩥᩈᨾ᩠ᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᩴ ᨽᩣᩅᩮᨲᩦ”ᨲᩥ (ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪕᪨᪒᪓᪘) ᨶᩥᩔᨿᩮ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ; ᩋᨭ᩠ᨮᩥᨠᩈᨬ᩠ᨬᩴ ᨶᩥᩔᩣᨿ ᩋᨭ᩠ᨮᩥᨠᩈᨬ᩠ᨬᩴ ᨽᩣᩅᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨭᩥᩃᨴ᩠ᨵᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ “ᩃᩣᨽᩦ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᩁᩪᨸᩈᩉᨣᨲᩣᨶᩴ ᩅᩣ ᩈᨾᩣᨸᨲ᩠ᨲᩦᨶᩴ ᩋᩁᩪᨸᩈᩉᨣᨲᩣᨶᩴ ᩅᩣ”ᨲᩥ (ᨸᩩ᪨ ᨸ᪨ ᪓-᪔) ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮ; ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ ᩁᩪᨸᩣᩁᩪᨸᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ “ᩍᨴᩴ ᩈᩩᨡᩴ ᩍᨾᩣᨿ ᨸᩦᨲᩥᨿᩣ ᩈᩉᨣᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᩈᩉᨩᩣᨲᩴ ᩈᩴᩈᨭ᩠ᨮᩴ ᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ (ᩅᩥᨽ᪨ ᪕᪗᪘) ᩈᩴᩈᨭ᩠ᨮᩮ᪨ ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᨾ᩠ᨸᩥ ᨸᨴᩮ ᩋᨿᨾᩮᩅᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩮᨲᩮᩣ᪨ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᩈᩴᩈᨭ᩠ᨮᨬ᩠ᩉᩥ ᩍᨵ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᩈᩉᨣᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨

‘ᩈᩴᩈᨭ᩠ᨮ’-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣᨸᩥ ᨧᩮᨲ᩠ᨳ ᩈᨴᩥᩈᩮ ᩋᩅᩔᩩᨲᩮ ᨾᩥᨲ᩠ᨲᩈᨶ᩠ᨳᩅᩮ ᩈᩉᨩᩣᨲᩮᨲᩥ ᨻᩉᩪᩈᩩ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩈᩩ ᨴᩥᩔᨲᩥ᪨ ᩋᨿᨬ᩠ᩉᩥ “ᨠᩥᩈᩮ ᨳᩪᩃᩮ ᩅᩥᩅᨩ᩠ᨩᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩴᩈᨭ᩠ᨮᩣ ᨿᩮᩣᨩᩥᨲᩣ ᩉᨿᩣ”ᨲᩥ (ᨩᩣ᪨ ᪒᪨᪒᪒᪨᪗᪐) ᩑᨲ᩠ᨳ ᩈᨴᩥᩈᩮ ᩋᩣᨣᨲᩮᩣ᪨ “ᩈᩴᩈᨭ᩠ᨮᩣᩅ ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩮ ᩋᨿ᩠ᨿᩮ ᩅᩥᩉᩁᨳᩣ”ᨲᩥ (ᨸᩣᨧᩥ᪨ ᪗᪒᪗) ᩋᩅᩔᩩᨲᩮ᪨ “ᨣᩥᩉᩥᩈᩴᩈᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᩅᩥᩉᩁᨲᩦ”ᨲᩥ (ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪓᪨᪓) ᨾᩥᨲ᩠ᨲᩈᨶ᩠ᨳᩅᩮ᪨ “ᩍᨴᩴ ᩈᩩᨡᩴ ᩍᨾᩣᨿ ᨸᩦᨲᩥᨿᩣ ᩈᩉᨣᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᩈᩉᨩᩣᨲᩴ ᩈᩴᩈᨭ᩠ᨮᩴ ᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᩉᨩᩣᨲᩮ᪨ ᩍᨵᩣᨸᩥ ᩈᩉᨩᩣᨲᩮ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩮᨲᩮᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ‘ᩈᩉᨣᨲᩴ’ ᩋᩈᩉᨩᩣᨲᩴ ᩋᩈᩴᩈᨭ᩠ᨮᩴ ᩋᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨶᩣᨾ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ᪨ ᩈᩉᨩᩣᨲᩴ ᨸᨶ ᩈᩴᩈᨭ᩠ᨮᩴ ᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥᨸᩥ, ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥᨸᩥ᪨ ᩁᩪᨸᩣᩁᩪᨸᨵᨾ᩠ᨾᩮᩈᩩ ᩉᩥ ᩑᨠᨲᩮᩣ ᨩᩣᨲᩮᩈᩩ ᩁᩪᨸᩴ ᩋᩁᩪᨸᩮᨶ ᩈᩉᨩᩣᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨶ ᩈᩴᩈᨭ᩠ᨮᩴ, ᨶ ᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ; ᨲᨳᩣ ᩋᩁᩪᨸᩴ ᩁᩪᨸᩮᨶ; ᩁᩪᨸᨬ᩠ᨧ ᩁᩪᨸᩮᨶ; ᩋᩁᩪᨸᩴ ᨸᨶ ᩋᩁᩪᨸᩮᨶ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨶᩥᨿᨾᨲᩮᩣᩅ ᩈᩉᨣᨲᩴ ᩈᩉᨩᩣᨲᩴ ᩈᩴᩈᨭ᩠ᨮᩴ ᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᨾᩮᩅ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ᪨ ᨲᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ‘ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᩈᩉᨣᨲ’ᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᨬᩣᨱᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨬᩣᨱᩮᨶ ᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᩈᨾᩴ ᩑᨠᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩣᨴᩦᩉᩥ ᨸᨠᩣᩁᩮᩉᩥ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨿᩴ ᨸᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩴ ᩈᩥᨿᩣ ᨲᩴ ᨾᩣᨲᩥᨠᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣᨿ ᩅᩮᨴᨶᩣᨲ᩠ᨲᩥᨠᩮ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶᩮᩅ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩑᨠᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩣ ᩑᨠᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩣ ᩑᨠᩅᨲ᩠ᨳᩩᨠᩣ ᩑᨠᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣᨲᩥ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩮᨶ ᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᩏᨠ᩠ᨠᨭ᩠ᨮᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩣ ᨧᩮᩈ᪨ ᩋᩁᩪᨸᩮ ᨸᨶ ᩅᩥᨶᩣᨸᩥ ᩑᨠᩅᨲ᩠ᨳᩩᨠᨽᩣᩅᩴ ᩈᨾ᩠ᨸᨿᩮᩣᨣᩮᩣ ᩃᨻ᩠ᨽᨲᩥ᪨

ᩑᨲ᩠ᨲᩣᩅᨲᩣ ᨠᩥᩴ ᨠᨳᩥᨲᩴ? ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᨠᩩᩈᩃᩮᩈᩩ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᩈᩉᨣᨲᩴ ᨲᩥᩉᩮᨲᩩᨠᩴ ᨬᩣᨱᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩥᨠᩴ ᨾᩉᩣᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨠᨳᩥᨲᩴ᪨ “ᨠᨲᨾᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ

ក្យសលា”តិ ហិ អតិយមិតបុច្ឆាយ ចត្យក្ខុយកក្យសលំ ពហិតំ៉ ‘កាយាចចទំ ក្យសលំ ចិត្តំ ឧប្បត្តំ ហោតី’តិ ចចតេត បត តេក្ខុយកំ ក្យសលំ បរិច្ឆិត្វា, អដ្ឋចិតំ កាយាចចរក្យសលមេច ពហិតំ៉ ‘សោយតស្សុសហគត’ត្តិ ចចតេត តតោ ចត្យត្តិតំ ឧបេក្ខាសហគតំ បរិច្ឆិត្វា ចត្យត្តិតំ សោយតស្សុសហគតមេច ពហិតំ៉ ‘ញាណសម្បយុត្ត’ត្តិ ចចតេត តតោ ទុចិតំ ញាណចិប្បយុត្តំ បរិច្ឆិត្វា ទេ្វ ញាណសម្បយុត្តាតេច ពហិតាតិ៉ អសង្ខារិកភាវេចា បត អតាកដ្ឋតាយេច ត ពហិតោ៉ កិច្ចាបិ ត ពហិតោ, បរតោ បត ‘សសង្ខារេតា’តិ ចចតតោ ព្ពុឆ ‘អសង្ខារេតា’តិ អចុត្តេបិ អសង្ខារិកភាវេចា ចេចិតព្ពោ៉ សម្មាសម្ពុទ្ធោ ហិ អាតិតោច ព្ពត់ យហាចិត្តំ ភាវេត្វា ធស្សេតុំ តិយមេត្វាច ព្ពុមំ ចេសតំ អាទកីតិ ឲចមេត្ត សត្តិដ្ឋាតំ ពតត្តិ ចេចិតព្ពំ៉

ព្ពឆាតិ តមេច ចិត្តំ អារម្មណតោ ធស្សេតុំ ទ្ធបារម្មណំ ចាតិអាតិយាហ៉ កថចា ហិ អទ្ធបធម្មំ ធស្សេត្តោ ចត្វតា ចា ធស្សេតិ, អារម្មណេត ចា, ចត្វារម្មណេហិ ចា, សរសភាវេចត ចា៉ “ចក្ខុសម្ផស្សោ...បេ... មនោសម្ផស្សោ; ចក្ខុសម្ផស្សជា វេទនា...បេ... មនោសម្ផស្សជា វេទនា; ចក្ខុចិញ្ញាណំ...បេ... មនោចិញ្ញាណ”ត្តិអាតិសុ ហិ ចត្វតា អទ្ធបធម្មោ ធស្សិតោ៉ “ទ្ធបសញ្ញា...បេ... ធម្មសញ្ញា, ទ្ធបសញ្ចេតនា...បេ... ធម្មសញ្ចេតនា”តិអាតិសុ អារម្មណេត៉ “ចក្ខុញ្ច បដិច្ច ទ្ធបេ ច ឧប្បជ្ជតិ ចក្ខុចិញ្ញាណំ, តិណ្ណំ សង្គតិ ផស្សោ...បេ... មនញ្ច បដិច្ច ធម្មេ ច ឧប្បជ្ជតិ មនោចិញ្ញាណំ, តិណ្ណំ សង្គតិ ផស្សោ”តិអាតិសុ (សំ៉ តិ៉ ៤៉៩០) ចត្វារម្មណេហិ៉ “អចិជ្ជាបច្ចយា , កិក្ខុចេ, សង្ខារា, សង្ខារបច្ចយា ចិញ្ញាណ”ត្តិអាតិសុ (សំ៉ តិ៉ ៣៉១) សរសភាវេចត អទ្ធបធម្មោ ធស្សិតោ៉ ព្ពុយម្ពិ បត ឆាតេ អារម្មណេត ធស្សេត្តោ ‘ទ្ធបារម្មណំ’ ចាតិអាតិយាហ៉

តត្ថ ចត្យសមុដ្ឋាតំ អតីតាតាគតបច្ចុប្បត្តំ ទ្ធបមេច ទ្ធបារម្មណំ៉ ត្វិសមុដ្ឋាតេតា អតីតាតាគតបច្ចុប្បត្តោ សទ្ទោច សទ្ទារម្មណំ៉ ចត្យសមុដ្ឋាតេតា អតីតាតាគតបច្ចុប្បត្តោ គត្ធោច គត្ធារម្មណំ៉ ចត្យសមុដ្ឋាតេតា អតីតាតាគតបច្ចុប្បត្តោ រសោច រសារម្មណំ៉ ចត្យសមុដ្ឋាតំ អតីតាតាគតបច្ចុប្បត្តំ ផោដ្ឋព្ពមេច ផោដ្ឋព្ពារម្មណំ៉ ឯកសមុដ្ឋាតា ត្វិសមុដ្ឋាតា តិសមុដ្ឋាតា ចត្យសមុដ្ឋាតា តក្យតោចិសមុដ្ឋាតា អតីតាតាគតបច្ចុប្បត្តា ចិត្តចេតសិកា, តិព្វាតំ ប៉ ត, ទុត្តាចេសោ ចិត្តកោចរសង្ខាតា ធម្មាយេច ធម្មារម្មណំ៉ យេ បត អតាបាថកតា ទ្ធបាទយោបិ ធម្មារម្មណមិច្ចេច ចតត្តិ តេ ព្ពុមិតា សុត្តេត បដិក្ខិបិតព្ពា៉ ទុត្តញ្ហិ –

“ព្ពមេសំ ខោ, អាចុសោ, បញ្ចត្តំ ព្ពត្ថ្រិយាតំ តាតាចិសយាតំ តាតាកោចរាតំ ត អញ្ញមញ្ញស្ស កោចរចិសយំ បច្ចតុភោត្តាតំ មតោ បដិសរណំ មតោ តេសំ កោចរចិសយំ បច្ចតុភោតី”តិ (ម៉ តិ៉ ១៉៤៥)៉

ឲតេសញ្ហិទ្ធបារម្មណាតីតិ កោចរចិសយោ តាម៉ តាតិ មតេត បច្ចតុភចិយមាតាតិបិ ទ្ធបារម្មណាតីតិយេចាតិ អយមេត្ថ សិទ្ធោ ហោតិ៉ ចិញ្ញាណក្ខុញាណាតីតញ្ច ទ្ធបាតិអារម្មណត្តាបិ អយមេត្ថ សិទ្ធោយេច ហោតិ៉ អតាបាថកតាតេច ហិ ទ្ធបារម្មណាតីតិ ចិញ្ញាណក្ខុអាតីតំ អារម្មណាតិ, ត ច តាតិ ធម្មារម្មណាតិ កចត្តីតិ ទុត្តតយេតេច អារម្មណចត្វាតំ ចេចិតព្ពំ៉

តត្ថ ឲកេកំ អារម្មណំ ត្វីសុ ត្វីសុ ត្វារេសុ អាបាថមាកច្ឆតិ៉ ទ្ធបារម្មណញ្ហិចក្ខុបសាតំ ឃដេត្វា តង្ខណេញ្ញេច មនោត្វារេ អាបាថមាកច្ឆតិ;

កចង្កលតស្ស បច្ចយោ ហោតីតិ អត្ថោ៕ សង្កេត្តរេមោជ្ជន្តារម្ភណេម្បិ ឧរេមេច តយោ៕ យថា ហិ សក្យណោ អាកាសេនភាគត្តា ទុក្ខទេក្ក តិលិឃយានេតាច ទុក្ខសាឥច្ចា ឈរេដ្ឋិតិ, ឈោឃា ចស្ស បឆចិឃំ បដិហញ្ញតិ សាឥាឈដ្ឋតឈោឃាឋទណោតិ អបុត្តា អចទិយំ ឧកក្ខណេឃេច កចត្តិ, ឧចំ បច្ចុប្បត្នន្នបិឌិតំ ចក្ខុបសាទានឹឈដ្ឋតច្ចា កចង្កលតសយត្ថតាឃ យតោទ្វារេន អាបាថកយតច្ចា អបុត្តា អចទិយំ ឧកក្ខណេឃេច ហោតិ៕ តទោតា កចង្កុ ចិន្តិត្តិត្វា ចក្ខុទ្វារានិឹសុ ដ្ឋប្បត្តាតំ អាចជ្ជតានិតំ ចោដ្ឋត្តតបទិឃោឃាសាតាតំ អតត្តទា តោសំ អារម្មណាតំ អញ្ញាតទសិ្ថ ញាត់ យហាចិត្តំ ដ្ឋប្បជ្ជតិ៕

សុទ្ធយតោទ្វារេ បត បសាទឈដ្ឋតកិច្ចំ តត្ថិ៕ បកតិឃា ឌិដ្ឋសុតឈាឃិតសាឃិតឋុដ្ឋចរេសតេច ឧតាតិ អារម្មណាតិ អាបាថយាកច្ឆត្តិ៕ កថំ? ញាណេកច្ចោ កតសុឆាកយុំ ហទិតាលយតោសិលិឌិចណ្ណចិចិត្តំ បក្កហិតតាតប្បការឆឌបដិកំ យាលិទាយចិតទ្ធំ ឌឹបយាលិបទិក្ខិត្តំ អតិយតោរយាឃ សិទិឃា ចិទោចយាតំ អលង្កតបដិឃត្តំ យហារចតិឃំ បឥក្ខិលំ កត្វា សោឡអសសុ បិឥបិដ្ឋិកាសុ បច្ចាបតិដ្ឋិតោត ចត្តិត្វា អញ្ជាលិ បក្កឃ្យាស្រល្លោកេតត្វា ញុទ្ធារម្មណំ បីតិំ កេហត្វា តិដ្ឋតិ៕ តស្ស ឧចំ ចេតិឃំ បស្សិត្វា ញុទ្ធារម្មណំ បីតិំ តិត្តាតត្តត្វា អបទកាកេ ឃត្ថ កត្ថចិ កតស្ស ទត្តិដ្ឋាតឌិចាដ្ឋាតសុ តិសិត្តស្ស អាចជ្ជយាតស្ស អលង្កតបដិឃត្តំ យហារចតិឃំ ចក្ខុទ្វារេ អាបាថយាកតសឌិសេយេច ហោតិ, បឥក្ខិលំ កត្វា ចេតិឃចត្តកការេលិ ចិឃ ហោតិ៕ ឧចំ តាច ឌិដ្ឋចរេសត ទុបារម្មណំ អាបាថយាកច្ឆតិ៕

យឆុទេត បត សទេត ឆម្មកថិកស្ស ចា ឆម្មំ កទេឆត្តស្ស, សទកាណកស្ស ចា សទេត កណត្តស្ស សទ្ធំ សុត្វា អបទកាកេ ឃត្ថ កត្ថចិ តិសិទិត្វា អាចជ្ជយាតស្ស ឆម្មកថា ចា សទកញ្ញា ចា សោតទ្វារេ អាបាថយាកតំ ចិឃ ហោតិ, សាឆុការំ ឥត្វា សុណតការេលិ ចិឃ ហោតិ៕ ឧចំ សុតចរេសត សទ្ទារម្មណំ អាបាថយាកច្ឆតិ៕

សុកន្ធំ បត កន្ធំ ចា យាលំ ចា លភិត្វា អាសនេ ចា ចេតិឃេ ចា កន្ធារម្មណេត ចិទេត្តត បូជំ កត្វា អបទកាកេ ឃត្ថ កត្ថចិ តិសិទិត្វា អាចជ្ជយាតស្ស តំ កន្ធារម្មណំ ឈាតទ្វារេ អាបាថយាកតំ ចិឃ ហោតិ, បូជាកទណការេលិ ចិឃ ហោតិ៕ ឧចំ ឈាឃិតចរេសត កន្ធារម្មណំ អាបាថយាកច្ឆតិ៕

បណីតំ បត ឥាឌតីឃំ ចា ភោជតីឃំ ចា សព្រហ្មចាទីហិ សទ្ធិំ សំចិភជិត្វា បទិភុញ្ជិត្វា អបទកាកេ ឃត្ថ កត្ថចិ កុទ្រសកាឌិភោជតំ លភិត្វា ‘អសុកការេល បណីតំ ភោជតំ សព្រហ្មចាទីហិ សទ្ធិំ សំចិភជិត្វា បទិភុត្តំ’ត្តិ អាចជ្ជយាតស្ស តំ ទសារម្មណំ ជិច្ហាទ្វារេ អាបាថយាកតំ ចិឃ ហោតិ, បទិភុញ្ជតការេលិ ចិឃ ហោតិ៕ ឧចំ សាឃិតចរេសត ទសារម្មណំ អាបាថយាកច្ឆតិ៕

មុទុកំ បត សុខសេម្យស្សំ មញ្ចំ ចា បីឌំ ចា អត្ថទណបិបុទណំ ចា បទិភុញ្ជិត្វា អបទកាកេ ឃត្ថ កត្ថចិ ទុក្ខសេឃ្យំ កប្បេត្វា ‘អសុកការេល មេ មុទុកំ មញ្ចបីឌំ អត្ថទណបិចុទណំ បទិភុត្តំ’ត្តិ អាចជ្ជយាតស្ស តំ ឋោដ្ឋត្តារម្មណំ កាឃទ្វារេ អាបាថយាកតំ ចិឃ ហោតិ៕ សុខសេម្យស្សំ ចេឥឃិតការេលិ ចិឃ ហោតិ៕ ឧចំ ឋុដ្ឋចរេសត ឋោដ្ឋត្តារម្មណំ អាបាថយាកច្ឆតិ៕ ឧចំ សុទ្ធយតោទ្វារេ បសាទឈដ្ឋតកិច្ចំ តត្ថិ៕ បកតិឃា ឌិដ្ឋសុតឈាឃិតសាឃិតឋុដ្ឋចរេសតេច ឧតាតិ អារម្មណាតិ អាបាថយាកច្ឆត្តីតិ ចេឌិតព្វាតិ៕

ឆ្លកាតិ បកតិយា ឌិដ្ឋាឌីត់ ចនេត អាបាថគយនេ អឃយបនោបិ អដ្ឋកថាយុត្តកោ តយោ ហោតិ៍ ឌិដ្ឋំ ឃុត់ ក្ខឃវម្ពត្តិ ឆ្លោយ តាច ឌិដ្ឋាឌយោ ចេឌិតព្ពា៍ តត្ថ ‘ឌិដ្ឋំ’ តាយ បញ្ចទ្វារចនេត កហិតបុព្ពំ៍ ‘ឃុត’ត្តិ បច្ចក្ខតោ អឌិដ្ឋា អតុឃ្សចនេត កហិតា រូបិឌយោច៍ តេហិ ទ្វីហិបិ វម្ពត្ថំ ‘ក្ខឃវម្ពត្ថំ’ តាយ៍ ឆ្លតិ ឆ្លយេវមៀ ឌិដ្ឋាឌីត់ ចនេត ឲតាតិ យនោទ្វារេ អាបាថយាកច្ឆន្តីតិ ចេឌិតព្ពាតិ៍ តត្ថ ឌិដ្ឋចនេត តាច អាបាថគយត់ ហេដ្ឋា បញ្ចហិ តយេហិ ចុត្តយេច៍

ឲកទ្ធា បត ឃុណាតិ – ‘ភកចតោ បុព្ពាតិវឃតិត្ថត្ថំ ឲចរូបំ តាយ រូបំ, អតិយត្ថេរា វន្ទោ, កិម្ពិញ្ចិ បនេឌវ ពោវញ្ចិ បុប្ផាគំ អតិយតុទ្ធោ្ណ កន្ទោ, ពោវញ្ចិ ផលិគំ អតិយត្ថេរា រសោ, ពោវញ្ចិ បិចុរណាឌីត់ អតិឃុឍោ វម្ពឃ្សោ’តិ៍ តឃ្ស, ចក្ខុបសាឌាឌិឈដ្ឋត់ ចិតា, ឃុតយត្តាគេច តាតិ យនោទ្វារេ អាបាថយាកច្ឆន្តិ៍ អថឃ្ស តំ ចិត្តំ តម្ពិំ រូបេ ចា វន្ទេ ចា បសាឌចនេត កន្ទាឌីឃុ អទិឃាគំ ឌាត្យកាយតាចនេត អនេព្ពាហិ ឌិនេត្តឃុ អតុយោឌតាចនេត ចា បចត្តតិ៍ ឲចំ ឃុតចនេត ឲតាតិ យនោទ្វារេ អាបាថយាកច្ឆន្តិ៍

អបនេត បត ឃថាចុត្តាតិ រូបិឌីតិ ឌិដ្ឋាតិ ចា ឃុតាតិ ចា ហោន្តិ៍ តឃ្ស ‘ព្រឌិវំ រូបំ អាឃតិំ ក្ខប្បជ្ជតកញ្ចន្ទឃ្សាបិ កចិឃ្សតី’តិអាឌិតា តយេត ចក្ខុបសាឌាឌិឈដ្ឋត់ ចិតា ឌិដ្ឋឃុតវម្ពនេ្ត្តគេច តាតិ យនោទ្វារេ អាបាថយាកច្ឆន្តិ៍ អថឃ្ស ហេដ្ឋា ចុត្តតយេគេច ពេតឃុ អព្ពាតរារម្មណ៍ ឆ្លត់ យហាចិត្តំ បចត្តតិ៍ ឲចំ ក្ខឃវម្ពត្ថចនេត ឲតាតិ យនោទ្វារេ អាបាថយាកច្ឆន្តិ៍

ឆ្លឌមៀ ច យុលយត្តយេច៍ វន្ទារុចិអាការបរិចិតក្កឌិដ្ឋិតិញ្ញាតក្ខន្តិអាឌីត់ បត ចនេត ចិត្តារេតា ឲតេវំ យនោទ្វារេ អាបាថគយត់ ចេឌិតព្ពយេច៍ ឃត្ថា បត ឲចំ អាបាថំ អាកច្ឆន្តាតិ ក្ខុតាតិបិ ហោន្តិ អក្ខុតាតិបិ, តត្ថា អឃំ តយោ អដ្ឋកថាយំ ត កហិតោ៍ ឲចំ ឲកោការម្មណ៍ ឌចត់ ទ្វីឃុ ទ្វីឃុ ទ្វារេឃុ ក្ខប្បជ្ជតីតិ ចេឌិតព្ពំ៍ រូបិរម្មណញ្ញាឌចត់ ចក្ខុទ្វារេបិ ក្ខប្បជ្ជតិ យនោទ្វារេបិ៍ វន្ទាឌិអារម្មណេឃុបិ ឲនេច តយោ៍

តត្ថ យនោទ្វារេ ក្ខប្បជ្ជយាគំ រូបិរម្មណ៍ ឌចត់ ឌាតយយំ ឃីលយយំ ភាចតាយឃត្តិ តិចិឆំ ហោតិ ៍ ពេតឃុ ឲកោក់ កាឃកម្ពំ ចឌីកម្ពំ យនោកម្មត្តិ តិចិឆយេច ហោតិ៍ វន្ទាភន្ទរេវចោដ្ឋព្វឆម្មារម្មណេឃុបិ ឲនេច តយោ៍

តត្ថ រូបំ តាច អារម្មណ៍ កត្វា ក្ខប្បជ្ជយាគំ ឲតំ យហាក្យុវលចិត្តំ តិលបីតលៀហិតោតាឌាតចណ្ណេឃុ បុប្ផចត្ថឆាត្វឃុ អព្ពាតរំ ឃុកតិមិត្តវន្តាតំ ឆ្លដ្ឋំ កត្តំ យតាបំ រេឌតីឃំ ចល្អំ អារម្មណ៍ កត្វា ក្ខប្បជ្ជតិ៍ តត្វ ចេតំ ឆ្លដ្ឋារម្មណ៍ លៀកឃ្ស ចត្វ? កថំ ឲតំ ចិត្តំ ក្យុវលំ តាយ ឌាតត្តិ? តិឃមិតចនេត បរិណាមិតចនេត វម្យុឌាចារចនេត អាក្យុឌិតចនេតាតិ៍ ឃឃ្ស ហិ ‘ក្យុវលយេច យយា កត្តព្ពំ’ត្តិ ក្យុវលការេណ ចិត្តំ តិឃមិតំ ហោតិ, អក្យុវលប្បចត្តិតោ តិចត្តេត្វា ក្យុវលការេណយេច បរិណាមិតំ, អភិញ្ញាណរេណាត ក្យុវលវម្យុឌាចារេនគេច វម្យុឌាចរិតំ, បតិរូបេឌវចាវវប្បុរិឃូបតិឃ្សយវទ្ធម្មវចតបុព្ពេកតបុព្ពាតាឌីហិ ច ក្ខបតិឃ្សយេហិ យោតិវោ ច អាភោភោកា បចត្តតិ, តឃ្ស ឆ្លយិតា តិឃមិតចនេត បរិណាមិតចនេត វម្យុឌាចារចនេត អាក្យុឌិតចនេត ច ក្យុវលំ តាយ ឌាតំ ហោតិ៍

ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩅᩈᩮᨶ ᨸᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᩈᩉᨣᨲᩣᨠᩣᩁᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩈ᩠ᨾᩥᨬ᩠ᩉᩥ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᨲ᩠ᨲᩣ ᩑᨲᩴ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᩈᩉᨣᨲᩴ ᨩᩣᨲᩴ᪨ ᩈᨴ᩠ᨵᩣᨻᩉᩩᩃᨲᩣᨴᩦᨶᩥ ᨸᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᨠᩣᩁᨱᩣᨶᩥ ᨿᩮᩅ᪨ ᩋᩔᨴ᩠ᨵᩣᨶᨬ᩠ᩉᩥ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨠᩣᨶᩴ ᩏᨠ᩠ᨠᨭ᩠ᨮᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨽᩪᨲᩴ ᨲᨳᩣᨣᨲᩁᩪᨷᨾ᩠ᨸᩥ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᩴ ᨶᩩᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᨿᩮ ᨧ ᨠᩩᩈᩃᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨿᩴ ᩋᩣᨶᩥᩈᩴᩈᩴ ᨶ ᨸᩔᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᩮᩈᩴ ᨸᩁᩮᩉᩥ ᩏᩔᩣᩉᩥᨲᩣᨶᩴ ᨠᩩᩈᩃᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩣᨶᨾ᩠ᨸᩥ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᩴ ᨶᩩᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩈᨴ᩠ᨵᩣᨻᩉᩩᩃᨲᩣ ᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ ᩋᩣᨶᩥᩈᩴᩈᨴᩔᩣᩅᩥᨲᩣᨲᩥ᪨ ᩑᩅᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᩈᩉᨣᨲᩣᨠᩣᩁᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᩋᨸᩥᨧ ᩑᨠᩣᨴᩈ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨸᩦᨲᩥᩈᨾ᩠ᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᩔ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩣᨿ ᩈᩴᩅᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ – ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣᨶᩩᩔᨲᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩩᩔᨲᩥ ᩈᨦ᩠ᨥᩣᨶᩩᩔᨲᩥ ᩈᩦᩃᩣᨶᩩᩔᨲᩥ ᨧᩣᨣᩣᨶᩩᩔᨲᩥ ᨴᩮᩅᨲᩣᨶᩩᩔᨲᩥ ᩏᨸᩈᨾᩣᨶᩩᩔᨲᩥ ᩃᩪᨡᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᨸᩁᩥᩅᨩ᩠ᨩᨶᨲᩣ ᩈᩥᨶᩥᨴ᩠ᨵᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩈᩮᩅᨶᨲᩣ ᨸᩈᩣᨴᨶᩦᨿᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᨸᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᨱᨲᩣ ᨲᨴᨵᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᨲᩣᨲᩥ᪨ ᩍᨾᩮᩉᩥᨸᩥ ᨠᩣᩁᨱᩮᩉᩮᨲ᩠ᨳ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᩈᩉᨣᨲᩣᨠᩣᩁᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᩍᨾᩮᩈᩴ ᨸᨶ ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᩮᩣ ᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᩅᩥᨽᨦ᩠ᨣᩮ (ᩅᩥᨽ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮ᪨ ᪔᪙᪘ ᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᨸᨴᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ, ᪓᪙᪐-᪓᪙᪖) ᩋᩣᩅᩥ ᨽᩅᩥᩔᨲᩥ᪨

ᨠᨾ᩠ᨾᨲᩮᩣ, ᩏᨸᨸᨲ᩠ᨲᩥᨲᩮᩣ, ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᨸᩁᩥᨸᩣᨠᨲᩮᩣ, ᨠᩥᩃᩮᩈᨴᩪᩁᩦᨽᩣᩅᨲᩮᩣᨲᩥ ᩍᨾᩮᩉᩥ ᨸᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᨠᩣᩁᨱᩮᩉᩥ ᨬᩣᨱᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᨲᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᨿᩮᩣ ᩉᩥ ᨸᩁᩮᩈᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨴᩮᩈᩮᨲᩥ ᩋᨶᩅᨩ᩠ᨩᩣᨶᩥ ᩈᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᨲᨶᨠᨾ᩠ᨾᩣᨿᨲᨶᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨶᩥ ᩈᩥᨠ᩠ᨡᩣᨸᩮᨲᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᨠᨳᩥᨠᩴ ᩈᨠ᩠ᨠᩣᩁᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᨳᩣᨸᩮᨲᩥ, 'ᩋᩣᨿᨲᩥᩴ ᨸᨬ᩠ᨬᩅᩣ ᨽᩅᩥᩔᩣᨾᩦ'ᨲᩥ ᨸᨲ᩠ᨳᨶᩴ ᨸᨭ᩠ᨮᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩣᨶᨸ᩠ᨸᨠᩣᩁᩴ ᨴᩣᨶᩴ ᨴᩮᨲᩥ, ᨲᩔ ᩑᩅᩁᩪᨷᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᩏᨸᨶᩥᩔᩣᨿ ᨠᩩᩈᩃᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩴ ᨬᩣᨱᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᩋᨻ᩠ᨿᩣᨸᨩ᩠ᨩᩮ ᩃᩮᩣᨠᩮ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩔ ᨧᩣᨸᩥ "ᨲᩔ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᩩᨡᩥᨶᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᨸᨴᩣ ᨸ᩠ᩃᩅᨶ᩠ᨲᩥ... ᨴᨶ᩠ᨵᩮᩣ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩈᨲᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᩣ, ᩋᨳ ᩈᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨡᩥᨸ᩠ᨸᩴᨿᩮᩅ ᩅᩥᩈᩮᩈᨣᩣᨾᩦ ᩉᩮᩣᨲᩦ"ᨲᩥ (ᩋ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪔.᪑᪙᪑) ᩑᩅᩁᩪᨷᩴ ᩏᨸᨸᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᨶᩥᩔᩣᨿᨸᩥ ᨠᩩᩈᩃᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩴ ᨬᩣᨱᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᨲᨳᩣ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᨸᩁᩥᨸᩣᨠᩴ ᩏᨸᨣᨲᩣᨶᩴ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨴᩈᨠᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᨸᩁᩥᨸᩣᨠᩴ ᨶᩥᩔᩣᨿᨸᩥ ᨠᩩᩈᩃᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩴ ᨬᩣᨱᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᨿᩮᩉᩥ ᨸᨶ ᨠᩥᩃᩮᩈᩣ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨽᩥᨲᩣ ᨲᩮᩈᩴ ᨠᩥᩃᩮᩈᨴᩪᩁᩦᨽᩣᩅᩴ ᨶᩥᩔᩣᨿᨸᩥ ᨠᩩᩈᩃᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩴ ᨬᩣᨱᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᨧᩮᨲᩴ –

"ᨿᩮᩣᨣᩣ ᩅᩮ ᨩᩣᨿᨲᩦ ᨽᩪᩁᩥ, ᩋᨿᩮᩣᨣᩣ ᨽᩪᩁᩥᩈᨦ᩠ᨡᨿᩮᩣ"ᨲᩥ (ᨵ᪨ ᨸ᪨ ᪒᪘᪒)᪨

ᩑᩅᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᨲᩮᩣ ᩏᨸᨸᨲ᩠ᨲᩥᨲᩮᩣ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᨸᩁᩥᨸᩣᨠᨲᩮᩣ ᨠᩥᩃᩮᩈᨴᩪᩁᩦᨽᩣᩅᨲᩮᩣᨲᩥ ᩍᨾᩮᩉᩥ ᨠᩣᩁᨱᩮᩉᩥ ᨬᩣᨱᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᨲᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨

ᩋᨸᩥᨧ ᩈᨲ᩠ᨲ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩅᩥᨧᨿᩈᨾ᩠ᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᩔ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩣᨿ ᩈᩴᩅᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ – ᨸᩁᩥᨸᩩᨧ᩠ᨨᨠᨲᩣ, ᩅᨲ᩠ᨳᩩᩅᩥᩈᨴᨠᩥᩁᩥᨿᩣ, ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩈᨾᨲ᩠ᨲᨸᨭᩥᨸᩣᨴᨶᩣ, ᨴᩩᨸ᩠ᨸᨬ᩠ᨬᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᨸᩁᩥᩅᨩ᩠ᨩᨶᩣ, ᨸᨬ᩠ᨬᩅᨶ᩠ᨲᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩈᩮᩅᨶᩣ, ᨣᨾ᩠ᨽᩦᩁᨬᩣᨱᨧᩁᩥᨿᨸᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᨱᩣ, ᨲᨴᨵᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᨲᩣᨲᩥ᪨ ᩍᨾᩮᩉᩥᨸᩥ ᨠᩣᩁᨱᩮᩉᩥ ᨬᩣᨱᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᨲᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᩍᨾᩮᩈᩴ ᨸᨶ ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᩮᩣ ᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᩅᩥᨽᨦ᩠ᨣᩮ (ᩅᩥᨽ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮ᪨ ᪔᪙᪘ ᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᨸᨴᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ) ᩋᩣᩅᩥ ᨽᩅᩥᩔᨲᩥ᪨

ᩑᩅᩴ ᨬᩣᨱᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᨾ᩠ᨸᩥ ᩋᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩮᨶ ᩋᨸ᩠ᨸᨿᩮᩣᨣᩮᨶ ᩋᨶᩩᨸᩣᨿᨧᩥᨶ᩠ᨲᨶᩣᨿ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩥᨠᩴ ᨶᩣᨾ ᨩᩣᨲᩴ᪨ ᨲᨾ᩠ᨸᨶ ᩁᨩᨶᩦᨿᩅᨱ᩠ᨱᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩴ ᩅᩥᩅᩥᨵᩮᨶ ᨶᨿᩮᨶ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ – ᨴᩣᨶᨾᨿᩴ ᩅᩤ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩈᩦᩃᨾᨿᩴ ᩅᩤ, ᨽᩣᩅᨶᩣᨾᨿᩴ ᩅᩤ᪨

កថំ? យទា ហិ នីលបីតលោហិតោទាតេសុ បុប្ផាទីសុ អញ្ញតរំ លភិត្វា វណ្ណវសេន អាភុជិត្វា ‘វណ្ណទានំ យថាសត្តិ ពុទ្ធរតនាទីនិ បូជេតិ, តទា ទានមយំ ហោតិ។ តត្រេវ ច – កណ្ឌាការិកសញ្ឈិត្វា កិរ ឯកំ សុវណ្ណបីឋំ វត្ថុំ លភិត្វា ធជេយ្យ វត្ថុំ សុវណ្ណវណ្ណំ, សមយស្សុទ្ធាបិ សុវណ្ណវណ្ណា, សុវណ្ណវណ្ណំ វត សុវណ្ណវណ្ណស្សេវ អត្ថាយ, អយ្យាកដ្ឋា វណ្ណទានំ ករិស្សតីតិ យថាចេតិយេ អារោបេសិ។ ឯវរូបកាលេ ទានមយំ ហោតីតិ វេទិតព្វំ។ យទា បន តថារូបេនេវ ទេយ្យធម្មំ លភិត្វា ‘យម្ហាកុលវំសោ, កុលតន្តិ កុលប្បវេណី ឯសា, កុលវត្តំ ឯត’ន្តិ ពុទ្ធរតនាទីនិ បូជេតិ តទា សីលមយំ ហោតិ។ យទា បន តាទិសេនេវ វត្ថុនា រតនត្តយស្ស បូជំ កត្វា ‘អយំ វណ្ណោ ខយំ គមិស្សតិ, វយំ គមិស្សតី’តិ ខយវយំ បដ្ឋបេតិ, តទា ភាវនាមយំ ហោតិ។

ទានមយំ បន ហុត្វា វត្តមានម្បិ យទា តីណិ រតនានិ សហត្ថេន បូជេត្វា បវត្តតិ, តទា កាយកម្មំ ហោតិ។ យទា តីណិ រតនានិ បូជេតុំ បុត្តទារទាសកម្មករបោរិសាទយោបិ អាណាបេត្វា បូជាបេតិ តទា វចីកម្មំ ហោតិ។ យទា តទេវ វត្ថុប្បការំ វិជ្ជមានកវត្ថុំ អារព្ភ វណ្ណទានំ ទស្សាមីតិ ចិន្តេតិ តទា មនោកម្មំ ហោតិ។ ចិត្តបរិយាយំ បត្វា ហិ ‘ទស្សាមិ ករិស្សាមី’តិ វាចា ភិន្នា ហោតីតិ (បារា។ ១៣៨) ឋបិតា លក្ខណេន ទានំ នាម ហោតិ។ អភិធម្មបរិយាយំ បត្វា បន វិជ្ជមានកវត្ថុំ អារព្ភ ‘ទស្សាមី’តិ មនសា ចិន្តិតកាលតោ បដ្ឋាយ កុសលំ ហោតិ។ អបរភាគេ កាយេន វា វាចាយ វា កត្តព្វំ ករិស្សតីតិ វុត្តំ។ ឯវំ ទានមយំ កាយវចីមនោកម្មវសេន តិវិធំ ហោតិ។

យទា បន តំ វត្ថុប្បការំ វ លភិត្វា កុលវំសាទិវសេន សហត្ថា រតនត្តយំ បូជេតិ តទា សីលមយំ កាយកម្មំ ហោតិ។ យទា កុលវំសាទិវសេនេវ បុត្តទារាទយោ អាណាបេត្វា បូជាបេតិ តទា វចីកម្មំ ហោតិ។ យទា ‘យម្ហាកុលវំសោ, កុលតន្តិ កុលប្បវេណី ឯសា, កុលវត្តមេត’ន្តិ វិជ្ជមានកវត្ថុំ អារព្ភ ‘វណ្ណទានំ ទស្សាមី’តិ ចិន្តេតិ តទា មនោកម្មំ ហោតិ។ ឯវំ សីលមយំ កាយវចីមនោកម្មវសេន តិវិធំ ហោតិ។

យទា បន តំ វត្ថុប្បការំ វ លភិត្វា តីណិ រតនានិ បូជេត្វា ចង្កមន្តោ ខយវយំ បដ្ឋបេតិ តទា ភាវនាមយំ កាយកម្មំ ហោតិ។ វាចាយ សម្មសនំ បដ្ឋបេន្តស្ស វចីកម្មំ ហោតិ, កាយង្គវាចង្គានិ អចោបេត្វា មនសាវ សម្មសនំ បដ្ឋបេន្តស្ស មនោកម្មំ ហោតិ។ ឯវំ ភាវនាមយំ កាយវចីមនោកម្មវសេន តិវិធំ ហោតិ។ ឯវមេតំ រូបារម្មណំ កុសលំ តិវិធបុញ្ញកិរិយវត្ថុវសេន នវហិ កម្មទ្វារេហិ ភាជេត្វា ទស្សេសិ ធម្មរាជា។ សទ្ទារម្មណាទីសុបិ ឯសេវ នយោ។

ភេរិសទ្ទាទីសុ ហិ ទេសីយសទ្ទំ អារម្មណំ កត្វា ហេដ្ឋា វុត្តនយេនេវ តីហិ និយមេហិ កុសលំ ឧប្បជ្ជតិ។ តត្ថ សទ្ទំ កន្ទមូលំ វិយ ឧប្បាដេត្វា នីលុប្បលហត្ថកំ វិយ ច ហត្ថេ ឋបេត្វា ទាតុំ នាម ន សក្កា, សវត្ថុកំ បន កត្វា ទេន្តោ សទ្ទទានំ ទេតិ នាម។ តស្មា យទា ‘សទ្ទទានំ ទស្សាមី’តិ ភេរិមុទិង្គាទីសុ អញ្ញតរំ តូរិយភណ្ឌំ តិណ្ណំ រតនានំ ឧបហារំ ករោតិ, ‘សទ្ទទានំ មេ’តិ ភេរិអាទីនិ ឋបេតិ, ធម្មកថិកានំ សរភេសជ្ជតេលផាណិតាទីនិ ទេតិ, ធម្មសវនំ ឃោសេតិ, សរភញ្ញំ ភណតិ, ធម្មកថំ កថេតិ, ឧបនិសិន្នកកថំ អនុមោទនកថំ ករោតិ, តទា ទានមយំមេវ ហោតិ។ យទា ឯតទេវ វិធានំ កុលវំសាទិវសេន វត្តវសេន ករោតិ តទា សីលមយំ

ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨿᨴᩣ ᩈᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿᨲᩴ ᨣᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨿᩴ ᩑᨲ᩠ᨲᨠᩮᩣ ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᩃᩮᩣᨠᨸ᩠ᨸᨾᩣᨱᩮᩣᨸᩥ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ 'ᨡᨿᩴ ᨣᨾᩥᩔᨲᩥ, ᩅᨿᩴ ᨣᨾᩥᩔᨲᩦ'ᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨾᩈᨶᩴ ᨸᨭ᩠ᨮᨸᩮᨲᩥ ᨲᨴᩣ ᨽᩣᩅᨶᩣᨾᨿᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨴᩣᨶᨾᨿᩴ ᨲᩣᩅ ᨿᨴᩣ ᨽᩮᩁᩥᩋᩣᨴᩦᨶᩥ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩉᨲ᩠ᨳᩣ ᩈᨴ᩠ᨴᩪᨸᩉᩣᩁᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ, ᨶᩥᨧ᩠ᨧᩪᨸᩉᩣᩁᨲ᩠ᨳᩣᨿ ᨮᨸᩮᨲ᩠ᨲᩣᨸᩥ ᩈᩉᨲ᩠ᨳᩣ ᨮᨸᩮᨲᩥ, 'ᩈᨴ᩠ᨴᨴᩣᨶᩴ ᨾᩮ'ᨲᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩔᩅᨶᩴ ᨥᩮᩣᩈᩮᨲᩩᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ, ᨵᨾ᩠ᨾᨠᨳᩴ ᩈᩁᨽᨬ᩠ᨬᩴ ᨠᩣᨲᩩᩴ ᩅᩣ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ, ᨲᨴᩣ ᨠᩣᨿᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨿᨴᩣ 'ᨣᨧ᩠ᨨᨳ, ᨲᩣᨲᩣ, ᩋᨾ᩠ᩉᩣᨠᩴ ᩈᨴ᩠ᨴᨴᩣᨶᩴ ᨲᩥᨱ᩠ᨱᩴ ᩁᨲᨶᩣᨶᩴ ᩈᨴ᩠ᨴᩪᨸᩉᩣᩁᩴ ᨠᩁᩮᩣᨳᩣ'ᨲᩥ ᩋᩣᨱᩣᨸᩮᨲᩥ, 'ᩈᨴ᩠ᨴᨴᩣᨶᩴ ᨾᩮ'ᨲᩥ ᨧᩮᨲᩥᨿᨦ᩠ᨣᨱᩮᩈᩩ 'ᩑᨲ᩠ᨳ ᨽᩮᩁᩥᩴ, ᩑᨲ᩠ᨳ ᨾᩩᨴᩥᨦ᩠ᨣᩴ ᨮᨸᩮᨳᩣ'ᨲᩥ ᩋᩣᨱᩣᨸᩮᨲᩥ, ᩈᨿᨾᩮᩅ ᨵᨾ᩠ᨾᩔᩅᨶᩴ ᨥᩮᩣᩈᩮᨲᩥ, ᨵᨾ᩠ᨾᨠᨳᩴ ᨠᨳᩮᨲᩥ, ᩈᩁᨽᨬ᩠ᨬᩴ ᨽᨱᨲᩥ, ᨲᨴᩣ ᩅᨧᩦᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨿᨴᩣ ᨠᩣᨿᨦ᩠ᨣᩅᩣᨧᨦ᩠ᨣᩣᨶᩥ ᩋᨧᩮᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ 'ᩈᨴ᩠ᨴᨴᩣᨶᩴ ᨴᩔᩣᨾᩦ'ᨲᩥ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᨠᩅᨲ᩠ᨳᩩᩴ ᨾᨶᩈᩣ ᨸᩁᩥᨧ᩠ᨧᨩᨲᩥ, ᨲᨴᩣ ᨾᨶᩮᩣᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨

ᩈᩦᩃᨾᨿᨾ᩠ᨸᩥ 'ᩈᨴ᩠ᨴᨴᩣᨶᩴ ᨶᩣᨾ ᨾᨿ᩠ᩉᩴ ᨠᩩᩃᩅᩴᩈᩮᩣ ᨠᩩᩃᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᩩᩃᨸ᩠ᨸᩅᩮᨱᩦ'ᨲᩥ ᨽᩮᩁᩥᩋᩣᨴᩦᩉᩥ ᩈᩉᨲ᩠ᨳᩣ ᩈᨴ᩠ᨴᩪᨸᩉᩣᩁᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩔ, ᨽᩮᩁᩥᩋᩣᨴᩦᨶᩥ ᩈᩉᨲ᩠ᨳᩣ ᨧᩮᨲᩥᨿᨦ᩠ᨣᨱᩣᨴᩦᩈᩩ ᨮᨸᩮᨶ᩠ᨲᩔ, ᨵᨾ᩠ᨾᨠᨳᩥᨠᩣᨶᩴ ᩈᩁᨽᩮᩈᨩ᩠ᨩᩴ ᩈᩉᨲ᩠ᨳᩣ ᨴᩮᨶ᩠ᨲᩔ, ᩅᨲ᩠ᨲᩈᩦᩈᩮᨶ ᨵᨾ᩠ᨾᩔᩅᨶᨥᩮᩣᩈᨶᨵᨾ᩠ᨾᨠᨳᩣᨠᨳᨶᩈᩁᨽᨬ᩠ᨬᨽᨱᨶᨲ᩠ᨳᩣᨿ ᨧ ᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩔ ᨠᩣᨿᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ 'ᩈᨴ᩠ᨴᨴᩣᨶᩴ ᨶᩣᨾ ᩋᨾ᩠ᩉᩣᨠᩴ ᨠᩩᩃᩅᩴᩈᩮᩣ ᨠᩩᩃᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᩩᩃᨸ᩠ᨸᩅᩮᨱᩦ, ᨣᨧ᩠ᨨᨳ , ᨲᩣᨲᩣ, ᨲᩪᩁᩥᨿᩁᨲᨶᩣᨴᩦᨶᩴ ᩈᨴ᩠ᨴᩪᨸᩉᩣᩁᩴ ᨠᩁᩮᩣᨳᩣ'ᨲᩥ ᩋᩣᨱᩣᨸᩮᨶ᩠ᨲᩔ ᨠᩩᩃᩅᩴᩈᩅᩈᩮᨶ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᨠᨳᩴ ᩅᩣ ᩈᩁᨽᨬ᩠ᨬᩴ ᩅᩣ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩔ ᨧ ᩅᨧᩦᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ 'ᩈᨴ᩠ᨴᨴᩣᨶᩴ ᨶᩣᨾ ᨾᨿ᩠ᩉᩴ ᨠᩩᩃᩅᩴᩈᩮᩣ ᩈᨴ᩠ᨴᨴᩣᨶᩴ ᨴᩔᩣᨾᩦ'ᨲᩥ ᨠᩣᨿᨦ᩠ᨣᩅᩣᨧᨦ᩠ᨣᩣᨶᩥ ᩋᨧᩮᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᨶᩈᩣᩅ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᨠᩅᨲ᩠ᨳᩩᩴ ᨸᩁᩥᨧ᩠ᨧᨩᨶ᩠ᨲᩔ ᨾᨶᩮᩣᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨

ᨽᩣᩅᨶᩣᨾᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᨿᨴᩣ ᨧᨦ᩠ᨠᨾᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᨴ᩠ᨴᩴ ᨡᨿᩅᨿᩴ ᨸᨭ᩠ᨮᨸᩮᨲᩥ ᨲᨴᩣ ᨠᩣᨿᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨠᩣᨿᨦ᩠ᨣᩴ ᨸᨶ ᩋᨧᩮᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩣᨧᩣᨿ ᩈᨾ᩠ᨾᩈᨶ᩠ᨲᩔ ᩅᨧᩦᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨠᩣᨿᨦ᩠ᨣᩅᩣᨧᨦ᩠ᨣᩣᨶᩥ ᩋᨧᩮᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᨶᩈᩣᩅ ᩈᨴ᩠ᨴᩣᨿᨲᨶᩴ ᩈᨾ᩠ᨾᩈᨶ᩠ᨲᩔ ᨾᨶᩮᩣᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩑᩅᩴ ᩈᨴ᩠ᨴᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨾ᩠ᨸᩥ ᨠᩩᩈᩃᩴ ᨲᩥᩅᩥᨵᨸᩩᨬ᩠ᨬᨠᩥᩁᩥᨿᩅᨲ᩠ᨳᩩᩅᩈᩮᨶ ᨶᩅᩉᩥ ᨠᨾ᩠ᨾᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮᩉᩥ ᨽᩣᨩᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩔᩮᩈᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩁᩣᨩᩣ᪨

ᨾᩪᩃᨣᨶ᩠ᨵᩣᨴᩦᩈᩩᨸᩥ ᩁᨩᨶᩦᨿᨣᨶ᩠ᨵᩴ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶᩮᩅ ᨲᩦᩉᩥ ᨶᩥᨿᨾᩮᩉᩮᨲᩴ ᨠᩩᩈᩃᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᨴᩣ ᨾᩪᩃᨣᨶ᩠ᨵᩣᨴᩦᩈᩩ ᨿᩴᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᨣᨶ᩠ᨵᩴ ᩃᨽᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨣᨶ᩠ᨵᩅᩈᩮᨶ ᩋᩣᨽᩩᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ 'ᨣᨶ᩠ᨵᨴᩣᨶᩴ ᨾᨿ᩠ᩉᨶ᩠ᨲᩥ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩁᨲᨶᩣᨴᩦᨶᩥ ᨸᩪᨩᩮᨲᩥ, ᨲᨴᩣ ᨴᩣᨶᨾᨿᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᩅᨱ᩠ᨱᨴᩣᨶᩮ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶᩮᩅ ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᨲᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᩑᩅᩴ ᨣᨶ᩠ᨵᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨾ᩠ᨸᩥ ᨠᩩᩈᩃᩴ ᨲᩥᩅᩥᨵᨸᩩᨬ᩠ᨬᨠᩥᩁᩥᨿᩅᨲ᩠ᨳᩩᩅᩈᩮᨶ ᨶᩅᩉᩥ ᨠᨾ᩠ᨾᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮᩉᩥ ᨽᩣᨩᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩔᩮᩈᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩁᩣᨩᩣ᪨

ᨾᩪᩃᩁᩈᩣᨴᩦᩈᩩ ᨸᨶ ᩁᨩᨶᩦᨿᩁᩈᩴ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶᩮᩅ ᨲᩦᩉᩥ ᨶᩥᨿᨾᩮᩉᩮᨲᩴ ᨠᩩᩈᩃᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᨴᩣ ᨾᩪᩃᩁᩈᩣᨴᩦᩈᩩ ᨿᩴᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᩁᨩᨶᩦᨿᩴ ᩁᩈᩅᨲ᩠ᨳᩩᩴ ᩃᨽᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩁᩈᩅᩈᩮᨶ ᩋᩣᨽᩩᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ 'ᩁᩈᨴᩣᨶᩴ ᨾᨿ᩠ᩉᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᩮᨲᩥ ᨸᩁᩥᨧ᩠ᨧᨩᨲᩥ, ᨲᨴᩣ ᨴᩣᨶᨾᨿᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᩅᨱ᩠ᨱᨴᩣᨶᩮ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶᩮᩅ ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᨲᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᩈᩦᩃᨾᨿᩮ ᨸᨶᩮᨲ᩠ᨳ 'ᩈᨦ᩠ᨥᩔ ᩋᨴᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩁᩥᨽᩩᨬ᩠ᨩᩥᨲᩩᩴ ᨶᩣᨾ ᩋᨾ᩠ᩉᩣᨠᩴ ᨶ ᩋᩣᨧᩥᨱ᩠ᨱ'ᨶ᩠ᨲᩥ ᨴ᩠ᩅᩣᨴᩈᨶ᩠ᨶᩴ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩᩈᩉᩔᩣᨶᩴ ᨴᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩣᨴᩩᩁᩈᩴ ᨸᩁᩥᨽᩩᨲ᩠ᨲᩔ ᨴᩩᨭ᩠ᨮᨣᩣᨾᨱᩥᩋᨽᨿᩁᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᩅᨲ᩠ᨳᩩᩴ ᩋᩣᨴᩥᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᩉᩣᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨿᩴ ᩅᨲ᩠ᨳᩪᨶᩥ ᩋᩣᨣᨲᩣᨶᩥ᪨ ᩋᨿᨾᩮᩅ ᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩣ᪨ ᩑᩅᩴ ᩁᩈᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨾ᩠ᨸᩥ ᨠᩩᩈᩃᩴ ᨲᩥᩅᩥᨵᨸᩩᨬ᩠ᨬᨠᩥᩁᩥᨿᩅᨲ᩠ᨳᩩᩅᩈᩮᨶ ᨶᩅᩉᩥ ᨠᨾ᩠ᨾᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮᩉᩥ ᨽᩣᨩᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩔᩮᩈᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩁᩣᨩᩣ᪨

ឧទ្ធច្ចសហគតេបិ បដិឃាទិស្ស ខេទោឃាទិស្ស ចោទេបាទិស្សតិ តិលិ យថាវុត្តានិ ឧទ្ធច្ចសហគតំ នាម ឋានេហិ ធារេត ទុតិយំ ចេតេត

យោជនំ អកត្វា បដ្ឋបិតាទិចេតេត កាតព្ពា។ យទា ហិ បដ្ឋបិតាទិសុ ឃំកិញ្ចិ វេទនំ ឧទ្ធច្ចចិត្តំ លភិត្វា ឧទ្ធច្ចចេតេត អាវុជ្ជិត្វា

‘ឧទ្ធច្ចទានំ បរិញ្ញំ នេតិ បរិច្ឆេទតិ, តទា ទានមយំ ហោតីតិ សព្វំ ចណ្ឌានេត វុត្តនយេនេច ចិត្តានេតា ចេទិតព្ពំ។ ឯវំ

ឧទ្ធច្ចសហគតំ កុសលំ តិចិទបុញ្ញកិរិយចត្ថចេតេត នចហិ កម្មទ្វារេហិ កាមេត្វា ទស្សេសិ ទស្សនេ។

ឆយ្យាសហគតេ ៤ អដ្ឋចិត្តកានិ អារមតានិ, តីលិ លក្ខណានិ, តយោ អនុបិតោ ចត្តា, បត្តរស វុត្តយន្វបិតិ, តិដ្ឋានបញ្ញត្តិតិ ពួយ

ឆយ្យាយតនេ បរិយាបន្នា ច, អបរិយាបន្នា ច, ឆយ្យា ឆយ្យាសហគតំ នាម ឋានេហិ បត ធារេត ទុតិយំ ចេតេត យោជនំ អកត្វា

ញ្ញទានបិតទានទិចិតទានចេតេត កាតព្ពា។ ញ្ញទាទិសុ ហិ វេទនំ ឆយ្យាសហគតំ អាសហគតំ កត្វា ទេហ្គា វុត្តនយេនេច តិហិ តិយេបេទេត

កុសលំ វុប្បជ្ជតិ។

តត្ថ យទា ‘ញ្ញទានំ បរិញ្ញំ សបរិតចតិតាទិតិ នេតិ, បិតទានត្តិ អដ្ឋ បិតានិ នេតិ, ទិចិតទានត្តិ សលាកភត្តបក្ខិកភត្តាទិតិ នេតិ,

អហាវុកានំ កិច្ចំ នេសជ្ជំ នេតិ, ចេជ្ជំ បច្ចុបដ្ឋានេតិ, ធាលំ ធាលាចេតិ, កុមីរំ ចិក្ខិនាចេតិ, សកុណបញ្ជរំ ចិក្ខិនាចេតិ, ពាក្លនយាក្ខុ

កាទាចេតិ, យាឈាតនេកេទិ ចរាចេតិ, អញ្ញានិបិ ទិចិតបរិត្តានំ ទុចន្នបិតិ កម្មានិ ករោតិ តទា ទានមយំ ហោតិ។ យទា បត

‘ញ្ញទានបិតទានទិចិតទានានិ យថាក្កមចំសោ កុលតត្តិ កុលប្បវេណី’តិ ចត្តសិទេត ញ្ញទានាទិតិ បចេត្តតិ តទា សីលមយំ ហោតិ។

យទា ឆយ្យាសហគតំ ឧយចយំ បដ្ឋបេតិ តទា ភាចនាមយំ ហោតិ។

ទានមយំ បត ហុត្វា បចត្តមានម្បិ យទា ញ្ញទានបិតទានទិចិតទានានិ សហត្ថា នេតិ, តទា កាយកម្មំ ហោតិ។ យទា បុត្តទារាទយោ

អាណាបេត្វា ទាបេតិ, តទា វចីកម្មំ ហោតិ។ យទា កាយង្គចាចង្គានិ អចោបេត្វា ញ្ញទានបិតទានទិចិតទានចេតេត ចិន្តយាតកចត្ថំ

‘ទស្សាមី’តិ មនសា ចិន្តេតិ, តទា មនោកម្មំ ហោតិ។

យទា បត វុត្តប្បការំ ចិន្តយាតកចត្ថំ កុលចំសាទិចេតេត សហត្ថា នេតិ, តទា សីលមយំ កាយកម្មំ ហោតិ។ យទា កុលចំសាទិចេតេតេច

បុត្តទារាទយោ អាណាបេត្វា ទាបេតិ, តទា វចីកម្មំ ហោតិ។ យទា កុលចំសាទិចេតេតេច វុត្តប្បការំ ចិន្តយាតកចត្ថំ ‘ទស្សាមី’តិ

មនសាច ចិន្តេតិ, តទា មនោកម្មំ ហោតិ។

ចង្កមិត្វា ឆយ្យាសហគតេ ឧយចយំ បដ្ឋបេត្តស្ស បត ភាចនាមយំ កាយកម្មំ ហោតិ។ កាយង្គំ អចោបេត្វា ចាចាយ ឧយចយំ បដ្ឋបេត្តស្ស

វចីកម្មំ ហោតិ។ កាយង្គចាចង្គានិ អចោបេត្វា មនសាច ឆយ្យាសហគតេ ឧយចយំ បដ្ឋបេត្តស្ស មនោកម្មំ ហោតិ។ ឯវំ ភាចនាមយំ

កាយចចីមនោកម្មចេតេត តិចិធំ ហោតិ។ ឯវមេវ ឆយ្យាសហគតម្បិ កុសលំ តិចិទបុញ្ញកិរិយចត្ថចេតេត នចហិ កម្មទ្វារេហិ កាមេត្វា

ទស្សេសិ ទស្សនេ។

ឯវមិទំ ចិត្តំ នានាវត្ថូសុ នានារម្មណេសុ ទីបិតំ។ ឥទំ បន ឯកវត្ថុស្មិម្បិ នានារម្មណេសុ លព្ភតិយេវ។ កថំ? ចតូសុ ហិ បច្ចយេសុ ចីវរេ ឆ អារម្មណានិ លព្ភន្តិ – នវរត្តស្ស ហិ ចីវរស្ស វណ្ណោ មនាបោ ហោតិ ទស្សនីយោ, ឥទំ វណ្ណារម្មណំ។ បរិភោគកាលេ បដបដសទ្ទំ ករោតិ, ឥទំ សទ្ទារម្មណំ។ យោ តត្ថ កាឡកច្ឆកាទិគន្ធោ, ឥទំ គន្ធារម្មណំ។ រសារម្មណំ បន បរិភោគរសវសេន កថិតំ។ យា តត្ថ សុខសម្ផស្សតា, ឥទំ ផោដ្ឋព្វារម្មណំ។ ចីវរំ បដិច្ច ឧប្បន្នា សុខា វេទនា, ធម្មារម្មណំ។ បិណ្ឌបាតេ រសារម្មណំ និប្បរិយាយេនេវ លព្ភតិ។ ឯវំ ចតូសុ បច្ចយេសុ នានារម្មណេសុ យោជនំ កត្វា ទានមយាទិភេទោ វេទិតព្វោ។

ឥមស្ស បន ចិត្តស្ស អារម្មណេនេវ និយតំ, វិនា អារម្មណេន អនុប្បជ្ជនតោ។ ទ្វារំ បន អនិយតំ។ កស្មា? កម្មស្ស អនិយតត្តា។ កម្មស្មិញ្ហិ អនិយតេ ទ្វារម្បិ អនិយតមេវ ហោតិ។

កាមាវចរកុសល ទ្វារកថា

កាយកម្មទ្វារកថា

ឥមស្ស បនត្ថស្ស បកាសនត្ថំ ឥមស្មិំ ឋានេ មហាអដ្ឋកថាយំ ទ្វារកថា កថិតា។ តត្ថ តីណិ កម្មានិ, តីណិ កម្មទ្វារានិ, បញ្ច វិញ្ញាណានិ, បញ្ច វិញ្ញាណទ្វារានិ, ឆ ផស្សា, ឆ ផស្សទ្វារានិ, អដ្ឋ អសំវរា, អដ្ឋ អសំវរទ្វារានិ, អដ្ឋ សំវរា, អដ្ឋ សំវរទ្វារានិ, ទស កុសលកម្មបថា, ទស អកុសលកម្មបថាតិ, ឥទំ ឯត្តកំ ទ្វារកថាយ មាតិកាឋបនំ នាម។

តត្ថ កិញ្ចាបិ តីណិ កម្មានិ បឋមំ វុត្តានិ, តានិ បន ឋបេត្វា អាទិតោ តាវ តីណិ កម្មទ្វារានិ ភាជេត្វា ទស្សិតានិ។ កតមានិ តីណិ? កាយកម្មទ្វារំ, វចីកម្មទ្វារំ, មនោកម្មទ្វារន្តិ។

តត្ថ ចតុព្វិធោ កាយោ – ឧបាទិន្នកោ, អាហារសមុដ្ឋានោ, ឧតុសមុដ្ឋានោ, ចិត្តសមុដ្ឋានោតិ។ តត្ថ ចក្ខាយតនាទីនិ ជីវិតិន្ទ្រិយបរិយន្តានិ អដ្ឋ កម្មសមុដ្ឋានរូបានិបិ, កម្មសមុដ្ឋានានេវ ចតស្សោ ធាតុយោ វណ្ណោ គន្ធោ រសោ ឱជាតិ អដ្ឋ ឧបាទិន្នកកាយោ នាម។ តានេវ អដ្ឋ អាហារជានិ អាហារសមុដ្ឋានិកកាយោ នាម។ អដ្ឋ ឧតុជានិ ឧតុសមុដ្ឋានិកកាយោ នាម។ អដ្ឋ ចិត្តជានិ ចិត្តសមុដ្ឋានិកកាយោ នាម។

តេសុ កាយកម្មទ្វារន្តិ នេវ ឧបាទិន្នកកាយស្ស នាមំ ន ឥតរេសំ។ ចិត្តសមុដ្ឋានេសុ បន អដ្ឋសុ រូបេសុ ឯកា វិញ្ញត្តិ អត្ថិ, ឥទំ កាយកម្មទ្វារំ នាម។ យំ សន្ធាយ វុត្តំ – “កតមំ តំ រូបំ កាយវិញ្ញត្តិ? យា កុសលចិត្តស្ស វា, អកុសលចិត្តស្ស វា, អព្យាកតចិត្តស្ស វា, អភិក្កមន្តស្ស វា បដិក្កមន្តស្ស វា, អាលោកេន្តស្ស វា វិលោកេន្តស្ស វា, សមិញ្ជេន្តស្ស វា បសារេន្តស្ស វា, កាយស្ស ថម្ភនា សន្ថម្ភនា

សន្ថម្ភិតត្តំ, វិញ្ញត្តិ វិញ្ញាបនា វិញ្ញាបិតត្តំ, ឥទំ តំ រូបំ កាយវិញ្ញត្តី”តិ (ធ. ស. ៧២០)។ ‘អភិក្កមិស្សាមិ បដិក្កមិស្សាមី’តិ ហិ ចិត្តំ ឧប្បជ្ជមានំ រូបំ សមុដ្ឋាបេតិ។ តត្ថ យា បថវីធាតុ អាបោធាតុ តេជោធាតុ វាយោធាតុ តន្និស្សិតោ វណ្ណោ គន្ធោ រសោ ឱជាតិ ឥមេសំ អដ្ឋន្នំ រូបកលាបានំ អព្ភន្តរេ ចិត្តសមុដ្ឋានា វាយោធាតុ, សា អត្តនា សហជាតំ រូបកាយំ សន្ថម្ភេតិ សន្ធារេតិ ចាលេតិ អភិក្កមាបេតិ បដិក្កមាបេតិ។

តត្ថ ឯកាវជ្ជនវីថិយំ សត្តសុ ជវនេសុ បឋមចិត្តសមុដ្ឋិតា វាយោធាតុ អត្តនា សហជាតំ រូបកាយំ សន្ថម្ភេតុំ សន្ធារេតុំ សក្កោតិ, អបរាបរំ បន ចាលេតុំ ន សក្កោតិ។ ទុតិយាទីសុបិ ឯសេវ នយោ។ សត្តមចិត្តេន បន សមុដ្ឋិតា វាយោធាតុ ហេដ្ឋា ឆហិ ចិត្តេហិ សមុដ្ឋិតំ វាយោធាតុំ ឧបត្ថម្ភនបច្ចយំ លភិត្វា អត្តនា សហជាតំ រូបកាយំ សន្ថម្ភេតុំ សន្ធារេតុំ ចាលេតុំ អភិក្កមាបេតុំ បដិក្កមាបេតុំ អាលោកាបេតុំ វិលោកាបេតុំ សមិញ្ជាបេតុំ បសារាបេតុំ សក្កោតិ។ តេន គមនំ នាម ជាយតិ, អាគមនំ នាម ជាយតិ, គមនាគមនំ នាម ជាយតិ។ ‘យោជនំ គតោ ទសយោជនំ គតោ’តិ វត្តព្ពតំ អាបជ្ជាបេតិ។

យថា ហិ សត្តហិ យុគេហិ អាកឌ្ឍិតព្ពេ សកដេ បឋមយុគេ យុត្តគោណា យុគំ តាវ សន្ថម្ភេតុំ សន្ធារេតុំ សក្កោន្តិ, ចក្កំ បន នបវត្តេន្តិ; ទុតិយាទីសុបិ ឯសេវ នយោ; សត្តមយុគេ បន គោណេ យោជេត្វា យទា ឆេកោ សារថិ ធុរេ និសីទិត្វា យោត្តានិ អាទាយ សព្ពបុរិមតោ បដ្ឋាយ បតោទលដ្ឋិយា គោណេ អាកោដេតិ, តទា សព្ពេវ ឯកពលា ហុត្វា ធុរំ សន្ធារេន្តិ ចក្កានិ ច បវត្តេន្តិ។ ‘សកដំ គហេត្វា ទសយោជនំ វីសតិយោជនំ គតា’តិ វត្តព្ពតំ អាបាទេន្តិ – ឯវំសម្បទមិទំ វេទិតព្ពំ។

តត្ថ យោ ចិត្តសមុដ្ឋានិកកាយោ ន សោ វិញ្ញត្តិ, ចិត្តសមុដ្ឋានាយ បន វាយោធាតុយា សហជាតំ រូបកាយំ សន្ថម្ភេតុំ សន្ធារេតុំ ចាលេតុំ បច្ចយោ ភវិតុំ សមត្ថោ ឯកោ អាការវិការោ អត្ថិ, អយំ វិញ្ញត្តិ នាម។ សា អដ្ឋ រូបានិ វិយ ន ចិត្តសមុដ្ឋានា។ យថា បន អនិច្ចាទិភេទានំ ធម្មានំ ជរាមរណត្តា, “ជរាមរណំ, ភិក្ខវេ, អនិច្ចំ សង្ខត”ន្តិអាទិ (សំ. និ. ២.២០) វុត្តំ, ឯវំ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ វិញ្ញត្តិតាយ សាបិ ចិត្តសមុដ្ឋានា នាម ហោតិ។

វិញ្ញាបនត្តា បនេសា វិញ្ញត្តីតិ វុច្ចតិ។ កិំ វិញ្ញាបេតីតិ? ឯកំ កាយិកករណំ។ ចក្ខុបថស្មិញ្ហិ ឋិតោ ហត្ថំ វា បាទំ វា ឧក្ខិបតិ, សីសំ វា ភមុកំ វា ចាលេតិ, អយំ ហត្ថាទីនំ អាការោ ចក្ខុវិញ្ញេយ្យោ ហោតិ។ វិញ្ញត្តិ បន ន ចក្ខុវិញ្ញេយ្យា មនោវិញ្ញេយ្យា ឯវ។ ចក្ខុនា ហិ ហត្ថវិការាទិវសេន វិប្ផន្ទមានំ វណ្ណារម្មណមេវ បស្សតិ។ វិញ្ញត្តិំ បន មនោទ្វារិកចិត្តេន ចិន្តេត្វា ‘ឥទញ្ចិទញ្ច ឯស ការេតិ មញ្ញេ’តិ ជានាតិ។

យថា ហិ អរញ្ញេ និទាឃសមយេ ឧទកដ្ឋានេ មនុស្សា ‘ឥមាយ សញ្ញាយ ឥធ ឧទកស្ស អត្ថិភាវំ ជានិស្សន្តី’តិ រុក្ខគ្គេ តាលបណ្ណាទីនិ ពន្ធាបេន្តិ, សុរាបានទ្វារេ ធជំ ឧស្សាបេន្តិ, ឧច្ចំ វា បន រុក្ខំ វាតោ បហរិត្វា ចាលេតិ, អន្តោឧទកេ មច្ឆេ ចលន្តេ ឧបរិ ពុព្ពុឡកានិ ឧដ្ឋហន្តិ, មហោឃស្ស គតមគ្គបរិយន្តេ តិណបណ្ណកសដំ ឧស្សារិតំ ហោតិ។ តត្ថ តាលបណ្ណធជសាខាចលនពុព្ពុឡកតិណបណ្ណកសដេ

ជិស្វា ឃថា ចក្លុភា អទិដ្ឋយ្បិ ‘ឯត្ថ ឧទកំ កចិស្សតិ, សុរា កចិស្សតិ, អឃំ រុក្ខោ ចារេតភ បហរេតា កចិស្សតិ, អនេត្តាឧទេព យនេ្ឋា កចិស្សតិ, ឯត្តកំ ជាភំ អនេ្ឋាត្តុទិត្វា ឌ្លេឈោ គេតា កចិស្សតី’តិ យនោចិញ្ញាណេណភ ជាភាតិ, ឯចមេច ចិញ្ញត្តិម្បិ ភ ចក្លុចិញ្ញាណេឃ្យា យនោចិញ្ញាណេឃ្យាច។ ចក្លុភា ហិ ហត្ថចិការាទិចសេភ ចិប្ឋត្តុយាភំ ចណ្ណារម្មណមេច បស្សតិ។ ចិញ្ញត្តិំ បភ យនោទ្វារិកចិត្តេភ ចិន្តេត្វា ‘ឥទញ្ចិទញ្ច ឯស ការេតិ យញ្ញេ’តិ ជាភាតិ។

ភ ទេចលញ្ហោសា ចិញ្ញាបភតោច ចិញ្ញត្តិ ភាយ។ ចិញ្ញេឃ្យតោបិ បភ ចិញ្ញត្តិយេច ភាយ។ អឃញ្ហិ បទេសំ អន្តយសោ តិរច្ឆាតកតាភម្បិ បាកដា ហោតិ។ តត្ថ តត្ថ សត្ថិបតិតា ហិ សោណសិក្ខាលកាកកោណាទយោ ទណ្ឌំ ចា លេឌ្ឌុំ ចា គហេត្វា បហរណាការេ ទស្សិតេ ‘អឃំ ភោ បហរិតុការោ’តិ ជាភិត្វា ឃេភ ចា តេភ ចា បលាយន្តិ។ បិការទេក្ខភិអត្ថទិកស្ស បភ បទស្ស អបាកដការោបិ អត្ថិ។ កិញ្ចាបិ តស្មិំ ខណេ អបាកដា សម្មុខីកូតាភំ បភ បាកដត្តា ចិញ្ញត្តិយេច ភាយ ហោតិ។

ចិត្តសមុដ្ឋានិកេ បភ កាឃេ ចលន្តេ តិសមុដ្ឋានិកោ ចលតិ ភ ចលតីតិ? សោបិ តថេច ចលតិ។ តំគតិកោ តទនុចត្តកោច ហោតិ។ ឃថា ហិ ឧទកេ គច្ឆន្តេ ឧទកេ បតិតានិ សុក្ខទណ្ឌកតិណបណ្ណាទីនិបិ ឧទកគតិកាភេច កចន្តិ, តស្មិំ គច្ឆន្តេ គច្ឆន្តិ, តិដ្ឋន្តេ តិដ្ឋន្តិ – ឯចំសម្បទមិទំ ចេទិតព្វំ។ ឯចមេសា ចិត្តសមុដ្ឋានេសុ រូបេសុ ចិញ្ញត្តិ កាឃកម្មទ្វារំ ភាយាតិ ចេទិតព្វា។

ឃា បភ តស្មិំ ទ្វារេ សិទ្ធា ចេតភា ឃាឃ បាណំ ហភតិ, អទិន្នំ អាទិឃតិ, មិច្ឆាចារំ ចរតិ, បាណាតិបាតាទីហិ ចិរមតិ, ឥទំ កាឃកម្មំ ភាយ។ ឯចំ បចចាទិម្បយតិ កាឃោ ទ្វារំ, តម្ហិ ទ្វារេ សិទ្ធា ចេតភា កាឃកម្មំ ‘កុសលំ ចា អកុសលំ ចា’តិ ចេទិតព្វំ។ បចចាទិម្បយភ អសតិ ‘អព្យាកតំ ចា’តិ តិកំ ប្ចចេត្វាច ចេទិតព្វំ។ តត្ថ ឃថា ភគរទ្វារំ គតដ្ឋានេឃេច តិដ្ឋតិ, អង្គុលមត្តម្បិ អបរាបរំ ភ សង្កមតិ, តេភ តេភ បភ ទ្វារេភ មហាជនោ សញ្ចរតិ, ឯចមេច ទ្វារេ ទ្វារំ ភ សញ្ចរតិ, កម្មំ បភ តស្មិំ តស្មិំ ទ្វារេ ឧប្បជ្ជភតោ ចរតិ។ តេភាហុ បោរាណា –

ទ្វារេ ចរន្តិ កម្មាភិ, ភ ទ្វារា ទ្វារចារិភោ;

តស្មា ទ្វារេហិ កម្មាភិ, អញ្ញមញ្ញំ ចចត្ថិតាតិ។

តត្ថ កម្មុភាបិ ទ្វារំ ភាមំ លកតិ, ទ្វារេភាបិ កម្មំ។ ឃថា ហិ ចិញ្ញាណាទីតំ ឧប្បជ្ជតដ្ឋាភាតិ ចិញ្ញាណទ្វារំ ផស្សទ្វារំ អសំចរទ្វារំ សំចរទ្វារន្តិ ភាមំ លកតិ, ឯចំ កាឃកម្មស្ស ឧប្បជ្ជតដ្ឋាភំ កាឃកម្មទ្វារន្តិ ភាមំ លកតិ។ ចចីមនោកម្មទ្វារេសុបិ ឯសេច ភឃោ។ ឃថា បភ តស្មិំ តស្មិំ រុក្ខេ អធិចត្ថា ទេចតា សិម្ពលិទេចតា បលាសទេចតា បុចិមន្ទទេចតា ផន្ទនទេចតាតិ តេភ តេភ រុក្ខេភ ភាមំ លកតិ, ឯចមេច កាឃទ្វារេភ កតំ កម្មម្បិ កាឃកម្មន្តិ ទ្វារេភ ភាមំ លកតិ។ ចចីកម្មមភោកម្មេសុបិ ឯសេច ភឃោ។ តត្ថ អញ្ញោ កាឃោ, អញ្ញំ កម្មំ, កាឃេភ បភ កតត្តា តំ កាឃកម្មន្តិ ចុច្ចតិ។ តេភាហុ អដ្ឋកថាចរិឃា –

កាេយត េច កតំ កម្មំ, កាឃកម្មន្តិ ចុច្ចតិ;

កាេឃា ច កាឃកម្មញ្ចា, អញ្ញាមញ្ញាំ ចចត្តិតា។

ឃ្វចិឃា េច កតំ កម្មំ, ឃ្វចិកម្មន្តិ ចុច្ចតិ;

ឃ្វចិ ច ឃ្វចិកម្មញ្ចា, អញ្ញាមញ្ញាំ ចចត្តិតា។

ចាឃិឃា េច កតំ កម្មំ, ចាឃិកម្មន្តិ ចុច្ចតិ;

ចាឃិ ច ចាឃិកម្មញ្ចា, អញ្ញាមញ្ញាំ ចចត្តិតា។

បុរិេឃត េច កតំ កម្មំ, បុរិឃកម្មន្តិ ចុច្ចតិ;

បុរិេឃា ច បុរិឃកម្មញ្ចា, អញ្ញាមញ្ញាំ ចចត្តិតា។

ឯចេមេចំ។

កាេយត េច កតំ កម្មំ, កាឃកម្មន្តិ ចុច្ចតិ;

កាេឃា ច កាឃកម្មញ្ចា, អញ្ញាមញ្ញាំ ចចត្តិតាតិ។

ឯចំ ឃេន្ត េតច ទ្វារចចត្ថាតំ ឃុជ្ជតិ, ត កម្មចចត្ថាតំ។ កចំ? កាឃចិញ្ញាត្តិឃេញ្ហ“ទ្វារេរ ចរន្តិ កម្មាតិ”តិ ចចតេតា ចចីកម្មម្បិ បចត្តតិ, េតតស្សា កាឃកម្មទ្វារន្តិ ចចត្ថាតំ ត ឃុត្តំ។ កាឃកម្មញ្ចា ចចីចិញ្ញាត្តិឃម្បិ បចត្តតិ, េតតស្ស កាឃកម្មន្តិ ចចត្ថាតំ ត ឃុជ្ជតី’តិ។ ‘េតា ត ឃុជ្ជតិ។ កស្មា? េឃក្ខុេច្ឆត្តិតាឃ េចច តព្ហាហុលចុត្តិតាឃ ច។ កាឃកម្មេមច ហិ េឃក្ខេឃ្យត កាឃចិញ្ញាត្តិឃំ បចត្តតិ ត ព្ហាតទាតិ, តស្មា កាឃកម្មស្ស េឃក្ខេឃ្យត បចត្តិេតា តស្សា កាឃកម្មទ្វារភាេចា សិទ្ធោ។ ព្រាហ្មណកាឃអព្ពចតតាកចតាឌឹតំ ព្រាហ្មណកាឃាឌិភាេចា ចិឃាតិ ទ្វារចចត្ថាតំ ឃុជ្ជតិ។ កាឃកម្មំ បត កាឃទ្វារម្បិេឃច ពាហុល៉ បចត្តតិ អប្បំ ចចីទ្វារេ ។ តស្មា កាឃទ្វារេ ពាហុល៉ បចត្តិេតា ឯតស្ស កាឃកម្មភាេចា សិទ្ធោ, ចតចរកត្ថុល្លក្ខយាទិកាឌិេកាចរាតំ ចតចរកាឌិភាេចា ចិឃាតិ។ ឯចំ កម្មចចត្ថាតម្បិ ឃុជ្ជតី’តិ។

កាឃកយ្ល្ហារកឆា និដ្ឋិតា៑

ចឌឹកយ្ល្ហារកឆា

ចឌឹកយ្ល្ហារកឆាយំ បត ចេតតាចិរតិសង្គចសេត តិចិឆា ចាចា តាយ៑ ពត្ថ "ចត្វហិ, ភិក្ខចេ, អង្គេហិ សយន្នាគតា ចាចា សុភាសិតា ហោតិ តោ ទុព្ភាសិតា, អតចជ្ជា ច អតត្វចជ្ជា ច ចិញ្ញូត"ន្តិ (សំ៑ និ៑ ១៑១១៣); អយំ ចេតតាចាចា តាយ៑ ឃា "ចត្វហិ ចឌឹទុច្ចរិតេហិ អារតិ ចិរតិ...ប... អយំ ចុច្ចតិ សយ្មាចាចា"តិ (ចិភ៑ ១០៩), អយំ ចិរតិចាចា តាយ៑ "ចាចា គិរា ព្យប្បថោ ឧទ្ធីរណំ ឃោសោ ឃោសកយ្មំ ចាចា ចឌឹភេទោ"តិ (ធ៑ ស៑ ៦៣០), អយំ សទ្ទចាចា តាយ៑ ពាសុ ចឌឹកយ្ល្ហារន្តិ តេច ចេតតាយ តាយំ ត ចិរតិឃា៑ សហសទ្ទា បត ឲកា ចិញ្ញត្តិ អត្ថិ, ឝ្តង់ ចឌឹកយ្ល្ហារំ តាយ៑ ឃំ សន្ធាយ ចុត្តំ – "កតយំ តំ ទ្វបំ ចឌឹចិញ្ញត្តិ? ឃា កុសលចិត្តស្ស ចា អកុសលចិត្តស្ស ចា អព្យាកតចិត្តស្ស ចា ចាចា គិរា ព្យប្បថោ ឧទ្ធីរណំ ឃោសោ ឃោសកយ្មំ ចាចា ចឌឹភេទោ, អយំ ចុច្ចតិ ចាចា៑ ឃា តាយ ចាចាយ ចិញ្ញត្តិ ចិញ្ញាបតា ចិញ្ញាបិតត្តំ, ឝ្តង់ តំ ទ្វបំ ចឌឹចិញ្ញត្តី"តិ (ធ៑ ស៑ ៩៣៩)៑

'ឝ្តង់ ចក្ខាមិ ឲតំ ចក្ខាមី'តិ ហិ ចិតក្កឃតោ ចិតក្កចិប្ផារសទ្ទោ តាយ ឧប្បជ្ជតិ៑ អយំ ត សោតចិញ្ញេយ្យោ យតោចិញ្ញេយ្យោតិ យហាអដ្ឋកឆាយំ អាគតោ៑ អាគមដ្ឋកឆាសុ បត 'ចិតក្កចិប្ផារសទ្ទ'ន្តិ ចិតក្កចិប្ផារចសេត ឧប្បន្តំ ចិប្បលបន្តានំ សុត្តប្បមត្តាធីនំ សទ្ទំ; 'សុត្វា'តិ តំ សុត្វា, ឃំ ចិតក្កឃតោ តស្ស សោ សទ្ទោ ឧប្បន្នោ; តស្ស ចសេត 'ឲចម្បិ តេ យតោ, ឝ្តត្ថម្បិ តេ យតោ'តិ អាឌិសតីតិ ចត្វា ចត្តិតិបិ កថិតានិ៑ បដ្ឋានេបិ "ចិត្តសមុដ្ឋានំ សទ្ទាយតនំ សោតចិញ្ញាណស្ស អារម្មណបច្ចយេត បច្ចយោ"តិ អាគតំ៑ តស្មា ចិតា ចិញ្ញត្តិឃដ្ឋតាយ ឧប្បជ្ជមានោ អសោតចិញ្ញេយ្យោ ចិតក្កចិប្ផារសទ្ទោ តាយ តត្ថិ៑ 'ឝ្តង់ ចក្ខាមិ ឲតំ ចក្ខាមី'តិ ឧប្បជ្ជមានំ បត ចិត្តំ បឆចីធាតុ អាបោធាតុ តេជោធាតុ ចាយោធាតុ ចណ្ណោ គន្ធោ រសោ ឱជាតិ អដ្ឋ ទ្វបានិ សមុដ្ឋាបេតិ៑ តេសំ អព្ភន្តរេ ចិត្តសមុដ្ឋានា បឆចីធាតុ ឧបាទិន្នកំ ឃដ្ឋឃមានាច ឧប្បជ្ជតិ៑ តេត ធាតុសង្ឃដ្ដេតត សហេច សទ្ទោ ឧប្បជ្ជតីតិ៑ អយំ ចិត្តសមុដ្ឋានសទ្ទោ តាយ៑ អយំ ត ចិញ្ញត្តិ៑ តស្សា បត ចិត្តសមុដ្ឋានាតាយ បឆចីធាតុឃា ឧបាទិន្នកឃដ្ឋតស្ស បច្ចយភូតោ ឲកោ អាការរិការរោ អត្ថិ, អយំ ចឌីចិញ្ញត្តិ តាយ៑ ឝ្តតោ បរំ សា អដ្ឋ ទ្វបានិ ចិយ ត ចិត្តសមុដ្ឋានាតិអាឌិ សព្ពំ ហេដ្ឋា ចុត្តតយេតេច ចេឌិតព្ពំ៑

ឝ្តធាបិ ហិ 'តិស្ស, ឥត្ត, មិត្តា'តិ បគ្គោសត្តស្ស សទ្ទំ សុត្វា ចិញ្ញត្តិ យតោទ្វារិកចិត្តេត ចិត្តេត្វា 'ឝ្តឥទ្ធិឥច្ឆា ឲស គារេតិ យញ្ញោ'តិ ជាតាតិ៑ កាឃចិញ្ញត្តិ ចិយ ច អឃម្បិ តិរច្ឆាតកតាតម្បិ បិកដា ហោតិ៑ 'ឲហិ, ឃាហី'តិ ហិ សទ្ទំ សុត្វា តិរច្ឆាតកតាបិ 'ឝ្តង់ តាយេស គារេតិ យញ្ញោ'តិ ជាត្វា អាគច្ឆន្តិ ចេច គច្ឆន្តិ ច៑ តិសមុដ្ឋានិកកាយំ ចាលេតិ ត ចាលេតីតិ, អយំ បត ចាទោ ឝ្តធ ត លព្ភតិ៑ បុរិមចិត្តសមុដ្ឋានាតាយ ឧបត្ថម្ភកកិច្ចម្បិ តត្ថិ៑ ឃា បត តស្មិំ ចឌីទ្វារេ សិទ្ធា ចេតតា, ឃាយ មុសា គថេតិ, បេសុញ្ញំ គថេតិ, ផរុសំ គថេតិ, សម្ផំ បលបតិ, មុសាចាធាទីហិ ចិរមតិ, ឝ្តង់ ចឌឹកម្មំ តាយ៑ ឝ្តតោ បរំ សព្ពំ កម្មចត្ថាតញ្ច ទ្វារចត្ថាតញ្ច ហេដ្ឋា ចុត្តតយេតេច ចេឌិតព្ពន្តិ៑

ចឝីកម្ជ្ជារកថា តិដ្ឋិតា៉

យនោកម្ជ្ជារកថា

យនោកម្ជ្ជារកថាយំ បន កាយាចនទោឝិចរេត ចត្តិនោ យនោ យនោ តាយ៉ តត្ថ កាយាចនទោ ចត្តប្បញ្ញាវចិនោ ហោតិ, រូបិចនទោ បត្តុរវចិនោ, អរូបិចនទោ ក្លារចិនោ, លោកុត្តទោ អដ្ឋចិនោតិ បទ្ធាបិ ឲក្ខុតតុតិចិនោ ហោតិ៉ តត្ថ អយំ តាយ យនោ យនោក្លារំ ត ហោតីតិ ត ចត្តនេ្ណ៉ ឃថា ហិ អយំ តាយ ចេតតា កម្មំ ត ហោតីតិ ត ចត្តព្វា, អត្តយរោ បញ្ចចិញ្ញាណវប្បយុត្តាបិ ហិ ចេតតា យហាបការេណ កម្មត្តែច តិដ្ឋិតា, ឲចរេច អយំ តាយ យនោ យនោក្លារំ ត ហោតីតិ ត ចត្តនេ្ណ៉

ឲត្តាហ – កម្មំ តាយេតំ កិំ ករោតីតិ? អាយូហតិ, អភិវត្តទោតិ, បិណ្ឌំ ករោតិ, ចេតេតិ, កប្បេតិ, បកប្បេតីតិ៉ ឲចំ វត្តេ បញ្ចចិញ្ញាណចេតតា កិំ អាយូហតិ, អភិវត្តទោតិ, បិណ្ឌំ ករោតិ, ចេតេតិ, កប្បេតិ, បកប្បេតីតិ?៉ វហឌាតឆេម្ម៉ ឃាបិ ហិ វហឌាតេ វប្បយុត្តកម្មត្តែ អាយូហតិ អភិវត្តទោតិ បិណ្ឌំ ករោតិ ចេតេតិ កប្បេតិ បកប្បេតីតិ៉ កិំ ចា ត្ថមិតា ចាទេតត? វត្តវក្តាហិកចរេត ហេតំ ចុត្តំ៉ ត្ថគំ បនេត្ថ វតិដ្ឋានំ – តេក្ខុមកកុវលោកុវលោ ឲក្ខុតតិវចិនោ យនោ យនោកម្មទ្វារំ តាយ៉ ឃា បត តស្មិំ យនោក្លារេ វិទ្ធា ចេតតា ឃាយ អភិជ្ឈាព្យាបាទមិច្ឆាទស្សនតិ ចេច អតភិជ្ឈាអព្យាបាទវម្មាទស្សនតិ ច កណ្ហាតិ, ត្ថគំ យនោកម្មំ តាយ៉ ត្ថកោតា បទំ វត្តា កម្មចចត្តាតត្តា ក្លារចចត្តាតត្តា ហេដ្ឋា ចុត្តតយេតច ចេឝិតព្វត្តិ៉ ត្ថាតិ តីណិ កម្មទ្វារាតិ តាយ៉

យនោកម្មទ្វារកថា តិដ្ឋិតា៉

កម្មកថា

ត្ថគាតិ ឃាតិ តីណិ កម្មាតិ ឌបេត្វា ត្ថាតិ កម្មទ្វារាតិ ឌស្សិតាតិ, តាតិ អាឝិំ កត្វា អចរេវស្ស ក្លារកថាយ ឝាតិកាឌបតស្ស ចិត្វាកថា ហោតិ៉ តីណិ ហិ កម្មាតិ – កាឃកម្មំ ចឝីកម្មំ យនោកម្មត្តិ៉ កិំ បនេតំ កម្មំ តាយាតិ? ចេតតា ចេច, ឲកចេ្ច ច ចេតតាវប្បយុត្តកា ឆម្មា៉ តត្ថ ចេតតាយ កម្មភាចេ ត្ថាតិ វុត្តាតិ –

"ចេតតាហំ, ភិក្ខចេ, កម្មំ ចឝាមិ, ចេតយិត្វា កម្មំ ករោតិ កាយេត ចាចាយ យតវា" (អ៉ តិ៉ ៩៉៩១; កថា៉ ៥១៨)៉ "កាយេ ចា ហិ, អាតត្ត, វតិ កាឃវញ្ចេតតាហេតុ ឧប្បជ្ជតិ អជ្ឈត្តំ វុខឝុក្ខំ, ចាចាយ ចា, អាតត្ត, វតិ ចឝីវញ្ចេតតាហេតុ ឧប្បជ្ជតិ អជ្ឈត្តំ វុខឝុក្ខំ; យនេ ចា, អាតត្ត, វតិ យនោវញ្ចេតតាហេតុ ឧប្បជ្ជតិ អជ្ឈត្តំ វុខឝុក្ខំ" (វំ៉ តិ៉ ១៉១៥; អ៉ តិ៉ ៤៉១៧១)៉ "តិចិឝា, ភិក្ខចេ, កាឃវញ្ចេតតា អកុវលំ កាឃកម្មំ ឝុក្ខុទ្រយំ, ឝុក្ខចិបាកំ; ចតុព្វិឝា, ភិក្ខចេ, ចឝីវញ្ចេតតា...បេ... តិចិឝា, ភិក្ខចេ, យនោវញ្ចេតតា

ᩋᨠᩩᩈᩃᩴ ᨾᨶᩮᩣᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩩᨴᩕᨿᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩅᩥᨸᩣᨠᩴ ᨲᩥᩅᩥᨵᩣ , ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨠᩣᨿᩈᨬ᩠ᨧᩮᨲᨶᩣ ᨠᩩᩈᩃᩴ ᨠᩣᨿᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᩈᩩᨡᩩᨴᩕᨿᩴ ᩈᩩᨡᩅᩥᨸᩣᨠᩴ ᨧᨲᩩᨻ᩠ᨻᩥᨵᩣ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩅᨧᩦᩈᨬ᩠ᨧᩮᨲᨶᩣ...ᨸᩮ... ᨲᩥᩅᩥᨵᩣ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨾᨶᩮᩣᩈᨬ᩠ᨧᩮᨲᨶᩣ, ᨠᩩᩈᩃᩴ ᨾᨶᩮᩣᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᩈᩩᨡᩩᨴᩕᨿᩴ ᩈᩩᨡᩅᩥᨸᩣᨠᩴ” (ᨠᨳᩣ᪨ ᪅᪃᪉; ᩋ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪁᪀᪨᪂᪁᪇ ᨳᩮᩣᨠᩴ ᩅᩥᩈᨴᩥᩈᩴ)᪨ “ᩈᨧᩣᨿᩴ, ᩋᩣᨶᨶ᩠ᨴ, ᩈᨾᩥᨴ᩠ᨵᩥ ᨾᩮᩣᨥᨸᩩᩁᩥᩈᩮᩣ ᨸᩣᨭᩃᩥᨸᩩᨲ᩠ᨲᩔ ᨸᩁᩥᨻ᩠ᨻᩣᨩᨠᩔ ᩑᩅᩴ ᨸᩩᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᩑᩅᩴ ᨻ᩠ᨿᩣᨠᩁᩮᨿ᩠ᨿ – ᩈᨬ᩠ᨧᩮᨲᨶᩥᨠᩴ, ᩋᩣᩅᩩᩈᩮᩣ ᨸᩣᨭᩃᩥᨸᩩᨲ᩠ᨲ, ᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᩣᨿᩮᨶ ᩅᩣᨧᩣᨿ ᨾᨶᩈᩣ, ᩈᩩᨡᩅᩮᨴᨶᩦᨿᩴ ᩈᩩᨡᩴ ᩈᩮᩣ ᩅᩮᨴᨿᨲᩥ...ᨸᩮ... ᩋᨴᩩᨠ᩠ᨡᨾᩈᩩᨡᩅᩮᨴᨶᩦᨿᩴ ᩋᨴᩩᨠ᩠ᨡᨾᩈᩩᨡᩴ ᩈᩮᩣ ᩅᩮᨴᨿᨲᩦᨲᩥ; ᩑᩅᩴ ᨻ᩠ᨿᩣᨠᩁᨾᩣᨶᩮᩣ ᨡᩮᩣ, ᩋᩣᨶᨶ᩠ᨴ, ᩈᨾᩥᨴ᩠ᨵᩥ ᨾᩮᩣᨥᨸᩩᩁᩥᩈᩮᩣ ᨸᩣᨭᩃᩥᨸᩩᨲ᩠ᨲᩔ ᨸᩁᩥᨻ᩠ᨻᩣᨩᨠᩔ ᩈᨾ᩠ᨾᩣ ᨻ᩠ᨿᩣᨠᩁᨾᩣᨶᩮᩣ ᨻ᩠ᨿᩣᨠᩁᩮᨿ᩠ᨿᩣ”ᨲᩥ (ᨾ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪃᪨᪃᪀᪀; ᨠᨳᩣ᪨ ᪅᪃᪉)᪨

ᩍᨾᩣᨶᩥ ᨲᩣᩅ ᨧᩮᨲᨶᩣᨿ ᨠᨾ᩠ᨾᨽᩣᩅᩮ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ᪨ ᨧᩮᨲᨶᩣᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᨸᨶ ᨠᨾ᩠ᨾᨽᩣᩅᩮᩣ ᨠᨾ᩠ᨾᨧᨲᩩᨠ᩠ᨠᩮ ᨴᩦᨸᩥᨲᩮᩣ᪨ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᩉᩥ –

“ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥᨾᩣᨶᩥ , ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨠᨾ᩠ᨾᩣᨶᩥ ᨾᨿᩣ ᩈᨿᩴ ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣ ᩈᨧ᩠ᨨᩥᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩅᩮᨴᩥᨲᩣᨶᩥ᪨ ᨠᨲᨾᩣᨶᩥ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ? ᩋᨲ᩠ᨳᩥ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᨱ᩠ᩉᩴ ᨠᨱ᩠ᩉᩅᩥᨸᩣᨠᩴ, ᩋᨲ᩠ᨳᩥ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᩈᩩᨠ᩠ᨠᩴ ᩈᩩᨠ᩠ᨠᩅᩥᨸᩣᨠᩴ, ᩋᨲ᩠ᨳᩥ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᨱ᩠ᩉᩈᩩᨠ᩠ᨠᩴ ᨠᨱ᩠ᩉᩈᩩᨠ᩠ᨠᩅᩥᨸᩣᨠᩴ, ᩋᨲ᩠ᨳᩥ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᩋᨠᨱ᩠ᩉᩋᩈᩩᨠ᩠ᨠᩴ ᩋᨠᨱ᩠ᩉᩋᩈᩩᨠ᩠ᨠᩅᩥᨸᩣᨠᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᨠ᩠ᨡᨿᩣᨿ ᩈᩴᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ (ᩋ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪄᪨᪂᪃᪂-᪂᪃᪃)᪨... ᨠᨲᨾᨬ᩠ᨧ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᩋᨠᨱ᩠ᩉᩋᩈᩩᨠ᩠ᨠᩴ ᩋᨠᨱ᩠ᩉᩋᩈᩩᨠ᩠ᨠᩅᩥᨸᩣᨠᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᨠ᩠ᨡᨿᩣᨿ ᩈᩴᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ? ᨿᨴᩥᨴᩴ ᩈᨲ᩠ᨲ ᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᩣ – ᩈᨲᩥᩈᨾ᩠ᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᩮᩣ...ᨸᩮ... ᩏᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣᩈᨾ᩠ᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᩮᩣ, ᩍᨴᩴ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᩋᨠᨱ᩠ᩉᩋᩈᩩᨠ᩠ᨠᩴ ᩋᨠᨱ᩠ᩉᩋᩈᩩᨠ᩠ᨠᩅᩥᨸᩣᨠᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᨠ᩠ᨡᨿᩣᨿ ᩈᩴᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ (ᩋ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪄᪨᪂᪃᪈)᪨... ᨠᨲᨾᨬ᩠ᨧ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᩋᨠᨱ᩠ᩉᩋᩈᩩᨠ᩠ᨠᩴ ᩋᨠᨱ᩠ᩉᩋᩈᩩᨠ᩠ᨠᩅᩥᨸᩣᨠᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᨠ᩠ᨡᨿᩣᨿ ᩈᩴᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ? ᩋᨿᨾᩮᩅ ᩋᩁᩥᨿᩮᩣ ᩋᨭ᩠ᨮᨦ᩠ᨣᩥᨠᩮᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ – ᩈᩮᨿ᩠ᨿᨳᩥᨴᩴ, ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥ ...ᨸᩮ... ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾᩣᨵᩥ᪨ ᩍᨴᩴ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᩋᨠᨱ᩠ᩉᩋᩈᩩᨠ᩠ᨠᩴ ᩋᨠᨱ᩠ᩉᩋᩈᩩᨠ᩠ᨠᩅᩥᨸᩣᨠᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᨠ᩠ᨡᨿᩣᨿ ᩈᩴᩅᨲ᩠ᨲᨲᩦ”ᨲᩥ (ᩋ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪄᪨᪂᪃᪇)᪨

ᩑᩅᩴ ᩍᨾᩮ ᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᨾᨣ᩠ᨣᨦ᩠ᨣᨽᩮᨴᩣ ᨸᨶ᩠ᨶᩁᩈ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨠᨾ᩠ᨾᨧᨲᩩᨠ᩠ᨠᩮ ᨴᩦᨸᩥᨲᩣ᪨ ᩋᨽᩥᨩ᩠ᨫᩣ, ᨻ᩠ᨿᩣᨸᩣᨴᩮᩣ, ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥ, ᩋᨶᨽᩥᨩ᩠ᨫᩣ, ᩋᨻ᩠ᨿᩣᨸᩣᨴᩮᩣ, ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩦᨲᩥ ᩍᨾᩮᩉᩥ ᨸᨶ ᨨᩉᩥ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᩑᨠᩅᩦᩈᨲᩥ ᨧᩮᨲᨶᩣᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᨠᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᨽᨩᩣᨸᩥᨿᨾᩣᨶᩮᩣ ᨠᩣᨿᨠᨾ᩠ᨾᩣᨴᩦᨶᩥ ᨲᩦᨱᩥ ᨠᨾ᩠ᨾᩣᨶᩥ ᨽᨩᨲᩥ᪨ ᨿᩮᨶᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᨴᩩᩔᩦᩃ᩠ᨿᩴ ᩋᨩ᩠ᨫᩣᨧᩁᨲᩥ, ᨲᨾ᩠ᩉᩣ ᩈᩴᩅᩁᩮᩣ ᨠᩣᨿᩥᨠᩮᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᨿᩴ ᩅᩣᨧᩣᨿ ᨴᩩᩔᩦᩃ᩠ᨿᩴ ᩋᨩ᩠ᨫᩣᨧᩁᨲᩥ, ᨲᨾ᩠ᩉᩣ ᩈᩴᩅᩁᩮᩣ ᩅᩣᨧᩈᩥᨠᩮᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᩍᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨠᨾ᩠ᨾᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨠᩣᨿᨠᨾ᩠ᨾᩴ, ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩅᩣᨧᩣ ᩅᨧᩦᨠᨾ᩠ᨾᩴ᪨ ᩑᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨴ᩠ᩅᨿᩮ ᨣᩉᩥᨲᩮ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩋᩣᨩᩦᩅᩮᩣ ᨲᨸ᩠ᨸᨠ᩠ᨡᩥᨠᨲ᩠ᨲᩣ ᨣᩉᩥᨲᩮᩣᩅ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨿᩴ ᨸᨶ ᨾᨶᩮᨶ ᨴᩩᩔᩦᩃ᩠ᨿᩴ ᩋᨩ᩠ᨫᩣᨧᩁᨲᩥ, ᨲᨾ᩠ᩉᩣ ᩈᩴᩅᩁᩮᩣ ᨾᩣᨶᩈᩥᨠᩮᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᩈᩮᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩈᨦ᩠ᨠᨸ᩠ᨸᩅᩣᨿᩣᨾᩈᨲᩥᩈᨾᩣᨵᩥᨽᩮᨴᩮᩣ ᨸᨬ᩠ᨧᩅᩥᨵᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩋᨿᩴ ᨸᨬ᩠ᨧᩅᩥᨵᩮᩣᨸᩥ ᨾᨶᩮᩣᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨶᩣᨾ᪨ ᩑᩅᩴ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᨽᨩᩣᨸᩥᨿᨾᩣᨶᩮᩣ ᨲᩦᨱᩥ ᨠᨾ᩠ᨾᩣᨶᩥ ᨽᨩᨲᩥ᪨

ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨮᩣᨶᩮ ᨴ᩠ᩅᩣᩁᩈᩴᩈᨶ᩠ᨴᨶᩴ ᨶᩣᨾ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨠᩣᨿᩅᨧᩦᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮᩈᩩ ᩉᩥ ᨧᩮᩣᨸᨶᩴ ᨸᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᨾ᩠ᨾᨸᨳᩴ ᩋᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ, ᨾᨶᩮᩣᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮ ᨧ ᩈᨾᩩᨴᩣᨧᩣᩁᩴ ᨸᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᨾ᩠ᨾᨸᨳᩴ ᩋᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ; ᨲᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩴᨲᩴᨴ᩠ᩅᩣᩁᨸᨠ᩠ᨡᩥᨠᨾᩮᩅ ᩋᨠᩴᩈᩩ᪨

តត្រាយំ នយោ – យោ ‘មិគវំ គមិស្សាមី’តិ ធនុំ សជ្ជេតិ, ជិយំ វដ្ដេតិ, សត្តិំ និសេតិ, ភត្តំ ភុញ្ជតិ, វត្ថំ បរិទហតិ, ឯត្តាវតា កាយទ្វារេ ចោបនំ បត្តំ ហោតិ។ សោ អរញ្ញេ ទិវសំ ចរិត្វា អន្តមសោ សសពិឡារមត្តម្បិ ន លភតិ, ឥទំ អកុសលំ កាយកម្មំ នាម ហោតិ ន ហោតីតិ? ន ហោតិ។ កស្មា? កម្មបថំ អប្បត្តតាយ។ កេវលំ បន កាយទុច្ចរិតំ នាម ហោតីតិ វេទិតព្វំ។ មច្ឆគ្គហណាទី សុបយោគេសុបិ ឯសេវ នយោ។

វចីទ្វារេបិ ‘មិគវំ គមិស្សាមិ’ ‘វេគេន ធនុអាទីនិ សជ្ជេថា’តិ អាណាបេត្វា បុរិមនយេនេវ អរញ្ញេ កិញ្ចិ អលភន្តស្ស កិញ្ចាបិ វចីទ្វារេ ចោបនំ បត្តំ, កម្មបថំ អប្បត្តតាយ បន កាយកម្មំ ន ហោតិ។ កេវលំ វចីទុច្ចរិតំ នាម ហោតីតិ វេទិតព្វំ។

យតោទ្វារេ បន វធកចេតនាយ ឧប្បន្នមត្តាយ ឯវ កម្មបថភេទោវ ហោតិ។ សោ ច ខោ ព្យាបាទវសេន ន បាណាតិបាតវសេន។ អកុសលញ្ហិកាយកម្មំ កាយវចីទ្វារេសុ សមុដ្ឋាតិ, ន មនោទ្វារេ; តថា អកុសលំ វចីកម្មំ។ អកុសលំ មនោកម្មំ បន តីសុបិ ទ្វារេសុ សមុដ្ឋាតិ; តថា កុសលានិ កាយវចីមនោកម្មានិ។

កស្មា ? សហត្ថា ហិ បាណំ ហនន្តស្ស អទិន្នំ អាទិយន្តស្ស មិច្ឆាចារំ ចរន្តស្ស កម្មំ កាយកម្មមេវ ហោតិ។ ទ្វារម្បិ កាយទ្វារមេវ ហោតិ។ ឯវំ តាវ អកុសលំ កាយកម្មំ កាយទ្វារេ សមុដ្ឋាតិ។ តេហិ បន ចិត្តេហិ សហជាតា អភិជ្ឈាព្យាបាទមិច្ឆាទិដ្ឋិយោ ចេតនាបក្ខិកា វា ភវន្តិ, អព្ពោហារិកា វា។ ‘គ្ឆ ឥត្ថន្នាមំ ជីវិតា វោរោបេហិ, ឥត្ថន្នាមំ ភណ្ឌំ អវហរា’តិ អាណាបេន្តស្ស បន កម្មំ កាយកម្មំ ហោតិ, ទ្វារំ បន វចីទ្វារំ។ ឯវំ អកុសលំ កាយកម្មំ វចីទ្វារេ សមុដ្ឋាតិ។ តេហិ បន ចិត្តេហិ សហជាតា អភិជ្ឈាព្យាបាទមិច្ឆាទិដ្ឋិយោ ចេតនាបក្ខិកា វា ភវន្តិ អព្ពោហារិកា វា។ ឯត្តកា អាចរិយានំ សមានត្ថកថា នាម។

វិតណ្ឌវាទី បនាហ – ‘អកុសលំ កាយកម្មំ មនោទ្វារេបិ សមុដ្ឋាតី’តិ។ សោ ‘តយោ សង្គហេ អារុឡ្ហំ សុត្តំ អាហរាហី’តិ វុត្តោ ឥទំ កុលុម្ពសុត្តំ នាម អាហរិ –

“បុន ចបរំ , ភិក្ខវេ, ឥធេកច្ចោ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា ឥទ្ធិមា ចេតោវសិប្បត្តោ អញ្ញិស្សា កុច្ឆិគតំ គព្ភំ បាបកេន មនសា អនុបេក្ខកោ ហោតិ – ‘អហោ វតាយំ កុច្ឆិគតោ គព្ភោ ន សោត្ថិនា អភិនិក្ខមេយ្យា’តិ។ ឯវំ, ភិក្ខវេ, កុលុម្ពស្ស ឧបឃាតោ ហោតី”តិ។

ឥទំ សុត្តំ អាហរិត្វា អាហ – ‘ឯវំ ចិន្តិតមត្តេនេវ មនសា កុច្ឆិគតោ គព្ភោ ផេណបិណ្ឌោ វិយ វិលីយតិ។ ឯត្ថ កុតោ កាយង្គចោបនំ វា វាចង្គចោបនំ វា? មនោទ្វារស្មិំយេវ បន ឥទំ អកុសលំ កាយកម្មំ សមុដ្ឋាតី’តិ។

តមេនំ ‘តវ សុត្តស្ស អត្ថំ តុលយិស្សាមា’តិ វត្វា ឯវំ តុលយិំសុ – ‘ត្វំ ឥទ្ធិយា បរូបឃាតំ វទេសិ។ ឥទ្ធិ នាម ចេសា – អធិដ្ឋានិទ្ធិ,

ᩅᩥᨠᩩᨻ᩠ᨻᨶᩥᨴ᩠ᨵᩥ, ᨾᨶᩮᩣᨾᨿᩥᨴ᩠ᨵᩥ, ᨬᩣᨱᩅᩥᨸ᩠ᨹᩣᩁᩥᨴ᩠ᨵᩥ, ᩈᨾᩣᨵᩥᩅᩥᨸ᩠ᨹᩣᩁᩥᨴ᩠ᨵᩥ, ᩋᩁᩥᨿᩥᨴ᩠ᨵᩥ, ᨠᨾ᩠ᨾᩅᩥᨸᩣᨠᨩᩥᨴ᩠ᨵᩥ, ᨸᩩᨬ᩠ᨬᩅᨲᩮᩣ ᩍᨴ᩠ᨵᩥ, ᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨾᨿᩥᨴ᩠ᨵᩥ, ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨸᨿᩮᩣᨣᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᩍᨩ᩠ᨫᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩍᨴ᩠ᨵᩦᨲᩥ ᩑᩅᨾᩣᨴᩦᩈᩩ (ᨸᨭᩥ᪨ ᨾ᪨ ᪓᪨᪑᪐)᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᨲᩁᩴ ᩍᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᩅᨴᩮᩈᩦ'ᨲᩥ? 'ᨽᩣᩅᨶᩣᨾᨿ'ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ 'ᨠᩥᩴ ᨸᨶ ᨽᩣᩅᨶᩣᨾᨿᩥᨴ᩠ᨵᩥᨿᩣ ᨸᩁᩪᨸᨥᩣᨲᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦ'ᨲᩥ? 'ᩋᩣᨾ, ᩑᨠᨧ᩠ᨧᩮ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩣ ᩑᨠᩅᩣᩁᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦ'ᨲᩥ; ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ ᨿᨳᩣ ᩉᩥ ᨸᩁᩴ ᨸᩉᩁᩥᨲᩩᨠᩣᨾᩮᨶ ᩏᨴᨠᨽᩁᩥᨲᩮ ᨥᨭᩮ ᨡᩥᨲ᩠ᨲᩮ ᨥᨭᩮᩣᨸᩥ ᨽᩥᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᩏᨴᨠᨾ᩠ᨸᩥ ᨶᩔᨲᩥ, ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨽᩣᩅᨶᩣᨾᨿᩥᨴ᩠ᨵᩥᨿᩣ ᩑᨠᩅᩣᩁᩴ ᨸᩁᩪᨸᨥᩣᨲᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᨲᩮᩣ ᨸᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᨸᨶ ᩈᩣ ᨶᩔᨲᩦᨲᩥ᪨ ᩋᨳ ᨶᩴ 'ᨽᩣᩅᨶᩣᨾᨿᩥᨴ᩠ᨵᩥᨿᩣ ᨶᩮᩅ ᩑᨠᩅᩣᩁᩴ ᨶ ᨴ᩠ᩅᩮ ᩅᩣᩁᩮ ᨸᩁᩪᨸᨥᩣᨲᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦ'ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩴ ᩈᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᩋᩣᨠᨯ᩠ᨰᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥᩴᩈᩩ – 'ᨽᩣᩅᨶᩣᨾᨿᩥᨴ᩠ᨵᩥ ᨠᩥᩴ ᨠᩩᩈᩃᩣ, ᩋᨠᩩᩈᩃᩣ, ᩋᨻ᩠ᨿᩣᨠᨲᩣ? ᩈᩩᨡᩣᨿ ᩅᩮᨴᨶᩣᨿ ᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ, ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣᨿ ᩅᩮᨴᨶᩣᨿ ᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ, ᩋᨴᩩᨠ᩠ᨡᨾᩈᩩᨡᩣᨿ ᩅᩮᨴᨶᩣᨿ ᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ? ᩈᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩈᩅᩥᨧᩣᩁᩣ, ᩋᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩅᩥᨧᩣᩁᨾᨲ᩠ᨲᩣ, ᩋᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩋᩅᩥᨧᩣᩁᩣ? ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᩣ, ᩁᩪᨸᩣᩅᨧᩁᩣ, ᩋᩁᩪᨸᩣᩅᨧᩁᩣ'ᨲᩥ?

ᩍᨾᩴ ᨸᨶ ᨸᨬ᩠ᩉᩴ ᨿᩮᩣ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ ᩈᩮᩣ ᩑᩅᩴ ᩅᨠ᩠ᨡᨲᩥ – 'ᨽᩣᩅᨶᩣᨾᨿᩥᨴ᩠ᨵᩥ ᨠᩩᩈᩃᩣ ᩅᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩋᨻ᩠ᨿᩣᨠᨲᩣ ᩅᩣ; ᩋᨴᩩᨠ᩠ᨡᨾᩈᩩᨡᩅᩮᨴᨶᩦᨿᩣ ᩑᩅ, ᩋᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩋᩅᩥᨧᩣᩁᩣ ᩑᩅ, ᩁᩪᨸᩣᩅᨧᩁᩣ ᩑᩅᩣ'ᨲᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ – 'ᨸᩣᨱᩣᨲᩥᨸᩣᨲᨧᩮᨲᨶᩣ ᨠᩩᩈᩃᩣᨴᩦᩈᩩ ᨠᨲᩁᩴ ᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᩣᩈᩴ ᨽᨩᨲᩦ'ᨲᩥ? ᨩᩣᨶᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᨠ᩠ᨡᨲᩥ – 'ᨸᩣᨱᩣᨲᩥᨸᩣᨲᨧᩮᨲᨶᩣ ᩋᨠᩩᩈᩃᩣ ᩑᩅ, ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩅᩮᨴᨶᩦᨿᩣ ᩑᩅ, ᩈᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩈᩅᩥᨧᩣᩁᩣ ᩑᩅ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᩣ ᩑᩅᩣ'ᨲᩥ᪨ 'ᩑᩅᩴ ᩈᨶ᩠ᨲᩮ ᨲᩅ ᨸᨬ᩠ᩉᩣ ᨶᩮᩅ ᨠᩩᩈᩃᨲ᩠ᨲᩥᨠᩮᨶ ᩈᨾᩮᨲᩥ, ᨶ ᩅᩮᨴᨶᩣᨲ᩠ᨲᩥᨠᩮᨶ , ᨶ ᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᨲ᩠ᨲᩥᨠᩮᨶ, ᨶ ᨽᩪᨾᨶ᩠ᨲᩁᩮᨶᩣ'ᨲᩥ᪨

'ᨠᩥᩴ ᨸᨶ ᩑᩅᩴ ᨾᩉᨶ᩠ᨲᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨶᩥᩁᨲ᩠ᨳᨠ'ᨶ᩠ᨲᩥ? 'ᨶᩮᩣ ᨶᩥᩁᨲ᩠ᨳᨠᩴ; ᨲ᩠ᩅᩴ ᨸᨶᩔ ᩋᨲ᩠ᨳᩴ ᨶ ᨩᩣᨶᩣᩈᩥ᪨ “ᩍᨴ᩠ᨵᩥᨾᩣ ᨧᩮᨲᩮᩣᩅᩈᩥᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩮᩣ”ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩉᩥ ᨶᩮᩅ ᨽᩣᩅᨶᩣᨾᨿᩥᨴ᩠ᨵᩥ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩮᨲᩣ, ᩋᩣᨳᨻ᩠ᨻᨱᩥᨴ᩠ᨵᩥ ᨸᨶ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩮᨲᩣ᪨ ᩈᩣ ᩉᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩃᨻ᩠ᨽᨾᩣᨶᩣ ᩃᨻ᩠ᨽᨲᩥ᪨ ᩈᩣ ᨸᨶ ᨠᩣᨿᩅᨧᩦᨴ᩠ᩅᩣᩁᩣᨶᩥ ᨾᩩᨬ᩠ᨧᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᩣᨲᩩᩴ ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ᪨ ᩋᩣᨳᨻ᩠ᨻᨱᩥᨴ᩠ᨵᩥᨠᩣ ᩉᩥ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᩉᩴ ᩋᩃᩮᩣᨱᨠᩴ ᨽᩩᨬ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᨻ᩠ᨻᩮ ᩋᨲ᩠ᨳᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨳᩅᩥᨿᩴ ᩈᨿᨾᩣᨶᩣ ᨲᨸᩴ ᨧᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᨾᩮ ᨴᩥᩅᩈᩮ ᩈᩩᩈᩣᨶᨽᩪᨾᩥᩴ ᩈᨩ᩠ᨩᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᨾᩮ ᨸᨴᩮ ᨮᨲ᩠ᩅᩣ ᩉᨲ᩠ᨳᩴ ᩅᨭ᩠ᨭᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᨭ᩠ᨭᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᩩᨡᩮᨶ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᩴ ᨸᩁᩥᨩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩋᨳ ᨶᩮᩈᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᩈᨾᩥᨩ᩠ᨫᨲᩥ᪨ ᩑᩅᩴ ᩋᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᩍᨴ᩠ᨵᩥ ᨠᩣᨿᩅᨧᩦᨴ᩠ᩅᩣᩁᩣᨶᩥ ᨾᩩᨬ᩠ᨧᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᩣᨲᩩᩴ ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩣᨲᩥ᪨ 'ᨶ ᨠᩣᨿᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨾᨶᩮᩣᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮ ᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨲᩦ'ᨲᩥ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᨣᨶ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨

ᩉᨲ᩠ᨳᨾᩩᨴ᩠ᨴᩣᨿ ᨸᨶ ᨾᩩᩈᩣᩅᩣᨴᩣᨴᩦᨶᩥ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩔ ᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᩅᨧᩦᨠᨾ᩠ᨾᩴ, ᨴ᩠ᩅᩣᩁᩴ ᨸᨶ ᨠᩣᨿᨴ᩠ᩅᩣᩁᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᪨ ᩑᩅᩴ ᩋᨠᩩᩈᩃᩴ ᩅᨧᩦᨠᨾ᩠ᨾᨾ᩠ᨸᩥ ᨠᩣᨿᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮ ᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᩮᩉᩥ ᨸᨶ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩉᩥ ᩈᩉᨩᩣᨲᩣ ᩋᨽᩥᨩ᩠ᨫᩣᨻ᩠ᨿᩣᨸᩣᨴᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩮᩣ ᨧᩮᨲᨶᩣᨸᨠ᩠ᨡᩥᨠᩣ ᩅᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᩋᨻ᩠ᨻᩮᩣᩉᩣᩁᩥᨠᩣ ᩅᩣ᪨ ᩅᨧᩦᨽᩮᨴᩴ ᨸᨶ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᩩᩈᩣᩅᩣᨴᩣᨴᩦᨶᩥ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩔ ᨠᨾ᩠ᨾᨾ᩠ᨸᩥ ᩅᨧᩦᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨴ᩠ᩅᩣᩁᨾ᩠ᨸᩥ ᩅᨧᩦᨴ᩠ᩅᩣᩁᨾᩮᩅ᪨ ᩑᩅᩴ ᩋᨠᩩᩈᩃᩴ ᩅᨧᩦᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᩅᨧᩦᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮ ᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᩮᩉᩥ ᨸᨶ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩉᩥ ᩈᩉᨩᩣᨲᩣ ᩋᨽᩥᨩ᩠ᨫᩣᨻ᩠ᨿᩣᨸᩣᨴᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩮᩣ ᨧᩮᨲᨶᩣᨸᨠ᩠ᨡᩥᨠᩣ ᩅᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨻ᩠ᨻᩮᩣᩉᩣᩁᩥᨠᩣ ᩅᩣ᪨ ᩑᨲ᩠ᨲᨠᩣ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩣᨶᩴ ᩈᨾᩣᨶᨲ᩠ᨳᨠᨳᩣ ᨶᩣᨾ᪨

ᩅᩥᨲᨱ᩠ᨯᩅᩣᨴᩦ ᨸᨶᩣᩉ – 'ᩋᨠᩩᩈᩃᩴ ᩅᨧᩦᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨾᨶᩮᩣᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮᨸᩥ ᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨲᩦ'ᨲᩥ᪨ ᩈᩮᩣ 'ᨲᨿᩮᩣ ᩈᨠ᩠ᨠᩮᩉ ᩋᩣᩁᩩᩊ᩠ᩉᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᩣᩉᩁᩣᩉᩦ'ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩍᨴᩴ ᩏᨸᩮᩣᩈᨳᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᨠᨲᩮᩣ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᩣᩉᩁᩥ –

“ᨿᩮᩣ ᨸᨶ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩ ᨿᩣᩅᨲᨲᩥᨿᩴ ᩋᨶᩩᩔᩣᩅᩥᨿᨾᩣᨶᩮ ᩈᩁᨾᩣᨶᩮᩣ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᩴ ᩋᩣᨸᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᨶᩣᩅᩥᨠᩁᩮᨿ᩠ᨿ ᩈᨾ᩠ᨸᨩᩣᨶᨾᩩᩈᩣᩅᩣᨴᩔ ᩉᩮᩣᨲᩦ”ᨲᩥ (ᨾᩉᩣᩅ᪨ ᪑᪓᪔)᪨

ឥទំ សុត្តំ អាហរិត្វា អាហ – ‘ឯកំ អាបត្តិំ អនាវិករោន្តោ តុណ្ហីភូតោវ អញ្ញំ អាបត្តិំ អាបជ្ជតិ, ឯត្ថ កុតោ កាយង្គចោបនំ វា វាចង្គចោបនំ វា? មនោទ្វារស្មិំយេវ បន ឥទំ អកុសលំ វចីកម្មំ សមុដ្ឋាតី’តិ។

សោ វត្តព្វោ – ‘កិំ បនេតំ សុត្តំ នេយ្យត្ថំ ឧទាហុ នីតត្ថ’ន្តិ? ‘នីតត្ថមេវ យថាសុត្ត’ន្តិ។ សោ ‘មា ឯវំ អវច, តុលយិស្សាមស្ស អត្ថ’ន្តិ វត្វា ឯវំ បុច្ឆិតព្វោ – ‘សម្បជានមុសាវាទេ កិំ ហោតី’តិ? ជានន្តោ ‘សម្បជានមុសាវាទេ ទុក្កដំ ហោតី’តិ វក្ខតិ។ តតោ វត្តព្វោ ‘វិនយស្ស ទ្វេ មូលានិ – កាយោ ច វាចា ច; សម្មាសម្ពុទ្ធេន ហិ សព្វាបត្តិយោ ឥមេសុយេវ ទ្វីសុ ទ្វារេសុ បញ្ញត្តា, មនោទ្វារេ អាបត្តិបញ្ញាបនំ នាម នត្ថិ។ ត្វំ អតិវិយ វិនយេ បកតញ្ញូ, យោ សត្ថារា អបញ្ញត្តេ ឋានេ អាបត្តិំ បញ្ញបេសិ, សម្មាសម្ពុទ្ធំ អព្ភាចិក្ខសិ, ជិនចក្កំ បហរសី’តិអាទិវចនេហិ និគ្គហិត្វា ឧត្តរិ បញ្ហំ បុច្ឆិតព្វោ – ‘សម្បជានមុសាវាទោ កិរិយតោ សមុដ្ឋាតិ ឧទាហុ អកិរិយតោ’តិ? ជានន្តោ ‘កិរិយតោ’តិ វក្ខតិ។ តតោ វត្តព្វោ – ‘អនាវិករោន្តោ កតរំ កិរិយំ ករោតី’តិ? អទ្ធា ហិ កិរិយំ អបស្សន្តោ វិឃាតំ អាបជ្ជិស្សតិ។ តតោ ឥមស្ស សុត្តស្ស អត្ថេន សញ្ញាបេតព្វោ។ អយញ្ហិ អត្ថោ – យ្វាយំ ‘សម្បជានមុសាវាទោ ហោតី’តិ វុត្តោ, សោ អាបត្តិតោ កិំ ហោតិ? ‘កតរាបត្តិ ហោតី’តិ អត្ថោ។ ‘ទុក្កដាបត្តិ ហោតិ’។ សា ច ខោ ន មុសាវាទលក្ខណេន, ភគវតោ បន វចនេន វចីទ្វារេ អកិរិយសមុដ្ឋានា អាបត្តិ ហោតីតិ វេទិតព្វា។ វុត្តម្បិ ចេតំ –

“អនាលបន្តោ មនុជេន កេនចិ,

វាចាគិរំ នោ ច បរេ ភណេយ្យ;

អាបជ្ជេយ្យ វាចសិកំ ន កាយិកំ,

បញ្ហា មេសា កុសលេហិ ចិន្តិតា”តិ។ (បរិ. ៤៧៩);

ឯវំ អកុសលំ វចីកម្មំ ន មនោទ្វារេ សមុដ្ឋាតីតិ និដ្ឋមេត្ថ គន្តព្វំ។

យទា បន អភិជ្ឈាសហគតេន ចេតសា កាយង្គំ ចោបេន្តោ ហត្ថគ្គាហាទីនិ ករោតិ, ព្យាបាទសហគតេន ចេតសា ទណ្ឌបរាមសនាទីនិ, មិច្ឆាទិដ្ឋិសហគតេន ចេតសា ‘ខន្ធសិវាទយោ សេដ្ឋា’តិ តេសំ អភិវាទនអញ្ជលិកម្មចេតិយករណាទីនិ ករោតិ, តទា កម្មំ មនោកម្មំ ហោតិ, ទ្វារំ បន កាយទ្វារំ។ ឯវំ អកុសលំ មនោកម្មំ កាយទ្វារេ សមុដ្ឋាតិ។ ចេតនា បនេត្ថ អព្វោហារិកា។

យទា បន អភិជ្ឈាសហគតេន ចេតសា វាចង្គំ ចោបេន្តោ ‘អហោ វត យំ បរស្ស, តំ មមស្សា’តិ បរវិត្តូបករណំ អភិជ្ឈាយតិ, ព្យាបាទសហគតេន ចេតសា ‘ឥមេ សត្តា ហញ្ញន្តុ វា, ពជ្ឈន្តុ វា, ឧច្ឆិជ្ជន្តុ វា, មា វា អហេសុ’ន្តិ វទតិ, មិច្ឆាទិដ្ឋិសហគតេន ចេតសា

‘ນຕ຺ຖິ ທິນ຺ນໍ, ນຕ຺ຖິ ຍິຏ຺ຐ’ນ຺ຕິອາທີນິ ວທຕິ, ຕທາ ກມ຺ມໍ ມເນາກມ຺ມໍ ເຫາຕິ, ທ຺ວາຣໍ ປນ ວຈີທ຺ວາຣໍ. ອິຕິ ອກຸສລໍ ມເນາກມ຺ມໍ ວຈີທ຺ວາເຣ ສມຸຏ຺ຐາຕິ. ເຈຕນາ ປເນຕ຺ຖ ອເພ຺ພາຫາຣິກາ.

ຍທາ ປນ ກາຍງ຺ຄວາຈງ຺ຄານິ ອເຈາເປຕ຺ວາ ຣເຫາ ນິສິນ຺ເນາ ອພິຊ຺ຌາພ຺ຍາປາທມິຈ຺ຉາທິຏ຺ຐິສຫຄຕານິ ຈິຕ຺ຕານິ ອຸປ຺ປາເທຕິ, ຕທາ ກມ຺ມໍ ມເນາກມ຺ມໍ, ທ຺ວາຣມ຺ປິ ມເນາທ຺ວາຣເມວ. ອິຕິ ອກຸສລໍ ມເນາກມ຺ມໍ ມເນາທ຺ວາເຣ ສມຸຏ຺ຐາຕິ. ຕສ຺ມິໍ ປນ ຐາເນ ເຈຕນາປິ ເຈຕນາສມ຺ປຍຸຕ຺ຕກາ ທມ຺ມາປິ ມເນາທ຺ວາເຣເຍວ ສມຸຏ຺ຐຫນ຺ຕິ. ອິຕິ ອກຸສລໍ ມເນາກມ຺ມໍ ຕີສຸປິ ທ຺ວາເຣສຸ ສມຸຏ຺ຐາຕີຕິ ເວທິຕພ຺ພໍ.

ຍໍ ປນ ວຸຕ຺ຕໍ ‘ຕທາ ກຸສລານິ ກາຍວຈີມເນາກມ຺ມານີ’ຕິ, ຕຕ຺ຣາຍໍ ນເຍາ – ຍທາ ຫິ ເກາຈິ ກາຣເກາ ວຕ຺ຕຸໍ ອສເກ຺ກາເນ຺ຕາ ‘ປາຓາຕິປາຕາ ອທິນ຺ນາທານາ ກາເມສຸມິຈ຺ຉາຈາຣາ ປຏິວິຣາມີ’ຕິ ຕສ຺ຍາຕິ ສິກ຺ຂາປທານິ ຫຕ຺ຖມຸທ຺ທາຍ ຄຓ຺ຫາຕິ, ຕທາ ກມ຺ມໍ ກາຍກມ຺ມໍ, ທ຺ວາຣມ຺ປິ ກາຍທ຺ວາຣເມວ. ອິຕິ ກຸສລໍ ກາຍກມ຺ມໍ ກາຍທ຺ວາເຣ ສມຸຏ຺ຐາຕິ. ເຕຫິ ຈິຕ຺ເຕຫິ ສຫຄຕາ ອນພິຊ຺ຌາທເຍາ ເຈຕນາປກ຺ຂິກາ ວາ ເຫານ຺ຕິ, ອເພ຺ພາຫາຣິກາ ວາ.

ຍທາ ປນ ຕາເນວ ສິກ຺ຂາປທານິ ວຈີເພທໍ ກຕ຺ວາ ຄຓ຺ຫາຕິ, ຕທາ ກມ຺ມໍ ກາຍກມ຺ມໍ, ທ຺ວາຣໍ ປນ ວຈີທ຺ວາຣໍ ເຫາຕິ. ອິຕິ ກຸສລໍ ກາຍກມ຺ມໍ ວຈີທ຺ວາເຣ ສມຸຏ຺ຐາຕິ. ເຕຫິ ຈິຕ຺ເຕຫິ ສຫຄຕາ ອນພິຊ຺ຌາທເຍາ ເຈຕນາປກ຺ຂິກາ ວາ ເຫານ຺ຕິ, ອເພ຺ພາຫາຣິກາ ວາ.

ຍທາ ປນ ເຕສຸ ສິກ຺ຂາປເທສຸ ທິຍ຺ຍມາເນສຸ ກາຍງ຺ຄວາຈງ຺ຄານິ ອເຈາເປຕ຺ວາ ມນສາວ ‘ປາຓາຕິປາຕາ ອທິນ຺ນາທານາ ກາເມສຸມິຈ຺ຉາຈາຣາ ປຏິວິຣາມີ’ຕິ ຄຓ຺ຫາຕິ, ຕທາ ກມ຺ມໍ ກາຍກມ຺ມໍ, ທ຺ວາຣໍ ປນ ມເນາທ຺ວາຣໍ ເຫາຕິ. ອິຕິ ກຸສລໍ ກາຍກມ຺ມໍ ມເນາທ຺ວາເຣ ສມຸຏ຺ຐາຕິ. ເຕຫິ ຈິຕ຺ເຕຫິ ສຫຄຕາ ອນພິຊ຺ຌາທເຍາ ເຈຕນາປກ຺ຂິກາ ວາ ເຫານ຺ຕິ, ອເພ຺ພາຫາຣິກາ ວາ.

‘ມຸສາວາທາ ເວຣມຓີ’ອາທີນິ ປນ ຈຕ຺ຕາຣິ ສິກ຺ຂາປທານິ ວຸຕ຺ຕນເຍເນວ ກາຍາທີຫິ ຄຓ຺ຫນ຺ຕສ຺ສ ກຸສລໍ ວຈີກມ຺ມໍ ຕີສຸ ທ຺ວາເຣສຸ ສມຸຏ຺ຐາຕີຕິ ເວທິຕພ຺ພໍ. ຕທາປິ ອນພິຊ຺ຌາທເຍາ ເຈຕນາປກ຺ຂິກາ ວາ ເຫານ຺ຕິ, ອເພ຺ພາຫາຣິກາ ວາ.

ອນພິຊ຺ຌາທີສຫຄເຕຫິ ປນ ຈິຕ຺ເຕຫິ ກາຍງ຺ຄໍ ເຈາເປຕ຺ວາ ເຈຕິຍງ຺ຄຓສມ຺ມຊ຺ຊນກຕ຺ຖຍາລິພນ຺ທນເຈຕິຍວນ຺ທນາທີນິ ກເຣານ຺ຕສ຺ສ ກມ຺ມໍ ມເນາກມ຺ມໍ ເຫາຕິ, ທ຺ວາຣໍ ປນ ກາຍທ຺ວາຣໍ. ອິຕິ ກຸສລໍ ມເນາກມ຺ມໍ ກາຍທ຺ວາເຣ ສມຸຏ຺ຐາຕິ. ເຈຕນາ ປເນຕ຺ຖ ອເພ຺ພາຫາຣິກາ. ອນພິຊ຺ຌາສຫຄເຕນ ຈິຕ຺ເຕນ ວາຈງ຺ຄໍ ເຈາເປຕ຺ວາ ‘ອເຫາ ວຕ ຍໍ ປຣສ຺ສ ວິຕ຺ຕູປກຣຓໍ ນ ຕໍ ມມສ຺ສາ’ຕິ ອນພິຊ຺ຌາຍເຕາ ອພ຺ຍາປາທສຫຄເຕນ ຈິຕ຺ເຕນ ‘ສພ຺ເພ ສຕ຺ຕາ ອເວຣາ ອພ຺ຍາປຊ຺ຌາ ອນີຄາ ສຸຂີ ອຕ຺ຕານໍ ປຣິຫຣນ຺ຕູ’ຕິ ວທນ຺ຕສ຺ສ ສມ຺ມາທິຏ຺ຐິສຫຄເຕນ ຈິຕ຺ເຕນ ‘ອຕ຺ຖິ ທິນ຺ນ’ນ຺ຕິອາທີນິ ອຸທາຫຣນ຺ຕສ຺ສ ກມ຺ມໍ ມເນາກມ຺ມໍ ເຫາຕິ, ທ຺ວາຣໍ ປນ ວຈີທ຺ວາຣໍ. ອິຕິ ກຸສລໍ ມເນາກມ຺ມໍ ວຈີທ຺ວາເຣ ສມຸຏ຺ຐາຕິ. ເຈຕນາ ປເນຕ຺ຖ ອເພ຺ພາຫາຣິກາ. ກາຍງ຺ຄວາຈງ຺ຄານິ ປນ ອເຈາເປຕ຺ວາ ຣເຫາ ນິສິນ຺ນສ຺ສ ອນພິຊ຺ຌາທີສຫຄຕານິ ຈິຕ຺ຕານິ ອຸປ຺ປາເທນ຺ຕສ຺ສ ກມ຺ມໍ ມເນາກມ຺ມໍ, ທ຺ວາຣມ຺ປິ ມເນາທ຺ວາຣເມວ. ອິຕິ ກຸສລໍ ມເນາກມ຺ມໍ ມເນາທ຺ວາເຣ ສມຸຏ຺ຐາຕິ. ຕສ຺ມິໍ ປນ ຐາເນ ເຈຕນາປິ ເຈຕນາສມ຺ປຍຸຕ຺ຕກາ ທມ຺ມາປິ ມເນາທ຺ວາເຣເຍວ ສມຸຏ຺ຐຫນ຺ຕິ.

តត្ថ អាណត្តិសមុដ្ឋិតេសុ បាណាតិបាតអទិន្នាទានេសុ កម្មម្បិ កាយកម្មំ ទ្វារម្បិ កម្មវសេនេវ កាយទ្វារន្តិ វទន្តោ កម្មំ រក្ខតិ, ទ្វារំ ភិន្ទតិ នាម។ ហត្ថមុទ្ទាយ សមុដ្ឋិតេសុ មុសាវាទាទីសុ ទ្វារម្បិ កាយទ្វារំ, កម្មម្បិ ទ្វារវសេនេវ កាយកម្មន្តិ វទន្តោ ទ្វារំ រក្ខតិ កម្មំ ភិន្ទតិ នាម។ តស្មា 'កម្មំ រក្ខាមី'តិ ទ្វារំ ន ភិន្ទិតព្វំ, 'ទ្វារំ រក្ខាមី'តិ កម្មំ ន ភិន្ទិតព្វំ។ យថាវុត្តេនេវ បន នយេន កម្មញ្ច ទ្វារញ្ច វេទិតព្វំ។ ឯវំ កថេន្តា ហិ នេវ កម្មំ ន ទ្វារំ ភិន្ទតីតិ។

កម្មកថា និដ្ឋិតា។

ឥទានិ 'បញ្ច វិញ្ញាណានិ បញ្ចវិញ្ញាណទ្វារានី'តិអាទីសុ ចក្ខុវិញ្ញាណំ សោតវិញ្ញាណំ ឃានវិញ្ញាណំ ជិវ្ហាវិញ្ញាណំ កាយវិញ្ញាណន្តិ ឥមានិ បញ្ច វិញ្ញាណានិ នាម។ ចក្ខុវិញ្ញាណទ្វារំ សោត... ឃាន... ជិវ្ហា... កាយវិញ្ញាណទ្វារន្តិ ឥមានិ បញ្ច វិញ្ញាណទ្វារានិ នាម។ ឥមេសំ បញ្ចន្នំ ទ្វារានំ វសេន ឧប្បន្នា ចេតនា នេវ កាយកម្មំ ហោតិ, ន វចីកម្មំ, មនោកម្មមេវ ហោតីតិ វេទិតព្វា។ ចក្ខុសម្ផស្សោ សោត... ឃាន... ជិវ្ហា... កាយ... មនោសម្ផស្សោតិ ឥមេ ឆ សម្ផស្សា នាម។ ចក្ខុសម្ផស្សទ្វារំ សោត... ឃាន... ជិវ្ហា... កាយ... មនោសម្ផស្សទ្វារន្តិ ឥមានិ ឆ សម្ផស្សទ្វារានិ នាម។

ចក្ខុអសំវរោ សោត... ឃាន... ជិវ្ហា... បសាទកាយ... ចោបនកាយអសំវរោ វាចាអសំវរោ មនោអសំវរោតិ – ឥមេ អដ្ឋ អសំវរា នាម។ តេ អត្ថតោ 'ទុស្សីល្យំ មុដ្ឋស្សច្ចំ អញ្ញាណំ អក្ខន្តិ កោសជ្ជ'ន្តិ ឥមេ បញ្ច ធម្មា ហោន្តិ។ តេសុ ឯកធម្មោបិ បញ្ចទ្វារេ វោដ្ឋព្វនបរិយោសានេសុ ចិត្តេសុ នុប្បជ្ជតិ, ជវនក្ខណេយេវ ឧប្បជ្ជតិ។ ជវនេ ឧប្បន្នោបិ បញ្ចទ្វារេ អសំវរោតិ វុច្ចតិ។

ចក្ខុវិញ្ញាណសហជាតោ ហិ ផស្សោ ចក្ខុសម្ផស្សោ នាម, ចេតនា មនោកម្មំ នាម, តំ ចិត្តំ មនោកម្មទ្វារំ នាម។ ឯត្ថ បញ្ចវិធោ អសំវរោ នត្ថិ ។ សម្បដិច្ឆនសហជាតោ ផស្សោ មនោសម្ផស្សោ នាម, ចេតនា មនោកម្មំ នាម, តំ ចិត្តំ មនោកម្មទ្វារំ នាម។ ឯត្ថាបិ អសំវរោ នត្ថិ។ សន្តីរណវោដ្ឋព្វនេសុបិ ឯសេវ នយោ។ ជវនសហជាតោ បន ផស្សោ មនោសម្ផស្សោ នាម, ចេតនា មនោកម្មំ នាម, តំ ចិត្តំ មនោកម្មទ្វារំ នាម។ ឯត្ថ អសំវរោ ចក្ខុអសំវរោ នាម ហោតិ។ សោតឃានជិវ្ហាបសាទកាយទ្វារេសុបិ ឯសេវ នយោ។ យទា បន រូបាទីសុ អញ្ញតរារម្មណំ មនោទ្វារិកជវនំ វិនា វចីទ្វារេន សុទ្ធំ កាយទ្វារសង្ខាតំ ចោបនំ បាបយមានំ ឧប្បជ្ជតិ, តទា តេន ចិត្តេន សហជាតោ ផស្សោ មនោសម្ផស្សោ នាម, ចេតនា កាយកម្មំ នាម, តំ បន ចិត្តំ អព្វោហារិកំ, ចោបនស្ស ឧប្បន្នត្តា មនោទ្វារន្តិ សង្ខ្យំ គច្ឆតិ។ ឯត្ថ អសំវរោ ចោបនកាយអសំវរោ នាម។ យទា តាទិសំយេវ ជវនំ វិនា កាយទ្វារេន សុទ្ធំ វចីទ្វារសង្ខាតំ ចោបនំ បាបយមានំ ឧប្បជ្ជតិ, តទា តេន ចិត្តេន សហជាតោ ផស្សោ មនោសម្ផស្សោ នាម, ចេតនា វចីកម្មំ នាម, តំ បន ចិត្តំ អព្វោហារិកំ, ចោបនស្ស ឧប្បន្នត្តា មនោទ្វារន្តិ សង្ខ្យំ គច្ឆតិ។ ឯត្ថ អសំវរោ វាចាអសំវរោ នាម។ យទា បន តាទិសំ ជវនចិត្តំ វិនា កាយវចីទ្វារេហិ សុទ្ធំ មនោទ្វារេយេវ ហុត្វា ឧប្បជ្ជតិ, តទា តេន ចិត្តេន សហជាតោ ផស្សោ មនោសម្ផស្សោ នាម, ចេតនា មនោកម្មំ នាម, តំ បន ចិត្តំ មនោកម្មទ្វារំ នាម។ ឯត្ថ អសំវរោ មនោអសំវរោ នាម។ ឥតិ ឥមេសំ អដ្ឋន្នំ អសំវរានំ វសេន ចក្ខុអសំវរទ្វារំ, សោត... ឃាន... ជិវ្ហា... បសាទកាយ... ចោបនកាយ... វាចា... មនោអសំវរទ្វារន្តិ ឥមានិ អដ្ឋ អសំវរទ្វារានិ

ចេឌិតព្វាតិ៍

ចក្ខុសំចេទោ សោត… ឃាត… ឌិច្ឆា… បសាទកាយ… ចោបតកាយ… ចាចា… យតោសំចេទោតិ ក្តេយ បត អដ្ឋ សំចទោ តាយ៍ តេ អត្តេតា ‘ឃឹល សតិ ទាគាណ៍ ឃត្តិ ចីទិយ’ត្តិ ក្តេយ បញ្ចា ឆយ្ហា ហោត្តិ៍ តេនុបិ ខុកឆយ្ហាបិ បញ្ចក្ខាទេ ចោដ្ឋាតបទិយោសាតេនុ ធិតេត្តនុ តុប្បជ្ជតិ៍ ឌចតក្កលោយច ក្ខប្បជ្ជតិ៍ ឌចតេ ក្ខប្បត្តោបិ បញ្ចក្ខាទេ សំចទោតិ ចុទ្ធតិ៍ តស្ស សត្តស្សាបិ ចក្ខុចិញ្ញាណសហជាតោ ហិ ឋស្សា ចក្ខុសយ្ទស្សាតិអាឌិតា អសំចទេ ចុត្តតោយតេច ក្ខប្បត្តិ ចេឌិតព្វា៍ ក្តតិ ក្តេយសំ អដ្ឋត្តំ សំចទាតំ ចសេត ចក្ខុសំចទក្ខាទំ…បេ… យតោសំចទក្ខាទត្តិ ក្តយាតិ អដ្ឋ សំចទក្ខាទាតិ ចេឌិតព្វាតិ៍

អក្សុលកយ្ហបឆកឆា

បិណាតិបិតោ , អឌិត្តាទាតំ, កាមេសុមិច្ឆាចារោ, មុសាចាទោ, បិសុណចាចា, ឋទុសចាចា, សម្ចប្បលាបោ, អភិជ្ឈា, ព្យាបាទោ, មិច្ឆាឌិដ្ឋិតិ ក្តេយ បត ឆស អក្សុលកយ្ហបឆា តាយ៍

តត្ត បិណស្ស អតិបិតោ បិណាតិបិតោ តាយ; បិណចធោ, បិណឃាតោតិ ចុត្តំ ហោតិ៍ បិណោតិ ចេត្ត ចោហារតោ សត្តា, បរមត្ថតោ ឌីចិតិន្ទ្រិយំ៍ តស្មិំ បត បិណេ បិណសញ្ញិនោ ឌីចិតិន្ទ្រិយុបច្ឆេទកោបក្កមសមុដ្ឋាបិកា កាយចឌីក្ខាទាតំ អញ្ញតរក្ខាទប្បចត្តា ចធកចេតតា បិណាតិបិតោ៍ សោ ក្សុណចិទហិតេនុ តិរច្ឆាតកាតាឌីនុ បិណេនុ ឲុឌ្ឍកេ បិណេ អប្បសាចជ្ជោ, មហាសរីទេ មហាសាចជ្ជោ៍ កម្មា? បយោកមហត្តតាយ៍ បយោកសមេត្តបិ ចត្ថុមហត្តតាយ៍ ក្សុណចត្តនុ មតុស្សាឌីនុ អប្បក្សុណេ អប្បសាចជ្ជោ, មហាក្សុណេ មហាសាចជ្ជោ៍ សទីទក្សុណាតំ បត សមភាចេ សតិ កិលេសាតំ ក្ខបក្កមាតញ្ច មុទុតាយ អប្បសាចជ្ជោ, តិព្វតាយ មហាសាចជ្ជោតិ ចេឌិតព្វោ៍

តស្ស បញ្ច សម្ភារា ហោត្តិ – បិណោ, បិណសញ្ញិតា, ចធកចិត្តំ, ក្ខបក្កមោ, តេត មរណត្តិ៍ ឆ បយោកា – សាហត្ថិកោ, អាណត្តិកោ, តិស្សគ្គិយោ, ថាចទោ, ចិជ្ជាមយោ, ក្តទ្ធិមយោតិ៍ ក្តមស្មិំ បតេត្ត ចិត្ថារិយមាតេ អតិបបញ្ចោ ហោតិ៍ តស្មា តំ ត ចិត្ថារយាម៍ អញ្ញញ្ច ខុចទូបំ អត្ថិកេហិ បត សមត្តបាសាឌិកំ ចិតយដ្ឋកថំ (បារា៍ អដ្ឋ៍ ១៍១៤៦) ឱលោកេត្វា កហេតព្វំ៍

អឌិត្តស្ស អាទាតំ ‘អឌិត្តាទាតំ’; បទស្សហរណំ, ថេយ្យំ, ចោទិកាតិ ចុត្តំ ហោតិ៍ តត្ថ អឌិត្តត្តិ បទបរិក្កហិតំ, យត្ថ បទោ យថាកាមការិតំ អាបជ្ជត្តោ អទណ្ឌារហោ អតុបចជ្ជោ ច ហោតិ៍ តស្មិំ បទបរិក្កហិតេ បទបរិក្កហិតសញ្ញិនោ តទាទាយទកោបក្កមសមុដ្ឋាបិកា ថេយ្យចេតតា អឌិត្តាទាតំ៍ តំ ហីតេ បទសត្តកេ អប្បសាចជ្ជំ, បណីតេ មហាសាចជ្ជំ៍ កម្មា? ចត្ថុបណីតតាយ៍ ចត្ថុសមេត្តេ សតិ ក្សុណាធិកាតំ សត្តកេ ចត្ថុស្មិំ មហាសាចជ្ជំ៍ តំតំក្សុណាធិកំ ក្ខបាទាយ តតោ តតោ ហីតក្សុណស្ស សត្តកេ ចត្ថុស្មិំ អប្បសាចជ្ជំ៍

ຕສ຺ສ ປຎ຺ຈ ສມ຺ພາຣາ ໂຫນ຺ຕິ – ປຣປຣິຄ຺ຄຫິຕໍ, ປຣປຣິຄ຺ຄຫິຕສຎ຺ຎິຕາ, ເຖຍ຺ຍຈິຕ຺ຕໍ, ອຸປກ຺ກໂມ, ເຕນ ຫຣຓນ຺ຕິ. ຉ ປໂຍຄາ – ສາຫຕ຺ຖິກາທໂຍ. ເຕ ຈ ໂຂ ຍຖານຸຣູປໍ ເຖຍ຺ຍາວຫາໂຣ, ປສຍ຺ຫາວຫາໂຣ, ປຏິຉນ຺ນາວຫາໂຣ, ປຣິກປ຺ປາວຫາໂຣ, ກຸສາວຫາໂຣຕິ ອິເມສໍ ປຎ຺ຈນ຺ນໍ ອວຫາຣານໍ ວເສນ ປວຕ຺ຕນ຺ຕິ. ອຍເມຕ຺ຖ ສງ຺ເຂໂປ, ວິຕ຺ຖາໂຣ ປນ ສມນ຺ຕປາສາທິກາຍໍ (ປາຣາ. ອຏ຺ຐ. ໑. ໑໙໔) ວຸຕ຺ໂຕ.

'ກາເມສຸ ມິຈ຺ຉາຈາໂຣ'ຕິ ເອຕ຺ຖ ປນ 'ກາເມສູ'ຕິ ເມຖຸນສມາຈາເຣສຸ; 'ມິຈ຺ຉາຈາໂຣ'ຕິ ເອກນ຺ຕນິນ຺ທິໂຕ ລາມກາຈາໂຣ. ລກ຺ຂຓໂຕ ປນ ອສທ຺ຘມ຺ມາຘິປ຺ປາເຍນ ກາຍທ຺ວາຣປ຺ປວຕ຺ຕາ ອຄມນີຍຏ຺ຐານວີຕິກ຺ກມເຈຕນາ ກາເມສຸມິຈ຺ຉາຈາໂຣ.

ຕຕ຺ຖ ອຄມນີຍຏ຺ຐານໍ ນາມ – ປຸຣິສານໍ ຕາວ ມາຕຸຣກ຺ຂິຕາ, ປິຕຸຣກ຺ຂິຕາ, ມາຕາປິຕຸຣກ຺ຂິຕາ, ຠາຕຸຣກ຺ຂິຕາ, ຠຄິນິຣກ຺ຂິຕາ, ຎາຕິຣກ຺ຂິຕາ, ໂຄຕ຺ຕຣກ຺ຂິຕາ, ຘມ຺ມຣກ຺ຂິຕາ, ສາຣກ຺ຂາ, ສປຣິທຓ຺ຑາຕິ ມາຕຸຣກ຺ຂິຕາທໂຍ ທສ; ຘນກ຺ກີຕາ, ຉນ຺ທວາສິນີ, ໂຠຄວາສິນີ, ປຏວາສິນີ, ໂອທປຕ຺ຕກິນີ, ໂອຠຏຈຸມ຺ພຏາ, ທາສີ ຈ ຠຣິຍາ, ກມ຺ມກາຣີ ຈ ຠຣິຍາ, ຘຊາຫຏາ, ມຸຫຸຕ຺ຕິກາຕິ ເອຕາ ຘນກ຺ກີຕາທໂຍ ທສາຕິ ວີສຕິ ອິຕ຺ຖິໂຍ. ອິຕ຺ຖີສຸ ປນ ທ຺ວິນ຺ນໍ ສາຣກ຺ຂສປຣິທຓ຺ຑານໍ, ທສນ຺ນຎ຺ຈ ຘນກ຺ກີຕາທີນນ຺ຕິ ທ຺ວາທສນ຺ນໍ ອິຕ຺ຖີນໍ ອຎ຺ເຎ ປຸຣິສາ, ອິທໍ ອຄມນີຍຏ຺ຐານໍ ນາມ.

ໂສ ປເນສ ມິຈ຺ຉາຈາໂຣ ສີລາທິຄຸຓຣຫິເຕ ອຄມນີຍຏ຺ຐາເນ ອປ຺ປສາວຊ຺ໂຊ, ສີລາທິຄຸຓສມ຺ປນ຺ເນ ມຫາສາວຊ຺ໂຊ. ຕສ຺ສ ຈຕ຺ຕາໂຣ ສມ຺ພາຣາ – ອຄມນີຍວຕ຺ຖຸ, ຕສ຺ມິໍ ເສວນຈິຕ຺ຕໍ, ເສວນປ຺ປໂຍໂຄ, ມຄ຺ເຄນມຄ຺ຄປ຺ປຏິປຕ຺ຕິອຘິວາສນນ຺ຕິ. ເອໂກ ປໂຍໂຄ ສາຫຕ຺ຖິໂກ ເອວ.

'ມຸສາ'ຕິ ວິສໍວາທນປຸເຣກ຺ຂາຣສ຺ສ ອຕ຺ຖຠຎ຺ຊໂກ ວຈີປໂຍໂຄ, ກາຍປໂຍໂຄ ວາ. ວິສໍວາທນາຘິປ຺ປາເຍນ ປນສ຺ສ ປຣວິສໍວາທກກາຍວຈີປໂຍຄສມຸຏ຺ຐາປິກາ ເຈຕນາ ມຸສາວາໂທ. ອປໂຣ ນໂຍ – 'ມຸສາ'ຕິ ອຠູຕໍ ອຕຈ຺ຉໍ ວຕ຺ຖຸ. 'ວາໂທ'ຕິ ຕສ຺ສ ຠູຕໂຕ ຕຈ຺ຉໂຕ ວິຎ຺ຎາປນໍ. ລກ຺ຂຓໂຕ ປນ ອຕຖໍ ວຕ຺ຖຸໍ ຕຖໂຕ ປຣໍ ວິຎ຺ຎາເປຕຸກາມສ຺ສ ຕຖາວິຎ຺ຎຕ຺ຕິສມຸຏ຺ຐາປິກາ ເຈຕນາ ມຸສາວາໂທ. ໂສ ຍມຕ຺ຖໍ ຠຎ຺ຊຕິ ຕສ຺ສ ອປ຺ປຕາຍ ອປ຺ປສາວຊ຺ໂຊ, ມຫນ຺ຕຕາຍ ມຫາສາວຊ຺ໂຊ. ອປິຈ ຄຫຏ຺ຐານໍ ອຕ຺ຕໂນ ສນ຺ຕກໍ ອທາຕຸກາມຕາຍ 'ນຕ຺ຖີ'ຕິອາທິນຍປ຺ປວຕ຺ໂຕ ອປ຺ປສາວຊ຺ໂຊ. ສກ຺ຂິນາ ຫຸຕ຺ວາ ອຕ຺ຖຠຎ຺ຊນຕ຺ຖໍ ວຸຕ຺ໂຕ ມຫາສາວຊ຺ໂຊ. ປພ຺ພຊິຕານໍ ອປ຺ປກມ຺ປິ ເຕລໍ ວາ ສປ຺ປິໍ ວາ ລຠິຕ຺ວາ ຫສາຘິປ຺ປາເຍນ 'ອຊ຺ຊ ຄາເມ ເຕລໍ ນທີ ມຎ຺ເຎ ສນ຺ທຕີ'ຕິ ປູຣຓກຖານເຍນ ປວຕ຺ໂຕ ອປ຺ປສາວຊ຺ໂຊ. ອທິຏ຺ຐໍເຍວ ປນ ທິຏ຺ຐນ຺ຕິອາທິນາ ນເຍນ ວທນ຺ຕານໍ ມຫາສາວຊ຺ໂຊ.

ຕສ຺ສ ຈຕ຺ຕາໂຣ ສມ຺ພາຣາ ໂຫນ຺ຕິ – ອຕຖໍ ວຕ຺ຖຸ, ວິສໍວາທນຈິຕ຺ຕໍ, ຕຊ຺ໂຊ ວາຍາໂມ, ປຣສ຺ສ ຕທຕ຺ຖວິຊານນນ຺ຕິ. ເອໂກ ປໂຍໂຄ – ສາຫຕ຺ຖິໂກວ. ໂສ ຈ ກາເຍນ ວາ ກາຍປຏິພທ຺ເທນ ວາ ວາຈາຍ ວາ ປຣວິສໍວາທກກິຣິຍາກຣເຓ ທຏ຺ຐພ຺ໂພ. ຕາຍ ເຈ ກິຣິຍາຍ ປໂຣ ຕມຕ຺ຖໍ ຊານາຕິ, ອຍໍ ກິຣິຍສມຸຏ຺ຐາປິກເຈຕນກ຺ຂເຓເຍວ ມຸສາວາທກມ຺ມຸນາ ພຊ຺ຌຕິ. ຍສ຺ມາ ປນ ຍຖາ ກາຍກາຍປຏິພທ຺ທວາຈາຫິ ປຣໍ ວິສໍວາເທຕິ, ຕຖາ ອິມສ຺ສ 'ອິມໍ ຫຣາຫີ'ຕິ ອາຓາເປນ຺ໂຕປິ, ປຓ຺ຓໍ ລິຂິຕ຺ວາ ປຸຣໂຕ ນິສ຺ສຊ຺ເຊນ຺ໂຕປິ, 'ອຍມຕ຺ໂຖ ເອວໍ ທຏ຺ຐພ຺ໂພ'ຕິ ກຸຏ຺ຏາທີສຸ ລິຂິຕ຺ວາ ຐເປນ຺ໂຕປິ; ຕສ຺ມາ ເອຕ຺ຖ ອາຓຕ຺ຕິກນິສ຺ສຄ຺ຄິຍຖາວຣາປິ ປໂຍຄາ ຍຸຊ຺ຊນ຺ຕິ. ອຏ຺ຐກຖາສຸ ປນ ອນາຄຕຕ຺ຕາ ວີມໍສິຕ຺ວາ

គហេតព្ពា។

‘បិសុណវាចា’តិអាទីសុ យាយ វាចាយ យស្ស តំ វាចំ ភាសតិ តស្ស ហទយេ អត្តនោ បិយភាវំ បរស្ស ច សុញ្ញភាវំ ករោតិ, សា បិសុណវាចា។ យាយ បន អត្តានម្បិ បរម្បិ ផរុសំ ករោតិ, យា វាចា សយម្បិ ផរុសា នេវ កណ្ណសុខា, ន ហទយង្គមា, អយំ ‘ផរុសវាចា’។ យេន សម្ផំ បលបតិ, និរត្ថកំ, សោ ‘សម្ផប្បលាបោ’។ តេសំ មូលភូតា ចេតនាបិ បិសុណវាចាទិនាមមេវ លភតិ។ សា ឯវ ច ឥធ អធិប្បេតាតិ។

តត្ថ សំកិលិដ្ឋចិត្តស្ស បរេសំ វា ភេទាយ អត្តនោ បិយកម្យតាយ វា កាយវចីបយោគសមុដ្ឋាបិកា ចេតនា បិសុណវាចា នាម។ សា យស្ស ភេទំ ករោតិ តស្ស អប្បគុណតាយ អប្បសាវជ្ជា, មហាគុណតាយ មហាសាវជ្ជា។

តស្សា ចត្តារោ សម្ភារា – ‘ភិន្ទិតព្ពោ បរោ’ ឥតិ ‘ឥមេ នានា ភវិស្ស’ន្តិ វិនា ភវិស្សន្តីតិ ភេទបុរេក្ខារតា វា, ‘ឥតិ អហំ បិយោ ភវិស្សាមិ វិស្សាសិកោ’តិ បិយកម្យតា វា, តជ្ជោ វាយាមោ, តស្ស តទត្ថវិជាននន្តិ។ បរេ បន អភិន្នេ កម្មបថភេទោ នត្ថិ, ភិន្នេ ឯវ ហោតិ។

បរេសំ មម្មច្ឆេទកកាយវចីបយោគសមុដ្ឋាបិកា ឯកន្តផរុសចេតនា ‘ផរុសវាចា’។ តស្សា អាវិភាវត្ថមិទំ វត្ថុ – ឯកោ កិរ ទារកោ មាតុ វចនំ អនាទិយិត្វា អរញ្ញំ គច្ឆតិ។ តំ មាតា និវត្តេតុំ អសក្កោន្តី ‘ចណ្ឌា តំ មហិំសី អនុពន្ធតូ’តិ អក្កោសិ។ អថស្ស តថេវ អរញ្ញេ មហិំសី ឧដ្ឋាសិ។ ទារកោ ‘យំ មម មាតា មុខេន កថេសិ តំ មា ហោតុ, យំ ចិត្តេន ចិន្តេសិ តំ ហោតូ’តិ សច្ចកិរិយំ អកាសិ។ មហិំសី តត្ថេវ ពទ្ធា វិយ អដ្ឋាសិ។ ឯវំ មម្មច្ឆេទកោបិ បយោគោ ចិត្តសណ្ហតាយ ផរុសវាចា ន ហោតិ។ មាតាបិតរោ ហិ កទាចិ បុត្តកេ ឯវម្បិ វទន្តិ – ‘ចោរា វោ ខណ្ឌាខណ្ឌិកំ ករោន្តូ’តិ, ឧប្បលបត្តម្បិ ច នេសំ ឧបរិ បតន្តំ ន ឥច្ឆន្តិ។ អាចរិយុបជ្ឈាយា ច កទាចិ និស្សិតកេ ឯវំ វទន្តិ – ‘កិំ ឥមេ អហិរិកា អនោត្តប្បិនោ ចរន្តិ, និទ្ធមថ នេ’តិ; អថ ច នេសំ អាគមាធិគមសម្បត្តិំ ឥច្ឆន្តិ។ យថា ច ចិត្តសណ្ហតាយ ផរុសវាចា ន ហោតិ, ឯវំ វចនសណ្ហតាយ អផរុសវាចាបិ ន ហោតិ។ ន ហិ មារាបេតុកាមស្ស ‘ឥមំ សុខំ សយាបេថា’តិ វចនំ អផរុសវាចា ហោតិ។ ចិត្តផរុសតាយ បនេសា ផរុសវាចាវ។ សា យំ សន្ធាយ បវត្តិតា តស្ស អប្បគុណតាយ អប្បសាវជ្ជា, មហាគុណតាយ មហាសាវជ្ជា។ តស្សា តយោ សម្ភារា – អក្កោសិតព្ពោ បរោ, កុបិតចិត្តំ, អក្កោសនន្តិ។

អនត្ថវិញ្ញាបិកា កាយវចីបយោគសមុដ្ឋាបិកា អកុសលចេតនា ‘សម្ផប្បលាបោ’។ សោ អាសេវនមន្ទតាយ អប្បសាវជ្ជោ, អាសេវនមហន្តតាយ មហាសាវជ្ជោ។ តស្ស ទ្វេ សម្ភារា – ភារតយុទ្ធសីតាហរណាទិនិរត្ថកកថាបុរេក្ខារតា, តថារូបីកថាកថនញ្ចាតិ។ បរេ បន តំ កថំ អគណ្ហន្តេ កម្មបថភេទោ នត្ថិ, បរេន សម្ផប្បលាបេ គហិតេយេវ ហោតិ។

អភិជ្ឈាយតីតិ ‘អភិជ្ឈា’។ បរភណ្ឌាភិមុខី ហុត្វា តន្និន្នតាយ បវត្តតីតិ អត្ថោ។ សា ‘អហោ វត ឥទំ មមស្សា’តិ ឯវំ

បទកណ្ឌាកិព្ហាយតលក្ខណោ៍ អជិត្ថាកាតំ ចិយ អប្បសាចន្ថា យហាសាចន្ថា ច៍ តស្សា ឆេ្ធ សម្ភារា – បទកណ្ឌំ, អត្ថតោ បរិណាយតញ្ញាតិ៍ បទកណ្ឌចត្តុកោ ហិ លោកេ ប្លប្បត្ថេបិ ត តាច កម្មបធេកថោ ហោតិ យាច ត ‘អហោ ចត ព្ថាធំ យយស្សា’តិ អត្ថតោ បរិណាមេតិ៍

ហិតសុខំ ព្យាបាទយតីតិ ‘ព្យាបាទោ’៍ សោ បរចិនាសាយ មនោបទោសលក្ខណោ៍ ឲទ្ទសចាចា ចិយ អប្បសាចន្ថោ យហាសាចន្ថោ ច៍ តស្ស ឆេ្ធ សម្ភារា – បរសត្តោ ច, តស្ស ច ចិនាសចិត្តាតិ៍ បរសត្តចត្តុកោ ហិ កោធេ ប្លប្បត្ថេបិ ត តាច កម្មបធេកថោ ហោតិ យាច ‘អហោ ចតាយំ ប្លច្ឆិន្ថេយ្យ ចិនស្សេយ្យា’តិ តស្ស ចិនាសតំ ត ចិន្តេសិ៍

យថាភុច្ចកហណាកាវេចត យិច្ឆា បស្សតីតិ ‘យិច្ឆាទិដ្ឋិ’៍ សា ‘តត្ថិ ទិន្ន’ន្តិអាទិតា តយេត ចិបរីតទស្សតលក្ខណា៍ សម្ឞប្បលាបោ ចិយ អប្បសាចន្ថា យហាសាចន្ថា ច៍ អបិច អតិយតា អប្បសាចន្ថា, តិយតា យហាសាចន្ថា៍ តស្សា ឆេ្ធ សម្ភារា – ចត្ថុតោ ច កហិតាការចិបរីតតា, យថា ច តំ កណ្ហាតិ តថាភាវេច តស្សុបដ្ឋាតត្តិ៍ តត្ថ តត្ថិកាហេតុកអកិរិយទិដ្ឋីហិ ឲច កម្មបធេកថោ ហោតិ, ត អញ្ញាទិដ្ឋីហិ៍

ឰមេសំ បត ទសត្តំ អកុសលកម្មបថាតំ ធម្មតោ កោដ្ឋាសតោ អារម្មណតោ ចេទតាតោ ម្មលតោ ចាតិ បញ្ហាហាកាវេហិ ចិតិច្ឆយោ ចេទិតព្វោ –

តត្ថ ‘ធម្មតោ’តិ ឲតេសុ ហិ បដិបាដិយា សត្ត ចេតតាធម្មាច ហោត្តិ, អកិព្ឆាទយោ តយោ ចេតតាសម្បយុត្តា៍

‘កោដ្ឋាសតោ’តិ បដិបាដិយា សត្ត, យិច្ឆាទិដ្ឋិ ចាតិ ឰមេ អដ្ឋ កម្មបថា ឲច ហោត្តិ; តោ ម្មលាតិ៍ អកិព្ឆាព្យាបាទា កម្មបថា ចេច ម្មលាតិ ច៍ អកិព្ឆា ហិ ម្មលំ បត្វា ‘លោភោ អកុសលម្មលំ’ ហោតិ, ព្យាបាទោ ‘ទោសោ អកុសលម្មលំ’៍

‘អារម្មណតោ’តិ បាណាតិបាតោ ជីចិតិន្ទ្រិយារម្មណតោ សង្ខារារម្មណោ ហោតិ៍ អជិត្ថាកាតំ សត្តារម្មណំ ចា ហោតិ សង្ខារារម្មណំ ចា៍ យិច្ឆាចារោ ផោដ្ឋព្វចសេត សង្ខារារម្មណោ ហោតិ; សត្តារម្មណោតិបិ ឲកេ៍ មុសាចាទោ សត្តារម្មណោ ចា, សង្ខារារម្មណោ ចា៍ តថា បិសុណចាចា៍ ឲទ្ទសចាចា សត្តារម្មណាច៍ សម្ឞប្បលាបោ ទិដ្ឋសុតមុតចិញ្ញាតចសេត សត្តារម្មណោ ចា សង្ខារារម្មណោ ចា៍ តថា អកិព្ឆា៍ ព្យាបាទោ សត្តារម្មណាច៍ យិច្ឆាទិដ្ឋិ តេភូមកធម្មចសេត សង្ខារារម្មណាច៍

‘ចេទតាតោ’តិ បាណាតិបាតោ ទុក្ខចេទតោ ហោតិ៍ កិញ្ចាបិ ហិ រាជាតោ ចោរំ ទិស្វា ហសមាតាបិ ‘កច្ឆថ តំ ឃាតេថា’តិ ចទត្តិ, សត្តិដ្ឋាបកចេតតា បត តេសំ ទុក្ខសម្បយុត្តាច ហោតិ ៍ អជិត្ថាកាតំ តិចេទតំ៍ តញ្ហិ បទកណ្ឌំ ទិស្វា ហដ្ឋតុដ្ឋស្ស កណ្ហតោ សុខចេទតំ ហោតិ, ភីតតសិតស្ស កណ្ហតោ ទុក្ខចេទតំ៍ តថា ចិបាកតិស្សន្ទផលាតិ បច្ចចេក្ខត្តស្ស៍ កហណកាលេ យជ្ឈត្តភាវេ ឋិតស្ស បត កណ្ហតោ អទុក្ខមសុខចេទតំ ហោតីតិ៍ យិច្ឆាចារោ សុខយជ្ឈត្តចសេត ទ្វិចេទតោ៍ សត្តិដ្ឋាបកចិត្តេ បត យជ្ឈត្តចេទតោ ត ហោតិ៍ មុសាចាទោ

អទិន្នាទានេ វុត្តនយេនេវ តិវេទនោ; តថា បិសុណវាចា។ ផរុសវាចា ទុក្ខវេទនា។ សម្ផប្បលាបោ តិវេទនោ។ បរេសុ ហិ សាធុការំ ទេន្តេសុ ចេលុក្ខេបាទីនិ ខិបន្តេសុ ហដ្ឋតុដ្ឋស្ស សីតាហរណភារតយុទ្ធាទីនិ កថនកាលេ សោ សុខវេទនោ ហោតិ។ បឋមំ ទិន្នវេតនេន ឯកេន បច្ឆា អាគន្ត្វា ʻអាទិតោ បដ្ឋាយ កថេហី’តិ វុត្តេ ʻអននុសន្ធិកំ បកិណ្ណកកថំ កថេស្សាមិ នុ ខោ នោ’តិ ទោមនស្សិតស្ស កថនកាលេ ទុក្ខវេទនោ ហោតិ, មជ្ឈត្តស្ស កថយតោ អទុក្ខមសុខវេទនោ ហោតិ។ អភិជ្ឈា សុខមជ្ឈត្តវសេន ទ្វិវេទនា; តថា មិច្ឆាទិដ្ឋិ។ ព្យាបាទោ ទុក្ខវេទនោ។

ʻមូលតោ’តិ បាណាតិបាតោ ទោសមោហវសេន ទ្វិមូលកោ ហោតិ។ អទិន្នាទានំ ទោសមោហវសេន វា លោភមោហវសេន វា។ មិច្ឆាចារោ លោភមោហវសេន។ មុសាវាទោ ទោសមោហវសេន វា លោភមោហវសេន វា; តថា បិសុណវាចា សម្ផប្បលាបោ ច។ ផរុសវាចា ទោសមោហវសេន។ អភិជ្ឈា មោហវសេន ឯកមូលា; តថា ព្យាបាទោ។ មិច្ឆាទិដ្ឋិ លោភមោហវសេន ទ្វិមូលាតិ។

អកុសលកម្មបថកថា និដ្ឋិតា។

កុសលកម្មបថកថា

បាណាតិបាតាទីហិ បន វិរតិយោ អនភិជ្ឈាអព្យាបាទសម្មាទិដ្ឋិយោ ចាតិ ទសេ ឥមេ កុសលកម្មបថា នាម។ តត្ថ បាណាតិបាតាទយោ វុត្តត្ថា ឯវ។ បាណាតិបាតាទីហិ ឯតាយ វិរមន្តិ, សយំ វា វិរមតិ, វិរមណមត្តមេវ វា ឯតន្តិ វិរតិ។ យា បាណាតិបាតា វិរមន្តស្ស "យា តស្មិំ សមយេ បាណាតិបាតា អារតិ វិរតី"តិ (ធ។ ស។ ២៩៩-៣០១) ឯវំ វុត្តា កុសលចិត្តសម្បយុត្តា វិរតិ, សា បភេទតោ តិវិធា ហោតិ – សម្បត្តវិរតិ, សមាទានវិរតិ, សមុច្ឆេទវិរតីតិ។

តត្ថ អសមាទិន្នសិក្ខាបទានំ អត្តនោ ជាតិវយពាហុសច្ចាទីនិ បច្ចវេក្ខិត្វា ʻអយុត្តំ អម្ហាកំ ឯវរូបំ បាបំ កាតុ’ន្តិ សម្បត្តំ វត្ថុំ អវីតិក្កមន្តានំ ឧប្បជ្ជមានា វិរតិ ʻសម្បត្តវិរតី’តិ វេទិតព្វា – សីហឡទីបេ ចក្កនឧបាសកស្ស វិយ។ តស្ស កិរ ទហរកាលេយេវ មាតុយា រោគោ ឧប្បជ្ជិ។ វេជ្ជេន ច ʻអល្លសសមំសំ លទ្ធុំ វដ្ដតី’តិ វុត្តំ។ តតោ ចក្កនស្ស ភាតា ʻគច្ឆ, តាត, ខេត្តំ អាហិណ្ឌាហី’តិ ចក្កនំ បេសេសិ។ សោ តត្ថ គតោ។ តស្មិញ្ច សមយេ ឯកោ សសោ តរុណសស្សំ ខាទិតុំ អាគតោ ហោតិ។ សោ តំ ទិស្វាវ វេគេន ធាវន្តោ វល្លិយា ពទ្ធោ ʻកិរិ កិរី’តិ សទ្ទមកាសិ។ ចក្កនោ តេន សទ្ទេន គន្ត្វា តំ គហេត្វា ចិន្តេសិ – ʻមាតុ ភេសជ្ជំ ករោមី’តិ។ បុន ចិន្តេសិ – ʻន មេតំ បតិរូបំ យ្វាហំ មាតុ ជីវិតការណា បរំ ជីវិតា វោរោបេយ្យ’ន្តិ។ អថ នំ ʻគច្ឆ, អរញ្ញេ សសេហិ សទ្ធិំ តិណោទកំ បរិភុញ្ជា’តិ មុញ្ចិ។ ភាតរា ច ʻកិំ តាត សសោ លទ្ធោ’តិ បុច្ឆិតោ តំ បវត្តិំ អាចិក្ខិ។ តតោ នំ ភាតា បរិភាសិ។ សោ មាតុ សន្តិកំ គន្ត្វា ʻយតោហំ ជាតោ នាភិជានាមិ សញ្ចិច្ច បាណំ ជីវិតា វោរោបេតា’តិ សច្ចំ វត្វា អដ្ឋាសិ។ តាវទេវស្ស មាតា អរោគា អហោសិ។

សមាទានវិរតិ បន សិក្ខាបទសមាទានេ ច តតុត្តរិញ្ច អត្តនោ ជីវិតម្បិ បរិច្ចជិត្វា វត្ថុំ អវីតិក្កមន្តស្ស ឧប្បជ្ជមានា វិរតិ

‘សមាទានវិរតី’តិ វេទិតព្ពា។ ឧត្តរវឌ្ឍមានបព្ពតវាសីឧបាសកស្ស វិយ។ សោ កិរ អម្ពរិយវិហារវាសិនោ បិង្គលពុទ្ធរក្ខិតត្ថេរស្ស សន្តិកេ សិក្ខាបទានិ គហេត្វា ខេត្តំ កសតិ។ អថស្ស គោណោ នដ្ឋោ។ សោ តំ គវេសន្តោ ឧត្តរវឌ្ឍមានបព្ពតំ អារុហិ។ តត្រ នំ មហាសប្បោ អគ្គហេសិ។ សោ ចិន្តេសិ – ‘ឥមាយស្ស តិខិណាយ វាសិយា សីសំ ឆិន្ទាមី’តិ។ បុន ចិន្តេសិ – ‘ន មេតំ បតិរូបំ យ្វាហំ ភាវនីយស្ស គរុនោ សន្តិកេ សិក្ខាបទានិ គហេត្វា ភិន្ទេយ្យ’ន្តិ។ ឯវំ យាវតតិយំ ចិន្តេត្វា ‘ជីវិតំ បរិច្ចជាមិ, ន សិក្ខាបទ’ន្តិ អំសេ ឋបិតំ តិខិណទណ្ឌវាសិំ អរញ្ញេ ឆឌ្ឌេសិ។ តាវទេវ នំ មហាវាឡោ មុញ្ចិត្វា អគមាសីតិ។

អរិយមគ្គសម្បយុត្តា បន វិរតិ ‘សមុច្ឆេទវិរតី’តិ វេទិតព្ពា, យស្សា ឧប្បត្តិតោ បភុតិ ‘បាណំ ឃាតេស្សាមី’តិ អរិយបុគ្គលានំ ចិត្តម្បិ នុប្បជ្ជតីតិ។

ឥទានិ យថា អកុសលានំ ឯវំ ឥមេសម្បិ កុសលកម្មបថានំ ធម្មតោ កោដ្ឋាសតោ អារម្មណតោ វេទនាតោ មូលតោតិ បញ្ចហាការេហិ វិនិច្ឆយោ វេទិតព្ពោ –

តត្ថ ‘ធម្មតោ’តិ ឯតេសុ ហិ បដិបាដិយា សត្ត ចេតនាបិ វដ្ដន្តិ, វិរតិយោបិ; អន្តេ តយោ ចេតនាសម្បយុត្តាវ។

‘កោដ្ឋាសតោ’តិ បដិបាដិយា សត្ត កម្មបថា ឯវ, នោ មូលានិ។ អន្តេ តយោ កម្មបថា ចេវ មូលានិ ច។ អនភិជ្ឈា ហិ មូលំ បត្វា ‘អលោភោ កុសលមូលំ’ ហោតិ។ អព្យាបាទោ ‘អទោសោ កុសលមូលំ’, សម្មាទិដ្ឋិ ‘អមោហោ កុសលមូលំ’។

‘អារម្មណតោ’តិ បាណាតិបាតាទីនំ អារម្មណានេវ ឯតេសំ អារម្មណានិ។ វីតិក្កមិតព្ពតោយេវ ហិ វេរមណី នាម ហោតិ។ យថា បន និព្ពានារម្មណោ អរិយមគ្គោ កិលេសេ បជហតិ, ឯវំ ជីវិតិន្ទ្រិយាទិអារម្មណាបេតេ កម្មបថា បាណាតិបាតាទីនិ ទុស្សីល្យានិ បជហន្តីតិ វេទិតព្ពា។

‘វេទនាតោ’តិ សព្ពេ សុខវេទនា វា ហោន្តិ មជ្ឈត្តវេទនា វា។ កុសលំ បត្វា ហិ ទុក្ខវេទនា នាម នត្ថិ។

‘មូលតោ’តិ បដិបាដិយា សត្ត ញាណសម្បយុត្តចិត្តេន វិរមន្តស្ស អលោភអទោសអមោហវសេន តិមូលា ហោន្តិ; ញាណវិប្បយុត្តចិត្តេន វិរមន្តស្ស ទ្វិមូលា។ អនភិជ្ឈា ញាណសម្បយុត្តចិត្តេន វិរមន្តស្ស ទ្វិមូលា ហោតិ; ញាណវិប្បយុត្តចិត្តេន ឯកមូលា។ អលោភោ បន អត្តនាវ អត្តនោ មូលំ ន ហោតិ។ អព្យាបាទេបិ ឯសេវ នយោ។ សម្មាទិដ្ឋិ អលោភាទោសវសេន ទ្វិមូលាវ ហោតិ។ ឥមេ ទស កុសលកម្មបថា នាម។

កម្មបថសំសន្ទនកថា

ឰ្ងានិ ឰ្លយស្មិ៎ ធានេត កម្មបធសំរត្គត៌ តាយ ចេឌិតព្ណ៌ា៉ បញ្ចាផស្សទ្វារចេរេត ហិ ក្ខប្បេត្កា អរិចនោ អក្យុសលំ យនោកម្មមេច ហោតិ៉ យនោផស្សទ្វារចេរេត ក្ខប្បេត្កា តីណិបិ កម្មានិ ហោត្តិ – នេរា ហិ កាឃទ្វារេ ចោបតប្បេត្តា អក្យុសលំ កាឃកម្មំ ហោតិ, ចឌីទ្វារេ អក្យុសលំ ចឌីកម្មំ, ក្ខកឃត្ត ចោបតំ អប្បេត្តា អក្យុសលំ យនោកម្មំ៉ បញ្ចាអរិចទ្វារចេរេត ក្ខប្បេត្កាបិ អក្យុសលំ យនោកម្មមេច ហោតិ៉ ចោបតកាឃអរិចទ្វារចេរេត ក្ខប្បេត្កា អក្យុសលំ កាឃកម្មមេច ហោតិ, ចាចាអរិចទ្វារចេរេត ក្ខប្បេត្កា អក្យុសលំ ចឌីកម្មមេច ហោតិ, យនោអរិចទ្វារចេរេត ក្ខប្បេត្កា អក្យុសលំ យនោកម្មមេច ហោតិ៉ តិចិធំ កាឃទុច្ចរិតំ អក្យុសលំ កាឃកម្មមេច ហោតិ, ចត្សព្វិធំ ចឌីទុច្ចរិតំ អក្យុសលំ ចឌីកម្មមេច ហោតិ, តិចិធំ យនោទុច្ចរិតំ អក្យុសលំ យនោកម្មមេច ហោតិ៉

បញ្ចាផស្សទ្វារចេរេត ក្ខប្បេត្កា រិចនោបិ កុសលំ យនោកម្មមេច ហោតិ៉ យនោផស្សទ្វារចេរេត ក្ខប្បេត្កា បត អឃម្បិ, អរិចនោ ចិឃ, តីណិបិ កម្មានិ ហោត្តិ៉ បញ្ចារិចទ្វារចេរេត ក្ខប្បេត្កាបិ កុសលំ យនោកម្មមេច ហោតិ, ចោបតកាឃរិចទ្វារចេរេត ក្ខប្បេត្កា កុសលំ កាឃកម្មមេច ហោតិ, ចាចារិចទ្វារចេរេត ក្ខប្បេត្កា កុសលំ ចឌីកម្មមេច ហោតិ, យនោរិចទ្វារចេរេត ក្ខប្បេត្កា កុសលំ យនោកម្មមេច ហោតិ៉ តិចិធំ កាឃសុចរិតំ កុសលំ កាឃកម្មមេច ហោតិ, ចត្សព្វិធំ ចឌីសុចរិតំ កុសលំ ចឌីកម្មមេច ហោតិ, តិចិធំ យនោសុចរិតំ កុសលំ យនោកម្មមេច ហោតិ៉

អក្យុសលំ កាឃកម្មំ បញ្ចាផស្សទ្វារចេរេត គុប្បជ្ជតិ; យនោផស្សទ្វារចេរេតេច ក្ខប្បជ្ជតិ៉ តធា អក្យុសលំ ចឌីកម្មំ៉ អក្យុសលំ យនោកម្មំ បត លផស្សទ្វារចេរេត ក្ខប្បជ្ជតិ; តំ កាឃចឌីទ្វារេសុ ចោបតំ បត្តំ អក្យុសលំ កាឃចឌីកម្មំ ហោតិ, ចោបតំ អប្បត្តំ អក្យុសលំ យនោកម្មមេច៉ ឃធា ច បញ្ចាផស្សទ្វារចេរេត, ឲចំ បញ្ចាអរិចទ្វារចេរេតបិ អក្យុសលំ កាឃកម្មំ គុប្បជ្ជតិ, ចោបតកាឃអរិចទ្វារចេរេត បត ចាចាអរិចទ្វារចេរេត ច ក្ខប្បជ្ជតិ; យនោអរិចទ្វារចេរេត គុប្បជ្ជតិ៉ អក្យុសលំ ចឌីកម្មម្បិ បញ្ចាអរិចទ្វារចេរេត គុប្បជ្ជតិ, ចោបតកាឃចាចាអរិចទ្វារចេរេត ក្ខប្បជ្ជតិ; យនោអរិចទ្វារចេរេត គុប្បជ្ជតិ៉ អក្យុសលំ យនោកម្មំ អដ្ឋអរិចទ្វារចេរេតបិ ក្ខប្បជ្ជតេច៉ កុសលកាឃកម្មាឌីសុបិ ឲសេច តយោ៉

អឃំ បត ចិសេសោ – ឃធា អក្យុសលកាឃកម្មចឌីកម្មានិ យនោអរិចទ្វារចេរេត គុប្បជ្ជត្តិ, ត តធា ឲតានិ៉ ឲតានិ បត កាឃក្កចាចក្កំ អចោបេត្វា សិក្ខាបទានិ គណ្ហន្តស្ស យនោរិចទ្វារេបិ ក្ខប្បជ្ជត្តិ ឲច៉ តត្ថ កាយាចចាំ កុសលំ ចិត្តំ តិចិធកម្មទ្វារចេរេត ក្ខប្បជ្ជតិ, បញ្ចាចិញ្ញាណទ្វារចេរេត គុប្បជ្ជតិ; ‘ឃមិធំ ចក្ខុសម្បស្សបច្ចយា ក្ខប្បជ្ជតិ ចេឌឃិតំ, សុខំ ចា ទុក្ខំ ចា អទុក្ខមសុខំ ចា’តិ ឰ្លមិតា បត តមេត លផស្សទ្វារចេរេត ក្ខប្បជ្ជតិ; អដ្ឋអរិចទ្វារចេរេត គុប្បជ្ជតិ, អដ្ឋរិចទ្វារចេរេត ក្ខប្បជ្ជតិ; ឌសអក្យុសលកម្មបថចេរេត គុប្បជ្ជតិ, ឌសកុសលកម្មបថចេរេត ក្ខប្បជ្ជតិ; តស្មា ឰ្លមេម្បិ ចិត្តំ តិចិធកម្មទ្វារចេរេត ចា ក្ខប្បត្តំ ហោត្យ, លផស្សទ្វារចេរេត ចា, អដ្ឋរិចទ្វារចេរេត ចា ឌសកុសលកម្មបថចេរេត ចា៉ “កាយាចចាំ កុសលំ ចិត្តំ ក្ខប្បត្តំ ហោតិ…បេ… ទ្វបិរេម្មតំ ចា…បេ… ឆម្មារេម្មតំ ចា”តិ ចុចេត្ត សព្វំ ចុត្តមេច ហោតីតិ៉

ᨴ᩠ᩅᩣᩁᨠᨳᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

ᨿᩴ ᨿᩴ ᩅᩣ ᨸᨶᩣᩁᨻ᩠ᨽᩣᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩋᨿᩴ ᨿᩮᩣᨩᨶᩣ – ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᩁᩪᨸᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣᨴᩦᩈᩩ ᩁᩪᨸᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩅᩣ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽ, ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩈᨴ᩠ᨴᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩅᩣ...ᨸᩮ... ᨵᨾ᩠ᨾᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩅᩣ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩑᨲ᩠ᨲᩣᩅᨲᩣ ᩑᨲᩔ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᩑᨲᩮᩈᩩ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮᩈᩩ ᨿᩴᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᩑᨠᨾᩮᩅ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩋᨶᩩᨬ᩠ᨬᩣᨲᩈᨴᩥᩈᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᨬ᩠ᨧ ᩑᨠᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᨾᨿᩮ ᩑᨠᩔ ᩅᩣ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩔ ᩁᩪᨸᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩴ ᨸᩩᨶ ᩋᨬ᩠ᨬᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᨾᨿᩮ ᩋᨬ᩠ᨬᩔ ᩅᩣ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩔ ᩈᨴ᩠ᨴᩣᨴᩦᩈᩩᨸᩥ ᩋᨬ᩠ᨬᨲᩁᩴ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ ᩑᩅ᪨ ᩑᩅᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩔ ᨧᩔ ᩑᨠᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨽᩅᩮ ᨸᨮᨾᩴ ᩁᩪᨸᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨸᨧ᩠ᨨᩣ ᩈᨴ᩠ᨴᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᨠᨾᩮᩣ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ᪨ ᩁᩪᨸᩣᨴᩦᩈᩩ ᨧᩣᨸᩥ ᨸᨮᨾᩴ ᨶᩦᩃᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨸᨧ᩠ᨨᩣ ᨸᩦᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᨶᩥᨿᨾᩮᩣ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ᪨ ᩍᨲᩥ ᩍᨾᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨲᨬ᩠ᨧ, ᨠᨾᩣᨽᩣᩅᨬ᩠ᨧ, ᨠᨾᩣᨽᩣᩅᩮᨸᩥ ᨧ ᨶᩦᩃᨸᩦᨲᩣᨴᩦᩈᩩ ᨶᩥᨿᨾᩣᨽᩣᩅᩴ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ 'ᨿᩴ ᨿᩴ ᩅᩣ ᨸᨶᩣᩁᨻ᩠ᨽᩣ'ᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪨ ᩍᨴᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ – ᩑᨲᩮᩈᩩ ᩁᩪᨸᩣᨴᩦᩈᩩ ᨶ ᨿᩴᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᩑᨠᨾᩮᩅ, ᩋᨳ ᨡᩮᩣ ᨿᩴ ᨿᩴ ᩅᩣ ᨸᨶᩣᩁᨻ᩠ᨽ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩑᩅᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩮᨸᩥ ᨧ 'ᨸᨮᨾᩴ ᩁᩪᨸᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨸᨧ᩠ᨨᩣ ᩈᨴ᩠ᨴᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽᩣ'ᨲᩥ ᩑᩅᨾ᩠ᨸᩥ ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨿᩴ ᨿᩴ ᩅᩣ ᨸᨶᩣᩁᨻ᩠ᨽ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ; 'ᨸᨭᩥᩃᩮᩣᨾᨲᩮᩣ ᩅᩣ ᩋᨶᩩᩃᩮᩣᨾᨲᩮᩣ ᩅᩣ, ᩑᨠᨶ᩠ᨲᩁᩥᨠᨴ᩠ᩅᨶ᩠ᨲᩁᩥᨠᩣᨴᩥᨶᨿᩮᨶ ᩅᩣ, ᩁᩪᨸᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣᨴᩦᩈᩩ ᨿᩴ ᩅᩣ ᨲᩴ ᩅᩣ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦ'ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩁᩪᨸᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮᩈᩩᨸᩥ ᨧ 'ᨸᨮᨾᩴ ᨶᩦᩃᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨸᨧ᩠ᨨᩣ ᨸᩦᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱ'ᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᩅᨾ᩠ᨸᩥ ᨶᩥᨿᨾᩮᨶ ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ, ᨿᩴ ᨿᩴ ᩅᩣ ᨸᨶᩣᩁᨻ᩠ᨽ 'ᨶᩦᩃᨸᩦᨲᨠᩣᨴᩦᩈᩩ ᩁᩪᨸᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮᩈᩩ ᨿᩴ ᩅᩣ ᨲᩴ ᩅᩣ ᩁᩪᨸᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦ'ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩈᨴ᩠ᨴᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣᨴᩦᩈᩩᨸᩥ ᩑᩈᩮᩅ ᨶᨿᩮᩣ᪨ ᩋᨿᩴ ᨲᩣᩅ ᩑᨠᩣ ᨿᩮᩣᨩᨶᩣ᪨

ᩋᨿᩴ ᨸᨶ ᩋᨸᩁᩣ – ᩁᩪᨸᩴ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩑᨲᩔᩣᨲᩥ ᩁᩪᨸᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ...ᨸᩮ... ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩑᨲᩔᩣᨲᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ᪨ ᩍᨲᩥ ᩁᩪᨸᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩅᩣ...ᨸᩮ... ᨵᨾ᩠ᨾᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩅᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩩᨶ 'ᨿᩴ ᨿᩴ ᩅᩣ ᨸᨶᩣᩁᨻ᩠ᨽᩣ'ᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪨ ᨲᩔᨲ᩠ᨳᩮᩣ – ᩑᨲᩮᩈᩩ ᩁᩪᨸᩣᨴᩦᩈᩩ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶᩮᩅ ᨿᩴ ᩅᩣ ᨲᩴ ᩅᩣ ᨸᨶ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ᪨ ᨾᩉᩣᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨿᩴ ᨸᨶ ᨿᩮᩅᩣᨸᨶᨠᩮ ᩋᨽᩥᨶᩅᩴ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᨣᩉᩥᨲᨾᩮᩅ ᨣᩉᩥᨲ'ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ 'ᩁᩪᨸᩴ ᩅᩣ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽ...ᨸᩮ... ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᩅᩣ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽ, ᨿᩴ ᩅᩣ ᨿᩴ ᩅᩣ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽᩣᨲᩥ ᨠᨳᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨿᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲ'ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨾᩮᩅ ᩋᩣᨣᨲᩴ᪨

ᨵᨾ᩠ᨾᩩᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᩣᩁᩮᩣ

ᨹᩔᨸᨬ᩠ᨧᨾᨠᩁᩣᩈᩥᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᨾᨿᩮᨲᩥ ᩍᨴᩴ ᩋᨶᩥᨿᨾᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩔ ᩈᨾᨿᩔ ᨶᩥᨿᨾᨲᩮᩣ ᨸᨭᩥᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᨧᨶᩴ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ 'ᨿᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᨾᨿᩮ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᩴ ᨠᩩᩈᩃᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴᨿᩮᩅ ᩈᨾᨿᩮ ᨹᩔᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ...ᨸᩮ... ᩋᩅᩥᨠ᩠ᨡᩮᨸᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦ'ᨲᩥ ᨿᩮᩣᨩᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᨳᩮᩅ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩑᩅᩴ ᨹᩔᩣᨴᩦᩈᩩᨸᩥ ᨹᩔᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨠᩥᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ? 'ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨠᩩᩈᩃᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᩈᩉᨣᨲᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦ'ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᨶᨿᩮᨶ ᩃᨻ᩠ᨽᨾᩣᨶᨸᨴᩅᩈᩮᨶ ᨿᩮᩣᨩᨶᩣ ᨠᩣᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᩅᩮᨴᨶᩣᨿᩉᩥ'ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᩈᩉᨣᨲᩣ'ᨲᩥ ᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᨿᩮ ᨧ 'ᨬᩣᨱᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲ'ᨶ᩠ᨲᩥ ᨶ ᩃᨻ᩠ᨽᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ 'ᩃᨻ᩠ᨽᨾᩣᨶᨸᨴᩅᩈᩮᨶᩣ'ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩍᨴᩴ ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨾᩩᨲ᩠ᨲᨠᩴ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩣᨶᩴ ᨾᨲᩴ; ᨶ ᨸᨶᩮᨲᩴ ᩈᩣᩁᨲᩮᩣ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩴ᪨

ពង្ហា បនេតុ ឞេយ្យាច បជយំ ចុទេត្តាតិ? ឱត្តស្ស បជយាកិតិបាតត្តា˙ អារម្មណស្មិំ ញាឱត្តស្ស បជយាកិតិបាទេតា ហុត្វា ឞេយ្យា អារម្មណំ ឞុនយាទេតា ប្បជ្ជតិ, តស្មា បជយំ ចុទេត្តា˙ ឞេយ្យត បត ឞុសិត្វា ទេចគតាយ ទេចគឃតិ, សញ្ញាយ សញ្ញាតាតិ, ទេចតតាយ ទេចទេតតិ˙ ទេតត ចុត្តំ – “ឞុទេដ្ឋា, កិក្ខុទេច, ទេចទេគតិ, ឞុទេដ្ឋា សញ្ញាតាតិ ឞុទេដ្ឋា ទេចទេតតី”តិ˙

អបិច , អយំ ឞេយ្យា តាវ ឃថា បិយាធំ បត្វា ធម្មុទា តាវ ទេយសគ្គាសម្មុទាតំ ពលចបច្ចទេយា, ព្យលិសញ្ញុងកិត្តិបិតក្យុងទេកាបិតឃឹបក្លបិយកយុលចដ្ឋិទេយា ធម្មាពន្ធា ធម្មុទ បតិដ្ឋិតា, ឲ្យចទេយច សមងាតយ្យយុត្តធម្មាតំ ពលចបច្ចទេយា ទេហាតិ˙ ធម្មុសធិទេយា ហិ ឲយ˙ អចទេយយា គត្តាសម្មុទាសធិយាតិ˙ តស្មាបិ បជយំ ចុទេត្តា˙ ត្តធំ បត អកាទណំ˙ ឲ្យកឱត្តស្មិំញាប្បជ្ជតធម្មាតំ ‘អយំ បជយំ ប្បជ្ជត្តា អយំ បច្ឆា’តិ ត្តធំ ចត្តំ ត លក្ខា˙ ពលចបច្ចឃកាទេចបិ ឞេយ្យស្ស ពារណំ ត ឌិស្សតិ˙ ទេគយតាចាទទេតច បត ឞេយ្យា បជយំ ចុទេត្តា˙ ទេចគតា ទេហាតិ ឞេយ្យា ទេហាតិ, សញ្ញា ទេហាតិ ឞេយ្យា ទេហាតិ, ទេចតតា ទេហាតិ ឞេយ្យា ទេហាតិ, ឱត្តំ ទេហាតិ ឞេយ្យា ទេហាតិ, ទេចគតា ទេហាតិ សញ្ញា ទេហាតិ, ទេចតតា ទេហាតិ ឱតទេក្កា ទេហាតីតិ អាហទិព្យបិ ហិ ចទេដ្ឋយ˙ ទេគយតាចាទទេត បត ឞេយ្យាច បជយំ ចុទេត្តាតិ ទេចឌិតទេត្តា˙ ឃថា ទេចត្តុ ឲ្យធំ ទេយសធម្មេស្សបិ ប្យត្តាបទេក្កទេយា តាវ ត បទិទេឃសិតទេត្តា˙ ចចតត្តលក្ខណទេយាឌីហិ បត ធម្មា ឲ្យច បទិទេឃសិតត្តា˙

ទេយឃ្យមិធំ – ឞុសតីតិ ឞេយ្យា˙ ស្វាយំ ឞុសតលក្ខណោ, សង្ឃដ្ដតទេសា, សត្តិបាតបច្ចុបដ្ឋាទេតា, អាបាថគតចិសយបទដ្ឋាទេតា˙

អយញ្ញាអទ្ធបធម្មោបិ សមាទេតា អារម្មណោ ឞុសតាការទេទតច បចត្តតីតិ ឞុសតលក្ខណោ˙ ឲ្យកទេគទេសត ច អតល្លីឃយាទេតាបិ ទ្ធបំ ចិឃ ចក្ខុ, សទ្ទោ ចិឃ ច ទេសាតំ, ឱត្តំ អារម្មណញ្ញា សង្ឃដ្ដតីតិ សង្ឃដ្ដតទេសា˙ ចត្វារម្មណសង្ឃដ្ដតទេតា ចា ប្បជ្ជត្តា សម្បត្តិអត្ថេតបិ ទទេយត សង្ឃដ្ដតទេសាតិ ទេចឌិតទេត្តា˙ ចុត្តញ្ចេតំ អដ្ឋកថាយំ – “ចតុក្ខុមកឞេយ្យា ហិ ទេតាឞុសតលក្ខណោ តាវ តត្តិ˙ សង្ឃដ្ដតទេសា បត បញ្ចទ្វារិកោច ទេហាតិ˙ បញ្ចទ្វារិកស្ស ហិ ឞុសតលក្ខណោតិបិ សង្ឃដ្ដតទេសាតិបិ តាមំ; យតោទ្វារិកស្ស ឞុសតលក្ខណោទេត្វច តាមំ, ត សង្ឃដ្ដតទេសា”តិ˙

ត្តធេវា ចត្វា ត្តធំ សុត្តំ អាកតំ – “ឃថា, មហារាជ, ទេទ្វ ទេមណ្ឌា ឃុជ្ឈេយ្យុំ, ទេតសុ ឃថា ឲ្យទេកា ទេមណ្ឌោ ឲ្យធំ ចក្ខុ ដ្ឋដ្ឋព្វំ, ឃថា ឌុតិទេយា ទេមណ្ឌោ ឲ្យធំ ទ្ធបំ ដ្ឋដ្ឋព្វំ; ឃថា ទេតសំ សត្តិបាទេតា ឲ្យធំ ឞេយ្យា ដ្ឋដ្ឋព្វោ”˙ ឲ្យធំ ឞុសតលក្ខណោ ច ឞេយ្យា, សង្ឃដ្ដតទេសា ច˙ “ឃថា, មហារាជ, ទេទ្វ សម្មា ចទេជ្ជយ្យុំ…ទេប… ទេទ្វ បាណី ចទេជ្ជយ្យុំ, ឃថា ឲ្យទេកា បាណិ ឲ្យធំ ចក្ខុ ដ្ឋដ្ឋព្វំ, ឃថា ឌុតិទេយា បាណិ ឲ្យធំ ទ្ធបំ ដ្ឋដ្ឋព្វំ, ឃថា ទេតសំ សត្តិបាទេតា ឲ្យធំ ឞេយ្យា ដ្ឋដ្ឋព្វោ˙ ឲ្យធំ ឞុសតលក្ខណោ ច ឞេយ្យា សង្ឃដ្ដតទេសា ចា”តិ (មិ˙ ប˙ ១˙១˙ប៊) ឱត្តាទេទា˙

ឃថា ចា “ចក្ខុតា ទ្ធបំ ឌិស្វា”តិអាឌីសុ (ធ˙ ស˙ ១១៥១, ១១៥៥) ចក្ខុឱញ្ញាណាឌីតិ ចក្ខុអាឌិតាទេមត ចុត្តាតិ, ឲ្យចមិធាបិ តាតិ ចក្ខុអាឌិតាទេមត ចុត្តាតីតិ ទេចឌិតត្តាតិ˙ តស្មា ‘ឲ្យធំ ចក្ខុ ដ្ឋដ្ឋព្វ’ន្តិអាឌីសុ ឲ្យធំ ចក្ខុឱញ្ញាណំ ដ្ឋដ្ឋព្វន្តិ ត្តមិតា តទេយត អត្ថោ ទេចឌិតទេត្តា˙ ឲ្យធំ សទេត្ត ឱត្តារម្មណសង្ឃដ្ដតទេតា ត្តមស្មិំ បុទេត្ត កិច្ចដ្ឋទេតច ទទេយត សង្ឃដ្ដតទេសាតិ សិទេទ្ធា ទេហាតិ˙

តិកសន្តិបិតសន្លាតស្ស បត អត្តនោ កាទលស្ស ចនេត បនេចឌិតត្វា សន្តិបិតបច្ចុបដ្ឋានតោ៑ អយឆិ្យាតត្ត តត្ត “តិល្ហិ សក្កតិ ឞនេស្ស្យា”តិ ឲុចំ កាទលស្ស ចនេត បនេចឌិនេតាតិ៑ ប្ដេយស្ស ច ឞុត្តបងស្ស តិល្ហិ សក្កតិឃា ឞនេស្សាតិ អយយនេត្វា; ត សក្កតិយត្តនេយច ឞនេស្សាតិ៑

ឲុចំ បនេចឌិតត្វា បត នេតនេតចាកានេត បច្ចុបដ្ឋាតីតិ សន្តិបិតបច្ចុបដ្ឋានតាតិ ចុនេត្វា៑ ឞលនេក្ខ្ត បត បច្ចុបដ្ឋានេតនេតស ចេចងតាបច្ចុបដ្ឋានោ តាយ នេហាតិ៑ ចេចងនេត្យុរ បច្ចុបដ្ឋានេបតិ ប្បយោនេតីតិ អនេត្វា៑ ប្បយោងយយានោ ច យថា ឆហិត្តា ប្លេឃ្យច្ចុឃាបិ លិតាសន្លាតនាតុតិស្សិតា ប្លុទ្វា អត្តនោ តិស្សនេយ ឞុក្ខុកាចកានិ នេហាតិ, ត អត្តនោ បច្ចុយក្សុនេតបិ ឆហិត្តា ឌីតច្ចិតក្កានេសក្លានេត ប្លេឃ្យានេច, ឲុចំ ចត្វានេមុលាសន្លាតអន្លាបច្ចុនេយាបិ សយានោ, ឌិត្តតិស្សិតត្វា អត្តនោ តិស្សយក្សុនេត ឌិនេត្ត ឲច ឲុស ចេចងតុប្បាងនេកា នេហាតិ, ត អត្តនោ បច្ចុយក្សុនេតបិ ចត្តុយិ្សអានេមុលោ ចាតិ ចេចឌិតនេត្វា៑ តន្លានេយត្តាឈានេត បត ប្ដត្រ្កិនេយត ច បទិក្លុនេត ចិសនេយ អតត្តានេយត ប្បដ្ឋខ្លុតនេតា ឲុស អាបិធកតចិសយបចដ្ឋានេតាតិ ចុច្ចុតិ៑

ចេចងយតីតិ ចេចងតា៑ សា ចេចងឃិតលក្ខុលា, អត្ថុកចតនេសា ប្ដដ្ឋាកានេសម្ពុកានេសា ចា, ចេតាសិកអស្សាងបច្ចុបដ្ឋាតា, បស្សន្ធិបងដ្ឋាតា៑

‘ចតុក្ខុមិកចេចងតា ហិ នេតាចេចងឃិតលក្ខុលា តាយ តត្តិ៑ អត្ថុកចតនេសតា បត ឞុលចេចងតាយនេយច លក្ខុតី’តិ ចត្វា ឞុត តំ ចាងំ បដិក្លិបិត្វា ‘ឞុលចេចងតា ចា នេហាតុ, ក្ខុល្លចេចងតា ចា, អក្ខុលយឞុលចេចងតា ចា, សព្វា អត្ថុកចតនេសា’តិ ចត្វា អយយនេត្វា ឌីបិនេតា –
អានេមុលានេសាត្ថុកចតដ្ឋាតំ បត្វា នេសសេយ្យឃុត្តងមុ ឲកងេសយត្តកនេយច អត្ថុកចត្តិ៑ ឞស្សស្ស ហិ ឞុសតយត្តកនេយច នេហាតិ, សព្វាយ សន្លាតតយត្តកនេយច, នេចតតាយ នេចតតាយត្តកនេយច, ឌិព្វាណស្ស ឌិងាតតយត្តកនេយច៑ ឲកាំសនេតា បត ប្ដស្សនេចតាយ ឌិស្សចិតាយ សាមិកានេចត ចេចងតាច អានេមុលានេសំ អត្ថុកចតិ៑

នោជា ចិយ ហិ ចេចងតា, ឞុនេងា ចិយ នេសសេយមុ៑ យថា ឞុនេងា តាតានេសកោឆតំ សយ្យាងេត្វា នេបឡអាយ បក្លិបិត្វា លន្លាតំ ងត្វា នេនន្លា សត្តិនេក ឆ្វាតាទេត្វា លន្លាតំ កិន្តិត្វា នេបឡអំ ចិចទិត្វា សន្លាឞ្វបឡន្លាតេហិ អក្កក្កំ អាងាយ កាដនេត បក្លិបិត្វា សងោសតិន្តោសកាចឌីយំសត្តិ អន្លោហតិ, តនេតា នេន្លា តាតក្កានេសកោឆតំ ប្បតានេយតិ៑ នោជា ប្ដស្សនេចតាយ ចិស្សចិតាយ សាមី ហុត្វា ប្ដន្តិតិន្តិតំ ក្សុត្តតិ៑ តត្ត ហិ ឞុងស្ស កត្តឌីយំសតយត្តមិច អចនេសសេយ្យាតំ អានេមុលានេសស្ស ឲកងេសាត្ថុកចតំ៑ យថា ហិ ឞុនេងា កនេត្តកងេសយត្តនេយច ឌីយំសតិ ឲុចំ នេសសេយមុបិ អានេមុលានេសកងេសនេយច អត្ថុកចត្តិ៑ យថា បត នោជា ប្ដស្សនេចតាយ ចិស្សចិតាយ សាមី ហុត្វា យឌិន្នុកំ ក្សុត្តតិ, ឲុចំ ចេចងតាបិ ប្ដស្សនេចតាយ ចិស្សចិតាយ សាមិកានេចត អានេមុលានេសំ អត្ថុកចតិ៑ តស្មា អត្ថុកចតនេសាតិ ចុច្ចុតិ៑

ក្ខុតិនេយ អត្តចិកនេប្ប អយំ ប្ដង អងិនេប្បតា ចេចងតា យថា ចា តថា ចា អានេមុលស្ស ប្ដដ្ឋាកានេយច សម្ពុន្លាតីតិ ប្ដដ្ឋាកានេសម្ពុកានេសាតិ ចុត្តា៑ នេចតាសិកអស្សាងនេតា បនេតសា អត្តនោ សកានេចតនេច ប្បបដ្ឋាតំ សត្តាយ នេចតាសិកអស្សាងបច្ចុបដ្ឋាតាតិ ចុត្តា៑ យស្មា បត “បស្សន្ធិកានេយា ឞុខំ ចេចងតិ” តស្មា បស្សន្ធិបងដ្ឋាតាតិ ចេចឌិតន្លា៑

នីលាទិភេទំ អារម្មណំ សញ្ជានាតីតិ សញ្ញា។ សា សញ្ជាននលក្ខណា បច្ចាភិញ្ញាណរសា។ ចតុភូមិកសញ្ញា ហិ នោសញ្ជាននលក្ខណា នាម នត្ថិ។ សព្ពា សញ្ជាននលក្ខណាវ។ យា បនេត្ថ អភិញ្ញាណេន សញ្ជានាតិ សា បច្ចាភិញ្ញាណរសា នាម ហោតិ។

តស្សា, វឌ្ឍកិស្ស ទារុម្ហិ អភិញ្ញាណំ កត្វា បុន តេន អភិញ្ញាណេន តំ បច្ចាភិជាននកាលេ, បុរិសស្ស កាឡតិលកាទិអភិញ្ញាណំ សល្លក្ខេត្វា បុន តេន អភិញ្ញាណេន អសុកោ នាម ឯសោតិ តស្ស បច្ចាភិជាននកាលេ, រញ្ញោ បិឡន្ធនគោបកភណ្ឌាគារិកស្ស តស្មិំ តស្មិំ បិឡន្ធនេ នាមបណ្ណកំ ពន្ធិត្វា 'អសុកំ បិឡន្ធនំ នាម អាហរា'តិ វុត្តេ ទីបំ ជាលេត្វា រតនគព្ភំ បវិសិត្វា បណ្ណំ វាចេត្វា តស្ស តស្សេវ បិឡន្ធនស្ស អាហរណកាលេ ច បវត្តិ វេទិតព្ពា។

អបរោ នយោ – សព្ពសង្គាហិកវសេន ហិ សញ្ជាននលក្ខណា សញ្ញា។ បុនសញ្ជាននបច្ចយនិមិត្តករណរសា, ទារុអាទីសុ តច្ឆកាទយោ វិយ។ យថាគហិតនិមិត្តវសេន អភិនិវេសករណបច្ចុបដ្ឋានា, ហត្ថិទស្សកអន្ធា វិយ។ អារម្មណេ អនោគាឡ្ហវុត្តិតាយ អចិរដ្ឋានបច្ចុបដ្ឋានា វា, វិជ្ជុ វិយ។ យថាឧបដ្ឋិតវិសយបទដ្ឋានា, តិណបុរិសកេសុ មិគបោតកានំ 'បុរិសា'តិ ឧប្បន្នសញ្ញា វិយ។ យា បនេត្ថ ញាណសម្បយុត្តា ហោតិ សា សញ្ញា ញាណមេវ អនុវត្តតិ។ សសម្ភារបថវីអាទីសុ សេសធម្មា បថវីអាទីនិ វិយាតិ វេទិតព្ពា។

ចេតយតីតិ ចេតនា។ សទ្ធិំ អត្តនា សម្បយុត្តធម្មេ អារម្មណេ អភិសន្ទហតីតិ អត្ថោ។ សា ចេតយិតលក្ខណា, ចេតនាភាវលក្ខណាតិ អត្ថោ។ អាយូហនរសា។ ចតុភូមិកចេតនា ហិ នោចេតយិតលក្ខណា នាម នត្ថិ។ សព្ពា ចេតយិតលក្ខណាវ។ អាយូហនរសតា បន កុសលាកុសលេសុ ឯវ ហោតិ។ កុសលាកុសលកម្មាយូហនដ្ឋានញ្ហិ បត្វា សេសសម្បយុត្តធម្មានំ ឯកទេសមត្តកមេវ កិច្ចំ ហោតិ។ ចេតនា បន អតិរេកឧស្សាហា អតិរេកវាយាមា, ទិគុណុស្សាហា ទិគុណវាយាមា។ តេនាហុ បោរាណា – "ថាវរិយសភាវសណ្ឋិតា ច បនេសា ចេតនា"តិ។ ថាវរិយាតិ ខេត្តសាមី វុច្ចតិ។ យថា ខេត្តសាមី បុរិសោ បញ្ចបណ្ណាស ពលិបុរិសេ គហេត្វា 'លាយិស្សាមី'តិ ឯកតោ ខេត្តំ ឱតរតិ។ តស្ស អតិរេកោ ឧស្សាហោ អតិរេកោ វាយាមោ, ទិគុណោ ឧស្សាហោ ទិគុណោ វាយាមោ ហោតិ, 'និរន្តរំ គណ្ហថា'តិអាទីនិ វទតិ, សីមំ អាចិក្ខតិ, តេសំ សុរាភត្តគន្ធមាលាទីនិ ជានាតិ, មគ្គំ សមំ ករោតិ។ ឯវំសម្បទមិទំ វេទិតព្ពំ។ ខេត្តសាមិបុរិសោ វិយ ហិ ចេតនា។ បញ្ចបណ្ណាស ពលិបុរិសា វិយ ចិត្តង្គវសេន ឧប្បន្នា បញ្ចបណ្ណាស កុសលធម្មា។ ខេត្តសាមិបុរិសស្ស ទិគុណុស្សាហទិគុណវាយាមករណកាលោ វិយ កុសលាកុសលកម្មាយូហនដ្ឋានំ បត្វា ចេតនាយ ទិគុណុស្សាហោ ទិគុណវាយាមោ ហោតិ។ ឯវមស្សា អាយូហនរសតា វេទិតព្ពា។

សា បនេសា សំវិទហនបច្ចុបដ្ឋានា។ សំវិទហមានា ហិ អយំ ឧបដ្ឋាតិ, សកិច្ចបរកិច្ចសាធកា, ជេដ្ឋសិស្សមហាវឌ្ឍកីអាទយោ វិយ។ យថា ហិ ជេដ្ឋសិស្សោ ឧបជ្ឈាយំ ទូរតោវ អាគច្ឆន្តំ ទិស្វា សយំ អធីយមានោ ពាលតរេបិ ទារកេ អត្តនោ អត្តនោ អជ្ឈយនកម្មេ បវត្តយតិ, តស្មិញ្ហិ អធីយិតុំ អារទ្ធេ តេបិ អធីយន្តិ, តទនុវត្តិតាយ។ យថា ច មហាវឌ្ឍកី សយំ តច្ឆន្តោ ពាលតរេបិ តច្ឆកេ អត្តនោ អត្តនោ តច្ឆនកម្មេ បវត្តយតិ, តស្មិញ្ហិ តច្ឆិតុំ អារទ្ធេ តេបិ តច្ឆន្តិ, តទនុវត្តិតាយ។ យថា ច យោធនាយកោ សយំ យុជ្ឈមានោ ពាលតរេបិ

เยาเฉ นยฺยทาเรอุตฺติฆํ บเจตฺตยติ, ตสฺมิํญาฯยฺฏฺญํฯ อาเรจฺเฉ เตบิ อติจตฺตยาตา ยฺญฺตฺติ, ตเกอุจตฺติตาฆ ฯ ดูเจยยาบิ อตฺตเนา กิเจฺฉต อาเรยฺยเณ บเจตฺตยาตา อเนฺญาบิ นยฺยยุตฺตเฉยฺย อตฺตเนา อตฺตเนา กิริยาฆ บเจเตฺตติ ฯ ตสฺมา หิ อตฺตเนา กิจฺเจ อาเรจฺฉาฆ, ตํนยฺยยุตฺตาบิ อาเรกตฺติ ฯ เตต อุตฺตํ – 'นกิจฺจปรกิจฺจนาฉกา, เฉฏฺฐนิยฺยยทาจฺฉกีอาเฉยา ชิฆา'ติ ฯ อจฺฉาฆิกกยฺยาตุยฺยรหาฉีนุ จ บตาฆํ นยฺยยุตฺตาตํ ฐยฺยาทตการเจต บเจตฺตยาตา ปิกฎา เหาตีติ เจฉิตพฺพา ฯ

'อาเรยฺยหํ ชิเนฺตตี'ติ ชิตฺตตฺติ ตเยต ชิตฺตยฺย จจเตฺตา อุเตฺตา ดูจ ฯ ลกฺขหาฉิเตา บต ชิฆาตตลกฺขหํ ชิตฺตํ, บุฏฺฐกฺกยเรนํ, นกฺทตบจฺจปฏฺฐาตํ, ตายรุปบเจฏฺฐาตํ ฯ จตุกฺขยกชิตฺตญาเตาชิฆาตตลกฺขหํ ตาย ตตฺติ ฯ นฏฺฐิ ชิฆาตตลกฺขเยจ ฯ ฐฺวาเร บต บตฺวา อาเรยฺยหชิกาจตฏฺฐาเต ชิตฺตํ บุฏฺฐกฺกยํ บุเรจาริกํ เหาติ ฯ จกฺขุตา หิ ฉิฏฺฐํ รุปิเรยฺยหํ ชิเตฺตเตจ ชิฆาตาติ...เป... ยเตต ชิฏฺฐาตํ ฉยฺยาเรยฺยหํ ชิเตฺตเตจ ชิฆาตาติ ฯ ยจา หิ ตกเรกุตฺติเกา ตาย ตกเรยเฏฺฐยิฏฺฐาเฏเภา ติษีฉิตฺวา 'อยํ เตจานิเกา อยํ อาคตฺตุเกา'ติ อาคตาคตํ ชตํ ฐปฉาเรติ จจตฺตเปติ – ดูจํนยฺยเยชํ เฉฏฺฐพฺพํ ฯ อุตฺตยฺปิ เจตํ ยทาเรเจเรต – "ยจา, ยทาราช , ตกเรกุตฺติเกา ตาย ยเฏฺฐตกเรยฺย นิฏฺฐาเฏเภา ติษิเนฺตา บุรตฺติยเตา ฉิยเตา บุริยํ อาคจฺฉนฺติ บเยฺยยฺย... บจฺฉิยเตา... ฉกฺขหเตา... ฐตฺตรเตา ฉิยเตา บุริยํ อาคจฺฉนฺติ บเยฺยยฺย, ดูเจยเจ เขา, ยทาราช, ยํ จกฺขุนา รุปํ บยฺยติ ตํ ชิฏฺฐาเรหต ชิฆาตาติ, ยํ เยาเตต นทฺทํ ยุหาติ, ฆาเนต คนฺธํ ฆายติ, ชิวฺหาฆ เรนํ ยายติ, กาเยต เผาฏฺฐพฺพํ ผุนติ, ยตยา ฉยฺยํ ชิฆาตาติ, ตํ ชิฏฺฐาเรหต ชิฆาตาตี"ติ (ยิ ฯ บ ฯ ๑ฯ๑ฯ๑๑) ฯ ดูจํ ฐฺวาเร บตฺวา อาเรยฺยหชิกาจตฏฺฐาเต ชิตฺตเยจ บุฏฺฐกฺกยํ บุเรจาริกํ ฯ ตสฺมา บุฏฺฐกฺกยเรนตฺติ อุจฺจติ ฯ

ตเจตํ บจฺฉิยํ บจฺฉิยํ ฐปฺปชฺชยาตํ บุริยํ บุริยํ ติเรตฺตเร กตฺวา นกฺทตเยจ ฐปฏฺฐาตีติ นกฺทตบจฺจปฏฺฐาตํ ฯ บฏฺฐาเรจาการเตจ บตยฺย ติฆยเตา ตายรุปํ, จตุเรจาการเตจ ตายเยจ บเจฏฺฐาตํ ฯ ตสฺมา ตายรุปบเจฏฺฐาตตฺติ อุตฺตํ ฯ

กิ บเตตํ ชิตฺตํ บุริยติฏฺฐติชิเตฺตต นทฺธิํ ดูกเยจ ฐฏาทุ อญฺญตฺติ? ดูกเยจ ฯ อจ กสฺมา บุริยติฏฺฐติํ บุต อุตฺตตฺติ? อชิจาริตํ ดูตํ อฏฺฐกจาฆํ ฯ อยํ บเตตฺว ยุตฺติ – ยจา หิ รุปิฉีติ ฐปิฉาฆ บฏฺฐาตฺตา ยุริยาเฉยา ต อตฺตเนา รุปิฉีหิ อเนฺญา เหาติ, เตเตจ ยสฺมิํ นยเย ยุริเยา ฐเฉติ ตสฺมิํ นยเย ตยฺย เตชนฺฉาตํ รุปยฺยีติ ฯ ดูจํ อุจฺจยาเตบิ ต รุปิฉีหิ อเนฺญา ยุริเยา ตาย อตฺติ ฯ ต ตจา ชิตฺตํ; ชยฺยาเฉยา ฉเยฺย ฐปิฉาฆ บฏฺฐาปิยติ; อตฺตเนา บเตตํ เตหิ อญฺญเยจ ฯ เตต 'ยสฺมิํ นยเย ชิตฺตํ ฐปฺปตฺติ เหาติ ดูกํเนเตจ ตสฺมิํ นยเย ชยฺยาฉีหิ อตฺตเนา อญฺญเยจ ตํ เหาตี'ติ ญายยฺยตฺวยฺย ฉีบตฺตาฆ ดูตํ บุต อุตฺตตฺติ เจฉิตพฺพา ฯ

ยจา จ "ยสฺมิํ นยเย รุปฺปบตฺติยา ยคฺคํ กาเรติ...เป... บจฉีกนิหํ, ตสฺมิํ นยเย ชเยฺยา เหาติ เจฉตา เหาตี"ติอาฉีนุ (ฉ ฯ น ฯ ๑๙๐) บต กาเรเนฺตต จจตฺตาปิเต นยเย เยา กาเรติ ต เนา อตฺตเนา ฐปฺปชฺชติ ตาย, เตเตจ ตตฺว ยจา "ชเยฺยา เหาติ เจฉตา เหาตี"ติ อุตฺตํ, ต ดูจํ "เยา กาเรติ เนา เหาตี"ติ อุตฺตํ ฯ "ยสฺมิํ นยเย กายาจเรํ กุนลํ ชิตฺตํ ฐปฺปตฺติ เหาตี"ติอาฉีนุ บต ชิเตฺตต จจตฺวาปิเต นยเย นยยจจตฺวาปิตํ ชิตฺตํ ต ตจา อตฺตเนา ตุปฺปชฺชติ ฯ ยเจจ บต ตฉา 'ชเยฺยา เหาติ เจฉตา เหาติ', ตจา 'ชิตฺตยฺปิ เหาตี'ติ ญายยฺยาปิ อตฺตยฺย ฉีบตฺตยิฉํ บุต อุตฺตตฺติ เจฉิตพฺพา ฯ ญาฉํ บเตตฺว นตฺติฏฺฐาตํ – ฐเรฏฺฐนจาเร นฏฺฐหตฺตํ ติเรฏฺฐนจาเร

ច ចិកឌគត្ថិ បុរិរេយត ហិ 'ចិត្ត'-ឋរេទ្ធត រោចលំ ឋយរេឃា ចចត្វាបិរេតា៑ តស្មិំ បត ចិរេត្តត ចចត្វាបិតឋយរេឃ រេឃ ឆយ្ខា រេហាត្តិ រេតរ៉ំ ចស្សគត្ថិ "ផរេស្សា រេហាតី"តិអាឌិ អារេទ្ធិ៑ ចិត្តញ្ញាបិ តស្មិំ ឋយរេឃ រេហាតិរេឃច៑ តស្ខា តស្សាបិ ឋក្កលាគត្វេយតំ បុគ ចុត្តំ៑ ត្ថាយស្មិញ្ញា ចារេគ ខុតស្មិំ អចុច្ចយារេគ "កតយំ តស្មិំ ឋយរេឃ ចិត្ត"ត្តិ គ ឋក្កា ករេចឃ្យ គិរេទ្ទឋចារេរ ចិកឌិតំ៑ ខុចយស្ស ចិកឌគំរេឃច បរិហារេឃច៑ តស្ខា តស្ស គិរេទ្ទឋចារេរ ចិកឌគត្វយ្បិ ខុតញ្ញា ចុត្តត្តិ រេចឌិតព្វំ៑

ឃស្ខា ចា "ឧប្បន្នំ រេហាតី"តិ ខុត្ត ចិត្តំ ឧប្បន្នន្តិ ខុតំ រេឆឋតាឃឹឋរេយច, 'គ បគ ចិត្តំ ខុករេយច ឧប្បជ្ជតី'តិ អដ្ឋកឌាឃំ ចិចារិតំ, តស្ខា ចិត្តំ "ឧប្បន្ន"ត្តិ ខុត្វាបិ ចិត្តយត្តរេយច អក្កុរេហត្វា បរេរាបណ្ណាឋក្យឋលឆរេយ្ខហិ ឋទ្ធិំរេឃច ចិត្តំ កហិតំ៑ ខុចំ តត្ថ ឋរេក្ខបរេតា ឋរេក្ខាបិ ចិត្តរេចតឋិកឆរេយ្ខ ករេហត្វា ត្ថាឆ ឋទ្វរេបត បរេកឆរេតា ឆរេស្សតំ "ផរេស្សា រេហាតី"តិអាឌិ អារេទ្ធិ៑ ត្ថាតិ ផស្សាឆរេឃា ចិឃ ចិត្តយ្បិ ចុត្តរេយចាតិ រេចឌិតព្វំ៑

ឆយុរេទ្ទឋចារេរា

ឈាគក្កុរាឋចណ្ណតា

ចិតរេក្កតីតិ ចិតរេក្កា; ចិតក្កគំ ចា ចិតរេក្កា; ខ្លាហគត្តិ ចុត្តំ រេហាតិ៑ ឋ្វាឃំ អារេយុ្ខណា ចិត្តស្ស អភិគិរោបគលក្ខរេណា៑ ឋរេសា ហិ អារេយុ្ខណា ចិត្តំ អារេរារេបតិ៑ ឃចា ហិ រោកចិ រាឌចល្លកំ ញាតិំ ចា យិត្តំ ចា គិស្សាឃ រាឌរោកហំ អារេរាហតិ, ខុចំ ចិតក្កំ គិស្សាឃ ចិត្តំ អារេយុ្ខណំ អារេរាហតិ៑ តស្ខា ឋរេសា អារេយុ្ខណា ចិត្តស្ស អភិគិរោបគលក្ខរេណាតិ ចុរេត្តា៑ គាករេឋគរេត្វរេរា បគាហ – អារេកាដគលក្ខរេណា ចិតរេក្កា៑ "ឃឆា, យហារាឌ, រេកឌឹ អារេកាដិតា អឆ បន្ធា អគុរចតិ អគុឋទ្ធាឃតិ, ខុចរេយច រោា, យហារាឌ, ឃឆា អារេកាដគា ខុចំ ចិតរេក្កា ឌដ្ឋរេទ្ទា៑ ឃឆា បន្ធា អគុរចគា អគុឋទ្ធាឃគា ខុចំ ចិចារេរា ឌដ្ឋរេទ្ទា"តិ (យិ៑ ប៑ ១៑១៑៨៩ រេឆាកំ ចិឋឌិឋំ)៑ ឋ្វាឃំ អាហគគបរិឃាហគគររេឋា៑ តឆា ហិ រេតគ រេឃាកាចចរេរា អារេយុ្ខណំ ចិតក្កាហតំ ចិតក្កបរិឃាហតំ ករេរាតីតិ ចុច្ចតិ៑ អារេយុ្ខណា ចិត្តស្ស អាគឃគបច្ចុបដ្ឋារេគា៑

អារេយុ្ខណា រេតគ ចិត្តំ ចិចរតីតិ ចិចារេរា; ចិចរណំ ចា ចិចារេរា៑ អគុឋញ្ចារណត្តិ ចុត្តំ រេហាតិ៑ ឋ្វាឃំ អារេយុ្ខណាគុយជ្ជគលក្ខរេណា៑ តត្ថ ឋហឌាតាគុរេឃាឌគររេឋា៑ ចិត្តស្ស អគុប្បពន្ធបច្ចុបដ្ឋារេគា៑ ឋរេត្តាបិ ច រេគរំ កត្ថចិ អចិរេឃារេក ឌ្យាអារិករេទ្ទគ បុទ្ធាក្កយរេទ្ទគ ច ឈណ្ហាកិឈារេតា ចិឃ អភិគិរោបគរេទ្ទគ ច រេចតរេឋា បឆយាភិគិបិរេតា ចិតរេក្កា៑ ឃុត្ថយរេទ្ទគ អគុយជ្ជគឋកាចរេទ្ទគ ច ឈណ្ហាគុររេចា ចិឃ អគុប្បពរេន្ធា ចិចារេរា៑ ចិប្ផារចា រេចត្ថ ចិតរេក្កា, បឆយុប្បត្តិការេល បរិប្ផត្តក្ខរេតា ចិត្តស្ស៑ អាកាសេឋ ឧប្បតិតុកាយស្ស បក្ខិរេគា បក្ខចិរេក្ខរេបា ចិឃ៑ បទុយាភិយុខបិរេតា ចិឃ ច កន្ធាគុពទ្ធរេចតរេឋា កយរស្ស៑ ឋត្តចុត្តិ ចិចារេរា គាតិបរិប្ផត្តគការេចា ចិត្តស្ស, អាកាសេឋ ឧប្បតិតស្ស បក្ខិរេគា បក្ខប្បឋារណំ ចិឃ, បរិព្ភយគំ ចិឃ ច បទុយាភិយុខបតិតស្ស កយរស្ស បទុយស្ស ឧបរិភារេក៑

អដ្ឋកថាយំ បន “អាកាសេ គច្ឆតោ មហាសកុណស្ស ឧភោហិ បក្ខេហិ វាតំ គហេត្វា បក្ខេ សន្និសីទាបេត្វា គមនំ វិយ អារម្មណេ ចេតសោ អភិនិរោបនភាវេន បវត្តោ វិតក្កោ។ សោ ហិ ឯកគ្គោ ហុត្វា អប្បេតិ។ វាតគ្គហណត្ថំ បក្ខេ ផន្ទាបយមានស្ស គមនំ វិយ អនុមជ្ជនភាវេន បវត្តោ វិចារោ។ សោ ហិ អារម្មណំ អនុមជ្ជតី”តិ វុត្តំ, តំ អនុប្បពន្ធេន បវត្តិយំ អតីវ យុជ្ជតិ។ សោ បន តេសំ វិសេសោ បឋមទុតិយជ្ឈានេសុ បាកដោ ហោតិ។ អបិច មលគ្គហិតំ កំសភាជនំ ឯកេន ហត្ថេន ទឡ្ហំ គហេត្វា ឥតរេន ហត្ថេន ចុណ្ណតេលវាលណ្ឌុបកេន បរិមជ្ជន្តស្ស ទឡ្ហគ្គហណហត្ថោ វិយ វិតក្កោ, បរិមជ្ជនហត្ថោ វិយ វិចារោ។ តថា កុម្ភការស្ស ទណ្ឌប្បហារេន ចក្កំ ភមយិត្វា ភាជនំ ករោន្តស្ស ឧប្បីឡនហត្ថោ វិយ វិតក្កោ, ឥតោ ចិតោ ច សញ្ចរណហត្ថោ វិយ វិចារោ។ តថា មណ្ឌលំ ករោន្តស្ស មជ្ឈេ សន្និរុម្ភិត្វា ឋិតកណ្ដកោ វិយ អភិនិរោបនោ វិតក្កោ, ពហិបរិព្ភមនកណ្ដកោ វិយ អនុមជ្ជនោ វិចារោ។

បីណយតីតិ បីតិ។ សា សម្បិយាយនលក្ខណា។ កាយចិត្តបីណនរសា, ផរណរសា វា។ ឱទគ្យបច្ចុបដ្ឋានា។ សា បនេសា ខុទ្ទិកាបីតិ, ខណិកាបីតិ, ឱក្កន្តិកាបីតិ, ឧព្ពេគាបីតិ, ផរណាបីតីតិ បញ្ចវិធា ហោតិ។

តត្ថ ខុទ្ទិកាបីតិ សរីរេ លោមហំសមត្តមេវ កាតុំ សក្កោតិ។ ខណិកាបីតិ ខណេ ខណេ វិជ្ជុប្បាទសទិសា ហោតិ។ ឱក្កន្តិកាបីតិ, សមុទ្ទតីរំ វីចិ វិយ, កាយំ ឱក្កមិត្វា ឱក្កមិត្វា ភិជ្ជតិ។ ឧព្ពេគាបីតិ ពលវតី ហោតិ, កាយំ ឧទ្ធគ្គំ កត្វា អាកាសេ លង្ឃាបនប្បមាណប្បត្តា។ តថា ហិ បុណ្ណវល្លិកវាសី មហាតិស្សត្ថេរោ បុណ្ណមទិវសេ សាយំ ចេតិយង្គណំ គន្ត្វា ចន្ទាលោកំ ទិស្វា មហាចេតិយាភិមុខោ ហុត្វា ‘ឥមាយ វត វេលាយ ចតស្សោ បរិសា មហាចេតិយំ វន្ទន្តី’តិ បកតិយា ទិដ្ឋារម្មណវសេន ពុទ្ធារម្មណំ ឧព្ពេគំ បីតិំ ឧប្បាទេត្វា សុធាតលេ បហដចិត្តគេណ្ឌុកោ វិយ អាកាសេ ឧប្បតិត្វា មហាចេតិយង្គណេយេវ អដ្ឋាសិ។

តថា គិរិកណ្ឌកវិហារស្ស ឧបនិស្សយេ វត្តកាលកគាមេ ឯកា កុលធីតាបិ ពលវពុទ្ធារម្មណាយ ឧព្ពេគាយ បីតិយា អាកាសេ លង្ឃេសិ។ តស្សា កិរ មាតាបិតរោ សាយំ ធម្មស្សវនត្ថាយ វិហារំ គច្ឆន្តា ‘អម្ម, ត្វំ គរុភារា, អកាលេ វិចរិតុំ ន សក្កោសិ, មយំ តុយ្ហំ បត្តិំ កត្វា ធម្មំ សោស្សាមា’តិ អគមិំសុ។ សា គន្តុកាមាបិ តេសំ វចនំ បដិពាហិតុំ អសក្កោន្តី ឃរេ ឱហីយិត្វា ឃរទ្វារេ ឋត្វា ចន្ទាលោកេន គិរិកណ្ឌកេ អាកាសចេតិយង្គណំ ឱលោកេន្តី ចេតិយស្ស ទីបបូជំ អទ្ទស។ ចតស្សោ ច បរិសា មាលាគន្ធាទីហិ ចេតិយបូជំ កត្វា បទក្ខិណំ ករោន្តិយោ ភិក្ខុសង្ឃស្ស ច គណសជ្ឈាយសទ្ទំ អស្សោសិ។ អថស្សា ‘ធញ្ញា វតិមេ យេ ឯវរូបេ ចេតិយង្គណេ អនុសញ្ចរិតុំ ឯវរូបញ្ច មធុរំ ធម្មកថំ សោតុំ លភន្តី’តិ មុត្តរាសិសទិសំ ចេតិយំ បស្សន្តិយា ឯវ ឧព្ពេគាបីតិ ឧទបាទិ។ សា អាកាសេ លង្ឃិត្វា មាតាបិតូនំ បុរេតរំយេវ អាកាសតោ ចេតិយង្គណេ ឱរុយ្ហ ចេតិយំ វន្ទិត្វា ធម្មំ សុណមានា អដ្ឋាសិ។ អថ នំ មាតាបិតរោ អាគន្ត្វា ‘អម្ម, ត្វំ កតរេន មគ្គេន អាគតាសី’តិ បុច្ឆិំសុ។ សា ‘អាកាសេន អាគតាម្ហិ, ន មគ្គេនា’តិ វត្វា ‘អម្ម, អាកាសេន នាម ខីណាសវា សញ្ចរន្តិ, ត្វំ កថំ អាគតា’តិ វុត្តា អាហ – ‘មយ្ហំ ចន្ទាលោកេន ចេតិយំ ឱលោកេន្តិយា ឋិតាយ ពុទ្ធារម្មណា ពលវបីតិ ឧប្បជ្ជតិ, អថាហំ នេវ អត្តនោ ឋិតភាវំ ន និសិន្នភាវំ អញ្ញាសិំ, គហិតនិមិត្តេនេវ បន អាកាសំ លង្ឃិត្វា ចេតិយង្គណេ បតិដ្ឋិតាម្ហី’តិ។ ឯវំ ឧព្ពេគាបីតិ អាកាសេ លង្ឃាបនប្បមាណា ហោតិ។

ផរណាបីតិយា បន ឧប្បន្នាយ សកលសរីរំ ធមិត្វា បូរិតវត្ថិ វិយ, មហតា ឧទកោឃេន បក្ខន្ទបព្ពតកុច្ឆិ វិយ ច អនុបរិប្ផុដំ ហោតិ។ សា បនេសា បញ្ចវិធា បីតិ គព្ភំ គណ្ហន្តី បរិបាកំ គច្ឆន្តី ទុវិធំ បស្សទ្ធឹ បរិបូរេតិ – កាយបស្សទ្ធិញ្ច ចិត្តបស្សទ្ធិញ្ច។ បស្សទ្ធិ គព្ភំ គណ្ហន្តី បរិបាកំ គច្ឆន្តី ទុវិធំ សុខំ បរិបូរេតិ – កាយិកញ្ច ចេតសិកញ្ច។ សុខំ គព្ភំ គណ្ហន្តំ បរិបាកំ គច្ឆន្តំ តិវិធំ សមាធឹ បរិបូរេតិ – ខណិកសមាធឹ ឧបចារសមាធឹ អប្បនាសមាធិន្តិ។ តាសុ ឋបេត្វា អប្បនាសមាធិបូរិកំ ឥតរា ទ្វេបិ ឥធ យុជ្ជន្តិ។

សុខយតីតិ សុខំ; យស្ស ឧប្បជ្ជតិ តំ សុខិតំ ករោតីតិ អត្ថោ។ សុដ្ឋុ វា ខាទតិ, ខនតិ ច កាយចិត្តាពាធន្តិ សុខំ។ សោមនស្សវេទនាយេតំ នាមំ។ តស្ស លក្ខណាទីនិ វេទនាបទេ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពានិ។

អបរោ នយោ – សាតលក្ខណំ សុខំ, សម្បយុត្តានំ ឧបព្រូហនរសំ, អនុគ្គហណបច្ចុបដ្ឋានំ។ សតិបិ ច នេសំ បីតិសុខានំ កត្ថចិ អវិប្បយោគេ, ឥដ្ឋារម្មណបដិលាភតុដ្ឋិ បីតិ; បដិលទ្ធរសានុភវនំ សុខំ។ យត្ថ បីតិ តត្ថ សុខំ។ យត្ថ សុខំ តត្ថ ន និយមតោ បីតិ។ សង្ខារក្ខន្ធសង្គហិតា បីតិ, វេទនាក្ខន្ធសង្គហិតំ សុខំ។ កន្តារខិន្នស្ស វនន្តោទកទស្សនសវនេសុ វិយ បីតិ។ វនច្ឆាយាបវេសនឧទកបរិភោគេសុ វិយ សុខំ។

យថា ហិ បុរិសោ មហាកន្តារមគ្គំ បដិបន្នោ ឃម្មបរេតោ តសិតោ បិបាសិតោ បដិបថេ បុរិសំ ទិស្វា ‘កត្ថ បានីយំ អត្ថី’តិ បុច្ឆេយ្យ។ សោ ‘អដវឹ ឧត្តរិត្វាវ ជាតស្សរវនសណ្ឌោ អត្ថិ, តត្ថ គន្ត្វា លភិស្សសី’តិ វទេយ្យ។ សោ តស្ស កថំ សុត្វា ហដ្ឋបហដ្ឋោ ភវេយ្យ។ តតោ គច្ឆន្តោ ភូមិយំ បតិតានិ ឧប្បលទលនាឡបត្តាទីនិ ទិស្វា សុដ្ឋុតរំ ហដ្ឋបហដ្ឋោ ហុត្វា គច្ឆន្តោ អល្លវត្ថេ អល្លកេសេ បុរិសេ បស្សេយ្យ, វនកុក្កុដមោរាទីនំ សទ្ទំ សុណេយ្យ, ជាតស្សរបរិយន្តេ ជាតំ មណិជាលសទិសំ នីលវនសណ្ឌំ បស្សេយ្យ, សរេ ជាតានិ ឧប្បលបទុមកុមុទាទីនិ បស្សេយ្យ, អច្ឆំ វិប្បសន្នំ ឧទកំ បស្សេយ្យ។ សោ ភិយ្យោ ភិយ្យោ ហដ្ឋបហដ្ឋោ ហុត្វា ជាតស្សរំ ឱតរិត្វា យថារុចិ ន្ហាត្វា ច បិវិត្វា ច បដិប្បស្សទ្ធទរថោ ភិសមុឡាលបោក្ខរាទីនិ ខាទិត្វា នីលុប្បលាទីនិ បិឡន្ធិត្វា មន្ទាលកមូលានិ ខន្ធេ ករិត្វា ឧត្តរិត្វា សាដកំ និវាសេត្វា, ឧទកសាដកំ អាតបេ កត្វា, សីតច្ឆាយាយ មន្ទមន្ទេ វាតេ បហរន្តេ និបន្នោ ‘អហោ សុខំ, អហោ សុខ’ន្តិ វទេយ្យ។ ឯវំសម្បទមិទំ ទដ្ឋព្ពំ។

តស្ស ហិ បុរិសស្ស ជាតស្សរវនសណ្ឌសវនតោ បដ្ឋាយ យាវ ឧទកទស្សនា ហដ្ឋបហដ្ឋកាលោ វិយ បុព្ពភាគារម្មណេ ហដ្ឋបហដ្ឋាការា បីតិ។ ន្ហាត្វា ច បិវិត្វា ច សីតច្ឆាយាយ មន្ទមន្ទេ វាតេ បហរន្តេ ‘អហោ សុខំ, អហោ សុខ’ន្តិ វទតោ និបន្នកាលោ វិយ ពលប្បត្តំ អារម្មណរសានុភវនាការសណ្ឋិតំ សុខំ។ តស្មឹ តស្មឹ សមយេ បាកដភាវតោ ចេតំ វុត្តន្តិ វេទិតព្ពំ។ យត្ថ បន បីតិ សុខម្បិ តត្ថ អត្ថីតិ វុត្តមេវេតំ។

ចិត្តស្សេកគ្គតាតិ ចិត្តស្ស ឯកគ្គភាវោ; សមាធិស្សេតំ នាមំ។ លក្ខណាទីសុ បនស្ស អដ្ឋកថាយំ តាវ វុត្តំ – “បាមោក្ខលក្ខណោ ច សមាធិ

អវិក្ខេបលក្ខណោ ច”។ យថា ហិ កូដាគារកណ្ណិកា សេសទព្វសម្ភារានំ អាធាត្ថនតោ បមុខា ហោតិ ឯវមេវ សព្វកុសលធម្មានំ សមាធិចិត្តេន ឧបត្ថម្ភនតោ សព្វេសម្បិ តេសំ ធម្មានំ សមាធិ បាមោក្ខោ ហោតិ។ តេន វុត្តំ –

“យថា, មហារាជ, កូដាគារស្ស យា កាចិ គោបានសិយោ សព្វា តា កូដង្គមា ហោន្តិ, កូដនិន្នា កូដសមោសរណា, កូដំ តាសំ អគ្គមក្ខាយតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យេ កេចិ កុសលា ធម្មា សព្វេ តេ សមាធិនិន្នា ហោន្តិ, សមាធិបោណា, សមាធិបព្ភារា, សមាធិ តេសំ អគ្គមក្ខាយតី”តិ (មិ។ ប។ ២។១។១៣)។

យថា ច សេនង្គំ បត្វា រាជា នាម យត្ថ យត្ថ សេនា ឱសីទតិ តំ តំ ឋានំ គច្ឆតិ, តស្ស គតគតដ្ឋានេ សេនា បរិបូរតិ, បរសេនា ភិជ្ជិត្វា រាជានមេវ អនុវត្តតិ, ឯវមេវ សហជាតធម្មានំ វិក្ខិបិតុំ វិប្បកិរិតុំ អប្បទានតោ សមាធិ អវិក្ខេបលក្ខណោ នាម ហោតីតិ។

អបរោ បន នយោ – អយំ ចិត្តស្សេកគ្គតាសង្ខាតោ សមាធិ នាម អវិសារលក្ខណោ វា អវិក្ខេបលក្ខណោ វា, សហជាតធម្មានំ, សម្បិណ្ឌនរសោ ន្ហានិយចុណ្ណានំ ឧទកំ វិយ, ឧបសមបច្ចុបដ្ឋានោ ញាណបច្ចុបដ្ឋានោ វា។ “សមាហិតោ យថាភូតំ ជានាតិ បស្សតី”តិ ហិ វុត្តំ។ វិសេសតោ សុខបទដ្ឋានោ, និវាតេ ទីបច្ចីនំ ឋិតិ វិយ ចេតសោ ឋិតីតិ ទដ្ឋព្វោ។

ឥន្ទ្រិយរាសិវណ្ណនា

សទ្ទហន្តិ ឯតាយ, សយំ វា សទ្ទហតិ, សទ្ទហនមត្តមេវ វា ឯសាតិ សទ្ធា។ សា ច អស្សទ្ធិយស្ស អភិភវនតោ អធិបតិយដ្ឋេន ឥន្ទ្រិយំ។ អធិមោក្ខលក្ខណេ វា ឥន្ទដ្ឋំ ការេតីតិ ឥន្ទ្រិយំ។ សទ្ធាវ ឥន្ទ្រិយំ សទ្ធិន្ទ្រិយំ។ សា បនេសា សម្បសាទនលក្ខណា ច សទ្ធា សម្បក្ខន្ទនលក្ខណា ច។

យថា ហិ រញ្ញោ ចក្កវត្តិស្ស ឧទកប្បសាទកោ មណិ ឧទកេ បក្ខិត្តោ បង្កសេវាលបណកកទ្ទមំ សន្និសីទាបេតិ, ឧទកំ អច្ឆំ ករោតិ វិប្បសន្នំ អនាវិលំ, ឯវមេវ សទ្ធា ឧប្បជ្ជមានា នីវរណេ វិក្ខម្ភេតិ, កិលេសេ សន្និសីទាបេតិ, ចិត្តំ បសាទេតិ, អនាវិលំ ករោតិ។ បសន្នេន ចិត្តេន យោគាវចរោ កុលបុត្តោ ទានំ ទេតិ, សីលំ សមាទិយតិ, ឧបោសថកម្មំ ករោតិ, ភាវនំ អារភតិ។ ឯវំ តាវ សទ្ធា សម្បសាទនលក្ខណាតិ វេទិតព្វា។ តេនាហ អាយស្មា នាគសេនោ –

“យថា, មហារាជ, រាជា ចក្កវត្តិ ចតុរង្គិនិយា សេនាយ សទ្ធិំ អទ្ធានមគ្គប្បដិបន្នោ បរិត្តំ ឧទកំ តរេយ្យ, តំ ឧទកំ ហត្ថីហិ ច អស្សេហិ ច រថេហិ ច បត្តីហិ ច សង្ខុភិតំ ភវេយ្យ អាវិលំ លុឡិតំ កលលីភូតំ, ឧត្តិណ្ណោ ច រាជា ចក្កវត្តិ មនុស្សេ អាណាបេយ្យ ‘បានីយំ ភណេ អាហរថ, តំ បិវិស្សាមី’តិ។ រញ្ញោ ច ឧទកប្បសាទកោ មណិ ភវេយ្យ។ ‘ឯវំ ទេវា’តិ ខោ តេ មនុស្សា រញ្ញោ ចក្កវត្តិស្ស បដិស្សុត្វា តំ ឧទកប្បសាទកំ មណិំ ឧទកេ បក្ខិបេយ្យុំ។ តស្មិំ ឧទកេ បក្ខិត្តមត្តេ បង្កសេវាលបណកំ វិគច្ឆេយ្យ, កទ្ទមោ ច សន្និសីទេយ្យ, អច្ឆំ ភវេយ្យ

ᩏᨴᨠᩴ ᩅᩥᨸ᩠ᨸᩈᨶ᩠ᨶᩴ ᩋᨶᩣᩅᩥᩃᩴ, ᨲᨴᩣ ᩁᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᨧᨠ᩠ᨠᩅᨲ᩠ᨲᩥᩔ ᨸᩣᨶᩦᨿᩴ ᩏᨸᨶᩣᨾᩮᨿ᩠ᨿ – 'ᨸᩥᩅᨲᩩ ᨴᩮᩅᩮᩣ ᨸᩣᨶᩦᨿ'ᨶ᩠ᨲᩥ᪨

"ᨿᨳᩣ , ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩏᨴᨠᩴ ᩑᩅᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨿᨳᩣ ᨲᩮ ᨾᨶᩩᩔᩣ ᩑᩅᩴ ᨿᩮᩣᨣᩣᩅᨧᩁᩮᩣ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᨿᨳᩣ ᨸᨦ᩠ᨠᩈᩮᩅᩣᩃᨸᨱᨠᩴ ᨠᨴ᩠ᨴᨾᩮᩣ ᨧ ᩑᩅᩴ ᨠᩥᩃᩮᩈᩣ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᨿᨳᩣ ᩏᨴᨠᨸ᩠ᨸᩈᩣᨴᨠᩮᩣ ᨾᨱᩥ ᩑᩅᩴ ᩈᨴ᩠ᨵᩣ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᨿᨳᩣ ᩏᨴᨠᨸ᩠ᨸᩈᩣᨴᨠᩮ ᨾᨱᩥᨾ᩠ᩉᩥ ᨸᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᨾᨲ᩠ᨲᩮ ᨸᨦ᩠ᨠᩈᩮᩅᩣᩃᨸᨱᨠᩴ ᩅᩥᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ ᨠᨴ᩠ᨴᨾᩮᩣ ᨧ ᩈᨶ᩠ᨶᩥᩈᩦᨴᨲᩥ, ᩋᨧ᩠ᨨᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᩏᨴᨠᩴ ᩅᩥᨸ᩠ᨸᩈᨶ᩠ᨶᩴ ᩋᨶᩣᩅᩥᩃᩴ, ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩈᨴ᩠ᨵᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩣ ᨶᩦᩅᩁᨱᩮ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨽᩮᨲᩥ, ᩅᩥᨶᩦᩅᩁᨱᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᩋᨧ᩠ᨨᩴ ᩅᩥᨸ᩠ᨸᩈᨶ᩠ᨶᩴ ᩋᨶᩣᩅᩥᩃ"ᨶ᩠ᨲᩥ (ᨾᩥ᪨ ᨸ᪨ ᪂᪨᪁᪨᪁᪀)᪨

ᨿᨳᩣ ᨸᨶ ᨠᩩᨾ᩠ᨽᩦᩃᨾᨠᩁᨣᩣᩉᩁᨠ᩠ᨡᩈᩣᨴᩥᨠᩥᨱ᩠ᨱᩴ ᨸᩪᩁᩴ ᨾᩉᩣᨶᨴᩥᩴ ᩋᩣᨣᨾ᩠ᨾ ᨽᩦᩁᩩᨠᨩᨶᩮᩣ ᩏᨽᩮᩣᩈᩩ ᨲᩦᩁᩮᩈᩩ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨲᩥ᪨ ᩈᨦ᩠ᨣᩣᨾᩈᩪᩁᩮᩣ ᨸᨶ ᨾᩉᩣᨿᩮᩣᨵᩮᩣ ᩋᩣᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ 'ᨠᩈ᩠ᨾᩣ ᨮᩥᨲᨲ᩠ᨳᩣ'ᨲᩥ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲ᩠ᩅᩣ 'ᩈᨸ᩠ᨸᨭᩥᨽᨿᨽᩣᩅᩮᨶ ᩒᨲᩁᩥᨲᩩᩴ ᨶ ᩅᩥᩈᩉᩣᨾᩣ'ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᩈᩩᨶᩥᩈᩥᨲᩴ ᩋᩈᩥᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ 'ᨾᨾ ᨸᨧ᩠ᨨᨲᩮᩣ ᩑᨳ, ᨾᩣ ᨽᩣᨿᩥᨲ᩠ᨳᩣ'ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᨴᩥᩴ ᩒᨲᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩣᨣᨲᩣᨣᨲᩮ ᨠᩩᨾ᩠ᨽᩦᩃᩣᨴᨿᩮᩣ ᨸᨭᩥᨻᩣᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩒᩁᩥᨾᨲᩦᩁᨲᩮᩣ ᨾᨶᩩᩔᩣᨶᩴ ᩈᩮᩣᨲ᩠ᨳᩥᨽᩣᩅᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨸᩣᩁᩥᨾᨲᩦᩁᩴ ᨶᩮᨲᩥ᪨ ᨸᩣᩁᩥᨾᨲᩦᩁᨲᩮᩣᨸᩥ ᩈᩮᩣᨲ᩠ᨳᩥᨶᩣ ᩒᩁᩥᨾᨲᩦᩁᩴ ᩋᩣᨶᩮᨲᩥ᪨ ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨴᩣᨶᩴ ᨴᨴᨲᩮᩣ ᩈᩦᩃᩴ ᩁᨠ᩠ᨡᨲᩮᩣ ᩏᨸᩮᩣᩈᨳᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩮᩣ ᨽᩣᩅᨶᩴ ᩋᩣᩁᨽᨲᩮᩣ ᩈᨴ᩠ᨵᩣ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᨦ᩠ᨣᨾᩣ ᨸᩩᩁᩮᨧᩣᩁᩥᨠᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ 'ᩈᨾ᩠ᨸᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨴᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣ ᨧ ᩈᨴ᩠ᨵᩣ'ᨲᩥ᪨

ᩋᨸᩁᩮᩣ ᨶᨿᩮᩣ – ᩈᨾ᩠ᨸᩈᩣᨴᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣ ᩈᨴ᩠ᨵᩣ, ᩒᨠᨸ᩠ᨸᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣ ᩅᩣ᪨ ᨸᩈᩣᨴᨶᩁᩈᩣ ᩏᨴᨠᨸ᩠ᨸᩈᩣᨴᨠᨾᨱᩥ ᩅᩥᨿ, ᨸᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨴᨶᩁᩈᩣ ᩅᩣ ᩒᨥᩩᨲ᩠ᨲᩁᨱᩮᩣ ᩅᩥᨿ᪨ ᩋᨠᩣᩃᩩᩔᩥᨿᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣ, ᩋᨵᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣ ᩅᩣ᪨ ᩈᨴ᩠ᨵᩮᨿ᩠ᨿᩅᨲ᩠ᨳᩩᨸᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣ ᩈᩮᩣᨲᩣᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᨦ᩠ᨣᨸᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣ ᩅᩣ, ᩈᩣ ᩉᨲ᩠ᨳᩅᩥᨲ᩠ᨲᨻᩦᨩᩣᨶᩥ ᩅᩥᨿ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩣ᪨

ᩅᩦᩁᩔ ᨽᩣᩅᩮᩣ ᩅᩦᩁᩥᨿᩴ, ᩅᩦᩁᩣᨶᩴ ᩅᩣ ᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᩅᩦᩁᩥᨿᩴ᪨ ᩅᩥᨵᩥᨶᩣ ᩅᩣ ᨶᨿᩮᨶ ᩏᨸᩣᨿᩮᨶ ᩎᩁᨿᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨿᩥᨲᨻ᩠ᨻᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩦᩁᩥᨿᩴ᪨ ᨲᨴᩮᩅ ᨠᩮᩣᩈᨩ᩠ᨩᩔ ᩋᨽᩥᨽᩅᨶᨲᩮᩣ ᩋᨵᩥᨸᨲᩥᨿᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩴ᪨ ᨸᨣ᩠ᨣᩉᩃᨠ᩠ᨡᨱᩮ ᩅᩣ ᩍᨶ᩠ᨴᨭ᩠ᨮᩴ ᨠᩣᩁᩮᨲᩦᨲᩥ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩴ᪨ ᩅᩦᩁᩥᨿᨾᩮᩅ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩴ ᩅᩦᩁᩥᨿᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩴ᪨ ᨲᩴ ᨸᨶᩮᨲᩴ ᩏᨸᨲ᩠ᨳᨾ᩠ᨽᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᨬ᩠ᨧ ᩅᩦᩁᩥᨿᩴ ᨸᨣ᩠ᨣᩉᩃᨠ᩠ᨡᨱᨬ᩠ᨧ᪨ ᨿᨳᩣ ᩉᩥ ᨩᩥᨱ᩠ᨱᨥᩁᩴ ᩋᩣᨣᨶ᩠ᨲᩩᨠᩮᨶ ᨳᩪᨱᩪᨸᨲ᩠ᨳᨾ᩠ᨽᩮᨶ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨲᩥ, ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨿᩮᩣᨣᩣᩅᨧᩁᩮᩣ ᩅᩦᩁᩥᨿᩪᨸᨲ᩠ᨳᨾ᩠ᨽᩮᨶ ᩏᨸᨲ᩠ᨳᨾ᩠ᨽᩥᨲᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨠᩩᩈᩃᨵᨾ᩠ᨾᩮᩉᩥ ᨶ ᩉᩣᨿᨲᩥ, ᨶ ᨸᩁᩥᩉᩣᨿᨲᩥ᪨ ᩑᩅᩴ ᨲᩣᩅᩔ ᩏᨸᨲ᩠ᨳᨾ᩠ᨽᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᨲᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ ᨳᩮᩁᩮᩣ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶᩮᩣ –

"ᨿᨳᩣ , ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨸᩩᩁᩥᩈᩮᩣ ᨣᩮᩉᩮ ᨸᨲᨶ᩠ᨲᩮ ᨲᨾᨬ᩠ᨬᩮᨶ ᨴᩣᩁᩩᨶᩣ ᩏᨸᨲ᩠ᨳᨾ᩠ᨽᩮᨿ᩠ᨿ, ᩏᨸᨲ᩠ᨳᨾ᩠ᨽᩥᨲᩴ ᩈᨶ᩠ᨲᩴ ᩑᩅᩴ ᨲᩴ ᨣᩮᩉᩴ ᨶ ᨸᨲᩮᨿ᩠ᨿ, ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ ᩏᨸᨲ᩠ᨳᨾ᩠ᨽᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ ᩅᩦᩁᩥᨿᩴ, ᩅᩦᩁᩥᨿᩪᨸᨲ᩠ᨳᨾ᩠ᨽᩥᨲᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᨠᩩᩈᩃᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨶ ᩉᩣᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᨶ ᨸᩁᩥᩉᩣᨿᨶ᩠ᨲᩦ"ᨲᩥ (ᨾᩥ᪨ ᨸ᪨ ᪂᪨᪁᪨᪁᪁)᪨

ᨿᨳᩣ ᩅᩣ ᨸᨶ ᨡᩩᨴ᩠ᨴᨠᩣᨿ ᨧ ᨾᩉᨲᩥᨿᩣ ᨧ ᩈᩮᨶᩣᨿ ᩈᨦ᩠ᨣᩣᨾᩮ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩮ ᨡᩩᨴ᩠ᨴᩥᨠᩣ ᩈᩮᨶᩣ ᩒᩃᩦᨿᩮᨿ᩠ᨿ, ᨲᨲᩮᩣ ᩁᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᩋᩣᩁᩮᩣᨧᩮᨿ᩠ᨿ, ᩁᩣᨩᩣ ᨻᩃᩅᩣᩉᨶᩴ ᨸᩮᩈᩮᨿ᩠ᨿ, ᨲᩮᨶ ᨸᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᩣ ᩈᨠᩈᩮᨶᩣ ᨸᩁᩈᩮᨶᩴ ᨸᩁᩣᨩᩮᨿ᩠ᨿ, ᩑᩅᨾᩮᩅ ᩅᩦᩁᩥᨿᩴ ᩈᩉᨩᩣᨲᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᩒᩃᩦᨿᩥᨲᩩᩴ ᩒᩈᨠ᩠ᨠᩥᨲᩩᩴ ᨶ ᨴᩮᨲᩥ, ᩏᨠ᩠ᨡᩥᨸᨲᩥ, ᨸᨣ᩠ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ 'ᨸᨣ᩠ᨣᩉᩃᨠ᩠ᨡᨱᨬ᩠ᨧ ᩅᩦᩁᩥᨿ'ᨶ᩠ᨲᩥ᪨

អបរោ នយោ – ឧស្សាហលក្ខណំ វីរិយំ, សហជាតានំ ឧបត្ថម្ភនរសំ, អសំសីទនភាវបច្ចុបដ្ឋានំ, “សំវិគ្គោ យោនិសោ បទហតី”តិ (អ. និ. ៤.១១៣) វចនតោ សំវេគបទដ្ឋានំ, វីរិយារម្ភវត្ថុបទដ្ឋានំ វា. សម្មា អារទ្ធំ សព្ពាសំ សម្បត្តីនំ មូលំ ហោតីតិ ទដ្ឋព្វំ.

សរន្តិ ឯតាយ, សយំ វា សរតិ, សរណមត្តមេវ វា ឯសាតិ សតិ. សាវ មុដ្ឋស្សច្ចស្ស អភិភវនតោ អធិបតិយដ្ឋេន ឥន្ទ្រិយំ, ឧបដ្ឋានលក្ខណេ វា ឥន្ទដ្ឋំ ការេតីតិ ឥន្ទ្រិយំ. សតិ ឯវ ឥន្ទ្រិយំ សតិន្ទ្រិយំ. សា បនេសា អបិលាបនលក្ខណា ច សតិ ឧបគ្គណ្ហនលក្ខណា ច. យថា ហិ រញ្ញោ ភណ្ឌាគារិកោ ទសវិធំ រតនំ គោបយន្តោ សាយំបាតំ រាជានំ ឥស្សរិយសម្បត្តិំ សល្លក្ខាបេតិ សារេតិ, ឯវមេវ សតិ កុសលំ ធម្មំ សល្លក្ខាបេតិ សារេតិ. តេនាហ ថេរោ –

“យថា, មហារាជ, រញ្ញោ ចក្កវត្តិស្ស ភណ្ឌាគារិកោ រាជានំ ចក្កវត្តិំ សាយំបាតំ យសំ សរាបេតិ – ‘ឯត្តកា, ទេវ, ហត្ថី, ឯត្តកា អស្សា, ឯត្តកា រថា, ឯត្តកា បត្តី, ឯត្តកំ ហិរញ្ញំ, ឯត្តកំ សុវណ្ណំ, ឯត្តកំ សាបតេយ្យំ, តំ ទេវោ សរតូ’តិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, សតិ កុសលេ ធម្មេ អបិលាបេតិ – ឥមេ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា, ឥមេ ចត្តារោ សម្មប្បធានា, ឥមេ ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទា, ឥមានិ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ, ឥមានិ បញ្ច ពលានិ, ឥមេ សត្ត ពោជ្ឈង្គា, អយំ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ, អយំ សមថោ, អយំ វិបស្សនា, អយំ វិជ្ជា, អយំ វិមុត្តិ, ឥមេ លោកុត្តរា ធម្មាតិ. ឯវំ ខោ, មហារាជ, អបិលាបនលក្ខណា សតី”តិ (មិ. ប. ២.១.១៣).

យថា បន រញ្ញោ ចក្កវត្តិស្ស បរិណាយករតនំ រញ្ញោ អហិតេ ច ហិតេ ច ញត្វា អហិតេ អបនយតិ, ហិតេ ឧបនយតិ, ឯវមេវ សតិ ហិតាហិតានំ ធម្មានំ គតិយោ សមន្វេសិត្វា ‘ឥមេ កាយទុច្ចរិតាទយោ ធម្មា អហិតា’តិ អហិតេ ធម្មេ អបនុទេតិ , ‘ឥមេ កាយសុចរិតាទយោ ធម្មា ហិតា’តិ ហិតេ ធម្មេ ឧបគ្គណ្ហាតិ. តេនាហ ថេរោ –

“យថា, មហារាជ, រញ្ញោ ចក្កវត្តិស្ស បរិណាយករតនំ រញ្ញោ ហិតាហិតេ ជានាតិ ‘ឥមេ រញ្ញោ ហិតា ឥមេ អហិតា, ឥមេ ឧបការា ឥមេ អនុបការា’តិ, តតោ អហិតេ អបនុទេតិ ហិតេ ឧបគ្គណ្ហាតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, សតិ ឧប្បជ្ជមានា ហិតាហិតានំ ធម្មានំ គតិយោ សមន្វេសតិ ‘ឥមេ ធម្មា ហិតា ឥមេ ធម្មា អហិតា, ឥមេ ធម្មា ឧបការា ឥមេ ធម្មា អនុបការា’តិ , តតោ អហិតេ ធម្មេ អបនុទេតិ ហិតេ ធម្មេ ឧបគ្គណ្ហាតិ. ឯវំ ខោ, មហារាជ, ឧបគ្គណ្ហនលក្ខណា សតី”តិ (មិ. ប. ២.១.១៣).

អបរោ នយោ – អបិលាបនលក្ខណា សតិ, អសម្មោសរសា, អារក្ខបច្ចុបដ្ឋានា វិសយាភិមុខីភាវបច្ចុបដ្ឋានា វា, ថិរសញ្ញាបទដ្ឋានា, កាយាទិសតិបដ្ឋានបទដ្ឋានា វា, អារម្មណេ ទឡ្ហំ បតិដ្ឋិតត្តា បន ឯសិកា វិយ, ចក្ខុទ្វារាទិរក្ខណតោ ទោវារិកោ វិយ ច ទដ្ឋព្វា.

អារម្មណេ ចិត្តំ សម្មា អធិយតិ ឋបេតីតិ សមាធិ. សោវ វិក្ខេបស្ស អភិភវនតោ អធិបតិយដ្ឋេន ឥន្ទ្រិយំ, អវិក្ខេបលក្ខណេ វា ឥន្ទដ្ឋំ ការេតីតិ ឥន្ទ្រិយំ. សមាធិ ឯវ ឥន្ទ្រិយំ សមាធិន្ទ្រិយំ. លក្ខណាទីនិ បនស្ស ហេដ្ឋា វុត្តនយេនេវ វេទិតព្វានិ.

បឌាតាតីតិ បញ្ញា៑ កិំ បឌាតាតិ? ‘ឰជំ ទុក្ខ’ន្តិអាឌិតា តយេត អរិយសច្ចានិ៑ អដ្ឋកថាយំ បត ‘បញ្ញាបេតីតិ បញ្ញា’តិ វុត្តំ៑ កិន្តិ បញ្ញាបេតីតិ? អតិច្ចំ ទុក្ខំ អតត្តាតិ បញ្ញាបេតិ៑ សាច អចិន្ថាយ អភិភចតតោ អធិបតិយដ្ឋេត ឰន្ទ្រិយំ៑ ឥស្សតលក្ខណេ ចា ឰន្ទដ្ឋំ ការេទតីតិ ឰន្ទ្រិយំ៑ បញ្ញាច ឰន្ទ្រិយំ បញ្ញិន្ទ្រិយំ៑ សា បតេសា ឱភាសតលក្ខណា ច បញ្ញា បឌាតតលក្ខណា ច៑ យថា ហិ ចតុភិត្តិកេ គេហេ ទត្តិភាគេ ឌីបេ ឌលិតេ អន្ធការោ តិរុជ្ឈតិ អាលោកោ បាតុភចតិ, ឰចមេច ឱភាសតលក្ខណា បញ្ញា៑ បញ្ញាភាសសមោ ឱភាសោ តាម តត្ថិ៑ បញ្ញចតោ ហិ ឰកបល្លង្កេ តិសិន្នស្ស ឥសសហស្សិលោកធាតុ ឰកាលោកា ហោតិ៑ តេតាហ ថេរោ –

“យថា, មហារាឌ, បុរិសោ អន្ធការេ គេហេ បឌីបំ បវេចេយ្យ, បចិដ្ឋោ បឌីបោ អន្ធការំ ចិធំសេតិ, ឱភាសំ ឌតេតិ, អាលោកំ ចិទំសេតិ, បាកដានិ ច ទូបានិ ករោតិ, ឰចមេច ខោ, មហារាឌ, បញ្ញា ឧប្បជ្ជមានា អចិជ្ជន្ធការំ ចិធំសេតិ, ចិជ្ជោភាសំ ឌតេតិ, ញាណាលោកំ ចិទំសេតិ, បាកដានិ ច អរិយសច្ចានិ ករោតិ៑ ឰចំ ខោ, មហារាឌ, ឱភាសតលក្ខណា បញ្ញា”តិ (មិ៑ ប៑ ១៑១៑១៥)៑

យថា បត ឆេកោ ភិសក្កោ អាតុរានំ សប្បាយាសប្បាយានិ ភោឌតានិ ឌាតាតិ, ឰចំ បញ្ញា ឧប្បជ្ជមានា កុសលាកុសលេ សេចិតព្វាសេចិតព្វេ ហីតប្បណីតកណ្ហសុក្កសប្បដិភាគអប្បដិភាគេ ធម្មេ បឌាតាតិ៑ វុត្តម្បិ ចេតំ ធម្មសេតាបតិតា – “បឌាតាតិ បឌាតាតីតិ ខោ, អាចុសោ, តស្មា បញ្ញចាតិ វុច្ចតិ៑ កិញ្ច បឌាតាតិ? ឰទំ ទុក្ខន្តិ បឌាតាតី”តិ (ម៑ តិ៑ ១៑៤៤៩) ចិត្ថារេតព្វំ៑ ឰចមស្សា បឌាតតលក្ខណតា ទេទិតព្វា៑

អបរោ តយោ – យថាសភាចបដិវេធលក្ខណា បញ្ញា; អក្ខលិតបដិវេធលក្ខណា ចា កុសលិស្សាសខិត្តឧសុបដិវេធោ ចិយ៑ ចិសយោភាសសរសា បឌីបោ ចិយ៑ អសម្មោហបច្ចុបដ្ឋាតា អរញ្ញគតសុទេសកោ ចិយ៑

មតីតិ មតោ; ចិឌាតាតីតិ អត្ថោ៑ អដ្ឋកថាចរិយា បតាហុ – តាឡិន្ទ្រយា មិតមាតោ ចិយ, មហាតុលាយ ធារយមាតោ ចិយ ច, អារម្មណំ មិតតិ បឌាតាតីតិ មតោតិ៑ តទេច មតតលក្ខណេ ឰន្ទដ្ឋំ ការេទតីតិ ឰន្ទ្រិយំ៑ មតោច ឰន្ទ្រិយំ មតិន្ទ្រិយំ៑ ហេដ្ឋា វុត្តចិត្ថារស្សេចតំ វេទចតំ៑

បីតិសោមតស្សសម្បយោគតោ សោភតំ មតោ អស្សាតិ សុមតោ៑ សុមតស្ស ភាចោ សោមតស្សំ៑ សាតលក្ខណេ ឰន្ទដ្ឋំ ការេទតីតិ ឰន្ទ្រិយំ៑ សោមតស្សមេច ឰន្ទ្រិយំ សោមតស្សិន្ទ្រិយំ៑ ហេដ្ឋា វុត្តវេទតាយេចតំ វេទចតំ៑

ឌីចន្តិ តេត តំសម្បយុត្តកា ធម្មាតិ ឌីចិតំ៑ អតុបាលតលក្ខណេ ឰន្ទដ្ឋំ ការេទតីតិ ឰន្ទ្រិយំ៑ ឌីចិតមេច ឰន្ទ្រិយំ ឌីចិតិន្ទ្រិយំ៑ តំ បចត្តសត្តតាធិបតេយ្យំ ហោតិ៑ លក្ខណាឌីហិ បត អត្តតា អចិតិភុត្តានំ ធម្មានំ អតុបាលតលក្ខណំ ឌីចិតិន្ទ្រិយំ, តេសំ បចត្តតរសំ, តេសំយេច ឋបតបច្ចុបដ្ឋានំ, យាបយិតព្វធម្មបទដ្ឋានំ៑ សន្តេបិ ច អតុបាលតលក្ខណាឌិម្ហិ សកក្ខណេ អត្ថិក្ខណេយេច តំ តេ ធម្មេ

ᩋᨶᩩᨸᩣᩃᩮᨲᩥ ᩏᨴᨠᩴ ᩅᩥᨿ ᩏᨸ᩠ᨸᩃᩣᨴᩦᨶᩥ, ᨿᨳᩣᩈᨠᩴᨸᨧ᩠ᨧᨿᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮᨸᩥ ᨧ ᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᨸᩣᩃᩮᨲᩥ ᨵᩣᨲᩦ ᩅᩥᨿ ᨠᩩᨾᩣᩁᩴ, ᩈᨿᩴᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨲᨵᨾ᩠ᨾᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩮᨶᩮᩅ ᨧ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ ᨶᩥᨿᩣᨾᨠᩮᩣ ᩅᩥᨿ, ᨶ ᨽᨦ᩠ᨣᨲᩮᩣ ᩏᨴ᩠ᨵᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨿᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨧ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨿᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᩋᨽᩣᩅᩣ, ᨶ ᨽᨦ᩠ᨣᨠ᩠ᨡᨱᩮ ᨮᨸᩮᨲᩥ ᩈᨿᩴ ᨽᩥᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᨲ᩠ᨲᩣ ᨡᩦᨿᨾᩣᨶᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᩅᨭ᩠ᨭᩥᩈᩥᨶᩮᩉᩮᩣ ᨴᩦᨸᩈᩥᨡᩴ᪨ ᨶ ᨧ ᩋᨶᩩᨸᩣᩃᨶᨸᩅᨲ᩠ᨲᨶᨭ᩠ᨮᨸᨶᩣᨶᩩᨽᩣᩅᩅᩥᩁᩉᩥᨲᩴ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᨠ᩠ᨡᨱᩮ ᨲᩔ ᨲᩔ ᩈᩣᨵᨶᨲᩮᩣᨲᩥ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩴ᪨

ᨾᨣ᩠ᨣᨦ᩠ᨣᩁᩣᩈᩥᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᨴᩔᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥ᪨ ᩋᨽᩥᨶᩥᩁᩮᩣᨸᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨦ᩠ᨠᨸ᩠ᨸᩮᩣ, ᨸᨣ᩠ᨣᩉᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩅᩣᨿᩣᨾᩮᩣ, ᩏᨸᨭ᩠ᨮᩣᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨲᩥ, ᩋᩅᩥᨠ᩠ᨡᩮᨸᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾᩣᨵᩦᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᩅᨧᨶᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᨸᨶ ᩈᨾ᩠ᨾᩣ ᨸᩔᨲᩥ, ᩈᨾ᩠ᨾᩣ ᩅᩣ ᨲᩣᨿ ᨸᩔᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥ᪨ ᩈᨾ᩠ᨾᩣ ᩈᨦ᩠ᨠᨸ᩠ᨸᩮᨲᩥ, ᩈᨾ᩠ᨾᩣ ᩅᩣ ᨲᩮᨶ ᩈᨦ᩠ᨠᨸ᩠ᨸᩮᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨦ᩠ᨠᨸ᩠ᨸᩮᩣ᪨ ᩈᨾ᩠ᨾᩣ ᩅᩣᨿᨾᨲᩥ, ᩈᨾ᩠ᨾᩣ ᩅᩣ ᨲᩮᨶ ᩅᩣᨿᨾᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩅᩣᨿᩣᨾᩮᩣ᪨ ᩈᨾ᩠ᨾᩣ ᩈᩁᨲᩥ, ᩈᨾ᩠ᨾᩣ ᩅᩣ ᨲᩣᨿ ᩈᩁᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨲᩥ᪨ ᩈᨾ᩠ᨾᩣ ᩈᨾᩣᨵᩥᨿᨲᩥ, ᩈᨾ᩠ᨾᩣ ᩅᩣ ᨲᩮᨶ ᩈᨾᩣᨵᩥᨿᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾᩣᨵᩥ᪨ ᩋᨸᩥᨧ, ᨸᩈᨲ᩠ᨳᩣ ᩈᩩᨶ᩠ᨴᩁᩣ ᩅᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩦᨲᩥ᪨ ᩑᩅᨾ᩠ᨸᩥ ᨶᩮᩈᩴ ᩅᨧᨶᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣᨴᩦᨶᩥ ᨸᨶ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩮᩅ᪨

ᨻᩃᩁᩣᩈᩥᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

ᩈᨴ᩠ᨵᩣᨻᩃᩣᨴᩦᩈᩩᨸᩥ ᩈᨴ᩠ᨵᩣᨴᩦᨶᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨳᩣᨶᩮᩅ᪨ ᩋᨠᨾ᩠ᨸᩥᨿᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨸᨶ ᨻᩃᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣᨶᩥ᪨ ᩑᩅᨾᩮᨲᩮᩈᩩ ᩋᩔᨴ᩠ᨵᩥᨿᩮ ᨶ ᨠᨾ᩠ᨸᨲᩦᨲᩥ ᩈᨴ᩠ᨵᩣᨻᩃᩴ᪨ ᨠᩮᩣᩈᨩ᩠ᨩᩮ ᨶ ᨠᨾ᩠ᨸᨲᩦᨲᩥ ᩅᩦᩁᩥᨿᨻᩃᩴ᪨ ᨾᩩᨭ᩠ᨮᩔᨧ᩠ᨧᩮ ᨶ ᨠᨾ᩠ᨸᨲᩦᨲᩥ ᩈᨲᩥᨻᩃᩴ᪨ ᩏᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩮ ᨶ ᨠᨾ᩠ᨸᨲᩦᨲᩥ ᩈᨾᩣᨵᩥᨻᩃᩴ᪨ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨿ ᨶ ᨠᨾ᩠ᨸᨲᩦᨲᩥ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨻᩃᩴ᪨ ᩋᩉᩥᩁᩥᨠᩮ ᨶ ᨠᨾ᩠ᨸᨲᩦᨲᩥ ᩉᩥᩁᩦᨻᩃᩴ᪨ ᩋᨶᩮᩣᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᩮ ᨶ ᨠᨾ᩠ᨸᨲᩦᨲᩥ ᩒᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᨻᩃᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩋᨿᩴ ᩏᨽᨿᨸᨴᩅᩈᩮᨶ ᩋᨲ᩠ᨳᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨸᩩᩁᩥᨾᩣᨶᩥ ᨸᨬ᩠ᨧ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣᨴᩦᩉᩥ ᨸᨠᩣᩈᩥᨲᩣᨶᩮᩅ᪨ ᨸᨧ᩠ᨨᩥᨾᩮᩈᩩ ᨴ᩠ᩅᩦᩈᩩ ᨠᩣᨿᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᩣᨴᩦᩉᩥ ᩉᩥᩁᩥᨿᨲᩦᨲᩥ ᩉᩥᩁᩦ; ᩃᨩ᩠ᨩᩣᨿᩮᨲᩴ ᩋᨵᩥᩅᨧᨶᩴ᪨ ᨲᩮᩉᩥ ᩑᩅ ᩒᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᨲᩦᨲᩥ ᩒᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᩴ; ᨸᩣᨸᨲᩮᩣ ᩏᨻ᩠ᨻᩮᨣᩔᩮᨲᩴ ᩋᨵᩥᩅᨧᨶᩴ᪨ ᨲᩮᩈᩴ ᨶᩣᨶᩣᨠᩁᨱᨴᩦᨸᨶᨲ᩠ᨳᩴ ‘ᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩋᨵᩥᨸᨲᩥ ᩃᨩ᩠ᨩᩣ ᨽᨿᩃᨠ᩠ᨡᨱᩮᨶ ᨧᩣ’ᨲᩥ ᩍᨴᩴ ᨾᩣᨲᩥᨠᩴ ᨮᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨿᩴ ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᨠᨳᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ᪨

ᩋᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣ ᩉᩥᩁᩦ ᨶᩣᨾ; ᨻᩉᩥᨴ᩠ᨵᩣᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩒᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᩴ ᨶᩣᨾ᪨ ᩋᨲ᩠ᨲᩣᨵᩥᨸᨲᩥ ᩉᩥᩁᩦ ᨶᩣᨾ; ᩃᩮᩣᨠᩣᨵᩥᨸᨲᩥ ᩒᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᩴ ᨶᩣᨾ᪨ ᩃᨩ᩠ᨩᩣᩈᨽᩣᩅᩈᨱ᩠ᨮᩥᨲᩣ ᩉᩥᩁᩦ ᨶᩣᨾ; ᨽᨿᩈᨽᩣᩅᩈᨱ᩠ᨮᩥᨲᩴ ᩒᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᩴ ᨶᩣᨾ᪨ ᩈᨸ᩠ᨸᨲᩥᩔᩅᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣ ᩉᩥᩁᩦ ᨶᩣᨾ; ᩅᨩ᩠ᨩᨽᩦᩁᩩᨠᨽᨿᨴᩔᩣᩅᩥᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ ᩒᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᩴ ᨶᩣᨾ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩉᩥᩁᩥᩴ ᨧᨲᩪᩉᩥ ᨠᩣᩁᨱᩮᩉᩥ ᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨸᩮᨲᩥ – ᨩᩣᨲᩥᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᩅᩣ, ᩅᨿᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᩅᩣ, ᩈᩪᩁᨽᩣᩅᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᩅᩣ, ᨻᩣᩉᩩᩈᨧ᩠ᨧᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᩅᩣ᪨ ᨠᨳᩴ? ‘ᨸᩣᨸᨠᩁᨱᩴ ᨶᩣᨾᩮᨲᩴ ᨶ ᨩᩣᨲᩥᩈᨾ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩣᨶᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᩴ, ᩉᩦᨶᨩᨧ᩠ᨧᩣᨶᩴ ᨠᩮᩅᨭ᩠ᨭᩣᨴᩦᨶᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᩴ᪨ ᨾᩣᨴᩥᩈᩔ ᨩᩣᨲᩥᩈᨾ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩔ ᩍᨴᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᩣᨲᩩᩴ ᨶ ᨿᩩᨲ᩠ᨲ’ᨶ᩠ᨲᩥ, ᩑᩅᩴ ᨲᩣᩅ ᨩᩣᨲᩥᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩣᨱᩣᨲᩥᨸᩣᨲᩣᨴᩥᨸᩣᨸᩴ ᩋᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩉᩥᩁᩥᩴ ᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨸᩮᨲᩥ᪨ ᨲᨳᩣ ‘ᨸᩣᨸᨠᩁᨱᩴ ᨶᩣᨾᩮᨲᩴ ᨴᩉᩁᩮᩉᩥ ᨠᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᩴ, ᨾᩣᨴᩥᩈᩔ ᩅᨿᩮ ᨮᩥᨲᩔ ᩍᨴᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᩣᨲᩩᩴ ᨶ ᨿᩩᨲ᩠ᨲ’ᨶ᩠ᨲᩥ, ᩑᩅᩴ ᩅᨿᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩣᨱᩣᨲᩥᨸᩣᨲᩣᨴᩥᨸᩣᨸᩴ ᩋᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩉᩥᩁᩥᩴ

សមុដ្ឋាបេតិ។ តថា ‘បាបកម្មំ នាមេតំ ទុព្ពលជាតិកានំ កម្មំ, ន សូរភាវានំ, មាទិសស្ស សូរភាវសម្បន្នស្ស ឥទំ កម្មំ កាតុំ ន យុត្ត’ន្តិ, ឯវំ សូរភាវំ បច្ចវេក្ខិត្វា បាណាតិបាតាទិបាបំ អករោន្តោ ហិរិំ សមុដ្ឋាបេតិ។ តថា ‘បាបកម្មំ នាមេតំ អន្ធពាលានំ កម្មំ, ន បណ្ឌិតានំ, មាទិសស្ស បណ្ឌិតស្ស ពហុស្សុតស្ស ឥទំ កម្មំ កាតុំ ន យុត្ត’ន្តិ, ឯវំ ពាហុសច្ចំ បច្ចវេក្ខិត្វា បាណាតិបាតាទិបាបំ អករោន្តោ ហិរិំ សមុដ្ឋាបេតិ។ ឯវំ អជ្ឈត្តសមុដ្ឋានំ ហិរិំ ចតូហិ ការណេហិ សមុដ្ឋាបេតិ។ សមុដ្ឋាបេត្វា ច បន អត្តនោ ចិត្តេ ហិរិំ បវេសេត្វា បាបកម្មំ ន ករោតិ។ ឯវំ អជ្ឈត្តសមុដ្ឋានា ហិរី នាម ហោតិ។

កថំ ពហិទ្ធាសមុដ្ឋានំ ឱត្តប្បំ នាម? សចេ ត្វំ បាបកម្មំ ករិស្សសិ ចតូសុ បរិសាសុ គរហប្បត្តោ ភវិស្សសិ។

គរហិស្សន្តិ តំ វិញ្ញូ, អសុចិំ នាគរិកោ យថា;

វជ្ជិតោ សីលវន្តេហិ, កថំ ភិក្ខុ ករិស្សសីតិ។

ឯវំ បច្ចវេក្ខន្តោ ហិ ពហិទ្ធាសមុដ្ឋិតេន ឱត្តប្បេន បាបកម្មំ ន ករោតិ។ ឯវំ ពហិទ្ធាសមុដ្ឋានំ ឱត្តប្បំ នាម ហោតិ។

កថំ អត្តាធិបតិ ហិរី នាម? ឥធេកច្ចោ កុលបុត្តោ អត្តានំ អធិបតិំ ជេដ្ឋកំ កត្វា ‘មាទិសស្ស សទ្ធាបព្វជិតស្ស ពហុស្សុតស្ស ធុតង្គធរស្ស ន យុត្តំ បាបកម្មំ កាតុ’ន្តិ បាបំ ន ករោតិ។ ឯវំ អត្តាធិបតិ ហិរី នាម ហោតិ។ តេនាហ ភគវា – “សោ អត្តានំយេវ អធិបតិំ ជេដ្ឋកំ ករិត្វា អកុសលំ បជហតិ កុសលំ ភាវេតិ, សាវជ្ជំ បជហតិ អនវជ្ជំ ភាវេតិ, សុទ្ធមត្តានំ បរិហរតី”តិ (អ។ និ។ ៣។៤០)។

កថំ លោកាធិបតិ ឱត្តប្បំ នាម? ឥធេកច្ចោ កុលបុត្តោ លោកំ អធិបតិំ ជេដ្ឋកំ កត្វា បាបកម្មំ ន ករោតិ។ យថាហ – “មហា ខោ បនាយំ លោកសន្និវាសោ។ មហន្តស្មិំ ខោ បន លោកសន្និវាសេ សន្តិ សមណព្រាហ្មណា ឥទ្ធិមន្តោ ទិព្វចក្ខុកា បរចិត្តវិទុនោ, តេ ទូរតោបិ បស្សន្តិ, អាសន្នាបិ ន ទិស្សន្តិ, ចេតសាបិ ចិត្តំ បជានន្តិ, តេបិមំ ឯវំ ជានិស្សន្តិ ‘បស្សថ ភោ ឥមំ កុលបុត្តំ, សទ្ធា អគារស្មា អនគារិយំ បព្វជិតោ សមានោ វោកិណ្ណោ វិហរតិ បាបកេហិ អកុសលេហិ ធម្មេហី’តិ។ សន្តិ ទេវតា ឥទ្ធិមន្តិនិយោ ទិព្វចក្ខុកា បរចិត្តវិទុនិយោ។ តា ទូរតោបិ បស្សន្តិ, អាសន្នាបិ ន ទិស្សន្តិ, ចេតសាបិ ចិត្តំ បជានន្តិ, តាបិ មំ ឯវំ ជានិស្សន្តិ ‘បស្សថ ភោ ឥមំ កុលបុត្តំ, សទ្ធា អគារស្មា អនគារិយំ បព្វជិតោ សមានោ វោកិណ្ណោ វិហរតិ បាបកេហិ អកុសលេហិ ធម្មេហី’តិ… សោ លោកំយេវ អធិបតិំ ជេដ្ឋកំ កត្វា អកុសលំ បជហតិ កុសលំ ភាវេតិ, សាវជ្ជំ បជហតិ អនវជ្ជំ ភាវេតិ, សុទ្ធមត្តានំ បរិហរតី”តិ (អ។ និ។ ៣។១៤៩)។ ឯវំ លោកាធិបតិ ឱត្តប្បំ នាម ហោតិ។

លជ្ជាសភាវសណ្ឋិតា ហិរី, ភយសភាវសណ្ឋិតំ ឱត្តប្បន្តិ។ ឯត្ថ បន លជ្ជាតិ លជ្ជនាការោ; តេន សភាវេន សណ្ឋិតា ហិរី។ ភយន្តិ អបាយភយំ; តេន សភាវេន សណ្ឋិតំ ឱត្តប្បំ។ តទុភយម្បិ បាបបរិវជ្ជនេ បាកដំ ហោតិ។ ឯកច្ចោ ហិ, យថា នាម ឯកោ កុលបុត្តោ

ដ្ឋានបរិយាបន្នានីតិ ករោន្តោ លជ្ជិតព្ពយុត្តកំ ឯកំ ទិស្វា លជ្ជាការប្បត្តោ ករេយ្យ ហិរីយតោ, ឯវមេវ អជ្ឈត្តំ លជ្ជិធម្មំ ឱក្កមិត្វា បាបកម្មំ ន ករោតិ។ ឯកច្ចោ អបាយភយភីតោ ហុត្វា បាបកម្មំ ន ករោតិ។

តត្រិទំ ឧបមំ – យថា ហិ ទ្វីសុ អយោគុឡេសុ ឯកោ សីតលោ ភវេយ្យ គូថមក្ខិតោ, ឯកោ ឧណ្ហោ អាទិត្តោ។ តត្ថ បណ្ឌិតោ សីតលំ គូថមក្ខិតត្តា ជិគុច្ឆន្តោ ន គណ្ហាតិ, ឥតរំ ឌាហភយេន។ តត្ថ សីតលស្ស គូថមក្ខនជិគុច្ឆាយ អគណ្ហនំ វិយ អជ្ឈត្តំ លជ្ជិធម្មំ ឱក្កមិត្វា បាបស្ស អករណំ, ឧណ្ហស្ស ឌាហភយេន អគណ្ហនំ វិយ អបាយភយេន បាបស្ស អករណំ វេទិតព្ពំ។

សប្បតិស្សវលក្ខណា ហិរី, វជ្ជភីរុកភយទស្សាវិលក្ខណំ ឱត្តប្បន្តិ ឥទម្បិ ទ្វយំ បាបបរិវជ្ជនេ ឯវ បាកដំ ហោតិ។ ឯកច្ចោ ហិ ជាតិមហត្តបច្ចវេក្ខណា សត្ថុមហត្តបច្ចវេក្ខណា ទាយជ្ជមហត្តបច្ចវេក្ខណា សព្រហ្មចារីមហត្តបច្ចវេក្ខណាតិ ចតូហិ ការណេហិ សប្បតិស្សវលក្ខណំ ហិរិំ សមុដ្ឋាបេត្វា បាបំ ន ករោតិ។ ឯកច្ចោ អត្តានុវាទភយំ បរានុវាទភយំ ទណ្ឌភយំ ទុគ្គតិភយន្តិ ចតូហិ ការណេហិ វជ្ជភីរុកភយទស្សាវិលក្ខណំ ឱត្តប្បំ សមុដ្ឋាបេត្វា បាបំ ន ករោតិ។ តត្ថ ជាតិមហត្តបច្ចវេក្ខណាទីនិ ចេវ អត្តានុវាទភយាទីនិ ច វិត្ថារេត្វា កថេតព្ពានិ។

មូលរាសិវណ្ណនា

ន លុព្ភន្តិ ឯតេន, សយំ វា ន លុព្ភតិ, អលុព្ភនមត្តមេវ វា តន្តិ អលោភោ។ អទោសាមោហេសុបិ ឯសេវ នយោ។ តេសុ អលោភោ អារម្មណេ ចិត្តស្ស អគេធលក្ខណោ, អលគ្គនលក្ខណោ វា កមលទលេ ជលពិន្ទុ វិយ។ អបរិគ្គហរសោ មុត្តភិក្ខុ វិយ។ អនល្លីនភាវបច្ចុបដ្ឋានោ អសុចិម្ហិបតិតបុរិសោ វិយ។ អទោសោ អចណ្ឌិក្កលក្ខណោ, អវិរោធលក្ខណោ វា អនុកូលមិត្តោ វិយ។ អាឃាតវិនយរសោ បរិឡាហវិនយរសោ វា ចន្ទនំ វិយ។ សោម្មភាវបច្ចុបដ្ឋានោ បុណ្ណចន្ទោ វិយ។ អមោហោ លក្ខណាទីហិ ហេដ្ឋា បញ្ញិន្ទ្រិយបទេ វិភាវិតោ ឯវ។

ឥមេសុ បន តីសុ អលោភោ មច្ឆេរមលស្ស បដិបក្ខោ, អទោសោ ទុស្សីល្យមលស្ស, អមោហោ កុសលេសុ ធម្មេសុ អភាវនាយ បដិបក្ខោ។ អលោភោ ចេត្ថ ទានហេតុ, អទោសោ សីលហេតុ, អមោហោ ភាវនាហេតុ។ តេសុ ច អលោភេន អនធិកំ គណ្ហាតិ, លុទ្ធស្ស អធិកគ្គហណតោ។ អទោសេន អនូនំ, ទុដ្ឋស្ស ឩនគ្គហណតោ។ អមោហេន អវិបរីតំ, មូឡ្ហស្ស វិបរីតគ្គហណតោ។

អលោភេន ចេត្ថ វិជ្ជមានំ ទោសំ ទោសតោ ធារេន្តោ ទោសេ បវត្តតិ; លុទ្ធោ ហិ ទោសំ បដិច្ឆាទេតិ។ អទោសេន វិជ្ជមានំ គុណំ គុណតោ ធារេន្តោ គុណេ បវត្តតិ; ទុដ្ឋោ ហិ គុណំ មក្ខេតិ។ អមោហេន យាថាវសភាវំ យាថាវសភាវតោ ធារេន្តោ យាថាវសភាវេ បវត្តតិ។ មូឡ្ហោ ហិ 'តច្ឆំ អតច្ឆន្តិ អតច្ឆំ ច តច្ឆ'ន្តិ គណ្ហាតិ។ អលោភេន ច បិយវិប្បយោគទុក្ខំ ន ហោតិ, លុទ្ធស្ស បិយសភាវតោ បិយវិប្បយោគាសហនតោ ច។ អទោសេន អប្បិយសម្បយោគទុក្ខំ ន ហោតិ, ទុដ្ឋស្ស ហិ អប្បិយសភាវតោ

អប្បិយសម្បយោគាភាវតោ ច. អមោហេន ឥច្ឆិតាលាភទុក្ខំ ន ហោតិ, អមូឡ្ហស្ស ហិ ‘តំ កុតេត្ថ លព្ភា’តិ ឯវមាទិបច្ចវេក្ខណសម្ភវតោ (ទី. និ. ១.១៣; អ. និ. ៥.១០).

អលោភេន ចេត្ថ ជាតិទុក្ខំ ន ហោតិ, អលោភស្ស តណ្ហាបដិបក្ខតោ តណ្ហាមូលកត្តា ច ជាតិទុក្ខស្ស. អទោសេន ជរាទុក្ខំ ន ហោតិ, តិក្ខទោសស្ស ខិប្បំ ជរាសម្ភវតោ. អមោហេន មរណទុក្ខំ ន ហោតិ, សម្មោហមរណញ្ហិ ទុក្ខំ, ន ចេតំ អមូឡ្ហស្ស ហោតិ. អលោភេន ច គហដ្ឋានំ, អមោហេន បព្ពជិតានំ, អទោសេន បន សព្ពេសម្បិ សុខសំវាសតា ហោតិ.

វិសេសតោ ចេត្ថ អលោភេន បេត្តិវិសយេ ឧបបត្តិ ន ហោតិ. យេភុយ្យេន ហិ សត្តា តណ្ហាយ បេត្តិវិសយំ ឧបបជ្ជន្តិ, តណ្ហាយ ច បដិបក្ខោ អលោភោ. អទោសេន និរយេ ឧបបត្តិ ន ហោតិ. ទោសេន ហិ ចណ្ឌជាតិតាយ ទោសសទិសំ និរយំ ឧបបជ្ជន្តិ. ទោសស្ស ច បដិបក្ខោ អទោសោ. អមោហេន តិរច្ឆានយោនិយំ និព្ពត្តិ ន ហោតិ. មោហេន ហិ និច្ចសម្មូឡ្ហំ តិរច្ឆានយោនិំ ឧបបជ្ជន្តិ. មោហស្ស ច បដិបក្ខោ ច អមោហោ. ឯតេសុ ច អលោភោ រាគវសេន ឧបគមនស្ស អភាវករោ, អទោសោ ទោសវសេន អបគមនស្ស, អមោហោ មោហវសេន អមជ្ឈត្តភាវស្ស.

តីហិបិ ចេតេហិ យថាបដិបាដិយា នេក្ខម្មសញ្ញា អព្យាបាទសញ្ញា អវិហិំសាសញ្ញាតិ ឥមា តិស្សោ. អសុភសញ្ញា អប្បមាណសញ្ញា ធាតុសញ្ញាតិ ឥមា ច តិស្សោ សញ្ញាយោ ហោន្តិ. អលោភេន បន កាមសុខល្លិកានុយោគអន្តស្ស, អទោសេន អត្តកិលមថានុយោគអន្តស្ស បរិវជ្ជនំ ហោតិ; អមោហេន មជ្ឈិមាយ បដិបត្តិយា បដិបជ្ជនំ. តថា អលោភេន អភិជ្ឈាកាយគន្ថស្ស បភេទនំ ហោតិ, អទោសេន ព្យាបាទកាយគន្ថស្ស, អមោហេន សេសគន្ថទ្វយស្ស. បុរិមានិ ច ទ្វេ សតិបដ្ឋានានិ បុរិមានំ ទ្វិន្នំ អានុភាវេន, បច្ឆិមានិ បច្ឆិមស្សេវ អានុភាវេន ឥជ្ឈន្តិ.

អលោភោ ចេត្ថ អារោគ្យស្ស បច្ចយោ ហោតិ; អលុទ្ធោ ហិ លោភនីយម្បិ អសប្បាយំ ន សេវតិ, តេន អរោគោ ហោតិ. អទោសោ យោព្ពនស្ស; អទុដ្ឋោ ហិ វលិបលិតាវហេន ទោសគ្គិនា អឌយ្ហមានោ ទីឃរត្តំ យុវា ហោតិ. អមោហោ ទីឃាយុកតាយ; អមូឡ្ហោ ហិ ហិតាហិតំ ញត្វា អហិតំ បរិវជ្ជេន្តោ ហិតញ្ច បដិសេវមានោ ទីឃាយុកោ ហោតិ.

អលោភោ ចេត្ថ ភោគសម្បត្តិយា បច្ចយោ ហោតិ, អលុទ្ធស្ស ហិ ចាគេន ភោគបដិលាភោ. អទោសោ មិត្តសម្បត្តិយា, មេត្តាយ មិត្តានំ បដិលាភតោ ចេវ អបរិហានតោ ច. អមោហោ អត្តសម្បត្តិយា , អមូឡ្ហោ ហិ អត្តនោ ហិតមេវ ករោន្តោ អត្តានំ សម្បាទេតិ . អលោភោ ច ទិព្ពវិហារស្ស បច្ចយោ ហោតិ, អទោសោ ព្រហ្មវិហារស្ស, អមោហោ អរិយវិហារស្ស.

អលោភេន ចេត្ថ សកបក្ខេសុ សត្តសង្ខារេសុ និព្ពុតោ ហោតិ, តេសំ វិនាសេន អភិសង្គហេតុកស្ស ទុក្ខស្ស អភាវា; អទោសេន បរបក្ខេសុ, អទុដ្ឋស្ស ហិ វេរីសុបិ វេរិសញ្ញាយ អភាវតោ; អមោហេន ឧទាសីនបក្ខេសុ, អមូឡ្ហស្ស សព្ពាភិសង្គតាយ អភាវតោ.

អលោភេន ច អនិច្ចទស្សនំ ហោតិ; លុទ្ធោ ហិ ឧបភោគាសាយ អនិច្ចម្បិ សង្ខារេ អនិច្ចតោ ន បស្សតិ។ អទោសេន ទុក្ខទស្សនំ; អទោសជ្ឈាសយោ ហិ បរិច្ចត្តអាឃាតវត្ថុបរិគ្គហោ សង្ខារេ ទុក្ខតោ បស្សតិ។ អមោហេន អនត្តទស្សនំ; អមូឡ្ហោ ហិ យាថាវគហណកុសលោ អបរិណាយកំ ខន្ធបញ្ចកំ អបរិណាយកតោ គណ្ហាតិ។ យថា ច ឯតេហិ អនិច្ចទស្សនាទីនិ ឯវមេតេបិ អនិច្ចទស្សនាទីហិ ហោន្តិ។ អនិច្ចទស្សនេន ហិ អលោភោ ហោតិ, ទុក្ខទស្សនេន អទោសោ, អនត្តទស្សនេន អមោហោ ហោតិ។ កោ ហិ នាម ‘អនិច្ចមិទ’ន្តិ សម្មា ញាត្វា តស្សត្ថាយ បិហំ ឧប្បាទេយ្យ, សង្ខារេ វា ‘ទុក្ខ’ន្តិ ជានន្តោ អបរម្បិ អច្ចន្តតិខិណំ កោធទុក្ខំ ឧប្បាទេយ្យ, អត្តសុញ្ញតញ្ច ពុជ្ឈិត្វា បុន សម្មោហមាបជ្ជេយ្យាតិ?

កម្មបថរាសិវណ្ណនា

នាភិជ្ឈាយតីតិ អនភិជ្ឈា។ កាយិកចេតសិកសុខំ ឥធលោកបរលោកហិតំ គុណានុភាវបដិលទ្ធំ កិត្តិសទ្ទញ្ច ន ព្យាបាទេតីតិ អព្យាបាទោ។ សម្មា បស្សតិ, សោភនា វា ទិដ្ឋីតិ សម្មាទិដ្ឋិ។ អលោភាទីនំយេវ តានិ នាមានិ។ ហេដ្ឋា បនេតេ ធម្មា មូលវសេន គហិតា, ឥធ កម្មបថវសេនាតិ វេទិតព្វា។

លោកបាលទុកវណ្ណនា

ហិរោត្តប្បានិបិ ហេដ្ឋា ពលវសេន គហិតានិ, ឥធ លោកបាលវសេន។ លោកញ្ហិ ឥមេ ទ្វេ ធម្មា បាលយន្តិ។ យថាហ –

“ទ្វេមេ, ភិក្ខវេ, សុក្កា ធម្មា លោកំ បាលេន្តិ។ កតមេ ទ្វេ? ហិរី ច ឱត្តប្បញ្ច។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, ទ្វេ សុក្កា ធម្មា លោកំ បាលេន្តិ។ ឥមេ ច, ភិក្ខវេ, ទ្វេ សុក្កា ធម្មា លោកំ ន បាលេយ្យុំ, នយិធ បញ្ញាយេថ មាតាតិ វា, មាតុច្ឆាតិ វា, មាតុលានីតិ វា, អាចរិយភរិយាតិ វា, គរូនំ ទារាតិ វា។ សម្ភេទំ លោកោ អគមិស្ស យថា អជេឡកា កុក្កុដសូករា សោណសិង្គាលា។ យស្មា ច ខោ, ភិក្ខវេ, ឥមេ ទ្វេ សុក្កា ធម្មា លោកំ បាលេន្តិ, តស្មា បញ្ញាយតិ មាតាតិ វា មាតុច្ឆាតិ វា មាតុលានីតិ វា អាចរិយភរិយាតិ វា គរូនំ ទារាតិ វា”តិ (អ។ និ។ ២។៩)។

បស្សទ្ធាទិយុគលវណ្ណនា

កាយស្ស បស្សម្ភនំ កាយបស្សទ្ធិ។ ចិត្តស្ស បស្សម្ភនំ ចិត្តបស្សទ្ធិ។ កាយោតិ ចេត្ថ វេទនាទយោ តយោ ខន្ធា។ ឧភោបិ បនេតា ឯកតោ កត្វា កាយចិត្តទរថវូបសមលក្ខណា កាយចិត្តបស្សទ្ធិយោ, កាយចិត្តទរថនិម្មទ្ទនរសា, កាយចិត្តានំ អបរិប្ផន្ទសីតិភាវបច្ចុបដ្ឋានា, កាយចិត្តបទដ្ឋានា។ កាយចិត្តានំ អវូបសមករឧទ្ធច្ចាទិកិលេសបដិបក្ខភូតាតិ ទដ្ឋព្វា។

កាយស្ស លហុភាវោ កាយលហុតា។ ចិត្តស្ស លហុភាវោ ចិត្តលហុតា។ តា កាយចិត្តគរុភាវវូបសមលក្ខណា, កាយចិត្តគរុភាវនិមទ្ទនរសា, កាយចិត្តានំ អទន្ធតាបច្ចុបដ្ឋានា, កាយចិត្តបទដ្ឋានា។ កាយចិត្តានំ គរុភាវករថិនមិទ្ធាទិកិលេសបដិបក្ខាតិ ទដ្ឋព្វា។

កាយស្ស មុទុភាវោ កាយមុទុតា។ ចិត្តស្ស មុទុភាវោ ចិត្តមុទុតា។ តា កាយចិត្តថទ្ធភាវវូបសមលក្ខណា, កាយចិត្តថទ្ធភាវនិមទ្ទនរសា, អប្បដិឃាតបច្ចុបដ្ឋានា, កាយចិត្តបទដ្ឋានា។ កាយចិត្តានំ ថទ្ធភាវករទិដ្ឋិមានាទិកិលេសបដិបក្ខាតិ ទដ្ឋព្វា។

កាយស្ស កម្មញ្ញភាវោ កាយកម្មញ្ញតា។ ចិត្តស្ស កម្មញ្ញភាវោ ចិត្តកម្មញ្ញតា។ តា កាយចិត្តអកម្មញ្ញភាវវូបសមលក្ខណា, កាយចិត្តានំ អកម្មញ្ញភាវនិមទ្ទនរសា, កាយចិត្តានំ អារម្មណករណសម្បត្តិបច្ចុបដ្ឋានា, កាយចិត្តបទដ្ឋានា។ កាយចិត្តានំ អកម្មញ្ញភាវករាវសេសនីវរណបដិបក្ខាតិ ទដ្ឋព្វា។ តា បសាទនីយវត្ថូសុ បសាទាវហា, ហិតកិរិយាសុ វិនិយោគក្ខមភាវាវហា សុវណ្ណវិសុទ្ធិ វិយាតិ ទដ្ឋព្វា។

កាយស្ស បាគុញ្ញភាវោ កាយបាគុញ្ញតា។ ចិត្តស្ស បាគុញ្ញភាវោ ចិត្តបាគុញ្ញតា។ តា កាយចិត្តានំ អគេលញ្ញលក្ខណា, កាយចិត្តគេលញ្ញនិមទ្ទនរសា, និរាទីនវបច្ចុបដ្ឋានា, កាយចិត្តបទដ្ឋានា។ កាយចិត្តគេលញ្ញករអស្សទ្ធិយាទិកិលេសបដិបក្ខាតិ ទដ្ឋព្វា។

កាយស្ស ឧជុកភាវោ កាយុជុកតា។ ចិត្តស្ស ឧជុកភាវោ ចិត្តុជុកតា។ តា កាយចិត្តានំ អជ្ជវលក្ខណា, កាយចិត្តកុដិលភាវនិមទ្ទនរសា, អជិម្ហតាបច្ចុបដ្ឋានា, កាយចិត្តបទដ្ឋានា។ កាយចិត្តានំ កុដិលភាវករមាយាសាឋេយ្យាទិកិលេសបដិបក្ខាតិ ទដ្ឋព្វា។

សរតីតិ សតិ។ សម្បជានាតីតិ សម្បជញ្ញំ; សមន្តតោ បការេហិ ជានាតីតិ អត្ថោ។ សាត្ថកសម្បជញ្ញំ សប្បាយសម្បជញ្ញំ គោចរសម្បជញ្ញំ អសម្មោហសម្បជញ្ញន្តិ ឥមេសំ ចតុន្នំ បភស្ស វសេន ភេទោ វេទិតព្វោ។ លក្ខណាទីនិ ច តេសំ សតិន្ទ្រិយបញ្ញិន្ទ្រិយេសុ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្វានិ។ ឥតិ ហេដ្ឋា វុត្តមេវ ឯតំ ធម្មទ្វយំ បុន ឥមស្មិំ ឋានេ ឧបការវសេន គហិតំ។

កាយបស្សទ្ធាទយោ បច្ឆិមកទុកេ សមេតីតិ សមថោ។ អនិច្ចាទិវសេន វិវិធេហិ អាការេហិ ធម្មេ បស្សតីតិ វិបស្សនា។ បញ្ញាចេសា អត្ថតោ។ ឥមេសម្បិ ទ្វិន្នំ លក្ខណាទីនិ ហេដ្ឋា វុត្តានេវ។ ឥធ បនេតេ យុគនទ្ធវសេន គហិតា។

សហជាតធម្មេ បគ្គណ្ហាតីតិ បគ្គាហោ។ ឧទ្ធច្ចសង្ខាតស្ស វិក្ខេបស្ស បដិបក្ខភាវេន ន វិក្ខេបោតិ អវិក្ខេបោ។ ឯតេសម្បិ លក្ខណាទីនិ ហេដ្ឋា វុត្តានេវ។ ឥធ បនេតំ ទ្វយំ វីរិយសមាធិយោជនត្ថាយ គហិតន្តិ វេទិតព្វំ។

ខេចាបគកចណ្ហតា

ខេ ចា បគ តស្មិំ សមយេ អញ្ញេបិ អត្ថិ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិនោ ធម្មា, ឋបេ ធម្មា កុសលាតិ ‘ឆន្ទោ ហោតិ…បេ… អធិមោក្ខោ ហោតី’តិ គ គេចលំ បឥបដិបាដិយា ក្ខន្ធា ឋបេ បនោបណ្ណាសធម្មា ឲច, អឆ ខោ ឃស្មិំ សមយេ កាយាចឥទិ តិហោតុកំ ហោមគស្សមហាកំ បធមំ អសង្ខារិកំ យហាចិត្តំ ក្ឧប្បន្នំ ហោតិ, តស្មិំ សមយេ ខេ ចា បគ អញ្ញេបិ ខេតហិខេច ឆន្ទាឌីហិ សម្បយុត្តា ហុត្វា បចត្តយាតា អត្ថិ, អត្តតោ អត្តតោ អត្ថរូបំ បច្ចយំ បដិច្ច សមុប្បន្នា រូបិកាភេចត អរូបិនោ, សភាចតោ ក្ឧបលព្ភយាតា ធម្មា សន្តេបិ ឋបេ ធម្មា កុសលា។

ឲត្តាចតា ចិត្តុប្បចសេត បាឡិយំ អារុឡ្ហេ បនោបណ្ណាសធម្មេ ឌីបេត្វា ខេចាបគកចសេត អបរេបិ គច ធម្មេ ធម្មរាជា ឌីបេតិ។ តេសុ តេសុ ហិ សុត្តបទេសុ ‘ឈន្ទោ អធិមោក្ខោ យគសិការោ តត្រមជ្ឈត្តតា ករុណា មុទិតា កាយទុច្ចរិតវិរតិ ចឌីទុច្ចរិតវិរតិ មិច្ឆាឌីចវិរតី’តិ ឋបេ គច ធម្មា បញ្ញាយន្តិ។ ឋយស្មិំ្បិ យហាចិត្តេ កត្តុកម្យតាកុសលធម្មច្ឆន្ទោ អត្ថិ, ចិត្តុប្បចសេត បគ បាឡិយំ គ អារុឡ្ហោ។ សោ ឋច ខេចាបគកចសេត កហិតោ។

អធិមោក្ខោ អត្ថិ, យគសិការោ អត្ថិ, តត្រមជ្ឈត្តតា អត្ថិ។ មេត្តាបុព្ពភាគោ អត្ថិ; សោ អទោសេ កហិតេ កហិតោ ឲច ហោតិ។ ករុណាបុព្ពភាគោ អត្ថិ, មុទិតាបុព្ពភាគោ អត្ថិ។ ក្ឧបេក្ខាបុព្ពភាគោ អត្ថិ; សោ បគ តត្រមជ្ឈត្តតាយ កហិតាយ កហិតោច ហោតិ។ សម្មាចាចា អត្ថិ, សម្មាកម្មន្តោ អត្ថិ។ សម្មាអាឌីចោ អត្ថិ; ចិត្តុប្បចសេត បគ បាឡិយំ គ អារុឡ្ហោ។ សោបិ ឋច ខេចាបគកចសេត កហិតោ។

ឋមេសុ បគ គចសុ ឈន្ទោ អធិមោក្ខោ យគសិការោ តត្រមជ្ឈត្តតាតិ ឋបេ ចត្តារោច ឲកក្ខណេ លព្ភន្តិ, សេសា គាគាក្ខណេ។ ឃទា ហិ ឋយិគា ចិត្តេគ មិច្ឆាចាចំ បជហតិ, ចិរតិចសេត សម្មាចាចំ បូរេតិ, តទា ឈន្ទាទយោ ចត្តារោ, សម្មាចាចា ចាតិ ឋបេ បញ្ច ឲកក្ខណេ លព្ភន្តិ។ ឃទា មិច្ឆាកម្មន្តំ បជហតិ, ចិរតិចសេត សម្មាកម្មន្តំ បូរេតិ…បេ… មិច្ឆាអាឌីចំ បជហតិ, ចិរតិចសេត សម្មាអាឌីចំ បូរេតិ…បេ… ឃទា ករុណាយ បរិកម្មំ កេរោតិ…បេ… ឃទា មុទិតាយ បរិកម្មំ កេរោតិ, តទា ឈន្ទាទយោ ចត្តារោ, មុទិតាបុព្ពភាគោ ចាតិ ឋបេ បញ្ច ឲកក្ខណេ លព្ភន្តិ។ ឋតោ បគ មុញ្ចិត្វា, ឌាគំ ទេគ្តស្ស សីលំ បូរេគ្តស្ស ខោគេ កម្មំ កេរោគ្តស្ស ចត្តារិ អបណ្ណកង្គាគេច លព្ភន្តិ។

ឲចខេតេសុ គចសុ ខេចាបគកធម្មេសុ ‘ឈន្ទោ’តិ កត្តុកម្យតាខេតំ អធិចចនំ។ តស្មា សោ កត្តុកម្យតាលក្ខណោ ឈន្ទោ, អារម្មណបរិយេសនរសោ, អារម្មណេន អត្ថិកតាបច្ចុបដ្ឋានោ ៍ តទេចស្ស បទដ្ឋានំ ៍ អារម្មណស្ស កហណេ ចាយំ ចេតសោ ហត្ថប្បសារណំ ចិយ ទដ្ឋព្វោ។

អធិមុច្ចនំ 'អធិមោក្ខោ'។ សោ សន្និដ្ឋានលក្ខណោ, អសំសប្បនរសោ, និច្ឆយបច្ចុបដ្ឋានោ សន្និដ្ឋាតព្ពធម្មបទដ្ឋានោ។ អារម្មណេ និច្ចលភាវេន ឥន្ទខីលោ វិយ ទដ្ឋព្ពោ។

កិរិយា ការោ, មនស្មិំ ការោ 'មនសិការោ'។ បុរិមមនតោ វិសទិសំ មនំ ករោតីតិបិ មនសិការោ។ ស្វាយំ អារម្មណបដិបាទកោ វីថិបដិបាទកោ ជវនបដិបាទកោតិ តិប្បការោ។ តត្ថ អារម្មណបដិបាទកោ មនស្មិំ ការោតិ មនសិការោ។ សោ សារណលក្ខណោ, សម្បយុត្តានំ អារម្មណេ សម្បយោជនរសោ, អារម្មណាភិមុខភាវបច្ចុបដ្ឋានោ, សង្ខារក្ខន្ធបរិយាបន្នោ។ អារម្មណបដិបាទកត្តេន សម្បយុត្តានំ សារថិ វិយ ទដ្ឋព្ពោ។ វីថិបដិបាទកោតិ បន បញ្ចទ្វារាវជ្ជនស្សេតំ អធិវចនំ។ ជវនបដិបាទកោតិ មនោទ្វារាវជ្ជនស្ស។ ន តេ ឥធ អធិប្បេតា។

តេសុ ធម្មេសុ មជ្ឈត្តតា 'តត្រមជ្ឈត្តតា'។ សា ចិត្តចេតសិកានំ សមវាហិតលក្ខណា, ឩនាធិកតានិវារណរសា, បក្ខបាតុបច្ឆេទនរសា វា; មជ្ឈត្តភាវបច្ចុបដ្ឋានា។ ចិត្តចេតសិកានំ អជ្ឈុបេក្ខនភាវេន សមប្បវត្តានំ អាជានីយានំ អជ្ឈុបេក្ខកសារថិ វិយ ទដ្ឋព្ពា។

'ករុណាមុទិតា' ព្រហ្មវិហារនិទ្ទេសេ អាវិ ភវិស្សន្តិ។ កេវលញ្ហិ តា អប្បនប្បត្តា រូបាវចរា, ឥធ កាមាវចរាតិ អយមេវ វិសេសោ។

កាយទុច្ចរិតតោ វិរតិ 'កាយទុច្ចរិតវិរតិ'។ ឯស នយោ សេសេសុបិ។ លក្ខណាទិតោ បនេតា តិស្សោបិ កាយទុច្ចរិតាទិវត្ថូនំ អវីតិក្កមលក្ខណា; អមទ្ទនលក្ខណាតិ វុត្តំ ហោតិ។ កាយទុច្ចរិតាទិវត្ថុតោ សង្កោចនរសា, អកិរិយបច្ចុបដ្ឋានា, សទ្ធាហិរោត្តប្បអប្បិច្ឆតាទិគុណបទដ្ឋានា។ បាបកិរិយតោ ចិត្តស្ស វិមុខភាវភូតាតិ ទដ្ឋព្ពា។

ឥតិ ផស្សាទីនិ ឆប្បញ្ញាស យេវាបនកវសេន វុត្តានិ នវាតិ សព្វានិបិ ឥមស្មិំ ធម្មុទ្ទេសវារេ បញ្ចសដ្ឋិ ធម្មបទានិ ភវន្តិ។ តេសុ ឯកក្ខណេ កទាចិ ឯកសដ្ឋិ ភវន្តិ, កទាចិ សមសដ្ឋិ។ តានិ ហិ សម្មាវាចាទីនំ វិរតីនំ វសេន ឆប្បត្តិយំ បញ្ចសុ ឋានេសុ ឯកសដ្ឋិ ភវន្តិ។ តេហិ មុត្តេ ឯកស្មិំ ឋានេ សមសដ្ឋិ ភវន្តិ។ ធម្មតោ បន យេវាបនកេ វិសុំ គហេត្វា យេវាបនកវសេន ឯកតោ គហិតានិ ឆប្បញ្ញាសេវ ហោន្តិ។ អគ្គហិតគ្គហណេន បនេត្ថ ផស្សបញ្ចកំ, វិតក្កោ វិចារោ បីតិ ចិត្តេកគ្គតា, បញ្ចិន្ទ្រិយានិ, ហិរិពលំ ឱត្តប្បពលន្តិ ទ្វេ ពលានិ, អលោភោ អទោសោតិ ទ្វេ មូលានិ, កាយបស្សទ្ធិចិត្តបស្សទ្ធិអាទយោ ទ្វាទស ធម្មាតិ សមតិំស ធម្មា ហោន្តិ។

តេសុ សមតិំសាយ ធម្មេសុ អដ្ឋារស ធម្មា អវិភត្តិកា ហោន្តិ, ទ្វាទស សវិភត្តិកា។ កតមេ អដ្ឋារស? ផស្សោ សញ្ញា ចេតនា វិចារោ បីតិ ជីវិតិន្ទ្រិយំ, កាយបស្សទ្ធិអាទយោ ទ្វាទស ធម្មាតិ ឥមេ អដ្ឋារស អវិភត្តិកា។ វេទនា ចិត្តំ វិតក្កោ ចិត្តេកគ្គតា, សទ្ធិន្ទ្រិយំ វីរិយិន្ទ្រិយំ សតិន្ទ្រិយំ បញ្ញិន្ទ្រិយំ, ហិរិពលំ ឱត្តប្បពលំ, អលោភោ អទោសោតិ ឥមេ ទ្វាទស ធម្មា សវិភត្តិកា។ តេសុ សត្ត ធម្មា ទ្វីសុ ឋានេសុ វិភត្តា, ឯកោ តីសុ, ទ្វេ ចតូសុ, ឯកោ ឆសុ, ឯកោ សត្តសុ ឋានេសុ វិភត្តោ។

ᨠᩥᩴ? ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᨠᨣ᩠ᨣᩣ ᩈᨴ᩠ᨵᩣ ᩉᩥᩁᩦ ᩒᨲ᩠ᨲᨷ᩠ᨷᩴ ᩋᩃᩮᩣᨽᩮᩣ ᩋᨴᩮᩣᩈᩮᩣᨲᩥ ᩍᨾᩮ ᩈᨲ᩠ᨲ ᨴ᩠ᩅᩦᩈᩩ ᨮᩣᨶᩮᩈᩩ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᩣ᪈

ᩑᨲᩮᩈᩩ ᩉᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨲᩣᩅ ᨹᩔᨷᨬ᩠ᨧᨠᩴ ᨷᨲ᩠ᩅᩤ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩣᨶᩥ ᨷᨲ᩠ᩅᩤ ᨾᨶᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᨶ᩠ᨲᩥ᪈ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᨠᨣ᩠ᨣᩣ ᨫᩣᨶᨦ᩠ᨣᩣᨶᩥ ᨷᨲ᩠ᩅᩤ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᨠᨣ᩠ᨣᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᨾᨣ᩠ᨣᨦ᩠ᨣᩣᨶᩥ ᨷᨲ᩠ᩅᩤ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾᩣᨵᩦᨲᩥ᪈ ᩈᨴ᩠ᨵᩣ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩣᨶᩥ ᨷᨲ᩠ᩅᩤ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ, ᨻᩃᩣᨶᩥ ᨷᨲ᩠ᩅᩤ ᩈᨴ᩠ᨵᩣᨻᩃᨶ᩠ᨲᩥ᪈ ᩉᩥᩁᩦ ᨻᩃᩣᨶᩥ ᨷᨲ᩠ᩅᩤ ᩉᩥᩁᩥᨻᩃᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ, ᩃᩮᩣᨠᨷᩣᩃᨴᩩᨠᩴ ᨷᨲ᩠ᩅᩤ ᩉᩥᩁᩦᨲᩥ᪈ ᩒᨲ᩠ᨲᨷ᩠ᨷᩮᨷᩥ ᩑᩈᩮᩅ ᨶᨿᩮᩣ᪈ ᩋᩃᩮᩣᨽᩮᩣ ᨾᩪᩃᩴ ᨷᨲ᩠ᩅᩤ ᩋᩃᩮᩣᨽᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᨠᨾ᩠ᨾᨷᨳᩴ ᨷᨲ᩠ᩅᩤ ᩋᨶᨽᩥᨩ᩠ᨫᩣᨲᩥ᪈ ᩋᨴᩮᩣᩈᩮᩣ ᨾᩪᩃᩴ ᨷᨲ᩠ᩅᩤ ᩋᨴᩮᩣᩈᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᨠᨾ᩠ᨾᨷᨳᩴ ᨷᨲ᩠ᩅᩤ ᩋᨻ᩠ᨿᩣᨷᩣᨴᩮᩣᨲᩥ᪈ ᩍᨾᩮ ᩈᨲ᩠ᨲ ᨴ᩠ᩅᩦᩈᩩ ᨮᩣᨶᩮᩈᩩ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᩣ᪈

ᩅᩮᨴᨶᩣ ᨷᨶ ᨹᩔᨷᨬ᩠ᨧᨠᩴ ᨷᨲ᩠ᩅᩤ ᩅᩮᨴᨶᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ, ᨫᩣᨶᨦ᩠ᨣᩣᨶᩥ ᨷᨲ᩠ᩅᩤ ᩈᩩᨡᨶ᩠ᨲᩥ, ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩣᨶᩥ ᨷᨲ᩠ᩅᩤ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᨶ᩠ᨲᩥ᪈ ᩑᩅᩴ ᩑᨠᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ ᨲᩦᩈᩩ ᨮᩣᨶᩮᩈᩩ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣ᪈

ᩅᩦᩁᩥᨿᩴ ᨷᨶ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩣᨶᩥ ᨷᨲ᩠ᩅᩤ ᩅᩦᩁᩥᨿᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨾᨣ᩠ᨣᨦ᩠ᨣᩣᨶᩥ ᨷᨲ᩠ᩅᩤ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩅᩤᨿᩤᨾᩮᩣᨲᩥ, ᨻᩃᩣᨶᩥ ᨷᨲ᩠ᩅᩤ ᩅᩦᩁᩥᨿᨻᩃᨶ᩠ᨲᩥ, ᨷᩥᨭ᩠ᨮᩥᨴᩩᨠᩴ ᨷᨲ᩠ᩅᩤ ᨷᨣ᩠ᨣᩣᩉᩮᩣᨲᩥ᪈ ᩈᨲᩥᨷᩥ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩣᨶᩥ ᨷᨲ᩠ᩅᩤ ᩈᨲᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ, ᨾᨣ᩠ᨣᨦ᩠ᨣᩣᨶᩥ ᨷᨲ᩠ᩅᩤ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨲᩦᨲᩥ, ᨻᩃᩣᨶᩥ ᨷᨲ᩠ᩅᩤ ᩈᨲᩥᨻᩃᨶ᩠ᨲᩥ, ᨷᩥᨭ᩠ᨮᩥᨴᩩᨠᩴ ᨷᨲ᩠ᩅᩤ ᩈᨲᩥ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ᪈ ᩑᩅᩴ ᩍᨾᩮ ᨴ᩠ᩅᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨧᨲᩪᩈᩩ ᨮᩣᨶᩮᩈᩩ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᩣ᪈

ᩈᨾᩣᨵᩥ ᨷᨶ ᨫᩣᨶᨦ᩠ᨣᩣᨶᩥ ᨷᨲ᩠ᩅᩤ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔᩮᨠᨣ᩠ᨣᨲᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩣᨶᩥ ᨷᨲ᩠ᩅᩤ ᩈᨾᩣᨵᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᨶ᩠ᨲᩥ, ᨾᨣ᩠ᨣᨦ᩠ᨣᩣᨶᩥ ᨷᨲ᩠ᩅᩤ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾᩣᨵᩦᨲᩥ᪈ ᨻᩃᩣᨶᩥ ᨷᨲ᩠ᩅᩤ ᩈᨾᩣᨵᩥᨻᩃᨶ᩠ᨲᩥ, ᨷᩥᨭ᩠ᨮᩥᨴᩩᨠᩴ ᨷᨲ᩠ᩅᩤ ᩈᨾᨳᩮᩣ ᩋᩅᩥᨠ᩠ᨡᩮᨷᩮᩣᨲᩥ᪈ ᩑᩅᨾᨿᩴ ᩑᨠᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ ᨨᩈᩩ ᨮᩣᨶᩮᩈᩩ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣ᪈

ᨷᨬ᩠ᨬᩣ ᨷᨶ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩣᨶᩥ ᨷᨲ᩠ᩅᩤ ᨷᨬ᩠ᨬᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ, ᨾᨣ᩠ᨣᨦ᩠ᨣᩣᨶᩥ ᨷᨲ᩠ᩅᩤ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩦᨲᩥ, ᨻᩃᩣᨶᩥ ᨷᨲ᩠ᩅᩤ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨻᩃᨶ᩠ᨲᩥ, ᨾᩪᩃᩣᨶᩥ ᨷᨲ᩠ᩅᩤ ᩋᨾᩮᩣᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨠᨾ᩠ᨾᨷᨳᩴ ᨷᨲ᩠ᩅᩤ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩦᨲᩥ, ᨷᩥᨭ᩠ᨮᩥᨴᩩᨠᩴ ᨷᨲ᩠ᩅᩤ ᩈᨾ᩠ᨷᨩᨬ᩠ᨬᩴ ᩅᩥᨷᩔᨶᩣᨲᩥ᪈ ᩑᩅᩴ ᩑᨠᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩈᩩ ᨮᩣᨶᩮᩈᩩ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣ᪈

ᩈᨧᩮ ᨷᨶ ᨠᩮᩣᨧᩥ ᩅᨴᩮᨿ᩠ᨿ – ‘ᩑᨲ᩠ᨳ ᩋᨷᩩᨻ᩠ᨻᩴ ᨶᩣᨾ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᨣᩉᩥᨲᨾᩮᩅ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩤ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨮᩣᨶᩮ ᨷᨴᩴ ᨷᩪᩁᩥᨲᩴ, ᩋᨶᨶᩩᩈᨶ᩠ᨵᩥᨠᩣ ᨠᨳᩣ ᩏᨷ᩠ᨷᨭᩥᨷᩣᨭᩥᨿᩣ ᨧᩮᩣᩁᩮᩉᩥ ᩋᩣᨽᨲᨽᨱ᩠ᨯᩈᨴᩥᩈᩣ, ᨣᩮᩣᨿᩪᨳᩮᨶ ᨣᨲᨾᨣ᩠ᨣᩮ ᩋᩣᩃᩩᩊᩥᨲᨲᩥᨱᩈᨴᩥᩈᩣ ᩋᨩᩣᨶᩥᨲ᩠ᩅᩤ ᨠᨳᩥᨲᩣ’ᨲᩥ, ᩈᩮᩣ ‘ᨾᩣᩉᩮᩅ’ᨶ᩠ᨲᩥ ᨷᨭᩥᩈᩮᨵᩮᨲ᩠ᩅᩤ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ – ‘ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣᨶᩴ ᨴᩮᩈᨶᩣ ᩋᨶᨶᩩᩈᨶ᩠ᨵᩥᨠᩣ ᨶᩣᨾ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᩈᩣᨶᩩᩈᨶ᩠ᨵᩥᨠᩣ ᨧ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪈ ᩋᨩᩣᨶᩥᨲ᩠ᩅᩤ ᨠᨳᩥᨲᩣᨷᩥ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᩈᨻ᩠ᨻᩣ ᨩᩣᨶᩥᨲ᩠ᩅᩤ ᨠᨳᩥᨲᩣᨿᩮᩅ᪈ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣ ᩉᩥ ᨲᩮᩈᩴ ᨲᩮᩈᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ, ᨲᩴ ᨬᨲ᩠ᩅᩤ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᩅᩈᩮᨶ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᩣᩉᩁᩣᨷᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᨭ᩠ᨮᩣᩁᩈ ᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᩑᨠᨠᩥᨧ᩠ᨧᩣᨲᩥ ᨬᨲ᩠ᩅᩤ ᩑᨠᨠᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨮᩣᨶᩮ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᩣᩉᩁᩣᨷᩮᩈᩥ᪈ ᩈᨲ᩠ᨲ ᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᨴ᩠ᩅᩮᨴ᩠ᩅᩮᨠᩥᨧ᩠ᨧᩣᨲᩥ ᨬᨲ᩠ᩅᩤ ᨴ᩠ᩅᩦᩈᩩ ᨴ᩠ᩅᩦᩈᩩ ᨮᩣᨶᩮᩈᩩ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᩣᩉᩁᩣᨷᩮᩈᩥ᪈ ᩅᩮᨴᨶᩣ ᨲᩥᨠᩥᨧ᩠ᨧᩣᨲᩥ ᨬᨲ᩠ᩅᩤ ᨲᩦᩈᩩ ᨮᩣᨶᩮᩈᩩ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᩣᩉᩁᩣᨷᩮᩈᩥ᪈ ᩅᩦᩁᩥᨿᩈᨲᩦᨶᩴ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᩣᨶᩦᨲᩥ ᨬᨲ᩠ᩅᩤ ᨧᨲᩪᩈᩩ ᨧᨲᩪᩈᩩ ᨮᩣᨶᩮᩈᩩ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᩣᩉᩁᩣᨷᩮᩈᩥ᪈ ᩈᨾᩣᨵᩥ ᨨᨠᩥᨧ᩠ᨧᩮᩣᨲᩥ ᨬᨲ᩠ᩅᩤ ᨨᩈᩩ ᨮᩣᨶᩮᩈᩩ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᩣᩉᩁᩣᨷᩮᩈᩥ᪈ ᨷᨬ᩠ᨬᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᨠᩥᨧ᩠ᨧᩣᨲᩥ ᨬᨲ᩠ᩅᩤ ᩈᨲ᩠ᨲᩈᩩ ᨮᩣᨶᩮᩈᩩ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᩣᩉᩁᩣᨷᩮᩈᩥ’᪈

ᨲᨲᩕᩥᨴᩴ ᩒᨸᨾ᩠ᨾᩴ – ᩑᨠᩮᩣ ᨠᩥᩁ ᨸᨱ᩠ᨯᩥᨲᩮᩣ ᩁᩣᨩᩣ ᩁᩉᩮᩣᨣᨲᩮᩣ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᩈᩥ – ‘ᩍᨾᩴ ᩁᩣᨩᨠᩩᩃᩈᨶ᩠ᨲᨠᩴ ᨶ ᨿᨳᩣ ᩅᩣ ᨲᨳᩣ ᩅᩣ ᨡᩣᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ, ᩈᩥᨸ᩠ᨸᩣᨶᩩᨧ᩠ᨨᩅᩥᨠᩴ ᩅᩮᨲᨶᩴ ᩅᨯ᩠ᨰᩮᩔᩣᨾᩦ’ᨲᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᩈᩥᨸ᩠ᨸᩥᨠᩮ ᩈᨶ᩠ᨶᩥᨸᩣᨲᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ‘ᩑᨠᩮᨠᩈᩥᨸ᩠ᨸᨩᩣᨶᨶᨠᩮ ᨸᨠ᩠ᨠᩮᩣᩈᨳᩣ’ᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪨ ᩑᩅᩴ ᨸᨠ᩠ᨠᩮᩣᩈᩥᨿᨾᩣᨶᩣ ᩋᨭ᩠ᨮᩣᩁᩈ ᨩᨶᩣ ᩏᨭ᩠ᨮᩉᩥᩴᩈᩩ᪨ ᨲᩮᩈᩴ ᩑᨠᩮᨠᩴ ᨸᨭᩥᩅᩦᩈᩴ ᨴᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᩔᨩ᩠ᨩᩮᩈᩥ᪨ ‘ᨴ᩠ᩅᩮ ᨴ᩠ᩅᩮ ᩈᩥᨸ᩠ᨸᩣᨶᩥ ᨩᩣᨶᨶ᩠ᨲᩣ ᩋᩣᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩪ’ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᨸᨶ ᩈᨲ᩠ᨲ ᨩᨶᩣ ᩋᩣᨣᨾᩥᩴᩈᩩ᪨ ᨲᩮᩈᩴ ᨴ᩠ᩅᩮ ᨴ᩠ᩅᩮ ᨸᨭᩥᩅᩦᩈᩮ ᨴᩣᨸᩮᩈᩥ᪨ ‘ᨲᩦᨱᩥ ᩈᩥᨸ᩠ᨸᩣᨶᩥ ᨩᩣᨶᨶ᩠ᨲᩣ ᩋᩣᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩪ’ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᩑᨠᩮᩣᩅ ᩋᩣᨣᨬ᩠ᨨᩥ᪨ ᨲᩔ ᨲᨿᩮᩣ ᨸᨭᩥᩅᩦᩈᩮ ᨴᩣᨸᩮᩈᩥ᪨ ‘ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᩈᩥᨸ᩠ᨸᩣᨶᩥ ᨩᩣᨶᨶ᩠ᨲᩣ ᩋᩣᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩪ’ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᨴ᩠ᩅᩮ ᨩᨶᩣ ᩋᩣᨣᨾᩥᩴᩈᩩ᪨ ᨲᩮᩈᩴ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᨸᨭᩥᩅᩦᩈᩮ ᨴᩣᨸᩮᩈᩥ᪨ ‘ᨸᨬ᩠ᨧ ᩈᩥᨸ᩠ᨸᩣᨶᩥ ᨩᩣᨶᨶ᩠ᨲᩣ ᩋᩣᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩪ’ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᩑᨠᩮᩣᨸᩥ ᨶᩣᨣᨬ᩠ᨨᩥ᪨ ‘ᨨ ᩈᩥᨸ᩠ᨸᩣᨶᩥ ᨩᩣᨶᨶ᩠ᨲᩣ ᩋᩣᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩪ’ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᩑᨠᩮᩣᩅ ᩋᩣᨣᨬ᩠ᨨᩥ᪨ ᨲᩔ ᨨ ᨸᨭᩥᩅᩦᩈᩮ ᨴᩣᨸᩮᩈᩥ᪨ ‘ᩈᨲ᩠ᨲ ᩈᩥᨸ᩠ᨸᩣᨶᩥ ᨩᩣᨶᨶ᩠ᨲᩣ ᩋᩣᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩪ’ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᩑᨠᩮᩣᩅ ᩋᩣᨣᨬ᩠ᨨᩥ᪨ ᨲᩔ ᩈᨲ᩠ᨲ ᨸᨭᩥᩅᩦᩈᩮ ᨴᩣᨸᩮᩈᩥ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨸᨱ᩠ᨯᩥᨲᩮᩣ ᩁᩣᨩᩣ ᩅᩥᨿ ᩋᨶᩩᨲ᩠ᨲᩁᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩁᩣᨩᩣ᪨ ᩈᩥᨸ᩠ᨸᨩᩣᨶᨶᨠᩣ ᩅᩥᨿ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨧᩥᨲ᩠ᨲᨦ᩠ᨣᩅᩈᩮᨶ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ᪨ ᩈᩥᨸ᩠ᨸᩣᨶᩩᨧ᩠ᨨᩅᩥᨠᩅᩮᨲᨶᩅᨯ᩠ᨰᨶᩴ ᩅᩥᨿ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᩅᩈᩮᨶ ᨲᩮᩈᩴ ᨲᩮᩈᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᩅᩥᨽᨲ᩠ᨲᩥᩋᩣᩁᩮᩣᨸᨶᩴ᪨

ᩈᨻ᩠ᨻᩮᨸᩥ ᨸᨶᩮᨲᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨹᩔᨸᨬ᩠ᨧᨠᩅᩈᩮᨶ ᨫᩣᨶᨦ᩠ᨣᩅᩈᩮᨶ ᨾᨣ᩠ᨣᨦ᩠ᨣᩅᩈᩮᨶ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩅᩈᩮᨶ ᨻᩃᩅᩈᩮᨶ ᨾᩪᩃᩅᩈᩮᨶ ᨠᨾ᩠ᨾᨸᨳᩅᩈᩮᨶ ᩃᩮᩣᨠᨸᩣᩃᩅᩈᩮᨶ ᨸᩔᨴ᩠ᨵᩥᩅᩈᩮᨶ ᩃᩉᩩᨲᩣᩅᩈᩮᨶ ᨾᩩᨴᩩᨲᩣᩅᩈᩮᨶ ᨠᨾ᩠ᨾᨬ᩠ᨬᨲᩣᩅᩈᩮᨶ ᨸᩣᨣᩩᨬ᩠ᨬᨲᩣᩅᩈᩮᨶ ᩏᨩᩩᨠᨲᩣᩅᩈᩮᨶ ᩈᨲᩥᩈᨾ᩠ᨸᨩᨬ᩠ᨬᩅᩈᩮᨶ ᩈᨾᨳᩅᩥᨸᩔᨶᩣᩅᩈᩮᨶ ᨸᨣ᩠ᨣᩣᩉᩣᩅᩥᨠ᩠ᨡᩮᨸᩅᩈᩮᨶᩣᨲᩥ ᩈᨲ᩠ᨲᩁᩈ ᩁᩣᩈᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ᪨

ᨵᨾ᩠ᨾᩩᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᩣᩁᨠᨳᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᨠᩩᩈᩃᩴ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᩣᩁᨠᨳᩣ

᪑᪨ ᩍᨴᩣᨶᩥ ᨲᩣᨶᩮᩅ ᨵᨾ᩠ᨾᩩᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᩣᩁᩮ ᨸᩣᩊᩥᩋᩣᩁᩪᩊ᩠ᩉᩣᨶᩥ [illegible] ᨸᨴᩣᨶᩥ ᩅᩥᨽᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ ‘ᨠᨲᨾᩮᩣ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᨾᨿᩮ ᨹᩔᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦ’ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᨶᨿᩮᨶ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᩣᩁᩮᩣ ᩋᩣᩁᨴ᩠ᨵᩮᩣ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩣᨿ ᨲᩣᩅ ᩋᨿᨾᨲ᩠ᨳᩮᩣ – ᨿᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᨾᨿᩮ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᩴ ᨠᩩᩈᩃᩴ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᩈᩉᨣᨲᩴ ᨲᩥᩉᩮᨲᩩᨠᩴ ᩋᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩥᨠᩴ ᨾᩉᩣᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᨾᨿᩮ ᨹᩔᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᨠᨲᨾᩮᩣ ᩈᩮᩣ ᨹᩔᩮᩣᨲᩥ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᨶᨿᩮᨶ ᩈᨻ᩠ᨻᨸᩩᨧ᩠ᨨᩣᩈᩩ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨

ᨿᩮᩣ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᨾᨿᩮ ᨹᩔᩮᩣᨲᩥ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᨾᨿᩮ ᨿᩮᩣ ᨹᩩᩈᨶᨠᩅᩈᩮᨶ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᨹᩔᩮᩣ, ᩈᩮᩣ ᨹᩔᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩍᨴᩴ ᨹᩔᩔ ᩈᨽᩣᩅᨴᩦᨸᨶᨲᩮᩣ ᩈᨽᩣᩅᨸᨴᩴ ᨶᩣᨾ᪨ ᨹᩩᩈᨶᩣᨲᩥ ᨹᩩᩈᨶᩣᨠᩣᩁᩮᩣ᪨ ᩈᨾ᩠ᨹᩩᩈᨶᩣᨲᩥ ᨹᩩᩈᨶᩣᨠᩣᩁᩮᩣᩅ ᩏᨸᩈᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᨸᨴᩴ ᩅᨯ᩠ᨰᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ᪨ ᩈᨾ᩠ᨹᩩᩈᩥᨲᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨹᩩᩈᩥᨲᨽᩣᩅᩮᩣ᪨ ᩋᨿᩴ ᨸᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᨿᩮᩣᨩᨶᩣ – ᨿᩮᩣ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᨾᨿᩮ ᨹᩩᩈᨶᨠᩅᩈᩮᨶ ᨹᩔᩮᩣ, ᨿᩣ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᨾᨿᩮ ᨹᩩᩈᨶᩣ, ᨿᩣ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᨾᨿᩮ ᩈᨾ᩠ᨹᩩᩈᨶᩣ, ᨿᩴ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᨾᨿᩮ ᩈᨾ᩠ᨹᩩᩈᩥᨲᨲ᩠ᨲᩴ; ᩋᨳ ᩅᩣ, ᨿᩮᩣ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᨾᨿᩮ ᨹᩩᩈᨶᩅᩈᩮᨶ ᨹᩔᩮᩣ, ᩋᨬ᩠ᨬᩮᨶᩣᨸᩥ ᨸᩁᩥᨿᩣᨿᩮᨶ ᨹᩩᩈᨶᩣ ᩈᨾ᩠ᨹᩩᩈᨶᩣ ᩈᨾ᩠ᨹᩩᩈᩥᨲᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ,

ອຍໍ ຕສ຺ມິໍ ສມເຍ ຜສ຺ໂສ ໂຫຕີຕິ. ເຈຕນາທີນມ຺ປິ ນິທ຺ເທເສສຸ ອິມິນາວ ນເຍນ ປທໂຍຊນາ ເວທິຕພ຺ພາ.

ອຍໍ ປເນຕ຺ຖ ສພ຺ພສາຘາຣໂຓ ວິຠຕ຺ຕິວິນິຈ຺ຉໂຍ. ຍານິ ຍານິ ຠຄວຕາ ປຐມໍ ກາມາວຈຣໍ ກຸສລໍ ມຫາຈິຕ຺ຕໍ ຠາເຊຕ຺ວາ ທສ຺ເສນ຺ເຕນ ອຕິເຣກປຓ຺ຓາສປທານິ ມາຕິກາວເສນ ຐເປຕ຺ວາ ປຸນ ເອເກກປທໍ ຄເຫຕ຺ວາ ວິຠຕ຺ຕິ ອາໂຣປິຕານິ, ຕານິ ວິຠຕ຺ຕິໍ ຄຈ຺ຉນ຺ຕິ ຕີຫິ ກາຣເຓຫິ ວິຠຕ຺ຕິໍ ຄຈ຺ຉນ຺ຕິ; ນານາ ໂຫນ຺ຕານິ ຈຕູຫິ ກາຣເຓຫິ ນານາ ຠວນ຺ຕິ. ອປຣທີປນາ ປເນຕ຺ຖ ທ຺ເວ ຐານານິ ຄຈ຺ຉຕິ. ກຖໍ? ເອຕານິ ຫິ ພ຺ຍຎ຺ຊນວເສນ ອຸປສຄ຺ຄວເສນ ອຕ຺ຖວເສນາຕິ ອິເມຫິ ຕີຫິ ກາຣເຓຫິ ວິຠຕ຺ຕິໍ ຄຈ຺ຉນ຺ຕິ. ຕຕ຺ຖ ໂກໂຘ ກຸຊ຺ຌນາ ກຸຊ຺ຌິຕຕ຺ຕໍ, ໂທໂສ ທຸສ຺ສນາ ທຸສ຺ສິຕຕ຺ຕນ຺ຕິ ເອວໍ ພ຺ຍຎ຺ຊນວເສນ ວິຠຕ຺ຕິຄມນໍ ເວທິຕພ຺ພໍ. ເອຕ຺ຖ ຫິ ເອໂກວ ໂກໂຘ ພ຺ຍຎ຺ຊນວເສນ ເອວໍ ວິຠຕ຺ຕິໍ ຄໂຕ. ຈາໂຣ ວິຈາໂຣ ອນຸວິຈາໂຣ ອຸປວິຈາໂຣຕິ ເອວໍ ປນ ອຸປສຄ຺ຄວເສນ ວິຠຕ຺ຕິຄມນໍ ເວທິຕພ຺ພໍ. ປຓ຺ຑິຈ຺ຈໍ ໂກສລ຺ລໍ ເນປຸຎ຺ຎໍ ເວຠພ຺ຍາ ຈິນ຺ຕາ ອຸປປຣິກ຺ຂາຕິ ເອວໍ ອຕ຺ຖວເສນ ວິຠຕ຺ຕິຄມນໍ ເວທິຕພ຺ພໍ. ເຕສຸ ຜສ຺ສນິທ຺ເທເສ ຕາວ ອິມາ ຕິສ຺ໂສປິ ວິຠຕ຺ຕິໂຍ ລພ຺ຠນ຺ຕິ. ‘ຜສ຺ໂສ ຜຸສນາ’ຕິ ຫິ ພ຺ຍຎ຺ຊນວເສນ ວິຠຕ຺ຕິຄມນໍ ໂຫຕິ. ‘ສມ຺ຜຸສນາ’ຕິ ອຸປສຄ຺ຄວເສນ. ‘ສມ຺ຜຸສິຕຕ຺ຕ’ນ຺ຕິ ອຕ຺ຖວເສນ. ອິມິນາ ນເຍນ ສພ຺ພປທນິທ຺ເທເສສຸ ວິຠຕ຺ຕິຄມນໍ ເວທິຕພ຺ພໍ.

ນານາ ໂຫນ຺ຕານິປິ ປນ ນາມນານຕ຺ເຕນ ລກ຺ຂຓນານຕ຺ເຕນ ກິຈ຺ຈນານຕ຺ເຕນ ປຏິກ຺ເຂປນານຕ຺ເຕນາຕິ ອິເມຫິ ຈຕູຫິ ກາຣເຓຫິ ນານາ ໂຫນ຺ຕິ. ຕຕ຺ຖ ກຕໂມ ຕສ຺ມິໍ ສມເຍ ພ຺ຍາປາໂທ ໂຫຕິ? ໂຍ ຕສ຺ມິໍ ສມເຍ ໂທໂສ ທຸສ຺ສນາຕິ (ທ. ສ. ໔໑໘) ເອຕ຺ຖ ພ຺ຍາປາໂທຕິ ວາ, ໂທໂສຕິ ວາ, ທ຺ເວປິ ເອເຕ ໂກໂຘ ເອວ, ນາເມນ ນານຕ຺ຕໍ ຄຕາຕິ. ເອວໍ ‘ນາມນານຕ຺ເຕນ’ ນານຕ຺ຕໍ ເວທິຕພ຺ພໍ.

ຣາສຏ຺ເຐນ ຈ ປຎ຺ຈປິ ຂນ຺ຘາ ເອໂກວ ຂນ຺ໂຘ ໂຫຕິ. ເອຕ຺ຖ ປນ ຣູປໍ ຣຸປ຺ປນລກ຺ຂຓໍ, ເວທນາ ເວທຍິຕລກ຺ຂຓາ, ສຎ຺ຎາ ສຎ຺ຊານນລກ຺ຂຓາ, ເຈຕນາ ເຈຕຍິຕລກ຺ຂຓາ, ວິຎ຺ຎາຓໍ ວິຊານນລກ຺ຂຓນ຺ຕິ ອິມິນາ ລກ຺ຂຓນານຕ຺ເຕນ ປຎ຺ຈກ຺ຂນ຺ຘາ ໂຫນ຺ຕິ. ເອວໍ ‘ລກ຺ຂຓນານຕ຺ເຕນ’ ນານຕ຺ຕໍ ເວທິຕພ຺ພໍ.

ຈຕ຺ຕາໂຣ ສມ຺ມປ຺ປຘານາ – “ອິຘ ຠິກ຺ຂຸ ອນຸປ຺ປນ຺ນານໍ ປາປການໍ ອກຸສລານໍ ຘມ຺ມານໍ ອນຸປ຺ປາທາຍ...ເປ... ຈິຕ຺ຕໍ ປຄ຺ຄຓ຺ຫາຕິ ປທຫຕີ”ຕິ (ວິຠ. ໒໘໐; ທີ. ນິ. ໒.໔໐໒) ເອກເມວ ວີຣິຍໍ ກິຈ຺ຈນານຕ຺ເຕນ ຈຕູສຸ ຐາເນສຸ ອາຄຕໍ. ເອວໍ ‘ກິຈ຺ຈນານຕ຺ເຕນ’ ນານຕ຺ຕໍ ເວທິຕພ຺ພໍ.

ຈຕ຺ຕາໂຣ ອສທ຺ຘມ຺ມາ – ໂກຘຄຣຸຕາ ນ ສທ຺ຘມ຺ມຄຣຸຕາ, ມກ຺ຂຄຣຸຕາ ນ ສທ຺ຘມ຺ມຄຣຸຕາ, ລາຠຄຣຸຕາ ນ ສທ຺ຘມ຺ມຄຣຸຕາ, ສກ຺ກາຣຄຣຸຕາ ນ ສທ຺ຘມ຺ມຄຣຸຕາຕິ, ເອວມາທີສຸ (ອ. ນິ. ໔.໔໔) ປນ ‘ປຏິກ຺ເຂປນານຕ຺ເຕນ’ ນານຕ຺ຕໍ ເວທິຕພ຺ພໍ.

ອິມານິ ປນ ຈຕ຺ຕາຣິ ນານຕ຺ຕານິ ນ ຜສ຺ເສເຍວ ລພ຺ຠນ຺ຕິ, ສພ຺ເພສຸປິ ຜສ຺ສປຎ຺ຈມກາທີສຸ ລພ຺ຠນ຺ຕິ. ຜສ຺ສສ຺ສ ຫິ ຜສ຺ໂສຕິ ນາມໍ...ເປ... ຈິຕ຺ຕສ຺ສ ຈິຕ຺ຕນ຺ຕິ. ຜສ຺ໂສ ຈ ຜຸສນລກ຺ຂໂຓ, ເວທນາ ເວທຍິຕລກ຺ຂຓາ, ສຎ຺ຎາ ສຎ຺ຊານນລກ຺ຂຓາ, ເຈຕນາ ເຈຕຍິຕລກ຺ຂຓາ, ວິຎ຺ຎາຓໍ ວິຊານນລກ຺ຂຓໍ. ຕຖາ ຜສ຺ໂສ ຜຸສນກິຈ຺ໂຈ, ເວທນາ ອນຸຠວນກິຈ຺ຈາ, ສຎ຺ຎາ ສຎ຺ຊານນກິຈ຺ຈາ, ເຈຕນາ ເຈຕຍິຕກິຈ຺ຈາ, ວິຎ຺ຎາຓໍ ວິຊານນກິຈ຺ຈນ຺ຕິ. ເອວໍ ກິຈ຺ຈນານຕ຺ເຕນ ນານຕ຺ຕໍ ເວທິຕພ຺ພໍ.

បដិក្ខេបភាវត្តំ ទស្សនបរិយាយេន តត្ថ អលោភាទិនិទ្ទេសេ បន អលោភោ អលុព្ភនា អលុព្ភិតត្តន្តិអាទិនា នយេន លព្ភតីតិ ឯវំ បដិក្ខេបភាវេត្តន ភាវត្តំ វេទិតព្ពំ ឯវំ សព្ពបទនិទ្ទេសេសុ លក្ខណាទិវសេន វត្ថុនយិ ភាវត្តំ វេទិតព្ពំ

អបរេហិបិ បន បទត្ថោតិ វា ហោតិ និយកជ្ឈត្តំ វាតិ ឯវំ ទេវ ធាតានិ កម្មតិ យដ្ឋិកោដិយា រូបារម្មណេន ចិយ ហិ សកិយេន ផស្សោតិ ផុដ្ឋោ ឯតំ បនំ ផុល្លិតយល្លិតចិត្តសិតំ កាយ ន ហោតិ បុនប្បុនំ ញាណេន រូបសក្កេន អត្ថេន 'ផស្សោ ផុសនា សម្ផុសនា សម្ផុសិតត្ត'ន្តិ ផុដ្ឋោ ផុល្លិតយល្លិតចិត្តសិតំ កាយ ហោតិ យថា ហិ ទហរកុមារោ តរុណបត្តោ, យេភាវេន ចត្តំ បរិទហារបត្តោ បុប្ផានិ បិញ្ជនត្ថាយ អង្គុលិ អញ្ញត្ថ អទស្ស កសិណេ ឯកយេន យេភាសិលិគិត្វា កទេរស្ស, តស្ស ន ឯត្តាវតា ចិត្តតិលកោ កាយ ហោតិ ភាកាវណ្ណហិ បន បរិវាទេត្វា ជិត្វា ករោតិ ចិត្តតិលកោ កាយ ហោតិ ឯវំសម្បទមិទំ វេទិតព្ពំ អយំ 'បទត្ថោតិ' កាយ

ញាណេន រូបសក្កេន អត្ថេន ន បុនប្បុនំ កលាកេន និយកជ្ឈត្តំ កាយ យថា ហិ 'អាហរោ'តិ វា 'កន្តា'តិ វា 'យន្តា'តិ វា 'សប្បោ'តិ វា ផុដ្ឋោ និយកជ្ឈត្តំ កាយ ន ហោតិ 'អាហរោ អាហរោ'កន្តា កន្តា'យន្តា យន្តា'សប្បោ សប្បោ'តិ ផុដ្ឋោ បន និយកជ្ឈត្តំ កាយ ហោតិ ឯវមេវ សកិយេន យដ្ឋិកោដិយា រូបារម្មណេន ចិយ 'ផស្សោ'តិ ផុដ្ឋោ បនំ និយកជ្ឈត្តំ កាយ ន ហោតិ បុនប្បុនំ ញាណេន រូបសក្កេន អត្ថេន 'ផស្សោ ផុសនា សម្ផុសនា សម្ផុសិតត្ត'ន្តិ ផុដ្ឋោយេវ 'និយកជ្ឈត្តំ' កាយ ហោតីតិ ឯវំ អបរេហិបិ ទេវ ធាតានិ កម្មតិ ឯតស្សាបិ វសេន លក្ខណាទិបទនិទ្ទេសេសុ សព្ពត្ថ អត្ថោ វេទិតព្ពោ

អយំ តស្មិំ សមយេ ផស្សោ ហោតីតិ យស្មិំ សមយេ បឋមំ កាមាវចរំ មហាកុសលចិត្តំ រូបញ្ញតិ, តស្មិំ សមយេ អយំ ផស្សោ កាយ ហោតីតិ អត្ថោ អយំ តាវ ផស្សបទនិទ្ទេសស្ស វណ្ណនា ពុទ្ធោ បនេតំ បន វេទនាទីនំ បទានំ និទ្ទេសេសុ ចិនេសមត្ថេន វណ្ណយិស្សាម សេសំ ពុទ្ធ ផុដ្ឋនយេនេវ វេទិតព្ពំ

១ អយំ តស្មិំ សមយេតិ ឯត្ថ កិញ្ចាបិ កតមា តស្មិំ សមយេ វេទនា ហោតីតិ អារទ្ធំ, 'សាតបទេនេវ បន 'យ'ន្តិ ទុត្តំ តជ្ជាមនោវិញ្ញាណធាតុសម្ផស្សជន្តិ ឯត្ថ 'តជ្ជា' ទុច្ចតិ តស្ស សាតសុខស្ស អនុច្ឆវិកា សារុប្បា អនុច្ឆវិកត្តាបិ ហិ អយំ 'តជ្ជា'-សទ្ទោ ហោតិ យថាហ – "តជ្ជំ តស្សារុប្បំ កថំ មន្តេតី"តិ (ម៑ និ៑ ១.១៩៩) ទេហិ វា រូបាទីហិ អារម្មណេហិ ពុទ្ធស្ស ន សុខស្ស បច្ចយេហិ ជាតាតិបិ តជ្ជា យេភាវិញ្ញាណាទេន និស្សត្ថត្តេន ធាតូតិ មនោវិញ្ញាណធាតុ សម្ផស្សតោ ជាតំ, សម្ផស្សេ វា ជាតន្តិ សម្ផស្សជំ ចិត្តនិស្សិតត្តា ចេតសិកំ មធុរត្ថេន សាតំ ពុទ្ធំ ទុត្តំ ហោតិ – យំ តស្មិំ សមយេ យថាវុត្តេន អត្ថេន តជ្ជាយ មនោវិញ្ញាណធាតុយា សម្ផស្សជំ ចេតសិកំ សាតំ, អយំ តស្មិំ សមយេ វេទនា ហោតីតិ ឯវំ សព្ពបទេហិ សទ្ធិំ យោជនា វេទិតព្ពា

ពុទ្ធានិ ចេតសិកំ សុខន្តិអាទីសុ ចេតសិកបទេន កាយិកសុខំ បដិក្ខិបតិ, សុខបទេន ចេតសិកំ ទុក្ខំ ចេតោសម្ផស្សជន្តិ ចិត្តសម្ផស្សេ ជាតំ សាតំ សុខំ វេទយិតន្តិ សាតំ វេទយិតំ, ន អសាតំ វេទយិតំ; សុខំ វេទយិតំ, ន ទុក្ខំ វេទយិតំ បរតោ តីណិ បទានិ

ឧត្តិលិក្ខចនេសត ចុត្តាតិ៍ សាតា ទេចឥតា, ត អសាតា; សុលា ទេចឥតា, ត ទុក្លាតិ៍ អឃទេច បទេតត្ត អទេត្តា៍

៖៍ សញ្ញាតិទេ្ទទេស តន្លាយទេតាចិញ្ញាណឆាតុសយុ្យស្សជាតិ តស្សាក្សលសញ្ញាឃ អតុ្ឋចិកាឃ យទេតាចិញ្ញាណឆាតុឃា សយុ្យស្សយិប្រជាតា៍ សញ្ញាតិ សកាចតាយ៌៍ សញ្ជាតតាតិ សញ្ជាតតាកាទេរា៍ សញ្ជាតិតត្តត្តិ សញ្ជាតិតការទេចា៍

៑៍ទេចតតាតិទេ្ទទេសបិ ឧ្លយិតាច តទេឃត ទេចឥតទេ្ទា៍

ចិត្តតិទេ្ទទេស ចិត្តចិចិត្តតាឃ ចិត្តា៍ អារទេម្មណំ ចិតយាតំ ជាតាតីតិ យទេតា៍ យាតសត្តិ យទេតា ឲ្ចៈ “អត្តលិក្ខចទេរា បរិទេសា ឃ្លាឃំ ឆទេតិ យាតទេសា”តិ (សំ៍ តិ៍ ១៍១៍១; យហាច៍ ១១) ហិ ឲ្យត្ត បត សយុយុត្តកាឆទេ្យា ‘យាតទេសា’តិ ចុទេត្តា៍

“កាឆទិ្យាកកចា តុឃំ្ភ សាចទេកា សាសទេត ទេតា;

អប្បុត្តយាតទេសា ទេសទេក្លា, កាលំ កឃិរា ជទេត សុតា”តិ៍ (សំ៍ តិ៍ ១៍១៍៥);

ឲ្យត្ត អទេហត្តិ ‘យាតស’ត្តិ ចុត្តិ៍ ឧ្លឆ បត ‘យទេតាច’ យាតសិ៍ ញ្ញាតចទេសត ទេហតំ បជំ ចឆ្លិតំ៍

ហឥឃត្តិ ចិត្តិ៍ “ចិត្ត ចា ទេត លិបិស្សាយិ, ហឥឃំ ចា ទេត ចាទេលស្សាយិ”តិ (សំ៍ តិ៍ ១៍១១លិ; សុ៍ តិ៍ អាឡអចកសុត្ត) ឲ្យត្ត ភ្លទេរា ហឥឃត្តិ ចុត្តិ៍ “ហឥឃា ហឥឃំ យទេញ្ញា អញ្ញាឃ តឆ្លតី”តិ (យ៍ តិ៍ ១៍៩១) ឲ្យត្ត ចិត្តិ៍ “ចក្កិ ហឥឃ”ត្តិ (ឌី៍ តិ៍ ១៍១លិលិ; យ៍ តិ៍ ១៍១១០) ឲ្យត្ត ហឥឃចត្ត៍ ឧ្លឆ បត ចិត្តទេយច អព្ភត្តរទេ្ទត ‘ហឥឃ’ត្តិ ចុត្តិ៍ តទេយច បទិសុទ្ធទេ្ទត បណ្ឌទេ៍ កចក្ក សត្តទេឃតំ ចុត្តិ៍ ឃឆាហ – “បកស្សទេយិជំ, ភិក្ខទេច, ចិត្តំ, តញ្ច ទេខា អាកត្តុកេហិ ភ្លបក្កិលេសេហិ ភ្លបក្កិលិទ្ទ”ត្តិ (អ៍ តិ៍ ១៍៣៥)៍ តទេតា តិក្ខត្តត្តា បត អក្សសលយ្បិ, កក្កាឃ តិក្ខត្តា តឌី កក្កា ចិឃ, ទេកាឆាចរិទេតា តិក្ខត្តា ទេកាឆាចរី ចិឃ ច, បណ្ឌទេត្តច ចុត្តិ៍

យទេតា យតាឃតតត្តិ ឧ្លឆ បត យទេតាក្កហណំ យតទេស្សច អាឃតតកាចឌីបតត្តិ៍ ទេតាទេតតំ ឌីទេបតិ – ‘តឃិជំ ទេឥចាឃតតំ ចិឃ យតស្ស អាឃតតត្តា យតាឃតតំ, អថ ទេខា យទេតា ឲ្ចៈ អាឃតតំ យតាឃតត’ត្តិ៍ តត្ត តិចាសឆាតទេ្ទត អាកាទេទ្ទត សទេយាសទេណឆាតទេ្ទត សញ្ជាតិទេឥសទេ្ទត ការទេណទេ្ទត ច អាឃតតំ ទេចឥតត្តិ៍ តឆា ហិ ទេលាទេក ‘ឧ្លស្សរាឃតតំ ចាសុទេឥចាឃតត’ត្តិអាឌីសុ តិចាសទ្ទាតំ អាឃតតត្តិ ចុច្ចតិ៍ ‘សុចណ្ណាឃតតំ រជតាឃតត’ត្តិអាឌីសុ អាកទេរា៍ សាសទេត បត “យទេតាទេរទេ អាឃតទេត ទេសចត្តិ តំ ចិហឥយា”តិអាឌីសុ (អ៍ តិ៍ ៑៍១៥) សទេយាសទេណទ្ទាតំ “ឥក្ខិណាបទេចា ក្យត្ត អាឃតត”ត្តិអាឌីសុ សញ្ជាតិទេឥសា៍ “តត្រ តទេត្រច សក្ខិភព្វតំ បរិបុណាតិ សតិ សតិអាឃតទេត”តិអាឌីសុ (យ៍ តិ៍ ១៍១៥ប៍) ការណំ៍ ឧ្លឆ បត សញ្ជាតិទេឥសទេ្ទត សទេយាសទេណឆាតទេ្ទត ការណទ្ទតាតិ តិឆាបិ ចទ្ទតិ៍

ផស្សាភវោ ហិ ឆយ្វា ឲត្ថ សញ្ញាឃត្តិតិ សញ្ញាតិភេសដ្ឋេតបិ ឲតំ អាឃតតំ ពហិទ្ធា ទុបសទ្ទកត្តនសេចាដ្ឋេញ្ញា អារម្មណភាវេចតត្វ ឰសទត្តិតិ សសេយាសទលជាតដ្ឋេតបិ អាឃតតំ ផស្សាឌីតំ បត សវហឌាតាឌិបច្ចយដ្ឋេត ពារលត្តា ពារលដ្ឋេតបិ អាឃតតត្តិ ចេឌិតព្វំ យតិត្រ្កឹយំ ទុត្តត្វេយច។

ចិឌាតាតីតិ ចិញ្ញាណំ ចិញ្ញាណេយច លេន្ទា ចិញ្ញាណក្ខេន្ទា។ តស្ស ទាសិអាឌិចេសេត អត្ថោ ចេឌិតព្វោ។ យហាបុលក្ខេន្ទាតេត្វច សព្វំ កន្ធតីតិ (អ. តិ. ៣.៧១)។ ឲត្ថ ហិ ទាសដ្ឋេត លេន្ទា ទុត្តោ។ "សីលក្ខេន្ទា សមាធិក្ខេន្ទា"តិអាឌីសុ (ឌី. តិ. ១.១៥៥) ក្យាលដ្ឋេត។ "អទ្ទសា ខោ ភកចា យហត្តំ ឌារុក្ខន្ទំ"ត្តិ (សំ. តិ. ៣.១៩១) ឲត្ថ បណ្ណត្តិយត្តដ្ឋេត។ ព្ពឆ បត ទុឡ្ហិតោ លេន្ទា ទុត្តោ។ ទាសដ្ឋេត ហិ ចិញ្ញាណក្ខន្ទស្ស ឲកទេសោ ឲកំ ចិញ្ញាណំ។ តស្មា យថា ទុក្ខស្ស ឲកទេសំ ចិត្តេន្តា ទុក្ខំ ចិត្តីតិ ទុច្ចតិ, ឲចមេយច ចិញ្ញាណក្ខន្ទស្ស ឲកទេសភូតំ ឲកម្បិ ចិញ្ញាណំ ទុឡ្ហិតោ ចិញ្ញាណក្ខេន្ទាតិ ទុត្តំ។

តជ្ជាយតោចិញ្ញាណធាតុតិ តេសំ ផស្សាឌីតំ ឆយ្វាតំ អនុច្ឆចិកា យតោចិញ្ញាណធាតុ។ ព្ពយម្បិ ឌិព្យបេភ ឲកមេយច ចិត្តំ យិតតដ្ឋេត យតោ, ចិឌាតតដ្ឋេត ចិញ្ញាណំ, សភាចដ្ឋេត តិស្សត្តដ្ឋេត ចា ធាតុតិ តីហិ តាមេហិ ទុត្តំ។ ព្ពតិ ព្ពយម្បិ ផស្សបច្ចយេក ផស្សោ តាច យស្មា ផស្សោ ឲច, ត តជ្ជាយតោចិញ្ញាណធាតុសយ្យុស្សោ, ឌិត្តញ្ច យស្មា តជ្ជាយតោចិញ្ញាណធាតុ ឲច, តស្មា ព្ពយម្បិ បចច្ចេយ 'តជ្ជាយតោចិញ្ញាណធាតុសយ្យុស្សោ'តិ បញ្ញត្តិ ត អាទេទាបិតា។ ចិតក្កបធាឌីសុ បត លព្ភយាតាបិ ព្ពឆ បដ្ឋិតត្តា ត ដ្ឋេដ្ឋវា។

ព្ពយេសច្ឆា បត ផស្សបច្ចយកាតំ ឆយ្វាតំ បិឌិយេឃក្កេ បិឌិយេឃក្កេ ចិតិត្ភទាកំ ពត្វា បញ្ញត្តិ ដ្ឋេដ្ឋេសយាតេតត ភកចតា ទុក្កទំ ពតំ។ តាតាបុលកាតឌិព្យតាតារពលិតំ ចា ឲកកាឌតេ បក្កិបិត្វា ឌិចសំ តិម្មិតាតំ ចណ្ណ កន្ធសាតំ តាតតាឃ ឌិយ្វា ចា ឈាឃិត្វា ចា សាឃិត្វា ចា តាតាពារលំ សក្កា ភេចយ្យ ញាតុំ ឲចំ សន្តេបិ តំ ទុក្កទត្តិ ទុត្តំ។ សម្មាសម្ពុទ្ធេន បត ព្ពឆេសំ អទូបីតំ ឌិត្តចេតសិកាតំ ឆយ្វាតំ ឲការម្មណេ បចត្តយាតាតំ បិឌិយេឃក្កេ បិឌិយេឃក្កេ ចិតិត្ភទាកំ ពត្វា បញ្ញត្តិ ដ្ឋេដ្ឋេសយាតេតត អតិទុក្កទំ ពតំ។ តេតាហ អាឃស្មា តាកសេតត្ថេទា –

"ទុក្កទំ, យហាទាឌ, ភកចតា ពតត្តិ។ 'ពឹ, ភន្តេ តាកសេត, ភកចតា ទុក្កទំ ពត'ត្តិ។ 'ទុក្កទំ, យហាទាឌ, ភកចតា ពតំ, យំ ព្ពយេសំ អទូបីតំ ឌិត្តចេតសិកាតំ ឆយ្វាតំ ឲការម្មណេ បចត្តយាតាតំ ចចត្ថាតំ អក្ខាតំ – អយំ ផស្សោ, អយំ ចេឌតា, អយំ សញ្ញា, អយំ ចេតតា, ព្ពឌំ ចិត្ត'ត្តិ។ 'ឰបម្មំ, ភន្តេ, ពរោហី'តិ។ 'យថា, យហាទាឌ, កោចិឌេច បុរិសោ តាចាយ សមុទ្ទំ អជ្ឈោការេហត្វា ហត្ថបុដេត ឧទកំ កហេត្វា ឌិព្វាយ សាឃិត្វា ឌាតេយ្យ តុ ខោ, យហាទាឌ, សោ បុរិសោ – ព្ពឌំ កង្គាយ ឧទកំ, ព្ពឌំ យមុតាយ ឧទកំ, ព្ពឌំ អចិទចតិយា ឧទកំ, ព្ពឌំ សទភុយា ឧទកំ, ព្ពឌំ យហិយា ឧទក'ត្តិ? 'ទុក្កទំ, ភន្តេ, ឌាតិតុ'ត្តិ។ 'តតោ ទុក្កទតទំ ខោ, យហាទាឌ, ភកចតា ពតំ យំ ព្ពយេសំ អទូបីតំ ឌិត្តចេតសិកាតំ ឆយ្វាតំ...បេ... ព្ពឌំ ចិត្ត"'ត្តិ (មិ. ប. ១.លិ.១៩)។

លិ. ចិតក្កតិទ្ទេសេ តក្កតចសេត តក្កោ។ តស្ស ពិត្តកំ តក្កេសិ ក្យម្ភំ តក្កេសិ សកាឌំ តក្កេសិ ឃោឌតំ តក្កេសិ អទ្ធឃោឌតំ តក្កេសីតិ ឲចំ

ᨲᨠ᩠ᨠᨶᩅᩈᩮᨶ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᩍᨴᩴ ᨲᨠ᩠ᨠᩔ ᩈᨽᩣᩅᨸᨴᩴ᪨ ᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᨶᩅᩈᩮᨶ ᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩮᩣ᪨ ᨻᩃᩅᨲᩁᨲᨠ᩠ᨠᩔᩮᨲᩴ ᨶᩣᨾᩴ᪨ ᩈᨾ᩠ᨾᩣ ᨠᨸ᩠ᨸᨶᩅᩈᩮᨶ ᩈᨦ᩠ᨠᨸ᩠ᨸᩮᩣ᪨ ᩑᨠᨣ᩠ᨣᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮ ᩋᨸ᩠ᨸᩮᨲᩦᨲᩥ ᩋᨸ᩠ᨸᨶᩣ᪨ ᨴᩩᨲᩥᨿᨸᨴᩴ ᩏᨸᩈᨣ᩠ᨣᩅᩈᩮᨶ ᩅᨯ᩠ᨰᩥᨲᩴ ᪨ ᨻᩃᩅᨲᩁᩣ ᩅᩣ ᩋᨸ᩠ᨸᨶᩣ ᨻ᩠ᨿᨸ᩠ᨸᨶᩣ᪨ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨽᩥᨶᩥᩁᩮᩣᨸᩮᨲᩥ ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨸᩮᨲᩦᨲᩥ ᨧᩮᨲᩈᩮᩣ ᩋᨽᩥᨶᩥᩁᩮᩣᨸᨶᩣ᪨ ᨿᩣᨳᩣᩅᨲᩣᨿ ᨶᩥᨿ᩠ᨿᩣᨶᩥᨠᨲᩣᨿ ᨧ ᨠᩩᩈᩃᨽᩣᩅᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨸᩈᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩈᨦ᩠ᨠᨸ᩠ᨸᩮᩣᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨦ᩠ᨠᨸ᩠ᨸᩮᩣ᪨

᪗᪨ ᩅᩥᨧᩣᩁᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮ ᨧᩁᨱᨠᩅᩈᩮᨶ ᨧᩣᩁᩮᩣ᪨ ᩍᨴᨾᩔ ᩈᨽᩣᩅᨸᨴᩴ᪨ ᩅᩥᨧᩁᨱᩅᩈᩮᨶ ᩅᩥᨧᩣᩁᩮᩣ᪨ ᩋᨶᩩᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᨧᩁᨱᩅᩈᩮᨶ ᩋᨶᩩᩅᩥᨧᩣᩁᩮᩣ᪨ ᩏᨸᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᨧᩁᨱᩅᩈᩮᨶ ᩏᨸᩅᩥᨧᩣᩁᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩏᨸᩈᨣ᩠ᨣᩅᩈᩮᨶ ᩅᩣ ᨸᨴᩣᨶᩥ ᩅᨯ᩠ᨰᩥᨲᩣᨶᩥ᪨ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ, ᩈᩁᩴ ᩅᩥᨿ ᨩᩥᨿᩣᨿ, ᩋᨶᩩᩈᨶ᩠ᨵᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨮᨸᨶᨲᩮᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᩋᨶᩩᩈᨶ᩠ᨵᩣᨶᨲᩣ᪨ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩋᨶᩩᨸᩮᨠ᩠ᨡᨾᩣᨶᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨲᩦᨲᩥ ᩋᨶᩩᨸᩮᨠ᩠ᨡᨶᨲᩣ᪨ ᩅᩥᨧᩁᨱᩅᩈᩮᨶ ᩅᩣ ᩏᨸᩮᨠ᩠ᨡᨶᨲᩣ ᩋᨶᩩᨸᩮᨠ᩠ᨡᨶᨲᩣ᪨

᪘᪨ ᨸᩦᨲᩥᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ ᨸᩦᨲᩦᨲᩥ ᩈᨽᩣᩅᨸᨴᩴ᪨ ᨸᨾᩩᨴᩥᨲᩔ ᨽᩣᩅᩮᩣ ᨸᩣᨾᩮᩣᨩ᩠ᨩᩴ᪨ ᩋᩣᨾᩮᩣᨴᨶᩣᨠᩣᩁᩮᩣ ᩋᩣᨾᩮᩣᨴᨶᩣ᪨ ᨸᨾᩮᩣᨴᨶᩣᨠᩣᩁᩮᩣ ᨸᨾᩮᩣᨴᨶᩣ᪨ ᨿᨳᩣ ᩅᩣ ᨽᩮᩈᨩ᩠ᨩᩣᨶᩴ ᩅᩣ ᨲᩮᩃᩣᨶᩴ ᩅᩣ ᩏᨱ᩠ᩉᩮᩣᨴᨠᩈᩦᨲᩮᩣᨴᨠᩣᨶᩴ ᩅᩣ ᩑᨠᨲᩮᩣᨠᩁᨱᩴ ᨾᩮᩣᨴᨶᩣᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ, ᩑᩅᨾᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᨸᩦᨲᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᩑᨠᨲᩮᩣᨠᩁᨱᩮᨶ ᨾᩮᩣᨴᨶᩣ᪨ ᩏᨸᩈᨣ᩠ᨣᩅᩈᩮᨶ ᨸᨶ ᨾᨱ᩠ᨯᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩣᨾᩮᩣᨴᨶᩣ ᨸᨾᩮᩣᨴᨶᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᩉᩣᩈᩮᨲᩦᨲᩥ ᩉᩣᩈᩮᩣ᪨ ᨸᩉᩣᩈᩮᨲᩦᨲᩥ ᨸᩉᩣᩈᩮᩣ᪨ ᩉᨭ᩠ᨮᨸᩉᨭ᩠ᨮᩣᨠᩣᩁᩣᨶᨾᩮᨲᩴ ᩋᨵᩥᩅᨧᨶᩴ᪨ ᩅᩥᨲ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩅᩥᨲ᩠ᨲᩴ; ᨵᨶᩔᩮᨲᩴ ᨶᩣᨾᩴ᪨ ᩋᨿᩴ ᨸᨶ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᨸᨧ᩠ᨧᨿᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩥᨲ᩠ᨲᩥᩈᩁᩥᨠ᩠ᨡᨲᩣᨿ ᩅᩥᨲ᩠ᨲᩥ᪨ ᨿᨳᩣ ᩉᩥ ᨵᨶᩥᨶᩮᩣ ᨵᨶᩴ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᩑᩅᩴ ᨸᩦᨲᩥᨾᨲᩮᩣᨸᩥ ᨸᩦᨲᩥᩴ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩅᩥᨲ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᨲᩩᨭ᩠ᨮᩥᩈᨽᩣᩅᩈᨱ᩠ᨮᩥᨲᩣᨿ ᨸᩦᨲᩥᨿᩣ ᩑᨲᩴ ᨶᩣᨾᩴ᪨ ᨸᩦᨲᩥᨾᩣ ᨸᨶ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩣ ᨠᩣᨿᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩏᨣ᩠ᨣᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨻ᩠ᨽᩩᨣ᩠ᨣᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩏᨴᨣ᩠ᨣᩮᩣᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ ᪨ ᩏᨴᨣ᩠ᨣᩔ ᨽᩣᩅᩮᩣ ᩒᨴᨣ᩠ᨿᩴ᪨ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨾᨶᨲᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨾᨶᨲᩣ᪨ ᩋᨶᨽᩥᩁᨴ᩠ᨵᩔ ᩉᩥ ᨾᨶᩮᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨸᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨾᨶᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩋᨽᩥᩁᨴ᩠ᨵᩔ ᨸᨶ ᩈᩩᨡᨸᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨾᨶᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩍᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨾᨶᨲᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨾᨶᨲᩣ, ᩈᨠᨾᨶᨲᩣ᪨ ᩈᨠᨾᨶᩔ ᨽᩣᩅᩮᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩈᩣ ᨸᨶ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨶ ᩋᨬ᩠ᨬᩔ ᨠᩔᨧᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨾᨶᨲᩣ, ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔᩮᩅ ᨸᨶᩮᩈᩮᩣ ᨽᩣᩅᩮᩣ, ᨧᩮᨲᩈᩥᨠᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨾᨶᨲᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ᪨

᪑᪐᪨ ᩑᨠᨣ᩠ᨣᨲᩣᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ ᩋᨧᩃᨽᩣᩅᩮᨶ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨲᩦᨲᩥ ᨮᩥᨲᩥ᪨ ᨸᩁᨲᩮᩣ ᨸᨴᨴ᩠ᩅᨿᩴ ᩏᨸᩈᨣ᩠ᨣᩅᩈᩮᨶ ᩅᨯ᩠ᨰᩥᨲᩴ᪨ ᩋᨸᩥᨧ ᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨾ᩠ᩉᩥ ᩈᨾ᩠ᨸᩥᨱ᩠ᨯᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨲᩦᨲᩥ ᩈᨱ᩠ᨮᩥᨲᩥ᪨ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩒᨣᩣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨶᩩᨸᩅᩥᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨲᩦᨲᩥ ᩋᩅᨭ᩠ᨮᩥᨲᩥ᪨ ᨠᩩᩈᩃᨸᨠ᩠ᨡᩈ᩠ᨾᩥᨬ᩠ᩉᩥ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩒᨣᩣᩉᨶ᩠ᨲᩥ – ᩈᨴ᩠ᨵᩣ ᩈᨲᩥ ᩈᨾᩣᨵᩥ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨶᩮᩅ ᩈᨴ᩠ᨵᩣ ᩒᨠᨸ᩠ᨸᨶᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ, ᩈᨲᩥ ᩋᨸᩥᩃᩣᨸᨶᨲᩣᨲᩥ, ᩈᨾᩣᨵᩥ ᩋᩅᨭ᩠ᨮᩥᨲᩦᨲᩥ, ᨸᨬ᩠ᨬᩣ ᨸᩁᩥᨿᩮᩣᨣᩣᩉᨶᩣᨲᩥ᪨ ᩋᨠᩩᩈᩃᨸᨠ᩠ᨡᩮ ᨸᨶ ᨲᨿᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩒᨣᩣᩉᨶ᩠ᨲᩥ – ᨲᨱ᩠ᩉᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨶᩮᩅ ᨲᩮ ᩒᨥᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᨠᨣ᩠ᨣᨲᩣ ᨸᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᨶ ᨻᩃᩅᨲᩦ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨿᨳᩣ ᩉᩥ ᩁᨩᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ ᩏᨴᨠᩮᨶ ᩈᩥᨬ᩠ᨧᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩮ ᨳᩮᩣᨠᨾᩮᩅ ᨠᩣᩃᩴ ᩁᨩᩮᩣ ᩈᨶ᩠ᨶᩥᩈᩦᨴᨲᩥ, ᩈᩩᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩮ ᩈᩩᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩮ ᨸᩩᨶ ᨸᨠᨲᩥᨽᩣᩅᩮᨶ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨲᩥ, ᩑᩅᨾᩮᩅ ᩋᨠᩩᩈᩃᨸᨠ᩠ᨡᩮ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᨠᨣ᩠ᨣᨲᩣ ᨶ ᨻᩃᩅᨲᩦ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨿᨳᩣ ᨸᨶ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨮᩣᨶᩮ ᨥᨭᩮᩉᩥ ᩏᨴᨠᩴ ᩋᩣᩈᩥᨬ᩠ᨧᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᩩᨴᩣᩃᩮᨶ ᨡᨱᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩣᨠᩮᩣᨭᨶᨾᨴ᩠ᨴᨶᨥᨭ᩠ᨭᨶᩣᨶᩥ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩏᨸᩃᩥᨲ᩠ᨲᩮ ᩋᩣᨴᩣᩈᩮ ᩅᩥᨿ ᨨᩣᨿᩣ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᩥ, ᩅᩔᩈᨲᩣᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩮᨸᩥ ᨲᩴᨾᩩᩉᩩᨲ᩠ᨲᨠᨲᩴ ᩅᩥᨿ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨠᩩᩈᩃᨸᨠ᩠ᨡᩮ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᨠᨣ᩠ᨣᨲᩣ ᨻᩃᩅᨲᩦ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨

ອຸທ຺ຘຈ຺ຈວິຈິກິຈ຺ຉາວເສນ ປວຕ຺ຕສ຺ສ ວິສາຫາຣສ຺ສ ປຏິປກ຺ຂເຕາ ອວິສາຫາເຣາ. ອຸທ຺ຘຈ຺ຈວິຈິກິຈ຺ຉາວເສເນວ ຄຈ຺ຉນ຺ຕໍ ຈິຕ຺ຕໍ ວິກ຺ຂິປຕິ ນາມ. ອຍໍ ປນ ຕຖາວິເຘາ ວິກ຺ເຂເປາ ນ ເຫາຕີຕິ ອວິກ຺ເຂເປາ. ອຸທ຺ຘຈ຺ຈວິຈິກິຈ຺ຉາວເສເນວ ຈ ຈິຕ຺ຕໍ ວິສາຫຏໍ ນາມ ເຫາຕິ, ອິເຕາ ຈິເຕາ ຈ ຫຣີຍຕິ. ອຍໍ ປນ ເອວໍ ອວິສາຫຏສ຺ສ ມານສສ຺ສ ຠາເວາຕິ ອວິສາຫຏມານສຕາ.

ສມເຖາຕິ ຕິວິເຘາ ສມເຖາ – ຈິຕ຺ຕສມເຖາ, ອຘິກຣຓສມເຖາ, ສພ຺ພສງ຺ຂາຣສມເຖາຕິ. ຕຕ຺ຖ ອຏ຺ຐສຸ ສມາປຕ຺ຕີສຸ ຈິເຕ຺ຕກ຺ຄຕາ ຈິຕ຺ຕສມເຖາ ນາມ. ຕຎ຺ຫິ ອາຄມ຺ມ ຈິຕ຺ຕຈລນໍ ຈິຕ຺ຕວິປ຺ຜນ຺ທິຕໍ ສມ຺ມຕິ ວູປສມ຺ມຕິ, ຕສ຺ມາ ເສາ ຈິຕ຺ຕສມເຖາຕິ ວຸຈ຺ຈຕິ. ສມ຺ມຸຂາວິນຍາທິສຕ຺ຕວິເຘາ ສມເຖາ ອຘິກຣຓສມເຖາ ນາມ. ຕຎ຺ຫິ ອາຄມ຺ມ ຕານິ ຕານິ ອຘິກຣຓານິ ສມ຺ມນ຺ຕິ ວູປສມ຺ມນ຺ຕິ, ຕສ຺ມາ ເສາ ອຘິກຣຓສມເຖາຕິ ວຸຈ຺ຈຕິ. ຍສ຺ມາ ປນ ສເພ຺ພ ສງ຺ຂາຣາ ນິພ຺ພານໍ ອາຄມ຺ມ ສມ຺ມນ຺ຕິ ວູປສມ຺ມນ຺ຕິ, ຕສ຺ມາ ຕໍ ສພ຺ພສງ຺ຂາຣສມເຖາຕິ ວຸຈ຺ຈຕິ. ອິມສ຺ມິໍ ອເຕ຺ຖ ຈິຕ຺ຕສມເຖາ ອຘິປ຺ເປເຕາ. ສມາຘິລກ຺ຂເຓ ອິນ຺ທຏ຺ຐໍ ກາເຣຕີຕິ ສມາຘິນ຺ຕ຺ຣິຍໍ. ອຸທ຺ເຘຈ຺ຈ ນ ກມ຺ປຕີຕິ ສມາຘິພລໍ. ສມ຺ມາສມາຘີຕິ ຍາຖາວສມາຘິ ນິຍ຺ຍານິກສມາຘິ ກຸສລສມາຘິ.

໑໓. ສທ຺ຘິນ຺ທ຺ຣິຍນິທ຺ເທເສ ພຸທ຺ຘາທິຄຸຓານໍ ສທ຺ທຫນວເສນ ສທ຺ຘາ. ພຸທ຺ຘາທີນິ ວາ ຣຕນານິ ສທ຺ທຫຕິ ປຕ຺ຕິຍາຍຕີຕິ ສທ຺ຘາ. ສທ຺ທຫນາກາເຣາ. ພຸທ຺ຘາທີນໍ ຄຸເຓ ເອາຄາຫຕິ, ຠິນ຺ທິຕ຺ວາ ວິຍ ອນຸປວິສຕີຕິ ເອາກປ຺ປນາ. ພຸທ຺ຘາທີນໍ ຄຸເຓສຸ ເອຕາຍ ສຕ຺ຕາ ອຕິວິຍ ປສີທນ຺ຕິ, ສຍໍ ວາ ອຠິປ຺ປສີທຕີຕິ ອຠິປ຺ປສາເທາ. ອິທານິ ຍສ຺ມາ ສທ຺ຘິນ຺ທ຺ຣິຍາທີນໍ ສມາສປທານໍ ວເສນ ອຎ຺ຎມ຺ປິ ປຣິຍາຍໍ ອາຣຠິຕ຺ວາ ອາທິປທໍ ຄເຫຕ຺ວາວ ປທຠາຊນໍ ກຣີຍຕິ – ອຍໍ ອຠິຘມ຺ເມ ຘມ຺ມຕາ – ຕສ຺ມາ ປຸນ ສທ຺ຘາຕິ ວຸຕ຺ຕໍ. ຍຖາ ຈ ອິຕ຺ຖິຍາ ອິນ຺ທ຺ຣິຍໍ ອິຕ຺ຖິນ຺ທ຺ຣິຍໍ, ນ ຕຖາ ອິທໍ. ອິທໍ ປນ ສທ຺ຘາວ ອິນ຺ທ຺ຣິຍໍ ສທ຺ຘິນ຺ທ຺ຣິຍນ຺ຕິ ເອວໍ ສມານາຘິກຣຓຠາວຎາປນຕ຺ຖມ຺ປິ ປຸນ ສທ຺ຘາຕິ ວຸຕ຺ຕໍ. ເອວໍ ສພ຺ພປທນິທ຺ເທເສສຸ ອາທິປທສ຺ສ ປຸນ ວຈເນ ປເຍາຊນໍ ເວທິຕພ຺ພໍ. ອຘິເມາກ຺ຂລກ຺ຂເຓ ອິນ຺ທຏ຺ຐໍ ກາເຣຕີຕິ ສທ຺ຘິນ຺ທ຺ຣິຍໍ. ອສ຺ສທ຺ຘິເຍ ນ ກມ຺ປຕີຕິ ສທ຺ຘາພລໍ.

໑໔. ວີຣິຍິນ຺ທ຺ຣິຍນິທ຺ເທເສ ເຈຕສິເກາຕິ ອິທໍ ວີຣິຍສ຺ສ ນິຍມເຕາ ເຈຕສິກຠາວທີປນຕ຺ຖໍ ວຸຕ຺ຕໍ. ອິທຎ຺ຫິ ວີຣິຍໍ “ຍທປິ, ຠິກ຺ຂເວ, ກາຍິກໍ ວີຣິຍໍ ຕທປິ ວີຣິຍສມ຺ເພາຊ຺ຌງ຺ເຄາ, ຍທປິ ເຈຕສິກໍ ວີຣິຍໍ ຕທປິ ວີຣິຍສມ຺ເພາຊ຺ຌງ຺ເຄາຕິ. ອິຕິຫິທໍ ອຸທ຺ເທສໍ ຄຈ຺ຉຕີ”ຕິ (ສໍ. ນິ. ໕.໒໓໓) ເອວມາທີສຸ ສຸຕ຺ເຕສຸ ຈງ຺ກມາທີນິ ກເຣານ຺ຕສ຺ສ ອຸປ຺ປນ຺ນຕ຺ຕາ ‘ກາຍິກ’ນ຺ຕິ ວຸຈ຺ຈມານມ຺ປິ ກາຍວິຎ຺ຎາຓໍ ວິຍ ກາຍິກໍ ນາມ ນຕ຺ຖິ, ເຈຕສິກເມວ ປເນຕນ຺ຕິ ທສ຺ເສຕຸໍ ‘ເຈຕສິເກາ’ຕິ ວຸຕ຺ຕໍ. ວີຣິຍາຣມ຺ເຠາຕິ ວີຣິຍສງ຺ຂາເຕາ ອາຣມ຺ເຠາ. ອຍຎ຺ຫິ ‘ອາຣມ຺ຠ’-ສທ຺ເທາ ກມ຺ເມ ອາປຕ຺ຕິຍໍ ກິຣິຍາຍໍ ວີຣິເຍ ຫິໍສາຍ ວິເກາປເນຕິ ອເນເກສຸ ອເຕ຺ຖສຸ ອາຄເຕາ.

“ຍໍກິຎ຺ຈິ ທຸກ຺ຂໍ ສມ຺ເຠາຕິ, ສພ຺ພໍ ອາຣມ຺ຠປຈ຺ຈຍາ;

ອາຣມ຺ຠານໍ ນິເຣາເຘນ, ນຕ຺ຖິ ທຸກ຺ຂສ຺ສ ສມ຺ຠເວາ”ຕິ. (ສຸ. ນິ. ໗໔໙);

ເອຕ຺ຖ ຫິ ກມ຺ມໍ ‘ອາຣມ຺ເຠາ’ຕິ ອາຄຕໍ. “ອາຣມ຺ຠຕິ ຈ ວິປ຺ປຏິສາຣີ ຈ ເຫາຕີ”ຕິ (ອ. ນິ. ໕.໑໔໒; ປຸ. ປ. ໑໙໑) ເອຕ຺ຖ ອາປຕ຺ຕິ. “ມຫາຍຎ຺ຎາ ມຫາຣມ຺ຠາ, ນ ເຕ ເຫານ຺ຕິ ມຫປ຺ຜລາ”ຕິ (ອ. ນິ. ໔.໓໙; ສໍ. ນິ. ໑.໑໒໐) ເອຕ຺ຖ ຍູປຸສ຺ສາປນາທິກິຣິຍາ. “ອາຣມ຺ຠຖ ນິກ຺ກມຖ ຍຸຎ຺ຊຖ

ពុទ្ធសាសនេ”តិ (សំ· និ· ១·១៨៥) ឯត្ថ វីរិយំ· “សមណំ គោតមំ ឧទ្ទិស្ស បាណំ អារភន្តី”តិ (ម· និ· ២·៥១-៥២) ឯត្ថ ហិំសា· “ពីជគាមភូតគាមសមារម្ភា បដិវិរតោ ហោតី”តិ (ទី· និ· ១·១០; ម· និ· ១·២៩៣) ឯត្ថ ឆេទនភញ្ជនាទិកំ វិកោបនំ· ឥធ បន វីរិយមេវ អធិប្បេតំ· តេនាហ – ‘វីរិយារម្ភោតិ វីរិយសង្ខាតោ អារម្ភោ’តិ· វីរិយញ្ហិអារម្ភកវសេន អារម្ភោតិ វុច្ចតិ· ឥទមស្ស សភាវបទំ· កោសជ្ជតោ និក្ខមនវសេន និក្កមោ· បរំ បរំ ឋានំ អក្កមនវសេន បរក្កមោ· ឧគ្គន្ត្វា យមនវសេន ឧយ្យាមោ· វាយមនវសេន វាយាមោ· ឧស្សហនវសេន ឧស្សាហោ· អធិមត្តុស្សហនវសេន ឧស្សោឡ្ហី· ថិរភាវដ្ឋេន ថាមោ· ចិត្តចេតសិកានំ ធារណវសេន អវិច្ឆេទតោ វា បវត្តនវសេន កុសលានំ ធារេតីតិ ធិតិ·

អបរោ នយោ – និក្កមោ ចេសោ កាមានំ បនុទនាយ, បរក្កមោ ចេសោ ពន្ធនច្ឆេទាយ, ឧយ្យាមោ ចេសោ ឱឃនិត្ថរណាយ, វាយាមោ ចេសោ បារង្គមនដ្ឋេន, ឧស្សាហោ ចេសោ បុព្ពង្គមដ្ឋេន, ឧស្សោឡ្ហី ចេសោ អធិមត្តដ្ឋេន, ថាមោ ចេសោ បលិឃុគ្ឃាដនតាយ, ធិតិ ចេសោ អវដ្ឋិតិការិតាយាតិ·

“កាមំ តចោ ច ន្ហារុ ច អដ្ឋិ ច អវសិស្សតុ”តិ (ម· និ· ២·១៨៤; សំ· និ· ២·២២, ២៣៧; អ· និ· ២·៥; មហានិ· ១៩៦; ចូឡនិ· ខគ្គវិសាណសុត្តនិទ្ទេស ១៧៤) ឯវំ បវត្តិកាលេ អសិថិលបរក្កមវសេន អសិថិលបរក្កមតា; ថិរបរក្កមោ, ទឡ្ហបរក្កមោតិ អត្ថោ· យស្មា បនេតំ វីរិយំ កុសលកម្មករណដ្ឋានេ ឆន្ទំ ន និក្ខិបតិ, ធុរំ ន និក្ខិបតិ, ន ឱតារេតិ, ន វិស្សជ្ជេតិ, អនោសក្កិតមានសតំ អាវហតិ, តស្មា អនិក្ខិត្តច្ឆន្ទតា អនិក្ខិត្តធុរតាតិ វុត្តំ· យថា បន តជ្ជាតិកេ ឧទកសម្ភិន្នដ្ឋានេ ធុរវាហគោណំ គណ្ហាតិ ចកត្តិ , សោ ជណ្ណុនា ភូមិំ ឧប្បីឡេត្វាបិ ធុរំ វហតិ, ភូមិយំ បតិតុំ ន ទេតិ, ឯវមេវ វីរិយំ កុសលកម្មករណដ្ឋានេ ធុរំ ឧក្ខិបតិ បគ្គណ្ហាតិ, តស្មា ធុរសម្បគ្គាហោតិ វុត្តំ· បគ្គហលក្ខណេ ឥន្ទដ្ឋំ ការេតីតិ វីរិយិន្ទ្រិយំ· កោសជ្ជេ ន កម្បតីតិ វីរិយពលំ· យាថាវនិយ្យានិកកុសលវាយាមតាយ សម្មាវាយាមោ·

១៣· សតិន្ទ្រិយនិទ្ទេសេ សរណកវសេន សតិ· ឥទំ សតិយា សភាវបទំ· បុនប្បុនំ សរណតោ អនុស្សរណវសេន អនុស្សតិ· អភិមុខំ គន្ត្វា វិយ សរណតោ បដិស្សរណវសេន បដិស្សតិ· ឧបសគ្គវសេន វា វឌ្ឍិតមត្តមេវេតំ· សរណាការោ សរណតា· យស្មា បន សរណតាតិ តិណ្ណំ សរណានម្បិ នាមំ, តស្មា តំ បដិសេធេតុំ បុន សតិគ្គហណំ កតំ· សតិសង្ខាតា សរណតាតិ អយមេត្ថ អត្ថោ· សុតបរិយត្តស្ស ធារណភាវតោ ធារណតា· អនុបវិសនសង្ខាតេន ឱគាហនដ្ឋេន អបិលាបនភាវោ អបិលាបនតា· យថា ហិ លាពុកដាហាទីនិ ឧទកេ ប្លវន្តិ, ន អនុបវិសន្តិ, ន តថា អារម្មណេ សតិ· អារម្មណញ្ហេសា អនុបវិសតិ, តស្មា អបិលាបនតាតិ វុត្តា· ចិរកតចិរភាសិតានំ អសម្មុស្សនភាវតោ អសម្មុស្សនតា· ឧបដ្ឋានលក្ខណេ ជោតនលក្ខណេ ច ឥន្ទដ្ឋំ ការេតីតិ ឥន្ទ្រិយំ· សតិសង្ខាតំ ឥន្ទ្រិយំ សតិន្ទ្រិយំ· បមាទេ ន កម្បតីតិ សតិពលំ· យាថាវសតិ និយ្យានិកសតិ កុសលសតីតិ សម្មាសតិ·

១៤· បញ្ញិន្ទ្រិយនិទ្ទេសេ តស្ស តស្ស អត្ថស្ស បាកដករណសង្ខាតេន បញ្ញាបនដ្ឋេន បញ្ញា· តេន តេន វា អនិច្ចាទិនា បការេន ធម្មេ ជានាតីតិបិ បញ្ញា· ឥទមស្សា សភាវបទំ· បជាននាការោ បជាននា· អនិច្ចាទីនិ វិចិនាតីតិ វិចយោ· បវិចយោតិ ឧបសគ្គេន បទំ

វឌ្ឍិតំ។ ចតុសច្ចធម្មេ វិចិនាតីតិ ធម្មវិចយោ។ អនិច្ចាទីនំ សល្លក្ខណវសេន សល្លក្ខណា។ សាយេវ បុន ឧបសគ្គនានត្តេន ឧបលក្ខណា បច្ចុបលក្ខណាតិ វុត្តា។ បណ្ឌិតស្ស ភាវោ បណ្ឌិច្ចំ។ កុសលស្ស ភាវោ កោសល្លំ។ និបុណស្ស ភាវោ នេបុញ្ញំ។ អនិច្ចាទីនំ វិភាវនវសេន វេភព្យា។ អនិច្ចាទីនំ ចិន្តនកវសេន ចិន្តា។ យស្ស វា ឧប្បជ្ជតិ តំ អនិច្ចាទីនិ ចិន្តាបេតីតិបិ ចិន្តា។ អនិច្ចាទីនិ ឧបបរិក្ខតីតិ ឧបបរិក្ខា។ ភូរីតិ បថវិយា នាមំ។ អយម្បិ សណ្ហដ្ឋេន វិត្ថតដ្ឋេន ច ភូរី វិយាតិ ភូរី។ តេន វុត្តំ – “ភូរី វុច្ចតិ បថវី។ តាយ បថវិសមាយ វិត្ថតាយ វិបុលាយ បញ្ញាយ សមន្នាគតោតិ ភូរិបញ្ញោតិ (មហានិ. ១៧)។ អបិច បញ្ញាយ ឯតំ អធិវចនំ ភូរី”តិ។ ភូតេ អត្ថេ រមតីតិបិ ភូរី។ អសនិ វិយ សិលុច្ចយេ កិលេសេ មេធតិ ហិំសតីតិ មេធា។ ខិប្បំ គហណធារណដ្ឋេន វា មេធា។ យស្ស ឧប្បជ្ជតិ តំ អត្តហិតបដិបត្តិយំ សម្បយុត្តធម្មេ ច យាថាវលក្ខណបដិវេធេ បរិណេតីតិ បរិណាយិកា។ អនិច្ចាទិវសេន ធម្មេ វិបស្សតីតិ វិបស្សនា។ សម្មា បការេហិ អនិច្ចាទីនិ ជានាតីតិ សម្បជញ្ញំ។ ឧប្បថបដិបន្នេ សិន្ធវេ វីថិអារោបនត្ថំ បតោទោ វិយ ឧប្បថេ ធាវនកំ កូដចិត្តំ វីថិអារោបនត្ថំ វិជ្ឈតីតិ បតោទោ វិយ បតោទោ។ ទស្សនលក្ខណេ ឥន្ទដ្ឋំ ការេតីតិ ឥន្ទ្រិយំ។ បញ្ញាសង្ខាតំ ឥន្ទ្រិយំ បញ្ញិន្ទ្រិយំ។ អវិជ្ជាយ ន កម្បតីតិ បញ្ញាពលំ។ កិលេសច្ឆេទនដ្ឋេន បញ្ញាវ សត្ថំ បញ្ញាសត្ថំ។ អច្ចុគ្គតដ្ឋេន បញ្ញាវ បាសាទោ បញ្ញាបាសាទោ។

អាលោកនដ្ឋេន បញ្ញាវ អាលោកោ បញ្ញាអាលោកោ។ ឱភាសនដ្ឋេន បញ្ញាវ ឱភាសោ បញ្ញាឱភាសោ។ បជ្ជោតនដ្ឋេន បញ្ញាវ បជ្ជោតោ បញ្ញាបជ្ជោតោ។ បញ្ញវតោ ហិ ឯកបល្លង្កេន និសិន្នស្ស ទសសហស្សិលោកធាតុ ឯកាលោកា ឯកោភាសា ឯកបជ្ជោតា ហោតិ, តេនេតំ វុត្តំ។ ឥមេសុ បន តីសុ បទេសុ ឯកបទេនាបិ ឯតស្មិំ អត្ថេ សិទ្ធេ, យានិ បនេតានិ “ចត្តារោមេ, ភិក្ខវេ, អាលោកា។ កតមេ ចត្តារោ? ចន្ទាលោកោ សូរិយាលោកោ អគ្គាលោកោ បញ្ញាលោកោ។ ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, ចត្តារោ អាលោកា។ ឯតទគ្គំ, ភិក្ខវេ, ឥមេសំ ចតុន្នំ អាលោកានំ យទិទំ បញ្ញាលោកោ”។ តថា “ចត្តារោមេ, ភិក្ខវេ, ឱភាសា...បេ... ចត្តារោមេ, ភិក្ខវេ, បជ្ជោតា”តិ (អ. និ. ៤.១៤៤) សុត្តានិ អជ្ឈាសយវសេន វុត្តានិ ទេសិតានិ, តទនុរូបេនេវ ឥធាបិ ទេសនា កតា។ អត្ថោ ហិ អនេកេហិ អាការេហិ វិភជ្ជមានោ សុវិភត្តោ ហោតិ។ អញ្ញថា ច អញ្ញោ ពុជ្ឈតិ, អញ្ញថា ច អញ្ញោតិ។

រតិករណដ្ឋេន បន រតិទាយកដ្ឋេន រតិជនកដ្ឋេន ចិត្តីកតដ្ឋេន ទុល្លភបាតុភាវដ្ឋេន អតុលដ្ឋេន អនោមសត្តបរិភោគដ្ឋេន ច បញ្ញាវ រតនំ បញ្ញារតនំ។ ន តេន សត្តា មុយ្ហន្តិ, សយំ វា អារម្មណេ ន មុយ្ហតីតិ អមោហោ។ ធម្មវិចយបទំ វុត្តត្ថមេវ។ កស្មា បនេតំ បុន វុត្តន្តិ? អមោហស្ស មោហបដិបក្ខភាវទីបនត្ថំ។ តេនេតំ ទីបេតិ – យ្វាយំ អមោហោ សោ ន កេវលំ មោហតោ អញ្ញោ ធម្មោ, មោហស្ស បន បដិបក្ខោ, ធម្មវិចយសង្ខាតោ អមោហោ នាម ឥធ អធិប្បេតោតិ។ សម្មាទិដ្ឋីតិ យាថាវនិយ្យានិកកុសលទិដ្ឋិ។

១៨. ជីវិតិន្ទ្រិយនិទ្ទេសេ យោ តេសំ អរូបីនំ ធម្មានំ អាយូតិ តេសំ សម្បយុត្តកានំ អរូបធម្មានំ យោ អាយាបនដ្ឋេន អាយុ, តស្មិំ ហិ សតិ អរូបធម្មា អយន្តិ គច្ឆន្តិ បវត្តន្តិ, តស្មា អាយូតិ វុច្ចតិ។ ឥទមស្ស សភាវបទំ។ យស្មា បនេតេ ធម្មា អាយុស្មិំយេវ សតិ តិដ្ឋន្តិ យបេន្តិ យាបេន្តិ ឥរិយន្តិ វត្តន្តិ បាលយន្តិ, តស្មា ឋិតីតិអាទីនិ វុត្តានិ។ វចនត្ថោ បនេត្ថ – ឯតាយ តិដ្ឋន្តីតិ ឋិតិ។ យបេន្តីតិ យបនា។ តថា យាបនា។ ឯវំ ពុជ្ឈន្តានំ បន វសេន បុរិមបទេ រស្សត្តំ កតំ។ ឯតាយ ឥរិយន្តីតិ ឥរិយនា។ វត្តន្តីតិ វត្តនា។ បាលយន្តីតិ បាលនា។ ជីវន្តិ ឯតេនាតិ ជីវិតំ។ អនុបាលនលក្ខណេ ឥន្ទដ្ឋំ ការេតីតិ ជីវិតិន្ទ្រិយំ។

១៦។ ហិរិពលនិទ្ទេសេ យំ តស្មិំ សមយេតិ យេន ធម្មេន តស្មិំ សមយេ។ លិង្គវិបល្លាសំ វា កត្វា យោ ធម្មោ តស្មិំ សមយេតិបិ អត្ថោ។ ហិរិយិតព្ពេនាតិ ឧបយោគត្ថេ ករណវចនំ។ ហិរិយិតព្ពយុត្តកំ កាយទុច្ចរិតាទិធម្មំ ហិរិយតិ ជិគុច្ឆតីតិ អត្ថោ។ បាបកានន្តិ លាមកានំ។ អកុសលានំ ធម្មានន្តិ អកោសល្លសម្ភូតានំ ធម្មានំ។ សមាបត្តិយាតិ ឥទម្បិ ឧបយោគត្ថេ ករណវចនំ។ តេសំ ធម្មានំ សមាបត្តិំ បដិលាភំ សមង្គិភាវំ ហិរិយតិ ជិគុច្ឆតីតិ អត្ថោ។

១៧។ ឱត្តប្បពលនិទ្ទេសេ ឱត្តប្បិតព្ពេនាតិ ហេត្វត្ថេ ករណវចនំ។ ឱត្តប្បិតព្ពយុត្តកេន ឱត្តប្បស្ស ហេតុភូតេន កាយទុច្ចរិតាទិនា ឱត្តប្បការាយ ច សមាបត្តិយា ឱត្តប្បស្ស ហេតុភូតាយ ឱត្តប្បតិ, ភាយតីតិ អត្ថោ។

១៨។ អលោភនិទ្ទេសេ អលុព្ភនកវសេន អលោភោ។ ន លុព្ភតីតិបិ អលោភោ។ ឧភយស្ស សភាវបទំ។ អលុព្ភនាតិ អលុព្ភនាការោ។ លោភសមង្គី បុគ្គលោ លុព្ភិតោ នាម។ ន លុព្ភិតោ អលុព្ភិតោ ។ អលុព្ភិតស្ស ភាវោ អលុព្ភិតត្តំ។ សារាគបដិបក្ខតោ ន សារាគោតិ អសារាគោ។ អសារជ្ជនាតិ អសារជ្ជនាការោ។ អសារជ្ជិតស្ស ភាវោ អសារជ្ជិតត្តំ។ ន អភិជ្ឈាយតីតិ អនភិជ្ឈា។ អលោភោ កុសលមូលន្តិ អលោភសង្ខាតំ កុសលមូលំ។ អលោភោ ហិ កុសលានំ ធម្មានំ មូលំ បច្ចយដ្ឋេនាតិ កុសលមូលំ។ កុសលញ្ច តំ បច្ចយដ្ឋេន មូលញ្ចាតិបិ កុសលមូលំ។

១៩។ អទោសនិទ្ទេសេ អទុស្សនកវសេន អទោសោ។ ន ទុស្សតីតិបិ អទោសោ។ ឧភយស្ស សភាវបទំ។ អទុស្សនាតិ អទុស្សនាការោ។ អទុស្សិតស្ស ភាវោ អទុស្សិតត្តំ។ ព្យាបាទបដិបក្ខតោ ន ព្យាបាទោតិ អព្យាបាទោ។ កោធទុក្ខបដិបក្ខតោ ន ព្យាបជ្ជោតិ អព្យាបជ្ជោ។ អទោសសង្ខាតំ កុសលមូលំ អទោសោ កុសលមូលំ។ តំ វុត្តត្ថមេវ។

២០-២១។ កាយបស្សទ្ធិនិទ្ទេសាទីសុ យស្មា កាយោតិ តយោ ខន្ធា អធិប្បេតា, តស្មា វេទនាក្ខន្ធស្សាតិអាទិ វុត្តំ។ បស្សម្ភន្តិ ឯតាយ តេ ធម្មា, វិគតទរថា ភវន្តិ, សមស្សាសប្បត្តាតិ បស្សទ្ធិ។ ទុតិយបទំ ឧបសគ្គវសេន វឌ្ឍិតំ។ បស្សម្ភនាតិ បស្សម្ភនាការោ។ ទុតិយបទំ ឧបសគ្គវសេន វឌ្ឍិតំ។ បស្សទ្ធិសមង្គិតាយ បដិប្បស្សម្ភិតស្ស ខន្ធត្តយស្ស ភាវោ បដិប្បស្សម្ភិតត្តំ។ សព្វបទេហិបិ តីណ្ណំ ខន្ធានំ កិលេសទរថបដិប្បស្សទ្ធិ ឯវ កថិតា។ ទុតិយនយេន វិញ្ញាណក្ខន្ធស្ស ទរថបដិប្បស្សទ្ធិ កថិតា។

២២-២៣។ លហុតាតិ លហុតាការោ។ លហុបរិណាមតាតិ លហុបរិណាមោ ឯតេសំ ធម្មានន្តិ លហុបរិណាមា; តេសំ ភាវោ លហុបរិណាមតា; សីឃំ សីឃំ បរិវត្តនសមត្ថតាតិ វុត្តំ ហោតិ។ អទន្ធតាតិ គរុភាវបដិក្ខេបវចនមេតំ; អភារិយតាតិ អត្ថោ។ អវិត្ថនតាតិ មានាទិកិលេសភារស្ស អភាវេន អថទ្ធតា។ ឯវំ បទេហិ តីណ្ណំ ខន្ធានំ លហុតាការោ កថិតោ។ ទុតិយេន វិញ្ញាណក្ខន្ធស្ស លហុតាការោ កថិតោ។

៣៣-៣៤។ មុទុតាតិ មុទុភាវោ។ មទ្ទវតាតិ មទ្ទវំ វុច្ចតិ សិនិទ្ធំ, មដ្ឋំ; មទ្ទវស្ស ភាវោ មទ្ទវតា។ អកក្ខឡតាតិ អកក្ខឡភាវោ។ អកឋិនតាតិ អកឋិនភាវោ។ ឥធាបិ បុរិមនយេន តិណ្ណំ ខន្ធានំ, បច្ឆិមនយេន វិញ្ញាណក្ខន្ធស្ស មុទុតាការោវ កថិតោ។

៣៥-៣៦។ កម្មញ្ញតាតិ កម្មនិ សាធុតា; កុសលកិរិយាយ វិនិយោគក្ខមតាតិ អត្ថោ។ សេសបទទ្វយំ ព្យញ្ជនវសេន វុត្តំ។ បទទ្វយេនាបិ ហិ បុរិមនយេន តិណ្ណំ ខន្ធានំ, បច្ឆិមនយេន វិញ្ញាណក្ខន្ធស្ស កម្មញ្ញាការោវ កថិតោ។

៣៧-៣៨។ បគុណតាតិ បគុណភាវោ, អនាតុរតា និក្កិលានតាតិ អត្ថោ។ សេសបទទ្វយំ ព្យញ្ជនវសេន វុត្តំ។ ឥធាបិ បុរិមនយេន តិណ្ណំ ខន្ធានំ, បច្ឆិមនយេន វិញ្ញាណក្ខន្ធស្ស និក្កិលានាការោវ កថិតោ។

៤០-៤១។ ឧជុកតាតិ ឧជុកភាវោ, ឧជុកតាការេន បវត្តនតាតិ អត្ថោ។ ឧជុកស្ស ខន្ធត្តយស្ស វិញ្ញាណក្ខន្ធស្ស ច ភាវោ ឧជុកតា។ អជិម្ហតាតិ គោមុត្តវង្កភាវបដិក្ខេបោ។ អវង្កតាតិ ចន្ទលេខាវង្កភាវបដិក្ខេបោ។ អកុដិលតាតិ នង្គលកោដិវង្កភាវបដិក្ខេបោ។

យោ ហិ បាបំ កត្វាន ‘ន ករោមី’តិ ភាសតិ, សោ គត្វា បច្ចាគតកតាយ ‘គោមុត្តវង្កោ’ នាម ហោតិ។ យោ បាបំ ករោន្តោវ ‘ភាយាមហំ បាបស្សា’តិ ភាសតិ, សោ យេភុយ្យេន កុដិលតាយ ‘ចន្ទលេខាវង្កោ’ នាម ហោតិ។ យោ បាបំ ករោន្តោវ ‘កោ បាបស្ស ន ភាយេយ្យា’តិ ភាសតិ, សោ នាតិកុដិលតាយ ‘នង្គលកោដិវង្កោ’ នាម ហោតិ។ យស្ស វា តីណិបិ កម្មទ្វារានិ អសុទ្ធានិ, សោ ‘គោមុត្តវង្កោ’ នាម ហោតិ។ យស្ស យានិ កានិចិ ទ្វេ, សោ ‘ចន្ទលេខាវង្កោ’ នាម។ យស្ស យំកិញ្ចិ ឯកំ, សោ ‘នង្គលកោដិវង្កោ នាម។

ទីឃភាណកា បនាហុ – ឯកច្ចោ ភិក្ខុ សព្ពវយេ ឯកវីសតិយា អនេសនាសុ, ឆសុ ច អគោចរេសុ ចរតិ, អយំ ‘គោមុត្តវង្កោ’ នាម។ ឯកោ បឋមវយេ ចតុបារិសុទ្ធិសីលំ បរិបូរេតិ, លជ្ជី កុក្កុច្ចកោ សិក្ខាកាមោ ហោតិ, មជ្ឈិមវយបច្ឆិមវយេសុ បុរិមសទិសោ, អយំ ‘ចន្ទលេខាវង្កោ’ នាម។ ឯកោ បឋមវយេ មជ្ឈិមវយេបិ ចតុបារិសុទ្ធិសីលំ បូរេតិ, លជ្ជី កុក្កុច្ចកោ សិក្ខាកាមោ ហោតិ, បច្ឆិមវយេ បុរិមសទិសោ។ អយំ ‘នង្គលកោដិវង្កោ’ នាម។

តស្ស កិលេសវសេន ឯវំ វង្កស្ស បុគ្គលស្ស ភាវោ ជិម្ហតា វង្កតា កុដិលតាតិ វុច្ចតិ។ តាសំ បដិក្ខេបវសេន អជិម្ហតាទិកា វុត្តា។ ខន្ធាធិដ្ឋានាវ ទេសនា កតា។ ខន្ធានញ្ហិ ឧជុតា អជិម្ហតាទិកា, នោ បុគ្គលស្សាតិ។ ឯវំ សព្ពេហិបិ ឥមេហិ បទេហិ បុរិមនយេន តិណ្ណំ ខន្ធានំ, បច្ឆិមនយេន វិញ្ញាណក្ខន្ធស្សាតិ អន្វីតំ ឆម្មាតំ និក្កិលេសតាយ ឧជុតាការោវ កថិតោតិ វេទិតព្ពោ។

ឥធាតិ ទ្វាយំ យេវាបនាតិ អប្បនាវារោ វុត្តា, តេន ឆព្ពីសវារេ ទស្សិតានំ ‘យេវាបនកានំ’យេវ សង្ខេបតោ និទ្ទេសោ កថិតោ ហោតីតិ។

ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᩣᩁᨠᨳᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

ᩑᨲ᩠ᨲᩣᩅᨲᩣ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩣ ᩈᨾᨿᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩩᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩣ ᩋᨸ᩠ᨸᨶᩣᨲᩥ ᩏᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᩣᩁᩮ ᨧᨲᩪᩉᩥ ᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᩮᩉᩥ, ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩣ ᩈᨾᨿᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩩᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩣ ᩋᨸ᩠ᨸᨶᩣᨲᩥ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᩣᩁᩮ ᨧᨲᩪᩉᩥ ᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᩮᩉᩦᨲᩥ ᩋᨭ᩠ᨮᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᨸᨭᩥᨾᨱ᩠ᨯᩥᨲᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩅᩅᨲ᩠ᨳᩣᨶᩅᩣᩁᩮᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩮᩣᩅ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨

ᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᩣᩈᩅᩣᩁᩮᩣ

᪕᪘-᪑᪒᪐᪨ ᩍᨴᩣᨶᩥ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨡᩮᩣ ᨸᨶ ᩈᨾᨿᩮ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᨡᨶ᩠ᨵᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩅᩣᩁᩮᩣ ᩋᩣᩁᨴ᩠ᨵᩮᩣ᪨ ᩈᩮᩣ ᩏᨴ᩠ᨴᩮᩈᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᨸᨭᩥᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᩈᩮᨶ ᨲᩥᩅᩥᨵᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ‘ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨡᩮᩣ ᨸᨶ ᩈᨾᨿᩮ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᨡᨶ᩠ᨵᩣ’ᨲᩥ ᩑᩅᨾᩣᨴᩥᨠᩮᩣ ᩏᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩣ᪨ ᨠᨲᨾᩮ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᨾᨿᩮ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᨡᨶ᩠ᨵᩣ’ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨠᩮᩣ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩣ᪨ ᨠᨲᨾᩮᩣ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᨾᨿᩮ ᩅᩮᨴᨶᩣᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩮᩣᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨠᩮᩣ ᨸᨭᩥᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᩏᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᩣᩁᩮ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᨡᨶ᩠ᨵᩣᨲᩥᩋᩣᨴᨿᩮᩣ ᨲᩮᩅᩦᩈᨲᩥ ᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᩣᩈᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᩮᩈᩴ ᩑᩅᨾᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ – ᨿᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᨾᨿᩮ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᩴ ᨸᨮᨾᩴ ᨾᩉᩣᨠᩩᩈᩃᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᨾᨿᩮ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨦ᩠ᨣᩅᩈᩮᨶ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩣ, ᨮᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨿᩮᩅᩣᨸᨶᨠᩮ, ᨸᩣᩊᩥᩋᩣᩁᩪᩊ᩠ᩉᩣ ᩋᨲᩥᩁᩮᨠᨸᨱ᩠ᨱᩣᩈᨵᨾ᩠ᨾᩣ, ᨲᩮ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᨸᩥ ᩈᨦ᩠ᨣᨿ᩠ᩉᨾᩣᨶᩣ ᩁᩣᩈᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣᩅ ᨡᨶ᩠ᨵᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᩋᩣᨿᨲᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨴ᩠ᩅᩮ ᩋᩣᨿᨲᨶᩣᨶᩥ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩈᨽᩣᩅᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩈᩩᨬ᩠ᨬᨲᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨶᩥᩔᨲ᩠ᨲᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨴ᩠ᩅᩮᩅ ᨵᩣᨲᩩᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩮᨶ ᩋᩣᩉᩣᩁᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨲᨿᩮᩣᩅᩮᨲ᩠ᨳ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩋᩣᩉᩣᩁᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩋᩅᩈᩮᩈᩣ ᨶᩮᩣ ᩋᩣᩉᩣᩁᩣ᪨

‘ᨠᩥᩴ ᨸᨶᩮᨲᩮ ᩋᨬ᩠ᨬᨾᨬ᩠ᨬᩴ ᩅᩣ ᨲᩴᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩁᩪᨸᩔ ᩅᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᨶ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩦ’ᨲᩥ? ‘ᨶᩮᩣ ᨶ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩑᨲᩮ ᨸᨶ ᨲᨳᩣ ᨧ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᩋᨬ᩠ᨬᨳᩣ ᨧᩣᨲᩥ ᩈᨴᩥᩈᩮᨸᩥ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨲ᩠ᨲᩮ ᩋᨲᩥᩁᩮᨠᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩋᩣᩉᩣᩁᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᨠᨳᩴ? ᩑᨲᩮᩈᩩ ᩉᩥ ᨹᩔᩣᩉᩣᩁᩮᩣ, ᨿᩮᩈᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᩋᩅᩈᩮᩈᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨧᩮᨲᩈᩥᨠᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩮᩈᨬ᩠ᨧ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᩥᩔᩮᩣ ᨧ ᩅᩮᨴᨶᩣ ᩋᩣᩉᩁᨲᩥ᪨ ᨾᨶᩮᩣᩈᨬ᩠ᨧᩮᨲᨶᩣᩉᩣᩁᩮᩣ ᨲᩮᩈᨬ᩠ᨧ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᨲᨿᩮᩣ ᨧ ᨽᩅᩮ ᩋᩣᩉᩁᨲᩥ᪨ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩣᩉᩣᩁᩮᩣ ᨲᩮᩈᨬ᩠ᨧ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨶᩣᨾᩁᩪᨸᨬ᩠ᨧ ᩋᩣᩉᩁᨲᩦ’ᨲᩥ᪨ ‘ᨶᨶᩩ ᨧ ᩈᩮᩣ ᩅᩥᨸᩣᨠᩮᩣᩅ ᩍᨴᩴ ᨸᨶ ᨠᩩᩈᩃᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱ’ᨶ᩠ᨲᩥ? ‘ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩣᨸᩥ ᨠᩩᩈᩃᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ, ᨲᩴᩈᩁᩥᨠ᩠ᨡᨲ᩠ᨲᩣ ᨸᨶ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩣᩉᩣᩁᩮᩣ’ᨲ᩠ᩅᩮᩅ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩏᨸᨲ᩠ᨳᨾ᩠ᨽᨠᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩅᩣ ᩍᨾᩮ ᨲᨿᩮᩣ ᩋᩣᩉᩣᩁᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᩍᨾᩮ ᩉᩥ ᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ, ᨠᨻᩊᩦᨠᩣᩁᩣᩉᩣᩁᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᩁᩪᨸᨠᩣᨿᩔ, ᩏᨸᨲ᩠ᨳᨾ᩠ᨽᨠᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨶᩮᩅ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ – “ᩋᩁᩪᨸᩥᨶᩮᩣ ᩋᩣᩉᩣᩁᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᨠᩣᨶᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᨲᩴᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᩁᩪᨸᩣᨶᩴ ᩋᩣᩉᩣᩁᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᨶ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ”ᨲᩥ (ᨸᨭ᩠ᨮᩣ᪨ ᪑᪨᪑᪨᪑᪕)᪨

ᩋᨸᩁᩮᩣ ᨶᨿᩮᩣ – ᩋᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩥᨠᩈᨶ᩠ᨲᨲᩥᨿᩣ ᩅᩥᩈᩮᩈᨸᨧ᩠ᨧᨿᨲ᩠ᨲᩣ ᨠᨻᩊᩦᨠᩣᩁᩣᩉᩣᩁᩮᩣ ᨧ ᩑᨲᩮ ᨧ ᨲᨿᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩋᩣᩉᩣᩁᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᩅᩥᩈᩮᩈᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᩉᩥ ᨠᨻᩊᩦᨠᩣᩁᩣᩉᩣᩁᨽᨠ᩠ᨡᩣᨶᩴ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩁᩪᨸᨠᩣᨿᩔ ᨠᨻᩊᩦᨠᩣᩁᩮᩣ ᩋᩣᩉᩣᩁᩮᩣ; ᨶᩣᨾᨠᩣᨿᩮ ᩅᩮᨴᨶᩣᨿ ᨹᩔᩮᩣ, ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩔ ᨾᨶᩮᩣᩈᨬ᩠ᨧᩮᨲᨶᩣ, ᨶᩣᨾᩁᩪᨸᩔ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ᪨ ᨿᨳᩣᩉ –

“សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, អយំ កាយោ អាហារដ្ឋិតិកោ, អាហារំ បដិច្ច តិដ្ឋតិ, អនាហារោ នោ តិដ្ឋតិ” (សំ។ និ។ ៥។១៨៣)។ តថា ផស្សបច្ចយា វេទនា, សង្ខារបច្ចយា វិញ្ញាណំ, វិញ្ញាណបច្ចយា នាមរូបន្តិ (សំ។ និ។ ២។១)។

អធិបតិយដ្ឋេន បន អដ្ឋេវ ធម្មា ឥន្ទ្រិយានិ ហោន្តិ, ន អវិសេសា។ តេន វុត្តំ – អដ្ឋិន្ទ្រិយានិ ហោន្តីតិ។ ឧបនិជ្ឈាយនដ្ឋេន បញ្ចេវ ធម្មា ឈានង្គានិ ហោន្តិ។ តេន វុត្តំ – បញ្ចង្គិកំ ឈានំ ហោតីតិ។

និយ្យានដ្ឋេន ច ហេតុដ្ឋេន ច បញ្ចេវ ធម្មា មគ្គង្គានិ ហោន្តិ។ តេន វុត្តំ – បញ្ចង្គិកោ មគ្គោ ហោតីតិ។ កិញ្ចាបិ ហិ អដ្ឋង្គិកោ អរិយមគ្គោ, លោកិយចិត្តេ បន ឯកក្ខណេ តិស្សោ វិរតិយោ ន លព្ភន្តិ, តស្មា បញ្ចង្គិកោតិ វុត្តោ។ ‘ននុ ច “យថាគតមគ្គោតិ ខោ, ភិក្ខុ, អរិយស្សេតំ អដ្ឋង្គិកស្ស មគ្គស្ស អធិវចន”ន្តិ (សំ។ និ។ ៤។២៤៥) ឥមស្មិំ សុត្តេ ‘យថេវ លោកុត្តរមគ្គោ អដ្ឋង្គិកោ, បុព្ពភាគវិបស្សនាមគ្គោបិ តថេវ អដ្ឋង្គិកោ’តិ យថាគតវចនេន ឥមស្សត្ថស្ស ទីបិតត្តា, លោកិយមគ្គេនាបិ អដ្ឋង្គិកេន ភវិតព្ពន្តិ? ន ភវិតព្ពំ។ អយញ្ហិ សុត្តន្តិកទេសនា នាម បរិយាយទេសនា។ តេនាហ – “បុព្ពេវ ខោ បនស្ស កាយកម្មំ វចីកម្មំ អាជីវោ សុបរិសុទ្ធោ ហោតី”តិ (ម។ និ។ ៣។៤៣១)។ អយំ បន និប្បរិយាយទេសនា។ លោកិយចិត្តស្មិញ្ហិ តិស្សោ វិរតិយោ ឯកក្ខណេ ន លព្ភន្តិ, តស្មា ‘បញ្ចង្គិកោ’វ វុត្តោតិ។

អកម្បិយដ្ឋេន បន សត្តេវ ធម្មា ពលានិ ហោន្តិ។ មូលដ្ឋេន តយោវ ធម្មា ហេតូ។ ផុសនដ្ឋេន ឯកោវ ធម្មោ ផស្សោ។ វេទយិតដ្ឋេន ឯកោវ ធម្មោ វេទនា។ សញ្ជាននដ្ឋេន ឯកោវ ធម្មោ សញ្ញា។ ចេតយនដ្ឋេន ឯកោវ ធម្មោ ចេតនា។ ចិត្តវិចិត្តដ្ឋេន ឯកោវ ធម្មោ ចិត្តំ។ រាសដ្ឋេន ចេវ វេទយិតដ្ឋេន ច ឯកោវ ធម្មោ វេទនាក្ខន្ធោ។ រាសដ្ឋេន ច សញ្ជាននដ្ឋេន ច ឯកោវ ធម្មោ សញ្ញាក្ខន្ធោ។ រាសដ្ឋេន ច អភិសង្ខរណដ្ឋេន ច ឯកោវ ធម្មោ សង្ខារក្ខន្ធោ។ រាសដ្ឋេន ច ចិត្តវិចិត្តដ្ឋេន ច ឯកោវ ធម្មោ វិញ្ញាណក្ខន្ធោ។ វិជាននដ្ឋេន ចេវ ហេដ្ឋា វុត្តអាយតនដ្ឋេន ច ឯកមេវ មនាយតនំ។ វិជាននដ្ឋេន ច អធិបតិយដ្ឋេន ច ឯកមេវ មនិន្ទ្រិយំ។ វិជាននដ្ឋេន ច សភាវសុញ្ញតនិស្សត្តដ្ឋេន ច ឯកោវ ធម្មោ មនោវិញ្ញាណធាតុ នាម ហោតិ, ន អវិសេសា។ ឋបេត្វា បន ចិត្តំ, យថាវុត្តេន អត្ថេន អវិសេសា សេសាបិ ធម្មា ឯកំ ធម្មាយតនមេវ, ឯកា ច ធម្មធាតុយេវ ហោតីតិ។

យេ វា បន តស្មិំ សមយេតិ ឥមិនា បន អប្បនាវារេន ឥធាបិ ហេដ្ឋា វុត្តា យេវាបនកាវ សង្គហិតា។ យថា ច ឥធ ឯវំ សព្ពត្ថ។ ឥតោ បរញ្ហិ ឯត្តកម្បិ ន វិចារយិស្សាម។ និទ្ទេសបដិនិទ្ទេសវារេសុ ហេដ្ឋា វុត្តនយេនេវ អត្ថោ វេទិតព្ពោតិ។

សង្គហវារោ និដ្ឋិតោ។

កោដ្ឋាសវារាទិបិ ឯតស្សេវ នាមំ។

១២១-១៤៥។ ឥទានិ តស្មិំ ខោ បន សមយេ ធម្មា ហោន្តីតិ សុញ្ញតវារោ អារទ្ធោ។ សោ ឧទ្ទេសនិទ្ទេសវសេន ទ្វិធា វវត្ថិតោ។ តត្ថ ឧទ្ទេសវារេ 'ធម្មា ហោន្តី'តិ ឥមិនា សទ្ធិំ ចតុវីសតិ កោដ្ឋាសា ហោន្តិ។ សព្វកោដ្ឋាសេសុ ច 'ចត្តារោ ទ្វេ តយោ'តិ គណនបរិច្ឆេទោ ន វុត្តោ។ កស្មា? សង្គហវារេ បរិច្ឆិន្នត្តា។ តត្ថ បរិច្ឆិន្នធម្មាយេវ ហិ ឥធាបិ វុត្តា។ ន ហេត្ថ សត្តោ វា ភាវោ វា អត្តា វា ឧបលព្ភតិ។ ធម្មាវ ឯតេ ធម្មមត្តា អសារា អបរិណាយកាតិ ឥមិស្សា សុញ្ញតាយ ទីបនត្ថំ វុត្តោ។ តស្មា ឯវមេត្ថ អត្ថោ វេទិតព្វោ – យស្មិំ សមយេ កាមាវចរំ បឋមំ មហាកុសលចិត្តំ ឧប្បជ្ជតិ, តស្មិំ សមយេ ចិត្តង្គវសេន ឧប្បន្នា អតិរេកបណ្ណាសធម្មា សភាវដ្ឋេន ធម្មា ឯវ ហោន្តិ។ ន អញ្ញោ កោចិ សត្តោ វា ភាវោ វា បោសោ វា បុគ្គលោ វា ហោតីតិ។ តថា រាសដ្ឋេន ខន្ធាវ ហោន្តីតិ។ ឯវំ បុរិមនយេនេវ សព្វបទេសុ អត្ថយោជនា វេទិតព្វា។ យស្មា បន ឈានតោ អញ្ញំ ឈានង្គំ, មគ្គតោ វា អញ្ញំ មគ្គង្គំ នត្ថិ, តស្មា ឥធ 'ឈានំ ហោតិ, មគ្គោ ហោតិ' ឥច្ចេវ វុត្តំ។ ឧបនិជ្ឈាយនដ្ឋេន ហិ ឈានមេវ ហេតុដ្ឋេន មគ្គោវ ហោតិ។ ន អញ្ញោ កោចិ សត្តោ វា ភាវោ វាតិ។ ឯវំ សព្វបទេសុ អត្ថយោជនា កាតព្វា។ និទ្ទេសវារោ ឧត្តានត្ថោយេវាតិ។

សុញ្ញតវារោ និដ្ឋិតោ។

និដ្ឋិតា ច តីហិ មហាវារេហិ មណ្ឌេត្វា និទ្ទិដ្ឋស្ស

បឋមចិត្តស្ស អត្ថវណ្ណនា។

ទុតិយចិត្តំ

១៤៦។ ឥទានិ ទុតិយចិត្តាទីនិ ទស្សេតុំ បុន "កតមេ ធម្មា"តិអាទិ អារទ្ធំ។ តេសុ សព្វេសុបិ បឋមចិត្តេ វុត្តនយេនេវ តយោ តយោ មហាវារា វេទិតព្វា។ ន កេវលញ្ច មហាវារា ឯវ, បឋមចិត្តេ វុត្តសទិសានំ បទានំ អត្ថោបិ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្វោ។ ឥតោ បរំ បន អបុព្ពបទវណ្ណនំយេវ ករិស្សាម។ ឥមស្មិំ តាវ ទុតិយចិត្តនិទ្ទេសេ សសង្ខារេនាតិ ឥទមេវ អបុព្ពំ។ តស្សត្ថោ – សហ សង្ខារេនាតិ សសង្ខារោ។ តេន សសង្ខារេន សប្បយោគេន សឧបាយេន បច្ចយគណេនាតិ អត្ថោ។ យេន ហិ អារម្មណាទិនា បច្ចយគណេន បឋមំ មហាចិត្តំ ឧប្បជ្ជតិ, តេនេវ សប្បយោគេន សឧបាយេន ឥទំ ឧប្បជ្ជតិ។

តស្សេវំ ឧប្បត្តិ វេទិតព្វា – ឥធេកោ ភិក្ខុ វិហារបច្ចន្តេ វសមានោ ចេតិយង្គណសម្មជ្ជនវេលាយ វា ថេរុបដ្ឋានវេលាយ វា សម្បត្តាយ, ធម្មស្សវនទិវសេ វា សម្បត្តេ 'យទ្យាគន្ត្វា បច្ចាគច្ឆតោ អតិទូរំ ភវិស្សតិ, ន គមិស្សាមី'តិ ចិន្តេត្វា បុន ចិន្តេតិ – 'ភិក្ខុស្ស នាម ចេតិយង្គណំ វា ថេរុបដ្ឋានំ វា ធម្មស្សវនំ វា អគន្តុំ អយុត្តំ, គមិស្សាមី'តិ គច្ឆតិ។ តស្សេវំ អត្តនោ បយោគេន វា, បរេន វា

វត្តាទីនំ អករណេ ច អាទីនវំ ករណេ ច អានិសំសំ ទស្សេត្វា ឱវទិយមានស្ស, និគ្គហវសេនេវ វា ‘ឯហិ, ឥទំ ករោហី’តិ ការិយមានស្ស ឧប្បន្នំ កុសលចិត្តំ សសង្ខារេន បច្ចយគណេន ឧប្បន្នំ នាម ហោតីតិ។

ទុតិយចិត្តំ។

តតិយចិត្តំ

១៤៧-១៤៨។ តតិយេ ញាណេន វិប្បយុត្តន្តិ ញាណវិប្បយុត្តំ។ ឥទម្បិ ហិ អារម្មណេ ហដ្ឋបហដ្ឋំ ហោតិ បរិច្ឆិន្ទកញាណំ បនេត្ថ ន ហោតិ។ តស្មា ឥទំ ទហរកុមារកានំ កិញ្ចិ ទិស្វា ‘អយំ ថេរោ មញ្ញន្តិ វន្ទនកាលេ, តេនេវ នយេន ចេតិយវន្ទនធម្មសវនកាលាទីសុ ច ឧប្បជ្ជតីតិ វេទិតព្វំ។ បាឡិយំ បនេត្ថ សព្វេសុ ឋានេសុ បញ្ញា បរិហាយតិ។ សេសំ បាកតិកមេវាតិ។

តតិយចិត្តំ។

ចតុត្ថចិត្តំ

១៤៩។ ចតុត្ថចិត្តេបិ ឯសេវ នយោ។ ឥទំ បន សសង្ខារេនាតិ វចនតោ យថា មាតាបិតរោ ទហរកុមារកេ សីសេ គហេត្វា ចេតិយាទីនិ វន្ទាបេន្តិ តេ ច អនត្ថិកា សមានាបិ ហដ្ឋបហដ្ឋាវ វន្ទន្តិ។ ឯវរូបេ កាលេ លព្ភតីតិ វេទិតព្វំ។

ចតុត្ថចិត្តំ។

បញ្ចមចិត្តំ

១៥០។ បញ្ចមេ ឧបេក្ខាសហគតន្តិ ឧបេក្ខាវេទនាយ សម្បយុត្តំ ។ ឥទញ្ហិ អារម្មណេ មជ្ឈត្តំ ហោតិ។ បរិច្ឆិន្ទកញាណំ បនេត្ថ ហោតិយេវ។ បាឡិយំ បនេត្ថ ឧបេក្ខាចតុក្កេ ឧបេក្ខា ហោតីតិ ឥន្ទ្រិយដ្ឋកេ ឧបេក្ខិន្ទ្រិយំ ហោតីតិ វត្វា សេសម្បិ វេទនាទិបទានំ និទ្ទេសេ សាតាសាតប្បដិក្ខេបវសេន ចេតសំ គត្វា អទុក្ខមសុខវេទនា គហិតា។ តស្សា មជ្ឈត្តលក្ខណោ ឥដ្ឋត្តការណវសេន ឧបេក្ខិន្ទ្រិយការោ វេទិតព្វោ។ បទបដិបាដិយា ច ឯកស្មិំ ឋានេ បីតិ បរិហីនា។ តស្មា ចិត្តង្គវសេន បាឡិអារុឡ្ហា បញ្ចបណ្ណាសេវ ធម្មា ហោន្តិ។ តេសំ វសេន សព្វកោដ្ឋាសេសុ សព្វវារេសុ ច វិនិច្ឆយោ វេទិតព្វោ។

បញ្ចមចិត្តំ។

ᨨᨭ᩠ᨮᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ

᪁᪕᪘-᪙᪨ ᨨᨭ᩠ᨮᩈᨲ᩠ᨲᨾᩋᨭ᩠ᨮᨾᩣᨶᩥ ᨴᩩᨲᩥᨿᨲᨲᩥᨿᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᩮᩉᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣᨶᩥ᪨ ᨠᩮᩅᩃᨬ᩠ᩉᩥ ᨲᩮᩈᩩ ᩅᩮᨴᨶᩣᨷᩁᩥᩅᨲ᩠ᨲᨶᨬ᩠ᨧ ᨷᩦᨲᩥᨷᩁᩥᩉᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩈᩮᩈᩴ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᩏᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᨶᨿᩮᨶ ᨲᩣᨴᩥᩈᨾᩮᩅ᪨ ᨠᩕᩣᨿᩩᨴᩥᨲᩣ ᨷᩁᩥᨠᨾ᩠ᨾᨠᩣᩃᩮᨷᩥ ᩉᩥ ᩍᨾᩮᩈᩴ ᩏᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥ ᨾᩉᩣᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨿᩴ ᩋᨶᩩᨬ᩠ᨬᩣᨲᩣ ᩑᩅ᪨ ᩍᨾᩣᨶᩥ ᩋᨭ᩠ᨮ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᨠᩩᩈᩃᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᨶᩣᨾ᪨

ᨷᩩᨬ᩠ᨬᨠᩥᩁᩥᨿᩅᨲ᩠ᨳᩣᨴᩥᨠᨳᩣ

ᨲᩣᨶᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩣᨶᩥᨷᩥ ᨴᩈᩉᩥ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᨠᩥᩁᩥᨿᩅᨲ᩠ᨳᩪᩉᩥ ᨴᩦᨷᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣᨶᩥ᪨ ᨠᨳᩴ? ᨴᩣᨶᨾᨿᩴ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᨠᩥᩁᩥᨿᩅᨲ᩠ᨳᩩ, ᩈᩦᩃᨾᨿᩴ... ᨽᩣᩅᨶᩣᨾᨿᩴ... ᩋᨷᨧᩥᨲᩥᩈᩉᨣᨲᩴ... ᩅᩮᨿ᩠ᨿᩣᩅᨧ᩠ᨧᩈᩉᨣᨲᩴ... ᨷᨲ᩠ᨲᩣᨶᩩᨷ᩠ᨷᨴᩣᨶᩴ... ᩋᨻ᩠ᨽᨶᩩᨾᩮᩣᨴᨶᩴ... ᨴᩮᩈᨶᩣᨾᨿᩴ... ᩈᩅᨶᨾᨿᩴ... ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩩᨩ᩠ᨩᩩᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᨠᩥᩁᩥᨿᩅᨲ᩠ᨳᩪᨲᩥ ᨴᩈ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᨠᩥᩁᩥᨿᩅᨲ᩠ᨳᩪᨶᩥ ᨶᩣᨾ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨴᩣᨶᨾᩮᩅ ᨴᩣᨶᨾᨿᩴ᪨ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᨠᩥᩁᩥᨿᩣ ᨧ ᩈᩣ ᨲᩮᩈᩴ ᨲᩮᩈᩴ ᩋᩣᨶᩥᩈᩴᩈᩣᨶᩴ ᩅᨲ᩠ᨳᩩ ᨧᩣᨲᩥ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᨠᩥᩁᩥᨿᩅᨲ᩠ᨳᩩ᪨ ᩈᩮᩈᩮᩈᩩᨷᩥ ᩑᩈᩮᩅ ᨶᨿᩮᩣ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨧᩦᩅᩁᩣᨴᩦᩈᩩ ᨧᨲᩪᩈᩩ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᩈᩩ, ᩁᩪᨷᩣᨴᩦᩈᩩ ᩅᩣ ᨨᩈᩩ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮᩈᩩ, ᩋᨶ᩠ᨶᩣᨴᩦᩈᩩ ᩅᩣ ᨴᩈᩈᩩ ᨴᩣᨶᩅᨲ᩠ᨳᩪᩈᩩ, ᨲᩴ ᨲᩴ ᨴᩮᨶ᩠ᨲᩔ ᨲᩮᩈᩴ ᨲᩮᩈᩴ ᩏᨷ᩠ᨷᩣᨴᨶᨲᩮᩣ ᨷᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᨷᩩᨻ᩠ᨻᨽᩣᨣᩮ, ᨷᩁᩥᨧ᩠ᨧᩣᨣᨠᩣᩃᩮ, ᨷᨧ᩠ᨨᩣ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᩋᨶᩩᩔᩁᨱᨠᩣᩃᩮ ᨧᩣᨲᩥ ᨲᩦᩈᩩ ᨠᩣᩃᩮᩈᩩ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩣ ᨧᩮᨲᨶᩣ ‘ᨴᩣᨶᨾᨿᩴ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᨠᩥᩁᩥᨿᩅᨲ᩠ᨳᩩ’ ᨶᩣᨾ᪨

ᨷᨬ᩠ᨧᩈᩦᩃᩴ ᩋᨭ᩠ᨮᩈᩦᩃᩴ ᨴᩈᩈᩦᩃᩴ ᩈᨾᩣᨴᩥᨿᨶ᩠ᨲᩔ, ‘ᨷᨻ᩠ᨻᨩᩥᩔᩣᨾᩦ’ᨲᩥ ᩅᩥᩉᩣᩁᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩔ, ᨷᨻ᩠ᨻᨩᨶ᩠ᨲᩔ, ‘ᨾᨶᩮᩣᩁᨳᩴ ᨾᨲ᩠ᨳᨠᩴ ᨷᩣᨷᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲᩮᩣ ᩅᨲ’ᨾ᩠ᩉᩥ, ‘ᩈᩣᨵᩩ ᩈᩣᨵᩪ’ᨲᩥ ᩋᩣᩅᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩔ, ᨷᩣᨲᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩴ ᩈᩴᩅᩁᨶ᩠ᨲᩔ, ᨧᩦᩅᩁᩣᨴᨿᩮᩣ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮ ᨷᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩔ, ᩋᩣᨷᩣᨳᨣᨲᩮᩈᩩ ᩁᩪᨷᩣᨴᩦᩈᩩ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨴ᩠ᩅᩣᩁᩣᨴᩦᨶᩥ ᩈᩴᩅᩁᨶ᩠ᨲᩔ , ᩋᩣᨩᩦᩅᩴ ᩈᩮᩣᨵᩮᨶ᩠ᨲᩔ ᨧ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩣ ᨧᩮᨲᨶᩣ ‘ᩈᩦᩃᨾᨿᩴ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᨠᩥᩁᩥᨿᩅᨲ᩠ᨳᩩ’ ᨶᩣᨾ᪨

ᨷᨭᩥᩈᨾ᩠ᨽᩥᨴᩣᨿᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᩅᩥᨷᩔᨶᩣᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩴ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᨲᩮᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨲᩮᩣ ᩋᨶᨲ᩠ᨲᨲᩮᩣ ᨽᩣᩅᩮᨶ᩠ᨲᩔ...ᨷᩮ... ᨾᨶᩴ... ᩁᩪᨷᩮ...ᨷᩮ... ᨵᨾ᩠ᨾᩮ... ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ... ᨷᩮ... ᨾᨶᩮᩣᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ,... ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩈᨾ᩠ᨹᩔᩴ...ᨷᩮ... ᨾᨶᩮᩣᩈᨾ᩠ᨹᩔᩴ, ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩈᨾ᩠ᨹᩔᨩᩴ ᩅᩮᨴᨶᩴ...ᨷᩮ... ᨾᨶᩮᩣᩈᨾ᩠ᨹᩔᨩᩴ ᩅᩮᨴᨶᩴ, ...ᨷᩮ... ᩁᩪᨷᩈᨬ᩠ᨬᩴ...ᨷᩮ... ᨩᩁᩣᨾᩁᨱᩴ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᨲᩮᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨲᩮᩣ ᩋᨶᨲ᩠ᨲᨲᩮᩣ ᨽᩣᩅᩮᨶ᩠ᨲᩔ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩣ ᨧᩮᨲᨶᩣ, ᩋᨭ᩠ᨮᨲᩥᩴᩈᩣᨿ ᨧ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮᩈᩩ ᩋᨷ᩠ᨷᨶᩴ ᩋᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩣᨷᩥ ᨧᩮᨲᨶᩣ ‘ᨽᩣᩅᨶᩣᨾᨿᩴ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᨠᩥᩁᩥᨿᩅᨲ᩠ᨳᩩ’ ᨶᩣᨾ᪨

ᨾᩉᩃ᩠ᩃᨠᩴ ᨷᨶ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᨷᨧ᩠ᨧᩩᨣ᩠ᨣᨾᨶᨷᨲ᩠ᨲᨷᨭᩥᨣ᩠ᨣᩉᨱᩋᨽᩥᩅᩣᨴᨶᨾᨣ᩠ᨣᩈᨾ᩠ᨷᨴᩣᨶᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ‘ᩋᨷᨧᩥᨲᩥᩈᩉᨣᨲᩴ’ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨

ᩅᩩᨯ᩠ᨰᨲᩁᩣᨶᩴ ᩅᨲ᩠ᨲᨷ᩠ᨷᨭᩥᨷᨲ᩠ᨲᩥᨠᩁᨱᩅᩈᩮᨶ ᨣᩣᨾᩴ ᨷᩥᨱ᩠ᨯᩣᨿ ᨷᩅᩥᨭ᩠ᨮᩴ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩤ ᨷᨲ᩠ᨲᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩤ ᨣᩣᨾᩮ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩴ ᩈᨾᩣᨴᨷᩮᨲ᩠ᩅᩤ ᩏᨷᩈᩴᩉᩁᨱᩅᩈᩮᨶ, ‘ᨣᨧ᩠ᨨ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩪᨶᩴ ᨷᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᩣᩉᩁᩣ’ᨲᩥ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩤ ᩅᩮᨣᩮᨶ ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩤ ᨷᨲ᩠ᨲᩣᩉᩁᨱᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᨧ ᨠᩣᨿᩅᩮᨿ᩠ᨿᩣᩅᨭᩥᨠᨠᩣᩃᩮ ‘ᩅᩮᨿ᩠ᨿᩣᩅᨧ᩠ᨧᩈᩉᨣᨲᩴ’ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨

ᨴᩣᨶᩴ ᨴᨲ᩠ᩅᩤ ᨣᨶ᩠ᨵᩣᨴᩦᩉᩥ ᨷᩪᨩᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩤ ‘ᩋᩈᩩᨠᩔ ᨶᩣᨾ ᨷᨲ᩠ᨲᩥ ᩉᩮᩣᨲᩪ’ᨲᩥ ᩅᩤ, ‘ᩈᨻ᩠ᨻᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩉᩮᩣᨲᩪ’ᨲᩥ ᩅᩤ ᨷᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᨴᨴᨲᩮᩣ ‘ᨷᨲ᩠ᨲᩣᨶᩩᨷ᩠ᨷᨴᩣᨶᩴ’ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨠᩥᩴ ᨷᨶᩮᨲᩴ ᨷᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᨴᨴᨲᩮᩣ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᨠ᩠ᨡᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ? ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨿᨳᩣ ᨷᨶ ᩑᨠᩴ ᨴᩦᨷᩴ ᨩᩣᩃᩮᨲ᩠ᩅᩤ ᨲᨲᩮᩣ ᨴᩦᨷᩈᩉᩔᩴ ᨩᩣᩃᩮᨶ᩠ᨲᩔ ᨷᨮᨾᨴᩦᨷᩮᩣ ᨡᩦᨱᩮᩣᨲᩥ ᨶ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ; ᨷᩩᩁᩥᨾᩣᩃᩮᩣᨠᩮᨶ ᨷᨶ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨷᨧ᩠ᨨᩥᨾᩣᩃᩮᩣᨠᩮᩣ ᩑᨠᨲᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩤ ᩋᨲᩥᨾᩉᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨷᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᨴᨴᨲᩮᩣ ᨷᩁᩥᩉᩣᨶᩥ ᨶᩣᨾ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ᪨ ᩅᩩᨯ᩠ᨰᩥᨿᩮᩅ ᨷᨶ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨

ᨷᩁᩮᩉᩥ ᨴᩥᨶ᩠ᨶᩣᨿ ᨷᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩅᩤ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᩅᩤ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨿ ‘ᩈᩣᨵᩩ ᩈᩣᨵᩪ’ᨲᩥ ᩋᨶᩩᨾᩮᩣᨴᨶᩅᩈᩮᨶ ‘ᩋᨻ᩠ᨽᩣᨶᩩᨾᩮᩣᨴᨶᩣ’ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨

ᩑᨠᩮᩣ ‘ᩑᩅᩴ ᨾᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᨠᨳᩥᨠᩮᩣᨲᩥ ᨩᩣᨶᩥᩔᨶ᩠ᨲᩦ’ᨲᩥ ᩍᨧ᩠ᨨᩣᨿ ᨮᨲ᩠ᩅᩤ ᩃᩣᨽᨣᩁᩩᨠᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩤ ᨴᩮᩈᩮᨲᩥ, ᨲᩴ ᨶ ᨾᩉᨷ᩠ᨹᩃᩴ᪨ ᩑᨠᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨷᨣᩩᨱᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᩋᨷᨧ᩠ᨧᩣᩈᩦᩈᨾᩣᨶᩮᩣ ᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩣᨿᨲᨶᩈᩦᩈᩮᨶ ᨷᩁᩮᩈᩴ ᨴᩮᩈᩮᨲᩥ, ᩍᨴᩴ ‘ᨴᩮᩈᨶᩣᨾᨿᩴ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᨠᩥᩁᩥᨿᩅᨲ᩠ᨳᩩ’ ᨶᩣᨾ᪨

ᩑᨠᩮᩣ ᩈᩩᨱᨶ᩠ᨲᩮᩣ ‘ᩍᨲᩥ ᨾᩴ ᩈᨴ᩠ᨵᩮᩣᨲᩥ ᨩᩣᨶᩥᩔᨶ᩠ᨲᩦ’ᨲᩥ ᩈᩩᨱᩣᨲᩥ, ᨲᩴ ᨶ ᨾᩉᨷ᩠ᨹᩃᩴ᪨ ᩑᨠᩮᩣ ‘ᩑᩅᩴ ᨾᩮ ᨾᩉᨷ᩠ᨹᩃᩴ ᨽᩅᩥᩔᨲᩦ’ᨲᩥ ᩉᩥᨲᨹᩁᨱᩮᨶ ᨾᩩᨴᩩᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᩈᩩᨱᩣᨲᩥ, ᩍᨴᩴ ‘ᩈᩅᨶᨾᨿᩴ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᨠᩥᩁᩥᨿᩅᨲ᩠ᨳᩩ’ ᨶᩣᨾ᪨

ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩴ ᩏᨩᩩᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩔ ‘ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨩᩩᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᨠᩥᩁᩥᨿᩅᨲ᩠ᨳᩩ’ ᨶᩣᨾ᪨ ᨴᩦᨥᨽᩣᨱᨠᩣ ᨷᨶᩣᩉᩩ – ‘ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨩᩩᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩈᩴ ᨶᩥᨿᨾᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ, ᨿᩴᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩔ ᩉᩥ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩣ ᩏᨩᩩᨠᨽᩣᩅᩮᨶᩮᩅ ᨾᩉᨷ᩠ᨹᩃᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦ’ᨲᩥ᪨

ᩑᨲ᩠ᨳ ᨷᨶ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᨠᩥᩁᩥᨿᩅᨲ᩠ᨳᩪᩈᩩ ᨴᩣᨶᨾᨿᩴ ᨲᩣᩅ ‘ᨴᩣᨶᩴ ᨴᩔᩣᨾᩦ’ᨲᩥ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᨶ᩠ᨲᩔ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᨴᩣᨶᩴ ᨴᨴᨲᩮᩣ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ‘ᨴᩥᨶ᩠ᨶᩴ ᨾᩮ’ᨲᩥ ᨷᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩔ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᩑᩅᩴ ᨷᩩᨻ᩠ᨻᨧᩮᨲᨶᩣ ᨾᩩᨬ᩠ᨧᨶᨧᩮᨲᨶᩣ ᩋᨷᩁᨧᩮᨲᨶᩣᨲᩥ ᨲᩥᩔᩮᩣᨷᩥ ᨧᩮᨲᨶᩣ ᩑᨠᨲᩮᩣ ᨠᨲ᩠ᩅᩤ ‘ᨴᩣᨶᨾᨿᩴ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᨠᩥᩁᩥᨿᩅᨲ᩠ᨳᩩ’ ᨶᩣᨾ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩈᩦᩃᨾᨿᨾ᩠ᨷᩥ ‘ᩈᩦᩃᩴ ᨷᩪᩁᩮᩔᩣᨾᩦ’ᨲᩥ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᨶ᩠ᨲᩔ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᩈᩦᩃᨷᩪᩁᨱᨠᩣᩃᩮ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ‘ᨷᩪᩁᩥᨲᩴ ᨾᩮ’ᨲᩥ ᨷᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩔ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᨲᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩣᨷᩥ ᩑᨠᨲᩮᩣ ᨠᨲ᩠ᩅᩤ ‘ᩈᩦᩃᨾᨿᩴ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᨠᩥᩁᩥᨿᩅᨲ᩠ᨳᩩ’ ᨶᩣᨾ ᩉᩮᩣᨲᩥ…ᨷᩮ… ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨩᩩᨠᨾ᩠ᨾᨾ᩠ᨷᩥ ‘ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩴ ᩏᨩᩩᨠᩴ ᨠᩁᩥᩔᩣᨾᩦ’ᨲᩥ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᨶ᩠ᨲᩔ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩴ ᩏᨩᩩᨠᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩔ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ‘ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥ ᨾᩮ ᩏᨩᩩᨠᩣ ᨠᨲᩣ’ᨲᩥ ᨷᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩔ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᨲᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩣᨷᩥ ᩑᨠᨲᩮᩣ ᨠᨲ᩠ᩅᩤ ‘ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨩᩩᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᨠᩥᩁᩥᨿᩅᨲ᩠ᨳᩩ’ ᨶᩣᨾ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨

ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᨷᨶ ᨲᩦᨱᩥᨿᩮᩅ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᨠᩥᩁᩥᨿᩅᨲ᩠ᨳᩪᨶᩥ ᩋᩣᨣᨲᩣᨶᩥ᪨ ᨲᩮᩈᩩ ᩍᨲᩁᩮᩈᨾ᩠ᨷᩥ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᩋᨷᨧᩥᨲᩥᩅᩮᨿ᩠ᨿᩣᩅᨧ᩠ᨧᩣᨶᩥ ᩉᩥ ᩈᩦᩃᨾᨿᩮ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨷᨲ᩠ᨲᩣᨶᩩᨷ᩠ᨷᨴᩣᨶᩋᨻ᩠ᨽᩣᨶᩩᨾᩮᩣᨴᨶᩣᨶᩥ ᨴᩣᨶᨾᨿᩮ᪨ ᨴᩮᩈᨶᩣᩈᩅᨶᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨩᩩᨠᨾ᩠ᨾᩣᨶᩥ ᨽᩣᩅᨶᩣᨾᨿᩮ᪨ ᨿᩮ ᨷᨶ ‘ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨩᩩᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩈᩴ ᨶᩥᨿᨾᩃᨠ᩠ᨡᨱ’ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᩮᩈᩴ ᨲᩴ ᨲᩦᩈᩩᨷᩥ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ᪨ ᩑᩅᨾᩮᨲᩣᨶᩥ ᩈᨦ᩠ᨡᩮᨷᨲᩮᩣ ᨲᩦᨱᩥ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩤ ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᨲᩮᩣ ᨴᩈ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨

តេហស្ស 'ឋានំ ឋស្សាមី'តិ ចិន្តេន្តស្ស អដ្ឋត្ថិ កាយាចននក្រុមលចិត្តានំ អញ្ញតរេនេច ចិន្តេតិ; ឋឋយានេតាបិ តេនេវេច អញ្ញតរេន ឋេតិ; 'ឋានំ មេ ឋិតំ'ត្តិ បច្ចវេក្ខន្តស្សាបិ តេនេវេច អញ្ញតរេន បច្ចវេក្ខតិ។ 'និសិ បុនេស្សាមី'តិ ចិន្តេន្តស្សាបិ តេនេវេច អញ្ញតរេន ចិន្តេតិ; និសិ បុនេន្តស្សាបិ តេនេវេច អញ្ញតរេន បុនេតិ, 'និសិ មេ បុរិត'ន្តិ បច្ចវេក្ខន្តស្សាបិ តេនេវេច អញ្ញតរេន បច្ចវេក្ខតិ។ 'ភាចនំ ភាចេស្សាមី'តិ ចិន្តេន្តស្សាបិ តេនេវេច អញ្ញតរេន ចិន្តេតិ; ភាចេន្តស្សាបិ តេនេវេច អញ្ញតរេន ភាចេតិ; 'ភាចនា មេ ភាចិតា'តិ បច្ចវេក្ខន្តស្សាបិ តេនេវេច អញ្ញតរេន បច្ចវេក្ខតិ។

'ឧដ្ឋាបនិតិកម្មំ ករិស្សាមី'តិ ចិន្តេន្តស្សាបិ តេនេវេច អញ្ញតរេន ចិន្តេតិ, ករោន្តស្សាបិ តេនេវេច អញ្ញតរេន ករោតិ, 'កតំ មេ'តិ បច្ចវេក្ខន្តស្សាបិ តេនេវេច អញ្ញតរេន បច្ចវេក្ខតិ។ 'កាយវេយ្យាចនិកកម្មំ ករិស្សាមី'តិ ចិន្តេន្តស្សាបិ, ករោន្តស្សាបិ, 'កតំ មេ'តិ បច្ចវេក្ខន្តស្សាបិ តេនេវេច អញ្ញតរេន បច្ចវេក្ខតិ។ 'បត្តំ គណ្ហិស្សាមី'តិ ចិន្តេន្តស្សាបិ, គណ្ហន្តស្សាបិ, 'គហិតំ មេ'តិ បច្ចវេក្ខន្តស្សាបិ, 'បត្តំ ច សេសក្រុសលំ ច អនុមោទិស្សាមី'តិ ចិន្តេន្តស្សាបិ តេនេវេច អញ្ញតរេន ចិន្តេតិ; អនុមោទន្តស្សាបិ តេនេវេច អញ្ញតរេន អនុមោទតិ, 'អនុមោទិតំ មេ'តិ បច្ចវេក្ខន្តស្សាបិ តេនេវេច អញ្ញតរេន បច្ចវេក្ខតិ។ 'ធម្មំ ឥសេស្សាមី'តិ ចិន្តេន្តស្សាបិ តេនេវេច អញ្ញតរេន ចិន្តេតិ, ឥសេន្តស្សាបិ តេនេវេច អញ្ញតរេន ឥសេតិ, 'ឥសិតោ មេ'តិ បច្ចវេក្ខន្តស្សាបិ តេនេវេច អញ្ញតរេន បច្ចវេក្ខតិ។ 'ធម្មំ សោស្សាមី'តិ ចិន្តេន្តស្សាបិ តេនេវេច អញ្ញតរេន ចិន្តេតិ, សុណន្តស្សាបិ តេនេវេច អញ្ញតរេន សុណាតិ, 'សុតោ មេ'តិ បច្ចវេក្ខន្តស្សាបិ តេនេវេច អញ្ញតរេន បច្ចវេក្ខតិ។ 'ជិដ្ឋិ ឧជ្ជុកំ ករិស្សាមី'តិ ចិន្តេន្តស្សាបិ តេនេវេច អញ្ញតរេន ចិន្តេតិ, ឧជ្ជុំ ករោន្តស្ស បន ចតុន្នំ ញាណសម្បយុត្តានំ អញ្ញតរេន ករោតិ, 'ជិដ្ឋិ មេ ឧជ្ជុកា កតា'តិ បច្ចវេក្ខន្តស្ស អដ្ឋន្នំ អញ្ញតរេន បច្ចវេក្ខតិ។

ឯវម្បិ ឋានេ ចត្តារិ អង្គានិ ភាវ កថិតានិ។ ចត្តារិ ហិ អង្គានិ – អាកាសោ អង្គោ, ចក្ខុចាឡអាទិ អង្គានិ, សត្តិការោ អង្គោ, ញាណ្ណាណំ អង្គំ។ អាកាសស្ស ហិ បុព្ពិយាយ និសាយ ច បត្ថិយុត្តវក្ខិលាស្ស ច ឧត្តកានិ ច ឃោឌកសតានិ ឧត្តកានិ ច ឃោឌកសហស្សានីតិ បរិច្ឆេទោ នត្ថិ។ សិតេរុបត្តម្បិ អយោក្កូដំ បតិតំ ខ្ជិនា គត្វា ហេដ្ឋា លិត្តំ ករស្សេវ, តោ បតិដ្ឋំ លភេយ, ឯវំ អាកាសំ អង្គំ ភាវ។

ចក្ខុចាឡអាទីប្បិ សតេហិ ច សហស្សេហិ ច បរិច្ឆេទោ នត្ថិ។ សចេបិ ហិ អកនិដ្ឋភវនេ និដ្ឋាត្វា, ឥឡូហចាយឥត្ថក្កហស្ស លម្ភនេ សនេន តិរិយំ តាលឆ្នាយំ អតិក្កមតមនេត្តនេ ការេន ចក្ខុចាឡអសតសហស្សំ អតិក្កមតសនេត្តនេ ឌេចេន សមន្តាគតា ចត្តារោ មហាព្រហ្មានោ 'ចក្ខុចាឡអបរិយន្តំ បស្សិស្សាមា'តិ តេន ឌេចេន ឥរេយ្យុំ, ចក្ខុចាឡអបរិយន្តំ អទិស្វាច បរិនិព្វាយេយ្យុំ, ឯវំ ចក្ខុចាឡអាទិ អង្គានិ ភាវ។

ឯត្តកេសុ បន ចក្ខុចាឡេសុ ឧក្កដ្ឋកចលដ្ឋកសត្តានំ បមាណំ នត្ថិ។ ឯវំ សត្តិការោ អង្គោ ភាវ។ តតោបិ ញាណ្ណាណំ អង្គមេវ។

ឯវំ អបរិមាណេសុ ចក្ខុចាឡេសុ អបរិមាណានំ សត្តានំ កាយាចនវសោមនស្សសហគតញាណសម្បយុត្តអសង្ខារិកក្រុសលចិត្តានិ ឧប្បជ្ជ

ពហូនិ ឧប្បជ្ជន្តិ។ ពហុនម្បិ ពហូនិ ឧប្បជ្ជន្តិ។ តានិ សព្ពានិបិ កាយទ្វារេន សោមនស្សសហគតេន ញាណសម្បយុត្តេន អសង្ខារិកេន ឯកត្តំ គច្ឆន្តិ។ ឯកមេវ សោមនស្សសហគតំ តិហេតុកំ អសង្ខារិកំ មហាចិត្តំ ហោតិ។ តថា សសង្ខារិកំ មហាចិត្តំ...បេ... តថា ឧបេក្ខាសហគតំ ញាណវិប្បយុត្តំ ទ្វិហេតុកំ សសង្ខារិកចិត្តន្តិ។ ឯវំ សព្ពានិបិ អបរិមាណេសុ ចក្កវាឡេសុ អបរិមាណានំ សត្តានំ ឧប្បជ្ជមានានិ កាយទ្វារកុសលចិត្តានិ សម្មាសម្ពុទ្ធោ មហាតុលាយ តុលយមានោ វិយ, តុម្ពេ បក្ខិបិត្វា មិនយមានោ វិយ, សព្ពញ្ញុតញ្ញាណេន បរិច្ឆិន្ទិត្វា 'អដ្ឋេវេតានី'តិ សរិក្ខកេន អដ្ឋេវ កោដ្ឋាសេ កត្វា ទស្សេសិ។

បុន ឥមស្មិំ ឋានេ លទ្ធិនេន បុញ្ញាយូហនំ នាម គហិតំ។ បុញ្ញញ្ហិ អត្ថិ សយំការំ អត្ថិ បរំការំ, អត្ថិ សាហត្ថិកំ អត្ថិ អាណត្តិកំ, អត្ថិ សម្បជានកតំ អត្ថិ អសម្បជានកតន្តិ។

តត្ថ អត្តនោ ធម្មតាយ កតំ 'សយំការំ' នាម។ បរំ ករោន្តំ ទិស្វា កតំ 'បរំការំ' នាម។ សហត្ថេន កតំ 'សាហត្ថិកំ' នាម។ អាណាបេត្វា ការិតំ 'អាណត្តិកំ' នាម។ កម្មញ្ច ផលញ្ច សទ្ទហិត្វា កតំ 'សម្បជានកតំ' នាម។ កម្មម្បិ ផលម្បិ អជានិត្វា កតំ 'អសម្បជានកតំ' នាម។ តេសុ សយំការំ ករោន្តោបិ ឥមេសំ អដ្ឋន្នំ កុសលចិត្តានំ អញ្ញតរេនេវ ករោតិ។ បរំការំ ករោន្តោបិ, សាហត្ថិកំ ករោន្តោបិ, អាណាបេត្វា ករោន្តោបិ ឥមេសំ អដ្ឋន្នំ កុសលចិត្តានំ អញ្ញតរេនេវ ករោតិ។ សម្បជានករណំ បន ចតូហិ ញាណសម្បយុត្តេហិ ហោតិ។ អសម្បជានករណំ ចតូហិ ញាណវិប្បយុត្តេហិ។

អបរាបិ ឥមស្មិំ ឋានេ ចតស្សោ ទក្ខិណាវិសុទ្ធិយោ គហិតា – បច្ចយានំ ធម្មិកតា, ចេតនាមហត្តំ, វត្ថុសម្បត្តិ, គុណាតិរេកតាតិ។ តត្ថ ធម្មេន សមេន ឧប្បន្នា បច្ចយា 'ធម្មិកា' នាម។ សទ្ទហិត្វា ឱកប្បេត្វា ទទតោ បន 'ចេតនាមហត្តំ' នាម ហោតិ។ ខីណាសវភាវោ 'វត្ថុសម្បត្តិ' នាម។ ខីណាសវស្សេវ និរោធា វុដ្ឋិតភាវោ 'គុណាតិរេកតា' នាម។ ឥមានិ ចត្តារិ សមោធានេត្វា ទាតុំ សក្កោន្តស្ស កាមាវចរំ កុសលំ ឥមស្មិំយេវ អត្តភាវេ វិបាកំ ទេតិ។ បុណ្ណកសេដ្ឋិកាកវលិយសុមនមាលាការាទីនំ (ធ. ប. អដ្ឋ. ១.១១៥ បុណ្ណទាសីវត្ថុ) (ធ. ប. អដ្ឋ. ២.៩៧ សុមនមាលាការវត្ថុ) វិយ។

សង្ខេបតោ បនេតំ សព្ពម្បិ កាយទ្វារកុសលចិត្តំ 'ចិត្ត'ន្តិ កត្វា ចិត្តវិចិត្តេន ឯកមេវ ហោតិ។ វេទនាវសេន សោមនស្សសហគតំ ឧបេក្ខាសហគតន្តិ ទុវិធំ ហោតិ។ ញាណវិកប្បវេទនាវសេន ចតុព្ពិធំ ហោតិ។ សោមនស្សសហគតំ ញាណសម្បយុត្តំ អសង្ខារិកំ មហាចិត្តញ្ហិ ឧបេក្ខាសហគតំ ញាណសម្បយុត្តំ អសង្ខារិកំ មហាចិត្តញ្ច ញាណសម្បយុត្តេន អសង្ខារិកេន ច ឯកមេវ ហោតិ។ តថា ញាណសម្បយុត្តំ សសង្ខារិកំ, ញាណវិប្បយុត្តំ អសង្ខារិកំ, ញាណវិប្បយុត្តំ សសង្ខារិកញ្ចាតិ។ ឯវំ ញាណវិកប្បវេទនាវសេន ចតុព្ពិធេ បនេតស្មិំ អសង្ខារសសង្ខារវិកប្បតោ ចត្តារិ អសង្ខារិកានិ ចត្តារិ សសង្ខារិកានីតិ អដ្ឋេវ កុសលចិត្តានិ ហោន្តិ។ តានិ យថាវតោ ញត្វា ភគវា សព្ពញ្ញូ គណិវរោ មុនិសេដ្ឋោ អាចិក្ខតិ ទេសេតិ បញ្ញបេតិ បដ្ឋបេតិ វិវរតិ វិភជតិ ឧត្តានីករោតីតិ។

អដ្ឋសាលិនិយា ធម្មសង្គហដ្ឋកថាយ

កាមាវចរកុសលនិទ្ទេសោ សមត្តោ។

រូបាវចរកុសលវណ្ណនា

ចតុក្កនយោ បឋមជ្ឈានំ

១៦០។ ឥទានិ រូបាវចរកុសលំ ទស្សេតុំ កតមេ ធម្មា កុសលាតិអាទិ អារទ្ធំ។ តត្ថ រូបូបបត្តិយា មគ្គំ ភាវេតីតិ រូបំ វុច្ចតិ រូបភវោ។ ឧបបត្តីតិ និព្ពត្តិ ជាតិ សញ្ជាតិ។ មគ្គោតិ ឧបាយោ។ វចនត្ថោ បនេត្ថ – តំ ឧបបត្តិំ មគ្គតិ គវេសតិ ជនេតិ និប្ផាទេតីតិ មគ្គោ។ ឥទំ វុត្តំ ហោតិ – យេន មគ្គេន រូបភវេ ឧបបត្តិ ហោតិ និព្ពត្តិ ជាតិ សញ្ជាតិ, តំ មគ្គំ ភាវេតីតិ។ កិំ បនេតេន និយមតោ រូបភវេ ឧបបត្តិ ហោតីតិ? ន ហោតិ។ "សមាធិំ, ភិក្ខវេ, ភាវេថ, សមាហិតោ យថាភូតំ បជានាតិ បស្សតី"តិ (សំ។ និ។ ៣។៥; ៤។៩៩; ៥។១០៧១; នេត្តិ។ ៤០; មិ។ ប។ ២។១។១៤) ឯវំ វុត្តេន ហិ និព្ពេធភាគិយេន រូបភវាតិក្កមោបិ ហោតិ។ រូបូបបត្តិយា បន ឥតោ អញ្ញោ មគ្គោ នាម នត្ថិ, តេន វុត្តំ 'រូបូបបត្តិយា មគ្គំ ភាវេតី'តិ។ អត្ថតោ ចាយំ មគ្គោ នាម ចេតនាបិ ហោតិ, ចេតនាយ សម្បយុត្តធម្មាបិ, តទុភយម្បិ។ "និរយញ្ចាហំ, សារិបុត្ត, បជានាមិ និរយគាមិញ្ច មគ្គ"ន្តិ (ម។ និ។ ១។១៥៣) ហិ ឯត្ថ ចេតនា មគ្គោ នាម។

"សទ្ធា ហិរិយំ កុសលញ្ច ទានំ, ធម្មា ឯតេ សប្បុរិសានុយាតា;

ឯតញ្ហិមគ្គំ ទិវិយំ វទន្តិ, ឯតេន ហិ គច្ឆតិ ទេវលោក"ន្តិ។ (អ។ និ។ ៨។៣២);

ឯត្ថ ចេតនាសម្បយុត្តធម្មា មគ្គោ នាម។ "អយំ, ភិក្ខវេ, មគ្គោ, អយំ បដិបទា"តិ សង្ខារុបបត្តិសុត្តាទីសុ (ម។ និ។ ៣។១៦១ អាទយោ) ចេតនាបិ ចេតនាសម្បយុត្តធម្មាបិ មគ្គោ នាម។ ឥមស្មិំ បន ឋានេ 'ឈាន'ន្តិ វចនតោ ចេតនាសម្បយុត្តា អធិប្បេតា។ យស្មា បន ឈានចេតនា បដិសន្ធិំ អាកឌ្ឍតិ, តស្មា ចេតនាបិ ចេតនាសម្បយុត្តធម្មាបិ វដ្ដន្តិយេវ។

ភាវេតីតិ ជនេតិ ឧប្បាទេតិ វឌ្ឍេតិ។ អយំ តាវ ឥធ ភាវនាយ អត្ថោ។ អញ្ញត្ថ បន ឧបសគ្គវសេន សម្ភាវនា បរិភាវនា វិភាវនាតិ ឯវំ អញ្ញថាបិ អត្ថោ ហោតិ។ តត្ថ "ឥធុទាយិ មម សាវកា អធិសីលេ សម្ភាវេន្តិ – សីលវា សមណោ ឧទាយី, បរមេន សីលក្ខន្ធេន សមន្នាគតោ"តិ (ម។ និ។ ២។២៤៣) អយំ សម្ភាវនា នាម; ឱកប្បនាតិ អត្ថោ។ "សីលបរិភាវិតោ សមាធិ មហប្ផលោ ហោតិ មហានិសំសោ, សមាធិបរិភាវិតា បញ្ញា មហប្ផលា ហោតិ មហានិសំសា, បញ្ញាបរិភាវិតំ ចិត្តំ សម្មទេវ អាសវេហិ វិមុច្ចតី"តិ (ទី។ និ។ ២។១៨៦) អយំ បរិភាវនា នាម; វាសនាតិ អត្ថោ។ "ឥង្ឃ រូបំ វិភាវេហិ, វេទនំ... សញ្ញំ... សង្ខារេ... វិញ្ញាណំ វិភាវេហី"តិ អយំ វិភាវនា នាម; អន្តរធាបនាតិ អត្ថោ។ "បុន ចបរំ, ឧទាយិ, អក្ខាតា មយា សាវកានំ បដិបទា, យថាបដិបន្នា មេ សាវកា ចត្តារោ

សតិបដ្ឋានេ ភាវេន្តី”តិ (ម· និ· ២·២៤៧), អយំ បន ឧប្បាទនវឌ្ឍនដ្ឋេន ភាវនា នាម។ ឥមស្មិម្បិ ឋានេ អយមេវ អធិប្បេតា។ តេន វុត្តំ – ‘ភាវេតីតិ ជនេតិ ឧប្បាទេតិ វឌ្ឍេតី’តិ។

កស្មា បនេត្ថ, យថា កាមាវចរកុសលនិទ្ទេសេ ធម្មបុព្ពង្គមា ទេសនា កតា តថា អកត្វា, បុគ្គលបុព្ពង្គមា កតាតិ? បដិបទាយ សាធេតព្ពតោ។ ឥទញ្ហិ ចតូសុ បដិបទាសុ អញ្ញតរាយ សាធេតព្ពំ; ន កាមាវចរំ វិយ វិនា បដិបទាយ ឧប្បជ្ជតិ។ បដិបទា ច នាមេសា បដិបន្នកេ សតិ ហោតីតិ ឯតមត្ថំ ទស្សេតុំ បុគ្គលបុព្ពង្គមំ ទេសនំ ករោន្តោ ‘រូបូបបត្តិយា មគ្គំ ភាវេតី’តិ អាហ។

វិវិច្ចេវ កាមេហីតិ កាមេហិ វិវិច្ចិត្វា, វិនា ហុត្វា, អបក្កមិត្វា។ យោ បនាយមេត្ថ ‘ឯវ’-ការោ, សោ និយមត្ថោតិ វេទិតព្ពោ។ យស្មា ច និយមត្ថោ, តស្មា តស្មិំ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរណសមយេ អវិជ្ជមានានម្បិ កាមានំ តស្ស បឋមជ្ឈានស្ស បដិបក្ខភាវំ, កាមបរិច្ចាគេនេវ ចស្ស អធិគមំ ទីបេតិ។ កថំ? ‘វិវិច្ចេវ កាមេហី’តិ ឯវញ្ហិ និយមេ ករិយមានេ ឥទំ បញ្ញាយតិ – នូនិមស្ស កាមា បដិបក្ខភូតា, យេសុ សតិ ឥទំ ន បវត្តតិ, អន្ធការេ សតិ បទីបោភាសោ វិយ? តេសំ បរិច្ចាគេនេវ ចស្ស អធិគមោ ហោតិ ឱរិមតីរបរិច្ចាគេន បារិមតីរស្សេវ។ តស្មា និយមំ ករោតីតិ។

តត្ថ សិយា – ‘កស្មា បនេស បុព្ពបទេយេវ វុត្តោ, ន ឧត្តរបទេ? កិំ អកុសលេហិ ធម្មេហិ អវិវិច្ចាបិ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរេយ្យា’តិ? ន ខោ បនេតំ ឯវំ ទដ្ឋព្ពំ។ តំនិស្សរណតោ ហិ បុព្ពបទេ ឯវ វុត្តោ។ កាមធាតុសមតិក្កមនតោ ហិ កាមរាគបដិបក្ខតោ ច ឥទំ ឈានំ កាមានមេវ និស្សរណំ។ យថាហ – “កាមានមេតំ និស្សរណំ យទិទំ នេក្ខម្ម”ន្តិ (ឥតិវុ· ៧២; ទី· និ· ៣·៣៥៣)។ ឧត្តរបទេបិ បន, យថា “ឥធេវ, ភិក្ខវេ, សមណោ, ឥធ ទុតិយោ សមណោ”តិ (ម· និ· ១·១៣៩; អ· និ· ៤·២៤១) ឯត្ថ ‘ឯវ’-ការោ អានេត្វា វុច្ចតិ, ឯវំ វត្តព្ពោ។ ន ហិ សក្កា ឥតោ អញ្ញេហិបិ នីវរណសង្ខាតេហិ អកុសលេហិ ធម្មេហិ អវិវិច្ច ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរិតុំ, តស្មា ‘វិវិច្ចេវ កាមេហិ វិវិច្ចេវ អកុសលេហិ ធម្មេហី’តិ ឯវំ បទទ្វយេបិ ឯស ទដ្ឋព្ពោ។ បទទ្វយេបិ ច កិញ្ចាបិ វិវិច្ចាតិ ឥមិនា សាធារណវចនេន តទង្គវិវេកាទយោ កាយវិវេកាទយោ ច សព្វេបិ វិវេកា សង្គហំ គច្ឆន្តិ, តថាបិ កាយវិវេកោ ចិត្តវិវេកោ វិក្ខម្ភនវិវេកោតិ តយោ ឯវ ឥធ ទដ្ឋព្ពា។

កាមេហីតិ ឥមិនា បន បទេន យេ ច និទ្ទេសេ “កតមេ វត្ថុកាមា? មនាបិយា រូបា”តិអាទិនា (មហានិ· ១) នយេន វត្ថុកាមា វុត្តា, យេ ច តត្ថេវ វិភង្គេ ច “ឆន្ទោ កាមោ, រាគោ កាមោ, ឆន្ទរាគោ កាមោ; សង្កប្បោ កាមោ, រាគោ កាមោ, សង្កប្បរាគោ កាមោ; ឥមេ វុច្ចន្តិ កាមា”តិ (មហានិ· ១; វិភ· ៥៦៤) ឯវំ កិលេសកាមា វុត្តា, តេ សព្វេបិ សង្គហិតាឥច្ចេវ ទដ្ឋព្ពា។ ឯវញ្ហិ សតិ វិវិច្ចេវ កាមេហីតិ វត្ថុកាមេហិបិ វិវិច្ចេវាតិ អត្ថោ យុជ្ជតិ។ តេន កាយវិវេកោ វុត្តោ ហោតិ។

វិវិច្ច អកុសលេហិ ធម្មេហីតិ កិលេសកាមេហិ សព្វាកុសលេហិ វា វិវិច្ចាតិ អត្ថោ យុជ្ជតិ។ តេន ចិត្តវិវេកោ វុត្តោ ហោតិ។ បុរិមេន ចេត្ថ វត្ថុកាមេហិ វិវេកវចនតោ ឯវ កាមសុខបរិច្ចាគោ, ទុតិយេន កិលេសកាមេហិ វិវេកវចនតោ នេក្ខម្មសុខបរិគ្គហោ

ចិកាចិតោ ហោតិ៝ ឧចំ ចត្ថុកាយកិលេសកាយចិចេកចចតតោតោយេច ច ឧតោនំ បធេយត នំកិលេសចត្ថុប្បហាតំ, ត្យតិយេត នំកិលេសប្បហាតំ; បធេយត លោលកាចស្ស ហេតុបរិច្ចាកោ, ត្យតិយេត ពាលកាចស្ស; បធេយត ច បយោកសុទ្ធិ, ត្យតិយេត អាសយបេរិសតំ ចិកាចិតំ ហោតីតិ ពាកាតព្វំ៝ ឧស តាច តយោ ‘កាយេហី’តិ ឧត្ថ ចុត្តកាយេសុ ចត្ថុកាយបក្ខោ៝

កិលេសកាយបក្ខោ បត ‘ឞតក្ខោតិ ច ទាកោ’តិ ច ឧចយានីហិ អតេតកេកធោ កាយច្ចតក្ខោយេច កាយោតិ អធិប្បេតោ៝ សោ ច អកុសលបរិយាបន្នោបិ សមានោ “តត្ថ កតមោ កាយច្ចតក្ខោ កាយោ”តិអាទិនា តយេត ចិភង្គេ (ចិភ៝ ៥៤៣) ឈាតបដិបក្ខតោ ចិសុំ ចុត្តោ៝ កិលេសកាយត្តា ចា បុរិមបទេ ចុត្តោ, អកុសលបរិយាបន្នត្តា ត្យតិយបទេ៝ អតេតកេកធតោ ចស្ស ‘កាយតោ’តិ អចត្វា ‘កាយេហី’តិ ចុត្តំ៝ អតេត្តាសម្បិ ច ឆយ្ហានំ អកុសលកាទេ ចិភ្ជមាតេ “តត្ថ កតមេ អកុសលា ឆយ្ហា? កាយច្ចតក្ខោ”តិអាទិនា តយេត ចិភង្គេ ឞបរិឈាតក្កបច្ចតីកបដិបក្ខកាចស្សតតោ តីចរណោតេច ចុត្តានិ៝ តីចរណានិ ហិ ឈាតក្កបច្ចតីកានិ៝ តេនំ ឈាតក្កាតេច បដិបក្ខានិ, ចិទ្ធំសកានិ, ចិឈាតកានីតិ ចុត្តំ ហោតិ៝ តថា ហិ “សមាធិ កាយច្ចត្តស្ស បដិបក្ខោ, បីតិ ព្យាបាទស្ស, ចិតក្កោ ថិតមិទ្ធស្ស, សុខំ ឞទ្ធច្ចកុក្កច្ចស្ស, ចិចារោ ចិចិកិច្ឆាយា”តិ បេដកេ ចុត្តំ៝

ឧចមេត្ថ ‘ចិចិច្ចេច កាយេហី’តិ ព្ពយិតា កាយច្ចត្តស្ស ចិក្ខម្ភតចិចេកោ ចុត្តោ ហោតិ៝ ‘ចិចិច្ច អកុសលេហិ ឆយ្ហេហី’តិ ព្ពយិតា បញ្ចន្នម្បិ តីចរណានំ៝ អក្កហិតក្កហណេត បត បធេយត កាយច្ចត្តស្ស, ត្យតិយេត សេសតីចរណានំ; តថា បធេយត តីសុ អកុសលមូលេសុ បញ្ចកាយគុណភេទចិសយស្ស លោភស្ស, ត្យតិយេត អាឃាតចត្ថុភេទាទិចិសយានំ ទោសមោហានំ៝ ឱឃាទីសុ ចា ឆម្មេសុ បធេយត កាយោឃកាយយោគកាយាសចកាយុបាទាតអភិជ្ឈាកាយគន្ថកាយរាគសំយោជតានំ, ត្យតិយេត អចសេសឱឃយោគាសចឧបាទាតគន្ថសំយោជតានំ៝ បធេយត ច តណ្ហាយ តំសម្បយុត្តកាតញ្ច, ត្យតិយេត អចិជ្ជាយ តំសម្បយុត្តកាតញ្ច៝ អបិច បធេយត លោភសម្បយុត្តអដ្ឋចិត្តុប្បាទានំ, ត្យតិយេត សេសានំ ចតុន្នំ អកុសលចិត្តុប្បាទានំ ចិក្ខម្ភតចិចេកោ ចុត្តោ ហោតីតិ ចេទិតព្វោ៝ អយំ តាច ‘ចិចិច្ចេច កាយេហិ ចិចិច្ច អកុសលេហិ ឆយ្ហេហី’តិ ឧត្ថ អត្ថប្បកាសតា៝

ឧត្តាចតា ច បធយស្ស ឈាតស្ស បហាតក្កំ ឆស្សេត្វា ឥទាតិ សម្បយោគក្កំ ឆស្សេតុំ សចិតក្កំ សចិចារន្តិអាទិ ចុត្តំ៝ តត្ថ ហេដ្ឋា ចុត្តលក្ខណាទិចិភាគេត អប្បតាសម្បយោគតោ ទ្យបិចចេកាចប្បត្តេត ចិតក្កេត ចេច ចិចារេត ច សហ ចត្តតិ៝ រុក្ខោ ចិយ បុប្ផេត ច ផលេត ចាតិ ព្ពឌំ ឈាតំ សចិតក្កំ សចិចារន្តិ ចុច្ចតិ៝ ចិភង្គេ បត “ព្ពយិតា ច ចិតក្កេត ព្ពយិតា ច ចិចារេត ឞបេតោ ហោតិ សមុបេតោ”តិអាទិនា (ចិភ៝ ៥៦៥) តយេត បុគ្គលាធិដ្ឋាតា ទេសតា កតា៝ អត្ថោ បត តត្រាបិ ឧចមេច ឥដ្ឋព្វោ៝

ចិចេកជន្តិ – ឧត្ថ ចិចិត្តិ ចិចេកោ៝ តីចរណចិកមោតិ អត្ថោ៝ ចិចិត្តោតិ ចា ចិចេកោ, តីចរណចិចិត្តោ ឈាតសម្បយុត្តឆម្មរាសីតិ អត្ថោ៝ តស្មា ចិចេកា, តស្មិំ ចា ចិចេកេ, ជាតន្តិ ចិចេកជំ៝ បីតិសុខន្តិ – ឧត្ថ បីតិសុខាតិ ហេដ្ឋា បកាសិតាតេច៝ តាសុ បត ចុត្តប្បកាទាយ បញ្ចចិធាយ បីតិយា យា អប្បតាសមាធិស្ស មូលំ ហុត្វា ចឌ្ឍមាតា សមាធិសម្បយោគំ កតា ផរណាបីតិ – អយំ ព្ពយស្មិំ អត្ថេ អធិប្បេតា បីតីតិ៝ អយញ្ច បីតិ ព្ពឌញ្ច សុខំ អស្ស ឈាតស្ស, អស្មិំ ចា ឈាតេ អត្ថីតិ ព្ពឌំ ឈាតំ បីតិសុខន្តិ ចុច្ចតិ៝ អថ ចា បីតិ ច

សុខញ្ច បីតិសុខំ, ធម្មវិនយាទយោ វិយ។ វិវេកជំ បីតិសុខមស្ស ឈានស្ស, អស្មិំ វា ឈានេ, អត្ថីតិ ឯវម្បិ វិវេកជំ បីតិសុខំ។ យថេវ ហិ ឈានំ ឯវំ បីតិសុខម្បេត្ថ វិវេកជមេវ ហោតិ។ តញ្ចស្ស អត្ថិ។ តស្មា ឯកបទេនេវ 'វិវេកជំ បីតិសុខ'ន្តិ វត្តុំ យុជ្ជតិ។ វិភង្គេ បន "ឥទំ សុខំ ឥមាយ បីតិយា សហគត"ន្តិអាទិនា នយេន វុត្តំ។ អត្ថោ បន តត្ថាបិ ឯវមេវ ទដ្ឋព្វោ។

បឋមំ ឈានន្តិ – ឥទំ គណនានុបុព្វតា បឋមំ។ បឋមំ ឧប្បន្នន្តិបិ បឋមំ។ បឋមំ សមាបជ្ជិតព្វន្តិបិ បឋមំ។ ឥទំ បន ន ឯកន្តលក្ខណំ។ ចិណ្ណវសីភាវោ ហិ អដ្ឋ សមាបត្តិលាភី អាទិតោ បដ្ឋាយ មត្ថកំ បាបេន្តោបិ សមាបជ្ជិតុំ សក្កោតិ។ មត្ថកតោ បដ្ឋាយ អាទិំ បាបេន្តោបិ សមាបជ្ជិតុំ សក្កោតិ។ អន្តរន្តរា ឱក្កមន្តោបិ សក្កោតិ។ ឯវំ បុព្វុប្បត្តិយដ្ឋេន បន បឋមំ នាម ហោតិ។

ឈានន្តិ ទុវិធំ ឈានំ – អារម្មណូបនិជ្ឈានំ លក្ខណូបនិជ្ឈានន្តិ។ តត្ថ អដ្ឋ សមាបត្តិយោ បថវីកសិណាទិអារម្មណំ ឧបនិជ្ឈាយន្តីតិ អារម្មណូបនិជ្ឈានន្តិ សង្ខ្យំ គតា។ វិបស្សនាមគ្គផលានិ បន លក្ខណូបនិជ្ឈានំ នាម។ តត្ថ វិបស្សនា អនិច្ចាទិលក្ខណស្ស ឧបនិជ្ឈានតោ លក្ខណូបនិជ្ឈានំ។ វិបស្សនាយ កតកិច្ចស្ស មគ្គេន ឥជ្ឈនតោ មគ្គោ លក្ខណូបនិជ្ឈានំ។ ផលំ បន និរោធសច្ចំ តថលក្ខណំ ឧបនិជ្ឈាយតីតិ លក្ខណូបនិជ្ឈានំ នាម។ តេសុ ឥមស្មិំ អត្ថេ អារម្មណូបនិជ្ឈានំ អធិប្បេតំ។ តស្មា អារម្មណូបនិជ្ឈានតោ បច្ចនីកជ្ឈាបនតោ វា ឈានន្តិ វេទិតព្វំ។

ឧបសម្បជ្ជាតិ ឧបគន្ត្វា, បាបុណិត្វាតិ វុត្តំ ហោតិ។ ឧបសម្បាទយិត្វា វា និប្ផាទេត្វាតិ វុត្តំ ហោតិ។ វិភង្គេ បន "ឧបសម្បជ្ជាតិ បឋមស្ស ឈានស្ស លាភោ បដិលាភោ បត្តិ សម្បត្តិ ផុសនា សច្ឆិកិរិយា ឧបសម្បទា"តិ (វិភ. ៥៧០) វុត្តំ។ តស្សាបិ ឯវមេវត្ថោ ទដ្ឋព្វោ។ វិហរតីតិ តទនុរូបេន ឥរិយាបថវិហារេន ឥតិវុត្តប្បការជ្ឈានសមង្គី ហុត្វា អត្តភាវស្ស ឥរិយនំ វុត្តិំ បាលនំ យបនំ យាបនំ ចារំ វិហារំ អភិនិប្ផាទេតិ។ វុត្តញ្ហេតំ វិភង្គេ – "វិហរតីតិ ឥរិយតិ វត្តតិ បាលេតិ យបេតិ យាបេតិ ចរតិ វិហរតិ, តេន វុច្ចតិ វិហរតី"តិ (វិភ. ៥៤០, ៥៧១)។

បថវីកសិណន្តិ ឯត្ថ បថវីមណ្ឌលម្បិ សកលដ្ឋេន បថវីកសិណន្តិ វុច្ចតិ។ តំ និស្សាយ បដិលទ្ធំ និមិត្តម្បិ។ បថវីកសិណនិមិត្តេ បដិលទ្ធជ្ឈានម្បិ។ តត្ថ ឥមស្មិំ អត្ថេ ឈានំ បថវីកសិណន្តិ វេទិតព្វំ។ បថវីកសិណសង្ខាតំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតីតិ អយមេត្ថ សង្ខេបត្ថោ។ ឥមស្មិំ បន បថវីកសិណេ បរិកម្មំ កត្វា ចតុក្កបញ្ចកជ្ឈានានិ និព្វត្តេត្វា ឈានបទដ្ឋានំ វិបស្សនំ វឌ្ឍេត្វា អរហត្តំ បត្តុកាមេន កុលបុត្តេន កិំ កត្តព្វន្តិ? អាទិតោ តាវ បាតិមោក្ខសំវរឥន្ទ្រិយសំវរអាជីវបារិសុទ្ធិបច្ចយសន្និស្សិតសង្ខាតានិ ចត្តារិ សីលានិ វិសោធេត្វា សុបរិសុទ្ធេ សីលេ បតិដ្ឋិតេន, យ្វាស្ស អាវាសាទីសុ ទសសុ បលិពោធេសុ បលិពោធោ អត្ថិ, តំ ឧបច្ឆិន្ទិត្វា កម្មដ្ឋានទាយកំ កល្យាណមិត្តំ ឧបសង្កមិត្វា បាឡិយា អាគតេសុ អដ្ឋតិំសាយ កម្មដ្ឋានេសុ អត្តនោ ចរិយានុកូលំ កម្មដ្ឋានំ ឧបបរិក្ខន្តេន យស្ស ឥទំ បថវីកសិណំ អនុកូលំ ហោតិ, តេនេវ កម្មដ្ឋានំ គហេត្វា ឈានភាវនាយ អននុរូបំ វិហារំ បហាយ អនុរូបេ វិហារេ វិហរន្តេន ខុទ្ទកបលិពោធុបច្ឆេទំ កត្វា កសិណបរិកម្មនិមិត្តានុរក្ខណសត្តអសប្បាយបរិវជ្ជនសត្តសប្បាយសេវនទសវិធអប្បនាកោសល្លប្បភេទំ សព្វំ ភាវនាវិធានំ អបរិហាបេន្តេន ឈានាធិគមត្ថាយ បដិបជ្ជិតព្វំ។ អយមេត្ថ សង្ខេបោ។ វិត្ថារោ បន វិសុទ្ធិមគ្គេ (វិសុទ្ធិ. ១.៥១

ᩋᩣᨴᨿᩮᩣ) ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶᩮᩅ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᨿᨳᩣ ᨧᩮᨲ᩠ᨳ ᩑᩅᩴ ᩍᨲᩮᩣ ᨸᩁᩮᩈᩩᨸᩥ᪨ ᩈᨻ᩠ᨻᨠᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩣᨶᨽᩣᩅᨶᩣᩅᩥᨵᩣᨶᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩣ ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨶᨿᩮᨶ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᨾᨣ᩠ᨣᩮ ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᩥᨲᩴ᪨ ᨠᩥᩴ ᨲᩮᨶ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨸᩩᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᨶᩣᨲᩥ ᨶ ᨲᩴ ᨸᩩᨶ ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᨿᩣᨾ᪨ ᨸᩣᩊᩥᨿᩣ ᨸᨶ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᩋᨶᩣᨣᨲᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩴ ᩋᨸᩁᩥᩉᩣᨸᩮᨶ᩠ᨲᩣ ᨶᩥᩁᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᩋᨶᩩᨸᨴᩅᨱ᩠ᨱᨶᩴ ᨠᩁᩥᩔᩣᨾ᪨

ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᨾᨿᩮᨲᩥ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨸᨮᨾᨩ᩠ᨫᩣᨶᩴ ᩏᨸᩈᨾ᩠ᨸᨩ᩠ᨩ ᩅᩥᩉᩁᨱᩈᨾᨿᩮ᪨ ᨹᩔᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ...ᨸᩮ... ᩋᩅᩥᨠ᩠ᨡᩮᨸᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩍᨾᩮ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᨸᨮᨾᨠᩩᩈᩃᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᨠᩣᩁᩣᨿ ᨸᨴᨸᨭᩥᨸᩣᨭᩥᨿᩣ ᨨᨸᨱ᩠ᨱᩣᩈ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨠᩮᩅᩃᨬ᩠ᩉᩥ ᨲᩮ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᩣ, ᩍᨾᩮ ᨽᩪᨾᨶ᩠ᨲᩁᩅᩈᩮᨶ ᨾᩉᨣ᩠ᨣᨲᩣ ᩁᩪᨸᩣᩅᨧᩁᩣᨲᩥ ᩋᨿᨾᩮᩅ ᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩣ᪨ ᩈᩮᩈᩴ ᨲᩣᨴᩥᩈᨾᩮᩅ᪨ ᨿᩮᩅᩣᨸᨶᨠᩣ ᨸᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᨨᨶ᩠ᨴᩣᨴᨿᩮᩣ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣᩅ ᩃᨻ᩠ᨽᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᩣᩈᩅᩣᩁᩈᩩᨬ᩠ᨬᨲᩅᩣᩁᩣ ᨸᩣᨠᨲᩥᨠᩣ ᩑᩅᩣᨲᩥ᪨

ᨸᨮᨾᩴ᪨

ᨴᩩᨲᩥᨿᨩ᩠ᨫᩣᨶᩴ

᪁᪈᪁-᪁᪈᪇᪨ ᨴᩩᨲᩥᨿᨩ᩠ᨫᩣᨶᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ ᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩅᩥᨧᩣᩁᩣᨶᩴ ᩅᩪᨸᩈᨾᩣᨲᩥ ᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩔ ᨧ ᩅᩥᨧᩣᩁᩔ ᨧᩣᨲᩥ ᩍᨾᩮᩈᩴ ᨴ᩠ᩅᩥᨶ᩠ᨶᩴ ᩅᩪᨸᩈᨾᩣ, ᩈᨾᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩣ; ᨴᩩᨲᩥᨿᨩ᩠ᨫᩣᨶᨠ᩠ᨡᨱᩮ ᩋᨸᩣᨲᩩᨽᩣᩅᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩣᨸᩥ ᨴᩩᨲᩥᨿᨩ᩠ᨫᩣᨶᩮ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᨸᩥ ᨸᨮᨾᨩ᩠ᨫᩣᨶᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨶ ᩈᨶ᩠ᨲᩥ, ᩋᨬ᩠ᨬᩮᨿᩮᩅ ᩉᩥ ᨸᨮᨾᨩ᩠ᨫᩣᨶᩮ ᨹᩔᩣᨴᨿᩮᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩮ ᩍᨵ, ᩒᩊᩣᩁᩥᨠᩔ ᨸᨶ ᩒᩊᩣᩁᩥᨠᩔ ᩋᨦ᩠ᨣᩔ ᩈᨾᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩣ ᨸᨮᨾᨩ᩠ᨫᩣᨶᨲᩮᩣ ᨸᩁᩮᩈᩴ ᨴᩩᨲᩥᨿᨩ᩠ᨫᩣᨶᩣᨴᩦᨶᩴ ᩋᨵᩥᨣᨾᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᨴᩦᨸᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩅᩥᨧᩣᩁᩣᨶᩴ ᩅᩪᨸᩈᨾᩣᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᩋᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩍᨵ – ᨶᩥᨿᨠᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩮᨲᩴ᪨ ᩅᩥᨽᨦ᩠ᨣᩮ ᨸᨶ "ᩋᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᨲ᩠ᨲ"ᨶ᩠ᨲᩥ (ᩅᩥᨽ᪨ ᪅᪇᪃) ᩑᨲ᩠ᨲᨠᨾᩮᩅ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨶᩥᨿᨠᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩮᨲᩴ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩥ ᨩᩣᨲᩴ, ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᩮ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨿᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨

ᩈᨾ᩠ᨸᩈᩣᨴᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨸᩈᩣᨴᨶᩴ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ ᩈᨴ᩠ᨵᩣ, ᩈᨾ᩠ᨸᩈᩣᨴᨶᨿᩮᩣᨣᨲᩮᩣ ᨫᩣᨶᨾ᩠ᨸᩥ ᩈᨾ᩠ᨸᩈᩣᨴᨶᩴ᪨ ᨶᩦᩃᩅᨱ᩠ᨱᨿᩮᩣᨣᨲᩮᩣ ᨶᩦᩃᩅᨲ᩠ᨳᩴ ᩅᩥᨿ᪨ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩅᩣ ᨲᩴ ᨫᩣᨶᩴ ᩈᨾ᩠ᨸᩈᩣᨴᨶᩈᨾᨶ᩠ᨶᩣᨣᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩅᩥᨧᩣᩁᨠ᩠ᨡᩮᩣᨽᩅᩪᨸᩈᨾᨶᩮᨶ ᨧ ᨧᩮᨲᩈᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᩈᩣᨴᨿᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣᨸᩥ ᩈᨾ᩠ᨸᩈᩣᨴᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᨬ᩠ᨧ ᩋᨲ᩠ᨳᩅᩥᨠᨸ᩠ᨸᩮ 'ᩈᨾ᩠ᨸᩈᩣᨴᨶᩴ ᨧᩮᨲᩈᩮᩣ'ᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᨸᨴᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᨸᩩᩁᩥᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨸᨶ ᩋᨲ᩠ᨳᩅᩥᨠᨸ᩠ᨸᩮ 'ᨧᩮᨲᩈᩮᩣ'ᨲᩥ ᩑᨲᩴ ᩑᨠᩮᩣᨴᩥᨽᩣᩅᩮᨶ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨿᩮᩣᨩᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨

ᨲᨲ᩠ᩁᩣᨿᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᨿᩮᩣᨩᨶᩣ – ᩑᨠᩮᩣ ᩏᨴᩮᨲᩦᨲᩥ ᩑᨠᩮᩣᨴᩥ, ᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩅᩥᨧᩣᩁᩮᩉᩥ ᩋᨶᨩ᩠ᨫᩣᩁᩪᩊ᩠ᩉᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᩈᩮᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩏᨴᩮᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩈᩮᨭ᩠ᨮᩮᩣᨸᩥ ᩉᩥ ᩃᩮᩣᨠᩮ ᩑᨠᩮᩣᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩅᩥᨧᩣᩁᩅᩥᩁᩉᩥᨲᩮᩣ ᩅᩣ ᩑᨠᩮᩣ ᩋᩈᩉᩣᨿᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩍᨲᩥᨸᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᩩᩴ ᩅᨭ᩠ᨭᨲᩥ᪨ ᩋᨳ ᩅᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᩏᨴᩣᨿᨲᩦᨲᩥ ᩏᨴᩥ, ᩏᨭ᩠ᨮᩣᨸᩮᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩈᩮᨭ᩠ᨮᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩑᨠᩮᩣ ᨧ ᩈᩮᩣ ᩏᨴᩥ ᨧᩣᨲᩥ ᩑᨠᩮᩣᨴᩥ, ᩈᨾᩣᨵᩥᩔᩮᨲᩴ ᩋᨵᩥᩅᨧᨶᩴ᪨ ᩍᨲᩥ ᩍᨾᩴ ᩑᨠᩮᩣᨴᩥᩴ ᨽᩣᩅᩮᨲᩥ ᩅᨯ᩠ᨰᩮᨲᩦᨲᩥ ᩍᨴᩴ ᨴᩩᨲᩥᨿᨩ᩠ᨫᩣᨶᩴ ᩑᨠᩮᩣᨴᩥᨽᩣᩅᩴ᪨ ᩈᩮᩣ ᨸᨶᩣᨿᩴ ᩑᨠᩮᩣᨴᩥ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨧᩮᨲᩈᩮᩣ, ᨶ ᩈᨲ᩠ᨲᩔ, ᨶ ᨩᩦᩅᩔ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩑᨲᩴ 'ᨧᩮᨲᩈᩮᩣ ᩑᨠᩮᩣᨴᩥᨽᩣᩅ'ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨

‘តត្ ចាឃំ សទ្ធា បចយន្ត្រាតេបិ អត្ថិ, អឃញ្ញា ឧក្កោដ៏កាយកោ សយាឆិ, អឆ កស្មា ឰ្ពឥទេយច សព្យសាឥត់ ចេតសោ ឧក្កោដ៏កាចញ្ញាតិ ចុត្តន្តិ? ចុច្ចតេ – ‘អកុចិញ្ញាបចយន្ត្រាត់ ចិតក្កចិចារក្ខោភេភត ចីចិតរក្កសយាក្យលយិច ឌល៌ ត សុប្បសន្នំ ហោតិ, តស្មា សតិឃាបិ សទ្ធាឃ សព្យសាឥត’ន្តិ ត ចុត្តំ ត សុប្បសន្នត្តា ឧច ចេតធ្ធ សយាឆិបិ ត សុដ្ឋុ បាកដោ តស្មា ឧក្កោដ៏កាចន្តិបិ ត ចុត្តំ ឰ្ពយស្មិំ បត ឍសាតេ ចិតក្កចិចារបលិពោធាភាវេន លទ្ធោកាសា ពលចតី សទ្ធា, ពលចសទ្ធាសហាឃបដិលាភេនេច សយាឆិបិ បាកដោ តស្មា ឰ្ពឥទេយច ឧចំ ចុត្តន្តិ ចេចិតព្វំ ចិភង្គេ បត “សព្យសាឥតន្តិ ឃា សទ្ធា សទ្ទហតា ឱកប្បតា អភិប្បសាទោ; ចេតសោ ឧក្កោដ៏កាចន្តិ ឃា ចិត្តស្ស ឋិតិ... បេ... សយ្មាសយាឆី”តិ (ចិភ ៥៧៦-៥៧៧) ឧត្តកមេយច ចុត្តំ ឧចំ ចុត្តេត បតេតេត សទ្ធិំ អយំ អត្ថចណ្ណតា ឃថា ត ចិរុជ្ឈតិ អញ្ញាឥត្ថ្ស សំសន្ទតិ ចេច សមេតិ ច, ឧចំ ចេចិតព្វា។

អចិតក្កំ អចិចារន្តិ កាចតាឃ បហីតត្តា ឧតស្មិំ ឧតស្ស ចា ចិតក្កោ តត្ថីតិ អចិតក្កំ។ ឰ្ពយិតាច តយេត អចិចារំ។ ចិភង្គេបិ ចុត្តំ – “ឰ្ពតិ អឃញ្ញា ចិតក្កោ អឃញ្ញា ចិចារោ សន្តា ហោន្តិ សយិតា ចុបសន្តា អត្ថង្គតា អព្ភត្ថង្គតា អប្បិតា ព្យប្បិតា សោសិតា ចិសោសិតា ព្យន្តីកតា, តេត ចុច្ចតិ អចិតក្កំ អចិចារ”ន្តិ។

ឧត្តាហ – តត្ ច ចិតក្កចិចារានំ ចុបសយាតិ ឰ្ពយិតាបិ អឃយេត្ថ សិទ្ធោ? អឆ កស្មា បុត ‘ចុត្តំ អចិតក្កំ អចិចារ’ន្តិ? ចុច្ចតេ – ឧចយេតំ, សិទ្ធោចាឃយេត្ថ, ត បនេតំ តឥត្ថឌីបកំ។ តត្ អចោចុម្ហ ‘ឱឡារិកស្ស បត ឱឡារិកស្ស អង្គស្ស សយតិក្កយា បចយន្ត្រាតោ បរេសំ ទុតិឃញ្ញាតាឌីតំ សយធិកមោ ហោតីតិ ឌីបតត្ថំ ចិតក្កចិចារានំ ចុបសយាតិ ឧចំ ចុត្ត’ន្តិ។

អបិច ចិតក្កចិចារានំ ចុបសយា ឰ្ពឥំ សព្យសាឥតំ, ត កិលេសកាលុស្សិឃស្ស; ចិតក្កចិចារានញ្ញា ចុបសយា ឧក្កោដ៏កាចំ, ត ឧបចារញ្ញាតយិច តីចរណប្បហាតា; ត បចយន្ត្រាតយិច ច អង្គបាតុភាចាតិ ឧចំ សព្យសាឥតឧក្កោដ៏កាចានំ ហេតុបរិឌីបកយិឥំ ចចតំ។ តថា ចិតក្កចិចារានំ ចុបសយា ឰ្ពឥំ អចិតក្កំ អចិចារំ, ត តតិឃចតុត្ថញ្ញាតានិ ចិឃ, ចក្ខុចិញ្ញាណាឌីនិ ចិឃ ច, អភាចាតិ ឧចំ អចិតក្កអចិចារភាចស្ស ហេតុបរិឌីបកញ្ញា, ត ចិតក្កចិចារាភាចយត្តបរិឌីបកំ។ ចិតក្កចិចារាភាចយត្តបរិឌីបកមេយច បត អចិតក្កំ អចិចារន្តិ ឰ្ពឥំ ចចតំ, តស្មា បុរិមំ ចត្វាបិ បុត ចត្តព្វមេចាតិ។

សយាឆិឥន្តិ បចយន្ត្រាតសយាឆិតោ សព្យឃុត្តសយាឆិតោ ចា ឌាតន្តិ អត្ថោ។ តត្ថ កិញ្ចាបិ បចយេបិ សព្យឃុត្តសយាឆិតោ ឌាតំ, អឆ ខោ អឃមេយច សយាឆិ ‘សយាឆី’តិ ចត្តព្វតំ អរហតិ, ចិតក្កចិចារក្ខោភចិរហេត អតិចិឃ អចលត្តា សុប្បសន្នត្តា ច។ តស្មា ឰ្ពយស្ស ចណ្ណភណតត្ថំ ឰ្ពឥទេយច សយាឆិឥន្តិ ចុត្តំ។ បីតិសុខន្តិ ឰ្ពឥំ ចុត្តតយេច។

ទុតិឃន្តិ គណតាតុបុព្វតា ទុតិឃំ។ ឰ្ពឥំ ទុតិឃំ សយាបជ្ជតីតិបិ ទុតិឃំ។ ឃស្មិំ សយយេ ឋមេស្សា ហោតីតិអាឌីសុ ឍសាតបញ្ញាកេ ចិតក្កចិចារបឥាតិ យក្កបញ្ញាកេ ច សយ្មាសក្កប្បបឥំ បរិហីតំ។ តេសំ ចសេត សចិភត្តិកាចិភត្តិកបឥចិភិន្ធយោ ចេចិតព្វោ។ កោដ្ឋាសចារេបិ តិចក្កិកំ ឍសានំ ហោតិ, ចតុរក្កិកោ យក្កោ ហោតីតិ អាគតំ។ សេសំ បចយន្ត្រាតសឥិសមេចាតិ។

ទុតិយំ

តតិយជ្ឈានំ

១៤៣។ តតិយជ្ឈាននិទ្ទេសេ បីតិយា ច វិរាគាតិ វិរាគោ នាម វុត្តប្បការាយ បីតិយា ជិគុច្ឆនំ វា សមតិក្កមោ វា។ ឧភិន្នំ បន អន្តរា ‘ច’-សទ្ទោ សម្បិណ្ឌនត្ថោ។ សោ វូបសមំ វា សម្បិណ្ឌេតិ វិតក្កវិចារវូបសមំ វា។ តត្ថ យទា វូបសមមេវ សម្បិណ្ឌេតិ តទា បីតិយា វិរាគា ច, កិញ្ច ភិយ្យោ ‘វូបសមា’ ចាតិ ឯវំ យោជនា វេទិតព្ពា។ ឥមិស្សា ច យោជនាយ វិរាគោ ជិគុច្ឆនត្ថោ ហោតិ។ តស្មា បីតិយា ជិគុច្ឆា ច វូបសមា ចាតិ អយមត្ថោ ទដ្ឋព្ពោ។ យទា បន វិតក្កវិចារវូបសមំ សម្បិណ្ឌេតិ តទា បីតិយា ច វិរាគា កិញ្ច ភិយ្យោ ‘វិតក្កវិចារានញ្ច វូបសមា’តិ ឯវំ យោជនា វេទិតព្ពា។ ឥមិស្សា ច យោជនាយ វិរាគោ សមតិក្កមនត្ថោ ហោតិ, តស្មា បីតិយា ច សមតិក្កមា វិតក្កវិចារានញ្ច វូបសមាតិ អយមត្ថោ ទដ្ឋព្ពោ។

កាមញ្ចេតេ វិតក្កវិចារា ទុតិយជ្ឈានេយេវ វូបសន្តា, ឥមស្ស បន ឈានស្ស មគ្គបរិទីបនត្ថញ្ច វណ្ណភណនត្ថញ្ចេតំ វុត្តំ។ វិតក្កវិចារានញ្ច វូបសមាតិ ហិ វុត្តេ ឥទំ បញ្ញាយតិ – នូន វិតក្កវិចារវូបសមោ មគ្គោ ឥមស្ស ឈានស្សាតិ? យថា ច តតិយេ អរិយមគ្គេ អប្បហីនានម្បិ សក្កាយទិដ្ឋាទីនំ “បញ្ចន្នំ ឱរម្ភាគិយានំ សំយោជនានំ បហានា”តិ (ម។ និ។ ៣។១៣៣) ឯវំ បហានំ វុច្ចមានំ វណ្ណភណនំ ហោតិ, តទធិគមាយ ឧស្សុក្កានំ ឧស្សាហជនកំ, ឯវមេវ អវូបសន្តានម្បិ វិតក្កវិចារានំ វូបសមោ វុច្ចមានោ វណ្ណភណនំ ហោតិ។ តេនាយមត្ថោ វុត្តោ – ‘បីតិយា ច វិរាគា វិតក្កវិចារានញ្ច វូបសមា’តិ។

ឧបេក្ខកោ ច វិហរតីតិ – ឯត្ថ ឧបបត្តិតោ ឥក្ខតីតិ ឧបេក្ខា។ សមំ បស្សតិ, អបក្ខបតិតា ហុត្វា បស្សតីតិ អត្ថោ។ តាយ វិសទាយ វិបុលាយ ថាមគតាយ សមន្នាគតត្តា តតិយជ្ឈានសមង្គី ឧបេក្ខកោតិ វុច្ចតិ។

ឧបេក្ខា បន ទសវិធា ហោតិ – ឆឡង្គុបេក្ខា ព្រហ្មវិហារុបេក្ខា ពោជ្ឈង្គុបេក្ខា វីរិយុបេក្ខា សង្ខារុបេក្ខា វេទនុបេក្ខា វិបស្សនុបេក្ខា តត្រមជ្ឈត្តុបេក្ខា ឈានុបេក្ខា បារិសុទ្ធុបេក្ខាតិ។

តត្ថ យា “ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ចក្ខុនា រូបំ ទិស្វា នេវ សុមនោ ហោតិ, ន ទុម្មនោ, ឧបេក្ខកោ ច វិហរតិ សតោ សម្បជានោ”តិ (អ។ និ។ ៥។១; មហានិ។ ៤០; ចូឡនិ។ មេត្តគូមាណវបុច្ឆានិទ្ទេស ១៨; បដិ។ ម។ ៣។១៧) ឯវមាគតា ខីណាសវស្ស ឆសុ ទ្វារេសុ ឥដ្ឋានិដ្ឋឆឡារម្មណាបាថេ បរិសុទ្ធបកតិភាវាវិជហនាការភូតា ឧបេក្ខា, អយំ ‘ឆឡង្គុបេក្ខា’ នាម។

យា បន “ឧបេក្ខាសហគតេន ចេតសា ឯកំ ទិសំ ផរិត្វា វិហរតី”តិ (ទី។ និ។ ១។៥៥៦; ម។ និ។ ១។៧៧) ឯវមាគតា សត្តេសុ មជ្ឈត្តាការភូតា

ឧបេក្ខា, អយំ ‘ព្រហ្មវិហារុបេក្ខា’ នាម

យា “ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិត”ន្តិ (ម. និ. ១.២៧; ២.២៤៧) ឯវមាគតា សហជាតធម្មានំ មជ្ឈត្តាការភូតា ឧបេក្ខា, អយំ ‘ពោជ្ឈង្គុបេក្ខា’ នាម

យា បន “កាលេន កាលំ ឧបេក្ខានិមិត្តំ មនសិ ករោតី”តិ (អ. និ. ៣.១០៣) ឯវមាគតា អនច្ចារទ្ធនាតិសិថិលវីរិយសង្ខាតា ឧបេក្ខា, អយំ ‘វីរិយុបេក្ខា’ នាម

យា “កតិ សង្ខារុបេក្ខា សមថវសេន ឧប្បជ្ជន្តិ, កតិ សង្ខារុបេក្ខា វិបស្សនាវសេន ឧប្បជ្ជន្តិ? អដ្ឋ សង្ខារុបេក្ខា សមថវសេន ឧប្បជ្ជន្តិ, ទស សង្ខារុបេក្ខា វិបស្សនាវសេន ឧប្បជ្ជន្តី”តិ (បដិ. ម. ១.៥៧) ឯវមាគតា នីវរណាទិបដិសង្ខាសន្តិដ្ឋនា គហណេ មជ្ឈត្តភូតា ឧបេក្ខា, អយំ ‘សង្ខារុបេក្ខា’ នាម

យា បន “យស្មិំ សមយេ កាមាវចរំ កុសលំ ចិត្តំ ឧប្បន្នំ ហោតិ ឧបេក្ខាសហគត”ន្តិ (ធ. ស. ១៥០) ឯវមាគតា អទុក្ខមសុខសញ្ញិតា ឧបេក្ខា អយំ ‘វេទនុបេក្ខា’ នាម

យា “យទត្ថិ, យំ ភូតំ, តំ បជហតិ, ឧបេក្ខំ បដិលភតី”តិ (ម. និ. ៣.៧១; អ. និ. ៧.៥៥) ឯវមាគតា វិចិននេ មជ្ឈត្តភូតា ឧបេក្ខា, អយំ ‘វិបស្សនុបេក្ខា’ នាម

យា បន ឆន្ទាទីសុ យេវាបនកេសុ អាគតា សហជាតានំ សមវាហិតភូតា ឧបេក្ខា អយំ, ‘តត្រមជ្ឈត្តុបេក្ខា’ នាម

យា “ឧបេក្ខកោ ច វិហរតី”តិ (ធ. ស. ១៦៣; ទី. និ. ១.២៣០) ឯវមាគតា អគ្គសុខេបិ តស្មិំ អបក្ខបាតជននី ឧបេក្ខា, អយំ ‘ឈានុបេក្ខា’ នាម

យា “ឧបេក្ខាសតិបារិសុទ្ធិំ ចតុត្ថំ ឈាន”ន្តិ ឯវមាគតា សព្ពបច្ចនីកបរិសុទ្ធា បច្ចនីកវូបសមនេបិ អព្យាបារភូតា ឧបេក្ខា, អយំ ‘បារិសុទ្ធុបេក្ខា’ នាម

តត្ថ ឆឡង្គុបេក្ខា ច ព្រហ្មវិហារុបេក្ខា ច ពោជ្ឈង្គុបេក្ខា ច តត្រមជ្ឈត្តុបេក្ខា ច ឈានុបេក្ខា ច បារិសុទ្ធុបេក្ខា ច អត្ថតោ ឯកា តត្រមជ្ឈត្តុបេក្ខាវ ហោតិ។ តេន តេន អវត្ថាភេទេន បនស្សា អយំ ភេទោ ។ ឯកស្សាបិ សតោ សត្តស្ស កុមារយុវថេរ សេនាបតិរាជាទិវសេន ភេទោ វិយ។ តស្មា តាសុ យត្ថ ឆឡង្គុបេក្ខា ន តត្ថ ពោជ្ឈង្គុបេក្ខាទយោ, យត្ថ វា បន ពោជ្ឈង្គុបេក្ខា ន

តត្វ ឲ្យអក្កុរបក្លាឥរឃា ហោន្តីតិ ចេឌិតព្វា៎

ឃឆា ឥចតាសំ អត្ថេតោ ឲ្យកីការេចា, ឲ្យចំ សក្លាទ្រុបក្លាចិបឃ្សត្រុបក្លាតយ្បិ៎ បញ្ញា ឲ្យច ហិ ឲ្យសា កិច្ចចរេសត ក្ខិឆា កិត្តា៎ ឃឆា ហិ បុទិសឃ្ស សាឃំ រកហំ បចិដ្ឋំ សប្បំ អឌបឥឥល្ហំ កហេត្វា បទិរឃសយាតឃ្ស ចំ ត្វុសរកាដ្ឋរក តិបត្តិ ខិដ្ឋា ‘សបេ្យា ត្រ ឥលា ឥតា’តិ អចឥលិរកត្តឃ្ស សោចត្ថិកត្តឃំ ខិដ្ឋា តិរន្តាយតិកឃ្ស ‘សបេ្យា, ត សបេ្យា’តិ ចិចិតរត យញ្ញាតា ហោតិ; ឲ្យចរយច ឃា អារទ្ធចិបឃ្សកឃ្ស ចិបឃ្សតាពារលាត លក្ខលាត្តរឃ ខិដ្ឋេ សក្លាទាតំ អតិច្ចកាចាឌិចិចិតរត យញ្ញាតា ក្ខប្បជ្ជតិ, អឃំ ‘ចិបឃ្សត្រុបក្លា’៎ ឃឆា បត តឃ្ស បុទិសឃ្ស អឌបឥឥល្ហរកត កាឡហំ សប្បំ កហេត្វា ‘កិត្តាហំ ត្តយំ សប្បំ អចិរហេឥឥន្តា អត្តាតគ្គា ត្តយិតា អឥំសារបន្តា យុទ្ធោឃ្យ’ន្តិ យុក្តាតាការរយច បទិរឃសតោ កហលោ យញ្ញាតា ហោតិ; ឲ្យចរយច ឃា លក្ខលាត្តឃឃ្ស ខិដ្ឋត្តា, អាឌិរត្ត ចិឃ តយោ ភចេ បឃ្សតោ, សក្លារក្កហលោ យញ្ញាតា, អឃំ ‘សក្លាទ្រុបក្លា’៎ ត្តតិ ចិបឃ្សត្រុបក្លាឃ សិទ្ធាឃ សក្លាទ្រុបក្លាបិ សិទ្ធាច ហោតិ៎ ត្តយិតា បតេសា ចិចិតតក្កហលោស្វ យញ្ញាសក្លាតេតត កិច្ចេត ក្ខិឆា កិត្តាតិ៎ ចិទិយុរបក្លា បត ឥចឥត្រុបក្លា ច អញ្ញាយញ្ញាគ្គា អចរសសាហិ ច អត្ថេតោ កិត្តារឃចាតិ៎

ត្តយាស្វ ឥសស្វ ក្ខរបក្លាស្វ ‘ឥសាត្រុបក្លា’ ត្តឆ អឌិបេ្យតា៎ សា យញ្ញាលក្ខលា អតារកាការសា អញ្ញាបិរបច្ចុបដ្ឋាតា បីតិចិរាកបឌ្ឋាតាតិ៎ ឲ្យត្វាហ – តត្រ ចាឃំ អត្ថេតោ តព្រាយញ្ញាុរបក្លាច ហោតិ? សា ច បឆយត្យតិឃញ្ញាតេស្វបិ អត្ថិ, តស្មា តព្រាបិ ‘ក្ខរបក្លរកា ច ចិហទតី’តិ ឲ្យចយំ ចត្តព្វា សិឃា៎ សា កស្មា ត ត្រុត្តាតិ? អបរិញ្ញាត្តកិច្ចតោ៎ អបរិញ្ញាត្តពិញាតឃ្សា តត្ថ កិច្ចំ, ចិតក្កាឌីហិ អកិក្សតត្តា៎ ត្តឆ បតាឃំ ចិតក្កចិចារបីតីហិ អតកិក្សតត្តា ក្ខក្កិត្តសិទា ចិឃ ហុត្វា បរិញ្ញាត្តកិច្ចា ឌាតា, តស្មា ត្រុត្តាតិ៎

តិដ្ឋីតា ក្ខរបក្លរកា ច ចិហទតីតិ ឲ្យតឃ្ស

សត្តរសា អត្ថចណ្ណតា៎

ត្តឥាតិ សតោ ច សម្បជាតោតិ ឲ្យត្ថ សទតីតិ សតោ៎ សម្បជាតាតីតិ សម្បជាតោ៎ ត្តតិ បុក្កលេត សតិ ច សម្បជញ្ញាគ្គា ត្រុត្តំ៎ តត្ថ សទលាលក្ខលា សតិ, អសម្មុស្សតរសា, អារក្ខបច្ចុបដ្ឋាតា៎ អសម្មោហលក្ខលំ សម្បជញ្ញំ, តីទលាទសំ, បចិចឃបច្ចុបដ្ឋាតំ៎

តត្ថ កិញ្ចាបិ ត្តឥំ សតិសម្បជញ្ញំ បុទិមញ្ញាតេស្វបិ អត្ថិ – មុដ្ឋស្សតិស្ស ហិ អសម្បជាតស្ស ក្ខបចារមត្តម្បិ ត សម្បជ្ជតិ, បរកច អប្បតា – ឱឡារិកត្តា បត ពេតសំ ឥសាតាតំ, ត្វុមិឃំ ចិឃ បុទិសស្ស, ចិត្តស្ស កតិ ស្វខា ហោតិ, អញ្ញត្ត តត្ថ សតិសម្បជញ្ញកិច្ចំ៎ ឱឡារិកក្ខប្បហារតេត បត ស្វខុមត្តា ត្តឃស្ស ឥសាតស្ស, បុទិសស្ស ខុរធារាឃំ ចិឃ, សតិសម្បជញ្ញកិច្ចបរិក្កហិតា ឲ្យច ចិត្តស្ស កតិ ត្តច្ឆិតព្វាតិ ត្តរឥច ត្រុត្តំ៎ កិញ្ចា កិរយ្យា? ឃថា ឥឆត្របរកា ចរន្តោ ឥឆត្រុតោ អបតីតោ អទក្ខិយយាតោ បុតរឥច ឥឆត្តំ ក្ខបកច្ឆតិ, ឲ្យចយិឥំ តតិឃញ្ញាតស្វចំ បីតិតោ អបតីតម្បិ សតិសម្បជញ្ញារក្ខត អទក្ខិយយាតំ បុតរឥច បីតិំ ក្ខបកច្ឆេយ្យ, បីតិសម្បយុត្តរយច សិឃា៎ ស្វរព ចាបិ

ᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᩣᩁᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ, ᩍᨴᨬ᩠ᨧ ᩋᨲᩥᨾᨵᩩᩁᩴ ᩈᩩᨡᩴ, ᨲᨲᩮᩣ ᨸᩁᩴ ᩈᩩᨡᩣᨽᩣᩅᩣ᪨ ᩈᨲᩥᩈᨾ᩠ᨸᨩᨬ᩠ᨬᩣᨶᩩᨽᩣᩅᩮᨶ ᨸᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᩈᩩᨡᩮ ᩋᩈᩣᩁᨩ᩠ᨩᨶᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨶᩮᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᨳᩣᨲᩥ ᩍᨾᩔᩣᨸᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩅᩥᩈᩮᩈᩔ ᨴᩔᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᩍᨴᨾᩥᨵᩮᩅ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨

ᩈᩩᨡᨬ᩠ᨧ ᨠᩣᨿᩮᨶ ᨸᨭᩥᩈᩴᩅᩮᨴᩮᨲᩦᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩣᨸᩥ ᨲᨲᩥᨿᨩ᩠ᨫᩣᨶᩈᨾᩘ᩠ᨣᩥᨶᩮᩣ ᩈᩩᨡᨸᨭᩥᩈᩴᩅᩮᨴᨶᩣᨽᩮᩣᨣᩮᩣ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᩑᩅᩴ ᩈᨶ᩠ᨲᩮᨸᩥ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᩔ ᨶᩣᨾᨠᩣᨿᩮᨶ ᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᩩᨡᩴ, ᨿᩴ ᩅᩣ ᨲᩴ ᨶᩣᨾᨠᩣᨿᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᩩᨡᩴ, ᨲᩴᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮᨶᩔ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩋᨲᩥᨸᨱᩦᨲᩮᨶ ᩁᩪᨸᩮᨶ ᩁᩪᨸᨠᩣᨿᩮᩣ ᨹᩩᨭᩮᩣ, ᨿᩔ ᨹᩩᨭᨲ᩠ᨲᩣ ᨫᩣᨶᩣ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩥᨲᩮᩣᨸᩥ ᩈᩩᨡᩴ ᨸᨭᩥᩈᩴᩅᩮᨴᩮᨿ᩠ᨿ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩑᨲᨾᨲ᩠ᨳᩴ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ 'ᩈᩩᨡᨬ᩠ᨧ ᨠᩣᨿᩮᨶ ᨸᨭᩥᩈᩴᩅᩮᨴᩮᨲᩦ'ᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪨

ᨿᩴ ᨲᩴ ᩋᩁᩥᨿᩣ ᩋᩣᨧᩥᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩥ ᩏᨸᩮᨠ᩠ᨡᨠᩮᩣ ᩈᨲᩥᨾᩣ ᩈᩩᨡᩅᩥᩉᩣᩁᩦᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨿᩴᨫᩣᨶᩉᩮᨲᩩ ᨿᩴᨫᩣᨶᨠᩣᩁᨱᩣ ᨲᩴ ᨲᨲᩥᨿᨩ᩠ᨫᩣᨶᩈᨾᩘ᩠ᨣᩥᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣᨴᨿᩮᩣ ᩋᩁᩥᨿᩣ "ᩋᩣᨧᩥᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᩮᩈᩮᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᨬ᩠ᨬᨸᩮᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᨭ᩠ᨮᨸᩮᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩥᩅᩁᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩥᨽᨩᨶ᩠ᨲᩥ ᩏᨲ᩠ᨲᩣᨶᩦᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᨠᩣᩈᩮᨶ᩠ᨲᩥ"ᨲᩥ ᨸᩈᩴᩈᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣ – ᨠᩥᨶ᩠ᨲᩥ? 'ᩏᨸᩮᨠ᩠ᨡᨠᩮᩣ ᩈᨲᩥᨾᩣ ᩈᩩᨡᩅᩥᩉᩣᩁᩦ'ᨲᩥ – ᨲᩴ ᨲᨲᩥᨿᨩ᩠ᨫᩣᨶᩴ ᩏᨸᩈᨾ᩠ᨸᨩ᩠ᨩ ᩅᩥᩉᩁᨲᩦᨲᩥ ᩑᩅᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᨿᩮᩣᨩᨶᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨

ᨠᩈ᩠ᨾᩣ ᨸᨶ ᨲᩴ ᨲᩮ ᩑᩅᩴ ᨸᩈᩴᩈᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ? ᨸᩈᩴᩈᩣᩁᩉᨲᩮᩣ᪨ ᩋᨿᨬ᩠ᩉᩥ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩋᨲᩥᨾᨵᩩᩁᩈᩩᨡᩮ ᩈᩩᨡᨸᩣᩁᨾᩥᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩮᨸᩥ ᨲᨲᩥᨿᨩ᩠ᨫᩣᨶᩮ ᩏᨸᩮᨠ᩠ᨡᨠᩮᩣ, ᨶ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᩩᨡᩣᨽᩥᩈᩘ᩠ᨣᩮᨶ ᩋᩣᨠᨯ᩠ᨰᩦᨿᨲᩥ, 'ᨿᨳᩣ ᨧ ᨸᩦᨲᩥ ᨶ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ' ᩑᩅᩴ ᩏᨸᨭ᩠ᨮᩥᨲᩔᨲᩥᨲᩣᨿ ᩈᨲᩥᨾᩣ, ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨧ ᩋᩁᩥᨿᨠᨶ᩠ᨲᩴ ᩋᩁᩥᨿᨩᨶᩈᩮᩅᩥᨲᨾᩮᩅ ᨧ ᩋᩈᩴᨠᩥᩃᩥᨭ᩠ᨮᩴ ᩈᩩᨡᩴ ᨶᩣᨾᨠᩣᨿᩮᨶ ᨸᨭᩥᩈᩴᩅᩮᨴᩮᨲᩥ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨸᩈᩴᩈᩣᩁᩉᩮᩣ; ᩍᨲᩥ ᨸᩈᩴᩈᩣᩁᩉᨲᩮᩣ ᨶᩴ ᩋᩁᩥᨿᩣ ᨲᩮ ᩑᩅᩴ ᨸᩈᩴᩈᩣᩉᩮᨲᩩᨽᩪᨲᩮ ᨣᩩᨱᩮ ᨸᨠᩣᩈᩮᨶ᩠ᨲᩣ 'ᩏᨸᩮᨠ᩠ᨡᨠᩮᩣ ᩈᨲᩥᨾᩣ ᩈᩩᨡᩅᩥᩉᩣᩁᩦ'ᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᨸᩈᩴᩈᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨

ᨲᨲᩥᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᨣᨱᨶᩣᨶᩩᨸᩩᨻ᩠ᨻᨲᩣ ᨲᨲᩥᨿᩴ᪨ ᩍᨴᩴ ᨲᨲᩥᨿᩴ ᩈᨾᩣᨸᨩ᩠ᨩᨲᩦᨲᩥᨸᩥ ᨲᨲᩥᨿᩴ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᨾᨿᩮ ᨹᩔᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᨫᩣᨶᨸᨬ᩠ᨧᨠᩮ ᨸᩦᨲᩥᨸᨴᨾ᩠ᨸᩥ ᨸᩁᩥᩉᩦᨶᩴ᪨ ᨲᩔᩣᨸᩥ ᩅᩈᩮᨶ ᩈᩅᩥᨽᨲ᩠ᨲᩥᨠᩣᩅᩥᨽᨲ᩠ᨲᩥᨠᨸᨴᩅᩥᨶᩥᨧ᩠ᨨᨿᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᩣᩈᩅᩣᩁᩮᨸᩥ ᨴ᩠ᩅᨦ᩠ᨣᩥᨠᩴ ᨫᩣᨶᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩋᩣᨣᨲᩴ᪨ ᩈᩮᩈᩴ ᨴᩩᨲᩥᨿᨩ᩠ᨫᩣᨶᩈᨴᩥᩈᨾᩮᩅᩣᨲᩥ᪨

ᨲᨲᩥᨿᩴ᪨

ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᨩ᩠ᨫᩣᨶᩴ

᪁᪉᪃᪨ ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᨩ᩠ᨫᩣᨶᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ ᩈᩩᨡᩔ ᨧ ᨸᩉᩣᨶᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩔ ᨧ ᨸᩉᩣᨶᩣᨲᩥ ᨠᩣᨿᩥᨠᩈᩩᨡᩔ ᨧ ᨠᩣᨿᩥᨠᨴᩩᨠ᩠ᨡᩔ ᨧ ᨸᩉᩣᨶᩣ᪨ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮᩅᩣᨲᩥ ᨲᨬ᩠ᨧ ᨡᩮᩣ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮᩅ ᨶ ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᨩ᩠ᨫᩣᨶᨠ᩠ᨡᨱᩮ᪨ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᨴᩮᩣᨾᨶᩔᩣᨶᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩘ᩠ᨣᨾᩣᨲᩥ ᨧᩮᨲᩈᩥᨠᩈᩩᨡᩔ ᨧ ᨧᩮᨲᩈᩥᨠᨴᩩᨠ᩠ᨡᩔ ᨧᩣᨲᩥ ᩍᨾᩮᩈᨾ᩠ᨸᩥ ᨴ᩠ᩅᩥᨶ᩠ᨶᩴ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮᩅ ᩋᨲ᩠ᨳᩘ᩠ᨣᨾᩣ; ᨸᩉᩣᨶᩣ ᩍᨧ᩠ᨧᩮᩅ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨠᨴᩣ ᨸᨶ ᨶᩮᩈᩴ ᨸᩉᩣᨶᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ? ᨧᨲᩩᨶ᩠ᨶᩴ ᨫᩣᨶᩣᨶᩴ ᩏᨸᨧᩣᩁᨠ᩠ᨡᨱᩮ᪨ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᨬ᩠ᩉᩥ ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᨩ᩠ᨫᩣᨶᩔ ᩏᨸᨧᩣᩁᨠ᩠ᨡᨱᩮᨿᩮᩅ ᨸᩉᩦᨿᨲᩥ᪨ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨴᩮᩣᨾᨶᩔᩈᩩᨡᩣᨶᩥ ᨸᨮᨾᨴᩩᨲᩥᨿᨲᨲᩥᨿᨩ᩠ᨫᩣᨶᩣᨶᩴ ᩏᨸᨧᩣᩁᨠ᩠ᨡᨱᩮᩈᩩ᪨ ᩑᩅᨾᩮᨲᩮᩈᩴ ᨸᩉᩣᨶᨠ᩠ᨠᨾᩮᨶ ᩋᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩅᩥᨽᩘ᩠ᨣᩮ ᨸᨶ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩣᨶᩴ ᩏᨴ᩠ᨴᩮᩈᨠ᩠ᨠᨾᩮᨶᩮᩅ ᩍᨵᩣᨸᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩈᩩᨡᨴᩩᨠ᩠ᨡᩈᩮᩣᨾᨶᩔᨴᩮᩣᨾᨶᩔᩣᨶᩴ ᨸᩉᩣᨶᩴ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨

ยทิ ปเนตานิ ตสฺส ตสฺส ญาณสฺส อุปจารกฺขเณเยว ปหียนฺติ, อถ กสฺมา “กตฺถ จุปฺปนฺนํ ทุกฺขินฺทฺริยํ อปริเสสํ นิรุชฺฌติ? อิธ, ภิกฺขเว, ภิกฺขุ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ, เอตฺถุปฺปนฺนํ ทุกฺขินฺทฺริยํ อปริเสสํ นิรุชฺฌติ. กตฺถ จุปฺปนฺนํ โทมนสฺสินฺทฺริยํ... สุขินฺทฺริยํ... โสมนสฺสินฺทฺริยํ อปริเสสํ นิรุชฺฌติ? อิธ, ภิกฺขเว, ภิกฺขุ สุขสฺส จ ปหานา...เป... จตุตฺถํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ. เอตฺถุปฺปนฺนํ โสมนสฺสินฺทฺริยํ อปริเสสํ นิรุชฺฌตี”ติ (สํ. นิ. ๕.๕๑๐) เอวํ ฌาเนสฺเวว นิโรโธ วุตฺโตติ? อติสยนิโรธตฺตา. อติสยนิโรโธ หิ เตสํ ปฐมชฺฌานาทีสุ, น นิโรโธเยว. นิโรโธเยว ปน อุปจารกฺขเณ, นาติสยนิโรโธ. ตถา หิ นานาวชฺชเน ปฐมชฺฌานุปจาเร นิรุทฺธสฺสาปิ ทุกฺขินฺทฺริยสฺส ฑํสมกสาทิสมฺผสฺเสน วา, วิสมาสนุปตาเปน วา สิยา อุปฺปตฺติ, น เตฺวว อนฺโตอปฺปนายํ. อุปจาเร วา นิรุทฺธมฺปิ ตํ น สุฏฺฐุ นิรุทฺธํ โหติ, ปฏิปกฺเขน อวิหตตฺตา. อนฺโตอปฺปนายํ ปน ปีติผรเณน สพฺโพ กาโย สุโขกฺกนฺโต โหติ. สุโขกฺกนฺตกายสฺส จ สุฏฺฐุ นิรุทฺธํ โหติ ทุกฺขินฺทฺริยํ, ปฏิปกฺเขน วิหตตฺตา. นานาวชฺชเนเยว จ ทุติยชฺฌานุปจาเร ปหีนสฺส โทมนสฺสินฺทฺริยสฺส ยสฺมา เอตํ วิตกฺกวิจารปจฺจเยปิ กายกิลมเถ จิตฺตุปฆาเต จ สติ อุปฺปชฺชติ, วิตกฺกวิจาราภาเว จ เนว อุปฺปชฺชติ; ยตฺถ ปน อุปฺปชฺชติ ตตฺถ วิตกฺกวิจารภาเว; อปฺปหีนา เอว จ ทุติยชฺฌานุปจาเร วิตกฺกวิจาราติ ตตฺถสฺส สิยา อุปฺปตฺติ, น เตฺวว ทุติยชฺฌาเน, ปหีนปจฺจยตฺตา. ตถา ตติยชฺฌานุปจาเร ปหีนสฺสาปิ สุขินฺทฺริยสฺส ปีติสมุฏฺฐานปณีตรูปผุฏฺฐกายสฺส สิยา อุปฺปตฺติ, น เตฺวว ตติยชฺฌาเน. ตติยชฺฌาเน หิ สุขสฺส ปจฺจยภูตา ปีติ สพฺพโส นิรุทฺธาติ. ตถา จตุตฺถชฺฌานุปจาเร ปหีนสฺสาปิ โสมนสฺสินฺทฺริยสฺส อาสนฺนตฺตา, อปฺปนาปฺปตฺตาย อุเปกฺขาย อภาเวน สมฺมา อนติกฺกนฺตตฺตา จ, สิยา อุปฺปตฺติ, น เตฺวว จตุตฺถชฺฌาเน. ตสฺมา เอว จ ‘เอตฺถุปฺปนฺนํ ทุกฺขินฺทฺริยํ อปริเสสํ นิรุชฺฌตี’ติ ตตฺถ ตตฺถ อปริเสสคฺคหณํ กตนฺติ.

เอตฺถาห – ‘อถ กสฺมา ตสฺส ตสฺส ฌานสฺสุปจาเร ปหีนาปิ เอตา เวทนา อิธ สมาหฏา’ติ? ‘สุขคฺคหณตฺถํ’. ยา หิ อยํ ‘อทุกฺขมสุข’นฺติ เอตฺถ อทุกฺขมสุขา เวทนา วุตฺตา, สา สุขุมา, ทุพฺพิญฺเญยฺยา, น สกฺกา สุเขน คเหตุํ. ตสฺมา ยถา นาม ทุฏฺฐสฺส ยถา ตถา วา อุปสงฺกมิตฺวา คเหตุํ อสกฺกุเณยฺยสฺส โคณสฺส คหณตฺถํ โคโปปิ เอกสฺมึ วเช สพฺพา คาโว สมาหรติ, อเถเกกํ นีหรนฺโต ปฏิปาฏิยา อาคตํ ‘อยํ โส, คณฺหถ น’นฺติ ตมฺปิ คาหยติ; เอวเมว ภควา สุขคฺคหณตฺถํ สพฺพาปิ เอตา สมาหรีติ. เอวญฺหิ สมาหฏา เอตา ทสฺเสตฺวา ยํ เนว สุขํ น ทุกฺขํ, น โสมนสฺสํ น โทมนสฺสํ, อยํ อทุกฺขมสุขาเวทนาติ สกฺกา โหติ เอสา คาหยิตุํ.

อปิจ อทุกฺขมสุขาย เจโตวิมุตฺติยา ปจฺจยทสฺสนตฺถญฺจาปิ เอตา วุตฺตาติ เวทิตพฺพา. ทุกฺขปฺปหานาทโย หิ ตสฺสา ปจฺจยา. ยถาห – “จตฺตาโร โข, อาวุโส, ปจฺจยา อทุกฺขมสุขาย เจโตวิมุตฺติยา สมาปตฺติยา. อิธาวุโส ภิกฺขุ, สุขสฺส จ ปหานา...เป... จตุตฺถํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ. อิเม โข, อาวุโส, จตฺตาโร ปจฺจยา อทุกฺขมสุขาย เจโตวิมุตฺติยา สมาปตฺติยา”ติ (ม. นิ. ๑.๔๕๘). ยถา วา อญฺญตฺถ ปหีนาปิ สกฺกายทิฏฺฐิอาทโย ตติยมคฺคสฺส วณฺณภณนตฺถํ ตตฺถ ปหีนาติ วุตฺตา, เอวํ วณฺณภณนตฺถมฺเปตสฺส ฌานสฺเสตา อิธ วุตฺตาติปิ เวทิตพฺพา. ปจฺจยฆาเตน วา เอตฺถ ราคโทสานํ อติทูรภาวํ ทสฺเสตุมฺเปตา วุตฺตาติ เวทิตพฺพา. เอตาสุ หิ สุขํ โสมนสฺสสฺส ปจฺจโย, โสมนสฺสํ ราคสฺส; ทุกฺขํ โทมนสฺสสฺส, โทมนสฺสํ โทสสฺส. สุขาทิฆาเตน จ

ᩈᨷ᩠ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᩁᩣᨣᨴᩮᩣᩈᩣ ᩉᨲᩣᨲᩥ ᩋᨲᩥᨴᩪᩁᩮ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ᪨

ᩋᨴᩩᨠ᩠ᨡᨾᩈᩩᨡᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣᨽᩣᩅᩮᨶ ᩋᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ, ᩈᩩᨡᩣᨽᩣᩅᩮᨶ ᩋᩈᩩᨡᩴ᪨ ᩑᨲᩮᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩈᩩᨡᨷᨭᩥᨷᨠ᩠ᨡᨽᩪᨲᩴ ᨲᨲᩥᨿᩅᩮᨴᨶᩴ ᨴᩦᨷᩮᨲᩥ, ᨶ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩈᩩᨡᩣᨽᩣᩅᨾᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᨲᩥᨿᩅᩮᨴᨶᩣ ᨶᩣᨾ ᩋᨴᩩᨠ᩠ᨡᨾᩈᩩᨡᩣ᪨ ᩏᨷᩮᨠ᩠ᨡᩣᨲᩥᨷᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᩈᩣ ᩍᨭ᩠ᨮᩣᨶᩥᨭ᩠ᨮᩅᩥᨷᩁᩦᨲᩣᨶᩩᨽᩅᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣ, ᨾᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩁᩈᩣ, ᩋᩅᩥᨽᩪᨲᨷᨧ᩠ᨧᩩᨷᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣ, ᩈᩩᨡᨶᩥᩁᩮᩣᨵᨷᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨

ᩏᨷᩮᨠ᩠ᨡᩣᩈᨲᩥᨷᩤᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᨶ᩠ᨲᩥ ᩏᨷᩮᨠ᩠ᨡᩣᨿ ᨩᨶᩥᨲᩈᨲᩥᨷᩤᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᩴ᪨ ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᨬ᩠ᩉᩥ ᨫᩣᨶᩮ ᩈᩩᨷᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩣ ᩈᨲᩥ᪨ ᨿᩣ ᨧ ᨲᩔᩣ ᩈᨲᩥᨿᩣ ᨷᩤᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥ ᩈᩣ ᩏᨷᩮᨠ᩠ᨡᩣᨿ ᨠᨲᩣ, ᨶ ᩋᨬ᩠ᨬᩮᨶ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩑᨲᩴ ᩏᨷᩮᨠ᩠ᨡᩣᩈᨲᩥᨷᩤᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩦᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᩅᩥᨽᨦ᩠ᨣᩮᨷᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ – “ᩋᨿᩴ ᩈᨲᩥ ᩍᨾᩣᨿ ᩏᨷᩮᨠ᩠ᨡᩣᨿ ᩅᩥᩈᨴᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᨷᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩣ ᨷᩁᩥᨿᩮᩣᨴᩣᨲᩣ, ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ ᩏᨷᩮᨠ᩠ᨡᩣᩈᨲᩥᨷᩤᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩦ”ᨲᩥ (ᩅᩥᨽ᪨ ᪕᪙᪙)᪨ ᨿᩣᨿ ᨧ ᩏᨷᩮᨠ᩠ᨡᩣᨿ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩈᨲᩥᨿᩣ ᨷᩤᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᩈᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ ᨲᨲᩕᨾᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᨲᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᨶ ᨠᩮᩅᩃᨬ᩠ᨧᩮᨲ᩠ᨳ ᨲᩣᨿ ᩈᨲᩥᨿᩮᩅ ᨷᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩣ ᩋᨷᩥᨧ ᨡᩮᩤ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᨷᩥ ᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᨵᨾ᩠ᨾᩣ᪨ ᩈᨲᩥᩈᩦᩈᩮᨶ ᨷᨶ ᨴᩮᩈᨶᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩣᨷᩥ ᩋᨿᩴ ᩏᨷᩮᨠ᩠ᨡᩣ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣᨷᩥ ᨲᩦᩈᩩ ᨫᩣᨶᩮᩈᩩ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᨲᩥ – ᨿᨳᩣ ᨷᨶ ᨴᩥᩅᩣ ᩈᩪᩁᩥᨿᨷ᩠ᨷᨽᩣᨽᩥᨽᩅᩣ ᩈᩮᩣᨾ᩠ᨾᨽᩣᩅᩮᨶ ᨧ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩏᨷᨠᩣᩁᨠᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᩅᩤ ᩈᨽᩣᨣᩣᨿ ᩁᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩋᩃᩣᨽᩣ ᨴᩥᩅᩣ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩣᨷᩥ ᨧᨶ᩠ᨴᩃᩮᨡᩣ ᩋᨷᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᩋᨷᩁᩥᨿᩮᩣᨴᩣᨲᩣ – ᩑᩅᨾᨿᨾ᩠ᨷᩥ ᨲᨲᩕᨾᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩩᨷᩮᨠ᩠ᨡᩣᨧᨶ᩠ᨴᩃᩮᨡᩣ ᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩣᨴᩥᨷᨧ᩠ᨧᨶᩦᨠᨵᨾ᩠ᨾᨲᩮᨩᩣᨽᩥᨽᩅᩣ ᩈᨽᩣᨣᩣᨿ ᨧ ᩏᨷᩮᨠ᩠ᨡᩣᩅᩮᨴᨶᩣᩁᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩋᨷ᩠ᨷᨭᩥᩃᩣᨽᩣ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩣᨷᩥ ᨷᨮᨾᩣᨴᩥᨽᩮᨴᩮᩈᩩ ᨫᩣᨶᩮᩈᩩ ᩋᨷᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᩔᩣ ᨧ ᩋᨷᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩣᨿ ᨴᩥᩅᩣ ᩋᨷᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᨧᨶ᩠ᨴᩃᩮᨡᩣᨿ ᨷᨽᩣ ᩅᩥᨿ ᩈᩉᨩᩣᨲᩣᨷᩥ ᩈᨲᩥᩋᩣᨴᨿᩮᩣ ᩋᨷᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩣᩅ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᩮᩈᩩ ᩑᨠᨾ᩠ᨷᩥ ‘ᩏᨷᩮᨠ᩠ᨡᩣᩈᨲᩥᨷᩤᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩦ’ᨲᩥ ᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩍᨵ ᨷᨶ ᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩣᨴᩥᨷᨧ᩠ᨧᨶᩦᨠᨵᨾ᩠ᨾᨲᩮᨩᩣᨽᩥᨽᩅᩣᨽᩣᩅᩣ ᩈᨽᩣᨣᩣᨿ ᨧ ᩏᨷᩮᨠ᩠ᨡᩣᩅᩮᨴᨶᩣᩁᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨷᨭᩥᩃᩣᨽᩣ ᩋᨿᩴ ᨲᨲᩕᨾᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩩᨷᩮᨠ᩠ᨡᩣᨧᨶ᩠ᨴᩃᩮᨡᩣ ᩋᨲᩥᩅᩥᨿ ᨷᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩣ᪨ ᨲᩔᩣ ᨷᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᨲ᩠ᨲᩣ ᨷᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᨧᨶ᩠ᨴᩃᩮᨡᩣᨿ ᨷᨽᩣ ᩅᩥᨿ ᩈᩉᨩᩣᨲᩣᨷᩥ ᩈᨲᩥᩋᩣᨴᨿᩮᩣ ᨷᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ ᨷᩁᩥᨿᩮᩣᨴᩣᨲᩣ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩍᨴᨾᩮᩅ ᩏᨷᩮᨠ᩠ᨡᩣᩈᨲᩥᨷᩤᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩦᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨

ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᨶ᩠ᨲᩥ ᨣᨱᨶᩣᨶᩩᨷᩩᨻ᩠ᨻᨲᩣ ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᩴ᪨ ᩍᨴᩴ ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᩴ ᩈᨾᩣᨷᨩ᩠ᨩᨲᩦᨲᩥᨷᩥ ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᩴ᪨ ᨹᩔᩮᩤ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᨹᩔᨷᨬ᩠ᨧᨠᩮ ᨲᩣᩅ ᩅᩮᨴᨶᩣᨲᩥ ᩏᨷᩮᨠ᩠ᨡᩣᩅᩮᨴᨶᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᨫᩣᨶᨷᨬ᩠ᨧᨠᩮᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩋᨭ᩠ᨮᨠᩮᩈᩩ ᨷᨶ ᩏᨷᩮᨠ᩠ᨡᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᩏᨷᩮᨠ᩠ᨡᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ (ᨵ᪨ ᩈ᪨ ᪑᪙᪓) ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨿᩮᩅ᪨ ᩈᩮᩈᩣᨶᩥ ᨲᨲᩥᨿᩮ ᨷᩁᩥᩉᩦᨶᨷᨴᩣᨶᩥ ᨷᩪᩁᩣᨷᩥ ᨷᩁᩥᩉᩦᨶᩣᨶᩮᩅ᪨ ᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᩣᩈᩅᩣᩁᩮᨷᩥ ᨴᩩᩅᨦ᩠ᨣᩥᨠᩴ ᨫᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩏᨷᩮᨠ᩠ᨡᩣᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᨠᨣ᩠ᨣᨲᩣᩅᩈᩮᨶ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᩈᩮᩈᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᨲᨲᩥᨿᩈᨴᩥᩈᨾᩮᩅᩣᨲᩥ᪨

ᨧᨲᩩᨠ᩠ᨠᨶᨿᩮᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩮᩣ᪨

ᨷᨬ᩠ᨧᨠᨶᨿᩮᩣ

໑໙໕. ອິທານິ ກຕເມ ຘມ຺ມາ ກຸສລາຕິ ປຎ຺ຈກນໂຍ ອາຣທ຺ໂຘ. ກສ຺ມາຕິ ເຈ, ປຸຄ຺ຄລຊ຺ຌາສຍວເສນ ເຈວ ເທສນາວິລາສວເສນ ຈ. ສນ຺ນິສິນ຺ນເທວປຣິສາຍ ກິຣ ເອກຈ຺ຈານໍ ເທວານໍ ວິຕກ຺ໂກ ໂອຬາຣິກໂຕ ອຸປຏ຺ຐາສິ, ວິຈາຣປີຕິສຸຂຈິຕ຺ເຕກຄ຺ຄຕາ ສນ຺ຕໂຕ. ເຕສໍ ສປ຺ປາຍວເສນ ສຕ຺ຖາ ຈຕຸຣງ຺ຄິກໍ ອວິຕກ຺ກໍ ວິຈາຣມຕ຺ຕໍ ທຸຕິຍຊ຺ຌານໍ ນາມ ກເຖສິ. ເອກຈ຺ຈານໍ ວິຈາໂຣ ໂອຬາຣິກໂຕ ອຸປຏ຺ຐາສິ, ປີຕິສຸຂຈິຕ຺ເຕກຄ຺ຄຕາ ສນ຺ຕໂຕ. ເຕສໍ ສປ຺ປາຍວເສນ ຕິວງ຺ຄິກໍ ຕຕິຍຊ຺ຌານໍ ນາມ ກເຖສິ. ເອກຈ຺ຈານໍ ປີຕິ ໂອຬາຣິກໂຕ ອຸປຏ຺ຐາສິ, ສຸຂຈິຕ຺ເຕກຄ຺ຄຕາ ສນ຺ຕໂຕ. ເຕສໍ ສປ຺ປາຍວເສນ ທຸວງ຺ຄິກໍ ຈຕຸຕ຺ຖຊ຺ຌານໍ ນາມ ກເຖສິ. ເອກຈ຺ຈານໍ ສຸຂໍ ໂອຬາຣິກໂຕ ອຸປຏ຺ຐາສິ, ອຸເປກ຺ຂາຈິຕ຺ເຕກຄ຺ຄຕາ ສນ຺ຕໂຕ. ເຕສໍ ສປ຺ປາຍວເສນ ທຸວງ຺ຄິກໍ ປຎ຺ຈມຊ຺ຌານໍ ນາມ ກເຖສິ. ອຍໍ ຕາວ 'ປຸຄ຺ຄລຊ຺ຌາສໂຍ'.

ຍສ຺ມາ ປນ ຘມ຺ມຘາຕຸຍາ ສຸປ຺ປຏິວິທ຺ຘຕ຺ຕາ ເທສນາວິລາສປ຺ປຕ຺ໂຕ ນາມ ໂຫຕິ – ສາ ຕຖາຄຕສ຺ສ ສຸຏ຺ຐຸ ປຏິວິທ຺ຘາ – ຕສ຺ມາ ຎາຓມຫຕ຺ຕຕາຍ ເທສນາວິຘາເນສຸ ກຸສໂລ ເທສນາວິລາສປ຺ປຕ຺ໂຕ ສຕ຺ຖາ ຍໍ ຍໍ ອງ຺ຄໍ ລພ຺ຠຕິ ຕສ຺ສ ຕສ຺ສ ວເສນ ຍຖາ ຍຖາ ອິຈ຺ຉຕິ ຕຖາ ຕຖາ ເທສນໍ ນິຍາເມຕີຕິ ໂສ ອິຘ ປຎ຺ຈງ຺ຄິກໍ ປຐມຊ຺ຌານໍ ກເຖສິ, ຈຕຸຣງ຺ຄິກໍ ອວິຕກ຺ກໍ ວິຈາຣມຕ຺ຕໍ ທຸຕິຍຊ຺ຌານໍ, ກເຖສິ ຕິວງ຺ຄິກໍ ຕຕິຍຊ຺ຌານໍ, ກເຖສິ ທຸວງ຺ຄິກໍ ຈຕຸຕ຺ຖຊ຺ຌານໍ, ທຸວງ຺ຄິກເມວ ປຎ຺ຈມຊ຺ຌານໍ ກເຖສິ. ອຍໍ 'ເທສນາວິລາໂສ' ນາມ.

ອປິຈ ເຍ ຠຄວຕາ "ຕໂຍເມ, ຠິກ຺ຂເວ, ສມາຘີ – ສວິຕກ຺ກສວິຈາໂຣ ສມາຘິ, ອວິຕກ຺ກວິຈາຣມຕ຺ໂຕ ສມາຘິ, ອວິຕກ຺ກອວິຈາໂຣ ສມາຘີ"ຕິ (ທີ. ນິ. ໓.໓໐໕) ສຸຕ຺ຕນ຺ເຕ ຕໂຍ ສມາຘີ ເທສິຕາ, ເຕສຸ ເຫຏ຺ຐາ ສວິຕກ຺ກສວິຈາໂຣ ສມາຘິ ອວິຕກ຺ກອວິຈາໂຣ ສມາຘິ ຈ ກເຖຕ຺ວາ ທສ຺ສິໂຕ, ອວິຕກ຺ກວິຈາຣມຕ຺ໂຕ ນ ທສ຺ສິໂຕ. ຕໍ ທສ຺ເສຕຸໍ ອຍໍ ປຎ຺ຈກນໂຍ ອາຣທ຺ໂຘຕິ ເວທິຕພ຺ໂພ.

ຕຕ຺ຖ ທຸຕິຍຊ຺ຌານນິທ຺ເທເສ ຜສ຺ສາທີສຸ ວິຕກ຺ກມຕ຺ຕໍ ປຣິຫາຍຕິ, ໂກຏ຺ຐາສວາເຣ "ຈຕຸຣງ຺ຄິກໍ ຌານໍ ໂຫຕິ ຈຕຸຣງ຺ຄິໂກ ມຄ຺ໂຄ ໂຫຕີ"ຕິ ອຍເມວ ວິເສໂສ. ເສສໍ ສພ຺ພໍ ປຐມຊ຺ຌານສທິສເມວ. ຍານິ ຈ ຈຕຸກ຺ກນເຍ ທຸຕິຍຕຕິຍຈຕຸຕ຺ຖານິ ຕາເນວ ອິຘ ຕຕິຍຈຕຸຕ຺ຖປຎ຺ຈມານິ. ເຕສໍ ອຘິຄມປຏິປາຏິທີປນຕ຺ຖໍ ອຍໍ ນໂຍ ເວທິຕພ຺ໂພ –

ເອໂກ ກິຣ ອມຈ຺ຈປຸຕ຺ໂຕ ຣາຊານໍ ອຸປຏ຺ຐາຕຸໍ ຊນປທໂຕ ນຄຣໍ ອາຄໂຕ. ໂສ ເອກທິວສເມວ ຣາຊານໍ ທິສ຺ວາ ປານພ຺ຍສເນນ ສພ຺ພໍ ວິຠວຊາຕໍ ນາເສສິ. ຕໍ ເອກທິວສໍ ສຸຣາມທມຕ຺ຕໍ ນິຈ຺ໂຈຬໍ ກຕ຺ວາ ຊິຓ຺ຓກຏສາຣກມຕ຺ເຕນ ປຏິຈ຺ຉາເທຕ຺ວາ ປານາຄາຣໂຕ ນີຫຣິໍສຸ. ຕເມນໍ ສງ຺ກາຣກູເຏ ນິປຊ຺ຊິຕ຺ວາ ນິທ຺ທາຍນ຺ຕໍ ເອໂກ ອງ຺ຄວິຊ຺ຊາປາຐໂກ ທິສ຺ວາ 'ອຍໍ ປຸຣິໂສ ມຫາຊນສ຺ສ ອວສ຺ສໂຍ ຠວິສ຺ສຕິ, ປຏິຊຄ຺ຄິຕພ຺ໂພ ເອໂສ'ຕິ ສນ຺ນິຏ຺ຐານໍ ກຕ຺ວາ ມຕ຺ຕິກາຍ ນ຺ຫາເປຕ຺ວາ ຖູລສາຏກຍຸຄໍ ນິວາສາເປຕ຺ວາ ປຸນ ຄນ຺ໂຘທເກນ ນ຺ຫາເປຕ຺ວາ ສຸຂຸເມນ ທຸກູລຍຸຄເຬນ ອຈ຺ຉາເທຕ຺ວາ ປາສາທໍ ອາໂຣເປຕ຺ວາ ສຸໂຠຊນໍ ໂຠເຊຕ຺ວາ 'ເອວໍ ນໍ ປຣິຈາເຣຍ຺ຍາຖາ'ຕິ ປຣິຈາຣເກ ປຏິປາເທຕ຺ວາ ປກ຺ກາມິ. ອຖ ນໍ ເຕ ສຍນໍ ອາໂຣປຍິໍສຸ. ປານາຄາຣຄມນປຏິຆາຕຕ຺ຖາຍ ນໍ ຈຕ຺ຕາໂຣ ຊນາ ຈຕູສຸ ຫຕ຺ຖປາເທສຸ ອຸປ຺ປີເຬຕ຺ວາ ອຏ຺ຐໍສຸ. ເອໂກ ປາເທ ປຣິມຊ຺ຊິ. ເອໂກ ຕາລວຓ຺ຏໍ ຄເຫຕ຺ວາ ພີຊິ. ເອໂກ ວີຓໍ ວາທຍມາໂນ ຄາຍນ຺ໂຕ ນິສີທິ.

ໂສ ສຍນູປຄມເນນ ວິຄຕກິລມໂຖ ໂຖກໍ ນິທ຺ທາຍິຕ຺ວາ ວຸຏ຺ຐິໂຕ ຫຕ຺ຖປາທນິປ຺ປີຬນໍ ອສຫມາໂນ 'ໂກ ເມ ຫຕ຺ຖປາເທ ອຸປ຺ປີເຬຕິ?

អបកន្ធធា’តិ តេជ្ជសិ៍ េត ឲកចចេតេតច អបកន្ធិស្ន៍ តេតា បុត េធាក់ តិក្ខាឃិត្វា ចុដ្ឋិេតា បិេគបរិយជ្ជត់ អសហយាេតា ‘េកា េយ បិេគ បរិយជ្ជតិ? អបកន្ធា’តិ អាហ៍ េសាបិ ឲកចចេតេតច អបកន្ធិ៍ បុត េធាក់ តិក្ខាឃិត្វា ចុដ្ឋិេតា ចាតចុដ្ឋិ ចិឃ តាលចលុចាត់ អសហេត្តា ‘េកា ឲស? អបកន្ធត្វា’តិ អាហ៍ េសាបិ ឲកចចេតេតច អបកន្ធិ៍ បុត េធាក់ តិក្ខាឃិត្វា ចុដ្ឋិេតា កណ្ហស្វល់ ចិឃ កឹតចាឌិតសក្ខិ អសហយាេតា ចឹណាចាគក់ តេជ្ជសិ៍ េសាបិ ឲកចចេតេតច អបកន្ធិ៍ អេធចិ អត្យក្កេយត បហឹតកិលយធុប្បឹត្យអតបរិយជ្ជតចាតប្យហារកឹតចាឌិតសក្ខុបក្ខេចា ស្វព៌ សឃិត្វា ចុដ្ឋាឃ េឧញ្ញា សត្តិក់ អកយាសិ៍ ទាឌាបិស្ស យហត្តិ ព្ហស្សទិឃយគាសិ៍ េសា យហាឌតស្ស អចស្សេឃា ឌាេតា៍

តត្ថ បិតេត្យេតេត បិទិន្ទុញ្ញាប្យេត្តា េសា អយន្ធបុេត្តា ចិឃ អេតកព្យេតបិទិន្ទុញ្ញាប្យេត្តា ឈទាចាសកេតា កុលបុេត្តា គដ្ឋេត្តា៍ អក្ខចិន្ទាបិេឆកា បុទិេសា ចិឃ តធាកេតា៍ តស្ស បុទិសស្ស ‘អឃំ យហាឌតស្ស អចស្សេឃា កចិស្សតិ, បជិឌក្កត់ អទេហតិ’តិ សត្តិដ្ឋាត់ ចិឃ តធាកតស្ស ‘អឃំ យហាឌតស្ស អចស្សេឃា កចិស្សតិ, បត្តុន្ទ អទេហតិ កុលបុេត្តា’តិ សត្តិដ្ឋាតកេលា៍

អចស្ស អយន្ធបុត្តស្ស យត្តិកាយេត្តត ត្យាបត់ ចិឃ កុលបុត្តស្សាបិ បត្តុន្ទាបជិលិេកា៍ អចស្ស ធ្លួលសាឌកតិចាសត់ ចិឃ ព្ហយស្សាបិ គសឹក្កាបគសក្កាតសឹលចត្តតិចាសត់៍ បុត តស្ស កេក្ខគកត្យាបត់ ចិឃ ព្ហយស្សាបិ បិតិេយាក្កសំចទាឌិសឹលកេក្ខគកត្យាបត់៍ បុត តស្ស ស្វព្យធក្សុលឃុកព្យអក្ខាគត់ ចិឃ ព្ហយស្សាបិ ឃធាធុត្តាសឹលចិស្វក្តិសយ្យគាសក្កាតក្យុលក្ខាគត់៍

ធក្យុលក្ខាឌិតស្ស បតស្ស បិសាគាេទាបត់ ចិឃ ព្ហយស្សាបិ សឹលចិស្វក្តិធក្យុលក្ខាឌិតស្ស សយាឌិកាចតាបិសាគាេទាហត់៍ តេតា តស្ស ស្វេកាឌតកុញ្ញត់ ចិឃ ព្ហយស្សាបិ សយាឌិក្ខបកាេកសតិសយ្យឌញ្ញាឌិឆយ្យាយតបរិកុញ្ញត់៍

កុត្តេកាឌតស្ស បត តស្ស បទិចាេកហិ សឃតាេទាបត់ ចិឃ ព្ហយស្សាបិ ចិតក្កាឌឹហិ ក្ខបចាេន្ទ្យាតាេទាបត់៍ បុត តស្ស បិតាកាេកយតបជិធាហតត្ថិ ហត្ថបិធុប្បឹត្យអតកបុទិសចត្យក្កិ ចិឃ ព្ហយស្សាបិ កាយសញ្ញាកិយ្យាកយតបជិធាហតត្ថិ អាទេយ្យុលា ចិត្តប្បឹត្យអតេកា េតក្កយ្យចិតេក្កា៍ តស្ស បិេគបរិយជ្ជកបុទិេសា ចិឃ ព្ហយស្សាបិ អាទេយ្យុលា ចិត្តាតុយជ្ជតេកា ចិធាេទា៍ តស្ស តាលចលុចាតគាឃេកា ចិឃ ព្ហយស្សាបិ េធតេសា សឹតលកាចគាឃិកា បឹតិ៍

តស្ស េសាតាត្យក្កហកេទា កន្តញ្ញាបុទិេសា ចិឃ ព្ហយស្សាបិ ចិត្តាត្យក្កាហក់ េសាយតស្ស៍ តស្ស សឃត្យបាយេតេត ចិកតកិលយធស្ស េធាក់ តិក្ខុបាយត់ ចិឃ ព្ហយស្សាបិ ក្ខបចាេន្ទ្យាតសត្តិស្សេឃត ចិកតឹចេលកិលយធស្ស បធយញ្ញាត្យបាយត់៍

អចស្ស តិក្ខាឃិត្វា ចុដ្ឋិតស្ស ហត្ថបិធុប្បឹត្យអគាសហេតេត ហត្ថបិធុប្បឹត្យអកាត់ សត្តន្ទត់ េតសក្ខា អបាយេតេត បុត េធាក់ តិក្ខុបាយត់ ចិឃ ព្ហយស្សាបិ បធយញ្ញាតេតា ចុដ្ឋិតស្ស ចិត្តប្បឹត្យអកចិតក្កាសហេតេត ចិតក្កេគាសគស្សត់, ចិតក្កប្យហាតា ច បុត អចិតក្កចិធាេទយត្តធតិឃញ្ញាត្យបាយត់៍

ᨲᨲᩮᩣ ᨲᩔ ᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩴ ᨶᩥᨩ᩠ᨫᩣᨿᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᩔ ᨿᨳᩣᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᩮᨶ ᨠᨾᩮᨶ ᨷᩣᩊᩥᨷᩁᩥᨿᩮᩣᨲ᩠ᨲᩣᨶᩦᨲᩴ ᩋᩈᨾ᩠ᨾᩮᩣᩉᩮᨶ ᨷᨭᩥᨷᩣᨭᩥᨿᩣ ᨷᩣᩊᩥᨷᩁᩥᨿᩮᩣᨠᩣᨶᩦᨲᩴ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩴ, ᨲᩮᩈᩴ ᨲᩮᩈᨬ᩠ᨧ ᩋᨷᩣᨿᩮᨶ ᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩴ ᨧᩮᩣᨴᩮᨲᩥ ᨶᩥᨿ᩠ᨿᩣᨷᩮᨲᩥ ᩅᩥᨿ ᨻᩣᩃᩔᩣᨷᩥ ᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩴ ᨴᩩᨲᩥᨿᩣᨴᩦᩉᩥ ᩈᩣᩅᨠᩮᩉᩥ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᩔ ᨿᨳᩣᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᨠ᩠ᨠᨾᩮᨶᩣᨲᩥ ᩅᩥᨶᩥᨧ᩠ᨨᨿᩣᨴᩦᨶᩥ ᩋᩈᨾ᩠ᨾᩮᩣᩉᩮᨶ ᨷᨭᩥᨷᩣᨭᩥᨿᩣ ᩅᩥᨶᩥᨧ᩠ᨨᨿᩣᨴᩦᨶᩥ ᨴᩔᩮᨲᩥ ᨲᩮᩈᩴ ᨲᩮᩈᨬ᩠ᨧ ᨷᨽᩣᩅᩣ ᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩴ ᩋᩅᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᩅᩥᨷᩔᩥᨲᩥ ᨷᨠᩣᩈᩮᨶ᩠ᨲᩔ ᨬᩣᨱᩩᨷ᩠ᨷᩣᨴᩮᨲᩥ᩶

ᨲᩔ ᨷᨶ ᩑᩅᩴ ᨧᩩᨴ᩠ᨴᩥᨿᩣ ᨴᩮᩈᨶᩣ ᩈᨲ᩠ᨳᩩᨶᩮᩣ ᨶᨲᩔ ᨻᩣᩉᩩᩔᩩᨲᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥ ᩅᩥᨿ ᨻᩣᩃᩔᩣᨷᩥ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨿᨬ᩠ᨬᩣᨱᨲᩮᩣ ᨧᩩᨴ᩠ᨴᩥᨲᩔ ᩅᩥᨷᩔᨶᩣ ᨿᨲ᩠ᨲᩥ ᨿᩩᨷᨶᨲᩔ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥ᩶

ᨲᩔ ᨷᨲ᩠ᨲᩥᩔᩁᩥᨿᩔ ᨻᩉᩩᩴ ᨧᨠᩣᩁᩴ ᩋᨧᩥᩔᩁᩥᨿᨠᩣᩁᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᨻᩣᩃᩔᩣᨷᩥ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩔ ᨻᩉᩩᩴ ᩋᨧᩥᩔᩁᩥᨿᨠᩣᩁᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᩶ ᩑᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᨲᩮᩣ ᩉᩥ ᩑᩅ ᩋᨲ᩠ᨳᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᩣᨠ᩠ᨡᩮᨲ᩠ᨲᩴ ᨶᩣᨾ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ᩶

ᨷᨬ᩠ᩉᩣᨠᨳᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᩶

ᩑᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᨲᩮᩣ ᨧᨲᩩᨠ᩠ᨠᨷᨬ᩠ᩉᩣᨠᨳᩣᨿᩴ ᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᨠᨳᩣ ᨶᩣᨾ ᨷᨠᩣᩈᩥᨲᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᩶ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᨷᨶᩔ ᨷᨬ᩠ᩉᩣᨠᨳᩣᨿ ᨧᨲᩩᨠ᩠ᨠᨳᩣᨿᩔ ᨷᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ ᩅᩥᩈᨿᨷᨬ᩠ᩉᩮᩣ ᩑᩅᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᩶

ᨷᨭᩥᨽᩣᨶᨧᨲᩩᨠ᩠ᨠ

᪑᪔᪙-᪑᪕᪐᩶ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩥ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩑᨲᩴ ᩅᩥᩈᩴ ᨲᩣᨿ ᨷᨭᩥᨽᩣᨶᨠᨳᩣᨿ ᩈᩥᨴ᩠ᨵᩴ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᩔ ᨷᨭᩥᨽᩣᨶᩮ ᨶᩥᨿ᩠ᨿᩣᨲᩥ ᨷᩩᨶ ᨠᨲᩮᨿ ᨶᨿᩮᩣ ᨣᩩᨱᩃᩥᨲ᩠ᨳᩥᩋᩣᨴᩥ ᩋᩣᨴᩥᨶ᩠ᨶᩴ᩶ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨷᨭᩥᨽᩣ ᩋᩔᩣᨲᩥ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᨷᨭᩥᨽᩣᨶᩮᩣ᩶ ᨾᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣ ᩋᩔᩣᨲᩥ ᨾᩩᨲ᩠ᨲᩣᨽᩥᨬ᩠ᨬᩮᩣ᩶ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩥ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᨷᨭᩥᨽᩣᨶᨲ᩠ᨲᩥ ᨧ ᨾᩩᨲ᩠ᨲᩣᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᨲ᩠ᨲᩥ ᨧ ᨷᨧ᩠ᨧᩮᨠᨶᩥᩃᨲ᩠ᨲᩥ ᨧ ᨲᩦᩈᩩᨷᩥ ᩅᩣᨠ᩠ᨿᩮᩈᩩ ᨶᩣᨾᩣᨶᩥ᩶ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᨷᨭᩥᨽᩣᨶᩴ ᩅᩥᨷ᩠ᨷᩣᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᨲ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩᨷᩥ ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨶᨿᩮᩣ᩶

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨷᨴᩮᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩣᩁᨲᩮᩣ ᨷᨭᩥᨽᩣᨶ ᩅᩣᨧ ᨲᩔ ᨲᩔ ᩅᩣᨠ᩠ᨿᩔ ᩋᨲ᩠ᨳᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᨩ᩠ᨩᨲᩥ ᨲᩣᨧ ᨷᨧ᩠ᨧᩣ ᩅᩣᨠ᩠ᨿᨠᩣᨧᨠᩣ ‘ᨷᨭᩥᨽᩣᨶ’ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᩶ ᩋᨲ᩠ᨳᨩᩣᨲᩮᩣ ᨷᨶ ᨷᨴᩮᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩣᨧ ᩋᨷ᩠ᨷᨲᩣ ᨲᩣᨧ ᨷᨧ᩠ᨧᩣ ᨷᨬ᩠ᨬᩣ ‘ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣ’ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᩶ ᩈᩣ ᨷᨶᩮᩈᩣ ᨷᨭᩥᨽᩣ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩔ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᩶ ᨶᩥᨧ᩠ᨧᩃᩣᨽᩥᨷᨬ᩠ᨬᩣᨠᩣᨴᩥᨶᩣᩁᩥᨿᩅᩥᨶᩥᨧ᩠ᨨᨿᨷᩣᨴᩥᨲᩣᨿ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩣ ᩋᨶᩩᩅᩮᨴᩥᨲᩣᨲᩥ ᩋᩁᩉᩣ᩶ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩔ ᨲᨳᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᨷᩩᨲ᩠ᨲᩣ᩶ ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᨷᩥ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩔ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ, ᩋᨷᩥᨿᩥᩃᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥ᩶ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩔ ᨾᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᨷᩥᨿᩥᩃᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥ᩶ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨿᩮᩣ ᩋᩣᨴᩥᨲᩮᩣ ᨠᩥᩃᩮᩈᩮ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨽᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃ ᩈᨾᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩈᨾ᩠ᨷᨿᩮᩣᨣᩮᨶ ᨠᩥᩃᩮᩈᩮ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨽᩮᨲᩥ, ᨲᩔ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᨷᨭᩥᨽᩣ ᨶᩣᨾ ᩉᩮᩣᨲᩥ᩶ ᨿᩮᩣ ᨷᨶ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨽᩥᨲᨠᩥᩃᩮᩈᩮᩣ ᩋᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᨷᩁᩥᩅᩣᩈᩴ ᩅᩈᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩥᩈᩮᩈ ᩋᨶᩩᨷᩥᨲ᩠ᨲᨠᩣᨧ ᨷᩥᨷᩩᩃᩣᨲᩥ, ᨲᩔ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣ ᨶᩣᨾ ᩉᩮᩣᨲᩥ᩶ ᨿᩮᩣ ᨾᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨶᩩᨷᩥᨲ᩠ᨲᨠᩣᨧ ᨷᩥᨷᩩᩃᩣᨲᩥ ᨲᩔ ᨾᩩᨲ᩠ᨲᩣᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣ ᨶᩣᨾ ᩉᩮᩣᨲᩥ᩶ ᨿᩮᩣ

កិលេសេ វិក្ខម្ភេន្តោ សុខេន អកិលមន្តោ វិក្ខម្ភេតិ, តស្ស សុខា បដិបទា នាម ហោតិ។

តត្ថ យានិ សប្បាយាសប្បាយានិ ច បលិពោធុបច្ឆេទាទីនិ បុព្ពកិច្ចានិ ច អប្បនាកោសល្លានិ ច វិសុទ្ធិមគ្គេ ចិត្តភាវនានិទ្ទេសេ និទ្ទិដ្ឋានិ, តេសុ យោ អសប្បាយសេវី ហោតិ, តស្ស ទុក្ខា បដិបទា ទន្ធា ច អភិញ្ញា ហោតិ។ សប្បាយសេវិនោ សុខា បដិបទា ខិប្បា ច អភិញ្ញា។ យោ បន បុព្ពភាគេ អសប្បាយំ សេវិត្វា អបរភាគេ សប្បាយសេវី ហោតិ, បុព្ពភាគេ វា សប្បាយំ សេវិត្វា អបរភាគេ អសប្បាយសេវី, តស្ស វោមិស្សកតា វេទិតព្វា។ តថា បលិពោធុបច្ឆេទាទិកំ បុព្ពកិច្ចំ អសម្បាទេត្វា ភាវនំ អនុយុត្តស្ស ទុក្ខា បដិបទា ហោតិ, វិបរិយាយេន សុខា។ អប្បនាកោសល្លានិ បន អសម្បាទេន្តស្ស ទន្ធា អភិញ្ញា ហោតិ, សម្បាទេន្តស្ស ខិប្បា។

អបិច តណ្ហាអវិជ្ជាវសេន សមថវិបស្សនាកតាធិការវសេន ចាបិ ឯតាសំ បភេទោ វេទិតព្វោ។ តណ្ហាភិភូតស្ស ហិ ទុក្ខា បដិបទា ហោតិ, អនភិភូតស្ស សុខា។ អវិជ្ជាភិភូតស្ស ច ទន្ធា អភិញ្ញា ហោតិ, អនភិភូតស្ស ខិប្បា។ យោ ច សមថេ អកតាធិការោ តស្ស ទុក្ខា បដិបទា ហោតិ, កតាធិការស្ស សុខា។ យោ បន វិបស្សនាយ អកតាធិការោ ហោតិ, តស្ស ទន្ធា អភិញ្ញា ហោតិ, កតាធិការស្ស ខិប្បា។

កិលេសិន្ទ្រិយវសេន ចាបិ ឯតាសំ បភេទោ វេទិតព្វោ។ តិព្វកិលេសស្ស ហិ មុទិន្ទ្រិយស្ស ទុក្ខា បដិបទា ហោតិ ទន្ធា ច អភិញ្ញា, តិក្ខិន្ទ្រិយស្ស បន ខិប្បា អភិញ្ញា។ មន្ទកិលេសស្ស ច មុទិន្ទ្រិយស្ស សុខា បដិបទា ហោតិ ទន្ធា ច អភិញ្ញា, តិក្ខិន្ទ្រិយស្ស បន ខិប្បា អភិញ្ញាតិ។

ឥតិ ឥមាសុ បដិបទាអភិញ្ញាសុ យោ បុគ្គលោ ទុក្ខាយ បដិបទាយ ទន្ធាយ អភិញ្ញាយ សមាធឹ បាបុណាតិ, តស្ស តំ សមាធឹ ទុក្ខបដិបទំ ទន្ធាភិញ្ញន្តិ វុច្ចតិ។ សេសេសុបិ ឯសេវ នយោ។

តត្ថ ‘តទនុធម្មតា សតិ សន្តិដ្ឋតិ ឋិតិភាគិនី បញ្ញា’តិ (វិភ។ ៧៩៩) ឯវំ វុត្តសតិយា វា តំតំសោភនិកន្តិយា វា វិក្ខម្ភនេ បដិបទា, តំតំសោភនុបចារប្បត្តស្ស អប្បនាយ បរិវាសេ អភិញ្ញា ច វេទិតព្វា។ អាគមនវសេនាបិ ច បដិបទា អភិញ្ញា ហោន្តិយេវ។ ទុក្ខបដិបទំទន្ធាភិញ្ញំ បឋមជ្ឈានំ បត្វា បវត្តំ ទុតិយម្បិ តាទិសមេវ ហោតិ។ តតិយចតុត្ថេសុបិ ឯសេវ នយោ។ យថា ច ចតុក្កនយេ ឯវំ បញ្ចកនយេបិ បដិបទាវសេន ចតុធា ភេទោ វេទិតព្វោ។ ឥតិ បដិបទាវសេនបិ ចត្តារោ នវកា វុត្តា ហោន្តិ។ តេសុ បាឡិតោ ឆត្តឹស ចិត្តានិ, អត្ថតោ បន បញ្ចកនយេ ចតុក្កនយស្ស បវិដ្ឋត្តា វីសតិមេវ ភវន្តីតិ។

បដិបទាចតុក្កំ។

អារម្មណចតុក្កំ

១៥១។ ឥទានិ យស្មា ឯតំ ឈានំ នាម យថា បដិបទាភេទេន ឯវំ អារម្មណភេទេនាបិ ចតុព្ពិធំ ហោតិ។ តស្មាស្ស តំ បភេទំ ទស្សេតុំ បុន កតមេ ធម្មា កុសលាតិអាទិ អារទ្ធំ។ តត្ថ បរិត្តំ បរិត្តារម្មណន្តិអាទីសុ យំ អប្បគុណំ ហោតិ, ឧបរិជ្ឈានស្ស បច្ចយោ ភវិតុំ ន សក្កោតិ, ឥទំ បរិត្តំ នាម។ យំ បន អវឌ្ឍិតេ សុប្បមត្តេ វា សរាវមត្តេ វា អារម្មណេ បវត្តំ, តំ បរិត្តំ អារម្មណំ អស្សាតិ បរិត្តារម្មណំ។ យំ បគុណំ សុភាវិតំ ឧបរិជ្ឈានស្ស បច្ចយោ ភវិតុំ សក្កោតិ, ឥទំ អប្បមាណំ នាម។ យំ វិបុលេ អារម្មណេ បវត្តំ តំ វុឌ្ឍិប្បមាណត្តា អប្បមាណំ អារម្មណំ អស្សាតិ អប្បមាណារម្មណំ។ វុត្តលក្ខណវោមិស្សកតាយ បន វោមិស្សកនយោ វេទិតព្ពោ។ ឥតិ អារម្មណចតុក្កេបិ ចត្តារោ នវកា វុត្តា ហោន្តិ។ វិត្ថារកថា បន បុរិមសទិសា ឯវាតិ។

អារម្មណចតុក្កំ

អារម្មណបដិបទាមិស្សកំ

១៥២។ ឥទានិ អារម្មណបដិបទាមិស្សកំ សោឡសក្ខត្តុកនយំ ទស្សេតុំ បុន កតមេ ធម្មា កុសលាតិអាទិ អារទ្ធំ។ តត្ថ បឋមនយេ ទុក្ខបដិបទត្តា ទន្ធាភិញ្ញត្តា បរិត្តត្តា បរិត្តារម្មណត្តាតិ ចតូហិ ការណេហិ ហីនំ, សោឡសមនយេ សុខបដិបទត្តា ខិប្បាភិញ្ញត្តា អប្បមាណត្តា អប្បមាណារម្មណត្តាតិ ចតូហិ ការណេហិ បណីតំ។ សេសេសុ ចុទ្ទសសុ ឯកេន ទ្វីហិ តីហិ ច ការណេហិ ហីនប្បណីតតា វេទិតព្ពា។

កស្មា បនាយំ នយោ ទេសិតោតិ? ឈានុប្បត្តិការណត្តា។ សម្មាសម្ពុទ្ធេន ហិ បឋមជ្ឈានេ សុទ្ធិកជ្ឈានំ ចតុក្កនយវសេន បញ្ចកនយវសេន ច ទស្សិតំ; តថា សុទ្ធិកបដិបទា, តថា សុទ្ធិការម្មណំ។ តត្ថ យា ទេវតា បឋមជ្ឈានេ សុទ្ធិកជ្ឈានំ ចតុក្កនយវសេន ទេសិយមានំ ពុជ្ឈិតុំ សក្កោន្តិ, តាសំ សប្បាយវសេន សុទ្ធិកជ្ឈានេ ចតុក្កនយោ ទេសិតោ។ យា បញ្ចកនយវសេន ទេសិយមានំ ពុជ្ឈិតុំ សក្កោន្តិ, តាសំ សប្បាយវសេន បញ្ចកនយោ។ យា សុទ្ធិកបដិបទាយ , សុទ្ធិការម្មណេ ចតុក្កនយវសេន ទេសិយមានំ ពុជ្ឈិតុំ សក្កោន្តិ, តាសំ សប្បាយវសេន សុទ្ធិកបដិបទាយ សុទ្ធិការម្មណេ ចតុក្កនយោ ទេសិតោ។ យា បញ្ចកនយវសេន ទេសិយមានំ ពុជ្ឈិតុំ សក្កោន្តិ តាសំ សប្បាយវសេន បញ្ចកនយោ។ ឥតិ ហេដ្ឋា បុគ្គលជ្ឈាសយវសេន ទេសនា កតា។

ទេសនាវិលាសប្បត្តោ ចេស បភិន្នបដិសម្ភិទោ ទសពលចតុវេសារជ្ជវិសទញាណោ ធម្មានំ យាថាវសរសលក្ខណស្ស សុប្បដិវិទ្ធត្តា ធម្មប្បញ្ញត្តិកុសលតាយ យោ យោ នយោ លព្ភតិ តស្ស តស្ស វសេន ទេសនំ និយមេតុំ សក្កោតិ, តស្មា ឥមាយ ទេសនាវិលាសប្បត្តិយាបិ តេន ឯសា បឋមជ្ឈានេ សុទ្ធិកចតុក្កនយាទិវសេន ទេសនា កតា។

យស្មា បន យេ កេចិ ឈានំ ឧប្បាទេន្តិ នាម ន តេ អារម្មណបដិបទាហិ វិនា ឧប្បាទេតុំ សក្កោន្តិ, តស្មា និយមតោ

ឈាតុប្បត្តិការលោត្តា អឃំ សោទ្យអបក្ខត្តកតយោ កមិតោ៉

ឧត្តាចតា ឃុទ្ធិកតចកោ, ចត្តារោ បជិបគាតចកា, ចត្តារោ អារម្មណតចកា, ព្វាេយ ច សោទ្យអប តចកាតិ បញ្ចឹបតិ តចកា កមិតា ហោត្តិ៉ តត្ថ ឧកោកស្មិ តចកេ ចត្បក្កបញ្ចាកចសេត ឆេក្ខ ឆេក្ខ តយាតិ បញ្ញាស តយា៉ តត្ថ “បញ្ចឹបតិយា ចត្បក្កតយេឃុ បតំ, បញ្ចាកតយេឃុ បញ្ចឹបបត”ត្តិ បិផតោ បញ្ចឹបាផិកាតិ ឆេក្ខ ឈាតចិត្តបតាតិ ហោត្តិ៉ បញ្ចាកតយេ បត ចត្បក្កតយស្ស បចិច្ចត្តា អត្ថតោ បញ្ចឹបាផិកេយេច ចិត្តបតំ ហោតិ៉ យាតិ ចេតាតិ បិផេ បញ្ចឹបាផិកាតិ ឆេក្ខ ចិត្តបតាតិ តោឃុ ឧកោកស្ស តិឆេក្ខេប ឆម្មចចត្ថាតាឆយោ តយោ តយោ យហាចារា ហោត្តិ៉ តេ បត តត្ថ តត្ថ តឃយត្តេយេច ឆេស្សត្វា បំលិត្តាតិ៉

បឆខិកនិលាំ

១០១៉ ព្វឆាតិ ឃស្មា អារោបិកនិលាឌឹឃុបិ ឧតាតិ ឈាតាតិ ក្តប្បជ្ជត្តិ, តស្មា តេបំ ឆស្សតត្ថំ បុត កតេយ ឆម្មា កុបលិតិអាឌិ អារទ្ធំ៉ តោឃុ បទ្ធោ បិទ្យព្វតយោ ច អត្ថចិកាចតា ច ចិត្តកលតា ច ចារបទ្ធេបិ ច បឆខិកនិលេ ចុត្តតយេតេច ចេជិតទ្ធោ៉ កាចតាតយោ បត កនិលបរិកម្មំ អាជិ កត្វា បទ្ធោ ចិឃុទ្ធិមគ្គេ (ចិឃុទ្ធិ ១-៨៤ អាឆយោ) បកាសិតោយេច៉ យហាបក្សលុឆាយិឃុទ្ធេ បត ឆបកនិលាតិ (ឃ៉ តិ៉ ១-១៥០) ចុត្តាតិ៉ តោឃុ ចិត្តាលកនិលាំ អាកាសេប បចត្តិតយហក្កតចិត្តាលឃ្សិ តត្ថ បរិកម្មំ កត្វា តិត្តាត្តា ចិត្តាលគ្នាឃតតបយាបត្តិបិ ហោតីតិ បត្តប្បការេត អារុប្បឆេបតយេច កជតិ, តស្មា ព្វយស្មិ ផាតេ ត កមិតំ៉

អាកាសកនិលត្តិ បត កនិលុគ្ឃាជិមយាកាសឃ្សិ, តំ អារម្មំ កត្វា បចត្តក្កត្បាបិ, កិត្តិថ្វិនាឌឹឃុ អត្តាតទស្មិ កហេតត្តតិមិត្តបរិឆ្ឆេទាកាសឃ្សិ, តំ អារម្មំ កត្វា ក្តប្បត្តំ ចត្បក្កបញ្ចាកត្បាតឃ្សិ ចុច្ចតិ៉ តត្ថ បុរិមតយោ អារុប្បឆេបតំ កជតិ, បច្ឆិមតយោ ទូបិចចរឆេបតំ៉ ព្វតិ មិស្សកត្តា ព្វមំ ទូបិចចរឆេបតំ ត អារុទ្យហំ៉ បរិឆ្ឆេទាកាសេ តិត្តាត្តត្បាតំ បត ទូប្ញបបត្តិយា មគ្គោ ហោតិ តស្មា តំ កហេតត្តំ៉ តស្មិ បត ចត្បក្កបញ្ចាកត្បាតយេច ក្តប្បជ្ជតិ, អរូបត្តាតំ តុប្បជ្ជតិ៉ កស្មា? កនិលុគ្ឃាជតស្ស អលិកតោ៉ តតិក្យាបុតប្បតំ ក្តុគ្ឃាជិយមាតឃ្សិ អាកាសេយេច ហោតីតិ ត តត្ថ កនិលុគ្ឃាជតំ លត្ភតិ, តស្មា តត្ថុប្បត្តំ ឈាតំ ឌិដ្ឋធម្មឃុខចិហារាយ បំចត្តតិ, អភិញ្ញាបាទកំ ហោតិ, ចិបស្សតាបាទកំ ហោតិ, តិរោធបាទកំ ត ហោតិ៉ អតុបុព្វតិរោធោ បតេត្ថ ឃាច បញ្ចាមញ្ញាតា លត្ភតិ ចជ្ជបាទកំ ហោតិយេច៉ ឃធា ចេតំ ឧចំ បុរិមកនិលេឃុ ក្តប្បត្តំ ឈាតឃ្សិ៉ តិរោធបាទកការេចា បតេត្ថ ចិសេសោ៉ សេសមេត្ថ អាកាសកនិលេ ឃំ ចត្តព្វំ និយា តំ បទ្ធោ ចិឃុទ្ធិមគ្គេ (ចិឃុទ្ធិ៉ ១-៨៥-៨៨) ចុត្តមេច៉

‘ឧកោបិ ហុត្វា ពហុធា ហោតី’តិអាឌិតយំ (ឌី៉ តិ៉ ១-១១៨; បជិ៉ ម៉ ១-១០១) បត ចិកុព្វតំ ព្វឆ្ឆខេត្តត បុរិមេឃុ អជ្ឋឃុ កនិលេឃុ អជ្ឋ សមាបត្តិយោ តិព្វតេត្វា កនិលាតុលោមតោ កនិលបជិលោមតោ, កនិលាតុលោមបជិលោមតោ; ឈាតាតុលោមតោ, ឈាតបជិលោមតោ, ឈាតាតុលោមបជិលោមតោ; ឈាតុក្កត្តិកតោ, កនិលុក្កត្តិកតោ, ឈាតកនិលុក្កត្តិកតោ; អក្កបក្កត្តិកតោ, អារម្មណបក្កត្តិកតោ, អក្ការម្មណបក្កត្តិកតោ; អក្កចចត្ថាតតោ, អារម្មណចចត្ថាតតោតិ ព្វមេហិ ចុទ្ធសហាការេហិ ចិត្តំ បរិធមេតព្វំ៉

ទេមំ ចិត្តោកេឆា ចិឋុឌ្ឌិយេក្កុ (ចិឋុឌ្ឌិៈ ១.១៩៥-១៩៩) ឍុត្តាសេឃចៈ

ឲចំ បត ឝុឌ្ឍវហាកាទេហិ ចិត្តំ អបរិឥយេត្វា, បុទេត្ត អភាចិតភាចតេា អាឌិកយ្ខិកោ ឃោកាចឥទោ ព្ពឌ្ឌិចិក្សុត្តត់ វយ្យាេឥឃ្សតឹតិ តេតំ

ជាត់ ចិឌ្ឍតិៈ អាឌិកយ្ខិកឃ្ស ហិ កវិលាបរិកយ្ខយ្យិ ភាទោ; វតេមុ វហេឃ្សុ ចា ឲេកាច វក្កោាតិៈ កតកវិលាបរិកយ្ខឃ្ស តិយិត្តុប្យាេឥត់

ភាទោ; វតេមុ វហេឃ្សុ ចា ឲេកាច វក្កោាតិៈ ឝ្ហប្យត្តេ តិយិេត្ត ថំ ចឆ្ឆេត្វា អប្យតាឌិកេយា ភាទោ, វតេមុ វហេឃ្សុ ចា ឲេកាច

វក្កោាតិៈ អឌិកតប្យតឃ្ស ឝុឌ្ឍវហាកាទេហិ ចិត្តបរិឥយត់ ភាទោ; វតេមុ វហេឃ្សុ ចា ឲេកាច វក្កោាតិៈ ឝុឌ្ឍវហាកាទេហិ

បរិឥយិតចិត្តឃ្សាបិ ព្ពឌ្ឌិចិក្សុត្តត់ តាយ ភាទោ, វតេមុ វហេឃ្សុ ចា ឲេកាច វក្កោាតិៈ ចិក្សុត្តតប្យត្តឃ្សាបិ លិប្យតិវត្តិភាចេា តាយ

ភាទោ; វតេមុ វហេឃ្សុ ចា ឲេកាច លិប្យតិវត្តិ ហោតិៈ ឆេទព្ពត្តលេ យហាទោហតក្សត្តត្តេទឃ្ស កិលិត្សុបឌ្ឋាត់ អាកេតមុ តឹវយេត្តមុ

ព្ពឌ្ឌិយត្តវហេឃ្សុ ឝ្ហបវយ្យកាឃ អដ្ឋចឃ្សិកោ ទក្កិតេត្តទោ ចិយៈ វត្តំ ចត្តុ ចិឋុឌ្ឌិយេក្កុ (ចិឋុឌ្ឌិៈ ១.១៩៧) ចិត្តាទិតយចាតិៈ

កវិលាកឆាៈ

អកិភាឃតតកឆា

១០ៈ ឲចំ អដ្ឋមុ កវិលោមុ ទ្វបិចឥទក្សវល់ តិឌ្ឌិវិត្វា, ព្ពឌាតិ ឃឋ្វា វយាតបិ អាទយ្ខលោ ភាចតាឃ អវយាត់ ព្ពយមុ អដ្ឋមុ កវិលោមុ

អព្ភាយ្យិ អកិភាឃតតវគ្គាថំ ទ្វបិចឥទក្សវល់ បចត្តតិ, តឋ្វា ថំ ឥឃ្សតំ បុត កតេយ ឆយ្វា ក្សវលិតិអាឌិ អាទឌ្ឌៈ តត្តុ អញ្ញត្តំ អទ្វបវញ្ញាតិ

អលិកិតាឃ ចា អតត្តិកតាឃ ចា អញ្ញត្តទ្វេប បរិកយ្ខវញ្ញាចិទហិតាៈ ឌាហិឌ្ឌា ទ្វបិតិ បឃ្សតឹតិ ឌាហិឌ្ឌា អដ្ឋមុ កវិលោមុ

កតបរិកយ្ខតាឃ បរិកយ្ខចេវត ចេច អប្យតាចេវត ឆ តាតិ ឌាហិឌ្ឌា អដ្ឋមុ កវិលោមុ ទ្វបិតិ បឃ្សតិៈ បរិត្តាតឹតិ អចឌ្ឌិតាតិៈ តាតិ

អកិក្សឃ្យាតិ ឃឆា តាយ វយ្យត្តកហលិកោ កដ្ឋយត្តំ កត្តំ លកិត្វា ‘កិ ឲត្តុ ក្សឌ្ឍិតត្តំ អត្តិ’តិ វញ្ញឆ្ឆិត្វា ឲកកឌាញអយេច កទោតិ, ឲចយេច

ឌាលាត្តទិកោ បុក្កលិ ចិវឥឌាលោ ‘កិយេត្តុ បរិត្តេក អាទយ្ខលោ វយាបឌ្ឌិតត្តំ អត្តិ, តាឃំ យយ ភាទោ’តិ តាតិ ទ្វបិតិ អកិកចិត្វា

វយាបឌ្ឍតិៈ វហ តិយិត្តុប្យាេឥតេចត្តុ អប្យត់ តិត្តេត្តតឹតិ អេត្វាៈ ឌាតាយិ បឃ្សាឃឹតិ ព្ពយិតា បតឃ្ស បុត្តភាកោ កឆិតាៈ

អាកយដ្ឋកឆាមុ បត ឝុត្តំ – ព្ពយិតាឃ្ស បត អាកោកោ កឆិតាៈ យោ ឆ ឈោ វយាបត្តិតោ ឝុដ្ឋិតឃ្ស, ត អត្តោវយាបត្តិឃត្តិ (អៈ តិៈ

អដ្ឋៈ ១.ប័.៩៥)ៈ

អប្យយាលាតឹតិ ចឌ្ឌិតប្យយាលាតិៈ អកិក្សឃ្យាតិ ឲត្តុ បត ឃឆា យហឈ្ឈវា បុទិយោ ឲកំ កត្តចឌ្ឌិតកំ លកិត្វា ‘អព្ភាបិ ហោត្សុ ‘កិយេវា

យឃិ្យាកទិឃ្សតឹ’តិ ថំ ត យហត្តតោ បឃ្សតិ, ឲចយេច ឌាលាត្តទោ បុក្កលិ ចិវឥញ្ញាលោ ‘កិយេត្តុ វយាបឌ្ឌិតត្តំ, ត ព្ពឌំ អប្យយាលំ, ត

យឃិ្យាឆិេត្តកក្កុតាកទលោ ភាទោ អត្តិ’តិ តាតិ អកិកចិត្វា វយាបឌ្ឍតិៈ វហ តិយិត្តុប្យាេឥតេចត្តុ អប្យត់ តិត្តេត្តតឹតិ អេត្វាៈ

បរិត្តំ បរិត្តាទយ្ខលំ អប្យយាលំ បរិត្តាទយ្ខលត្តិ ព្ពឆ បរិត្តាតឹតិ អាកតត្វា អប្យយាលាទយ្ខលតា ត កហិតា, វទតា អប្យយាលាតឹតិ

អាគតត្តា បរិត្តារម្មណតា។ អដ្ឋកថាយំ បន វុត្តំ – ‘ឥមស្មិំ ឋានេ ចត្តារិ ចត្តារិ អារម្មណានិ អគ្គហេត្វា ទ្វេ ទ្វេវ គហិតានិ។ កិំ ការណា? ចតូសុ ហិ គហិតេសុ ទេសនា សោឡសក្ខត្តុកា ហោតិ, វត្ថារា ច ហេដ្ឋា សោឡសក្ខត្តុកា ទេសនា កិលញ្ជមិវ បត្ថរេត្វា វិយ វិត្ថារតោ កថិតា។ តស្មា ឥមស្មិំ ឋានេ អដ្ឋក្ខត្តុកំ ទេសនំ កាតុំ អជ្ឈាសយោ។ តស្មា ទ្វេ ទ្វេយេវ គហិតានីតិ វេទិតព្ពានីតិ។

សុវណ្ណទុព្ពណ្ណានីតិ បរិសុទ្ធាបរិសុទ្ធវណ្ណានិ។ បរិសុទ្ធានិ ហិ នីលាទីនិ សុវណ្ណានិ, អបរិសុទ្ធានិ ច ទុព្ពណ្ណានីតិ ឥធ អធិប្បេតានិ។ អង្គុត្តរដ្ឋកថាយំ បន ‘សុវណ្ណានិ វា ហោន្តុ ទុព្ពណ្ណានិ វា, បរិត្តអប្បមាណវសេនេវ ឥមានិ អភិភាយតនានិ ទេសិតានី’តិ (អ. និ. អដ្ឋ. ៣.៨.៦៥) វុត្តំ។ ឥមេសុ បន ចតូសុ បរិត្តំ វិតក្កចរិតវសេន អាគតំ, អប្បមាណំ មោហចរិតវសេន, សុវណ្ណំ ទោសចរិតវសេន, ទុព្ពណ្ណំ រាគចរិតវសេន។ ឯតេសញ្ហិ ឯតានិ សប្បាយានិ។ សា ច នេសំ សប្បាយតា វិត្ថារតោ វិសុទ្ធិមគ្គេ (វិសុទ្ធិ. ១.៤៣) ចរិយនិទ្ទេសេ វុត្តា។

កស្មា បន, យថា សុត្តន្តេ “អជ្ឈត្តំ រូបសញ្ញី ឯកោ ពហិទ្ធា រូបានិ បស្សតិ បរិត្តានី”តិអាទិ (ទី. និ. ២.១៧៣; ម. និ. ២.២៤៩; អ. និ. ៨.៦៥) វុត្តំ, ឯវំ អវត្វា ឥធ ចតូសុបិ អភិភាយតនេសុ អជ្ឈត្តំ អរូបសញ្ញិតាវ វុត្តាតិ? អជ្ឈត្តរូបានំ អនភិភវនីយតោ។ តត្ថ វា ហិ ឥធ វា ពហិទ្ធារូបានេវ អភិភវិតព្ពានិ, តស្មា តានិ និយមតោ វត្តព្ពានីតិ តត្រាបិ ឥធាបិ វុត្តានិ។ ‘អជ្ឈត្តំ អរូបសញ្ញី’តិ ឥទំ បន សត្ថុ ទេសនាវិលាសមត្តមេវ។ អយំ តាវ ចតូសុ អភិភាយតនេសុ អបុព្ពបទវណ្ណនា។ សុទ្ធិកបដិបទាទិភេទោ បនេត្ថ បឋមជ្ឈានេ វុត្តនយេនេវ ឯកេកស្មិំ អភិភាយតនេ វេទិតព្ពោ។ កេវលញ្ហេត្ថ អារម្មណចតុក្កំ អារម្មណទុកំ ហោតិ, សោឡសក្ខត្តុកា អដ្ឋក្ខត្តុកា។ សេសំ តាទិសមេវ។ ឯវមេត្ថ ឯកេកស្មិំ អភិភាយតនេ ឯកោ សុទ្ធិកនយោ, ចត្តារោ បដិបទានយា, ទ្វេ អារម្មណនយា, អារម្មណបដិបទាមិស្សកេ អដ្ឋ នយាតិ បន្នរស នយាតិ ចតូសុបិ អភិភាយតនេសុ សដ្ឋិ នយា វេទិតព្ពា។

២៤៩. បញ្ចមអភិភាយតនាទីសុ នីលានីតិ សព្ពសង្គាហកវសេន វុត្តំ។ នីលវណ្ណានីតិ វណ្ណវសេន, នីលនិទស្សនានីតិ និទស្សនវសេន, អបញ្ញាយមានវិវរានិ, អសម្ភិន្នវណ្ណានិ, ឯកនីលានេវ ហុត្វា ទិស្សន្តីតិ វុត្តំ ហោតិ។ នីលនិភាសានីតិ ឥទំ បន ឱភាសវសេន វុត្តំ; នីលោភាសានិ នីលប្បភាយុត្តានីតិ អត្ថោ។ ឯតេន នេសំ វិសុទ្ធតំ ទស្សេតិ។ វិសុទ្ធវណ្ណវសេន ហិ ឥមានិ ចត្តារិ អភិភាយតនានិ វុត្តានិ។ ‘នីតានីតិ’អាទីសុបិ ឥមិនាវ នយេន អត្ថោ វេទិតព្ពោ។ នីលកសិណំ ឧគ្គណ្ហន្តោ នីលស្មិំ និមិត្តំ គណ្ហាតិ។ បុប្ផស្មិំ វា វត្ថស្មិំ វា វណ្ណធាតុយា វាតិអាទិកំ បនេត្ថ កសិណករណញ្ច បរិកម្មញ្ច អប្បនាវិធានញ្ច សព្ពំ វិសុទ្ធិមគ្គេ (វិសុទ្ធិ. ១.៥២ អាទយោ) វិត្ថារតោ វុត្តមេវ។ យថា ច បញ្ចមេ ឯវំ សេសេសុបិ អភិភាយតនេ បញ្ចវីសតិ បញ្ចវីសតិ នយា វេទិតព្ពា។

អភិភាយតនកថា។

វិមោក្ខកថា

២៤៨. ឥទានិ យស្មា ឥទំ រូបាវចរកុសលំ នាម ន កេវលំ អារម្មណសង្ខាតានំ អាយតនានំ អភិភវនតោ អភិភាយតនវសេនេវ ឧប្បជ្ជតិ, អថ ខោ វិមោក្ខវសេនបិ ឧប្បជ្ជតិ, តស្មា តម្បិ នយំ ទស្សេតុំ បុន កតមេ ធម្មា កុសលាតិអាទិ អារទ្ធំ.

កេនដ្ឋេន បន វិមោក្ខា វេទិតព្វាតិ? អធិមុច្ចនដ្ឋេន. កោ អយំ អធិមុច្ចនដ្ឋោ នាម? បច្ចនីកធម្មេហិ ច សុដ្ឋុ មុច្ចនដ្ឋោ, អារម្មណេ ច អភិរតិវសេន សុដ្ឋុ មុច្ចនដ្ឋោ. បិតុអង្កេ វិស្សដ្ឋអង្គបច្ចង្គស្ស ទារកស្ស សយនំ វិយ អនិគ្គហិតភាវេន និរាសង្កតាយ អារម្មណេ បវត្តីតិ វុត្តំ ហោតិ. ឥមិនាលក្ខណេន វិមោក្ខភាវប្បត្តំ រូបាវចរកុសលំ ទស្សេតុំ អយំ នយោ អារទ្ធោ.

តត្ថ រូបីតិ អជ្ឈត្តំ កេសាទីសុ ឧប្បាទិតំ រូបជ្ឈានំ រូបំ, តទស្សត្ថីតិ រូបី. អជ្ឈត្តញ្ហិ នីលបរិកម្មំ ករោន្តោ កេសេ វា បិត្តេ វា អក្ខិតារកាយ វា ករោតិ. បីតបរិកម្មំ ករោន្តោ មេទេ វា ឆវិយា វា អក្ខីនំ បីតដ្ឋានេ វា ករោតិ. លោហិតបរិកម្មំ ករោន្តោ មំសេ វា លោហិតេ វា ជិវ្ហាយ វា ហត្ថតលបាទតលេសុ វា អក្ខីនំ រត្តដ្ឋានេ វា ករោតិ. ឱទាតបរិកម្មំ ករោន្តោ អដ្ឋិម្ហិ វា ទន្តេ វា នខេ វា អក្ខីនំ សេតដ្ឋានេ វា ករោតិ. ឯវំ បរិកម្មំ កត្វា ឧប្បន្នជ្ឈានសមង្គិំ សន្ធាយេតំ វុត្តំ. រូបានិ បស្សតីតិ ពហិទ្ធាបិ នីលកសិណាទិរូបានិ ឈានចក្ខុនា បស្សតិ. ឥមិនា អជ្ឈត្តពហិទ្ធាវត្ថុកេសុ កសិណេសុ ឈានបដិលាភោ ទស្សិតោ.

អជ្ឈត្តំអរូបសញ្ញីតិ អជ្ឈត្តំ ន រូបសញ្ញី. អត្តនោ កេសាទីសុ អនុប្បាទិតរូបាវចរជ្ឈានោតិ អត្ថោ. ឥមិនា ពហិទ្ធា បរិកម្មំ កត្វា ពហិទ្ធាវ បដិលទ្ធជ្ឈានតា ទស្សិតា.

សុភន្តិ ឥមិនា សុវិសុទ្ធេសុ នីលាទីសុ វណ្ណកសិណេសុ ឈានានិ ទស្សិតានិ. តត្ថ កិញ្ចាបិ អន្តោអប្បនាយ 'សុភ'ន្តិ អាភោគោ នត្ថិ, យោ បន សុវិសុទ្ធំ សុភកសិណំ អារម្មណំ កត្វា វិហរតិ, សោ យស្មា 'សុភ'ន្តិ...បេ... បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ, តថា ទុតិយាទីនិ, តស្មា ឯវំ ទេសនា កតា. បដិសម្ភិទាមគ្គេ បន "កថំ សុភន្តេវ អធិមុត្តោ ហោតីតិ វិមោក្ខោ? ឥធ ភិក្ខុ មេត្តាសហគតេន ចេតសា ឯកំ ទិសំ...បេ... វិហរតិ, មេត្តាយ ភាវិតត្តា សត្តា អប្បដិកូលា ហោន្តិ; ករុណា... មុទិតា... ឧបេក្ខាសហគតេន ចេតសា ឯកំ ទិសំ...បេ... វិហរតិ, ឧបេក្ខាយ ភាវិតត្តា សត្តា អប្បដិកូលា ហោន្តិ, ឯវំ សុភន្តេវ អធិមុត្តោ ហោតី"តិ វិមោក្ខោតិ (បដិ. ម. ១.២១២) វុត្តំ. ឥធ បន ឧបរិ បាឡិយំយេវ ព្រហ្មវិហារានំ អាគតត្តា តំ នយំ បដិក្ខិបិត្វា
សុនីលកសុបីតកសុលោហិតកសុឱទាតកបរិសុទ្ធនីលកបរិសុទ្ធបីតកបរិសុទ្ធលោហិតកបរិសុទ្ធឱទាតកវសេនេវ សុភវិមោក្ខោ អនុញ្ញាតោ. ឥតិ កសិណន្តិ វា អភិភាយតនន្តិ វា វិមោក្ខោតិ វា រូបាវចរជ្ឈានមេវ. តញ្ហិ អារម្មណស្ស សកលដ្ឋេន កសិណំ នាម, អារម្មណំ អភិភវនដ្ឋេន អភិភាយតនំ នាម, អារម្មណេ អធិមុច្ចនដ្ឋេន បច្ចនីកធម្មេហិ ច វិមុច្ចនដ្ឋេន វិមោក្ខោ នាមាតិ វុត្តំ. តត្ថ កសិណទេសនា អភិធម្មវសេន, ឥតរា បន សុត្តន្តទេសនាវសេន វុត្តាតិ វេទិតព្វា. អយមេត្ថ អនុបុព្វបទវណ្ណនា. ឯកេកស្មិំ បន វិមោក្ខេ បថវីកសិណេ វិយ បញ្ចវីសតិ បញ្ចវីសតីតិ កត្វា បញ្ចសត្តតិ នវកា វេទិតព្វា.

វិមោក្ខកថា.

ព្រហ្មវិហារកថា

២៤១. ឥទានិ មេត្តាទិព្រហ្មវិហារវសេន បវត្តមានំ រូបាវចរកុសលំ ទស្សេតុំ បុន កតមេ ធម្មា កុសលាតិអាទិ អារទ្ធំ។ តត្ថ មេត្តាសហគតន្តិ មេត្តាយ សមន្នាគតំ។ បរតោ ករុណាសហគតាទីសុបិ ឯសេវ នយោ។ យេន បនេស វិធានេន បដិបន្នោ មេត្តាទិសហគតានិ ឈានានិ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ, តំ មេត្តាទីនំ ភាវនាវិធានំ សព្ពំ វិសុទ្ធិមគ្គេ (វិសុទ្ធិ. ១.២៤០) វិត្ថារិតមេវ។ អវសេសាយ បាឡិយា អត្ថោ បថវីកសិណេ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្វោ។

កេវលញ្ហិ បថវីកសិណេ បញ្ចវីសតិ នវកា, ឥធ បុរិមាសុ តីសុ តិកចតុក្កជ្ឈានិកវសេន បញ្ចវីសតិ សត្តកា, ឧបេក្ខាយ ចតុត្ថជ្ឈានវសេន បញ្ចវីសតិ ឯកកា, ករុណាមុទិតាសុ ច ឆន្ទាទីហិ ចតូហិ សទ្ធិំ ករុណាមុទិតាតិ ឥមេបិ យេវាបនកា លព្ភន្តិ។ ទុក្ខបដិបទាទិភាវោ ចេត្ថ មេត្តាយ តាវ ព្យាបាទវិក្ខម្ភនវសេន, ករុណាយ វិហិំសាវិក្ខម្ភនវសេន, មុទិតាយ អរតិវិក្ខម្ភនវសេន, ឧបេក្ខាយ រាគបដិឃវិក្ខម្ភនវសេន វេទិតព្វោ។ បរិត្តារម្មណតា បន នពហុសត្តារម្មណវសេន; អប្បមាណារម្មណតា ពហុសត្តារម្មណវសេន ហោតីតិ អយំ វិសេសោ។ សេសំ តាទិសមេវ។

ឯវំ តាវ បាឡិវសេនេវ –

ព្រហ្មុត្តមេន កថិតេ, ព្រហ្មវិហារេ ឥមេ ឥតិ វិទិត្វា;

ភិយ្យោ ឯតេសុ អយំ, បកិណ្ណកកថាបិ វិញ្ញេយ្យា។

ឯតាសុ ហិ មេត្តាករុណាមុទិតាឧបេក្ខាសុ អត្ថតោ តាវ មេជ្ជតីតិ មេត្តា, សិនិយ្ហតីតិ អត្ថោ។ មិត្តេ វា ភវា, មិត្តស្ស វា ឯសា បវត្តតីតិបិ មេត្តា។ បរទុក្ខេ សតិ សាធូនំ ហទយកម្បនំ ករោតីតិ ករុណា។ កិណាតិ វា បរទុក្ខំ ហិំសតិ វិនាសេតីតិ ករុណា។ កិរីយតិ វា ទុក្ខិតេសុ ផរណវសេន បសារីយតីតិ ករុណា។ មោទន្តិ តាយ តំសមង្គិនោ, សយំ វា មោទតិ, មោទនមត្តមេវ វា តន្តិ មុទិតា។ 'អវេរា ហោន្តូ'តិអាទិព្យាបារប្បហានេន មជ្ឈត្តភាវូបគមនេន ច ឧបេក្ខតីតិ ឧបេក្ខា។

លក្ខណាទិតោ បនេត្ថ ហិតាការប្បវត្តិលក្ខណា 'មេត្តា', ហិតូបសំហាររសា, អាឃាតវិនយបច្ចុបដ្ឋានា, សត្តានំ មនាបភាវទស្សនបទដ្ឋានា។ ព្យាបាទូបសមោ ឯតិស្សា សម្បត្តិ, សិនេហសម្ភវោ វិបត្តិ។ ទុក្ខាបនយនាការប្បវត្តិលក្ខណា 'ករុណា', បរទុក្ខាសហនរសា, អវិហិំសាបច្ចុបដ្ឋានា , ទុក្ខាភិភូតានំ អនាថភាវទស្សនបទដ្ឋានា។ វិហិំសូបសមោ តស្សា សម្បត្តិ, សោកសម្ភវោ វិបត្តិ។ បមោទនលក្ខណា 'មុទិតា', អនិស្សាយនរសា, អរតិវិឃាតបច្ចុបដ្ឋានា, សត្តានំ សម្បត្តិទស្សនបទដ្ឋានា។ អរតិវូបសមោ

ᨲᩔᩣ ᩈᨾ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥ, ᨷᩉᩣᩈᩈᨾ᩠ᨽᩅᩮᩣ ᩅᩥᨷᨲ᩠ᨲᩥ. ᩈᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᨾᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩣᨠᩣᩁᨷ᩠ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣ 'ᩏᨷᩮᨠ᩠ᨡᩣ', ᩈᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᩈᨾᨽᩣᩅᨴᩔᨶᩁᩈᩣ, ᨷᨭᩥᨥᩣᨶᩩᨶᨿᩅᩪᨷᩈᨾᨷᨧ᩠ᨧᩩᨷᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣ, "ᨠᨾ᩠ᨾᩔᨠᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩣ, ᨲᩮ ᨠᩔ ᩁᩩᨧᩥᨿᩣ ᩈᩩᨡᩥᨲᩣ ᩅᩣ ᨽᩅᩥᩔᨶ᩠ᨲᩥ, ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨲᩮᩣ ᩅᩣ ᨾᩩᨧ᩠ᨧᩥᩔᨶ᩠ᨲᩥ, ᨷᨲ᩠ᨲᩈᨾ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᨲᩮᩣ ᩅᩣ ᨶ ᨷᩁᩥᩉᩣᨿᩥᩔᨶ᩠ᨲᩦ"ᨲᩥ? ᩑᩅᩴ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᨠᨾ᩠ᨾᩔᨠᨲᩣᨴᩔᨶᨷᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣ. ᨷᨭᩥᨥᩣᨶᩩᨶᨿᩅᩪᨷᩈᨾᩮᩣ ᨲᩔᩣ ᩈᨾ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥ, ᨣᩮᩉᩔᩥᨲᩣᨿ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨱᩩᨷᩮᨠ᩠ᨡᩣᨿ ᩈᨾ᩠ᨽᩅᩮᩣ ᩅᩥᨷᨲ᩠ᨲᩥ.

ᨧᨲᩩᨶ᩠ᨶᨾ᩠ᨸᩥ ᨷᨶᩮᨲᩮᩈᩴ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᩅᩥᩉᩣᩁᩣᨶᩴ ᩅᩥᨷᩔᨶᩣᩈᩩᨡᨬ᩠ᨧ ᨽᩅᩈᨾ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥ ᨧ ᩈᩣᨵᩣᩁᨱᨷᨿᩮᩣᨩᨶᩴ, ᨻ᩠ᨿᩣᨷᩣᨴᩣᨴᩥᨷᨭᩥᨥᩣᨲᩮᩣ ᩋᩣᩅᩮᨱᩥᨠᩴ. ᨻ᩠ᨿᩣᨷᩣᨴᨷᨭᩥᨥᩣᨲᨷ᩠ᨷᨿᩮᩣᨩᨶᩣ ᩉᩮᨲ᩠ᨳ ᨾᩮᨲ᩠ᨲᩣ, ᩅᩥᩉᩥᩴᩈᩣᩁᨲᩥᩁᩣᨣᨷᨭᩥᨥᩣᨲᨷ᩠ᨷᨿᩮᩣᨩᨶᩣ ᩍᨲᩁᩣ. ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᨧᩮᨲᩴ –

"ᨶᩥᩔᩁᨱᨬ᩠ᩉᩮᨲᩴ, ᩋᩣᩅᩩᩈᩮᩣ, ᨻ᩠ᨿᩣᨷᩣᨴᩔ ᨿᨴᩥᨴᩴ ᨾᩮᨲ᩠ᨲᩣᨧᩮᨲᩮᩣᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥ, ᨶᩥᩔᩁᨱᨬ᩠ᩉᩮᨲᩴ, ᩋᩣᩅᩩᩈᩮᩣ, ᩅᩥᩉᩮᩈᩣᨿ ᨿᨴᩥᨴᩴ ᨠᩁᩩᨱᩣᨧᩮᨲᩮᩣᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥ; ᨶᩥᩔᩁᨱᨬ᩠ᩉᩮᨲᩴ, ᩋᩣᩅᩩᩈᩮᩣ, ᩋᩁᨲᩥᨿᩣ ᨿᨴᩥᨴᩴ ᨾᩩᨴᩥᨲᩣᨧᩮᨲᩮᩣᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥ, ᨶᩥᩔᩁᨱᨬ᩠ᩉᩮᨲᩴ, ᩋᩣᩅᩩᩈᩮᩣ, ᩁᩣᨣᩔ ᨿᨴᩥᨴᩴ ᩏᨷᩮᨠ᩠ᨡᩣᨧᩮᨲᩮᩣᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩦ"ᨲᩥ (ᨴᩦ. ᨶᩥ. ᪓.᪓᪒᪖; ᩋ. ᨶᩥ. ᪖.᪑᪓).

ᩑᨠᨾᩮᨠᩔ ᨧᩮᨲ᩠ᨳ ᩋᩣᩈᨶ᩠ᨶᨴᩪᩁᩅᩈᩮᨶ ᨴ᩠ᩅᩮ ᨴ᩠ᩅᩮ ᨷᨧ᩠ᨧᨲ᩠ᨳᩥᨠᩣ. ᨾᩮᨲ᩠ᨲᩣᨻᩕᩉ᩠ᨾᩅᩥᩉᩣᩁᩔ ᩉᩥ, ᩈᨾᩦᨷᨧᩣᩁᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᨷᩩᩁᩥᩈᩔ ᩈᨷᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᩁᩣᨣᩮᩣ ᩋᩣᩈᨶ᩠ᨶᨷᨧ᩠ᨧᨲ᩠ᨳᩥᨠᩮᩣ, ᨣᩩᨱᨴᩔᨶᩈᨽᩣᨣᨲᩣᨿ. ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᨲᩮᩣ ᩈᩩᨭ᩠ᨮᩩ ᨾᩮᨲ᩠ᨲᩣ ᩁᨠ᩠ᨡᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ. ᨷᨻ᩠ᨻᨲᩣᨴᩥᨣᩉᨶᩈᩴᩈᩥᨲᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᨷᩩᩁᩥᩈᩔ ᩈᨷᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᨽᩣᨣᩅᩥᩈᨽᩣᨣᨲᩣᨿ ᨻ᩠ᨿᩣᨷᩣᨴᩮᩣ ᨴᩪᩁᨷᨧ᩠ᨧᨲ᩠ᨳᩥᨠᩮᩣ. ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᨲᩮᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨽᨿᩮᨶ ᨾᩮᨲ᩠ᨲᩣᨿᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ. ᨾᩮᨲ᩠ᨲᩣᨿᩥᩔᨲᩥ ᨧ ᨶᩣᨾ ᨠᩮᩣᨷᨬ᩠ᨧ ᨠᩁᩥᩔᨲᩦᨲᩥ ᩋᨭ᩠ᨮᩣᨶᨾᩮᨲᩴ.

ᨠᩁᩩᨱᩣᨻᩕᩉ᩠ᨾᩅᩥᩉᩣᩁᩔ "ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩅᩥᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿᩣᨶᩴ ᩁᩪᨷᩣᨶᩴ ᩍᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨠᨶ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨾᨶᩣᨷᩣᨶᩴ ᨾᨶᩮᩣᩁᨾᩣᨶᩴ ᩃᩮᩣᨠᩣᨾᩥᩈᨷᨭᩥᩈᩴᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩋᨷ᩠ᨷᨭᩥᩃᩣᨽᩴ ᩅᩣ ᩋᨷ᩠ᨷᨭᩥᩃᩣᨽᨲᩮᩣ ᩈᨾᨶᩩᨷᩔᨲᩮᩣ ᨷᩩᨻ᩠ᨻᩮ ᩅᩣ ᨷᨭᩥᩃᨴ᩠ᨵᩴ ᩋᨲᩦᨲᩴ ᨶᩥᩁᩩᨴ᩠ᨵᩴ ᩅᩥᨷᩁᩥᨱᨲᩴ ᩈᨾᨶᩩᩔᩁᨲᩮᩣ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨲᩥ ᨴᩮᩣᨾᨶᩔᩴ. ᨿᩴ ᩑᩅᩁᩪᨷᩴ ᨴᩮᩣᨾᨶᩔᩴ, ᩍᨴᩴ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ ᨣᩮᩉᩈᩥᨲᩴ ᨴᩮᩣᨾᨶᩔ"ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᨶᨿᩮᨶ ᩋᩣᨣᨲᩴ ᨣᩮᩉᩈᩥᨲᩴ ᨴᩮᩣᨾᨶᩔᩴ ᩅᩥᨷᨲ᩠ᨲᩥᨴᩔᨶᩈᨽᩣᨣᨲᩣᨿ ᩋᩣᩈᨶ᩠ᨶᨷᨧ᩠ᨧᨲ᩠ᨳᩥᨠᩴ. ᩈᨽᩣᨣᩅᩥᩈᨽᩣᨣᨲᩣᨿ ᩅᩥᩉᩥᩴᩈᩣ ᨴᩪᩁᨷᨧ᩠ᨧᨲ᩠ᨳᩥᨠᩣ. ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᨲᩮᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨽᨿᩮᨶ ᨠᩁᩩᨱᩣᨿᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ. ᨠᩁᩩᨱᨬ᩠ᨧ ᨶᩣᨾ ᨠᩁᩥᩔᨲᩥ ᨷᩣᨱᩥᩋᩣᨴᩦᩉᩥ ᨧ ᩅᩥᩉᩮᩈᩥᩔᨲᩦᨲᩥ ᩋᨭ᩠ᨮᩣᨶᨾᩮᨲᩴ.

ᨾᩩᨴᩥᨲᩣᨻᩕᩉ᩠ᨾᩅᩥᩉᩣᩁᩔ "ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩅᩥᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿᩣᨶᩴ ᩁᩪᨷᩣᨶᩴ ᩍᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨠᨶ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨾᨶᩣᨷᩣᨶᩴ ᨾᨶᩮᩣᩁᨾᩣᨶᩴ ᩃᩮᩣᨠᩣᨾᩥᩈᨷᨭᩥᩈᩴᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨷᨭᩥᩃᩣᨽᩴ ᩅᩣ ᨷᨭᩥᩃᩣᨽᨲᩮᩣ ᩈᨾᨶᩩᨷᩔᨲᩮᩣ ᨷᩩᨻ᩠ᨻᩮ ᩅᩣ ᨷᨭᩥᩃᨴ᩠ᨵᩴ ᩋᨲᩦᨲᩴ ᨶᩥᩁᩩᨴ᩠ᨵᩴ ᩅᩥᨷᩁᩥᨱᨲᩴ ᩈᨾᨶᩩᩔᩁᨲᩮᩣ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨲᩥ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᩴ. ᨿᩴ ᩑᩅᩁᩪᨷᩴ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᩴ, ᩍᨴᩴ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ ᨣᩮᩉᩈᩥᨲᩴ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔ"ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ (ᨾ. ᨶᩥ. ᪓.᪓᪐᪖) ᨶᨿᩮᨶ ᩋᩣᨣᨲᩴ ᨣᩮᩉᩈᩥᨲᩴ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᩴ ᩈᨾ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᨴᩔᨶᩈᨽᩣᨣᨲᩣᨿ ᩋᩣᩈᨶ᩠ᨶᨷᨧ᩠ᨧᨲ᩠ᨳᩥᨠᩴ. ᩈᨽᩣᨣᩅᩥᩈᨽᩣᨣᨲᩣᨿ ᩋᩁᨲᩥ ᨴᩪᩁᨷᨧ᩠ᨧᨲ᩠ᨳᩥᨠᩣ. ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᨲᩮᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨽᨿᩮᨶ ᨾᩩᨴᩥᨲᩣ ᨽᩣᩅᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣ. ᨷᨾᩩᨴᩥᨲᩮᩣ ᨧ ᨶᩣᨾ ᨽᩅᩥᩔᨲᩥ ᨷᨶ᩠ᨲᩈᩮᨶᩣᩈᨶᩮᩈᩩ ᨧ ᩋᨵᩥᨠᩩᩈᩃᨵᨾ᩠ᨾᩮᩈᩩ ᨧ ᩏᨠ᩠ᨠᨱ᩠ᨮᩥᩔᨲᩦᨲᩥ ᩋᨭ᩠ᨮᩣᨶᨾᩮᨲᩴ.

ដ្ឋេបក្ខាព្រាហ្មចិហារេស្ស បត "ចក្ខុតា ទ្វប់ ឌិស្វា ដ្ឋប្បជ្ជតិ ដ្ឋេបក្ខា ខាលស្ស ម្មព្យហស្ស បុថុជ្ជតស្ស អនេតាឌិឌិតស្ស អចិបាកឌិតស្ស អតាឌីតចឌស្សាចិនេតា អស្សុតចនេតា បុថុជ្ជតស្ស៑ ឃា ឲចទ្វបិ ដ្ឋេបក្ខា ទ្វប់ សា តាតិចត្តតិ៑ តស្មា សា ដ្ឋេបក្ខា គេហស្សិតាតិ ចុច្ចតី"តិអាឌិតា (ម៑ តិ៑ ៣៑៣០ប័) តេឃត អាកតា គេហស្សិតា អញ្ញាណុបេក្ខា នោសក្ខាហាត់ អចិនាទហចេសត សកាកត្តា អាសត្តុបច្ចត្តិកា៑ សកាចចិសកាកតាឃ ទាកបឌិឃា ក្ខុបច្ចត្តិកា៑ តស្មា តនេតា តិក្ខុឃេត ដ្ឋេបក្ខិតព្ពា៑ ដ្ឋេបក្ខិស្សតិ ច តាយ ទន្ធិស្សតិ ច បឌិហញ្ញិស្សតិ ចាតិ អដ្ឋាតេមតិ៑

សទ្ធាសម្បិ ច ឲនេតសំ កត្តុកាយតាលច្ឆ្កា អាឌិ, តីចហេឌិចិក្ខុយុគ៌ យង្ឃ៌ អប្បតា បទិយោសាតំ, បញ្ញាតិតិឈមុចសេត ឲកោ ចា សទ្ធា អនេកោ ចា សត្តា អាទេមុហំ, ដ្ឋបចានេ ចា អប្បតាឃ ចា បត្តាឃ អាទេមុហចដ្ឋតិ៑

តព្រាឃំ ចដ្ឋតក្កមោ – ឃថា ហិ កុសលេរិ កស្សកោ កសិតញ្ញដ្ឋាតំ បទិច្ឆិត្តិត្វា កសតិ, ឲចំ បឌមមេច ឲកំ អាចាសំ បទិច្ឆិត្តិត្វា តត្ថ សទ្ធាសុ 'ឱមស្មិំ អាចាសេ សត្តា អចេចា សោតត្តុ'តិអាឌិតា តេឃត មេត្តា កាទេចតព្ពា៑ តត្ថ ឌិត្តំ មុទុំ កម្មតិឃំ កត្វា ឌេ្វ អាចាសា បទិច្ឆិត្តិតព្ពា៑ តនេតា អក្កក្តមេត តនេឃា ចត្តាទោ បញ្ចា ឆ សត្ត អដ្ឋ តច ឌស, ឲកា ទច្ឆា, ដ្ឋបឌ្ឍកាមោ, កាមោ, ឌតបទោ, ទជ្ជំ, ឲកា ឌិសាតិ ឲចំ ឃាច ឲកំ ចក្កចាឡអំ, តនេតា ចា បត ក៌មេឃ្យា តត្ថ តត្ថ សទ្ធាសុ មេត្តា កាទេចតព្ពា៑ តថា កទុណាឌេឃាតិ៑ អឃមេត្ថ អាទេមុហចដ្ឋតក្កមោ៑

ឃថា បត កសិណាតំ តិស្សន្ទា អាទុប្បា, សមាឌិតំ តិស្សន្ទា តេចសញ្ញានាសញ្ញាឃតតំ, ចិបស្សតាត់ តិស្សន្ទា ចលសមាបត្តិ, សមថចិបស្សតាត់ តិស្សន្ទា តិនោធសមាបត្តិ, ឲចំ បុរិមព្រាហ្មចិហារត្តឃស្ស តិស្សន្ទា ឲត្ថ ដ្ឋេបក្ខាព្រាហ្មចិហារោ៑ ឃថា ហិ ចមូល អតុស្សាបេត្វា ឲលិសដ្ឋាប់ អតាទោបេត្វា ត សក្កា អាកាសេ កូឌេកោបាតសិឃា ឌបេតុំ, ឲចំ បុរិមេសុ តតិយជ្ឈាតំ ចិតា ត សក្កា ចតុត្ថំ កាទេតុំ៑ កសិណេសុ បត ដ្ឋប្បត្តតិយជ្ឈាតស្សបេសា តុប្បជ្ជតិ ចិសកាកាទេមុហត្តាតិ៑

ឲត្ថ សិយា – 'កស្មា បនេតា មេត្តា កទុណា មុឌិតា ដ្ឋេបក្ខា ព្រាហ្មចិហារាតិ ចុច្ចន្តិ? កស្មា ច, ចតេស្សាច? កោ ច ឲតាសំ កមោ? ចិភង្គេ ច កស្មា អប្បមញ្ញាតិ ចុត្តា'តិ? ចុច្ចតេ – សេដ្ឋដ្ឋេត តាច តិទ្ធោសកាចេត ចេត្ថ ព្រាហ្មចិហារតា ចេឌិតព្ពា៑ សត្តេសុ សម្មាបឌិបត្តិកាចេត ហិ សេដ្ឋា ឲតេ ចិហារា៑ ឃថា ច ព្រាហ្មានោ តិទ្ធោសចិត្តា ចិហទន្តិ, ឲចំ ឲតេហិ សម្បយុត្តា ឃោគិនោ ព្រាហ្មសមាច ហុត្វា ចិហទន្តីតិ សេដ្ឋដ្ឋេត តិទ្ធោសកាចេត ច ព្រាហ្មចិហារាតិ ចុច្ចន្តិ៑

កស្មា ច ចតេស្សាតិអាឌិបញ្ហស្ស បត ឥទំ ចិស្សជ្ជតំ –

ចិសុទ្ធិមគ្គាឌិចសា ចតេស្សា,

ហិតាទិអាការតោ បនាសំ;

កាយា បវត្តន្តិ ច អប្បមាណា,

តា គោចរេ យេន តទប្បមញ្ញា។

ឯតាសុ ហិ យស្មា មេត្តា ព្យាបាទពហុលស្ស, ករុណា វិហឹសាពហុលស្ស, មុទិតា អរតិពហុលស្ស, ឧបេក្ខា រាគពហុលស្ស វិសុទ្ធិមគ្គោ; យស្មា ច ហិតូបសំហារអហិតាបនយនសម្បត្តិមោទនអនាភោគវសេន ចតុព្ពិធោយេវ សត្តេសុ មនសិការោ; យស្មា ច យថា មាតា ទហរគិលានយោព្វនប្បត្តសកិច្ចបសុតេសុ ចតូសុ បុត្តេសុ ទហរស្ស អភិវុឌ្ឍិកាមា ហោតិ, គិលានស្ស គេលញ្ញាបនយនកាមា, យោព្វនប្បត្តស្ស យោព្វនសម្បត្តិយា ចិរដ្ឋិតិកាមា, សកិច្ចបសុតស្ស កិស្មិញ្ចិបិ បរិយាយេ អព្យាវដា ហោតិ, តថា អប្បមញ្ញាវិហារិកេនាបិ សព្វសត្តេសុ មេត្តាទិវសេន ភវិតព្វំ, តស្មា ឥតោ វិសុទ្ធិមគ្គាទិវសេន ចតស្សោវ អប្បមញ្ញា។

យស្មា បន ចតស្សោបេតា ភាវេតុកាមេន បឋមំ ហិតាការប្បវត្តិវសេន សត្តេសុ បដិបជ្ជិតព្វំ, ហិតាការប្បវត្តិលក្ខណា ច មេត្តា; តតោ ឯវំ បត្ថិតហិតានំ សត្តានំ ទុក្ខាភិភវំ ទិស្វា វា សុត្វា វា សម្ភាវេត្វា វា ទុក្ខាបនយនាការប្បវត្តិវសេន, ទុក្ខាបនយនាការប្បវត្តិលក្ខណា ច ករុណា; អថេវំ បត្ថិតហិតានំ បត្ថិតទុក្ខាបគមានញ្ច នេសំ សម្បត្តិំ ទិស្វា សម្បត្តិបមោទនវសេន, បមោទនលក្ខណា ច មុទិតា; តតោ បរំ បន កត្តព្វាភាវតោ អជ្ឈុបេក្ខកត្តសង្ខាតេន មជ្ឈត្តាការេន បដិបជ្ជិតព្វំ, មជ្ឈត្តាការប្បវត្តិលក្ខណា ច ឧបេក្ខា; តស្មា វុត្តេតា ហិតាទិអាការតោ បនាសំ បឋមំ មេត្តា វុត្តា អថ ករុណា មុទិតា ឧបេក្ខាតិ អយំ កមោ វេទិតព្វោ។

យស្មា បន សព្វាបេតា អប្បមាណេ គោចរេ បវត្តន្តិ, តស្មា អប្បមញ្ញាតិ វុច្ចន្តិ។ អប្បមាណា ហិ សត្តា ឯតាសំ គោចរភូតា, ‘ឯកសត្តស្សាបិ ច ឯត្តកេ បទេសេ មេត្តាទយោ ភាវេតព្វា’តិ ឯវំ បមាណំ អគ្គហេត្វា សកលផរណវសេនេវ បវត្តាតិ, តេន វុត្តំ –

វិសុទ្ធិមគ្គាទិវសា ចតស្សោ,

ហិតាទិអាការតោ បនាសំ;

កាយា បវត្តន្តិ ច អប្បមាណា,

តា គោចរេ យេន តទប្បមញ្ញាតិ។

ᩑᩅᩴ ᩋᨸ᩠ᨸᨾᩣᨱᨣᩮᩣᨧᩁᨲᩣᨿ ᩑᨠᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣᩈᩩ ᨧᩣᨸᩥ ᩑᨲᩣᩈᩩ ᨸᩩᩁᩥᨾᩣ ᨲᩥᩔᩮᩣ ᨲᩥᨠᨧᨲᩩᨠ᩠ᨠᨩ᩠ᨫᩣᨶᩥᨠᩣᩅ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨠᩈ᩠ᨾᩣ? ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᩣᩅᩥᨸ᩠ᨸᨿᩮᩣᨣᨲᩮᩣ᪨ ᨠᩈ᩠ᨾᩣ ᨸᨶᩣᩔ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᩮᨶ ᩋᩅᩥᨸ᩠ᨸᨿᩮᩣᨣᩮᩣᨲᩥ? ᨴᩮᩣᨾᨶᩔᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣᨶᩴ ᨻ᩠ᨿᩣᨸᩣᨴᩣᨴᩦᨶᩴ ᨶᩥᩔᩁᨱᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᨸᨧ᩠ᨨᩥᨾᩣ ᨸᨶ ᩋᩅᩈᩮᩈᩮᨠᨩ᩠ᨫᩣᨶᩥᨠᩣᩅ᪨ ᨠᩈ᩠ᨾᩣ? ᩏᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣᩅᩮᨴᨶᩣᩈᨾ᩠ᨸᨿᩮᩣᨣᨲᩮᩣ᪨ ᨶ ᩉᩥ ᩈᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᨾᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩣᨠᩣᩁᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩣ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᩅᩥᩉᩣᩁᩩᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣ ᩏᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣᩅᩮᨴᨶᩴ ᩅᩥᨶᩣ ᩅᨲ᩠ᨲᨲᩦᨲᩥ᪨

ᨻᩕᩉ᩠ᨾᩅᩥᩉᩣᩁᨠᨳᩣ᪨

ᩋᩈᩩᨽᨠᨳᩣ

᪑᪙᪗᪨ ᨴᩈᩣᨲᩥ ᩁᩣᨣᨧᩁᩥᨲᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩑᨠᨶ᩠ᨲᩉᩥᨲᩴ ᨶᩣᨶᩣᨠᩣᩁᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩈᩩ ᩑᨠᩮᨠᨬ᩠ᨬᩮᩅ ᩅᩈᩮᨶ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣᨶᩴ ᨴ᩠ᩅᩥᨵᩣᨽᩮᨴᨠᩮᨶ ᨶᩣᨿᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᩩᨶ ᨠᨳᩮᨲᩩᩴ ᨴᩈᩣ ᨣᩩᨱᩃᩥᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩋᩣᩁᨴ᩠ᨵᩴ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᩏᨴ᩠ᨵᩩᨾᩣᨲᨠᩈᨬ᩠ᨬᩣᩈᩉᨣᨲᨩ᩠ᨫᩣᨶᩣᨴᩦᩈᩩ, ᨽᩈ᩠ᨲᩣ ᩅᩥᨿ ᩅᩣᨿᩩᨶᩣ, ᩏᨴ᩠ᨵᩴ ᨩᩦᩅᩥᨲᨸᩁᩥᨿᩣᨴᩣᨶᩣ ᨿᨳᩣᨶᩩᨠ᩠ᨠᨾᩴ ᩈᨾᩩᨣ᩠ᨣᨲᩮᨶ ᩈᩪᨶᨽᩣᩅᩮᨶ ᩏᨴ᩠ᨵᩩᨾᩣᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩏᨴ᩠ᨵᩩᨾᩣᨲᩴ᪨ ᩏᨴ᩠ᨵᩩᨾᩣᨲᨾᩮᩅ ᩏᨴ᩠ᨵᩩᨾᩣᨲᨠᩴ᪨ ᨸᨭᩥᨠ᩠ᨠᩪᩃᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩣ ᨠᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᩴ ᩏᨴ᩠ᨵᩩᨾᩣᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩏᨴ᩠ᨵᩩᨾᩣᨲᨠᩴ᪨ ᨲᨳᩣᩁᩪᨸᩔ ᨨᩅᩈᩁᩦᩁᩔᩮᨲᩴ ᩋᨵᩥᩅᨧᨶᩴ᪨ ᩅᩥᨶᩦᩃᩴ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ ᩅᩥᨸᩁᩥᨽᩥᨶ᩠ᨶᨶᩦᩃᩅᨱ᩠ᨱᩴ᪨ ᩅᩥᨶᩦᩃᨾᩮᩅ ᩅᩥᨶᩦᩃᨠᩴ᪨ ᨸᨭᩥᨠ᩠ᨠᩪᩃᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩣ ᨠᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᩴ ᩅᩥᨶᩦᩃᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩥᨶᩦᩃᨠᩴ᪨ ᨾᩴᩈᩩᩔᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮᩈᩩ ᩁᨲ᩠ᨲᩅᨱ᩠ᨱᩔ, ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩈᨶ᩠ᨶᩥᨧᨿᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮᩈᩩ ᩈᩮᨲᩅᨱ᩠ᨱᩔ, ᨿᩮᨽᩩᨿ᩠ᨿᩮᨶ ᨧ ᨶᩦᩃᩅᨱ᩠ᨱᩔ , ᨶᩦᩃᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ ᨶᩦᩃᩈᩣᨭᨠᨸᩣᩁᩩᨲᩔᩮᩅ ᨨᩅᩈᩁᩦᩁᩔᩮᨲᩴ ᩋᨵᩥᩅᨧᨶᩴ᪨ ᨸᩁᩥᨽᩥᨶ᩠ᨶᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮᩈᩩ ᩅᩥᩔᨶ᩠ᨴᨾᩣᨶᩴ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩴ ᩅᩥᨸᩩᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᩅᩥᨸᩩᨻ᩠ᨻᨾᩮᩅ ᩅᩥᨸᩩᨻ᩠ᨻᨠᩴ᪨ ᨸᨭᩥᨠ᩠ᨠᩪᩃᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩣ ᨠᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᩴ ᩅᩥᨸᩩᨻ᩠ᨻᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩥᨸᩩᨻ᩠ᨻᨠᩴ᪨ ᨲᨳᩣᩁᩪᨸᩔ ᨨᩅᩈᩁᩦᩁᩔᩮᨲᩴ ᩋᨵᩥᩅᨧᨶᩴ᪨ ᩅᩥᨧ᩠ᨨᩥᨴ᩠ᨴᩴ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ ᨴ᩠ᩅᩥᨵᩣ ᨨᩥᨶ᩠ᨴᨶᩮᨶ ᩋᨸᨵᩣᩁᩥᨲᩴ, ᩅᩥᨧ᩠ᨨᩥᨴ᩠ᨴᨾᩮᩅ ᩅᩥᨧ᩠ᨨᩥᨴ᩠ᨴᨠᩴ᪨ ᨸᨭᩥᨠ᩠ᨠᩪᩃᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩣ ᨠᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᩴ ᩅᩥᨧ᩠ᨨᩥᨴ᩠ᨴᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩥᨧ᩠ᨨᩥᨴ᩠ᨴᨠᩴ᪨ ᨾᨩ᩠ᨫᩮ ᨨᩥᨶ᩠ᨶᩔ ᨨᩅᩈᩁᩦᩁᩔᩮᨲᩴ ᩋᨵᩥᩅᨧᨶᩴ᪨ ᩍᨲᩮᩣ ᨧ ᩑᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨧ ᩅᩥᩅᩥᨵᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᩈᩮᩣᨱᩈᩥᨦ᩠ᨣᩣᩃᩣᨴᩦᩉᩥ ᨡᩣᨿᩥᨲᩴ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᩣᨿᩥᨲᩴ᪨ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᩣᨿᩥᨲᨾᩮᩅ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᩣᨿᩥᨲᨠᩴ᪨ ᨸᨭᩥᨠ᩠ᨠᩪᩃᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩣ ᨠᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᩴ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᩣᨿᩥᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᩣᨿᩥᨲᨠᩴ᪨ ᨲᨳᩣᩁᩪᨸᩔ ᨨᩅᩈᩁᩦᩁᩔᩮᨲᩴ ᩋᨵᩥᩅᨧᨶᩴ᪨ ᩅᩥᩅᩥᨵᩴ ᨡᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᨾᩮᩅ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᨠᩴ᪨ ᨸᨭᩥᨠ᩠ᨠᩪᩃᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩣ ᨠᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᩴ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᨠᩴ᪨ ‘ᩋᨬ᩠ᨬᩮᨶ ᩉᨲ᩠ᨳᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᩮᨶ ᨸᩣᨴᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᩮᨶ ᩈᩦᩈ’ᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᨲᨲᩮᩣ ᨲᨲᩮᩣ ᨡᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᨨᩅᩈᩁᩦᩁᩔᩮᨲᩴ ᩋᨵᩥᩅᨧᨶᩴ᪨ ᩉᨲᨬ᩠ᨧ ᨲᩴ ᨸᩩᩁᩥᨾᨶᨿᩮᨶᩮᩅ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᨠᨬ᩠ᨧᩣᨲᩥ ᩉᨲᩅᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᨠᩴ᪨ ᨠᩣᨠᨸᨴᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᩋᨦ᩠ᨣᨸᨧ᩠ᨧᨦ᩠ᨣᩮᩈᩩ ᩈᨲ᩠ᨳᩮᨶ ᩉᨶᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᨠᩔ ᨨᩅᩈᩁᩦᩁᩔᩮᨲᩴ ᩋᨵᩥᩅᨧᨶᩴ᪨ ᩃᩮᩣᩉᩥᨲᩴ ᨠᩥᩁᨲᩥ, ᩅᩥᨠ᩠ᨡᩥᨸᨲᩥ, ᩍᨲᩮᩣ ᨧᩥᨲᩮᩣ ᨧ ᨸᨣ᩠ᨥᩁᨲᩦᨲᩥ ᩃᩮᩣᩉᩥᨲᨠᩴ᪨ ᨸᨣ᩠ᨥᩁᩥᨲᩃᩮᩣᩉᩥᨲᨾᨠ᩠ᨡᩥᨲᩔ ᨨᩅᩈᩁᩦᩁᩔᩮᨲᩴ ᩋᨵᩥᩅᨧᨶᩴ᪨ ᨸᩩᩊᩅᩣ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᩥᨾᨿᩮᩣ᪨ ᨸᩩᩊᩅᩮ ᨠᩥᩁᨲᩦᨲᩥ ᨸᩩᩊᩅᨠᩴ᪨ ᨠᩥᨾᩥᨸᩁᩥᨸᩩᨱ᩠ᨱᩔ ᨨᩅᩈᩁᩦᩁᩔᩮᨲᩴ ᩋᨵᩥᩅᨧᨶᩴ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮᩥᨿᩮᩅ ᩋᨭ᩠ᨮᩥᨠᩴ᪨ ᨸᨭᩥᨠ᩠ᨠᩪᩃᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩣ ᨠᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᩴ ᩋᨭ᩠ᨮᩦᨲᩥ ᩋᨭ᩠ᨮᩥᨠᩴ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮᩥᩈᨦ᩠ᨡᩃᩥᨠᩣᨿᨸᩥ ᩑᨠᨭ᩠ᨮᩥᨠᩔᨸᩥ ᩑᨲᩴ ᩋᨵᩥᩅᨧᨶᩴ᪨ ᨴᩈᩣᨲᩥ ᨧ ᨸᨶ ᩏᨴ᩠ᨵᩩᨾᩣᨲᨠᩣᨴᩦᨶᩥ ᨶᩥᩔᩣᨿ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᨾ᩠ᨸᩥ ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᨸᨭᩥᩃᨴ᩠ᨵᨩ᩠ᨫᩣᨶᩣᨶᨾ᩠ᨸᩥ ᩑᨲᩣᨶᩮᩅ ᨶᩣᨾᩣᨶᩥ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᩏᨴ᩠ᨵᩩᨾᩣᨲᨠᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨸ᩠ᨸᨭᩥᩃᨴ᩠ᨵᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩏᨴ᩠ᨵᩩᨾᩣᨲᨠᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩴ ᩏᨴ᩠ᨵᩩᨾᩣᨲᨠᨩ᩠ᨫᩣᨶᩴ ᨽᩣᩅᩮᨲᩩᨠᩣᨾᩮᨶ ᨿᩮᩣᨣᩥᨶᩣ ᨸᨳᩅᩦᨠᩈᩥᨱᩮ

ᩏᨴ᩠ᨵᩩᨾᩣᨲᨠᩈᨬ᩠ᨬᩣᩈᩉᨣᨲᩴ᪨ ᩅᩥᨶᩦᩃᨠᩈᨬ᩠ᨬᩣᩈᩉᨣᨲᩣᨴᩦᩈᩩᨸᩥ ᩑᩈᩮᩅ ᨶᨿᩮᩣ᪨ ᨿᩴ ᨸᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᨽᩣᩅᨶᩣᩅᩥᨵᩣᨶᩴ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩴ ᨽᩅᩮᨿ᩠ᨿ, ᨲᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᨾᨣ᩠ᨣᩮ (ᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥ᪨ ᪁᪨᪁᪀᪆ ᩋᩣᨴᨿᩮᩣ) ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨾᩮᩅ᪨ ᩋᩅᩈᩮᩈᩣ ᨸᩣᩊᩥᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶᩮᩅ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᨠᩮᩅᩃᨬ᩠ᩉᩥ ᩍᨵ, ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᨩ᩠ᨫᩣᨶᩅᩈᩮᨶ ᩏᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣᨻᩕᩉ᩠ᨾᩅᩥᩉᩣᩁᩮ ᩅᩥᨿ, ᨸᨮᨾᨩ᩠ᨫᩣᨶᩅᩈᩮᨶ ᩑᨠᨠᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨸᨬ᩠ᨧᩅᩦᩈᨲᩥ ᩑᨠᨠᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩋᩈᩩᨽᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩔ ᨧ ᩋᩅᨯ᩠ᨰᩥᨿᨲ᩠ᨲᩣ, ᨸᩁᩥᨲ᩠ᨲᩮ ᩏᨴ᩠ᨵᩩᨾᩣᨲᨠᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣ ᨸᩁᩥᨲ᩠ᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣ, ᨾᩉᨶ᩠ᨲᩮ ᩋᨸ᩠ᨸᨾᩣᨱᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᩈᩮᩈᩮᩈᩩᨸᩥ ᩑᩈᩮᩅ ᨶᨿᩮᩣᨲᩥ᪨

ᩍᨲᩥ ᩋᩈᩩᨽᩣᨶᩥ ᩈᩩᨽᨣᩩᨱᩮᩣ,

ᨴᩈᩈᨲᩃᩮᩣᨧᨶᩮᨶ ᨳᩩᨲᨠᩥᨲ᩠ᨲᩥ;

ᨿᩣᨶᩥ ᩋᩅᩮᩣᨧ ᨴᩈᨻᩃᩮᩣ,

ᩑᨠᩮᨠᨩ᩠ᨫᩣᨶᩉᩮᨲᩪᨶᩥ᪨

ᩑᩅ ᨸᩣᩊᩥᨶᨿᩮᨶᩮᩅ, ᨲᩣᩅ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨶ ᨲᩣᨶ ᨩᩣᨶᨲ᩠ᩅᩣ;

ᨲᩮᩈ᩠ᩅᨧ ᩋᨿᩴ ᨽᩮᨿ᩠ᨿᩣ, ᨸᨠᩥᨱ᩠ᨱᨠᨠᨳᩣᨸᩥ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿᩣ᪨ (ᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥ᪨ ᪁᪨᪁᪂᪀);

ᩑᨲᩮᩈᩩ ᩉᩥ ᨿᨲ᩠ᨳ ᨠᨲ᩠ᨳᨧᩥ ᩋᨵᩥᨣᨲᨩ᩠ᨫᩣᨶᩮᩣ ᩈᩩᩅᩥᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨽᩥᨲᩁᩣᨣᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩦᨲᩁᩣᨣᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᨶᩥᩃ᩠ᩃᩮᩣᩃᩩᨸ᩠ᨸᨧᩣᩁᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩑᩅᩴ ᩈᨶ᩠ᨲᩮᨸᩥ ᨿ᩠ᩅᩣᨿᩴ ᩋᩈᩩᨽᨽᩮᨴᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᩈᩮᩣ ᩈᩁᩦᩁᩈᨽᩣᩅᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᩅᩈᩮᨶ ᨧ ᩁᩣᨣᨧᩁᩥᨲᨽᩮᨴᩅᩈᩮᨶ ᨧᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨

ᨨᩅᩈᩁᩦᩁᩴ ᩉᩥ ᨸᨭᩥᨠ᩠ᨠᩪᩃᨽᩣᩅᩴ ᩌᨸᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩴ ᩏᨴ᩠ᨵᩩᨾᩣᨲᨠᩈᨽᩣᩅᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩣ ᩈᩥᨿᩣ, ᩅᩥᨶᩦᩃᨠᩣᨴᩦᨶᩴ ᩅᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᨲᩁᩈᨽᩣᩅᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩍᨲᩥ ᨿᩣᨴᩥᩈᩴ ᨿᩣᨴᩥᩈᩴ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᩃᨴ᩠ᨵᩩᩴ ᨲᩣᨴᩥᩈᩮ ᨲᩣᨴᩥᩈᩮ ᩏᨴ᩠ᨵᩩᨾᩣᨲᨠᨸᨭᩥᨠ᩠ᨠᩪᩃᩴ ᩅᩥᨶᩦᩃᨠᨸᨭᩥᨠ᩠ᨠᩪᩃᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨣᨱ᩠ᩉᩥᨲᨻ᩠ᨻᨾᩮᩅᩣᨲᩥ ᩈᩁᩦᩁᩈᨽᩣᩅᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᩅᩈᩮᨶ ᨴᩈᨵᩣ ᩋᩈᩩᨽᨸ᩠ᨸᨽᩮᨴᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨

ᩅᩥᩈᩮᩈᨲᩮᩣ ᨸᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᩏᨴ᩠ᨵᩩᨾᩣᨲᨠᩴ ᩈᩁᩦᩁᩈᨱ᩠ᨮᩣᨶᩅᩥᨸᨲ᩠ᨲᩥᨸ᩠ᨸᨠᩣᩈᨶᨲᩮᩣ ᩈᩁᩦᩁᩈᨱ᩠ᨮᩣᨶᩁᩣᨣᩥᨶᩮᩣ ᩈᨸ᩠ᨸᩣᨿᩴ᪨ ᩅᩥᨶᩦᩃᨠᩴ ᨨᩅᩥᩁᩣᨣᩅᩥᨸᨲ᩠ᨲᩥᨸ᩠ᨸᨠᩣᩈᨶᨲᩮᩣ ᩈᩁᩦᩁᨨᩅᩥᩁᩣᨣᩥᨶᩮᩣ ᩈᨸ᩠ᨸᩣᨿᩴ᪨ ᩅᩥᨸᩩᨻ᩠ᨻᨠᩴ ᨠᩣᨿᩅᨱᨸᨭᩥᨻᨴ᩠ᨵᩔ ᨴᩩᨣ᩠ᨣᨶ᩠ᨵᨽᩣᩅᩔ ᨸᨠᩣᩈᨶᨲᩮᩣ ᨾᩣᩃᩣᨣᨶ᩠ᨵᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨸᩥᨲᩈᩁᩦᩁᨣᨶ᩠ᨵᩁᩣᨣᩥᨶᩮᩣ ᩈᨸ᩠ᨸᩣᨿᩴ᪨ ᩅᩥᨧ᩠ᨨᩥᨴ᩠ᨴᨠᩴ ᩋᨶ᩠ᨲᩮᩣᩈᩩᩈᩥᩁᨽᩣᩅᨸ᩠ᨸᨠᩣᩈᨶᨲᩮᩣ ᩈᩁᩦᩁᩮ ᨥᨶᨽᩣᩅᩁᩣᨣᩥᨶᩮᩣ ᩈᨸ᩠ᨸᩣᨿᩴ᪨ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᩣᨿᩥᨲᨠᩴ ᨾᩴᩈᩪᨸᨧᨿᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᩅᩥᨶᩣᩈᨸ᩠ᨸᨠᩣᩈᨶᨲᩮᩣ ᨳᨶᩣᨴᩦᩈᩩ ᨾᩴᩈᩪᨸᨧᨿᩁᩣᨣᩥᨶᩮᩣ ᩈᨸ᩠ᨸᩣᨿᩴ᪨ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᨠᩴ ᩋᨦ᩠ᨣᨸᨧ᩠ᨧᨦ᩠ᨣᩣᨶᩴ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᩮᨸᨸ᩠ᨸᨠᩣᩈᨶᨲᩮᩣ ᩋᨦ᩠ᨣᨸᨧ᩠ᨧᨦ᩠ᨣᩃᩦᩊ᩠ᩉᩣᩁᩣᨣᩥᨶᩮᩣ ᩈᨸ᩠ᨸᩣᨿᩴ᪨ ᩉᨲᩅᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᨠᩴ ᩈᩁᩦᩁᩈᨦ᩠ᨥᩣᨲᨽᩮᨴᩅᩥᨠᩣᩁᨸ᩠ᨸᨠᩣᩈᨶᨲᩮᩣ ᩈᩁᩦᩁᩈᨦ᩠ᨥᩣᨲᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᩁᩣᨣᩥᨶᩮᩣ

សប្បាយំ. លោហិតកំ លោហិតមក្ខិតបដិក្កូលតាបកាសនតោ អលង្ការជនិតសោភារាគិនោ សប្បាយំ. បុឡវកំ កាយស្ស អនេកកិមិកុលសាធារណភាវប្បកាសនតោ កាយេ មមត្តរាគិនោ សប្បាយំ. អដ្ឋិកំ សរីរដ្ឋិបដិក្កូលតាបកាសនតោ ទន្តសម្បត្តិរាគិនោ សប្បាយន្តិ. ឯវំ រាគចរិតភេទវសេនាបិ ទសធា អសុភំ បញ្ញត្តន្តិ វេទិតព្វំ.

យស្មា បន ទសវិធេបិ ឯតស្មិំ អសុភេ សេយ្យថាបិ នាម អបរិសណ្ឋិតជលាយ សីឃសោតាយ នទិយា អរិត្តពលេនេវ នាវា តិដ្ឋតិ, វិនា អរិត្តេន ន សក្កា ឋបេតុំ, ឯវមេវ ទុព្វលត្តា អារម្មណស្ស វិតក្កពលេនេវ ចិត្តំ ឯកគ្គំ ហុត្វា តិដ្ឋតិ, វិនា វិតក្កេន ន សក្កា ឋបេតុំ, តស្មា បឋមជ្ឈានមេវេត្ថ ហោតិ, ន ទុតិយាទីនិ. បដិក្កូលេបិ ចេតស្មិំ អារម្មណេ ‘អទ្ធា ឥមាយ បដិបទាយ ជរាមរណម្ហា បរិមុច្ចិស្សាមី’តិ ឯវំ អានិសំសទស្សាវិតាយ ចេវ នីវរណសន្តាបប្បហានេន ច បីតិសោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ, ‘ពហុំ ទានិ វេតនំ លភិស្សាមី’តិ អានិសំសទស្សាវិនោ បុប្ផឆឌ្ឌកស្ស គូថរាសិម្ហិ វិយ, ឧស្សន្នព្យាធិទុក្ខស្ស រោគិនោ វមនវិរេចនប្បវត្តិយំ វិយ ច.

ទសវិធម្បិ ចេតំ អសុភំ លក្ខណតោ ឯកមេវ ហោតិ. ទសវិធស្សបិ ហិ ឯតស្ស អសុចិទុគ្គន្ធជេគុច្ឆបដិក្កូលភាវោ ឯវ លក្ខណំ, តទេតំ ឥមិនា លក្ខណេន ន កេវលំ មតសរីរេយេវ, ទន្តដ្ឋិកទស្សាវិនោ បន ចេតិយបព្វតវាសិនោ មហាតិស្សត្ថេរស្ស វិយ, ហត្ថិក្ខន្ធគតំ រាជានំ ឱលោកេន្តស្ស សង្ឃរក្ខិតត្ថេរុបដ្ឋាកសាមណេរស្ស វិយ ច, ជីវមានកសរីរេបិ ឧបដ្ឋាតិ. យថេវ ហិ មតសរីរំ, ឯវំ ជីវមានកម្បិ អសុភមេវ. អសុភលក្ខណំ បនេត្ថ អាគន្តុកេន អលង្ការេន បដិច្ឆន្នត្តា ន បញ្ញាយតីតិ.

អសុភកថា.

កិំ បន បថវីកសិណំ អាទិំ កត្វា អដ្ឋិកសញ្ញាបរិយោសានេសា រូបាវចរប្បវត្តា, ឥតោ អញ្ញាបិ អត្ថីតិ? អត្ថិ; អានាបានស្សតិញ្ចេវ កាយគតាសតិភាវនា ច ន គហិតា. កិញ្ចាបិ ន គហិតា, វាយោកសិណេ បន គហិតេ អានាបានស្សតិ គហិតាវ; វណ្ណកសិណេសុ ច គហិតេសុ កេសាទីសុ ចតុក្កបញ្ចកជ្ឈានវសេន ឧប្បន្នា កាយគតាសតិ, ទសសុ អសុភេសុ គហិតេសុ ទ្វត្តិំសាការេ បដិក្កូលមនសិការជ្ឈានវសេន ចេវ នវសិវថិកាវណ្ណជ្ឈានវសេន ច បវត្តា កាយគតាសតិ គហិតាវាតិ. សព្វាបិ រូបាវចរប្បវត្តា ន គហិតា ន ហោតីតិ.

រូបាវចរកុសលកថា និដ្ឋិតា.

អរូបាវចរកុសលវណ្ណនា

អាកាសានញ្ចាយតនំ

២៦៤។ ញាណាតិ អនុបាទិន្នកុសលំ ឧទេស្សន្តំ បុត កតេយ ឆយ្យា កុសលាតិអាទិ អារទ្ធំ។ តត្ថ អនុបុព្ពបវត្តិយាតិ អនុបកេចា អនុបំ, អនុបេ ឧប្បវត្តិ អនុបុព្ពបវត្តិ, តស្សា អនុបុព្ពបវត្តិយា។ យក្កុ ការេចតីតិ ឧបាយំ ហេតុំ ការណំ ឧប្បាទេតិ ចេដ្ឋតិ។ សព្វសោតិ សព្វាការេន។ សព្វាសំ វា អនវសេសានន្តិ អត្ថោ។ រូបសញ្ញានន្តិ សញ្ញាសីសេន វុត្តរូបាវចរជ្ឈានានញ្ចេវ តទារម្មណានញ្ច។ រូបាវចរជ្ឈានម្បិ ហិ រូបន្តិ វុច្ចតិ 'រូបី រូបានិ បស្សតី'តិអាទីសុ (ធ។ ស។ ២៤៨; ទី។ និ។ ២។១៧៤)។ តស្ស អារម្មណម្បិ "ពហិទ្ធា រូបានិ បស្សតិ សុវណ្ណទុព្ពណ្ណានី"តិអាទីសុ (ធ។ ស។ ២៤៤-២៤៦; ទី។ និ។ ២។១៧៣); តស្មា ឥធ រូបេ សញ្ញា រូបសញ្ញាតិ ឯវំ សញ្ញាសីសេន វុត្តរូបាវចរជ្ឈានស្សេតំ អធិវចនំ។ រូបំ សញ្ញា អស្សាតិ រូបសញ្ញំ, រូបមស្ស នាមន្តិ វុត្តំ ហោតិ។ ឯវំ បថវីកសិណាទិភេទស្ស តទារម្មណស្ស ចេតំ អធិវចនន្តិ វេទិតព្ពំ។

សមតិក្កមាតិ វិរាគា និរោធា ច។ កិំ វុត្តំ ហោតិ? ឯតាសំ កុសលវិបាកកិរិយាវសេន បញ្ចទសន្នំ ឈានសង្ខាតានំ រូបសញ្ញានំ, ឯតេសញ្ច បថវីកសិណាទិវសេន នវន្នំ អារម្មណសង្ខាតានំ រូបសញ្ញានំ, សព្វាការេន អនវសេសានំ វា វិរាគា ច និរោធា ច វិរាគហេតុ ចេវ និរោធហេតុ ច អាកាសានញ្ចាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ។ ន ហិ សក្កា សព្វសោ អនតិក្កន្តរូបសញ្ញេន ឯតំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរិតុន្តិ។

តត្ថ យស្មា អារម្មណេ អវិរត្តស្ស សញ្ញាសមតិក្កមោ ន ហោតិ, សមតិក្កន្តាសុ ច សញ្ញាសុ អារម្មណំ សមតិក្កន្តមេវ ហោតិ, តស្មា អារម្មណសមតិក្កមំ អវត្វា "តត្ថ កតមា រូបសញ្ញា? រូបាវចរសមាបត្តិំ សមាបន្នស្ស វា ឧបបន្នស្ស វា ទិដ្ឋធម្មសុខវិហារិស្ស វា សញ្ញា សញ្ជាននា សញ្ជានិតត្តំ, ឥមា វុច្ចន្តិ រូបសញ្ញាយោ។ ឥមា រូបសញ្ញាយោ អតិក្កន្តោ ហោតិ, វីតិក្កន្តោ, សមតិក្កន្តោ, តេន វុច្ចតិ សព្វសោ រូបសញ្ញានំ សមតិក្កមា"តិ (វិភ។ ៦០២) ឯវំ វិភង្គេ សញ្ញានំយេវ សមតិក្កមោ វុត្តោ។ យស្មា បន អារម្មណសមតិក្កមេន បត្តព្ពា ឯតា សមាបត្តិយោ, ន ឯកស្មិំយេវ អារម្មណេ បឋមជ្ឈានាទីនិ វិយ, តស្មា អយំ អារម្មណសមតិក្កមវសេនាបិ អត្ថវណ្ណនា កតាតិ វេទិតព្ពា។

បដិឃសញ្ញានំ អត្ថង្គមាតិ ចក្ខាទីនំ វត្ថូនំ រូបាទីនំ អារម្មណានញ្ច បដិឃាតេន សមុប្បន្នា សញ្ញា បដិឃសញ្ញា, រូបសញ្ញាទីនំ ឯតំ អធិវចនំ។ យថាហ – "តត្ថ កតមា បដិឃសញ្ញា? រូបសញ្ញា សទ្ទសញ្ញា គន្ធសញ្ញា រសសញ្ញា ផោដ្ឋព្ពសញ្ញា, ឥមា វុច្ចន្តិ បដិឃសញ្ញាយោ"តិ (វិភ។ ៦០២)។ តាសំ កុសលវិបាកានំ បញ្ចន្នំ អកុសលវិបាកានំ បញ្ចន្នន្តិ សព្វសោ ទសន្នម្បិ បដិឃសញ្ញានំ អត្ថង្គមា បហានា អសមុប្បាទា អប្បវត្តិំ កត្វាតិ វុត្តំ ហោតិ។

កាមញ្ចេតា បឋមជ្ឈានាទីនិ សមាបន្នស្សាបិ ន សន្តិ – ន ហិ តស្មិំ សមយេ បញ្ចទ្វារវសេន ចិត្តំ បវត្តតិ – ឯវំ សន្តេបិ, អញ្ញត្ថ បហីនានំ សុខទុក្ខានំ ចតុត្ថជ្ឈានេ វិយ, សក្កាយទិដ្ឋាទីនំ តតិយមគ្គេ វិយ ច, ឥមស្មិំ ឈានេ ឧស្សាហជននត្ថំ ឥមស្ស ឈានស្ស បសំសាវសេន ឯតាសំ ឯត្ថ វចនំ វេទិតព្ពំ។ អថ វា កិញ្ចាបិ តា រូបាវចរំ សមាបន្នស្ស ន សន្តិ, អថ ខោ ន បហីនត្តា ន សន្តិ។ ន ហិ រូបវិរាគាយ រូបាវចរភាវនា សំវត្តតិ, រូបាយត្តាយេវ ច ឯតាសំ បវត្តិ។ អយំ បន ភាវនា រូបវិរាគាយ សំវត្តតិ។ តស្មា តា ឯត្ថ បហីនាតិ វត្តុំ វដ្ដតិ។ ន កេវលញ្ច វត្តុំ, ឯកំសេនេវ ឯវំ ធារេតុម្បិ វដ្ដតិ។ តាសញ្ហិ ឥតោ បុព្ពេ អប្បហីនត្តាយេវ បឋមជ្ឈានំ សមាបន្នស្ស "សទ្ទោ កណ្ដកោ"តិ (អ។ និ។ ១០។៧២) វុត្តោ ភគវតា។ ឥធ ច បហីនត្តាយេវ អរូបសមាបត្តីនំ អានេញ្ជតា សន្តវិមោក្ខតា ច វុត្តា។

អាឡអារេរា ច កាឡអារេយា អារុប្បរយាបរេត្ថា បញ្ចាយត្តាតិ របកេះរតាតិ តិស្សាឃ តិស្សាឃ អតិក្កត្តាតិ រេតច អដ្ឋរ, ត បត រដ្ឋិ អរេស្សារឹតិ (ឌី៌ និ៌ ១៌១៨១)៌

តាតត្តរញ្ញាត់ អយតរិការាតិ តាតរេត្ត រេកាចរេរ បចត្តាត់ រញ្ញាត់ តាតត្តាត់ ចា រញ្ញាត់៌ ឃរ្មា ហិ ឲុតា “តត្ត កតយា តាតត្តរញ្ញា? អរយាបត្តស្ស យរេតាឆាត្យរយដ្ឋិស្ស ចា យរេតាចិញ្ញាណឆាត្យរយដ្ឋិស្ស ចា រញ្ញា រញ្ជាតតា រញ្ជាតិតត្តំ, ត្ថយា ចុទ្ធត្តិ តាតត្តរញ្ញារេឃា”តិ (ចិក៌ ៩០៣) ឲុចំ ចិករេក្ត ចិកខិត្វា ចុត្តា ត្ថឆ អឆិរេប្បតា; អរយាបត្តស្ស យរេតាឆាត្យរេតាចិញ្ញាណឆាត្យរដ្ឋហិតា រញ្ញា ទ្ធបរដ្ឋាឌិរេករេឆ តាតរេត្ត តាតាយរកាចេ រេកាចរេរ បចត្តត្តិ; ឃរ្មា រេចតា អដ្ឋ កាយាចចរកុសលរញ្ញា, ទ្ធាឆរ អកុសលរញ្ញា, ឲុកាឆរ កាយាចចរកុសលចិបិករញ្ញា , ឆេ្វ អកុសលចិបិករញ្ញា, ឲុកាឆរ កាយាចចរកិរិឃរញ្ញាតិ ឲុចំ ចត្យចត្តាលិរយិ រញ្ញា តាតត្តា តាតាយរកាចា អញ្ញាយញ្ញា អរឌិរា, តរ្មា តាតត្តរញ្ញាតិ ចុត្តា៌ តាររំ រញ្ញារេរា តាតត្តរញ្ញាត់ អយតរិការា អតាចដ្ឋតា អរយត្ថាហារា អបច្ចរេចក្ខណា៌ ឃរ្មា តា តាចដ្ឋតិ, ត យតរិករេរាតិ, ត បច្ចរេចក្ខតិ, តរ្មាតិ ចុត្តំ រេហាតិ៌

ឃរ្មា រេចត្ត បុរិយា ទ្ធបរញ្ញា បដិឃរញ្ញា ច ត្ថយិតា ឈារេតត តិត្ថរេត្ត ករេចបិ ត ចិដ្ឋត្តិ, បរេកច តរ្មិ ករេច ត្ថយំ ឈាត់ ទ្ធបរយ្បដ្ឋ ចិហរណកាលេ, តរ្មា តារំ ‘រយតិក្កយា អត្ថដ្ឋយា’តិ ឆេ្វឆាបិ អករេចារេឃច ចុរេត្តា៌ តាតត្តរញ្ញារុ បត ឃរ្មា អដ្ឋ កាយាចចរកុសលរញ្ញា, តច កិរិឃារញ្ញា, ឆរ អកុសលរញ្ញាតិ ត្ថយា រត្តឌឹរតិ រញ្ញា ត្ថយិតា ឈារេតត តិត្ថរេត្ត ករេច ចិដ្ឋត្តិ, តរ្មា តារំ អយតរិការាតិ ចុត្តត្តិ រេចឌិតត្ថំ៌ តត្រាបិ ហិ ត្ថយំ ឈាត់ ទ្ធបរយ្បដ្ឋ ចិហរេត្តា តារំ អយតរិការារេឃច ទ្ធបរយ្បដ្ឋ ចិហរតិ៌ តា បត យតរិករេរាត្តា អរយាបត្ថា រេហាតីតិ៌ ររេក្ខបរេតា រេចត្ត ‘ទ្ធបរញ្ញាត់ រយតិក្កយា’តិ ត្ថយិតា រត្តទ្ធបាចចរឆម្មាត់ បហាត់ ចុត្តំ៌ ‘បដិឃរញ្ញាត់ អត្ថដ្ឋយា តាតត្តរញ្ញាត់ អយតរិការា’តិ ត្ថយិតា ររេត្ថារំ កាយាចចរចិត្តរេចតរិកាតញ្ញ បហាត់ អយតរិការេរា ច ចុរេត្តាតិ រេចឌិតរេត្ថា៌

ត្ថតិ ករចា ‘បត្តររត្តំ ទ្ធបរញ្ញាត់ រយតិក្កមេត, ឆរត្តំ បដិឃរញ្ញាត់ អត្ថដ្ឋមេត, ចត្យចត្តាលិរាឃ តាតត្តរញ្ញាត់ អយតរិការេរតា’តិ តីហិ បរេឆហិ អាកាសាតញ្ចាយតតរយាបត្តិឃា ចណ្ណា ករេឆរិ៌ កិំ ការណាតិ រេច រេរាត្យត់ ទ្ធស្សាហជតតត្តរេញ្ញាច បរេលិកតត្តញ្ញ៌ ររេច ហិ រេកចិ អបណ្ឌិតា ចរេឆយ្យុំ ‘រត្តា អាកាសាតញ្ចាយតតរយាបត្តិំ តិត្ថរេត្តឆាតិ ចឆតិ, រេកា ត្យ រេលា ឲុតាឃ តិត្ថត្តិតាឃ អរេត្ថា? រេកា អាតិរំរេរា’តិ រេត ឲុចំ ចត្តំ យា លកត្តាតិ ត្ថរេយហិ អាការេរហិ រយាបត្តិឃា ចណ្ណា ករេឆរិ៌ តតិព្យាតរំ រុត្វា ឲុចំ កចិស្សតិ – ‘ឲុចំរត្តា កិរ អយំ រយាបត្តិ, ឲុចំបណីតា, តិត្ថរេត្តស្សាយ ត’ត្តិ៌ អឆស្ស តិត្ថត្តតត្វាឃ ទ្ធស្សាហំ ករិស្សត្តីតិ៌

បរេលិកតត្តញ្ញាបិ រេតរំ ឲុតិស្សា ចណ្ណា ករេឆរិ, ចិរកណ្ដកចាលិរេខា ចិឃ៌ ចិរកណ្ដកចាលិរេខា តាយ ក្យឡអចាលិរេខា ចុទ្ធតិ៌ រេរា កិរ ក្យឡអចាលិតលណ្ឌរក្ករាឌីតិ របករេះតាឆាឃ បច្ចត្តកាយំ កត្វា ‘ចិរកណ្ដកំ កណ្ឌុក ចិរកណ្ដកំ កណ្ឌុកា’តិ ទ្ធរេឈ្លារេររិ៌ តំ រុត្វា កាយិកា ‘ចិរំ តាយ កក្លឡអំ, រេឃា តំ លាឆតិ រេរា យរតិ, កណ្ដរេកាបិ ចិដ្ឋិញ្ញា យារេរតិ៌ ទ្ធរេការេបរេត កក្លឡអា, រេកា ឲុត្ត អាតិរំរេរា’តិ រេកហត្វារាតិ ឆរេករុំ, តាររេក ច បលិរេបរុំ៌ តំ ឌិរ្វា ចាលិរេខា ‘អរេចាហារកុសលិ ត្ថរេយ កាយិកា, ហត្ថ រេត ទ្ធបិរេឃត កណ្ឌុរេបឺ’តិ

‘អតិមហន្តំ ករោន្តោ អតិខុទ្ទកំ ករោន្តោ, ភាវនំ ចាលិតំ សក្កោតិ សមាធិំ លទ្ធុំ, អាកាសានញ្ចាយតនម្បិ លទ្ធុំ’ តិ វុត្តត្ថំ សន្ធាយ តំ វុត្តំ កាយិកា ចេតសិកា ទុក្ខា ពាហិរា បុនំ ភវនា កវេហិ

តត្ថ ចាតិមស្ស ‘ចិរកាលំ ករោន្តោ’ តិ វុត្តត្ថំ ចិយ ភាវេតោ ‘អាកាសានញ្ចាយតនសមាបត្តិំ និព្វត្តេតុកាមោ’ តិ វចនំ ‘វុត្តប្បការេ កាលេ’ , កោ បនេត្ថ អាទីនវោ’ តិ? កាយិកានំ ចិត្តានំ ចិយ ‘ករោតោ អាកាសានញ្ចាយតនំ និព្វត្តេតោតិ អាហ, កោ បនេត្ថ អាទីនវោ? តស្ស ភុសំ ជាតាយា’ តិ វោហារំ ចិត្តានំ អញ្ញស្ស ចាតិមស្ស ‘អតិមហន្តំ ករោន្តោ’ តិអាទិវចនំ ចិយ ភាវេតោ រូបសញ្ញានំ សមតិក្កមតាទិកំ អាទីនវប្បការានំ ទស្សេត្វា តេ ពាហិរា បុនំ ភវនា, កាយិកា ចិយ ភូមិ, ទុក្ខិតា អាទីនវេន បរលោកិតចិត្តា សមត្ថម្បិ វុត្តំ កត្វា ទុក្ខំ សមាបត្តិំ និព្វត្តេតុកាមស្សាតិ វុត្តាវសេសត្ថំ បរលោកតញ្ញា ករោតិ

អាកាសានញ្ចាយតនសញ្ញាសហគតន្តិ ឯត្ថ នាស្ស អន្តោតិ អនន្តំ អាកាសំ អនន្តំ អាកាសានន្តំ អាកាសានន្តមេវ អាកាសានញ្ចំ តំ អាកាសានញ្ចំ អធិដ្ឋានដ្ឋេន អាយតនមស្ស សសម្បយុត្តធម្មស្ស ឈានស្ស, ទេវានំ ទេវាយតនមិវាតិ អាកាសានញ្ចាយតនំ ឥតិ អាកាសានញ្ចញ្ច តំ អាយតនញ្ចាតិបិ អាកាសានញ្ចាយតនំ កសិណុគ្ឃាដិមាកាសស្សេតំ អធិវចនំ តស្មិំ អាកាសានញ្ចាយតនេ អប្បនាប្បត្តាយ សញ្ញាយ សហគតំ អាកាសានញ្ចាយតនសញ្ញាសហគតំ

យថា បន អញ្ញត្ថ ‘អនន្តោ អាកាសោ’ តិ (ទី. និ. ៣.១០៦; ធ. ស. ១៤៧២) វុត្តំ, ឯវមិធ អនន្តន្តិ វា បរិយន្តន្តិ វា ន គហិតំ ករោតិ? អនន្តំ ហិ គហេតោ បរិច្ឆិន្នំ ន គណ្ហាតិ, បរិច្ឆិន្នំ គហេតោ អនន្តំ ន គណ្ហាតិ ឯវំ សន្តេ អាកាសានញ្ចាយតនំ ន សម្ភវតិ, ឯវមេវ វោហារមត្តកំ ន ហោតិ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ច ភាវនាយ ធាតុ ឯវមេវ វោហារមត្តកំ ការំ អញ្ញាយតនំ, តស្មា អនន្តន្តិ វា បរិច្ឆិន្នន្តិ វា អវត្វា ‘អាកាសានញ្ចាយតនសញ្ញាសហគត’ ន្តិ អាហ ឥមិនា វុត្តំ ហោតិ កាយិកំ គហេតព្វំ ហោតិ អាកាសានញ្ចាយតនំ សម្ភវតិ, ឯវមេវ វោហារមត្តកំ សម្បជ្ជតិ អបរេ បន អាហុ ‘ហេដ្ឋា វុត្តនយេនេវ ឯវមេវ’ រូបិសុ សត្តេសុ ញាណេន តិកក្ខន្ធបរិយាទានស្ស បច្ចត្តំ អបរិច្ឆិន្នំ បរិយាទិន្នកន្ធកស្ស អប្បមាណបរិច្ឆេទន្តំ ឯកត្តំ ករោតិ ហោតិ ចិរបរិយាទានេន សុតា បរិបតា លព្ភតិ ច ឯវមេវ ការំ បរិច្ឆិន្នំ ឯកត្តំ ទស្សេតិ បរិច្ឆិន្នំ ចិរបរិច្ឆិន្នំ តិកក្ខន្ធបរិយាទានេ បចត្តំ អប្បមាណារម្មណន្តិ ឯវមេវ ការំ ចិរបដិភាគនិមិត្តានំ ចិយ ច ភូមិ ចិត្តញ្ញាណំ ឯកត្តំ ឯកបដិបាទិ ឯកក្ខណេ ឯកត្តំ ហោតិ ឯកក្ខណិកន្តិ បន ឯកត្តំ ហោតីតិ ឯកក្ខណេ ហោតិ វុត្តំ ឯវមេវ ទេវកាយំ បសាទំ ចិរបុរិមនយេន ករោតិ បន ចេតសិកំ ករោតិ

ចិត្តារម្មណាយតនំ

១៩៩ អាកាសានញ្ចាយតនំ សមតិក្កម្មាតិ, ឯត្ថ តាវ បុព្វេ វុត្តនយេន អាកាសានញ្ចំ អាយតនមស្ស អធិដ្ឋានដ្ឋេនាតិ ឈានម្បិ អាកាសានញ្ចាយតនំ វុត្តនយេនេវ អារម្មណម្បិ ឯវំ វុត្តំ ឈានំ អារម្មណញ្ចាតិ វុត្តម្បិ អប្បវត្តិករណេន ច អមនសិករណេន ច សមតិក្កមិត្វាវ យស្មា ឥទំ ចិត្តារម្មណាយតនំ វុត្តប្បជ្ជ ចិហាតព្វំ, តស្មា វុត្តនយេន ឯកជ្ឈំ កត្វា ‘អាកាសានញ្ចាយតនំ សមតិក្កម្មា’ តិ

ឥទំ វុត្តន្តិ វេទិតព្វំ។

វិញ្ញាណញ្ចាយតនសញ្ញាសហគតន្តិ, ឯត្ថ បន អនន្តន្តិ មនសិកាតព្វវសេន នាស្ស អន្តោតិ អនន្តំ។ អនន្តមេវ អានញ្ចំ។ វិញ្ញាណំ អានញ្ចំ វិញ្ញាណានញ្ចន្តិ អវត្វា វិញ្ញាណញ្ចន្តិ វុត្តំ។ អយញ្ហេត្ថ រុឡ្ហីសទ្ទោ។ តទេវ វិញ្ញាណញ្ចំ អធិដ្ឋានដ្ឋេន ឥមាយ សញ្ញាយ អាយតនន្តិ វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ។ តស្មិំ វិញ្ញាណញ្ចាយតនេ បវត្តាយ សញ្ញាយ សហគតន្តិ វិញ្ញាណញ្ចាយតនសញ្ញាសហគតំ។ អាកាសេ បវត្តវិញ្ញាណារម្មណស្ស ឈានស្សេតំ អធិវចនំ។ ឥធ អាកាសានញ្ចាយតនសមាបត្តិយា និកន្តិបរិយាទានទុក្ខតាយ ទុក្ខា បដិបទា, បរិយាទិន្ននិកន្តិកស្ស អប្បនាបរិវាសទន្ធតាយ ទន្ធាភិញ្ញា។ វិបរីតតោ សុខា បដិបទា ខិប្បាភិញ្ញា ច។ បរិត្តកសិណុគ្ឃាដិមាកាសារម្មណំ សមាបត្តិំ អារព្ភ បវត្តិយា បរិត្តារម្មណតា, វិបរីតតោ អប្បមាណារម្មណតា វេទិតព្វា។ សេសំ បុរិមសទិសមេវ។

អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ

១៩៤។ វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ សមតិក្កម្មាតិ ឯត្ថាបិ បុព្វេ វុត្តនយេនេវ វិញ្ញាណញ្ចំ អាយតនមស្ស អធិដ្ឋានដ្ឋេនាតិ ឈានម្បិ វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ។ វុត្តនយេនេវ ច អារម្មណម្បិ។ ឯវមេតំ ឈានញ្ច អារម្មណញ្ចាតិ ឧភយម្បិ អប្បវត្តិករណេន ច អមនសិករណេន ច សមតិក្កមិត្វាវ យស្មា ឥទំ អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហាតព្វំ, តស្មា ឧភយម្បេតំ ឯកជ្ឈំ កត្វា ‘វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ សមតិក្កម្មា’តិ ឥទំ វុត្តន្តិ វេទិតព្វំ។

អាកិញ្ចញ្ញាយតនសញ្ញាសហគតន្តិ ឯត្ថ បន នាស្ស កិញ្ចនន្តិ អកិញ្ចនំ; អន្តមសោ ភង្គមត្តម្បិ អស្ស អវសិដ្ឋំ នត្ថីតិ វុត្តំ ហោតិ។ អកិញ្ចនស្ស ភាវោ អាកិញ្ចញ្ញំ។ អាកាសានញ្ចាយតនវិញ្ញាណាបគមស្សេតំ អធិវចនំ។ តំ អាកិញ្ចញ្ញំ អធិដ្ឋានដ្ឋេន ឥមិស្សា សញ្ញាយ អាយតនន្តិ អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ។ តស្មិំ អាកិញ្ចញ្ញាយតនេ បវត្តាយ សញ្ញាយ សហគតន្តិ អាកិញ្ចញ្ញាយតនសញ្ញាសហគតំ។ អាកាសេ បវត្តិតវិញ្ញាណាបគមារម្មណស្ស ឈានស្សេតំ អធិវចនំ។ ឥធ វិញ្ញាណញ្ចាយតនសមាបត្តិយា និកន្តិបរិយាទានទុក្ខតាយ ទុក្ខា បដិបទា, បរិយាទិន្ននិកន្តិកស្ស អប្បនា បរិវាសទន្ធតាយ ទន្ធាភិញ្ញា។ វិបរីតតោ សុខា បដិបទា ខិប្បាភិញ្ញា ច។ បរិត្តកសិណុគ្ឃាដិមាកាសេ បវត្តិតវិញ្ញាណាបគមារម្មណតាយ បរិត្តារម្មណតា, វិបរីតតោ អប្បមាណារម្មណតា វេទិតព្វា។ សេសំ បុរិមសទិសមេវ។

នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ

អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ សមតិក្កម្មាតិ ឯត្ថាបិ បុព្វេ វុត្តនយេនេវ អាកិញ្ចញ្ញំ អាយតនមស្ស អធិដ្ឋានដ្ឋេនាតិ ឈានម្បិ អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ។ វុត្តនយេនេវ អារម្មណម្បិ។ ឯវមេតំ ឈានញ្ច អារម្មណញ្ចាតិ ឧភយម្បិ អប្បវត្តិករណេន ច អមនសិករណេ ច សមតិក្កមិត្វាវ យស្មា

ឥទំ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហាតព្ពំ, តស្មា ឧភយមេវេតំ ឯកជ្ឈំ កត្វា ‘អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ សមតិក្កម្មា’តិ ឥទំ វុត្តន្តិ វេទិតព្ពំ។

នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសញ្ញាសហគតន្តិ ឯត្ថ បន យាយ សញ្ញាយ ភាវតោ តំ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនន្តិ វុច្ចតិ, យថា បដិបន្នស្ស សា សញ្ញា ហោតិ, តំ តាវ ទស្សេតុំ វិភង្គេ “នេវសញ្ញីនាសញ្ញី”តិ ឧទ្ធរិត្វា “តញ្ញេវ អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ សន្តតោ មនសិករោតិ សង្ខារាវសេសសមាបត្តិំ ភាវេតិ, តេន វុច្ចតិ នេវសញ្ញីនាសញ្ញី”តិ (វិភ. ៦១៩) វុត្តំ។ តត្ថ ‘សន្តតោ មនសិករោតី’តិ ‘សន្តា វតាយំ សមាបត្តិ, យត្រ ហិ នាម នត្ថិភាវម្បិ អារម្មណំ ករិត្វា ឋស្សតី’តិ ឯវំ សន្តារម្មណតាយ តំ ‘សន្តា’តិ មនសិករោតិ។ សន្តតោ ចេ មនសិករោតិ, កថំ សមតិក្កមោ ហោតីតិ? អសមាបជ្ជិតុកាមតាយ។ សោ ហិ កិញ្ចាបិ តំ សន្តតោ មនសិករោតិ, អថ ខ្វស្ស ‘អហមេតំ អាវជ្ជិស្សាមិ សមាបជ្ជិស្សាមិ អធិដ្ឋហិស្សាមិ វុដ្ឋហិស្សាមិ បច្ចវេក្ខិស្សាមី’តិ ឯស អាភោគោ សមន្នាហារោ មនសិការោ ន ហោតិ។ កស្មា? អាកិញ្ចញ្ញាយតនតោ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនស្ស សន្តតរបណីតតរតាយ។

យថា ហិ រាជា មហច្ចរាជានុភាវេន ហត្ថិក្ខន្ធគតោ នគរវីថិយំ វិចរន្តោ ទន្តការាទយោ សិប្បិកេ ឯកំ វត្ថំ ទឡ្ហំ និវាសេត្វា ឯកេន សីសំ វេឋេត្វា ទន្តចុណ្ណាទីហិ សមោកិណ្ណគត្តេ អនេកានិ ទន្តវិកតិអាទីនិ ករោន្តេ ទិស្វា ‘អហោ វត រេ ឆេកា អាចរិយា, ឦទិសានិបិ នាម សិប្បានិ ករិស្សន្តី’តិ, ឯវំ តេសំ ឆេកតាយ តុស្សតិ, ន ចស្ស ឯវំ ហោតិ – ‘អហោ វតាហំ រជ្ជំ បហាយ ឯវរូបោ សិប្បិកោ ភវេយ្យ’ន្តិ។ តំ កិស្ស ហេតុ? រជ្ជសិរិយា មហានិសំសតាយ។ សោ សិប្បិនោ សមតិក្កមិត្វាវ គច្ឆតិ។ ឯវមេវេស កិញ្ចាបិ តំ សមាបត្តិំ សន្តតោ មនសិករោតិ, អថ ខ្វស្ស ‘អហមេតំ សមាបត្តិំ អាវជ្ជិស្សាមិ សមាបជ្ជិស្សាមិ អធិដ្ឋហិស្សាមិ វុដ្ឋហិស្សាមិ បច្ចវេក្ខិស្សាមី’តិ នេវ ឯស អាភោគោ សមន្នាហារោ មនសិការោ ហោតិ។ សោ តំ សន្តតោ មនសិ ករោន្តោ តំ បរមសុខុមំ អប្បនាប្បត្តំ សញ្ញំ បាបុណាតិ, យាយ ‘នេវសញ្ញីនាសញ្ញី នាម ហោតិ, សង្ខារាវសេសសមាបត្តិំ ភាវេតី’តិ វុច្ចតិ។ ‘សង្ខារាវសេសសមាបត្តិ’ន្តិ អច្ចន្តសុខុមភាវប្បត្តសង្ខារំ ចតុត្ថារុប្បសមាបត្តិំ។

ឥទានិ យំ តំ ឯវំ អធិគតាយ សញ្ញាយ វសេន នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនន្តិ វុច្ចតិ, តំ អត្ថតោ ទស្សេតុំ “នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនន្តិ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ សមាបន្នស្ស វា, ឧបបន្នស្ស វា, ទិដ្ឋធម្មសុខវិហារិស្ស វា ចិត្តចេតសិកា ធម្មា”តិ (វិភ. ៦២០) វុត្តំ។ តេសុ ឥធ សមាបន្នស្ស ចិត្តចេតសិកា ធម្មា អធិប្បេតា។

វចនត្ថោ បនេត្ថ – ឱឡារិកាយ សញ្ញាយ អភាវតោ, សុខុមាយ ច ភាវតោ, នេវស្ស សសម្បយុត្តធម្មស្ស ឈានស្ស សញ្ញា, នាសញ្ញាតិ នេវសញ្ញានាសញ្ញំ។ នេវសញ្ញានាសញ្ញញ្ច តំ មនាយតនធម្មាយតនបរិយាបន្នត្តា អាយតនញ្ចាតិ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ។ អថ វា យាយមេត្ថ សញ្ញា, សា បដុសញ្ញាកិច្ចំ កាតុំ អសមត្ថតាយ នេវសញ្ញា , សង្ខារាវសេសសុខុមភាវេន វិជ្ជមានត្តា នាសញ្ញាតិ នេវសញ្ញានាសញ្ញា។ នេវសញ្ញានាសញ្ញា ច សា សេសធម្មានំ អធិដ្ឋានដ្ឋេន អាយតនញ្ចាតិ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ។

ន កេវលញ្ចេត្ថ សញ្ញាវ ឯទិសោ, អថ ខោ វេទនាបិ នេវវេទនា នាវេទនា, ចិត្តម្បិ នេវចិត្តំ នាចិត្តំ, ផស្សោបិ នេវផស្សោ នាផស្សោតិ។ ឯស នយោ សេសសម្បយុត្តធម្មេសុ។ សញ្ញាសីសេន បនាយំ ទេសនា កតាតិ វេទិតព្ពា។ បត្តមក្ខនតេលប្បភុតីហិ ច ឧបមាហិ ឯសមត្ថោ វិភាវេតព្ពោ – សាមណេរោ កិរ តេលេន បត្តំ មក្ខេត្វា ឋបេសិ។ តំ យាគុបិវនកាលេ ថេរោ ‘បត្តមាហរា’តិ អាហ។ សោ ‘បត្តេ តេលមត្ថិ, ភន្តេ’តិ អាហ។ តតោ ‘អាហរ, សាមណេរ, តេលំ នាឡិំ បូរេស្សាមី’តិ វុត្តេ ‘នត្ថិ, ភន្តេ, តេល’ន្តិ អាហ។ តត្ថ យថា អន្តោវុត្ថត្តា យាគុយា សទ្ធិំ អកប្បិយដ្ឋេន តេលំ អត្ថីតិ ហោតិ, នាឡិបូរណាទីនំ អភាវវសេន នត្ថីតិ ហោតិ, ឯវំ សាបិ សញ្ញា បដុសញ្ញាកិច្ចំ កាតុំ អសមត្ថតាយ នេវសញ្ញា, សង្ខារាវសេសសុខុមភាវេន វិជ្ជមានត្តា នាសញ្ញា ហោតិ។

កិម្បនេត្ថ សញ្ញាកិច្ចន្តិ? អារម្មណសញ្ជាននញ្ចេវ វិបស្សនាយ ច វិសយភាវំ ឧបគន្ត្វា និព្ពិទាជននំ។ ទហនកិច្ចមិវ ហិ សុខោទកេ តេជោធាតុ, សញ្ជាននកិច្ចម្បេសា បដុំ កាតុំ ន សក្កោតិ។ សេសសមាបត្តីសុ សញ្ញា វិយ វិបស្សនាយ វិសយភាវំ ឧបគន្ត្វា និព្ពិទាជននម្បិ កាតុំ ន សក្កោតិ។ អញ្ញេសុ ហិ ខន្ធេសុ អកតាភិនិវេសោ ភិក្ខុ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនក្ខន្ធេ សម្មសិត្វា និព្ពិទំ បត្តុំ សមត្ថោ នាម នត្ថិ, អបិច អាយស្មា សារិបុត្តោ, បកតិវិបស្សកោ បន មហាបញ្ញោ សារិបុត្តសទិសោវ សក្កុណេយ្យ។ សោបិ “ឯវំ កិរិមេ ធម្មា អហុត្វា សម្ភោន្តិ, ហុត្វា បដិវេន្តី”តិ (ម។ និ។ ៣។៩៥) ឯវំ កលាបសម្មសនវសេនេវ, នោ អនុបទធម្មវិបស្សនាវសេន។ ឯវំ សុខុមត្តំ គតា ឯសា សមាបត្តិ។

យថា ច បត្តមក្ខនតេលូបមាយ ឯវំ មគ្គុទកូបមាយបិ អយមត្ថោ វិភាវេតព្ពោ។ មគ្គបដិបន្នស្ស កិរ ថេរស្ស បុរតោ គច្ឆន្តោ សាមណេរោ ថោកំ ឧទកំ ទិស្វា ‘ឧទកំ, ភន្តេ, ឧបាហនា ឱមុញ្ចថា’តិ អាហ។ តតោ ថេរេន ‘សចេ ឧទកមត្ថិ, អាហរ ន្ហានសាដកំ, ន្ហាយិស្សាមី’តិ វុត្តេ ‘នត្ថិ, ភន្តេ’តិ អាហ។ តត្ថ យថា ឧបាហនតេមនមត្តដ្ឋេន ឧទកំ អត្ថីតិ ហោតិ, ន្ហាយនដ្ឋេន នត្ថីតិ ហោតិ, ឯវម្បិ សា បដុសញ្ញាកិច្ចំ កាតុំ អសមត្ថតាយ នេវ សញ្ញា, សង្ខារាវសេសសុខុមភាវេន វិជ្ជមានត្តា នាសញ្ញា ហោតិ។ ន កេវលញ្ច ឯតាហេវ, អញ្ញាហិបិ អនុរូបាហិ ឧបមាហិ ឯស អត្ថោ វិភាវេតព្ពោ។ ឥតិ ឥមាយ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនេ បវត្តាយ សញ្ញាយ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនត្តាយ វា សញ្ញាយ សហគតន្តិ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសញ្ញាសហគតំ។ អាកិញ្ចញ្ញាយតនសមាបត្តិអារម្មណស្ស ឈានស្សេតំ អធិវចនំ។

ឥធ អាកិញ្ចញ្ញាយតនសមាបត្តិយា និកន្តិបរិយាទានទុក្ខតាយ ទុក្ខា បដិបទា, បរិយាទិន្នកន្តិកស្ស អប្បនាបរិវាសទន្ធតាយ ទន្ធាភិញ្ញា។ វិបរិយាយេន សុខា បដិបទា ខិប្បាភិញ្ញា ច។ បរិត្តកសិណុគ្ឃាដិមាកាសេ បវត្តិតវិញ្ញាណាលម្ពនារម្មណំ សមាបត្តិំ អារព្ភ បវត្តិតាយ បរិត្តារម្មណតា, វិបរិយាយេន អប្បមាណារម្មណតា វេទិតព្ពា។ សេសំ បុរិមសទិសមេវ។

អសទិសរូបោ នាថោ, អារុប្បំ យំ ចតុត្ថំ អាហ;

តំ ឥតិ ញាត្វា តស្មិំ, បកិណ្ណកកថាបិ វិញ្ញេយ្យា។

អរូបសមាបត្តិយោ ហិ –

អារម្មណាតិក្កមតោ, ចតស្សោបិ ភវន្តិមា;

អង្គាតិក្កមមេតាសំ, ន ឥច្ឆន្តិ វិភាវិនោ។

ឯតាសុ ហិ រូបនិមិត្តាតិក្កមតោ បឋមា, អាកាសាតិក្កមតោ ទុតិយា, អាកាសេ បវត្តិតវិញ្ញាណាតិក្កមតោ តតិយា, អាកាសេ បវត្តិតវិញ្ញាណស្ស អបគមាតិក្កមតោ ចតុត្ថាតិ សព្វថា ‘អារម្មណាតិក្កមតោ ចតស្សោបិ ភវន្តិមា’ អរូបសមាបត្តិយោតិ វេទិតព្វា។ អង្គាតិក្កមំ បន ឯតាសំ ន ឥច្ឆន្តិ បណ្ឌិតា។ ន ហិ រូបាវចរសមាបត្តីសុ វិយ ឯតាសុ អង្គាតិក្កមោ អត្ថិ។ សព្វាសុបិ ហិ ឯតាសុ ឧបេក្ខា ចិត្តេកគ្គតាតិ ទ្វេ ឯវ ឈានង្គានិ ហោន្តិ។ ឯវំ សន្តេបិ –

សុបណីតតរា ហោន្តិ, បច្ឆិមា បច្ឆិមា ឥធ;

ឧបមា តត្ថ វិញ្ញេយ្យា, បាសាទតលសាដិកា។

យថា ហិ ចតុភូមកស្ស បាសាទស្ស ហេដ្ឋិមតលេ ទិព្វនច្ចគីតវាទិតសុរភិគន្ធមាលាភោជនសយនច្ឆាទនាទិវសេន បណីតា បញ្ចកាមគុណា បច្ចុបដ្ឋិតា អស្សុ, ទុតិយេ តតោ បណីតតរា, តតិយេ តតោ បណីតតមា, ចតុត្ថេ សព្វបណីតា; តត្ថ កិញ្ចាបិ តានិ ចត្តារិបិ បាសាទតលានេវ, នត្ថិ នេសំ បាសាទតលភាវេន វិសេសោ, បញ្ចកាមគុណសមិទ្ធិវិសេសេន បន ហេដ្ឋិមតោ ហេដ្ឋិមតោ ឧបរិមំ ឧបរិមំ បណីតតរំ ហោតិ។

យថា ច ឯកាយ ឥត្ថិយា កន្តិតថូលសណ្ហសណ្ហតរសណ្ហតមសុត្តានំ ចតុបលតិបលទ្វិបលឯកបលសាដិកា អស្សុ, អាយាមេន ច វិត្ថារេន ច សមប្បមាណា; តត្ថ កិញ្ចាបិ តា សាដិកា ចតស្សោបិ អាយាមតោ ច វិត្ថារតោ ច សមប្បមាណា, នត្ថិ តាសំ បមាណតោ វិសេសោ, សុខសម្ផស្សសុខុមភាវមហគ្ឃភាវេហិ បន បុរិមាយ បុរិមាយ បច្ឆិមា បច្ឆិមា បណីតតរា ហោន្តិ, ឯវមេវ កិញ្ចាបិ ចតូសុបិ ឯតាសុ ឧបេក្ខា ចិត្តេកគ្គតាតិ ឯតានិ ទ្វេយេវ អង្គានិ ហោន្តិ, អថ ខោ ភាវនាវិសេសេន តេសំ អង្គានំ បណីតបណីតតរភាវេន សុបណីតតរា ហោន្តិ បច្ឆិមា បច្ឆិមា ឥធាតិ វេទិតព្វា។ ឯវំ អនុបុព្វេន បណីតបណីតា ចេតា –

អសុចិម្ហិ មណ្ឌបេ លគ្គោ, ឯកោ តំ និស្សិតោ បរោ;

អញ្ញោ ពហិ អនិស្សាយ, តំ តំ និស្សាយ ចាបរោ.

ឋិតោ ចតូហិ ឯតេហិ, បុរិសេហិ យថាក្កមំ;

សមានតាយ ញាតព្ពា, ចតស្សោបិ វិភាវិនា (វិសុទ្ធិ. ១.២៥១);

តត្រាយមត្ថយោជនា – អសុចិម្ហិ កិរ ទេសេ ឯកោ មណ្ឌបោ. អថេកោ បុរិសោ អាគន្ត្វា តំ អសុចិំ ជិគុច្ឆមានោ តំ មណ្ឌបំ ហត្ថេហិ អាលម្ពិត្វា តត្ថ លគ្គោ, លគ្គិតោ វិយ អដ្ឋាសិ. អថាបរោ អាគន្ត្វា តំ មណ្ឌបលគ្គំ បុរិសំ និស្សិតោ. អថញ្ញោ អាគន្ត្វា ចិន្តេសិ – 'យោ ឯស មណ្ឌបេ លគ្គោ, យោ ច តំ និស្សិតោ, ឧភោបេតេ ទុដ្ឋិតា; ធុវោ ច នេសំ មណ្ឌបបបាតេ បាតោ, ហន្ទាហំ ពហិយេវ តិដ្ឋាមី'តិ សោ តន្និស្សិតំ អនិស្សាយ ពហិយេវ អដ្ឋាសិ. អថាបរោ អាគន្ត្វា មណ្ឌបលគ្គស្ស តន្និស្សិតស្ស ច អខេមភាវំ ចិន្តេត្វា ពហិឋិតញ្ច 'សុដ្ឋិតោ'តិ មន្ត្វា តំ និស្សាយ អដ្ឋាសិ.

តត្ថ អសុចិម្ហិ ទេសេ មណ្ឌបោ វិយ កសិណុគ្ឃាដិមាកាសំ ទដ្ឋព្ពំ. អសុចិជិគុច្ឆាយ មណ្ឌបលគ្គោ បុរិសោ វិយ រូបនិមិត្តជិគុច្ឆាយ អាកាសារម្មណំ អាកាសានញ្ចាយតនំ. មណ្ឌបលគ្គំ បុរិសំ និស្សិតោ វិយ អាកាសារម្មណំ អាកាសានញ្ចាយតនំ អារព្ភ បវត្តំ វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ. តេសំ ទ្វិន្នម្បិ អខេមភាវំ ចិន្តេត្វា អនិស្សាយ តំ មណ្ឌបលគ្គំ, ពហិឋិតោ វិយ, អាកាសានញ្ចាយតនំ អារម្មណំ អកត្វា តទភាវារម្មណំ អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ. មណ្ឌបលគ្គស្ស តន្និស្សិតស្ស ច អខេមតំ ចិន្តេត្វា ពហិឋិតញ្ច 'សុដ្ឋិតោ'តិ មន្ត្វា តំ និស្សាយ ឋិតោ វិយ វិញ្ញាណាភាវសង្ខាតេ ពហិបទេសេ ឋិតំ អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ អារព្ភ បវត្តំ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ ទដ្ឋព្ពំ. ឯវំ បវត្តមានញ្ច –

អារម្មណំ ករោតេវ, អញ្ញាភាវេន តំ ឥទំ;

ទិដ្ឋទោសម្បិ រាជានំ, វុត្តិហេតុ យថា ជនោ (វិសុទ្ធិ. ១.២៥២);

ឥទានិ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ 'អាសន្នវិញ្ញាណញ្ចាយតនបច្ចត្ថិកា អយំ សមាបត្តី'តិ ឯវំ ទិដ្ឋទោសម្បិ តំ អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ អញ្ញស្ស អារម្មណស្ស អភាវា អារម្មណំ ករោតេវ. យថា កិំ? 'ទិដ្ឋទោសម្បិ រាជានំ វុត្តិហេតុ យថា ជនោ'. យថា ហិ អសំយតំ ផរុសកាយវចីមនោសមាចារំ កញ្ចិ សព្ពទិសម្បតិំ រាជានំ 'ផរុសសមាចារោ អយ'ន្តិ ឯវំ ទិដ្ឋទោសម្បិ អញ្ញត្ថ វុត្តិំ អលភមានោ ជនោ វុត្តិហេតុ និស្សាយ វត្តតិ, ឯវំ ទិដ្ឋទោសម្បិ តំ អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ អញ្ញំ អារម្មណំ អលភមានមិទំ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ អារម្មណំ ករោតេវ. ឯវំ កុរុមានញ្ច –

អារុម្មណតោ ឌឹឈតិសេយ្យហិំ, ឃថា តិសេយ្យហិតាំហុក៌;

បដ្ឋាតក្កុដ្ឋា អារុម្មណតោ, ឃថា បដ្ឋាតឃត្ថក៌ៈ

ឃថា ចា កិរិយារុម្មណតោ, អត្តតោតាឃេច ឌល្ហុក៌;

ឌ្ហុលុក្កតិ តឧឆឧចតំ, ឈាតឧយាលុក្ក ចត្តតីតិៈ (ចិរុក្ខិៈ ១ៈ១៨១);

អន្ទុបិចចទក្យុសលកថា តិដ្ឋិតាៈ

ទេក្ខុឃកក្យុសលចណ្ណតា

១៩៨ៈ ព្ហូនាតិ ឃទ្ធា សព្ហាតិបេតាតិ ទេក្ខុឃកក្យុសលិតិ ហីតាឌិតា បឧកឧឆត ចត្តត្តិ, តទ្ធា ទេតសំ តំ បឧកឆំ ឆឧស្ស្យតុំ បុត កតេឃ ឆឃុំ ក្យុសលិតិអាឌិ អារឌ្ឍិៈ តត្ថ ហីតត្តិ លិឃក៌ៈ តំ អាឃ្ញហតចឧសត ឧចឌិតព្ហាៈ ហីតុត្តឃាតំ ឃឧឡ្យកចំ ឃឆ្ពីុ្បៈ បឆាតកាចំ តីតំ បហីតំ, ដ្ឋត្តឃត្តិ អឧត្ថៈ តាតិបិ អាឃ្ញហតចឧសឧតច ឧចឌិតព្ហាតិៈ ឃស្ស ហិ អាឃ្ញហតក្ហូណោ លឧក្ខៈ ចា ហីតោ ឧហាតិ, ចីរិឃំ ចា, ចិត្តំ ចា, ចីឃំសា ចា, តំ ហីតំ តាឃៈ ឃស្ស ឧត ឆឃុំ ឃឆ្ពីុ្បា ឧចច បហីតា, ច តំ ឃឆ្ពីុ្បឧឡុច បហីតឡ្ហាៈ ឃំ បត កត្តុកាឃតាសដ្ឋាតំ លឧក្ខិ ស្ទុំ លឧក្ខិ ឧឌដ្ឋក៌ លឧក្ខិ បុព្ហាក្កុំ កត្ថា អាឃ្ញហិតំ, តំ លឧក្ខាឌិបតិឧតា អាកតត្តា លឧក្ខាឌិបឧតឃ្យុំ តាឃៈ ចីរិឃាឌិបឧតឃ្យាឌិស្សុបិ ៦ឧសច តឧឃាៈ

ព្ហឃស្មិ បត ឆាឧត ឆត្ថា តឃា កឧលតព្ហាៈ សព្ហាបឆំ ចិកឧត្តា ហិ ៦ឧកា តឧឃា, ហីតត្តិ ៦ឧកា, ឃឆ្ពីុ្បត្តិ ៦ឧកា, បហីតត្តិ ៦ឧកា, លឧក្ខាឌិបឧតឃ្យុត្តិ ៦ឧកាៈ ព្ហឧឃ តាច លឧក្ខាឌិបឧតឃ្យុ បដ្ឋា តឃាៈ ៦ចំ ចីរិឃាឌិបឧតឃ្យាឌិស្សុបីតិ ចត្តាឧទា បដ្ឋាកា ចីសតិ ឧហាត្តិៈ បុរិឧឃា ចា ៦ឧកា ស្វុក្ខិកតឧឃា, ហីតត្តិអាឌឧឃា តឧឃា, លឧក្ខាឌិបឧតឃ្យុត្តិអាឌឧឃា ចត្តាឧទា, លឧក្ខាឌិបឧតឃ្យុំ ហីតត្តិអាឌឧឃា ក្ខាឌសាតិ ៦ចឃ្យុំ ចីសតិ តឃា ឧហាត្តិៈ

ព្ហឧឃ ចីសតិ ឃហាតឃា កត្ថ ចិកត្តាតិ? ឃហាបកឧណោ (បដ្ឋាៈ ១ៈ១៖ៈ១) ហីតត្តិកោ ចិកត្តាៈ ព្ហឃស្មិ បត ឆាឧត ហីតត្តិកាឧតា ឃឆ្ពីុ្បទាសិ កឧហត្ថា ហីតឃឆ្ពីុ្បបហីតចឧសត តឧឃា ឧកាដ្ឋាសា កាតព្ហាៈ តឧតាបិ ឃឆ្ពីុ្បទាសិ ឆឧបត្ថា ហីតបហីឧត កឧហត្ថា តច តច ឧកាដ្ឋាសា កាតព្ហាៈ ហីតស្មិឧឃច ហិ ហីតំ អត្ថិ ឃឆ្ពីុ្បំ អត្ថិ បហីតំ អត្ថិៈ បហីតស្មិឃ្យុំ ហីតំ អត្ថិ ឃឆ្ពីុ្បំ អត្ថិ បហីតំ អត្ថិៈ តថា ហីតហីតស្មិ ហីតំ, ហីតហីតស្មិ ឃឆ្ពីុ្បំ, ហីតហីតស្មិ បហីតំៈ ហីតឃឆ្ពីុ្បស្មិ ហីតំ, ហីតឃឆ្ពីុ្បស្មិ ឃឆ្ពីុ្បំ, ហីតឃឆ្ពីុ្បស្មិ បហីតំៈ ហីតបហីតស្មិ ហីតំ, ហីតបហីតស្មិ ឃឆ្ពីុ្បំ, ហីតបហីតស្មិ បហីតត្តិ អឃឧឃឧកា តចឧកាៈ បហីតហីតស្មិឃ្យុំ ហីតំ តាឃ អត្ថិ, បហីតហីតស្មិ ឃឆ្ពីុ្បំ, បហីតហីតស្មិ បហីតំៈ តថា

បណីតមជ្ឈិមស្សបិ ហីនំ, បណីតមជ្ឈិមស្សបិ មជ្ឈិមំ, បណីតមជ្ឈិមស្សបិ បណីតំ។ បណីតបណីតស្សបិ ហីនំ, បណីតបណីតស្សបិ មជ្ឈិមំ, បណីតបណីតស្សបិ បណីតន្តិ។ អយំ ទុតិយោ នវកោតិ ទ្វេ នវកា អដ្ឋារស។ ឥមានិ អដ្ឋារស កម្មទ្វារានិ នាម។ ឥមេហិ បភាវិតត្តា, ឥមេសំ វសេន, អដ្ឋារស ខត្តិយា, អដ្ឋារស ព្រាហ្មណា, អដ្ឋារស វេស្សា, អដ្ឋារស សុទ្ទា, អដ្ឋចត្តាលីស គោត្តចរណានិ វេទិតព្វានិ។

ឥមេសុ ច បន តេភូមកេសុ កុសលេសុ កាមាវចរកុសលំ តិហេតុកម្បិ ទុហេតុកម្បិ ហោតិ ញាណសម្បយុត្តវិប្បយុត្តវសេន។ រូបាវចរារូបាវចរំ បន តិហេតុកមេវ ញាណសម្បយុត្តមេវ។ កាមាវចរម្បេត្ថ អធិបតិនា សហាបិ ឧប្បជ្ជតិ វិនាបិ។ រូបាវចរារូបាវចរំ អធិបតិសម្បយុត្តមេវ ហោតិ។ កាមាវចរកុសលេ ចេត្ថ អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតីតិ ទ្វេបិ អធិបតយោ លព្ភន្តិ។ រូបាវចរារូបាវចរេសុ អារម្មណាធិបតិ ន លព្ភតិ, សហជាតាធិបតិយេវ លព្ភតិ។ តត្ថ ចិត្តស្ស ចិត្តាធិបតេយ្យភាវោ សម្បយុត្តធម្មានំ វសេន វុត្តោ។ ទ្វិន្នំ បន ចិត្តានំ ឯកតោ អភាវេន សម្បយុត្តចិត្តស្ស ចិត្តាធិបតិ នាម នត្ថិ។ តថា ឆន្ទាទីនំ ឆន្ទាធិបតិអាទយោ។ កេចិ បន ‘សចេ ចិត្តវតោ កុសលំ ហោតិ, មយ្ហំ ភវិស្សតីតិ ឯវំ យំ ចិត្តំ ធុរំ កត្វា ជេដ្ឋកំ កត្វា អបរំ កុសលចិត្តំ អាយូហិតំ, តស្ស តំ បុរិមចិត្តំ ចិត្តាធិបតិ នាម ហោតិ, តតោ អាគតត្តា ឥទំ ចិត្តាធិបតេយ្យំ នាមា’តិ ឯវំ អាគមនវសេនាបិ អធិបតិំ នាម ឥច្ឆន្តិ។ អយំ បន នយោ នេវ បាឡិយំ ន អដ្ឋកថាយំ ទិស្សតិ។ តស្មា វុត្តនយេនេវ អធិបតិភាវោ វេទិតព្វោ។ ឥមេសុ ច ឯកូនវីសតិយា មហានយេសុ បុរិមេ សុទ្ធិកនយេ វុត្តបរិមាណានេវ ចិត្តានិ ច នវកា ច បាឋវារា ច ហោន្តិ។ តស្មា ញាណសម្បយុត្តេសុ វុត្តបរិមាណតោ វីសតិគុណោ ចិត្តនវកវារភេទោ វេទិតព្វោ, ចតូសុ ញាណវិប្បយុត្តេសុ សោឡសគុណោតិ, អយំ តេភូមកកុសលេ បកិណ្ណកកថា នាមាតិ។

តេភូមកកុសលំ។

លោកុត្តរកុសលវណ្ណនា

២៧៧. ឯវំ ភវត្តយសម្បត្តិនិព្វត្តកំ កុសលំ ទស្សេត្វា ឥទានិ សព្ពភវសមតិក្កមនាយ លោកុត្តរកុសលំ ទស្សេតុំ បុន កតមេ ធម្មា កុសលាតិអាទិ អារទ្ធំ។ តត្ថ លោកុត្តរន្តិ កេនដ្ឋេន លោកុត្តរំ? លោកំ តរតីតិ, លោកុត្តរំ លោកំ ឧត្តរតីតិ លោកុត្តរំ; លោកំ សមតិក្កម្ម អភិភុយ្យ តិដ្ឋតីតិ លោកុត្តរំ (បដិ. ម. ១.៣១)។ ឈានំ ភាវេតីតិ ឯកចិត្តក្ខណិកំ អប្បនាឈានំ ភាវេតិ ជនេតិ វឌ្ឍេតិ។

លោកតោ និយ្យាតិ វដ្ដតោ និយ្យាតីតិ និយ្យានិកំ។ និយ្យាតិ វា ឯតេនាតិ និយ្យានិកំ។ តំសមង្គី ហិ បុគ្គលោ ទុក្ខំ បរិជានន្តោ និយ្យាតិ, សមុទយំ បជហន្តោ និយ្យាតិ, និរោធំ សច្ឆិករោន្តោ និយ្យាតិ, មគ្គំ ភាវេន្តោ និយ្យាតិ។ យថា ច បន តេភូមកកុសលំ វដ្ដស្មិំ ចុតិបដិសន្ធិយោ អាចិនាតីតិ អាចយគាមី នាម ហោតិ, ន តថា ឥទំ។ ឥទំ បន យថា ឯកស្មិំ បុរិសេ អដ្ឋារសហត្ថំ បាការំ ចិនន្តេ អបរោ មហាមុគ្គរំ គហេត្វា តេន ចិតចិតដ្ឋានំ អបចិនន្តោ វិទ្ធំសេន្តោ ឯវ គច្ឆេយ្យ, ឯវមេវ តេភូមកកុសលេន ចិតា ចុតិបដិសន្ធិយោ បច្ចយវេកល្លករណេន អបចិនន្តំ វិទ្ធំសេន្តំ គច្ឆតីតិ អបចយគាមិ។

ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨣᨲᩣᨶᩴ ᨷᩉᩣᨶᩣᨿᩣᨲᩥ, ᩑᨲ᩠ᨳ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩮᩣ ᩑᩅ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨣᨲᩣᨶᩥ, ᨣᩪᨳᨣᨲᩴ ᨾᩩᨲ᩠ᨲᨣᨲᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᨶᩥ (ᩋ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪉᪨᪁᪁) ᩅᩥᨿ᪨ ᨴ᩠ᩅᩣᩈᨭ᩠ᨮᩥᨿᩣ ᩅᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩦᨶᩴ ᩋᨶ᩠ᨲᩮᩣᨣᨵᨲ᩠ᨲᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩦᩈᩩ ᨣᨲᩣᨶᩦᨲᩥᨷᩥ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨣᨲᩣᨶᩥ᪨ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩣ ᩅᩣ ᨣᨲᩴ ᩑᨲᩮᩈᨶ᩠ᨲᩥᨷᩥ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨣᨲᩣᨶᩥ᪨ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩈᨴᩥᩈᨣᨾᨶᩣᨶᩥ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩈᨴᩥᩈᨷ᩠ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩣᨶᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨠᩣᨶᩥ ᨷᨶ ᨲᩣᨶᩦᨲᩥ? ᩈᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᩈᨠ᩠ᨠᩣᨿᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩅᩥᨧᩥᨠᩥᨧ᩠ᨨᩣᩈᩦᩃᨻ᩠ᨻᨲᨷᩁᩣᨾᩣᩈᩋᨷᩣᨿᨣᨾᨶᩦᨿᩁᩣᨣᨴᩮᩣᩈᨾᩮᩣᩉᩣᨠᩩᩈᩃᩣᨶᩥ᪨ ᨲᩣᨶᩥ ᩉᩥ ᨿᩣᩅ ᨷᨮᨾᨾᨣ᩠ᨣᨽᩣᩅᨶᩣ ᨲᩣᩅ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥᩈᨻ᩠ᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩈᨴᩥᩈᨣᨾᨶᩣᨶᩦᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩍᨲᩥ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩮᩣ ᨧ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨣᨲᩣᨶᩥ ᨧ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨣᨲᩣᨶᩥ᪨ ᨲᩮᩈᩴ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨣᨲᩣᨶᩴ᪨ ᨷᩉᩣᨶᩣᨿᩣᨲᩥ ᩈᨾᩩᨧ᩠ᨨᩮᨴᩅᩈᩮᨶ ᨷᨩᩉᨶᨲ᩠ᨳᩣᨿ᪨ ᨷᨮᨾᩣᨿᩣᨲᩥ ᨣᨱᨶᩅᩈᩮᨶᨷᩥ ᨷᨮᨾᩩᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᩅᩈᩮᨶᨷᩥ ᨷᨮᨾᩣᨿ᪨ ᨽᩪᨾᩥᨿᩣᨲᩥ “ᩋᨶᨶ᩠ᨲᩁᩉᩥᨲᩣᨿ ᨽᩪᨾᩥᨿᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᨷᩣᩁᩣ᪨ ᪁᪅; ᨾ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪁᪨᪁᪉᪆) ᨲᩣᩅ ᩋᨿᩴ ᨾᩉᩣᨷᨳᩅᩦ ᨽᩪᨾᩦᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ “ᩈᩩᨡᨽᩪᨾᩥᨿᩴ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᩮ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᨵ᪨ ᩈ᪨ ᪉᪈᪈) ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩩᨷ᩠ᨷᩣᨴᩮᩣ᪨ ᩍᨵ ᨷᨶ ᩈᩣᨾᨬ᩠ᨬᨹᩃᩴ ᩋᨵᩥᨷ᩠ᨷᩮᨲᩴ᪨ ᨲᨬ᩠ᩉᩥ ᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨶᩥᩔᨿᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᨲᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᨽᩪᨾᩥ᪨ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩅᩣ ᩈᨾᩣᨶᩮᨷᩥ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᨽᩣᩅᩮ ᩈᨿᨾ᩠ᨷᩥ ᨽᩅᨲᩥ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᨶ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᩅᩥᨿ ᩋᨷᩣᨲᩩᨽᩣᩅᩴ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣᨷᩥ ᨽᩪᨾᩦᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ; ᨲᩔᩣ ᨷᨮᨾᩣᨿ ᨽᩪᨾᩥᨿᩣ᪨ ᨷᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣᨲᩥ ᩈᩮᩣᨲᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᨹᩃᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩔ ᨷᨮᨾᩔ ᩈᩣᨾᨬ᩠ᨬᨹᩃᩔ ᨷᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨳᩣᨿ ᨷᨭᩥᩃᩣᨽᨲ᩠ᨳᩣᨿᩣᨲᩥ ᩑᩅᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᩅᩥᩅᩥᨧ᩠ᨧᩣᨲᩥ ᩈᨾᩩᨧ᩠ᨨᩮᨴᩅᩥᩅᩮᨠᩅᩈᩮᨶ ᩅᩥᩅᩥᨧ᩠ᨧᩥᨲ᩠ᩅᩣ, ᩅᩥᨶᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ᪨

ᩍᨴᩣᨶᩥ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩣᨷᩥ ᩃᩮᩣᨠᩥᨿᨩ᩠ᨫᩣᨶᨾ᩠ᨷᩥ ᨶ ᩅᩥᨶᩣ ᨷᨭᩥᨷᨴᩣᨿ ᩍᨩ᩠ᨫᨲᩥ, ᩑᩅᩴ ᩈᨶ᩠ᨲᩮᨷᩥ ᩍᨵ ᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᨠᨶᨿᩴ ᨷᩉᩣᨿ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᨩ᩠ᨫᩣᨶᩴ ᨷᨭᩥᨷᨴᩣᨿ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᨾᩮᩅ ᨣᩁᩩᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩮᩈᩮᨲᩩᨠᩣᨾᨲᩣᨿ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨷᨭᩥᨷᨴᩴ ᨴᨶ᩠ᨵᩣᨽᩥᨬ᩠ᨬᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᩮᩣ ᩋᩣᨴᩥᨲᩮᩣᩅ ᨠᩥᩃᩮᩈᩮ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨽᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩮᨶ ᩈᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩮᨶ ᩈᨷ᩠ᨷᨿᩮᩣᨣᩮᨶ ᨠᩥᩃᨾᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨽᩮᨲᩥ ᨲᩔ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣ ᨷᨭᩥᨷᨴᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ; ᨿᩮᩣ ᨷᨶ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨽᩥᨲ ᨠᩥᩃᩮᩈᩮᩣ ᩅᩥᨷᩔᨶᩣᨷᩁᩥᩅᩣᩈᩴ ᩅᩈᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨧᩥᩁᩮᨶ ᨾᨣ᩠ᨣᨷᩣᨲᩩᨽᩣᩅᩴ ᨷᩣᨷᩩᨱᩣᨲᩥ ᨲᩔ ᨴᨶ᩠ᨵᩣᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩍᨲᩥ ᨿᩮᩣ ᨠᩮᩣᨧᩥ ᩅᩣᩁᩮᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨷᨭᩥᨷᨴᨴᨶ᩠ᨵᩣᨽᩥᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᨠᨲᩮᩣ᪨

ᨠᨲᨾᩴ ᨷᨶ ᩅᩣᩁᩴ ᩁᩮᩣᨧᩮᩈᩩᨶ᩠ᨲᩥ? ᨿᨲ᩠ᨳ ᩈᨠᩥᩴ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨽᩥᨲᩣ ᨠᩥᩃᩮᩈᩣ ᩈᨾᩩᨴᩣᨧᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩩᨲᩥᨿᨾ᩠ᨷᩥ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨽᩥᨲᩣ ᨷᩩᨶ ᩈᨾᩩᨴᩣᨧᩁᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᨲᩥᨿᩴ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨽᩥᨲᩮ ᨷᨶ ᨲᨳᩣᩅᩥᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨽᩥᨲᩮᩅ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᩈᨾᩩᨣ᩠ᨥᩣᨲᩴ ᨷᩣᨷᩮᨲᩥ, ᩍᨾᩴ ᩅᩣᩁᩴ ᩁᩮᩣᨧᩮᩈᩩᩴ᪨ ᩍᨾᩔ ᩅᩣᩁᩔ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣᨷᨭᩥᨷᨴᩣ ᨴᨶ᩠ᨵᩣᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᨲᩥ ᨶᩣᨾᩴ ᨠᨲᩴ᪨ ᩑᨲ᩠ᨲᨠᩮᨶ ᨷᨶ ᨶ ᨷᩣᨠᨭᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩑᩅᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᩋᩣᨴᩥᨲᩮᩣ ᨷᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᩅᩥᨽᩣᩅᨶᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ – ᨿᩮᩣ ᩉᩥ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᨾᩉᩣᨽᩪᨲᩣᨶᩥ ᨷᩁᩥᨣ᩠ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩏᨷᩣᨴᩣᩁᩪᨷᩴ ᨷᩁᩥᨣ᩠ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩥ, ᩋᩁᩪᨷᩴ ᨷᩁᩥᨣ᩠ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩥ, ‘ᩁᩪᨷᩣᩁᩪᨷᩴ’ ᨷᨶ ᨷᩁᩥᨣ᩠ᨣᨱ᩠ᩉᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩮᨶ ᨠᩈᩥᩁᩮᨶ ᨠᩥᩃᨾᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨷᩁᩥᨣ᩠ᨣᩉᩮᨲᩩᩴ ᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣᨲᩥ, ᨲᩔ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣ ᨷᨭᩥᨷᨴᩣ ᨶᩣᨾ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨷᩁᩥᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᩁᩪᨷᩣᩁᩪᨷᩔ ᨷᨶ ᩅᩥᨷᩔᨶᩣᨷᩁᩥᩅᩣᩈᩮ ᨾᨣ᩠ᨣᨷᩣᨲᩩᨽᩣᩅᨴᨶ᩠ᨵᨲᩣᨿ ᨴᨶ᩠ᨵᩣᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣ ᨶᩣᨾ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨

ᨿᩮᩣᨷᩥ ᩁᩪᨷᩣᩁᩪᨷᩴ ᨷᩁᩥᨣ᩠ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ‘ᨶᩣᨾᩁᩪᨷᩴ’ ᩅᩅᨲ᩠ᨳᨷᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩮᨶ ᨠᩈᩥᩁᩮᨶ ᨠᩥᩃᨾᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩅᨲ᩠ᨳᨷᩮᨲᩥ, ᩅᩅᨲ᩠ᨳᩣᨷᩥᨲᩮ ᨧ ᨶᩣᨾᩁᩪᨷᩮ ᩅᩥᨷᩔᨶᩣᨷᩁᩥᩅᩣᩈᩴ ᩅᩈᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨧᩥᩁᩮᨶ ᨾᨣ᩠ᨣᩴ ᩏᨷ᩠ᨷᩣᨴᩮᨲᩩᩴ ᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣᨲᩥ, ᨲᩔᩣᨷᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣ ᨷᨭᩥᨷᨴᩣ ᨴᨶ᩠ᨵᩣᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣ ᨶᩣᨾ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨

ᩋᨷᩁᩮᩣ ᨶᩣᨾᩁᩪᨷᨾ᩠ᨷᩥ ᩅᩅᨲ᩠ᨳᨷᩮᨲ᩠ᩅᩣ ‘ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮ’ ᨷᩁᩥᨣ᩠ᨣᨱ᩠ᩉᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩮᨶ ᨠᩈᩥᩁᩮᨶ ᨠᩥᩃᨾᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨷᩁᩥᨣ᩠ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩥ, ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮ ᨧ ᨷᩁᩥᨣ᩠ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ

ចិបស្សតាបរិចាយំ ចសេន្តោ ចិរេត យក្កិ ក្ខប្បារេតិ, ឲចយ្យិ ទ្យល្លា បដិបតា ឥន្ត្ឋាកិញ្ញា តាយ ហោតិ៉

អបរេរា បច្ចុយេបិ បរិក្កហេត្វា ‘លក្ខណាតិ’ បដិចិជ្ជិត្វា ទ្យេល្លត ពលិរេត ពិលយេន្តោ បដិចិជ្ជតិ, បដិចិន្ឋលក្ខណោ ច ចិបស្សតាបរិចាយំ ចសេន្តោ ចិរេត យក្កិ ក្ខប្បារេតិ, ឲចយ្យិ ទ្យល្លា បដិបតា ឥន្ត្ឋាកិញ្ញា តាយ ហោតិ៉

អបរេរា លក្ខណាតិបិ បដិចិជ្ជិត្វា ចិបស្សតាឆារោណ ពិរេល្ល ឃុរេ បសេត្ត ចហេត្តក្ខប្បត្តិ ‘ចិបស្សតាតិពត្តិ’ បរិឃាឌិយយារេតា ទ្យេល្លត ពលិរេត ពិលយេន្តោ បរិឃាឌិយតិ, តិពត្តិត្វា បរិឃាឌិយិត្វា ចិបស្សតាបរិចាយំ ចសេន្តោ ចិរេត យក្កិ ក្ខប្បារេតិ, ឲចយ្យិ ទ្យល្លា បដិបតា ឥន្ត្ឋាកិញ្ញា តាយ ហោតិ៉ ត្ថយំ ចារំ រោរេចឃុំ៉ ត្ថយស្ស ចារស្ស ឲតំ តាយំ ពតំ៉ ត្ថយិតាច ក្ខបិរេយត បររេតា ពិរេស្សា បដិបតា រេចឌិតត្ថា៉

ចរេស្សា ហោតីតិអាឌីសុ អតញ្ញាតញ្ញាស្សាមីតិន្ទ្រិយំ, សយ្ញាចាចា, សយ្ញាពយ្ញេន្តោ, សយ្ញាអាឌីរេចាតិ ចត្តារិ បតាតិ អឌិពាតិ៉ តិរេទ្ទសចារេរ ច ចិតក្កាឌិតិរេទ្ទសេសុ ‘យក្កក្ក’ត្តិអាឌីតិ បតាតិ អឌិពាតិ៉ រេសំ សត្ថា ហេដ្ឋា ទុត្តសឌិសយេច៉ ក្ខុយត្តរេចរេសត បត លេកោ្យត្តរេតាច ត្ថឆ ចិរេសរេសា៉

តត្ថ អតញ្ញាតញ្ញាស្សាមីតិន្ទ្រិយត្តិ ‘អតយតរេក្កេ សំសារេចរេដ្ឋ អតញ្ញាតំ អយតំ បឌំ ចត្យុសច្ចឆយ្ញេយច ចា ឌាតិស្សាមី’តិ បដិបត្តស្ស ត្ថយិតា បុញ្ញារេការេពត ក្ខប្បត្តិ ត្ថាន្ទ្រិយំ៉ លក្ខណាឌីតិ បតស្ស ហេដ្ឋា បញ្ញិន្ទ្រិយេ ទុត្តតេយរេតច រេចឌិតត្ថាតិ៉

សុត្ឋរា បសត្វា ចា ចាចា សយ្ញាចាចា៉ ចឌីទុច្ចរិតសយ្ញុឈ្ឈដិពាឃ ពិន្ធាចាចាចិរតិឃា ឲតំ អឌិចចត៉ សា បរិក្កហលក្ខណា ចិរយណរសា ពិន្ធាចាចប្បហាតបច្ចុបដ្ឋាតា៉ សុត្ឋរេរា បសត្វា ចា ពយ្ញេន្តោ សយ្ញាពយ្ញេន្តោ៉ ពិន្ធាពយ្ញត្តសយុឆ្ឆឌិពាឃ បណាតិបាតាឌិចិរតិឃា ឲតំ តាយំ៉ រេសា សមុដ្ឋាតលក្ខណោ ចិរយណរេសា ពិន្ធាពយ្ញត្តប្បហាតបច្ចុបដ្ឋារេតា៉ សុត្ឋរេរា បសត្វា ចា អាឌីរេចា សយ្ញាអាឌីរេចា៉ ពិន្ធាឌីចចិរតិឃា ឲតំ អឌិចចត៉ រេសា រេចាតាតលក្ខណោ ឆាឃាឌីចប្បចត្តិរេសា ពិន្ធាឌីចប្បហាតបច្ចុបដ្ឋារេតា៉

អបិច ហេដ្ឋា ចិរតិត្តយេ ទុត្តចរេសតរេបត្វ លក្ខណាឌីតិ រេចឌិតត្ថាតិ៉ ត្ថតិ ត្ថរេយសំ ពិល្លំ ឆយ្ញាតំ ចរេសត ហេដ្ឋា ទុត្តំ យក្កបច្ចាពំ ត្ថឆ យក្កដ្ឋពំ រេចឌិតត្ថំ៉ រេឃចាបតរេពសុ ច ត្ថរេយសំ អភារេចា៉ តឆា ពទ្យណាយុឌិតាត៉ ត្ថរេយ ហិ តរេឃា ឆយ្ញា ត្ថឆ បិញ្ញត្ថយំ អាពតត្តាច រេឃចាបតរេពសុ ត ពហិតា៉ ពទ្យណាយុឌិតា បត សត្តារេយ្ញណា, ត្ថរេយ ឆយ្ញា តិត្ថាភារេយ្ញណាតិ តារេបត្វ ត ពហិតា៉ អឃំ តាច ក្ខរេទ្ទសចារេរ ចិរេសសរេត្វា៉

១ប័ ១៉ តិរេទ្ទសចារេរ បត យក្កដ្ឋិ យក្កបរិឃាបត្តិ ឲត្វ តាច យក្កស្ស អដ្ឋតិ យក្កដ្ឋិ; យក្ករេពាដ្ឋារេសាតិ អរេត្វ៉ ឃឆា បត អររេញ្ញា បរិឃាបត្តំ អររេញ្ញាបរិឃាបត្តំ តាយ ហោតិ, ឲចំ យរេក្ក បរិឃាបត្តិ យក្កបរិឃាបត្តំ៉ យក្កសត្តិស្សិតត្តិ អរេត្វ៉

᪒᪓᪕᪨ ᨸᩦᨲᩥᩈᨾ᩠ᨻᩮᩤᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᩮᩤᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨸᩦᨲᩥ ᩑᩅ ᩈᨾ᩠ᨻᩮᩤᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᩮᩤᨲᩥ ᨸᩦᨲᩥᩈᨾ᩠ᨻᩮᩤᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᩮᩤ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨻᩮᩤᨵᩥᨿᩣ ᨻᩮᩤᨵᩥᩔ ᩅᩣ ᩋᨦ᩠ᨣᩣᨲᩥ ᨻᩮᩤᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᩣ᪨ ᨠᩥᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ – ᨿᩣ ᩋᨿᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩈᩣᨾᨣ᩠ᨣᩦ ᨿᩣᨿ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᨾᨣ᩠ᨣᨠ᩠ᨡᨱᩮ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩣᨿ ᩃᩦᨶᩩᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨿᩪᩉᨶᨠᩣᨾᩈᩩᨡᩃ᩠ᩃᩥᨠᨲ᩠ᨲᨠᩥᩃᨾᨳᩣᨶᩩᨿᩮᩣᨣᩩᨧ᩠ᨨᩮᨴᩈᩔᨲᩣᨽᩥᨶᩥᩅᩮᩈᩣᨴᩦᨶᩴ ᩋᨶᩮᨠᩮᩈᩴ ᩏᨸᨴ᩠ᨴᩅᩣᨶᩴ ᨸᨭᩥᨸᨠ᩠ᨡᨽᩪᨲᩣᨿ ᩈᨲᩥᨵᨾ᩠ᨾᩅᩥᨧᨿᩅᩦᩁᩥᨿᨸᩦᨲᩥᨸᩔᨴ᩠ᨵᩥᩈᨾᩣᨵᩩᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩣᨿ ᨵᨾ᩠ᨾᩈᩣᨾᨣ᩠ᨣᩥᨿᩣ ᩋᩁᩥᨿᩈᩣᩅᨠᩮᩣ ᨻᩩᨩ᩠ᨫᨲᩦᨲᩥ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨻᩮᩤᨵᩦᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᨻᩩᨩ᩠ᨫᨲᩦᨲᩥ ᨠᩥᩃᩮᩈᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᨶᩥᨴ᩠ᨴᩣᨿ ᩏᨭ᩠ᨮᩉᨲᩥ, ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᩅᩣ ᩋᩁᩥᨿᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩥ ᨸᨭᩥᩅᩥᨩ᩠ᨫᨲᩥ, ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᨾᩮᩅ ᩅᩣ ᩈᨧ᩠ᨨᩥᨠᩁᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᩔᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩈᩣᨾᨣ᩠ᨣᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩣᨿ ᨻᩮᩤᨵᩥᨿᩣ ᩋᨦ᩠ᨣᩣᨲᩥᨸᩥ ᨻᩮᩤᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᩣ, ᨫᩣᨶᨦ᩠ᨣᨾᨣ᩠ᨣᨦ᩠ᨣᩣᨴᩦᨶᩥ ᩅᩥᨿ᪨ ᨿᩮᩣᨸᩮᩈ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᨠᩣᩁᩣᨿ ᩑᨲᩣᨿ ᨵᨾ᩠ᨾᩈᩣᨾᨣ᩠ᨣᩥᨿᩣ ᨻᩩᨩ᩠ᨫᨲᩦᨲᩥ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩁᩥᨿᩈᩣᩅᨠᩮᩣ ᨻᩮᩤᨵᩦᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ, ᨲᩔ ᨻᩮᩤᨵᩥᩔ ᩋᨦ᩠ᨣᩣᨲᩥᨸᩥ ᨻᩮᩤᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᩣ; ᩈᩮᨶᨦ᩠ᨣᩁᨳᨦ᩠ᨣᩣᨴᨿᩮᩣ ᩅᩥᨿ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉᩩ ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨧᩁᩥᨿᩣ – “ᨻᩩᨩ᩠ᨫᨶᨠᩔ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩔ ᩋᨦ᩠ᨣᩣᨲᩥ ᩅᩣ ᨻᩮᩤᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᩣ”ᨲᩥ (ᩅᩥᨽ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮ᪨ ᪔᪖᪖; ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮ᪨ ᪒᪨᪕᪨᪑᪓᪒)᪨

ᩋᨸᩥᨧ “ᨻᩮᩤᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᩣᨲᩥ ᨠᩮᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨻᩮᩤᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᩣ? ᨻᩮᩤᨵᩣᨿ ᩈᩴᩅᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨻᩮᩤᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᩣ, ᨻᩩᨩ᩠ᨫᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨻᩮᩤᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᩣ, ᩋᨶᩩᨻᩩᨩ᩠ᨫᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨻᩮᩤᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᩣ, ᨸᨭᩥᨻᩩᨩ᩠ᨫᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨻᩮᩤᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᩣ, ᩈᨾ᩠ᨻᩩᨩ᩠ᨫᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨻᩮᩤᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᩣ”ᨲᩥ (ᨸᨭᩥ᪨ ᨾ᪨ ᪒᪨᪑᪗) ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᨸᨭᩥᩈᨾ᩠ᨽᩥᨴᩣᨶᨿᩮᨶᩣᨸᩥ ᨻᩮᩤᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩤ᪨ ᨸᩈᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩈᩩᨶ᩠ᨴᩁᩮᩣ ᩅᩣ ᨻᩮᩤᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᩮᩤᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨻᩮᩤᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᩮᩤ᪨ ᩑᩅᩴ ᨸᩦᨲᩥ ᩑᩅ ᩈᨾ᩠ᨻᩮᩤᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᩮᩤ ᨸᩦᨲᩥᩈᨾ᩠ᨻᩮᩤᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᩮᩤᨲᩥ᪨ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᨠᨣ᩠ᨣᨲᩣᨴᩦᩈᩩᨸᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩤ᪨

᪒᪗᪖᪨ ᨲᩮᩈᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨿᩮ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᨾᨿᩮ ᨸᨭᩥᩅᩮᨵᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩥ ᨧᨲᩩᩈᨧ᩠ᨧᨵᨾ᩠ᨾᩣ, ᨲᩮᩈᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ᪨ ᩋᨶᨬ᩠ᨬᩣᨲᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩣᨸᩥ ᨸᨮᨾᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᨲᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨬᩣᨲᩣ ᨶᩣᨾ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᨿᨳᩣ ᨸᨶ ᨸᨠᨲᩥᨿᩣ ᩋᨶᩣᨣᨲᨸᩩᨻ᩠ᨻᩴ ᩅᩥᩉᩣᩁᩴ ᩋᩣᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᩉᩣᩁᨾᨩ᩠ᨫᩮ ᨮᩥᨲᩮᩣᨸᩥ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩣ ᨸᨠᨲᩥᨿᩣ ᩋᨶᩣᨣᨲᨽᩣᩅᩴ ᩏᨸᩣᨴᩣᨿ ‘ᩋᨶᩣᨣᨲᨸᩩᨻ᩠ᨻᩴ ᨮᩣᨶᩴ ᩋᩣᨣᨲᩮᩣᨾ᩠ᩉᩦ’ᨲᩥ ᨽᨱᨲᩥ, ᨿᨳᩣ ᨧ ᨸᨠᨲᩥᨿᩣ ᩋᨸᩥᩊᨶ᩠ᨵᨸᩩᨻ᩠ᨻᩴ ᨾᩣᩃᩴ ᨸᩥᩊᨶ᩠ᨵᩥᨲ᩠ᩅᩣ, ᩋᨶᩥᩅᨲ᩠ᨳᨸᩩᨻ᩠ᨻᩴ ᩅᨲ᩠ᨳᩴ ᨶᩥᩅᩣᩈᩮᨲ᩠ᩅᩣ, ᩋᨽᩩᨲ᩠ᨲᨸᩩᨻ᩠ᨻᩴ ᨽᩮᩣᨩᨶᩴ ᨽᩩᨬ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ, ᨸᨠᨲᩥᨿᩣ ᩋᨽᩩᨲ᩠ᨲᨽᩣᩅᩴ ᩏᨸᩣᨴᩣᨿ ᩋᨽᩩᨲ᩠ᨲᨸᩩᨻ᩠ᨻᩴ ᨽᩮᩣᨩᨶᩴ ᨽᩩᨬ᩠ᨩᩣᨾ᩠ᩉᩦᨲᩥ ᨽᨱᨲᩥ, ᩑᩅᨾᩥᨵᩣᨸᩥ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨸᨠᨲᩥᨿᩣ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᨶ ᩍᨾᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨶ ᨬᩣᨲᨸᩩᨻ᩠ᨻᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩋᨶᨬ᩠ᨬᩣᨲᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩋᨴᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴᨸᩥ ᩑᩈᩮᩅ ᨶᨿᩮᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᨴᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩍᨲᩮᩣ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨧᨠ᩠ᨡᩩᨶᩣ ᩋᨴᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ᪨ ᩋᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨵᩥᨣᨾᨶᩅᩈᩮᨶ ᩋᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ᪨ ᩋᩅᩥᨴᩥᨲᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨬᩣᨱᩮᨶ ᩋᨸᩣᨠᨭᨠᨲᩣᨶᩴ᪨ ᩋᩈᨧ᩠ᨨᩥᨠᨲᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨸᨧ᩠ᨧᨠ᩠ᨡᨠᨲᩣᨶᩴ᪨ ᩈᨧ᩠ᨨᩥᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨿᩣᨲᩥ ᨸᨧ᩠ᨧᨠ᩠ᨡᨠᩁᨱᨲ᩠ᨳᩴ᪨ ᨿᨳᩣ ᨧ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᨸᨴᩮᨶ, ᩑᩅᩴ ᩈᩮᩈᩮᩉᩥᨸᩥ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᩋᨶᨬ᩠ᨬᩣᨲᩣᨶᩴ ᨬᩣᨱᩣᨿ, ᩋᨴᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨴᩔᨶᩣᨿ, ᩋᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ, ᩋᩅᩥᨴᩥᨲᩣᨶᩴ ᩅᩮᨴᨶᩣᨿᩣᨲᩥ ᨿᩮᩣᨩᨶᩣ ᨠᩣᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨

᪒᪗᪗᪨ ᨧᨲᩪᩉᩥ ᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᨲᩮᩉᩦᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᩅᩥᨲᩥ ᩅᩥᩅᩥᨩ᩠ᨩᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᨲᩥᨱ᩠ᨱᩴ ᩅᩮᩁᩣᩈᩣᨶᩴ ᨿᩮᨶ ᨠᩮᨶᨧᩥ ᨮᩣᨶᩮ ᩅᨴᩥᨲᩣᨶᩦᨲᩥ ᨮᩩᨴ᩠ᨵᩥᨲᩣᨶᩥ᪨ ᩅᩥᨲᩮᩣ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᨲᩣᨶᩥ ᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᨲᩣᨶᩥ, ᩅᩥᨶᨿᩣ ᩅᩣ ᨶᩥᨸ᩠ᨹᩣᨴᩥᨲᩣᨶᩥ ᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᨲᩣᨶᩥ ᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᨲᩣᨶᩥ᪨ ᨲᩮᩉᩥ ᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᨲᩮᩉᩥ᪨ ᩋᩣᨴᨠᩣ ᩁᨿᨲᩦᨲᩥ ᩋᩣᨴᨲᩥ᪨ ᩅᩥᨲᩣ ᨲᩮᩉᩥ ᩁᨿᨲᩦᨲᩥ ᩅᩥᩁᨲᩥ᪨ ᨲᨲᩮᩣ ᨲᨲᩮᩣ ᨸᨭᩥᨶᩥᩅᨲ᩠ᨲᩣᩅ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩮᩉᩥ ᩅᩥᨲᩣ ᩁᨿᨲᩦᨲᩥ ᨸᨭᩥᩅᩥᩁᨲᩥ᪨ ᩏᨸᩈᨣ᩠ᨣᩅᩈᩮᨶ ᩅᩣ ᨸᨴᩴ ᩅᨯ᩠ᨰᩥᨲᩴ᪨ ᩈᨻ᩠ᨻᨾᩥᨴᩴ ᩋᨠᩁᨱᨠᩣᩁᨱᩔᩮᩅᩣᨵᩥᩅᨧᨶᩴ᪨ ᩅᩮᩁᩴ ᩉᨶᨲᩥ, ᩅᩥᨶᩣᩈᩮᨲᩦᨲᩥ ᩅᩮᩁᩉᨱᩦ᪨ ᨠᨴᩣᨧᩥ ᩋᨠᩁᨱᩔᩮᩅ ᩅᩮᩅᨧᨶᩴ᪨ ᨿᩣᨿ ᨸᨶ ᨧᩮᨲᨶᩣᨿ ᨾᩩᩈᩣᩅᩣᨴᩣᨴᩦᨶᩥ ᨠᩣᩁᨠᨽᩣᩅᩮᩣ ᨻᨴᩮᩣᨲᩥ ᨲᩣᨿ, ᩋᨿᩴ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᨾᨣ᩠ᨣᩅᩥᩁᨲᩥ᪨ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩴ ᨠᩥᩁᩥᨿᩴ ᨠᩣᨲᩩᩴ ᨶ ᨴᩮᨲᩥ, ᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨸᨳᩴ ᨸᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨴᨲᩦᨲᩥ ᩋᨠᩥᩁᩥᨿᩣ᪨ ᨲᨳᩣ ᨲᩴ ᨠᩁᨱᩴ ᨠᩣᨲᩩᩴ ᨶ ᨴᩮᨲᩥ, ᨠᩁᨱᨸᨳᩴ ᨸᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨴᨲᩦᨲᩥ ᩋᨠᩁᨱᩴ᪨ ᨿᩣᨿ ᨧ ᨧᩮᨲᨶᩣᨿ ᨧᨲᩩᨻ᩠ᨻᩥᨵᩴ ᩅᨧᩦᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᩴ ᨠᩣᩁᨠᨽᩣᩅᩮᩣ ᩋᨩ᩠ᨫᩣᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ ᨲᩣᨿ,

អយំ ប្បញ្ញត្តិ ពថា អញ្ញាបេតុំ ន ហោតីតិ អនញ្ញាបត្តិ៍

ចេលិអតតិក្កមោតិ ឲត្ត “ពាឃ ចេលិឃា”តិអាឌីស្ (ឌី៍ ត៍ ១៍០៥៖; យហាច៍ ១-១; ៥ដា៍ ១ អាឌយោ) ពាច ការេលិ ចេលិតិ អាហរពា៍ “ប្បុះចេលិឃំ ចិហតី”តិ (យហាច៍ ១; ឃ៍ ត៍ ០៍០១លិ) ឲត្ត រាឃិ៍ “ដិពឃយ្ញា ចេលំ តាតិចត្តតី”តិ (ក្នុអច៍ ១ប៊៖; អ៍ ត៍ ប៊៍០៥៊; ៥ដា៍ ៣៊) ឲត្ត ឃិយា៍ ព្ទឃាបិ ឃិយាច៍ អតតិក្កមតីឃេដ្ឋត ហិ ចត្តារិ ចឌីស្ចរិតាតិ ចេលិតិ អធិប្បេតាតិ៍ ព្ទតិ ឃាឃ ចេតតាឃ ចត្តារិ ចឌីគ្គត្តរិតាតិ ការយាតោ ចេលំ អតិក្កមតិ តាយ, អយំ ប្បញ្ញត្តិ ពំ ចេលំ អតិក្កមិតុំ ត ហេតីតិ ចេលិអតតិក្កមោតិ ក្នុត្តា៍ ចេលិឃតីតិ ចា ចេលិ, ចលឃតិ ចិត្តិឃេតីតិ អត្ថោ៍ កិំ ចេលិឃតិ? ចត្តារិធំ ចឌីគ្គត្តរិតំ៍ ព្ទតិ ចេលិឃតពា ‘ចេលិ’៍ បុរិឃស្ស បត ហិពស្ធំ អតតិក្កមិត្វា ចត្តតីតិ ‘អតតិក្កមោ’៍ ឲចយេត្ត បគ្គ្ឃចយេតាបិ អត្ថោ ចេជិពត្ថា៍

ឃេពុំ ហតតីតិ ឃេពុឈាពោ; ចត្តុត្ថិ ចឌីគ្គត្តរិតាតំ បគឈាពោ បច្ចឃឈាពោតិ អត្ថោ៍ បច្ចយោ ហិ ព្ទឆ ឃេពុតិ អធិប្បេពោ៍ ពហ្វាឃំ ចចតត្ថោ – ឌាកាឌិកា ចត្តុត្ថិ ចឌីគ្គត្តរិតាតំ បច្ចយោ ចដ្ឋុ៌ិ បុក្កលំ ឃិតោតិ ពត្តតីតិ ឃេពុ៍ ឃេពុស្ស ឈាពោ ឃេពុឈាពោ៍ ចឌីគ្គត្តរិតបច្ចយឃឃុក្ខុដិកាឃ ចិរតិឃា ឲពំ អធិចចតំ៍ អយំ បត ឃយ្ញាចាចាឃដ្ឋាពា ចិរតិ បុព្ទការក តាតាចិត្តស្ លត្ថតិ៍ អត្ថោតេច ហិ ចិត្តត យុឃាចាដា ចិរយតិ, អត្ថោត បេស្ហ្គាឌីហិ៍ លេកុត្តរយក្កលោ បត ឲកចិត្តឃុ៌ិឃេច លត្ថតិ៍ ចត្តារិឆាឃ ហិ ចឌីគ្គត្តរិតចេតតាឃ បគបឆ្លេធំ ក្បុះយាតា យក្កក្ដុំ ប្ចុះឃយាតា ឲកាច ចិរតិ ប្បញ្ញតិ៍

១០០៍កាឃគ្គត្តរិតហីតិ កាឃពោ បចត្តហិ កាឃេត ចា តិបុ្បាឌិពហិ បិណាតិបិពាឌីហិ គ្គត្តរិតហិ៍ ឃេឃំ បុរិឃតឃេតេច ចេជិពត្ថា៍ អឃយ្បិ ឃយ្ញាកយ្ដុត្តឃដ្ឋាពា ចិរតិ បុព្ទការក តាតាចិត្តស្ លត្ថតិ៍ អត្ថោតេច ហិ ចិត្តត បិណាតិបិពា ចិរយតិ, អត្ថោត អធិត្ថាដាតឃិច្ឆាចារហិ៍ លេកុត្តរយក្កលោ បត ឲកចិត្តឃុ៌ិឃេច លត្ថតិ៍ ពិចិឆាឃ ហិ កាឃគ្គត្តរិតចេតតាឃ បគបឆ្លេធំ ក្បុះយាតា យក្កក្ដុំ ប្ចុះឃយាតា ឲកាច ចិរតិ ប្បញ្ញតិ៍

១០១៍ ឃយ្ញាអាឌីចតិ ដ្ឋេឃ អកិរិឃាតិអាឌីស្ ឃាឃ ចេតតាឃ យិច្ឆាឌីចំ អាឌីចយាតោ កិរិឃំ ករោតិ តាយ, អយំ ប្បញ្ញត្តិ ពំ កិរិឃំ កាពុំ ត ហេតីតិ អកិរិឃាតិ៍ ព្ទយិតា តឃេត ឃោដតា ចេជិពត្ថា៍ អាឌីចោ ច តាយេឃ បិដិឃេក្កា តត្ថិ, ចាចាកយ្ដុត្តស្ កហិពស្ កហិពាច ហោតិ, ពប្បក្លិកត្តា៍ គ្គចបដិឃេចតចេឃត បតាឃំ ពពោ តីហរិត្វា គស្ស៊ិពោតិ៍ ឲចំ ឃត្ត ឃយ្ញាអាឌីចោ ឃកិច្ចកោ ត ហោតិ , អដ្ឋ យក្កក្ដាតិ ត បរិប្ចុះត្តិ, ពស្វា ឃយ្ញាអាឌីចោ ឃកិច្ចកោ កាពត្ថា, អដ្ឋ យក្កក្ដាតិ បរិប្ចុះពត្ថាតីតិ៍ ពហ្វាឃំ តយោ – អាឌីចោ តាយ កិដ្ឋុយាតោ កាឃចឌីទ្វារេស្ឃេច កិដ្ឋុតិ៍ យតោទ្វារេ អាឌីចកេដា តាយ តត្ថិ៍ ប្ចុះឃយាតោបិ ពឃ្ញុ៌ិឃេច ទ្វារទ្វេឃ ប្ចុះតិ៍ យតោទ្វារេ អាឌីចប្ចុះណំ តាយ តត្ថិ៍ កាឃទ្វារេ បត ចិតិក្កមោ អាឌីចហេពុកោបិ អត្ថិ តអាឌីចហេពុកោបិ៍ ពថា ចឌីទ្វារេ៍

ពត្ត ឃំ រាដរាដយហាឃត្តា លិដ្ឋាបស្ពា ស្ចុះកាចំ គស្សត្តា យិកចឆំ ចា បត្តគ្គហតំ ចា បរគារចិតិក្កមំ ចា ករោត្តិ, ព្ទគំ អក្សុឃលំ កាឃកម្ញុំ តាយ៍ ពពោ ចិរតិបិ ‘ឃយ្ញាកយ្ដុត្តា’ តាយ៍ ឃំ បត តអាឌីចហេពុកំ ចត្តារិធំ ចឌីគ្គត្តរិតំ ការឃត្តិ, ព្ទគំ អក្សុឃលំ ចឌីកម្ញុំ តាយ៍

ពនពា ចិទពិបិ 'នយុាចាចា' តាយ៉

ឃំ បត អាឌឹចទេហតុ ទេតសាគយធ្លពាត្លាគទេឃា បិលាំ ហតត្តិ, អខិត្ត អាខិឃត្តិ, យិច្ឆាចាទំ ចទត្តិ, អឃំ យិច្ឆាឌឹទេចា តាយ៉ ពនពា ចិទពិ 'នយុាអាឌឹទេចា' តាយ៉ ឃយ៉ុ លត្ថា កទេហត្វា យុសា កលាត្តិ, ទេបស្ទុញ្ញាថទុនយប្យុលិទេប បចទេត្តត្តិ, អឃយ៉ុ យិច្ឆាឌឹទេចា តាយ៉ ពនពា ចិទពិ នយុាអាឌឹទេចា តាយ៉

យហាតិចទេត្វទោ បតាហ – 'កាឃចខឹក្ខារទេស្បិ ខឹពិក្លួទេយា អាឌឹចទេហតុទេកា ចា ទេហាតុ ទេតា ចា អាឌឹចទេហតុទេកា, អក្សបលិ កាឃកខ៉ុ ចខឹកខ៉ុទេត្តច នក្ចិ៊្យាកច្ឆពិ៉ ពនពា ចិទពិបិ នយុាកខ៉ុទេត្តា នយុាចាចាទេត្វច ចុច្ចពី'ពិ៉ 'អាឌឹទេចា ក្សហិ'ត្តិ ចុទេត្ត បត 'ពីលិ ក្សហតចទេត្វតិ តិឃ្យាឃ ចទេត្តាទោ បច្ចទេឃ ក្តប្យាទេគត្វា ទេពនំ បទិទេភាទេកា'ពិ អាហ៉ អឃំ បត ទេកាឌិប្យទេត្តា យិច្ឆាឌឹទេចា៉ ពនពា ចិទពិ នយុាអាឌឹទេចា តាយ៉

អឃយ៉ុ នយុាអាឌឹទេចា បុគ្គកាទេក តាតាចិទេត្តសុ លត្តតិ, អទេគ្គាទេតច ហិ ចិទេត្តត កាឃគ្វារខឹពិក្លួយា ចិទយតិ, អទេគ្គាត ចខឹក្វារខឹពិក្លួយា៉ ទេលាក្យត្តទយក្កទេលា បត ឲកចិត្តត្តិទេឃច លត្តតិ៉ កាឃចខឹក្វារទេស្ប ហិ នត្តកយុបចចទេសត ក្តប្យត្តាឃ យិច្ឆាឌឹចនគ្គាពាឃ ក្សឃ៉ឹល្យទេចពតាឃ បគបទេឆ្ន៍ ក្សទុយាតា យក្កុ៉ ប្វុទឃយាតា ឲកាច ចិទពិ ក្តប្យទ្ទពីពិ៉ អឃំ តិទេក្តបចាទេទ ចិទេសទេសា៉

ឃំ បទេតពំ ពក្រ្តិទេឃស្ប អតគ្គាពគ្គាស្សាយីពិក្រ្តិឃំ ចគ្គិពំ, យក្កទេក្ខស្ប ច នយុាចាចាឌីតិ, ទេពនំ ចទេសត នក្កហចាទេទ "តចិក្រ្តិឃាតិ, អក្កុឌិទេកា យទេក្កា"ពិ ចុត្តំ៉ ស្សុគ្គាពចាទេទា បិកពិទេកាទេឃចាពិ៉ អឃំ ពាច ស្សុគ្គិកបឌិបគាឃ ចិទេសទេសា៉

៦៣៦៉ ពទេពា បទំ ស្សុគ្គិកស្សុគ្គាពា ស្សុគ្គាពបឌិបគា ស្សុគ្គិកអប្យលិហិពា អប្យលិហិពបឌិបគាពិ អឃំ ទេគនតាទេភទេគា ទេហាពិ៉ ពត្វ ស្សុគ្គាពត្តិ ទេលាក្យត្តទយក្កស្ប តាយំ៉ ទេសា ហិ អាកាយតទេពា នក្យលាទេពា អារទេយុលាទេពាពិ ពីហិ កាទេទេលហិ តាយំ លកពិ៉ កចំ? ពទេគ ភិក្លូ អតត្តទេពា អភិតិចិតិត្វា អតត្តទេពា នក្កាទេទ បស្សពិ៉ ឃស្មា បត អតត្តទេពា ឌិក្តយទេត្តទេតច យក្កចុក្កាត់ តាយ ត ទេហាពិ, អតិក្កទេពាបិ ក្ខក្លួទេពាបិ គក្កុទេយច ចក្កពិ, ពស្មា 'អតិក្ក ក្ខក្លួយតត្តា'ពិ ពិចិឆំ អគុបស្សុត់ អារទោបត្វា នយុនទេត្តា ចទពិ៉ ក្កក្តាគកាយិតិចិបស្សុតា បតស្ប ទេពក្លុទេកាបិ នក្កាទេទ ស្សុគ្គាទេពាច បស្សពិ៉ អឃំ ចិបស្សុតា ស្សុគ្គាពា តាយ ទេហាពិ៉ សា អាកាយតិឃក្កាទេត គត្វា អត្តទេតា យក្កស្ស 'ស្សុគ្គាព'ត្តិ តាយំ ទេគពិ៉ ឲចំ យទេក្កា 'អាកាយតទេពា' ស្សុគ្គាពតាយំ លកពិ៉ ឃស្មា បត ទេសា ទាកាឌីហិ ស្សុទេគ្គា ពស្មា 'នក្យលាទេតច' ស្សុគ្គាពតាយំ លកពិ៉ តិគ្គាតយ៉ុ ទាកាឌីហិ ស្សុគ្គាពត្តា ស្សុគ្គាពត្តិ ចុច្ចពិ៉ ពំ អារទេយុលាំ កត្វា ក្តប្យត្តត្តា យទេក្កា 'អារទេយុលាទេពា' ស្សុគ្គាពតាយំ លកពិ៉

ពត្វ ស្សុត្តត្តិកបរិយាទេឃត នក្យលាទេពាបិ អារទេយុលាទេពាបិ តាយំ លកពិ៉ បរិយាឃទេគនតា ទេហសា៉ អភិធយុកចា បត តិប្យុរិយាឃទេគនតា៉ ពស្មា ពទេគ នក្យលាទេពា ចា អារទេយុលាទេពា ចា តាយំ ត លកពិ, អាកាយតទេពាច លកពិ៉ អាកាយតទេយច ហិ ក្ខទំ៉ ពំ ក្ខចិឆំ ទេហាពិ –
ចិបស្សុតាកាយត់ យក្កាកាយតត្តិ៉ ពត្វ យក្កស្ស អាកាពក្កាទេត ចិបស្សុតាកាយត់ ក្ខទំ, ថលស្ស អាកាពក្កាទេត យក្កាកាយត់ ក្ខទំ៉ ពទេគ យក្កស្ស

អាកាតត្តា ចិបស្សតាកាយតនេយច ឆុទិ ឌាតិ៍

ឲ្យ៥០៍ អប្យលិហិតត្តិ, ឲត្តាបិ អប្យលិហិតត្តិ យក្កស្សេច តាយំ៍ ព្ពងយ្យិ តាយំ យក្កោ ពឹតេហច កាវលោហិ លកតិ៍ កាធំ? ព្ពង កិក្ល អាឌិនោតាច ទ្យក្លនោតា អកិតិចិបិត្វា ទ្យក្លនោតាច បព្លាននេ បស្សតិ៍ ឃប្ដា បត ទ្យក្លនោតា ឌិក្ខយនោត្តតេច យក្កច្ចខ្លាតិ តាយ ត ហោតិ, អតិច្ចនោតាបិ អតត្តនោតាបិ ឌក្ខរេយច ចក្ខតិ, តប្ដា អតិច្ចិ ទ្យក្លយតត្តា'តិ ពិចិធំ អតុបស្សតិ អានោនាបត្វា បប្ដបនេត្តា ធវតិ៍ ច្ចក្ខាតកាយិតិចិបស្សតា បតស្ស នេតក្ខុយកាបព្លាននេស្ស បលិឆិ នេសានេបត្វា បរិយាឌិយិត្វា ចិស្សនេជ្ជតិ៍ អយំ ចិបស្សតា អប្យលិហិតា តាយ ហោតិ៍ បា អាកាយតឹយក្ខានេត ដត្វា អត្តនោ យក្កស្ស 'អប្យលិហិត'ត្តិ តាយំ នេតិ៍ ឲចំ យក្កោ 'អាកាយតនោតា' អប្យលិហិតតាយំ លកតិ៍ ឃប្ដា បត តត្ត រាកនោសាបនោយាហបលិឆនេយា តត្ថិ, តប្ដា 'បក្យលោតេច' អប្យលិហិតតាយំ លកតិ៍ តិត្ថាតយ្យិ ភោតប់ បលិឌីតិ អកាចា អប្យលិហិតត្តិ ច្បក្ខតិ៍ ចំ អានេយ្យល់ កត្វា ក្ខប្យត្តត្តា យក្កោ អប្យលិហិតតាយំ លកតិ៍

តត្ត ប្បត្តន្តិកាបរិយាយេត បក្យលោតាបិ អានេយ្យលោតាបិ តាយំ លកតិ៍ បរិយាយនេសតា ហេសា ៍ អកិឆយ្យកធា បត តិប្បរិយាយនេសតា៍ តប្ដា ព្ពង បក្យលោតា ចា អានេយ្យលោតា ចា តាយំ ត លកតិ, អាកាយតនោតាច លកតិ៍ អាកាយតនេយច ហិ ឆុទិ៍ ចំ ទុចិធំ ហោតិ – ចិបស្សតាកាយតំ យក្កាកាយតត្តិ៍ តត្ត យក្កស្ស អាកាតក្ខានេត ចិបស្សតាកាយតំ ឆុទិ, ផលស្ស អាកាតក្ខានេត យក្កាកាយតំ ឆុទិ៍ ព្ពង យក្កស្ស អាកាតត្តា ចិបស្សតាកាយតនេយច ឆុទិ ឌាតិ៍

តត្ថ ច ប្បញ្ញនោតា អតិមិត្តោ អប្យលិហិតោតិ តីលិ យក្កស្ស តាយាតិ? យធាហ – "តនេយាយេ, កិក្លនេច, ចិនោយាក្លា – ប្បញ្ញនោតា ចិនោយាក្លា, អតិមិត្តោ ចិនោយាក្លា, អប្យលិហិនោតា ចិនោយាក្លា"តិ (បដិ៍ យ៍ ១៍១០៥)៍ នេតស្ស ព្ពង នេក្ខ យក្កេ កហេត្វា អតិមិត្តោ កប្ដា ត កហិនោតាតិ? អាកាយតាកាចនោតា៍ អតិមិត្តចិបស្សតា ហិ បយំ អាកាយតឹយក្ខានេត ដត្វា អត្តនោ យក្កស្ស តាយំ ឌាតុំ ត បក្កោតិ៍ បប្ដាបឡ្យនេក្ខ បត អត្តនោ ប្បត្តស្ស រាហុលនេត្តនេស្ស៍

"អតិមិត្តញ្ញ ភាវេចហិ, យាតាតុបយយុជ្ជហ;

តនោតា យាតាភិបយយា, ក្ខបបនេត្តា ចរិស្សសី"តិ៍ (ប្បុ៍ តិ៍ ៣៣៣);

អតិមិត្តចិបស្សតំ កាធេសិ៍ ចិបស្សតា ហិ តិច្ចតិមិត្តំ ឆុចតិមិត្តំ ប្បុលតិមិត្តំ អត្តតិមិត្តញ្ញ ក្ខឍ្យានេតិ៍ តប្ដា អតិមិត្តាតិ កាធិតា៍ បា ច តិញ្ញាបិ ចំ តិមិត្តំ ក្ខឍ្យានេតិ, បយំ បត តិមិត្តដនេយ្យស្ស ធវតីតិ បតិមិត្តាច ហោតិ៍ តប្ដា បយំ អាកាយតឹយក្ខានេត ដត្វា អត្តនោ យក្កស្ស តាយំ ឌាតុំ ត បក្កោតិ៍

អបនេរា តនេយា – អកិឆនេយ្យោ តាយ បរេយត្តនេសតា៍ អតិមិត្តយក្កស្ស ច បរេយត្តនោតា ហេត្យនេចកល្លនេយច ហោតិ៍ កាធំ? អតិច្ចាតុបស្សតាយ ហិ

វសេន អនិមិត្តវិមោក្ខោ កថិតោ។ តេន ច វិមោក្ខេន សទ្ធិន្ទ្រិយំ អធិមត្តំ ហោតិ។ តំ អរិយមគ្គេ ឯកង្គម្បិ ន ហោតិ, អមគ្គង្គត្តា អត្តនោ មគ្គស្ស បរមត្ថតោ នាមំ ទាតុំ ន សក្កោតិ។ ឥតរេសុ បន ទ្វីសុ អនត្តានុបស្សនាយ តាវ វសេន សុញ្ញតវិមោក្ខោ, ទុក្ខានុបស្សនាយ វសេន អប្បណិហិតវិមោក្ខោ កថិតោ។ តេសុ សុញ្ញតវិមោក្ខេន បញ្ញិន្ទ្រិយំ អធិមត្តំ ហោតិ, អប្បណិហិតវិមោក្ខេន សមាធិន្ទ្រិយំ។ តានិ អរិយមគ្គស្ស អង្គត្តា អត្តនោ មគ្គស្ស បរមត្ថតោ នាមំ ទាតុំ សក្កោន្តិ។ មគ្គារម្មណត្តិកេបិ ហិ មគ្គាធិបតិធម្មវិភង្គេ ឆន្ទចិត្តានំ អធិបតិកាលេ តេសំ ធម្មានំ អមគ្គង្គត្តា ច មគ្គាធិបតិភាវោ ន វុត្តោ។ ឯវំ សម្បទមិទំ វេទិតព្វន្តិ។ អយមេត្ថ អដ្ឋកថាមុត្តកោ ឯកស្ស អាចរិយស្ស មតិវិនិច្ឆយោ។

ឯវំ សន្តេបិ អនិមិត្តវិបស្សនា សយំ អាគមនីយដ្ឋានេ ឋត្វា អត្តនោ មគ្គស្ស នាមំ ទាតុំ ន សក្កោតីតិ អនិមិត្តមគ្គោ ន កថិតោ។ កេចិ បន ‘អនិមិត្តមគ្គោ អាគមនតោ នាមំ អលភន្តោបិ សុត្តន្តបរិយាយេន សគុណតោ ច អារម្មណតោ ច នាមំ លភតី’តិ អាហំសុ។ តេ ឥទំ វត្វា បដិក្ខិត្តា – អនិមិត្តមគ្គោ សគុណតោ ច អារម្មណតោ ច នាមំ លភន្តោ សុញ្ញតអប្បណិហិតមគ្គាបិ សគុណតោយេវ អារម្មណតោយេវ ច ឥធ នាមំ លភេយ្យុំ។ ន បន លភន្តិ។ កិំ ការណា? អយញ្ហិ មគ្គោ នាម ទ្វីហិ ការណេហិ នាមំ លភតិ – សរសតោ ច បច្ចនីកតោ ច; សភាវតោ ច បដិបក្ខតោ ចាតិ អត្ថោ។ តត្ថ សុញ្ញតអប្បណិហិតមគ្គា សរសតោបិ បច្ចនីកតោបិ នាមំ លភន្តិ។ សុញ្ញតអប្បណិហិតមគ្គា ហិ រាគាទីហិ សុញ្ញា, រាគបណិធិអាទីហិ ច អប្បណិហិតាតិ ឯវំ ‘សរសតោ’ នាមំ លភន្តិ។ សុញ្ញតោ ច អត្តាភិនិវេសស្ស បដិបក្ខោ, អប្បណិហិតោ បណិធិស្សាតិ ឯវំ ‘បច្ចនីកតោ’ នាមំ លភន្តិ។ អនិមិត្តមគ្គោ បន រាគាទិនិមិត្តានំ និច្ចនិមិត្តាទីនញ្ច អភាវេន សរសតោវ នាមំ លភតិ, នោ បច្ចនីកតោ។ ន ហិ សោ សង្ខារនិមិត្តារម្មណាយ អនិច្ចានុបស្សនាយ បដិបក្ខោ។ អនិច្ចានុបស្សនា បនស្ស អនុលោមភាវេ ឋិតាតិ។ សព្វថាបិ អភិធម្មបរិយាយេន អនិមិត្តមគ្គោ នាម នត្ថីតិ។

សុត្តន្តិកបរិយាយេន បនេស ឯវំ អាហរិត្វា ទីបិតោ – យស្មិញ្ហិ វារេ មគ្គវុដ្ឋានំ ហោតិ, តីណិ លក្ខណានិ ឯកាវជ្ជនេន វិយ អាបាថមាគច្ឆន្តិ, តិណ្ណញ្ច ឯកតោ អាបាថគមនំ នាម នត្ថិ។ កម្មដ្ឋានស្ស បន វិភូតភាវទីបនត្ថំ ឯវំ វុត្តំ។ អាទិតោ ហិ យត្ថ កត្ថចិ អភិនិវេសោ ហោតុ, វុដ្ឋានគាមិនី បន វិបស្សនា យំ យំ សម្មសិត្វា វុដ្ឋាតិ, តស្ស តស្សេវ វសេន អាគមនីយដ្ឋានេ ឋត្វា អត្តនោ មគ្គស្ស នាមំ ទេតិ។ កថំ? អនិច្ចាទីសុ ហិ យត្ថ កត្ថចិ អភិនិវិសិត្វា ឥតរម្បិ លក្ខណទ្វយំ ទដ្ឋុំ វដ្ដតិ ឯវ។ ឯកលក្ខណទស្សនមត្តេនេវ ហិ មគ្គវុដ្ឋានំ នាម ន ហោតិ, តស្មា អនិច្ចតោ អភិនិវិដ្ឋោ ភិក្ខុ ន កេវលំ អនិច្ចតោវ វុដ្ឋាតិ, ទុក្ខតោបិ អនត្តតោបិ វុដ្ឋាតិយេវ។ ទុក្ខតោ អនត្តតោ អភិនិវិដ្ឋេបិ ឯសេវ នយោ។ ឥតិ អាទិតោ យត្ថ កត្ថចិ អភិនិវេសោ ហោតុ, វុដ្ឋានគាមិនី បន វិបស្សនា យំ យំ សម្មសិត្វា វុដ្ឋាតិ, តស្ស តស្សេវ វសេន អាគមនីយដ្ឋានេ ឋត្វា អត្តនោ មគ្គស្ស នាមំ ទេតិ។ តត្ថ អនិច្ចតោ វុដ្ឋហន្តស្ស មគ្គោ អនិមិត្តោ នាម ហោតិ, ទុក្ខតោ វុដ្ឋហន្តស្ស អប្បណិហិតោ, អនត្តតោ វុដ្ឋហន្តស្ស សុញ្ញតោតិ។ ឯវំ សុត្តន្តបរិយាយេន អាហរិត្វា ទីបិតោ។

វុដ្ឋានគាមិនី បន វិបស្សនា កិមារម្មណាតិ? លក្ខណារម្មណាតិ។ លក្ខណំ នាម បញ្ញត្តិគតិកំ ន វត្តព្វធម្មភូតំ។ យោ បន អនិច្ចំ ទុក្ខមនត្តាតិ តីណិ លក្ខណានិ សល្លក្ខេតិ, តស្ស បញ្ចក្ខន្ធា កណ្ឋេ ពទ្ធកុណបំ វិយ ហោន្តិ។ សង្ខារារម្មណមេវ ញាណំ សង្ខារតោ វុដ្ឋាតិ។ យថា ហិ ឯកោ ភិក្ខុ បត្តំ កិណិតុកាមោ បត្តវាណិជេន បត្តំ អាភតំ ទិស្វា ហដ្ឋបហដ្ឋោ គណ្ហិស្សាមីតិ វីមំសមានោ តីណិ ឆិទ្ទានិ

បស្សេយ្យ, សោ ន ឆិទ្ទេសុ និរាលយោ ហោតិ, បត្តេ បន និរាលយោ ហោតិ; ឯវមេវ តីហិ លក្ខណានិ សល្លក្ខេត្វា សង្ខារេសុ និរាលយោ ហោតិ។ សង្ខារារម្មណេនេវ ញាណេន សង្ខារតោ វុដ្ឋាតីតិ វេទិតព្វា។ ទុស្សោបយាយបិ ឯសេវ នយោ។

ឥតិ ភគវា លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេន្តោ សុទ្ធិកបដិបទាយ ចតុក្កនយំ បញ្ចកនយន្តិ ទ្វេបិ នយេ អាហរិ។ តថា សុទ្ធិកសុញ្ញតាយ សុញ្ញតបដិបទាយ សុទ្ធិកអប្បណិហិតាយ អប្បណិហិតបដិបទាយាតិ។ កស្មា ឯវំ អាហរីតិ? បុគ្គលជ្ឈាសយេន ចេវ ទេសនាវិលាសេន ច។ តទុភយម្បិ ហេដ្ឋា វុត្តនយេនេវ វេទិតព្វំ។ ឯវំ លោកុត្តរំ ឈានំ ភាវេតីតិ ឯត្ថ សុទ្ធិកបដិបទាយ ចតុក្កបញ្ចកវសេន ទ្វេ នយា, តថា សេសេស្វបិ សព្វេសុបិ បញ្ចសុ កោដ្ឋាសេសុ ទស នយា ភាជិតា។

លោកុត្តរកុសលំ បកិណ្ណកកថា

ឥទំ បកិណ្ណកំ –

អជ្ឈត្តញ្ចា ពហិទ្ធា ច, រូបារូបេសុ បញ្ចសុ;

សត្តដ្ឋបរិយាយំ, និមិត្តំ បដិបទាបតីតិ។

លោកុត្តរមគ្គោ ហិ អជ្ឈត្តំ អភិនិវិសិត្វា អជ្ឈត្តំ វុដ្ឋាតិ , អជ្ឈត្តំ អភិនិវិសិត្វា ពហិទ្ធា វុដ្ឋាតិ, ពហិទ្ធា អភិនិវិសិត្វា ពហិទ្ធា វុដ្ឋាតិ, ពហិទ្ធា អភិនិវិសិត្វា អជ្ឈត្តំ វុដ្ឋាតិ។ រូបេ អភិនិវិសិត្វា រូបា វុដ្ឋាតិ, រូបេ អភិនិវិសិត្វា អរូបា វុដ្ឋាតិ។ អរូបេ អភិនិវិសិត្វា អរូបា វុដ្ឋាតិ, អរូបេ អភិនិវិសិត្វា រូបា វុដ្ឋាតិ, ឯកប្បហារេនេវ បញ្ចហិ ខន្ធេហិ វុដ្ឋាតិ។

‘សត្តដ្ឋបរិយាយ’ន្តិ សោ បនេស មគ្គោ អដ្ឋង្គិកោបិ ហោតិ សត្តង្គិកោបិ។ ពោជ្ឈង្គាបិ សត្ត វា ហោន្តិ ឆ វា។ ឈានំ បន បញ្ចង្គិកំ វា ហោតិ ចតុរង្គិកំ វា; តិវង្គិកំ វា ទុវង្គិកំ វា។ ឯវំ សត្តអដ្ឋន្នំ អង្គានំ បរិយាយោ វេទិតព្វោតិ អត្ថោ។

‘និមិត្តំ បដិបទាបតី’តិ និមិត្តន្តិ យតោ វុដ្ឋានំ ហោតិ; ‘បដិបទាបតី’តិ បដិបទាយ ច អធិបតិនោ ច ចលនាចលនំ វេទិតព្វំ។

តត្ថ អជ្ឈត្តំ អភិនិវិសិត្វា អជ្ឈត្តំ វុដ្ឋាតីតិអាទីសុ តាវ ឥធេកច្ចោ អាទិតោវ អជ្ឈត្តំ បញ្ចសុ ខន្ធេសុ អភិនិវិសតិ, អភិនិវិសិត្វា តេ អនិច្ចាទិតោ បស្សតិ, យស្មា បន ន សុទ្ធអជ្ឈត្តទស្សនមត្តេនេវ មគ្គវុដ្ឋានំ ហោតិ, ពហិទ្ធាបិ ទដ្ឋព្វមេវ, តស្មា បរស្ស ខន្ធេបិ អនុបាទិន្នសង្ខារេបិ អនិច្ចំ ទុក្ខមនត្តាតិ បស្សតិ។ សោ កាលេន អជ្ឈត្តំ សម្មសតិ កាលេន ពហិទ្ធាតិ។ តស្សេវំ សម្មសតោ អជ្ឈត្តំ សម្មសនកាលេ វិបស្សនា មគ្គេន សទ្ធិំ ឃដិយតិ។ ឯវំ អជ្ឈត្តំ អភិនិវិសិត្វា អជ្ឈត្តំ វុដ្ឋាតិ នាម។ សចេ បនស្ស ពហិទ្ធា សម្មសនកាលេ

ចិបស្សតា យក្កេត បទ្ធិ ឈបិ ឃតិ, ឲចំ អញ្ញត្តំ អកិតិចិបិត្វា ពាហិទ្ធា ចុដ្ឋាតិ តាយ៑ ឲបេច តយោ ពាហិទ្ធា អកិតិចិបិត្វា ពាហិទ្ធា ច អញ្ញត្តញា ចុដ្ឋាតេបិ៑

អបទោ អាឌិតោច ទ្ទុប អកិតិចិបតិ អកិតិចិបិត្វា ក្វតទ្ទុបញ្ចា ប្ដុបិដាទ្ទុបញ្ចា បរិច្ឆិត្តិត្វា អតិច្ចាឌិតោ បស្សតិ, ឃម្ពា បត ត ប្ញុទ្ធុបដស្សតយត្តេតេច ចុដ្ឋាតំ ហោតិ អទ្ទុបយ្បិ ដដ្ឋាបេច, តម្ពា តំ ទ្ទុបំ អារម្ពណំ កត្វា ប្ដុប្បត្តុំ ចេតតំ បញ្ញា បញ្ញោទេ ចិញ្ញាណញ្ញា ព្លាធំ អទ្ទុបត្តិ បរិច្ឆិត្តិត្វា អតិច្ចាឌិតោ បស្សតិ៑ បោ កាលេត ទ្ទុបំ បម្ពុបតិ កាលេត អទ្ទុបំ៑ តស្សេចំ បម្ពុបតោ ទ្ទុបបម្ពុបតកាលេ ចិបស្សតា យក្កេត បទ្ធិ ឈបិ ឃតិ៑ ឲចំ ទ្ទុប អកិតិចិបិត្វា ទ្ទុបិ ចុដ្ឋាតិ តាយ៑ បទេ បតស្ស អទ្ទុបបម្ពុបតកាលេ ចិបស្សតា យក្កេត បទ្ធិ ឈបិ ឃតិ, ឲចំ ទ្ទុប អកិតិចិបិត្វា អទ្ទុបិ ចុដ្ឋាតិ តាយ៑ ឲប តយោ អទ្ទុប អកិតិចិបិត្វា អទ្ទុបិ ច ទ្ទុបិ ច ចុដ្ឋាតេបិ៑

“ឃំកិញ្ចិ បម្ពុដយធម្ពំ បត្តំ តំ តិទោធធម្ពុ”ត្តិ (មហាច៑ ១៩; ឌី៑ តិ៑ ១៑១៥៥) ឲចំ អកិតិចិបិត្វា ឲចបេច ចុដ្ឋាតកាលេ បត ឲកប្បហារេត បញ្ចាហិ ពទ្ធេហិ ចុដ្ឋាតិ តាយាតិ៑ អឃំ តិក្ខចិបស្សកស្ស មហាបញ្ញស្ស កិក្ខុតោ ចិបស្សតា៑

ឃថា ហិ ឈាតញ្ញាស្ស បុទិសស្ស មឡ្ឡេក្វចបិណ្ឌំ ធបេត្វា តាតក្កទបកោឌតបុណ្ណំ បាតិំ ប្ដុបតេឃ្យុំ, បោ ព្យញ្ជាតំ ហត្ថេត ចិឃុហេត្វា តំ ក្វចបិណ្ឌំ ឌិម្ពា ‘កិមិដ’ត្តិ បុច្ឆិត្វា ក្វចបិណ្ឌោតិ ចុត្តេ ‘ឌិ ឌិ, អបតេថា’តិ កត្តេបិ បាតិឃម្បិ តិទាលឃោ ហោតិ៑ ឲចំបម្បទមិធំ ដដ្ឋាំ៑

កោឌតបាតិដស្សតម្ពិញ្ញាតស្ស អត្ថមតកាលោ ចិឃ ព្លាមស្ស កិក្ខុតោ ពាលបុថុជ្ជតកាលេ បញ្ចាក្ខត្ធេ ‘អហំ មមា’តិ កហិតកាលោ៑ ក្វចបិណ្ឌស្ស ឌិដ្ឋកាលោ ចិឃ តិណ្ណំ លក្ខណាតំ បល្លក្ខិតកាលោ៑ កត្តេបិ បាតិឃម្បិ តិទាលឃកាលោ ចិឃ តិក្ខចិបស្សកស្ស មហាបញ្ញស្ស កិក្ខុតោ “ឃំកិញ្ចិ បម្ពុដយធម្ពំ បត្តំ តំ តិទោធធម្ពុ”ត្តិ បញ្ចាហិ ពទ្ធេហិ ឲកប្បហារេត ចុដ្ឋិតកាលោ ចេឌិតព្វោ៑

‘បត្តដ្ឋក្កបរិហាយ’ត្តិ ឲត្ថ អឃំ ចុត្តប្បកេដោ អដ្ឋបរិហារោ ឃថា ហោតិ តថា ចេឌិតព្វោ៑ បញ្ញោទុបក្ខាតាណាយេច ហិ អរិឃមក្កស្ស ទោឌ្ឍដ្ឋមក្កដ្ឋោតក្កចិបេបំ តិឃមេតិ៑ កោចិ បត ថេទា ‘ទោឌ្ឍដ្ឋមក្កដ្ឋោតក្កចិបេបំ បាដកញ្ញាតំ តិឃមេតី’តិ ចតត្តិ៑ កោចិ ‘ចិបស្សតាឃ អារម្ពណក្វតា ពត្ធា តិឃមេត្តី’តិ ចតត្តិ៑ កោចិ ‘បុក្កលជ្ឈាបយោ តិឃមេតី’តិ ចតត្តិ៑ តេបម្បិ ចាទេសុ អឃំ បញ្ញោទុបក្ខាបញ្ញោតា បុព្វកាកា ចុដ្ឋាតកាមិតិចិបស្សតាច តិឃមេតីតិ ចេឌិតព្វា៑

ពត្វាឃំ អតុបុព្វីកថា – ចិបស្សតាតិឃមេត ហិ ប្ញុក្ខចិបស្សកស្ស ប្ដុប្បត្តមក្កោបិ បមាបត្តិលំកិតោ ឈាតំ បាដកំ អកត្វា ប្ដុប្បត្តមក្កោបិ បធមជ្ឈាតំ បាដកំ កត្វា បកិណ្ណកបញ្ញោទេ បម្ពុបិត្វា ប្ដុប្បាឌិតមក្កោបិ បធមជ្ឈាតិកោច ហោតិ៑ បព្វេសុ បត្ត ទោឌ្ឍដ្ឋាតិ អដ្ឋ មក្កដ្ឋាតិ បញ្ចា ឈាតដ្ឋាតិ ហោត្តិ៑ តេបម្ពិញ្ញាបុព្វកាកចិបស្សតា បោមតស្សបហកតាបិ ប្ដុបក្ខាបហកតាបិ ហុត្វា ចុដ្ឋាតកាលេ បញ្ញោទុបក្ខាកាចំ បត្តា បោមតស្សបហកតាច ហោតិ៑

បញ្ចកនយេ ទុតិយតតិយចតុត្ថជ្ឈានានិ បាទកានិ កត្វា ឧប្បាទិតមគ្គេសុ យថាក្កមេនេវ ឈានំ ចតុរង្គិកំ តិវង្គិកំ ទុវង្គិកញ្ច ហោតិ។ សព្ពេសុ បន សត្ត មគ្គង្គានិ ហោន្តិ, ចតុត្ថេ ឆ ពោជ្ឈង្គានិ។ អយំ វិសេសោ បាទកជ្ឈាននិយមេន ចេវ វិបស្សនានិយមេន ច ហោតិ។ តេសម្បិ ហិ បុព្ពភាគវិបស្សនា សោមនស្សសហគតាបិ ឧបេក្ខាសហគតាបិ ហោតិ។ វុដ្ឋានគាមិនី សោមនស្សសហគតាវ។

បញ្ចមជ្ឈានំ បាទកំ កត្វា និព្ពត្តិតមគ្គេ បន ឧបេក្ខាចិត្តេកគ្គតាវសេន ទ្វេ ឈានង្គានិ ពោជ្ឈង្គមគ្គង្គានិ ឆ សត្ត ចេវ។ អយម្បិ វិសេសោ ឧភយនិយមវសេន ហោតិ។ ឥមស្មិញ្ហិ នយេ បុព្ពភាគវិបស្សនា សោមនស្សសហគតា វា ឧបេក្ខាសហគតា វា ហោតិ, វុដ្ឋានគាមិនី ឧបេក្ខាសហគតាវ។ អរូបជ្ឈានានិ បាទកានិ កត្វា ឧប្បាទិតមគ្គេបិ ឯសេវ នយោ។ ឯវំ បាទកជ្ឈានតោ វុដ្ឋាយ យេ កេចិ សង្ខារេ សម្មសិត្វា និព្ពត្តិតមគ្គស្ស អាសន្នបទេសេ វុដ្ឋិតា សមាបត្តិ អត្តនា សទិសភាវំ ករោតិ, ភូមិវណ្ណោ វិយ គោធាវណ្ណស្ស។

ទុតិយត្ថេរវាទេ បន យតោ យតោ សមាបត្តិតោ វុដ្ឋាយ យេ យេ សមាបត្តិធម្មេ សម្មសិត្វា មគ្គោ និព្ពត្តិតោ ហោតិ តំតំសមាបត្តិសទិសោវ ហោតិ, សម្មសិតសមាបត្តិសទិសោតិ អត្ថោ។ សចេ បន កាមាវចរធម្មេ សម្មសតិ បឋមជ្ឈានិកោវ ហោតិ។ ឥធាបិ វិបស្សនានិយមោ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពោ។

តតិយត្ថេរវាទេ ‘អហោ វតាហំ សត្តង្គិកំ មគ្គំ បាបុណេយ្យំ, អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ បាបុណេយ្យ’ន្តិ អត្តនោ អជ្ឈាសយានុរូបេន យំ យំ ឈានំ បាទកំ កត្វា យេ វា យេ វា ឈានធម្មេ សម្មសិត្វា មគ្គោ និព្ពត្តិតោ តំតំឈានសទិសោវ ហោតិ។ បាទកជ្ឈានំ បន សម្មសិតជ្ឈានំ វា វិនា, អជ្ឈាសយមត្តេនេវ តំ ន ឥជ្ឈតិ។ ស្វាយមត្ថោ នន្ទកោវាទសុត្តេន ទីបេតព្ពោ។ វុត្តញ្ហេតំ –

“សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, តទហុបោសថេ បន្នរសេ ន ហោតិ ពហុនោ ជនស្ស កង្ខា វា វិមតិ វា ‘ឩនោ នុ ខោ ចន្ទោ បុណ្ណោ នុ ខោ ចន្ទោ’តិ, អថ ខោ បុណ្ណោ ចន្ទោត្វេវ ហោតិ, ឯវមេវ ខោ, ភិក្ខវេ, តា ភិក្ខុនិយោ នន្ទកស្ស ធម្មទេសនាយ អត្តមនា ចេវ បរិបុណ្ណសង្កប្បា ច។ តាសំ, ភិក្ខវេ, បញ្ចន្នំ ភិក្ខុនិសតានំ យា បច្ឆិមិកា ភិក្ខុនី សា សោតាបន្នា អវិនិបាតធម្មា និយតា សម្ពោធិបរាយណា”តិ (ម។ និ។ ៣។៤១៤)។

តាសុ ហិ យស្សា ភិក្ខុនិយា សោតាបត្តិផលស្ស ឧបនិស្សយោ, សា សោតាបត្តិផលេនេវ បរិបុណ្ណសង្កប្បា អហោសិ…បេ… យស្សា អរហត្តស្ស ឧបនិស្សយោ សា អរហត្តេនេវ។ ឯវមេវ អត្តនោ អជ្ឈាសយានុរូបេន យំ យំ ឈានំ បាទកំ កត្វា យេ វា យេ វា ឈានធម្មេ សម្មសិត្វា មគ្គោ និព្ពត្តិតោ តំតំឈានសទិសោវ សោ ហោតិ។ បាទកជ្ឈានំ បន សម្មសិតជ្ឈានំ វា វិនា, អជ្ឈាសយមត្តេនេវ តំ ន ឥជ្ឈតីតិ។ ឯត្ថាបិ ច វិបស្សនានិយមោ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពោ។

តត្ថ ‘បាទកជ្ឈានមេវ និយមេតី’តិ ឯវំវាទី តិបិដកចូឡអភយត្ថេរំ អន្តេវាសិកា អាហំសុ – ‘ភន្តេ, យត្ថ តាវ បាទកជ្ឈានំ អត្ថិ តត្ថ តំ និយមេតុ; យស្មិំ បន បាទកជ្ឈានំ នត្ថិ, តស្មិំ អរូបភវេ កិំ និយមេតី’តិ? ‘អាវុសោ, តត្ថាបិ បាទកជ្ឈានមេវ និយមេតិ។ យោ ហិ ភិក្ខុ

អដ្ឋសមាបត្តិលាភី បឋមជ្ឈានំ បាទកំ កត្វា សោតាបត្តិមគ្គផលានិ និព្វត្តេត្វា អបរិហីនជ្ឈានោ កាលំ កត្វា អរូបភវេ និព្វត្តោ, បឋមជ្ឈានិកាយ សោតាបត្តិផលសមាបត្តិយា វុដ្ឋាយ វិបស្សនំ បដ្ឋបេត្វា ឧបរិ តីណិ មគ្គផលានិ និព្វត្តេតិ, តស្ស តានិ បឋមជ្ឈានិកានេវ ហោន្តិ។ ទុតិយជ្ឈានិកាទីសុបិ ឯសេវ នយោ។ អរូបេ តិកចតុក្កជ្ឈានំ ឧប្បជ្ជតិ, តញ្ច ខោ លោកុត្តរំ ន លោកិយំ។ ឯវំ តត្ថាបិ បាទកជ្ឈានមេវ និយមេតិ អាវុសោ’តិ។ ‘សុកថិតោ, ភន្តេ, បញ្ហោ’តិ។

‘វិបស្សនាយ អារម្មណភូតា ខន្ធា និយមេន្តិ; យំ យំ ហិ បញ្ចក្ខន្ធំ សម្មសិត្វា វុដ្ឋាតិ តំតំសទិសោវ មគ្គោ ហោតី’តិ វាទី មោរវាបិវាសិមហាទត្តត្ថេរម្បិ អន្តេវាសិកា អាហំសុ ‘ភន្តេ, តុម្ហាកំ វាទេ ទោសោ បញ្ញាយតិ – រូបំ សម្មសិត្វា វុដ្ឋិតភិក្ខុនោ ហិ រូបសទិសោ អព្យាកតោវ មគ្គោ ភវេយ្យ, នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ នយតោ បរិគ្គហេត្វា វុដ្ឋិតស្ស តំសទិសេនេវ នេវសញ្ញានាសញ្ញាភាវប្បត្តេន មគ្គេន ភវិតព្វ’ន្តិ។ ‘ន, អាវុសោ, ឯវំ ហោតិ។ លោកុត្តរមគ្គោ ហិ អប្បត្តំ អប្បេត្វា នាម នត្ថិ, តស្មា រូបំ សម្មសិត្វា វុដ្ឋិតស្ស អដ្ឋង្គិកោ សោមនស្សសហគតមគ្គោ ហោតិ, នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ សម្មសិត្វា វុដ្ឋិតស្សាបិ ន សព្វាការេន តាទិសោ ហោតិ, សត្តង្គិកោ បន ឧបេក្ខាសហគតមគ្គោ ហោតី’តិ។

‘បុគ្គលជ្ឈាសយោ និយមេតី’តិវាទីថេរោ ចូឡាភយត្ថេរស្សាបិ វាទំ អាហរិត្វា តិបិដកចូឡនាគត្ថេរស្ស កថយិំសុ។ សោ អាហ – ‘យស្ស តាវ បាទកជ្ឈានំ អត្ថិ តស្ស បុគ្គលជ្ឈាសយោ និយមេតុ, យស្ស តំ នត្ថិ តស្ស ការកជ្ឈាសយោ និយមេស្សតិ និន្ទតស្ស ចុទ្ទិកចេតកាលេ វិយ ហោតី’តិ។

តំ កថំ អាហរិត្វា តិបិដកចូឡាភយត្ថេរស្ស បុន កថយិំសុ។ សោ ‘បាទកជ្ឈានមេវ ឋានំ កថិតំ អាវុសោ’តិ អាហ។ យថា បន បាទកជ្ឈានវតោ, សម្មសិតជ្ឈានវតោបិ តថេវ វេទិតព្វា។ បញ្ចមជ្ឈានតោ វុដ្ឋាយ ហិ បឋមាទីនិ សម្មសតោ ឧប្បន្នមគ្គោ បឋមត្ថេរវាទេន បញ្ចមជ្ឈានិកោ, ទុតិយវាទេន បឋមាទិជ្ឈានិកោ អាបជ្ជតីតិ ទ្វេបិ វាទា វិរុជ្ឈន្តិ។ តតិយវាទេន បនេត្ថ ‘យំ ឥច្ឆតិ តជ្ឈានិកោ ហោតី’តិ តេ ច វាទា ន វិរុជ្ឈន្តិ, អជ្ឈាសយោ ច សាត្ថកោ ហោតីតិ។ ឯវំ តយោបិ ថេរា បណ្ឌិតា ព្យត្តា ពុទ្ធិសម្បន្នាវ។ តេន តេសំ វាទំ តន្តិំ កត្វា ឋបយិំសុ។ ឥធ បន អត្ថមេវ ឧទ្ធរិត្វា តយោបេតេ វាទេ វិបស្សនាវ និយមេតីតិ ទស្សិតំ។

ឥទានិ ‘និមិត្តំ បដិបាទេតី’តិ ឯត្ថ ឯវំ អង្គបរិណាមវសេន មគ្គស្ស ឧប្បាទកាលេ គោត្រភុ កុតោ វុដ្ឋាតិ? មគ្គោ កុតោតិ? គោត្រភុ តាវ និមិត្តតោ វុដ្ឋាតិ, បវត្តំ ឆេត្តុំ ន សក្កោតិ, ឯកតោវុដ្ឋានោ ហេស។ មគ្គោ និមិត្តតោ វុដ្ឋាតិ, បវត្តម្បិ ឆិន្ទតិ ឧភតោវុដ្ឋានោ ហេស។ តេសំ អយំ ឧប្បត្តិនយោ – យស្មិំ វារេ មគ្គវុដ្ឋានំ ហោតិ, តស្មិំ អនុលោមំ នេវ ឯកំ ហោតិ, ន បញ្ចមំ។ ឯកញ្ហិ អាសេវនំ ន លភតិ, បញ្ចមំ ភវង្គស្ស អាសន្នត្តា បវេធតិ។ តទា ហិ ជវនំ បតិតំ នាម ហោតិ។ តស្មា នេវ ឯកំ ហោតិ ន បញ្ចមំ។ មហាបញ្ញស្ស បន ទ្វេ អនុលោមានិ ហោន្តិ, តតិយំ គោត្រភុ, ចតុត្ថំ មគ្គចិត្តំ, តីណិ ផលានិ, តតោ ភវង្គោតរណំ។ មជ្ឈិមបញ្ញស្ស តីណិ អនុលោមានិ ហោន្តិ, ចតុត្ថំ គោត្រភុ, បញ្ចមំ មគ្គចិត្តំ, ទ្វេ ផលានិ, តតោ ភវង្គោតរណំ។ មន្ទបញ្ញស្ស ចត្តារិ អនុលោមានិ, ហោន្តិ បញ្ចមំ គោត្រភុ, ឆដ្ឋំ មគ្គចិត្តំ, សត្តមំ ផលំ, តតោ ភវង្គោតរណំ។ តត្ថ មហាបញ្ញមន្ទបញ្ញានំ វសេន អកថេត្វា មជ្ឈិមបញ្ញស្ស វសេន កថេតព្វំ។

ᨿᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩅᩤᩁᩮ ᨾᨣ᩠ᨣᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨠᩥᩁᩥᨿᩣᩉᩮᨲᩩᨠᨾᨶᩮᩣᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨵᩣᨲᩩ ᩏᨷᩮᨠ᩠ᨡᩣᩈᩉᨣᨲᩣ ᨾᨶᩮᩣᨴ᩠ᩅᩣᩁᩣᩅᨩ᩠ᨩᨶᩴ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᨷᩔᨶᩣᨣᩮᩣᨧᩁᩮ ᨡᨶ᩠ᨵᩮ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨽᩅᨦ᩠ᨣᩴ ᩋᩣᩅᨭ᩠ᨭᩮᨲᩥ᪨ ᨲᨴᨶᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᨲᩮᨶᩮᩅ ᩋᩣᩅᨩ᩠ᨩᨶᩮᨶ ᨣᩉᩥᨲᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩮ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨲᩥ ᨷᨮᨾᩴ ᨩᩅᨶᩴ ᩋᨶᩩᩃᩮᩣᨾᨬᩣᨱᩴ᪨ ᨲᩴ ᨲᩮᩈᩩ ᨡᨶ᩠ᨵᩮᩈᩩ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩣᨲᩥ ᩅᩤ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣᨲᩥ ᩅᩤ ᩋᨶᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᩅᩤ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩒᩊᩣᩁᩥᨠᩴ ᩒᩊᩣᩁᩥᨠᩴ ᩈᨧ᩠ᨧᨷᨭᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᨠᨲᨾᩴ ᩅᩥᨶᩮᩣᨴᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩦᨱᩥ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣᨶᩥ ᨽᩥᨿ᩠ᨿᩮᩣ ᨽᩥᨿ᩠ᨿᩮᩣ ᨷᩣᨠᨭᩣᨶᩥ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩥᩁᩩᨩ᩠ᨫᨲᩥ᪨ ᨲᨴᨶᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨲᩥ ᨴᩩᨲᩥᨿᩣᨶᩩᩃᩮᩣᨾᩴ᪨ ᨲᩮᩈᩩ ᨷᩩᩁᩥᨾᩴ ᩋᨶᩣᩈᩮᩅᨶᩴ᪨ ᨴᩩᨲᩥᨿᩔ ᨷᩩᩁᩥᨾᩴ ᩋᩣᩈᩮᩅᨶᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᨾ᩠ᨷᩥ ᩃᨴ᩠ᨵᩣᩈᩮᩅᨶᨲ᩠ᨲᩣ ᨲᩥᨠ᩠ᨡᩴ ᩈᩪᩁᩴ ᩅᩥᩈᨴᩴ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴᨿᩮᩅ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮ ᨲᩮᨶᩮᩅᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᨩ᩠ᨫᩥᨾᨷ᩠ᨷᨾᩣᨱᩴ ᩈᨧ᩠ᨧᨷᨭᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᨠᨲᨾᩴ ᩅᩥᨶᩮᩣᨴᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩦᨱᩥ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣᨶᩥ ᨽᩥᨿ᩠ᨿᩮᩣ ᨽᩥᨿ᩠ᨿᩮᩣ ᨷᩣᨠᨭᩣᨶᩥ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩥᩁᩩᨩ᩠ᨫᨲᩥ᪨ ᨲᨴᨶᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨲᩥ ᨲᨲᩥᨿᩣᨶᩩᩃᩮᩣᨾᩴ᪨ ᨲᩔ ᨴᩩᨲᩥᨿᩴ ᩋᩣᩈᩮᩅᨶᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᨾ᩠ᨷᩥ ᩃᨴ᩠ᨵᩣᩈᩮᩅᨶᨲ᩠ᨲᩣ ᨲᩥᨠ᩠ᨡᩴ ᩈᩪᩁᩴ ᩅᩥᩈᨴᩴ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴᨿᩮᩅ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮ ᨲᩮᨶᩮᩅᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨴᩅᩈᩮᩈᩴ ᩋᨱᩩᩈᩉᨣᨲᩴ ᩈᨧ᩠ᨧᨷᨭᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᨠᨲᨾᩴ ᩅᩥᨶᩮᩣᨴᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩥᩁᩅᩈᩮᩈᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩦᨱᩥ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣᨶᩥ ᨽᩥᨿ᩠ᨿᩮᩣ ᨽᩥᨿ᩠ᨿᩮᩣ ᨷᩣᨠᨭᩣᨶᩥ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩥᩁᩩᨩ᩠ᨫᨲᩥ᪨ ᩑᩅᩴ ᨲᩦᩉᩥ ᩋᨶᩩᩃᩮᩣᨾᩮᩉᩥ ᩈᨧ᩠ᨧᨷᨭᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᨠᨲᨾᩮ ᩅᩥᨶᩮᩣᨴᩥᨲᩮ ᨲᨴᨶᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨲᩥ ᨣᩮᩣᨲᩕᨽᩩᨬᩣᨱᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨠᩩᩁᩩᨾᩣᨶᩴ᪨

ᨲᨲᩕᩣᨿᩴ ᩏᨷᨾᩣ – ᩑᨠᩮᩣ ᨠᩥᩁ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨾᩣ ᨷᩩᩁᩥᩈᩮᩣ ᨶᨠ᩠ᨡᨲ᩠ᨲᨿᩮᩣᨣᩴ ᨩᩣᨶᩥᩔᩣᨾᩦᨲᩥ ᩁᨲ᩠ᨲᩥᨽᩣᨣᩮ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨧᨶ᩠ᨴᩴ ᨷᩔᩥᨲᩩᩴ ᩏᨴ᩠ᨵᩴ ᩏᩃ᩠ᩃᩮᩣᨠᩮᩈᩥ᪨ ᨲᩔ ᩅᩃᩣᩉᨠᩮᩉᩥ ᨷᨭᩥᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨶᨲ᩠ᨲᩣ ᨧᨶ᩠ᨴᩮᩣ ᨶ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨿᩥᨲ᩠ᨳ᪨ ᩋᨳᩮᨠᩮᩣ ᩅᩣᨲᩮᩣ ᩏᨭ᩠ᨮᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨳᩪᩃᨳᩪᩃᩮ ᩅᩃᩣᩉᨠᩮ ᩅᩥᨴ᩠ᨵᩴᩈᩮᩈᩥ᪨ ᩋᨷᩁᩮᩣ ᨾᨩ᩠ᨫᩥᨾᩮ᪨ ᩋᨷᩁᩮᩣ ᩈᩩᨡᩩᨾᩮ᪨ ᨲᨲᩮᩣ ᩈᩮᩣ ᨷᩩᩁᩥᩈᩮᩣ ᩅᩥᨣᨲᩅᩃᩣᩉᨠᩮ ᨶᨽᩮ ᨧᨶ᩠ᨴᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᨶᨠ᩠ᨡᨲ᩠ᨲᨿᩮᩣᨣᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᩈᩥ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᨿᩮᩣ ᩅᩃᩣᩉᨠᩣ ᩅᩥᨿ ᩈᨧ᩠ᨧᨷᨭᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᨠᨳᩪᩃᨾᨩ᩠ᨫᩥᨾᩈᩩᨡᩩᨾᨠᩥᩃᩮᩈᨶ᩠ᨵᨠᩣᩁᩣ᪨ ᨲᨿᩮᩣ ᩅᩣᨲᩣ ᩅᩥᨿ ᨲᩦᨱᩥ ᩋᨶᩩᩃᩮᩣᨾᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ᪨ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨾᩣ ᨷᩩᩁᩥᩈᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᨣᩮᩣᨲᩕᨽᩩᨬᩣᨱᩴ᪨ ᨧᨶ᩠ᨴᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ᪨ ᩑᨠᩮᨠᩔ ᩅᩣᨲᩔ ᨿᨳᩣᨠ᩠ᨠᨾᩮᨶ ᩅᩃᩣᩉᨠᨲ᩠ᨲᨿᩅᩥᨴ᩠ᨵᩴᩈᨶᩴ ᩅᩥᨿ ᩑᨠᩮᨠᩔ ᩋᨶᩩᩃᩮᩣᨾᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᩈᨧ᩠ᨧᨷᨭᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᨠᨲᨾᩅᩥᨶᩮᩣᨴᨶᩴ᪨ ᩅᩥᨣᨲᩅᩃᩣᩉᨠᩮ ᨶᨽᩮ ᨲᩔ ᨷᩩᩁᩥᩈᩔ ᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᨧᨶ᩠ᨴᨴᩔᨶᩴ ᩅᩥᨿ ᩅᩥᨣᨲᩮ ᩈᨧ᩠ᨧᨷᨭᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᨠᩮ ᨲᨾᩮ ᨣᩮᩣᨲᩕᨽᩩᨬᩣᨱᩔ ᩈᩩᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨠᩁᨱᩴ᪨

ᨿᨳᩮᩅ ᩉᩥ ᨲᨿᩮᩣ ᩅᩣᨲᩣ ᨧᨶ᩠ᨴᨷᨭᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᨠᩮ ᩅᩃᩣᩉᨠᩮᨿᩮᩅ ᩅᩥᨴ᩠ᨵᩴᩈᩮᨲᩩᩴ ᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᨶ ᨧᨶ᩠ᨴᩴ ᨴᨭ᩠ᨮᩩᩴ, ᩑᩅᩴ ᩋᨶᩩᩃᩮᩣᨾᩣᨶᩥ ᩈᨧ᩠ᨧᨷᨭᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᨠᨲᨾᨾᩮᩅ ᩅᩥᨶᩮᩣᨴᩮᨲᩩᩴ ᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᨶ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨠᩣᨲᩩᩴ᪨ ᨿᨳᩣ ᩈᩮᩣ ᨷᩩᩁᩥᩈᩮᩣ ᨧᨶ᩠ᨴᨾᩮᩅ ᨴᨭ᩠ᨮᩩᩴ ᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣᨲᩥ ᨶ ᩅᩃᩣᩉᨠᩮ ᩅᩥᨴ᩠ᨵᩴᩈᩮᨲᩩᩴ, ᩑᩅᩴ ᨣᩮᩣᨲᩕᨽᩩᨬᩣᨱᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᨾᩮᩅ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨠᩣᨲᩩᩴ ᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣᨲᩥ ᨶ ᨠᩥᩃᩮᩈᨲᨾᩴ ᩅᩥᨶᩮᩣᨴᩮᨲᩩᩴ᪨ ᩑᩅᩴ ᩋᨶᩩᩃᩮᩣᨾᩴ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨣᩮᩣᨲᩕᨽᩩ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ᪨

ᨿᨴᩥ ᩉᩥ ᨣᩮᩣᨲᩕᨽᩩ ᩋᨶᩩᩃᩮᩣᨾᩮᨶ ᨣᩉᩥᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨣᨱ᩠ᩉᩮᨿ᩠ᨿ ᨷᩩᨶ ᩋᨶᩩᩃᩮᩣᨾᩴ ᨲᩴ ᩋᨶᩩᨻᨶ᩠ᨵᩮᨿ᩠ᨿᩣᨲᩥ ᨾᨣ᩠ᨣᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᨾᩮᩅ ᨶ ᨽᩅᩮᨿ᩠ᨿ᪨ ᨣᩮᩣᨲᩕᨽᩩᨬᩣᨱᩴ ᨷᨶ ᩋᨶᩩᩃᩮᩣᨾᩔ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩋᨣ᩠ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩴ ᩋᨷᨧ᩠ᨨᨲᩮᩣᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥᨠᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨿᩴ ᩋᨶᩣᩅᨩ᩠ᨩᨶᨾ᩠ᨷᩥ ᩈᨾᩣᨶᩴ ᩋᩣᩅᨩ᩠ᨩᨶᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ ᨮᨲ᩠ᩅᩣ ᩑᩅᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩣᩉᩦᨲᩥ ᨾᨣ᩠ᨣᩔ ᩈᨬ᩠ᨬᩴ ᨴᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᨿ ᨶᩥᩁᩩᨩ᩠ᨫᨲᩥ᪨ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣᨷᩥ ᨲᩮᨶ ᨴᩥᨶ᩠ᨶᩈᨬ᩠ᨬᩴ ᩋᨾᩩᨬ᩠ᨧᩥᨲ᩠ᩅᩣᩅ ᩋᩅᩦᨧᩥᩈᨶ᩠ᨲᨲᩥᩅᩈᩮᨶ ᨲᩴ ᨬᩣᨱᩴ ᩋᨶᩩᨻᨶ᩠ᨵᨾᩣᨶᩮᩣ ᩋᨶᩥᨻ᩠ᨻᩥᨴ᩠ᨵᨷᩩᨻ᩠ᨻᩴ ᩋᨷᨴᩣᩃᩥᨲᨷᩩᨻ᩠ᨻᩴ ᩃᩮᩣᨽᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩴ ᨴᩮᩣᩈᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩴ ᨾᩮᩣᩉᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩥᨩ᩠ᨫᨾᩣᨶᩮᩣᩅ ᨷᨴᩣᩃᨿᨾᩣᨶᩮᩣᩅ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᨲᩥ᪨

តត្រាយំ ឧបមា – ឯកោ កិរ ឥស្សាសោ ធនុសតមត្តកេ ផលកសតំ ឋបេត្វា វត្ថេន មុខំ វេឋេត្វា សរំ សន្នយ្ហិត្វា ចក្កយន្តេ អដ្ឋាសិ។ អញ្ញោ បុរិសោ ចក្កយន្តំ អាវិជ្ឈិត្វា យទា ឥស្សាសស្ស ផលកសតំ អភិមុខំ ហោតិ តទា តត្ថ ទណ្ឌកេន សញ្ញំ ទេតិ, ឥស្សាសោ ទណ្ឌកសញ្ញំ អវិជហិត្វាវ សរំ ខិបិត្វា ផលកសតំ និព្ពិជ្ឈតិ។ តត្ថ ទណ្ឌកសញ្ញា វិយ គោត្រភុញាណំ។ ឥស្សាសោ វិយ មគ្គញាណំ។ ឥស្សាសស្ស ទណ្ឌកសញ្ញំ អវិជហិត្វាវ ផលកសតនិព្ពិជ្ឈនំ វិយ មគ្គញាណស្ស គោត្រភុញាណេន ទិន្នសញ្ញំ អវិជហិត្វាវ និព្ពានំ អារម្មណំ កត្វា អនិព្ពិទ្ធបុព្ពអបទាលិតបុព្ពានំ លោភក្ខន្ធាទីនំ និព្ពិជ្ឈនបទាលនំ។ ភូមិលទ្ធវដ្ដសេតុសមុគ្ឃាតករណន្តិបិ ឯតទេវ។ មគ្គស្ស ហិ ឯកមេវ កិច្ចំ អនុសយប្បជហនំ។ ឥតិ សោ អនុសយេ បជហន្តោ និមិត្តា វុដ្ឋាតិ នាម, បវត្តំ ឆិន្ទតិ នាម។ ‘និមិត្ត’ន្តិ រូបវេទនាសញ្ញាសង្ខារវិញ្ញាណនិមិត្តំ។ ‘បវត្ត’ម្បិ រូបវេទនាសញ្ញាសង្ខារវិញ្ញាណបវត្តមេវ។ តំ ទុវិធំ ហោតិ – ឧបាទិន្នកំ អនុបាទិន្នកន្តិ។ តេសុ មគ្គស្ស អនុបាទិន្នកតោ វុដ្ឋានច្ឆាយា ទិស្សតីតិ វត្វា អនុបាទិន្នកតោ វុដ្ឋាតីតិ វទិំសុ។

សោតាបត្តិមគ្គេន ហិ ចត្តារិ ទិដ្ឋិគតសម្បយុត្តានិ វិចិកិច្ឆាសហគតន្តិ បញ្ច ចិត្តានិ បហីយន្តិ។ តានិ រូបំ សមុដ្ឋាបេន្តិ។ តំ អនុបាទិន្នករូបក្ខន្ធោ។ តានិ ចិត្តានិ វិញ្ញាណក្ខន្ធោ។ តំសម្បយុត្តា វេទនា សញ្ញា សង្ខារា តយោ អរូបក្ខន្ធា។ តត្ថ សចេ សោតាបន្នស្ស សោតាបត្តិមគ្គោ អភាវិតោ អភវិស្ស, តានិ បញ្ច ចិត្តានិ ឆសុ អារម្មណេសុ បរិយុដ្ឋានំ បាបុណេយ្យុំ។ សោតាបត្តិមគ្គោ បន នេសំ បរិយុដ្ឋានុប្បត្តិំ វារយមានោ សេតុសមុគ្ឃាតំ អភព្ពុប្បត្តិកភាវំ កុរុមានោ អនុបាទិន្នកតោ វុដ្ឋាតិ នាម។

សកទាគាមិមគ្គេន ចត្តារិ ទិដ្ឋិគតវិប្បយុត្តានិ ទ្វេ ទោមនស្សសហគតានីតិ ឱឡារិកកាមរាគព្យាបាទវសេន ឆ ចិត្តានិ បហីយន្តិ។ អនាគាមិមគ្គេន អណុសហគតកាមរាគព្យាបាទវសេន តានិ ឯវ ឆ ចិត្តានិ បហីយន្តិ។ អរហត្តមគ្គេន ចត្តារិ ទិដ្ឋិគតវិប្បយុត្តានិ ឧទ្ធច្ចសហគតញ្ចាតិ បញ្ច អកុសលចិត្តានិ បហីយន្តិ។ តត្ថ សចេ តេសំ អរិយានំ តេ មគ្គា អភាវិតា អស្សុ, តានិ ចិត្តានិ ឆសុ អារម្មណេសុ បរិយុដ្ឋានំ បាបុណេយ្យុំ។ តេ បន តេសំ មគ្គា បរិយុដ្ឋានុប្បត្តិំ វារយមានា សេតុសមុគ្ឃាតំ អភព្ពុប្បត្តិកភាវំ កុរុមានា អនុបាទិន្នកតោ វុដ្ឋហន្តិ នាម។

ឧបាទិន្នកតោ វុដ្ឋានច្ឆាយា ទិស្សតីតិ វត្វា ឧបាទិន្នកតោ វុដ្ឋាតីតិបិ វទិំសុ។ សចេ ហិ សោតាបន្នស្ស សោតាបត្តិមគ្គោ អភាវិតោ អភវិស្ស, ឋបេត្វា សត្ត ភវេ អនមតគ្គេ សំសារវដ្ដេ ឧបាទិន្នកប្បវត្តំ បវត្តេយ្យ។ កស្មា? តស្ស បវត្តិយា ហេតូនំ អត្ថិតាយ។ តីណិ សំយោជនានិ ទិដ្ឋានុសយោ វិចិកិច្ឆានុសយោតិ ឥមេ បន បញ្ច កិលេសេ សោតាបត្តិមគ្គោ ឧប្បជ្ជមានោវ សមុគ្ឃាតេតិ។ ឥទានិ កុតោ សោតាបន្នស្ស សត្ត ភវេ ឋបេត្វា អនមតគ្គេ សំសារវដ្ដេ ឧបាទិន្នកប្បវត្តំ បវត្តិស្សតិ? ឯវំ សោតាបត្តិមគ្គោ ឧបាទិន្នកប្បវត្តំ អប្បវត្តំ កុរុមានោ ឧបាទិន្នកតោ វុដ្ឋាតិ នាម។

សចេ សកទាគាមិស្ស សកទាគាមិមគ្គោ អភាវិតោ អភវិស្ស, ឋបេត្វា ទ្វេ ភវេ បញ្ចសុ ភវេសុ ឧបាទិន្នកបវត្តំ បវត្តេយ្យ។ កស្មា? តស្ស បវត្តិយា ហេតូនំ អត្ថិតាយ។ ឱឡារិកានិ កាមរាគបដិឃសំយោជនានិ ឱឡារិកោ កាមរាគានុសយោ បដិឃានុសយោតិ ឥមេ

បន ចត្តារោ កិលេសេ សោ មគ្គោ ឧប្បជ្ជមានោវ សមុគ្ឃាតេតិ។ ឥទានិ កុតោ សកទាគាមិស្ស ទ្វេ ភវេ ឋបេត្វា បញ្ចសុ ភវេសុ ឧបាទិន្នកប្បវត្តំ បវត្តិស្សតិ? ឯវំ សកទាគាមិមគ្គោ ឧបាទិន្នកប្បវត្តំ អប្បវត្តំ កុរុមានោ ឧបាទិន្នកតោ វុដ្ឋាតិ នាម។

សចេ អនាគាមិស្ស អនាគាមិមគ្គោ អភាវិតោ អភវិស្ស, ឋបេត្វា ឯកំ ភវំ ទុតិយភវេ ឧបាទិន្នកប្បវត្តំ បវត្តេយ្យ។ កស្មា? តស្ស បវត្តិយា ហេតូនំ អត្ថិតាយ។ អណុសហគតានិ កាមរាគបដិឃសំយោជនានិ អណុសហគតោ កាមរាគានុសយោ បដិឃានុសយោតិ ឥមេ បន ចត្តារោ កិលេសេ សោ មគ្គោ ឧប្បជ្ជមានោវ សមុគ្ឃាតេតិ។ ឥទានិ កុតោ អនាគាមិស្ស ឯកំ ភវំ ឋបេត្វា ទុតិយភវេ ឧបាទិន្នកប្បវត្តំ បវត្តិស្សតិ? ឯវំ អនាគាមិមគ្គោ ឧបាទិន្នកប្បវត្តំ អប្បវត្តំ កុរុមានោ ឧបាទិន្នកតោ វុដ្ឋាតិ នាម។

សចេ អរហតោ អរហត្តមគ្គោ អភាវិតោ អភវិស្ស, រូបារូបភវេសុ ឧបាទិន្នកប្បវត្តំ បវត្តេយ្យ។ កស្មា? តស្ស បវត្តិយា ហេតូនំ អត្ថិតាយ ។ រូបរាគោ អរូបរាគោ មានោ ឧទ្ធច្ចំ អវិជ្ជា មានានុសយោ ភវរាគានុសយោ អវិជ្ជានុសយោតិ ឥមេ បន អដ្ឋ កិលេសេ សោ មគ្គោ ឧប្បជ្ជមានោវ សមុគ្ឃាតេតិ។ ឥទានិ កុតោ ខីណាសវស្ស បុនព្ភវេ ឧបាទិន្នកប្បវត្តំ បវត្តិស្សតិ? ឯវំ អរហត្តមគ្គោ ឧបាទិន្នកប្បវត្តំ អប្បវត្តំ កុរុមានោ ឧបាទិន្នកតោ វុដ្ឋាតិ នាម។

សោតាបត្តិមគ្គោ ចេត្ថ អបាយភវតោ វុដ្ឋាតិ, សកទាគាមិមគ្គោ សុគតិកាមភវេកទេសតោ, អនាគាមិមគ្គោ កាមភវតោ, អរហត្តមគ្គោ រូបារូបភវតោ សព្ពភវេហិបិ វុដ្ឋាតិ ឯវាតិ វទន្តិ។

ឥមស្ស បនត្ថស្ស វិភាវនត្ថំ អយំ បាឡិ – “សោតាបត្តិមគ្គញាណេន អភិសង្ខារវិញ្ញាណស្ស និរោធេន សត្ត ភវេ ឋបេត្វា អនមតគ្គេ សំសារេ យេ ឧប្បជ្ជេយ្យុំ, នាមញ្ច រូបញ្ច ឯត្ថេតេ និរុជ្ឈន្តិ វូបសមន្តិ អត្ថំ គច្ឆន្តិ បដិប្បស្សម្ភន្តិ។

‘សកទាគាមិមគ្គញាណេន អភិសង្ខារវិញ្ញាណស្ស និរោធេន ទ្វេ ភវេ ឋបេត្វា បញ្ចសុ ភវេសុ យេ ឧប្បជ្ជេយ្យុំ, នាមញ្ច រូបញ្ច ឯត្ថេតេ និរុជ្ឈន្តិ វូបសមន្តិ អត្ថំ គច្ឆន្តិ បដិប្បស្សម្ភន្តិ។

‘អនាគាមិមគ្គញាណេន អភិសង្ខារវិញ្ញាណស្ស និរោធេន ឯកំ ភវំ ឋបេត្វា កាមធាតុយា ទ្វីសុ ភវេសុ យេ ឧប្បជ្ជេយ្យុំ, នាមញ្ច រូបញ្ច ឯត្ថេតេ និរុជ្ឈន្តិ វូបសមន្តិ អត្ថំ គច្ឆន្តិ បដិប្បស្សម្ភន្តិ។

‘អរហត្តមគ្គញាណេន អភិសង្ខារវិញ្ញាណស្ស និរោធេន រូបធាតុយា វា អរូបធាតុយា វា យេ ឧប្បជ្ជេយ្យុំ , នាមញ្ច រូបញ្ច ឯត្ថេតេ និរុជ្ឈន្តិ វូបសមន្តិ អត្ថំ គច្ឆន្តិ បដិប្បស្សម្ភន្តិ។ អរហតោ អនុបាទិសេសាយ និព្ពានធាតុយា បរិនិព្ពាយន្តស្ស ចរិមវិញ្ញាណស្ស និរោធេន បញ្ញា ច សតិ ច នាមញ្ច រូបញ្ច ឯត្ថេតេ និរុជ្ឈន្តិ វូបសមន្តិ អត្ថំ គច្ឆន្តិ បដិប្បស្សម្ភន្តី”តិ (ចូឡនិ។ អជិតមាណវបុច្ឆានិទ្ទេស ៦)។ អយំ តាវ និមិត្តេ វិនិច្ឆយោ។

‘បដិបទាបតី’តិ – ឯត្ថ បន បដិបទា ចលតិ ន ចលតីតិ? ចលតិ។ តថាគតស្ស ហិ សារិបុត្តត្ថេរស្ស ច ចត្តារោបិ មគ្គា សុខបដិបទា ខិប្បាភិញ្ញា អហេសុំ។ មហាមោគ្គល្លានត្ថេរស្ស បឋមមគ្គោ សុខបដិបទោ ខិប្បាភិញ្ញោ, ឧបរិ តយោ មគ្គា ទុក្ខបដិបទា ខិប្បាភិញ្ញា។ កស្មា? និទ្ទាភិភូតត្តា។ សម្មាសម្ពុទ្ធោ កិរ សត្តាហំ ទហរកុមារកំ វិយ ថេរំ បរិហរិ។ ថេរោបិ ឯកទិវសំ និទ្ទាយមានោ និសីទិ។ អថ នំ សត្ថា អាហ – “បចលាយសិ នោ ត្វំ, មោគ្គល្លាន, បចលាយសិ នោ ត្វំ មោគ្គល្លានា”តិ (អ។ និ។ ៧។៦១)។ ឯវរូបស្សាបិ មហាភិញ្ញប្បត្តស្ស សាវកស្ស បដិបទា ចលតិ, សេសានំ កិំ ន ចលិស្សតិ? ឯកច្ចស្ស ហិ ភិក្ខុនោ ចត្តារោបិ មគ្គា ទុក្ខបដិបទា ទន្ធាភិញ្ញា ហោន្តិ, ឯកច្ចស្ស ទុក្ខបដិបទា ខិប្បាភិញ្ញា, ឯកច្ចស្ស សុខបដិបទា ទន្ធាភិញ្ញា, ឯកច្ចស្ស សុខបដិបទា ខិប្បាភិញ្ញា។ ឯកច្ចស្ស បឋមមគ្គោ ទុក្ខបដិបទោ ទន្ធាភិញ្ញោ ហោតិ, ទុតិយមគ្គោ ទុក្ខបដិបទោ ខិប្បាភិញ្ញោ, តតិយមគ្គោ សុខបដិបទោ ទន្ធាភិញ្ញោ, ចតុត្ថមគ្គោ សុខបដិបទោ ខិប្បាភិញ្ញោតិ។

យថា ច បដិបទា ឯវំ អធិបតិបិ ចលតិ ឯវ។ ឯកច្ចស្ស ហិ ភិក្ខុនោ ចត្តារោបិ មគ្គា ឆន្ទាធិបតេយ្យា ហោន្តិ, ឯកច្ចស្ស វីរិយាធិបតេយ្យា, ឯកច្ចស្ស ចិត្តាធិបតេយ្យា, ឯកច្ចស្ស វីមំសាធិបតេយ្យា។ ឯកច្ចស្ស បន បឋមមគ្គោ ឆន្ទាធិបតេយ្យោ ហោតិ, ទុតិយោ វីរិយាធិបតេយ្យោ, តតិយោ ចិត្តាធិបតេយ្យោ, ចតុត្ថោ វីមំសាធិបតេយ្យោតិ។

បកិណ្ណកកថា និដ្ឋិតា។

បឋមមគ្គវីសតិមហានយោ

២៣៧។ ឥទានិ យស្មា លោកុត្តរកុសលំ ភាវេន្តោ ន កេវលំ ឧបនិជ្ឈាយនដ្ឋេន ឈានំយេវ ភាវេតិ, និយ្យានដ្ឋេន បន មគ្គម្បិ ភាវេតិ, ឧបដ្ឋានដ្ឋេន សតិបដ្ឋានម្បិ, បទហនដ្ឋេន សម្មប្បធានម្បិ, ឥជ្ឈនដ្ឋេន ឥទ្ធិបាទម្បិ, អធិបតិយដ្ឋេន ឥន្ទ្រិយម្បិ, អកម្បិយដ្ឋេន ពលម្បិ, ពុជ្ឈនដ្ឋេន ពោជ្ឈង្គម្បិ, តថដ្ឋេន សច្ចម្បិ, អវិក្ខេបដ្ឋេន សមថម្បិ, សុញ្ញតដ្ឋេន ធម្មម្បិ, រាសដ្ឋេន ខន្ធម្បិ, អាយតនដ្ឋេន អាយតនម្បិ, សុញ្ញសភាវនិស្សត្តដ្ឋេន ធាតុម្បិ, បច្ចយដ្ឋេន អាហារម្បិ, ផុសនដ្ឋេន ផស្សម្បិ, វេទយិតដ្ឋេន វេទនម្បិ, សញ្ជាននដ្ឋេន សញ្ញម្បិ, ចេតយិតដ្ឋេន ចេតនម្បិ, វិជាននដ្ឋេន ចិត្តម្បិ ភាវេតិ, តស្មា ឯតេសំ ឯកូនវីសតិយា បទានំ ទស្សនត្ថំ បុន កតមេ ធម្មា កុសលាតិអាទិ វុត្តំ។ ឯវំ ‘ឥទម្បិ ភាវេតិ, ឥទម្បិ ភាវេតី’តិ បុគ្គលជ្ឈាសយេន ចេវ ទេសនាវិលាសេន ច វីសតិ នយា ទេសិតា ហោន្តិ។ ធម្មំ សោតុំ និសិន្នទេវបរិសាយ ហិ យេ ឧបនិជ្ឈាយនដ្ឋេន លោកុត្តរំ ‘ឈាន’ន្តិ កថិតេ ពុជ្ឈន្តិ, តេសំ សប្បាយវសេន ឈានន្តិ កថិតំ…បេ… យេ វិជាននដ្ឋេន ‘ចិត្ត’ន្តិ វុត្តេ ពុជ្ឈន្តិ, តេសំ សប្បាយវសេន ចិត្តន្តិ កថិតំ។ អយមេត្ថ ‘បុគ្គលជ្ឈាសយោ’។

សម្មាសម្ពុទ្ធោ បន អត្តនោ ពុទ្ធសុពោធិតាយ ទសពលចតុវេសារជ្ជចតុបដិសម្ភិទតាយ ឆអសាធារណញាណយោគេន ច ទេសនំ យទិច្ឆកំ និយមេត្វា ទស្សេតិ។ ឥច្ឆន្តោ ឧបនិជ្ឈាយនដ្ឋេន លោកុត្តរំ ឈានន្តិ ទស្សេតិ, ឥច្ឆន្តោ និយ្យានដ្ឋេន…បេ… វិជាននដ្ឋេន

លោក្យុត្តរេ ចិត្តត្តិ៍ អឃំ 'ខេសតាចិលិសោ' តាយ៍ ពត្ថ ឃរេឆច លោក្យុត្តរេ ឈោតត្តិ ចុត្តដ្ឋានេត ឌស តឃា ចិកត្តា, ឲុចំ យក្កាទីសុបិ ពេរេឃច រេចឌិពេឡ្ហា៍ ឡ្ពតិ ចឹសតិឃា ធេរេតសុ ឌស ឌស កត្វា ឆេ្វ តឃសតាតិ ចិកត្តាតិ ហោត្តិ៍

ឲ្យ៥ប៉៍ ឡ្ពជាតិ អធិបតិកេជ ឌស្សេត្តំ បុត កពេរេយ ឆយ្វា ក្យុសលិតិអាទិ អារេទ្ធ៍ ពត្ថ លត្តិ ទុរំ ខេដ្ឋក់ បុឡ្ហាក្កយំ កត្វា តិឡ្ហត្តិតំ លោក្យុត្តរេ ឈោតំ លត្ថាធិបពេឃ្យំ តាយ៍ សេសេសុបិ ឲុរេសច តរេឃា៍ ឡ្ពតិ បុរិយស្វិ សុត្តិេក ឆេ្វតឃសតាតិ លត្ថាធិបពេឃ្យាទីសុបិ ឆេ្វ ឆេ្វតិ តឃសហេស្សត ការេឌត្វា បឋយយក្កំ ឌស្សេសិ ឆយ្វទាខា៍

បឋយយរក្កា តិដ្ឋិតោ៍

ទុតិឃយរក្កា

ឲ្យ៩ឲ៍ ឡ្ពជាតិ ទុតិឃយក្កាទីតំ ឌស្សេត្ថំ បុត កពេរេយ ឆយ្វា ក្យុសលិតិអាទិ អារេទ្ធ៍ ពត្ថ កាយរាកញ្ញាបិជាតំ ពត្យុកាចាឃាតិ ឲុពេតំ កិលេសាតំ ពត្យុកាចត្ថាឃ៍ ពត្ថ ឌ្វិហិ ការេណហិ ពត្យុការេចា រេចឌិពេឡ្ហា – អធិក្ខុប្បត្តិឃា ច បរិឃុដ្ឋាតយត្ថពាឃ ច៍ សកជាកាយិស្ស ហិ, ចដ្ចាត្យុសារិឃហាខតេស្សច, កិលេសា អតិលាញ្ត្យុប្បជ្ជត្តិ, កជាចិ កជាចិ ប្បជ្ជត្តិ; ប្បជ្ជត្តាបិ ចិរេឡ្យអាការេរា ហុត្វា ប្បជ្ជត្តិ, ចិរេឡ្យអចាបិពេលេត្ត អក្ខរា ចិឃ៍ ប្បជ្ជយាតាបិ, ច ចដ្ចាត្យុសារិឃហាខតេស្សច, យត្តា ឆេរត្តា លាេឌត្តា អត្តការំ កេរោត្តា ត្យុប្បជ្ជត្តិ៍ ឌ្វិហិ បត យក្កហិ បហិតត្តា យត្ថា យត្ថា ប្បជ្ជត្តិ៍ ពត្យុកាការេរា ហុត្វា ប្បជ្ជត្តិ, អត្ថុបដល់ ចិឃ យក្កិកាបត្តំ ចិឃ ច៍

ពត្ថ កោចិ ឆេរា ចត្តិ – 'សកជាកាយិស្ស កិលេសា កិច្ចាបិ ចិរេត ប្បជ្ជត្តិ, ពហលិច បត ហុត្វា ប្បជ្ជត្តិ, ពឆា ហិស្ស បុត្តា ច ធីតរោ ច ធិស្សត្តិ'តិ៍ ឲុតំ បត អប្បមាណំ៍ បុត្តធីតរោ ហិ អត្ថបច្ចត្ថបរាយសតយពេត្តតបិ ហោត្តិ៍ ឌ្វិហិ បត យក្កហិ បហិតត្តា តត្តិ កិលេសាតំ ពហលតាតិ៍ ឌ្វិហិ ឲុច ការេណហិស្ស កិលេសាតំ ពត្យុការេចា រេចឌិពេឡ្ហា – អធិក្ខុប្បត្តិឃា ច បរិឃុដ្ឋាតយត្ថពាឃ ចាតិ៍

ទុតិឃាឃាតិ កណតចេសតាបិ ទុតិឃុប្បត្តិចេសតាបិ ទុតិឃាឃ៍ ក្យុមិឃា បត្តិឃាតិ សាយញ្ញាផលស្ស បដិលិកត្ថាឃ៍ ពតិឃចត្យុត្ថេសុបិ ឲុរេសច តរេឃា៍ ចិរេសសយត្តំរេឃច បត ចក្កាយ៍

អញ្ញត្រិឃត្តិ អាខាតតក់ ឡ្ពត្រិឃំ៍ បឋយយក្កេត ពាតាពយរិឃាជំ អតពិក្កយិត្វា ពេតំរេឃច ពេត យក្កេត ពាតាពាតំ ចត្យុសច្ចឆយ្វាតំ ខាតតក់ ឡ្ពត្រិឃត្តិ ចុត្តំ ហោតិ៍ តិត្ថសចារេបិស្ស ឡ្ពយិតាច តរេឃត អរេត្ថា រេចឌិពេឡ្ហា៍ កោដ្ឋាសចារេបិ ឡ្ពយិតាច សត្តិ តចិត្រិឃាតិ ហោត្តិ៍ សេសំ បុរិយតរេឃតេច រេចឌិពេឡ្ហា៍

ទុតិឃយរក្កា តិដ្ឋិតោ៍

តតិយចតុត្ថមគ្គា

១៩៦។ តតិយេ អនវសេសប្បហានាយាតិ តេសំយេវ សកទាគាមិមគ្គេន តនុភូតានំ សំយោជនានំ និស្សេសបជហនត្ថាយ។

ចតុត្ថេ រូបរាគអរូបរាគមានុទ្ធច្ចអវិជ្ជាយ អនវសេសប្បហានាយាតិ ឯតេសំ បញ្ចន្នំ ឧទ្ធម្ភាគិយសំយោជនានំ និស្សេសបជហនត្ថាយ។ តត្ថ រូបរាគោតិ រូបភវេ ឆន្ទរាគោ។ អរូបរាគោតិ អរូបភវេ ឆន្ទរាគោ។ មានោតិ អរហត្តមគ្គវជ្ឈកោ មានោ ឯវ។ តថា ឧទ្ធច្ចាវិជ្ជា។ ឥមេសុបិ ទ្វីសុ មគ្គេសុ ញាណំ អញ្ញិន្ទ្រិយមេវ ហោតិ។

ចតុមគ្គនយសហស្សំ

សព្វមគ្គេសុ បទបដិបាដិយា សមសដ្ឋិបទានិ, ចតូហិ អប្បណកង្គេហិ សទ្ធិំ ចតុសដ្ឋិ ហោន្តិ។ អសម្ភិន្នតោ បន តេត្តិំស។ កោដ្ឋាសវារសុញ្ញតវារា បាកតិកា ឯវ។ យថា ច បន បឋមមគ្គេ, ឯវំ ទុតិយាទីសុបិ នយសហស្សមេវាតិ ចត្តារោ មគ្គេ ចតូហិ នយសហស្សេហិ ភាជេត្វា ទស្សេសិ ធម្មរាជា។

សច្ចវិភង្គេ បន សដ្ឋិ នយសហស្សានិ លោកុត្តរានិ ឥមេសំ ឯវ វសេន និក្ខិត្តានិ។ សតិបដ្ឋានវិភង្គេ វីសតិ នយសហស្សានិ លោកុត្តរានិ, សម្មប្បធានវិភង្គេ វីសតិ, ឥទ្ធិបាទវិភង្គេ ទ្វត្តិំស, ពោជ្ឈង្គវិភង្គេ ទ្វត្តិំស, មគ្គង្គវិភង្គេ អដ្ឋវីសតិ នយសហស្សានិ លោកុត្តរានិ ឥមេសំ ឯវ វសេន និក្ខិត្តានិ។

ឥធ បន ចតូសុ មគ្គេសុ ចត្តារិមេវ នយសហស្សានិ។ តេសុ បឋមជ្ឈានិកេ បឋមមគ្គេ អដ្ឋង្គានិ ភាជិតានិ; តថា ទុតិយាទីសុ។ តត្ថ បឋមមគ្គេ សម្មាទិដ្ឋិ មិច្ឆាទិដ្ឋិំ បជហតីតិ សម្មាទិដ្ឋិ។ សម្មាសង្កប្បាទយោបិ មិច្ឆាសង្កប្បាទីនំ បជហនដ្ឋេនេវ វេទិតព្វា។ ឯវំ សន្តេ 'បឋមមគ្គេនេវ ទ្វាសដ្ឋិយា ទិដ្ឋិគតានំ បហីនត្តា ឧបរិមគ្គត្តយេន បហាតព្វា ទិដ្ឋិ នាម នត្ថិ។ តត្ថ សម្មាទិដ្ឋីតិ នាមំ កថំ ហោតី'តិ? 'យថា វិសំ អត្ថិ វា, ហោតុ មា វា, អគទោ អគទោ ត្វេវ វុច្ចតិ, ឯវំ មិច្ឆាទិដ្ឋិ អត្ថិ វា, ហោតុ មា វា, អយំ សម្មាទិដ្ឋិ ឯវ នាម'។

'យទិ ឯវំ នាមមត្តមេវេតំ ហោតិ, ឧបរិមគ្គត្តយេ បន សម្មាទិដ្ឋិយា កិច្ចាភាវោ អាបជ្ជតិ, មគ្គង្គានិ ន បរិបូរេន្តិ, តស្មា សម្មាទិដ្ឋិ សកិច្ចកា កាតព្វា, មគ្គង្គានិ បូរេតព្វានី'តិ។ សកិច្ចកា ចេត្ថ សម្មាទិដ្ឋិ យថាលាភនិយមេន ទីបេតព្វា។ ឧបរិមគ្គត្តយវជ្ឈោ ហិ ឯកោ មានោ អត្ថិ, សោ ទិដ្ឋិដ្ឋានេ តិដ្ឋតិ។ សា តំ មានំ បជហតីតិ សម្មាទិដ្ឋិ។ សោតាបត្តិមគ្គស្មិញ្ហិ សម្មាទិដ្ឋិ មិច្ឆាទិដ្ឋិំ បជហតិ។ សោតាបន្នស្ស បន សកទាគាមិមគ្គវជ្ឈោ មានោ អត្ថិ, សោ ទិដ្ឋិដ្ឋានេ តិដ្ឋតិ សា តំ មានំ បជហតីតិ សម្មាទិដ្ឋិ។ តស្សេវ សត្តអកុសលចិត្តសហជាតោ សង្កប្បោ អត្ថិ។ តេហេវ ចិត្តេហិ វាចង្គចោបនំ អត្ថិ, កាយង្គចោបនំ អត្ថិ, បច្ចយបរិភោគោ អត្ថិ, សហជាតវាយាមោ អត្ថិ,

អសតិការេវា អត្ថិ, សហជាតចិត្តេកគ្គតា អត្ថិ។ ឯតេ មិច្ឆាសង្កប្បាទយោ នាម សកទាគាមិមគ្គេ សម្មាសង្កប្បាទយោ។ តេសំ បហានេន សម្មាសង្កប្បាទយោតិ វេទិតព្វា។ ឯវំ សកទាគាមិមគ្គេ អដ្ឋង្គានិ សកិច្ចកានិ កត្វា អាគតានិ។ សកទាគាមិស្ស អនាគាមិមគ្គវជ្ឈោ មានោ អត្ថិ។ សោ ទិដ្ឋិដ្ឋានេ តិដ្ឋតិ។ តស្សេវ សត្តហិ ចិត្តេហិ សហជាតា សង្កប្បាទយោ។ តេសំ បហានេន អនាគាមិមគ្គេ អដ្ឋ អង្គានិ សកិច្ចកតា វេទិតព្វា។ អនាគាមិស្ស អរហត្តមគ្គវជ្ឈោ មានោ អត្ថិ។ សោ ទិដ្ឋិដ្ឋានេ តិដ្ឋតិ។ យានិ បនស្ស បញ្ច អកុសលចិត្តានិ, តេហិ សហជាតា សង្កប្បាទយោ។ តេសំ បហានេន អរហត្តមគ្គេ អដ្ឋ អង្គានិ សកិច្ចកតា វេទិតព្វា។

ឥមេសុ ចតូសុ មគ្គេសុ បឋមមគ្គេន ចត្តារិ សច្ចានិ ទិដ្ឋានិ។ 'ឧបរិមគ្គត្តយំ ទិដ្ឋកមេវ បស្សតិ, អទិដ្ឋកំ បស្សតី'តិ ទិដ្ឋកមេវ បស្សតីតិ អយំ អាចរិយានំ សមានត្ថកថា។ វិតណ្ឌវាទី បនាហ 'អទិដ្ឋំ បស្សតី'តិ។ សោ វត្តព្វោ – 'បឋមមគ្គេ កតមំ ឥន្ទ្រិយំ កថេសី'តិ? ជានមានោ 'អនញ្ញាតញ្ញស្សាមីតិន្ទ្រិយ'ន្តិ វក្ខតិ។ 'ឧបរិមគ្គេសុ កតរ'ន្តិ? វុត្តេបិ 'អញ្ញិន្ទ្រិយ'ន្តិ វក្ខតិ។ សោ វត្តព្វោ – 'អទិដ្ឋសច្ចទស្សនេ សតិ ឧបរិមគ្គេសុបិ អនញ្ញាតញ្ញស្សាមីតិន្ទ្រិយមេវ កថេហិ។ ឯវំ តេ បញ្ហោ សមេស្សតី'តិ។ 'កិលេសេ បន អញ្ញេ អញ្ញេ បជហតិ; បហីនេ ឯវ បជហតី'តិ? 'អញ្ញេ អញ្ញេ បជហតី'តិ។ 'យទិ អញ្ញេ អញ្ញេ, អប្បហីនេ កិលេសេ បជហតិ។ សច្ចានិបិ អទិដ្ឋានេវ បស្សតី'តិ ឯវំវាទី បុគ្គលោ បុច្ឆិតព្វោ – 'សច្ចានិ នាម កតី'តិ? ជានន្តោ 'ចត្តារី'តិ វក្ខតិ។ សោ វត្តព្វោ – 'តវ វាទេ សោឡស សច្ចានិ អាបជ្ជន្តិ។ ត្វំ ពុទ្ធេហិបិ អទិដ្ឋំ បស្សសិ។ ពហុសច្ចកោ នាម ត្វំ។ ឯវំ មា គណ្ហា សច្ចទស្សនំ នាម អបុព្ពំ នត្ថិ, កិលេសេ បន អប្បហីនេ បជហតី'តិ។

តត្ថ សច្ចទស្សនស្ស អបុព្ពាភាវេ បេឡោបមំ នាម គហិតំ – ឯកស្ស កិរ ចត្តារោ រតនបេឡា សារភណ្ឌេ ឋបិតា។ សោ រត្តិភាគេ បេឡាសុ ឧប្បន្នកិច្ចោ ទ្វារំ វិវរិត្វា, ទីបំ ជាលេត្វា, ទីបេន វិហតេ អន្ធការេ, បេឡាសុ បាកដភាវំ គតាសុ, តាសុ កិច្ចំ កត្វា ទ្វារំ បិទហិត្វា គតោ។ បុន អន្ធការេ អវត្ថតេ ទុតិយវារេបិ តតិយវារេបិ តថេវ អកាសិ។ ចតុត្ថវារេ ទ្វារេ វិវដេ អន្ធការេ បេឡា ន បញ្ញាយន្តីតិ វីមំសន្តស្សេវ សូរិយោ ឧគ្គច្ឆិ, សូរិយោភាសេន វិហតេ អន្ធការេ បេឡាសុ កិច្ចំ កត្វា បក្កាមិ។

តត្ថ ចត្តារោ បេឡា វិយ ចត្តារិ សច្ចានិ។ តាសុ កិច្ចេ ឧប្បន្នេ ទ្វារវិវរណកាលោ វិយ សោតាបត្តិមគ្គស្ស វិបស្សនាភិនីហរណកាលោ។ អន្ធការំ វិយ សច្ចបដិច្ឆាទកតមំ។ ទីបោភាសោ វិយ សោតាបត្តិមគ្គោភាសោ។ វិហតេ អន្ធការេ តស្ស បុរិសស្ស បេឡានំ បាកដភាវោ វិយ មគ្គញាណស្ស សច្ចានំ បាកដភាវោ។ មគ្គញាណស្ស បាកដានិ បន មគ្គសមង្គិស្ស បុគ្គលស្ស បាកដានេវ ហោន្តិ។ បេឡាសុ កិច្ចំ កត្វា គតកាលោ វិយ សោតាបត្តិមគ្គស្ស អត្តនា បហាតព្ពកិលេសេ បជហិត្វា និរុទ្ធកាលោ។ បុន អន្ធការាវត្ថរណំ វិយ ឧបរិមគ្គត្តយវជ្ឈសច្ចបដិច្ឆាទកតមំ។

ទុតិយវារេ ទ្វារវិវរណកាលោ វិយ សកទាគាមិមគ្គស្ស វិបស្សនាភិនីហរណកាលោ។ ទីបោភាសោ វិយ សកទាគាមិមគ្គោភាសោ។ បេឡាសុ កិច្ចំ កត្វា គតកាលោ វិយ សកទាគាមិមគ្គស្ស អត្តនា បហាតព្ពកិលេសេ បជហិត្វា និរុទ្ធកាលោ។ បុន អន្ធការាវត្ថរណំ វិយ ឧបរិមគ្គទ្វយវជ្ឈសច្ចបដិច្ឆាទកតមំ។

តតិយចានេរ ខ្ចារចិចរលាការេលា ចិយ អភាកាយិយក្កស្ស ចិបស្សតាកិតិហរលាការេលា˘ ឌីនេបិកានេសា ចិយ អភាកាយិយនេក្កាការេសា˘ នេបញ្ញអាស្វ កិច្ចំ កត្វា កតការេលា ចិយ អភាកាយិយក្កស្ស អត្តភា បហាតព្ពកិលេសេ បឌហិត្វា តិរុទ្ធការេលា˘ បុត អន្តការាទចត្តរណ៍ ចិយ ស្តុបរិអរហត្តយក្កចឌ្ឍប្បច្ចប្បទិន្នាឥកតយំ˘

ចត្តុត្ថចានេរ ខ្ចារចិចរលាការេលា ចិយ អរហត្តយក្កស្ស ចិបស្សតាកិតិហរលាការេលា˘ ឃ្វុទិឃ្យុក្កយតំ ចិយ អរហត្តយក្កុប្បានេកា˘ អន្តការចិឆយតំ ចិយ អរហត្តយក្កស្ស ឃច្ចប្បទិន្នាឥកតយចិនេភាឥតំ ˘ ចិហនេត អន្តការេ តស្ស នេបញ្ញអាតំ បិកាដការេចា ចិយ អរហត្តយក្កឆាកាលស្ស ចត្តុត្ថិ ឃច្ចាតំ បិកាដការេចា˘ ឆាកាលស្ស បិកាដាតិ បត បុក្កលស្ស បិកាដានេតច នេហាត្តិ˘ នេបញ្ញអាស្វ កិច្ចំ កត្វា កតការេលា ចិយ អរហត្តយក្កស្ស ឃគ្គកិលេឃនេលបតំ˘ ឃ្វុទិឃ្យុក្កយតនេតា បដ្ឋាយ អានេលាកនេស្សច បចត្តិការេលា ចិយ អរហត្តយក្កស្ស ស្តុប្បត្តកាលនេតា បដ្ឋាយ បុត ឃច្ចប្បទិន្នាឥកតយាការេចា ˘ ញ្ញាឆំ តាច ឃច្ចឥស្សតស្ស អបុព្ពាការេច ឌ្តុបយុំ˘

ឌីដ្ឋកនេយច ហិ បស្សតិ˘ ‘កិលេសេ បត អនេញ្ញា អនេញ្ញា បឌហតិ’តិ ឲត្ត លារនេរាបយំ តាយ កហិតំ˘ ឲនេកា បុរិនេសា កិលិដ្ឋំ ចត្តំ រនេឌកស្ស អឌាសិ˘ រនេឌកោ ស្តាឃលារុំ លារិកលារុំ នេកាយឃលារត្តិ តនេឃា លារនេរ ឥត្វា លារនេរហិ លាឌិតកាចំ ឆាត្វា ស្តុឥនេក ចិក្ខាលេត្វា ឌ្តុញ្ញអារិនេកាញ្ញអារិកំ យលំ បចារេហសិ˘ តនេតា ត តាច បរិសុទ្ធន្តិ ឌុតិឃយុំ តនេឆច លារនេរ ឥត្វា, ស្តុឥនេក ចិក្ខាលេត្វា, តនេតា តាតិឃលារា្យរុំ យលំ បចារេហសិ˘ តនេតា ត តាច បរិសុទ្ធន្តិ តតិឃយុំ នេត លារនេរ ឥត្វា ស្តុឥនេក ចិក្ខាលេត្វា តនេតា ឃលារា្យរុំ យលំ បចារេហសិ˘ តនេតា ត តាច បរិសុទ្ធន្តិ ចត្តុត្ថយុំ នេត លារនេរ ឥត្វា, ស្តុឥនេក ចិក្ខាលេត្វា អំសុអគ្គត្តុរកតយុំ តិនេស្សរុំ យលំ បចារេហត្វា ឃាយិកស្ស អឌាសិ˘ នេសា កន្ធករន្ធនេក បក្ខិបិត្វា ឌ្ត្ថិតិន្ថិតការេល បរិឥហតិ˘

តត្ថ កិលិដ្ឋចត្តំ ចិយ កិលេឃានុកតំ ចិត្តំ˘ តិចិឆលារនេកាតការេលា ចិយ តីសុ អនុបស្សនាសុ កយុស្ស បចត្តតការេលា˘ ស្តុឥនេក ចិក្ខាលេត្វា ឌ្តុញ្ញអារិនេកាញ្ញអារិកយលប្បចាហតំ ចិយ នេសាតាបត្តិយនេក្កត បច្ចកិលេឃនេលបតំ˘ ឌុតិឃយុំ នេតរុំ លារាតំ អនុប្បដាតំ ចិយ ‘ត តាច បរិសុទ្ធំ ញ្ញាឆំ ចិត្ត’ន្តិ តាស្វនេយច តីសុ អនុបស្សនាសុ កយុប្បចត្តតំ˘ តនេតា តាតិឃលារា្យរនេយលប្បចាហតំ ចិយ ឃកឥាកាយិយនេក្កត ឌ្តុញ្ញអារិកសំនេឃាឌតក្កឃនេលបតំ˘ តនេតា ‘ត តាច បរិសុទ្ធំ ចត្ត’ន្តិ បុត លារនេត្តឃឥាតំ ចិយ ‘ត តាច បរិសុទ្ធំ ញ្ញាឆំ ចិត្ត’ន្តិ តាស្វនេយច តីសុ អនុបស្សនាសុ កយុប្បចត្តតំ˘ តនេតា ឃលារា្យរនេយលប្បចាហតំ ចិយ អភាកាយិយនេក្កត អល្សុឃហកតសំនេឃាឌតក្កឃនេលបតំ˘ ‘ត តាច បរិសុទ្ធំ ចត្ត’ន្តិ បុត លារនេត្តឃឥាតំ ចិយ ‘ត តាច បរិសុទ្ធំ ញ្ញាឆំ ចិត្ត’ន្តិ តាស្វនេយច តីសុ អនុបស្សនាសុ កយុប្បចត្តតំ˘ តនេតា ចិក្ខាលនេតត អំសុអគ្គត្តុរកនេត យនេល បចារេហត្វា បរិសុទ្ធស្ស រនេឌតបដ្ឋឃឌិឃស្ស កន្ធករន្ធនេក តិក្ខិត្តស្ស ចត្តស្ស ឌ្ត្ថិតិន្ថិតក្កនេណ បរិឥហតំ ចិយ អរហត្តយនេក្កត អដ្ឋត្តំ កិលេឃាតំ នេលបិតត្តា បរិសុទ្ធស្ស ឝីណាឃចចិត្តស្ស ឌ្ត្ថិតិន្ថិតក្កនេណ ចលឃយាបត្តិចិហានេរត ឌីតិតាយតំ˘ ញ្ញាឆំ ‘អនេញ្ញា អនេញ្ញា កិលេសេ បឌហតិ’តិ ឲត្ត ឌ្តុបយុំ˘ ឌុត្តយុំ នេចតំ –

“នេឃឃ្យាបិ , អាចុនេសា, ចត្តំ ឃំកិលិដ្ឋំ យលក្កហិតំ, តនេយតំ ឃាយិកា រនេឌកស្ស អនុបឥនេឌ្ឍយុំ˘ តនេយតំ រនេឌកោ ស្តានេឃ ចា លារនេរ ចា

គោមយេ វា សម្មទ្ទិត្វា អច្ឆេ ឧទកេ វិក្ខាលេតិ។ កិញ្ចាបិ តំ ហោតិ វត្ថំ បរិសុទ្ធំ បរិយោទាតំ, អថ ខ្វស្ស ហោតិយេវ 'អនុសហគតោ ឩសគន្ធោ វា ខារគន្ធោ វា គោមយគន្ធោ វា អសមូហតោ'។ តមេនំ រជកោ សាមិកានំ ទេតិ។ តមេនំ សាមិកា គន្ធបរិភាវិតេ ករណ្ឌកេ និក្ខិបន្តិ។ យោបិស្ស ហោតិ អនុសហគតោ ឩសគន្ធោ វា ខារគន្ធោ វា គោមយគន្ធោ វា អសមូហតោ, សោបិ សមុគ្ឃាតំ គច្ឆតិ។ ឯវមេវ ខោ, អាវុសោ, កិញ្ចាបិ អរិយសាវកស្ស បញ្ចោរម្ភាគិយានិ សំយោជនានិ បហីនានិ ភវន្តិ, អថ ខ្វស្ស ហោតិយេវ បញ្ចសុ ឧបាទានក្ខន្ធេសុ អនុសហគតោ 'អស្មី'តិ មានោ, 'អស្មី'តិ ឆន្ទោ, 'អស្មី'តិ អនុសយោ អសមូហតោ, សោ អបរេន សមយេន បញ្ចសុ ឧបាទានក្ខន្ធេសុ ឧទយព្វយានុបស្សី វិហរតិ – 'ឥតិ រូបំ, ឥតិ រូបស្ស សមុទយោ, ឥតិ រូបស្ស អត្ថង្គមោ; ឥតិ វេទនា ឥតិ សញ្ញា ឥតិ សង្ខារា ឥតិ វិញ្ញាណំ, ឥតិ វិញ្ញាណស្ស សមុទយោ, ឥតិ វិញ្ញាណស្ស អត្ថង្គមោ'តិ។ តស្សិមេសុ បញ្ចសុ ឧបាទានក្ខន្ធេសុ ឧទយព្វយានុបស្សិនោ វិហរតោ យោបិស្ស ហោតិ បញ្ចសុ ឧបាទានក្ខន្ធេសុ អនុសហគតោ 'អស្មី'តិ មានោ, 'អស្មី'តិ ឆន្ទោ, 'អស្មី'តិ អនុសយោ អសមូហតោ, សោបិ សមុគ្ឃាតំ គច្ឆតី"តិ (សំ. និ. ៣.៨៩)។

តត្ថ សោតាបត្តិមគ្គេន បញ្ច អកុសលចិត្តានិ បហីយន្តិ សទ្ធិំ ចិត្តង្គវសេន ឧប្បជ្ជនកបាបធម្មេហិ។ សកទាគាមិមគ្គេន ទ្វេ ទោមនស្សសហគតចិត្តានិ តនុកានិ ករោន្តិ សទ្ធិំ ចិត្តង្គវសេន ឧប្បជ្ជនកបាបធម្មេហិ។ អនាគាមិមគ្គេន តានិយេវ បហីយន្តិ សទ្ធិំ សម្បយុត្តធម្មេហិ។ អរហត្តមគ្គេន បញ្ច អកុសលចិត្តានិ បហីយន្តិ សទ្ធិំ ចិត្តង្គវសេន ឧប្បជ្ជនកបាបធម្មេហិ។ ឥមេសំ ទ្វាទសន្នំ អកុសលចិត្តានំ បហីនកាលតោ បដ្ឋាយ ខីណាសវស្ស ចិត្តង្គវសេន បុន បច្ចុទាវត្តនកកិលេសោ នាម ន ហោតិ។

តត្រិទំ វត្ថុ – ឯកោ កិរ មហារាជា បច្ចន្តេ អារក្ខំ ទត្វា មហាតលេ ឥស្សរិយំ អនុភវន្តោ ចរតិ។ អថស្ស បច្ចន្តោ កុប្បិ។ តស្មិំ សមយេ ទ្វាទស ចោរជេដ្ឋកា អនេកេហិ បុរិសសហស្សេហិ សទ្ធិំ រដ្ឋំ វិលុម្បន្តិ។ បច្ចន្តវាសិនោ មហាមត្តា 'បច្ចន្តោ កុបិតោ'តិ រញ្ញោ បហិណិំសុ។ រាជា 'វិស្សដ្ឋា គណ្ហថ, អហំ តុម្ហាកំ កត្តព្ពំ ករិស្សាមី'តិ សាសនំ បហិណិ។ តេ បឋមសម្បហារេនេវ អនេកេហិ បុរិសសហស្សេហិ សទ្ធិំ បញ្ច ចោរជេដ្ឋកេ ឃាតយិំសុ។ សេសា សត្ត ជនា អត្តនោ អត្តនោ បរិវារេ គហេត្វា បព្ពតំ បវិសិំសុ។ អមច្ចា តំ បវត្តិំ រញ្ញោ បេសយិំសុ។

រាជា 'តុម្ហាកំ កត្តព្ពយុត្តំ អហំ ជានិស្សាមិ, តេបិ គណ្ហថា'តិ ធនំ បហិណិ។ តេ ទុតិយសម្បហារេន ទ្វេ ចោរជេដ្ឋកេ បហរិំសុ, បរិវារេបិ តេសំ ទុព្ពលេ អកំសុ។ តេ សព្ពេបិ បលាយិត្វា បព្ពតំ បវិសិំសុ។ តម្បិ បវត្តិំ អមច្ចា រញ្ញោ បេសយិំសុ។

បុន រាជា 'វិស្សដ្ឋា គណ្ហថា'តិ ធនំ បហិណិ។ តេ តតិយសម្បហារេន សទ្ធិំ សហាយបុរិសេហិ ទ្វេ ចោរជេដ្ឋកេ ឃាតយិត្វា តំ បវត្តិំ រញ្ញោ បេសយិំសុ។

បុន រាជា 'អវសេសេ វិស្សដ្ឋា គណ្ហថា'តិ ធនំ បហិណិ។ តេ ចតុត្ថសម្បហារេន សបរិវារេ បញ្ច ចោរជេដ្ឋកេ ឃាតយិំសុ។ ទ្វាទសន្នំ ចោរជេដ្ឋកានំ ឃាតិតកាលតោ បដ្ឋាយ កោចិ ចោរោ នាម នត្ថិ។ ខេមា ជនបទា ឧរេ បុត្តេ នច្ចន្តា មញ្ញេ វិហរន្តិ។ រាជា

ចិខិតាឞក្ខារេយហិ ឈោរេឆហិ បរិច្ចេតា ចរបាំឞាគកេតា យហាឞប្បត្តិ អត្ថកចិ៉

តត្ថ យហេត្តា រាខា ចិឃ ឆយ្ខរាខា៉ បច្ចត្តចាឞិតោ អយច្ចា ចិឃ ឈោកាចចរា ក្សលប្ចត្តា៉ ក្ខាគឞ ចេារេខេដ្ឋកា ចិឃ ក្ខាគឞ

អក្សឞលចិត្តាតិ៉ តេឞំ ឞហាឃា អតេកាឞហឞ្សប្ចរិឞា ចិឃ ចិត្តក្ខចឞេត ក្ខប្បខ្ចតកាបំបឆយ្ខា៉ រេឡ្អា បច្ចេត្តា ក្សបិតោតិ បហិតកាលេលិ

ចិឃ អារយ្ខេណ កិលេឞេឞ្ញ ក្ខប្បេត្តឞ្ញ ‘ករត្តា, កិលេឞោ ឞេ ក្ខប្បេត្តា’តិ ឞត្ថ អារេរាចតកាលេលិ៉ ‘ចិឞ្សដ្ឋា ពលហ្គ្គា’តិ ឆតគាតិ ចិឃ

‘កិលេឞេ តិក្កហ្យហិក្កា’តិ ឆយ្ខរេឡ្អា កយដ្ឋាតាចិក្តតិ៉ ឞបរិចារាតិ បច្ចាត្ត ចេារេខេដ្ឋកាតិ ឈាតិតកាលេលិ ចិឃ ឞោតាបត្តិយេក្កត

ឞយ្សឃ្សត្តាតិ បច្ចាត្ត អក្សឞលចិត្តាតិ បហាតិ៉

ប្ចត រេឡ្អា បចត្តិបេឞតិ ចិឃ ឞយ្ខាឞយ្ខខ្ពឞ្ស បចិលក្ខក្សហារោចតិ៉ ‘ឞេឞេព ច ពលហ្គ្គា’តិ ប្ចត ឆតគាតិ ចិឃ កកចេតា

ឞកគាកាយិយក្កឞ្ស ចិបឞ្សតាចិក្តតិ៉ ត្សតិឃឞយ្សហារេត ឞបរិចារាតិ ក្ខិត្ត ចេារេខេដ្ឋកាតិ ត្សឡ្អាលិករហំ ចិឃ ឞកគាកាយិយេក្កត

ឞឞយ្សឃ្សត្តាតិ ក្ខិត្ត ចោយតឞ្សចិត្តាតិ តត្ថកាចករហំ៉

ប្ចត រេឡ្អា បចត្តិបេឞតិ ចិឃ ឞត្ថ បចិលក្ខក្សហារោចតិ៉ ‘ចិឞ្សដ្ឋា ពលហ្គ្គា’តិ ប្ចត ឆតគាតិ ចិឃ កកចេតា អតាកាយិយក្កឞ្ស

ចិបឞ្សតាចិក្តតិ៉ តតិឃឞយ្សហារេត ឞបរិចារាតិ ក្ខិត្ត ចេារេខេដ្ឋកាតិ ឈាតតិ ចិឃ អតាកាយិយេក្កត ឞឞយ្សឃ្សត្តាតិ ក្ខិត្ត

ចោយតឞ្សចិត្តាតិ បហាតិ៉

ប្ចត រេឡ្អា បចត្តិបេឞតិ ចិឃ តចាកាតឞ្ស បចិលក្ខក្សហារោចតិ៉ ‘ចិឞ្សដ្ឋា ពលហ្គ្គា’តិ ប្ចត ឆតគាតិ ចិឃ កកចេតា អរេហត្តយក្កឞ្ស

ចិបឞ្សតាចិក្តតិ៉ ចត្សត្ថឞយ្សហារេត ឞបរិចារាតិ បច្ចាត្ត ចេារេខេដ្ឋកាតិ ឈាតិតកាលេតា បដ្ឋាឃ ខតបគឞ្ស រេលយកាលេលិ ចិឃ

អរេហត្តយេក្កត ឞឞយ្សឃ្សេត្តឞ្ញ បច្ចាឞ្ញ អក្សឞលចិេត្តឞ្ញ បហឹតេឞ្ញ ក្ខាគឞត្ត អក្សឞលចិត្តាតិ បហឹតកាលេតា បដ្ឋាឃ ប្ចត ចិត្តក្ខចឞេត

ក្ខប្បខ្ចតកាឞ្ស អក្សឞលឆយ្ខឞ្ស អការេចា៉ រេឡ្អា ចិខិតាឞក្ខាយឞ្ស អយច្ចាលាបរិច្ចេតឞ្ស ចរបាំឞាគ យហាឞប្បត្តិអត្ថកចតិ ចិឃ

ឈិហាឞចបរិច្ចេតឞ្ស ឆយ្ខរេឡ្អា ឞ្សឡ្អាតអតិបិត្តអប្បហិហិតកេគេញ ឞយាបត្តិឞ្ញលេញ ខ្លាក្ខិតិក្ខិតាចលឞយាបត្តិឞ្ញលាត្ថកចតិ ចេចិតខ្ចាតិ៉

ក្សឞលិ ឆយ្ខាតិបគឞ្ស ចណ្ណតា តិក្ខិតា៉

អក្សឞលបចំ

ឆយ្ខេខ្ខឞចារកចា

បគយចិត្តិ

៣៦៥. ឥទានិ អកុសលធម្មបទំ ភាជេត្វា ទស្សេតុំ កតមេ ធម្មា អកុសលាតិអាទិ អារទ្ធំ។ តត្ថ ធម្មវវត្ថានាទិវារប្បភេទោ ច ហេដ្ឋា អាគតានំ បទានំ អត្ថវិនិច្ឆយោ ច ហេដ្ឋា វុត្តនយេនេវ វេទិតព្វោ។ តត្ថ តត្ថ បន វិសេសមត្តមេវ វណ្ណយិស្សាម។ តត្ថ សមយវវត្ថានេ តាវ យស្មា, កុសលស្ស វិយ, អកុសលស្ស ភូមិភេទោ នត្ថិ, តស្មា ឯកន្តំ កាមាវចរម្បិ សមានំ ឯតំ 'កាមាវចរ'ន្តិ ន វុត្តំ។ ទិដ្ឋិគតសម្បយុត្តន្តិ ឯត្ថ ទិដ្ឋិ ឯវ ទិដ្ឋិគតំ 'គូថគតំ មុត្តគត'ន្តិអាទីនិ (អ. និ. ៩.១១) វិយ។ គន្តព្វាភាវតោ វា ទិដ្ឋិយា គតមត្តមេវេតន្តិបិ ទិដ្ឋិគតំ។ តេន សម្បយុត្តំ ទិដ្ឋិគតសម្បយុត្តំ។

តត្ថ អសទ្ធម្មសវនំ, អកល្យាណមិត្តតា, អរិយានំ អទស្សនកាមតាទីនិ អយោនិសោ មនសិការោតិ ឯវមាទីហិ ការណេហិ ឥមស្ស ទិដ្ឋិគតសង្ខាតស្ស មិច្ឆាទស្សនស្ស ឧប្បត្តិ វេទិតព្វា។ យេ ហិ ឯតេ ទិដ្ឋិវាទបដិសំយុត្តា អសទ្ធម្មា តេសំ ពហុមានបុព្វង្គមេន អតិក្កន្តមជ្ឈត្តេន ឧបបរិក្ខាវិរហិតេន សវនេន, យេ ច ទិដ្ឋិវិបន្នា អកល្យាណមិត្តា តំសម្បវង្កតាសង្ខាតាយ អកល្យាណមិត្តតាយ, ពុទ្ធាទីនំ អរិយានញ្ច សប្បុរិសានញ្ច អទស្សនកាមតាយ ចតុសតិបដ្ឋានាទិភេទេ អរិយធម្មេ អកោវិទត្តេន បាតិមោក្ខសំវរឥន្ទ្រិយសំវរសតិសំវរញាណសំវរបហានសំវរប្បភេទេ អរិយធម្មេ ចេវ សប្បុរិសធម្មេ ច សំវរភេទសង្ខាតេន អវិនយេន តេហេវ ការណេហិ បរិភាវិតេន អយោនិសោ មនសិការេន កោតូហលមង្គលាទិបសុតតាយ ច ឯតំ ឧប្បជ្ជតីតិ វេទិតព្វំ។ អសង្ខារភាវោ បនស្ស ចិត្តស្ស ហេដ្ឋា វុត្តនយេនេវ វេទិតព្វោ។

ធម្មុទ្ទេសវារេ ផស្សោតិ អកុសលចិត្តសហជាតោ ផស្សោ។ វេទនាទីសុបិ ឯសេវ នយោ។ ឥតិ អកុសលមត្តមេវ ឯតេសំ បុរិមេហិ វិសេសោ។

ចិត្តស្សេកគ្គតា ហោតីតិ បាណាតិបាតាទីសុបិ អវិក្ខិត្តភាវេន ចិត្តស្ស ឯកគ្គតា ហោតិ។ មនុស្សា ហិ ចិត្តំ សមាទហិត្វា អវិក្ខិត្តា ហុត្វា អវិរជ្ឈមានានិ សត្ថានិ បាណសរីរេសុ និបាតេន្តិ, សុសមាហិតា បរេសំ សន្តកំ ហរន្តិ, ឯករសេន ចិត្តេន មិច្ឆាចារំ អាបជ្ជន្តិ។ ឯវំ អកុសលប្បវត្តិយម្បិ ចិត្តស្ស ឯកគ្គតា ហោតិ។

មិច្ឆាទិដ្ឋីតិ អយាថាវទិដ្ឋិ, វិរជ្ឈិត្វា គហណតោ វា វិតថា ទិដ្ឋិ មិច្ឆាទិដ្ឋិ។ អនត្ថាវហត្តា បណ្ឌិតេហិ ជិគុច្ឆិតា ទិដ្ឋីតិបិ មិច្ឆាទិដ្ឋិ។ មិច្ឆាសង្កប្បាទីសុបិ ឯសេវ នយោ។ អបិច មិច្ឆា បស្សន្តិ តាយ, សយំ វា មិច្ឆា បស្សតិ, មិច្ឆាទស្សនមត្តមេវ វា ឯសាតិ មិច្ឆាទិដ្ឋិ។ សា អយោនិសោ អភិនិវេសលក្ខណា, បរាមាសរសា, មិច្ឆាភិនិវេសបច្ចុបដ្ឋានា, អរិយានំ អទស្សនកាមតាទិបទដ្ឋានា; បរមំ វជ្ជន្តិ ទដ្ឋព្វា។ មិច្ឆាសង្កប្បាទីសុ 'មិច្ឆា'តិ បទមត្តមេវ វិសេសោ។ សេសំ កុសលាធិការេ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្វំ។

អហិរិកពលំអនោត្តប្បពលន្តិ ឯត្ថ ពលត្ថោ និទ្ទេសវារេ អាវិ ភវិស្សតិ។ ឥតរេសុ បន – ន ហិរិយតីតិ អហិរិកោ។ អហិរិកស្ស ភាវោ អហិរិកំ។ ន ឱត្តប្បំ អនោត្តប្បំ។ តេសុ អហិរិកំ កាយទុច្ចរិតាទីហិ អជិគុច្ឆនលក្ខណំ, អលជ្ជាលក្ខណំ វា។ អនោត្តប្បំ តេហេវ

ᩋᨩᩥᨣᩩᨧ᩠ᨨᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ ᩋᨶᩩᨲ᩠ᨲᩣᩈᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ ᩅᩣ᪨ ᩋᩉᩥᩁᩥᨠᩮᨶ ᨻᩃᩴ ᩋᩉᩥᩁᩥᨠᨻᩃᩴ᪨ ᩋᨶᩮᩣᨲ᩠ᨲᨷ᩠ᨷᩮᨶ ᨻᩃᩴ ᩋᨶᩮᩣᨲ᩠ᨲᨷ᩠ᨷᨻᩃᩴ᪨ ᩋᨿᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᩈᩘᨡᩮᨷᩮᩣ᪨ ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᩮᩣ ᨷᨶ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨷᨭᩥᨷᨠ᩠ᨡᩅᩈᩮᨶ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨

ᩃᩩᨻ᩠ᨽᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᩮᨶ, ᩈᨿᩴ ᩅᩣ ᩃᩩᨻ᩠ᨽᨲᩥ, ᩃᩩᨻ᩠ᨽᨶᨾᨲ᩠ᨲᨾᩮᩅ ᩅᩣ ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩃᩮᩣᨽᩮᩣ᪨ ᨾᩩᨿ᩠ᩉᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᩮᨶ, ᩈᨿᩴ ᩅᩣ ᨾᩩᨿ᩠ᩉᨲᩥ, ᨾᩩᨿ᩠ᩉᨶᨾᨲ᩠ᨲᨾᩮᩅ ᩅᩣ ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨾᩮᩣᩉᩮᩣ᪨ ᨲᩮᩈᩩ ᩃᩮᩣᨽᩮᩣ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨣ᩠ᨣᩉᨱᩃᨠ᩠ᨡᨱᩮᩣ ᨾᨠ᩠ᨠᨭᩣᩃᩮᨷᩮᩣ ᩅᩥᨿ, ᩋᨽᩥᩈᩘᨣᩁᩈᩮᩣ ᨲᨲ᩠ᨲᨠᨷᩣᩃᩮ ᨡᩥᨲ᩠ᨲᨾᩴᩈᨷᩮᩈᩥ ᩅᩥᨿ, ᩋᨷᩁᩥᨧ᩠ᨧᩣᨣᨷᨧ᩠ᨧᩩᨷᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮᩣ ᨲᩮᩃᨬ᩠ᨩᨶᩁᩣᨣᩮᩣ ᩅᩥᨿ, ᩈᩴᨿᩮᩣᨩᨶᩥᨿᨵᨾ᩠ᨾᩮᩈᩩ ᩋᩔᩣᨴᨴᩔᨶᨷᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮᩣ᪨ ᩈᩮᩣ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨶᨴᩦᨽᩣᩅᩮᨶ ᩅᨯ᩠ᨰᨾᩣᨶᩮᩣ, ᩈᩦᨥᩈᩮᩣᨲᩣ ᨶᨴᩦ ᩅᩥᨿ ᨾᩉᩣᩈᨾᩩᨴ᩠ᨴᩴ, ᩋᨷᩣᨿᨾᩮᩅ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩦᨲᩥ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨

ᨾᩮᩣᩉᩮᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᩋᨶ᩠ᨵᨠᩣᩁᩃᨠ᩠ᨡᨱᩮᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨱᩃᨠ᩠ᨡᨱᩮᩣ ᩅᩣ, ᩋᩈᨾ᩠ᨷᨭᩥᩅᩮᨵᩁᩈᩮᩣ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩈᨽᩣᩅᨧ᩠ᨨᩣᨴᨶᩁᩈᩮᩣ ᩅᩣ, ᩋᩈᨾ᩠ᨾᩣᨷᨭᩥᨷᨲ᩠ᨲᩥᨷᨧ᩠ᨧᩩᨷᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮᩣ ᩋᨶ᩠ᨵᨠᩣᩁᨷᨧ᩠ᨧᩩᨷᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮᩣ ᩅᩣ, ᩋᨿᩮᩣᨶᩥᩈᩮᩣᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᨷᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮᩣ᪨ ᩈᨻ᩠ᨻᩣᨠᩩᩈᩃᩣᨶᩴ ᨾᩪᩃᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨

ᩋᨽᩥᨩ᩠ᨫᩣᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᩣᨿ, ᩈᨿᩴ ᩅᩣ ᩋᨽᩥᨩ᩠ᨫᩣᨿᨲᩥ, ᩋᨽᩥᨩ᩠ᨫᩣᨿᨶᨾᨲ᩠ᨲᨾᩮᩅ ᩅᩣ ᩑᩈᩣᨲᩥ ᩋᨽᩥᨩ᩠ᨫᩣ᪨ ᩈᩣ ᨷᩁᩈᨾ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩦᨶᩴ ᩈᨠᨠᩁᨱᩥᨧ᩠ᨨᩣᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣ, ᨲᩮᨶᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᩑᩈᨶᨠᩣᨾᩁᩈᩣ, ᨷᩁᩈᨾ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥ-ᩋᨽᩥᨾᩩᨡᨽᩣᩅᨷᨧ᩠ᨧᩩᨷᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣ, ᨷᩁᩈᨾ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩦᩈᩩ ᩋᨽᩥᩁᨲᩥᨷᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣ᪨ ᨷᩁᩈᨾ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᩋᨽᩥᨾᩩᨡᩣ ᩑᩅ ᩉᩥ ᩈᩣ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨲᩥ᪨ ᨲᩣᩈᩩ ᨧ ᩋᨽᩥᩁᨲᩥᨿᩣ ᩈᨲᩥ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ, ᨷᩁᩈᨾ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩦᩈᩩ ᨧᩮᨲᩈᩮᩣ ᩉᨲ᩠ᨳᨷ᩠ᨷᩈᩣᩁᨱᩣ ᩅᩥᨿᩣᨲᩥ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩣ᪨

ᩈᨾᩮᩣᨴᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᩋᨬ᩠ᨬᩮᩈᩩ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᩮᩈᩩ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᩮᨷᩈᨾᨶᨲᩮᩣ ᩈᨾᩮᩣᨴᩣ᪨ ᩋᨠᩩᩈᩃᨷ᩠ᨷᨧ᩠ᨧᨲ᩠ᨲᩥᨿᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨷᨠ᩠ᨡᨬ᩠ᨬᩣᨲᩦᨲᩥ ᨷᨠ᩠ᨡᩮᩉᩣ᪨ ᨶ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᩥᨷᨲᩦᨲᩥ ᩋᩅᩥᨠ᩠ᨡᩮᨷᩮᩣ᪨

ᨷᩣᨷᩈᩥᨾ᩠ᨷᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮ ᩈᨴ᩠ᨵᩣ, ᩈᨲᩥ, ᨷᨬ᩠ᨬᩣ, ᨨ ᨿᩩᨣᩊᩋᨠᩣᨶᩦᨲᩥ ᨷᩣᨸᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨶ ᨣᩉᩥᨲᩣ᪨ ᨠᩈ᩠ᨾᩣ? ᩋᩔᨴ᩠ᨵᩥᨿᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮ ᨷᩈᩣᨴᩮᩣ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᨴ᩠ᨵᩣ ᨶ ᨣᩉᩥᨲᩣ᪨ ᨠᩥᩴ ᨷᨶ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨣᨲᩥᨠᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨳᩣᩁᩣᨴᩥᩴ ᨶ ᩈᨴ᩠ᨴᩉᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ? ᩈᨴ᩠ᨴᩉᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩈᩣ ᨷᨶ ᩈᨴ᩠ᨵᩣ ᨶᩣᨾ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩅᨧᨶᩈᨾ᩠ᨷᨭᩥᨧ᩠ᨨᨶᨾᨲ᩠ᨲᨾᩮᩅᩮᨲᩴ᪨ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩅᩣ ᩋᨶᩩᨷᨷᩁᩥᨠ᩠ᨡᩣ ᩅᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥ ᩅᩣ᪨ ᩋᩈᨲᩥᨿᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮ ᨷᨶ ᩈᨲᩥ ᨶᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᨶ ᨣᩉᩥᨲᩣ᪨ ᨠᩥᩴ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨣᨲᩥᨠᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩣ ᨠᨲᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨶ ᩈᩁᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ? ᩈᩁᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩈᩣ ᨷᨶ ᩈᨲᩥ ᨶᩣᨾ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨠᩮᩅᩃᩴ ᨲᩮᨶᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᩋᨠᩩᩈᩃᨧᩥᨲ᩠ᨲᨷ᩠ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩈᨲᩥ ᨶ ᨣᩉᩥᨲᩣ᪨ ᩋᨳ ᨠᩈ᩠ᨾᩣ "ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᩈᨲᩦ"ᨲᩥ (ᨴᩦ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪒᪨᪓᪔᪔; ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪕᪨᪑) ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ? ᩈᩣ ᨷᨶ ᩋᨠᩩᩈᩃᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩣᨶᩴ ᩈᨲᩥᩅᩥᩁᩉᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᨲᩥᨷᨭᩥᨷᨠ᩠ᨡᨲ᩠ᨲᩣ ᨧ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨾᨣ᩠ᨣᨾᩥᨧ᩠ᨨᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨷᩪᩁᨱᨲ᩠ᨳᩴ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨷᩁᩥᨿᩣᨿᩮᨶ ᨴᩮᩈᨶᩣ ᨠᨲᩣ᪨ ᨶᩥᨷ᩠ᨷᩁᩥᨿᩣᨿᩮᨶ ᨷᨶᩮᩈᩣ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨶ ᨣᩉᩥᨲᩣ᪨ ᩋᨶ᩠ᨵᨻᩣᩃᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮ ᨷᨶ ᨷᨬ᩠ᨬᩣ ᨶᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᨶ ᨣᩉᩥᨲᩣ᪨ ᨠᩥᩴ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨣᨲᩥᨠᩣᨶᩴ ᩅᨬ᩠ᨧᨶᩣᨷᨬ᩠ᨬᩣ ᨶᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ? ᩋᨲ᩠ᨳᩥ᪨ ᨶ ᨷᨶᩮᩈᩣ ᨷᨬ᩠ᨬᩣ, ᨾᩣᨿᩣ ᨶᩣᨾᩮᩈᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩈᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᩅ᪨ ᨷᩣᨷᩴ ᨷᨶ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᨴᩁᨳᩴ ᨣᩁᩩᩴ ᨽᩣᩁᩥᨿᩴ ᨠᨠ᩠ᨡᩊᩴ ᨳᨴ᩠ᨵᩴ ᩋᨠᨾ᩠ᨾᨬ᩠ᨬᩴ ᨣᩥᩃᩣᨶᩴ ᩅᩘᨠᩴ ᨠᩩᨭᩥᩃᩴ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨷᩔᨴ᩠ᨵᩣᨴᨿᩮᩣ ᨨ ᨿᩩᨣᩊᩋᨠᩣ ᨶ ᨣᩉᩥᨲᩣᨲᩥ᪨

ᩏᨲ᩠ᨲᩣᨶᨲ᩠ᨳᩣ ᨷᨴᨷᨭᩥᨷᩣᨭᩥᨿᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩩᨷ᩠ᨷᩣᨴᩅᩈᩮᨶ ᨷᩣᩊᩥᨷᩣᩊᩋᩣᩁᩪᩊ᩠ᩉᩣᨶᩥ ᨶᩅᩩᨲᩥᨾ᩠ᨷ ᨷᨴᩣᨶᩥ ᨴᩔᩥᨲᩣᨶᩥ ᨷᩣᨴᩣᨶᩥ ᩅᩮᨴᩣᨷᨶᨠᨾ᩠ᨾᩮᩣ ᨴᩔᩥᨲᩴ ᩅᩮ ᩅᩣ ᨷᨶ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᨾᨿᩮᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨿᩣᩉ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩈᩩᨷᩥ ᩋᨠᩩᩈᩃᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᨨᨶ᩠ᨴᩮᩣ ᩋᨵᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩮᩣ ᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᩮᩣ ᨾᩣᨶᩮᩣ ᩍᩔᩣ ᨾᨧ᩠ᨨᩁᩥᨿᩴ ᨳᩥᨶᩴ ᨾᩥᨴ᩠ᨵᩴ ᩏᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩴ ᨠᩩᨠ᩠ᨠᩩᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩥ

ឍ្លេយ ឥសេច បេចាបតកា ហោន្តិ ឆខ្មា, ឃុត្តាពតា, ឃុត្តបេឥឃុ ឌិឃ្សរេតិ ចុត្តា៓ ឍ្លយឃ្មិ បត ឌិតេ្ត លេត្ត្រា អឆិយោក្លោ យតឃិកាទោ វុឌ្ឍឌត្តិ ឍ្លេយ អបណ្ណាកក្ខឃក្លាតា ចត្តាទោច បេចាបតកា ហោន្តិ៓

តត្ថ លត្ត្រាឥយោ ហេដ្ឋា ចុត្តតយេតច ចេឌិតត្ថា៓ កេចលញ្ចាតេ ក្យឃលិ, ឍ្លេយ អក្យឃលិ៓ ឍ្លតទិ បត វុឌ្ឍតឃ្ស ភាវេចា ‘វុឌ្ឍត្ថិ’៓ ព៌ ឌេតសោ អច្ចុបឃយលក្លល៉ា ចាតាភិឈាតចលឌលិ ឌិឃ, អតចដ្ឋាគរឃំ ចាតាភិឈាតចលឆឌបជិកា ឌិឃ, កត្តត្តបច្ចុបដ្ឋាត៌ បិសោណាភិឈាតឃយុឌ្ឍតកម្មា ឌិឃ, ឌេតសោ អច្ចុបឃេយ អយោតិយោយតឃិកាបដ្ឋាត៌៓ ឌិត្តឌិក្លេបិតិ ឥដ្ឋត្ថា៓

ឍ្លតិ ឋឃ្សាឌិតិ ដ្ធត្តិឃ, បេចាបតកចេឃត ចុត្តាតិ ចត្តាទិតិ ឃត្ថាតិបិ ឍ្លយឃ្មិ ឆយ្វុឌ្ឍឃចាទេ លត្តិឃ ឆយបឥាតិ កចត្តិ៓ ចត្តាទិ អបណ្ណាកក្ខាតិ ហាបេត្វា បិញ្ញឍ្លយំ អាពតាតិ ដ្ធត្តិឃេយច៓ អក្កហិតក្កហណោត បេតត្ថ ឋឃ្សបច្ចាក៌, ឌិតេក្កា ឌិចាទោ ឃឹតិ ឌិត្តេឃ្សាកក្កតា ឌិទិឃិត្រ្ធិយំ ឌីឌិតិត្រ្ធិយំ យិដ្ឋាឌិដ្ឋិ អហិទិក៌ អតោត្តបៀ លេរិកោ យេរាហោតិ សោញ្ញអឃ ឆយ្មា ហោន្តិ៓

តេឃុ សោញ្ញអឃឃុ ឃត្ត ឆយ្មា អឌិកត្តិកា តច ឃឌិកត្តិកា ហោន្តិ៓ កតេយ ឃត្ត? ឋេឃ្សា ឃត្ថា ឌេតតា ឌិចាទោ ឃឹតិ ឌីឌិតិត្រ្ធិយំ យេរាហោតិ ឍ្លេយ ឃត្ត អឌិកត្តិកា៓ ឌេឥតា ឌិត្តំ ឌិតេក្កា ឌិត្តេឃ្សាកក្កតា ឌិទិឃិត្រ្ធិយំ យិដ្ឋាឌិដ្ឋិ អហិទិក៌ អតោត្តបៀ លេរិកោតិ ឍ្លេយ តច ឃឌិកត្តិកា៓

តេឃុ ល ឆយ្មា ដ្ឋិឃុ ឍាតេឃុ ឌិកត្តា, ឲេកា តិឃុ, ឲេកា ចត្វឃុ, ឲេកា លឃុ៓ កថំ? ឌិត្តំ ឌិតេក្កា យិដ្ឋាឌិដ្ឋិ អហិទិក៌ អតោត្តបៀ លេរិកោតិ ឍ្លេយ ល ដ្ឋិឃុ ឍាតេឃុ ឌិកត្តា៓ តេឃុ ហិ ឌិត្តំ តាច ឋឃ្សបច្ចាក៌ បត្វា ឌិត្តំ ហោតីតិ ចុត្តំ, ឍ្លត្រ្ធិយាតិ បត្វា យតិត្រ្ធិយត្តិ៓ ឌិតេក្កា ឍសាតក្កាតិ បត្វា ឌិតេក្កា ហោតីតិ ចុតេ្តា, យក្កក្កាតិ បត្វា យិដ្ឋាឃក្កេប្បាតិ៓ យិដ្ឋាឌិដ្ឋិ យក្កេក្កឃុបិ កាយ្មបេឆឃុបិ យិដ្ឋាឌិដ្ឋិយេច៓ អហិទិក៌ ឍលិតិ បត្វា អហិទិកឍលំ ហោតីតិ ចុត្តំ, លេរិកតាឃកភ្សក៌ បត្វា អហិទិកត្តិ៓ អតោត្តប្បេបិ ឲេឃេច តយោ៓ លេរិកោ យ្ញលំ បត្វា លេរិកោ ហោតីតិ ចុតេ្តា៓ កាយ្មបឆំ បត្វា អភិជ្ឈាតិ៓ ឍ្លេយ ល ដ្ឋិឃុ ឍាតេឃុ ឌិកត្តា៓

ឌេឥតា បត ឋឃ្សបច្ចាក៌ បត្វា ឌេឥតា ហោតីតិ ចុត្តា, ឍសាតក្កាតិ បត្វា ឃុលត្តិ, ឍ្លត្រ្ធិយាតិ បត្វា សោយតឃ្សិត្រ្ធិយត្តិ៓ ឲចំ ឲេកាច ឆេយ្មា តិឃុ ឍាតេឃុ ឌិកេត្តា៓

ឌីទិយំ បត ឍ្លត្រ្ធិយាតិ បត្វា ឌីទិឃិត្រ្ធិយំ ហោតីតិ ចុត្តំ, យក្កក្កាតិ បត្វា យិដ្ឋាចាឃាយោ ហោតីតិ, ឍលិតិ បត្វា ឌីទិយឍលត្តិ, បិដ្ឋិភ្សក៌ បត្វា បក្កាហោ ហោតីតិ៓ ឲចំ អយំ ឲេកា ឆេយ្មា ចត្វឃុ ឍាតេឃុ ឌិកេត្តា៓

ឃយាឆិ បត ឍសាតក្កាតិ បត្វា ឌិត្តេឃ្សាកក្កតា ហោតីតិ ចុតេ្តា, ឍ្លត្រ្ធិយាតិ បត្វា ឃយាឆិត្រ្ធិយត្តិ, យក្កក្កាតិ បត្វា យិដ្ឋាឃយាឆិតិ, ឍលិតិ បត្វា ឃយាឆិឍលត្តិ, បិដ្ឋិភ្សក៌ បត្វា ភ្សតិយភ្សេក ឲកាកចេឃេតច ឃយេឆាតិ , តតិយេ អឌិក្លេបិតិ៓ ឲចយំ ឲេកា ឆេយ្មា លឃុ ឍាតេឃុ

ចិកទេ្ធាៈ

សទ្ធាបិ បទេសេន ឆព្វា ចប្បុបញ្ញាកចនេសត ឈាតក្កចនេសត ខ្លត្រ័យចនេសត យក្កក្កចនេសត ខាលចនេសត ឡុលចនេសត កព្វុបឆចនេសត
លោកកាសកចនេសត បិដ្ឋិក្យាកចនេសតាតិ តច ទាសយោ ហោត្តិៈ ពត្ថ ឃំ ចត្តុត្ថា ថំ បឌេយក្យសលចិត្តតិរេច្ឆនេស ចុត្តមេវចាតិៈ

ឆព្វេច្ឆនចានកឆា តិដ្ឋិតាៈ

តិរេច្ឆនចានកឆា

៦ល៉ិ៍ៈ តិរេច្ឆនចានេទ ចិត្តុប្បាទក្កតាតិរេច្ឆនេស តាច សល្អិតិ អចដ្ឋិតីតិៈ ខ្លគ៌ ក្ខឃំ ជំតិចេចឆតេយចៈ ឃំ បត ក្យសលតិរេច្ឆនេស ‘អាទេព្វល៉ា
ឡូការហេត្វា អត្យុបចិសិត្វា តិដ្ឋតីតិ អចដ្ឋិតី’តិ ចុត្ត, ថំ ខ្លឆ ត លត្ថតិៈ អក្យសលប្វិញ្ញាក្ខលា ចិត្តុប្បាទក្កតាតិ ហេដ្ឋា ឌីបិតមេចៈ

៦ប៉ិ៍ៈ ក្ខច្ចចិចិកិច្ឆាចនេសត បចត្តុប្ប ចិសាហារេប្ប បដិបក្ខតា អចិសាហារទាតិ ៩ចទ្ទេបិបិ អទេត្វ ខ្លឆ ត លត្ថតិៈ សហឌាតឆព្វេ បត
ត ចិសាហទតីតិ អចិសាហាទោៈ ត ចិក្ខិបតីតិ អចិក្ខេបិៈ អក្យសលចិត្តកក្កតាចនេសត អចិសាហដប្ប យាតសប្ប ការចោ
អចិសាហដយាតសតាៈ សហឌាតឆព្វេត្ប ត កព្យុតីតិ សយាឌិពល៉ៈ អឃាឆាចសយាឆាតតា យិច្ឆាសយាឌីតិ ៩ចយិឆ អទេត្វ ឌដ្ឋទ្ធាៈ

៦ប៉ៈ៍ៈ ចិទិឃំត្រ័យតិរេច្ឆនេស ឃោ ហេដ្ឋា ‘តិក្ខយោ ចេឆសោ កាយាតំ បត្យុឌតាឃា’តិអាឌិ តយោ ចុទ្ធា, សោ ខ្លឆ ត លត្ថតិៈ
សហឌាតឆព្វេត្ប អកព្យុតដ្ឋតេច ចិទិឃំពល់ ចេឌិតត្ថាៈ

៦ប៉ៈ៩ៈ យិច្ឆាឌិដ្ឋិតិរេច្ឆនេស អឃាឆាចឌប្បុតដ្ឋត យិច្ឆាឌិដ្ឋិៈ ឌិដ្ឋិប្យ កថំ ខ្លគ៌ ឌប្បុតំ, ក្ខាសដ្ឋិឌិដ្ឋិអត្ថាកតត្តាតិ ឌិដ្ឋិកថំៈ ហេដ្ឋាបិប្ប អទេត្វ
ចុទ្ធាយេចៈ ឌិដ្ឋិយេច ចុទតិក្ខយតដ្ឋត ឌិដ្ឋិកហតំ, តិឈាកហតចតកហតបត្តតកហតាតិ ចិឃៈ ឌិដ្ឋិយេច សាសក្កសប្យដិកឃដ្ឋត
ឌិដ្ឋិកត្តារទា, ចោរកត្តារចាញ្ញអកត្តារយទ្យកត្តារតិទ្យឌកកត្តារគ្យត្តិក្ខកត្តារទា ចិឃៈ សព្វុឌិដ្ឋិឃា ចិតិចិឌ្ឍតដ្ឋត ចិលោយតដ្ឋត ច
ឌិដ្ឋិចិស្វកាឃំកំៈ យិច្ឆាឌប្បុតញ្ញាក្ខប្បជ្ជយាតំ សព្វុឌប្បុតំ ចិតិចិឌ្ឍតិ ចេច ចិលោយេតិ ចៈ កឌាឌិ សប្បុតប្ប កឌាឌិ ក្ខច្ឆឌប្ប កហលតា
ឌិដ្ឋិឃា ចិទ្ទបំ ចក្ខិតត្តិ ឌិដ្ឋិចិប្បត្ថិតំៈ ឌិដ្ឋិកតិកោ ហិ ៩កព្វិ បតិដ្ឋាតុំ ត សក្កោតិ, កឌាឌិ សប្បុតំ អត្យុបតតិ កឌាឌិ ក្ខច្ឆឌំៈ ឌិដ្ឋិយេច
ខាត្ថតដ្ឋត សំយោឌតត្តិ ឌិដ្ឋិសំយោឌតំៈ

ប្យប្យុយាទាឌយោ ចិឃ បុទិសំ, អាទេព្វល៉ា ឌញ្ញហំ កណ្ហាតីតិ ការហោៈ បតិដ្ឋហតតា បតិដ្ឋារហោៈ អឃញ្ញាខាលចប្បចត្តិការចេត បតិដ្ឋហិត្វា
កណ្ហាតិៈ តិច្ឆាឌិចនេសត អកិតិចិសតីតិ អកិតិចេចសោៈ ឆព្វុសកាចំ អតិក្កមិត្វា តិច្ឆាឌិចនេសត បទតា អាយសតីតិ បទាយាសោៈ
អតត្វាចហត្តា ក្យច្ឆិតោ យក្កោ, ក្យច្ឆិតាតំ ចា អបិឃាតំ យក្កោតិ ក្យព្វុក្កោៈ អឃាឆាចបឆតោ យិច្ឆាបឆោៈ ឃឆា ហិ ឌិសាឡុញ្ញហេត អឃំ

អសុកគាមស្ស អយំ បថោតិ គហិតោបិ តំ គាមំ ន សម្បាបេតិ, ឯវំ ទិដ្ឋិគតិកេន សុគតិបថោតិ គហិតាបិ ទិដ្ឋិ សុគតិំ ន បាបេតីតិ អយាថាវបថតោ, មិច្ឆាបថោ. មិច្ឆាសភាវតោ មិច្ឆត្តំ. តត្ថេវ បរិព្ភមនតោ តរន្តិ ឯត្ថ ពាលាតិ តិត្ថំ. តិត្ថញ្ច តំ អនត្ថានញ្ច អាយតនន្តិ តិត្ថាយតនំ. តិត្ថិយានំ វា សញ្ជាតិទេសដ្ឋេន និវាសដ្ឋេន ច អាយតនន្តិបិ តិត្ថាយតនំ. វិបរិយេសភូតោ គាហោ, វិបរិយេសតោ វា គាហោតិ វិបរិយេសគ្គាហោ; វិបល្លត្ថគាហោតិ អត្ថោ.

៣៨៧-៣៨៨. អហិរិកានោត្តប្បនិទ្ទេសេសុ ហិរោត្តប្បនិទ្ទេសវិបរិយាយេន អត្ថោ វេទិតព្វោ. សហជាតធម្មេសុ បន អកម្បនដ្ឋេន អហិរិកពលំ អនោត្តប្បពលញ្ច វេទិតព្វំ.

៣៨៩. លោភមោហនិទ្ទេសេសុ លុព្ភតីតិ លោភោ. លុព្ភនាតិ លុព្ភនាការោ. លោភសម្បយុត្តចិត្តំ, បុគ្គលោ វា លុព្ភិតោ; លុព្ភិតស្ស ភាវោ លុព្ភិតត្តំ. សារជ្ជតីតិ សារាគោ. សារជ្ជនាការោ សារជ្ជនា. សារជ្ជិតស្ស ភាវោ សារជ្ជិតត្តំ. អភិជ្ឈាយនដ្ឋេន អភិជ្ឈា. បុន 'លោភ'-វចនំ ការណំ វុត្តមេវ. អកុសលញ្ច តំ មូលញ្ច អកុសលានំ វា មូលន្តិ អកុសលមូលំ.

៣៩០. ញាណស្សបដិបក្ខតោ អញ្ញាណំ. អទស្សនំ. អភិមុខោ ហុត្វា ធម្មេ ន សមេតិ, ន សមាគច្ឆតីតិ អនភិសមយោ. អនុរូបតោ ធម្មេ ពុជ្ឈតីតិ អនុពោធោ. តប្បដិបក្ខតាយ អននុពោធោ. អនិច្ចាទីហិ សទ្ធិំ យោជេត្វា ន ពុជ្ឈតីតិ អសម្ពោធោ. អសន្តំ អសមញ្ច ពុជ្ឈតីតិបិ អសម្ពោធោ. ចតុសច្ចធម្មំ នប្បដិវិជ្ឈតីតិ អប្បដិវេធោ. រូបាទីសុ ឯកធម្មម្បិ អនិច្ចាទិសាមញ្ញតោ ន សង្គណ្ហាតីតិ អសង្គាហនា. តមេវ ធម្មំ ន បរិយោគាហតីតិ អបរិយោគាហនា. ន សមំ បេក្ខតីតិ អសមបេក្ខណា. ធម្មានំ សភាវំ បតិ ន អបេក្ខតីតិ អបច្ចវេក្ខណា.

កុសលាកុសលកម្មេសុ វិបរីតវុត្តិយា សមាចារគ្គហណាការេន វា ឯកម្បិ កម្មំ ឯតស្ស បច្ចក្ខំ នត្ថិ, សយំ វា កស្សចិ កម្មស្ស បច្ចក្ខការណំ នាម ន ហោតីតិ អប្បច្ចក្ខកម្មំ. យំ ឯតស្មិំ អនុប្បជ្ជមានេ ចិត្តសន្តានំ មេជ្ឈំ ភវេយ្យ, សុចិ, វោទានំ, តំ ទុដ្ឋំ មេជ្ឈំ ឥមិនាតិ ទុម្មេជ្ឈំ. ពាលានំ ភាវោតិ ពាល្យំ. មុយ្ហតីតិ មោហោ. ពលវតរោ មោហោ បមោហោ. សមន្តតោ មុយ្ហតីតិ សម្មោហោ. វិជ្ជាយ បដិបក្ខភាវតោ ន វិជ្ជាតិ អវិជ្ជា. ឱឃយោគត្ថា វុត្តាយេវ. ថាមគតដ្ឋេន អនុសេតីតិ អនុសយោ. ចិត្តំ បរិយុដ្ឋាតិ, អភិភវតីតិ បរិយុដ្ឋានំ. ហិតគ្គហណាការេន ហិតាភិមុខំ គន្តុំ ន សក្កោតិ, អញ្ញទត្ថុ លង្គតិយេវាតិ លង្គី; ខញ្ជតីតិ អត្ថោ. ទុរុគ្ឃាដនដ្ឋេន វា លង្គី. យថា ហិ មហាបលិឃសង្ខាតា លង្គី ទុរុគ្ឃាដា ហោតិ, ឯវមយម្បិ លង្គី វិយាតិ លង្គី. សេសំ ឧត្តានត្ថមេវ. សង្គហវារសុញ្ញតវារាបិ ហេដ្ឋា វុត្តនយេនេវ អត្ថតោ វេទិតព្វាតិ.

ទុតិយចិត្តំ

៣៩៩. ទុតិយចិត្តេ សសង្ខារេនាតិ បទំ វិសេសំ. តម្បិ ហេដ្ឋា វុត្តត្ថមេវ. ឥធ បន ចិត្តំ កិញ្ចាបិ ឆសុ អារម្មណេសុ សោមនស្សិតស្ស

ᬮᭀᬪᬂ ᬉᬧ᭄ᬧᬵᬤᬾᬢ᭄ᬯᬵ 'ᬲᬢ᭄ᬢᭀ ᬲᬢ᭄ᬢᭀ'ᬢᬶᬆᬤᬶᬦᬵ ᬦᬬᬾᬦ ᬧᬭᬵᬫᬲᬦ᭄ᬢᬲ᭄ᬲ ᬉᬧ᭄ᬧᬚ᭄ᬚᬢᬶ, ᬢᬤᬵᬧᬶ ᬲᬲᬗ᭄ᬔᬵᬭᬶᬓᬢ᭄ᬢᬵ ᬲᬧ᭄ᬧᬬᭀᬕᬾᬦ ᬤᬶᬲᬵᬧᬶᬬᬾᬦ ᬉᬧ᭄ᬧᬚ᭄ᬚᬦᬢᭀ – ᬬᬤᬵ ᬓᬸᬮᬧᬸᬢ᭄ᬢᭀ ᬫᬶᬘ᭄ᬙᬵᬤᬶᬝ᭄ᬞᬶᬓᬲ᭄ᬲ ᬓᬸᬮᬲ᭄ᬲ ᬓᬸᬫᬵᬭᬶᬓᬂ ᬧᬢ᭄ᬣᬾᬢᬶ᭞ ᬢᬾ ᬘ 'ᬅᬜ᭄ᬜᬤᬶᬝ᭄ᬞᬶᬓᬵ ᬢᬸᬫ᭄ᬳᬾ'ᬢᬶ ᬓᬸᬫᬵᬭᬶᬓᬂ ᬦ ᬤᬾᬦ᭄ᬢᬶ᭞ ᬅᬣᬜ᭄ᬜᬾ ᬜᬵᬢᬓᬵ 'ᬬᬂ ᬢᬸᬫ᭄ᬳᬾ ᬯᬤᬾᬣ ᬢᬫᬾᬯᬵᬬᬂ ᬓᬭᬶᬲ᭄ᬲᬢᬷ'ᬢᬶ ᬤᬵᬧᬾᬦ᭄ᬢᬶ᭞ ᬲᭀ ᬢᬾᬳᬶ ᬲᬤ᭄ᬥᬶᬂ ᬢᬶᬢ᭄ᬣᬶᬬᬾ ᬉᬧᬲᬗ᭄ᬓᬫᬢᬶ᭞ ᬆᬤᬶᬢᭀᬯ ᬯᬾᬫᬢᬶᬓᭀ ᬳᭀᬢᬶ᭞ ᬓᬗ᭄ᬔᬦ᭄ᬢᭀ ᬓᬗ᭄ᬔᬦ᭄ᬢᭀ ᬓᬵᬮᬾ ᬏᬢᬾᬲᬂ ᬓᬶᬭᬶᬬᬵ ᬬᬣᬵᬧᬶᬢᬶ ᬮᬤ᭄ᬥᬶᬂ ᬭᭀᬘᬾᬢᬶ, ᬤᬶᬝ᭄ᬞᬶᬂ ᬕᬡ᭄ᬳᬵᬢᬶ – ᬏᬯᬭᬹᬧᬾ ᬓᬵᬮᬾ ᬇᬤᬂ ᬮᬩ᭄ᬪᬢᬷᬢᬶ ᬯᬾᬤᬶᬢᬩ᭄ᬩᬂ᭞

ᬬᬾᬯᬵᬧᬦᬓᬾᬲᬸ ᬧᬦᬾᬢ᭄ᬣ ᬣᬶᬦᬫᬶᬤ᭄ᬥᬂ ᬅᬥᬶᬓᬂ᭞ ᬢᬢ᭄ᬣ ᬣᬶᬦᬦᬢᬵ 'ᬣᬶᬦᬂ'᭞ ᬫᬶᬤ᭄ᬥᬦᬢᬵ 'ᬫᬶᬤ᭄ᬥᬂ'; ᬅᬦᬸᬲ᭄ᬲᬵᬳᬲᬂᬳᬦᬦᬢᬵ ᬅᬲᬢ᭄ᬢᬶᬯᬶᬖᬵᬢᭀ ᬘᬵᬢᬶ ᬅᬢ᭄ᬣᭀ᭞ ᬣᬶᬦᬜ᭄ᬘ ᬫᬶᬤ᭄ᬥᬜ᭄ᬘ ᬣᬶᬦᬫᬶᬤ᭄ᬥᬂ᭞ ᬢᬢ᭄ᬣ ᬣᬶᬦᬂ ᬅᬦᬸᬲ᭄ᬲᬵᬳᬮᬓ᭄ᬔᬡᬂ, ᬯᬷᬭᬶᬬᬯᬶᬦᭀᬤᬦᬭᬲᬂ, ᬲᬂᬲᬷᬤᬦᬧᬘ᭄ᬘᬸᬧᬝ᭄ᬞᬵᬦᬂ᭞ ᬫᬶᬤ᭄ᬥᬂ ᬅᬓᬫ᭄ᬫᬜ᭄ᬜᬢᬵᬮᬓ᭄ᬔᬡᬂ, ᬑᬦᬳᬦᬭᬲᬂ, ᬮᬷᬦᬢᬵᬧᬘ᭄ᬘᬸᬧᬝ᭄ᬞᬵᬦᬂ ᬧᬘᬮᬵᬬᬶᬓᬵᬦᬶᬤ᭄ᬤᬵᬧᬘ᭄ᬘᬸᬧᬝ᭄ᬞᬵᬦᬂ ᬯᬵ᭞ ᬉᬪᬬᬫ᭄ᬧᬶ ᬅᬭᬢᬶᬢᬦ᭄ᬤᬷᬯᬶᬚᬫ᭄ᬪᬶᬢᬵᬤᬷᬲᬸ ᬅᬬᭀᬦᬶᬲᭀᬫᬦᬲᬶᬓᬵᬭᬧᬤᬝ᭄ᬞᬵᬦᬦ᭄ᬢᬶ᭞

ᬢᬢᬶᬬᬘᬶᬢ᭄ᬢᬂ

᭓᭐᭐᭞ ᬢᬢᬶᬬᬂ ᬙᬲᬸ ᬆᬭᬫ᭄ᬫᬡᬾᬲᬸ ᬲᭀᬫᬦᬲ᭄ᬲᬶᬢᬲ᭄ᬲ ᬮᭀᬪᬂ ᬉᬧ᭄ᬧᬵᬤᬾᬢ᭄ᬯᬵ 'ᬲᬢ᭄ᬢᭀ ᬲᬢ᭄ᬢᭀ'ᬢᬶᬆᬤᬶᬦᬵ ᬦᬬᬾᬦ ᬅᬧᬭᬵᬫᬲᬦ᭄ᬢᬲ᭄ᬲ ᬦᬵᬭᬵᬬᬡᬯᬶᬭᬵᬝᬦᬫᬮ᭄ᬮᬬᬸᬤ᭄ᬥᬦᬝᬲᬫᬚ᭄ᬚᬵᬤᬷᬦᬶ ᬧᬲ᭄ᬲᬢᭀ ᬫᬦᬵᬧᬶᬬᬲᬤ᭄ᬤᬲᬯᬦᬵᬤᬶᬧᬲᬸᬢᬲ᭄ᬲ ᬯᬵ ᬉᬧ᭄ᬧᬚ᭄ᬚᬢᬶ᭞ ᬇᬥ ᬫᬵᬦᬾᬦ ᬲᬤ᭄ᬥᬶᬂ ᬧᬜ᭄ᬘ ᬅᬧᬡ᭄ᬡᬓᬗ᭄ᬕᬵᬦᬶ ᬳᭀᬦ᭄ᬢᬶ᭞ ᬢᬢ᭄ᬣ ᬫᬜ᭄ᬜᬢᬷᬢᬶ 'ᬫᬵᬦᭀ'᭞ ᬲᭀ ᬉᬦ᭄ᬦᬢᬶᬮᬓ᭄ᬔᬡᭀ, ᬲᬫ᭄ᬧᬕ᭄ᬕᬳᬭᬲᭀ, ᬓᬾᬢᬸᬓᬫ᭄ᬬᬢᬵᬧᬘ᭄ᬘᬸᬧᬝ᭄ᬞᬵᬦᭀ, ᬤᬶᬝ᭄ᬞᬶᬯᬶᬧ᭄ᬧᬬᬸᬢ᭄ᬢᬮᭀᬪᬧᬤᬝ᭄ᬞᬵᬦᭀ, ᬉᬫ᭄ᬫᬵᬤᭀ ᬯᬶᬬ ᬤᬝ᭄ᬞᬩ᭄ᬩᭀᬢᬶ᭞

ᬘᬢᬸᬢ᭄ᬣᬘᬶᬢ᭄ᬢᬂ

᭓᭐᭑᭞ ᬘᬢᬸᬢ᭄ᬣᬂ ᬯᬸᬢ᭄ᬢᬧ᭄ᬧᬓᬵᬭᬾᬲᬸ ᬏᬯ ᬞᬵᬦᬾᬲᬸ ᬬᬤᬵ ᬲᬷᬲᬾ ᬘᭀᬍᬓᬂ ᬮᬶᬧᬦ᭄ᬢᬶ, ᬧᬶᬍᬦ᭄ᬥᬂ ᬘᬸᬫ᭄ᬩᬦ᭄ᬢᬶ, ᬢᬤᬵ ᬢᬲ᭄ᬲ ᬧᬭᬶᬳᬭᬡᬢ᭄ᬣᬂ ᬦᬶᬬᬲ᭄ᬲᬵᬳᬾᬦ ᬅᬢ᭄ᬢᬦᬢ᭄ᬢᬦᬵ ᬘᬸᬮ᭄ᬮᬶᬓᬢ᭄ᬢᬵᬦᬶ ᬭᬵᬚᬢᬚᬓᬾᬲᬸ ᬦᬶᬓ᭄ᬔᬶᬢ᭄ᬢᬾᬲᬸ ᬉᬲ᭄ᬲᬵᬭᬡᬵᬬ ᬯᬢ᭄ᬢᬫᬵᬦᬵᬬ ᬢᬢᭀ ᬢᬢᭀ ᬮᬶᬲ᭄ᬣᬾᬦ ᬘᬸᬮ᭄ᬮᬶᬓᬢ᭄ᬢᬵᬢᬩ᭄ᬩᬵᬢᬶ ᬏᬯᬫᬵᬤᬷᬲᬸ ᬞᬵᬦᬾᬲᬸ ᬉᬧ᭄ᬧᬚ᭄ᬚᬢᬶ᭞ ᬏᬢ᭄ᬣ ᬧᬦ ᬣᬶᬦᬫᬶᬤ᭄ᬥᬾᬳᬶ ᬲᬤ᭄ᬥᬶᬂ ᬲᬢ᭄ᬢ ᬬᬾᬯᬵᬧᬦᬓᬵ ᬳᭀᬦ᭄ᬢᬶ᭞ ᬉᬓᬫᬢ᭄ᬢᬵᬧᬶ ᬫᬶᬘ᭄ᬙᬵᬤᬶᬝ᭄ᬞᬶ ᬧᬭᬶᬳᬵᬬᬢᬶ᭞ ᬢᬂ ᬞᬧᬾᬢ᭄ᬯᬵ ᬲᬾᬲᬵᬦᬶ ᬯᬾᬲᬦ ᬙᬫ᭄ᬩᬸᬓᬳᬢᬵ ᬯᬾᬤᬶᬢᬩ᭄ᬩᬵᬢᬶ᭞

ᬧᬜ᭄ᬘᬫᬘᬶᬢ᭄ᬢᬂ

᭓᭐᭒᭞ ᬧᬜ᭄ᬘᬫᬂ ᬙᬲᬸ ᬆᬭᬫ᭄ᬫᬡᬾᬲᬸ ᬯᬾᬤᬦᬵᬯᬲᬾᬦ ᬫᬚ᭄ᬛᬢ᭄ᬢᬲ᭄ᬲ ᬮᭀᬪᬂ ᬉᬧ᭄ᬧᬵᬤᬾᬢ᭄ᬯᬵ 'ᬲᬢ᭄ᬢᭀ ᬲᬢ᭄ᬢᭀ'ᬢᬶᬆᬤᬶᬦᬵ ᬦᬬᬾᬦ ᬧᬭᬵᬫᬲᬦ᭄ᬢᬲ᭄ᬲ ᬉᬧ᭄ᬧᬚ᭄ᬚᬢᬶ᭞ ᬲᭀᬫᬦᬲ᭄ᬲᬝ᭄ᬞᬵᬦᬾ ᬧᬦᬾᬢ᭄ᬣ ᬉᬧᬾᬓ᭄ᬔᬵᬯᬾᬤᬦᬵ ᬳᭀᬢᬶ, ᬧᬷᬢᬶᬧᬤᬂ ᬧᬭᬶᬳᬵᬬᬢᬶ᭞ ᬲᬾᬲᬂ ᬲᬩ᭄ᬩᬂ ᬧᬞᬫᬘᬶᬢ᭄ᬢᬲᬤᬶᬲᬫᬾᬯ᭞

ᬙᬝ᭄ᬞᬘᬶᬢ᭄ᬢᬵᬤᬶ

១០៨-១០៩។ ឆដ្ឋសត្តមដ្ឋមានិបិ វេទនំ បរិវត្តេត្វា បីតិបញ្ញា ហាបេត្វា ទុតិយតតិយចតុត្ថេសុ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្វានិ។ ឥមេសុ អដ្ឋសុ លោភសហគតចិត្តេសុ សហជាតាធិបតិ អារម្មណាធិបតីតិ ទ្វេបិ អធិបតយោ លព្ភន្តិ។

នវមចិត្តំ

១០៩។ នវមំ ឆសុ អារម្មណេសុ ទោមនស្សិតស្ស បដិឃំ ឧប្បាទយតោ ឧប្បជ្ជតិ។ តស្ស សមយវវត្ថានវារេ តាវ ទុដ្ឋំ មនោ, ហីនវេទនត្តា វា កុច្ឆិតំ មនោតិ ទុម្មនោ; ទុម្មនស្ស ភាវោ ទោមនស្សំ។ តេន សហគតន្តិ ទោមនស្សសហគតំ។ អសម្បិយាយនភាវេន អារម្មណស្មឹ បដិហញ្ញតីតិ បដិឃំ។ តេន សម្បយុត្តន្តិ បដិឃសម្បយុត្តំ។

ធម្មុទ្ទេសេ តីសុបិ ឋានេសុ ទោមនស្សវេទនាវ អាគតា។ តត្ថ វេទនាបទំ វុត្តមេវ។ តថា ទុក្ខទោមនស្សបទានិ។ លក្ខណាទិតោ បន អនិដ្ឋារម្មណានុភវនលក្ខណំ ទោមនស្សំ, យថាតថា វា អនិដ្ឋាការសម្ភោគរសំ, ចេតសិកាពាធបច្ចុបដ្ឋានំ, ឯកន្តេន ហទយវត្ថុបទដ្ឋានំ។

មូលកម្មបថេសុ យថា បុរិមចិត្តេសុ លោភោ ហោតិ, អភិជ្ឈា ហោតីតិ អាគតំ, ឯវំ ទោសោ ហោតិ, ព្យាបាទោ ហោតីតិ វុត្តំ។ តត្ថ ទុស្សន្តិ តេន, សយំ វា ទុស្សតិ, ទុស្សនមត្តមេវ វា តន្តិ ទោសោ សោ ចណ្ឌិក្កលក្ខណោ បហដាសីវិសោ វិយ, វិសប្បនរសោ វិសនិបាតោ វិយ, អត្តនោ និស្សយទហនរសោ វា ទាវគ្គិ វិយ, ទុស្សនបច្ចុបដ្ឋានោ លទ្ធោកាសោ វិយ សបត្តោ, អាឃាតវត្ថុបច្ចុបដ្ឋានោ វិសសំសដ្ឋបូតិមុត្តំ វិយ ទដ្ឋព្វោ។

ព្យាបជ្ជតិ តេន ចិត្តំ, បូតិភាវំ ឧបគច្ឆតិ, ព្យាបាទយតិ វា វិនយាចាររូបសម្បត្តិហិតសុខាទីនីតិ ព្យាបាទោ។ អត្ថតោ បនេស ទោសោយេវ។ ឥធ បទបដិបាដិយា ឯកូនតិំស បទានិ ហោន្តិ។ អគ្គហិតគ្គហណេន ចុទ្ទស។ តេសំ វសេន សវិភត្តិកាវិភត្តិករាសិភេទោ វេទិតព្វោ។

យេវាបនកេសុ ឆន្ទាធិមោក្ខមនសិការុទ្ធច្ចានិ និយតានិ។ ឥស្សាមច្ឆរិយកុក្កុច្ចេសុ បន អញ្ញតរេន សទ្ធឹ បញ្ច បញ្ច ហុត្វាបិ ឧប្បជ្ជន្តិ។ ឥមេបិ តយោ ធម្មា អនិយតយេវាបនកា នាម។ តេសុ ឥស្សតីតិ ‘ឥស្សា’។ សា បរសម្បត្តីនំ ឧសូយនលក្ខណា, តត្ថេវ អនភិរតិរសា, តតោ វិមុខភាវបច្ចុបដ្ឋានា, បរសម្បត្តិបទដ្ឋានា។ សំយោជនន្តិ ទដ្ឋព្វា។ មច្ឆេរភាវោ ‘មច្ឆរិយំ’។ តំ លទ្ធានំ វា លភិតព្វានំ វា អត្តនោ សម្បត្តីនំ និគូហនលក្ខណំ, តាសំយេវ បរេហិ សាធារណភាវអក្ខមនរសំ, សង្កោចនបច្ចុបដ្ឋានំ កដុកញ្ចុកតាបច្ចុបដ្ឋានំ វា, អត្តសម្បត្តិបទដ្ឋានំ។ ចេតសោ វិរូបភាវោតិ ទដ្ឋព្វំ។ កុច្ឆិតំ កតំ កុកតំ។ តស្ស ភាវោ ‘កុក្កុច្ចំ’។ តំ បច្ឆានុតាបលក្ខណំ, កតាកតានុសោចនរសំ, វិប្បដិសារបច្ចុបដ្ឋានំ, កតាកតបទដ្ឋានំ។ ទាសព្យំ វិយ ទដ្ឋព្វំ។ អយំ តាវ ឧទ្ទេសវារេ វិសេសោ។

១៧៤។ និទ្ទេសវារេ វេទនានិទ្ទេសេ អសាតំ សាតបដិបក្ខវសេន វេទិតព្ពំ។

១៧៥។ ទោសនិទ្ទេសេ ទុស្សតីតិ ទោសោ។ ទុស្សនាតិ ទុស្សនាការោ។ ទុស្សិតត្តន្តិ ទុស្សិតភាវោ។ បកតិភាវវិជហនដ្ឋេន ព្យាបជ្ជតិ ព្យាបត្តិ។ ព្យាបជ្ជនាតិ ព្យាបជ្ជនាការោ។ វិរុជ្ឈតីតិ វិរោធោ។ បុនប្បុនំ វិរុជ្ឈតីតិ បដិវិរោធោ។ វិរុទ្ធាការបដិវិរុទ្ធាការវសេន វា ឥទំ វុត្តំ។ ចណ្ឌិកោ វុច្ចតិ ចណ្ឌោ, ថទ្ធបុគ្គលោ; តស្ស ភាវោ ចណ្ឌិក្កំ។ ន ឯតេន សុរោបិតំ វចនំ ហោតិ, ទុរុត្តំ អបរិបុណ្ណមេវ ហោតីតិ អសុរោបោ។ កុទ្ធកាលេ ហិ បរិបុណ្ណវចនំ នាម នត្ថិ។ សចេបិ កស្សចិ ហោតិ តំ អប្បមាណំ។ អបរេ បន អស្សុជននដ្ឋេន អស្សុរោបនតោ អស្សុរោបោតិ វទន្តិ។ តំ អការណំ, សោមនស្សស្សាបិ អស្សុជននតោ។ ហេដ្ឋា វុត្តអត្តមនតាបដិបក្ខតោ ន អត្តមនតាតិ អនត្តមនតា។ សា បន យស្មា ចិត្តស្សេវ, ន សត្តស្ស, តស្មា ចិត្តស្សាតិ វុត្តំ។ សេសមេត្ថ សង្គហវណ្ណនាតោ ច ហេដ្ឋា វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពន្តិ។

ទសមចិត្តំ

១៧៦។ ទសមំ សសង្ខារត្តា បរេហិ ឧស្សាហិតស្ស វា, បរេហិ វា អបរាធំ សារិតស្ស, សយមេវ វា បរេហិ អបរាធំ អនុស្សរិត្វា កុជ្ឈមានស្ស ឧប្បជ្ជតិ។

ឥធាបិ បទបដិបាដិយា ឯកូនតិំស, អគ្គហិតគ្គហណេន ច ចុទ្ទសេវ បទានិ ហោន្តិ។ យេវាបនកេសុ បន ថិនមិទ្ធម្បិ លព្ភតិ។ តស្មា ឯត្ថ វិនា ឥស្សាមច្ឆរិយកុក្កុច្ចេហិ ចត្តារិ អបណ្ណកង្គានិ ថិនមិទ្ធន្តិ ឥមេ ឆ ឥស្សាទីនំ ឧប្បត្តិកាលេ តេសុ អញ្ញតរេន សទ្ធិំ សត្ត យេវាបនកា ឯកក្ខណេ ឧប្បជ្ជន្តិ។ សេសំ សព្ពំ សព្ពាវារេសុ នវមសទិសមេវ។ ឥមេសុ បន ទ្វីសុ ទោមនស្សចិត្តេសុ សហជាតាធិបតិមេវ លព្ភតិ, ន អារម្មណាធិបតិ។ ន ហិ កុទ្ធោ កិញ្ចិ គរុំ ករោតីតិ។

ឯកាទសមចិត្តំ

១៧៧។ ឯកាទសមំ ឆសុ អារម្មណេសុ វេទនាវសេន មជ្ឈត្តស្ស កង្ខាបវត្តិកាលេ ឧប្បជ្ជតិ។ តស្ស សមយវចនត្ថេន វិចិកិច្ឆាសម្បយុត្តន្តិ បទំ អបុព្ពំ។ តស្សត្ថោ – វិចិកិច្ឆាយ សម្បយុត្តន្តិ វិចិកិច្ឆាសម្បយុត្តំ។ ធម្មុទ្ទេសេ ‘វិចិកិច្ឆា ហោតី’តិ បទមេវ វិសេសោ។ តត្ថ វិគតា ចិកិច្ឆាតិ វិចិកិច្ឆា។ សភាវំ វា វិចិនន្តោ ឯតាយ កិច្ឆតិ កិលមតីតិ វិចិកិច្ឆា។ សា សំសយលក្ខណា, កម្បនរសា, អនិច្ឆយបច្ចុបដ្ឋានា អនេកំសគាហបច្ចុបដ្ឋានា វា, អយោនិសោមនសិការបទដ្ឋានា។ បដិបត្តិអន្តរាយករាតិ ទដ្ឋព្ពា។

ឥធ បទបដិបាដិយា តេវីសតិ បទានិ ហោន្តិ។ អគ្គហិតគ្គហណេន ចុទ្ទស។ តេសំ វសេន សវិភត្តិកាវិភត្តិការាទិវិនិច្ឆយោ វេទិតព្ពោ។

យតសិកានេរា ស្កន្ធត្តិ ឆេ្ចយេច ឈេចាបតកា៑

៦១៥៑ តិទ្ទេសចារស្ស ចិត្តស្សេកក្កតាតិទ្ទេស ឃម្ពា ឰក៌ ទុក្ខាល់ ចិត្តំ បចត្តិដ្ឋិតិយត្តកេយទេចត្ត ហោតិ, តម្ពា ‘សណ្ឋិតិ’តិអាឌីតិ អចត្វា ចិត្តស្ស ‘ថិតិ’តិ ឲកេយច បត៌ ទុត្តំ៑ តេចតេច ច កាទលោត ស្កន្ទេសចារេបិ ‘សមាធិន្ទ្រិយ’ន្តិអាឌី ត ទុត្តំ៑

៦១៦៑ ចិចិកិច្ឆាតិទ្ទេស កង្ខាតចេសេត កង្ខា៑ កង្ខាយ អាឃតាតិ កង្ខាយតា៑ បុរិមកង្ខា ហិ ស្កត្តកង្ខា អាតេតិ តាយ៑ អាកាទេចសេត ចា ឲតំ ទុត្តំ៑ កង្ខាសមង្គីចិត្តំ កង្ខាយ អាឃិតត្តា កង្ខាឃិតំ តាយ៑ តស្ស ភាវោ កង្ខាឃិតត្តំ៑ ចិមតីតិ តមតិ៑ ចិចិកិច្ឆា ទុត្តត្ថា ឲច៑ កមេ្យតេ្ទត ខ្ចិតា ឲក្យអឃតីតិ ឆេ្ចហកំ៑ បដិបត្តិតិចារលោត ខ្ចិតាបទោ ចិឃាតិ ឆេ្ចតាបទោ៑ ‘តិច្ចំ ត្ទុ ខោ ឰក៌, អតិច្ចំ ត្ទុ ខោ’តិអាឌិបចត្តិយា ឲកស្មិំ អាកាទេ សណ្ឋាតុំ អសមត្ថតាយ សមត្ថោ តេសតីតិ សំសយោ៑ ឲកំសំ កហេតុំ អសមត្ថតាយ ត ឲកំសក្កាហោតិ អតេកំសក្កាហោ៑ តិច្ឆេតុំ អសក្កោត្តី អាទម្មណេ ឰសក្កតីតិ អាសប្បតា៑ ឰក្កាហិតុំ អសក្កោត្តី បរិសមត្តតោ សប្បតីតិ បរិសប្បតា៑ បរិយោកាហិតុំ អសមត្ថតាយ អបរិយោកាហតា៑ តិច្ឆយចសេត អាទម្មណេ បចត្តិតុំ អសមត្ថតាយ ឆម្ភិតត្តំ; ចិត្តស្ស ឆទ្ធកាវោតិ អត្ថោ៑ ចិចិកិច្ឆា ហិ ស្កប្បត្តិត្ថា ចិត្តំ ឆទ្ធំ កេទាតិ៑ ឃម្ពា បតេសា ស្កប្បជ្ជមាតា អាទម្មណំ កហេត្វា មត៌ ចិលិខត្តី ចិយ, តម្ពា មតោចិលេខោតិ ទុត្តា៑ សេសំ សត្ថត្ត ស្កត្តាតត្តេយច៑

ឧទ្ធច្ចសមយចិត្តំ

៦១៧៑ ឧទ្ធច្ចសមយស្ស សមយចចត្តាតេ ស្កន្ធទេ្ទត សមប្បយុត្តត្តិ ស្កន្ធសមប្បយុត្តំ៑ ឰតចិត្តចិត្តំ លុទ្ធំ អាទម្មណេ ទ្ធំ ទេចតាចសេត យត្តព្វំ ហុត្វា ស្កន្ធំ ហោតិ៑ ឰត ឆទ្ធេទ្ទេស ‘ចិចិកិច្ឆា’-ឋាតេ ‘ស្កន្ធំ ហោតី’តិ អាកតំ៑ បតបដិបាឌិយា អដ្ឋចឹសតិ បតាតិ ហោត្តិ៑ អក្កហិតក្កហណេត ទុទ្ទស៑ តេសំ ចសេត សចិតត្តិកាចិតត្តិកាសិចិតាត៌ ទេចិតព្វំ៑ អធិបោកក្ខា យតសិកានេរាតិ ឆេ្ចយេច ឈេចាបតកា៑

៦១៨៑ តិទ្ទេសចារស្ស ស្កន្ធតិទ្ទេស ចិត្តស្សាតិ ត សត្តស្ស, ត ពោសស្ស៑ ស្កន្ធត្តិ ស្កន្ធតាកាទោ៑ ត ទុបសមោតិ អទុបសមោ៑ ចេតោ ចិក្ខិបតីតិ ចេតសោចិក្ខេបោ៑ កត្តំ ចិត្តស្សាតិ ចិត្តស្ស កត្តកាចោ, កត្តមាតកត្តកោកាឌីតិ ចិយ៑ ឰមិតា ឲកាទម្មណស្មិំយេច ចិប្បត្តត៌ កថិតំ៑ ស្កន្ធទ្ទេហិឲកាទម្មណេ ចិប្បត្តតិ, ចិចិកិច្ឆា តាតាទម្មណេ៑ សេសំ សត្ថចារេសុ ហេដ្ឋា ទុត្តតេយតេច ទេចិតព្វំ៑

ឰតាតិ ឰមស្មិំ ចិត្តឆ្ចេយ បកិណ្ណកចិតិច្ឆយោ ហោតិ៑ ‘អាទម្មណេ បចត្តតកចិត្តាតិ តាយ កតី’តិ? ហិ ទុទេ្ត ‘ឰមាតេច ទេ្វ’តិ ចត្តព្វំ៑ តត្ត ចិចិកិច្ឆាសហកតំ ឲកត្តេត បចត្តតិ, ស្កន្ធសហកតំ បត លទ្ធាធិមោក្ខត្តា លទ្ធបតិដ្ឋំ បចត្តតិ៑ ឃថា ហិ ចត្តចតុទេស្សសុ ខ្ចិសុ យហឹសុ បក្ខាទេត្ទាតេ បចទេត្វា ចិស្សទេ្ទសុ ចត្តយហិ ឲកតេ្តតេច បចត្តតិ, ចតុទេស្សា បតិទ្ទាយ បតិទ្ទាយ បចត្តតិ, ឲចំសមប្បទមិទំ ទេចិតព្វំ៑ សទេ្ទសុបិ ហឹតាឌិកេតោ ត ស្កន្ធតេ, សទេ្ទសំ ឲកត្តហឹតត្វា៑ សហជាតាធិបតិ លទ្ធមាតោបិ ត ស្កន្ធតេ, ហេដ្ឋា តស្សិតតយត្វា៑ ខាតាកាចតោ បតេត្ត ចិយំសាធិបតិ តាយ តត្តិ៑ បទ្ធិយទ្ទេយ សេសោបិ តត្ថិ ឲច៑ កម្ពា? កទ្ធិ តយុំ ទុទំ កត្វា អត្ទប្បជ្ជតតោ, បដ្ឋាតេ

ន បដិសន្ធេតា។

ឥមេហិ បន ទ្វាទសហិបិ អកុសលចិត្តេហិ កម្មេ អាយូហិតេ, ឋបេត្វា ឧទ្ធច្ចសហគតំ, សេសានិ ឯកាទសេវ បដិសន្ធិំ អាកឌ្ឍន្តិ។ វិចិកិច្ឆាសហគតេ អលទ្ធាធិមោក្ខេ ទុព្ពលេបិ បដិសន្ធិំ អាកឌ្ឍមានេ ឧទ្ធច្ចសហគតំ លទ្ធាធិមោក្ខំ ពលវំ កស្មា នាកឌ្ឍតីតិ? ទស្សនេន បហាតព្ពាភាវតោ។ យទិ ហិ អាកឌ្ឍេយ្យ ‘ទស្សនេនបហាតព្ព’-បទវិភង្គេ អាគច្ឆេយ្យ, តស្មា, ឋបេត្វា តំ, សេសានិ ឯកាទស អាកឌ្ឍន្តិ។ តេសុ ហិ យេន កេនចិ កម្មេ អាយូហិតេ តាយ ចេតនាយ ចតូសុ អបាយេសុ បដិសន្ធិ ហោតិ។ អកុសលវិបាកេសុ អហេតុកមនោវិញ្ញាណធាតុឧបេក្ខាសហគតាយ បដិសន្ធិំ គណ្ហាតិ។ ឥតរស្សាបិ ឯកន្តេន បដិសន្ធិទានំ ករេយ្យ។ យស្មា បនេតំ នត្ថិ, តស្មា ‘ទស្សនេនបហាតព្ព’-បទវិភង្គេ នាគតន្តិ។

អកុសលា ធម្មាតិបទស្ស វណ្ណនា និដ្ឋិតា។

អព្យាកតបទំ

អហេតុកកុសលវិបាកា

៣២៩។ ឥទានិ អព្យាកតបទំ ភាជេត្វា ទស្សេតុំ កតមេ ធម្មា អព្យាកតាតិអាទិ អារទ្ធំ។ តត្ថ ចតុព្ពិធំ អព្យាកតំ – វិបាកំ កិរិយំ រូបំ និព្ពានន្តិ។ តេសុ វិបាកាព្យាកតំ។ វិបាកាព្យាកតេបិ កុសលវិបាកំ។ តស្មិម្បិ បរិត្តវិបាកំ។ តស្មិម្បិ អហេតុកំ។ តស្មិម្បិ បញ្ចវិញ្ញាណំ។ តស្មិម្បិ ទ្វារបដិបាដិយា ចក្ខុវិញ្ញាណំ។ តស្សាបិ, ឋបេត្វា ទ្វារារម្មណាទិសាធារណបច្ចយំ, អសាធារណកម្មបច្ចយវសេនេវ ឧប្បត្តិំ ទីបេតុំ កាមាវចរស្ស កុសលស្ស កម្មស្ស កតត្តាតិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ កតត្តាតិ កតការណា។ ឧបចិតត្តាតិ អាចិតត្តា, វឌ្ឍិតការណា។ ចក្ខុវិញ្ញាណន្តិ ការណភូតស្ស ចក្ខុស្ស វិញ្ញាណំ, ចក្ខុតោ វា ជាតំ, ចក្ខុម្ហិ វា និស្សិតំ វិញ្ញាណន្តិ ចក្ខុវិញ្ញាណំ។ បរតោ សោតវិញ្ញាណាទីសុបិ ឯសេវ នយោ។

តត្ថ ចក្ខុសន្និស្សិតរូបវិជាននលក្ខណំ ចក្ខុវិញ្ញាណំ, រូបមត្តារម្មណរសំ, រូបាភិមុខភាវបច្ចុបដ្ឋានំ, រូបារម្មណាយ កិរិយមនោធាតុយា អបគមបទដ្ឋានំ។ បរតោ អាគតានិ សោតាទិសន្និស្សិតសទ្ទាទិវិជាននលក្ខណានិ សោតឃានជិវ្ហាកាយវិញ្ញាណានិ សទ្ទាទិមត្តារម្មណរសានិ, សទ្ទាទិអភិមុខភាវបច្ចុបដ្ឋានានិ, សទ្ទាទិអារម្មណានំ កិរិយមនោធាតូនំ អបគមបទដ្ឋានានិ។

ឥធ បទបដិបាដិយា ទស បទានិ ហោន្តិ។ អគ្គហិតគ្គហណេន សត្ត។ តេសុ បញ្ច អវិតក្កិកានិ, ទ្វេ សវិតក្កិកានិ។ តេសុ ចិត្តំ ផស្សបញ្ចកវសេន ចេវ ឥន្ទ្រិយវសេន ច ទ្វីសុ ឋានេសុ វិភត្តិំ គច្ឆតិ, វេទនា ផស្សបញ្ចកឈានង្គិន្ទ្រិយវសេន តីសុយេវ។ ទារសេមាបិ ឥមេវ តយោ ហោន្តិ។ យេវាបនកោ ឯកោ មនសិការោ ឯវ។

១៦៩. និទ្ទេសវារេ ចក្ខុវិញ្ញាណំ បណ្ឌរន្តិ វត្ថុតោ វុត្តំ. កុសលញ្ហិ អត្តនោ បរិសុទ្ធតាយ បណ្ឌរំ នាម, អកុសលំ ភវង្គនិស្សន្ទេន, វិបាកំ វត្ថុបណ្ឌរត្តា.

១៧០. ចិត្តស្សេកគ្គតានិទ្ទេសេ ចិត្តស្ស ឋិតីតិ ឯកមេវ បទំ វុត្តំ. ឥទម្បិ ហិ ទុព្ពលំ ចិត្តំ បវត្តិដ្ឋិតិមត្តមេវ លភតិ, 'សណ្ឋិតិអវដ្ឋិតិ'-ភាវំ បាបុណិតុំ ន សក្កោតិ. សង្គហវារេ ឈានង្គបរិយាបន្នានិ ន វុត្តានិ. កស្មា? វិតក្កបច្ឆិមកញ្ហិ ឈានំ នាម, ហេតុបច្ឆិមកោ មគ្គោ នាម. បកតិយា អវិតក្កចិត្តេ ឈានង្គំ ន លព្ភតិ, អហេតុកចិត្តេ ច មគ្គង្គំ. តស្មា ឥធ ឧភយម្បិ ន វុត្តំ. សង្ខារក្ខន្ធោបេត្ថ ចតុរង្គិកោយេវ ភាជិតោ. សុញ្ញតវារោ បាកតិកោយេវ. សោតវិញ្ញាណាទិនិទ្ទេសាបិ ឥមិនាវ នយេន វេទិតព្ពា.

កេវលញ្ហិ ចក្ខុវិញ្ញាណាទីសុ 'ឧបេក្ខា' ភាជិតា, កាយវិញ្ញាណេ 'សុខ'ន្តិ, អយមេត្ថ វិសេសោ. សោបិ ច ឃដ្ដនវសេន ហោតីតិ វេទិតព្ពោ. ចក្ខុទ្វារាទីសុ ហិ ចតូសុ ឧបាទារូបមេវ ឧបាទារូបំ ឃដ្ដេតិ, ឧបាទារូបេនេវ ឧបាទារូបេ ឃដ្ដិតេ បដិឃដ្ដននិឃំសោ ពលវា ន ហោតិ. ចតុន្នំ អធិករណីនំ ឧបរិ ចត្តារោ កប្បាសបិចុបិណ្ឌេ ឋបេត្វា បិចុបិណ្ឌេនេវ បហរណកាលោ វិយ ហោតិ. វេទនា មជ្ឈត្តដ្ឋានេ តិដ្ឋតិ. កាយទ្វារេ បន ពហិទ្ធា មហាភូតារម្មណំ អជ្ឈត្តិកកាយបសាទំ ឃដ្ដេត្វា បសាទបច្ចយេសុ មហាភូតេសុ បដិហញ្ញតិ. យថា អធិករណិមត្ថកេ កប្បាសបិចុបិណ្ឌំ ឋបេត្វា កូដេន បហរន្តស្ស កប្បាសបិចុបិណ្ឌំ ឆិន្ទិត្វា កូដំ អធិករណិំ គណ្ហាតីតិ, និឃំសោ ពលវា ហោតិ, ឯវមេវ បដិឃដ្ដននិឃំសោ ពលវា ហោតិ. ឥដ្ឋេ អារម្មណេ សុខសហគតំ កាយវិញ្ញាណំ ឧប្បជ្ជតិ, អនិដ្ឋេ ទុក្ខសហគតំ.

ឥមេសុ បន បញ្ចសុ ចិត្តេសុ ចក្ខុទ្វារាទីនិ និពទ្ធានេវ ហោន្តិ, វត្ថាទិសង្កមនំ នាមេវ នត្ថិ. កុសលវិបាកចក្ខុវិញ្ញាណញ្ហិ ចក្ខុបសាទំ វត្ថុំ កត្វា ឥដ្ឋេ ច ឥដ្ឋមជ្ឈត្តេ ច វណ្ណារម្មណេ ទស្សនកិច្ចំ សាធយមានំ ចក្ខុទ្វារេ ឋត្វា វិបច្ចតិ. សោតវិញ្ញាណាទីនិ សោតប្បសាទាទីនិ វត្ថុំ កត្វា ឥដ្ឋិដ្ឋមជ្ឈត្តេសុ សទ្ទាទីសុ សវនឃាយនសាយនផុសនកិច្ចានិ សាធយមានានិ សោតទ្វារាទីសុ ឋត្វា វិបច្ចន្តិ. សទ្ទោ បនេត្ថ ទ្វិសមុដ្ឋានិកោយេវ ហោតិ.

១៧១. មនោធាតុនិទ្ទេសេ សភាវសុញ្ញតនិស្សត្តដ្ឋេន មនោយេវ ធាតុ មនោធាតុ. សា ចក្ខុវិញ្ញាណាទីនំ អនន្តរំ រូបាទិវិជាននលក្ខណា, រូបាទីនំ សម្បដិច្ឆនរសា, តថាភាវបច្ចុបដ្ឋានា, ចក្ខុវិញ្ញាណាទិអបគមបទដ្ឋានា. ឥធ ឧទ្ទេសេ ទ្វាទស បទានិ ហោន្តិ. អប្បិតប្បិតលោកន តច. តេសុ សត្ត អវិតក្កិកានិ ទ្វេ សវិតក្កិកានិ. អធិមោក្ខោ មនសិការោតិ ទ្វេ យេវាបនកា. វិតក្កនិទ្ទេសោ អភិនិរោបនំ បាបេត្វា ឋបិតោ. យស្មា បនេតំ ចិត្តំ នេវ កុសលំ នាកុសលំ, តស្មា សម្មាសង្កប្បោតិ វា មិច្ឆាសង្កប្បោតិ វា ន វុត្តំ. សង្គហវារេ លព្ភមានម្បិ ឈានង្គំ បញ្ចវិញ្ញាណសោតេ បតិត្វា គតត្តា. មគ្គង្គំ បន ន លព្ភតិយេវាតិ ន វុត្តំ. សុញ្ញតវារោ បាកតិកោយេវ. ឋបេត្វា បន ឥមស្ស ចិត្តស្ស វត្ថុ និយតំ ហទយវត្ថុមេវ ហោតិ. ទ្វារារម្មណានិ អនិយតានិ. តត្ថ កិញ្ចាបិ ទ្វារារម្មណានិ សង្កមន្តិ, ឋានំ បន ឯកំ. សម្បដិច្ឆនកិច្ចមេវ ហេតំ ហោតិ. ឯតញ្ហិ បញ្ចទ្វារេ បញ្ចសុ អារម្មណេសុ សម្បដិច្ឆនំ ហុត្វា វិបច្ចតិ. កុសលវិបាកេសុ

ចក្ខុវិញ្ញាណាទីសុ និរុទ្ធេសុ តំសមនន្តរា តានេវ ឋានប្បត្តានិ រូបារម្មណាទីនិ សម្បដិច្ឆតិ។

៣២៥។ មនោវិញ្ញាណធាតុនិទ្ទេសេសុ បឋមមនោវិញ្ញាណធាតុយំ 'បីតិ'បទំ អធិកំ។ វេទនាបិ 'សោមនស្ស'-វេទនា ហោតិ។ អយញ្ហិ ឥដ្ឋារម្មណស្មិំយេវ បវត្តតិ។ ទុតិយមនោវិញ្ញាណធាតុ ឥដ្ឋមជ្ឈត្តារម្មណេ។ តស្មា តត្ថ 'ឧបេក្ខា' វេទនា ហោតីតិ។ បទានិ មនោធាតុនិទ្ទេសសទិសានេវ។ ឧភយត្ថាបិ បញ្ចវិញ្ញាណសោតេ បតិត្វា គតត្តាយេវ ឈានង្គានិ ន ឧទ្ធដានិ។ មគ្គានិ អលិកតាយេវ។ សេសំ សព្ពត្ថ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពំ។ លក្ខណាទីនិ បនេសំ ទ្វិន្នម្បិ មនោវិញ្ញាណធាតូនំ អហេតុកវិបាកា, ឆឡារម្មណវិជាននលក្ខណា, សន្តីរណាទិរសា, តថាភាវបច្ចុបដ្ឋានា, ហទយវត្ថុបទដ្ឋានាតិ វេទិតព្ពា។

តត្ថ បឋមា ទ្វីសុ ឋានេសុ វិបច្ចតិ។ សា ហិ បញ្ចទ្វារេ កុសលវិបាកចក្ខុវិញ្ញាណាទិអនន្តរំ, វិបាកមនោធាតុយា តំ អារម្មណំ សម្បដិច្ឆិត្វា និរុទ្ធាយ, តស្មិំ យេវារម្មណេ សន្តីរណកិច្ចំ សាធយមានា បញ្ចសុ ទ្វារេសុ ឋត្វា វិបច្ចតិ។ ឆសុ ទ្វារេសុ បន ពលវារម្មណេ តទារម្មណា ហុត្វា វិបច្ចតិ។ កថំ? យថា ហិ ចណ្ឌសោតេ, តិរិយំ នាវាយ គច្ឆន្តិយា, ឧទកំ ឆិន្ទិត្វា ថោកំ ឋានំ នាវំ អនុពន្ធិត្វា យថាសោតមេវ គច្ឆតិ, ឯវមេវ ឆសុ ទ្វារេសុ ពលវារម្មណេ បលោភយមានេ អាបាថគតេ ជវនំ ជវតិ។ តស្មិំ ជវិតេ ភវង្គស្ស វារោ។ ឥទំ បន ចិត្តំ ភវង្គស្ស វារំ អទត្វា ជវនេន គហិតារម្មណំ គហេត្វា ឯកំ ទ្វេ ចិត្តវារេ បវត្តិត្វា ភវង្គមេវ ឱតរតិ។ គវក្ខន្ធេ នទិំ ឱតរន្តេបិ ឯវមេវ ឧបមា វិត្ថារេតព្ពា។ ឯវមេសា យំ ជវនេន គហិតារម្មណំ តស្សេវ គហិតត្តា តទារម្មណំ នាម ហុត្វា វិបច្ចតិ។

ទុតិយា បន បញ្ចសុ ឋានេសុ វិបច្ចតិ។ កថំ? មនុស្សលោកេ តាវ ជច្ចន្ធជច្ចពធិរជច្ចជឡជច្ចុម្មត្តកបណ្ឌកឧភតោព្យញ្ជនកនបុំសកានំ បដិសន្ធិគ្គហណកាលេ បដិសន្ធិ ហុត្វា វិបច្ចតិ។ បដិសន្ធិយា វីតិវត្តាយ យាវតាយុកំ ភវង្គំ ហុត្វា វិបច្ចតិ។ ឥដ្ឋមជ្ឈត្តបញ្ចារម្មណវីថិយា សន្តីរណំ ហុត្វា, ពលវារម្មណេ ឆសុ ទ្វារេសុ តទារម្មណំ ហុត្វា, មរណកាលេ ចុតិ ហុត្វាតិ ឥមេសុ បញ្ចសុ ឋានេសុ វិបច្ចតីតិ។

មនោវិញ្ញាណធាតុទ្វយំ និដ្ឋិតំ។

អដ្ឋមហាវិបាកចិត្តវណ្ណនា

៣៥៦។ ឥទានិ អដ្ឋមហាវិបាកចិត្តានិ ទស្សេតុំ បុន កតមេ ធម្មា អព្យាកតាតិអាទិ អារទ្ធំ។ តត្ថ បាឡិយំ នយមត្តំ ទស្សេត្វា សព្ពវារា សង្ខិត្តា។ តេសំ អត្ថោ ហេដ្ឋា វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពោ។ យោ បនេត្ថ វិសេសោ តំ ទស្សេតុំ អលោភោ អព្យាកតមូលន្តិអាទិ វុត្តំ។ យម្បិ ន វុត្តំ តំ ឯវំ វេទិតព្ពំ – យោ ហិ កាមាវចរកុសលេសុ កម្មទ្វារកម្មបថបុញ្ញកិរិយវត្ថុភេទោ វុត្តោ សោ ឥធ នត្ថិ។ កស្មា? អវិញ្ញត្តិជនកតោ អវិបាកធម្មតោ តថា អប្បវត្តិតោ ច។ យាបិ តា យេវាបនកេសុ ករុណាមុទិតា វុត្តា, តា សត្តារម្មណត្តា វិបាកេសុ ន សន្តិ។ ឯកន្តបរិត្តារម្មណានិ ហិ កាមាវចរវិបាកានិ។ ន កេវលញ្ច ករុណាមុទិតា, វិរតិយោបេត្ថ ន សន្តិ។ 'បញ្ច

ສິກ຺ຂາປທານິ ກຸສລາເນວາ'ຕິ (ວິພໍ ສໍ໑໓) ຫິ ວຸຕ຺ຕໍ

ອສງ຺ຂາຣສສງ຺ຂາຣວິພາຄເປຕ຺ຖ ກຸສລເຕາ ເຈວ ປຈ຺ຈຍເພທເຕາ ຈ ເວທິຕພ຺ພໍ. ອສງ຺ຂາຣິກສ຺ສ ຫິ ກຸສລສ຺ສ ອສງ຺ຂາຣິກເມວ ວິປາກໍ, ສສງ຺ຂາຣິກສ຺ສ ສສງ຺ຂາຣິກໍ. ພລວປຈ຺ຈເຍຫິ ຈ ອຸປ຺ປນ຺ນໍ ອສງ຺ຂາຣິກໍ, ອິຕເຣຫິ ອິຕຣໍ. ຫີນາທິເພເທປິ ອິຍາຕິ ຫີນມຊ຺ຊິມປຓີເຕຫິ ຉນ຺ທາທີຫິ ອຸປ຺ປາທິຕຕ຺ຕາ ຫີນມຊ຺ຊິມປຓີຕານິ ນາມ ນ ເຫານ຺ຕິ. ຫີນສ຺ສ ປນ ກຸສລສ຺ສ ວິປາກໍ ຫີນໍ, ມຊ຺ຊິມສ຺ສ ມຊ຺ຊິມໍ, ປຓີຕສ຺ສ ປຓີຕໍ. ອທິປຕິເນາ ເປຕ຺ຖ ນ ສນ຺ຕິ. ກສ຺ມາ? ຉນ຺ທາທີນິ ທຸຣໍ ກຕ຺ວາ ອນຸປ຺ປາເທຕພ຺ພເຕາ. ເສສໍ ສພ຺ພໍ ອຏ຺ຐສຸ ກຸສເລສຸ ວຸຕ຺ຕນເຍເນວ.

ອິທານິ ອິເມສໍ ອຏ຺ຐນ຺ນໍ ມຫາວິປາກຈິຕ຺ຕານໍ ວິປຈ຺ຈນຏ຺ຐານໍ ເວທິຕພ຺ພໍ. ເອຕານິ ຫິ ຈຕູສຸ ຐາເນສຸ ວິປຈ຺ຈນ຺ຕິ – ປຏິສນ຺ທິຍໍ, ພວງ຺ເຄ, ຈຸຕິຍໍ, ຕທາຣມ຺ມເຓຕິ. ກຖໍ? ມນຸສ຺ເສສຸ ຕາວ ກາມາວຈຣເທເວສຸ ຈ ປຸຎ຺ຎວນ຺ຕານໍ ທຸເຫຕຸກຕິເຫຕຸການໍ ປຏິສນ຺ທິຄ຺ຄຫຓກາເລ ປຏິສນ຺ທິ ຫຸຕ຺ວາ ວິປຈ຺ຈນ຺ຕິ. ປຏິສນ຺ທິຍາ ວີຕິວຕ຺ຕາຍ ປວຕ຺ເຕ ສຏ຺ຐິປິ ອສີຕິປິ ວສ຺ສານິ ອສງ຺ເຂ຺ຍ຺ຍມ຺ປິ ອາຍຸກາເລ ພວງ຺ຄໍ ຫຸຕ຺ວາ, ພລວາຣມ຺ມເຓ ຉສຸ ທ຺ວາເຣສຸ ຕທາຣມ຺ມຓໍ ຫຸຕ຺ວາ, ມຣຓກາເລ ຈຸຕິ ຫຸຕ຺ວາຕິ ເອວໍ ຈຕູສຸ ຐາເນສຸ ວິປຈ຺ຈນ຺ຕິ.

ຕຕ຺ຖ ສພ຺ເພປິ ສພ຺ພຎ຺ຎຸເພາທິສຕ຺ຕາ ປຈ຺ຉິມປຏິສນ຺ທິຄ຺ຄຫເຓ ປຖເມນ ເສາມນ຺ສ຺ສສຫຄຕຕິເຫຕຸກອສງ຺ຂາຣິກມຫາວິປາກຈິຕ຺ເຕນ ປຏິສນ຺ທິໍ ຄຓ຺ຫນ຺ຕິ. ຕໍ ປນ ເມຕ຺ຕາປຸພ຺ພພາຄກາມາວຈຣກຸສລສ຺ສ ວິປາກໍ ເຫາຕິ. ເຕນ ທິນ຺ນາຍ ປຏິສນ຺ທິຍາ ອສງ຺ເຂ຺ຍ຺ຍໍ ອາຍຸ. ກາລວເສນ ປນ ປຣິວຕ຺ເຕຕິ. ມຫາສີວຕ຺ເຖເຣາ ປນາຫ – 'ເສາມນ຺ສ຺ສສຫຄຕເຕາ ອຸເປກ຺ຂາສຫຄຕໍ ພລວຕຣໍ. ເຕນ ປຏິສນ຺ທິໍ ຄຓ຺ຫນ຺ຕິ. ເຕນ ຄຫິຕປຏິສນ຺ທິກາ ຫິ ມຫຊ຺ຈາສຍາ ເຫານ຺ຕິ. ທິພ຺ເພສຸປິ ອາຣມ຺ມເຓສຸ ອຸປ຺ປິລາວິຕາ ນ ເຫານ຺ຕິ, ຕິປິຏກຈູຬາພຍຕ຺ເຖເຣາ ວິຍາ'ຕິ ໍ ອຏ຺ຐກຖາຍໍ ປນ – 'ອຍໍ ເຖຣສ຺ສ ມເນາຣເຖາ,"ນຕ຺ຖິ ເອຕ'ນ຺ຕິ ປຏິກ຺ຂິປິຕ຺ວາ 'ສພ຺ພຎ຺ຎຸເພາທິສຕ຺ຕານໍ ຫິຕູປຈາເຣາ ພລວາ ເຫາຕິ , ຕສ຺ມາ ເມຕ຺ຕາປຸພ຺ພພາຄກາມາວຈຣກຸສລວິປາກເສາມນ຺ສ຺ສສຫຄຕຕິເຫຕຸກອສງ຺ຂາຣິກຈິຕ຺ເຕນ ປຏິສນ຺ທິໍ ຄຓ຺ຫນ຺ຕີ'ຕິ ວຸຕ຺ຕໍ.

ວິປາກຸທ຺ທາຣກຖາ

ອິທານິ ວິປາກຸທ຺ທາຣກຖາຍ ມາຕິກາ ຐເປຕພ຺ພາ – ຕິປິຏກຈູຬນາຄຕ຺ເຖເຣາ ຕາວ ອາຫ – ເອກາຍ ກຸສລເຈຕນາຍ ເສາຬສ ວິປາກຈິຕ຺ຕານິ ອຸປ຺ປຊ຺ຊນ຺ຕິ. ເອຕ຺ເຖວ ທ຺ວາທສກມຄ຺ເຄາປິ ອເຫຕຸກຏ຺ຐກມ຺ປີຕິ. ເມາຣວາປິວາສີ ມຫາທຕ຺ຕຕ຺ເຖເຣາ ປນາຫ – ເອກາຍ ກຸສລເຈຕນາຍ ທ຺ວາທສ ວິປາກຈິຕ຺ຕານິ ອຸປ຺ປຊ຺ຊນ຺ຕິ. ເອຕ຺ເຖວ ທສກມຄ຺ເຄາປິ ອເຫຕຸກຏ຺ຐກມ຺ປີຕິ. ຕິປິຏກມຫາທມ຺ມຣກ຺ຂິຕຕ຺ເຖເຣາ ອາຫ – ເອກາຍ ກຸສລເຈຕນາຍ ທສ ວິປາກຈິຕ຺ຕານິ ອຸປ຺ປຊ຺ຊນ຺ຕິ, ເອຕ຺ເຖວ ອເຫຕຸກຏ຺ຐກນ຺ຕິ.

ອິມສ຺ມິໍ ຐາເນ ສາເກຕປຎ຺ຫໍ ນາມ ຄຓ຺ຫິໍສຸ. ສາເກເຕ ກິຣ ອຸປາສກາ ສາລາຍໍ ນິສີທິຕ຺ວາ 'ກິໍ ນຸ ເຂາ ເອກາຍ ເຈຕນາຍ ກມ຺ມໍ ອາຍູຫິເຕ ເອກາ ປຏິສນ຺ທິ ເຫາຕິ ອຸທາຫຸ ນານາ'ຕິ? ປຎ຺ຫໍ ສມຸຏ຺ຐາເປຕ຺ວາ ນິຈ຺ເຉຕຸໍ ອສກ຺ເການ຺ຕາ ອາພິທມ຺ມິກຕ຺ເຖເຣ ອຸປສງ຺ກມິຕ຺ວາ ປຸຈ຺ຉິໍສຸ. ເຖຣາ 'ຍຖາ ເອກມ຺ຫາ ອມ຺ພພີຊາ ເອເກາວ ອງ຺ກຸເຣາ ນິກ຺ຂມຕິ, ເອວໍ ເອກາວ ປຏິສນ຺ທິ ເຫາຕີ'ຕິ ສຎ຺ຎາເປສຸໍ. ອເຖກທິວສໍ 'ກິໍ ນຸ ເຂາ ນານາເຈຕນາຫິ ກມ຺ມໍ

អាឃ្វហិតេ បដិសន្ធិយោ តាតា ហោត្តិ ភ្ជាហុ ខុកា’តិ? បញ្ញាសមុដ្ឋាបេត្វា តិច្ឆេត្ញុំ អសក្កោត្តោ ឆេទេ បុច្ឆិស្ស៑ ឆេទា ‘យថា ពាហ្វស្ស អប្បតីដេស្ស ទោបិតេស្ស ពាហ្វ អជ្ជ្រា តិក្ខមត្តិ, ខុធំ ពាហុកាច បដិសន្ធិយោ ហោត្តី’តិ សញ្ញាបេស្សំ៑

អបរេប្បិ ញូមត្ថិ ដាទេត ភ្ជស្សុកពិត្តត់ តាយ ពហិតំ៑ ញូមេយ្យសញ្ញាសត្តាត់ លោកេកាបិ ភ្ជស្សត្ថា ហោតិ, ទោេសាបិ មោហេបិ; អលោកេកាបិ អទោេសាបិ អមោហេបិ៑ តំ តេសំ ភ្ជស្សត្ថកាធំ កោ តិយាមេតីតិ? បុព្វហេត្យុ តិយាមេតិ៑ ពម្ពាយ្វហតក្ខណេយេច តាតត្តំ ហោតិ៑ កធំ?
“យស្ស ហិ កម្ពាយ្វហតក្ខណេ លោកេកា ពលចា ហោតិ អលោកេកា មត្តោ, អទោសាសាមោហា ពលចត្តោ ទោសមោហា មត្តោ, តស្ស មត្តោ អលោកេកា លោកំ បរិយាទាតុំ ត សក្កោតិ, អទោសាសាមោហា បត ពលចត្តោ ទោសមោហេ បរិយាទាតុំ សក្កោត្តិ៑ តស្មា សោ តេត កម្មេត ដិត្តបដិសន្ធិចសេត តិព្វត្តោ លុទ្ធោ ហោតិ, សុខសីលោ អក្កោធតោ, បញ្ញាចា បត ហោតិ ចជិរូបមញាណោ”តិ៑

‘យស្ស បត កម្ពាយ្វហតក្ខណេ លោភទោសា ពលចត្តោ ហោត្តិ អលោភាទោសា មត្តោ, អមោហោ ពលចា មោហេ មត្តោ, សោ បុរិមតយេតេច លុទ្ធោ ចេច ហោតិ ទុដ្ឋោ ច, បញ្ញាចា បត ហោតិ ចជិរូបមញាណោ ទត្តាភយត្ថេទោ ចិយ៑

‘យស្ស បត កម្ពាយ្វហតក្ខណេ លោភាទោសមោហា ពលចត្តោ ហោត្តិ ញូតទេ មត្តោ, សោ បុរិមតយេតេច លុទ្ធោ ចេច ហោតិ ទត្តោ ច, សុខសីលកោ បត ហោតិ អក្កោធតោ៑

‘តថា យស្ស កម្ពាយ្វហតក្ខណេ តយោបិ លោភទោសមោហា ពលចត្តោ ហោត្តិ អលោភាទយោ មត្តោ, សោ បុរិមតយេតេច លុទ្ធោ ចេច ហោតិ ទុដ្ឋោ ច មូឡ្ហោ ច៑

‘យស្ស បត កម្ពាយ្វហតក្ខណេ អលោភទោសមោហា ពលចត្តោ ហោត្តិ ញូតទេ មត្តោ, សោ បុរិមតយេតេច អប្បកិលេសោ ហោតិ, ដិព្វារម្មណម្បិ ដិស្វា តិច្ចលោ, ទុដ្ឋោ បត ហោតិ ទត្តបញ្ញា ចាតិ៑

‘យស្ស បត កម្ពាយ្វហតក្ខណេ អលោភាទោសមោហា ពលចត្តោ ហោត្តិ ញូតទេ មត្តោ, សោ បុរិមតយេតេច អលុទ្ធោ ចេច ហោតិ, សុខសីលកោ ច, ទត្តោ បត ហោតិ៑

‘តថា យស្ស កម្ពាយ្វហតក្ខណេ អលោភទោសាសាមោហា ពលចត្តោ ហោត្តិ ញូតទេ មត្តោ, សោ បុរិមតយេតេច អលុទ្ធោ ចេច ហោតិ បញ្ញាចា ច, ទុដ្ឋោ ច បត ហោតិ កោធតោ៑

‘យស្ស បត កម្ពាយ្វហតក្ខណេ តយោបិ អលោភាទយោ ពលចត្តោ ហោត្តិ លោភាទយោ មត្តោ, សោ មហាសង្ឃរក្ខិតត្ថេទោ ចិយ អលុទ្ធោ អទុដ្ឋោ បញ្ញាចា ច ហោតី’តិ៑

អបរម្បិ ឥមស្មិំ ឋានេ ហេតុកិត្តនំ នាម កថិតំ។ តិហេតុកកម្មញ្ហិ តិហេតុកម្បិ ទុហេតុកម្បិ អហេតុកម្បិ វិបាកំ ទេតិ។ ទុហេតុកកម្មំ តិហេតុកវិបាកំ ន ទេតិ, ឥតរំ ទេតិ។ តិហេតុកកម្មេន បដិសន្ធិ តិហេតុកាបិ ហោតិ, ទុហេតុកាបិ; អហេតុកា ន ហោតិ។ ទុហេតុកេន ទុហេតុកាបិ ហោតិ អហេតុកាបិ; តិហេតុកា ន ហោតិ។ អសង្ខារិកំ កុសលំ អសង្ខារិកម្បិ សសង្ខារិកម្បិ វិបាកំ ទេតិ។ សសង្ខារិកំ សសង្ខារិកម្បិ អសង្ខារិកម្បិ វិបាកំ ទេតិ។ អារម្មណេន វេទនា បរិវត្តេតព្វា។ ជវនេន តទារម្មណំ និយាមេតព្វំ។

ឥទានិ តស្ស តស្ស ថេរស្ស វាទេ សោឡសកមគ្គាទយោ វេទិតព្វា។ បឋមកាមាវចរកុសលេនេវ ហិ បឋមមហាវិបាកចិត្តេន គហិតបដិសន្ធិកស្ស គព្ភាវាសតោ និក្ខមិត្វា សំវរាសំវរេ បដ្ឋបេតុំ សមត្ថភាវំ ឧបគតស្ស ចក្ខុទ្វារស្មិំ 'ឥដ្ឋារម្មណេ' អាបាថមាគតេ កិរិយមនោធាតុយា ភវង្គេ អនាវដ្ដិតេយេវ អតិក្កមនអារម្មណានំ បមាណំ នត្ថិ។ កស្មា ឯវំ ហោតិ? អារម្មណទុព្វលតាយ។ អយំ តាវ ឯកោ មោឃវារោ។

សចេ បន ភវង្គំ អាវដ្ដេតិ, កិរិយមនោធាតុយា ភវង្គេ អាវដ្ដិតេ, វោដ្ឋព្វនំ អប្បត្វាវ អន្តរា, ចក្ខុវិញ្ញាណេ វា សម្បដិច្ឆនេ វា សន្តីរណេ វា ឋត្វា និវត្តិស្សតីតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ។ វោដ្ឋព្វនំ បន បត្វា ឯកំ វា ទ្វេ វា ចិត្តានិ បវត្តន្តិ។ តតោ អាសេវនំ លភិត្វា ជវនដ្ឋានេ ឋត្វា បុន ភវង្គំ ឱតរតិ ឥទម្បិ អារម្មណទុព្វលតាយ ឯវ ហោតិ។ អយំ បន វារោ 'ទិដ្ឋំ វិយ មេ, សុតំ វិយ មេ'តិអាទីនិ វទនកាលេ លព្ភតិ។ អយម្បិ ទុតិយោ មោឃវារោ។

អបរស្ស កិរិយមនោធាតុយា ភវង្គេ អាវដ្ដិតេ វីថិចិត្តានិ ឧប្បជ្ជន្តិ, ជវនំ ជវតិ។ ជវនបរិយោសានេ បន តទារម្មណស្ស វារោ។ តស្មិំ អនុប្បន្នេយេវ ភវង្គំ ឱតរតិ។ តត្រាយំ ឧបមា – យថា ហិ នទិយា អាវរណំ ពន្ធិត្វា មហាមាតិកាភិមុខេ ឧទកេ កតេ ឧទកំ គន្ត្វា ឧភោសុ តីរេសុ កេទារេ បូរេត្វា អតិរេកំ កក្កដកមគ្គាទីហិ បលាយិត្វា បុន នទិំយេវ ឱតរតិ, ឯវមេវំ ទដ្ឋព្វំ។ ឯត្ថ ហិ នទិយំ ឧទកប្បវត្តនកាលោ វិយ ភវង្គវីថិប្បវត្តនកាលោ, អាវរណពន្ធនកាលោ វិយ កិរិយមនោធាតុយា ភវង្គស្ស អាវដ្ដនកាលោ, មហាមាតិកាយ ឧទកប្បវត្តនកាលោ វិយ វីថិចិត្តប្បវត្តិ, ឧភោសុ តីរេសុ កេទារបូរណំ វិយ ជវនំ, កក្កដកមគ្គាទីហិ បលាយិត្វា បុន ឧទកស្ស នទីឱតរណំ វិយ ជវនំ ជវិត្វា តទារម្មណេ អនុប្បន្នេយេវ បុន ភវង្គោតរណំ។ ឯវំ ភវង្គំ ឱតរណចិត្តានម្បិ គណនបថោ នត្ថិ។ ឥទម្បិ អារម្មណទុព្វលតាយ ឯវ ហោតិ។ អយំ តតិយោ មោឃវារោ។

សចេ បន ពលវារម្មណំ អាបាថគតំ ហោតិ កិរិយមនោធាតុយា ភវង្គេ អាវដ្ដិតេ ចក្ខុវិញ្ញាណាទីនិ ឧប្បជ្ជន្តិ។ ជវនដ្ឋានេ បន បឋមកាមាវចរកុសលចិត្តំ ជវនំ ហុត្វា ឆ សត្តវារេ ជវិត្វា តទារម្មណស្ស វារំ ទេតិ។ តទារម្មណំ បតិដ្ឋហមានំ តំសទិសមេវ មហាវិបាកចិត្តំ បតិដ្ឋាតិ។ ឥទំ ទ្វេ នាមានិ លភតិ – បដិសន្ធិចិត្តសទិសត្តា 'មូលភវង្គ'ន្តិ ច, យំ ជវនេន គហិតំ អារម្មណំ តស្ស គហិតត្តា 'តទារម្មណ'ន្តិ ច។ ឥមស្មិំ ឋានេ ចក្ខុវិញ្ញាណំ សម្បដិច្ឆនំ សន្តីរណំ តទារម្មណន្តិ ចត្តារិ វិបាកចិត្តានិ គណនូបគានិ ហោន្តិ។

ឃងា បត ទុតិយកុសលចិត្តំ ជចតំ ហោតិ, តងា តំសឌិសំ ទុតិយចិបិពកចិត្តមេបិ តងារម្មណំ ហុត្វា បវត្តតិ។ ឰឹងឡា ឆេ្វ តាយាតិ លភតិ ។ បដិសន្ធិចិត្តេត អសងិសត្វា ‘អាកត្តុកភចក្ក’ត្តិ ច បុរិមតឃតោច ‘តងារម្មណ’ត្តិ ច។ ឰឹយិតា សន្ធិ បុរិយាតិ ចត្តារិ បញ្ហា ហោត្តិ។

ឃងា បត តតិយកុសលចិត្តំ ជចតំ ហោតិ, តងា តំសឌិសំ តតិយចិបិពកចិត្តំ តងារម្មណំ ហុត្វា បវត្តតិ។ ឰឹងម្បិ ទុត្តតឃតោច ‘អាកត្តុកភចក្ក’‘តងារម្មណ’ត្តិ ច ឆេ្វ តាយាតិ លភតិ។ ឰឹយិតា សន្ធិ បុរិយាតិ បញ្ហា ៧ ហោត្តិ។

ឃងា បត ចតុត្ថកុសលចិត្តំ ជចតំ ហោតិ, តងា តំសឌិសំ ចតុត្ថចិបិពកចិត្តំ តងារម្មណំ ហុត្វា បវត្តតិ។ ឰឹងម្បិ ទុត្តតឃតោច ‘អាកត្តុកភចក្ក’‘តងារម្មណ’ត្តិ ច ឆេ្វ តាយាតិ លភតិ។ ឰឹយិតា សន្ធិ បុរិយាតិ ៧ សត្ត ហោត្តិ។

ឃងា បត តម្ហិ ក្ខារេ ‘ឰឹដ្ឋបញ្ញត្តារម្មណំ’ អាបាឆយាកន្តិ, តត្រាបិ ទុត្តតឃតោច តឃោ ឃោឈចារា លព្ភត្តិ។ ឃស្មា បត អារម្មណេត ចេងតា បរិចត្តិ តស្មា តត្ថ ក្ខបញ្ញាសហកតសត្តិកេណំ ចតុត្ថញ្ញា ក្ខបញ្ញាសហកតយហាកុសលជចតាតំ បរិឃោសាតេ ចត្តារិ ក្ខបញ្ញាសហកតយហាចិបិពកចិត្តាតេច តងារម្មណភាវេច បវត្តហត្តិ។ តាតិបិ ទុត្តតឃតោច ‘អាកត្តុកភចក្ក’‘តងារម្មណ’ត្តិ ច ឆេ្វ តាយាតិ លភត្តិ។ ‘បិដ្ឋភចក្កាតិ’តិបិ ទុន្នត្តិ ៦ច។ ឰឹតិ ឰឹយាតិ បញ្ហា បុរិមេហិ សត្តហិ សន្ធិ ក្ខាងស ហោត្តិ។ ៦ចំ ចក្ខុក្ខារេ ក្ខាងស, សោតក្ខារាឌីសុ ក្ខាងស ក្ខាងសាតិ, សយសដ្ឋិ ហោត្តិ។ ៦ចំ ៦កាឃ ចេតតាឃ កយេ្ល អាឃុហិតេ សយសដ្ឋិ ចិបិពកចិត្តាតិ ក្ខប្បជ្ជត្តិ។ អក្កុហិតក្កហរេណេត បត ចក្ខុក្ខារេ ក្ខាងស, សោតឈាតឌិច្ឆ្យាកាឃចិញ្ញាណាតិ ចត្តារីតិ សោឡអស ហោត្តិ។

ឰឹឃម្ហិ ឌារេត អច្ចោឡបមំ តាយ កហ្សិយ្យ – ៦កោ កិរ បុរិសោ ចលិតច្ចរុក្ខមូលេ សសីសំ បារុបិត្វា តិបត្តោ តិដ្ឋាឃតិ។ អថេកំ អច្ចបក្កំ ចណ្ឌតោ មុន្ចិត្វា តស្ស កណ្ណសក្កលិំ បុឡ្ឋយាតំ ចិឃ ‘ធ’ត្តិ ក្ខមិឃំ បតិ។ សោ តស្ស សទ្ទេត បពុជ្ឈិត្វា ក្ខម្មីលេត្វា ឌ្ធលេហិកោសិ។ តតោ ហត្ថំ បសារេត្វា ចលំ កហេត្វា មទ្ទិត្វា ក្ខបសិឃ្ឈិត្វា បរិភុញ្ជិ។

តត្ថ, តស្ស បុរិសស្ស អច្ចរុក្ខមូលេ តិដ្ឋាឃតកាលោ ចិឃ ភចក្កសមក្កីកាលោ។ អច្ចបក្កស្ស ចណ្ឌតោ មុន្ចិត្វា កណ្ណសក្កលិំ បុឡ្ឋយាតស្ស បតតកាលោ ចិឃ អារម្មណស្ស បសាងឃដ្ដតកាលោ។ តេត សទ្ទេត បពុជ្ឈកាលោ ចិឃ កិរិឃមតោធាតុឃា ភចក្កស្ស អាចដ្ដិតកាលោ។ ក្ខម្មីលេត្វា ឌ្ធលេហិកតកាលោ ចិឃ ចក្ខុចិញ្ញាណស្ស ឌស្សតកិច្ចសាឌកកាលោ។ ហត្ថំ បសារេត្វា កហិតកាលោ ចិឃ ចិបាកមតោធាតុឃា អារម្មណស្ស សម្បដិច្ឆិតកាលោ។ កហេត្វា មទ្ទិតកាលោ ចិឃ ចិបាកមតោចិញ្ញាណធាតុឃា អារម្មណស្ស សត្តីរណកាលោ។ ក្ខបសិឃ្ឈិតកាលោ ចិឃ កិរិឃមតោចិញ្ញាណធាតុឃា អារម្មណស្ស ចចត្ថាបិតកាលោ ។ បរិភុត្តកាលោ ចិឃ ជចតស្ស អារម្មណរសំ អតុភចិតកាលោ។ អយំ ក្ខបមា កិំ ឌីបេតិ? អារម្មណស្ស បសាងឃដ្ដតមេច កិច្ចំ។ តេត បសាងេ ឃដ្ដិតេ កិរិឃមតោធាតុឃា ភចក្កាចដ្ដតមេច, ចក្ខុចិញ្ញាណស្ស ឌស្សតមត្តកមេច, ចិបាកមតោធាតុឃា អារម្មណសម្បដិច្ឆតមត្តកមេច, ចិបាកមតោចិញ្ញាណធាតុឃា អារម្មណសត្តីរណមត្តកមេច, កិរិឃមតោចិញ្ញាណធាតុឃា អារម្មណចចត្ថាបតមត្តកមេច កិច្ចំ។ ៦កត្តេត បត អារម្មណរសំ ជចតមេច អតុភចតីតិ ឌីបេតិ។

ឲត្ត ច 'ត្វំ កចក្កុំ ភាយ ហោហិ, ត្វំ អាចខ្ខត់ ភាយ, ត្វំ ឥស្សត់ ភាយ, ត្វំ សយ្យជិន្នត់ ភាយ, ត្វំ សត្តិទេហ៍ ភាយ, ត្វំ ទេចាដ្ឋត់ ភាយ, ត្វំ ឌចត់ ភាយ, ហោហី'តិ ពោធិ កត្តា ចា ការេទតា ចា ភត្តិ៍

ឱ្លយស្មិំ បភ ធានេភ បញ្ចាចិធំ តិឃាយំ ភាយ កហិស្សុ – ពីឌតិឃាយំ ប្តត្យតិឃាយំ កយុតិឃាយំ ឆយុតិឃាយំ ចិត្តតិឃាយន្តិ៍ ពត្ត គុលត្តកន្ធស្ស ប្តត្តទក្កការេចា, ឥក្កិលាចល្លិឃា ឥក្កិលាទេតា ទុក្កបរិហទេហ៍, ឃ្មុរិឃាចដ្ឋបុបក្សាត់ ឃ្មុរិឃាកិយុលការេចា, យាលុចលពាឃ ទុក្កាកិយុលកាយភទេយច, ភាឡុឱ្លកេទស្ស យត្តកេ លិក្ខសក្ខារេចាពិ ទេពស៊ំ ទេពស៊ំ ពីឌាត់ ធំធំសឌីសផលឌាត់ ពីឌតិឃាទេយា ភាយ៍ ពស្មិំ ពស្មិំ សយទេឃ ទេពស៊ំ ទេពស៊ំ ទុក្កាត់ ឲកប្យហារទេភច បុប្យផលបល្លចក្កហហ៍ ប្តត្យតិឃាទេយា ភាយ៍ ពិទេហត្យកកយុំ ពិទេហត្យកគុទេហត្យការេហត្យកចិបិកំ ទេឥតិ៍ គុទេហត្យកកយុំ គុទេហត្យការេហត្យកចិបិកំ ទេឥតិ, ពិទេហត្យកំ ភ ទេឥតីតិ, ឲចំ ពស្ស ពស្ស កយុស្ស ធំធំសឌីសចិបិកឌាភទេយច កយុតិឃាទេយា ភាយ៍

អបទេរាបិ កយុសរិក្កកចិបិកចទេសទេភច កយុតិឃាទេយា ទេហាតិ៍ ពស្ស ឌីបភត្តយិឌំ ចត្តំ កទេឆត្តិ – សយុាសយ្យព្ទកាទេល សាចត្តិឃា ក្ខារការេយា ឥសាឃិ ៍ ពទេពា បជ្ជលិពំ ពិលាកទេឡអំ ប្តដ្ឋហិត្វា អាការេសភ កន្ធទេពា ភាកស្ស កឹចាឃ បជិយុត្ថិ៍ ទេសា ចិទេចទេត្តា ក្សុយិឃំ បតិត្វា កាលយកាសិ៍ យហាសយុទេខ្ពុបិ ឲកា ភាចា តិក្ខលិ អដ្ឋាសិ៍ ទេហដ្ឋា ទេកភធិ តិទុក្ខកាធំ អបស្សត្តា កាឡអកល្លិសលិកំ ចិចាទេរស៊ុំ សា ភាចិកទេស្សច ប្តបិសិកាឃ ហទេត្ត បតិ៍ ពទេពា ឲកិស្សា ការេលា យា សទេត្ត ភស្សត្តុ, ប្តឥទេក ភំ លិបិយាតិ អាហំស៊ុ៍ ភាចិទេកា 'ភ សក្កិស្សាយិ ឲតំ ប្តឥទេក ប្តបុំលចយាត់ បស្សិត្យ'ត្តិ ចាលិកាឈជំ កឹចាឃំ ខាត្ថារេបត្វា លិបិទេបសិ៍ ពដ្ឋលាទេឡាច ភាចា លិត្តសទេរា ចិឃ បក្ល៉ឹ៍ ឲទេកា កិក្ក ទេលទេលា ចសតិ៍ យហត្តិ បញ្ជាពក្សជំ បតិត្វា ក្ខាទំ បិឥហិ៍ ធំ សត្តទេយ ឌីចទេស សឃទេយច អបកធំ៍ សយុាសយ្យព្ទស្ស ទេឌពចទេភ តិសីជិត្វា ឆយុំ កទេឆត្តស្ស ឱ្លយាតិ ពីលិ ចត្តតិ ឲកប្យហារទេភច អាទេរាទេចស៊ុំ៍ សត្វា 'ភ ឲតំ អទេញ្ញាហិ កតំ, ទេពហិ កពាកយុទេយច ព'ត្តិ អពីតំ អាហរិត្វា ឥទេស្សទេត្តា អាហ –

ការេកា បុរិយត្តការេច យភុទេស្សា ហុត្វា ឲកំ ក្ដដ្ឋទេកាហ៍ ឥទេយត្យ អសទេក្កាទេត្តា កឹចាឃ បលិលទេចហិ ខាត្ថិត្វា អក្កិ អឥាសិ៍ ទេការេលា ទេពទេភច យទេពា៍ ឱ្លឥាតិ ធំ កយុំ ឲពស្ស អាការេសភ កន្ធទេពាបិ ភ យុត្ថិត្យ អឥាសិ៍ សាបិ ឱ្លត្តឹ បុរិយត្តការេច ឲកា ឱ្លត្តឹទេឃច៍ ឲទេកា គុក្កទេរា ពាឃ បរិចិទេពា ហុត្វា អទេញ្ញា កន្ធត្តិឃា សន្ធិ កន្ធតិ, សន្ធិទេយចាកន្ធតិ៍ យភុស្សា 'តិក្កទេត្តា ឱ្លឥាតិ អយ្យាកំ ស៊ុភលលុក្ខទេកា'តិ ប្តប្យទេល្លត្តិ៍ សា ទេពភ អដ្ឋិឃយាភា គុក្កទំ តិចាទេទត្យ អសទេក្កាត្តឹ ចាលិកាឈជំ កឹចាឃ ខាត្ថិត្វា ប្តឥទេក លិបិ៍ ធំ កយុំ ពស្សា សយុក្ខយទេឡ្សយុត្ថិត្យ ភាឥាសិ៍ ទេសាបិ កិក្ក បុរិយត្តការេច ទេកាបិលទេកា ហុត្វា ពីលំ បចិដ្ឋាឃ ទេកាឆាឃ សាលាកក្កយុដ្ឋិឃា ក្ខាទំ ឆទេកាសិ៍ ពទេពា សត្តទេយ ឌីចទេស សឃំ អាកត្ត្វា ចិចទិ៍ ទេកាឆា កយ្យយាភា តិក្កយិ៍ កទុលាឃ ធំ ភ យារេសិ៍ ធំ កយុំ ពស្ស បញ្ជាពត្តទំ បចិសិត្វា តិសិត្តស្ស យុត្ថិត្យ ភាឥាសីតិ៍ ឱ្លយាតិ ពីលិ ចត្តតិ សទេយាឆាទេភត្វា ឱ្លយំ កាឆយាហ –

"ភ អត្តលិទេក្ក ភ សយុក្ខយទេឡ្ស

ន បដ្ឋពាត់ ចិចទំ បចិស្ស;

ន ចិឌ្ឌូខេ ពេសា ឌកតិបរ្យេកេសា,

ឃត្ថ្ថិ៍ខេតា ឫខ្ចេឃ្យ បិបកខ្ចា”តិ៍ (ធ៍ ប៍ ១១៥);

អឃយ្យិ កខ្ចតិឃារេយារេឃច ភាយ៍ អដ្ឋាតិបិ ខុចទ្ធបិតិ ចត្ថិ កខេឆតដ្ឋាតិ៍

ខេធាឆិសត្ថាត់ បភ បដិសត្តិក្តហខេលា, យាតុកុដ្ឋិខេតា តិក្លយខេត, អកិសខេម្តាឆិឃំ តឆាកតស្ស ឆខ្ចចក្កបរុចត្តខេត, អាឃុសដ្ឋារេស្ស ឱស្សេដ្ឋខេត, បទិតិដ្ឋារេត ច ឌសសហស្សចក្កចាញអកយ្យត់ ឆខ្ចតិឃារេយា ភាយ៍

អារខ្ចខេលាត បភ បសារេឆ ឈដិខេត ‘តុំ អាចឌ្ឌូត់ ភាយ ខេហាហិ…ខេប… តុំ ឌចត់ ភាយ ខេហាហិ’តិ ខេកាឆិ កត្តា ចា កាខេតា ចា តត្តិ, អត្តខេភា អត្តខេភា បភ ឆខ្ចតាឃ ខុច អារខ្ចខេលាត បសារេឆស្ស ឈដិតកាលខេតា បដ្ឋាឃ កិទិឃយខេភាឆាតុចិត្តំ កចក្កិ អាចខេដិតិ, ចក្ខុចិដ្ឋាណំ ឌស្សតកិច្ចំ សារេឆតិ, ចិបិកយខេភាឆាតុ សម្បដិច្ឆតកិច្ចំ សារេឆតិ, ចិបិកយខេភាចិដ្ឋាណឆាតុ សត្តិខេណកិច្ចំ សារេឆតិ, កិទិឃយខេភាចិដ្ឋាណឆាតុ ខេចាដ្ឋដ្ឋតកិច្ចំ សារេឆតិ, ឌចត់ អារខ្ចលារេសំ អតុកចតីតិ អឃំ ចិត្តតិឃារេយា ភាយ៍ អឃំ ត្តុឆ អឆិខេបរ្យខេតា៍

សសដ្ឋាទិកតិខេហតុកកុសខេលតាបិ ដ្ឋខេបក្ខាសហកខេតហិ អសដ្ឋាទិកសសដ្ឋាទិកកុសលចិខេត្តហិបិ កខេខ្ច អាឃ្ញហិខេត តំសឌិសចិបិកចិខេត្តហិ អាឌិក្ខាឃ បដិសត្តិឃា ខុខេសច ភខេឃា៍ ដ្ឋខេបក្ខាសហកតខ្ចេឃ បភ បឆខ្ចំ ‘ត្តុដ្ឋខ្ចដ្ឋាតារខ្ចលាចខេសភ’ បចត្តិ ឌខេស្សត្ថ្វា បដ្ឋា ‘ត្តុដ្ឋារខ្ចលាចខេសភ’ ឌខេស្សតដ្ឋា៍

ខុចយ្យិ ខុខេកកន្តិ ក្ខារេទ ក្ខារេឆស ក្ខារេឆស ហុត្ថា សយសដ្ឋិ ខេហាត្តិ៍ អក្កហិតក្កហខេលាត ខេសាញអស ចិបិកចិត្តាតិ ដ្ឋប្យឌ្ឌូត្តិ៍

ត្តុយន្តិ ធារេត បទិច្ចាន្ធ្លូតាញត្តុឃខេត្តាបយំ ភាយ កហ្វិឃ្យ៍ ដ្ឋ្ធ្លូបិញអភសយខេឃ កិទ ខុកន្ថ្វា កាយា ខុកាខេឆស ឃត្តចាហា តិក្លយិត្វា ខុកំ ដ្ឋ្ធ្លូចាដំ ឌិន្ថ្វា តស្ស បទិបក្កភាចំ ធាត្វា ដ្ឋ្ធ្លូសាយិកំ ដ្ឋបសក្កយិត្វា ‘ឃត្តចាហា យឃ’ត្តិ អារេទារេចស៊្ហ៍ ខេសា ‘អហំ តុខេយក្សឃច បទិខេឃសាយី’តិ ដ្ឋ្ធ្លូសាលំ ខេត កខេហត្វា អកយាសិ៍ ខេត តត្តុ ភាញត្តុឃត្តិ សខេឌ្ឌូត្វា ‘យឃំ ខុកាខេឆស ឌភា, អបខេយ្យិ ខុកំ លក្ខិ ចខេដិតិ, ខេចតខេភត កល្យាភោ’តិ អាហំសុ៍ ដ្ឋ្ធ្លូសាយិខេកា ‘អហខេយច សហារេឃា កចិស្សាយី’តិ ដ្ឋ្ធ្លូត់ សាលំ ឬទារេបត្វា ខេតសំ សហារេឃា អខេហាសិ៍ ខេត អត្តខេភា អត្តខេភា កិច្ចាតិ កត្វា, ចាលិតបិចខេកត ដ្ឋ្ធ្លូខេទស បខេក្ក, ក្ញអខេដាត្តខេកត ដាខេឌ្ឌ, ដ្ឋ្ធ្លូសាយិខេកត តុលឃិត្វា ភារេកសុ ឌិខេត្ថ្វ, អត្តខេភា អត្តខេភា ភាកំ អារេឆាឃ ដ្ឋ្ធ្លូសាលំ សាយិកស្ស បដិន្ធ្លូខេបត្វា, ខុខេតខេភច ដ្ឋបិខេឃភ អបខេរាសុបិ ចតូសុ សាលិសុ កខ្ចំ កត្វា បក្កយិសុ៍

តត្ថ បញ្ច ឃដ្ដសាលិ វិយ បញ្ច បសាទា ឥដ្ឋា។ បញ្ច ឧច្ឆុចារី វិយ បញ្ច អារម្មណានិ។ ឯកាទស វិចារណកម្មចាហា វិយ ឯកាទស វិបាកចិត្តានិ។ បញ្ច ឧច្ឆុសាលិសាមិកោ វិយ បញ្ចវិញ្ញាណានិ។ បឋមកសាលិយំ សាមិកេន សទ្ធិំ ឯកាទសន្នំ ជនានំ ឯកតោវ ហុត្វា កតកម្មានំ ភាគគ្គហណកាលេ វិយ ឯកាទសន្នំ វិបាកចិត្តានំ ចក្ខុវិញ្ញាណេន សទ្ធិំ ឯកតោ ហុត្វា ចក្ខុទ្វារេ រូបារម្មណេ សកសកកិច្ចករណកាលោ។ សាលិសាមិកស្ស សាលិយំ សម្បដិច្ឆនកាលោ វិយ ចក្ខុវិញ្ញាណស្ស ទ្វារសង្កន្តិអករណំ។ ទុតិយ តតិយ ចតុត្ថ បញ្ចមសាលិយំ ឯកាទសន្នំ ឯកតោ ហុត្វា កតកម្មានំ ភាគគ្គហណកាលេ វិយ ឯកាទសន្នំ វិបាកចិត្តានំ កាយវិញ្ញាណេន សទ្ធិំ ឯកតោ ហុត្វា កាយទ្វារេ ផោដ្ឋព្វារម្មណេ សកសកកិច្ចករណកាលោ។ សាលិសាមិកស្ស សាលិយំ សម្បដិច្ឆនកាលោ វិយ កាយវិញ្ញាណស្ស ទ្វារសង្កន្តិអករណំ វេទិតព្វំ។ ឯត្តាវតា តិហេតុកកម្មេន បដិសន្ធិ តិហេតុកា ហោតីតិ វាទោ កថិតោ។ យា បន តេន ទុហេតុកបដិសន្ធិ ហោតិ, សា បដិច្ឆន្នាវ ហុត្វា គតា។

ឥទានិ ទុហេតុកកម្មេន ទុហេតុកា បដិសន្ធិ ហោតីតិ វាទោ កថេតព្វោ។ ទុហេតុកេន ហិ សោមនស្សសហគតអសង្ខារិកចិត្តេន កម្មេ អាយូហិតេ តំសទិសេនេវ ទុហេតុកវិបាកចិត្តេន គហិតបដិសន្ធិកស្ស វុត្តនយេនេវ ចក្ខុទ្វារេ 'ឥដ្ឋារម្មណេ' អាបាថមាគតេ តយោ មោឃវារា។ ទុហេតុកសោមនស្សសហគតអសង្ខារិកជវនាវសានេ តំសទិសមេវ មូលភវង្គសង្ខាតំ តទារម្មណំ។ សសង្ខារិកជវនាវសានេ តំសទិសមេវ អាគន្តុកភវង្គសង្ខាតំ តទារម្មណំ។ 'ឥដ្ឋមជ្ឈត្តារម្មណេ' ទ្វិន្នំ ឧបេក្ខាសហគតជវនានំ អវសានេ តាទិសានេវ ទ្វេ តទារម្មណានិ ឧប្បជ្ជន្តិ។ ឥមិនា ឧបាយេន ទ្វារេ អដ្ឋ អដ្ឋ កត្វា សមចត្តាលីស ចិត្តានិ។ អគ្គហិតគ្គហណេន បន ចក្ខុទ្វារេ អដ្ឋ, សោតឃានជិវ្ហាកាយវិញ្ញាណានិ ចត្តារីតិ ទ្វាទស ហោន្តិ។ ឯវំ ឯកាយ ចេតនាយ កម្មេ អាយូហិតេ ទ្វាទស វិបាកចិត្តានិ ឧប្បជ្ជន្តិ។ អដ្ឋាបយបញ្ចាតិឃាយកថា បាកតិកា។ ឯវំ ទុហេតុកសេសចិត្តត្តយសទិសវិបាកេន គហិតបដិសន្ធិកស្សាបិ ឯវមេវ តយោ ឃត្តវារហាបយាយ បនេត្ថ សត្ត ឃត្តវាហា។ តេហិ តត្ថ ឃតេត្ត តាយ សទ្ធិតេ សាលិសាមិកំ អដ្ឋមំ កត្វា វុត្តនយានុសារេន យោជេតព្វា វេទិតព្វា។ ឯត្តាវតា ទុហេតុកកម្មេន ទុហេតុកបដិសន្ធិ ហោតីតិ វាទោ កថិតោ។

ឥទានិ អហេតុកបដិសន្ធិកថា ហោតិ – ចតូសុ ហិ ទុហេតុកកុសលចិត្តេសុ អញ្ញតរេន កម្មេ អាយូហិតេ កុសលវិបាកោបេក្ខាសហគតាហេតុកមនោវិញ្ញាណធាតុចិត្តេន គហិតបដិសន្ធិកស្ស បដិសន្ធិ កម្មសទិសាតិ ន វត្តព្វា។ កម្មំ ហិ ទុហេតុកំ បដិសន្ធិ អហេតុកា។ តស្ស វុឌ្ឍិប្បត្តស្ស ចក្ខុទ្វារេ 'ឥដ្ឋមជ្ឈត្តារម្មណេ' អាបាថមាគតេ បុរិមនយេនេវ តយោ មោឃវារា វេទិតព្វា។ ចតូសុ បន ទុហេតុកកុសលចិត្តេសុ អញ្ញតរជវនស្ស បរិយោសានេ អហេតុកចិត្តំ តទារម្មណភាវេន បតិដ្ឋាតិ។ តំ 'មូលភវង្គំ' 'តទារម្មណ'ន្តិ ទ្វេ នាមានិ លភតិ។ ឯវមេត្ថ ចក្ខុវិញ្ញាណំ សម្បដិច្ឆនំ ឧបេក្ខាសហគតសន្តីរណំ តទារម្មណម្បិ ឧបេក្ខាសហគតមេវាតិ តេសុ ឯកំ កត្វា គណនូបគានិ តីណេវ ហោន្តិ។

'ឥដ្ឋារម្មណេ' បន សន្តីរណម្បិ តទារម្មណម្បិ សោមនស្សសហគតមេវ។ តេសុ ឯកំ គហេត្វា បុរិមានិ តីណិ ចត្តារិ ហោន្តិ។ ឯវំ បញ្ចសុ ទ្វារេសុ ចត្តារិ ចត្តារិ កត្វា ឯកាយ ចេតនាយ កម្មេ អាយូហិតេ វីសតិ វិបាកចិត្តានិ ឧប្បជ្ជន្តីតិ វេទិតព្វានិ។ អគ្គហិតគ្គហណេន បន ចក្ខុទ្វារេ ចត្តារិ សោតឃានជិវ្ហាកាយវិញ្ញាណានិ ចត្តារីតិ អដ្ឋ ហោន្តិ។ ឥទំ 'អហេតុកដ្ឋកំ' នាម។ ឥទំ យតុស្សលេវិកេន គហិតំ។

ចត្បុ បត អបិរេឃស្វ បចេត្ត លក្កតិ៍ ឃគា ហិ យហារេយាក្កលាតេត្វេរា តិរេឃ បក្យំ យារេបត្វា បក្យកល្លិកាឃ តិសិរេត្នា តេរឃិកាត់ ឆព្វកឆំ កាេឆសិ, តគា រេតរសំ រេឆរំ បស្សត្តាត់ ក្សលចិបាកំ ចក្លុចិញ្ញាណំ ឧប្បជ្ជតិ៍ សក្ខំ ស្វលត្តាត់ រេសាតចិញ្ញាណំ, ចត្ត្តចរេត ឌិចាចិហារំ តិសិឌិត្វា កាតស្ស ឌិចរកត្ត្ឍាឃតការេល ឈាតចិញ្ញាណំ, តិរេឃក្កិ តិគ្គារេបតំ រេគចំ ចស្សារេបត្វា បាតិឃគាតការេល ឌិច្យាចិញ្ញាណំ, យត្ត្យត្ត្ចាតសយដ្ឋាបតការេល កាឃចិញ្ញាណត្តិ ឲចំ ចក្លុចិញ្ញាណាឌីតិ បញ្ចា , ឲកំ សយ្យឌិត្ថតំ, រេត្ថ សត្តិរណាតីតិ អរេហត្យកដ្ឋកំ លក្កតិ៍ តាកាស្វបល្លារេចយាតិករេបតាតយ្យិ អក្សរេលត បដិសត្តិ រេហាតិ៍ បចេត្ត ក្សលំ ចិបក្ចតិ៍ តឆា ចក្កចត្តិរេតា យក្កលហត្វិអស្សាឌីតំ៍ អឃំ តាច ‘ត្តាទិដ្ឋជ្ជយគ្គញ្ញាារេយ្វរេណស្វ’ ក្សលឌចតចរេសត កាឆាយរេក្កា៍

‘ត្តដ្ឋារេយ្វរេណ’ បត ចត្បុ រេសាយតស្សសហកាតាក្សលចិរេត្តស្វ ឌចិរេតស្វ ក្សលចិបាកំ រេសាយតស្សសហកាតារេហត្យកចិត្ត តគារេយ្វណំ រេហាតិ៍ ‘ត្តដ្ឋយគ្គញ្ញាារេយ្វរេណ’ ចត្បុ ឧរេបក្លាសហកាតរេលាកសយ្យយុរេត្តស្វ ឌចិរេតស្វ ក្សលចិបាកំ ឧរេបក្លាសហកាតារេហត្យកចិត្ត តគារេយ្វណំ រេហាតិ៍ ឃំ បត ‘ឌចរេតត តគារេយ្វណំ តិឃរេយតគ្គាត្តិ ចុត្តំ តំ ក្សលំ សត្តាឃ ចុត្តត្តិ រេចឌិតគ្គា៍ រេគាយតស្សសហកាតឌចតាតត្តរំ តគារេយ្វណំ ឧប្បជ្ជយាត់ កិំ ឧប្បជ្ជតីតិ? អក្សលចិបាការេហត្យកយរេតាចិញ្ញាណឆាត្យចិត្ត ឧប្បជ្ជតិ៍

ត្តាឆំ បត ឌចតំ ក្សលត្វាឃ ចា អក្សលត្វាឃ ចា រេកា តិឃារេយតីតិ? អាចជ្ជតរេច្បាច រេចាដ្ឋត្តាតរេច្បា៍ អាចជ្ជតរេតត ហិ រេឃាតិរេសា អាចដ្ឋិរេត រេចាដ្ឋត្តារេតត រេឃាតិរេសា ចចត្វាបិរេត ឌចតំ អក្សលំ កចិស្សតីតិ អដ្ឋាតរេយតំ៍ អាចជ្ជតរេតត អរេឃាតិរេសា អាចដ្ឋិរេត រេចាដ្ឋត្តារេតត អរេឃាតិរេសា ចចត្វាបិរេត ឌចតំ ក្សលំ កចិស្សតីតិបិ អដ្ឋាតរេយតំ៍ ឧករេឃត បត រេឃាតិរេសា អាចដ្ឋិរេត ចចត្វាបិរេត ច ឌចតំ ក្សលំ រេហាតិ, អរេឃាតិរេសា អក្សលត្តិ រេចឌិតគ្គា៍

‘ត្តដ្ឋារេយ្វរេណ’ បត កគ្គរេតា ឧគ្គតស្ស ច តគារេយ្វណំ កិំ រេហាតីតិ? ត្តដ្ឋារេយ្វណស្វិ កគ្គត្យ ចា យា ចា, ឧគ្គរេតា ចា រេហាត្យ យា ចា, ក្សលចិបាការេហត្យករេសាយតស្សចិត្តរេយច តគារេយ្វណំ រេហាតិ, ‘ត្តដ្ឋយគ្គញ្ញាារេយ្វរេណ’ ‘ក្សលចិបាការេហត្យំការេបក្លាសហកាត’ត្តិ, អឃំ បរេតត្វ សរេក្លបរេតា អត្វឌីបរេតា យហាឆព្វក្លិតរេត្វរេចាររេគា តាឃ៍ រេសាយតស្សសហកាតស្វិតិញ្ញាឌចរេត ឌចិរេត បញ្ចា តគារេយ្វណាតិ កាេចសិតគ្គាតីតិ៍ ឧរេបក្លាសហកាតស្វិ ឌចរេត ឌចិរេត ៧ កាេចសិតគ្គាតីតិ៍

អឆ ឃគា រេសាយតស្សសហកាតបដិសត្តិកស្ស បចេត្ត ឈាត់ តិគ្គារេត្វត្វា បយារេគត បរិហីតគ្គាតស្ស ‘បហីតឆរេយ្វា រេយ តរេដ្ឋា’តិ បក្ចរេចក្លរេតា ចិប្យដិសាររេចរេសត រេគាយតស្សំ ឧប្បជ្ជតិ, តគា កិំ ឧប្បជ្ជតិ? ‘រេសាយតស្សាតត្តរំរេញ្យារេគាយតស្សំ រេគាយតស្សាតត្តរញ្ចា រេសាយតស្សំ’ បដ្ឋារេត បដិសិទ្ធំ៍ យហក្កតឆព្វំ អារេត្ភ ឌចរេត ឌចិរេត តគារេយ្វណាយ្យិ តរេត្វច បដិសិទ្ធគ្គិ? ក្សលចិបាកា ចា អក្សលចិបាកា ចា ឧរេបក្លាសហកាតារេហត្យកយរេតាចិញ្ញាណឆាត្យ ឧប្បជ្ជតិ , កិំ យស្សា អាចជ្ជតត្តិ? ‘កចដ្ឋាចជ្ជតាត់ ចិឃ តត្វស្សា អាចជ្ជតកិច្ចំ’ត្តិ៍ ‘ឲតាតិ តាច អត្វរេតា តិត្តត្វា ច ចិណ្ហត្វា ច សយុគាចារត្វា ច ឧប្បជ្ជត្ត, អឃំ កឆំ ឧប្បជ្ជតី’តិ? ‘ឃឆា តិរេរាឆស្ស អតត្តរបក្ចំ រេតចសញ្ញាតាសញ្ញាឃតតំ, តិរេរាឆា ចុដ្ឋហត្តស្ស ចលសយាបត្តិចិត្តំ, អរិឃយក្កចិត្តំ, យក្កាតត្តរាតិ ចលចិត្តាតិ, ឲចំ អសរេត្តាបិ អាចជ្ជរេត,

ᨶᩥᨠ᩠ᨡᩅᩥᨱ᩠ᨱᨸᨿᩮᩣᨣᩣᨧᩣᩁᨠᩣᩁᩮᨶ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᩅᩥᨶᩣ ᩉᩥ ᩋᩣᩅᨩ᩠ᨩᨶᩮᨶ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᩋᩣᩅᨩ᩠ᨩᨶᩮᨶ ᨸᨶ ᩅᩥᨶᩣ ᨶᩩᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩦ'ᨲᩥ᪨ 'ᩋᨳ ᨠᩥᨾᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱ'ᨶ᩠ᨲᩥ? 'ᩁᩪᨸᩣᨴᩦᩈᩩ ᨸᩁᩥᨲ᩠ᨲᨵᨾ᩠ᨾᩮᩈᩩ ᩋᨬ᩠ᨬᨲᩁᩴ᪨ ᩑᨲᩮᩈᩩ ᩉᩥ ᩑᨠᩮᨶ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨸᩈᩣᨴᩮ ᩋᩣᨸᩣᨳᨣᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᩴ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽ ᩍᨴᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩦ'ᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨

ᩍᨴᩣᨶᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩈᨾ᩠ᨸᩥ ᩑᨲᩮᩈᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨸᩣᨠᨭᨽᩣᩅᨲ᩠ᨳᩴ ᩋᨿᩴ ᨸᨠᩥᨱ᩠ᨱᨠᨠᨳᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ –

ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨴᩮᩣᩅᩣᩁᩥᨠᩮᩣ ᨧ, ᨣᩣᨾᩥᩃ᩠ᩃᩣ ᩋᨾ᩠ᨻᩣ ᨠᩮᩣᩊᩥᨿᨠᩮᨶ ᨧ;

ᨩᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨵᩮᩣ ᨸᩦᨮᩈᨸ᩠ᨸᩦ ᨧ, ᩅᩥᩈᨿᨣ᩠ᨣᩣᩉᩮᩣ ᨧ ᩏᨸᨶᩥᩔᨿᨾᨲ᩠ᨲᨲᩮᩣᨲᩥ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ 'ᩈᩩᨲ᩠ᨲ'ᨶ᩠ᨲᩥ, ᩑᨠᩮᩣ ᨾᨠ᩠ᨠᨭᨠᩮᩣ ᨸᨬ᩠ᨧᩈᩩ ᨴᩥᩈᩣᩈᩩ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᩈᩣᩁᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨩᩣᩃᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᨩ᩠ᨫᩮ ᨶᩥᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᨸᨮᨾᨴᩥᩈᩣᨿ ᨸᩈᩣᩁᩥᨲᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᩣᨱᨠᩮᨶ ᩅᩣ ᨸᨭᨦ᩠ᨣᩮᨶ ᩅᩣ ᨾᨠ᩠ᨡᩥᨠᩣᨿ ᩅᩣ ᨸᩉᨭᩮ ᨶᩥᨸᨶ᩠ᨶᨭ᩠ᨮᩣᨶᨲᩮᩣ ᨧᩃᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩩᩈᩣᩁᩮᨶ ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩔ ᨿᩪᩈᩴ ᨸᩥᩅᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩩᨶᩋᩣᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨲ᩠ᨳᩮᩅ ᨶᩥᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᨴᩩᨲᩥᨿᨴᩥᩈᩣᨴᩦᩈᩩ ᨸᩉᨭᨠᩣᩃᩮᨸᩥ ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨸᨬ᩠ᨧᩈᩩ ᨴᩥᩈᩣᩈᩩ ᨸᩈᩣᩁᩥᨲᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩥᨿ ᨸᨬ᩠ᨧᨸᩈᩣᨴᩣ᪨ ᨾᨩ᩠ᨫᩮ ᨶᩥᨸᨶ᩠ᨶᨾᨠ᩠ᨠᨭᨠᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨸᩣᨱᨠᩣᨴᩦᩉᩥ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨥᨭ᩠ᨭᨶᨠᩣᩃᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮᨶ ᨸᩈᩣᨴᩔ ᨥᨭ᩠ᨭᩥᨲᨠᩣᩃᩮᩣ᪨ ᨾᨩ᩠ᨫᩮ ᨶᩥᨸᨶ᩠ᨶᨾᨠ᩠ᨠᨭᨠᩔ ᨧᩃᨶᩴ ᩅᩥᨿ ᨸᩈᩣᨴᨥᨭ᩠ᨭᨶᨠᩴ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᩥᩁᩥᨿᨾᨶᩮᩣᨵᩣᨲᩩᨿᩣ ᨽᩅᨦ᩠ᨣᩔ ᩋᩣᩅᨭ᩠ᨭᩥᨲᨠᩣᩃᩮᩣ᪨ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩩᩈᩣᩁᩮᨶ ᨣᨾᨶᨠᩣᩃᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᩅᩦᨳᩥᨧᩥᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥ᪨ ᩈᩦᩈᩮ ᩅᩥᨩ᩠ᨫᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨿᩪᩈᨸᩥᩅᨶᩴ ᩅᩥᨿ ᨩᩅᨶᩔ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮ ᨩᩅᩥᨲᨠᩣᩃᩮᩣ᪨ ᨸᩩᨶᩋᩣᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᨩ᩠ᨫᩮ ᨶᩥᨸᨩ᩠ᨩᨶᩴ ᩅᩥᨿ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᩉᨴᨿᩅᨲ᩠ᨳᩩᨾᩮᩅ ᨶᩥᩔᩣᨿ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨶᩴ᪨

ᩍᨴᩴ ᩒᨸᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᩥᩴ ᨴᩦᨸᩮᨲᩥ? ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮᨶ ᨸᩈᩣᨴᩮ ᨥᨭ᩠ᨭᩥᨲᩮ ᨸᩈᩣᨴᩅᨲ᩠ᨳᩩᨠᨧᩥᨲ᩠ᨲᨲᩮᩣ ᩉᨴᨿᩁᩪᨸᩅᨲ᩠ᨳᩩᨠᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᨮᨾᨲᩁᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩦᨲᩥ ᨴᩦᨸᩮᨲᩥ᪨ ᩑᨠᩮᨠᩴ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨴ᩠ᩅᩦᩈᩩ ᨴ᩠ᩅᩦᩈᩩ ᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮᩈᩩ ᩋᩣᨸᩣᨳᨾᩣᨣᨧ᩠ᨨᨲᩦᨲᩥᨸᩥ᪨

'ᨴᩮᩣᩅᩣᩁᩥᨠᩮᩣ'ᨲᩥ, ᩑᨠᩮᩣ ᩁᩣᨩᩣ ᩈᨿᨶᨣᨲᩮᩣ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩣᨿᨲᩥ᪨ ᨲᩔ ᨸᩁᩥᨧᩣᩁᨠᩮᩣ ᨸᩣᨴᩮ ᨸᩁᩥᨾᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨶᩥᩈᩦᨴᩥ᪨ ᨻᨵᩥᩁᨴᩮᩣᩅᩣᩁᩥᨠᩮᩣ ᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮ ᨮᩥᨲᩮᩣ᪨ ᨲᨿᩮᩣ ᨸᨭᩥᩉᩣᩁᩣ ᨸᨭᩥᨸᩣᨭᩥᨿᩣ ᨮᩥᨲᩣ᪨ ᩋᨳᩮᨠᩮᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩅᩣᩈᩦ ᨾᨶᩩᩔᩮᩣ ᨸᨱ᩠ᨱᩣᨠᩣᩁᩴ ᩋᩣᨴᩣᨿ ᩋᩣᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᨴ᩠ᩅᩣᩁᩴ ᩋᩣᨠᩮᩣᨭᩮᩈᩥ᪨ ᨻᨵᩥᩁᨴᩮᩣᩅᩣᩁᩥᨠᩮᩣ ᩈᨴ᩠ᨴᩴ ᨶ ᩈᩩᨱᩣᨲᩥ᪨ ᨸᩣᨴᨸᩁᩥᨾᨩ᩠ᨩᨠᩮᩣ ᩈᨬ᩠ᨬᩴ ᩋᨴᩣᩈᩥ᪨ ᨲᩣᨿ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᨴ᩠ᩅᩣᩁᩴ ᩅᩥᩅᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩔᩥ᪨ ᨸᨮᨾᨸᨭᩥᩉᩣᩁᩮᩣ ᨸᨱ᩠ᨱᩣᨠᩣᩁᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩩᨲᩥᨿᩔ ᩋᨴᩣᩈᩥ, ᨴᩩᨲᩥᨿᩮᩣ ᨲᨲᩥᨿᩔ, ᨲᨲᩥᨿᩮᩣ ᩁᨬ᩠ᨬᩮᩣ᪨ ᩁᩣᨩᩣ ᨸᩁᩥᨽᩩᨬ᩠ᨩᩥ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᩮᩣ ᩁᩣᨩᩣ ᩅᩥᨿ ᨩᩅᨶᩴ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨸᩣᨴᨸᩁᩥᨾᨩ᩠ᨩᨠᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᩋᩣᩅᨩ᩠ᨩᨶᩴ᪨ ᨻᨵᩥᩁᨴᩮᩣᩅᩣᩁᩥᨠᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ᪨ ᨲᨿᩮᩣ ᨸᨭᩥᩉᩣᩁᩣ ᩅᩥᨿ ᩈᨾ᩠ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᨶᩣᨴᩦᨶᩥ ᨲᩦᨱᩥ ᩅᩦᨳᩥᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ᪨ ᨸᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩅᩣᩈᩥᨶᩮᩣ ᨸᨱ᩠ᨱᩣᨠᩣᩁᩴ ᩋᩣᨴᩣᨿ ᩋᩣᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᨴ᩠ᩅᩣᩁᩣᨠᩮᩣᨭᨶᩴ ᩅᩥᨿ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩔ ᨸᩈᩣᨴᨥᨭ᩠ᨭᨶᩴ᪨ ᨸᩣᨴᨸᩁᩥᨾᨩ᩠ᨩᨠᩮᨶ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᨴᩥᨶ᩠ᨶᨠᩣᩃᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᨠᩥᩁᩥᨿᨾᨶᩮᩣᨵᩣᨲᩩᨿᩣ ᨽᩅᨦ᩠ᨣᩔ ᩋᩣᩅᨭ᩠ᨭᩥᨲᨠᩣᩃᩮᩣ᪨ ᨲᩮᨶ ᨴᩥᨶ᩠ᨶᩈᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᨻᨵᩥᩁᨴᩮᩣᩅᩣᩁᩥᨠᩔ

ទ្វារវិវរណកាលោ វិយ ចក្ខុវិញ្ញាណស្ស អារម្មណេ ទស្សនកិច្ចសាធនកាលោ។ បឋមបដិហារេន បណ្ណាការស្ស គហិតកាលោ វិយ វិបាកមនោធាតុយា អារម្មណស្ស សម្បដិច្ឆិតកាលោ។ បឋមេន ទុតិយស្ស ទិន្នកាលោ វិយ វិបាកមនោវិញ្ញាណធាតុយា អារម្មណស្ស សន្តីរណកាលោ។ ទុតិយេន តតិយស្ស ទិន្នកាលោ វិយ កិរិយមនោវិញ្ញាណធាតុយា អារម្មណស្ស វវត្ថាបិតកាលោ។ តតិយេន រញ្ញោ ទិន្នកាលោ វិយ វោដ្ឋព្ពនេន ជវនស្ស និយ្យាទិតកាលោ។ រញ្ញោ បរិភោគកាលោ វិយ ជវនស្ស អារម្មណរសានុភវនកាលោ។

ឥទំ ឱបម្មំ កិំ ទីបេតិ? អារម្មណស្ស បសាទឃដ្ដនមេវ កិច្ចំ, កិរិយមនោធាតុយា ភវង្គាវដ្ដនមេវ, ចក្ខុវិញ្ញាណាទីនំ ទស្សនសម្បដិច្ឆនសន្តីរណវវត្ថាបនមត្តានេវ កិច្ចានិ។ ឯកន្តេន បន ជវនមេវ អារម្មណរសំ អនុភោតីតិ ទីបេតិ។

‘គាមិល្លោ’តិ , សម្ពហុលា គាមទារកា អន្តរវីថិយំ បំសុកីឡំ កីឡន្តិ។ តត្ថេកស្ស ហត្ថេ កហាបណោ បដិហញ្ញិ។ សោ ‘មយ្ហំ ហត្ថេ បដិហតំ, កិំ នុ ខោ ឯត’ន្តិ អាហ។ អថេកោ ‘បណ្ឌរំ ឯត’ន្តិ អាហ។ អបរោ សហ បំសុនា គាឡ្ហំ គណ្ហិ។ អញ្ញោ ‘បុថុលំ ចតុរស្សំ ឯត’ន្តិ អាហ។ អបរោ ‘កហាបណោ ឯសោ’តិ អាហ។ អថ នំ អាហរិត្វា មាតុ អទំសុ។ សា កម្មេ ឧបនេសិ។

តត្ថ សម្ពហុលានំ ទារកានំ អន្តរវីថិយំ កីឡន្តានំ និសិន្នកាលោ វិយ ភវង្គចិត្តប្បវត្តិ ទដ្ឋព្ពា។ កហាបណស្ស ហត្ថេ បដិហតកាលោ វិយ អារម្មណេន បសាទស្ស ឃដ្ដិតកាលោ។ ‘កិំ នុ ខោ ឯត’ន្តិ វុត្តកាលោ វិយ តំ អារម្មណំ គហេត្វា កិរិយមនោធាតុយា ភវង្គស្ស អាវដ្ដិតកាលោ។ ‘បណ្ឌរំ ឯត’ន្តិ វុត្តកាលោ វិយ ចក្ខុវិញ្ញាណេន ទស្សនកិច្ចស្ស សាធិតកាលោ។ សហ បំសុនា គហិតកាលោ វិយ វិបាកមនោធាតុយា អារម្មណស្ស សម្បដិច្ឆិតកាលោ។ ‘បុថុលំ ចតុរស្សំ ឯត’ន្តិ វុត្តកាលោ វិយ វិបាកមនោវិញ្ញាណធាតុយា អារម្មណស្ស សន្តីរណកាលោ។ ‘ឯសោ កហាបណោ’តិ វុត្តកាលោ វិយ កិរិយមនោវិញ្ញាណធាតុយា អារម្មណស្ស វវត្ថាបិតកាលោ។ មាតរា កម្មេ ឧបនីតកាលោ វិយ ជវនស្ស អារម្មណរសានុភវនំ វេទិតព្ពំ។

ឥទំ ឱបម្មំ កិំ ទីបេតិ? កិរិយមនោធាតុ អទិស្វាវ ភវង្គំ អាវដ្ដេតិ, វិបាកមនោធាតុ អទិស្វាវ សម្បដិច្ឆតិ, វិបាកមនោវិញ្ញាណធាតុ អទិស្វាវ សន្តីរេតិ, កិរិយមនោវិញ្ញាណធាតុ អទិស្វាវ វវត្ថាបេតិ, ជវនំ អទិស្វាវ អារម្មណរសំ អនុភោតិ។ ឯកន្តេន បន ចក្ខុវិញ្ញាណមេវ ទស្សនកិច្ចំ សាធេតីតិ ទីបេតិ។

‘អម្ពោ កោលិយកេន វា’តិ, ឥទំ ហេដ្ឋា វុត្តំ អម្ពោបមញ្ច ឧច្ឆុសាលាសាមិកោបមញ្ច សន្ធាយ វុត្តំ។

‘ជច្ចន្ធោ បីឋសប្បី វា’តិ, ឧភោបិ កិរ តេ នគរទ្វារេ សាលាយំ និសីទិំសុ។ តត្ថ បីឋសប្បី អាហ – ‘ភោ អន្ធក, កស្មា ត្វំ ឥធ សុស្សមានោ វិចរសិ, អមុកោ បទេសោ សុភិក្ខោ ពហ្វន្នបានោ, កិំ តត្ថ គន្ត្វា សុខេន ជីវិតុំ ន វដ្ដតី’តិ? ‘មយ្ហំ តាវ តយា អាចិក្ខិតំ, តុម្ហាបន តត្ថ គន្ត្វា សុខេន ជីវិតុំ កិំ ន វដ្ដតី’តិ? ‘មយ្ហំ គន្តុំ បាទា នត្ថី’តិ។ ‘មយ្ហម្បិ បស្សិតុំ ចក្ខូនិ នត្ថី’តិ។ ‘យទិ ឯវំ, តវ បាទា ហោន្តុ, មម ចក្ខូនី’តិ ឧភោបិ ‘សាធូ’តិ សម្បដិច្ឆិត្វា ជច្ចន្ធោ បីឋសប្បី ខន្ធំ អារោបេសិ។ សោ តស្ស ខន្ធេ និសីទិត្វា វាមហត្ថេន សីសំ បរិក្ខិបិត្វា

ចក្ខុលោហទេត្វន 'ត្វាយស្មិំ ធាតេ ខុសំ អារុហិត្វា ឋិតំ, ត្វាយស្មិំ បិសារេណា, ចាយំ ឃុញ្ញា ចក្ខុលំ គច្ឆាចក្ខុលំ ឃុញ្ញា ចាយំ គច្ឆា'តិ យក្កុ តិយេយត្វា អាចិក្ខតិ· ឯវំ ជច្ចន្ធស្ស បីឋា បីឋសប្បិស្ស ចក្ខូតិ ឧភោបិ សប្បយោគេន ឋិតដ្ឋានំ គន្ត្វា សុខេន ជីវិំសុ·

តត្ថ ជច្ចន្ធោ វិយ រូបកាយោ, បីឋសប្បី វិយ អរូបកាយោ· បីឋសប្បិនា វិនា ជច្ចន្ធស្ស ទិសំ គន្តុំ គមនាគមនប្បយោគស្ស អភិនិព្ពត្តិតការណោ វិយ រូបស្ស អរូបេន វិនា អាទានគហណចោបនំ បវត្តេតុំ អសមត្ថតា· ជច្ចន្ធេន វិនា បីឋសប្បិស្ស ទិសំ គន្តុំ គមនាគមនប្បយោគស្ស អប្បវត្តនំ វិយ បញ្ចទ្វារេ រូបំ, វិនា អរូបស្ស អប្បវត្តិ· វុត្តម្បិ សប្បយោគេន ឋិតដ្ឋានំ គន្ត្វា សុខេន ជីវិតការណោ វិយ រូបារូបធម្មានំ អញ្ញមញ្ញយោគេន សព្វកិច្ចេសុ បវត្តិសម្ភវោ· អយំ បនេត្ថ បញ្ចទ្វារេ ឧបមាសំសន្ទនា·

'វិសយគ្គាហា' ចាតិ, ចក្ខុ រូបវិសយំ គណ្ហាតិ· សោតាទីនិ សទ្ទាទិវិសយេ·

'ឧបនិស្សយមត្តេនោ'តិ, 'ឧបនិស្សយតោ' ច 'អត្ថតោ' ច· តត្ថ អសម្ភិន្នត្តា ចក្ខុស្ស, អាបាថគតត្តា រូបានំ, អាលោកសន្និស្សិតំ, មនសិការហេតុកំ ចតូហិ បច្ចយេហិ ឧប្បជ្ជតិ ចក្ខុវិញ្ញាណំ, សទ្ធិំ សម្បយុត្តធម្មេហិ· តត្ថ យតស្សាបិ ចក្ខុ សម្ភិន្នំ ហោតិ· ជីវតោ និរុទ្ធម្បិ, បិត្តេន វា សេម្ហេន វា រុហិរេន វា បលិពុទ្ធម្បិ, ចក្ខុវិញ្ញាណស្ស បច្ចយោ ភវិតុំ អសក្កោន្តំ 'សម្ភិន្នំ' នាម ហោតិ· សក្កោន្តំ អសម្ភិន្នំ នាម· សោតាទីសុបិ ឯសេវ នយោ· ចក្ខុស្មិំ បន អសម្ភិន្នេបិ ពហិទ្ធា រូបារម្មណេ អាបាថំ អនាគច្ឆន្តេ ចក្ខុវិញ្ញាណំ នុប្បជ្ជតិ· តស្មិំ បន អាបាថំ អាគច្ឆន្តេបិ អាលោកសន្និស្សយេ អសតិ នុប្បជ្ជតិ· តស្មិំ សន្តេបិ កិរិយមនោធាតុយា ភវង្គេ អនាវដ្ដិតេ នុប្បជ្ជតិ· អាវដ្ដិតេយេវ ឧប្បជ្ជតិ· ឯវំ ឧប្បជ្ជមានំ សម្បយុត្តធម្មេហិ សទ្ធិំយេវ ឧប្បជ្ជតិ· ឥតិ ឥមេ ចត្តារោ បច្ចយេ លភិត្វា ឧប្បជ្ជតិ ចក្ខុវិញ្ញាណំ (ម· និ· ១·២០៩ ទោកំ វិសជីសំ)·

អសម្ភិន្នត្តា សោតស្ស, អាបាថគតត្តា សទ្ទានំ, អាកាសសន្និស្សិតំ, មនសិការហេតុកំ ចតូហិ បច្ចយេហិ ឧប្បជ្ជតិ សោតវិញ្ញាណំ, សទ្ធិំ សម្បយុត្តធម្មេហិ· តត្ថ 'អាកាសសន្និស្សិត'ន្តិ អាកាសសន្និស្សយំ លទ្ធាវ ឧប្បជ្ជតិ, ន ហិ បិហិតកណ្ណច្ឆិទ្ទស្ស សោតវិញ្ញាណំ បវត្តតិ· សេសំ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្វំ· យថា ចេត្ថ ឯវំ ឥតោ បរេសុបិ· វិសេសមត្តំ បន វក្ខាម·

អសម្ភិន្នត្តា ឃានស្ស, អាបាថគតត្តា គន្ធានំ, វាយោសន្និស្សិតំ, មនសិការហេតុកំ ចតូហិ បច្ចយេហិ ឧប្បជ្ជតិ ឃានវិញ្ញាណំ , សទ្ធិំ សម្បយុត្តធម្មេហិ· តត្ថ 'វាយោសន្និស្សិត'ន្តិ ឃានពិលំ វាយុម្ហិ អនុបវិសន្តេយេវ ឧប្បជ្ជតិ, តស្មិំ អសតិ នុប្បជ្ជតីតិ អត្ថោ·

អសម្ភិន្នត្តា ជិវ្ហាយ, អាបាថគតត្តា រសានំ, អាបោសន្និស្សិតំ, មនសិការហេតុកំ ចតូហិ បច្ចយេហិ ឧប្បជ្ជតិ ជិវ្ហាវិញ្ញាណំ, សទ្ធិំ សម្បយុត្តធម្មេហិ· តត្ថ 'អាបោសន្និស្សិត'ន្តិ ជិវ្ហាតេមនំ អាបំ លទ្ធាវ ឧប្បជ្ជតិ, ន ហិ បិហិត... សុក្ខជិវ្ហាយ សុក្ខខាទនីយេ ជិវ្ហាយ ឋបិតេបិ ជិវ្ហាវិញ្ញាណំ ឧប្បជ្ជតេវ·

អសម្ភិន្នត្តា កាយស្ស, អាបាថគតត្តា ផោដ្ឋព្វានំ, បថវិសន្និស្សិតំ, មនសិការហេតុកំ ចតូហិ បច្ចយេហិ ឧប្បជ្ជតិ កាយវិញ្ញាណំ, សទ្ធិំ សម្បយុត្តធម្មេហិ។ តត្ថ 'បថវិសន្និស្សិត'ន្តិ កាយបសាទបច្ចយំ បថវិសន្និស្សយំ លទ្ធាវ ឧប្បជ្ជតិ, ន តេន វិនា។ កាយទ្វារស្មិំ ហិ ពាហិទ្ធាមហាភូតារម្មណំ អជ្ឈត្តិកំ កាយបសាទំ ឃដ្ដេត្វា បសាទបច្ចយេសុ មហាភូតេសុ បដិហញ្ញតិ។

អសម្ភិន្នត្តា មនស្ស, អាបាថគតត្តា ធម្មានំ, វត្ថុសន្និស្សិតំ, មនសិការហេតុកំ ចតូហិ បច្ចយេហិ ឧប្បជ្ជតិ មនោវិញ្ញាណំ, សទ្ធិំ សម្បយុត្តធម្មេហិ។ តត្ថ 'មនោ'តិ ភវង្គចិត្តំ។ តំ និរុទ្ធម្បិ, អាវជ្ជនចិត្តស្ស បច្ចយោ ភវិតុំ អសមត្ថំ មន្ទថាមគតមេវ បវត្តមានម្បិ, សម្ភិន្នំ នាម ហោតិ។ អាវជ្ជនស្ស បន បច្ចយោ ភវិតុំ សមត្ថំ អសម្ភិន្នំ នាម។ 'អាបាថគតត្តា ធម្មាន'ន្តិ ធម្មារម្មណេ អាបាថគតេ។ 'វត្ថុសន្និស្សិត'ន្តិ ហទយវត្ថុសន្និស្សយំ លទ្ធាវ ឧប្បជ្ជតិ, ន តេន វិនា។ អយម្បិ បនេត្ថ បញ្ចវោការភវំ សន្ធាយ កថិតោ។ 'មនសិការហេតុក'ន្តិ កិរិយមនោវិញ្ញាណធាតុយា ភវង្គំ អាវដ្ដិតេយេវ ឧប្បជ្ជតីតិ អត្ថោ។ អយំ តាវ 'ឧបនិស្សយមត្តសោ'តិ ឯត្ថ ឧបនិស្សយវណ្ណនា។

'អត្ថតោ' បន ចក្ខុ ទស្សនត្ថំ, សោតំ សវនត្ថំ, ឃានំ ឃាយនត្ថំ, ជិវ្ហា សាយនត្ថា, កាយោ ផុសនត្ថោ, មនោ វិជាននត្ថោ។ តត្ថ ទស្សនំ អត្ថោ អស្ស។ តញ្ហិ តេន និប្ផាទេតព្ពន្តិ ទស្សនត្ថំ។ សេសេសុបិ ឯសេវ នយោ។ ឯត្តាវតា តិបិដកចូឡនាគត្ថេរេន សោឡសកមគ្គោ និដ្ឋិតោ, សទ្ធិំ ទ្វាទសកមគ្គេន ចេវ អហេតុកដ្ឋានេន ចាតិ។

ឥទានិ មោរវាបីវាសិមហាទត្តត្ថេរវាទេ ទ្វាទសកមគ្គកថា ហោតិ។ តត្ថ សាកេតបញ្ហស្សទស្សិតអហេតុកចិត្តានិ បាកតិកានេវ។ អយំ បន ភេទោ អសង្ខារិកសសង្ខារិកេសុ ហោតិ។ ថេរោ ហិ 'អសង្ខារិកំ អសង្ខារិកមេវ វិបាកំ ទេតិ, នោ សសង្ខារិកំ; សសង្ខារិកម្បិ សសង្ខារិកមេវ នោ អសង្ខារិក'ន្តិ អាហ។ ឥមិនា ចេស ចិត្តនិយាមំ ន ភេទេតិ។ អារម្មណេន បន វេទនានិយាមំ ភេទេតិ។ តេនស្ស វិបាកុទ្ធារេ ទ្វាទសកមគ្គោ នាម ជាតោ។ ទសកមគ្គោបិ, អហេតុកដ្ឋានម្បិ ឯត្ថេវ បវិដ្ឋំ។

តត្រាយំ នយោ – សោមនស្សសហគតតិហេតុកអសង្ខារិកចិត្តេន ហិ កម្មេ អាយូហិតេ តាទិសេនេវ វិបាកចិត្តេន គហិតបដិសន្ធិកស្ស វុឌ្ឍិប្បត្តស្ស ចក្ខុទ្វារេ 'ឥដ្ឋារម្មណេ' អាបាថគតេ ហេដ្ឋា វុត្តនយេនេវ តយោ មោឃវារា ហោន្តិ។ តស្ស កុសលតោ ចត្តារិ សោមនស្សសហគតានិ, អកុសលតោ ចត្តារិ, កិរិយតោ បញ្ចាតិ ឥមេសំ តេរសន្នំ ចិត្តានំ អញ្ញតរេន ជវិតបរិយោសានេ តទារម្មណំ បតិដ្ឋហមានំ សោមនស្សសហគតអសង្ខារិកតិហេតុកចិត្តម្បិ ទុហេតុកចិត្តម្បិ បតិដ្ឋាតិ។ ឯវមស្ស ចក្ខុទ្វារេ ចក្ខុវិញ្ញាណាទីនិ តីណិ, តទារម្មណានិ ទ្វេតិ, បញ្ច វិបាកចិត្តានិ ហោន្តិ។

អារម្មណេន បន វេទនំ បរិវត្តេត្វា កុសលតោ ចតុន្នំ, អកុសលតោ ចតុន្នំ, កិរិយតោ ចតុន្នន្តិ, ទ្វាទសន្នំ ឧបេក្ខាសហគតចិត្តានំ អញ្ញតរេន ជវិតាវសានេ ឧបេក្ខាសហគតតិហេតុកអសង្ខារិកវិបាកម្បិ ទុហេតុកអសង្ខារិកវិបាកម្បិ តទារម្មណំ ហុត្វា ឧប្បជ្ជតិ។ ឯវមស្ស ចក្ខុទ្វារេ ឧបេក្ខាសហគតសន្តីរណំ, ឥមានិ ទ្វេ តទារម្មណានីតិ, តីណិ វិបាកចិត្តានិ ហោន្តិ។ តានិ បុរិមេហិ បញ្ចហិ សទ្ធិំ អដ្ឋ។ សោតទ្វារាទីសុបិ អដ្ឋ អដ្ឋាតិ ឯកាយ ចេតនាយ កម្មេ អាយូហិតេ បញ្ចទ្វារេសុ ចត្តាលីសំ ចិត្តានិ ឧប្បជ្ជន្តិ។ អគ្គហិតគ្គហណេន បន

ចក្ខុទ្វារេ អដ្ឋ, សោតវិញ្ញាណាទីសុ ចត្តារីតិ, ទ្វាទស ហោន្តិ។ តត្ថ ‘មូលភវង្គតា’‘អាគន្តុកភវង្គតា’‘អវត្ថាបរិយាយកថា’ ច វុត្តនយេនេវ វេទិតព្វា។

សោមនស្សសហគតតិហេតុកសសង្ខារិកកុសលចិត្តេន កម្មេ អាយូហិតេបិ ឧបេក្ខាសហគតតិហេតុកអសង្ខារិកសសង្ខារិកេហិ កម្មេ អាយូហិតេបិ ឯសេវ នយោ។ តត្ថ យេន្តាបយាបិ ឯត្ថ បកតិកា ឯវ។ ឯត្តាវតា តិហេតុកកម្មេន តិហេតុកបដិសន្ធិ ហោតីតិ វារោ កថិតោ។ តិហេតុកកម្មេន ទុហេតុកបដិសន្ធិ ហោតីតិ វារោ បន បដិច្ឆន្នោ ហុត្វា គតោ។

ឥទានិ ទុហេតុកកម្មេន ទុហេតុកបដិសន្ធិកថា ហោតិ។ សោមនស្សសហគតទុហេតុកអសង្ខារិកចិត្តេន ហិ កម្មេ អាយូហិតេ តាទិសេនេវ វិបាកចិត្តេន គហិតបដិសន្ធិកស្ស វុឌ្ឍិប្បត្តស្ស ចក្ខុទ្វារេ ឥដ្ឋារម្មណេ អាបាថគតេ ហេដ្ឋា វុត្តនយេនេវ តយោ មោឃវារា ហោន្តិ។ ទុហេតុកស្ស បន ជវនកិរិយា នត្ថិ។ តស្មា កុសលតោ ចត្តារិ សោមនស្សសហគតានិ, អកុសលតោ ចត្តារីតិ ឥមេសំ អដ្ឋន្នំ អញ្ញតរេន ជវិតបរិយោសានេ ទុហេតុកមេវ សោមនស្សសហគតអសង្ខារិកំ តទារម្មណំ ហោតិ។ ឯវមស្ស ចក្ខុវិញ្ញាណាទីនិ តីណិ, ឥទញ្ច តទារម្មណន្តិ ចត្តារិ កលាបចិត្តានិ ហោន្តិ។ ‘ឥដ្ឋមជ្ឈត្តារម្មណេ’ បន កុសលតោ ឧបេក្ខាសហគតានិ ចត្តារិ, អកុសលតោ ចត្តារីតិ, អដ្ឋន្នំ អញ្ញតរេន ជវិតបរិយោសានេ ទុហេតុកមេវ ឧបេក្ខាសហគតំ អសង្ខារិកំ តទារម្មណំ ហោតិ។ ឯវមស្ស ឧបេក្ខាសហគតសន្តីរណំ, ឥទញ្ច តទារម្មណន្តិ, ទ្វេ កលាបចិត្តានិ ហោន្តិ។ តានិ បុរិមេហិ ចតូហិ សទ្ធិំ ៦។ សោតទ្វារាទីសុបិ ៦ ៦ាតិ ឯកាយ ចេតនាយ កម្មេ អាយូហិតេ សមតិំស ចិត្តានិ ឧប្បជ្ជន្តិ។ អគ្គហិតគ្គហណេន បន ចក្ខុទ្វារេ ៦, សោតវិញ្ញាណាទីសុ ចត្តារីតិ ទស ហោន្តិ។ អវត្ថាបរិយាយកថា បកតិកា ឯវ។ យេន្តាបយា ឥធ ន លព្ភតីតិ វុត្តំ។

សោមនស្សសហគតទុហេតុកអសង្ខារិកកុសលចិត្តេន កម្មេ អាយូហិតេបិ ឧបេក្ខាសហគតទុហេតុកអសង្ខារិកសសង្ខារិកេហិ កម្មេ អាយូហិតេបិ ឯសេវ នយោ។ ឯត្តាវតា ទុហេតុកកម្មេន ទុហេតុកបដិសន្ធិ ហោតីតិ វារោ កថិតោ។

អហេតុកបដិសន្ធិ ហោតីតិ វារោ បន ឯវំ វេទិតព្វោ – កុសលតោ ចតូហិ ញាណវិប្បយុត្តេហិ កម្មេ អាយូហិតេ, កុសលវិបាកាហេតុកមនោវិញ្ញាណធាតុយា ឧបេក្ខាសហគតាយ បដិសន្ធិយា គហិតាយ, កម្មសទិសា បដិសន្ធីតិ ន វត្តព្វា។ ឥតោ បដ្ឋាយ ហេដ្ឋា វុត្តនយេនេវ កថេត្វា ឥដ្ឋេបិ ឥដ្ឋមជ្ឈត្តេបិ ចិត្តប្បវត្តិ វេទិតព្វា។ ឥមស្ស ហិ ទេវស្ស វារេ បិណ្ឌជវនំ ជវតិ។ សេសា ឥមំ បន ជវនំ កុសលត្វាយ វា អកុសលត្វាយ វា ហោតុ តិយាមតីតិអាទិកថា សព្វា ហេដ្ឋា វុត្តនយេនេវ វេទិតព្វាតិ។ ឯត្តាវតា មោឃវារាទីហិ សទ្ធិំ ទ្វាទសកាលបរិច្ឆេទោ ទ្វាទសកថាវត្ថុ តិដ្ឋតិ ទសកថាវត្ថុ ចេវ អហេតុកដ្ឋកថា ច។

ឥទានិ មហាអដ្ឋកថាយំ វុត្តទ្វាទស ទសកថាវត្ថុកថា ហោតិ។ តត្ថ បាទេកតបរិញ្ញាស្សក្ខិត្តនានិ បាកតិកានេវ។ ហេតុកិច្ចនេ បន អយំ វិសេសោ។ តិហេតុកកម្មំ តិហេតុកវិបាកម្បិ ទុហេតុកវិបាកម្បិ អហេតុកវិបាកម្បិ ទេតិ។ ទុហេតុកកម្មំ តិហេតុកំ ន ទេតិ, ឥតរំ ទេតិ។ តិហេតុកកម្មេន បដិសន្ធិ តិហេតុកា ហោតិ; ទុហេតុកាហេតុកា ន ហោតិ។ ទុហេតុកកម្មេន ទុហេតុកាហេតុកា ហោតិ,

តិហេតុកា ន ហោតិ។ អសង្ខារិកកម្មំ វិបាកំ អសង្ខារិកមេវ ទេតិ, នោ សសង្ខារិកំ។ សសង្ខារិកមេវ ទេតិ, នោ អសង្ខារិកំ។ អារម្មណេន វេទនា បរិវត្តេតព្វា។ ជវនំ បិណ្ឌជវនមេវ ជវតិ។ អាទិតោ បដ្ឋាយ ចិត្តានិ កថេតព្វានិ។

តត្រាយំ កថា – ឯកោ បញ្ចកុសលចិត្តេន កម្មំ អាយូហតិ, បញ្ចវិបាកចិត្តេនេវ បដិសន្ធិ គណ្ហាតិ។ អយំ កម្មសរិសា បដិសន្ធិ។ តស្ស វុឌ្ឍិប្បត្តស្ស ចក្ខុទ្វារេ ‘ឥដ្ឋារម្មណេ’ អាបាថគតេ វុត្តនយេនេវ តយោ មោឃវារា ហោន្តិ។ អថស្ស ហេដ្ឋា វុត្តានំ តេរសន្នំ សោមនស្សសហគតជវនានំ អញ្ញតរេន ជវិតបរិយោសានេ បញ្ចវិបាកចិត្តេនេវ តទារម្មណំ ហោតិ។ តំ ‘មូលភវង្គំ’ ‘តទារម្មណ’ន្តិ ទ្វេ នាមានិ លភតិ។ ឯវមស្ស ចក្ខុវិញ្ញាណាទីនិ តីណិ, ឥទំ តទារម្មណន្តិ, ចត្តារិ គណនូបគចិត្តានិ ហោន្តិ។ ‘ឥដ្ឋមជ្ឈត្តារម្មណេ’ ហេដ្ឋា វុត្តានំយេវ ទ្វាទសន្នំ ឧបេក្ខាសហគតជវនានំ អញ្ញតរេន ជវិតបរិយោសានេ ឧបេក្ខាសហគតំ តិហេតុកំ អសង្ខារិកចិត្តំ តទារម្មណតាយ បវត្តតិ។ តំ ‘អាគន្តុកភវង្គំ’‘តទារម្មណ’ន្តិ ទ្វេ នាមានិ លភតិ។ ឯវមស្ស ឧបេក្ខាសហគតសន្តីរណំ ឥទំ តទារម្មណន្តិ ទ្វេ គណនូបគចិត្តានិ។ តានិ បុរិមេហិ ចតូហិ សទ្ធិំ ៦ ហោន្តិ។ ឯវំ ឯកាយ ចេតនាយ កម្មេ អាយូហិតេ បញ្ចសុ ទ្វារេសុ សមតឹស ចិត្តានិ ឧប្បជ្ជន្តិ។ អគ្គហិតគ្គហណេន បន ចក្ខុទ្វារេ ៦, សោតវិញ្ញាណាទីនិ ចត្តារីតិ ទស ហោន្តិ។ អសម្ពាធនិយាមកថា បាកតិកាមេវ។

ទុតិយតតិយចតុត្ថកុសលចិត្តេហិ កម្មេ អាយូហិតេបិ ឯត្តកានេវ វិបាកចិត្តានិ ហោន្តិ។ ចតូហិ ឧបេក្ខាសហគតចិត្តេហិ អាយូហិតេបិ ឯសេវ នយោ។ ឥធ បន បឋមំ ឥដ្ឋមជ្ឈត្តារម្មណំ ទស្សេតព្វំ, បច្ឆា ឥដ្ឋារម្មណេន វេទនា បរិវត្តេតព្វា។ អសម្ពាធនិយាមកថា បាកតិកា ឯវ។ យេត្តាបមា ន លព្ភតិ។ ‘កុសលតោ បន ចតុន្នំ ញាណវិប្បយុត្តានំ អញ្ញតរេន កម្មេ អាយូហិតេ’តិ ឥតោ បដ្ឋាយ សព្វំ ចិត្តានេត្វា អហេតុកដ្ឋកំ កថេតព្វំ។ ឯត្តាវតា មហាធម្មរក្ខិតត្ថេរវាទេ ទសកមគ្គោ និដ្ឋិតោ ហោតិ, សទ្ធិំ អហេតុកដ្ឋកេនាតិ។

ឥទានិ បន តិណ្ណំ ថេរានំ កតរស្ស វាទោ គហេតព្វោតិ? ន កស្សចិ ឯកំសេន។ សព្វេសំ បន វាទេសុ យុត្តំ គហេតព្វំ។ បឋមវាទស្មិំ សង្ខារាសង្ខារវិធានំ បច្ចយភេទតោ អធិប្បេតំ។ តេនេត្ថ, អសង្ខារិកកុសលស្ស ទុព្វលបច្ចយេហិ ឧប្បត្តិំ សសង្ខារិកវិបាកំ, សសង្ខារិកកុសលស្ស ពលវបច្ចយេហិ ឧប្បត្តិំ អសង្ខារិកវិបាកញ្ច កត្វា, លក្ខណាទីនិបិ កិរិយជវនានិ បហាយ, កុសលជវនេន តទារម្មណំ អារម្មណេន ច វេទនំ និយាមេត្វា, សេក្ខបុថុជ្ជនវសេន សោឡសកមគ្គោ កថិតោ។ យំ បនេត្ថ អកុសលជវនាវសានេ អហេតុកវិបាកមេវ តទារម្មណំ ទស្សិតំ, តំ ឥតរេសុ ន ទស្សិតមេវ។ តស្មា តំ តត្ថ តេសុ វុត្តំ សហេតុកវិបាកញ្ច, ឯត្ថាបិ សព្វមិទំ លព្ភតេវ។ តត្រាយំ នយោ – យទា ហិ កុសលជវនានិ អន្តរន្តរា អកុសលំ ជវតិ, តទា កុសលាវសានេ អាចិណ្ណសទិសមេវ, អកុសលាវសានេ សហេតុកំ តទារម្មណំ យុត្តំ។ យទា និរន្តរំ អកុសលមេវ តទា អហេតុកំ។ ឯវំ តាវ បឋមវាទេ យុត្តំ គហេតព្វំ។

ទុតិយវាទេ បន កុសលតោ សង្ខារាសង្ខារវិធានំ អធិប្បេតំ។ តេនេត្ថ អសង្ខារិកកុសលស្ស អសង្ខារិកមេវ វិបាកំ, សសង្ខារិកកុសលស្ស ច សសង្ខារិកមេវ កត្វា, ជវនេន តទារម្មណនិយាមំ អកត្វា, សព្វម្បិ សេក្ខបុថុជ្ជនានំ ឧប្បត្តិទេសា បិណ្ឌជវនវសេន ទ្វាទសកមគ្គោ កថិតោ។ តិហេតុកជវនាវសានេ បនេត្ថ តិហេតុកំ តទារម្មណំ យុត្តំ។ ទុហេតុកជវនាវសានេ ទុហេតុកំ, អហេតុកជវនាវសានេ អហេតុកំ ការេត្វា បន ន វុត្តំ។ ឯវំ ទុតិយវាទេ យុត្តំ គហេតព្វំ។

ពតិយចាតេបិ កុសលតោច អសង្ខារសសង្ខារចិត្តាត់ អធិបេ្យត៌ា៎ ‘តិហេតុកកម្មំ តិហេតុកចិបាកម្បិ ទុហេតុកចិបាកម្បិ អហេតុកចិបាកម្បិ ទេតិ’តិ បត ចចតតោ អសង្ខារិកតិហេតុកបដិសន្ធិកស្ស អសង្ខារិកទុហេតុកេតបិ តកោរម្មណេត កចិតន្ត្រ៉ា៎ ត៌ា អតោស្សុត្វា

ហេតុសជិសយេច តកោរម្មណ៌ា ទស្សិត៌ា៎ ត៌ា បុរិយាយ ហេតុកិត្តតលទ្ធិយា ត យុន្ធតិ៎ កោចល៌ា ទសកយក្កចិកាចតត្វយេច ទុត្តិ៎ ខ្លាតម្បិ បត លក្ខតោច៎ ឲច៌ា តតិយចាតេបិ យុត្តិ កហេតន្ត្រ៉ា៎ អយហ្មា សន្ធាបិ បដិសន្ធិដតកស្សេច កម្មស្ស ចិបាក៌ា សត្ថាយ តកោរម្មណកឆា៎ ‘សហេតុក៌ា

កចក្កំ អហេតុកស្ស កចក្កស្ស អតត្ថរបច្ចយេត បច្ចយោ’តិ (បដ្ឋា៎ ១៎៣៎១០១) ចចតតោ បត តាតាកម្មេត អហេតុកបដិសន្ធិកស្សាបិ សហេតុកចិបាក៌ា តកោរម្មណ៌ា ឋ្វប្បន្ធតិ៎ តស្ស ឋ្វប្បត្តិចិត្តាត់ យហាបករណេ អាចិ កចិស្សតីតិ៎

កាយាចចរកុសលចិបាកកឆា តិដ្ឋិតា៎

រូបាចចរារូបាចចរចិបាកកឆា

៖៨៥៎ ខ្លាកាតិ រូបាចចរាទិចិបាក៌ា ទស្សេត៌ា បុត កតេយ ឆម្មា អញ្ញាកតាតិអាទិ អារទ្ធិ៎ តត្វ យស្មា កាយាចចរចិបាក៌ា អត្តតោ កុសលេត

សជិសម្បិ ហោតិ, អសជិសម្បិ, តស្មា ត ត៌ា កុសលិត្យាតិក៌ា កត្វា កាឌិត៌ា៎ រូបាចចរារូបាចចរចិបាក៌ា បត យថា ហត្ថិអស្សបព្វតាទីត៌ា ឆាយា

ហត្ថិអាទិសជិសាច ហោត្តិ, តថា អត្តតោ កុសលសជិសយេច ហោតីតិ កុសលិត្យាតិក៌ា កត្វា កាឌិត៌ា៎ កាយាចចរកម្មញ្ច យថា កកាចិ

ចិបាក៌ា ទេតិ, រូបាចចរារូបាចចរំ បត អតត្ថរាយេត, ទុតិយម្ហិយេច អត្តកាចេ, ចិបាក៌ា ទេតីតិបិ កុសលិត្យាតិកយេច កត្វា កាឌិត៌ា៎

សេសំ កុសលេ ទុត្តតយេតេច ចេជិតត្ត្រ៉ា៎ អយំ បត ចិសេសោ – បដិបទាទិភេទោ ច ហីតបណីតមជ្ឈិមភាវោ ច ឲតេស្ ឈាតាកមតតោ

ចេជិតន្ត្រោ៎ លក្ខាជីត៌ា បត អជ្ឈតាទំ ទុទំ កត្វា អតុប្បាទតីយត្តា តិទធិបតិកាតេច ឲតាតីតិ៎

រូបាចចរារូបាចចរចិបាកកឆា តិដ្ឋិតា៎

លោកុត្តរចិបាកកឆា

៥០៥៎ លោកុត្តរចិបាកម្បិ កុសលសជិសត្តា កុសលិត្យាតិកយេច កត្វា កាឌិត៌ា៎ យស្មា បត តេក្ខុមកកុសល៌ា ទុតិបដិសន្ធិចសេត ចដ្ឋ

អាចិតាតិ ចទេ្ទតិ, តស្មា តត្វ កតត្តា ឋ្វបចិតត្តាតិ ទុត្តិ៎ លោកុត្តរំ បត តេត អាចិតម្បិ អបចិតាតិ, សយម្បិ ទុតិបដិសន្ធិចសេត ត

អាចិតាតិ, តេតេត្វ ‘កតត្តា ឋ្វបចិតត្តា’តិ អចត្វា កតត្តា កាចិតត្តាតិ ទុត្តិ៎

សុញ្ញតត្តិអាទីសុ ‘យក្កោ’ តាច ‘អាកយតតោ សក្ខតោ អារម្មណតោតិ តីហិ ការណេហិ តាមំ លភតី’តិ, ខ្លាត៌ា ហេដ្ឋា កុសលិធិការេ

ចិត្វារិត៌ា៎ តត្វ សុត្តត្តិកបរិយាយេត សក្ខតោបិ អារម្មណតោបិ តាមំ លភតិ៎ បរិយាយទេសតា ហេសា៎ អភិឆម្មកថា បត

តិប្បទិយាយខេយតា។ តស្មា ឡាឆ សក្សាណេតា ចា អារម្មណេតា ចា តាយំ ត លកតិ, អាកយតតោច លកតិ។ អាកយតយេច ហិ ឆុរំ។ ចំ ឆុចិឆំ ហោតិ – ចិបស្សកាយតំ យក្កាកយតត្តិ។

តត្ថ យក្ខស្ស អាកតដ្ឋានេ ចិបស្សកាយតំ ឆុរំ, ផលស្ស អាកតដ្ឋានេ យក្កាកយតំ ឆុរត្តិ, ឡាឆយ្យិ ហេដ្ឋា ចុត្តមេច។ តេសុ ឡាឆំ ផលស្ស អាកតដ្ឋានំ, តស្មា ឡាឆ យក្កាកយតំ ឆុរត្តិ ចេឌិតព្ពំ។ សោ បនេស យក្កោ អាកយតតោ ‘សុញ្ញត’ត្តិ តាយំ លភិត្វា សក្សាណេតា ច អារម្មណេតា ច ‘អតិមិត្តោ’‘អប្បណិហិតោ’តិបិ ចុច្ចតិ។ តស្មា សយំ អាកយតិឃដ្ឋានេ ឋត្វា អត្តនោ ផលស្ស តីណិ តាយានិ ទេតិ។ កថំ? អយញ្ហិ សុទ្ធាកយតចមេតេច លទ្ធតាមោ ‘សុញ្ញតយក្កោ’ សយំ អាកយតិឃដ្ឋានេ ឋត្វា អត្តនោ ផលស្ស តាយំ ទទមានោ ‘សុញ្ញត’ត្តិ តាយំ អកាសិ។ ‘សុញ្ញតអតិមិត្តយក្កោ’ សយំ អាកយតិឃដ្ឋានេ ឋត្វា អត្តនោ ផលស្ស តាយំ ទទមានោ ‘អតិមិត្ត’ត្តិ តាយំ អកាសិ។ ‘សុញ្ញតអប្បណិហិតយក្កោ’ សយំ អាកយតិឃដ្ឋានេ ឋត្វា អត្តនោ ផលស្ស តាយំ ទទមានោ ‘អប្បណិហិត’ត្តិ តាយំ អកាសិ។ ឡាយាតិ បត តីណិ តាយាតិ យក្កាតត្តរេ ផលចិត្តស្មិំយេច ឡាមិតា តយេត លព្ភត្តិ, តោ អបរភាគេ ចឡអញ្ញតកផលសមាបត្តិយា។ អបរភាគេ បត អតិច្ចាតឹហិ តីហិ ចិបស្សតាហិ ចិបស្សិត្វា សក្កោតិ។ អឆស្ស ចុដ្ឋិតចុដ្ឋិតចិបស្សតាចសេត អតិមិត្តអប្បណិហិតសុញ្ញតសង្ខាតានិ តីណិ ផលានិ ឧប្បជ្ជត្តិ។ តេសំ តាតេច សង្ខារារម្មណានិ។ អតិច្ចាតុបស្សតាឌីតិ ញាណានិ អតុលោមញាណានិ តាយ ហោត្តិ។

យោ ចាយំ សុញ្ញតយក្កេ ចុត្តោ។ អប្បណិហិតយក្កេបិ ឲុសេច តយោ។ អយម្បិ ហិ សុទ្ធាកយតចមេត លទ្ធតាមោ ‘អប្បណិហិតយក្កោ’ សយំ អាកយតិឃដ្ឋានេ ឋត្វា អត្តនោ ផលស្ស តាយំ ទទមានោ ‘អប្បណិហិត’ត្តិ តាយំ អកាសិ។ ‘អប្បណិហិតអតិមិត្តយក្កោ’ សយំ អាកយតិឃដ្ឋានេ ឋត្វា អត្តនោ ផលស្ស តាយំ ទទមានោ ‘អតិមិត្ត’ត្តិ តាយំ អកាសិ។ ‘អប្បណិហិតសុញ្ញតយក្កោ’ សយំ អាកយតិឃដ្ឋានេ ឋត្វា អត្តនោ ផលស្ស តាយំ ទទមានោ ‘សុញ្ញត’ត្តិ តាយំ អកាសិ។ ឡាយាតិបិ តីណិ តាយាតិ យក្កាតត្តរេ ផលចិត្តស្មិំយេច ឡាមិតា តយេត លព្ភត្តិ, ត អបរភាគេ ចឡអញ្ញតកផលសមាបត្តិយាតិ។ ឲុចំ ឡាយស្មិំ ចិបាកតិទ្ទេសេ កុសលចិត្តេហិ តិក្ខណាតិ ចិបាកចិត្តាតិ ចេឌិតព្ពាតិ។

យថា បត តេក្ខុមកកុសលាតិ អត្តនោ ចិបាកំ អធិបតិំ លភាបេតុំ ត សក្កោត្តិ, ត ឲុចំ លោកុត្តរកុសលាតិ។ កស្មា? តេក្ខុមកកុសលាតញ្ហិ អញ្ញោ អាយូហតកាលេ អញ្ញោ ចិបច្ចតកាលេ។ តេត តាតិ អត្តនោ ចិបាកំ អធិបតិំ លភាបេតុំ ត សក្កោត្តិ។ លោកុត្តរាតិ បត តាយ សទ្ធាយ, តស្មិំ ចិរិយេ, តាយ សតិយា, តស្មិំ សមាធិម្ហិ, តាយ បញ្ញាយ អច្ចុបរត្តាយ, អបណ្ណកំ អចិរទ្ធំ យក្កាតត្តរមេច ចិបាកំ បដិលភត្តិ, តេត អត្តនោ ចិបាកំ អធិបតិំ លភាបេតុំ សក្កោត្តិ។

យថា ហិ បរិត្តកស្ស អគ្គិនោ កតដ្ឋានេ អគ្គិស្មិំ តិព្ពាបយេត្តមេច ឧណ្ហាកាសោ តិព្ពាយិត្វា កិញ្ចិ ត ហោតិ, យហត្តំ បត អាឌិត្តំ អគ្គិក្ខន្ធំ តិព្ពាបេត្វា គោមយបរិភណ្ឌំ កតេបិ ឧណ្ហាកាសោ អច្ចុបរត្តោច ហោតិ, ឲុចមេច តេក្ខុមកកុសលេ អញ្ញោ កម្មក្ខណោ អញ្ញោ ចិបាកក្ខណោ បរិត្តអគ្គិដ្ឋានេ ឧណ្ហភាចតិព្ពាតកាលោ ចិយ ហោតិ។ តស្មា តំ អត្តនោ ចិបាកំ អធិបតិំ លភាបេតុំ ត សក្កោតិ។ លោកុត្តរេ បត តាយ សទ្ធាយ...បេ... តាយ បញ្ញាយ អច្ចុបរត្តាយ, យក្កាតត្តរមេច ផលំ ឧប្បជ្ជតិ, តស្មា តំ អត្តនោ ចិបាកំ អធិបតិំ លភាបេតីតិ ចេឌិតព្ពំ។ តេតាហុ បោរាណា – ‘ចិបាកេ អធិបតិ តត្ថិ ឋបេត្វា លោកុត្តរ’ត្តិ។

៣៣៣. ចតុត្ថផលនិទ្ទេសេ អញ្ញាតាវិន្ទ្រិយន្តិ អញ្ញាតាវិនោ ចតូសុ សច្ចេសុ និដ្ឋិតញាណកិច្ចស្ស ឥន្ទ្រិយំ, អញ្ញាតាវីនំ វា ចតូសុ សច្ចេសុ និដ្ឋិតកិច្ចានំ ចត្តារិ សច្ចានិ ញត្វា បដិវិជ្ឈិត្វា ឋិតានំ ធម្មានំ អព្ភន្តរេ ឥន្ទដ្ឋសាធនេន ឥន្ទ្រិយំ។ និទ្ទេសវារេបិស្ស អញ្ញាតាវីនន្តិ អាជានិត្វា ឋិតានំ។ ធម្មានន្តិ សម្បយុត្តធម្មានំ អព្ភន្តរេ។ អញ្ញាតិ អាជាននា, បញ្ញា បជាននាតិអាទីនិ វុត្តត្ថានេវ។ មគ្គង្គំ មគ្គបរិយាបន្នន្តិ ផលមគ្គស្ស អង្គំ, ផលមគ្គេ ច បរិយាបន្នន្តិ អត្ថោ។

អបិចេត្ថ ឥទំ បកិណ្ណកំ – ឯកំ ឥន្ទ្រិយំ ឯកំ ឋានំ គច្ឆតិ, ឯកំ ឆ ឋានានិ គច្ឆតិ, ឯកំ ឯកំ ឋានំ គច្ឆតិ។ ឯកញ្ហិ ‘អនញ្ញាតញ្ញស្សាមីតិន្ទ្រិយំ’ ឯកំ ឋានំ គច្ឆតិ សោតាបត្តិមគ្គំ។ ឯកំ ‘អញ្ញិន្ទ្រិយំ’ ហេដ្ឋា តីណិ ផលានិ, ឧបរិ តយោ មគ្គេតិ ឆ ឋានានិ គច្ឆតិ។ ឯកំ ‘អញ្ញាតាវិន្ទ្រិយំ’ ឯកំ ឋានំ គច្ឆតិ អរហត្តផលំ។ សព្ពេសុបិ មគ្គផលេសុ អត្ថតោ អដ្ឋ អដ្ឋ ឥន្ទ្រិយានីតិ ចតុសដ្ឋិ លោកុត្តរិន្ទ្រិយានិ កថិតានិ។ បិណ្ឌតោ បន នវ នវ កត្វា ទ្វាសត្តតិ ហោន្តិ។ មគ្គេ មគ្គង្គន្តិ វុត្តំ។ ផលេបិ មគ្គង្គំ។ មគ្គេ ពោជ្ឈង្គាតិ វុត្តា ផលេបិ ពោជ្ឈង្គា។ មគ្គក្ខណេ អារតិ វិរតីតិ វុត្តា ផលក្ខណេបិ អារតិ វិរតីតិ។ តត្ថ មគ្គោ មគ្គការណេនេវ មគ្គោ, ផលំ បន មគ្គំ ឧបាទាយ មគ្គោ នាម; ផលង្គំ ផលបរិយាបន្នន្តិ វត្តុម្បិ វដ្ដតិ។ មគ្គេ ពុជ្ឈនកស្ស អង្គាតិ សម្ពោជ្ឈង្គា, ផលេ ពុទ្ធស្ស អង្គាតិ សម្ពោជ្ឈង្គា។ មគ្គេ អារមណវិរមណវសេន អារតិ វិរតិ។ ផលេ បន អារតិវិរតិវសេនាតិ។

លោកុត្តរវិបាកកថា និដ្ឋិតា។

អកុសលវិបាកកថា

៣៣៩. ឥតោ បរានិ អកុសលវិបាកានិ – បញ្ច ចក្ខុសោតឃានជិវ្ហាកាយវិញ្ញាណានិ, ឯកា មនោធាតុ, ឯកា មនោវិញ្ញាណធាតូតិ ឥមានិ សត្ត ចិត្តានិ – បាឡិតោ ច អត្ថតោ ច ហេដ្ឋា វុត្តេហិ តាទិសេហេវ កុសលវិបាកចិត្តេហិ សទិសានិ។

កេវលញ្ហិ តានិ កុសលកម្មបច្ចយានិ ឥមានិ អកុសលកម្មបច្ចយានិ។ តានិ ច ឥដ្ឋឥដ្ឋមជ្ឈត្តេសុ អារម្មណេសុ វត្តន្តិ, ឥមានិ អនិដ្ឋអនិដ្ឋមជ្ឈត្តេសុ។ តត្ថ ច សុខសហគតំ កាយវិញ្ញាណំ, ឥធ ទុក្ខសហគតំ។ តត្ថ ច ឧបេក្ខាសហគតា មនោវិញ្ញាណធាតុ មនុស្សេសុ ជច្ចន្ធាទីនំ បដិសន្ធិ អាទិំ កត្វា បញ្ចសុ ឋានេសុ វិបច្ចតិ។ ឥធ បន ឯកាទសវិធេនាបិ អកុសលចិត្តេន កម្មេ អាយូហិតេ កម្មកម្មនិមិត្តគតិនិមិត្តេសុ អញ្ញតរំ អារម្មណំ កត្វា ចតូសុ អបាយេសុ បដិសន្ធិ ហុត្វា វិបច្ចតិ; ទុតិយវារតោ បដ្ឋាយ យាវតាយុកំ ភវង្គំ ហុត្វា, អនិដ្ឋអនិដ្ឋមជ្ឈត្តារម្មណាយ បញ្ចវិញ្ញាណវីថិយា សន្តីរណំ ហុត្វា, ពលវារម្មណេ ឆសុ ទ្វារេសុ តទារម្មណំ ហុត្វា, មរណកាលេ ចុតិ ហុត្វាតិ, ឯវំ បញ្ចសុ ឋានេសុ វិបច្ចតីតិ។

អកុសលវិបាកកថា និដ្ឋិតា។

កិរិយាព្យាកតចណ្ណតា

មនោធាតុចិត្តំ

៥៦៦។ ឥទានិ កិរិយាព្យាកតំ ភាជេតុំ បុន កតមេ ធម្មា អព្យាកតាតិអាទិ អារទ្ធំ។ តត្ថ កិរិយាតិ ករណមត្តំ។ សព្ពេសុយេវ ហិ កិរិយចិត្តេសុ យំ ជវនភាវំ អប្បត្តំ តំ វាតបុប្ផំ វិយ។ យំ ជវនភាវប្បត្តំ តំ ឆិន្នមូលករុក្ខបុប្ផំ វិយ អផលំ ហោតិ, តំតំ កិច្ចសាធនវសេន បវត្តត្តា បន ករណមត្តមេវ ហោតិ។ តស្មា កិរិយាតិ វុត្តំ។ នេវកុសលានាកុសលាតិអាទីសុ កុសលមូលសង្ខាតស្ស កុសលហេតុនោ អភាវា ‘នេវកុសលា’; អកុសលមូលសង្ខាតស្ស អកុសលហេតុនោ អភាវា ‘នេវអកុសលា’; យោនិសោមនសិការអយោនិសោមនសិការសង្ខាតានម្បិ កុសលាកុសលបច្ចយានំ អភាវា ‘នេវកុសលានាកុសលា’។ កុសលាកុសលសង្ខាតស្ស ជនកហេតុនោ អភាវា នេវកម្មវិបាកា។

ឥធាបិ ចិត្តស្សេកគ្គតានិទ្ទេសេ បវត្តិដ្ឋិតិមត្តមេវ លព្ភតិ។ ទ្វេ បញ្ចវិញ្ញាណានិ, តិស្សោ មនោធាតុយោ, តិស្សោ មនោវិញ្ញាណធាតុយោ, វិចិកិច្ឆាសហគតន្តិ ឥមេសុ សត្តរសសុ ចិត្តេសុ ទុព្ពលត្តា សណ្ឋិតិ អវដ្ឋិតីតិអាទីនិ ន លព្ភន្តិ។ សេសំ សព្ពំ វិបាកមនោធាតុនិទ្ទេសេ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពំ, អញ្ញត្រ ឧប្បត្តិដ្ឋានា។ តញ្ហិ ចិត្តំ បញ្ចវិញ្ញាណានន្តរំ ឧប្បជ្ជតិ។ ឥទំ បន បញ្ចទ្វារេ វណ្ណាទិអារម្មណេ ឧប្បន្នេ ចក្ខុប្បសាទាទីនិ ឃដ្ដេត្វា អាបាថមាគតេ តំ អារម្មណំ ភវង្គេ ឧប្បន្នេ បញ្ចទ្វារេ ឧប្បជ្ជតិ ភវង្គំ អាវដ្ដេត្វា ឧប្បជ្ជតិ? ចក្ខុទ្វារេ តាវ ឥដ្ឋឥដ្ឋមជ្ឈត្តអនិដ្ឋអនិដ្ឋមជ្ឈត្តេសុ រូបារម្មណេសុ យេន កេនចិ បសាទេ ឃដ្ដិតេ តំ អារម្មណំ គហេត្វា អាវជ្ជនវសេន បុរេចារិកំ ហុត្វា ភវង្គំ អាវដ្ដយមានំ ឧប្បជ្ជតិ។ សោតទ្វារាទីសុបិ ឯសេវ នយោតិ។

កិរិយមនោធាតុចិត្តំ និដ្ឋិតំ។

កិរិយមនោវិញ្ញាណធាតុចិត្តានិ

៥៦៨។ មនោវិញ្ញាណធាតុឧប្បន្នា ហោតិ...បេ... សោមនស្សសហគតាតិ, ឥទំ ចិត្តំ អញ្ញេសំ អសាធារណំ ខីណាសវស្សេវ បាដិបុគ្គលិកំ។ ឆសុ ទ្វារេសុ លព្ភតិ។ ចក្ខុទ្វារេ ហិ បធានសារុប្បំ ឋានំ ទិស្វា ខីណាសវោ ឥមិនា ចិត្តេន សោមនស្សិតោ ហោតិ។ សោតទ្វារេ ភណ្ឌភាជនីយដ្ឋានំ បត្វា មហាសទ្ទំ កត្វា លុទ្ធលុទ្ធេសុ គណ្ហន្តេសុ ‘ឯវរូបា នាម មេ លោលុប្បតណ្ហា បហីនា’តិ ឥមិនា ចិត្តេន សោមនស្សិតោ ហោតិ។ ឃានទ្វារេ គន្ធេហិ វា បុប្ផេហិ វា ចេតិយំ បូជេន្តោ ឥមិនា ចិត្តេន សោមនស្សិតោ ហោតិ។ ជិវ្ហាទ្វារេ រសសម្បន្នំ បិណ្ឌបាតំ លទ្ធា ភាជេត្វា បរិភុញ្ជន្តោ ‘សារណីយធម្មោ វត មេ បូរិតោ’តិ ឥមិនា ចិត្តេន សោមនស្សិតោ ហោតិ។ កាយទ្វារេ អភិសមាចារិកវត្តំ ករោន្តោ ‘កាយទ្វារេ មេ វត្តំ បូរិត’ន្តិ ឥមិនា ចិត្តេន សោមនស្សិតោ ហោតិ។ ឯវំ តាវ បញ្ចទ្វារេ

លក្ខតិ៑

យនោត្ថានេ បត អតីតាតាកាតយានេត្ត ជ្ជប្បជ្ជតិ៑ នេខាតិបិលយាលាច(យ៑ តិ៑ ១៑១ប័១ អាគនេយា) យល្លូនេចនោ‌ះ(យ៑ តិ៑ ១៑១០ប័ អាគនេយា) ពល្យាបយាឌិកាលប្ពិពីា(ខា៑ ១៑១០៑១១ អាគនេយា) ពតំ ពានេលំ អាចនេខ្ជត្វា តធាកនេតា និតំ បិត្វាកាបិ៑ តំ បត បុនេត្ថាតិចាយនាលាយត្ថាត្ញាតញ្ញាលាតំ កិច្ចំ៑ នេតយំ បត ត្ថិតូ នាលាតំ ចិណ្ណបរិយនេត្ត ត្ថាគំ ចិត្តំ ហាយឃយាតំ ជ្ជប្បជ្ជតិ៑ អតាកនេត ‘តត្តិប្បនេវា មុគិក្កប្បនេវា បនេច្ចាកព្យនេត្ន កចិប្បតី’តិ និតំ បិត្វាកាបិ៑ តយឿ អតាកាតំយនាលាយត្ថាត្ញាតញ្ញាលាតំ កិច្ចំ៑ នេតយំ បត ត្ថិតូ នាលាតំ ចិណ្ណបរិយនេត្ត ត្ថាគំ ចិត្តំ ហាយឃយាតំ ជ្ជប្បជ្ជតិ៑

តិនេគ្គយចានេ បតប្ប នេយយអនេហត្យាកចិនេត្តហិ ពាលចតនេតាឃ ចិនេត្តកក្កតា ឃយាឌិពាលំ បិនេបត្វា ឌបិតា៑ ចិរិយឿ ចិរិយពាលំ បិនេបត្វា៑ ជ្ជនេគ្គយចានេ បត ‘ឃយាឌិពាលំ នេហាតិ ចិរិយពាលំ នេហាតី’តិ អតាកាតត្វា បរិបុនេណ្ណត ពាលនេដ្ឋតតំ ត្ថឃំ ពាលំ តាយ ត នេហាតិ៑ ឃព្វា បត ‘នេតច ក្បុយលំ តាក្បុយលំ’ តព្វា ពាលត្តិ ចត្វាត ឌបិតំ៑ ឃព្វា ច ត តិប្បរិយានេឃត ពាលំ, តព្វា យក្កហចានេបិ ‘នេច្ច ពាលិតិ នេហាត្តី’តិ ត ចុត្តំ៑ នេយយំ យត្តំ នេយាយតប្បយហកាតានេហត្យាកយនោតាចិត្ញាលាឆាត្យាតិនេគ្គយ ចុត្តតនេយនេតច នេចឌិតត្តំ៑

៑លិ៖ ជ្ជនេបក្លាយហកាតាតិ ត្ថាគំ ចិត្តំ តីឃុ កនេចឃុ យនេត្តាយំ យចិត្តកាយត្វាតំ យាឆានេលំ, ត កប្បុចិ យចិត្តកាប្ប តុប្បជ្ជតិ តាយ៑ ជ្ជប្បជ្ជយាតំ បត បញ្ជាត្ថានេ នេចាដ្ឋត្តំ នេហាតិ, យនោត្ថានេ អាចជ្ជតំ៑ ល អយាឆានេលាតាលាតិបិ ត្ថាយិតា កហិតានេយ្យលយេច កល្យត្រិ៑ យហាកខំ តានេយតំ ចិត្តំ; ត្ថាយប្ប អតានេយ្យលំ តាយ តត្តិ៑ ‘អយត្ថាត្ញាតញ្ញាលំ យត្ថាត្ញាតញ្ញាលាកាតិតំ តាយ ពតយ’ត្តិ ចុនេត្ត ‘ត្ថាគ’ត្តិ ចតត្តំ៑ នេយយនេយត្ត បុរិយចិនេត្ត ចុត្តតនេយនេតច នេចឌិតត្តំ៑ នេកចលពីាតត្ត យបីតិកត្វា តចក្កិនោ យក្លានេក្លនេត្ន ចិកនេត្វា៑ ត្ថាឆ តិបីតិកត្វា អដ្ឋក្កិនោ៑

ត្ថាគាតិ ឃាតិ ក្បុយលនេតា អដ្ឋ យហាចិត្តានេតច ពីលាយចប្ប ជ្ជប្បជ្ជតតាឃ កិរិយាតិ ខាតាតិ, តព្វា តាតិ ក្បុយលតិនេគ្គយ ចុត្តតនេយនេតច នេចឌិតត្តាតិ៑

ត្ថាឆ ឌត្វា ហយតកចិត្តាតិ យនេយាឆានេតតត្តាតិ៑ កតិ បនេតាតិ នេហាត្តីតិ? ចុច្ចនេត នេតនេយ៑ បុច្ឆជ្ជតា ហិ ក្បុយលនេតា ចត្យហិ នេយាយតប្បយហកានេតហិ, អក្បុយលនេតា ចត្យហីតិ, អដ្ឋហិ ចិនេត្តហិ ហយត្តិ៑ នេយក្លា ក្បុយលនេតា ចត្យហិ នេយាយតប្បយហកានេតហិ, អក្បុយលនេតា ត្ថីហិ ឌិដ្ឋិកតចិប្បយុនេត្តហិ នេយាយតប្បយហកានេតហីតិ, ឲហិ ចិនេត្តហិ ហយត្តិ៑ ពីលាយចា កិរិយនេតា បញ្ជាហិ នេយាយតប្បយហកានេតហិ ហយត្តីតិ៑

ទុបិចនេរាទុបិចនេរកិរិយំ

៑លិលិ៑ ទុបិចនេរាទុបិចនេរកិរិយតិនេគ្គយឃុ ឌិដ្ឋឆយ្យុលចិហានេត្តិ ឌិដ្ឋឆនេយ្យ, ត្ថាយប្ពិនេយច អត្តកានេច, ឃុលចិហានេយត្តំ៑ តត្ត ពីលាយចប្ប

បុច្ឆន្ទភការេល ភិន្ទត្តិតា សយាបត្តិ ឃាច ភ ភំ សយាបឌ្ឍតិ តាច ក្សលលិច សយាបភ្គការេល កិរិឃា ហោតិ៍ ឈិណាសចការេល បភស្ស

ភិន្ទត្តិតា សយាបត្តិ កិរិឃាច ហោតិ៍ សេសំ សន្ទំ តំសឌិសត្តា ក្សលភិធ្ពសេ ចុត្តភយេភច ចេឌិតន្ទត្តិ៍

អដ្ឋ សាលិភិឃា ឆឃ្លសដ្ឋហអដ្ឋកឆាឃ

ចិត្តុប្បាទកណ្ឌកឆា ភិដ្ឋិតា៍

អត្ថ្យាកតបទំ បភ ភេច តាច ភិដ្ឋិតត្តិ៍

ចិត្តុប្បាទកណ្ឌចណ្ណភា ភិដ្ឋិតា៍

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

໑. ຣູປກຓ຺ຑໍ

ອຸທ຺ເທສວຓ຺ຓນາ

ອິທານິ ຣູປກຓ຺ຑໍ ຠາເຊຕ຺ວາ ທສ຺ເສຕຸໍ ປຸນ ກຕເມ ຘມ຺ມາ ອພ຺ຍາກຕາຕິອາທິ ອາຣທ຺ຘ. ຕຕ຺ຖ ກິຎ຺ຈາປິ ເຫຏ຺ຐາ ຈິຕ຺ຕຸປ຺ປາທກຓ຺ເຑ ວິປາກາພ຺ຍາກຕຎ຺ເຈວ ກິຣິຍາພ຺ຍາກຕຎ຺ຈ ນິຣວເສສໍ ກຕ຺ວາ ຠາຊິຕໍ, ຣູປາພ຺ຍາກຕນິພ຺ພານາພ຺ຍາກຕານິ ປນ ອຠາຊິຕານິ, ຕານິ ຠາເຊຕ຺ວາ ສພ຺ພມ຺ປິ ອພ຺ຍາກຕໍ ສໂມຘາເນຕ຺ວາ ທສ຺ເສຕຸໍ ກຸສລາກຸສລານໍ ຘມ຺ມານໍ ວິປາກາຕິອາທິມາຫ. ຕຕ຺ຖ ກຸສລາກຸສລານນ຺ຕິ ຈຕຸຠູມກກຸສລານຎ຺ເຈວ ອກຸສລານຎ຺ຈ. ເອວໍ ຕາວ ວິປາກາພ຺ຍາກຕໍ ກຸສລວິປາກາກຸສລວິປາກວເສນ ທ຺ວີຫິ ປເທຫິ ປຣິຍາທິຍິຕ຺ວາ ທສ຺ສິຕໍ. ຍສ຺ມາ ປນ ຕໍ ສພ຺ພມ຺ປິ ກາມາວຈຣໍ ວາ ໂຫຕິ, ຣູປາວຈຣາທີສຸ ວາ ອຎ຺ຎຕຣໍ, ຕສ຺ມາ ‘ກາມາວຈຣາ’ຕິອາທິນາ ຠເຍນ ຕເທວ ວິປາກາພ຺ຍາກຕໍ ຠູມນ຺ຕຣວເສນ ປຣິຍາທິຍິຕ຺ວາ ທສ຺ສິຕໍ. ຍສ຺ມາ ປນ ຕໍ ເວທນາກ຺ຂນ຺ຘມ຺ປິ ໂຫຕິ...ເປ... ວິຎ຺ຎາຓກ຺ຂນ຺ຘມ຺ປິ, ຕສ຺ມາ ປຸນ ສມ຺ປຍຸຕ຺ຕຈຕຸກ຺ຂນ຺ຘວເສນ ປຣິຍາທິຍິຕ຺ວາ ທສ຺ສິຕໍ.

ເອວໍ ວິປາກາພ຺ຍາກຕໍ ກຸສລາກຸສລວເສນ ຠູມນ຺ຕຣວເສນ ສມ຺ປຍຸຕ຺ຕກ຺ຂນ຺ຘວເສນາຕິ ຕີຫິ ນເຍຫິ ປຣິຍາທາຍ ທສ຺ເສຕ຺ວາ, ປຸນ ກິຣິຍາພ຺ຍາກຕໍ ທສ຺ເສນ຺ໂຕ ເຍ ຈ ຘມ຺ມາ ກິຣິຍາຕິອາທິມາຫ. ຕຕ຺ຖ ‘ກາມາວຈຣາ ຣູປາວຈຣາ ອຣູປາວຈຣາ ເວທນາກ຺ຂນ຺ໂຘ...ເປ... ວິຎ຺ຎາຓກ຺ຂນ຺ໂຘ’ຕິ ວຕ຺ຕພ຺ພໍ ຠເວຍ຺ຍ. ເຫຏ຺ຐາ ປນ ຄຫິຕເຍວາຕິ ນຍໍ ທສ຺ເສຕ຺ວາ ນິກ຺ຂິຕ຺ຕໍ. ອິທານິ ອວິຠຕ຺ຕໍ ທສ຺ເສນ຺ໂຕ ສພ຺ພຎ຺ຈ ຣູປໍ ອສງ຺ຂຕາ ຈ ຘາຕູຕິ ອາຫ. ຕຕ຺ຖ ‘ສພ຺ພຎ຺ຈ ຣູປ’ນ຺ຕິ ປເທນ ປຎ຺ຈວີສຕິ ຣູປານິ ຉນ຺ນວຸຕິຣູປໂກຏ຺ຐາສາ ນິປ຺ປເທສໂຕ ຄຫິຕາຕິ ເວທິຕພ຺ພາ. ‘ອສງ຺ຂຕາ ຈ ຘາຕູ’ຕິ ປເທນ ນິພ຺ພານໍ ນິປ຺ປເທສໂຕ ຄຫິຕນ຺ຕິ. ເອຕ຺ຕາວຕາ ‘ອພ຺ຍາກຕາ ຘມ຺ມາ’ຕິ ປທໍ ນິຏ຺ຐິຕໍ ໂຫຕິ.

ຣູປໍ. ຕຕ຺ຖ ກຕມໍ ສພ຺ພໍ ຣູປນ຺ຕິ ອິທໍ ກສ຺ມາ ຄຫິຕໍ? ເຫຏ຺ຐາ ຣູປາພ຺ຍາກຕໍ ສງ຺ເຂເປນ ກຖິຕໍ. ອິທານິ ຕໍ ເອກກທຸກຕິກຈຕຸກ຺ກ...ເປ... ເອກາທສກວເສນ ວິຕ຺ຖາຣໂຕ ຠາເຊຕ຺ວາ ທສ຺ເສຕຸໍ ອິທໍ ຄຫິຕໍ. ຕສ຺ສຕ຺ໂຖ – ຍໍ ວຸຕ຺ຕໍ ‘ສພ຺ພຎ຺ຈ ຣູປໍ, ອສງ຺ຂຕາ ຈ ຘາຕູ’ຕິ, ຕສ຺ມິໍ ປທທ຺ວເຍ ‘ກຕມໍ ສພ຺ພໍ ຣູປໍ ນາມ’? ອິທານິ ຕໍ ທສ຺ເສນ຺ໂຕ ຈຕ຺ຕາໂຣ ຈ ມຫາຠູຕາຕິອາທິມາຫ. ຕຕ຺ຖ ຈຕ຺ຕາໂຣຕິ ຄຓນປຣິຈ຺ເຉໂທ. ເຕນ ເຕສໍ ອູນາຘິກຠາວໍ ນິວາເຣຕິ. ‘ຈ’-ສທ຺ໂທ ສມ຺ປິຓ຺ຑນຕ຺ໂຖ. ເຕນ ນ ເກວລໍ ‘ຈຕ຺ຕາໂຣ ມຫາຠູຕາວ’ ຣູປໍ, ອຎ຺ຎມ຺ປິ ອຕ຺ຖີຕິ ‘ອຸປາທາຣູປໍ’ ສມ຺ປິຓ຺ເຑຕິ.

ມຫາຠູຕາຕິ ເອຕ຺ຖ ມຫນ຺ຕປາຕຸຠາວາທີຫິ ກາຣເຓຫິ ມຫາຠູຕຕາ ເວທິຕພ຺ພາ. ເອຕານິ ຫິ ມຫນ຺ຕປາຕຸຠາວໂຕ, ມຫາຠູຕສາມຎ຺ຎໂຕ, ມຫາປຣິຫາຣໂຕ, ມຫາວິກາຣໂຕ, ມຫນ຺ຕຠູຕຕ຺ຕາ ຈາຕິ ອິເມຫິ ກາຣເຓຫິ ມຫາຠູຕານີຕິ ວຸຈ຺ຈນ຺ຕິ. ຕຕ຺ຖ ‘ມຫນ຺ຕປາຕຸຠາວໂຕ’ຕິ, ເອຕານິ ຫິ ອນຸປາທິນ຺ນກສນ຺ຕາເນປິ ອຸປາທິນ຺ນກສນ຺ຕາເນປິ ມຫນ຺ຕານິ ປາຕຸຠູຕານິ. ເຕສໍ ອນຸປາທິນ຺ນກສນ຺ຕາເນ ເອວໍ ມຫນ຺ຕປາຕຸຠາວຕາ ເວທິຕພ຺ພາ –
ເອກໍ ຫິ ຈກ຺ກວາຬໍ ອາຍາມໂຕ ຈ ວິຕ຺ຖາຣໂຕ ຈ ໂຍຊນານໍ ທ຺ວາທສ ສຕສຫສ຺ສານິ ຕີຓິ ສຫສ຺ສານິ ຈຕ຺ຕາຣິ ສຕານິ ປຎ຺ຎາສຎ຺ຈ ໂຍຊນານິ. ປຣິກ຺ເຂປໂຕ –

សព្ពំ សតសហស្សានិ, ឆត្តឹស បរិមណ្ឌលំ;

ទស ចេវ សហស្សានិ, អឌ្ឍុឌ្ឍានិ សតានិ ច។ (បារា។ អដ្ឋ។ ១.១; វិសុទ្ធិ។ ១.១៣៧);

តត្ថ –

ទុវេ សតសហស្សានិ, ចត្តារិ នហុតានិ ច;

ឯត្តកំ ពហលត្តេន, សង្ខាតាយំ វសុន្ធរា។ (បារា។ អដ្ឋ។ ១.១; វិសុទ្ធិ។ ១.១៣៧);

តស្សាយេវ សន្ធារកំ –

ចត្តារិ សតសហស្សានិ, អដ្ឋេវ នហុតានិ ច;

ឯត្តកំ ពហលត្តេន, ជលំ វាតេ បតិដ្ឋិតំ។

តស្សាបិ សន្ធារកោ –

នវសតសហស្សានិ, មាលុតោ នភមុគ្គតោ;

សដ្ឋិ ចេវ សហស្សានិ, ឯសា លោកស្ស សណ្ឋិតិ។

ឯវំ សណ្ឋិតេ ចេត្ថ យោជនតោ –

ចតុរាសីតិសហស្សានិ, អជ្ឈោគាឡ្ហោ មហណ្ណវេ;

អច្ចុគ្គតោ តាវទេវ, សិនេរុ បព្ពតុត្តមោ។

តតោ ឧបឌ្ឍុបឌ្ឍេន, បមាណេន យថាក្កមំ;

អជ្ឈោគាឡ្ហុគ្គតា ទិព្វា, នានារតនចិត្តិតា។

យុគន្ធរោ ឦសធរោ, ករវីកោ សុទស្សនោ;

នេមិន្ធរោ វិនតកោ, អស្សកណ្ណោ គិរិ ព្រហា។

ឯតេ សត្ត មហាសេលា, សិនេរុស្ស សមន្តតោ;

មហារាជានមាវាសា ទេវយក្ខនិសេវិតា។

យោជនានំ សតានុច្ចោ, ហិមវា បញ្ច បព្ពតោ;

យោជនានំ សហស្សានិ, តីណិ អាយតវិត្ថតោ;

ចតុរាសីតិសហស្សេហិ, កូដេហិ បដិមណ្ឌិតោ។

តិបញ្ចយោជនក្ខន្ធបរិក្ខេបា នគវ្ហយា;

បញ្ញាសយោជនក្ខន្ធសាខាយាមា សមន្តតោ។

សតយោជនវិត្ថិណ្ណា , តាវទេវ ច ឧគ្គតា;

ជម្ពូ យស្សានុភាវេន, ជម្ពុទីបោ បកាសិតោ។ (បារា។ អដ្ឋ។ ១។១; វិសុទ្ធិ។ ១។១៣៧);

យញ្ចេតំ ជម្ពុយា បមាណំ, ឯតទេវ អសុរានំ ចិត្តបាដលិយា, គរុឡានំ សិម្ពលិរុក្ខស្ស, អបរគោយានេ កទម្ពរុក្ខស្ស, ឧត្តរកុរូសុ កប្បរុក្ខស្ស, បុព្ពវិទេហេ សិរីសស្ស, តាវតិំសេសុ បារិច្ឆត្តកស្សាតិ។ តេនាហុ បោរាណា –

បាដលី សិម្ពលី ជម្ពូ, ទេវានំ បារិច្ឆត្តកោ;

កទម្ពោ កប្បរុក្ខោ ច, សិរីសេន ភវតិ សត្តមន្តិ។

ទ្វេអសីតិសហស្សានិ, អជ្ឈោគាឡ្ហោ មហណ្ណវេ;

អច្ចុគ្គតោ តាវទេវ, ចក្កវាឡសិលុច្ចយោ;

បរិក្ខិបិត្វា តំ សព្ពំ, លោកធាតុមយំ ឋិតោតិ។

ឧបាទិន្នកសន្តានេបិ មច្ឆកច្ឆបទេវទានវាទិសរីរវសេន មហន្តានេវ បាតុភូតានិ។ វុត្តញ្ហេតំ ភគវតា – “សន្តិ, ភិក្ខវេ, មហាសមុទ្ទេ យោជនសតិកាបិ អត្តភាវា”តិអាទិ។

‘មហាភូតសាមញ្ញតោ’តិ ឯតានិ ហិ យថា មាយាការោ អមណិំយេវ ឧទកំ មណិំ កត្វា ទស្សេតិ, អសុវណ្ណំយេវ លេឌ្ឌុំ សុវណ្ណំ កត្វា ទស្សេតិ, យថា ច សយំ នេវ យក្ខោ ន បក្ខី សមានោ យក្ខភាវម្បិ បក្ខិភាវម្បិ ទស្សេតិ, ឯវមេវ សយំ អនីលានេវ ហុត្វា នីលំ ឧបាទារូបំ ទស្សេន្តិ, អបីតានិ… អលោហិតានិ… អនោទាតានេវ ហុត្វា ឱទាតំ ឧបាទារូបំ ទស្សេន្តីតិ មាយាការមហាភូតសាមញ្ញតោ មហាភូតានិ។ យថា ច យក្ខាទីនិ មហាភូតានិ យំ គណ្ហន្តិ នេវ តេសំ តស្ស អន្តោ ន ពហិឋានំ ឧបលព្ភតិ, ន ច តំ និស្សាយ ន តិដ្ឋន្តិ, ឯវមេវ ឯតានិបិ នេវ អញ្ញមញ្ញស្ស អន្តោ ន ពហិ ឋិតានិ ហុត្វា ឧបលព្ភន្តិ, ន ច អញ្ញមញ្ញំ និស្សាយ ន តិដ្ឋន្តីតិ។ អចិន្តេយ្យដ្ឋានតាយ យក្ខាទិមហាភូតសាមញ្ញតោបិ មហាភូតានិ។

យថា ច យក្ខិនីសង្ខាតានិ មហាភូតានិ មនាបេហិ វណ្ណសណ្ឋានវិក្ខេបេហិ អត្តនោ ភយានកភាវំ បដិច្ឆាទេត្វា សត្តេ វញ្ចេន្តិ, ឯវមេវ ឯតានិបិ ឥត្ថិបុរិសសរីរាទីសុ មនាបេន ឆវិវណ្ណេន, មនាបេន អង្គបច្ចង្គសណ្ឋានេន, មនាបេន ច ហត្ថបាទង្គុលិភមុកវិក្ខេបេន អត្តនោ កក្ខឡត្តាទិភេទំ សរសលក្ខណំ បដិច្ឆាទេត្វា ពាលជនំ វញ្ចេន្តិ, អត្តនោ សភាវំ ទដ្ឋុំ ន ទេន្តិ។ ឥតិ វញ្ចកេន យក្ខិនីមហាភូតសាមញ្ញតោបិ មហាភូតានិ។

‘មហាបរិហារតោ’តិ មហន្តេហិ បច្ចយេហិ បរិហរិតព្ពតោ។ ឯតានិ ហិ ទិវសេ ទិវសេ ឧបនេតព្ពត្តា មហន្តេហិ ឃាសច្ឆាទនាទីហិ ភូតានិ បវត្តានីតិ មហាភូតានិ។ មហាបរិហារានិ វា ភូតានីតិ មហាភូតានិ។

‘មហាវិការតោ’តិ ភូតានំ មហាវិការតោ។ ឯតានិ ហិ ឧបាទិន្នានិបិ អនុបាទិន្នានិបិ មហាវិការានិ ហោន្តិ។ តត្ថ អនុបាទិន្នានំ

កប្បវុដ្ឋានេ វិការមហត្តំ បាកដំ ហោតិ, ឧបាទិណ្ណានំ ធាតុក្ខោភកាលេ. តថា ហិ –

ភមិតោ វុដ្ឋិតា យាវ, ព្រហ្មលោកា វិធាវតិ;

អច្ចិ អច្ចិមតោ លោកេ, ឌយ្ហមានម្ហិ តេជសា.

កោដិសតសហស្សានំ, ចក្កវាឡំ វិលីយតិ;

កុបិតេន យទា លោកោ, សលិលេន វិនស្សតិ.

កោដិសតសហស្សានំ , ចក្កវាឡំ វិកីរតិ;

វាយោធាតុប្បកោបេន, យទា លោកោ វិនស្សតិ.

បត្ថទ្ធោ ភវតិ កាយោ, ទដ្ឋោ កដ្ឋមុខេន វា;

បឋវីធាតុប្បកោបេន, ហោតិ កដ្ឋមុខេវ សោ.

បូតិកោ ភវតិ កាយោ, ទដ្ឋោ បូតិមុខេន វា;

អាបោធាតុប្បកោបេន, ហោតិ បូតិមុខេវ សោ.

សន្តត្តោ ភវតិ កាយោ, ទដ្ឋោ អគ្គិមុខេន វា;

តេជោធាតុប្បកោបេន, ហោតិ អគ្គិមុខេវ សោ.

សញ្ឆិន្នោ ភវតិ កាយោ, ទដ្ឋោ សត្ថមុខេន វា;

វាយោធាតុប្បកោបេន, ហោតិ សត្ថមុខេវ សោ (សំ. និ. អដ្ឋ. ៣.៤.២៣៨);

ឥតិ យថាវិការានិ ភូតានីតិ យថាភូតានិ។

'យថត្តភូតត្តា ចា'តិ វុត្តានិ ហិ យថត្តានិ យថតា ចាឃាវេន បរិគ្គហេតព្ពត្តា, ភូតានិ វិជ្ជមានត្តាតិ, យថត្តភូតត្តា ច យថាភូតានិ។ ឯវំ យថត្តបិត្យភាវាទីហិ ការណេហិ យថាភូតានិ។

ចតុន្នញ្ច មហាភូតានំ ឧបាទាយ រូបន្តិ ឧបយោគត្ថេ សាមិវចនំ។ ចត្តារិ មហាភូតានិ ឧបាទាយ, និស្សាយ, អមុញ្ចិត្វា បវត្តរូបន្តិ អត្ថោ។ ឥទំ វុច្ចតិ សព្វំ រូបន្តិ ឥទំ ចត្តារិ មហាភូតានិ, បទបដិបាដិយា និទ្ទិដ្ឋានិ តេវីសតិ ឧបាទារូបានីតិ, សត្តវីសតិប្បភេទំ សព្វំ រូបំ នាម។

ឯកវិធរូបសង្គហោ

ឥទានិ តំ វិត្ថារតោ ទស្សេតុំ ឯកវិធាទីហិ ឯកាទសហិ សង្គហេហិ មាតិកំ ឋបេន្តោ សព្វំ រូបំ ន ហេតូតិអាទិមាហ។

តត្ថ 'សព្វំ រូប'ន្តិ ឥទំ បទំ 'សព្វំ រូបំ ន ហេតុ' 'សព្វំ រូបំ អហេតុក'ន្តិ ឯវំ សព្វបទេហិ សទ្ធិំ យោជេតព្វំ។ សព្វានេវ ចេតានិ 'ន ហេតូ'តិអាទីនិ តេចត្តាលីសបទានិ និទ្ទិដ្ឋានិ។ តេសុ បដិបាដិយា ចត្តាលីសបទានិ មាតិកតោ គហេត្វា ឋបិតានិ, អវសានេ តីណិ មាតិកាមុត្តកានីតិ។ ឯវំ តាវ បឋមេ សង្គហេ បិណ្ឌត្ថវណ្ណនាយេវ វេទិតព្វា។ តថា ទុតិយសង្គហាទីសុ។

ទុវិធរូបសង្គហោ

តត្រាយំ នយោ – ទុតិយសង្គហេ តាវ សតំ ចត្តារោ ច ទុកា។ តត្ថ អត្ថិ រូបំ ឧបាទា, អត្ថិ រូបំ នោឧបាទាតិអាទយោ អាទិម្ហិ ចុទ្ទស ទុកា អញ្ញមញ្ញាសម្ពន្ធាភាវតោ បកិណ្ណកទុកា នាម។ តតោ អត្ថិ រូបំ ចក្ខុសម្ផស្សស្ស វត្ថូតិអាទយោ បញ្ចវីសតិ ទុកា វត្ថុអវត្ថុបរិច្ឆេទនវសេន បវត្តត្តា វត្ថុទុកា នាម។ តតោ អត្ថិ រូបំ ចក្ខុសម្ផស្សស្ស អារម្មណន្តិអាទយោ បញ្ចវីសតិ អារម្មណានារម្មណបរិច្ឆេទនវសេន បវត្តត្តា អារម្មណទុកា នាម។ តតោ អត្ថិ រូបំ ចក្ខាយតនន្តិ អាទយោ ទស អាយតនានាយតនបរិច្ឆេទនវសេន បវត្តត្តា អាយតនទុកា នាម។ តតោ អត្ថិ រូបំ ចក្ខុធាតូតិអាទយោ ទស ធាតុអធាតុបរិច្ឆេទនវសេន បវត្តត្តា ធាតុទុកា នាម។ តតោ អត្ថិ រូបំ ចក្ខុន្ទ្រិយន្តិអាទយោ អដ្ឋ ឥន្ទ្រិយានិន្ទ្រិយបរិច្ឆេទនវសេន បវត្តត្តា ឥន្ទ្រិយទុកា នាម។ តតោ អត្ថិ រូបំ កាយវិញ្ញត្តីតិអាទយោ ទ្វាទស សុខុមាសុខុមរូបបរិច្ឆេទនវសេន បវត្តត្តា សុខុមរូបទុកា នាមាតិ។ ឥទំ ទុតិយសង្គហេ បិណ្ឌត្ថវណ្ណនា។

តិវិធរូបសង្គហោ

៨៥៨។ តតិយសង្គហេ សតំ តីណិ ច តិកានិ។ តត្ថ ទុតិយសង្គហេ វុត្តេសុ ចុទ្ទសសុ បកិណ្ណកទុកេសុ ឯកំ អជ្ឈត្តិកទុកំ សេសេហិ តេរសហិ យោជេត្វា យំ តំ រូបំ អជ្ឈត្តិកំ តំ ឧបាទា; យំ តំ រូបំ ពាហិរំ តំ អត្ថិ ឧបាទា , អត្ថិ នោឧបាទាតិអាទិនា នយេន ឋបិតា តេរស បកិណ្ណកតិកា នាម។ តតោ តមេវ ទុកំ សេសទុកេហិ សទ្ធិំ យោជេត្វា យំ តំ រូបំ ពាហិរំ តំ ចក្ខុសម្ផស្សស្ស ន វត្ថុ, យំ តំ រូបំ អជ្ឈត្តិកំ តំ អត្ថិ ចក្ខុសម្ផស្សស្ស វត្ថុ, អត្ថិ ចក្ខុសម្ផស្សស្ស ន វត្ថូតិអាទិនា នយេន សេសតិកា ឋបិតា។ តេសំ នាមញ្ច គណនា ច តេសំយេវ វត្ថុទុកាទីនំ វសេន វេទិតព្ពាតិ។ ឥទំ តតិយសង្គហេ បាឡិវវត្ថានំ។

ចតុព្វិធាទិរូបសង្គហា

៨៥៩។ ចតុត្ថសង្គហេ ទ្វាវីសតិ ចតុក្កា។ តត្ថ សព្ពបច្ឆិមោ អត្ថិ រូបំ ឧបាទា អត្ថិ រូបំ នោឧបាទាតិ ឯវំ ឥធ វុត្តំ មាតិកំ អនាមសិត្វា ឋបិតោ។ ឥតរេ បន អាមសិត្វា ឋបិតា។ កថំ? យេ តាវ ឥធ ទុវិធសង្គហេ បកិណ្ណកេសុ អាទិតោ តយោ ទុកា, តេសុ ឯកេកំ គហេត្វា យំ តំ រូបំ ឧបាទា តំ អត្ថិ ឧបាទិណ្ណំ, អត្ថិ អនុបាទិណ្ណន្តិអាទិនា នយេន បញ្ចហិ បញ្ចហិ ទុកេហិ សទ្ធិំ យោជេត្វា ទុកត្តយមូលកា អាទិម្ហិ បញ្ចទស ចតុក្កា ឋបិតា។

ឥទានិ យោ យំ ចតុក្កោ សនិទស្សនទុកោ សោ យស្មា យំ តំ រូបំ សនិទស្សនំ តំ អត្ថិ សប្បដិឃំ, អត្ថិ អប្បដិឃន្តិអាទិនា នយេន បរេហិ វា, អត្ថិ ឧបាទា អត្ថិ នោឧបាទាតិអាទិនា នយេន បុរិមេហិ វា, ទុកេហិ សទ្ធិំ អត្ថាភាវតោ កមាភាវតោ វិសេសាភាវតោ ច យោគំ ន គច្ឆតិ។ សនិទស្សនញ្ហិ ‘អប្បដិឃំ’ នាម, ‘នោឧបាទា’ វា នត្ថីតិ អត្ថាភាវតោ យោគំ ន គច្ឆតិ។ ‘ឧបាទិណ្ណំ បន អនុបាទិណ្ណញ្ច អត្ថិ តំ កមាភាវា យោគំ ន គច្ឆតិ។ សព្ពទុកា ហិ បច្ឆិមបច្ឆិមេហេវ សទ្ធិំ យោជិតា។ អយមេត្ថ កមោ។ បុរិមេហិ បន សទ្ធិំ កមាភាវោតិ។ ‘សតិ អត្ថេ កមាភាវោ អការណំ។ តស្មា ឧបាទិណ្ណបទាទីហិ សទ្ធិំ យោជេតព្ពោ’តិ ចេ – ន, វិសេសាភាវា; ឧបាទិណ្ណបទាទីនិ ហិ ឥមិនា សទ្ធិំ យោជិតានិ។ តត្ថ ‘ឧបាទិណ្ណំ វា សនិទស្សនំ, សនិទស្សនំ វា ឧបាទិណ្ណ’ន្តិ វុត្តេ វិសេសោ នត្ថីតិ វិសេសាភាវាបិ យោគំ ន គច្ឆតិ។ តស្មា តំ ចតុត្ថទុកំ អនាមសិត្វា, តតោ បរេហិ អត្ថិ រូបំ សប្បដិឃន្តិអាទីហិ តីហិ ទុកេហិ សទ្ធិំ ‘យំ តំ រូបំ សប្បដិឃំ តំ អត្ថិ ឥន្ទ្រិយំ, អត្ថិ ន ឥន្ទ្រិយំ, យំ តំ រូបំ អប្បដិឃំ តំ អត្ថិ ឥន្ទ្រិយំ, អត្ថិ ន ឥន្ទ្រិយ’ន្តិអាទិនា នយេន យុជ្ជមានេ ទ្វេ ទ្វេ ទុកេ យោជេត្វា ៦ ចតុក្កា ឋបិតា។

យថា ចាយំ ចតុត្ថទុកោ យោគំ ន គច្ឆតិ, តថា តេន សទ្ធិំ អាទិទុកោបិ។ កស្មា? អនុបាទារូបស្ស ឯកន្តេន អនិទស្សនត្តា។ សោ ហិ យំ តំ រូបំ នោឧបាទា តំ អត្ថិ សនិទស្សនំ, អត្ថិ អនិទស្សនន្តិ – ឯវំ ចតុត្ថេន ទុកេន សទ្ធិំ យោជិយមានោ យោគំ ន គច្ឆតិ។ តស្មា តំ អតិក្កមិត្វា បញ្ចមេន សហ យោជិតោ។ ឯវំ យោ យេន សទ្ធិំ យោគំ គច្ឆតិ, យោ ច ន គច្ឆតិ សោ វេទិតព្ពោតិ។ ឥទំ ចតុត្ថសង្គហេ បាឡិវវត្ថានំ។ ឥតោ បរំ បន បញ្ចវិធសង្គហាទយោ សត្ត សង្គហា អសម្មិស្សា ឯវ។ ឯវំ សកលាយបិ មាតិកាយ បាឡិវវត្ថានំ វេទិតព្ពំ។

រូបវិភត្តិឯកកនិទ្ទេសវណ្ណនា

៥៩៤។ ឥទានិ តស្សា អត្ថំ ភាជេត្វា ទស្សេតុំ សព្ពំ រូបំ ន ហេតុមេវាតិអាទិ អារទ្ធំ។ កស្មា បនេត្ថ ‘កតមំ តំ សព្ពំ រូបំ ន ហេតុ’តិ បុច្ឆា ន កតាតិ? ភេទាភាវតោ។ យថា ហិ ទុកាទីសុ ‘ឧបាទារូប’ម្បិ អត្ថិ ‘នោឧបាទារូប’ម្បិ, ឯវមិធ ហេតុ ន ហេតូតិបិ សហេតុកអហេតុកត្តិបិ ភេទោ នត្ថិ, តស្មា បុច្ឆំ អកត្វាវ វិភត្តំ។ តត្ថ ‘សព្ព’ន្តិ សកលំ, និរវសេសំ។ ‘រូប’ន្តិ អយមស្ស សីតាទីហិ រុប្បនភាវទីបនោ សាមញ្ញលក្ខណនិទ្ទេសោ។ ន ហេតុមេវាតិ សាធារណហេតុបដិក្ខេបនិទ្ទេសោ។

តត្ថ ហេតុហេតុ បច្ចយហេតុ ឧត្តមហេតុ សាធារណហេតូតិ ចតុព្ពិធោ ហេតុ។ តេសុ ‘តយោ កុសលហេតូ, តយោ អកុសលហេតូ, តយោ អព្យាកតហេតូ’តិ (ធ. ស. ១០៥៩) អយំ ‘ហេតុហេតុ’ នាម។ “ចត្តារោ ភូតា, ភិក្ខុ, មហាភូតា ហេតុ, ចត្តារោ មហាភូតា បច្ចយោ រូបក្ខន្ធស្ស បញ្ញាបនាយា”តិ (ម. និ. ៣.៨៥; សំ. និ. ៣.៨២) អយំ ‘បច្ចយហេតុ’ នាម។ “កុសលាកុសលំ អត្តនោ វិបាកដ្ឋានេ, ឧត្តមំ ឥដ្ឋារម្មណំ កុសលវិបាកដ្ឋានេ, ឧត្តមំ អនិដ្ឋារម្មណំ អកុសលវិបាកដ្ឋានេ”តិ អយំ ‘ឧត្តមហេតុ’ នាម។ យថាហ –
‘អតីតានាគតបច្ចុប្បន្នានំ កម្មសមាទានានំ ឋានសោ ហេតុសោ វិបាកំ យថាភូតំ បជានាតី’តិ (ម. និ. ១.១៤៨; វិភ. ៨១០; បដិ. ម. ២.៤៤), “ឯសេវ ហេតុ ឯស បច្ចយោ សង្ខារានំ យទិទំ អវិជ្ជា”តិ អវិជ្ជា សង្ខារានំ សាធារណហេតុ ហុត្វា បច្ចយដ្ឋំ ផរតីតិ អយំ ‘សាធារណហេតុ’ នាម។ យថា ហិ បថវីរសោ អាបោរសោ ច មធុរស្សាបិ អមធុរស្សាបិ បច្ចយោ, ឯវំ អវិជ្ជា កុសលសង្ខារានម្បិ អកុសលសង្ខារានម្បិ សាធារណបច្ចយោ ហោតិ។ ឥមស្មិំ បនត្ថេ ‘ហេតុហេតុ’ អធិប្បេតោ។ ឥតិ ‘ហេតូ ធម្មា ន ហេតូ ធម្មា’តិ (ធ. ស. ទុកមាតិកា ១) មាតិកាយ អាគតំ ហេតុភាវំ រូបស្ស និយមេត្វា បដិក្ខិបន្តោ ‘ន ហេតុមេវា’តិ អាហ។ ឥមិនា នយេន សព្ពបទេសុ បដិក្ខេបនិទ្ទេសោ ច អប្បដិក្ខេបនិទ្ទេសោ ច វេទិតព្ពោ។ វចនត្ថោ បន សព្ពបទានំ មាតិកាវណ្ណនាយំ វុត្តោយេវ។

សប្បច្ចយមេវាតិ ឯត្ថ បន កម្មសមុដ្ឋានំ កម្មបច្ចយមេវ ហោតិ, អាហារសមុដ្ឋានាទីនិ អាហារាទិបច្ចយានេវាតិ ឯវំ រូបស្សេវ វុត្តចតុបច្ចយវសេន អត្ថោ វេទិតព្ពោ។ រូបមេវាតិ ‘រូបិនោ ធម្មា អរូបិនោ ធម្មា’តិ មាតិកាយ វុត្តំ អរូបីភាវំ បដិក្ខិបតិ។ ឧប្បន្នំ ឆហិ វិញ្ញាណេហីតិ បច្ចុប្បន្នរូបមេវ ចក្ខុវិញ្ញាណាទីហិ ឆហិ វេទិតព្ពំ។ និយាមោ បន ចក្ខុវិញ្ញាណាទីនិ សន្ធាយ កតោ។ ន ហិ តានិ អតីតានាគតំ វិជានន្តិ។ មនោវិញ្ញាណំ បន អតីតម្បិ អនាគតម្បិ វិជានាតិ។ តំ ឥមស្មិំ បញ្ចវិញ្ញាណសោតេ បតិតត្តា សោតបតិតមេវ ហុត្វា គតំ។ ហុត្វា អភាវដ្ឋេន បន អនិច្ចមេវ។ ជរាយ អភិភវិតព្ពសភាវត្តា ជរាភិភូតមេវ។ យស្មា វា រូបកាយេ ជរា បាកដា ហោតិ, តស្មាបិ ‘ជរាភិភូតមេវា’តិ វុត្តំ។

ឯវំ ឯកវិធេន រូបសង្គហោតិ ឯត្ថ ‘វិធា’-សទ្ទោ មានសណ្ឋានកោដ្ឋាសេសុ ទិស្សតិ។ “សេយ្យោហមស្មីតិ វិធា, សទិសោហមស្មីតិ វិធា”តិអាទីសុ (វិភ. ៩៦២) ហិ មានោ វិធា នាម។ “កថំវិធំ សីលវន្តំ វទន្តិ, កថំវិធំ បញ្ញវន្តំ វទន្តី”តិអាទីសុ (សំ. និ. ១.៩៥) សណ្ឋានំ។ ‘កថំវិធ’ន្តិ ហិ បទស្ស កថំសណ្ឋានន្តិ អត្ថោ។ “ឯកវិធេន ញាណវត្ថុំ ទុវិធេន ញាណវត្ថុ”ន្តិអាទីសុ (វិភ. ៧៥១-៧៥២) កោដ្ឋាសោ វិធា នាម។ ឥធាបិ កោដ្ឋាសោវ អធិប្បេតោ។

សក្កហសង្គេហបិ សឌាតិសញ្ញាតិកិរិយាកហតចសេត ចត្តារិឆោ៎ តត្ថ “សទ្ទោ ពត្តិយា អាកន្ត្ត, សទ្ទោ ទ្រាហ្មណា សទ្ទោ ចេស្សា សទ្ទោ សុទ្ធា អាកន្ត្តា”, “ឃា ចាតុសោ ចិសាល, សឲ្យាចាចា, ឃោ ច សឲ្យាកឲ្យត្តា, ឃោ ច សឲ្យាអាឌីចា – ត្ថេយ ឆឲ្យា សឹលក្ខេន្ត សក្កហិតា”តិ (យ៎ តិ៎ ១៎៣៩១) អយំ ‘សឌាតិសក្កហេតា’ តាយ៎ ‘ឲកឌាតិកា អាកន្ត្ត’តិ ចុក្កដ្ឋានេត ចិឃ ហិ ត្ថស សទ្ទោ ឌាតិយា ឲកសក្កហំ កតា៎ “សទ្ទោ កោសលកា អាកន្ត្ត, សទ្ទោ យាកឆកា, សទ្ទោ ភារុកន្ធកា អាកន្ត្តា”, “ឃោ ចាតុសោ ចិសាល, សឲ្យាចាឃាសេយា, ឃា ច សឲ្យាសតិ, ឃោ ច សឲ្យាសយាឆិ – ត្ថេយ ឆឲ្យា សយាឆិក្ខេន្ត សក្កហិតា”តិ អយំ ‘សញ្ញាតិសក្កហេតា’ តាយ៎ ឲកដ្ឋានេត ឌាតា សំចុទ្ធា អាកន្ត្តតិ ចុក្កដ្ឋានេត ចិឃ ហិ ត្ថស សទ្ទោ សញ្ញាតិដ្ឋានេតត តិចុទ្ធោកាសេត ឲកសក្កហំ កតា៎ “សទ្ទោ ហត្តេរាហា អាកន្ត្ត, សទ្ទោ អស្សារោហា, សទ្ទោ រថិកា អាកន្ត្តា”, “ឃា ចាតុសោ ចិសាល, សឲ្យាឌិដ្ឋិ, ឃោ ច សឲ្យាសក្កបេ្យា – ត្ថេយ ឆឲ្យា បញ្ញាក្ខេន្ត សក្កហិតា”តិ (យ៎ តិ៎ ១៎៣៩១) អយំ ‘កិរិយាសក្កហេតា’ តាយ៎ សទ្ទោច ហេតេ អត្តតោ កិរិយាករណេត ឲកសក្កហំ កតា៎ “ចក្ខាយតតំ កតយក្ខក្ខកហតំ កន្ធតិ? ចក្ខាយតតំ រូបក្ខក្ខកហតំ កន្ធតិ៎ ហត្ថិ ចក្ខាយតតំ រូបក្ខក្ខកហតំ កន្ធតិ, តេត ចត ៖៖ ចត្តទ្ទោ – ចក្ខាយតតំ រូបក្ខត្តត សក្កហិត”ត្តិ (កចា៎ ៣៧១), អយំ ‘កហតសក្កហេតា’ តាយ៎ អឃយិឆ អឆិបេ្យតា៎ ឲកកោដ្ឋានេសត រូបកហតាតិ អឃមេញ្ញ អទេត្វា៎ ឲស តឃោ សទ្ទេត្ត៎

ចុកតិទ្ធេសចណ្ណតា

ដ្ឋបិតាកាឌតិឃកចា

៥៨៥៎ ត្ថតាតិ ចុចិឆសក្កហាឌីសុ ‘អត្តិ រូបំ ដ្ឋបិតា, អត្តិ រូបំ តោដ្ឋបិតា’តិ ឲចំ តេកតសក្ខោចតោ បុន្ធាបុត្តក្កយំ បតភាឌតំ តស្សេត្តា កតយំ តំ រូបំ ដ្ឋបិតាតិអាឌិយាហ៎ តត្ថ ដ្ឋបិតិឃតីតិ ‘ដ្ឋបិតា’; យហាក្សតាតិ កហេត្វា, អយុត្តិត្វា, តាតិ តិស្សាឃ បចត្តតីតិ អទេត្វា៎ ត្ថតាតិ តំ បតេកតេតា តស្សេត្តា ចក្ខាយតតត្តិអាឌិយាហ៎

៥៨៩៎ ឲចំ តេចឹសតិចិឆំ ដ្ឋបិតារូបំ សទ្ទេបតោ ដ្ឋិសិត្វា បុត តេតច ចិត្តារេតា តិឌ្ឌិសទ្ទោ កតយំ តំ រូបំ ចក្ខាយតតត្តិអាឌិយាហ៎ តត្ថ ចុចិឆំ ចក្ខុ – មំសចក្ខុ បញ្ញាចក្ខុ ច៎ ឲតេសុ ‘ត្សន្ធចក្ខុ សយត្តចក្ខុ ធាលាហចក្ខុ ឌិត្តចក្ខុ ឆឲ្យចក្ខុ’តិ បញ្ចចិឆំ បញ្ញាចក្ខុ៎ តត្ថ “អន្ធំ តោ អហំ, ភិក្ខេច, ត្សន្ធចក្ខុតា លោកំ ចោលោកេត្តោ សទ្ធ អបេ្យឌក្ខេ...បេ... ចុចិញ្ញាបយ”តិ (យ៎ តិ៎ ១៎១ប័១) ត្ថតំ ត្សន្ធចក្ខុ តាយ៎ “សយត្តចក្ខុ ចុច្ចតិ សព្វញ្ញុតញ្ញាណ”ត្តិ ត្ថតំ សយត្តចក្ខុ តាយ៎ “ចក្ខុ ដ្ឋតបិឌិ ធាលាំ ដ្ឋតបិឌី”តិ (សំ៎ តិ៎ ៥៎១០ប័១; យហាច៎ ១៥) ត្ថតំ ធាលាហចក្ខុ តាយ៎ “អន្ធំ តោ អហំ, ភិក្ខេច, ឌិទ្ទោត ចក្ខុតា ចិសុទ្ធតា”តិ (យ៎ តិ៎ ១៎១ប័៣) ត្ថតំ ឌិត្តចក្ខុ តាយ៎ “តស្មិំ ឃេចាសតេ ចិរឌំ ចិតយល់ ឆឲ្យចក្ខុ ដ្ឋតបិឌី”តិ (យ៎ តិ៎ ១៎១៨៥) ត្ថតំ ហេដ្ឋិមយក្កត្តឃសក្ខាតំ ធាលាំ ឆឲ្យចក្ខុ តាយ៎

មំសចក្ខុបិ បសាឆចក្ខុ សសម្ភារចក្ខុតិ ចុចិឆំ ហោតិ៎ តត្ថ ឃោយំ អក្ខិក្ខុបកេ បតិដ្ឋិតោ ហេដ្ឋា អក្ខិក្ខុបកដ្ឋិកេត, ដ្ឋបរិ ភយុកដ្ឋិកេត,

ឧភតោ អក្ខិកូដេហិ, អន្តោ មត្ថលុង្គេន, ពហិទ្ធា អក្ខិលោមេហិ បរិច្ឆិន្នោ មំសបិណ្ឌោ។ សង្ខេបតោ ‘ចតស្សោ ធាតុយោ, វណ្ណោ គន្ធោ រសោ ឱជា, សម្ភវោ សណ្ឋានំ, ជីវិតំ ភាវោ កាយប្បសាទោ ចក្ខុប្បសាទោ’តិ ចុទ្ទស សម្ភារា។ វិត្ថារតោ ‘ចតស្សោ ធាតុយោ, តំសន្និស្សិតវណ្ណគន្ធរសោជាសណ្ឋានសម្ភវា ចា’តិ ឥមានិ ទស ចតុសមុដ្ឋានិកត្តា ចត្តាលីសំ ហោន្តិ។ ជីវិតំ ភាវោ កាយប្បសាទោ ចក្ខុប្បសាទោតិ ចត្តារិ ឯកន្តកម្មសមុដ្ឋានានេវាតិ ឥមេសំ ចតុចត្តាលីសាយ រូបានំ វសេន ចតុចត្តាលីសសម្ភារោ។ យំ លោកោ សេតំ ចក្ខុំ បុថុលំ វិសដំ វិត្ថិណ្ណំ ‘ចក្ខុ’ន្តិ សញ្ជានន្តោ ន ចក្ខុំ សញ្ជានាតិ, វត្ថុំ ចក្ខុតោ សញ្ជានាតិ, សោ មំសបិណ្ឌោ អក្ខិកូបេ បតិដ្ឋិតោ, ន្ហារុសុត្តកេន មត្ថលុង្គេ អាពទ្ធោ, យត្ថ សេតម្បិ អត្ថិ, កណ្ហម្បិ លោហិតកម្បិ, បថវីបិ អាបោបិ តេជោបិ វាយោបិ, យំ សេម្ហុស្សទត្តា សេតំ, បិត្តុស្សទត្តា កណ្ហំ, រុហិរុស្សទត្តា លោហិតកំ, បថវុស្សទត្តា បត្ថិណ្ណំ ហោតិ, អាបុស្សទត្តា បគ្ឃរតិ, តេជុស្សទត្តា បរិឌយ្ហតិ, វាយុស្សទត្តា សម្ភមតិ, ឥទំ សសម្ភារចក្ខុ នាម។

យោ បនេត្ថ សិតោ ឯត្ថ បដិពទ្ធោ ចតុន្នំ មហាភូតានំ ឧបាទាយ បសាទោ, ឥទំ បសាទចក្ខុ នាម។ តទេតំ តស្ស សសម្ភារចក្ខុនោ សេតមណ្ឌលបរិក្ខិត្តស្ស កណ្ហមណ្ឌលស្ស មជ្ឈេ អភិមុខេ ឋិតានំ សរីរសណ្ឋានុប្បត្តិទេសភូតេ ទិដ្ឋិមណ្ឌលេ, សត្តសុ បិចុបដលេសុ អាសិត្តតេលំ បិចុបដលានិ វិយ, សត្តក្ខិបដលានិ ព្យាបេត្វា, ធារណន្ហាបនមណ្ឌនពីជនកិច្ចាហិ ចតូហិ ធាតីហិ ខត្តិយកុមារោ វិយ, សន្ធារណាពន្ធនបរិបាចនសមុទីរណកិច្ចាហិ ចតូហិ ធាតូហិ កតូបការំ, ឧតុចិត្តាហារេហិ ឧបត្ថម្ភិយមានំ, អាយុនា អនុបាលិយមានំ, វណ្ណគន្ធរសាទីហិ បរិវុតំ, បមាណតោ ឩកាសិរមត្តំ, ចក្ខុវិញ្ញាណាទីនំ យថារហំ វត្ថុទ្វារភាវំ សាធយមានំ តិដ្ឋតិ។ វុត្តម្បិ ចេតំ ធម្មសេនាបតិនា –

“យេន ចក្ខុប្បសាទេន, រូបានិ មនុបស្សតិ;

បរិត្តំ សុខុមំ ឯតំ, ឩកាសិរសមូបម”ន្តិ។

ចក្ខុ ច តំ អាយតនញ្ចាតិ ចក្ខាយតនំ។ យំ ចក្ខុ ចតុន្នំ មហាភូតានំ ឧបាទាយ បសាទោតិ ឥធាបិ ឧបយោគត្ថេយេវ សាមិវចនំ; ចត្តារិ មហាភូតានិ ឧបាទាយ បវត្តប្បសាទោតិ អត្ថោ។ ឥមិនា បសាទចក្ខុមេវ គណ្ហាតិ, សេសចក្ខុំ បដិក្ខិបតិ។ យំ បន ឥន្ទ្រិយគោចរសុត្តេ “ឯកំ មហាភូតំ ឧបាទាយ បសាទោ បថវីធាតុយា តីហិ មហាភូតេហិ សង្គហិតោ អាបោធាតុយា ច តេជោធាតុយា ច វាយោធាតុយា ច,” ចតុបរិវត្តសុត្តេ “ទ្វិន្នំ មហាភូតានំ ឧបាទាយ បសាទោ បថវីធាតុយា ច អាបោធាតុយា ច ទ្វីហិ មហាភូតេហិ សង្គហិតោ តេជោធាតុយា ច វាយោធាតុយា ចា”តិ វុត្តំ, តំ បរិយាយេន វុត្តំ។ អយញ្ហិ សុត្តន្តិកកថា នាម បរិយាយទេសនា ។ យោ ច ចតុន្នំ មហាភូតានំ ឧបាទាយ បសាទោ សោ តេសុ ឯកេកស្សាបិ ទ្វិន្នំ ទ្វិន្នម្បិ បសាទោយេវាតិ ឥមិនា បរិយាយេន តត្ថ ទេសនា អាគតា។ អភិធម្មោ បន និប្បរិយាយទេសនា នាម។ តស្មា ឥធ ‘ចតុន្នំ មហាភូតានំ ឧបាទាយ បសាទោ’តិ វុត្តំ។

‘អយំ មេ អត្តា’តិ ពាលជនេន បរិគ្គហិតត្តា អត្តភាវោ វុច្ចតិ សរីរម្បិ ខន្ធបញ្ចកម្បិ។ តស្មិំ បរិយាបន្នោ តន្និស្សិតោតិ

អត្តភាវបរិយាបន្នោ ចក្ខុវិញ្ញាណេន បស្សិតុំ ន សក្កាតិ អនិទស្សនោ។ បដិឃដ្ដនានិឃំសោ ឯត្ថ ជាយតីតិ សប្បដិឃោ។

យេនាតិអាទីសុ អយំ សង្ខេបត្ថោ – យេន ករណភូតេន ចក្ខុនា អយំ សត្តោ ឥទំ វុត្តប្បការំ រូបំ អតីតេ បស្សិ វា, វត្តមានេ បស្សតិ វា, អនាគតេ បស្សិស្សតិ វា, សចស្ស អបរិភិន្នំ ចក្ខុ ភវេយ្យ, អថានេន អាបាថគតំ រូបំ បស្សេ វា, អតីតំ វា រូបំ អតីតេន ចក្ខុនា បស្សិ, បច្ចុប្បន្នំ បច្ចុប្បន្នេន បស្សតិ, អនាគតំ អនាគតេន បស្សិស្សតិ, សចេ តំ រូបំ ចក្ខុស្ស អាបាថំ អាគច្ឆេយ្យ ចក្ខុនា តំ រូបំ បស្សេយ្យាតិ ឥទមេត្ថ បរិកប្បវចនំ។ ទស្សនបរិណាយកដ្ឋេន ចក្ខុម្បេតំ, សញ្ជាតិសមោសរណដ្ឋេន ចក្ខាយតនម្បេតំ, សុញ្ញតភាវនិស្សត្តដ្ឋេន ចក្ខុធាតុបេសា។ ទស្សនលក្ខណេ ឥន្ទដ្ឋំ ការេតីតិ ចក្ខុន្ទ្រិយម្បេតំ។ លុជ្ជនបលុជ្ជនដ្ឋេន លោកោបេសោ។ វឡញ្ជនដ្ឋេន ទ្វារាបេសា។ អបូរណីយដ្ឋេន សមុទ្ទោបេសោ។ បរិសុទ្ធដ្ឋេន បណ្ឌរម្បេតំ។ ផស្សាទីនំ អភិជាយនដ្ឋេន ខេត្តម្បេតំ។ តេសំយេវ បតិដ្ឋានដ្ឋេន វត្ថុម្បេតំ។ សមវិសមំ ទស្សេន្តំ អត្តភាវំ នេតីតិ នេត្តម្បេតំ។ តេនដ្ឋេន នយនម្បេតំ។ សក្កាយបរិយាបន្នដ្ឋេន ឱរិមំ តីរម្បេតំ។ ពហុសាធារណដ្ឋេន អស្សាមិកដ្ឋេន ច សុញ្ញោ គាមោបេសោតិ។

ឯត្តាវតា 'បស្សិ វា'តិអាទីហិ ចតូហិ បទេហិ ចក្ខុម្បេតន្តិអាទីនិ ចុទ្ទស នាមានិ យោជេត្វា ចក្ខាយតនស្ស ចត្តារោ វវត្ថាបននយា វុត្តាតិ វេទិតព្ពា។ កថំ? ឯត្ថ ហិ យេន ចក្ខុនា អនិទស្សនេន សប្បដិឃេន រូបំ សនិទស្សនំ សប្បដិឃំ បស្សិ វា ចក្ខុម្បេតំ...បេ... សុញ្ញោ គាមោបេសោ, ឥទំ តំ រូបំ ចក្ខាយតនន្តិ អយមេកោ នយោ។ ឯវំ សេសាបិ វេទិតព្ពា។

៥៩៧។ ឥទានិ យស្មា វិជ្ជុនិច្ឆរណាទិកាលេសុ អនិច្ឆន្តស្សាបិ រូបំ ចក្ខុបសាទំ ឃដ្ដេតិ, តស្មា តំ អាការំ ទស្សេតុំ ទុតិយោ និទ្ទេសវារោ អារទ្ធោ។ តត្ថ យម្ហិ ចក្ខុម្ហីតិ យម្ហិ អធិករណភូតេ ចក្ខុម្ហិ។ រូបន្តិ បច្ចត្តវចនមេតំ។ តត្ថ បដិហញ្ញិ វាតិ អតីតត្ថោ។ បដិហញ្ញតិ វាតិ បច្ចុប្បន្នត្ថោ។ បដិហញ្ញិស្សតិ វាតិ អនាគតត្ថោ។ បដិហញ្ញេ វាតិ វិកប្បនត្ថោ។ អតីតម្បិ ហិ រូបំ អតីតេ ចក្ខុស្មិំ បដិហញ្ញិ នាម។ បច្ចុប្បន្នំ បច្ចុប្បន្នេ បដិហញ្ញតិ នាម។ អនាគតំ អនាគតេ បដិហញ្ញិស្សតិ នាម។ សចេ តំ រូបំ ចក្ខុស្ស អាបាថំ អាគច្ឆេយ្យ, ចក្ខុម្ហិ បដិហញ្ញេយ្យ តំ រូបន្តិ អយមេត្ថ បរិកប្បោ។ អត្ថតោ បន បសាទំ ឃដ្ដយមានមេវ រូបំ បដិហញ្ញតិ នាម។ ឥធាបិ បុរិមនយេនេវ ចត្តារោ វវត្ថាបននយា វេទិតព្ពា។

៥៩៨។ ឥទានិ យស្មា អត្តនោ ឥច្ឆាយ ឱលោកេតុកាមស្ស រូបេ ចក្ខុំ ឧបសំហរតោ ចក្ខុ រូបស្មិំ បដិហញ្ញតិ, តស្មា តំ អាការំ ទស្សេតុំ តតិយោ និទ្ទេសវារោ អារទ្ធោ។ សោ អត្ថតោ បាកដោយេវ។ ឯត្ថ បន ចក្ខុ អារម្មណំ សម្បដិច្ឆមានមេវ រូបម្ហិ បដិហញ្ញតិ នាម។ ឥធាបិ បុរិមនយេនេវ ចត្តារោ វវត្ថាបននយា វេទិតព្ពា។

៥៩៩។ ឥតោ បរំ ផស្សបញ្ចមកានំ ឧប្បត្តិទស្សនវសេន បញ្ច, តេសំយេវ អារម្មណបដិពទ្ធុប្បត្តិទស្សនវសេន បញ្ចាតិ, ទស វារា ទស្សិតា។ តត្ថ ចក្ខុំ និស្សាយាតិ ចក្ខុំ និស្សាយ, បច្ចយំ កត្វា។ រូបំ អារព្ភាតិ រូបារម្មណំ អាគម្ម, សន្ធាយ, បដិច្ច។ ឥមិនា ចក្ខុបសាទវត្ថុកានំ ផស្សាទីនំ បុរេជាតបច្ចយេន ចក្ខុទ្វារជវនវីថិបរិយាបន្នានំ អារម្មណាធិបតិអារម្មណូបនិស្សយបច្ចយេហិ រូបស្ស

បច្ចយការេចា ឥស្សិរេតា៉ ត្ថតេទេសុ បច្ចាសុ ចាេទេសុ ទ្វុបំ អារម្មណយស្សាតិ ទ្វុបិរម្មេណាតិ ៧ចំ អារម្មណបច្ចយេត្តតេច បច្ចយការេចា ឥស្សិរេតា៉ យធា បត បុរិេយសុ តឹសុ, ៧ចំ ត្ថេយសុបិ ឥឞសុ ចាេទេសុ ចត្តារេទា ចត្តារេទា ចចត្តាបតតយា េចឝិតត្ថា៉ ៧ចំ ៣តយំ តំ ទ្វុបំ ចក្ខាយតតត្តិ បុន្ធាយ ក្ខដ្ឋ ចក្កុ ‘ត្ថាគំ ត’ត្តិ តាតប្បការេតា ឥេស្សតុំ, បុរិយា តេឃា, ត្ថេយ ឥឞាតិ, េតទេឞ តិេក្ខឞចាទា ឥស្សិតា៉ ៧េកាក្សិេញ្ចាត្ត ចតុត្តិ ចតុត្តិ ចចត្តាបតតយាតំ អាកតត្តា ក្ខិបត្តាឞាយ តេឃហិ បដិយេល្លត្តាច ឥស្សិតាតិ េចឝិតត្ថា៉

៩០០៉ ត្ថេតា បេទេសុ េឞាតាយតតាឝិតិេក្ខេយសុបិ ៧េឞច តេឃា៉ ចិេឞឞយត្តិ បេតត្ត ៧ចំ េចឝិតត្ថំ – សុណាតីតិ េឞាតំ៉ តំ ឞឞម្ភារេឞាតពិលស្ស អេត្តា តតុតម្ពលេលិយាចិេត អក្កុលិេចឥកាឞណ្ឋាេត បេឥេឞ ទុត្តប្បការាហិ ឥាតុហិ ៣តុបការំ, ក្ខតុចិត្តាហាេទហិ ក្ខបត្ថម្ភិយយាតំ, អាឃុតា អតុបាលិយយាតំ, ចណ្ណាឝីហិ បរិទុតំ េឞាតចិត្តាណាឝីតំ យធាេទហំ ចតុក្ខាេទកាចំ ឞាឥយយាតំ តិក្ខតិ៉

ឈាយតីតិ ឈាតំ៉ តំ ឞឞម្ភារឈាតពិលស្ស អេត្តា អឥប្បឥឞណ្ឋាេត បេឥេឞ យធាទុត្តប្បការាំទាបការុបត្ថម្ភតាតុបាលតបរិចារំ ហុត្វា ឈាតចិត្តាណាឝីតំ យធាេទហំ ចតុក្ខាេទកាចំ ឞាឥយយាតំ តិក្ខតិ៉

ឞាយតេក្ខត ឝិច្ឆា៉ ឞា ឞឞម្ភារឝិច្ឆាមជ្ឈស្ស ក្ខបរិ ក្ខប្បលឥលក្កឞណ្ឋាេត បេឥេឞ យធាទុត្តប្បការាំទាបការុបត្ថម្ភតាតុបាលតបរិចារា ហុត្វា ឝិច្ឆាចិត្តាណាឝីតំ យធាេទហំ ចតុក្ខាេទកាចំ ឞាឥយយាតា តិក្ខតិ៉

យាចតា បត ត្ថេយស្មិំ ការេយ ក្ខបាឝិណ្ណករុបំ តាយ អត្ថិ, ឞត្ថត្ថ ការាយតតំ, ៣ប្បាឞបដេល េឞ្ហេហា ចិយ, យធាទុត្តប្បការាំទាបការុបត្ថម្ភតាតុបាលតបរិចារេយច ហុត្វា ការាយចិត្តាណាឝីតំ យធាេទហំ ចតុក្ខាេទកាចំ ឞាឥយយាតំ តិក្ខតិ៉ អយេយត្ត ចិេឞេឞា៉ េឞេឞា បាឡុត្ថប្បេកឥោ ច អេត្តា ច ចក្កុតិេក្ខេឞ ទុត្តតេយតេច េចឝិតេត្តា៉ េកចលញ្ជាត្ថឆ ចក្កុបឥស្ស ឥាេត េឞាតបឥាឝីតិ, ទ្វុបបឥស្ស ឥាេត ឞឞ្ខបឥាឝីតិ, បឞ្សិតិ អាឝីតំ ឥាេត សុលឹតិអាឝិបឥាតិ ច អាកតាតិ៉ ‘េតត្តិេបតំ , តឃតំេបត’ត្តិ ត្ថេយស្ស ច បឥេច្ចយស្ស អកាចា ក្ខាឥឞ ក្ខាឥឞ តាយាតិ េហាត្តិ៉ េឞឞំ ឞត្ថត្ថ ទុត្តឞឝិេឞេយច៉

តត្ថ ឞិឃា – យឝិ យាចតា ត្ថេយស្មិំ ការេយ ក្ខបាឝិណ្ណករុបំ តាយ អត្ថិ, ឞត្ថត្ថ ការាយតតំ, ៣ប្បាឞបដេល េឞ្ហេហា ចិយ៉ ‘៧ចំ ឞេត្តា លក្ខណឞម្ភិស្សតា អាបត្ថតី’តិ៉ ‘តាបត្ថតី’តិ៉ ‘៣ស្មា’? ‘អត្ថាស្ស អត្ថាត្ត អកាចេតា’៉ ‘យឝិ ៧ចំ, ត ឞត្ថត្ថ ការាយតត’ត្តិ? ‘េតច បេយត្តេតា ឞត្ថត្ថ៉ ចិតិត្ថុឝិត្វា បតស្ស តាតា៣េទហំ បត្តាេបតំ ត ឞក្កា, តស្មា ៧ចំ ទុត្តំ៉ យធា ហិ ទ្វុបេទាឥេឃា, ចាលិកាទុណ្ណាតិ ចិយ, ចិេចេចតំ អឞក្កុេលាឃ្យតាយ អត្ថាយត្ថាឡាបិេតាតិ ទុច្ចត្តិ, ត ច បេយត្តេតា ទ្វុេប េទេឞា អត្ថិ៉ យឝិ ឞិឃា ទ្វុបក្កុហេណាេតច េឞក្កុហណំ កេន្ធយ្យ៉ ៧ចំ ការាយតតស្សិ បេយត្តេតា េតច ឞត្ថត្ថ អត្ថិ, ត ច ឞត្ថត្ថ តត្ថិ, ចិេចេចតំ អឞក្កុេលាឃ្យតាយាតិ៉ ៧ចេយត្ត ត លក្ខណឞម្ភិស្សតា អាបត្ថតីតិ េចឝិតត្ថា’៉

អបិច លក្ខណាឝិចចត្តាបតេតាេបេតឞំ អឞម្ភិស្សតា េចឝិតត្ថា – ៧េតាសុ ហិ ទ្វុបាកិឈាតាេទហក្ខុតប្បឞាឥលក្ខណំ

ទដ្ឋុកាមតានិទានកម្មសមុដ្ឋានភូតប្បសាទលក្ខណំ វា ចក្ខុ, រូបេសុ អាវិញ្ឆនរសំ, ចក្ខុវិញ្ញាណស្ស អាធារភាវបច្ចុបដ្ឋានំ, ទដ្ឋុកាមតានិទានកម្មជភូតបទដ្ឋានំ។

សទ្ទាភិឃាតារហភូតប្បសាទលក្ខណំ សោតុកាមតានិទានកម្មសមុដ្ឋានភូតប្បសាទលក្ខណំ វា សោតំ, សទ្ទេសុ អាវិញ្ឆនរសំ, សោតវិញ្ញាណស្ស អាធារភាវបច្ចុបដ្ឋានំ, សោតុកាមតានិទានកម្មជភូតបទដ្ឋានំ។

គន្ធាភិឃាតារហភូតប្បសាទលក្ខណំ ឃាយិតុកាមតានិទានកម្មសមុដ្ឋានភូតប្បសាទលក្ខណំ វា ឃានំ, គន្ធេសុ អាវិញ្ឆនរសំ, ឃានវិញ្ញាណស្ស អាធារភាវបច្ចុបដ្ឋានំ ឃាយិតុកាមតានិទានកម្មជភូតបទដ្ឋានំ។

រសាភិឃាតារហភូតប្បសាទលក្ខណា សាយិតុកាមតានិទានកម្មសមុដ្ឋានភូតប្បសាទលក្ខណា វា ជិវ្ហា, រសេសុ អាវិញ្ឆនរសា, ជិវ្ហាវិញ្ញាណស្ស អាធារភាវបច្ចុបដ្ឋានា, សាយិតុកាមតានិទានកម្មជភូតបទដ្ឋានា។

ផោដ្ឋព្ពាភិឃាតារហភូតប្បសាទលក្ខណោ ផុសិតុកាមតានិទានកម្មសមុដ្ឋានភូតប្បសាទលក្ខណោ វា កាយោ, ផោដ្ឋព្ពេសុ អាវិញ្ឆនរសោ, កាយវិញ្ញាណស្ស អាធារភាវបច្ចុបដ្ឋានោ, ផុសិតុកាមតានិទានកម្មជភូតបទដ្ឋានោ។

កេចិ បន ‘តេជាធិកានំ ភូតានំ បសាទោ ចក្ខុ, វាយុបថវីអាបាធិកានំ ភូតានំ បសាទា សោតឃានជិវ្ហា, កាយោ សព្ពេស’ន្តិ វទន្តិ។ អបរេ ‘តេជាធិកានំ បសាទោ ចក្ខុ, វិវរវាយុអាបបថវាធិកានំ បសាទា សោតឃានជិវ្ហាកាយា’តិ វទន្តិ។ តេ វត្តព្ពា – ‘សុត្តំ អាហរថា’តិ។ អទ្ធា សុត្តមេវ ន ទក្ខិស្សន្តិ។ កេចិ បនេត្ថ ‘តេជាទីនំ គុណេហិ រូបាទីហិ អនុគ្គយ្ហភាវតោ’តិ ការណំ វទន្តិ។ តេ ច វត្តព្ពា – ‘កោ បនេតំ ឯវមាហ – រូបាទយោ តេជាទីនំ គុណា’តិ? អវិនិព្ភោគវុត្តីសុ ហិ ភូតេសុ ‘អយំ ឥមស្ស គុណោ, អយំ ឥមស្ស គុណោ’តិ ន លព្ភា វត្តុំ។ អថាបិ វទេយ្យុំ – ‘យថា តេសុ តេសុ សម្ភារេសុ តស្ស តស្ស ភូតស្ស អធិកតាយ បថវីអាទីនំ សន្ធារណាទីនិ កិច្ចានិ ឥច្ឆថ, ឯវំ តេជាទិអធិកេសុ សម្ភារេសុ រូបាទីនំ អធិកភាវទស្សនតោ ឥច្ឆិតព្ពមេតំ រូបាទយោ តេសំ គុណា’តិ។ តេ វត្តព្ពា – ឥច្ឆេយ្យាម, យទិ អាបាធិកស្ស អាសវស្ស គន្ធតោ បថវីអធិកេ កប្បាសេ គន្ធោ អធិកតរោ សិយា, តេជាធិកស្ស ច ឧណ្ហោទកស្ស វណ្ណតោបិ សីតុទកស្ស វណ្ណោ បរិហាយេថ។ យស្មា បនេតំ ឧភយម្បិ នត្ថិ, តស្មា បហាយេថេតំ ឯតេសំ និស្សយភូតានំ វិសេសកប្បនំ, យថា អវិសេសេបិ ឯកកលាបេ ភូតានំ រូបរសាទយោ អញ្ញមញ្ញំ វិសទិសា ហោន្តិ, ឯវំ ចក្ខុបសាទាទយោ, អវិជ្ជមានេបិ អញ្ញស្មិំ វិសេសការណេតិ គហេតព្ពមេតំ។

កិំ បន តំ យំ អញ្ញមញ្ញស្ស អសាធារណំ? កម្មមេវ នេសំ វិសេសការណំ។ តស្មា កម្មវិសេសតោ ឯតេសំ វិសេសោ, ន ភូតវិសេសតោ។ ភូតវិសេសេ ហិ សតិ បសាទោវ ន ឧប្បជ្ជតិ។ សមានានញ្ហិ បសាទោ, ន វិសភាគានន្តិ បោរាណា។ ឯវំ កម្មវិសេសតោ វិសេសវន្តេសុ ច ឯតេសុ ចក្ខុសោតានិ អសម្បត្តវិសយគ្គាហកានិ អត្តនោ និស្សយំ អនល្លីននិស្សយេ ឯវ វិសយេ វិញ្ញាណហេតុត្តា។ ឃានជិវ្ហាកាយា

សម្បត្តចិនយក្កាហកា, តិស្សយចនេសត ឆេច សយញ្ញា អត្តនោ តិស្សយំ អល្លិនតេយេច ចិនឆេយ ចិន្នាលេហត្យត្តា៑

អដ្ឋកថាយំ បន “អាបាថគតត្តាច អារម្មណំ សម្បត្តំ នាម៑ ចក្ខុយណ្ហលស្មិំយណ្ហលិតពិព្ភានត្តាលិំសនយោងតសហស្សយត្តកោ ជិតាតំ ចណ្ណោ ចក្ខុបសាទំ ឈដ្ដេតិ៑ សោ ក្ខុនេ ធត្វា បញ្ញាយយានោបិ សម្បនេត្តានេយច នាម៑ ចំកោចនេត្តា ចក្ខុ សម្បត្តកោចនេយច នាម៑ ក្ខុនេ ទ្ធក្ខិ លិត្ថត្តាតម្បិ, នេជកាតញ្ញា ចត្ថំ ឆេាចត្តាតំ ក្ខុនេចាច កាយចិកាទេ បញ្ញាយតិ៑ សន្ថេ បន ឆាត្យបនេយ្យាយ អាកត្ត្វា សោតំ ឈដ្ដេត្វា សហិកំ ចចត្វាតំ កន្ធតី”តិ ទុត្តំ៑

តត្ថ កិញ្ចាបិ អាបាថគតត្តា អារម្មណំ សម្បត្តន្តិ ទុត្តំ, ចក្ខុយណ្ហលិជិចណ្ណោ បន ចក្ខុ អសម្បនេត្តា ក្ខុនេ ជិនេតាច បញ្ញាយតិ៑ សន្ថេបិ សេច សហិកំ អាកនេ្ឋម្យ, ក្ខុនេ ដ្ឋប្បនេត្តា ចិនេត ស្សេម្យម្យ, បនេយ្យនឈដ្ឋតាយ ច អាកត្ត្វា សោតំ ឈដ្ដេនេត្តា អស្សកជិសាយ តាយាតិ ត បញ្ញានេយម្យ៑ តស្មា អសម្បត្តកោចនាតេច តាតិ៑

អហិអាជិសយាតាតិ ចេតាតិ៑ យថា ហិ អហិ នាម ពាហិ សិត្តសម្មដ្ឋដ្ឋានេ នាភិរមតិ, សង្កានដ្ឋានតិណបណ្ណកហតចម្មិកាតិនេយច បន បចិសិត្វា តិបន្ត្តការេល អភិរមតិ, ឯកក្កតំ អាបជ្ជតិ, ឯចនេយច ចក្ខុបេតំ ចិសម្មន្ត្បាសយំ មដ្ឋេស្ស ស្សចណ្ណកិត្តិអាជិស្ស នាភិរមតិ, ឌ្ឍលោតេកាត្យម្បិ ត ឌ្ឍធតិ, ទ្ធបចិត្តបុប្ផលតាជិចិនេត្តស្សនេយច បន អភិរមតិ៑ តាជិសេស្ស ហិ ផានេតស្ស ចក្ខុម្បិ អម្បនោហានេត្ត ម្យុខម្បិ ចិចទិត្វា ឌ្ឍលោតេកាត្យកាយា ហោត្តិ៑

ស្សុមារោបិ ពាហិ តិក្ខនេត្តា កេហតញ្ញុំ ត បស្សតិ, អក្ខិតិ តិម្មិលេត្វាច ចទេតិ៑ យដា បន ឰាយសតាយត្តំ ដ្ឋកំ ឌ្ឍកាហិត្វា ពិលំ បចិសិត្វា តិបនេត្តា ហោតិ, តដា តស្ស ចិត្តំ ឯកក្កំ ហោតិ ស្សខំ ស្សបតិ, ឯចនេយច សោតំ តនេយ្យ ពិលន្ត្បាសយំ អាកាសសត្តិស្សិតំ កណ្ណច្ឆិទ្ទក្ខុបកេនេយច អត្ត្បាសយំ កនោតិ៑ កណ្ណច្ឆិទ្ទាកាសោនេយច តស្ស សទ្ទសចនេ បច្ចនេយា ហោតិ៑ អជជិការសោបិ ចដ្ដេតិនេយច៑ អន្តោនេលហស្មិំពិញ្ញាសន្ត្បានេយ កទិយានេត ត លេលាធូចតំ កិត្តិត្វា សន្ទេ ពាហិ តិក្ខយតិ, ក្ខនចាតបាតិតច្ឆិនេទ្ទហិ បន តិក្ខមិត្វា ឆាត្យបនេយ្យានេយច ឈដ្ដេនេត្តា កត្វា សោតបសាទំ ឈដ្ដេតិ៑ អថ តស្មិំ កាលេ ‘អស្សនោ នាម សទ្ទាយតី’តិ លេលាបិដ្ឋេ តិសិន្នា ជានន្តិ៑

ឯចំ សន្តេ សម្បត្តកោចនោ ហោតិ៑ ‘កិំ បនេតំ សម្បត្តកោចនេ’ន្តិ? ‘អាម, សម្បត្តកោចនេ’៑ ‘យជិ ឯចំ, ក្ខុនេ នេភិអាជិស្ស ចន្ទយានេតស្ស ក្ខុនេ សន្ទោតិ ជានតំ ត ភចេយ្យា’តិ? ‘នោ ត ភចតិ៑ សោតបសាទស្មិំពិញ្ញាឈដ្ដិតេ ក្ខុនេ សន្ទោ អាសន្នេ សន្ទោ, បនតីរេ ឌ្ឍទិយតីនេតិ តថា តថា ជានតាការោ ហោតិ៑ ឆម្មតា ឯសា’តិ៑ ‘កិំ ឯតាយ ឆម្មតាយ? យតោ យតោ លិទ្ទំ តតោ តតោ សចតំ ហោតិ, ចន្ទិមស្មិំយាជីតំ ចស្សតំ ចិយាតិ អសម្បត្តកោចនេយេចតំ’៑

បក្ខិបិ ទ្ទក្ខេ ចា ភុមិយំ ចា ត ទមតិ៑ យដា បន ឯកំ ចា ដេឌ្ឌ ចា លេឌ្ឌុបាតោតិ អតិក្កម្ម អជជិការំ បក្ខនេត្តា ហោតិ, តដា ឯកក្កចិត្តតំ អាបជ្ជតិ, ឯចនេយច ឃានម្បិ អាកាសន្ត្បាសយំ ចាត្យបតិស្សយកន្ធកោចនេ៑ តថា ហិ កានេចា តចទុដ្ឋេ ឆេនេច ភុមិយំ ឈាយិត្វា ឈាយិត្វា

អាកាសាភិមុខា ហុត្វា វាតំ អាកឌ្ឍន្តិ។ អង្គុលីហិ គន្ធបិណ្ឌំ គហេត្វាបិ ច ឧបសិង្ឃនកាលេ វាតំ អនាកឌ្ឍន្តោ នេវ តស្ស គន្ធំ ជានាតិ។

កុក្កុរោបិ ពហិ វិចរន្តោ ខេមដ្ឋានំ ន បស្សតិ លេឌ្ឌុបហារាទីហិ ឧបទ្ទុតោ ហោតិ។ អន្តោគាមំ បវិសិត្វា ឧទ្ធនដ្ឋានេ ឆារិកំ ព្យូហិត្វា និបន្នស្ស បន ផាសុកំ ហោតិ, ឯវមេវ ជិវ្ហាបិ គាមជ្ឈាសយា អាបោសន្និស្សិតរសារម្មណា។ តថា ហិ តិយាមរត្តិំ សមណធម្មំ កត្វាបិ បាតោវ បត្តចីវរមាទាយ គាមោ បវិសិតព្វោ ហោតិ។ សុក្ខខាទនីយស្ស ច ន សក្កា ខេឡេន អតេមិតស្ស រសំ ជានិតុំ។

សិង្គាលោបិ ពហិ ចរន្តោ រតិំ ន វិន្ទតិ, អាមកសុសានេ មនុស្សមំសំ ខាទិត្វា និបន្នស្សេវ បនស្ស ផាសុកំ ហោតិ, ឯវមេវ កាយោបិ ឧបាទិណ្ណកជ្ឈាសយោ បថវីនិស្សិតផោដ្ឋព្វារម្មណោ។ តថា ហិ អញ្ញំ ឧបាទិណ្ណកំ អលភមានា សត្តា អត្តនោ ហត្ថតលេ សីសំ កត្វា និបជ្ជន្តិ។ អជ្ឈត្តិកពាហិរា ចស្ស បថវី អារម្មណគ្គហណេ បច្ចយោ ហោតិ។ សុសន្ថតស្សាបិ ហិ សយនស្ស, ហេដ្ឋា ឋបិតានម្បិ វា ផលកំ, ន សក្កា អតិសីទន្តេន វា អតិបីឡេន្តេន វា ថទ្ធប្បការោ ជានិតុន្តិ។ អជ្ឈត្តិកពាហិរាបថវី ឯតស្ស កាយបសាទស្ស ផោដ្ឋព្វជាននេ បច្ចយោ ហោតិ។ ឯវំ លក្ខណាទិវវត្ថានតោ បនេតេសំ អសម្ភិន្នតា វេទិតព្វា។ អញ្ញោ ឯវ ហិ ចក្ខុបសាទស្ស លក្ខណរសបច្ចុបដ្ឋានបទដ្ឋានគោចរជ្ឈាសយនិស្សយា អញ្ញោ សោតបសាទាទីនន្តិ អសម្ភិន្នានេវ ចក្ខាយតនាទីនីតិ។

អបិច ឯតំ អសម្ភិន្នតាយ អយំ ឧបមាបិ វេទិតព្វា – យថា ហិ បញ្ចវណ្ណានំ ធជានំ ឧស្សាបិតានំ កិញ្ចាបិ ឆាយា ឯកាពទ្ធា វិយ ហោតិ, តស្ស តស្ស បន អញ្ញមញ្ញំ អសម្ភិន្នាវ, យថា ច បញ្ចវណ្ណេន កប្បាសេន វដ្ដិំ កត្វា ទីបេ ជាលិតេ កិញ្ចាបិ ជាលា ឯកាពទ្ធា វិយ ហោតិ, តស្ស តស្ស បន អំសុតោ បាដិយេក្កា បាដិយេក្កា ជាលា អសម្ភិន្នា ឯវ, ឯវមេវ កិញ្ចាបិ ឥមានិ បញ្ចាយតនានិ ឯកស្មិំ អត្តភាវេ សមោសដានិ អញ្ញមញ្ញំ បន អសម្ភិន្នានេវ។ ន កេវលញ្ច ឥមានេវ បញ្ច, សេសរូបានិបិ អសម្ភិន្នានេវ។ ឥមស្មិំ ហិ សរីរេ ហេដ្ឋិមកាយោ មជ្ឈិមកាយោ ឧបរិមកាយោតិ តយោ កោដ្ឋាសា។ តត្ថ នាភិតោ បដ្ឋាយ ហេដ្ឋា ហេដ្ឋិមកាយោ នាម។ តស្មិំ កាយទសកំ, ភាវទសកំ, អាហារសមុដ្ឋានានិ អដ្ឋ, ឧតុសមុដ្ឋានានិ អដ្ឋ, ចិត្តសមុដ្ឋានានិ អដ្ឋាតិ ចតុចត្តាលីស រូបានិ។ នាភិតោ ឧទ្ធំ យាវ គលវាដកា មជ្ឈិមកាយោ នាម។ តត្ថ ច កាយទសកំ, ភាវទសកំ, វត្ថុទសកំ, អាហារសមុដ្ឋានាទីនិ តីណិ អដ្ឋកានីតិ ចតុបញ្ញាស រូបានិ។ គលវាដកតោ ឧទ្ធំ ឧបរិមកាយោ នាម។ តត្ថ ចក្ខុទសកំ, សោតទសកំ, ឃានទសកំ, ជិវ្ហាទសកំ, កាយទសកំ, ភាវទសកំ, អាហារសមុដ្ឋានាទីនិ តីណិ អដ្ឋកានីតិ ចតុរាសីតិ រូបានិ។

តត្ថ ចក្ខុបសាទស្ស បច្ចយានិ ចត្តារិ មហាភូតានិ, វណ្ណោ គន្ធោ រសោ ឱជា, ជីវិតិន្ទ្រិយំ ចក្ខុបសាទោតិ ឥទំ ឯកតោ អវិនិព្ភុត្តានំ ទសន្នំ និប្ផន្នរូបានំ វសេន ចក្ខុទសកំ នាម។ ឥមិនា នយេន សេសានិបិ វេទិតព្វានិ។ តេសុ ហេដ្ឋិមកាយេ រូបំ មជ្ឈិមកាយឧបរិមកាយរូបេហិ សទ្ធិំ អសម្ភិន្នំ។ សេសកាយទ្វយេបិ រូបំ ឥតរេហិ សទ្ធិំ អសម្ភិន្នមេវ។ យថា ហិ សាយន្ហសមយេ បព្ពតច្ឆាយា ច រុក្ខច្ឆាយា ច កិញ្ចាបិ ឯកាពទ្ធា វិយ ហោន្តិ អញ្ញមញ្ញំ បន អសម្ភិន្នាវ, ឯវំ ឥមេសុបិ កាយេសុ ចតុចត្តាលីស ចតុបញ្ញាស ចតុរាសីតិ រូបានិ ច កិញ្ចាបិ ឯកាពទ្ធានិ វិយ ហោន្តិ, អញ្ញមញ្ញំ បន អសម្ភិន្នានេវាតិ។

៦១៦។ រូបាយតននិទ្ទេសេ វណ្ណោវ វណ្ណនិភា; និភាតីតិ វា និភា។ ចក្ខុវិញ្ញាណស្ស បាកដា ហោតីតិ អត្ថោ។ វណ្ណោវ និភា វណ្ណនិភា។ សទ្ធិំ និទស្សនេន សនិទស្សនំ, ចក្ខុវិញ្ញាណេន បស្សិតព្ពន្តិ អត្ថោ។ សទ្ធិំ បដិឃេន សប្បដិឃំ, បដិឃដ្ដននិឃំសជនកន្តិ អត្ថោ។ នីលាទីសុ ឧមាបុប្ផសមានំ នីលំ, កណិការបុប្ផសមានំ បីតកំ, ពន្ធុជីវកបុប្ផសមានំ លោហិតកំ, ឱសធិតារកសមានំ ឱទាតំ។ ឈាមង្គារសមានំ កាឡកំ, មន្ទរត្តំ សិន្ទុវារករវីរមកុឡសមានំ មញ្ជិដ្ឋកំ។ “ហរិត្តចហេមវណ្ណកាមំសុមុខបក្ខិមា”តិ (ជា។ ១។១៥។១២១) ឯត្ថ បន កិញ្ចាបិ ‘ហរី’តិ សុវណ្ណំ វុត្តំ, បរតោ បនស្ស ជាតរូបគ្គហណេន គហិតត្តា ឥធ សាមំ ហរិ នាម។ ឥមានិ សត្ត វត្ថុំ អនាមសិត្វា សភាវេនេវ ទស្សិតានិ។

ហរិវណ្ណន្តិ ហរិតសទ្ទលវណ្ណំ។ អម្ពង្កុរវណ្ណន្តិ អម្ពង្កុរេន សមានវណ្ណំ។ ឥមានិ ទ្វេ វត្ថុំ អាមសិត្វា ទស្សិតានិ។ ទីឃាទីនិ ទ្វាទស វោហារតោ ទស្សិតានិ។ សោ ច នេសំ វោហារោ ឧបនិធាយសិទ្ធោ ចេវ សន្និវេសសិទ្ធោ ច។ ទីឃាទីនិ ហិ អញ្ញមញ្ញំ ឧបនិធាយសិទ្ធានិ, វដ្ដាទីនិ សន្និវេសវិសេសេន។ តត្ថ រស្សំ ឧបនិធាយ តតោ ឧច្ចតរំ ទីឃំ, តំ ឧបនិធាយ តតោ នីចតរំ រស្សំ។ ថូលំ ឧបនិធាយ តតោ ខុទ្ទកតរំ អណុំ, តំ ឧបនិធាយ តតោ មហន្តតរំ ថូលំ។ ចក្កសណ្ឋានំ វដ្ដំ, កុក្កុដណ្ឌសណ្ឋានំ បរិមណ្ឌលំ។ ចតូហិ អំសេហិ យុត្តំ ចតុរំសំ។ ឆឡំសាទីសុបិ ឯសេវ នយោ។ និន្នន្តិ ឱនតំ, ថលន្តិ ឧន្នតំ។

តត្ថ យស្មា ទីឃាទីនិ ផុសិត្វា សក្កា ជានិតុំ, នីលាទីនិ បនេវ ន សក្កា, តស្មា ន និប្បរិយាយេន ទីឃំ រូបាយតនំ; តថា រស្សាទីនិ។ តំ តំ និស្សាយ បន តថា តថា ឋិតំ ទីឃំ រស្សន្តិ តេន តេន វោហារេន រូបាយតនមេវេត្ថ ភាសិតន្តិ វេទិតព្ពំ។ ឆាយា អាតបោតិ ឥទំ អញ្ញមញ្ញបរិច្ឆិន្នំ; តថា អាលោកោ អន្ធការោ ច។ អព្ភា មហិកាតិអាទីនិ វត្ថូនិ វត្ថុនាវ ទស្សិតានិ។ តត្ថ ‘អព្ភា’តិ វលាហកោ។ ‘មហិកា’តិ ហិមំ។ ឯតេហិ ចតូហិ អព្ភាទីនំ វណ្ណា ទស្សិតា។ ចន្ទមណ្ឌលស្ស វណ្ណនិភាតិអាទីហិ តេសំ តេសំ បភាវណ្ណា ទស្សិតា។

តត្ថ ចន្ទមណ្ឌលាទីនំ វត្ថុំ ឯវំ វិសេសោ វេទិតព្ពោ – មណិមយំ រជតបដិច្ឆន្នំ ឯកូនបញ្ញាសយោជនាយាមវិត្ថារំ ចន្ទស្ស ទេវបុត្តស្ស វិមានំ ចន្ទមណ្ឌលំ នាម។ សោវណ្ណមយំ ផលិកបដិច្ឆន្នំ សមបណ្ណាសយោជនាយាមវិត្ថារំ សូរិយស្ស ទេវបុត្តស្ស វិមានំ សូរិយមណ្ឌលំ នាម។ សត្តរតនមយានិ សត្តដ្ឋទសទ្វាទសយោជនាយាមវិត្ថារានិ តេសំ តេសំ ទេវបុត្តានំ វិមានានិ តារករូបានិ នាម។

តត្ថ ហេដ្ឋា ចន្ទោ, សូរិយោ ឧបរិ, ឧភិន្នមន្តរំ យោជនំ ហោតិ។ ចន្ទស្ស ហេដ្ឋិមន្តតោ សូរិយស្ស ឧបរិមន្តោ យោជនសតំ ហោតិ។ ទ្វីសុ បស្សេសុ នក្ខត្តតារកា គច្ឆន្តិ។ ឯតេសុ បន តីសុ ចន្ទោ ទន្ធគមនោ, សូរិយោ សីឃគមនោ, នក្ខត្តតារកា សព្ពសីឃគមនា។ កាលេន ចន្ទិមសូរិយានំ បុរតោ ហោន្តិ កាលេន បច្ឆា។

អាទាសមណ្ឌលន្តិ កំសមយំ។ មណីតិ ឋបេត្វា វេឡុរិយំ សេសោ ជោតិរសាទិអនេកប្បភេទោ។ សង្ខោតិ សាមុទ្ទិកោ; មុត្តា សាមុទ្ទិកាបិ, សេសាបិ។ វេឡុរិយោតិ វេឡុវណ្ណមណិ។ ជាតរូបំ វុច្ចតិ សត្ថុវណ្ណោ។ សត្ថា ហិ សុវណ្ណវណ្ណោ, សុវណ្ណម្បិ សត្ថុវណ្ណំ។ រជតំ វុច្ចតិ កហាបណោ – លោហមាសកោ ទារុមាសកោ ជតុមាសកោ, យេ ‘វោហារំ គច្ឆន្តី’តិ (បារា។ ៥៨៤) វុត្តំ តំ សព្ពម្បិ ឥធ គហិតំ។

ឃំ ចា បតន្តាយ្យឹតិ ឰយិតា បិញ្ញឰអាកាតំ ឩរបត្វា រសរំ តទ្ថិកបិរលិតិកកល្លិកចល្លាឌិរកដំ ទ្វបំ កហិតំ៑ តឌញ្ញាសន្តុំ រឃចាបតរកាស្វ បចិដ្ឋុំ៑

៙ចរយតំ គឺលិឌិតា រករគត កិត្ដូយ្យិ ទ្វបំ សន្តុំ លក្ខណាឌិហិ អកិត្ដូរយច៑ សន្តារញ្ញាតំ ចក្ខុបដិហតគលក្ខណំ ទ្វបំ, ចក្ខុចិន្តាណាយ្យ ចិសឃកាចររំ, តរឃ្យច រកាចរបទ្ធុបដ្ឋាតំ, ចត្យហាក្វតបឌដ្ឋាតំ៑ ឃថា រចតំ តថា សន្តាគិបិ ឬបិគាទ្វបិតិ៑ ឃត្តុ បត ចិរសរសា អត្តិ តត្តុ ចក្ខុាយ៑ រសរសរយត្តុ ចក្ខុាឃតគតិដ្ឋុរស ទ្ទុត្តករឃរគច រចឌិតន្តុំ៑ រកាចលញ្ញាតត្តុ ចក្ខុបុត្តាក្តុរយា គិដ្ឋុរសា ឰឆ ទ្វបបុត្តាក្តុរយា៑ តត្តុ 'ចក្ខុ របត'ន្តិអាឌិគិ ទ្វដ្ឋុស គាយាគិ, ឰឆ 'ទ្វបំរបត'ន្តិអាឌិគិ តឹលិ៑ រសរំ តាឌិសរយច៑ ឃថា ហិ ចត្យហិ ចត្យហិ គរឃហិ បដិយល្ហុត្វា ចក្ខុ ចចត្តារបតុំ រតាវស ចាទា ទ្វុត្តា, ឰឆាបិ រត តរឆច ទ្វុត្តាតិ៑

៙១០៑ សដ្ឋុាឃតគតិដ្ឋុរស រកទិសរដ្ឋាតិ យហារកឹបហដរកឹតំ សរដ្ឋា៑ យុឌិក្កុសន្លបណចសដ្ឋាបិ យុឌិក្កាឌិបច្ឆុយា សដ្ឋា៑ កឹតសន្លារតា សរដ្ឋា កឹតសរដ្ឋា៑ ទ្វុត្តាចរសសាគំ ចិណាឌិគំ តត្តិពន្ធាគំ សរដ្ឋា ចាឌិតសរដ្ឋា៑ សម្ពុសរដ្ឋាតិ កំសតាលកដ្ឋុតាលសរដ្ឋា៑ បិលិហិសរដ្ឋាតិ បិលិហិប្យហារសរដ្ឋា៑ សត្វាគំ គិរល្ហ្យសសរដ្ឋាតិ ពត្យគំ សត្តិបតិតាគំ អបន្តាឃយាគបឌញ្ញាគគិរល្ហ្យសសរដ្ឋា៑ ឆាត្យគំ សត្តិឈាតសរដ្ឋាតិ ទ្វក្ខុាគំ អន្តាយន្តាគិឃំសគឈល្ហិការរកាដគាឌិសរដ្ឋា៑ ចាតស្យ ចាឃរតា សរដ្ឋា ចាតសរដ្ឋា៑ ឬគកស្យ សគ្គយាគស្យ ចា បដិហតស្យ ចា សរដ្ឋា ឬគកសរដ្ឋា៑ យត្យប្បាគំ សល្លាបិឌិសរដ្ឋា យត្យស្សសរដ្ឋា៑ តំ ឩរបត្វា រសរសា សន្តាបិ អយត្យស្សសរដ្ឋា៑ ឰយិតា បឌដ្ឋុរឃត សន្តាបិ សរដ្ឋា បទិឃាឌិរដ្ឋា៑ ៙ចំ សរត្តុបិ ចំសចាលតបិរលិតិកចាលតាឌឹស្វ បចរត្វា បិញ្ញឰឃំ អគាកតសរដ្ឋា រឃចាបតកដ្ឋាគំ បចិដ្ឋាតិ រចឌិតរន្តា៑

៙ចយឃំ រកឹសដ្ឋាឌិតា រកររគត គិរដ្ឋុាបិ សរដ្ឋា លក្ខណាឌិហិ អកិរដ្ឋុារឃច៑ សន្តាបិ រហស រសាតបដិហតគលក្ខរណា សរដ្ឋា រសាតចិន្តាណាយ្យ ចិសឃកាចររសា, តរឃ្យច រកាចរបទ្ធុបដ្ឋារគា៑ រសរំ ចក្ខុាឃតគតិដ្ឋុរស ទ្វុត្តករឃរគច រចឌិតន្តុំ៑ ឰឆាបិ ហិ ចត្យហិ ចត្យហិ គរឃហិ បដិយល្ហិតា រតាវស ចាទា ទ្វុត្តា៑ រតរំ អរត្វា សក្កា ទ្វុត្តករឃរគច ឌាគិតុត្តិ គ ចិត្វាទិរតា៑

៙១១៑ កន្ធាឃតគតិដ្ឋុរស ម្យុលករន្ធាតិ ឃំ កិន្ធិ ម្យុលំ បដិច្ច គិន្តារត្វា កន្ធា៑ សារកន្ធាឌិស្វបិ ៙រសច គរឃា៑ អសិន្ធុទ្វសិន្ធាគំ ឆាកាឌិគំ កន្ធា អាយកករន្ធា៑ យន្ធសកលិកាបុតិយំសរំកិលិដ្ឋុសបុំអាឌិគំ កន្ធា ចិស្សករន្ធា៑ ស្វករន្ធាតិ ឰដ្ឋុករន្ធា៑ ទ្វក្កុករន្ធាតិ អគិដ្ឋុករន្ធា៑ ឰយិតា បឌដ្ឋុរឃត សន្តាបិ កន្ធា បទិឃាឌិរដ្ឋា៑ ៙ចំ សរត្តុបិ កល្លកកន្ធបិរលិតិកកន្ធាឌរឃា បិញ្ញឰឃំ អគាកតា សន្តាបិ កន្ធា រឃចាបតកដ្ឋាគំ បចិដ្ឋាតិ រចឌិតន្តា៑

៙ចយឃំ ម្យុលកន្ធាឌិតា រកររគត គិរដ្ឋុាបិ កន្ធា លក្ខណាឌិហិ អកិរដ្ឋុារឃច៑ សន្តាបិ រហស ឈាគបដិហតគលក្ខរណា កន្ធា, ឈាគចិន្តាណាយ្យ ចិសឃកាចររសា, តរឃ្យច រកាចរបទ្ធុបដ្ឋារគា៑ រសរំ ចក្ខុាឃតគតិដ្ឋុរស ទ្វុត្តករឃរគច រចឌិតន្តុំ៑ ឰឆាបិ ហិ

តទេច ខ្ចិបញ្ញាសកឃបដិឃល្លិតា ទោទស ចារា ទុត្តា៑ ទេ អត្តទោ បាកដិទេឃច៑

៤៧ប៑ ទសាឃតតតិទ្ធេស ឃុលទទោសតិ ឃំកិក្ខិ ឃុល៑ បដិក្ខ តិក្ខតូទទោសា៑ លក្ខទសាឌីឃុបិ ខុទេសច តទោយា៑ អប្ពិលត្តិ តក្កប្ពិលិដិ៑ យទុទត្តិ ខុកត្តទោតា ទោកាសបរិអាដិ៑ យទុ បត កសាចឃុត្តំ ឌិទតិក្លិត្តំ កសាចំ ទោហតិ៑ ចាលិតំ លាទិឃុត្តំ ឌិទតិក្លិត្តំ លាទិឃំ ទោហតិ៑ សប្បិ បត ឌិទតិក្លិត្តំ ចល្លាកទ្ធេ ឌហត្តឃុបិ ទសំ ត ឌហតីតិ តទេច ខុកត្តឃទុទំ៑ តិត្តកត្តិ តិឃ្ពបល្លាដិ៑ កទុកត្តិ បិក្កិទេចទយទិចាដិ៑ ទេលិលិកត្តិ សាឃុក្ខិកទេលិលាដិ៑ លាទិកត្តិ ចាតិក្កិលាកញ្ញទ្រាទាដិ៑ លប្ពិលត្តិ ឆាឌទាឃលកកបិដ្ឋសាលចាដិ៑ កសាចត្តិ ហទិតកាដិ៑ ក្តទេយ សទេត្តបិ ទសា ចត្តុចទេសត ទុត្តា៑ តំតំចត្តុទោតា បទេតត្ត ទទេសាច អប្ពិលិឌីហិ តាទេយហិ ទុទេត្តាតិ ទេចឌិតទេត្តា៑ សាក្ខុតិ ក្តដ្ឋទទោសា, អសាក្ខុតិ អតិដ្ឋទទោសា៑ ក្តឃិតា បឆទ្ធខេឃត សទេត្តបិ ទសា បទិឃាដិទេត្តា៑ ខុចំ សទេត្តបិ ទេលទ្ធុទសកិត្តិទសបិទេលិតិកទសាឆទោយា បិញ្ញក្តឃំ អតាកតា សទេត្តបិ ទសា ទេឃចាបតកដ្ឋាតំ បចិដ្ឋាតិ ទេចឌិតទេត្តា៑

ខុចទេឃំ ឃុលទសាឌិតាទេកឌេត កិទេត្តាបិ ទសា លក្ខលាឌីហិ អកិទេត្តាទេឃច៑ សទេត្តាបិ ទោហស ឌិច្ចាបដិហតតលក្ខណោ ទសា, ឌិច្ចាចិញ្ញាលាឃ្ស ចិសឃកាចទទោសា, តទេសួច កោចទបត្តុបដ្ឋានោតា៑ ទេសសំ ចក្ខាឃតតតិទ្ធេស ទុត្តតទេឃតេច ទេចឌិតត្ថា៑ ក្តឌាបិ ហិ តទេច ខ្ចិបញ្ញាសកឃបដិឃល្លិតា ទោទស ចារា ទុត្តា៑

៤៧៧៑ ក្តត្តិទ្រ្ទិឃតិទ្ធេស ឃត្តិ កទលាចចតំ៑ ទេឃត កាទទោលត ក្តត្តិឃា ក្តត្តិលិក្ខាឌីតិ ទោហត្តិតិ អឃទេឃត្ត អទេត្តា៑ តត្ត 'លិង្គ'ត្តិ សណ្ឋាតំ៑ ក្តត្តិឃា ហិ ហត្តបាឌកីចាក្ខទាឌីតំ សណ្ឋាតំ ត បុទិសស្ស ចិឃ ទោហតិ៑ ក្តត្តីតញ្ញាតទហដ្ឋិយកាទោយា ចិសទោ ទោហតិ, ក្ខបទិយកាទោយា អចិសទោ៑ ហត្តបាឌា លុឌ្ឋកា, ឃុរំ លុឌ្ឋកំ៑ តិឃិត្តត្តិ សញ្ញាតតំ៑ ក្តត្តីតញ្ញាក្ខទឃំសំ អចិសឌំ ទោហតិ, ឃុរំ តិឃុឃ្យឌាទ្ធិកំ៑ កោលទាត្តចត្តក្កហលឃុបិ ត បុទិសាតំ ចិឃ ទោហតិ៑ កុត្តត្តិ កិទិឃា៑ ក្តត្តិទោឃា ហិ ឌហទកាទេល សុប្បកឃុសលទេកហិ កីឡុអត្តិ, ឌិត្តឌឹតលិកាឃ កីឡុអត្តិ, ឃត្តិកចាទេកត សុត្តកំ តាឃ កត្តត្តិ៑ អាកប្បោតិ កឃតាដិអាកាទោទោ៑ ក្តត្តិទោឃា ហិ កច្ឆឃាតា អចិសឌា កច្ឆត្តិ, តិដ្ឋឃាតា តិបជ្ជឃាតា តិសីឌយាតា លាឌយាតា ក្សញ្ញឃាតា អចិសឌា ក្សញ្ញត្តិ៑ បុទិសឃុបិ ហិ អចិសឌំ ឌិស្វា ឃាតុកាទោយា ចិឃ កច្ឆតិ តិដ្ឋតិ តិបជ្ជតិ តិសីឌតិ លាឌតិ ក្សញ្ញតីតិ ចឌត្តិ៑

ក្តត្តត្តំ ក្តត្តិកាទោចាតិ ក្ខកឃឃុបិ ខុកត្តំ; ក្តត្តិសកាទោចាតិ អទេត្តា៑ អឃំ កឃុទោខា បដិសត្តិសឃុដ្ឋិទោតា៑ ក្តត្តិលិក្ខាឌីតិ បត ក្តត្តិទ្រ្ទិឃំ បដិក្ខ បចទេត្ត សឃុដ្ឋិតាតំ៑ ឃថា ហិ តីទេឌ សតិ, តីឌំ បដិក្ខ, តីឌបក្ខឃា ទុទេក្ខា ចឌ្ឍិត្វា សាលាចិឌបសឃុទេត្តា ហុត្វា អាកាសំ ឃុទេត្វា តិដ្ឋតិ, ខុចទេឃច ក្តត្តិកាចសខ្ខាទេត ក្តត្តិទ្រ្ទិទេឃ សតិ ក្តត្តិលិក្ខាឌីតិ ទោហត្តិ៑ តីឌំ ចិឃ ហិ ក្តត្តិទ្រ្ទិឃំ, តីឌំ បដិក្ខ ចឌ្ឍិត្វា អាកាសំ ឃុទេត្វា ឌិតទុទេក្ខា ចិឃ ក្តត្តិទ្រ្ទិឃំ បដិក្ខ ក្តត្តិលិក្ខាឌីតិ បចទេត្ត សឃុដ្ឋហត្តិ៑ តត្ត ក្តត្តិទ្រ្ទិឃំ ត ចក្ខុចិទេញ្ញាឃ្យំ, ឃតោចិទេញ្ញាឃ្យទេឃច៑ ក្តត្តិលិក្ខាឌីតិ ចក្ខុចិទេញ្ញាឃ្យាតិបិ ឃតោចិទេញ្ញាឃ្យាតិបិ៑

ក្តឌំ តំ ទុបំ ក្តត្តិទ្រ្ទិឃត្តិ ក្តឌំ តំ ទុបំ, ឃថា ចក្ខុទ្រ្ទិឃាឌីតិ បុទិសស្សាបិ ទោហត្តិ, ត ខុចំ; តិឃទេតា បត ក្តត្តិឃា ខុច ក្តទ្រ្ទិឃំ 'ក្តត្តិទ្រ្ទិឃំ'៑

໔໙໙. ປຸຣິສິນ຺ທ຺ຣິເຍປິ ເອເສວ ນໂຍ. ປຸຣິສລິງ຺ຄາທີນິ ປນ ອິຕ຺ຖິລິງ຺ຄາທີນໍ ປຏິປກ຺ຂໂຕ ເວທິຕພ຺ພານິ. ປຸຣິສສ຺ສ ຫິ ຫຕ຺ຖປາທຄີວາອຸຣາທີນໍ ສຓ຺ຐານໍ ນ ອິຕ຺ຖິຍາ ວິຍ ໂຫຕິ. ປຸຣິສານຍ຺ຫິ ອຸປຣິມກາໂຍ ວິສໂທ ໂຫຕິ ເຫຏ຺ຐິມກາໂຍ ອວິສໂທ, ຫຕ຺ຖປາທາ ມຫນ຺ຕາ, ມຸຂໍ ມຫນ຺ຕໍ, ອຸຣມໍສໍ ວິສທໍ, ມສ຺ສຸທາຐິກາ ອຸປ຺ປຊ຺ຊນ຺ຕິ. ເກສພນ຺ຘວຕ຺ຖຄ຺ຄຫຓໍ ນ ອິຕ຺ຖີນໍ ວິຍ ໂຫຕິ. ທຫຣກາເລ ຣຖນງ຺ຄລາທີຫິ ກີຬນ຺ຕິ, ວາລິກປາລິໍ ກຕ຺ວາ ວາປິໍ ນາມ ຂຓນ຺ຕິ, ຄມນາທີນິ ວິສທານິ ໂຫນ຺ຕິ. ອິຕ຺ຖິໂຍປິ ຄມນາທີນິ ວິສທານິ ກຸຣຸມານໍ ທິສ຺ວາ 'ປຸຣິໂສ ວິຍ ຄຈ຺ຉຕີ'ຕິອາທີນິ ວທນ຺ຕິ. ເສສໍ ອິຕ຺ຖິນ຺ທ຺ຣິເຍ ວຸຕ຺ຕນເຍເນວ.

ຕຕ຺ຖ ອິຕ຺ຖິພາວລກ຺ຂຓໍ ອິຕ຺ຖິນ຺ທ຺ຣິຍໍ, ອິຕ຺ຖີຕິ ປກາສນຣສໍ, ອິຕ຺ຖິລິງ຺ຄນິມິຕ຺ຕກຸຕ຺ຕາກປ຺ປານໍ ກາຣຓພາວປຈ຺ຈຸປຏ຺ຐານໍ. ປຸຣິສພາວລກ຺ຂຓໍ ປຸຣິສິນ຺ທ຺ຣິຍໍ, ປຸຣິໂສຕິ ປກາສນຣສໍ, ປຸຣິສລິງ຺ຄນິມິຕ຺ຕກຸຕ຺ຕາກປ຺ປານໍ ກາຣຓພາວປຈ຺ຈຸປຏ຺ຐານໍ. ອຸພຍມ຺ເປຕໍ ປຐມກປ຺ປິການໍ ປວຕ຺ເຕ ສມຸຏ຺ຐາຕິ. ອປຣກາເລ ປຏິສນ຺ຘິຍໍ. ປຏິສນ຺ຘິສມຸຏ຺ຐິຕມ຺ປິ ປວຕ຺ເຕ ຈລຕິ ປຣິວຕ຺ຕຕິ.

ຍຖາຫ –

“ເຕນ ໂຂ ປນ ສມເຍນ ອຍ຺ຍຕຣສ຺ສ ພິກ຺ຂຸໂນ ອິຕ຺ຖິລິງ຺ຄໍ ປາຕຸພ຺ພູຕໍ ໂຫຕິ. ເຕນ ໂຂ ປນ ສມເຍນ ອຍ຺ຍຕຣິສ຺ສາ ພິກ຺ຂຸນິຍາ ປຸຣິສລິງ຺ຄໍ ປາຕຸພ຺ພູຕໍ ໂຫຕີ”ຕິ (ປາຣາ. ໖໙).

ອິເມສຸ ປນ ທ຺ວີສຸ ປຸຣິສລິງ຺ຄໍ ອຸຕ຺ຕມໍ, ອິຕ຺ຖິລິງ຺ຄໍ ຫີນໍ. ຕສ຺ມາ ປຸຣິສລິງ຺ຄໍ ພລວອກຸສເລນ ອນ຺ຕຣທາຍຕິ, ອິຕ຺ຖິລິງ຺ຄໍ ທຸພ຺ພລກຸສເລນ ປຕິຏ຺ຐາຕິ. ອິຕ຺ຖິລິງ຺ຄໍ ປນ ອນ຺ຕຣທາຍນ຺ຕໍ ທຸພ຺ພລອກຸສເລນ ອນ຺ຕຣທາຍຕິ, ປຸຣິສລິງ຺ຄໍ ພລວກຸສເລນ ປຕິຏ຺ຐາຕິ. ເອວໍ ອຸພຍມ຺ປິ ອກຸສເລນ ອນ຺ຕຣທາຍຕິ, ກຸສເລນ ປຕິຏ຺ຐາຕີຕິ ເວທິຕພ຺ພໍ.

ອຸພໂຕພ຺ຍຍ຺ຊນກສ຺ສ ປນ ກິໍ ເອກໍ ອິນ຺ທ຺ຣິຍໍ ອຸທາຫຸ ເທ຺ວຕິ? ເອກໍ. ຕຍ຺ຈ ໂຂ ອິຕ຺ຖຸພໂຕພ຺ຍຍ຺ຊນກສ຺ສ ອິຕ຺ຖິນ຺ທ຺ຣິຍໍ, ປຸຣິສຸພໂຕພ຺ຍຍ຺ຊນກສ຺ສ ປຸຣິສິນ຺ທ຺ຣິຍໍ. 'ເອວໍ ສນ຺ເຕ ທຸຕິຍພ຺ຍຍ຺ຊນກສ຺ສ ອພາໂວ ອາປຊ຺ຊຕິ. ອິນ຺ທ຺ຣິຍຍ຺ຫິ ພ຺ຍຍ຺ຊນກາຣຓໍ ວຸຕ຺ຕໍ. ຕຍ຺ຈສ຺ສ ນຕ຺ຖີ'ຕິ? 'ນ ຕສ຺ສ ອິນ຺ທ຺ຣິຍໍ ພ຺ຍຍ຺ຊນກາຣຓໍ'. 'ກສ຺ມາ'? 'ສທາ ອພາວໂຕ. ອິຕ຺ຖຸພໂຕພ຺ຍຍ຺ຊນກສ຺ສ ຫິ ຍທາ ອິຕ຺ຖິຍາ ຣາຄຈິຕ຺ຕໍ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ, ຕທາ ປຸຣິສພ຺ຍຍ຺ຊນໍ ປາກຏໍ ໂຫຕິ, ອິຕ຺ຖິພ຺ຍຍ຺ຊນໍ ປຏິຈ຺ຉນ຺ນໍ ຄຸຬ຺ຫໍ ໂຫຕິ. ຕຖາ ອິຕຣສ຺ສ ອິຕຣໍ.

ຍທິ ຈ ເຕນ ອິນ຺ທ຺ຣິຍໍ ທຸຕິຍພ຺ຍຍ຺ຊນກາຣຓໍ ຠເວຍ຺ຍ, ສທາປິ ພ຺ຍຍ຺ຊນທ຺ວຍໍ ທິຏ຺ເຐຍ຺ຍ. ນ ປນ ທິຏ຺ຐຕິ. ຕສ຺ມາ ເວທິຕພ຺ພເມຕໍ ນ ຕສ຺ສ ຕໍ ພ຺ຍຍ຺ຊນກາຣຓໍ. ກມ຺ມສຫາຍໍ ປນ ຣາຄຈິຕ຺ຕເມເວຕ຺ຖ ກາຣຓໍ. ຍສ຺ມາ ຈສ຺ສ ເອກເມວ ອິນ຺ທ຺ຣິຍໍ ໂຫຕິ, ຕສ຺ມາ ອິຕ຺ຖຸພໂຕພ຺ຍຍ຺ຊນໂກ ສຍມ຺ປິ ຄພ຺ພໍ ຄຓ຺ຫາຕິ, ປຣມ຺ປິ ຄຓ຺ຫາເປຕິ. ປຸຣິສຸພໂຕພ຺ຍຍ຺ຊນໂກ ປຣໍ ຄພ຺ພໍ ຄຓ຺ຫາເປຕິ, ສຍໍ ປນ ນ ຄຓ຺ຫາຕີຕິ.

៩១៣៖ ឌិចិកិច្ឆាយតិទ្ទេសេ យំ ចត្តព្វំ តំ ហេដ្ឋា អនុបឌិចិកិច្ឆាយេ ចុត្តមេច៖ គោចលញ្ញាតត្វ យោ ពេសំ អនុបឹតំ ឆខ្យាតត្តិ ចុត្តំ, ព្ពាឆ នុបឌិចិកិច្ឆាយត្តា យោ ពេសំ នុបឹតំ ឆខ្យាតត្តិ អយមេច ចិសេសោ៖ លក្ខណាឌីតិ បតយ្ស ឲុចំ ខេចឌិតព្ពានិ – សហឌាពនុបិតុបិលតលក្ខណំ ឌិចិកិច្ឆាយំ, ពេសំ បចត្តតនសំ, ពេសំ មេច ធបតបច្ចុបដ្ឋានំ, យាបឃិតព្ពាកុពបឆដ្ឋានត្តិ៖

៩១៤៖ កាយចិញ្ញាត្តិតិទ្ទេសេ កាយចិញ្ញាត្តីតិ ឲត្វ ពាច ការេយត អត្តតោ ការំ ចិញ្ញារេបត្តាតំ តិនដ្ឋាគេហិបិ បុរិសាតំ, បុរិសេហិ ចា តិនដ្ឋាតាតយ្យិ កាយកហណាតុសារេន កហិតាយ ឲតាយ ការេចា ចិញ្ញាយតីតិ ‘ចិញ្ញាត្តិ’៖ សយំ កាយកហណាតុសារេន ចិញ្ញាយតីតិបិ ‘ចិញ្ញាត្តិ’៖ “ការេយត សំចរេរា សាឆុ”តិអាឌីសុ (ឆ៖ ប៖ ១៩១) អាកេតា ទោបតសន្លារេតា ការេយាច ចិញ្ញាត្តិ ‘កាយចិញ្ញាត្តិ’៖ កាយចិប្ផត្តនេត អឆិប្បាយចិញ្ញាបតទេហតុត្តា, សយញ្ច ពឆា ចិញ្ញោយ្យត្តា ការេយត ចិញ្ញាត្តីតិបិ ‘កាយចិញ្ញាត្តិ’៖

កុសលចិត្តស្ស ចាតិអាឌីសុ អដ្ឋហិ កាយាចចរេហិ អភិញ្ញាចិត្តេន ចាតិ តចហិ កុសលចិត្តេហិ កុសលចិត្តស្ស ចា, ទ្វាឆសហិបិ អកុសលចិត្តេហិ អកុសលចិត្តស្ស ចា, អដ្ឋហិ យហាកិរិយេហិ ទ្វីហិ អហេតុកកិរិយេហិ អភិញ្ញាប្បត្តេន ឲពោត នុបិចចរកិរិយេតាតិ ឲកាឆសហិ កិរិយចិត្តេហិ អព្យាកតចិត្តស្ស ចា៖ ព្ពេតា អញ្ញានិ ហិ ចិត្តានិ ចិញ្ញាត្តិំ ត ជតេត្តិ៖ សេក្ខាសេក្ខបុទុជ្ជតានំ បត ឲត្តពោហេច ចិត្តេហិ ចិញ្ញាត្តិ ហោតីតិ ឲពេសំ កុសលាឌីតំ ចសេត តីហិ បឆេហិ ‘ហេតុតោ’ ឆស្សិតា៖

ព្ពឆាតិ ឞហិ បឆេហិ ‘ឋលតោ’ ឆស្សេតុំ អភិក្កមត្តស្ស ចាតិអាឌិ ចុត្តំ៖ អភិក្កមាឆយោ ហិ ចិញ្ញាត្តិចសេត បចត្តត្តា ចិញ្ញាត្តិឋលំ តាម៖ ពត្វ ‘អភិក្កមត្តស្សា’តិ បុរតោ កាយំ អភិហរត្តស្ស៖ បដិក្កមត្តស្សាតិ បច្ឆតោ បច្ចាហរត្តស្ស៖ អាលោកេត្តស្សាតិ ឧជុកំ បេក្ខត្តស្ស៖ ចិលោកេត្តស្សាតិ ព្ពតោ ចិតោ ច បេក្ខត្តស្ស៖ សមិញ្ជេត្តស្សាតិ សត្ថយោ សង្កោចេត្តស្ស៖ បសារេត្តស្សាតិ សត្ថយោ បឌិបណាមេត្តស្ស៖

ព្ពឆាតិ ឞហិ បឆេហិ ‘សភាចតោ’ ឆស្សេតុំ កាយស្ស ឌម្ភតាតិ អាឌិ ចុត្តំ៖ ពត្វ ‘កាយស្សា’តិ សរីរស្ស៖ កាយំ ឌម្ភេត្វា ឌឌ្ឍ កេរោតីតិ ឌម្ភតា៖ ពមេច ឧបសគ្គេន ចឌ្ឍេត្វា សន្ធម្ភតាតិ អាហ៖ ខលចតរា ចា ឌម្ភតា ‘សន្ធម្ភតា’៖ សន្ធម្ភិតត្តត្តិ សន្ធម្ភិតការេចា៖ ចិញ្ញាបតចសេត ចិញ្ញាត្តិ៖ ចិញ្ញាបតាតិ ចិញ្ញាបតាការោ៖ ចិញ្ញាបិតការេចា ចិញ្ញាបិតត្តំ៖ សេសមេត្វ យំ ចត្តព្វំ តំ ហេដ្ឋា ទ្វារកថាយំ ចុត្តមេច៖ ពឆា ចចីចិញ្ញាត្តិយំ៖

៩១៥៖ ចចីចិញ្ញាត្តីតិបឆស្ស បត តិទ្ទេសបឆាតញ្ច អត្ថោ ពត្វ ត ចុត្តោ, សោ ឲចំ ខេចឌិតព្ពោ – ចាចាយ អត្តតោ ការំ ចិញ្ញារេបត្តាតំ តិនដ្ឋាគេហិបិ បុរិសាតំ, បុរិសេហិ ចា តិនដ្ឋាតាតយ្យិ , ចចីកហណាតុសារេន កហិតាយ ឲតាយ ការេចា ចិញ្ញាយតីតិ ចិញ្ញាត្តិ៖ សយញ្ច ចចីកហណាតុសារេន ចិញ្ញាយតីតិបិ ចិញ្ញាត្តិ៖ “សាឆុ ចាចាយ សំចរេរា”តិអាឌីសុ (ឆ៖ ប៖ ១៩១) អាកតា ទោបតសន្លាតា ចចី ឲច ចិញ្ញាត្តិ ‘ចចីចិញ្ញាត្តិ’៖ ចចីឃោសេត អឆិប្បាយចិញ្ញាបតទេហតុត្តា សយញ្ច ពឆាចិញ្ញោយ្យត្តា ចាចាយ ចិញ្ញាត្តីតិបិ ‘ចចីចិញ្ញាត្តិ’៖ ចាចា កិរាតិអាឌីសុ ចុច្ចតីតិ ‘ចាចា’៖ កិរិយតីតិ ‘កិរា’៖ ព្យប្បថោតិ ចាក្យភេឆោ៖ ចាក្យញ្ច តំ បថោ ច អត្ថំ ញាតុកាមាតំ ញាណបតុកាមាតញ្ចាតិបិ ‘ព្យប្បថោ’៖ ឧឌីរិយតីតិ ឧឌីរណំ៖ ឃុស្សតីតិ ឃោសោ៖ ករិយតីតិ កម្មំ៖ ឃោសោច កម្មំ ឃោសកម្មំ៖

តាតប្យាការេទហិ កេតា ឈោនេសាតិ អត្ថោ៓ ចនិយា ទេកេកា ចតិទេកេកា៓ ទេសា បត ‘ត កេណ្ហា, បទេកេកតា ចាចា ឲចា’តិ ពោរបតត្វំ ចាចា ចតិទេកេកាតិ ចុត្តំ៓ ព្ថេយហិ សទេព្ទហិបិ បទេកហិ ‘សង្កចាចាច’ កស្សិតា៓ ព្ថកាតិ តាឃ ចាចាឃ សត្តិ ទេឃាទេខត្វា ទេហដ្ឋា ចុត្តត្វាតំ ចិន្ដ្ដាតិ្តអាឌីតំ បកាតំ ចទេសត តឹហាការេទហិ សកាចទេតា តំ កទេស្សតុំ ឃា តាឃ ចាចាឃ ចិន្ដ្ដាតិ្តីតិអាឌី ចុត្តំ៓ តំ ទេហដ្ឋា ចុត្តតឃត្វា ក្តុត្វាតតុ្តទេយច៓

ព្ថកាតិ ចិន្ដ្ដាតិ្តសយដ្ឋាបកចិទេត្តស្ស អសទេខ្យាហត្វំ ក្ចត្តិស លត្ថិស ឲក្កុតចិសតិ ទេសាឡអស បន្តិយាតីតិ ព្ថដំ បកិណ្ណកំ ទេចនិតព្វំ – ក្ចត្តិស ចិត្តាតិ ហិ ទ្វុបំ សយដ្ឋាទេបត្តិ, ព្ថទិឃាបឆយ្បិ ក្តុបត្វុក្កត្តិ, ក្ចចិឆយ្បិ ចិន្ដ្ដាតិ្ត ដទេតត្តិ៓ លត្ថិសតិ ចិន្ដ្ដាតិ្តទេយច ត ដទេតត្តិ, ព្ថតទេក្ចយំ កទេនាត្តិ៓ ឲក្កុតចិសតិ ទ្វុបទេយច សយដ្ឋាទេបត្តិ, ព្ថតទេក្ចយំ ត កទេនាត្តិ៓ ទេសាឡអស ព្ថទេយស្ស តឹស្ស ឲកយ្បិ ត កទេនាត្តិ៓

តត្ថ ក្ចត្តិសាតិ ទេហដ្ឋា ចុត្តាទេតច កាយាចចរទេតា អដ្ឋ កុសលិតិ, ក្វាទេស អកុសលិតិ, កិរិឃទេតា ទេស ចិត្តាតិ, ទេសក្ខបុចុដ្ឋតាតំ អកិន្ដ្ដាចិត្តំ, តឹណាសចាតំ អកិន្ដ្ដាចិត្តត្តិ៓ លត្ថិសាតិ ទ្វុបិចចរទេតា បញ្ចា កុសលិតិ, បញ្ចា កិរិឃាតិ, អទ្វុបិចចរទេតា ចត្តារិ កុសលិតិ, ចត្តារិ កិរិឃាតិ, ចត្តារិ យក្កចិត្តាតិ, ចត្តារិ ឋលចិត្តាតីតិ៓ ឲក្កុតចិសតីតិ កាយាចចរកុសលចិបាកទេតា ឲកាទេស, អកុសលចិបាកទេតា ទេក្ច, កិរិឃទេតា កិរិឃយទេតាធាតុ, ទ្វុបិចចរទេតា បញ្ចា ចិបាកចិត្តាតីតិ៓ ទេសាឡអសាតិ ទេក្ច បញ្ចាចិន្ដ្ដាណាតិ, សព្ទសត្តាតំ បដិសន្ធិចិត្តំ, តឹណាសចាតំ ចុតិចិត្តំ, អទ្វុទេប ចត្តារិ ចិបាកចិត្តាតីតិ៓ ព្ថយាតិ ទេសាឡអស ទ្វុបិទិឃាបឆចិន្ដ្ដាតិ្តីស្ស ឲកយ្បិ ត កទេនាត្តិ៓ អន្ដ្ដាតិបិ ពាហុតិ អទ្វុទេប ក្តុប្យត្តាតិ អទេតាកាសកាតត្វា ទ្វុបំ ត សយដ្ឋាទេបត្តិ៓ ត តាទេតច, កាឃចតីចិន្ដ្ដាតិ្តទេឃាបិ៓

៩៦លិ៓ អាកាសឆាតុតិទេន្ទេស ត កស្សតិ, ត តិកស្សតិ, កសិតុំ ចា លិន្ទិតុំ ចា កិន្ទិតុំ ចា ត សក្កាតិ អាកាទេសា៓ អាកាទេសាច អាកាសកតំ, ទេឈឡអកតាឌី ចិឃ៓ អាកាទេសាតិ ចា កតត្តិ ‘អាកាសកតំ’៓ ត ហព្ទាតីតិ អឈំ, អឈដ្ឋតីឃត្តិ អទេត្ថា៓ អឈទេយច អឈកតំ៓ លិទ្ទទេដ្ឋត ចិចទេរា៓ ចិចទេរាច ចិចរកតំ៓ អសយុដ្ឋំ ចត្វាហិ យហាក្ខុតេហីតិ ឲទេតហិ អសយុដ្ឋំ តិដ្ឋដិកាសំច កឆិតំ៓ លក្ខណាឌីទេតា បត ទ្វុបបរិទេច្ឆទលក្ខណា អាកាសឆាតុ, ទ្វុបបរិឃត្តប្យកាសតរសា, ទ្វុបយរិឃាកបច្ចុបដ្ឋាតា អសយុដ្ឋកាចលិទ្ទចិចរកាចបច្ចុបដ្ឋាតា ចា, បរិច្ឆិត្តទ្វុបបកដ្ឋាតា, ឃាឃ បរិច្ឆិទេត្តស្ស ទ្វុទេបស្ស ‘ព្ថកយិទេតា ក្តុដ្ឋ អទេធា តិរិឃ’ត្តិ ច ទេហាតិ៓

៩៦បំ៓ ព្ថទេតា បទេទ ទ្វុបស្សលហុតាឌីតំ តិទ្ទេសា ចិត្តស្សលហុតាឌីស្ស ចុត្តតទេឃទេតច ទេចនិតព្វា៓ លក្ខណាឌីទេតា បទេតត្ថ អកត្តតាលក្ខណា ទ្វុបស្ស លហុតា, ទ្វុបិតំ កទុកាចចិទេតាកតរសា, លហុបរិចត្តិតាបច្ចុបដ្ឋាតា, លហុទ្វុបបកដ្ឋាតា៓ អឆទ្ធតាលក្ខណា ទ្វុបស្ស យុទុតា, ទ្វុបិតំ ឆទ្ធកាចចិទេតាកតរសា, សព្ទកិរិឃាស្ស អចិទេរាឌិតាបច្ចុបដ្ឋាតា, យុទុទ្វុបបកដ្ឋាតា៓ សរីរកិរិឃាតុក្កុលកយ្ឌ្ឍាកាចលក្ខណា ទ្វុបស្ស កយ្ឌ្ឍាតា, អកយ្ឌ្ឍាតាចិទេតាកតរសា, អទុព្ទលកាចបច្ចុបដ្ឋាតា, កយ្ឌ្ឍាទ្វុបបកដ្ឋាតា៓

ឲតា បត តិទេស្សា ត អញ្ញាយញ្ញា ចិជហត្តិ៓ ឲចំ សទេត្តបិ ទេឃា អទេរាកិទេតា ចិឃ ទ្វុបិតំ លហុការេចា, អកត្តតាលហុបរិចត្តិប្យការេរា, ទ្វុបកត្តត្តការធាតុទេក្ខាកបដិបក្ខបច្ចឃសយដ្ឋាទេតា, ទេសា ទ្វុបចិការេរា ‘ទ្វុបស្សលហុតា’៓ ទេឃា ស្សុបរិយទ្ទិតចយុទេស្សច ទ្វុបិតំ យុទុការេចា

ᩈᨻ᩠ᨻᨠᩥᩁᩥᨿᩣᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩈᩩ ᩈᩁᩈᩅᨲ᩠ᨲᨶᨠᩣᩁᩮᩣ ᩅᩈᩅᨲ᩠ᨲᨶᨠᩣᩅᨿᩅᨸ᩠ᨸᨠᩣᩁᩮᩣ ᩁᩪᨸᨳᨴ᩠ᨵᨲ᩠ᨲᨠᩁᨵᩣᨲᩩᨠ᩠ᨡᩮᩣᨽᨸᨭᩥᨸᨠ᩠ᨡᨸᨧ᩠ᨧᨿᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮᩣ , ᩈᩮᩣ ᩁᩪᨸᩅᩥᨠᩣᩁᩮᩣ ‘ᩁᩪᨸᩔ ᨾᩩᨴᩩᨲᩣ’᪨ ᨿᩮᩣ ᨸᨶ ᩈᩩᨵᨶ᩠ᨲᩈᩩᩅᨱ᩠ᨱᩔᩮᩅ ᩁᩪᨸᩣᨶᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᨬ᩠ᨬᩣᨠᩣᩁᩮᩣ ᩈᩁᩦᩁᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨶᩩᨠᩪᩃᨠᨾ᩠ᨾᨸ᩠ᨸᨠᩣᩁᩮᩣ ᩈᩁᩦᩁᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨶᩴ ᩋᨶᨶᩩᨠᩪᩃᨠᩁᨵᩣᨲᩩᨠ᩠ᨡᩮᩣᨽᨸᨭᩥᨸᨠ᩠ᨡᨸᨧ᩠ᨧᨿᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮᩣ, ᩈᩮᩣ ᩁᩪᨸᩅᩥᨠᩣᩁᩮᩣ ‘ᩁᩪᨸᩔ ᨠᨾ᩠ᨾᨬ᩠ᨬᨲᩣ’ᨲᩥ᪨ ᩑᩅᨾᩮᨲᩣᩈᩴ ᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨

ᩑᨲᩣ ᨸᨶ ᨲᩥᩔᩮᩣᨸᩥ ᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᩣᨲᩩᩴ ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣᨲᩥ, ᩋᩣᩉᩣᩁᩣᨴᨿᩮᩣᩅ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᨳᩣ ᩉᩥ ᨿᩮᩣᨣᩥᨶᩮᩣ ‘ᩋᨩ᩠ᨩ ᩋᨾ᩠ᩉᩮᩉᩥ ᨽᩮᩣᨩᨶᩈᨸ᩠ᨸᩣᨿᩴ ᩃᨴ᩠ᨵᩴ, ᨠᩣᨿᩮᩣ ᨶᩮᩣ ᩃᩉᩩ ᨾᩩᨴᩩ ᨠᨾ᩠ᨾᨬ᩠ᨬᩮᩣ’ᨲᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ‘ᩋᨩ᩠ᨩ ᩏᨲᩩᩈᨸ᩠ᨸᩣᨿᩴ ᩃᨴ᩠ᨵᩴ, ᩋᨩ᩠ᨩ ᩋᨾ᩠ᩉᩣᨠᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩑᨠᨣ᩠ᨣᩴ, ᨠᩣᨿᩮᩣ ᨶᩮᩣ ᩃᩉᩩ ᨾᩩᨴᩩ ᨠᨾ᩠ᨾᨬ᩠ᨬᩮᩣ’ᨲᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ᪨

᪑᪓᪘᪨ ᩏᨸᨧᨿᩈᨶ᩠ᨲᨲᩥᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩈᩩ ᩋᩣᨿᨲᨶᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨯ᩠ᨰᩮᨠᩣᨴᩈᨶ᩠ᨶᩴ ᩁᩪᨸᩣᨿᨲᨶᩣᨶᩴ᪨ ᩋᩣᨧᨿᩮᩣᨲᩥ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᩁᩪᨸᩔ ᩏᨸᨧᨿᩮᩣᨲᩥ ᨿᩮᩣ ᩋᩣᨿᨲᨶᩣᨶᩴ ᩋᩣᨧᨿᩮᩣ ᨸᩩᨶᨸ᩠ᨸᩩᨶᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᨾᩣᨶᩣᨶᩴ, ᩈᩮᩣ ᨧ ᩁᩪᨸᩔ ᩏᨸᨧᨿᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᩉᩮᩣᨲᩥ; ᩅᨯ᩠ᨰᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨿᩮᩣ ᩁᩪᨸᩔ ᩏᨸᨧᨿᩮᩣ ᩈᩣ ᩁᩪᨸᩔ ᩈᨶ᩠ᨲᨲᩦᨲᩥ ᨿᩣ ᩑᩅᩴ ᩏᨸᨧᩥᨲᩣᨶᩴ ᩁᩪᨸᩣᨶᩴ ᩅᨯ᩠ᨰᩥ, ᨲᨲᩮᩣ ᩏᨲ᩠ᨲᩁᩥᨲᩁᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨠᩣᩃᩮ ᩈᩣ ᩁᩪᨸᩔ ᩈᨶ᩠ᨲᨲᩥ ᨶᩣᨾ ᩉᩮᩣᨲᩥ; ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨶᨴᩦᨲᩦᩁᩮ ᨡᨲᨠᩪᨸᩈ᩠ᨾᩥᨬ᩠ᩉᩥ ᩏᨴᨠᩩᨣ᩠ᨣᨾᨶᨠᩣᩃᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᩋᩣᨧᨿᩮᩣ, ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥ; ᨸᩁᩥᨸᩩᨱ᩠ᨱᨠᩣᩃᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᩏᨸᨧᨿᩮᩣ, ᩅᨯ᩠ᨰᩥ; ᩋᨩ᩠ᨫᩮᩣᨲ᩠ᨳᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨣᨾᨶᨠᩣᩃᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᩈᨶ᩠ᨲᨲᩥ, ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨

ᩑᩅᩴ ᨠᩥᩴ ᨠᨳᩥᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ? ᩋᩣᨿᨲᨶᩮᨶ ᩉᩥ ᩋᩣᨧᨿᩮᩣ ᨠᨳᩥᨲᩮᩣ, ᩋᩣᨧᨿᩮᨶ ᩋᩣᨿᨲᨶᩴ ᨠᨳᩥᨲᩴ᪨ ᩋᩣᨧᨿᩮᩣᩅ ᨠᨳᩥᨲᩮᩣ ᩋᩣᨿᨲᨶᨾᩮᩅ ᨠᨳᩥᨲᩴ᪨ ᩑᩅᨾ᩠ᨸᩥ ᨠᩥᩴ ᨠᨳᩥᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ? ᨧᨲᩩᩈᨶ᩠ᨲᨲᩥᩁᩪᨸᩣᨶᩴ ᩋᩣᨧᨿᩮᩣ ᩏᨸᨧᨿᩮᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥ ᩅᨯ᩠ᨰᩥ ᨠᨳᩥᨲᩣ᪨ ᩋᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ ᩉᩥ ᩏᨽᨿᨾ᩠ᨸᩮᨲᩴ ᨩᩣᨲᩥᩁᩪᨸᩔᩮᩅ ᩋᨵᩥᩅᨧᨶᩴ᪨ ᩋᩣᨠᩣᩁᨶᩣᨶᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᨸᨶ ᩅᩮᨶᩮᨿ᩠ᨿᩅᩈᩮᨶ ᨧ ᩏᨸᨧᨿᩮᩣ ᩈᨶ᩠ᨲᨲᩦᨲᩥ ᩏᨴ᩠ᨴᩮᩈᨴᩮᩈᨶᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩋᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ ᨶᩣᨶᨲ᩠ᨲᩴ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ “ᨿᩮᩣ ᩋᩣᨿᨲᨶᩣᨶᩴ ᩋᩣᨧᨿᩮᩣ ᩈᩮᩣ ᩁᩪᨸᩔ ᩏᨸᨧᨿᩮᩣ, ᨿᩮᩣ ᩁᩪᨸᩔ ᩏᨸᨧᨿᩮᩣ ᩈᩣ ᩁᩪᨸᩔ ᩈᨶ᩠ᨲᨲᩦ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨

ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨧ ᩏᨽᨿᨾ᩠ᨸᩮᨲᩴ ᨩᩣᨲᩥᩁᩪᨸᩔᩮᩅ ᩋᨵᩥᩅᨧᨶᩴ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩋᩣᨧᨿᩃᨠ᩠ᨡᨱᩮᩣ ᩁᩪᨸᩔ ᩏᨸᨧᨿᩮᩣ, ᨸᩩᨻ᩠ᨻᨶ᩠ᨲᨲᩮᩣ ᩁᩪᨸᩣᨶᩴ ᩏᨾ᩠ᨾᩩᨩ᩠ᨩᩣᨸᨶᩁᩈᩮᩣ, ᨶᩥᨿ᩠ᨿᩣᨲᨶᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮᩣ ᨸᩁᩥᨸᩩᨱ᩠ᨱᨽᩣᩅᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮᩣ ᩅᩣ, ᩏᨸᨧᩥᨲᩁᩪᨸᨸᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮᩣ᪨ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣ ᩁᩪᨸᩔ ᩈᨶ᩠ᨲᨲᩥ, ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᨻᨶ᩠ᨵᨶᩁᩈᩣ, ᩋᨶᩩᨸᨧ᩠ᨨᩮᨴᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣ, ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᨻᨶ᩠ᨵᨠᩁᩪᨸᨸᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨

᪑᪓᪙᪨ ᨩᩁᨲᩣᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ ᨩᩦᩁᨱᨠᩅᩈᩮᨶ ᨩᩁᩣ; ᩋᨿᩴ ᩈᨽᩣᩅᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩣ ᪨ ᨩᩦᩁᨱᩣᨠᩣᩁᩮᩣ ᨩᩦᩁᨱᨲᩣ᪨ ᨡᨱ᩠ᨯᩥᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᨴᨿᩮᩣ ᨲᨿᩮᩣ ᨠᩣᩃᩣᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩮ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩣ᪨ ᨸᨧ᩠ᨨᩥᨾᩣ ᨴ᩠ᩅᩮ ᨸᨠᨲᩥᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩣ᪨ ᩋᨿᨬ᩠ᩉᩥ‘ᨩᩁᩣ’ᨲᩥ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᨸᨴᩮᨶ ᩈᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᨴᩦᨸᩥᨲᩣ; ᨲᩮᨶᩔᩣᨿᩴ ᩈᨽᩣᩅᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩣ᪨ ‘ᨩᩦᩁᨱᨲᩣ’ᨲᩥ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᩋᩣᨠᩣᩁᨲᩮᩣ; ᨲᩮᨶᩔᩣᨿᩴ ᩋᩣᨠᩣᩁᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩣ᪨ ‘ᨡᨱ᩠ᨯᩥᨧ᩠ᨧ’ᨶ᩠ᨲᩥ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᨠᩣᩃᩣᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩮ ᨴᨶ᩠ᨲᨶᨡᩣᨶᩴ ᨡᨱ᩠ᨯᩥᨲᨽᩣᩅᨠᩁᨱᨠᩥᨧ᩠ᨧᨲᩮᩣ᪨ ‘ᨸᩣᩃᩥᨧ᩠ᨧ’ᨶ᩠ᨲᩥ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᨠᩮᩈᩃᩮᩣᨾᩣᨶᩴ ᨸᩃᩥᨲᨽᩣᩅᨠᩁᨱᨠᩥᨧ᩠ᨧᨲᩮᩣ᪨ ‘ᩅᩃᩥᨲ᩠ᨲᨧᨲᩣ’ᨲᩥ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᨾᩴᩈᩴ ᨾᩥᩃᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨧᩮ ᩅᩃᩥᨽᩣᩅᨠᩁᨱᨠᩥᨧ᩠ᨧᨲᩮᩣ ᨴᩦᨸᩥᨲᩣ᪨ ᨲᩮᨶᩔᩣ ᩍᨾᩮ ‘ᨡᨱ᩠ᨯᩥᨧ᩠ᨧ’ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᨿᩮᩣ ᨲᨿᩮᩣ ᨠᩣᩃᩣᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩮ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩣ᪨ ᨲᩮᩉᩥ ᩍᨾᩮᩈᩴ ᩅᩥᨠᩣᩁᩣᨶᩴ ᨴᩔᨶᩅᩈᩮᨶ ᨸᩣᨠᨭᩦᨽᩪᨲᩣ ᨸᩣᨠᨭᨩᩁᩣ ᨴᩔᩥᨲᩣ᪨ ᨿᨳᩮᩅ ᩉᩥ ᩏᨴᨠᩔ ᩅᩣ ᩅᩣᨲᩔ ᩅᩣ ᩋᨣ᩠ᨣᩥᨶᩮᩣ ᩅᩣ ᨲᩥᨱᩁᩩᨠ᩠ᨡᩣᨴᩦᨶᩴ ᩈᩴᨽᨣ᩠ᨣᨸᩃᩥᨽᨣ᩠ᨣᨲᩣᨿ ᩅᩣ ᨫᩣᨾᨲᩣᨿ ᩅᩣ ᨣᨲᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᨸᩣᨠᨭᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨶ ᨧ ᩈᩮᩣ ᨣᨲᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᨲᩣᨶᩮᩅ ᩏᨴᨠᩣᨴᩦᨶᩥ, ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨩᩁᩣᨿ ᨴᨶ᩠ᨲᩣᨴᩦᩈᩩ ᨡᨱ᩠ᨯᩥᨧ᩠ᨧᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᨣᨲᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᨸᩣᨠᨭᩮᩣ, ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩴ ᩏᨾ᩠ᨾᩦᩃᩮᨲ᩠ᩅᩣᨸᩥ ᨣᨿ᩠ᩉᨲᩥ, ᨶ ᨧ

ᨡᨱ᩠ᨯᩥᨧ᩠ᨧᩣᨴᩦᩉᩮᩅ ᨩᩁᩣ᪨ ᨶ ᩉᩥ ᨩᩁᩣ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩅᩥᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨

ᩋᩣᨿᩩᨶᩮᩣ ᩈᩴᩉᩣᨶᩦ ᩍᨶ᩠ᨴ᩠ᩁᩥᨿᩣᨶᩴ ᨷᩁᩥᨷᩣᨠᩮᩣᨲᩥ ᩍᨾᩮᩉᩥ ᨷᨶ ᨷᨴᩮᩉᩥ ᨠᩣᩃᩣᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩮᨿᩮᩅ ᩋᨽᩥᨻ᩠ᨿᨲ᩠ᨲᩣᨿ ᩋᩣᨿᩩᨠ᩠ᨡᨿᨧᨠ᩠ᨡᩣᨴᩥᩍᨶ᩠ᨴ᩠ᩁᩥᨿᨷᩁᩥᨷᩣᨠᩈᨬ᩠ᨬᩥᨲᩣᨿ ᨷᨠᨲᩥᨿᩣ ᨴᩦᨷᩥᨲᩣ᪨ ᨲᩮᨶᩔᩥᨾᩮ ᨷᨧ᩠ᨨᩥᨾᩣ ᨴ᩠ᩅᩮ ᨷᨠᨲᩥᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨩᩁᩴ ᨷᨲ᩠ᨲᩔ ᩋᩣᨿᩩ ᩉᩣᨿᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨩᩁᩣ 'ᩋᩣᨿᩩᨶᩮᩣ ᩈᩴᩉᩣᨶᩦ'ᨲᩥ ᨹᩃᩪᨷᨧᩣᩁᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨧ ᨴᩉᩁᨠᩣᩃᩮ ᩈᩩᨷ᩠ᨷᩈᨶ᩠ᨶᩣᨶᩥ, ᩈᩩᨡᩩᨾᨾ᩠ᨷᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩅᩥᩈᨿᩴ ᩈᩩᨡᩮᨶᩮᩅ ᨣᨱ᩠ᩉᨶᩈᨾᨲ᩠ᨳᩣᨶᩥ ᨧᨠ᩠ᨡᩣᨴᩦᨶᩥ ᩍᨶ᩠ᨴ᩠ᩁᩥᨿᩣᨶᩥ ᨩᩁᩴ ᨷᨲ᩠ᨲᩔ ᨷᩁᩥᨷᨠ᩠ᨠᩣᨶᩥ ᩋᩣᩃᩩᩊᩥᨲᩣᨶᩥ ᩋᩅᩥᩈᨴᩣᨶᩥ, ᩒᩊᩣᩁᩥᨠᨾ᩠ᨷᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩅᩥᩈᨿᩴ ᨣᩉᩮᨲᩩᩴ ᩋᩈᨾᨲ᩠ᨳᩣᨶᩥ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ 'ᩍᨶ᩠ᨴ᩠ᩁᩥᨿᩣᨶᩴ ᨷᩁᩥᨷᩣᨠᩮᩣ'ᨲᩥᨷᩥ ᨹᩃᩪᨷᨧᩣᩁᩮᨶᩮᩅ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ᪨

ᩈᩣ ᨷᨶᩣᨿᩴ ᩑᩅᩴ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩣᨷᩥ ᨩᩁᩣ ᨷᩣᨠᨭᩣ ᨷᨭᩥᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨶᩣᨲᩥ ᨴᩩᩅᩥᨵᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨴᨶ᩠ᨲᩣᨴᩦᩈᩩ ᨡᨱ᩠ᨯᩣᨴᩥᨽᩣᩅᨴᩔᨶᨲᩮᩣ ᩁᩪᨷᨵᨾ᩠ᨾᩮᩈᩩ ᨩᩁᩣ ᨷᩣᨠᨭᨩᩁᩣ ᨶᩣᨾ᪨ ᩋᩁᩪᨷᨵᨾ᩠ᨾᩮᩈᩩ ᨷᨶ ᨩᩁᩣ ᨲᩣᨴᩥᩈᩔ ᩅᩥᨠᩣᩁᩔ ᩋᨴᩔᨶᨲᩮᩣ ᨷᨭᩥᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨶᨩᩁᩣ ᨶᩣᨾ᪨ ᨷᩩᨶ ᩋᩅᩦᨧᩥ ᩈᩅᩦᨧᩦᨲᩥ ᩑᩅᨾ᩠ᨷᩥ ᨴᩩᩅᩥᨵᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨾᨱᩥᨠᨶᨠᩁᨩᨲᨷᩅᩣᩊᨧᨶ᩠ᨴᩈᩪᩁᩥᨿᩣᨴᩦᨶᩴ ᩅᩥᨿ, ᨾᨶ᩠ᨴᨴᩈᨠᩣᨴᩦᩈᩩ ᨷᩣᨱᩦᨶᩴ ᩅᩥᨿ ᨧ, ᨷᩩᨷ᩠ᨹᨹᩃᨷᩃ᩠ᩃᩅᩣᨴᩦᩈᩩ ᨧ ᩋᨷᩣᨱᩦᨶᩴ ᩅᩥᨿ, ᩋᨶ᩠ᨲᩁᨶ᩠ᨲᩁᩣ ᩅᨱ᩠ᨱᩅᩥᩈᩮᩈᩣᨴᩦᨶᩴ ᨴᩩᩅᩥᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿᨲ᩠ᨲᩣ ᨩᩁᩣ ᩋᩅᩦᨧᩥᨩᩁᩣ ᨶᩣᨾ; ᨶᩥᩁᨶ᩠ᨲᩁᨩᩁᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨲᨲᩮᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩮᩈᩩ ᨷᨶ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᨶ᩠ᨲᩁᩣ ᩅᨱ᩠ᨱᩅᩥᩈᩮᩈᩣᨴᩦᨶᩴ ᩈᩩᩅᩥᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿᨲ᩠ᨲᩣ ᨩᩁᩣ ᩈᩅᩦᨧᩥᨩᩁᩣ ᨶᩣᨾᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨

ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣᨴᩥᨲᩮᩣᨷᩥ ᩁᩪᨷᨷᩁᩥᨷᩣᨠᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣ ᩁᩪᨷᩔ ᨩᩁᨲᩣ, ᩏᨷᨶᨿᨶᩁᩈᩣ, ᩈᨽᩣᩅᩣᨶᨷᨣᨾᩮᨷᩥ ᨶᩅᨽᩣᩅᩣᨷᨣᨾᨷᨧ᩠ᨧᩩᨷᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣ, ᩅᩦᩉᩥᨷᩩᩁᩣᨱᨽᩣᩅᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᨷᩁᩥᨷᨧ᩠ᨧᨾᩣᨶᩁᩪᨷᨷᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨

᪑᪓᪓᪨ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᨲᩣᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ ᨡᨿᨣᨾᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨡᨿᩮᩣ, ᩅᨿᨣᨾᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩅᨿᩮᩣ, ᨽᩥᨩ᩠ᨩᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨽᩮᨴᩮᩣ᪨ ᩋᨳ ᩅᩣ, ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᩴ ᨷᨲ᩠ᩅᩣ ᩁᩪᨷᩴ ᨡᩦᨿᨲᩥ, ᩅᩮᨲᩥ, ᨽᩥᨩ᩠ᨩᨲᩥ ᨧ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨡᩦᨿᨲᩥ ᩑᨲᩈ᩠ᨾᩥᨶ᩠ᨲᩥ 'ᨡᨿᩮᩣ', ᩅᩮᨲᩥ ᩑᨲᩈ᩠ᨾᩥᨶ᩠ᨲᩥ 'ᩅᨿᩮᩣ', ᨽᩥᨩ᩠ᨩᨲᩥ ᩑᨲᩈ᩠ᨾᩥᨶ᩠ᨲᩥ 'ᨽᩮᨴᩮᩣ'᪨ ᩏᨷᩈᨣ᩠ᨣᩅᩈᩮᨶ ᨷᨴᩴ ᩅᨯ᩠ᨰᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨽᩮᨴᩮᩣᩅ ᨷᩁᩥᨽᩮᨴᩮᩣ᪨ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨽᩣᩅᨭ᩠ᨮᩮᨶ, ᨶ ᨶᩥᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩴ᪨ ᨲᩔ ᨽᩣᩅᩮᩣ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᨲᩣ᪨ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᨵᩣᨿᨲᩦᨲᩥ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᨵᩣᨶᩴ᪨ ᨾᩁᨱᩴ ᨷᨲ᩠ᩅᩣ ᩁᩪᨷᩴ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᨵᩣᨿᨲᩥ, ᩋᨴᩔᨶᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ᪨ ᨶ ᨠᩮᩅᩃᨬ᩠ᨧ ᩁᩪᨷᨾᩮᩅ, ᩈᨻ᩠ᨻᩮᨷᩥ ᨷᨬ᩠ᨧᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩣ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨷᨬ᩠ᨧᨶ᩠ᨶᨾ᩠ᨷᩥ ᨡᨶ᩠ᨵᩣᨶᩴ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᨲᩣᨿ ᩍᨴᨾᩮᩅ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣᨴᩥᨲᩮᩣ ᨷᨶ ᨷᩁᩥᨽᩮᨴᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣ ᩁᩪᨷᩔ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᨲᩣ, ᩈᩴᩈᩦᨴᨶᩁᩈᩣ, ᨡᨿᩅᨿᨷᨧ᩠ᨧᩩᨷᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣ, ᨷᩁᩥᨽᩥᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩁᩪᨷᨷᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨

ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᨩᩣᨲᩥ ᨣᩉᩥᨲᩣ ᨩᩁᩣ ᨣᩉᩥᨲᩣ, ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨮᩣᨶᩮ ᨾᩁᨱᩴ ᨣᩉᩥᨲᩴ᪨ ᩍᨾᩮ ᨲᨿᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩍᨾᩮᩈᩴ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩏᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᩣᩈᩥᨠᨷᨧ᩠ᨧᩣᨾᩥᨲ᩠ᨲᩈᨴᩥᩈᩣ᪨ ᨿᨳᩣ ᩉᩥ ᨷᩩᩁᩥᩈᩔ ᨲᨿᩮᩣ ᨷᨧ᩠ᨧᩣᨾᩥᨲ᩠ᨲᩣ ᩒᨲᩣᩁᩴ ᨣᩅᩮᩈᨾᩣᨶᩣ ᩅᩥᨧᩁᩮᨿ᩠ᨿᩩᩴ᪨ ᨲᩮᩈᩩ ᩑᨠᩮᩣ ᩑᩅᩴ ᩅᨴᩮᨿ᩠ᨿ – 'ᩋᩉᩴ ᨶᩦᩉᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨭᩅᩥᨷᩅᩮᩈᨶᩴ ᨾᨿ᩠ᩉᩴᨽᩣᩁᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩩ'ᨲᩥ᪨ ᨴᩩᨲᩥᨿᩮᩣ 'ᩋᨭᩅᩥᨣᨲᨠᩣᩃᩮ ᨷᩮᩣᨳᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᨳᩅᩥᨿᩴ ᨷᩣᨲᨶᩴ ᨾᨿ᩠ᩉᩴᨽᩣᩁᩮᩣ'ᨲᩥ᪨ ᨲᨲᩥᨿᩮᩣ 'ᨷᨳᩅᩥᨣᨲᨠᩣᩃᨲᩮᩣ ᨷᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᩋᩈᩥᨶᩣ ᩈᩦᩈᨧ᩠ᨨᩮᨴᨶᩴ ᨾᨿ᩠ᩉᩴᨽᩣᩁᩮᩣ'ᨲᩥ᪨ ᩑᩅᨾ᩠ᨷᩥ ᩍᨾᩮ ᨩᩣᨲᩥ ᩋᩣᨴᨿᩮᩣ᪨ ᨶᩦᩉᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨭᩅᩥᨷᩅᩮᩈᨶᨷᨧ᩠ᨧᩣᨾᩥᨲ᩠ᨲᩈᨴᩥᩈᩣ ᩉᩮᨲ᩠ᨳ ᨩᩣᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨮᩣᨶᩮ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩣᨷᨶᨲᩮᩣ᪨ ᩋᨭᩅᩥᨣᨲᩴ ᨷᩮᩣᨳᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᨳᩅᩥᨿᩴ ᨷᩣᨲᨶᨷᨧ᩠ᨧᩣᨾᩥᨲ᩠ᨲᩈᨴᩥᩈᩣ ᨩᩁᩣ , ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩣᨶᩴ ᨴᩩᨻ᩠ᨻᩃᨷᩁᩣᨵᩦᨶᨾᨬ᩠ᨧᨷᩁᩣᨿᨱᨽᩣᩅᨠᩁᨱᨲᩮᩣ᪨

បឆចិកាតស្ស អសិតា ឃឹសេឆ្នកបច្ចាយិត្តសឌិសំ យេរណ៌, ឌេរាប្យត្តាត់ ពត្ថាត់ ឌឹចិតក្លយបិបគេតាតិ៍

៩៣៣៍ កពាឡីការាហារាទីសុ កពាឡំ ករីយតីតិ កពាឡីការោ៍ អាហរីយតីតិ អាហារោ៍ កពាឡំ កត្វា អជ្ឈោហរីយតីតិ អត្ថោ៍ រូបំ ចា អាហរតីតិបិ 'អាហារោ'៍ ឯចំ ចតុព្វិធេសុ តាយំ វណ្ណិត្វា បុន ចតុព្វិធេសុ សេចតំ បរេភេទោ ឥទេស្សតំ ឃ្ពេទតា កុម្មារេសាតិអាឌិ ទុត្តំ៍ ឃ្ពេទតាឌីតិ ហិ ឋាលិតបរិយត្តាតិ ក្វាគេស ព្ពឆាឌិបេព្យតស្ស អាហារស្ស ចត្ថុតិ៍ បិឡិព្ពយំ អតាកតាតិ ឃ្លវឋលិឌីតិ យេចាបតក់ បចិដ្ឋាតិ៍

ព្ពគាតិ តាតិ ឃ្លវឋលិឌីតិ កត្តព្ពេតា ឥទេស្សតំ ឃយិឲ្យយិឲ្យេតបេគេតិអាឌិយាហ៍ តត្ថ យុរេលត អសិតព្ពា ក្សឌ្ឍិតព្ពត្តិ យុលាសិយំ៍ ឥទេត្តហិ ចិលាឌិតព្ពត្តិ ឥត្តចិលាគត់៍ កេលត អជ្ឈោហរិតព្ពត្តិ កលជ្ឈោហរលឹយំ៍ ព្ពគាតិ តំ កិច្ចចេសុត ឥទេស្សតំ កុម្ពិចិត្តុក្កត្តិ អាហ៍ តឌិព្យ ឃ្លវឋលិឌិ ឃ្ពេតកុម្មារេសាឌិ ចា អជ្ឈោហង់ កុម្ពិ ចិត្តុក្កតិ៍ ព្ពគយស្ស កិច្ចំ៍ ឃាឃ ឃ្ពេឃាឃ សត្តា ឃារេបត្តិតិ ទេហដ្ឋា សព្ពបេគេហិ សចត្ថុកំ អាហារំ ឥទេស្សត្វា ព្ពគាតិ តិព្ពដ្ឋិតព្ពេឌេយេច ឥទេស្សតំ ព្ពគំ ទុត្តំ៍

កិ បេតត្ថ ចត្ថុស្ស កិច្ចំ? កិ ឃ្ពេឃាឃ? បរិស្សឃហរេណបិលតាតិ៍ ចត្ថុហិ បរិស្សយំ ហរតិ បិរេលតំ ត សេក្កោតិ, ឃ្ពេឌា បិរេលតិ បរិស្សយំ ហរិតុំ ត សេក្កោតិ៍ ទេ្វបិ ឯកេតា ហុត្វា បិរេលតុយិ សេក្កាត្តិ បរិស្សយយិ ហរិតុំ៍ កោ បេតេស បរិស្សយោ តាយ? កយ្ចឌេតេឌោ៍ អត្តោកុម្ពិឃព្យឃ្ពេតាឌិចត្ថុស្មិ អសតិ, កយ្ចឌេតេឌោ វណ្ណហិត្វា វគេរបេដល៌ កណ្ហាតិ, 'លោេតាយិឲ្យអាហារំ រេយ េទឆា'តិ ចគារេបតិ៍ ក្សត្តការេល វគេរបេដល៌ យុញ្ចិត្វា ចត្ថុ កណ្ហាតិ៍ អឆ សេត្តា ឯកេក្កា ទេហាតិ៍

ឃឆា ហិ លាឃារក្លេសា លាឃំ បចិដ្ឋំ កេហត្វា េឌចសព្ពលិកាឃ ពាត្ថិត្វា អត្តេតា កចេត េយាគេត្តា លាតការេល អាកត្តា ឃឹេស ឌំសតិ៍ េសា ឌដ្ឋត្តា ចិរេចតិ៍ តំ ចិរេចំ សុត្វា 'ក្សក្លប្យេត្តា ឯត្ថ អត្ថី'តិ តេតា តេតា យគុស្សា អាកច្ឆត្តិ៍ េសា អាកតាកេត កេហត្វា លាឌិត្វា កចេត េយាគតិ៍ ឯចំសម្បេឌមិគំ េចឌិតព្ពំ៍ លាឃារក្លេសា ចិឃ ហិ កយ្ចឌេតេឌោ, េឌចសព្ពលិកាឃ ពាត្ថិត្វា ឋបិតសេត្តា ចិឃ វគេរបេដល៌, បុន អាកតយគុស្សា ចិឃ ឃ្ពេតាឌិចត្ថុ, ឃ្ពេតទិត្វា ឃឹេស ឌំសតំ ចិឃ កយ្ចឌេតេឌស្ស ចត្ថុេតា យុត្តស្ស វគេរបេដលក្កហណំ, ឌដ្ឋស្ស ចិរេចតការេលា ចិឃ 'អាហារំ េទឆា'តិ ចចតការេលា, តាឃ សព្ពាឃ អាកតាកេត កេហត្វា លាឌិត្វា កចេត េយាគតការេលា ចិឃ កយ្ចឌេតេឌេត វគេរបេដល៌ យុញ្ចិត្វា ចត្ថុស្មិ កហិេត ឯកក្កុចិត្តតា៍

តត្ថ ឃ្ពេឡឹអាទិរេក ចត្ថុស្មិ ឃ្ពេឌា យត្ថា ទេហាតិ៍ សុលុេយ ពាលចតី៍ កុម្ភេសកកត្តាឌីតិ ហិ ក្សឌ្ឍិត្វា យុហុេត្តតេច លាេតា ទេហាតិ៍ សប្បិអាឌីតិ ចិចិត្វា ឌិតស្ស ឌិចសយិ កត្តុំ ត ទុច្ចតិ៍ ឯត្ថ ច វបិឌាឃុបិឌាឃ ឃ្ពេឡឹអាទិកសុលុយតា េចឌិតព្ពា៍ កុម្ពីលិតឌិព្យអាហារំ វបិឌាឃ េយារាត់ អាហារេរា សុលុេយា៍ កុម្ពីលិ កិរ បិសារេណ កិលត្តិ៍ េត ច េតសំ កុម្ពិប្យត្តា ចិលឹឃត្តិ៍ េយារា សប្បចិឌ្ឋិកាឌិបិរេណ លាគត្តិ៍ េយារាត់ បត អាហារំ វបិឌាឃ តរច្ឆាត់ អាហារេរា សុលុេយា៍ េត កិរ តិចស្សលឌ្ឋិតាតិ ចិសាណាតិ េឆច អដ្ឋីតិ ច លាគត្តិ៍ តាតិ ច េតសំ េពឡឹឯត េតយិតយត្តាេតច កត្តុម្ពលំ ចិឃ យុក្កាតិ ទេហាត្តិ៍ តរច្ឆាតយិ អាហារយុបិឌាឃ ហត្ថីតំ អាហារេរា សុលុេយា៍ េត ហិ តាតាក្សក្លសាលាគេឃា

ᨡᩣᨴᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩉᨲ᩠ᨳᩦᨶᩴ ᩋᩣᩉᩣᩁᨲᩮᩣ ᨣᩅᨿᨣᩮᩣᨠᨱ᩠ᨱᨾᩥᨣᩣᨴᩦᨶᩴ ᩋᩣᩉᩣᩁᩮᩣ ᩈᩩᨡᩩᨾᩮᩣ᪨ ᨲᩮ ᨠᩥᩁ ᨶᩥᩔᩣᩁᩣᨶᩥ ᨶᩣᨶᩣᩁᩩᨠ᩠ᨡᨸᨱ᩠ᨱᩣᨴᩦᨶᩥ ᨡᩣᨴᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᩮᩈᨾ᩠ᨸᩥ ᩋᩣᩉᩣᩁᨲᩮᩣ ᨣᩩᨶ᩠ᨶᩴ ᩋᩣᩉᩣᩁᩮᩣ ᩈᩩᨡᩩᨾᩮᩣ᪨ ᨲᩮ ᩋᩃ᩠ᩃᩈᩩᨠ᩠ᨡᨲᩥᨱᩣᨶᩥ ᨡᩣᨴᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᩮᩈᨾ᩠ᨸᩥ ᩋᩣᩉᩣᩁᨲᩮᩣ ᩈᩈᩣᨶᩴ ᩋᩣᩉᩣᩁᩮᩣ ᩈᩩᨡᩩᨾᩮᩣ᪨ ᩈᩈᩣᨶᩴ ᩋᩣᩉᩣᩁᨲᩮᩣ ᩈᨠᩩᨱᩣᨶᩴ ᩋᩣᩉᩣᩁᩮᩣ ᩈᩩᨡᩩᨾᩮᩣ᪨ ᩈᨠᩩᨱᩣᨶᩴ ᩋᩣᩉᩣᩁᨲᩮᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩅᩣᩈᩦᨶᩴ ᩋᩣᩉᩣᩁᩮᩣ ᩈᩩᨡᩩᨾᩮᩣ᪨ ᨸᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩅᩣᩈᩦᨶᩴ ᩋᩣᩉᩣᩁᨲᩮᩣ ᨣᩣᨾᨽᩮᩣᨩᨠᩣᨶᩴ ᩋᩣᩉᩣᩁᩮᩣ ᩈᩩᨡᩩᨾᩮᩣ᪨ ᨣᩣᨾᨽᩮᩣᨩᨠᩣᨶᩴ ᩋᩣᩉᩣᩁᨲᩮᩣ ᩁᩣᨩᩁᩣᨩᨾᩉᩣᨾᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩋᩣᩉᩣᩁᩮᩣ ᩈᩩᨡᩩᨾᩮᩣ᪨ ᨲᩮᩈᨾ᩠ᨸᩥ ᩋᩣᩉᩣᩁᨲᩮᩣ ᨧᨠ᩠ᨠᩅᨲ᩠ᨲᩥᨶᩮᩣ ᩋᩣᩉᩣᩁᩮᩣ ᩈᩩᨡᩩᨾᩮᩣ᪨ ᨧᨠ᩠ᨠᩅᨲ᩠ᨲᩥᨶᩮᩣ ᩋᩣᩉᩣᩁᨲᩮᩣ ᨽᩩᨾ᩠ᨾᨴᩮᩅᩣᨶᩴ ᩋᩣᩉᩣᩁᩮᩣ ᩈᩩᨡᩩᨾᩮᩣ᪨ ᨽᩩᨾ᩠ᨾᨴᩮᩅᩣᨶᩴ ᩋᩣᩉᩣᩁᨲᩮᩣ ᨧᩣᨲᩩᨾᩉᩣᩁᩣᨩᩥᨠᩣᨶᩴ ᩋᩣᩉᩣᩁᩮᩣ ᩈᩩᨡᩩᨾᩮᩣ᪨ ᩑᩅᩴ ᨿᩣᩅ ᨸᩁᨶᩥᨾ᩠ᨾᩥᨲᩅᩈᩅᨲ᩠ᨲᩦᨶᩴ ᩋᩣᩉᩣᩁᩮᩣ ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᩮᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᨲᩮᩈᩴ ᨸᨶᩣᩉᩣᩁᩮᩣ ᩈᩩᨡᩩᨾᩮᩣᨲ᩠ᩅᩮᩅ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩴ ᨸᨲ᩠ᨲᩮᩣ᪨

ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣᨴᩥᨲᩮᩣᨸᩥ ᩒᨩᩣᩃᨠ᩠ᨡᨱᩮᩣ ᨠᨻᩊᩦᨠᩣᩁᩮᩣ ᩋᩣᩉᩣᩁᩮᩣ, ᩁᩪᨸᩣᩉᩁᨱᩁᩈᩮᩣ, ᩏᨸᨲ᩠ᨳᨾ᩠ᨽᨶᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮᩣ, ᨠᨻᩊᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩣᩉᩁᩥᨲᨻ᩠ᨻᩅᨲ᩠ᨳᩩᨸᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨

᪑᪓᪑᪨ ᨶᩮᩣᩏᨸᩣᨴᩣᨲᩥᨸᨴᩮᩈᩩ ᨿᨳᩣ ᩏᨸᩣᨴᩣᩁᩪᨸᩴ ᩏᨸᩣᨴᩥᨿᨲᩮᩅ, ᨶ ᩋᨬ᩠ᨬᩴ ᩏᨸᩣᨴᩥᨿᨲᩥ, ᩑᩅᩴ ᩋᨿᩴ ᨶ ᩏᨸᩣᨴᩥᨿᨲᩮᩅᩣᨲᩥ ᨶᩮᩣᩏᨸᩣᨴᩣ᪨

᪑᪓᪒᪨ ᨹᩩᩈᩥᨲᨻ᩠ᨻᨶ᩠ᨲᩥ ᨹᩮᩣᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨹᩩᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨩᩣᨶᩥᨲᨻ᩠ᨻᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨹᩮᩣᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᨬ᩠ᨧ ᨲᩴ ᩋᩣᨿᨲᨶᨬ᩠ᨧᩣᨲᩥ ᨹᩮᩣᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩣᨿᨲᨶᩴ᪨ ᩋᩣᨸᩮᩣ ᨧ ᨲᩴ ᨶᩥᩔᨲ᩠ᨲᩈᩩᨬ᩠ᨬᨲᩈᨽᩣᩅᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨵᩣᨲᩩ ᨧᩣᨲᩥ ᩋᩣᨸᩮᩣᨵᩣᨲᩩ᪨ ᩍᨴᩣᨶᩥ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᩦᨱᩥ ᩁᩪᨸᩣᨶᩥ ᨹᩩᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨩᩣᨶᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣᨶᩥ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᩣᨶᩥ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ ᨠᨲᨾᩴ ᨲᩴ ᩁᩪᨸᩴ ᨹᩮᩣᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩣᨿᨲᨶᩴ? ᨸᨮᩅᩦᨵᩣᨲᩪᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᨠ᩠ᨡᩊᨲ᩠ᨲᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣ ᨸᨮᩅᩦᨵᩣᨲᩩ, ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩁᩈᩣ, ᩈᨾ᩠ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᨶᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣ᪨ ᨲᩮᨩᩮᩣᨵᩣᨲᩩ ᩏᨱ᩠ᩉᨲ᩠ᨲᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣ, ᨸᩁᩥᨸᩣᨧᨶᩁᩈᩣ, ᨾᨴ᩠ᨴᩅᩣᨶᩩᨸ᩠ᨸᨴᩣᨶᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣ᪨ ᩅᩣᨿᩮᩣᨵᩣᨲᩩ ᩅᩥᨲ᩠ᨳᨾ᩠ᨽᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣ, ᩈᨾᩩᨴᩦᩁᨱᩁᩈᩣ, ᩋᨽᩥᨶᩦᩉᩣᩁᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣ᪨ ᨸᩩᩁᩥᨾᩣ ᨸᨶ 'ᩋᩣᨸᩮᩣᨵᩣᨲᩩ' ᨸᨣ᩠ᨥᩁᨱᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣ, ᨻᩕᩪᩉᨶᩁᩈᩣ, ᩈᨦ᩠ᨣᩉᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣ᪨ ᩑᨠᩮᨠᩣ ᨧᩮᨲ᩠ᨳ ᩈᩮᩈᨲ᩠ᨲᨿᨸᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨

ᨠᨠ᩠ᨡᩊᨶ᩠ᨲᩥ ᨳᨴ᩠ᨵᩴ᪨ ᨾᩩᨴᩩᨠᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨳᨴ᩠ᨵᩴ᪨ ᩈᨱ᩠ᩉᨶ᩠ᨲᩥ ᨾᨭ᩠ᨮᩴ᪨ ᨹᩁᩩᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᨡᩁᩴ᪨ ᩈᩩᨡᩈᨾ᩠ᨹᩔᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᩩᨡᩅᩮᨴᨶᩣᨸᨧ᩠ᨧᨿᩴ ᩍᨭ᩠ᨮᨹᩮᩣᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩈᨾ᩠ᨹᩔᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩅᩮᨴᨶᩣᨸᨧ᩠ᨧᨿᩴ ᩋᨶᩥᨭ᩠ᨮᨹᩮᩣᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨣᩁᩩᨠᨶ᩠ᨲᩥ ᨽᩣᩁᩥᨿᩴ᪨ ᩃᩉᩩᨠᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨽᩣᩁᩥᨿᩴ, ᩈᩃ᩠ᩃᩉᩩᨠᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨧ 'ᨠᨠ᩠ᨡᩊᩴ ᨾᩩᨴᩩᨠᩴ ᩈᨱ᩠ᩉᩴ ᨹᩁᩩᩈᩴ ᨣᩁᩩᨠᩴ ᩃᩉᩩᨠ'ᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᨴᩮᩉᩥ ᨸᨮᩅᩦᨵᩣᨲᩩ ᩑᩅ ᨠᨳᩥᨲᩣ᪨ "ᨿᨴᩣᨿᩴ ᨠᩣᨿᩮᩣ ᩋᩣᨿᩩᩈᩉᨣᨲᩮᩣ ᨧ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᩏᩈ᩠ᨾᩣᩈᩉᨣᨲᩮᩣ ᨧ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩈᩉᨣᨲᩮᩣ ᨧ ᨲᨴᩣ ᩃᩉᩩᨲᩁᩮᩣ ᨧ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᨾᩩᨴᩩᨲᩁᩮᩣ ᨧ ᨠᨾ᩠ᨾᨬ᩠ᨬᨲᩁᩮᩣ ᨧᩣ"ᨲᩥ (ᨴᩦ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪒᪨᪓᪑᪓) ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩮᨸᩥ ᩃᩉᩩᨾᩩᨴᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᨮᩅᩦᨵᩣᨲᩩᨿᩮᩅ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨

'ᩈᩩᨡᩈᨾ᩠ᨹᩔᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩈᨾ᩠ᨹᩔ'ᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᨴᨴ᩠ᩅᨿᩮᨶ ᨸᨶ ᨲᩦᨱᩥᨸᩥ ᨾᩉᩣᨽᩪᨲᩣᨶᩥ ᨠᨳᩥᨲᩣᨶᩥ᪨ ᨸᨮᩅᩦᨵᩣᨲᩩ ᩉᩥ ᩈᩩᨡᩈᨾ᩠ᨹᩔᩣᨸᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩈᨾ᩠ᨹᩔᩣᨸᩥ᪨ ᨲᨳᩣ ᨲᩮᨩᩮᩣᨵᩣᨲᩩᩅᩣᨿᩮᩣᨵᩣᨲᩩᨿᩮᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᩩᨡᩈᨾ᩠ᨹᩔᩣ ᨸᨮᩅᩦᨵᩣᨲᩩ ᨾᩩᨴᩩᨲᩃᩩᨱᩉᨲ᩠ᨳᩮ ᨴᩉᩁᩮ ᨸᩥᨭ᩠ᨮᩥ ᩈᨾ᩠ᨻᩣᩉᨶ᩠ᨲᩮ ᩋᩔᩣᨴᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩔᩣᨴᩮᨲ᩠ᩅᩣ 'ᩈᨾ᩠ᨻᩣᩉ ᨲᩣᨲ, ᩈᨾ᩠ᨻᩣᩉ ᨲᩣᨲᩣ'ᨲᩥ ᩅᨴᩣᨸᨶᩣᨠᩣᩁᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩈᩩᨡᩈᨾ᩠ᨹᩔᩣ ᨲᩮᨩᩮᩣᨵᩣᨲᩩ ᩈᩦᨲᩈᨾᨿᩮ ᩋᨦ᩠ᨣᩣᩁᨠᨸᩃ᩠ᩃᩴ ᩋᩣᩉᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨣᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᩮᨴᩮᨶ᩠ᨲᩮ ᩋᩔᩣᨴᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩔᩣᨴᩮᨲ᩠ᩅᩣ 'ᩈᩮᨴᩮᩉᩥ ᨲᩣᨲ, ᩈᩮᨴᩮᩉᩥ ᨲᩣᨲᩣ'ᨲᩥ ᩅᨴᩣᨸᨶᩣᨠᩣᩁᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩈᩩᨡᩈᨾ᩠ᨹᩔᩣ ᩅᩣᨿᩮᩣᨵᩣᨲᩩ ᩏᨱ᩠ᩉᩈᨾᨿᩮ

វត្តសម្បន្នេ ដហរេ ឋិទេនន ឋិទេន្តេ អស្សារេត្វា អស្សារេត្វា ‘ឋិទ តាត, ឋិទ តាតា’តិ វទាបនាការំ ករោតិ។ ឆន្ទហេតុ បន ដហរេ បិរេក សម្មាហេត្តុ អដ្ឋិតំ កិច្ចកាលេ វិមេ ហោតិ។ សោបិ ‘អបេហី’តិ វត្តព្វតំ អាបជ្ជតិ។ ឧណ្ហសមយេ អង្គារកបល្លេ អាគតេ ‘អបនេហិ ន’ន្តិ វត្តព្វំ ហោតិ។ សីតសមយេ ឋិទេនន ឋិទេន្តេ ‘អបេហិ, មា ឋិទា’តិ វត្តព្វំ ហោតិ។ ឯវមេតាយំ សុខសម្ផស្សតា ទុក្ខសម្ផស្សតា ច វេទិតព្វា។

យំ ខោដ្ឋំ អតិកស្សតំ សម្បដិឃត្តិអាទិនា នយេន វុត្តា បន វេទិហិ វេទិហិ នយេហិ បដិមណ្ឌិតា ទេសនា វារា ហេដ្ឋា ទ្វារិយតនាទីសុ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្វា។

កិំ បនេតានិ តីណិ មហាភូតានិ ឯកប្បហារេនេវ អាបាថំ អាគច្ឆន្តិ ឧទាហុ នោតិ? អាគច្ឆន្តិ។ ឯវំ អាគតានិ កាយបសាទំ ឃដ្ដេន្តិ ន ឃដ្ដេន្តីតិ? ឃដ្ដេន្តិ។ ឯកប្បហារេនេវ តានិ អារម្មណំ កត្វា កាយវិញ្ញាណំ ឧប្បជ្ជតិ នុប្បជ្ជតីតិ? នុប្បជ្ជតិ។ អាភុជិតវសេន វា ហិ ឧស្សទវសេន វា អារម្មណករណំ ហោតិ។

តត្ថ អាភុជិតវសេន តាវ, បត្តស្មិំ មុញ្ចកេន បូរេត្វា អាគតេ ឧទកំ សិត្តំ គហេត្វា ឆន្ទំ វា មុខំ វាតិ វីមំសន្តោ កិញ្ចាបិ តត្ថ តេជោបិ អត្ថិ វាយោបិ អត្ថិ, បឋវីធាតុយេវ បន អាភុជតិ។ ឧណ្ហោទកេ ហត្ថំ ឱតារេត្វា វីមំសន្តោ កិញ្ចាបិ តត្ថ បឋវីបិ អត្ថិ វាយោបិ អត្ថិ, តេជោធាតុយេវ បន អាភុជតិ។ ឧណ្ហសមយេ វាតបានំ វិវរិត្វា វាតេន សរីរំ បហរាបេន្តោ ឋិតោ មន្ទមន្ទេ វាតេ បហរន្តេ កិញ្ចាបិ តត្ថ បឋវីបិ អត្ថិ តេជោបិ អត្ថិ, វាយោធាតុយេវ បន អាភុជតិ។ ឯវំ អាភុជិតវសេន អារម្មណំ ករោតិ នាម។

យោ បន ឧបក្ខលតិ វា សីសេន វា រុក្ខំ បហរតិ ភុញ្ជន្តោ វា សក្ខរំ ឌំសតិ, សោ កិញ្ចាបិ តត្ថ តេជោបិ អត្ថិ វាយោបិ អត្ថិ, ឧស្សទវសេន បន បឋវីធាតុយេវ អារម្មណំ ករោតិ។ អគ្គិំ អក្កមន្តោបិ កិញ្ចាបិ តត្ថ បឋវីបិ អត្ថិ វាយោបិ អត្ថិ, ឧស្សទវសេន បន តេជោធាតុយេវ អារម្មណំ ករោតិ។ ពលវវាតេ កណ្ណសក្ខលិំ បហរិត្វា ពធិរភាវំ ករោន្តេ កិញ្ចាបិ តត្ថ បឋវីបិ អត្ថិ តេជោបិ អត្ថិ, ឧស្សទវសេន បន វាយោធាតុយេវ អារម្មណំ ករោតិ។

យំកិញ្ចិ ធាតុំ អារម្មណំ ករោន្តស្ស កាយវិញ្ញាណម្បិ ឯកប្បហារេន នុប្បជ្ជតិ។ សូចិកលាបេន វិទ្ធស្ស ឯកប្បហារេន កាយោ ឃដ្ដិយតិ។ យស្មិំ យស្មិំ បន ឋានេ កាយបសាទោ ឧស្សន្នោ ហោតិ, តត្ថ តត្ថ កាយវិញ្ញាណំ ឧប្បជ្ជតិ។ យត្ថ យត្ថាបិ បដិឃដ្ដននិឃំសោ ពលវា ហោតិ តត្ថ តត្ថ បឋមំ ឧប្បជ្ជតិ។ កុក្កុដបត្តេន វណេ ធោវិយមានេ អំសុអំសុ កាយបសាទំ ឃដ្ដេតិ។ យត្ថ យត្ថ បន បសាទោ ឧស្សន្នោ ហោតិ, តត្ថ តត្ថេវ កាយវិញ្ញាណំ ឧប្បជ្ជតិ។ ឯវំ ឧស្សទវសេន អារម្មណំ ករោតិ។ ឧស្សទវសេនេវ ច កាយវិញ្ញាណំ ឧប្បជ្ជតិ នាម។

កថំ បន ចិត្តស្ស អារម្មណតោ សង្កន្តិ ហោតីតិ? ទ្វីហាការេហិ ហោតិ – អជ្ឈាសយតោ វា វិសយាភិមត្តតោ វា។ វិហារបូជាទីសុ ហិ ‘តានិ តានិ ចេតិយានិ វេច បដិមាយោ ច វន្ទិស្សាមិ, បោត្ថកម្មចិត្តកម្មានិ ច ឱលោកេស្សាមី’តិ អជ្ឈាសយេន គតោ ឯកំ វន្ទិត្វា វា

បស្សិត្វា ចា ប្តាតស្ស ចត្កតណ្ហាយ ចា ឥស្សតណ្ហាយ ចា យត៌ កត្វា ចត្កិត្យេ បស្សិត្យេ កន្ធតិយេច, ឧចំ អញ្ញាសយតោ សព្ពយតិ ភាយ៍

កោលិសក្ខប្ដបះកាក់ បត យហារេចតិឃំ ឌូលិកេតត្តា ឌិតោបិ អបទករេក សព្ពត្ថុទិយេស្ បក្ខហិតោស្ ទ្ធបិរេឞ្ហ ចិស្សោជ្ជត្វា សង្ខារេឞ្ហ សព្ពយតិ៍ យត្ថុញ្ញាកត្ដស្ បុបេប្បស្ ចា កត្ដស្ ចា អាកតោស្ សង្ខារេឞ្ហ ចិស្សោជ្ជត្វា កត្ខារេឞ្ហ សព្ពយតិ៍ ឧចំ ចិសយាឆិយត្តតោ សព្ពយតិ ភាយ៍

៩៣៧៍ អាសេបិឆាត្តិត្ចេស អាសេបិតិ សកាចតិត្ចេសា៍ អាសេបិច អាសេបិកតិ៍ សិតេហចេសត សិតេហា, សិតេហាច សិតេហកតិ៍ ពត្ថតត្តុទ្ធបស្សាតិ បចចិឆាត្អាឌិកស្ស ក្ខុតទ្ធបស្ស ពត្ថតការេចា៍ អយោបិល្ដិអាឌីតិ ហិ អាសេបិឆាត្ អាពត្ថិត្វា ពត្ថាតិ កតេទាតិ៍ តាយ អាពត្ថត្វា តាតិ ពត្ថាតិ ភាយ ហោតិ៍ បិសាលបត្តតតាលប្តិហត្តិចត្តកាសិក្ខាឌីស្បិ ឧសេច តយោ៍ សព្ពាតិ ហេតាតិ អាសេបិឆាត្ ឧច អាពត្ថិត្វា ពត្ថាតិ កតេទាតិ៍ អាសេបិឆាត្យា អាពត្ថត្វាច ពត្ថាតិ ហោតិ៍

កិំ បត បចចិឆាត្ សេសឆាត្ទត៌ បតិដ្ឋា ហោតិ ត ហោតីតិ ហោតិ ឲុសិត្វា ហោតិ ក្ខាហុ អឲុសិត្វា? អាសេបិឆាត្ ចា សេសា អាពត្ថយាភា ឲុសិត្វា អាពត្ថតិ ក្ខាហុ អឲុសិត្វាតិ? បចចិឆាត្ តាច អាសេបិឆាត្យា អឲុសិត្វាច បតិដ្ឋា ហោតិ, ខោឌោឆាត្យា ច ចារេយាឆាត្យា ច ឲុសិត្វា៍ អាសេបិឆាត្ បត បចចិឆាត្យេ ខោឌោចារេយាឆាត្យោបិ អឲុសិត្វាច អាពត្ថតិ៍ យឌី ឲុសិត្វា អាពត្ថេយ្យ ចោដ្ឋាយតត៌ ភាយ កចេយ្យ៍

ខោឌោឆាត្ចារេយាឆាត្តស្សេ សេសឆាត្តស្ សកសកក្ខិក្ខកេលា ឧសេច តយោ៍ ខោឌោឆាត្ ហិ បចចិឆាត្ទំ ឲុសិត្វា ឆសាបេតិ៍ សា បត ត ក្ខលា ហុត្វា ឆសាយតិ៍ យឌី ក្ខលា ហុត្វា ឆសាយេយ្យ ក្ខលាត្តលក្ខណា ភាយ កចេយ្យ៍ អាសេបិឆាត្ទំ បត អឲុសិត្វាច តាបេតិ៍ សាបិ តបយាភា ត ក្ខលា ហុត្វា តបតិ៍ យឌី ក្ខលា ហុត្វា តបេយ្យ ក្ខលាត្តលក្ខណា ភាយ កចេយ្យ៍ ចារេយាឆាត្ទំ បត ឲុសិត្វាច តាបេតិ៍ សាបិ តបយាភា ត ក្ខលា ហុត្វា តបតិ៍ យឌី ក្ខលា ហុត្វា តបេយ្យ ក្ខលាត្តលក្ខណា ភាយ កចេយ្យ៍ ចារេយាឆាត្ បចចិឆាត្ទំ ឲុសិត្វា ចិត្តមុមេតិ, តថា ខោឌោឆាត្ទំ អាសេបិឆាត្ទំ បត អឲុសិត្វាច ចិត្តមុមេតិ៍

ក្ខុទ្ធិសំ បចិត្វា ឲាលិតបិណ្ឌេ ករិយយាភេ អាសេបិឆាត្ ឆន្ទា ហោតិ ត ហោតីតិ? ត ហោតិ៍ សា ហិ បល្លុទ្ធលលក្ខណា៍ បចចិឆាត្ កក្ខឡអលក្ខណា៍ ឌូយត្ថិ បត អាសេបិ អឆិយត្តបចចិកតិក៌ ខាតិ៍ សា ហិ សេសាការេភ ឌិតកាចំ ចិខហតិ, លក្ខណ៌ ភ ចិខហតិ៍ ឲាលិតបិណ្ឌេ ចិលីយយាភេបិ បចចិឆាត្ ត ចិលីយតិ៍ កក្ខឡអលក្ខណា ហិ បចចិឆាត្ បល្លុទ្ធលលក្ខណា អាសេបិឆាត្៍ ឌូយត្ថា បត បចចិ អឆិយត្តអាបកតិកា ហោតិ៍ សា បិណ្ឌាការេភ ឌិតកាចំ ចិខហតិ, លក្ខណ៌ ភ ចិខហតិ៍ ចត្ថត្ត្បាយហាក្ខាតា៌ កាចញ្ញាចត្តេយច ហោតិ, លក្ខណញ្ញាចត្តិ ភាយ តត្ថិ៍ តស្ស អការេចា អជ្ឍាតបទិកប្បុទ្ធតេត ឌីបិតោ៍ ខុត្តត្យោ –

“សិយា, អាតន្ទ, ចត្ថតិ យហាក្ខាតា៌ អញ្ញាចត្តិ, បចចិឆាត្យា…បេ… ចារេយាឆាត្យា ; ត ខេត្វច ញូខេ អចេច្ចប្បសាទេត សយត្តាកតស្ស

ອຣິຍສາວກສ຺ສ ສິຍາ ອຎ຺ຎາຓຕ຺ຕ"ນ຺ຕິ (ອ. ນິ. ໗.໔໙).

ອຍເມ຺ຕ຺ຖ ອເຕ຺ຖາ – ອາຄນ຺ຕຸ, ກກ຺ລຍອຕ຺ຕລກ຺ຂຓາ ປຉຈີສາຕ຺ ປຣິຈຕ຺ຕິຕ຺ວາ ປລ຺ລຣລລກ຺ຂຓາ ອາເປີສາຕ຺ ສາຍ ກເຈຍ຺ຍ, ອຣິຍສາວກສ຺ສ ປສ ອຎ຺ຎາຓຕ຺ຕ ສາຍ ສຕ຺ຖີຕິ. ໑ຈເຍຕ຺ຕ ອຕ຺ຖາສປຣິເກເປຍ຺ຍາ ອາກເຕາ.

໔໓໑. ຍຸເຕາ ປເຣສຸ ຂຸປີຊິລ຺ລຣຸປີຊີສິເສ຺ຕສຸ ຂຸປີຊິລ຺ລປຄາຊີສໍ ອເຕ຺ຖາ ຍາຕິກາກຈາຍໍ ຈຸຕ຺ຕສເຍເສຈ ເຈຊິຕເຍ຺ຍາ. ຈກ຺ລາຍຕສາຊີສິ ເຫຕ຺ຕາ ຊິຕ຺ຕາຣິຕາເສຈ. ຕຕ຺ຕ ຕຕ຺ຕ ປສ ຊິເສສປຍຕ຺ຕເຍຈ ຈກ຺ລາຍ.

ຂຸປີຊິລ຺ລສິເສ຺ຕສ ຕາຈ ຈກ຺ລາຍຕສາຊີສິ ໑ກຣິສ຺ສາປີຊິລ຺ລຕ຺ຕາ ຈຸຕ຺ຕາສິ. ຍສ຺ມາ ປສ ຣຸປີຍຕສາຊີສິ ຂຸປີຊິລ຺ລາສິປີ ອຕ຺ຖິ ອສຸປີຊິລ຺ລາສິປີ, ຕສ຺ມາ ຕາສິ ຍໍ ຈາ ປສາຕິ ສເຣ຺ລປເຕາ ຄເສຍ຺ຍຕ຺ວາ ປຸສ ກຍຸສ຺ສ ກຕຕ຺ຕາ ຣຸປີຍຕສຕ຺ຕິອາຊີສາ ສເຍສ ຊິຕ຺ຕາຣິຕາສິ. ຍຸຍິສາ ຂຸປີເຍສ ສຕ຺ຕເຍຈາປສເກສຸ ອເຕ຺ຖາ ເຈຊິຕເຍ຺ຍາ.

ກສ຺ມາ ປສ 'ກຍຸສ຺ສ ກຕຕ຺ຕາ'ຕິ ຈ 'ສ ກຍຸສ຺ສ ກຕຕ຺ຕາ'ຕິ ຈ ຂຸກິສ຺ລຍິ ສິເສ຺ຕສ 'ຊເຣຕາ ຈ ອສິຈ຺ຈຕາ ຈ' ສ ຄຫິຕາ, ອສຸປີຊິລ຺ລາຊີສໍເຍຈ ສິເສ຺ຕສຸ ຄຫິຕາຕິ? ສ ກຍຸສ຺ສ ກຕຕ຺ຕາຕິ ໑ຕ຺ຕ ຕາຈ ກຍຸເຕາ ອຎ຺ຎາປຈ຺ຈຍສຍຸຕ຺ຕາສໍ ສຄ຺ຫິຕໍ. 'ກຍຸສ຺ສ ກຕຕ຺ຕາ'ຕິ ໑ຕ຺ຕ ກຍຸສຍຸຕ຺ຕາສເຍຈ. ຍຸຍາສິ ຈ ເຍ຺ຕ ຣຸປີສິ ເສຈ ກຍຸເຕາ ສ ອຎ຺ຎສ຺ມາ ຣຸປຊສກປຈ຺ຈຍາ ຂຸປຊ຺ຊສ຺ຕິ, ຕສ຺ມາ ສ ຄຫິຕາສິ. ສາ ຈ ສສໍ ອສຸປ຺ປຕ຺ຕິ ປເຣຕາ ອາຊິ ກຊິສ຺ສຕິ. ອສຸປີຊິລ຺ລຕ຺ຕິອາຊີສຸ ປສ ເກຈລໍ ອສຸປີຊິລ຺ລາຊິກ຺ກຫເລາສ ກຍຸາຊິສຍຸຕ຺ຕາສຕາ ປຊິກ຺ລຕ຺ຕາ, ສອຎ຺ຎາປຈ຺ຈຍສຍຸຕ຺ຕາສຕາ ອສຸຎ຺ຎາຕາ. ຕສ຺ມາ ຕຕ຺ຕ ຄຫິຕາຊີຕິ ເຈຊິຕຍ຺ຍາສິ.

໔໔໔. ຊິຕ຺ຕສຍຸຕ຺ຕາສສິເສ຺ຕສ ກາຍຊິຍ຺ຍາຕ຺ຕິ ຈຊີຊິຍ຺ຍາຕ຺ຕີຕິ ຍຸຊໍ ຂຸຍໍ ຍສ຺ມາ ໑ກສ຺ຕຊິຕ຺ຕສຍຸຕ຺ຕາສາສິ ກຸຕາສິ ຂຸປີສາຍ ປຍ຺ຍາຍຕິ, ຕສ຺ມາ ຈຸຕ຺ຕໍ. ປເຣຕ຺ຕເຕາ ປສ ຕສ຺ສ ສິສ຺ສຍກຸຕາສິ ກຸຕາເສຈ ຊິຕ຺ຕສຍຸຕ຺ຕາສາສິ, ຕໍສິສ຺ສິຕຕ຺ຕາ. ຍຈາ ອສິຈ຺ຈສ຺ສ ຣຸປສ຺ສ ຊຣາຍເຣາ ອສິຈ຺ຈໍ ສາຍ ເຫາຕິ, ໑ຈຍິຊຍິ ຊິຕ຺ຕສຍຸຕ຺ຕາສໍ ສາຍ ຊາຕໍ.

໔໔໕. ຊິຕ຺ຕສຫກຸສິເສ຺ຕສປິ ໑ເສຈ ສເຍາ. ຍາຈ ຊິຕ຺ຕໍ ຕາຈ ປຍ຺ຍາຍສເຕາ ຍຸເຣເຍຈ ຂຸຍໍ ຈຸຕ຺ຕໍ. ສ ປເສຕໍ ຊິເຕ຺ຕສ ສຫ ກຸຕາສິ ຊິຍ, ເຈຕສາເຣຍາ ຊິຍ ຈ ຂຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ.

໔໕໐. ຊິຕ຺ຕາສຸປຣິຈຕ຺ຕິຕາຍປິ ໑ເສຈ ສເຍາ. ຍາຈ ຊິຕ຺ຕໍ ຕາຈ ປຍ຺ຍາຍສເຕາ ໑ຈ ເຫຕໍ ຂຸຍໍ ຊິຕ຺ຕາສຸປຣິຈຕ຺ຕີຕິ ຈຸຕ຺ຕໍ.

໔໕໑. ຊຸຍ຺ຍອາຣິກຕ຺ຕິ ຈຕ຺ຕາເຣຍຸລກຸຕຕ຺ຕາ ສິລ຺ລຸສເຈເສສ ຄເຫຕຕ຺ຍເຕາ ຂຸລໍ. ຈຸຕ຺ຕຊິປລ຺ລາສເຕາ ສຸລຸຍໍ ເຈຊິຕຕ຺ຍໍ.

១២១ំ ទ្វេទតិ ឆដ្ឋនវេសន អក្កេហតព្ពត្ថា ឌ្ឍិញ្ញេញ្ញាយ្យការេវន សមីសេប ឋិតយ្យិ ទ្វេទំ ព្ពតទំ បន ឆដ្ឋនវេសន កេហតព្ពត្ថា ស្វិញ្ញេញ្ញាយ្យការេវន ទ្វេទ ឋិតយ្យិ សត្តិកេ ចក្ខាយតនានិកិទ្ទេសា ហេដ្ឋា ចុត្តនេយេនច ចិត្តារេតា េវធិតព្ពា ព្ពត់ តាច ទុចិេឆន ទុបសក្កេហ ចិេសសយត្តំ តិចិឆសក្កេហា ក្តោនេត្ទាច

ចតុក្កនិទ្ទេសវណ្ណនា

៨១១ំ ចតុត្ថិឆសក្កហាចសានេ និដ្ឋានីតិ បដ្ឋិយបរស្ស រេករាការេវន អានីេតា បដ្ឋាយ បុដ្ឋិ អកត្ទាច ទុបិយតនិ និដ្ឋិ សដ្ឋាយតនិ ស្វុតត្តិអានិ ចុត្តំ តត្ទ ទុបិយតនិ ចក្ខុនា ឌុសលិេកត្វា ឧក្ខិតំ សក្កាតិ ‘និដ្ឋិ’ នាម ឌាតំ សដ្ឋាយតនិ េសាេតន ស្វុត្វា ឌាតិតំ សក្កាតិ ‘ស្វុតំ’ នាម ឌាតំ កន្ធាយតនានិតត្ថយំ ឈានឌិច្ឆាការេយហិ បត្វា កេហតព្វេតា យុតិត្វា ឌាតិតព្វេដ្ឋេន យុតំ នាម ឌាតំ ចុឝិត្វា ចិញ្ញាណុប្បត្តិការណេតា ‘យុតំ’ នាមាតិបិ ចុត្តំ សព្វេយេវ បន ទុបំ យេនាចិញ្ញាណេណន ឌាតិតព្វត្តិ យនសា ចិញ្ញាតំ នាម ឌាតំ

បញ្ចកនិទ្ទេសវណ្ណនា

៨១២ំ បញ្ចិឆសក្កហនិទ្ទេសេ កក្ខុតអត្ថិ ឆន្ទំ លទេយេវ លទកតំ, ឋទុសត្តិ អទេត្វា ព្ពតេទ ទេខ្ទិ សការនិទ្ទេសា ១ច ំ អដ្ឋព្ពាត្តិ និយកដ្ឋព្ពាតំ ពតិន្ធាតិ ឝាតិទំ ក្បិនិណ្ណត្តិ ន កលុសដ្ឋានេយេច ំ អចិេសសេន បន សន៍េទ្ទកេយ្យតំ កហលំ សន៍េទ្ទកឝ្យក្បិនិណ្ណ ចា េហាតុ អនុបិនិណ្ណ ចា, អានិន្នកិតបទាយដ្ឋចេសន សព្ពា ក្បិនិណ្ណេយេច នាមំ

៨១៨ំ េតរេខាកតត្តិ សព្ពេតរេខុ កតំ ក្លញ្ញត្តលក្ខលំ, េតរេខា ១ច ចា េតរេខាកាចំ កតត្តិ ‘េតរេខាកតំ’ ក្ខោតិ ក្ខោការេទា ក្ខោកតត្តិ ក្ខោកាចំ កតំ ក្ខោការេយ្យេចតំ នាមំ ក្សុយត្តិ ពលទ៍ចាត្ថោ ក្សុយេយេច ក្សុយកាចំ កតត្តិ ក្សុយកតំ

៨២០ំ ចាយនកាចេសន ចាេយា ចាេយាច ចាេយាកាចំ កតត្តា ចាេយាកតំ ឆព្ពិតត្តត្តិ ក្បយលនាឝ្យអតចានីនំ ចិយ ចាតបុណ្ណានំ ឆព្ពិតការេចា ទុបស្ស

ឆក្កាទិនិទ្ទេសវណ្ណនា

៨២៧-៣ំ ឆដ្ឋឹឆានិសក្កហានំ តិណ្ណំ ឌ្ឍសានបរស្ស រេករាកាចេតា អានីេតា បដ្ឋាយ អបុដ្ឋិត្វាច និទ្ទេសា កេតាំ តត្ទ ចក្ខុចិញ្ញាណេណន ឌាតិតំ សក្កាតិ ចក្ខុចិញ្ញេញ្ញាយ្យំ…េប… យេនាចិញ្ញាណេណន ឌាតិតំ សក្កាតិ យេនាចិញ្ញេញ្ញាយ្យំ តិចិឆាយ យេនាឆាតុយា ឌាតិតំ សក្កាតិ យេនាឆាតុចិញ្ញេញ្ញាយ្យំ សព្ពំ ទុបត្តិ ១ត្ទ យស្មា ១កំ ទុបយ្យិ យេនាចិញ្ញាណឆាតុយា អឌាតិតព្ពំ នាម នត្ថិ, តស្មា ‘សព្ពំ ទុប’ត្តិ ចុត្តំ សឦាសឦ្ទេន ហិ អកិឆឦំ បត្វា នយំ កាតំ យុតត្តនេន នេយា អកេតា នាម នត្ថិ ព្ពតឝ្សា ១កទុបស្សាបិ យេនាចិញ្ញាណឆាតុយា

ᩋᨩᩣᨶᩥᨲᨻ᩠ᨻᩔ ᩋᨽᩣᩅᩮᨶ ᨶᨿᩴ ᨠᩣᨲᩩᩴ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨶᩣᨾ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨶᨿᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩮᩣ 'ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᩁᩪᨷ'ᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪨

ᨸᩣᩊᩥ: ᩈᩩᨡᩈᨾ᩠ᨹᩔᩔᩣᨲᩥ ᩈᩩᨡᩅᩮᨴᨶᩣᨷᨭᩥᩃᩣᨽᨷᨧ᩠ᨧᨿᩣ᪨ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩈᨾ᩠ᨹᩔᩔᩣᨲᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩅᩮᨴᨶᩣᨷᨭᩥᩃᩣᨽᨷᨧ᩠ᨧᨿᩣ᪨ ᩍᨵᩣᨷᩥ ᨹᩮᩣᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩔ ᩈᩩᨡᨴᩩᨠ᩠ᨡᩔ ᩈᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᩋᨿᩴ ᨶᨿᩮᩣ ᨴᩥᨶ᩠ᨶᩮᩣ᪨

ᨶᩅᨠᩣᨴᩥᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

ᨸᩣᩊᩥ: ᨶᩅᨠᩮ ᨷᨶ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩁᩪᨷᩔ ᨶᩣᨾ ᩋᨲ᩠ᨳᩥᨲᩣᨿ ᨶᨿᩮᩣ ᨴᩥᨶ᩠ᨶᩮᩣ᪨ ᨴᩈᨠᩮ ᩈᨷ᩠ᨷᨭᩥᨥᩋᨷ᩠ᨷᨭᩥᨥᨲᩣᨿ ᨶᨿᩮᩣ ᨴᩥᨶ᩠ᨶᩮᩣ᪨ ᩑᨠᩣᨴᩈᨠᩮ ᩑᨠᩣᨴᩈ ᩋᩣᨿᨲᨶᩣᨶᩥ ᩅᩥᨽᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ᪨ ᨲᩮᩈᩴ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᩣᩁᩣ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶ ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᨲᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᩈᩮᩈᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳ ᩏᨲ᩠ᨲᩣᨶᨲ᩠ᨳᨾᩮᩅ᪨

ᨷᨠᩥᨱ᩠ᨱᨠᨠᨳᩣ

ᩑᨲᩮᩈᩩ ᨷᨶ ᩁᩪᨷᩮᩈᩩ ᩋᩈᨾ᩠ᨾᩮᩣᩉᨲ᩠ᨳᩴ ᩈᨾᩮᩣᨵᩣᨶᩴ ᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨷᩁᩥᨶᩥᨷ᩠ᨹᨶ᩠ᨶᩴ ᩈᨦ᩠ᨡᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩍᨴᩴ 'ᨷᨠᩥᨱ᩠ᨱᨠᩴ' ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ 'ᩈᨾᩮᩣᨵᩣᨶ'ᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᨾᩮᩅ ᩉᩥᨴᩴ ᩁᩪᨷᩴ ᩈᨾᩮᩣᨵᩣᨶᨲᩮᩣ ᨧᨠ᩠ᨡᩣᨿᨲᨶᩴ…ᨷᩮ… ᨠᨻᩊᩦᨠᩣᩁᩮᩣ ᩋᩣᩉᩣᩁᩮᩣ, ᨹᩮᩣᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩣᨿᨲᨶᩴ ᩋᩣᨷᩮᩣᨵᩣᨲᩪᨲᩥ ᨷᨬ᩠ᨧᩅᩦᩈᨲᩥᩈᨦ᩠ᨡ᩠ᨿᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᩴ ᩅᨲ᩠ᨳᩩᩁᩪᨷᩮᨶ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨨᨻ᩠ᨻᩦᩈᨲᩥᩈᨦ᩠ᨡ᩠ᨿᩴ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᩍᨲᩮᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩴ ᩁᩪᨷᩴ ᨶᩣᨾ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ᪨ ᨠᩮᨧᩥ ᨷᨶ 'ᨾᩥᨴ᩠ᨵᩁᩪᨷᩴ ᨶᩣᨾ ᩋᨲ᩠ᨳᩦ'ᨲᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᩮ "ᩋᨴ᩠ᨵᩣ ᨾᩩᨶᩦᩈᩥ ᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣ, ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᨶᩦᩅᩁᨱᩣ ᨲᩅᩣ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᨶᩥ (ᩈᩩ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪕᪔᪖) ᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᩥᨴ᩠ᨵᩁᩪᨷᩴ ᨶᩣᨾ ᨶᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᨷᨭᩥᩈᩮᨵᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᩋᨷᩁᩮ ᨻᩃᩁᩪᨷᩮᨶ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᩈᨲ᩠ᨲᩅᩦᩈᨲᩥ, ᩈᨾ᩠ᨽᩅᩁᩪᨷᩮᨶ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᩋᨭ᩠ᨮᩅᩦᩈᨲᩥ, ᨩᩣᨲᩥᩁᩪᨷᩮᨶ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᩑᨠᩪᨶᨲᩥᩴᩈᨲᩥ, ᩁᩮᩣᨣᩁᩪᨷᩮᨶ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᩈᨾᨲᩥᩴᩈᨲᩥ ᩁᩪᨷᩣᨶᩦᨲᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨷᩥ ᨲᩮᩈᩴ ᩅᩥᩈᩩᩴ ᩋᨽᩣᩅᩴ ᨴᩔᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᨭᩥᨠ᩠ᨡᩥᨷᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᩅᩣᨿᩮᩣᨵᩣᨲᩩᨿᩣ ᩉᩥ ᨣᩉᩥᨲᩣᨿ ᨻᩃᩁᩪᨷᩴ ᨣᩉᩥᨲᨾᩮᩅ, ᩋᨬ᩠ᨬᩴ ᨻᩃᩁᩪᨷᩴ ᨶᩣᨾ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ᪨ ᩋᩣᨷᩮᩣᨵᩣᨲᩩᨿᩣ ᩈᨾ᩠ᨽᩅᩁᩪᨷᩴ, ᩏᨷᨧᨿᩈᨶ᩠ᨲᨲᩦᩉᩥ ᨩᩣᨲᩥᩁᩪᨷᩴ, ᨩᩁᨲᩣᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᨲᩣᩉᩥ ᨣᩉᩥᨲᩣᩉᩥ ᩁᩮᩣᨣᩁᩪᨷᩴ ᨣᩉᩥᨲᨾᩮᩅ᪨ ᩋᨬ᩠ᨬᩴ ᩁᩮᩣᨣᩁᩪᨷᩴ ᨶᩣᨾ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ᪨ ᨿᩮᩣᨷᩥ ᨠᨱ᩠ᨱᩁᩮᩣᨣᩣᨴᩥ ᩋᩣᨻᩤᨵᩮᩣ, ᩈᩮᩣ ᩅᩥᩈᨾᨷᨧ᩠ᨧᨿᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩥᨲᨵᩣᨲᩩᨾᨲ᩠ᨲᨾᩮᩅ᪨ ᨶ ᩋᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩁᩮᩣᨣᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᩋᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᩈᨾᩮᩣᨵᩣᨶᨲᩮᩣ ᨨᨻ᩠ᨻᩦᩈᨲᩥᩅᩥᨵᨾᩮᩅ ᩁᩪᨷᨶ᩠ᨲᩥ᪨

'ᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶ'ᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᨲᩥ ᩁᩪᨷᩣᨶᩥ ᨠᨲᩥᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨶᩥ? ᨴᩈ ᩑᨠᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨶᩥ, ᩑᨠᩴ ᨴ᩠ᩅᩥᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ, ᨲᩦᨱᩥ ᨲᩥᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨶᩥ, ᨶᩅ ᨧᨲᩩᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨶᩥ, ᨴ᩠ᩅᩮ ᨶ ᨠᩩᨲᩮᩣᨧᩥ ᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩉᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨷᩈᩣᨴᩮᩣ…ᨷᩮ… ᨩᩦᩅᩥᨲᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᩍᨾᩣᨶᩥ ᩋᨭ᩠ᨮ ᩑᨠᨶ᩠ᨲᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᨲᩮᩣᩅ ᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩉᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨠᩣᨿᩅᩥᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᩅᨧᩦᩅᩥᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᨴ᩠ᩅᨿᩴ ᩑᨠᨶ᩠ᨲᩮᨶ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨲᩮᩣ ᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨲᩦᨲᩥ ᨴᩈ 'ᩑᨠᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨶᩦ' ᨶᩣᨾ᪨ ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᩏᨲᩩᨲᩮᩣ ᨧ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨲᩮᩣ ᨧ ᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩑᨠᩮᩣ 'ᨴ᩠ᩅᩥᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮᩣ' ᨶᩣᨾ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨠᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᩏᨲᩩᨲᩮᩣ ᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨲᩥ, ᩈᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨠᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨲᩮᩣ᪨ ᩃᩉᩩᨲᩣᨴᩥᨲ᩠ᨲᨿᩴ ᨷᨶ ᩏᨲᩩᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᩉᩣᩁᩮᩉᩥ ᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨲᩦᨲᩥ ᨲᩦᨱᩥ 'ᨲᩥᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨶᩦ' ᨶᩣᨾ᪨ ᩋᩅᩈᩮᩈᩣᨶᩥ ᨶᩅ ᩁᩪᨷᩣᨶᩥ ᨲᩮᩉᩥ ᨠᨾ᩠ᨾᩣᨴᩦᩉᩥ ᨧᨲᩪᩉᩥ ᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩉᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨶᩅ 'ᨧᨲᩩᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨶᩦ' ᨶᩣᨾ᪨ ᨩᩁᨲᩣ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᨲᩣ ᨷᨶ ᩑᨲᩮᩈᩩ ᩑᨠᨲᩮᩣᨷᩥ ᨶ ᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩉᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ

ᩑᨲ᩠ᨳ 'ᨶ ᨠᩮᨶᨧᩥ ᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩉᨶ᩠ᨲᩥ' ᨶᩣᨾ᪨ ᨠᩈ᩠ᨾᩣ? ᩋᨩᩣᨿᨶᨲᩮᩣ᪨ ᨶ ᩉᩥ ᩑᨲᩣᨶᩥ ᨩᩣᨿᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨠᩈ᩠ᨾᩣ? ᨩᩣᨲᩔ ᨷᩣᨠᨽᩮᨴᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᩏᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᨬ᩠ᩉᩥ ᩁᩪᨷᩴ ᨩᩦᩁᨲᩥ ᨽᩥᨩ᩠ᨩᨲᩦᨲᩥ ᩋᩅᩔᩴ ᨷᨶᩮᨲᩴ ᩈᨾ᩠ᨷᨭᩥᨧ᩠ᨨᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨶ ᩉᩥ ᩏᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩴ ᩁᩪᨷᩴ ᩋᩁᩪᨷᩴ ᩅᩣ ᩋᨠ᩠ᨡᨿᩴ ᨶᩣᨾ ᨽᩅᩥᩔᨲᩥ᪨ ᨿᩣᩅ ᨷᨶ ᨶ ᨽᩥᨩ᩠ᨩᨲᩥ ᨲᩣᩅᩔ ᨷᩁᩥᨷᩣᨠᩮᩣᨲᩥ ᩈᩥᨴ᩠ᨵᨾᩮᨲᩴ᪨ 'ᨩᩣᨲᩔ ᨷᩣᨠᨽᩮᨴᨲ᩠ᨲᩣ'ᨲᩥ ᨿᨴᩥ ᨧ ᨲᩣᨶᩥ ᨩᩣᨿᩮᨿ᩠ᨿᩩᩴ ᨲᩮᩈᨾ᩠ᨷᩥ ᨷᩣᨠᨽᩮᨴᩣ ᨽᩅᩮᨿ᩠ᨿᩩᩴ᪨ ᨶ ᨧ ᨷᩣᨠᩮᩣ ᨷᨧ᩠ᨧᨲᩥ, ᨽᩮᨴᩮᩣ ᩅᩣ ᨽᩥᨩ᩠ᨩᨲᩦᨲᩥ ᨩᩣᨲᩔ ᨷᩣᨠᨽᩮᨴᨲ᩠ᨲᩣ ᨶᩮᨲᩴ ᨴ᩠ᩅᨿᩴ ᨩᩣᨿᨲᩥ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᩥᨿᩣ – ᨿᨳᩣ 'ᨠᨾ᩠ᨾᩔ ᨠᨲᨲ᩠ᨲᩣ'ᨲᩥ ᩋᩣᨴᩥᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩈᩩ 'ᩁᩪᨷᩔ ᩏᨷᨧᨿᩮᩣ ᩁᩪᨷᩔ ᩈᨶ᩠ᨲᨲᩦ'ᨲᩥ ᩅᨧᨶᩮᨶ 'ᨩᩣᨲᩥ' ᨩᩣᨿᨲᩦᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨷᨭᩥᨧ᩠ᨨᩥᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩑᩅᩴ 'ᨷᩣᨠᩮᩣ'ᨷᩥ ᨷᨧ᩠ᨧᨲᩩ 'ᨽᩮᨴᩮᩣ'ᨷᩥ ᨽᩥᨩ᩠ᨩᨲᩪᨲᩥ᪨ “ᨶ ᨲᨲ᩠ᨳ 'ᨩᩣᨲᩥ ᨩᩣᨿᨲᩦ'ᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨷᨭᩥᨧ᩠ᨨᩥᨲᩴ᪨ ᨿᩮ ᨷᨶ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨠᨾ᩠ᨾᩣᨴᩦᩉᩥ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᩮᩈᩴ ᩋᨽᩥᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥᨠᩣᩁᨲᩮᩣ ᨩᩣᨲᩥᨿᩣ ᨲᨷ᩠ᨷᨧ᩠ᨧᨿᨠᩣᩁᩅᩮᩣᩉᩣᩁᩮᩣ ᩋᨶᩩᨾᨲᩮᩣ᪨ ᨶ ᨷᨶ ᨷᩁᨾᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ ᨩᩣᨲᩥ ᨩᩣᨿᨲᩥ᪨ ᨩᩣᨿᨾᩣᨶᩔ ᩉᩥ ᩋᨽᩥᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥᨾᨲ᩠ᨲᩴ ᨩᩣᨲᩦ”ᨲᩥ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᩥᨿᩣ – 'ᨿᨳᩮᩅ ᨩᩣᨲᩥ ᨿᩮᩈᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᩋᨽᩥᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥ ᨲᨷ᩠ᨷᨧ᩠ᨧᨿᨠᩣᩁᩅᩮᩣᩉᩣᩁᩴ ᩋᨽᩥᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥᩅᩮᩣᩉᩣᩁᩮᨶ ᩃᨽᨲᩥ, ᨲᨳᩣ ᨷᩣᨠᨽᩮᨴᩣᨷᩥ ᨿᩮᩈᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᨷᩣᨠᨽᩮᨴᩣ ᨲᨷ᩠ᨷᨧ᩠ᨧᨿᨠᩣᩁᩅᩮᩣᩉᩣᩁᩴ ᩋᨽᩥᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥᩅᩮᩣᩉᩣᩁᩮᨶ ᩃᨽᨶ᩠ᨲᩩ᪨ ᩑᩅᩴ ᩍᨴᨾ᩠ᨷᩥ ᨴ᩠ᩅᨿᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᨾᩮᩅᩣᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩴ ᨽᩅᩥᩔᨲᩦ'ᨲᩥ᪨ 'ᨶ ᨷᩣᨠᨽᩮᨴᩣ ᨲᩴ ᩅᩮᩣᩉᩣᩁᩴ ᩃᨽᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨠᩈ᩠ᨾᩣ? ᨩᨶᨠᨷᨧ᩠ᨧᨿᩣᨶᩩᨽᩣᩅᨠ᩠ᨡᨱᩮ ᩋᨽᩣᩅᨲᩮᩣ᪨ ᨩᨶᨠᨷᨧ᩠ᨧᨿᩣᨶᨬ᩠ᩉᩥ ᩏᨷ᩠ᨷᩣᨴᩮᨲᨻ᩠ᨻᨵᨾ᩠ᨾᩔ ᩏᨷ᩠ᨷᩣᨴᨠ᩠ᨡᨱᩮᨿᩮᩅ ᩋᩣᨶᩩᨽᩣᩅᩮᩣ, ᨶ ᨲᨲᩮᩣ ᩏᨴ᩠ᨵᩴ᪨ ᨲᩮᩉᩥ ᩋᨽᩥᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᨵᨾ᩠ᨾᨠ᩠ᨡᨱᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨩᩣᨲᩥ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨿᨾᩣᨶᩣ ᨲᨷ᩠ᨷᨧ᩠ᨧᨿᨠᩣᩁᩅᩮᩣᩉᩣᩁᩴ ᩋᨽᩥᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥᩅᩮᩣᩉᩣᩁᩮᨶ ᩃᨽᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨡᨱᩮ ᩈᨻ᩠ᨽᩣᩅᨲᩮᩣ; ᨶ ᩍᨲᩁᨴ᩠ᩅᨿᩴ, ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨡᨱᩮ ᩋᨽᩣᩅᨲᩮᩣᨲᩥ ᨶᩮᨲᩴ ᨩᩣᨿᨲᩦ'ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ “ᨩᩁᩣᨾᩁᨱᩴ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᩈᨦ᩠ᨡᨲᩴ ᨷᨭᩥᨧ᩠ᨧᩈᨾᩩᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ (ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪒.᪒᪐) ᩋᩣᨣᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩍᨴᨾ᩠ᨷᩥ ᨴ᩠ᩅᨿᩴ ᨩᩣᨿᨲᩦᨲᩥ ᨧᩮ – 'ᨶ, ᨷᩁᩥᨿᩣᨿᨴᩮᩈᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩉᩥ ᨷᨭᩥᨧ᩠ᨧᩈᨾᩩᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩣᨶᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᨩᩁᩣᨾᩁᨱᨲ᩠ᨲᩣ ᨷᩁᩥᨿᩣᨿᩮᨶ ᨲᩴ ᨷᨭᩥᨧ᩠ᨧᩈᨾᩩᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶ'ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨

'ᨿᨴᩥ ᩑᩅᩴ, ᨲᨿᨾᩮᨲᩴ ᩋᨩᩣᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᩈᩅᩥᩈᩣᨱᩴ ᩅᩥᨿ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ; ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᩅᩥᨿ ᩅᩣ ᨶᩥᨧ᩠ᨧ'ᨶ᩠ᨲᩥ ᨧᩮ – ᨶ, ᨶᩥᩔᨿᨷᨭᩥᨻᨴ᩠ᨵᩅᩩᨲ᩠ᨲᩥᨲᩮᩣ; ᨷᨳᩅᩦᩋᩣᨴᩦᨶᨬ᩠ᩉᩥ ᨶᩥᩔᨿᩣᨶᩴ ᨽᩣᩅᩮ ᨩᩣᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨲ᩠ᨲᨿᩴ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨶ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ᪨ ᨲᩮᩈᩴ ᩋᨽᩣᩅᩮ ᨶ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨶ ᨶᩥᨧ᩠ᨧᩴ᪨ ᩑᨲᨾ᩠ᨷᩥ ᨧ ᩋᨽᩥᨶᩥᩅᩮᩈᩴ ᨷᨭᩥᩈᩮᨵᩮᨲᩩᩴ ᩑᩅ ᩍᨴᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ – “ᨩᩁᩣᨾᩁᨱᩴ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᩈᨦ᩠ᨡᨲᩴ ᨷᨭᩥᨧ᩠ᨧᩈᨾᩩᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ (ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪒.᪒᪐)᪨ ᩑᩅᨾᩣᨴᩦᩉᩥ ᨶᨿᩮᩉᩥ ᨲᩣᨶᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩁᩪᨷᩣᨶᩥ ᨶ ᨠᩮᩉᩥᨧᩥ ᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩉᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨

ᩋᨷᩥᨧ 'ᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶ'ᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩋᨸᩁᩮᩣᨷᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨲᩔᩣᨿᩴ ᨾᩣᨲᩥᨠᩣ – 'ᨠᨾ᩠ᨾᨩᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᨷᨧ᩠ᨧᨿᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᨷᨧ᩠ᨧᨿᩏᨲᩩᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ, ᩋᩣᩉᩣᩁᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩋᩣᩉᩣᩁᨷᨧ᩠ᨧᨿᩴ ᩋᩣᩉᩣᩁᨷᨧ᩠ᨧᨿᩏᨲᩩᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ, ᩏᨲᩩᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩏᨲᩩᨷᨧ᩠ᨧᨿᩴ ᩏᨲᩩᨷᨧ᩠ᨧᨿᩏᨲᩩᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ, ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨷᨧ᩠ᨧᨿᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨷᨧ᩠ᨧᨿᩏᨲᩩᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶ'ᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨷᩈᩣᨴᩣᨴᩥ ᩋᨭ᩠ᨮᩅᩥᨵᩴ ᩁᩪᨷᩴ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᩉᨴᨿᩅᨲ᩠ᨳᩩᨶᩣ 'ᨠᨾ᩠ᨾᨩᩴ' ᨶᩣᨾ᪨ ᨠᩮᩈᨾᩔᩩ ᩉᨲ᩠ᨳᩥᨴᨶ᩠ᨲᩣ ᩋᩔᩅᩣᩃᩣ ᨧᨾᩁᩅᩣᩃᩣᨲᩥ ᩑᩅᨾᩣᨴᩥ 'ᨠᨾ᩠ᨾᨷᨧ᩠ᨧᨿᩴ' ᨶᩣᨾ᪨ ᨧᨠ᩠ᨠᩁᨲᨶᩴ ᨴᩮᩅᨲᩣᨶᩴ ᩏᨿ᩠ᨿᩣᨶᩅᩥᨾᩣᨶᩣᨴᩦᨶᩦᨲᩥ ᩑᩅᨾᩣᨴᩥ 'ᨠᨾ᩠ᨾᨷᨧ᩠ᨧᨿᩏᨲᩩᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ' ᨶᩣᨾ᪨

អាហារតោ សមុដ្ឋិតំ ឱជដ្ឋមកំ ‘អាហារសមុដ្ឋានំ’ នាម។ កពឡីការោ អាហារោ ឋិត្វាបិ រូបសន្តតីនំ បច្ចយោ ហោតិ អាហារសមុដ្ឋានស្ស ច ឧបាទិន្នស្ស ច។ អាហារសមុដ្ឋានស្ស ជនកោ ហុត្វា បច្ចយោ ហោតិ, កម្មជស្ស អនុបាលកោ ហុត្វាតិ តញ្ច អាហារានុបាលិតំ កម្មជរូបំ ‘អាហារបច្ចយំ’ នាម។ វិសភាគាហារំ សេវិត្វា អាតបេ គតស្ស តិលកកាឡកកុដ្ឋាទីនិ ឧប្បជ្ជន្តិ, តញ្ច ‘អាហារបច្ចយាឧតុសមុដ្ឋានំ’ នាម។

ឧតុតោ សមុដ្ឋិតំ ឱជដ្ឋមកំ ‘ឧតុសមុដ្ឋានំ’ នាម។ តស្មិំ ឧតុ អញ្ញំ អដ្ឋកំ សមុដ្ឋាបេតិ, តញ្ច ‘ឧតុបច្ចយំ’ នាម។ តស្មិម្បិ ឧតុ អញ្ញំ អដ្ឋកំ សមុដ្ឋាបេតិ, តញ្ច ‘ឧតុបច្ចយាឧតុសមុដ្ឋានំ’ នាម។ ឯវំ តិស្សោវ សន្តតិយោ ឃដេតុំ សក្កោតិ។ ន តតោ បរំ។ ញាយយត្តំ អនុបាទិន្នកេនាបិ ទីបេតុំ វដ្ដតិ។ ឧតុសមុដ្ឋានោ នាម វលាហកោ។ ឧតុបច្ចយា នាម វុដ្ឋិធារា។ ទេវេ បន វុដ្ឋេ ពីជានិ វិរូហន្តិ, បថវី គន្ធំ មុញ្ចតិ, បព្វតា នីលា ខាយន្តិ, សមុទ្ទោ វឌ្ឍតិ, ឯវំ ឧតុបច្ចយាឧតុសមុដ្ឋានំ នាម។

ចិត្តតោ សមុដ្ឋិតំ ឱជដ្ឋមកំ ‘ចិត្តសមុដ្ឋានំ’ នាម។ “បច្ឆាជាតា ចិត្តចេតសិកា ធម្មា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស បច្ឆាជាតបច្ចយេន បច្ចយោ”តិ (បដ្ឋា។ ១។១។១១) តញ្ច ‘ចិត្តបច្ចយំ’ នាម។ អាកាសេ អន្តលិក្ខេ ហត្ថិម្បិ ទស្សេតិ, អស្សម្បិ ទស្សេតិ, រថម្បិ ទស្សេតិ , វិវិធម្បិ សេនាព្យូហំ ទស្សេតីតិ (បដិ។ ម។ ៣។១៨) តញ្ច ‘ចិត្តបច្ចយាឧតុសមុដ្ឋានំ’ នាម។

‘បរិនិប្ផន្ន’ន្តិ បន្នរស រូបានិ បរិនិប្ផន្នានិ នាម, ទស អបរិនិប្ផន្នានិ នាម។ ‘យទិ អបរិនិប្ផន្នា, អសង្ខតា នាម ភវេយ្យុំ’។ “តេសំយេវ បន រូបានំ កាយវិការោ ‘កាយវិញ្ញត្តិ’ នាម, វចីវិការោ ‘វចីវិញ្ញត្តិ’ នាម, ឆិទ្ទំ វិវរំ ‘អាកាសធាតុ’ នាម, លហុភាវោ ‘លហុតា’ នាម, មុទុភាវោ ‘មុទុតា’ នាម, កម្មញ្ញភាវោ ‘កម្មញ្ញតា’ នាម, និព្វត្តិ ‘ឧបចយោ’ នាម, បវត្តិ ‘សន្តតិ’ នាម, ជីរណាការោ ‘ជរតា’ នាម, ហុត្វា អភាវាការោ ‘អនិច្ចតា’ នាមាតិ។ សព្វំ បរិនិប្ផន្នំ សង្ខតមេវ ហោតី”តិ។

អដ្ឋសាលិនិយា ធម្មសង្គហអដ្ឋកថាយ

រូបកណ្ឌវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

໗. ນິກ຺ເຂປກຓ຺ໂຑ

ຕິກນິກ຺ເຂປກຖາ

໙໘໕. ເອຕ຺ຕາວຕາ ກຸສລຕ຺ຕິໂກ ສພ຺ເພສໍ ກຸສລາທິຘມ຺ມານໍ ປທຠາຊນນເຍນ ວິຕ຺ຖາຣິໂຕ ໂຫຕິ. ຍສ຺ມາ ປນ ສ຺ວາຍໍ ກຸສລຕ຺ຕິກສ຺ສ ວິຠຊນນໂຍ ວຸຕ຺ໂຕ, ເສສຕິກທຸການມ຺ປິ ເອເສວ ວິຠຊນນໂຍ ໂຫຕິ – ຍຖາ ຫິ ເອຕ຺ຖ, ເອວໍ ‘ກຕເມ ຘມ຺ມາ ສຸຂາຍ ເວທນາຍ ສມ຺ປຍຸຕ຺ຕາ? ຍສ຺ມິໍ ສມເຍ ກາມາວຈຣໍ ກຸສລໍ ຈິຕ຺ຕໍ ອຸປ຺ປນ຺ນໍ ໂຫຕິ ໂສມນສ຺ສສຫຄຕໍ ຎາຓສມ຺ປຍຸຕ຺ຕໍ ຣູປາຣມ຺ມຓໍ ວາ…ເປ… ເຍ ວາ ປນ ຕສ຺ມິໍ ສມເຍ ອຎ຺ເຎປິ ອຕ຺ຖິ ປຏິຈ຺ຈສມຸປ຺ປນ຺ນາ ອຣູປິໂນ ຘມ຺ມາ ຐເປຕ຺ວາ ເວທນາກ຺ຂນ຺ຘໍ, ອິເມ ຘມ຺ມາ ສຸຂາຍ ເວທນາຍ ສມ຺ປຍຸຕ຺ຕາ’ຕິອາທິນາ ອນຸກ຺ກເມນ ສພ຺ພຕິກທຸເກສຸ ສກ຺ກາ ປຓ຺ຑິເຕຫິ ວິຠຊນນໍ ສລ຺ລກ຺ເຂຕຸໍ – ຕສ຺ມາ ຕໍ ວິຕ຺ຖາຣເທສນໍ ນິກ຺ຂິປິຕ຺ວາ, ອຎ຺ເຎນ ນາຕິສງ຺ເຂປນາຕິວິຕ຺ຖາຣນເຍນ ສພ຺ພຕິກທຸກວິຠຊນກໍ ທສ຺ເສຕຸໍ ‘ກຕເມ ຘມ຺ມາ ກຸສລາ’ຕິ ນິກ຺ເຂປກຓ຺ຑໍ ອາຣທ຺ຘໍ. ຈິຕ຺ຕຸປ຺ປາທກຓ຺ຑຎ຺ຫິ ວິຕ຺ຖາຣເທສນາ, ອຏ຺ຐກຖາກຓ຺ຑໍ ສງ຺ເຂປເທສນາ. ອິທໍ ປນ ນິກ຺ເຂປກຓ຺ຑໍ ຈິຕ຺ຕຸປ຺ປາທກຓ຺ຑໍ ອຸປາທາຍ ສງ຺ເຂໂປ, ອຏ຺ຐກຖາກຓ຺ຑໍ ອຸປາທາຍ ວິຕ຺ຖາໂຣຕິ ສງ຺ຂິຕ຺ຕວິຕ຺ຖາຣເທສນາ ໂຫຕິ. ຕຍິທໍ, ວິຕ຺ຖາຣເທສນໍ ນິກ຺ຂິປິຕ຺ວາ ເທສິຕຕ຺ຕາປິ, ເຫຏ຺ຐາ ວຸຕ຺ຕກາຣຓວເສນາປິ, ນິກ຺ເຂປກຓ຺ຑໍ ນາມາຕິ ເວທິຕພ຺ພໍ. ວຸຕ຺ຕຎ຺ເຫຕໍ –

ມູລໂຕ ຂນ຺ຘໂຕ ຈາປິ, ທ຺ວາຣໂຕ ຈາປິ ຠູມິໂຕ;

ອຕ຺ຖໂຕ ຘມ຺ມໂຕ ຈາປິ, ນາມໂຕ ຈາປິ ລິງ຺ຄໂຕ;

ນິກ຺ຂິປິຕ຺ວາ ເທສິຕຕ຺ຕາ, ນິກ຺ເຂໂປຕິ ປວຸຈ຺ຈຕີຕິ.

ອິທຎ຺ຫິ ຕີຓີ ກຸສລມູລານີຕິອາທິນາ ນເຍນ ມູລໂຕ ນິກ຺ຂິປິຕ຺ວາ ເທສິຕໍ. ຕໍສມ຺ປຍຸຕ຺ໂຕ ເວທນາກ຺ຂນ຺ໂຘຕິ ຂນ຺ຘໂຕ. ຕໍສມຸຏ຺ຐານໍ ກາຍກມ຺ມນ຺ຕິ ທ຺ວາຣໂຕ. ກາຍທ຺ວາຣປ຺ປວຕ຺ຕຎ຺ຫິ ກມ຺ມໍ ກາຍກມ຺ມນ຺ຕິ ວຸຈ຺ຈຕິ. ສຸຂຠູມິຍໍ, ກາມາວຈເຣຕິ ຠູມິໂຕ ນິກ຺ຂິປິຕ຺ວາ ເທສິຕໍ. ຕຕ຺ຖ ຕຕ຺ຖ ອຕ຺ຖຘມ຺ມນາມລິງ຺ຄານໍ ວເສນ ເທສິຕຕ຺ຕາ ອຕ຺ຖາທີຫິ ນິກ຺ຂິປິຕ຺ວາ ເທສິຕໍ ນາມາຕິ ເວທິຕພ຺ພໍ.

ຕຕ຺ຖ ກຸສລປທນິທ຺ເທເສ ຕາວ ຕີຓີຕິ ຄຓນປຣິເຈ຺ເທໂທ. ກຸສລານິ ຈ ຕານິ ມູລານິ ຈ, ກຸສລານໍ ວາ ຘມ຺ມານໍ ເຫຕຸປ຺ປຈ຺ຈຍປຠວຊນກສມຸຏ຺ຐານນິພ຺ພຕ຺ຕກເຏ຺ຐນ ມູລານີຕິ ກຸສລມູລານິ. ເອວໍ ອຕ຺ຖວເສນ ທສ຺ເສຕ຺ວາ ອິທານິ ນາມວເສນ ທສ຺ເສຕຸໍ ອໂລໂຠ ອໂທໂສ ອໂມໂຫຕິ ອາຫ. ເອຕ຺ຕາວຕາ ຍສ຺ມາ ມູເລນ ມຸຕ຺ຕໍ ກຸສລໍ ນາມ ນຕ຺ຖິ, ຕສ຺ມາ ຈຕຸຠູມກກຸສລໍ ຕີຫິ ມູເລຫິ ປຣິຍາທິຍິຕ຺ວາ ທສ຺ເສສິ ຘມ຺ມຣາຊາ. ຕໍສມ຺ປຍຸຕ຺ໂຕຕິ ເຕຫິ ອໂລຠາທີຫິ ສມ຺ປຍຸຕ຺ໂຕ. ຕຕ຺ຖ ອໂລເຠນ ສມ຺ປຍຸຕ຺ໂຕ ສງ຺ຂາຣກ຺ຂນ຺ໂຘ, ອໂທສາໂມຫາປິ

អលោភេន សម្បយុត្តសង្ខារក្ខន្ធកាលតំឃេច កច្ឆត្តិ៍ សេសទ្ធយចេសត សម្បយោគេបិ ឧសេច តយោ៍ ឌ្គតិ ចតុក្ខយកកុសល់ បុត តំសម្បយុត្តកចតុក្ខន្ធចសេត បរិយាទិយិត្វា ឌេស្សសិ ឆម្ពុរាឌា៍ តំសម្បដ្ឋាតត្តិ តេហិ អលោភាទីហិ សម្បដ្ឋិតំ៍ ឌ្គយិតាបិ តយេត តេឆច ចតុក្ខយិកកុសល់ តិណ្ណំ កម្ពន្ធាទាត់ ចសេត បរិយាទិយិត្វា ឌេស្សសិ ឆម្ពុរាឌា៍ ឧចំ តាច កុសល់ តឹសុ ឋានេសុ បរិយាទិយិត្វា ឌស្សិតំ៍

៥ប័៩៍ អកុសលេបិ ឧសេច តយោ៍ ធ្វាទសត្តចិត្រអកុសលចិត្តាត់ ឧកយ្បិ យុលេត យុត្តំ តាយ តត្តិតិ យុលេត បរិយាទិយិត្វា ឌេស្សសិ ឆម្ពុរាឌា៍ តំសម្បយុត្តចតុក្ខន្ធតោ ច ហ្វទ្ធិ អកុសល់ តាយ តត្តិតិ តាតេច ធ្វាទស អកុសលចិត្តាតិ ចតុក្ខន្ធចសេត បរិយាទិយិត្វា ឌេស្សសិ៍ ឆម្ពុរាឌា កាឃកម្ពាទិចសេត បត តេសំ បចត្តិសម្បានតោ កម្ពន្ធារចសេត បរិយាទិយិត្វា ឌេស្សសិ ឆម្ពុរាឌា៍ ឃំ បតេត្វ តទេកដ្ឋា ច កិលេសាតិអាទិ ចុត្តំ, តត្ថ ឧកាស្មិំ ចិត្តេ ឧប្បន្នេហិ សមា ឋិតត្តិ ‘ឧកដ្ឋំ’៍ តត្ថ ឧកាស្មិំ ចិត្តេ ឋិតំ សហជេកដ្ឋំ តាយ ហោតិ៍ ឧកាស្មិំ បុគ្គលេ ឋិតំ បហានេកដ្ឋំ តាយ៍ តេត លោភាទីតា អញ្ញោត ចា តត្ថ តត្ថ តិទ្ទិដ្ឋេត សហ ឧកាស្មិំ ឋិតត្តិ តទេកដ្ឋំ៍ តត្ថ ‘កតមេ ធម្មា សំកិលិដ្ឋសំកិលេសិកា? តីណិ អកុសលមូលានិ – លោភោ ទោសោ មោហោ, តទេកដ្ឋា ច កិលេសា’តិ សំកិលិដ្ឋត្តិកេ; ‘កតមេ ធម្មា ហីនា? តីណិ អកុសលមូលានិ – លោភោ ទោសោ មោហោ, តទេកដ្ឋា ច កិលេសា’តិ ហីនត្តិកេ ‘កតមេ ធម្មា អកុសលា? តីណិ អកុសលមូលានិ – លោភោ ទោសោ មោហោ, តទេកដ្ឋា ច កិលេសា’តិ ឥមស្មិំ កុសលត្តិកេ; ‘កតមេ ធម្មា សំកិលិដ្ឋា? តីណិ អកុសលមូលានិ – លោភោ ទោសោ មោហោ, តទេកដ្ឋា ច កិលេសា’តិ កិលេសគោច្ឆកេ ‘កតមេ ធម្មា សរណា? តីណិ អកុសលមូលានិ – លោភោ ទោសោ មោហោ, តទេកដ្ឋា ច កិលេសាតិ សរណទុកេ’តិ – ឯវមេវ វុត្តត្តា ឋានេសុ ‘សហជេកដ្ឋំ’ អាហ៍

ទស្សនេនបហាតព្វត្តិកេ បន ‘ឥមានិ តីណិ សំយោជនានិ, តទេកដ្ឋា ច កិលេសា’តិ, ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកត្តិកេបិ ‘ឥមានិ តីណិ សំយោជនានិ, តទេកដ្ឋា ច កិលេសា’តិ, បុន តត្ថេវ តីណិ សំយោជនានិ – សក្កាយទិដ្ឋិ វិចិកិច្ឆា សីលព្វតបរាមាសោ, ឥមេ ធម្មា ទស្សនេនបហាតព្វា; តទេកដ្ឋោ លោភោ ទោសោ មោហោ, ឥមេ ធម្មា ទស្សនេនបហាតព្វហេតុ; តទេកដ្ឋា ច កិលេសា តំសម្បយុត្តោ វេទនាក្ខន្ធោ...បេ... វិញ្ញាណក្ខន្ធោ, តំសមុដ្ឋានំ កាយកម្មំ វចីកម្មំ មនោកម្មំ, ឥមេ ធម្មា ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកាតិ; សម្មប្បធានវិភង្គេ “តត្ថ កតមេ បាបកា អកុសលា ធម្មា? តីណិ អកុសលមូលានិ – លោភោ ទោសោ មោហោ, តទេកដ្ឋា ច កិលេសា”តិ (វិភ៖ ៣៩១) – ឯវមេវ បន វុត្តត្តា ឋានេសុ ‘បហានេកដ្ឋំ’ អាហាតិ វេទិតព្វំ៍

៥៦០៍ អព្យាកតបទនិទ្ទេសោ ឧត្តានត្ថោយេវាតិ៍ ឯវម្បិ ឥតោ តីហិ លក្ខណេហិ តិវិធា បញ្ញត្តិយោ កុសលាកុសលាព្យាកតានំ អនន្តរាយានំ អាកិញ្ចញ្ញាយតនស្ស អារម្មណំ និរោធសមាបត្តិ ច ន លព្ភតីតិ វុត្តំ៍

៥៦១៍ វេទនាត្តិកនិទ្ទេសេ សុខភូមិយន្តិ ឯត្ថ យថា តម្ពភូមិ កណ្ហភូមីតិ តម្ពកណ្ហភូមិយោ វុច្ចន្តិ, ឯវំ សុខស្សាបិ សុខភូមិ តាយ៍ យថា វច្ឆភូមិ សាលិភូមីតិ វច្ឆសាលីនំ ឧប្បជ្ជនដ្ឋានានិ វុច្ចន្តិ, ឯវំ សុខស្ស ឧប្បជ្ជនដ្ឋានំ ចិត្តម្បិ សុខភូមិ តាយ៍ តំ បន អត្ថតោ៍ យស្មា បន សា កាមាវចរេ ចា ហោតិ, រូបាវចរាទីសុ ចា, តស្មាស្សា តំ បភេទំ ទស្សេតុំ កាមាវចរេតិអាទិ វុត្តំ៍ សុខវេទនំ ឋបេត្វាតិ យា សា សុខភូមិយំ សុខវេទនា, តំ ឋបេត្វា៍ តំសម្បយុត្តាតិ តាយ ឋបិតាយ សុខវេទនាយ សម្បយុត្តា៍ សេសបទទ្វយេបិ ឥមិនាវ នយេន

អត្ថោ វេទិតព្ពោតិ។

ឥមស្មិំ តិកេ តិស្សោ វេទនា, សព្ពំ រូបំ, និព្ពានន្តិ ឥទម្បិ ន លព្ភតិ។ អយញ្ហិតិកោ កុសលត្តិកេ ច អលព្ភមានេហិ ឥមេហិ ច តីហិ កោដ្ឋាសេហិ យុត្តកោ នាម។ ឥតោ បរេសុ បន តិកទុកេសុ បាឡិតោ ច អត្ថតោ ច យំ វត្តព្ពំ សិយា តំ សព្ពំ បទានុក្កមេន មាតិកាកថាយមេវ កុសលាទីនំ និទ្ទេសេ ច វុត្តមេវ។ យំ បន ឯត្ថ វិសេសមត្តំ តទេវ វក្ខាម។

៩៩៦. តត្ថ វិបាកត្តិកេ តាវ កិញ្ចាបិ អរូបធម្មា វិយ រូបធម្មាបិ កម្មសមុដ្ឋានា អត្ថិ, អនារម្មណត្តា បន តេ កម្មសរិក្ខកា ន ហោន្តីតិ សារម្មណា អរូបធម្មាវ កម្មសរិក្ខកត្តា វិបាកាតិ វុត្តា, ពីជសរិក្ខកំ ផលំ វិយ។ សាលិពីជស្មិញ្ហិ វបិតេ អង្កុរបត្តាទីសុ និក្ខន្តេសុបិ សាលិផលន្តិ ន វុច្ចតិ។ យទា បន សាលិសីសំ បក្កំ ហោតិ បរិណតំ, តទា ពីជសរិក្ខកោ សាលិ ឯវ សាលិផលន្តិ វុច្ចតិ។ អង្កុរបត្តាទីនិ បន ពីជជាតានិ ពីជតោ និព្ពត្តានីតិ វុច្ចន្តិ, ឯវមេវ រូបម្បិ កម្មជន្តិ វា ឧបាទិណ្ណន្តិ វា វត្តុំ វដ្ដតីតិ។

៩៩៧. ឧបាទិណ្ណត្តិកេ កិញ្ចាបិ ខីណាសវស្ស ខន្ធា ‘អម្ហាកំ មាតុលត្ថេរោ អម្ហាកំ ចូឡបិតុត្ថេរោ’តិ វទន្តានំ បរេសំ ឧបាទានស្ស បច្ចយា ហោន្តិ, មគ្គផលនិព្ពានានិ បន អគ្គហិតានិ អបរាមដ្ឋានិ អនុបាទិណ្ណានេវ។ តានិ ហិ, យថា ទិវសំ សន្តត្តោ អយោគុឡោ មក្ខិកានំ អភិនិសីទនស្ស បច្ចយោ ន ហោតិ, ឯវមេវ តេជុស្សទត្តា តណ្ហាមានទិដ្ឋិវសេន គហណស្ស បច្ចយា ន ហោន្តិ។ តេន វុត្តំ – ឥមេ ធម្មា អនុបាទិណ្ណអនុបាទានិយាតិ។

៩៩៨. អសំកិលិដ្ឋអសំកិលេសិកេសុបិ ឯសេវ នយោ។

១០០០. វិតក្កត្តិកេ វិតក្កសហជាតេន វិចារេន សទ្ធិំ កុសលត្តិកេ អលព្ភមានាវ ន លព្ភន្តិ។

១០០២. បីតិសហគតត្តិកេ បីតិអាទយោ អត្តនា សហជាតធម្មានំ បីតិសហគតាទិភាវំ ទត្វា សយំ បិដ្ឋិវដ្ដកា ជាតា។ ឥមស្មិញ្ហិតិកេ ទ្វេ ទោមនស្សសហគតចិត្តុប្បាទា ទុក្ខសហគតំ កាយវិញ្ញាណំ ឧបេក្ខាវេទនា រូបំ និព្ពានន្តិ – ឥទម្បិ ន លព្ភតិ។ អយញ្ហិតិកោ កុសលត្តិកេ ច អលព្ភមានេហិ ឥមេហិ ច បញ្ចហិ កោដ្ឋាសេហិ យុត្តកោ នាម។

១០០៣. ទស្សនេនបហាតព្ពត្តិកេ សញ្ញោជនានីតិ ពន្ធនានិ។ សក្កាយទិដ្ឋីតិ វិជ្ជមានដ្ឋេន សតិ ខន្ធបញ្ចកសង្ខាតេ កាយេ; សយំ វា សតី តស្មិំ កាយេ ទិដ្ឋីតិ ‘សក្កាយទិដ្ឋិ’។ សីលេន សុទ្ធិ, វតេន សុទ្ធិ, សីលវតេហិ សុទ្ធីតិ គហិតសមាទានំ បន សីលព្ពតបរាមាសោ នាម។

១០០៤. ឥធាតិ ទេសាបទេសេ និបាតោ។ ស្វាយំ កត្ថចិ លោកំ ឧបាទាយ វុច្ចតិ។ យថាហ – “ឥធ តថាគតោ លោកេ ឧប្បជ្ជតី”តិ (ទី។

ນິ. ໑.໖໔). ກຕ຺ຖຈິ ສາສນໍ, ຍຖາຫ – “ອິເຘວ, ຠິກ຺ຂເວ, ສມເຓາ ອິຘ ທຸຕິເຍາ ສມເຓາ”ຕິ (ມ. ນິ. ໑.໑໓໙; ອ. ນິ. ໔.໒໔໑). ກຕ຺ຖຈິ ໂອກາສໍ, ຍຖາຫ –

“ອິເຘວ ຕິຏ຺ຐມານສ຺ສ, ເທວຠູຕສ຺ສ ເມ ສເຕາ;

ປຸນຣາຍຸ ຈ ເມ ລເທ຺ຘາ, ເອວໍ ຊານາຫິ ມາຣິສາ”ຕິ. (ທີ. ນິ. ໒.໓໖໙);

ກຕ຺ຖຈິ ປທປູຣຓມຕ຺ຕເມວ. ຍຖາຫ – “ອິຘາຫໍ, ຠິກ຺ຂເວ, ຠຸຕ຺ຕາວີ ອສ຺ສໍ ປວາຣິເຕາ”ຕິ (ມ. ນິ. ໑.໓໐). ອິຘ ປນ ເລາກໍ ອຸປາທາຍ ວຸເຕ຺ຕາຕິ ເວທິຕເພ຺ພາ.

ອສ຺ສຸຕວາ ປຸຖຸຊ຺ຊເນາຕິ ເອຕ຺ຖ ປນ ‘ອາຄມາຘິຄມາຠາວາ ເຎເຍ຺ຍາ ອສ຺ສຸຕວາ ອິຕິ’. ຍສ຺ສ ຫິ ຂນ຺ຘຘາຕາຍຕນປຈ຺ຈຍາກາຣສຕິປຏ຺ຐານາທີສຸ ອຸຄ຺ຄຫປຣິປຸຈ຺ຉາວິນິຈ຺ຉຍຣຫິຕຕ຺ຕາ ທິຏ຺ຐິປຏິເສຘເກາ ເນວ ‘ອາຄເມາ’, ປຏິປຕ຺ຕິຍາ ອຘິຄນ຺ຕພ຺ພສ຺ສ ອນຘິຄຕຕ຺ຕາ ເນວ ‘ອຘິຄເມາ’ ອຕ຺ຖິ, ເສາ ‘ອາຄມາຘິຄມາຠາວາ ເຎເຍ຺ຍາ ອສ຺ສຸຕວາ ອິຕິ’. ສ຺ວາຍໍ –

ປຸຖູນໍ ຊນນາທີຫິ, ກາຣເຓຫິ ປຸຖຸຊ຺ຊເນາ;

ປຸຖຸຊ຺ຊນນ຺ເຕາຄຘຕ຺ຕາ, ປຸຖຸວາຍໍ ຊເນາ ອິຕິ. (ທີ. ນິ. ອຏ຺ຐ. ໑.໗; ມ. ນິ. ອຏ຺ຐ. ໑.໒; ອ. ນິ. ອຏ຺ຐ. ໑.໑.໕໑; ປຏິ. ມ. ອຏ຺ຐ. ໒.໑.໑໓໐; ຘມ຺ມສ. ອຏ຺ຐ. ໖໖; ເນຕ຺ຕິ. ອຏ຺ຐ. ໕໙);

ເສາ ຫິ ປຸຖູນໍ ນານປ຺ປການານໍ ກິເລສາທີນໍ ຊນນາທີຫິ ກາຣເຓຫິ ປຸຖຸຊ຺ຊເນາ. ຍຖາຫ – “ປຸຖຸ ກິເລເສ ຊເນນ຺ຕີຕິ ປຸຖຸຊ຺ຊນາ. ປຸຖຸ ອວິຫຕສກ຺ກາຍທິຏ຺ຐິກາຕິ ປຸຖຸຊ຺ຊນາ. ປຸຖຸ ສຕ຺ຖາຣານໍ ມຸຂຸລ຺ເລາກິກາຕິ ປຸຖຸຊ຺ຊນາ. ປຸຖຸ ສພ຺ພຄຕີຫິ ອວຸຏ຺ຐິຕາຕິ ປຸຖຸຊ຺ຊນາ. ປຸຖຸ ນານາຠິສງ຺ຂາເຣ ອຠິສງ຺ຂເຣານ຺ຕີຕິ ປຸຖຸຊ຺ຊນາ. ປຸຖຸ ນານາໂອເຆຫິ ວຸຍ຺ຫນ຺ຕີຕິ ປຸຖຸຊ຺ຊນາ. ປຸຖຸ ນານາສນ຺ຕາເປຫິ ສນ຺ຕປ຺ປນ຺ຕີຕິ ປຸຖຸຊ຺ຊນາ. ປຸຖຸ ນານາປຣິຬາເຫຫິ ປຣິຑຍ຺ຫນ຺ຕີຕິ ປຸຖຸຊ຺ຊນາ. ປຸຖຸ ປຎ຺ຈສຸ ກາມຄຸເຓສຸ ຣຕ຺ຕາ ຄິທ຺ຘາ ຄຘິຕາ ມຸຉ຺ຉິຕາ ອເຊ຺ຌາສນ຺ນາ ລຄ຺ຄາ ລຄ຺ຄິຕາ ປລິພຸທ຺ຘາຕິ ປຸຖຸຊ຺ຊນາ. ປຸຖຸ ປຎ຺ຈຫິ ນີວຣເຓຫິ ອາວຸຕາ ນິວຸຕາ ໂອວຸຕາ ປິຫິຕາ ປຏິຉນ຺ນາ ປຏິກຸຊ຺ຊິຕາຕິ ປຸຖຸຊ຺ຊນາ”ຕິ (ມຫານິ. ໙໔). ປຸຖູນໍ ວາ ຄຓນປຖມຕີຕານໍ ອຣິຍຘມ຺ມປຣມ຺ມຸຂານໍ ນີຈຘມ຺ມສມາຈາຣານໍ ຊນານໍ ອນ຺ເຕາຄຘຕ຺ຕາປິ ປຸຖຸຊ຺ຊນາ. ປຸຖຸ ວາ ອຍໍ – ວິສຸໍເຍວ ສງ຺ຂໍ ຄເຕາ, ວິສໍສເຏ຺ຐາ ສີລສຸຕາທິຄຸຓຍຸເຕ຺ຕຫິ ອຣິເຍຫິ – ຊເນາຕິປິ ປຸຖຸຊ຺ຊເນາ. ເອວເມເຕຫິ ‘ອສ຺ສຸຕວາ ປຸຖຸຊ຺ຊເນາ’ຕິ ທ຺ວີຫິ ປເທຫິ ເຍ ເຕ –

“ທຸເວ ປຸຖຸຊ຺ຊນາ ວຸຕ຺ຕາ, ພຸທ຺ເທນາທິຈ຺ຈພນ຺ຘຸນາ;

អន្ធោ បុថុជ្ជនោ ឯកោ, កល្យាណេកោ បុថុជ្ជនោ”តិ (ទី។ និ។ អដ្ឋ។ ១។៧; អ។ និ។ អដ្ឋ។ ១។១។៥១; បដិ។ ម។ អដ្ឋ។ ២។១។១៣០; ធម្មអភិ។ អដ្ឋ។ ៨៨);

ទ្វេ បុថុជ្ជនា វុត្តា, តេសុ អន្ធបុថុជ្ជនោ វុត្តោ ហោតីតិ វេទិតព្វោ។

អរិយានំ អទស្សាវីតិអាទីសុ អរិយាតិ អារកត្តា កិលេសេហិ, អនយេ ន ឥរិយនតោ, អយេ ឥរិយនតោ, សទេវកេន លោកេន ច អរណីយតោ ពុទ្ធា ច បច្ចេកពុទ្ធា ច ពុទ្ធសាវកា ច វុច្ចន្តិ។ ពុទ្ធា ឯវ វា ឥធ អរិយា។ យថាហ – “សទេវកេ, ភិក្ខវេ, លោកេ...បេ... តថាគតោ អរិយោតិ វុច្ចតី”តិ (សំ។ និ។ ៥។១០៩៨)។

សប្បុរិសាតិ ឯត្ថ បន បច្ចេកពុទ្ធា តថាគតសាវកា ច សប្បុរិសាតិ វេទិតព្វា។ តេ ហិ លោកុត្តរគុណយោគេន សោភនា បុរិសាតិ សប្បុរិសា។ សព្វេវ វា ឯតេ ទ្វេធាបិ វុត្តា។ ពុទ្ធាបិ ហិ អរិយា ច សប្បុរិសា ច បច្ចេកពុទ្ធា ពុទ្ធសាវកាបិ។ យថាហ –

“យោ វេ កតញ្ញូ កតវេទិ ធីរោ,

កល្យាណមិត្តោ ទឡ្ហភត្តិ ច ហោតិ;

ទុខិតស្ស សក្កច្ច ករោតិ កិច្ចំ,

តថាវិធំ សប្បុរិសំ វទន្តី”តិ។ (ជា។ ២។១៧។៧៨);

‘កល្យាណមិត្តោ ទឡ្ហភត្តិ ច ហោតី’តិ ឯត្តាវតា ហិ ពុទ្ធសាវកោ វុត្តោ។ កតញ្ញុតាទីហិ បច្ចេកពុទ្ធា ពុទ្ធាតិ។ ឥទានិ យោ តេសំ អរិយានំ អទស្សនសីលោ, ន ច ទស្សនេ សាធុការី, សោ អរិយានំ អទស្សាវីតិ វេទិតព្វោ។ សោ ចក្ខុនា អទស្សាវី ញាណេន អទស្សាវីតិ ទុវិធោ។ តេសុ ញាណេន អទស្សាវី ឥធ អធិប្បេតោ។ មំសចក្ខុនា ហិ ទិព្វចក្ខុនា វា អរិយា ទិដ្ឋាបិ អទិដ្ឋាវ ហោន្តិ, តេសំ ចក្ខូនំ វណ្ណមត្តគ្គហណតោ, ន អរិយភាវគោចរតោ។ សោណសិង្គាលាទយោបិ ចក្ខុនា អរិយេ បស្សន្តិ, ន ច តេ អរិយានំ ទស្សាវិនោ។

តត្រិទំ វត្ថុ – ចិត្តលបព្វតវាសិនោ កិរ ខីណាសវត្ថេរស្ស ឧបដ្ឋាកោ វុឌ្ឍបព្វជិតោ ឯកទិវសំ ថេរេន សទ្ធិំ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា ថេរស្ស បត្តចីវរំ គហេត្វា បិដ្ឋិតោ អាគច្ឆន្តោ ថេរំ បុច្ឆិ – ‘អរិយា នាម ភន្តេ កីទិសា’តិ? ថេរោ អាហ – ‘ឥធេកច្ចោ មហល្លកោ អរិយានំ បត្តចីវរំ គហេត្វា វត្តបដិបត្តិំ កត្វា សហ ចរន្តោបិ នេវ អរិយេ ជានាតិ, ឯវំទុជ្ជានាវុសោ, អរិយា’តិ។ ឯវំ វុត្តេបិ សោ នេវ អញ្ញាសិ។ តស្មា ន ចក្ខុនា ទស្សនំ ‘ទស្សនំ’, ញាណេន ទស្សនមេវ ‘ទស្សនំ’។ យថាហ – “កិំ តេ វក្កលិ ឥមិនា បូតិកាយេន ទិដ្ឋេន? យោ

ខោ, វក្កលិ, ធម្មំ បស្សតិ, សោ មំ បស្សតី”តិ (សំ។ និ។ ៣។៨៧)។ តស្មា ចក្ខុនា បស្សន្តោបិ, ញាណេន អរិយេហិ ទិដ្ឋំ អនិច្ចាទិលក្ខណំ អបស្សន្តោ, អរិយាធិគតញ្ច ធម្មំ អនធិគច្ឆន្តោ, អរិយករធម្មានំ អរិយភាវស្ស ច អទិដ្ឋត្តា, ‘អរិយានំ អទស្សាវី’តិ វេទិតព្វោ។

អរិយធម្មស្សអកោវិទោតិ សតិបដ្ឋានាទិភេទេ អរិយធម្មេ អកុសលោ។ អរិយធម្មេ អវិនីតោតិ, ឯត្ថ បន

ទុវិធោ វិនយោ នាម, ឯកមេកោ ចេត្ថ បញ្ចធា;

អភាវតោ តស្ស អយំ, អវិនីតោតិ វុច្ចតិ។

អយញ្ហិសំវរវិនយោ បហានវិនយោតិ ទុវិធោ វិនយោ។ ឯត្ថ ច ទុវិធេបិ វិនយេ ឯកមេកោ វិនយោ បញ្ចធា ភិជ្ជតិ។ សំវរវិនយោបិ ហិ សីលសំវរោ សតិសំវរោ ញាណសំវរោ ខន្តិសំវរោ វីរិយសំវរោតិ បញ្ចវិធោ។ បហានវិនយោបិ តទង្គប្បហានំ វិក្ខម្ភនប្បហានំ សមុច្ឆេទប្បហានំ បដិប្បស្សទ្ធិប្បហានំ និស្សរណប្បហានន្តិ បញ្ចវិធោ។

តត្ថ “ឥមិនា បាតិមោក្ខសំវរេន ឧបេតោ ហោតិ សមុបេតោ”តិ (វិភ។ ៥១១) អយំ សីលសំវរោ។ “រក្ខតិ ចក្ខុន្ទ្រិយំ, ចក្ខុន្ទ្រិយេ សំវរំ អាបជ្ជតី”តិ (ទី។ និ។ ១។២១៣; ម។ និ។ ១។២៩៥; សំ។ និ។ ៤។២៣៩; អ។ និ។ ៣។១៦) អយំ សតិសំវរោ។

“យានិ សោតានិ លោកស្មិំ, (អជិតាតិ ភគវា)

សតិ តេសំ និវារណំ;

សោតានំ សំវរំ ព្រូមិ,

បញ្ញាយេតេ បិធិយ្យរេ”តិ។ (សុ។ និ។ ១០៤១) –

អយំ ញាណសំវរោ។ “ខមោ ហោតិ សីតស្ស ឧណ្ហស្សា”តិ (ម។ និ។ ១។២៤; អ។ និ។ ៤។១១៤; ៦។៥៨) អយំ ខន្តិសំវរោ។ “ឧប្បន្នំ កាមវិតក្កំ នាធិវាសេតី”តិ (ម។ និ។ ១។២៦; អ។ និ។ ៤។១១៤; ៦។៥៨) អយំ វីរិយសំវរោ។ សព្ពោបិ ចាយំ សំវរោ យថាសកំ សំវរិតព្ពានំ វិនេតព្ពានញ្ច កាយទុច្ចរិតាទីនំ សំវរណតោ សំវរោ, វិនយនតោ វិនយោតិ វុច្ចតិ។ ឯវំ តាវ ‘សំវរវិនយោ’ បញ្ចធា ភិជ្ជតីតិ វេទិតព្វោ។

ពធា ឃំ តាយទ្វុបបរិច្ឆេទាឌីស្វុ ចិបឃ្សុតាទាោរលាសុ បឌិបក្លុកាចទេពា, ឌីបិរលេរិកេតច ពយឃ្សុ, ទេពត ទេពត ចិបឃ្សុតាទាោរលាត ពឃ្សុ ពឃ្សុ អតព្ធឃ្សុ បហាត់, ទេឃឡធិជំ – តាយទ្វុបចចព្វាទេតត ឃក្កាឃឌិដ្ឋិឃា, បច្ចុឃបរិក្កទេហត អទេហត្យុចិឃយទេហត្យុឌិដ្ឋិតំ, ពទេឃ្សុច អបទកាទេកត កេក្ខាចិតទទេលាត កធំកធិកាចឃ្សុ, កលិបឃយ្ឋទេតត ‘អហំ យយា’តិ កាហឃ្សុ, យក្កាយក្កចចព្វាទេតត អយទេក្ក យក្កឃឡ្ហាឃ, ក្ខុទេឃឌឃ្សុទេតត ក្ខុទេច្ឆទឌិដ្ឋិឃា, ចឃឌឃ្សុទេតត ឃឃ្សុពឌិដ្ឋិឃា, កឃឌឃ្សុទេតត ឃកទេឃ អកឃឃឡ្ហាឃ, អាឌីតចឌឃ្សុទេតត អឃ្សុាឌឃឡ្ហាឃ, តិក្តិទាត្យុបឃ្សុតាឃ អកិទតិឃឡ្ហាឃ, យុដ្ឋិត្យុកេព្យុតាទាោរលាត អយុដ្ឋិត្យុកាយតាឃ, ក្ខទេបក្លាទាោរលាត អត្យុទេបក្លាឃ, អត្យុទេលិទេយត ឆយ្ឌ្ឌិតិឃំ តិក្តាទេត ច បឌិទេលិយកាចឃ្សុ, ទេកាពកុ្យតា ឃក្លាទតិយិព្ធក្កាហឃ្សុ បហាត់, ឲ្យតំ ‘ពឌក្កបហាត់’ តាយ៉

ឃំ បត ក្ខបធាទប្យុតាទេកទេឌត ឃយាឌិតា បចព្ធិកាចតិចាទលាទេពា, ឈដប្យុហាទទេតច ក្ខុកេបិទេដ្ឋ ទេឃចាលឃ្សុ, ទេពឃំ ទេពឃំ តិចទេលាឌិឆយ្ឋាត់ បហាត់, ឲ្យតំ ‘ចិក្លយ្ឋក្កបហាត់’ តាយ៉ “ឃំ ចត្យុត្ត អរិឃយក្កាត់ កាចិតព្ធា តំតំយក្កចទេពា អព្ធទេតា អព្ធទេតា ឃត្តាទេត ឌិដ្ឋិកេតាត់ បហាតាឃា”តិអាឌិតា (ឆ៉ ឃ៉ ៦លិលិ) តទេឃត ត្យុព្ធឃ្សុ ឃយុឌឃបក្លិកឃ្សុ កិទេលឃកលាឃ្សុ អច្ចត្តិ អប្យុចព្ធិកាទេចត បហាត់, ត្លាជំ ‘ឃយុទេច្ឆទបហាត់’ តាយ៉ ឃំ បត ឋលក្លទេលា បឌិប្យុឃ្សុទ្ធត្តិ កិទេលឃាត់, ឲ្យតំ ‘បឌិប្យុឃ្សុទ្ធិបហាត់’ តាយ៉ ឃំ ឃត្តាឃក្លតតិឃ្សុដព្ធា បហិតឃត្តាឃក្លតំ តិក្តាត់, ឲ្យតំ ‘តិឃ្សុទលាបហាត់’ តាយ៉ ឃត្តាយ្បិ ទេចតំ បហាត់ ឃស្ថា ធាកេទ្ធតា បហាត់, ចិតឃតទ្ធតា ចិតទេឃា, ពស្ថា ‘បហាតចិតទេឃា’តិ ត្យុច្ចតិ៉ តំតំបហាតចទេពា ធា ពឃ្សុ ពឃ្សុ ចិតឃឃ្សុ ឃយ្ឋចទេពាទេបតំ បហាតចិតទេឃាតិ ត្យុច្ចតិ៉ ឲ្យចំ បហាតចិតទេឃាបិ បញ្ចាឆា កិខ្ខុតីតិ ទេចឌិតទេត្លា៉

ឲ្យចយឃំ ឃទេក្លបទេពា ត្យុចិទេឆា, ទេកឌទេពា ច ឌឃចិទេឆា ចិតទេឃា, កិត្តឃំចទព្ធា, បហាតត្លាឃ្សុ ច អប្យុហិតព្ធា, ឃស្ថា ឲ្យពឃ្សុ អឃ្សុ្យពចទេពា ប្យុត្យុខ្ខុតឃ្សុ តព្ធិ, ពស្ថា អកាចទេពា ពឃ្សុ, អឃំ ‘អចិតីទេពា’តិ ត្យុច្ចតីតិ៉ ឲ្យឃ តទេឃា ឃប្យុរិឃាត់ អឌឃ្សុាធិ ឃប្យុរិឃឆយ្ឋឃ្សុ អទេកាចិទេឌា ឃប្យុរិឃឆទេយ្ឋ អចិតីទេពាតិ ឲ្យព្ធាបិ៉ តិត្តាតាកទលាទេព្យុតំ អព្ធទេពា៉ ឃធាហ – “ទេឃច ទេព អរិឃា ទេពច ទេព ឃប្យុរិឃា, ទេឃច ទេព ឃប្យុរិឃា ទេពច ទេព អរិឃា៉ ទេឃា ឲ្យច ទេឃា អរិឃាត់ ឆទេយ្ឋា ទេឃា ឲ្យច ទេឃា ឃប្យុរិឃាត់ ឆទេយ្ឋា, ទេឃា ឲ្យច ទេឃា ឃប្យុរិឃាត់ ឆទេយ្ឋា ទេឃា ឲ្យច ទេឃា អរិឃាត់ ឆទេយ្ឋា៉ ទេឃច ទេព អរិឃចិតឃា ទេពច ទេព ឃប្យុរិឃចិតឃា, ទេឃច ទេព ឃប្យុរិឃចិតឃា ទេពច ទេព អរិឃចិតឃា៉ អរិទេឃតិ ធា ឃប្យុរិទេឃតិ ធា, អរិឃឆទេយ្ឋតិ ធា ឃប្យុរិឃឆទេយ្ឋតិ ធា, អរិឃចិតទេឃតិ ធា ឃប្យុរិឃចិតទេឃតិ ធា, ឲ្យទេឃទេឃ ឲ្យទេក ឲ្យកេទ្ធ ឃទេយ ឃយកាទេក ពខ្ខាទេព ពទេឡ្ហាធា”តិ៉

ទ្វុបំ អព្ធទេពា ឃយត្យុបឃ្សុតីតិ ត្លាទេឆកទេច្ចា ទ្វុបំ អព្ធទេពា ឃយត្យុបឃ្សុតិ – ‘ឃំ ទ្វុបំ ទេឃា អហំ, ទេឃា អហំ តំ ទ្វុប’ត្តិ ទ្វុបញ្ចា អព្ធាតញ្ចា អទ្វឃំ ឃយត្យុបឃ្សុតិ៉ “ទេឃឡធាបិ តាយ ទេពលប្យុឌីបឃ្សុ ឍាឃទេពា ឃា អច្ចិ ទេឃា ចទេណ្ណា, ទេឃា ចទេណ្ណា ឃា អច្ចីតិ អច្ចិញ្ចា ចណ្ណញ្ចា អទ្វឃំ ឃយត្យុបឃ្សុតិ,” ឲ្យចទេយច ត្លាទេឆកទេច្ចា ទ្វុបំ អព្ធទេពា ឃយត្យុបឃ្សុតីតិ ឲ្យចំ ទ្វុបំ អព្ធាតិ ឌិដ្ឋិបឃ្សុតាឃ បឃ្សុតិ៉ ទ្វុបចត្តិ ធា អព្ធាតត្តិ ‘អទ្វុបំ អព្ធា’តិ កទេហព្វា, លាឃាចត្តិ ទ្វុក្លុ ចិឃ, តំ ទ្វុបចត្តិ ឃយត្យុបឃ្សុតិ៉ អព្ធតិ ធា ទ្វុបត្តិ ‘អទ្វុបទេយច អព្ធា’តិ កទេហព្វា, ប្យុប្យុយិក្រាត្តិ ចិឃ, អព្ធតិ ទ្វុបំ ឃយត្យុបឃ្សុតិ៉ ទ្វុបស្មិំធា អព្ធាតត្តិ ‘អទ្វុបទេយច អព្ធា’តិ កទេហព្វា, កទេណ្ឌទេក យណិ ចិឃ, អព្ធាត់ ទ្វុបស្មិំ ឃយត្យុបឃ្សុតិ៉ ទេចឌតាឌីស្វុបិ ឲ្យទេឃច តទេឃា៉

តត្ថ ‘រូបំ អត្តតោ សមនុបស្សតី’តិ សុទ្ធរូបមេវ អត្តាតិ កថិតំ។ ‘រូបវន្តំ វា អត្តានំ, អត្តនិ វា រូបំ, រូបស្មិំ វា អត្តានំ; វេទនំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ... សញ្ញំ... សង្ខារេ... វិញ្ញាណំ អត្តតោ សមនុបស្សតី’តិ ឥមេសុ សត្តសុ ឋានេសុ ‘អរូបំ អត្តា’តិ កថិតំ។ វេទនាវន្តំ វា អត្តានំ, អត្តនិ វា វេទនំ, វេទនាយ វា អត្តានន្តិ ឯវំ ចតូសុ ខន្ធេសុ តិណ្ណំ តិណ្ណំ វសេន ទ្វាទសសុ ឋានេសុ ‘រូបារូបមិស្សកោ អត្តា’ កថិតោ។ តត្ថ ‘រូបំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ វេទនំ... សញ្ញំ... សង្ខារេ... វិញ្ញាណំ អត្តតោ សមនុបស្សតី’តិ ឥមេសុ បញ្ចសុ ឋានេសុ ឧច្ឆេទទិដ្ឋិ កថិតា។ អវសេសេសុ សស្សតទិដ្ឋិ។ ឯវមេត្ថ បន្នរស ភវទិដ្ឋិយោ បញ្ច វិភវទិដ្ឋិយោ ហោន្តិ។ តា សព្ពាបិ មគ្គាវរណា, ន សគ្គាវរណា, បឋមមគ្គវជ្ឈាតិ វេទិតព្ពា។

១០០៥. សត្ថរិ កង្ខតីតិ សត្ថុ សរីរេ វា គុណេ វា ឧភយត្ថ វា កង្ខតិ។ សរីរេ កង្ខមានោ ‘ទ្វត្តិំសវរលក្ខណបដិមណ្ឌិតំ នាម សរីរំ អត្ថិ នុ ខោ នត្ថី’តិ កង្ខតិ។ គុណេ កង្ខមានោ ‘អតីតានាគតបច្ចុប្បន្នជាននសមត្ថំ សព្ពញ្ញុតញ្ញាណំ អត្ថិ នុ ខោ នត្ថី’តិ កង្ខតិ។ ឧភយត្ថ កង្ខមានោ ‘អសីតិអនុព្យញ្ជនព្យាមប្បភានុរញ្ជិតាយ សរីរនិប្ផត្តិយា សមន្នាគតោ សព្ពញ្ញេយ្យជាននសមត្ថំ សព្ពញ្ញុតញ្ញាណំ បដិវិជ្ឈិត្វា ឋិតោ លោកតារណោ ពុទ្ធោ នាម អត្ថិ នុ ខោ នត្ថី’តិ កង្ខតិ។ អយញ្ហិ អត្តភាវេច គុណេ វា កង្ខន្តោ ឧភយត្ថ កង្ខតិ នាម។ វិចិកិច្ឆតីតិ អារម្មណំ និច្ឆេតុំ អសក្កោន្តោ កិច្ឆតិ កិលមតិ។ នាធិមុច្ចតីតិ តត្ថេវ អធិមោក្ខំ ន លភតិ។ ន សម្បសីទតីតិ ចិត្តំ អនាវិលំ កត្វា បសីទិតុំ ន សក្កោតិ, គុណេសុ នប្បសីទតិ។

ធម្មេ កង្ខតីតិអាទីសុ បន ‘កិលេសេ បជហន្តា ចត្តារោ អរិយមគ្គា, បដិប្បស្សទ្ធកិលេសានិ ចត្តារិ សាមញ្ញផលានិ, មគ្គផលានំ អារម្មណបច្ចយភូតំ អមតំ មហានិព្ពានំ នាម អត្ថិ នុ ខោ នត្ថី’តិ កង្ខន្តោបិ ‘អយំ ធម្មោ និយ្យានិកោ នុ ខោ អនិយ្យានិកោ’តិ កង្ខន្តោបិ ធម្មេ កង្ខតិ នាម។ ‘ចត្តារោ មគ្គដ្ឋកា ចត្តារោ ផលដ្ឋកាតិ ឥទំ សង្ឃរតនំ អត្ថិ នុ ខោ នត្ថី’តិ កង្ខន្តោបិ, ‘អយំ សង្ឃោ សុប្បដិបន្នោ នុ ខោ ទុប្បដិបន្នោ’តិ កង្ខន្តោបិ, ‘ឯតស្មិំ សង្ឃរតនេ ទិន្នស្ស វិបាកផលំ អត្ថិ នុ ខោ នត្ថី’តិ កង្ខន្តោបិ សង្ឃេ កង្ខតិ នាម។ ‘តិស្សោ បន សិក្ខា អត្ថិ នុ ខោ នត្ថី’តិ កង្ខន្តោបិ, ‘តិស្សោ សិក្ខា សិក្ខិតបច្ចយេន អានិសំសោ អត្ថិ នុ ខោ នត្ថី’តិ កង្ខន្តោបិ សិក្ខាយ កង្ខតិ នាម។

បុព្ពន្តោ វុច្ចតិ អតីតានិ ខន្ធធាតាយតនានិ។ អបរន្តោ អនាគតានិ។ តត្ថ អតីតេសុ ខន្ធាទីសុ ‘អតីតានិ នុ ខោ, ន នុ ខោ’តិ កង្ខន្តោ បុព្ពន្តេ កង្ខតិ នាម។ អនាគតេសុ ‘អនាគតានិ នុ ខោ, ន នុ ខោ’តិ កង្ខន្តោ អបរន្តេ កង្ខតិ នាម។ ឧភយត្ថ កង្ខន្តោ បុព្ពន្តាបរន្តេ កង្ខតិ នាម។ ‘ទ្វាទសបទិកំ បច្ចយវដ្ដំ អត្ថិ នុ ខោ នត្ថី’តិ កង្ខន្តោ ឥទប្បច្ចយតាបដិច្ចសមុប្បន្នេសុ ធម្មេសុ កង្ខតិ នាម។ តត្រាយំ វចនត្ថោ – ឥមេសំ ជរាមរណាទីនំ បច្ចយា ‘ឥទប្បច្ចយា’។ ឥទប្បច្ចយានំ ភាវោ ‘ឥទប្បច្ចយតា’។ ឥទប្បច្ចយា ឯវ វា ‘ឥទប្បច្ចយតា’; ជាតិអាទីនមេតំ អធិវចនំ។ ជាតិអាទីសុ តំ តំ បដិច្ច អាគម្ម សមុប្បន្នាតិ ‘បដិច្ចសមុប្បន្នា’។ ឥទំ វុត្តំ ហោតិ – ឥទប្បច្ចយតាយ ច បដិច្ចសមុប្បន្នេសុ ច ធម្មេសុ កង្ខតីតិ។

១០០៦. សីលេនាតិ គោសីលាទិនា។ វតេនាតិ គោវតាទិនា។ សីលព្ពតេនាតិ តទុភយេន។ សុទ្ធីតិ កិលេសសុទ្ធិ; បរមត្ថសុទ្ធិភូតំ វា

និព្ពានមេវ។ តទេកដ្ឋាតិ ឯត្ថ បហានេកដ្ឋំ ធុរំ។ ឥមិស្សា ច បាឡិយា ទិដ្ឋិកិលេសា វិចិកិច្ឆាកិលេសាតិ ទ្វេយេវ អាគតា។ លោភោ ទោសោ មោហោ មានោ ថីនំ ឧទ្ធច្ចំ អហិរិកំ អនោត្តប្បន្តិ ឥមេ បន អដ្ឋ អនាគតា។ អាហរិត្វា បន ទីបេតព្ពា។ ឯត្ថ ហិ ទិដ្ឋិវិចិកិច្ឆាសុ បហីយមានាសុ អបាយគមនីយោ លោភោ ទោសោ មោហោ មានោ ថីនំ ឧទ្ធច្ចំ អហិរិកំ អនោត្តប្បន្តិ សព្វេបិមេ បហានេកដ្ឋា ហុត្វា បហីយន្តិ។ សហជេកដ្ឋំ បន អាហរិត្វា ទីបេតព្វំ។ សោតាបត្តិមគ្គេន ហិ ចត្តារិ ទិដ្ឋិសហគតានិ វិចិកិច្ឆាសហគតញ្ចាតិ បញ្ច ចិត្តានិ បហីយន្តិ។ តត្ថ ទ្វីសុ អសង្ខារិកទិដ្ឋិចិត្តេសុ បហីយមានេសុ តេហិ សហជាតោ លោភោ មោហោ ឧទ្ធច្ចំ អហិរិកំ អនោត្តប្បន្តិ ឥមេ កិលេសា សហជេកដ្ឋវសេន បហីយន្តិ។ សេសទិដ្ឋិកិលេសា ច វិចិកិច្ឆាកិលេសា ច បហានេកដ្ឋវសេន បហីយន្តិ។ ទិដ្ឋិគតសម្បយុត្តសសង្ខារិកចិត្តេសុបិ បហីយមានេសុ តេហិ សហជាតោ លោភោ មោហោ ថីនំ ឧទ្ធច្ចំ អហិរិកំ អនោត្តប្បន្តិ ឥមេ កិលេសា សហជេកដ្ឋវសេន បហីយន្តិ។ សេសទិដ្ឋិកិលេសា ច វិចិកិច្ឆាកិលេសា ច បហានេកដ្ឋវសេន បហីយន្តិ។ ឯវំ បហានេកដ្ឋស្មិំយេវ សហជេកដ្ឋំ លព្ភតីតិ ឥទំ សហជេកដ្ឋំ អាហរិត្វា ទីបយិំសុ។

តំសម្បយុត្តាតិ តេហិ តទេកដ្ឋេហិ អដ្ឋហិ កិលេសេហិ សម្បយុត្តា។ ចិត្តុប្បាទំ វា គត្វា តេន លោភេន តេន ទោសេនាតិ ឯវំ ឯកេកេន សម្បយុត្តតា ទីបេតព្ពា។ តត្ថ លោភេ គហិតេ, មោហោ មានោ ថីនំ ឧទ្ធច្ចំ អហិរិកំ អនោត្តប្បន្តិ អយំ សង្ខារក្ខន្ធេ កិលេសគណោ លោភសម្បយុត្តោ នាម។ ទោសេ គហិតេ, មោហោ ថីនំ ឧទ្ធច្ចំ អហិរិកំ អនោត្តប្បន្តិ អយំ កិលេសគណោ ទោសសម្បយុត្តោ នាម។ មោហេ គហិតេ, លោភោ ទោសោ មានោ ថីនំ ឧទ្ធច្ចំ អហិរិកំ អនោត្តប្បន្តិ អយំ កិលេសគណោ មោហសម្បយុត្តោ នាម។ មានេ គហិតេ, តេន សហុប្បន្នោ លោភោ មោហោ ថីនំ ឧទ្ធច្ចំ អហិរិកំ អនោត្តប្បន្តិ អយំ កិលេសគណោ មានសម្បយុត្តោ នាម។ ឥមិនា ឧបាយេន តេន ថីនេន តេន ឧទ្ធច្ចេន តេន អហិរិកេន តេន អនោត្តប្បេន សម្បយុត្តោ តំសម្បយុត្តោតិ វេទិតព្វោ។ តំសមុដ្ឋានន្តិ តេន លោភេន...បេ... តេន អនោត្តប្បេន សមុដ្ឋិតន្តិ អត្ថោ។

ឥមេ ធម្មា ទស្សនេន បហាតព្វាតិ ឯត្ថ ទស្សនំ នាម សោតាបត្តិមគ្គោ; តេន បហាតព្វាតិ អត្ថោ។ 'កស្មា បន សោតាបត្តិមគ្គោ ទស្សនំ នាម ជាតោ'តិ? 'បឋមំ និព្ពានទស្សនតោ'។ 'នន្វ គោត្រភូ បឋមតរំ បស្សតី'តិ ? 'នោ ន បស្សតិ; ទិស្វាបិ កត្តព្ពកិច្ចំ បន ន ករោតិ, សំយោជនានំ អប្បហានតោ។ តស្មា បស្សតី'តិ ន វត្តព្វោ។ យត្ថ កត្ថចិ រាជានំ ទិស្វាបិ បណ្ណាការំ ទត្វា កិច្ចនិប្ផត្តិយា អទិដ្ឋត្តា 'អជ្ជាបិ រាជានំ ន បស្សាមី'តិ វទន្តោ ចេត្ថ ជានបទបុរិសោ និទស្សនំ។

១០១១។ អវសេសា លោភោតិ ទស្សនេន បហីនាវសេសា លោភោ។ ទោសមោហេសុបិ ឯសេវ នយោ។ ទស្សនេន ហិ អបាយគមនីយាវ បហីនា។ តេហិ បន អញ្ញេ ទស្សេតុំ ឥទំ វុត្តំ។ 'តទេកដ្ឋា'តិ តេហិ បាឡិយំ អាគតេហិ តីហិ កិលេសេហិ សម្បយោគតោបិ បហានតោបិ ឯកដ្ឋា បញ្ច កិលេសា។ នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយាតិ ឥទំ សំយោជនាទីនំ វិយ តេហិ មគ្គេហិ អប្បហាតព្វតំ សន្ធាយ វុត្តំ។ ឥទំ បន "សោតាបត្តិមគ្គញាណេន អភិសង្ខារវិញ្ញាណស្ស និរោធេន សត្ត ភវេ ឋបេត្វា អនមតគ្គេ សំសារវដ្ដេ យេ ឧប្បជ្ជេយ្យុំ, នាមញ្ច រូបញ្ច ឯត្ថេតេ និរុជ្ឈន្តី"តិអាទិនា នយេន កុសលានិបិ បហានំ អនុញ្ញាតំ, តំ តេសំ មគ្គានំ អភាវិតត្តា យេ ឧប្បជ្ជេយ្យុំ, តេ ឧបនិស្សយបច្ចយានំ កិលេសានំ បហីនត្តា បហីនាតិ ឥមំ បរិយាយំ សន្ធាយ វុត្តន្តិ វេទិតព្វំ។

១០១៧. ទស្សនេនបហាតព្ពហេតុកត្តិកេ ឥមេ ធម្មា ទស្សនេន បហាតព្ពហេតុកាតិ ឋបេត្វា, បុន 'តីណិ សំយោជនានី'តិអាទិ បហាតព្ពេ ទស្សេត្វា, តទេកដ្ឋភាវេន ហេតូ ចេវ សហេតុកេ ច ទស្សេតុំ វុត្តំ. តត្ថ 'កិញ្ចាបិ ទស្សនេន បហាតព្ពេសុ ហេតូសុ លោភសហគតោ មោហោ លោភេន សហេតុកោ ហោតិ, ទោសសហគតោ មោហោ ទោសេន, លោភទោសា ច មោហេនាតិ បហាតព្ពហេតុកបទេនេវ សង្គហំ គច្ឆតិ, វិចិកិច្ឆាសហគតោ បន មោហោ អញ្ញស្ស សម្បយុត្តហេតុនោ អភាវេន ហេតុយេវ, ន សហេតុកោតិ តស្ស បហានំ ទស្សេតុំ ឥមេ ធម្មា ទស្សនេន បហាតព្ពហេតូ'តិ វុត្តំ.

១០១៨. ទុតិយបទេ ឧទ្ធច្ចសហគតស្ស មោហស្ស បហានំ ទស្សេតុំ ឥមេ ធម្មា ភាវនាយ បហាតព្ពហេតូតិ វុត្តំ. សោ ហិ អត្តនា សម្បយុត្តធម្មេ សហេតុកេ កត្វា បិដ្ឋិវដ្ដកោ ជាតោ, វិចិកិច្ឆាសហគតោ វិយ អញ្ញស្ស សម្បយុត្តហេតុនោ អភាវា បហាតព្ពហេតុកបទំ ន ភជតិ. តតិយបទេ អវសេសា អកុសលាតិ បុន អកុសលគ្គហណំ វិចិកិច្ឆុទ្ធច្ចសហគតានំ មោហានំ សង្គហត្ថំ កតំ. តេ ហិ សម្បយុត្តហេតុនោ អភាវា បហាតព្ពហេតុកា នាម ន ហោន្តិ.

១០១៩. បរិត្តារម្មណត្តិកេ អារព្ភាតិ អារម្មណំ កត្វា. សយញ្ហិ បរិត្តា វា ហោន្តុ មហគ្គតា វា, បរិត្តធម្មេ អារម្មណំ កត្វា ឧប្បន្នា បរិត្តារម្មណា, មហគ្គតេ អារម្មណំ កត្វា ឧប្បន្នា មហគ្គតារម្មណា, អប្បមាណេ អារម្មណំ កត្វា ឧប្បន្នា អប្បមាណារម្មណា. តេ បន បរិត្តាបិ ហោន្តិ មហគ្គតាបិ អប្បមាណាបិ.

១០២៣. មិច្ឆត្តត្តិកេ អានន្តរិកាតីតិ អនន្តរាយេន ផលទាយកាតិ; មាតុឃាតកកម្មាទីនមេតំ អធិវចនំ. តេសុ ហិ ឯកស្មិម្បិ កម្មេ កតេ តំ បដិពាហិត្វា អញ្ញំ កម្មំ អត្តនោ វិបាកស្ស ឱកាសំ កាតុំ ន សក្កោតិ. សិនេរុប្បមាណេបិ ហិ សុវណ្ណថូបេ កត្វា ចក្កវាឡមត្តំ វា រតនមយបាការំ វិហារំ ការេត្វា តំ បូរេត្វា និសិន្នស្ស ពុទ្ធប្បមុខស្ស សង្ឃស្ស យាវជីវំ ចត្តារោ បច្ចយេ ទទតោបិ តំ កម្មំ ឯតេសំ កម្មានំ វិបាកំ បដិពាហេតុំ ន សក្កោតិ ឯវ. យា ច មិច្ឆាទិដ្ឋិ និយតាតិ អហេតុកវាទអកិរិយវាទនត្ថិកវាទេសុ អញ្ញតរា. តញ្ហិ គហេត្វា ឋិតំ បុគ្គលំ ពុទ្ធសតម្បិ ពុទ្ធសហស្សម្បិ ពោធេតុំ ន សក្កោតិ.

១០២៨. មគ្គារម្មណត្តិកេ អរិយមគ្គំ អារព្ភាតិ លោកុត្តរមគ្គំ អារម្មណំ កត្វា. តេ បន បរិត្តាបិ ហោន្តិ មហគ្គតាបិ.

១០២៩. មគ្គហេតុកត្តិកេ បឋមនយេន បច្ចយដ្ឋេន ហេតុនា មគ្គសម្បយុត្តានំ ខន្ធានំ សហេតុកភាវោ ទស្សិតោ. ទុតិយនយេន មគ្គភូតេន សម្មាទិដ្ឋិសង្ខាតេន ហេតុនា សេសមគ្គង្គានំ សហេតុកភាវោ ទស្សិតោ. តតិយនយេន មគ្គេ ឧប្បន្នហេតូហិ សម្មាទិដ្ឋិយា សហេតុកភាវោ ទស្សិតោតិ វេទិតព្ពោ.

១០៣០. អធិបតិំ ករិត្វាតិ អារម្មណាធិបតិំ កត្វា. តេ ច ខោ បរិត្តមហគ្គតា ហោន្តិ. អរិយសាវកានញ្ហិ អត្តនោ មគ្គំ គរុំ កត្វា

បច្ចុប្បន្នកាលេ អារម្មណាធិបតិ លព្ភតិ។ ចេតោបរិយញាណេន បន អរិយសាវកោ បរស្ស មគ្គំ បច្ចុប្បន្នតោ គរុំ ករោន្តោបិ អត្តនា បដិវិទ្ធមគ្គំ វិយ គរុំ ន ករោតិ។ ‘យមកបាដិហារិយំ ករោន្តំ តថាគតំ ទិស្វា តស្ស មគ្គំ គរុំ ករោតិ ន ករោតី’តិ? ករោតិ, ន បន អត្តនោ មគ្គំ វិយ។ អរហា ន កិញ្ចិ ធម្មំ គរុំ ករោតិ ឋបេត្វា មគ្គំ ផលំ និព្ពានន្តិ។ ឯត្ថាបិ អយមេវត្ថោ។ វីមំសាធិបតេយ្យន្តិ ឥទំ សហជាតាធិបតិំ សន្ធាយ វុត្តំ។ ឆន្ទំ ជេដ្ឋកំ កត្វា មគ្គំ ភាវេន្តស្ស ឆន្ទោ អធិបតិ នាម ហោតិ, ន មគ្គោ។ សេសធម្មាបិ ឆន្ទាធិបតិនោ នាម ហោន្តិ, ន មគ្គាធិបតិនោ។ ចិត្តេបិ ឯសេវ នយោ។ វីមំសំ បន ជេដ្ឋកំ កត្វា មគ្គំ ភាវេន្តស្ស វីមំសាធិបតិ ចេវ ហោតិ មគ្គោ ច។ សេសធម្មា មគ្គាធិបតិនោ នាម ហោន្តិ។ វីរិយេបិ ឯសេវ នយោ។

១០៣៨។ ឧប្បន្នត្តិកនិទ្ទេសេ ជាតាតិ និព្វត្តា, បដិលទ្ធត្តភាវា។ ភូតាតិអាទីនិ តេសំយេវ វេវចនានិ។ ជាតា ឯវ ហិ ភាវប្បត្តិយា ភូតា។ បច្ចយសំយោគេ ជាតត្តា សញ្ជាតា។ និព្វត្តិលក្ខណប្បត្តត្តា និព្វត្តា។ ឧបសគ្គេន បន បទំ វឌ្ឍេត្វា អភិនិព្វត្តាតិ វុត្តា។ បាកដីភូតាតិ បាតុភូតា។ បុព្វន្តតោ ឧទ្ធំ បន្នាតិ ឧប្បន្នា។ ឧបសគ្គេន បទំ វឌ្ឍេត្វា សមុប្បន្នាតិ វុត្តា។ និព្វត្តដ្ឋេនេវ ឧទ្ធំ ឋិតាតិ ឧដ្ឋិតា។ បច្ចយសំយោគេ ឧដ្ឋិតាតិ សមុដ្ឋិតា។ បុន ឧប្បន្នាតិវចនេ ការណំ ហេដ្ឋា វុត្តនយេនេវ វេទិតព្វំ។ ឧប្បន្នំសេន សង្គហិតាតិ ឧប្បន្នកោដ្ឋាសេន គណនំ គតា។ រូបំ វេទនា សញ្ញា សង្ខារា វិញ្ញាណន្តិ ឥទំ តេសំ សភាវទស្សនំ។ ទុតិយបទនិទ្ទេសោ វុត្តបដិបក្ខនយេន វេទិតព្វោ។ តតិយបទនិទ្ទេសោ ឧត្តានត្ថោយេវ។

អយំ បន តិកោ ទ្វិន្នំ អទ្ធានំ វសេន បូរេត្វា ទស្សិតោ។ លទ្ធោកាសស្ស ហិ កម្មស្ស វិបាកោ ទុវិធោ – ខណប្បត្តោ, ច អប្បត្តោ ច។ តត្ថ ‘ខណប្បត្តោ’ ឧប្បន្នោ នាម។ ‘អប្បត្តោ’ ចិត្តានន្តរេ វា ឧប្បជ្ជតុ, កប្បសតសហស្សាតិក្កមេ វា។ ធុវបច្ចយដ្ឋេន នត្ថិ នាម ន ហោតិ, ឧប្បាទិនោ ធម្មា នាម ជាតោ។ យថា ហិ – “តិដ្ឋតេវ សាយំ, បោដ្ឋបាទ, អរូបី អត្តា សញ្ញាមយោ។ អថ ឥមស្ស បុរិសស្ស អញ្ញា ច សញ្ញា ឧប្បជ្ជន្តិ អញ្ញា ច សញ្ញា និរុជ្ឈន្តី”តិ (ទី. និ. ១.៣១៨)។ ឯត្ថ អារុប្បេ កាមាវចរសញ្ញាបវត្តិកាលេ កិញ្ចាបិ មូលភវង្គសញ្ញា និរុទ្ធា, កាមាវចរសញ្ញាយ បន និរុទ្ធកាលេ អវស្សំ សា ឧប្បជ្ជិស្សតីតិ អរូបសញ្ញាតោ អត្តា នត្ថីតិ សង្ខ្យំ អគន្ត្វា ‘តិដ្ឋតេវ’ នាមាតិ ជាតោ។ ឯវមេវ លទ្ធោកាសស្ស កម្មស្ស វិបាកោ ទុវិធោ...បេ... ធុវបច្ចយដ្ឋេន នត្ថិ នាម ន ហោតិ, ឧប្បាទិនោ ធម្មា នាម ជាតោ។

យទិ បន អាយូហិតំ កុសលាកុសលកម្មំ សព្វំ វិបាកំ ទទេយ្យ, អញ្ញស្ស ឱកាសោ ន ភវេយ្យ។ តំ បន ទុវិធំ ហោតិ – ធុវវិបាកំ, អធុវវិបាកញ្ច។ តត្ថ បញ្ច អានន្តរិយកម្មានិ, អដ្ឋ សមាបត្តិយោ, ចត្តារោ អរិយមគ្គាតិ ឯតំ ‘ធុវវិបាកំ’ នាម។ តំ បន ខណប្បត្តម្បិ អត្ថិ, អប្បត្តម្បិ។ តត្ថ ‘ខណប្បត្តំ’ ឧប្បន្នំ នាម។ ‘អប្បត្តំ’ អនុប្បន្នំ នាម។ តស្ស វិបាកោ ចិត្តានន្តរេ វា ឧប្បជ្ជតុ កប្បសតសហស្សាតិក្កមេ វា, ធុវបច្ចយដ្ឋេន អនុប្បន្នំ នាម ន ហោតិ, ឧប្បាទិនោ ធម្មា នាម ជាតំ។ មេត្តេយ្យពោធិសត្តស្ស មគ្គោ អនុប្បន្នោ នាម, ផលំ ឧប្បាទិនោ ធម្មាយេវ នាម ជាតំ។

១០៣៣។ អតីតត្តិកនិទ្ទេសេ អតីតាតិ ខណត្តយំ អតិក្កន្តា។ និរុទ្ធាតិ និរោធប្បត្តា។ វិគតាតិ វិភវំ គតា, វិគច្ឆិតា វា។ វិបរិណតាតិ បកតិវិជហនេន វិបរិណាមំ គតា។ និរោធសង្ខាតំ អត្ថំ គតាតិ អត្ថង្គតា។ អព្ភត្ថង្គតាតិ ឧបសគ្គេន បទំ វឌ្ឍិតំ។ ឧប្បជ្ជិត្វា វិគតាតិ

និដ្ឋិតត្តា ចិរដ្ឋិតា បន អតីតវចនេ ការណំ ហេដ្ឋា វុត្តនយេន។ បរតោ អនាគតាទីសុបិ ឯសេវ នយោ។ អតីតំសេន សង្គហិតាតិ អតីតកោដ្ឋាសេន គណិតា គតា។ កតមេ តេតិ? រូបំ វេទនា សញ្ញា សង្ខារា វិញ្ញាណំ។ បរតោ អនាគតាទីសុបិ ឯសេវ នយោ។

១០៣៩។ អតីតារម្មណត្តិកនិទ្ទេសេ អតីតេ ធម្មេ អារព្ភាតិអាទីសុ បរិត្តមហគ្គតាវ ធម្មា វេទិតព្វា។ តេ ហិ អតីតាទីនិ អារព្ភ ឧប្បជ្ជន្តិ។

១០៤០។ អជ្ឈត្តត្តិកនិទ្ទេសេ តេសំ តេសន្តិ បទទ្វយេន សព្វសត្តេ បរិយាទិយតិ។ អជ្ឈត្តំ បច្ចត្តន្តិ ឧភយំ និយកជ្ឈត្តាធិប្បេតំ។ និយតាតិ អត្តនិ ជាតា។ បាដិបុគ្គលិកាតិ បាដិយេក្កស្ស បាដិយេក្កស្ស បុគ្គលស្ស សន្តកា។ ឧបាទិណ្ណាតិ សរីរដ្ឋកា។ តេ ហិ កម្មនិព្វត្តា វា ហោន្តុ មា វា, អាទិន្នគហិតបរាមដ្ឋវសេន បន សព្វេ ឧបាទិណ្ណាតិ វុត្តា។

១០៤១។ បរសត្តានន្តិ អត្តានំ ឋបេត្វា អវសេសសត្តានំ។ បរបុគ្គលិកន្តិ តស្សេវ វេវចនំ។ សេសំ ហេដ្ឋា វុត្តនយេនេវ។ តទុភយន្តិ តំ ឧភយំ។

១០៤២។ អជ្ឈត្តារម្មណត្តិកស្ស បឋមបទេ បរិត្តមហគ្គតា ធម្មា វេទិតព្វា។ ទុតិយេ អប្បមាណាបិ។ តតិយេ បរិត្តមហគ្គតាវ។ អប្បមាណា បន កាលេន ពហិទ្ធា កាលេន អជ្ឈត្តំ អារម្មណំ ន ករោន្តិ។ សនិទស្សនត្តិកនិទ្ទេសោ ឧត្តានត្ថោយេវាតិ។

ទុកនិក្ខេបកថា

១០៩២។ ទុកេសុ អទោសនិទ្ទេសេ មេត្តាយនវសេន មេត្តិ។ មេត្តាការោ មេត្តាយនា។ មេត្តាយ អយិតស្ស មេត្តាសមង្គិនោ ចិត្តស្ស ភាវោ មេត្តាយិតត្តំ។ អនុទយតីតិ អនុទ្ទា, រក្ខតីតិ អត្ថោ។ អនុទ្ទាការោ អនុទ្ទាយនា។ អនុទ្ទាយិតស្ស ភាវោ អនុទ្ទាយិតត្តំ។ ហិតស្ស ឯសនវសេន ហិតេសិតា។ អនុកម្បនវសេន អនុកម្បា។ សព្វេហិបិ ឥមេហិ បទេហិ ឧបចារប្បនាប្បត្តា មេត្តាវ វុត្តា។ សេសបទេហិ លោកិយលោកុត្តរោ អទោសោ កថិតោ។

១០៩៣។ អមោហនិទ្ទេសេ ទុក្ខេ ញាណន្តិ ទុក្ខសច្ចេ បញ្ញា។ ទុក្ខសមុទយេតិអាទីសុបិ ឯសេវ នយោ។ ឯត្ថ ច ទុក្ខេ ញាណំ សវនសម្មសនបដិវេធបច្ចវេក្ខណាសុ វត្តតិ។ តថា ទុក្ខសមុទយេ។ និរោធេ បន សវនបដិវេធបច្ចវេក្ខណាសុ ឯវ។ តថា បដិបទាយ។ បុព្វន្តេតិ អតីតកោដ្ឋាសេ។ អបរន្តេតិ អនាគតកោដ្ឋាសេ។ បុព្វន្តាបរន្តេតិ តទុភយេ។ ឥទប្បច្ចយតាបដិច្ចសមុប្បន្នេសុ ធម្មេសុ ញាណន្តិ អយំ បច្ចយោ, ឥទំ បច្ចយុប្បន្នំ, ឥទំ បដិច្ច ឥទំ និព្វត្តន្តិ, ឯវំ បច្ចយេសុ ច បច្ចយុប្បន្នធម្មេសុ ច ញាណំ។

១០៩៤។ លោភនិទ្ទេសេបិ ហេដ្ឋា អនាគតានំ បទានំ អយមត្ថោ – រញ្ជនវសេន រាគោ។ ពលវរញ្ជនដ្ឋេន សារាគោ។ វិសយេសុ សត្តានំ អនុនយនតោ អនុនយោ។ អនុរុជ្ឈតីតិ អនុរោធោ, កាមេតីតិ អត្ថោ។ យត្ថ កត្ថចិ ភវេ សត្តា ឯតាយ នន្ទន្តិ, សយំ វា នន្ទតីតិ

តត្ថិ៍ តត្ថិ ច យា ទញ្ញតន្តេន ទារកា ចាតិ តត្ថិទារកា៍ តត្ថ ឲកស្មិំ អាទយ្ហេហ យកិ ប្បញ្ញា តណ្ហា ‘តត្ថិ’៍ បុតប្បតំ ប្បញ្ញយាតា ‘តត្ថិទារកា’តិ ចុច្ចតិ៍ ចិត្តស្ស យារាទោកាតិ ទោយា ទេហទ្ធា ពាលចទញ្ញតន្តេន យារាទោកាតិ ចុទត្តា, ទោយា ត យត្តស្ស, ចិត្តទស្សច យារាទោកាតិ អទត្តា៍

ព្កន្ធិ ឲតាយ អាទយ្ហណាតីតិ ព្ខន្ធា៍ ពាហលកិលេយការចេត យុន្ធិ ឲតាយ បិលិទោតាតិ យុន្ធា៍ កិលិត្វា បទិតិន្ទេបត្វា កហណចទោយត អទេញ្ញាយាតំ៍ ព្កយិតា យត្តា កិញ្ញត្តិ, ទោកដំ អាបញ្ញត្តីតិ ទោកទោឆា; ពាហលទេ្ជត ចា ទោកទោឆា៍ “ទោកដំ ចា បចតយល្ហ”ត្តិ ហិ ពាហលទេ្ជទោតច ចុត្តំ៍ អតត្តទបដំ ប្បយក្កចទោយត ចទ្ធិតំ៍ យត្តទោតាការទោកត ចា ទោកទោឆាតិ បលិទោកទោឆា៍ យញ្ញាត្តិ ឲទោតតាតិ យទេ្កា; លក្កតន្តេន ចា យទេ្កា៍ ឆ្លឹនតទេ្ជត បទេ្កា៍ អាកទ្ធតចទោយត ឲទ្ធា៍ “ឲទ្ធា ព្កយំ បុទិយំ បទិកទ្ធតិ តស្ស តទស្សច កចស្ស អកិតិត្តាត្តិយា”តិ ហិ ចុត្តំ៍ ចញ្ញាតន្តេន យាយា៍ ចទ្ចស្មិំ យត្តាតំ ឌតតទេ្ជត ឌតិកា៍ “តណ្ហា ឌទោតតិ បុទិយំ ចិត្តយស្ស ចិឆាចតី”តិ (យំ៍ និ៍ ១.៣៦-៣៧) ហិ ចុត្តំ៍ ចទ្ចស្មិំ យទេត្ត ចុទព្លូត យំទោយាឌយយាតា ឌទោតតីតិ យញ្ញាតតិ៍ ឈដតទេ្ជត យិត្តិតិ៍ អយតិហ្វាចទ្ចស្មិំ យទេត្ត ចុតិបដិយត្តិចទោយត យិត្តាតិ ឈទេដតិ, តុត្តការទោទា ចិយ បិទោលិតិកាយ បិទោលិតិកំ; តស្មា ឈដតទេ្ជត យិត្តិតីតិ ចុត្តា៍ អទោតកប្បកាទិ ចិយយឌាលំ តណ្ហាចិប្បត្តិតតិទេចយយព្លាតំ ចា ឌាលយស្សា អត្តិតិ ឌាលិតិ៍

អាកទ្ធតទេ្ជត យីឈទោយាតា យទិតា ចិយាតិ យទិតា៍ អល្លទេ្ជត ចា យទិតា៍ ចុត្តទោហ្វតំ – “យទិតាតិ យិទោតហិតាតិ ច ទោយាយតស្សាតិ កចត្តិ ឌត្តុទោតា”តិ (ឆ៍ ប៍ ៦៣១)៍ អល្លាតិ ទេចច យិតិទ្ធាតិ ចាតិ អយទោហ្វត្ត អទត្តា៍ ចិយតាតិ ចិយត្តិកា៍ ចិយដាតិ ចិយត្តិកា៍ ចិយាលិតិ ចិយត្តិកា៍ ចិយក្កតីតិ ចិយត្តិកា៍ ចិយំចាឌិកាតិ ចិយត្តិកា៍ ចិយំហទតីតិ ចិយត្តិកា៍ ចិយប្បូលិតិ ចិយត្តិកា៍ ចិយចលិតិ ចិយត្តិកា៍ ចិយបទិទោកាកាតិ ចិយត្តិកា៍ ចិយតា ចា បត យា តណ្ហា ទ្ធទេប យទេ្ក កទេត្ត ទទេយ ទោចាទ្ចទេត្ត ឆទេយ្យ កុទេល កទោហ ចិត្តតាតិ ចិយត្តិកា (យហាតិ៍ ៦)៍ អតយញ្ញយតបិបតទេ្ជត កុយ្យាតុពត្តយុត្តកំ ចិយាតិ យុត្តំ៍ ចុត្តទោហ្វតំ – “យុត្តកត្តិ ទោហា, កិព្លទេច, តត្តិទាកទស្សតំ អឆិចចត”ត្តិ (យំ៍ និ៍ ១.១៣៨)៍ ទ្វបិឌីយុ ចិត្តតទេ្ជត ចិយដិ៍ តស្ស តស្ស បដិលិកត្តាយ យទេត្ត អាឃ្សហាទេបតីតិ អាឃ្សហិតិ៍ ប្បក្កល្ហិតុំ អប្បគាតទោតា យហាយទេ្ជត ចុតិយា៍ អយតិហ្វាយត្តាតំ ចទ្ចស្មិំ ប្បក្កល្ហិតុំ ត ទេឆតិ, កតាកតទ្ធាទោត បិយយហាទោយា ចិយ អកិទយាទោបតិ៍ ទោតត ចុត្តំ –

“តណ្ហាចុតិទោយា បុទិទោយា, ឌីឈយទ្ធាត យំយទំ;

ព្កត្តកាចញ្ញាឆាកាចំ, យំយាទំ តាតិចត្តតី”តិ៍ (អ៍ និ៍ ៤.៩; ព្កតិចុ៍ ១៥; យហាតិ៍ ១៩១; ទ្ធញអតិ៍ បិទាយតាតុកីតិកាឆាតិទេ្ករ ១០៣);

បលិឆាតកចទោយត បលិឆិ៍ កចទោតត្តិតិ កចទញ្ញ៍ ឲតាយ ហិ យត្តា, ទញ្ញយា កិចាយ ពាទ្ធា ទោកាហា ចិយ, ព្កទ្ធិតិទ្ធិតទ្ចាតំ តិឃ្សត្តិ៍ តំ តំ អាទយ្ហំ ចតតិ កឌតិ អល្លិយតីតិ ចតំ៍ ចតតិ យាចតីតិ ចា ចតំ៍ ចតទោឆាតិ ញញ្ញាទោតត បដំ ចទ្ធិតំ៍ អតត្តត្តុព្លាតំ ចា យយុទ្ធាបតទេ្ជត កហតទេ្ជត ច ចតំ ចិយាតិ ‘ចតំ’; ពាលចតណ្ហាទោយតំ តាយំ៍ កហតតទទេ្ជត បត តទោតា ពាលចតទោទា ‘ចតទោឆា’ តាយ៍ ទោតត ចុត្តំ –

“ວນໍ ຉິນ຺ທຘ ມາ ຣຸກ຺ຂໍ, ວນເຕາ ຊາຍເຕ ຠຍໍ;

ເຉຕ຺ວາ ວນຎ຺ຈ ວນຘຎ຺ຈ, ນິພ຺ພນາ ເຫາຘ ຠິກ຺ຂເວາ”ຕິ. (ຘ. ປ. ໒໘໓);

ສນ຺ຖວນວເສນ ສນ຺ຖເວາ; ສໍສເຄ຺ຄາຕິ ອເຕ຺ຖາ. ເສາ ທຸວິເຘາ – ຕຓ຺ຫາສນ຺ຖເວາ ມິຕ຺ຕສນ຺ຖເວາ ຈ. ເຕສຸ ອິຘ ຕຓ຺ຫາສນ຺ຖເວາ ອຘິເປ຺ປເຕາ. ສິເນຫວເສນ ສິເນເຫາ. ອາລຍກຣຓວເສນ ອເປກ຺ຂນ຺ຕີຕິ ອເປກ຺ຂາ. ວຸຕ຺ຕມ຺ປິ ເຈຕໍ – “ອິມານິ ເຕ ເທວ ຈຕຸຣາສີຕິນຄຣສຫສ຺ສານິ ກຸສາວຕີຣາຊຘານີປມຸຂານິ. ເອຕ຺ຖ ເທວ ຉນ຺ທໍ ຊເນຫິ, ຊີວິເຕ ອເປກ຺ຂໍ ກເຣາຫີ”ຕິ (ທີ. ນິ. ໒.໒໖໖). ອາລຍໍ ກເຣາຫີຕິ ອຍເມ຺ວ ອເຕ຺ຖາ. ປິຏິເຍກ຺ກ ປິຏິເຍກ຺ກ ອາຣມ຺ມເຓ ພນ຺ຘຕີຕິ ປຏິພນ຺ຘຸ. ຎາຕກເຏ຺ຐນ ຈ ປິຏິເຍກ຺ກາ ພນ຺ຘຕີຕິປິ ປຏິພນ຺ຘຸ. ນິຈ຺ຈສນ຺ນິສ຺ສິຕເຏ຺ຐນ ຫິ ສຕ຺ຕານໍ ຕຓ຺ຫາສເມາ ພນ຺ຘຸ ນາມ ນຕ຺ຖິ.

ອາຣມ຺ມຓາຕິ ອສນເຕາ ອາສາ. ອນ຺ຕາຕຣເຫເຕາ ເນວ ຕິຕ຺ຕິ ອນຸປກ຺ຂນ຺ຕາວ ປຣິກ຺ຂີຓເຕາ ວາຕິ ອເຕ຺ຖາ. ອາສີສນວເສນ ອາສີສນາ. ອາສີສິຕສ຺ສ ພາເວາ ອາສີສິຕຕ຺ຕໍ. ອິທານິ ຕສ຺ສາ ປວຕ຺ຕິຏ຺ຐານໍ ທສ຺ເສຕຸໍ ຣູປາສາຕິອາທິ ວຸຕ຺ຕໍ. ຕຕ຺ຖ ອາສີສນວເສນ ອາສາຕິ ອາສາຍ ອຕ຺ເຖາ ຄເຫຕ຺ວາ ຣູເປ ອາສາ ຣູປາສາຕິ ເອວໍ ສພ຺ພປິ ປທານິ ເວທິຕພ຺ພານິ. ເອຕ຺ຖ ຈ ປຸຣິມານິ ປຎ຺ຈ ປຎ຺ຈກາມຄຸຓວເສນ ວຸຕ຺ຕານິ. ປຣິກ຺ຂາຣເລາຠວເສນ ຉຏ຺ຐໍ. ຕໍ ວິເສສເຕາ ປພ຺ພຊິຕານໍ. ຕເຕາ ປຣານິ ຕີຓິ ອຕິຕ຺ຕິຍວຕ຺ຖຸວເສນ ຄຫຏ຺ຐານໍ. ນ ຫິ ເຕສໍ ຘນປຸຕ຺ຕຊີວິເຕຫິ ອຎ຺ຎໍ ປິຍຕຣໍ ອຕ຺ຖິ. ‘ອິທໍ ມຍ຺ຫໍ ອິທໍ ມຍ຺ຫ’ນ຺ຕິ ວາ ‘ອສຸເກນ ເມ ທິນ຺ນໍ ທິນ຺ນ’ນ຺ຕິ ວາ ເອວໍ ສເຕ຺ຕ ຊປ຺ປາເປຕີຕິ ຊປ຺ປາ. ປຣເຕາ ເທ຺ວ ປທານິ ອຸປສເຄ຺ຄນ ວຑ຺ຒິຕານິ. ຕເຕາ ປຣໍ ອເຎ຺ຎນາກາເຣນ ວິຠຊິຕຸໍ ອາຣພ຺ຠ ປຸນ ຊປ຺ປາຕິ ວຸຕ຺ຕໍ. ຊປ຺ປນາກາເຣາ ຊປ຺ປນາ. ຊປ຺ປິຕສ຺ສ ຠາເວາ ຊປ຺ປິຕຕ຺ຕໍ. ປຸນປ຺ປຸນໍ ວິສເຍ ລຸມ຺ປຕິ ອາກຑ຺ຒຕີຕິ ເລາລຸເປາ. ເລາລຸປສ຺ສ ຠາເວາ ເລາລຸປ຺ປໍ. ເລາລຸປ຺ປາກາເຣາ ເລາລຸປ຺ປາຍນາ. ເລາລຸປ຺ປສມງ຺ຄິເນາ ຠາເວາ ເລາລຸປ຺ປາຍິຕຕ຺ຕໍ.

ປຸຈ຺ຉຎ຺ຈິກຕາຕິ ຍາຍ ຕຓ຺ຫາຍ ລາຠຏ຺ຐາເນສຸ, ປຸຈ຺ຉິ ຈາລຍມານາ ສຸນຂາ ວິຍ, ກມ຺ປມານາ ວິຈຣນ຺ຕິ, ຕໍ ຕສ຺ສາ ກມ຺ປນຕຓ຺ຫາຍ ນາມໍ. ສາຘຸ ຍຕາປຍຕາເປ ວິສເຍ ກາເມຕີຕິ ສາຘຸກາເມາ. ຕສ຺ສ ຠາເວາ ສາຘຸກມ຺ຍຕາ. ມາຕາ ມາຕຸຈ຺ຉາຕິອາທິເກ ອຍຸຕ຺ຕຏ຺ຐາເນ ຣາເຄາຕິ ອຘມ຺ມຣາເຄາ. ຍຸຕ຺ຕຏ຺ຐາເນປິ ພລວາ ຫຸຕ຺ວາ ອຸປ຺ປນ຺ນເລາເຠາ ວິສມເລາເຠາ. “ຣາເຄາ ວິສມ”ນ຺ຕິອາທິວຈນເຕາ (ວິຠ. ໙໒໔) ວາ ຍຸຕ຺ຕຏ຺ຐາເນ ວາ ອຍຸຕ຺ຕຏ຺ຐາເນ ວາ ອຸປ຺ປນ຺ເນາ ຉນ຺ທຣາເຄາ ອຘມ຺ມເຏ຺ຐນ ‘ອຘມ຺ມຣາເຄາ’, ວິສມເຏ຺ຐນ ‘ວິສມເລາເຠາ’ຕິ ເວທິຕພ຺ເພາ.

ອາຣມ຺ມຓາຕິ ນິກາມນວເສນ ນິກນ຺ຕິ. ນິກາມນາກາເຣາ ນິກາມນາ. ປຕ຺ຖນາວເສນ ປຕ຺ຖນາ. ປິຫາຍນວເສນ ປິຫນາ. ສຸຏ຺ຐຸ ປຕ຺ຖນາ ສມ຺ປຕ຺ຖນາ. ປຎ຺ຈສຸ ກາມຄຸເຓສຸ ຕຓ຺ຫາ ກາມຕຓ຺ຫາ. ຣູປາຣູປຠເວ ຕຓ຺ຫາ ຠວຕຓ຺ຫາ. ອຸຈ຺ເຉທສງ຺ຂາເຕ ວິຠເວ ຕຓ຺ຫາ ວິຠວຕຓ຺ຫາ. ສຸເທ຺ຘ ຣູປຠວສ຺ມິໍເຍວ ຕຓ຺ຫາ ຣູປຕຓ຺ຫາ. ອຣູປຠເວ ຕຓ຺ຫາ ອຣູປຕຓ຺ຫາ. ອຸຈ຺ເຉທທິຏ຺ຐິສຫຄເຕາ ຣາເຄາ ທິຏ຺ຐິຣາເຄາ. ນິເຣາເຘ ຕຓ຺ຫາ ນິເຣາຘຕຓ຺ຫາ. ຣູເປ ຕຓ຺ຫາ ຣູປຕຓ຺ຫາ. ສເທ຺ທ ຕຓ຺ຫາ ສທ຺ທຕຓ຺ຫາ. ຄນ຺ຘຕຓ຺ຫາທີສຸປິ ເອເສວ ນເຍາ. ເອາຄາທເຍາ ວຸຕ຺ຕຕ຺ຖາວ.

ᨠᩩᩈᩃᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᩋᩣᩅᩁᨲᩦᨲᩥ ᩋᩣᩅᩁᨱᩴ᪨ ᨨᩣᨴᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨨᩣᨴᨶᩴ᪨ ᩈᨲ᩠ᨲᩮ ᩅᨭ᩠ᨭᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨻᨶ᩠ᨵᨲᩦᨲᩥ ᨻᨶ᩠ᨵᨶᩴ᪨ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩏᨸᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᩥᩃᩥᩔᨲᩥ ᩈᩴᨠᩥᩃᩥᨭ᩠ᨮᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩏᨸᨠ᩠ᨠᩥᩃᩮᩈᩮᩣ᪨ ᨳᩣᨾᨣᨲᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩋᨶᩩᩈᩮᨲᩦᨲᩥ ᩋᨶᩩᩈᨿᩮᩣ᪨ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᩁᩥᨿᩩᨭ᩠ᨮᩣᨲᩦᨲᩥ ᨸᩁᩥᨿᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ; ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᩥᨲᩩᩴ ᩋᨸ᩠ᨸᨴᩣᨶᩮᨶ ᨠᩩᩈᩃᨧᩣᩁᩔ ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ “ᨧᩮᩣᩁᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᩮ ᨸᩁᩥᨿᩩᨭ᩠ᨮᩥᩴᩈᩩ ᨵᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᩮ ᨸᩁᩥᨿᩩᨭ᩠ᨮᩥᩴᩈᩪ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᨧᩪᩊᩅ᪨ ᪔᪓᪐) ᩉᩥ ᨾᨣ᩠ᨣᩮ ᨣᨱ᩠ᩉᩥᩴᩈᩪᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩑᩅᨾᩥᨵᩣᨸᩥ ᨣᩉᨱᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨸᩁᩥᨿᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨸᩃᩥᩅᩮᨮᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩃᨲᩣ ᩅᩥᨿᩣᨲᩥ ᩃᨲᩣ᪨ “ᩃᨲᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨲᩦ”ᨲᩥ (ᨵ᪨ ᨸ᪨ ᪓᪔᪐) ᩋᩣᨣᨲᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮᨸᩥ ᩋᨿᩴ ᨲᨱ᩠ᩉᩣ ᩃᨲᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᩅᩥᩅᩥᨵᩣᨶᩥ ᩅᨲ᩠ᨳᩪᨶᩥ ᩍᨧ᩠ᨨᨲᩦᨲᩥ ᩅᩮᩅᩥᨧ᩠ᨨᩴ᪨ ᩅᨭ᩠ᨭᨴᩩᨠ᩠ᨡᩔ ᨾᩪᩃᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨾᩪᩃᩴ᪨ ᨲᩔᩮᩅ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩔ ᨶᩥᨴᩤᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨶᩥᨴᩤᨶᩴ᪨ ᨲᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ ᩍᨲᩮᩣ ᨸᨽᩅᨲᩦᨲᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨸ᩠ᨸᨽᩅᩮᩣ᪨ ᨻᨶ᩠ᨵᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨸᩣᩈᩮᩣ ᩅᩥᨿᩣᨲᩥ ᨸᩣᩈᩮᩣ᪨ ᨾᩣᩁᩔ ᨸᩣᩈᩮᩣ ᨾᩣᩁᨸᩣᩈᩮᩣ᪨ ᨴᩩᩁᩩᨣ᩠ᨣᩥᩃᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨻᩊᩥᩈᩴ ᩅᩥᨿᩣᨲᩥ ᨻᩊᩥᩈᩴ᪨ ᨾᩣᩁᩔ ᨻᩊᩥᩈᩴ ᨾᩣᩁᨻᩊᩥᩈᩴ᪨ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨽᩥᨽᩪᨲᩣ ᨾᩣᩁᩔ ᩅᩥᩈᨿᩴ ᨶᩣᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩮᩈᩴ ᩏᨸᩁᩥ ᨾᩣᩁᩮᩣ ᩅᩈᩴ ᩅᨲ᩠ᨲᩮᨲᩦᨲᩥ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᨸᩁᩥᨿᩣᨿᩮᨶ ᨾᩣᩁᩔ ᩅᩥᩈᨿᩮᩣᨲᩥ ᨾᩣᩁᩅᩥᩈᨿᩮᩣ᪨ ᩈᨶ᩠ᨴᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᩅ ᨶᨴᩦ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨶᨴᩦ᪨ ᩋᨩ᩠ᨫᩮᩣᨲ᩠ᨳᩁᨱᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᩅ ᨩᩣᩃᩴ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨩᩣᩃᩴ᪨ ᨿᨳᩣ ᩈᩩᨶᨡᩣ ᨣᨴ᩠ᨴᩩᩃᨻᨴ᩠ᨵᩣ ᨿᨴᩥᨧ᩠ᨨᨠᩴ ᨶᩦᨿᨶ᩠ᨲᩥ, ᩑᩅᩴ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨻᨴ᩠ᨵᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨸᩦᨲᩥ ᨴᩊ᩠ᩉᨻᨶ᩠ᨵᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨣᨴ᩠ᨴᩩᩃᩴ ᩅᩥᨿᩣᨲᩥ ᨣᨴ᩠ᨴᩩᩃᩴ᪨ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᩅ ᨣᨴ᩠ᨴᩩᩃᩴ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨣᨴ᩠ᨴᩩᩃᩴ᪨ ᨴᩩᨸ᩠ᨸᩪᩁᨱᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᩅ ᩈᨾᩩᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᩈᨾᩩᨴ᩠ᨴᩮᩣ᪨

᪑᪐᪖᪖᪨ ᨴᩮᩣᩈᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ ᩋᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᨾᩮ ᩋᨧᩁᩦᨲᩥ ᩋᩅᩩᨯ᩠ᨰᩥᩴ ᨾᩮ ᩋᨠᩣᩈᩥ᪨ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᩏᨸᩣᨿᩮᨶ ᩈᨻ᩠ᨻᨸᨴᩮᩈᩩ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ ᩅᩣ ᨸᨶ ᩋᩣᨥᩣᨲᩮᩣᨲᩥ ᩋᨠᩣᩁᨱᩮ ᨠᩮᩣᨸᩮᩣ – ᩑᨠᨧ᩠ᨧᩮᩣ ᩉᩥ ‘ᨴᩮᩅᩮᩣ ᩋᨲᩥᩅᩔᨲᩦ’ᨲᩥ ᨠᩩᨸ᩠ᨸᨲᩥ, ‘ᨶ ᩅᩔᨲᩦ’ᨲᩥ ᨠᩩᨸ᩠ᨸᨲᩥ, ‘ᩈᩪᩁᩥᨿᩮᩣ ᨲᨸ᩠ᨸᨲᩦ’ᨲᩥ ᨠᩩᨸ᩠ᨸᨲᩥ, ‘ᨶ ᨲᨸ᩠ᨸᨲᩦ’ᨲᩥ ᨠᩩᨸ᩠ᨸᨲᩥ, ᩅᩣᨲᩮ ᩅᩣᨿᨶ᩠ᨲᩮᨸᩥ ᨠᩩᨸ᩠ᨸᨲᩥ, ᩋᩅᩣᨿᨶ᩠ᨲᩮᨸᩥ ᨠᩩᨸ᩠ᨸᨲᩥ, ᩈᨾ᩠ᨾᨩ᩠ᨩᩥᨲᩩᩴ ᩋᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨻᩮᩣᨵᩥᨸᨱ᩠ᨱᩣᨶᩴ ᨠᩩᨸ᩠ᨸᨲᩥ, ᨧᩦᩅᩁᩴ ᨸᩣᩁᩩᨸᩥᨲᩩᩴ ᩋᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩣᨲᩔ ᨠᩩᨸ᩠ᨸᨲᩥ, ᩏᨸᨠ᩠ᨡᩃᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨡᩣᨱᩩᨠᩔ ᨠᩩᨸ᩠ᨸᨲᩥ ᩍᨴᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ – ᩋᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ ᩅᩣ ᨸᨶ ᩋᩣᨥᩣᨲᩮᩣ ᨩᩣᨿᨲᩦᨲᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᨶᩅᩈᩩ ᨮᩣᨶᩮᩈᩩ ᩈᨲ᩠ᨲᩮ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᨠᨾ᩠ᨾᨸᨳᨽᩮᨴᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨥᩣᨲᩮᩣ ᨸᨶ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩮᩈᩩ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᨠᨾ᩠ᨾᨸᨳᨽᩮᨴᩴ ᨶ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᩣᨥᩣᨲᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣᨲᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᩋᩣᨥᩣᨲᩮᩣ᪨ ᨲᨲᩮᩣ ᨻᩃᩅᨲᩁᩮᩣ ᨸᨭᩥᨥᩣᨲᩮᩣ᪨ ᨸᨭᩥᩉᨬ᩠ᨬᨶᩅᩈᩮᨶ ᨸᨭᩥᨥᩴ᪨ ᨸᨭᩥᩅᩥᩁᩩᨩ᩠ᨫᨲᩦᨲᩥ ᨸᨭᩥᩅᩥᩁᩮᩣᨵᩮᩣ᪨ ᨠᩩᨸ᩠ᨸᨶᩅᩈᩮᨶ ᨠᩮᩣᨸᩮᩣ᪨ ᨸᨠᩮᩣᨸᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᨠᩮᩣᨸᩮᩣᨲᩥ ᩏᨸᩈᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᨸᨴᩴ ᩅᨯ᩠ᨰᩥᨲᩴ᪨ ᨴᩩᩔᨶᩅᩈᩮᨶ ᨴᩮᩣᩈᩮᩣ᪨ ᨸᨴᩮᩣᩈᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᨴᩮᩣᩈᩮᩣᨲᩥ ᩏᨸᩈᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᨸᨴᩴ ᩅᨯ᩠ᨰᩥᨲᩴ᪨ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᨻ᩠ᨿᩣᨸᨲ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᩅᩥᨸᨶ᩠ᨶᨲᩣ, ᩅᩥᨸᩁᩥᩅᨲ᩠ᨲᨶᩣᨠᩣᩁᩮᩣ᪨ ᨾᨶᩴ ᨸᨴᩪᩈᨿᨾᩣᨶᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩦᨲᩥ ᨾᨶᩮᩣᨸᨴᩮᩣᩈᩮᩣ᪨ ᨠᩩᨩ᩠ᨫᨶᩅᩈᩮᨶ ᨠᩮᩣᨵᩮᩣ᪨ ᨠᩩᨩ᩠ᨫᨶᩣᨠᩣᩁᩮᩣ ᨠᩩᨩ᩠ᨫᨶᩣ᪨ ᨠᩩᨩ᩠ᨫᩥᨲᩔ ᨽᩣᩅᩮᩣ ᨠᩩᨩ᩠ᨫᩥᨲᨲ᩠ᨲᩴ᪨

ᩍᨴᩣᨶᩥ ᩋᨠᩩᩈᩃᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩴ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ ᨴᩮᩣᩈᩮᩣ ᨴᩩᩔᨶᩣᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ “ᨿᩮᩣ ᩑᩅᩁᩪᨸᩮᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᩋᩣᨥᩣᨲᩮᩣ...ᨸᩮ... ᨠᩩᨩ᩠ᨫᩥᨲᨲ᩠ᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨧ ᩍᨵ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, “ᨴᩮᩣᩈᩮᩣ ᨴᩩᩔᨶᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᨶᨿᩮᨶ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᩋᨿᩴ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ ᨴᩮᩣᩈᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩑᩅᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᨿᩮᩣᨩᨶᩣ ᨠᩣᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᩑᩅᨬ᩠ᩉᩥ ᩈᨲᩥ ᨸᩩᨶᩁᩩᨲ᩠ᨲᩥᨴᩮᩣᩈᩮᩣ ᨸᨭᩥᩈᩮᨵᩥᨲᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨾᩮᩣᩉᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩣ ᩋᨾᩮᩣᩉᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨸᨭᩥᨸᨠ᩠ᨡᨶᨿᩮᨶ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᩮᩣ ᨸᨶᩔ ᩅᩥᨽᨦ᩠ᨣᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨿᩴ ᩋᩣᩅᩥ ᨽᩅᩥᩔᨲᩥ᪨

᪑᪐᪗᪒᪨ ᨲᩮᩉᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩉᩥ ᨿᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩈᩉᩮᨲᩩᨠᩣᨲᩥ ᨲᩮᩉᩥ ᩉᩮᨲᩩᨵᨾ᩠ᨾᩮᩉᩥ ᨿᩮ ᩋᨬ᩠ᨬᩮ ᩉᩮᨲᩩᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩅᩣ ᨶᩉᩮᨲᩩᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩅᩣ ᨲᩮ ᩈᩉᩮᨲᩩᨠᩣ᪨ ᩋᩉᩮᨲᩩᨠᨸᨴᩮᨸᩥ ᩑᩈᩮᩅ ᨶᨿᩮᩣ᪨ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨧ ᩉᩮᨲᩩ ᩉᩮᨲᩩᨿᩮᩅ ᨧ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᩥᨱ᩠ᨱᩴ ᩅᩣ ᨴ᩠ᩅᩥᨶ᩠ᨶᩴ ᩅᩣ ᩑᨠᨲᩮᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩴ ᩈᩉᩮᨲᩩᨠᩮᩣ ᨧ᪨ ᩅᩥᨧᩥᨠᩥᨧ᩠ᨨᩣᩈᩉᨣᨲᩮᩣ ᨸᨶ ᨾᩮᩣᩉᩮᩣ ᩉᩮᨲᩩ ᩋᩉᩮᨲᩩᨠᩮᩣ᪨ ᩉᩮᨲᩩᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᨴᩩᨠᩮᨸᩥ ᩑᩈᩮᩅ ᨶᨿᩮᩣ᪨

១០៩៨. សង្ខតទុកនិទ្ទេសេ បុរិមទុកេ វុត្តំ អសង្ខតធាតុំ សន្ធាយ យោ ឯវ សោ ធម្មោតិ ឯកវចននិទ្ទេសោ កតោ. បុរិមទុកេ បន ពហុវចនេន បុច្ឆាយ ឧទ្ធដត្តា យេ ធម្មា អប្បច្ចយាតិ បុច្ឆានុសន្ធិនយេន ពហុវចនំ កតំ. យេ ធម្មា សនិទស្សនាតិអាទីសុបិ ឯសេវ នយោ.

១១០១. កេនចិ វិញ្ញេយ្យទុកនិទ្ទេសេ ចក្ខុវិញ្ញេយ្យាតិ ចក្ខុវិញ្ញាណេន វិជានិតព្វា. សេសបទេសុបិ ឯសេវ នយោ. ឯត្ថ ច កេនចិ វិញ្ញេយ្យាតិ ចក្ខុវិញ្ញាណាទីសុ កេនចិ ឯកេន ចក្ខុវិញ្ញាណេន វា សោតវិញ្ញាណេន វា វិជានិតព្វា. កេនចិ ន វិញ្ញេយ្យាតិ តេនេវ ចក្ខុវិញ្ញាណេន វា សោតវិញ្ញាណេន វា ន វិជានិតព្វា. ‘ឯវំ សន្តេ ទ្វិន្នម្បិ បទានំ អត្ថនានត្តតោ ទុកោ ហោតី’តិ ហេដ្ឋា វុត្តត្តា ‘យេ តេ ធម្មា ចក្ខុវិញ្ញេយ្យា ន តេ ធម្មា សោតវិញ្ញេយ្យា’តិ អយំ ទុកោ ន ហោតិ. រូបំ បន ចក្ខុវិញ្ញេយ្យំ សទ្ទោ ន ចក្ខុវិញ្ញេយ្យោតិ ឥមមត្ថំ គហេត្វា ‘យេ តេ ធម្មា ចក្ខុវិញ្ញេយ្យា ន តេ ធម្មា សោតវិញ្ញេយ្យា, យេ វា បន តេ ធម្មា សោតវិញ្ញេយ្យា ន តេ ធម្មា ចក្ខុវិញ្ញេយ្យា’តិ អយមេកោ ទុកោតិ វេទិតព្វោ. ឯវំ ឯកេកិន្ទ្រិយមូលកេ ចត្តារោ ចត្តារោ កត្វា វីសតិ ទុកា វិភត្តាតិ វេទិតព្វា.

កិំ បន ‘មនោវិញ្ញាណេន កេនចិ វិញ្ញេយ្យា កេនចិ ន វិញ្ញេយ្យា’ នត្ថិ? តេនេត្ថ ទុកា ន វុត្តាតិ? នោ នត្ថិ, វវត្ថានាភាវតោ បន ន វុត្តា. ន ហិ, យថា ចក្ខុវិញ្ញាណេន អវិញ្ញេយ្យា ឯវាតិ វវត្ថានំ អត្ថិ, ឯវំ មនោវិញ្ញាណេនាបីតិ វវត្ថានាភាវតោ ឯត្ថ ទុកា ន វុត្តា. មនោវិញ្ញាណេន បន កេនចិ វិញ្ញេយ្យា ចេវ អវិញ្ញេយ្យា ចាតិ អយមេត្ថ អត្ថោ. តស្មា សោ អវុត្តោបិ យថាលាភវសេន វេទិតព្វោ. មនោវិញ្ញាណន្តិ ហិ សង្ខេបតោ កាមាវចរធម្មេហិ កាមាវចរធម្មា ឯវ តាវ កេហិចិ វិញ្ញេយ្យា កេហិចិ អវិញ្ញេយ្យា. តេហិយេវ រូបាវចរាទិធម្មាបិ កេហិចិ វិញ្ញេយ្យា កេហិចិ អវិញ្ញេយ្យា. រូបាវចរេហិបិ កាមាវចរា កេហិចិ វិញ្ញេយ្យា កេហិចិ អវិញ្ញេយ្យា. តេហេវ រូបាវចរាទយោបិ កេហិចិ វិញ្ញេយ្យា កេហិចិ អវិញ្ញេយ្យា. អរូបាវចរេហិ បន កាមាវចរា រូបាវចរា អបរិយាបន្នា ច នេវ វិញ្ញេយ្យា. អរូបាវចរា បន កេហិចិ វិញ្ញេយ្យា កេហិចិ អវិញ្ញេយ្យា. តេបិ ច កេចិទេវ វិញ្ញេយ្យា កេចិ អវិញ្ញេយ្យា. អបរិយាបន្នេហិ កាមាវចរាទយោ នេវ វិញ្ញេយ្យា. អបរិយាបន្នា បន និព្វានេន អវិញ្ញេយ្យត្តា កេហិចិ វិញ្ញេយ្យា កេហិចិ អវិញ្ញេយ្យា. តេបិ ច មគ្គផលានំ អវិញ្ញេយ្យត្តា កេចិទេវ វិញ្ញេយ្យា កេចិ អវិញ្ញេយ្យាតិ.

១១០២. អាសវនិទ្ទេសេ បញ្ចកាមគុណិកោ រាគោ កាមាសវោ នាម. រូបារូបភវេសុ ឆន្ទរាគោ ឈាននិកន្តិ សស្សតទិដ្ឋិសហគតោ រាគោ ភវវសេន បត្ថនា ភវាសវោ នាម. ទ្វាសដ្ឋិ ទិដ្ឋិយោ ទិដ្ឋាសវោ នាម. អដ្ឋសុ ឋានេសុ អញ្ញាណំ អវិជ្ជាសវោ នាម. តត្ថ តត្ថ អាគតេសុ បន អាសវេសុ អសម្មោហត្ថំ ឯកវិធាទិភេទោ វេទិតព្វោ. អត្ថតោ ហេតេ ចិរបារិវាសិយដ្ឋេន អាសវាតិ ឯវំ ឯកវិធាវ ហោន្តិ. វិនយេ បន “ទិដ្ឋធម្មិកានំ អាសវានំ សំវរាយ សម្បរាយិកានំ អាសវានំ បដិឃាតាយា”តិ (បារា. ៣៩) ទុវិធេន អាគតា. សុត្តន្តេ សឡាយតនេ តាវ “តយោមេ, អាវុសោ, អាសវា – កាមាសវោ ភវាសវោ អវិជ្ជាសវោ”តិ (សំ. និ. ៤.៣២១) តិវិធេន អាគតា. និព្វេធិកបរិយាយេ “អត្ថិ, ភិក្ខវេ, អាសវា និរយគាមិនីយា , អត្ថិ អាសវា តិរច្ឆានយោនិគាមិនីយា, អត្ថិ អាសវា

បេត្តិវិសយិកាយតិយា, អត្ថិ អាវុសោ មនុស្សលោកិកាយតិយា, អត្ថិ អាវុសោ ទេវលោកិកាយតិយា"តិ (អ. និ. ៩.៩១) បញ្ចវិធេន អាការេ លក្ខិតិបាទោ អាហុនេយ្យសុត្តេ – "អត្ថិ អាវុសោ ឆន្ទា បហាតព្ពា, អត្ថិ អាវុសោ បដិវេទនា បហាតព្ពា, អត្ថិ អាវុសោ អធិមោក្ខា បហាតព្ពា, អត្ថិ អាវុសោ បរិវេជ្ជនា បហាតព្ពា, អត្ថិ អាវុសោ វិតក្កនា បហាតព្ពា, អត្ថិ អាវុសោ ភាវនា បហាតព្ពា"តិ (អ. និ. ៩.៥៥) លក្ខិតេន អាការេ សត្តាវុធបរិយាយេ (ម. និ. ១.១៖ អាទយោ) 'ទស្សនបហាតព្ពោហិ' សត្តិ សត្តវិធេន អាការេ ឋានៈ បទេ កាយានុបស្សនាភិក្ខុនោ ចតុត្ថិវិធេន អាការេ តេវាចំ ចចនេត្វា – បញ្ចកាយកុលសម្មាទោ កាយេ អាវុសោ 'កាយានុបស្សី'តិ រូបារូបសម្មាទេ ពមូទោ ច រូបបត្តិទោ ច ទុវិធេបិ ភវេ អាវុសោ 'ភវានុបស្សី'តិ ខិត្តិ ឧទ អាវុសោ 'ខិត្តានុបស្សី'តិ អចិន្តាច អាវុសោ 'អចិន្តានុបស្សី'តិ

១១០១. កាយេសុតិ បញ្ចសុ កាយកុលេសុ. កាយទ្វេន្ទ្រាតិ កាយសម្មាទោ លន្ទ្រា, ន ពត្តុពេរ្យតាលន្ទ្រា, ន ធម្មុទ្ធទ្វោ. កាយគនបន នេជ្ជគនបន ច កាយោសយេន វាទេកា កាយវាទេកា. កាយគនបន តន្ត្រគនបន ច កាយោមន តត្ថិតិ កាយគត្ថិ. ឧទិ សត្តន្តិ កាយតន្តិ ចិនិត្វា តណ្ហាយតន្តេន កាយតណ្ហា, សិនេហនន្តេន កាយសិនេហា, បរិឡាហតន្តេន កាយបរិឡាហោ, មុច្ឆនន្តេន កាយមុច្ឆា, កិលិត្វា បរិគិន្ធាបតន្តេន កាយជ្ឈោសានត្ថិ ទេជិតព្ពា. អយំ ទុក្ខតិតិ អយំ អដ្ឋហិ បទេហិ វិភត្វា កាយានុបស្សី តាយ ទុក្ខតិ.

១១០៖. ភវេសុ ភវលន្ទ្រាតិ រូបារូបភវេសុ ភវបត្ថនាវសេន បវត្តា លន្ទ្រា 'ភវលន្ទ្រា'. សេសបទានិបិ ឋានិនាច តេយេន ទេជិតព្ពានិ.

១១០៥. មនុស្សតោ លោកោតិ ជាតិអាទីហិ ឯវហាការេហិ និច្ចិមបេទោ ទុក្ខោ. តត្ថ មនុស្សតោ លោកោតិ ឧត្ត លន្ធបញ្ចំ លោកោតិ គហេត្វា 'អយំ លោកោ តិទ្ធោ ធុវោ សន្ពាកាលិកោ'តិ ពេលមុស្ស 'មនុស្សត'ន្តិ គហណាការប្បវត្តា ទិដ្ឋិ. អមនុស្សតោតិ តមេវ លោកំ 'ឧច្ឆិជ្ជតិ វិនស្សតី'តិ ពេលមុស្ស ឧច្ឆេទគហណាការប្បវត្តា ទិដ្ឋិ. អន្តវាតិ បរិត្តពសិណលាភិនោ 'សុបរិយន្តោ ចា សរាចយន្តោ ចា' ពសិណេ សមាបន្នស្ស អន្តោសមាបត្តិយំ បវត្តិតរូបារូបធម្មេ លោកោតិ ច ពសិណបរិច្ឆេទន្តេន ច 'អន្តវា'តិ ពេលមុស្ស 'អន្តវា លោកោ'តិ គហណាការប្បវត្តា ទិដ្ឋិ. សា មនុស្សតទិដ្ឋិបិ ហោតិ ឧច្ឆេទទិដ្ឋិបិ. វិបុលពសិណលាភិនោ បន តស្មិំ ពសិណេ សមាបន្នស្ស អន្តោសមាបត្តិយំ បវត្តិតរូបារូបធម្មេ លោកោតិ ច ពសិណបរិច្ឆេទន្តេន ច 'អនន្តោ'តិ ពេលមុស្ស 'អនន្តវា លោកោ'តិ គហណាការប្បវត្តា ទិដ្ឋិ. សា មនុស្សតទិដ្ឋិបិ ហោតិ, ឧច្ឆេទទិដ្ឋិបិ.

តំ ជីវំ តំ សរីរន្តិ ភេទនធម្មស្ស សរីរស្សេវ 'ជីវ'ន្តិ គហិតត្តា សរីរេ ឧច្ឆិជ្ជមានេ 'ជីវម្បិ ឧច្ឆិជ្ជតី'តិ ឧច្ឆេទគហណាការប្បវត្តា ទិដ្ឋិ. ទុតិយបទេ សរីរតោ អញ្ញស្ស ជីវស្ស គហិតត្តា សរីរេ ឧច្ឆិជ្ជមានេបិ 'ជីវំ ន ឧច្ឆិជ្ជតី'តិ មនុស្សតគហណាការប្បវត្តា ទិដ្ឋិ. ហោតិ តថាគតោ បរំ មរណាតិអាទីសុ សត្តោ តថាគតោ នាម. សោ បរំ មរណា ហោតីតិ គណ្ហតោ បឋមា មនុស្សតទិដ្ឋិ. ន ហោតីតិ គណ្ហតោ ទុតិយា ឧច្ឆេទទិដ្ឋិ. ហោតិ ច ន ច ហោតីតិ គណ្ហតោ តតិយា ឯកច្ចសស្សតទិដ្ឋិ. នេវ ហោតិ ន នហោតីតិ គណ្ហតោ ចតុត្ថា អមរាវិក្ខេបទិដ្ឋិ. ឥមេ ធម្មា អាវុសោតិ ឥមេ កាយានុបស្សី ភវានុបស្សី រាគវសេន ឧប្បន្នោ ពត្វា, សន្និបាតោ តយោ, ចិត្តុប្បាទោ

យោ បន ព្រហ្មានំ វិមានកប្បរុក្ខអារាមេសុ ឆន្ទរាគោ ឧប្បជ្ជតិ, សោ កាមាសវោ ហោតិ ន ហោតីតិ? ន ហោតិ។ កស្មា? បញ្ចកាមគុណិកស្ស រាគស្ស ឥធេវ បហីនត្តា។ ហេតុគោច្ឆកំ បន បត្វា លោភោ ហេតុ នាម ហោតិ។ គន្ថគោច្ឆកំ បត្វា អភិជ្ឈាកាយគន្ថោ នាម។ កិលេសគោច្ឆកំ បត្វា លោភោ កិលេសោ នាម ហោតិ។ ទិដ្ឋិសហជាតោ បន រាគោ កាមាសវោ ហោតិ ន ហោតីតិ? ន ហោតិ; ទិដ្ឋិរាគោ នាម ហោតិ។ វុត្តម្បិ ចេតំ “ទិដ្ឋិរាគរត្តេ បុរិសបុគ្គលេ ទិន្នំ ន មហប្ផលំ ហោតិ, ន មហានិសំស”ន្តិ (បរិ. ម. ១.១១៥)។

ឥមេ បន អាសវេ កិលេសបដិបាដិយាបិ អាហរិតុំ វដ្ដតិ, មគ្គបដិបាដិយាបិ។ កិលេសបដិបាដិយា កាមាសវោ អនាគាមិមគ្គេន បហីយតិ, ភវាសវោ អរហត្តមគ្គេន, ទិដ្ឋាសវោ សោតាបត្តិមគ្គេន, អវិជ្ជាសវោ អរហត្តមគ្គេន។ មគ្គបដិបាដិយា សោតាបត្តិមគ្គេន ទិដ្ឋាសវោ បហីយតិ, អនាគាមិមគ្គេន កាមាសវោ, អរហត្តមគ្គេន ភវាសវោ អវិជ្ជាសវោ ចាតិ។

១១១៨។ សំយោជនេសុ មាននិទ្ទេសេ សេយ្យោហមស្មីតិ មានោតិ ឧត្តមដ្ឋេន ‘អហំ សេយ្យោ’តិ ឯវំ ឧប្បន្នមានោ។ សទិសោហមស្មីតិ មានោតិ សមសមដ្ឋេន ‘អហំ សទិសោ’តិ ឯវំ ឧប្បន្នមានោ។ ហីនោហមស្មីតិ មានោតិ លាមកដ្ឋេន ‘អហំ ហីនោ’តិ ឯវំ ឧប្បន្នមានោ។ ឯវំ សេយ្យមានោ សទិសមានោ ហីនមានោតិ ឥមេ តយោ មានា តិណ្ណំ ជនានំ ឧប្បជ្ជន្តិ។ សេយ្យស្សាបិ ហិ ‘អហំ សេយ្យោ សទិសោ ហីនោ’តិ តយោ មានា ឧប្បជ្ជន្តិ។ សទិសស្សាបិ, ហីនស្សាបិ។ តត្ថ សេយ្យស្ស សេយ្យមានោវ យាថាវមានោ, ឥតរេ ទ្វេ អយាថាវមានា។ សទិសស្ស សទិសមានោវ...បេ... ហីនស្ស ហីនមានោវ យាថាវមានោ, ឥតរេ ទ្វេ អយាថាវមានា។ ឥមិនា កិំ កថិតំ? ឯកស្ស តយោ មានា ឧប្បជ្ជន្តីតិ កថិតំ។ ខុទ្ទកវត្ថុកេ បន បឋមកមានភាជនីយេ ឯកោ មានោ តិណ្ណំ ជនានំ ឧប្បជ្ជតីតិ កថិតោ។

មានករណវសេន មានោ។ មញ្ញនា មញ្ញិតត្តន្តិ អាការភាវនិទ្ទេសា។ ឧស្សិតដ្ឋេន ឧន្នតិ។ យស្សុប្បជ្ជតិ តំ បុគ្គលំ ឧន្នាមេតិ, ឧក្ខិបិត្វា ឋបេតីតិ ឧន្នាមោ។ សមុស្សិតដ្ឋេន ធជោ។ ឧក្ខិបនដ្ឋេន ចិត្តំ សម្បគ្គណ្ហាតីតិ សម្បគ្គាហោ។ កេតុ វុច្ចតិ ពហូសុ ធជេសុ អច្ចុគ្គតធជោ។ មានោបិ បុនប្បុនំ ឧប្បជ្ជមានោ អបរាបរេ ឧបាទាយ អច្ចុគ្គតដ្ឋេន កេតុ វិយាតិ ‘កេតុ’។ កេតុំ ឥច្ឆតីតិ កេតុកម្យំ, តស្ស ភាវោ កេតុកម្យតា។ សា បន ចិត្តស្ស, ន អត្តនោ។ តេន វុត្តំ – ‘កេតុកម្យតា ចិត្តស្សា’តិ។ មានសម្បយុត្តញ្ហិ ចិត្តំ កេតុំ ឥច្ឆតិ។ តស្ស ច ភាវោ កេតុកម្យតា; កេតុសង្ខាតោ មានោតិ។

១១១៩។ ឥស្សានិទ្ទេសេ យា បរលាភសក្ការគរុការមាននវន្ទនបូជនាសុ ឥស្សាតិ យា ឯតេសុ បរេសំ លាភាទីសុ ‘កិំ ឥមិនា ឥមេស’ន្តិ បរសម្បត្តិខីយនលក្ខណា ឥស្សា។ តត្ថ លាភោតិ ចីវរាទីនំ ចតុន្នំ បច្ចយានំ បដិលាភោ។ ឥស្សុកី ហិ បុគ្គលោ បរស្ស តំ លាភំ ខីយតិ, ‘កិំ ឥមស្ស ឥមិនា’តិ ន ឥច្ឆតិ។ សក្ការោតិ តេសំយេវ បច្ចយានំ សុកតានំ សុន្ទរានំ បដិលាភោ។ គរុការោតិ គរុកិរិយា, ភារិយករណំ។ មានននន្តិ មនេន បិយករណំ។ វន្ទនន្តិ បញ្ចបតិដ្ឋិតេន វន្ទនំ។ បូជនាតិ គន្ធមាលាទីហិ បូជនា។ ឥស្សាយនវសេន ឥស្សា។ ឥស្សាករណា

ឥស្សាយនា។ ឥស្សាយិតការោ ឥស្សាយិតត្តំ។ ឧសូយាទីនិ ឥស្សាទិវេវចនានិ។

ឥមិស្សា បន ឥស្សាយ ទិព្យនលក្ខណំ អាគារិកេនាបិ អនាគារិកេនាបិ ទីបេតព្វំ។ អាគារិកោ ហិ ឯកច្ចោ កសិវណិជ្ជាទីសុ អញ្ញតរេន អាជីវេន អត្តនោ បុរិសការំ និស្សាយ ភទ្ទកំ យានំ វា វាហនំ វា រតនំ វា លភតិ។ អបរោ តស្ស អលាភត្ថិកោ តេន លាភេន ន តុស្សតិ។ 'កទា នុ ខោ ឯស ឥមាយ សម្បត្តិយា បរិហាយិត្វា កបណោ ហុត្វា ចរិស្សតី'តិ ចិន្តេត្វា ឯកេន ការណេន តស្មិំ តាយ សម្បត្តិយា បរិហីនេ អត្តមនោ ហោតិ។ អនាគារិកោបិ ឯកោ ឥស្សាមនកោ អញ្ញំ អត្តនោ សុតបរិយត្តិអាទីនិ និស្សាយ ឧប្បន្នលាភាទិសម្បត្តិំ ទិស្វា 'កទា នុ ខោ ឯសោ ឥមេហិ លាភាទីហិ បរិហាយិស្សតី'តិ ចិន្តេត្វា, យទា តំ ឯកេន ការណេន បរិហីនំ បស្សតិ, តទា អត្តមនោ ហោតិ។ ឯវំ បរសម្បត្តិខីយនលក្ខណា 'ឥស្សា'តិ វេទិតព្វា។

១១២៦។ មច្ឆរិយនិទ្ទេសេ វត្ថុតោ មច្ឆរិយទស្សនត្ថំ 'បញ្ច មច្ឆរិយានិ អាវាសមច្ឆរិយ'ន្តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ អាវាសេ មច្ឆរិយំ អាវាសមច្ឆរិយំ។ សេសបទេសុបិ ឯសេវ នយោ។

អាវាសោ នាម សកលារាមោបិ បរិវេណម្បិ ឯកោវរកោបិ រត្តិដ្ឋានទិវាដ្ឋានាទីនិបិ។ តេសុ វសន្តា សុខំ វសន្តិ បច្ចយេ លភន្តិ។ ឯកោ ភិក្ខុ វត្តសម្បន្នស្សេវ បេសលស្ស ភិក្ខុនោ តត្ថ អាគមនំ ន ឥច្ឆតិ។ អាគតោបិ 'ខិប្បំ គច្ឆតូ'តិ ចិន្តេតិ។ ឥទំ 'អាវាសមច្ឆរិយំ' នាម។ ភណ្ឌនការកាទីនំ បន តត្ថ វាសំ អនិច្ឆតោ អាវាសមច្ឆរិយំ នាម ន ហោតិ។

កុលន្តិ ឧបដ្ឋាកកុលម្បិ ញាតិកុលម្បិ។ តត្ថ អញ្ញស្ស ឧបសង្កមនំ អនិច្ឆតោ កុលមច្ឆរិយំ ហោតិ។ បាបបុគ្គលស្ស បន ឧបសង្កមនំ អនិច្ឆន្តោបិ មច្ឆរី នាម ន ហោតិ។ សោ ហិ តេសំ បសាទភេទាយ បដិបជ្ជតិ។ បសាទំ រក្ខិតុំ សមត្ថស្សេវ បន ភិក្ខុនោ តត្ថ ឧបសង្កមនំ អនិច្ឆន្តោ មច្ឆរី នាម ហោតិ។

លាភោតិ ចតុប្បច្ចយលាភោ។ តំ អញ្ញស្មិំ សីលវន្តេយេវ លភន្តេ 'មា លភតូ'តិ ចិន្តេន្តស្ស លាភមច្ឆរិយំ ហោតិ។ យោ បន សទ្ធាទេយ្យំ វិនិបាតេតិ, អបរិភោគក្ខយបរិភោគាទិវសេន វិនាសេតិ, បូតិភាវំ គច្ឆន្តម្បិ អញ្ញស្ស ន ទេតិ, តំ ទិស្វា 'សចេ ឥមំ ឯស ន លភេយ្យ, អញ្ញោ សីលវា លភេយ្យ, បរិភោគំ គច្ឆេយ្យា'តិ ចិន្តេន្តស្ស មច្ឆរិយំ នាម នត្ថិ។

វណ្ណោ នាម សរីរវណ្ណោបិ គុណវណ្ណោបិ។ តត្ថ សរីរវណ្ណេ មច្ឆរីបុគ្គលោ 'បរោ បាសាទិកោ រូបវា'តិ វុត្តេ តំ ន កថេតុកាមោ ហោតិ។ គុណវណ្ណមច្ឆរី សីលេន ធុតង្គេន បដិបទាយ អាចារេន វណ្ណំ ន កថេតុកាមោ ហោតិ។

ធម្មោតិ បរិយត្តិធម្មោ ច បដិវេធធម្មោ ច។ តត្ថ អរិយសាវកា បដិវេធធម្មំ ន មច្ឆរាយន្តិ, អត្តនា បដិវិទ្ធធម្មេ សទេវកស្ស លោកស្ស បដិវេធំ ឥច្ឆន្តិ។ តំ បន បដិវេធំ 'បរេ ជានន្តូ'តិ ឥច្ឆន្តិ។ តន្តិធម្មេយេវ បន ធម្មមច្ឆរិយំ នាម ហោតិ។ តេន សមន្នាគតោ

បុគ្គលោ យំ គុយ្ហំ កម្មំ វា ពចាយង្គំ វា ជានាតិ តំ អញ្ញោ ន ជានាបេតុកាមោ ហោតិ។ យោ បន បុគ្គលំ ឧបបរិក្ខិត្វា ឆន្ទានុគ្គហេន, ឆន្ទំ វា ឧបបរិក្ខិត្វា បុគ្គលានុគ្គហេន ន នេតិ, អយំ ឆន្ទិន្ទ្រិ តាយ ន ហោតិ។

តត្ថ ឯកច្ចោ បុគ្គលោ លោលោ ហោតិ, កាលេន សយណោ ហោតិ, កាលេន ទ្រាហុណោ, កាលេន និកណ្ឌោ។ យោ ហិ កិច្ច 'អយំ បុគ្គលោ បរេចលិអាគតំ តត្ថ សហាយុកមំ ឆន្ទត្ថំ កិត្តិត្វា អាលុញ្ចិស្សតី'តិ ន នេតិ, អយំ បុគ្គលំ ឧបបរិក្ខិត្វា ឆន្ទានុគ្គហេន ន នេតិ តាយ។ យោ បន 'អយំ ឆន្ទោ សន្ធោ សុលុនោ, សចាយំ បុគ្គលោ កលិស្សតិ អញ្ញោ ញាណរិត្វា អត្តានំ អាចិកត្វា តស្សិស្សតី'តិ ន នេតិ, អយំ ឆន្ទំ ឧបបរិក្ខិត្វា បុគ្គលានុគ្គហេន ន នេតិ តាយ។ យោ បន 'សចាយំ ញាយំ ឆន្ទំ កលិស្សតិ, អយុត្តំ សយំ កិត្តិតុំ សយទ្វោ កចិស្សតី'តិ ន នេតិ, អយំ ឆន្ទិន្ទ្រិ តាយ ហោតិ។

ញាណេសុ បញ្ចសុ ឥន្ទ្រិយេសុ អាចារិន្ទ្រិយេន តាច មណ្ឌោ វា បេតោ វា ហុត្វា តស្សេច អាចារស្ស សង្ការំ សីសេន ឧក្ខិបិត្វា ចិនេតិ។ កុសលិន្ទ្រិយេន តស្មិំ កុសេល អនញ្ញាណំ ជានយានតាជីតិ កេរាន្តេ ជិត្វា 'កិន្តុ ចតិជំ កុសលំ មយា'តិ ចិត្តមេតា លោហិតម្បិ មុខតោ ឧគ្គន្ធតិ, កុន្ទិចិរេចនម្បិ ហោតិ, អត្តានំបិ ពណ្ឌាពណ្ឌានិ ហុត្វា និក្ខមន្តិ។ លោកិន្ទ្រិយេន សណ្ឋស្ស វា កលស្ស វា សន្តកេ លោកេ ឥន្ទ្រាមិត្វា បុគ្គលិកបរិភោគំ ចិយ បរិភុញ្ជិត្វា មណ្ឌោ វា បេតោ វា មហាអជករោ វា ហុត្វា និព្ពត្តតិ។ សទ្ធិរចណ្ណកុណចណ្ណិន្ទេន បរិមត្តិឆន្ទិន្ទ្រិយេន ច អត្តនោច ចណ្ណំ ចណ្ណេតិ, បរេសំ ចណ្ណំ 'កិំ ចណ្ណោ ឯសោ'តិ តំ តំ ទោសំ ចទន្តោ បរិមត្តិឆន្ទញ្ញា ការិស្សតិ កិញ្ចិ អទន្តោ ទុញ្ញាណ្ណោ ចេច ឯញ្ញអប្បកោ ច ហោតិ។

អបិច អាចារិន្ទ្រិយេន លោហកោហ បច្ចតិ។ កុលិន្ទ្រិយេន អប្បលោកោ ហោតិ។ លោកិន្ទ្រិយេន កុឆតិរេយ និព្ពត្តតិ។ ចណ្ណិន្ទ្រិយេន ករេច ករេច និព្ពត្តស្ស ចណ្ណោ តាយ ន ហោតិ។ ឆន្ទិន្ទ្រិយេន កុក្កុញអតិរេយ និព្ពត្តតីតិ។

ឥន្ទ្រាមនចេសន ឥន្ទ្រេ។ ឥន្ទ្រាមនាការោ ឥន្ទ្រាមនា។ ឥន្ទ្រេន អមិតស្ស ឥន្ទ្រេសឥក្កិតោ ការេចា ឥន្ទ្រាមិតត្តំ។ 'ឥមស្សេច ហោតុ មា អញ្ញស្សា'តិ សព្វាបិ អត្តនោ សម្បត្តិយោ ញាណេបតុំ ន ឥច្ឆតីតិ ចិចិច្ឆា។ ចិចិច្ឆស្ស ការេចា ចេចិច្ឆំ, មុខុឥន្ទ្រិយស្សេតំ តាមំ។ ពណ្ឌិយោ ចុច្ចតិ អនាគេរោ។ តស្ស ការេចា ពណ្ឌិយំ។ ឆណ្ឌិន្ទ្រិយស្សេតំ តាមំ។ ទោន ហិ សមន្តាកតោ បុគ្គលោ បរេម្បិ បរេសំ ទិយានំ និចារេតិ។ ចុត្តម្បិ ចេតំ –

ពណ្ឌិយោ បិបសត្តប្យា, មិន្ទាជិដ្ឋិ អនាគេរោ;

ទិយានំ និចារេតិ, មាចយានាន កោដន្តក្តិ (ម॰ និ॰ ១.១១១);

មាចកេ ជិត្វា ពក្រការេចន ចិត្តំ អច្ចាតិ សង្កាចេតីតិ ពក្រញ្ញាកោ។ តស្ស ការេចា ពក្រញ្ញាកតា។ អបរោ នយោ – ពក្រញ្ញាកតា

ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ ᨠᨭᨧ᩠ᨨᩩᨣ᩠ᨣᩣᩉᩮᩣ᪨ ᩈᨾᨲᩥᨲ᩠ᨲᩥᨠᨷᩩᨱ᩠ᨱᩣᨿ ᩉᩥ ᩏᨠ᩠ᨡᩃᩥᨿᩣ ᨽᨲ᩠ᨲᩴ ᨣᨱ᩠ᩉᨶ᩠ᨲᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨲᩮᩣᨽᩣᨣᩮᨶ ᩈᨦ᩠ᨠᩩᨭᩥᨲᩮᨶ ᩋᨣ᩠ᨣᨠᨭᨧ᩠ᨨᩩᨶᩣ ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩥ, ᨷᩪᩁᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨣᩉᩮᨲᩩᩴ ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣᨲᩥ; ᩑᩅᩴ ᨾᨧ᩠ᨨᩁᩥᨿᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩔ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᨦ᩠ᨠᩩᨧᨲᩥ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᨦ᩠ᨠᩩᨧᩥᨲᩮ ᨠᩣᨿᩮᩣᨷᩥ ᨲᨳᩮᩅ ᩈᨦ᩠ᨠᩩᨧᨲᩥ, ᨷᨭᩥᨠᩩᨭᨲᩥ, ᨷᨭᩥᨶᩥᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ, ᨶ ᩈᨾ᩠ᨷᩈᩣᩁᩥᨿᨲᩦᨲᩥ ᨾᨧ᩠ᨨᩁᩥᨿᩴ ‘ᨠᨭᩩᨠᨬ᩠ᨧᩩᨠᨲᩣ’ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨

ᩋᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᨲ᩠ᨲᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔᩣᨲᩥ ᨷᩁᩮᩈᩴ ᩏᨷᨠᩣᩁᨠᩁᨱᩮ ᨴᩣᨶᩣᨴᩥᨶᩣ ᩋᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᨿᨳᩣ ᨶ ᩈᨾ᩠ᨷᩈᩣᩁᩥᨿᨲᩥ, ᩑᩅᩴ ᩋᩣᩅᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨣᩉᩥᨲᨽᩣᩅᩮᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ᪨ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨷᨶ ᨾᨧ᩠ᨨᩁᩥᨿᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩈᨶ᩠ᨲᨠᩴ ᨷᩁᩮᩈᩴ ᩋᨴᩣᨲᩩᨠᩣᨾᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᨷᩁᩈᨶ᩠ᨲᨠᩴ ᨣᨱ᩠ᩉᩥᨲᩩᨠᩣᨾᩮᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ‘ᩍᨴᩴ ᩋᨧ᩠ᨨᩁᩥᨿᩴ ᨾᨿ᩠ᩉᨾᩮᩅ ᩉᩮᩣᨲᩩ, ᨾᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩔᩣ’ᨲᩥ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥᩅᩈᩮᨶᩔ ᩋᨲ᩠ᨲᩈᨾ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᨶᩥᨣ᩠ᨣᩪᩉᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᨲᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᩈᨾ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᨣ᩠ᨣᩉᨱᩃᨠ᩠ᨡᨱᨲᩣ ᨧ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᩈᩮᩈᩴ ᩍᨵᩣᨷᩥ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶᩮᩅ᪨

ᩍᨾᩣᨶᩥ ᨷᨶ ᩈᩴᨿᩮᩣᨩᨶᩣᨶᩥ ᨠᩥᩃᩮᩈᨷᨭᩥᨷᩣᨭᩥᨿᩣᨷᩥ ᩋᩣᩉᩁᩥᨲᩩᩴ ᩅᨭ᩠ᨭᨲᩥ ᨾᨣ᩠ᨣᨷᨭᩥᨷᩣᨭᩥᨿᩣᨷᩥ᪨ ᨠᩥᩃᩮᩈᨷᨭᩥᨷᩣᨭᩥᨿᩣ ᨠᩣᨾᩁᩣᨣᨷᨭᩥᨥᩈᩴᨿᩮᩣᨩᨶᩣᨶᩥ ᩋᨶᩣᨣᩣᨾᩥᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᨷᩉᩦᨿᨶ᩠ᨲᩥ, ᨾᩣᨶᩈᩴᨿᩮᩣᨩᨶᩴ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ, ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩅᩥᨧᩥᨠᩥᨧ᩠ᨨᩣᩈᩦᩃᨻ᩠ᨻᨲᨷᩁᩣᨾᩣᩈᩣ ᩈᩮᩣᨲᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ, ᨽᩅᩁᩣᨣᩈᩴᨿᩮᩣᨩᨶᩴ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ, ᩍᩔᩣᨾᨧ᩠ᨨᩁᩥᨿᩣᨶᩥ ᩈᩮᩣᨲᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ, ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ᪨ ᨾᨣ᩠ᨣᨷᨭᩥᨷᩣᨭᩥᨿᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩅᩥᨧᩥᨠᩥᨧ᩠ᨨᩣᩈᩦᩃᨻ᩠ᨻᨲᨷᩁᩣᨾᩣᩈᩍᩔᩣᨾᨧ᩠ᨨᩁᩥᨿᩣᨶᩥ ᩈᩮᩣᨲᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᨷᩉᩦᨿᨶ᩠ᨲᩥ, ᨠᩣᨾᩁᩣᨣᨷᨭᩥᨥᩣ ᩋᨶᩣᨣᩣᨾᩥᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ, ᨾᩣᨶᨽᩅᩁᩣᨣᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶᩣᨲᩥ᪨

᪑᪑᪓᪐᪨ ᨣᨶ᩠ᨳᨣᩮᩣᨧ᩠ᨨᨠᩮ ᨶᩣᨾᨠᩣᨿᩴ ᨣᨶ᩠ᨳᩮᨲᩥ, ᨧᩩᨲᩥᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᩅᩈᩮᨶ ᩅᨭ᩠ᨭᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨥᨭᩮᨲᩦᨲᩥ ᨠᩣᨿᨣᨶ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩈᨻ᩠ᨻᨬ᩠ᨬᩩᨽᩣᩈᩥᨲᨾ᩠ᨷᩥ ᨷᨭᩥᨠ᩠ᨡᩥᨷᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩔᨲᩮᩣ ᩃᩮᩣᨠᩮᩣ ᩍᨴᨾᩮᩅ ᩈᨧ᩠ᨧᩴ ᨾᩮᩣᨥᨾᨬ᩠ᨬᨶ᩠ᨲᩥ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᩋᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᩋᨽᩥᨶᩥᩅᩥᩈᨲᩦᨲᩥ ᩍᨴᩴᩈᨧ᩠ᨧᩣᨽᩥᨶᩥᩅᩮᩈᩮᩣ᪨ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨷᨶ ᩋᨽᩥᨩ᩠ᨫᩣᨠᩣᨿᩁᩣᨣᩣᨶᩴ ᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩣ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩋᨽᩥᨩ᩠ᨫᩣᨠᩣᨿᨣᨶ᩠ᨳᩔ ᨷᨴᨽᩣᨩᨶᩮ “ᨿᩮᩣ ᨠᩣᨾᩮᩈᩩ ᨠᩣᨾᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨴᩮᩣ ᨠᩣᨾᩁᩣᨣᩮᩣ”ᨲᩥ ᩋᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᨿᩮᩣ ᩁᩣᨣᩮᩣ ᩈᩣᩁᩣᨣᩮᩣᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᨿᩴ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ‘ᨻ᩠ᩁᩉ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᩅᩥᨾᩣᨶᩣᨴᩦᩈᩩ ᨨᨶ᩠ᨴᩁᩣᨣᩮᩣ ᨠᩣᨾᩣᩈᩅᩮᩣ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨣᨶ᩠ᨳᨣᩮᩣᨧ᩠ᨨᨠᩴ ᨷᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨽᩥᨩ᩠ᨫᩣᨠᩣᨿᨣᨶ᩠ᨳᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦ’ᨲᩥ ᨲᩴ ᩈᩩᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨷᩁᨲᩮᩣ ᨠᩥᩃᩮᩈᨣᩮᩣᨧ᩠ᨨᨠᩮᨷᩥ ᩑᩈᩮᩅ ᨶᨿᩮᩣ᪨ ᨮᨷᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩦᩃᨻ᩠ᨻᨲᨷᩁᩣᨾᩣᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᩍᨴᩴ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩈᩦᩃᨻ᩠ᨻᨲᨷᩁᩣᨾᩣᩈᩮᩣ ‘ᩍᨴᨾᩮᩅ ᩈᨧ᩠ᨧ’ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᩋᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᨶᩣᨽᩥᨶᩥᩅᩥᩈᨲᩥ, ‘ᩈᩦᩃᩮᨶ ᩈᩩᨴ᩠ᨵᩦ’ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᩑᩅ ᨷᨶ ᩋᨽᩥᨶᩥᩅᩥᩈᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨽᩪᨲᨾ᩠ᨷᩥ ᨲᩴ ᨷᨭᩥᨠ᩠ᨡᩥᨷᨶ᩠ᨲᩮᩣ ‘ᨮᨷᩮᨲ᩠ᩅᩣ’ᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪨

᪑᪑᪙᪑᪨ ᨶᩦᩅᩁᨱᨣᩮᩣᨧ᩠ᨨᨠᩔ ᨳᩥᨶᨾᩥᨴ᩠ᨵᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᩋᨠᩃ᩠ᩃᨲᩣᨲᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᨣᩥᩃᩣᨶᩣᨠᩣᩁᩮᩣ᪨ ᨣᩥᩃᩣᨶᩮᩣ ᩉᩥ ᩋᨠᩃ᩠ᩃᨠᩮᩣᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᩅᩥᨶᨿᩮᨷᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ – “ᨶᩣᩉᩴ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᩋᨠᩃ᩠ᩃᨠᩮᩣ”ᨲᩥ (ᨷᩣᩁᩣ᪨ ᪑᪕᪑)᪨ ᩋᨠᨾ᩠ᨾᨬ᩠ᨬᨲᩣᨲᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨣᩮᩃᨬ᩠ᨬᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩮᩣ ᩋᨠᨾ᩠ᨾᨬ᩠ᨬᨲᩣᨠᩣᩁᩮᩣ᪨ ᩒᩃᩦᨿᨶᩣᨲᩥ ᩒᩃᩦᨿᨶᩣᨠᩣᩁᩮᩣ᪨ ᩍᩁᩥᨿᩣᨷᨳᩥᨠᨧᩥᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᩉᩥ ᩍᩁᩥᨿᩣᨷᨳᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᩁᩮᨲᩩᩴ ᩋᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣᨶ᩠ᨲᩴ, ᩁᩩᨠ᩠ᨡᩮ ᩅᨣ᩠ᨣᩩᩃᩥ ᩅᩥᨿ, ᨡᩦᩃᩮ ᩃᨣ᩠ᨣᩥᨲᨹᩣᨱᩥᨲᩅᩣᩁᨠᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᨧ, ᩒᩃᩦᨿᨲᩥ᪨ ᨲᩔ ᨲᩴ ᩋᩣᨠᩣᩁᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿ ᩒᩃᩦᨿᨶᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨴᩩᨲᩥᨿᨷᨴᩴ ᩏᨷᩈᨣ᩠ᨣᩅᩈᩮᨶ ᩅᨯ᩠ᨰᩥᨲᩴ᪨ ᩃᩦᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩅᩥᨷ᩠ᨹᩣᩁᩥᨠᨲᩣᨿ ᨷᨭᩥᨠᩩᨭᩥᨲᩴ᪨ ᩍᨲᩁᩮ ᨴ᩠ᩅᩮ ᩋᩣᨠᩣᩁᨽᩣᩅᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩣ᪨ ᨳᩥᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨷ᩠ᨷᩥᨷᩥᨱ᩠ᨯᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᩋᩅᩥᨷ᩠ᨹᩣᩁᩥᨠᨲᩣᨿ ᨥᨶᨽᩣᩅᩮᨶ ᨮᩥᨲᩴ᪨ ᨳᩥᨿᨶᩣᨲᩥ ᩋᩣᨠᩣᩁᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩣ᪨ ᨳᩥᨿᩥᨲᨽᩣᩅᩮᩣ ᨳᩥᨿᩥᨲᨲ᩠ᨲᩴ, ᩋᩅᩥᨷ᩠ᨹᩣᩁᩅᩈᩮᨶ ᨳᨴ᩠ᨵᨲᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨

១១៦៣. កាយស្សាតិ ខន្ធត្តយសង្ខាតស្ស នាមកាយស្ស។ អកល្លតា អកម្មញ្ញតាតិ ហេដ្ឋា វុត្តនយមេវ។ មេឃោ វិយ អាកាសំ កាយំ ឱនយ្ហតីតិ ឱនាហោ។ សព្ពតោភាគេន ឱនាហោ បរិយោនាហោ។ អព្ភន្តរេ សមោរុន្ធតីតិ អន្តោសមោរោធោ។ យថា ហិ នគរេ រុទ្ធា មនុស្សា ពហិ និក្ខមិតុំ ន លភន្តិ, ឯវម្បិ មិទ្ធេន សមោរុទ្ធា ធម្មា វិប្ផារវសេន និក្ខមិតុំ ន លភន្តិ។ តស្មា អន្តោសមោរោធោតិ វុត្តំ។ មេធតីតិ មិទ្ធំ; អកម្មញ្ញភាវេន វិហិំសតីតិ អត្ថោ។ សុបន្តិ តេនាតិ សោប្បំ។ អក្ខិទលាទីនំ បចលភាវំ ករោតីតិ បចលាយិកា។ សុបនា សុបិតត្តន្តិ អាការភាវនិទ្ទេសា។ យំ បន តេសំ បុរតោ សោប្បបទំ តស្ស បុនវចនេ ការណំ វុត្តមេវ។ ឥទំ វុច្ចតីតិ ថិនមិទ្ធនីវរណន្តិ ឥទំ ថិនញ្ច មិទ្ធញ្ច ឯកតោ កត្វា អាវរណដ្ឋេន ថិនមិទ្ធនីវរណន្តិ វុច្ចតិ។ យំ យេភុយ្យេន សេក្ខបុថុជ្ជនានំ និទ្ទាយ បុព្ពភាគអបរភាគេសុ ឧប្បជ្ជតិ តំ អរហត្តមគ្គេន សមុច្ឆិជ្ជតិ។ ខីណាសវានំ បន ករជកាយស្ស ទុព្ពលភាវេន ភវង្គោតរណំ ហោតិ, តស្មិំ អសម្មិស្សេ វត្តមានេ តេ សុបន្តិ, សា នេសំ និទ្ទា នាម ហោតិ។ តេនាហ ភគវា – "អភិជានាមិ ខោ បនាហំ, អគ្គិវេស្សន, គិម្ហានំ បច្ឆិមេ មាសេ ចតុគ្គុណំ សង្ឃាដិំ បញ្ញបេត្វា ទក្ខិណេន បស្សេន សតោ សម្បជានោ និទ្ទំ ឱក្កមិតា"តិ (ម។ និ។ ១.៣៨៧)។ ឯវរូបោ បនាយំ ករជកាយស្ស ទុព្ពលភាវោ ន មគ្គវជ្ឈោ, ឧបាទិន្នកេបិ អនុបាទិន្នកេបិ លព្ភតិ។ ឧបាទិន្នកេ លព្ភមានោ យទា ខីណាសវោ ទីឃមគ្គំ គតោ ហោតិ, អញ្ញតរំ វា បន កម្មំ កត្វា កិលន្តោ, ឯវរូបេ កាលេ លព្ភតិ។ អនុបាទិន្នកេ លព្ភមានោ បណ្ណបុប្ផេសុ លព្ភតិ។ ឯកច្ចានញ្ហិ រុក្ខានំ បណ្ណានិ សូរិយាតបេន បសារិយន្តិ រត្តិំ បដិកុដន្តិ, បទុមបុប្ផាទីនិ សូរិយាតបេន បុប្ផន្តិ, រត្តិំ បុន បដិកុដន្តិ។ ឥទំ បន មិទ្ធំ អកុសលត្តា ខីណាសវានំ ន ហោតីតិ។

តត្ថ សិយា – "ន មិទ្ធំ អរូបំ។ កស្មា? រូបត្តា។ រូបញ្ហិ អព្យាកតំ។ ឥទញ្ច រូបំ។ តេនេវេត្ថ 'កាយស្ស អកល្លតា អកម្មញ្ញតា'តិ កាយគ្គហណំ កត"ន្តិ។ យទិ 'កាយស្សា'តិ វុត្តមត្តេនេវ រូបំ, កាយបស្សទ្ធាទយោបិ ធម្មា រូបមេវ ភវេយ្យុំ។ 'សុខញ្ច កាយេន បដិសំវេទេតី'តិ (ធ។ ស។ ១៦៣; ទី។ និ។ ១.២៣០) 'កាយេន ចេវ បរមសច្ចំ សច្ឆិករោតី'តិ (ម។ និ។ ២.១៨៣; អ។ និ។ ៣.១១៣) សុខបដិសំវេទនបរមសច្ចសច្ឆិកិរិយាបិ រូបកាយេនេវ សិយុំ។ តស្មា ន វត្តព្ពមេតំ 'រូបំ មិទ្ធ'ន្តិ។ នាមកាយោ ហេត្ថ កាយោ នាម។ យទិ នាមកាយោ, អថ កស្មា 'សោប្បំ បចលាយិកា'តិ វុត្តំ? ន ហិ នាមកាយោ សុបតិ, ន ច បចលាយតីតិ។ 'លិង្គាទីនិ វិយ ឥន្ទ្រិយស្ស, តស្ស ផលត្តា។ យថា ហិ 'ឥត្ថិលិង្គំ ឥត្ថិនិមិត្តំ ឥត្ថិកុត្តំ ឥត្ថាកប្បោ'តិ ឥមានិ លិង្គាទីនិ ឥត្ថិន្ទ្រិយស្ស ផលត្តា វុត្តានិ, ឯវំ ឥមស្សាបិ នាមកាយគេលញ្ញសង្ខាតស្ស មិទ្ធស្ស ផលត្តា សោប្បាទីនិ វុត្តានិ។ មិទ្ធេ ហិ សតិ តានិ ហោន្តីតិ។ ផលូបចារេន, មិទ្ធំ អរូបម្បិ សមានំ 'សោប្បំ បចលាយិកា សុបនា សុបិតត្ត'ន្តិ វុត្តំ។

'អក្ខិទលាទីនំ បចលភាវំ ករោតីតិ បចលាយិកា'តិ វចនត្ថេនាបិ ចាយមត្ថោ សាធិតោយេវាតិ ន រូបំ មិទ្ធំ។ ឱនាហាទីហិបិ ចស្ស អរូបភាវោ ទីបិតោយេវ។ ន ហិ រូបំ នាមកាយស្ស 'ឱនាហោ បរិយោនាហោ អន្តោសមោរោធោ' ហោតីតិ។ 'ននុ ច ឥមិនាវ ការណេនេតំ រូបំ? ន ហិ អរូបំ កស្សចិ ឱនាហោ, ន បរិយោនាហោ, ន អន្តោសមោរោធោ ហោតី'តិ។ យទិ ឯវំ, អាវរណម្បិ ន ភវេយ្យ។ តស្មា យថា កាមច្ឆន្ទាទយោ អរូបធម្មា អាវរណដ្ឋេន នីវរណា, ឯវំ ឥមស្សាបិ ឱនាហនាទិអត្ថេន ឱនាហាទិតា វេទិតព្ពា។ អបិច "បញ្ច នីវរណេ បហាយ ចេតសោ ឧបក្កិលេសេ បញ្ញាយ ទុព្ពលីករណេ"តិ (ទី។ និ។ ២.៤០៩; សំ។ និ។ ៥.១៥២)

ចចតេតាបេតំ អនុ្ទប៉ំ ត ហិ ទុ្ទប់ ចិត្តុបក្កិលេសោ, ត បញ្ញាយ ទុព្ពលីករណំ ហោតីតិ៑

កស្មា ត ហោតិ? តតុ្រ ចុត្តំ –

“សត្តិ, ភិក្ខូចេ, ឲុកេ សមណព្រាហ្មណា សុទំ បិចត្តិ មេរេយំ, សុរាមេរេយបិតា អប្បដិចិរេតា, អយំ, ភិក្ខូចេ, បឋមោ សមណព្រាហ្មណានំ ឧបក្កិលេសោ”តិ (អ៑ តិ៑ ៣៑៥០)៑

អបរេបិ ចុត្តំ “៤ មោរេម, គហបតិបុត្ត, អាឌីតចា សុរាមេរយមជ្ជបមាទដ្ឋានានុយោគេ – សន្ទិដ្ឋិកា ធតជានិ, កលហប្បចឌ្ឍី, រោគានំ អាយតនំ, អកិត្តិសញ្ជាតតី, កោបីតតិជំសតី, បញ្ញាយ ទុព្ពលីករណីត្វេច ៤ដ្ឋំ បធំ ភចតី”តិ (ឌី៑ តិ៑ ៦៑២៣ប័)៑ បច្ចក្ខតោបិ ចេតំ សិទ្ធមេច៑ យថា មជ្ជេ ឧទរកតេ, ចិត្តំ សំកិលិស្សតិ, បញ្ញា ទុព្ពលា ហោតិ, តស្មា មជ្ជំ ចិយ មិទ្ធម្បិ ចិត្តសំកិលេសោ ចេច បញ្ញាយ ទុព្ពលីករណញ្ច សិយាតិ៑ ត, បច្ចយតិទ្ទេសតោ៑ យដិ ហិ មជ្ជំ សំកិលេសោ ភចេយ្យ, សោ “ព្ទេម បញ្ច តីចរណេ បហាយ ចេតសោ ឧបក្កិលេសេ”តិ (ម៑ តិ៑ ១៑២៤៤) ចា, “ឲចមេច ខោ, ភិក្ខូចេ, បញ្ចិមេ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសា, យេហិ ឧបក្កិលេសេហិ ឧបក្កិលិដ្ឋំ ចិត្តំ ត ចេច មុទុ ហោតិ, ត ច កម្មតិយំ, ត ច បភស្សរំ, បភង្គុ ច, ត ច សម្មា សមាធិយតិ អាសចានំ ខយាយ៑ កតមេ បញ្ច? កាមច្ឆន្ទោ, ភិក្ខូចេ, ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ”តិ (សំ៑ តិ៑ ៥៑២១៣) ចា, “កតមេ ច, ភិក្ខូចេ, ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសា? អភិជ្ឈា ចិសមលោភោ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ”តិ (ម៑ តិ៑ ១៑៤១) ចា – ឲចមាឌីសុ ឧបក្កិលេសតិទ្ទេសេសុ តិទ្ទេសំ អាគច្ឆេយ្យ៑ យស្មា បត តត្ថិ បីតោ ឧបក្កិលេសា ឧប្បជ្ជត្តិ មេ ចិត្តសំកិលេសា ចេច បញ្ញាយ ច ទុព្ពលីករណា ហោត្តិ, តស្មា តំ តេសំ បច្ចយត្តា បច្ចយតិទ្ទេសតោ ឲចំ ចុត្តំ៑ មិទ្ធំ បត សយមេច ចិត្តស្ស សំកិលេសោ ចេច បញ្ញាយ ទុព្ពលីករណញ្ចាតិ អនុ្ទបមេច មិទ្ធំ៑

កិញ្ច ភិយ្យោ? សម្បយោគចចតតោ៑ “ចិតមិទ្ធតីចរណំ អចិជ្ជាតីចរណេត តីចរណញ្ចេច តីចរណសម្បយុត្តញ្ចា”តិ (ធ៑ ស៑ ១៤៤៩) ហិ ចុត្តំ៑ តស្មា សម្បយោគចចតតោ តយិធំ ទុ្ទប៉ំ ត ហិ ទុ្ទប់ សម្បយុត្តសញ្ញិលេភតីតិ៑ អថាបិ សិយា – ‘យថាលិភចចេសតេតំ ចុត្តំ៑ យថា ហិ “សិប្បិសម្ពុកម្បិ សក្ខរកថលម្បិ មច្ឆគុម្ពម្បិ ចរត្តម្បិ តិដ្ឋត្តម្បី”តិ (ឌី៑ តិ៑ ១៑២៣៤; ម៑ តិ៑ ១៑៣២១) ឲចំ ឲកតោ កត្វា យថាលិភចេសត ចុត្តំ៑ សក្ខរកថលញ្ហិតិដ្ឋតិ មេច ត ចរតិ, ព្ទតរទ្វយំ តិដ្ឋតិបិ ចរតិបិ៑ ឲចមិធាបិ មិទ្ធំ តីចរណមេច, ត សម្បយុត្តំ, ចិតំ តីចរណម្បិ សម្បយុត្តម្បីតិ សព្ពំ ឲកតោ កត្វា យថាលិភចេសត “តីចរណញ្ចេច តីចរណសម្បយុត្តញ្ចា”តិ ចុត្តំ៑ មិទ្ធំ បត យថា សក្ខរកថលំ តិដ្ឋតេច ត ចរតិ, ឲចំ តីចរណមេច, ត សម្បយុត្តំ៑ តស្មា ទុ្ទបមេច មិទ្ធត្តិ៑ ត, ទុ្ទបភាចាសិទ្ធិតោ៑ សក្ខរកថលញ្ហិត ចរតីតិ ចិតាបិ សុទ្ធេត សិទ្ធំ៑ តស្មា តត្ថ យថាលិភចេសតទ្វោ ហោតុ៑ មិទ្ធំ បត ទុ្ទបត្តិ អសិទ្ធមេតំ៑ ត សក្កា តស្ស ព្ទមិតា សុទ្ធេត ទុ្ទបភាវចា សាធេតុត្តិ មិទ្ធស្ស ទុ្ទបភាចាសិទ្ធិតោ ត ព្ទធំ យថាលិភចេសត ចុត្តត្តិ អនុ្ទបមេច មិទ្ធំ៑

កិញ្ច ភិយ្យោ? ‘ចត្តត្តា’តិអាទិចចតតោ៑ ចិភង្គប្បិញ្ហិ“ចិកតចិតមិទ្ធតិ តស្ស ចិតមិទ្ធស្ស ចត្តត្តា ចត្តត្តា មុត្តត្តា បហីតត្តា បដិតិស្សដ្ឋត្តា, តេត ចុច្ចតិ ចិកតចិតមិទ្ធោ”តិ (ចិភ៑ ៥៣៤) ច, “ព្ទធំ ចិត្តំ ព្ទមេយ្យាចិតមិទ្ធា សោធេតិ ចិសោធេតិ បរិសោធេតិ មោចេតិ ចិមោចេតិ

ᨷᩁᩥᨿᩮᩣᨵᩮᨲᩥ, ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ ᨳᩥᨶᨾᩥᨴ᩠ᨵᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨷᩁᩥᨿᩮᩣᨶᨵᩮᨲᩦ” ᨵᩣᨲᩥ (ᩅᩥᨽ᪨ ᪅᪅᪁) – ᩑᩅᩴ ‘ᨧᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ’ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨶ ᨧ ‘ᩁᩪᨷᩴ’ ᩑᩅᩴ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣᨷᩥ ᩋᩁᩪᨷᨾᩮᩅ ᨾᩥᨴ᩠ᨵᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨶ, ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨩᩔ ᩋᨷᨧ᩠ᨧᨿᨲᩮᩣ ᨲᩥᩅᩥᨵᨲ᩠ᨲᩣ ᨾᩥᨴ᩠ᨵᩔ – ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨩᩴ ᩏᨲᩩᨩᩴ ᩋᩣᩉᩣᩁᨩᨬ᩠ᨧ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨿᩴ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨩᩴ ᨲᩔ ᩅᩈᩮᨶ ᩋᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᨲᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ, ᨶ ᩋᩁᩪᨷᨲᩮᩣ ᩈᩣᨵᩮᨲᩦᨲᩥ ᩁᩪᨷᨾᩮᩅ ᨾᩥᨴ᩠ᨵᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨶ, ᩁᩪᨷᨠᩣᨿᩈᩥᨴ᩠ᨵᩥᨲᩮᩣ᪨ ᨾᩥᨴ᩠ᨵᩔ ᩉᩥ ᩁᩪᨷᨠᩣᨿᩮ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ ᩑᩅᩴ ᩃᨴ᩠ᨵᩴ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨩᩁᩪᨷᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᨲᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᩈᩮᩣ ᩑᩅ ᨧ ᨶ ᩈᩥᨴ᩠ᨵᩦᨲᩥ ᩋᩁᩪᨷᨾᩮᩅ ᨾᩥᨴ᩠ᨵᩴ᪨

ᨠᩥᨬ᩠ᨧ ᨽᩥᨿ᩠ᨿᩮᩣ? ᨷᩉᩣᨲᨻ᩠ᨻᨲᩮᩣ᪨ ᨠᨳᩥᨲᩣ ᩉᩥ “ᨨ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᨷᩉᩣᨿ ᨽᨻ᩠ᨻᩮᩣ ᨷᨮᨾᨩ᩠ᨫᩣᨶᩴ ᩏᨷᩈᨾ᩠ᨷᨩ᩠ᨩ ᩅᩥᩉᩁᩥᨲᩩᩴ; ᨠᨲᨾᩮ ᨨ? ᨠᩣᨾᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨴᩴ, ᨻ᩠ᨿᩣᨷᩣᨴᩴ, ᨳᩥᨶᨾᩥᨴ᩠ᨵᩴ, ᩏᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩴ, ᨠᩩᨠ᩠ᨠᩩᨧ᩠ᨧᩴ, ᩅᩥᨧᩥᨠᩥᨧ᩠ᨨᩴ; ᨠᩣᨾᩮᩈᩩ ᨡᩮᩣ ᨷᨶᩔ ᩋᩣᨴᩦᨶᩅᩮᩣ ᨿᨳᩣᨽᩪᨲᩴ ᩈᨾ᩠ᨾᨷ᩠ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᩈᩩᨴᩥᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦ”ᨲᩥ (ᩋ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪆᪨᪇᪃) ᨧ, “ᩍᨾᩮ ᨷᨬ᩠ᨧ ᨶᩦᩅᩁᨱᩮ ᨷᩉᩣᨿ ᨻᩃᩅᨲᩥᨿᩣ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᩋᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨳᩴ ᩅᩣ ᨷᩁᨲ᩠ᨳᩴ ᩅᩣ ᨬᩔᨲᩦ”ᨲᩥ (ᩋ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪅᪨᪅᪁) ᨧ ᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᨾᩥᨴ᩠ᨵᩔᩣᨷᩥ ᨷᩉᩣᨶᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨶ ᨧ ᩁᩪᨷᩴ ᨷᩉᩣᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨿᨳᩣᩉ – “ᩁᩪᨷᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩮᩣ ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿᩮᩣ, ᨷᩁᩥᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿᩮᩣ, ᨶ ᨷᩉᩣᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ, ᨶ ᨽᩣᩅᩮᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ ᨶ ᩈᨧ᩠ᨨᩥᨠᩣᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ”ᨲᩥ (ᩅᩥᨽ᪨ ᪁᪀᪃᪁) ᨾᩥᨴ᩠ᨵᩔᩣᨷᩥ ᨷᩉᩣᨲᨻ᩠ᨻᨲᩮᩣ ᩋᩁᩪᨷᨾᩮᩅ ᨾᩥᨴ᩠ᨵᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨶ, ᩁᩪᨷᩔᩣᨷᩥ ᨷᩉᩣᨲᨻ᩠ᨻᨲᩮᩣ᪨ “ᩁᩪᨷᩴ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨶ ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩣᨠᩴ, ᨲᩴ ᨷᨩᩉᨳᩣ”ᨲᩥ (ᨾ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪁᪨᪂᪄᪇; ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪃᪨᪃᪃)᪨ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩉᩥ ᩁᩪᨷᩔᩣᨷᩥ ᨷᩉᩣᨶᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨾᩮᩅ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩋᨠᩣᩁᨱᨾᩮᨲᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨶ, ᩋᨬ᩠ᨬᨳᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᨬ᩠ᩉᩥ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩮ “ᨿᩮᩣ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩁᩪᨷᩮ ᨨᨶ᩠ᨴᩁᩣᨣᩅᩥᨶᨿᩮᩣ ᨲᩴ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨷᩉᩣᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ (ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪃᪨᪂᪅) ᩑᩅᩴ ᨨᨶ᩠ᨴᩁᩣᨣᨷ᩠ᨷᩉᩣᨶᩅᩈᩮᨶ ᩁᩪᨷᩔ ᨷᩉᩣᨶᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨶ ᨿᨳᩣ “ᨨ ᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᨷᩉᩣᨿ ᨽᨻ᩠ᨻᩮᩣ ᨷᨮᨾᨩ᩠ᨫᩣᨶᩴ ᩏᨷᩈᨾ᩠ᨷᨩ᩠ᨩ ᩅᩥᩉᩁᩥᨲᩩᩴ, ᨷᨬ᩠ᨧ ᨶᩦᩅᩁᨱᩮ ᨷᩉᩣᨿᩣ”ᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᨷᩉᩣᨲᨻ᩠ᨻᩮᨿᩮᩅ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩴ, ᩋᨬ᩠ᨬᨳᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ, ᨶ ᩁᩪᨷᩴ ᨾᩥᨴ᩠ᨵᩴ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨿᩣᨶᩮᨲᩣᨶᩥ “ᩍᨾᩮ ᨡᩮᩣ ᨷᨬ᩠ᨧ ᨶᩦᩅᩁᨱᩮ ᨷᩉᩣᨿ ᨧᩮᨲᩈᩮᩣ ᩏᨷᨠ᩠ᨠᩥᩃᩮᩈᩮ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᨶᩥ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ, ᩑᨲᩮᩉᩥ ᨧᩮᩅ ᩋᨬ᩠ᨬᩮᩉᩥ ᨧ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩮᩉᩥ ᩋᩁᩪᨷᨾᩮᩅ ᨾᩥᨴ᩠ᨵᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨲᨳᩣ ᩉᩥ –

“ᨷᨬ᩠ᨧᩥᨾᩮ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩋᩣᩅᩁᨱᩣ ᨶᩦᩅᩁᨱᩣ ᨧᩮᨲᩈᩮᩣ ᩋᨩ᩠ᨫᩣᩁᩩᩉᩣ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᨴᩩᨻ᩠ᨻᩃᩦᨠᩁᨱᩣ᪨ ᨠᨲᨾᩮ ᨷᨬ᩠ᨧ? ᨠᩣᨾᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨴᩮᩣ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩋᩣᩅᩁᨱᩮᩣ ᨶᩦᩅᩁᨱᩮᩣ...ᨷᩮ... ᨳᩥᨶᨾᩥᨴ᩠ᨵᩴ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩋᩣᩅᩁᨱᩴ ᨶᩦᩅᩁᨱᩴ ᨧᩮᨲᩈᩮᩣ ᩋᨩ᩠ᨫᩣᩁᩩᩉᩴ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᨴᩩᨻ᩠ᨻᩃᩦᨠᩁᨱ”ᨶ᩠ᨲᩥ (ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪅᪨᪃᪃᪀) ᨧ, “ᨳᩥᨶᨾᩥᨴ᩠ᨵᨶᩦᩅᩁᨱᩴ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩋᨶ᩠ᨵᨠᩁᨱᩴ ᩋᨧᨠ᩠ᨡᩩᨠᩁᨱᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨱᨠᩁᨱᩴ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩥᨠᩴ ᩅᩥᨥᩣᨲᨷᨠ᩠ᨡᩥᨠᩴ ᩋᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩈᩴᩅᨲ᩠ᨲᨶᩥᨠ”ᨶ᩠ᨲᩥ (ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪅᪨᪃᪃᪁) ᨧ, “ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨡᩮᩣ, ᨻ᩠ᩁᩣᩉ᩠ᨾᨱ, ᨿᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᨾᨿᩮ ᨳᩥᨶᨾᩥᨴ᩠ᨵᨷᩁᩥᨿᩩᨭ᩠ᨮᩥᨲᩮᨶ ᨧᩮᨲᩈᩣ ᩅᩥᩉᩁᨲᩥ ᨳᩥᨶᨾᩥᨴ᩠ᨵᨷᩁᩮᨲᩮᨶᩣ”ᨲᩥ (ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪅᪨᪃᪃᪆) ᨧ, “ᩋᨿᩮᩣᨶᩥᩈᩮᩣ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨾᨶᩈᩥᨠᩁᩮᩣᨲᩮᩣ ᩋᨶᩩᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᨧᩮᩅ ᨠᩣᨾᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨴᩮᩣ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨲᩥ...ᨷᩮ... ᩋᨶᩩᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᨬ᩠ᨧᩮᩅ ᨳᩥᨶᨾᩥᨴ᩠ᨵᩴ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨲᩦ”ᨲᩥ (ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪅᪨ ᪃᪁᪆) ᨧ, “ᨠᩮᩅᩃᩮᩣᩉᩣᨿᩴ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩋᨠᩩᩈᩃᩁᩣᩈᩥ ᨿᨴᩥᨴᩴ ᨷᨬ᩠ᨧ ᨶᩦᩅᩁᨱᩣ”ᨲᩥ (ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪅᪨᪃᪇᪁) ᨧ –

ᩑᩅᨾᩣᨴᩦᨶᩥ ᨧ ᩋᨶᩮᨠᩣᨶᩥ ᩑᨲᩔ ᩋᩁᩪᨷᨽᩣᩅᨴᩦᨷᨠᩣᨶᩥ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ᪨ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨧ ᩑᨲᩴ ᩋᩁᩪᨷᩴ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩋᩣᩁᩩᨷ᩠ᨷᩮᨷᩥ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᩉᩮᨲᩴ ᨾᩉᩣᨷᨠᩁᨱᩮ ᨷᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ – “ᨶᩦᩅᩁᨱᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨷᨭᩥᨧ᩠ᨧ ᨶᩦᩅᩁᨱᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᨶ ᨷᩩᩁᩮᨩᩣᨲᨷᨧ᩠ᨧᨿᩣ”ᨲᩥ ᩑᨲᩔ ᩅᩥᨽᨦ᩠ᨣᩮ “ᩋᩣᩁᩩᨷ᩠ᨷᩮ ᨠᩣᨾᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨴᨶᩦᩅᩁᨱᩴ ᨷᨭᩥᨧ᩠ᨧ ᨳᩥᨶᨾᩥᨴ᩠ᨵᩴ... ᩏᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩴ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨶᩦᩅᩁᨱ”ᨶ᩠ᨲᩥ (ᨷᨭ᩠ᨮᩣ᪨ ᪃᪨᪈᪨᪈) ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᩥᨲᩴ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩈᨶ᩠ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᨣᨶ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩴ ᩋᩁᩪᨷᨾᩮᩅ ᨾᩥᨴ᩠ᨵᨶ᩠ᨲᩥ᪨

᪁᪁᪆᪆᪨ ᨠᩩᨠ᩠ᨠᩩᨧ᩠ᨧᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ ᩋᨠᨷ᩠ᨷᩥᨿᩮ ᨠᨷ᩠ᨷᩥᨿᩈᨬ᩠ᨬᩥᨲᩣᨲᩥᩋᩣᨴᩦᨶᩥ ᨾᩪᩃᨲᩮᩣ ᨠᩩᨠ᩠ᨠᩩᨧ᩠ᨧᨴᩔᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ᪨ ᩑᩅᩴᩈᨬ᩠ᨬᩥᨲᩣᨿ ᩉᩥ ᨠᨲᩮ ᩅᩦᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩮ, ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩮ ᩅᨲ᩠ᨳᩩᨩ᩠ᨫᩣᨧᩣᩁᩮ, ᨷᩩᨶ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨲᨾᨲᩥᨲᩮᩣᨷᩥ ‘ᨴᩩᨭ᩠ᨮᩩ ᨾᨿᩣ ᨠᨲ’ᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᩋᨶᩩᨲᨷ᩠ᨷᨾᩣᨶᩔ ᨷᨧ᩠ᨨᩣᨶᩩᨲᩣᨷᩅᩈᩮᨶᩮᨲᩴ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨶ ᨲᩴ ᨾᩪᩃᨲᩮᩣ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ

‘អកប្បិយេ កប្បិយសញ្ញិតា’តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ អកប្បិយភោជនំ កប្បិយសញ្ញី ហុត្វា បរិភុញ្ជតិ, អកប្បិយមំសំ កប្បិយមំសសញ្ញី ហុត្វា, អច្ឆមំសំ សូករមំសន្តិ, ទីបិមំសំ វា មិគមំសន្តិ ខាទតិ; កាលេ វីតិវត្តេ កាលសញ្ញាយ, បវារេត្វា អប្បវារិតសញ្ញាយ, បត្តស្មិំ រជេ បតិតេ បដិគ្គហិតសញ្ញាយ ភុញ្ជតិ – ឯវំ ‘អកប្បិយេ កប្បិយសញ្ញាយ’ វីតិក្កមំ ករោតិ នាម។ សូករមំសំ បន អច្ឆមំសសញ្ញាយ ខាទយតោ, កាលេ ច វិកាលសញ្ញាយ ភុញ្ជយតោ ‘កប្បិយេ អកប្បិយសញ្ញិតាយ’ វីតិក្កមំ ករោតិ នាម។ អនវជ្ជំ បន កិញ្ចិទេវ វជ្ជសញ្ញិតាយ, វជ្ជញ្ច អនវជ្ជសញ្ញិតាយ ករោន្តោ ‘អនវជ្ជេ វជ្ជសញ្ញាយ វជ្ជេ ច អនវជ្ជសញ្ញាយ’ វីតិក្កមំ ករោតិ នាម។ យស្មា បនេតំ “អកតំ វត មេ កល្យាណំ, អកតំ កុសលំ, អកតំ ភីរុត្តាណំ, កតំ បាបំ, កតំ លុទ្ទំ, កតំ កិព្ពិស”ន្តិ ឯវំ អនវជ្ជេ វជ្ជសញ្ញិតាយបិ កតេ វីតិក្កមេ ឧប្បជ្ជតិ, តស្មាស្ស អញ្ញម្បិ វត្ថុំ អនុជានន្តោ យំ ឯវរូបន្តិអាទិមាហ។

តត្ថ កុក្កុច្ចបទំ វុត្តត្ថមេវ។ កុក្កុច្ចាយនាការោ កុក្កុច្ចាយនា។ កុក្កុច្ចេន អយិតស្ស ភាវោ កុក្កុច្ចាយិតត្តំ។ ចេតសោ វិប្បដិសារោតិ ឯត្ថ កតាកតស្ស សាវជ្ជានវជ្ជស្ស វា អភិមុខគមនំ ‘វិប្បដិសារោ’ នាម។ យស្មា បន សោ កតំ វា បាបំ អកតំ ន ករោតិ, អកតំ វា កល្យាណំ កតំ ន ករោតិ, តស្មា វិរូបំ កុច្ឆិតោ វា បដិសរតីតិ ‘វិប្បដិសារោ’។ សោ បន ចេតសោ, ន សត្តស្សាតិ ញាបនត្ថំ ‘ចេតសោ’ វិប្បដិសារោតិ វុត្តំ។ អយមស្ស សភាវនិទ្ទេសោ។ ឧប្បជ្ជមានំ បន កុក្កុច្ចំ អារគ្គមិវ កំសបត្តំ មនំ វិលិខមានមេវ ឧប្បជ្ជតិ, តស្មា មនោវិលេខោតិ វុត្តំ។ អយមស្ស កិច្ចនិទ្ទេសោ។ យំ បន វិនយេ “អថ ខោ អាយស្មា សារិបុត្តោ ភគវតា បដិក្ខិត្តំ អនុវសិត្វា អនុវសិត្វា អាវសថបិណ្ឌំ បរិភុញ្ជិតុ”ន្តិ កុក្កុច្ចាយន្តោ ន បដិគ្គហេសីតិ (បាចិ។ ២០៣) កុក្កុច្ចំ អាគតំ, ន តំ នីវរណំ។ ន ហិ អរហតោ ‘ទុដ្ឋុ មយា ឥទំ កត’ន្តិ ឯវំ អនុតាបោបិ អត្ថិ។ នីវរណបតិរូបកំ បនេតំ ‘កប្បតិ ន កប្បតី’តិ វីមំសនសង្ខាតំ វិនយកុក្កុច្ចំ នាម។

១១៦៩។ “កតមេ ធម្មា នីវរណា ចេវ នីវរណសម្បយុត្តា ចា”តិ បទស្ស និទ្ទេសេ យស្មា ថិនមិទ្ធំ អញ្ញមញ្ញំ ន វិជហតិ, តស្មា ថិនមិទ្ធនីវរណំ អវិជ្ជានីវរណេន នីវរណញ្ចេវ នីវរណសម្បយុត្តញ្ចាតិ អភិន្ទិត្វា វុត្តំ។ យស្មា បន ឧទ្ធច្ចេ សតិបិ កុក្កុច្ចស្ស អភាវា កុក្កុច្ចេន វិនាបិ ឧទ្ធច្ចំ ឧប្បជ្ជតិ, តស្មា តំ ភិន្ទិត្វា វុត្តំ។ យញ្ច យេន សម្បយោគំ ន គច្ឆតិ, តំ ន យោជិតន្តិ វេទិតព្ពំ។

ឥមេ បន នីវរណា កិលេសបដិបាដិយាបិ អាហរិតុំ វដ្តតិ មគ្គបដិបាដិយាបិ។ កិលេសបដិបាដិយា កាមច្ឆន្ទព្យាបាទា អនាគាមិមគ្គេន បហីយន្តិ, ថិនមិទ្ធុទ្ធច្ចានិ អរហត្តមគ្គេន, កុក្កុច្ចវិចិកិច្ឆា សោតាបត្តិមគ្គេន, អវិជ្ជា អរហត្តមគ្គេន។ មគ្គបដិបាដិយា សោតាបត្តិមគ្គេន កុក្កុច្ចវិចិកិច្ឆា បហីយន្តិ, អនាគាមិមគ្គេន កាមច្ឆន្ទព្យាបាទា, អរហត្តមគ្គេន ថិនមិទ្ធុទ្ធច្ចាវិជ្ជាតិ។

១១៨៧។ បរាមាសគោច្ឆកេ តេ ធម្មេ ឋបេត្វាតិ បុច្ឆាសភាគេន ពហុវចនំ កតំ។

១២១៥។ ឧបាទាននិទ្ទេសេ វត្ថុសង្ខាតំ កាមំ ឧបាទិយតីតិ កាមុបាទានំ។ កាមោ ច សោ ឧបាទានញ្ចាតិបិ កាមុបាទានំ។ ឧបាទានន្តិ ទឡ្ហគ្គហណំ។ ទឡ្ហត្ថោ ហិ ឯត្ថ ឧបសទ្ទោ ឧបាយាសឧបកដ្ឋាទីសុ វិយ។ តថា ទិដ្ឋិ ច សា ឧបាទានញ្ចាតិ ទិដ្ឋុបាទានំ។ ទិដ្ឋិំ ឧបាទិយតីតិ ទិដ្ឋុបាទានំ។ ‘សស្សតោ អត្តា ច លោកោ ចា’តិអាទីសុ (ទី។ និ។ ១។៣១) ហិ បុរិមទិដ្ឋិំ ឧត្តរទិដ្ឋិ ឧបាទិយតិ។ តថា សីលព្វតំ ឧបាទិយតីតិ

ᩈᩦᩃᨻ᩠ᨻᨲᩩᨷᩤᨴᩤᨶᩴ᪨ ᩈᩦᩃᨻ᩠ᨻᨲᩴ ᨲᩴ ᩏᨷᩤᨴᩤᨶᨬ᩠ᨧᩣᨲᩥᨷᩥ ᩈᩦᩃᨻ᩠ᨻᨲᩩᨷᩤᨴᩤᨶᩴ᪨ ᨣᩮᩣᩈᩦᩃᨣᩮᩣᩅᨲᩣᨴᩦᨶᩥ ᩉᩥ 'ᩑᩅᩴ ᩈᩩᨴ᩠ᨵᩦ'ᨲᩥ ᩋᨽᩥᨶᩥᩅᩮᩈᨲᩮᩣ ᩈᨿᨾᩮᩅ ᩏᨷᩤᨴᩤᨶᩣᨶᩦᨲᩥ᪨ ᨲᨳᩣ, ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲᩮᨶᩣᨲᩥ 'ᩅᩣᨴᩮᩣ'; ᩏᨷᩤᨴᩥᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲᩮᨶᩣᨲᩥ 'ᩏᨷᩤᨴᩤᨶᩴ'᪨ ᨠᩥᩴ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ, ᩏᨷᩤᨴᩥᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩣ? ᩋᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ᪨ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩅᩣᨴᩩᨷᩤᨴᩤᨶᩴ ᩋᨲ᩠ᨲᩅᩣᨴᩩᨷᩤᨴᩤᨶᩴ; 'ᩋᨲ᩠ᨲᩅᩣᨴᨾᨲ᩠ᨲᨾᩮᩅ ᩅᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᩣ'ᨲᩥ ᩏᨷᩤᨴᩥᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲᩮᨶᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᩅᩣᨴᩩᨷᩤᨴᩤᨶᩴ᪨

᪑᪒᪒᪐᪨ ᨿᩮᩣ ᨠᩣᨾᩮᩈᩩ ᨠᩣᨾᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨴᩮᩣᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳᩣᨷᩥ ᩅᨲ᩠ᨳᩩᨠᩣᨾᩣᩅ ᨠᩣᨾᩣᨲᩥ ᩋᨵᩥᨷ᩠ᨷᩮᨲᩣ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩅᨲ᩠ᨳᩩᨠᩣᨾᩮᩈᩩ ᨠᩣᨾᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨴᩮᩣ ᨷᨶ ᨠᩣᨾᩩᨷᩤᨴᩤᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨿᨾᩮᨲ᩠ᨳᩣᨷᩥ ᨲᩴ ᩈᩥᨴ᩠ᨵᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨷᨬ᩠ᨧᨠᩣᨾᨣᩩᨱᩥᨠᩁᩣᨣᩮᩣ ᨷᨶ ᨠᩣᨾᩩᨷᩤᨴᩤᨶᩴ ᨶᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ᪨

᪑᪒᪒᪑᪨ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩩᨷᩤᨴᩤᨶᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᨴᩥᨶ᩠ᨶᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨴᩥᨶ᩠ᨶᩴ ᨶᩣᨾ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ, ᩈᨠ᩠ᨠᩣ ᨠᩔᨧᩥ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᨴᩣᨲᩩᨶ᩠ᨲᩥ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ; ᨴᩥᨶ᩠ᨶᩔ ᨷᨶ ᨹᩃᩴ ᩅᩥᨷᩣᨠᩮᩣ ᨶᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩥ᪨ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᨿᩥᨭ᩠ᨮᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨿᩥᨭ᩠ᨮᩴ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ ᨾᩉᩣᨿᩣᨣᩮᩣ᪨ ᨲᩴ ᨿᨩᩥᨲᩩᩴ ᩈᨠ᩠ᨠᩣᨲᩥ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ; ᨿᩥᨭ᩠ᨮᩔ ᨷᨶ ᨹᩃᩴ ᩅᩥᨷᩣᨠᩮᩣ ᨶᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩥ᪨ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᩉᩩᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩌᩉᩩᨶᨷᩣᩉᩩᨶᨾᨦ᩠ᨣᩃᨠᩥᩁᩥᨿᩣ᪨ ᨲᩴ ᨠᩣᨲᩩᩴ ᩈᨠ᩠ᨠᩣᨲᩥ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ; ᨲᩔ ᨷᨶ ᨹᩃᩴ ᩅᩥᨷᩣᨠᩮᩣ ᨶᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩥ᪨ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᩈᩩᨠᨲᨴᩩᨠ᩠ᨠᨭᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨴᩈ ᨠᩩᩈᩃᨠᨾ᩠ᨾᨷᨳᩣ ᩈᩩᨠᨲᨠᨾ᩠ᨾᩣᨶᩥ ᨶᩣᨾ᪨ ᨴᩈ ᩋᨠᩩᩈᩃᨠᨾ᩠ᨾᨷᨳᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨠᨭᨠᨾ᩠ᨾᩣᨶᩥ ᨶᩣᨾ᪨ ᨲᩮᩈᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩥᨽᩣᩅᩴ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ, ᨹᩃᩴ ᩅᩥᨷᩣᨠᩮᩣ ᨷᨶ ᨶᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩥ᪨ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᩋᨿᩴ ᩃᩮᩣᨠᩮᩣᨲᩥ ᨷᩁᩃᩮᩣᨠᩮ ᨮᩥᨲᩮᩣ ᩍᨾᩴ ᩃᩮᩣᨠᩴ ᨶᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩥ᪨ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᨷᩁᩃᩮᩣᨠᩮᩣᨲᩥ ᩍᨵ ᩃᩮᩣᨠᩮ ᨮᩥᨲᩮᩣ ᨷᩁᩃᩮᩣᨠᩴ ᨶᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩥ᪨ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᨾᩣᨲᩣ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᨷᩥᨲᩣᨲᩥ ᨾᩣᨲᩣᨷᩥᨲᩪᨶᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩥᨽᩣᩅᩴ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ, ᨲᩮᩈᩩ ᨠᨲᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᨶ ᨠᩮᩣᨧᩥ ᨹᩃᩴ ᩅᩥᨷᩣᨠᩮᩣ ᨶᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩥ᪨ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᩒᨷᨷᩣᨲᩥᨠᩣᨲᩥ ᨧᩅᨶᨠᩏᨷᨷᨩ᩠ᨩᨶᨠᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᨶᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩥ᪨ ᩈᨾ᩠ᨾᨣ᩠ᨣᨲᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩣ ᨷᨭᩥᨷᨶ᩠ᨶᩣᨲᩥ ᩋᨶᩩᩃᩮᩣᨾᨷᨭᩥᨷᨴᩴ ᨷᨭᩥᨷᨶ᩠ᨶᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩥᨠᩈᨾᨱᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩣ ᩃᩮᩣᨠᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨶᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩥ᪨ ᨿᩮ ᩍᨾᨬ᩠ᨧ ᩃᩮᩣᨠᩴ ᨷᩁᨬ᩠ᨧ ᩃᩮᩣᨠᩴ ᩈᨿᩴ ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣ ᩈᨧ᩠ᨨᩥᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᩅᩮᨴᩮᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩍᨾᨬ᩠ᨧ ᩃᩮᩣᨠᩴ ᨷᩁᨬ᩠ᨧ ᩃᩮᩣᨠᩴ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩣᩅ ᩋᨽᩥᩅᩥᩈᩥᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨬᩣᨱᩮᨶ ᨬᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᩅᩮᨴᨶᩈᨾᨲ᩠ᨳᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨬ᩠ᨬᩩᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣ ᨶᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩥ᪨

ᩍᨾᩣᨶᩥ ᨷᨶ ᩏᨷᩤᨴᩤᨶᩣᨶᩥ ᨠᩥᩃᩮᩈᨷᨭᩥᨷᩣᨭᩥᨿᩣᨷᩥ ᩌᩉᩁᩥᨲᩩᩴ ᩅᨭ᩠ᨭᨲᩥ ᨾᨣ᩠ᨣᨷᨭᩥᨷᩣᨭᩥᨿᩣᨷᩥ᪨ ᨠᩥᩃᩮᩈᨷᨭᩥᨷᩣᨭᩥᨿᩣ ᨠᩣᨾᩩᨷᩤᨴᩤᨶᩴ ᨧᨲᩪᩉᩥ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩉᩥ ᨷᩉᩦᨿᨲᩥ, ᩈᩮᩈᩣᨶᩥ ᨲᩦᨱᩥ ᩈᩮᩣᨲᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ᪨ ᨾᨣ᩠ᨣᨷᨭᩥᨷᩣᨭᩥᨿᩣ ᩈᩮᩣᨲᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩩᨷᩤᨴᩤᨶᩣᨴᩦᨶᩥ ᨷᩉᩦᨿᨶ᩠ᨲᩥ, ᨧᨲᩪᩉᩥ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩉᩥ ᨠᩣᨾᩩᨷᩤᨴᩤᨶᨶ᩠ᨲᩥ᪨

᪑᪒᪒᪓᪨ ᨠᩥᩃᩮᩈᨣᩮᩣᨧ᩠ᨨᨠᩮ ᨠᩥᩃᩮᩈᩣ ᩑᩅ ᨠᩥᩃᩮᩈᩅᨲ᩠ᨳᩪᨶᩥ᪨ ᩅᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩣ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩋᨡᩦᨱᩣᩈᩅᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᩃᩮᩣᨽᩣᨴᩦᩈᩩ ᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ 'ᩅᨲ᩠ᨳᩪᨶᩥ'᪨ ᨠᩥᩃᩮᩈᩣ ᨧ ᨲᩮ ᨲᨷ᩠ᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩅᨲ᩠ᨳᩪᨶᩥ ᨧᩣᨲᩥ 'ᨠᩥᩃᩮᩈᩅᨲ᩠ᨳᩪᨶᩥ'᪨ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨧᩮᨲ᩠ᨳ ᩋᨶᨶ᩠ᨲᩁᨷᨧ᩠ᨧᨿᩣᨴᩥᨽᩣᩅᩮᨶ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩣᨷᩥ ᨠᩥᩃᩮᩈᩣ ᩅᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᩅ ᨶᩣᨾ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨠᩥᩃᩮᩈᩣᨶᩴ ᩅᨲ᩠ᨳᩪᨶᩦᨲᩥᨷᩥ 'ᨠᩥᩃᩮᩈᩅᨲ᩠ᨳᩪᨶᩥ'᪨

᪑᪒᪒᪔᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᨲᨾᩮᩣ ᩃᩮᩣᨽᩮᩣ? ᨿᩮᩣ ᩁᩣᨣᩮᩣ ᩈᩣᩁᩣᨣᩮᩣᨲᩥ ᩋᨿᩴ ᨷᨶ ᩃᩮᩣᨽᩮᩣ ᩉᩮᨲᩩᨣᩮᩣᨧ᩠ᨨᨠᩮ ᨣᨶ᩠ᨳᨣᩮᩣᨧ᩠ᨨᨠᩮ ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨠᩥᩃᩮᩈᨣᩮᩣᨧ᩠ᨨᨠᩮᨲᩥ ᨲᩦᩈᩩ ᨮᩣᨶᩮᩈᩩ ᩋᨲᩥᩁᩮᨠᨷᨴᩈᨲᩮᨶ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩮᩣ᪨ ᩌᩈᩅᩈᩴᨿᩮᩣᨩᨶᨣᨶ᩠ᨳᩮᩣᨥᨿᩮᩣᨣᨶᩦᩅᩁᨱᩩᨷᩤᨴᩤᨶᨣᩮᩣᨧ᩠ᨨᨠᩮᩈᩩ ᩋᨭ᩠ᨮᩉᩥ ᩋᨭ᩠ᨮᩉᩥ ᨷᨴᩮᩉᩥ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩮᩣ᪨ ᩈ᩠ᩅᩣᨿᩴ ᩋᨲᩥᩁᩮᨠᨷᨴᩈᨲᩮᨶ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮᨷᩥ ᩋᨭ᩠ᨮᩉᩥ ᩋᨭ᩠ᨮᩉᩥ ᨷᨴᩮᩉᩥ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮᨷᩥ ᨶᩥᨷ᩠ᨷᨴᩮᩈᨲᩮᩣᩅ ᨣᩉᩥᨲᩮᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᨲᩮᩈᩩ ᩉᩮᨲᩩᨣᨶ᩠ᨳᨠᩥᩃᩮᩈᨣᩮᩣᨧ᩠ᨨᨠᩮᩈᩩ ᨶᩥᨷ᩠ᨷᨴᩮᩈᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ ᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᩣᩈᩮᨶ ᨮᩥᨲᩣ᪨ ᩌᩈᩅᩈᩴᨿᩮᩣᨩᨶᨣᨶ᩠ᨳᩮᩣᨥᨿᩮᩣᨣᩮᩈᩩ

ᨧᨲᩩᨾᨣ᩠ᨣᨬᩣᨱᨾ᩠ᨸᩥ ᩑᨠ ᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᩣᩈᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨮᩥᨲᩣ᪨ ᨠᨳᩴ? ᩋᩣᩈᩅᩮᩈᩩ ᨠᩣᨾᩣᩈᩅᩮᩣ ᨽᩅᩣᩈᩅᩮᩣᨲᩥ, ᩈᩴᨿᩮᩣᨩᨶᩮᩈᩩ ᨠᩣᨾᩁᩣᨣᩈᩴᨿᩮᩣᨩᨶᩴ ᨽᩅᩁᩣᨣᩈᩴᨿᩮᩣᨩᨶᨶ᩠ᨲᩥ, ᩒᨥᩮᩈᩩ ᨠᩣᨾᩮᩣᨥᩮᩣ ᨽᩅᩮᩣᨥᩮᩣᨲᩥ, ᨿᩮᩣᨣᩮᩈᩩ ᨠᩣᨾᨿᩮᩣᨣᩮᩣ ᨽᩅᨿᩮᩣᨣᩮᩣᨲᩥ᪨

ᩍᨾᩣᨶᩥ ᨷᨶ ᨠᩥᩃᩮᩈᩅᨲ᩠ᨳᩪᨶᩥ ᨠᩥᩃᩮᩈᨷᨭᩥᨷᩣᨭᩥᨿᩣᨷᩥ ᩋᩣᩉᩁᩥᨲᩩᩴ ᩅᨭ᩠ᨭᨲᩥ ᨾᨣ᩠ᨣᨷᨭᩥᨷᩣᨭᩥᨿᩣᨷᩥ᪨ ᨠᩥᩃᩮᩈᨷᨭᩥᨷᩣᨭᩥᨿᩣ ᩃᩮᩣᨽᩮᩣ ᨧᨲᩪᩉᩥ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩉᩥ ᨷᩉᩦᨿᨲᩥ, ᨴᩮᩣᩈᩮᩣ ᩋᨶᩣᨣᩣᨾᩥᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ, ᨾᩮᩣᩉᨾᩣᨶᩣ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ, ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩅᩥᨧᩥᨠᩥᨧ᩠ᨨᩣ ᩈᩮᩣᨲᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ, ᨳᩥᨶᨾᩥᨴ᩠ᨵᩴ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ᪨ ᨾᨣ᩠ᨣᨷᨭᩥᨷᩣᨭᩥᨿᩣ ᩈᩮᩣᨲᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩅᩥᨧᩥᨠᩥᨧ᩠ᨨᩣ ᨷᩉᩦᨿᨶ᩠ᨲᩥ, ᩋᨶᩣᨣᩣᨾᩥᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᨴᩮᩣᩈᩮᩣ, ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᩈᩮᩈᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ᪨

᪑᪒᪖᪗᪨ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᨲᩮᩣᨲᩥ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣᨽᩣᨣᩮᨶ᪨ ᩋᩅᩦᨧᩥᨶᩥᩁᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩣ ᩋᨣ᩠ᨣᩥᨩᩣᩃᩣᨶᩴ ᩅᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩅᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩅᩮᨴᨶᩣᨿ ᩅᩦᨧᩥ, ᩋᨶ᩠ᨲᩁᩴ, ᨨᩥᨴ᩠ᨴᩴ ᨶᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᩋᩅᩦᨧᩥ᪨ ᩈᩩᨡᩈᨬ᩠ᨬᩥᨲᩮᩣ ᩋᨿᩮᩣ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨶᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᨶᩥᩁᨿᩮᩣ᪨ ᨶᩥᩁᨲᩥᩋᨲ᩠ᨳᩮᨶᨷᩥ ᨶᩥᩁᩔᩣᨴᨲ᩠ᨳᩮᨶᨷᩥ ᨶᩥᩁᨿᩮᩣ᪨ ᨷᩁᩥᨿᨶ᩠ᨲᩴ ᨠᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᨲᩴ ᩋᩅᩦᨧᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩴ ᨶᩥᩁᨿᩴ ᩋᨶ᩠ᨲᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ᪨ ᩏᨷᩁᩥᨲᩮᩣᨲᩥ ᩏᨷᩁᩥᨽᩣᨣᩮᨶ᪨ ᨷᩁᨶᩥᨾ᩠ᨾᩥᨲᩅᩈᩅᨲ᩠ᨲᩦᨴᩮᩅᩮᨲᩥ ᨷᩁᨶᩥᨾ᩠ᨾᩥᨲᩮᩈᩩ ᨠᩣᨾᩮᩈᩩ ᩅᩈᩴ ᩅᨲ᩠ᨲᨶᨲᩮᩣ ᩑᩅᩴᩃᨴ᩠ᨵᩅᩮᩣᩉᩣᩁᩮ ᨴᩮᩅᩮ᪨ ᩋᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨠᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᩋᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨷᨠ᩠ᨡᩥᨷᩥᨲ᩠ᩅᩣ᪨ ᨿᩴ ᩑᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᩮᨲᩥ ᨿᩮ ᩑᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩒᨠᩣᩈᩮ᪨ ᩑᨲ᩠ᨳᩣᩅᨧᩁᩣᨲᩥ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩑᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᩮ ᩋᨬ᩠ᨬᩮᨷᩥ ᨧᩁᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᨴᩣᨧᩥ ᨠᨲ᩠ᨳᨧᩥ ᩈᨻ᩠ᨽᩣᩅᨲᩮᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᩮᩈᩴ ᩋᩈᨦ᩠ᨣᨱ᩠ᩉᨶᨲ᩠ᨳᩴ 'ᩋᩅᨧᩁᩣ'ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᩮᨶ ᨿᩮ ᩑᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᩮ ᩒᨣᩣᩊ᩠ᩉᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨧᩁᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳ ᩈᨴᩣ ᨧ ᩈᨻ᩠ᨽᩣᩅᨲᩮᩣ, ᩋᨵᩮᩣᨽᩣᨣᩮ ᨧᩁᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩅᩦᨧᩥᨶᩥᩁᨿᩔ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᨽᩪᨲᩩᨷᩣᨴᩣᨿᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥᨽᩣᩅᩮᨶ, ᨲᩮᩈᩴ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮᩣ ᨠᨲᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᩮ ᩉᩥ ᩋᩅᨣᩣᩊ᩠ᩉᩣ ᨧ ᨧᩁᨶ᩠ᨲᩥ, ᩋᨵᩮᩣᨽᩣᨣᩮ ᨧ ᨧᩁᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩋᩅᨧᩁᩣ᪨ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨷᩁᩥᨿᩣᨷᨶ᩠ᨶᩣᨲᩥ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᨷᨶ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩑᨲᩮ ᩑᨲ᩠ᨳᩣᩅᨧᩁᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨳᩣᨷᩥ ᩋᩅᨧᩁᨶ᩠ᨲᩥ, ᨶ ᨷᨶ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨷᩁᩥᨿᩣᨷᨶ᩠ᨶᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᩮᩈᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨳᩣᨷᩥ ᩋᩅᨧᩁᨶ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨷᩁᩥᨣ᩠ᨣᩉᩮᩣ ᨠᨲᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩍᨴᩣᨶᩥ ᨲᩮ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨷᩁᩥᨿᩣᨷᨶ᩠ᨶᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᩁᩣᩈᩥᩈᩩᨬ᩠ᨬᨲᨷᨧ᩠ᨧᨿᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᨧᩮᩅ ᩈᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᨧ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨡᨶ᩠ᨵᩣᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ᪨

᪑᪒᪖᪘᪨ ᩁᩪᨷᩣᩅᨧᩁᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ ᨻ᩠ᩁᩉ᩠ᨾᩃᩮᩣᨠᨶ᩠ᨲᩥ ᨷᨮᨾᨩ᩠ᨫᩣᨶᨽᩪᨾᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩴ ᨻ᩠ᩁᩉ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ᪨ ᩈᩮᩈᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶᩮᩅ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᩈᨾᩣᨷᨶ᩠ᨶᩔ ᩅᩣᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᨷᨮᨾᨷᨴᩮᨶ ᨠᩩᩈᩃᨩ᩠ᨫᩣᨶᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨴᩩᨲᩥᨿᩮᨶ ᩅᩥᨷᩣᨠᨩ᩠ᨫᩣᨶᩴ, ᨲᨲᩥᨿᩮᨶ ᨠᩥᩁᩥᨿᨩ᩠ᨫᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨

᪑᪒᪘᪑᪨ ᩋᩁᩪᨷᩣᩅᨧᩁᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ ᩋᩣᨠᩣᩈᩣᨶᨬ᩠ᨧᩣᨿᨲᨶᩪᨷᨣᩮᨲᩥ ᩋᩣᨠᩣᩈᩣᨶᨬ᩠ᨧᩣᨿᨲᨶᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩴ ᨽᩅᩴ ᩏᨷᨣᨲᩮ᪨ ᨴᩩᨲᩥᨿᨷᨴᩮᨷᩥ ᩑᩈᩮᩅ ᨶᨿᩮᩣ᪨ ᩈᩮᩈᩴ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶᩮᩅ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨

᪑᪒᪐᪑᪨ ᩈᩁᨱᨴᩩᨠᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ ᨿ᩠ᩅᩣᨿᩴ ᨲᩦᩈᩩ ᩋᨠᩩᩈᩃᨾᩪᩃᩮᩈᩩ ᨾᩮᩣᩉᩮᩣ, ᩈᩮᩣ ᩃᩮᩣᨽᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨧ ᩃᩮᩣᨽᩮᨶ ᩈᩁᨱᩮᩣ, ᨴᩮᩣᩈᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨧ ᨴᩮᩣᩈᩮᨶ ᩈᩁᨱᩮᩣ᪨ ᩅᩥᨧᩥᨠᩥᨧ᩠ᨨᩩᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨷᨶ ᨾᩮᩣᩉᩮᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᨧᩮᩅ ᩁᩪᨷᩁᩣᨣᩋᩁᩪᨷᩁᩣᨣᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩮᨶ ᨧ ᩁᩣᨣᩁᨱᩮᨶ ᨷᩉᩣᨶᩮᨠᨭ᩠ᨮᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᩈᩁᨱᩮᩣ ᩈᩁᨱᨭ᩠ᨮᩮᨶᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨

ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥᨠᨴᩩᨠᨶᩥᨠ᩠ᨡᩮᨷᨠᨳᩣ

១២០២់ សុត្តន្តិកទុកេសុ យាតិកាលាធាយំ អត្ថេតា ចិនេចចិតត្តា ឃាតិ ច នេតរំ តិនេ្ទសបកាតិ នេតាសប្បិ នេហដ្ឋា ទុត្តតនេឃនេតច សុចិនេញ្ញាឃ្យត្តា នេឃកុនេឃ្យត ក្តេត្តាតត្តាតិ ឲច់ ញ្ញាធំ បនេតត្ថ ចិនេសសយត្តំ – ចិន្ទុបយទុនេល តាច ចគ្គុយា កិរ បុរិនេសា នេយឈន្តកានេរ រត្តិំ យក្កិ បដិបន្ទំ់ តស្ស អន្តការរតាឃ យនេក្កា ត បញ្ញាឃំ់ ចិន្ទុ តិឆ្នុរិត្វា អន្តកាទំ ចិន្តំនេសសិ់ អឆស្ស អន្តការចិកយា យនេក្កា បិលកនេជា អនេហាសិ់ នេសា ទុតិឃយប្បិ កយតំ អកិតឹហរិ់ ទុតិឃយប្បិ អន្តកានេរា ឮត្ថិរិ់ យនេក្កា ត បញ្ញាឃំ់ ចិន្ទុ តិឆ្នុរិត្វា តំ ចិន្តំនេសសិ់ ចិកនេត អន្តកានេរ យនេក្កា បិលកនេជា អនេហាសិ់ តតិឃយប្បិ កយតំ អកិតឹហរិ់ អន្តកានេរា ឮត្ថិរិ់ យនេក្កា ត បញ្ញាឃំ់ ចិន្ទុ តិឆ្នុរិត្វា អន្តកាទំ ចិន្តំនេសសិ់

តត្ថ ចគ្គុយនេតា បុរិសស្ស អន្តកានេរ យក្កបដិបន្ទតំ ចិឃ អរិឃសាចកស្ស នេសាតាបត្តិយក្កត្ថាឃ ចិបស្សតារយ្ហា់ អន្តកានេរ យក្កស្ស អបញ្ញាឃតកានេលិ ចិឃ សត្តុន្នាគលតយំ់ ចិន្ទុឃា តិឆ្នុរិត្វា អន្តការស្ស ចិន្តំសិតកានេលិ ចិឃ នេសាតាបត្តិយនេក្កាកានេសត ក្តប្បន្ទិត្វា សត្តុន្នាគលតយស្ស ចិនេតាឌិតកានេលិ់ ចិកនេត អន្តកានេរ យក្កស្ស បិលកដកានេលិ ចិឃ នេសាតាបត្តិយក្កស្ស ចត្យត្តំ សត្តុាតំ បិលកដកានេលិ់ យក្កស្ស បិលកដំ បត យក្កសយក្កិបុក្កលស្ស បិលកដនេយច់ ទុតិឃកយតាកិតឹហានេរា ចិឃ សកទាកាយិយក្កត្ថាឃ ចិបស្សតារយ្ហា់ អន្តកានេរ យក្កស្ស អបញ្ញាឃតកានេលិ ចិឃ សត្តុន្នាគលតយំ់ ទុតិឃំ ចិន្ទុឃា តិឆ្នុរិត្វា អន្តការស្ស ចិន្តំសិតកានេលិ ចិឃ សកទាកាយិយនេក្កាកានេសត ក្តប្បន្ទិត្វា សត្តុន្នាគលតយស្ស ចិនេតាឌិតកានេលិ់ ចិកនេត អន្តកានេរ យក្កស្ស បិលកដកានេលិ ចិឃ សកទាកាយិយក្កស្ស ចត្យត្តំ សត្តុាតំ បិលកដកានេលិ់ យក្កស្ស បិលកដំ បត យក្កសយក្កិបុក្កលស្ស បិលកដនេយច់ តតិឃកយតាកិតឹហានេរា ចិឃ អតាកាយិយក្កត្ថាឃ ចិបស្សតារយ្ហា់ អន្តកានេរ យក្កស្ស អបញ្ញាឃតកានេលិ ចិឃ សត្តុន្នាគលតយំ់ តតិឃំ ចិន្ទុឃា តិឆ្នុរិត្វា អន្តការស្ស ចិន្តំសិតកានេលិ ចិឃ អតាកាយិយនេក្កាកានេសត ក្តប្បន្ទិត្វា សត្តុន្នាគលតយស្ស ចិនេតាឌិតកានេលិ់ ចិកនេត អន្តកានេរ យក្កស្ស បិលកដកានេលិ ចិឃ អតាកាយិយក្កស្ស ចត្យត្តំ សត្តុាតំ បិលកដកានេលិ់ យក្កស្ស បិលកដំ បត យក្កសយក្កិបុក្កលស្ស បិលកដនេយច់

ចឌិរស្ស បត បិសារេណា ចា យណិ ចា អនេកន្នោ តាយ តត្ថិ់ ឃត្ថ បតាតិ តំ ចិតិចិន្ទនេយច នេហាតិ់ ចឌិរំ រលេបត្តិ អនេសនេសត្វា រលេបតិ់ ចឌិនេរត កតយនេក្កា តាយ បុត បិលកតិនេកា ត នេហាតិ់ ឲចនេយច អរហត្តយក្កស្ស អចន្ទ្យាកិលេសា តាយ តត្ថិ់ សព្វាកិលេនេស ចិតិចិន្ទ្យាតិ ចឌិរំ ចិឃ់ អរហត្តយនេក្កាបិ កិលេនេស រលេបនេត្វា អនេសនេសត្វា រលេបតិ់ ចឌិនេរត កតយក្កស្ស បុត បិលកតិកត្តាកានេចា ចិឃ អរហត្តយនេក្កត បហីតកិលេសាតំ បុត បត្តុាចត្តតំ តាយ តត្ថីតិ់

១២០៤់ ឌាលទុកតិនេ្ទនេស ឌាលេសុ អហិរិកានោត្តប្បានិ បិលកដានិ, ឬលានិ ច នេសសាតំ ឌាលឆយាតំ់ អហិរិនេកា ហិ អនោត្តប្បី ច ត កិត្តិំ អកុសលំ ត ករោតិ តាយាតិ់ ឲតានិ ធ្វេ បធយំនេយច ចិសុំ ទុត្តានិ់ សុក្កបក្ខេបិ អឃនេយច តនេយា់ តថា កល្យាណកោ់

១២១១់ តបតីឃទុកតិនេ្ទនេស កតត្តា ច អកតត្តា ច តបតំ នេចឌិតព្វំ់ កាឃទុច្ចរិតាឌីតិ ហិ កតត្តា តបត្តិ, កាឃសុចរិតាឌីតិ អកតត្តា់ តថា ហិ បុក្កលេ ‘កតំ នេម កាឃទុច្ចរិត’ត្តិ តប្បតិ, ‘អកតំ នេម កាឃសុចរិត’ត្តិ តប្បតិ់ ‘កតំ នេម ចឌីទុច្ចរិត’ត្តិ តប្បតិ…នេប… ‘អកតំ នេម យនោសុចរិត’ត្តិ តប្បតិ់ អតបតីឃេបិ ឲនេសច តនេយា់ កល្យាណការី ហិ បុក្កលេ ‘កតំ នេម កាឃសុចរិត’ត្តិ ត តប្បតិ, ‘អកតំ នេម កាឃទុច្ចរិត’ត្តិ ត តប្បតិ…នេប… ‘អកតំ នេម យនោទុច្ចរិត’ត្តិ ត តប្បតីតិ (អ់ តិ់ ២.៣)់

១៣១៣។ អធិវចនទុកាទីសុ យា តេសំ តេសំ ធម្មានន្តិ សព្វធម្មគ្គហណំ។ សង្ខាយតីតិ សង្ខា, សង្កថិយតីតិ អត្ថោ។ កិន្តិ សង្កថិយតិ? អហន្តិ មមន្តិ បរោតិ បរស្សាតិ សត្តោតិ ភាវោតិ បោសោតិ បុគ្គលោតិ នរោតិ មាណវោតិ តិស្សោតិ ទត្តោតិ, ‘មញ្ចោ បីឋំ ភិសិ ពិម្ពោហនំ’ ‘វិហារោ បរិវេណំ ទ្វារំ វាតបាន’ន្តិ ឯវំ អនេកេហិ អាការេហិ សង្កថិយតីតិ ‘សង្ខា’។ សមញ្ញាយតីតិ សមញ្ញា។ កិន្តិ សមញ្ញាយតិ? ‘អហន្តិ…បេ… វាតបាន’ន្តិ សមញ្ញាយតីតិ ‘សមញ្ញា’។ បញ្ញាបិយតីតិ បញ្ញត្តិ។ វោហរិយតីតិ វោហារោ។ កិន្តិ វោហរិយតិ? ‘អហ’ន្តិ…បេ… ‘វាតបាន’ន្តិ វោហរិយតីតិ វោហារោ។

នាមន្តិ ចតុព្ពិធំ នាមំ – សាមញ្ញនាមំ គុណនាមំ កិត្តិមនាមំ ឱបបាតិកនាមន្តិ។ តត្ថ បឋមកប្បិកេសុ មហាជនេន សម្មន្និត្វា ឋបិតត្តា មហាសម្មតោតិ រញ្ញោ នាមំ ‘សាមញ្ញនាមំ’ នាម។ យំ សន្ធាយ វុត្តំ – “មហាជនសម្មតោតិ ខោ, វាសេដ្ឋ, មហាសម្មតោ ត្វេវ បឋមំ អក្ខរំ ឧបនិព្ពត្ត”ន្តិ (ទី. និ. ៣.១៣១)។ ធម្មកថិកោ បំសុកូលិកោ វិនយធរោ តេបិដកោ សទ្ធោ បសន្នោតិ ឯវរូបំ គុណតោ អាគតនាមំ ‘គុណនាមំ’ នាម។ ភគវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោតិអាទីនិបិ តថាគតស្ស អនេកានិ នាមសតានិ គុណនាមានេវ។ តេនេតំ វុត្តំ –

“អសង្ខ្យេយ្យានិ នាមានិ, សគុណេន មហេសិនោ;

គុណេន នាមមុទ្ធេយ្យំ, អបិ នាមសហស្សតោ”តិ។

យំ បន ជាតស្ស កុមារស្ស នាមគ្គហណទិវសេ ទក្ខិណេយ្យានំ សក្ការំ កត្វា សមីបេ ឋិតា ញាតកា កប្បេត្វា បកប្បេត្វា ‘អយំ អសុកោ នាមា’តិ នាមំ ករោន្តិ, ឥទំ ‘កិត្តិមនាម’ នាម។ យា បន បុរិមបញ្ញត្តិ បច្ឆិមបញ្ញត្តិយំ បតតិ, បុរិមវោហារោ បច្ឆិមវោហារេ បតតិ, សេយ្យថិទំ – បុរិមកប្បេបិ ចន្ទោ ចន្ទោយេវ នាម, ឯតរហិបិ ចន្ទោវ។ អតីតេ សូរិយោ… សមុទ្ទោ… បថវី… បព្ពតោ បព្ពតោយេវ, នាម, ឯតរហិបិ បព្ពតោយេវាតិ ឥទំ ‘ឱបបាតិកនាមំ’ នាម។ ឥទំ ចតុព្ពិធម្បិ នាមំ ឯត្ថ នាមមេវ ហោតិ។

នាមកម្មន្តិ នាមករណំ។ នាមធេយ្យន្តិ នាមឋបនំ។ និរុត្តីតិ នាមនិរុត្តិ។ ព្យញ្ជនន្តិ នាមព្យញ្ជនំ។ យស្មា បនេតំ អត្ថំ ព្យញ្ជេតិ តស្មា ឯវំ វុត្តំ។ អភិលាបោតិ នាមាភិលាបោវ។ សព្វេវ ធម្មា អធិវចនបថាតិ អធិវចនស្ស នោបថធម្មោ នាម នត្ថិ។ ឯកធម្មោ សព្វធម្មេសុ និបតតិ, សព្វធម្មា ឯកធម្មស្មិំ និបតន្តិ។ កថំ? អយញ្ហិ នាមបញ្ញត្តិ ឯកធម្មោ, សោ សព្វេសុ ចតុភូមកធម្មេសុ និបតតិ។ សត្តោបិ សង្ខារោបិ នាមតោ មុត្តកោ នាម នត្ថិ។

អដវីបព្ពតាទីសុ រុក្ខោបិ ជានបទានំ ភារោ។ តេ ហិ ‘អយំ កិំ រុក្ខោ នាមា’តិ បុដ្ឋា ‘ខទិរោ’ ‘បលាសោ’តិ អត្តនោ ជាននកនាមំ កថេន្តិ។ យស្ស នាមំ ន ជានន្តិ តម្បិ ‘អនាមកោ’ នាមាតិ វទន្តិ។ តម្បិ តស្ស នាមធេយ្យមេវ ហុត្វា តិដ្ឋតិ។ សមុទ្ទេ មច្ឆកច្ឆបាទីសុបិ ឯសេវ នយោ។ ឥតរេ ទ្វេ ទុកា ឥមិនា សមានត្ថា ឯវ។

១១១៩៉ កាយទ្វបទុរេព កាយពករហរេដ្ឋត ច កយកដ្ឋេត ច កាយកដ្ឋេត ច កាយំ៉ ពត្ត ចត្តារោ លក្ខា ពាច កាយពករហរេដ្ឋត ‘កាយំ’៉ យថា ហិ យហាឌកសមុ្ឌពត្តា យហាសមុ្ឌពស្ស យហាសមុ្ឌេពាតិ កាយំ អេហាសិ, យថា ចា យាតាបិតេរា ‘អយំ ពិេស្សា កាយ េហាតុ, ឲ្យេស្សា កាយ េហាតុ’តិ ឲុចំ បុត្តស្ស កិត្តិយកាយំ ពេរាត្តិ, យថា ចា ‘ឆយុ្ឌឆិេពា’ ‘ចិកយឆេរា’តិ ក្យាហេតា កាយំ អាពន្ធតិ, ក ឲុចំ េចេឌកាឌឹកំ៉ េចេឌកាឌេយា ហិ យហាបឆចិអាឌេយា ចិយ អត្តេកា កាយំ ពេរាត្តាច ខ្លប្បជ្ជត្តិ៉ េពស្ុ ខ្លប្បេត្តស្ុ េពសំ កាយំ ខ្លប្បត្តេយច េហាតិ៉ ក ហិ េចេឌកំ ខ្លប្បត្តិ ‘ត្វំ េចេឌកា កាយ េហាហី’តិ េពាឌិ កហតិ៉ ក ច ពស្សា កាយក្កហហកិច្ចំ អត្តិ៉ យថា បឆចិយា ខ្លប្បត្តាយ ‘ត្វំ បឆចិ កាយ េហាហី’តិ កាយក្កហហកិច្ចំ កត្តិ, ចក្កចាឡអសិកេទុ្ចត្តិយឃ្លុទិយកក្កលេត្តស្ុ ខ្លប្បេត្តស្ុ ‘ត្វំ ចក្កចាឡអំ កាយ េហាហិ ត្វំ កក្កលត្តំ កាយ េហាហី’តិ កាយក្កហហកិច្ចំ កត្តិ, កាយំ ខ្លប្បត្តេយច េហាតិ, ឌ្លបបិតិកបញ្ញាត្តិយំ តិបពតិ, ឲុចំ េចេឌកាយ ខ្លប្បត្តាយ ‘ត្វំ េចេឌកា កាយ េហាហី’តិ កាយក្កហហកិច្ចំ កត្តិ៉ ពាយ ខ្លប្បត្តាយ េចេឌកាតិ កាយំ ខ្លប្បត្តេយច េហាតិ៉ ឌ្លបបិតិកបញ្ញាត្តិយំ តិបពតិ៉ សញ្ញាឌឹសុបិ ឲុេសច កេយា៉ អតីេពបិ ហិ េចេឌកា េចេឌកាេយច, សញ្ញា... សង្ខារា... ចិញ្ញាណំ ចិញ្ញាណេយច៉ អកាគេពបិ, បច្ចុប្បេត្តបិ៉ តិត្ថាកំ បក សងាបិ តិត្ថាកេយចាតិ៉ ‘កាយពករហរេដ្ឋត’ កាយំ៉

‘កយកដ្ឋេតា’បិ េចត្ត ចត្តារោ លក្ខា កាយំ៉ េព ហិ អារមុ្ឌហាកិយុលា កយត្តិ៉ ‘កាយកដ្ឋេត’ សព្ហយ្យិ កាយំ៉ ចត្តារោ ហិ លក្ខា អារមុ្ឌេហ អញ្ញាយញ្ញា កាេយត្តិ៉ តិត្ថាកំ អារមុ្ឌហាឌិបតិបច្ចយពាយ អត្តតិ អកចឌ្ឍឆេយុ្ឌ កាេយតិ៉

១១៤០ប៉ អចិដ្ឋាកចពហ្យា ចដ្ឋប្មុលសយុឌាចាទេឌស្សកត្តំ ពហិតា៉

១១១០៉ កចិស្សតិ អត្តា ច េលិេកា ចាតិ លក្ខបច្ចាកំ អត្តា ច េលិេកា ចាតិ ពេហត្វា ‘តំ កចិស្សតី’តិ ពហហាកាេទក តិចិដ្ឋា សស្សពឌិដ្ឋិ៉ ក្យតិយា ‘ក កចិស្សតី’តិ អាកាេទក តិចិដ្ឋា ខ្លេឆ្ឆឌិដ្ឋិ៉

១១១៩៉ បុព្វត្តំអារព្ភាតិ អតីតេពាដ្ឋាសំ អារមុ្ឌណំ ពរិត្វា៉ ព្ហុយិតា (ពាហុឌាេល អាពពា អដ្ឋាេស បុព្វត្តាតុឌិដ្ឋិេយា ពហិតា៉ អបេទត្តំ អារព្ភាតិ អតាពតេពាដ្ឋាសំ អារមុ្ឌណំ ពរិត្វា៉ ព្ហុយិតា ពេត្តច អាពពា ចតុចត្តាលីស អបេទត្តាតុឌិដ្ឋិេយា ពហិតា៉

១១១១៉ េគាចចស្សតាតិេដ្ឋេស សហឆយុិេព ចុច្ចយាេគតិ សហឆយុិពំ កាយ យំ កពចតា បញ្ញាត្តំ សិក្ខាបឌំ, ពស្មិំ ចត្តំ ឌេស្សត្វា អាបត្តិ អាេទាេបត្វា ‘ព្ហុឌំ កាយ ត្វំ អាបត្តិ អាបេត្តា, ព្ហុឈ្ឈ េឌេសហិ ចុដ្ឋាហិ បឌិពេរាហី’តិ ចុច្ចយាេគ៉ េគាចចស្សាយត្តិអាឌឹសុ ឲុចំ េចាឌិយមាកស្ស បឌិេចាឌកាយ ចា អប្បឌក្ខិហាកាហិពាយ ចា ក្សត្តចស្ស ពយុំ េគាចចស្សាយំ៉ ពេឌច េគាចចស្សត្តិបិ ចុច្ចតិ៉ ពស្ស កាេចា េគាចចស្សិយំ៉ ព្ហុពទំ ពេស្សច េចចចកំ៉ ចិប្បឌិក្ខុលកាហិតាតិ ចិេលិយកាហិតា៉ ចិេលិយកាហហសង្ខាេពក ចិបច្ចតិេពក សាពំ អស្សាតិ ចិបច្ចតិកសាេពា៉ ‘បឌិហិំពកាហហំ ពេហត្វា ឲុពបេឌគេច តំ តិស្សដ្ឋយកាសិ’ត្តិ សុខំ បឌិលកត្តេស្សតំ អឌិចចកំ៉ ពស្ស កាេចា ចិបច្ចតិកសាពតា៉ ឌ្លចាឌំ អកាឌិយកចេសក អកាឌរស្ស កាេចា អកាឌរិយំ៉ ព្ហុពទំ ពេស្សច េចចចកំ៉ អកាឌិយកាកាេរា ចា

អតាឝនតា៉ កាទុចាឞំ អចឞតចនេឞត ក្លប្បនេត្ថា អការចការេចា អការចតា៉ ឞនេដ្ធកចាឞំ អចឞតចនេឞត ក្លប្បនេត្ថា អប្បដិឞ្សចការេចា អប្បដិឞ្សចតា៉ អយំ ទុច្ចតីតិ អយំ ឲចទ្នុបិ នេកាចឆ្សតា ភាយ ទុច្ចតិ៉ អត្ថនេតា បនេតឞា នេតភាកានេទត បចត្តា ចត្តានេទា លត្ថា, ឞន្លានក្លនេត្ថានេឃច ចាតិ៉ បិបយិត្តតាឌិឞុបិ ឲនេឞច ភនេឃា៉ នេកាចឆ្សតា បិបយិត្តតាឝនេឃា ហិ ចិឞុំ នេចតឞិកឆយ្ទា ភាយ ភត្ថិ៉

១១១១៉ ភត្ថិ ឲនេតឞំ ឞន្ធាតិ អឞ្សន្ធា; ញុន្ធាឌិតិ ចត្តតិ ភ ឞន្ដហត្ថិតិ អនេត្ថា៉ ទុឞ្សីលិតិ ឞីលឞ្ស ទុភ្ញាយំ ភត្ថិ, ភិឞ្សីលិតិ អនេត្ថា៉ អប្បឞ្សុតាតិ ឞុតទហិតា៉ បញ្ចា យឆ្នទិឃាតិ ឲនេតឞំ អត្ថិតិ យឆ្នទិនេតា៉ ទុប្បញ្ញាតិ តិប្បញ្ញា៉ នេឞចតកចនេឞត នេឞចតា៉ ពលចនេឞចតា តិនេឞចតា៉ ឞព្ពនេតាការនេកត នេឞចតា ឞំនេឞចតា៉ ក្លបឞក្កចនេឞត ចា បឆំ ចឆ្ដិតំ៉ តីហិបិ នេឞចតាច កឆិតា៉ កដតាតិ ក្លបឞក្កយតា៉ ឞយ្កដតាតិ ឞព្ពនេតាការនេកត កដតា៉ ក្លបឞក្កចនេឞត ចា បឆំ ចឆ្ដិតំ៉ កត្តីតិ ឆញ្ញហកត្តិ៉ ឞយ្កត្តីតិ ឞព្ពនេតាការនេកត កត្តិ៉ ក្លបឞក្កចនេឞត ចា បឆំ ចឆ្ដិតំ៉ ខ្ចីហិបិ ឆញ្ញហកត្តិ ឲច កឆិតា៉ តំឞយ្បចក្កតាតិ នេតឞុ បុក្កនេលឞុ កានេឃត នេចច ឌិនេត្តត ច ឞយ្បចក្កការេចា; តត្ថិត្តតា តនេប្បាឈតា តប្បត្ភានេតាតិ អនេត្ថា៉

១១១៣៉ នេឞាចឆ្សតាទុកតិនេត្ថនេឞាបិ ទុត្តបដិបក្លតនេឃត នេចឌិតនេព្វា៉

១១១៤៉បញ្ចាបិអាបត្តិក្លត្ថាតិ យាតិកាតិនេត្ថនេឞត ‘បិរាឌិកំ ឞញ្ឈាឌិនេឞឞំ បិចិត្តិយំ បិដិនេឆឞតិយំ ទុក្កដ’ត្តិ ត្ថយា បញ្ចា អាបត្តិនេឃា៉ ឞត្តបិ អាបត្តិក្លត្ថាតិ ចិតឃតិនេត្ថនេឞត ‘បិរាឌិកំ ឞញ្ឈាឌិនេឞឞំ ទុល្លច្ចយំ បិចិត្តិយំ បិដិនេឆឞតិយំ ទុក្កដំ ទុក្ភាឞិត’ត្តិ ត្ថយា ឞត្ត អាបត្តិនេឃា៉ តត្ថ ឞហ ចត្តតា តាឞំ អាបត្តិតំ បរិនេច្ឆឌខាតតកបញ្ញា អាបត្តិក្សឞលតា ភាយ៉ ឞហ កយ្ទចាចាឃ អាបត្តិទុដ្ធាតបរិនេច្ឆឌខាតតកបញ្ញា បត អាបត្តិទុដ្ធាតក្សឞលតា ភាយ៉

១១១៥៉ ឞយាបឌ្ចិតត្ថនេតា ឞយាបត្តិ៉ ឞហ បរិកនេយ្ទត អប្បភាបរិនេច្ឆឌខាតតកបញ្ញា បត ឞយាបត្តិក្សឞលតា ភាយ៉ ‘ចនេត្ត ចា ឞុទិនេឃ ចា តក្លនេត្ត ចា ឲត្តកំ ឆាតំ កនេត ទុដ្ធហិឞ្សាយិ’តិ អចិនេឌ្ចិព្វា តឞ្ទិនេឃច ឞយនេឃ ទុដ្ធាតកបញ្ញាឃ អត្ថិតាឃ ឞយាបត្តិទុដ្ធាតក្សឞលតា ភាយ៉

១១១០៉ អដ្ធារឞត្តំ ឆាតុតំ ក្លក្កហយតឞិការឞចតឆារឈបរិនេច្ឆឌខាតតកបញ្ញា ឆាតុក្សឞលតា ភាយ៉ តាឞំនេឃច ក្លក្កហយតឞិការខាតតកបញ្ញា យតឞិការក្សឞលតា ភាយ៉

១១១១៉ ទ្វាឝឞត្តំ អាឃតតាតំ ក្លក្កហយតឞិការឞចតឆារឈបរិនេច្ឆឌខាតតកបញ្ញា លតា ភាយ៉ តីឞុបិ ចា ឲតាឞុ ក្សឞលតាឞុ ក្លក្កនេហា យតឞិកានេទា ឞចតំ ឞយ្ទឞតំ បដិនេចនេឆា បច្ចនេចក្លឈាតិ ឞព្ពាំ ចដ្ធតិ៉ តត្ថ ឞចទ៌តាក្កហបច្ចនេចក្លឈា នេលិកិឃា, បដិនេចនេឆា នេលិក្សត្តនេទា៉ ឞយ្ទឞតយតឞិការទា នេលិកិឃនេលិក្សត្តទយិឞ្សកា៉ ‘អចិន្ទាបច្ចឃា ឞន្លារា’តិអាឌិតិ (ចិក៉ អដ្ធ៉ ១១ ៥) បដិច្ចឞយុប្បាឝចិកនេក្ក អាចិកចិឞ្សត្តិ៉ ‘ត្ថយិតា បត បច្ចនេឃត ត្ថឆំ នេហាតី’តិ ខាតតកបញ្ញា បដិច្ចឞយុប្បាឝក្សឞលតា ភាយ៉

១៣៤៤. ឋានាឋានកុសលតាទុកនិទ្ទេសេ ហេតុ បច្ចយាតិ ឧភយមេតំ អញ្ញមញ្ញវេវចនំ. ចក្ខុបសាទោ ហិ រូបំ អារម្មណំ កត្វា ឧប្បជ្ជន្តស្ស ចក្ខុវិញ្ញាណស្ស ហេតុ ចេវ បច្ចយោ ច. តថា សោតបសាទាទយោ សោតវិញ្ញាណាទីនំ, អម្ពពីជាទីនិ ច អម្ពផលាទីនំ. ទុតិយនយេ យេ យេ ធម្មាតិ ចិរកាលបច្ចយធម្មានំ និទស្សនំ. យេសំ យេសន្តិ ចិរកាលបច្ចយុប្បន្នធម្មនិទស្សនំ. ន ហេតុ ន បច្ចយាតិ ចក្ខុបសាទោ សទ្ទំ អារម្មណំ កត្វា ឧប្បជ្ជន្តស្ស សោតវិញ្ញាណស្ស ន ហេតុ ន បច្ចយោ. តថា សោតបសាទាទយោ អវសេសវិញ្ញាណាទីនំ. អម្ពាទយោ ច តាលាទីនំ ឧប្បត្តិយាតិ ឯវមេត្ថ វេទិតព្វោ.

១៣៤៦. អជ្ជវមទ្ទវនិទ្ទេសេ នីចចិត្តតាតិ បទមត្តមេវ វិសេសោ. តស្សត្ថោ – មានាភាវេន នីចំ ចិត្តំ អស្សាតិ នីចចិត្តោ. នីចចិត្តស្ស ភាវោ នីចចិត្តតា. សេសំ ចិត្តុជុកតាចិត្តមុទុតានំ បទភាជនីយេ អាគតមេវ.

១៣៤៧. ខន្តិនិទ្ទេសេ ខមនកវសេន ខន្តិ. ខមនាការោ ខមនតា. អធិវាសេន្តិ ឯតាយ, អត្តនោ ឧបរិ អារោបេត្វា វាសេន្តិ, ន បដិពាហន្តិ, ន បច្ចនីកតាយ តិដ្ឋន្តីតិ អធិវាសនតា. អចណ្ឌិកស្ស ភាវោ អចណ្ឌិក្កំ. អនសុរោបោតិ អសុរោបោ វុច្ចតិ ន សម្មា រោបិតត្តា ទុរុត្តវចនំ, តប្បដិបក្ខតោ អនសុរោបោ, សុរុត្តវាចាតិ អត្ថោ. ឯវមេត្ថ ផលូបចារេន ការណំ និទ្ទិដ្ឋំ. អត្តមនតា ចិត្តស្សាតិ សោមនស្សវសេន ចិត្តស្ស សកមនតា, អត្តនោ ចិត្តសភាវោយេវ, ន ព្យាបន្នចិត្តតាតិ អត្ថោ.

១៣៤៨. សោរច្ចនិទ្ទេសេ កាយិកោ អវីតិក្កមោតិ តិវិធំ កាយសុចរិតំ. វាចសិកោ អវីតិក្កមោតិ ចតុព្ពិធំ វចីសុចរិតំ. កាយិកវាចសិកោតិ ឥមិនា កាយវចីទ្វារសមុដ្ឋិតំ អាជីវដ្ឋមកសីលំ បរិយាទិយតិ. ឥទំ វុច្ចតិ សោរច្ចន្តិ ឥទំ បាបតោ សុដ្ឋុ ឱរតត្តា សោរច្ចំ នាម វុច្ចតិ. សព្វោបិ សីលសំវរោតិ ឥទំ យស្មា ន កេវលំ កាយវាចាហេវ អនាចារំ អាចរតិ, មនសាបិ អាចរតិ ឯវ, តស្មា មានសិកសីលំ បរិយាទាយ ទស្សេតុំ វុត្តំ.

១៣៥០. សាខល្យនិទ្ទេសេ អណ្ឌកាតិ យថា សទោសេ រុក្ខេ អណ្ឌកានិ ឧដ្ឋហន្តិ, ឯវំ សទោសតាយ ខុំសនវម្ភនាទិវចនេហិ អណ្ឌកា ជាតា. កក្កសាតិ បូតិកា. សា យថា នាម បូតិរុក្ខោ កក្កសោ ហោតិ បគ្ឃរិតចុណ្ណោ, ឯវំ កក្កសា ហោតិ, សោតំ ឃំសយមានា វិយ បវិសតិ. តេន វុត្តំ 'កក្កសា'តិ. បរកដុកាតិ បរេសំ កដុកា អមនាបា ទោសជននី. បរាភិសជ្ជនីតិ កុដិលកណ្ដកសាខា វិយ ចម្មេសុ វិជ្ឈិត្វា បរេសំ អភិសជ្ជនី, គន្តុកាមានម្បិ គន្តុំ អទត្វា លគ្គនការី. កោធសាមន្តាតិ កោធស្ស អាសន្នា. អសមាធិសំវត្តនិកាតិ អប្បនាសមាធិស្ស វា ឧបចារសមាធិស្ស វា អសំវត្តនិកា. ឥតិ សព្វានេវេតានិ សទោសវាចាយ វេវចនានិ. តថារូបិំ វាចំ បហាយាតិ ឥទំ ផរុសវាចំ អប្បជហិត្វា ឋិតស្ស អន្តរន្តរេ បវត្តាបិ សណ្ហវាចា អសណ្ហវាចា ឯវ នាមាតិ ទីបនត្ថំ វុត្តំ.

នេឡាតិ ឯឡំ វុច្ចតិ ទោសោ. នាស្សា ឯឡន្តិ នេឡា; និទ្ទោសាតិ អត្ថោ. "នេឡង្គោ សេតបច្ឆាទោ"តិ (ឧទា. ៦៥; សំ. និ. ៤. ៣៤៧; បេដកោ. ៣៥) ឯត្ថ វុត្តនេឡំ វិយ. កណ្ណសុខាតិ ព្យញ្ជនមធុរតាយ កណ្ណានំ សុខា, សូចិវិជ្ឈនំ វិយ កណ្ណសូលំ ន ជនេតិ. អត្ថមធុរតាយ សរីរេ កោបំ អជនេត្វា បេមំ ជនេតីតិ បេមនីយា. ហទយំ គច្ឆតិ, អប្បដិហញ្ញមានា សុខេន ចិត្តំ បវិសតីតិ

ហឌយក្ខុយា៍ គ្យលបរិបុណ្ណតាយ បុរេ កចាតិ បេរិទឹ៍ បុរេ និចឆ្ដុតាទឹ ចិយ ឃុក្យយារាតិបិ បេរិទឹ៍ បុរឃ្ស ខុឃាតិបិ បេរិទឹ; តការចាឃិតំ

ពឆាតិ អនេត្វា៍ តការចាឃិនេតា ហិ ឃុត្តពឆា ហោត្តិ៍ បិតិយត្តុំ បិតាតិ កាតិយត្តុំ កាតាតិ ចឌត្តិ៍ ខុចទ្ធឹ ពឆា ឞាហុនេតា ឌតឃ្ស ពត្តា

ហោតីតិ ឞាហុឌតពត្តា៍ ពត្តការេចនេតច ឞាហុនេតា ឌតឃ្ស យតាបិ ចិត្តចុឌ្ឋិពរាតិ ឞាហុឌតយតាបិ៍ ឃា តត្វាតិ ឃា តឃ្ម៉ិ បុក្កេល៍

ឃឈ្យចាឆតាតិ យដ្ឋចាឆតា៍ ឃលិលចាឆតាតិ យុក្យចាឆតា៍ អថទ្រុឃចាឆតាតិ អពក្លួឡអចាឆតា៍

១៦៦៩៍ បជិឃត្ថារតិទេ្ឋឃ អាយិឃបជិឃត្ថារោតិ អាយិឃអលិរេកត អត្តតា ឃហ បនេទំ លិឌ្ឋុំ ឃឆា បិហិតំ ហោតិ បជិឆ្ឆត្តំ ខុចំ អាយិឃេត

បជិឃត្ថរណំ៍ ឆយួបជិឃត្ថារោតិ ឆយួឃ្ស អប្យជិលិរេកត អត្តតា ឃហ បនេទំ លិឌ្ឋុំ ឃឆា បិហិតំ ហោតិ បជិឆ្ឆត្តំ, ខុចំ ឆយួត បជិឃត្ថរណំ៍

បជិឃត្ថារពោ ហោតីតិ ទេ្ឋយេច ហិ លោពឃត្តិចាឃឃ្ស លិឌ្ឋុតិ, តេឃំ បជិឃត្ថារពោ ហោតិ៍ អាយិឃបជិឃត្ថារេត ចា

ឆយួបជិឃត្ថារេត ចាតិ ឰយិតា គុចិឆេត បជិឃត្ថារេត បជិឃត្ថារពោ ហោតិ, បជិឃត្ថរតិ, តិរត្តទំ ពរោតិ៍

តព្រាយំ អាឌិតោ បដ្ឋាយ ពឆា – បជិឃត្ថារពេត ហិ កិក្ខុតា អាកត្តុពំ អាកឆ្ឆិត្តុំ ជិហ្វាច បច្ចក្កតា បត្តឌឹចទំ ពហេតត្តុំ, អាឃតំ ឌាតត្តុំ,

តាលចដ្ឋេត តីឌិតត្តុំ, បិឌា ឆោចិត្វា យកេ្លតត្តា, ឃប្បិថាលិតេ ឃតិ កេឃឌ្ឍុ ឌាតត្តុំ, បិតឹយេត បុឆ្ឆិតត្តា, អាចាឃា

បជិឌក្កិតត្តា៍ ខុចំ ខុពឌេឃេត អាយិឃបជិឃត្ថារោ ពតោ តាយ ហោតិ៍

ឃាយំ បត តចពតរេបិ អត្តនេតា ឞ្ហបដ្ឋាតំ អតាគតេយេច, តឃ្ស ឃត្តិពំ ពត្តា តិឃឹឌិត្វា អចិឃយេ អបុឆ្ឆិត្វា តឃ្ស ចិឃយេ បញ្ច្យា

បុឆ្ឆិតត្តា៍ ‘តុរេយ្យាតរកាលពា’តិ អបុឆ្ឆិត្វា តុយ្យាពំ ‘អាចទិយុបជ្ឈាយា ពតទំ ពត្វំ ចឡអត្ថាត្តិ’តិ បុឆ្ឆិត្វា បហោតពដ្ឋាតេ បញ្ច្យា

បុឆ្ឆិតត្តា៍ ឃេច ពេឆតុំ ឃក្កោតិ ឰកេ្ចតំ ក្យុឃល៍ តោ ចេ ឃក្កោតិ ឃយំ ពេឆត្វា ឌាតត្តុំ៍ ខុចំ ខុពឌេឃេត ឆយួបជិឃត្ថារោ ពតោ

តាយ ហោតិ៍

ឃេច អត្តនេតា ឃត្តិពេ ចឃតិ តំ អាឌាយ តិតង្គុំ បិណ្ឌាយ ចទិតត្តុំ៍ ឃេច ពត្តុការេយា ហោតិ បុតជិចេឃ កយតឃការេកត តំ អាឌាយ

ខុពឃ្មិ ការេយ បិណ្ឌាយ ចទិត្វា ឞ្ហេឃ្យាឌេតត្តា៍ ឃេច អញ្ញឃ្មិ ជិឃាការេក កិក្ខុ តិយត្តិតា ហោត្តិ តំ កិក្ខុំ ឰឆ្ឆយាតំ អាឌាយ ពត្តត្តុំ៍ ‘ត យឃ្យំ

ខុឃា ជិឃា ឃកាពា’តិ ពត្តុំ អតិឆ្ឆេត្ត ឃេឃកិក្ខុ ឞបឃេត្វា តំ អាឌាយ បិណ្ឌាយ ចទិតត្តុំ៍ អត្តតា លឌ្ធាយិឃំ តឃ្ស ឌាតត្តុំ៍ ខុចំ

‘អាយិឃបជិឃត្ថារោ’ ពតោ តាយ ហោតិ៍

អាយិឃបជិឃត្ថារពេត បត អត្តតា លឌ្ធុំ ពឃ្ស ឌាតត្តត្តិ? អាកត្តុពឃ្ស តាច ឌាតត្តុំ៍ ឃេច ពិលិតោ ចា អចឃ្សិពោ ចា អត្ថិ, តេឃយ្យិ

ឌាតត្តុំ៍ អាចទិយុបជ្ឈាយាតំ ឌាតត្តុំ៍ កណ្ឌុកាហពឃ្ស ឌាតត្តុំ៍ ឃារាលឹយឆយួប្អុរពេត បត ឃតចារេយ្យិ ឃហឃ្សចារេយ្យិ អាកតាកតាតំ

ឆេរាឃតេតា បដ្ឋាយ ឌាតត្តុំ៍ បជិឃត្ថារពេត បត យេត យេត ត លឌ្ធុំ, តឃ្ស តឃ្ស ឌាតត្តុំ៍ ឞាហិកាយំ តិក្លូយិត្វា ឌិណ្ណុពំ ចា អតាធំ កិក្ខុំ

ចា កិក្ខុតិំ ចា ជិហ្វា តេឃយ្យិ ឌាតត្តុំ៍

តត្រិទំ វត្ថុ – ចោរេហិ កិរ ភត្តសាលគាមេ បហតេ តន្លហាទេញ្ញាច ឯកា និរោធតោ វុដ្ឋិតា ខីណាសវត្ថេរី ទហរភិក្ខុនិយា ភណ្ឌកំ គាហាបេត្វា មហាជនេន សទ្ធិំ មគ្គំ បដិបជ្ជិត្វា ឋិតមជ្ឈន្តិកេ នកុលនគរគាមទ្វារំ បត្វា រុក្ខមូលេ និសីទិ។ តស្មិំ សមយេ កាឡវល្លិមណ្ឌបវាសី មហានាគត្ថេរោ នកុលនគរគាមេ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា និក្ខមន្តោ ថេរិំ ទិស្វា ភត្តេន អាបុច្ឆិ។ សា ‘បត្តោ មេ នត្ថី’តិ អាហ។ ថេរោ ‘ឥមិនាវ ភុញ្ជថា’តិ សហ បត្តេន អទាសិ។ ថេរី ភត្តកិច្ចំ កត្វា បត្តំ ធោវិត្វា ថេរស្ស ទត្វា អាហ – ‘អជ្ជ តាវ ភិក្ខាចារេន កិលមិស្សថ, ឥតោ បដ្ឋាយ បន វោ ភិក្ខាចារបរិត្តាសោ នាម ន ភវិស្សតិ, តាតា’តិ។ តតោ បដ្ឋាយ ថេរស្ស ឩនកហាបណគ្ឃនកោ បិណ្ឌបាតោ នាម ន ឧប្បន្នបុព្វោ។ អយំ ‘អាមិសបដិសន្ថារោ’ នាម។

ឯវំ បដិសន្ថារំ កត្វា ភិក្ខុនា សង្គហបក្ខេ ឋត្វា តស្ស ភិក្ខុនោ កម្មដ្ឋានំ កថេតព្វំ, ធម្មោ វាចេតព្វោ, កុក្កុច្ចំ វិនោទេតព្វំ, ឧប្បន្នំ កិច្ចំ ករណីយំ កាតព្វំ, អព្ភានវុដ្ឋានមានត្តបរិវាសា ទាតព្វា។ បព្វជ្ជារហោ បព្វាជេតព្វោ ឧបសម្បទារហោ ឧបសម្បាទេតព្វោ។ ភិក្ខុនិយាបិ អត្តនោ សន្តិកេ ឧបសម្បទំ អាកង្ខមានាយ កម្មវាចំ កាតុំ វដ្ដតិ។ អយំ ‘ធម្មបដិសន្ថារោ’ នាម។

ឥមេហិ ទ្វីហិ បដិសន្ថារេហិ បដិសន្ថារកោ ភិក្ខុ អនុប្បន្នំ លាភំ ឧប្បាទេតិ, ឧប្បន្នំ ថាវរំ ករោតិ, សង្កដ្ឋានេ អត្តនោ ជីវិតំ រក្ខតិ ចោរនាគរញ្ញោ បត្តគ្គហណហត្ថេនេវ អគ្គំ គហេត្វា បត្តេនេវ ភត្តំ អាកិរន្តោ ថេរោ វិយ។ អលទ្ធលាភុប្បាទនេ បន ឥតោ បលិយិត្វា បរតីរំ គតេន មហានាគរញ្ញា ឯកស្ស ថេរស្ស សន្តិកេ សង្គហំ លភិត្វា បុន អាគន្ត្វា រជ្ជេ បតិដ្ឋិតេន សេតប្ពកេណ យាវជីវំ បវត្តិតំ មហាភេសជ្ជទានវត្ថុ កថេតព្វំ។ ឧប្បន្នលាភថាវរករណេ ទីឃភាណកអភយត្ថេរស្ស ហត្ថតោ បដិសន្ថារំ លភិត្វា ចេតិយបព្វតេ ចោរេហិ ភណ្ឌកស្ស អវិលុត្តការេន វត្ថុ កថេតព្វំ។

១៣៥២។ ឥន្ទ្រិយេសុ អគុត្តទ្វារតានិទ្ទេសេ ចក្ខុនា រូបំ ទិស្វាតិ ការណវសេន ចក្ខូតិ លទ្ធវោហារេន រូបទស្សនសមត្ថេន ចក្ខុវិញ្ញាណេន រូបំ ទិស្វា។ បោរាណា បនាហុ – “ចក្ខុ រូបំ ន បស្សតិ, អចិត្តកត្តា; ចិត្តំ ន បស្សតិ, អចក្ខុកត្តា; ទ្វារារម្មណសង្ឃដ្ដេ បន បសាទវត្ថុកេន ចិត្តេន បស្សតិ។ ឦទិសី បនេសា ‘ធនុនា វិជ្ឈតី’តិអាទីសុ វិយ សសម្ភារកថា នាម ហោតិ។ តស្មា ចក្ខុវិញ្ញាណេន រូបំ ទិស្វា”តិ អយមេវេត្ថ អត្ថោតិ។ និមិត្តគ្គាហីតិ ឥត្ថិបុរិសនិមិត្តំ វា សុភនិមិត្តាទិកំ វា កិលេសវត្ថុភូតំ និមិត្តំ ឆន្ទរាគវសេន គណ្ហាតិ, ទិដ្ឋមត្តេយេវ ន សណ្ឋាតិ។ អនុព្យញ្ជនគ្គាហីតិ កិលេសានំ អនុព្យញ្ជនតោ បាកដភាវករណតោ អនុព្យញ្ជនន្តិ លទ្ធវោហារំ ហត្ថបាទសិតហសិតកថិតវិលោកិតវិលោកិតាទិភេទំ អាការំ គណ្ហាតិ។ យត្វាធិករណមេនន្តិអាទិម្ហិ យំការណា យស្ស ចក្ខុន្ទ្រិយាសំវរស្ស ហេតុ, ឯតំ បុគ្គលំ សតិកវាដេន ចក្ខុន្ទ្រិយំ អសំវុតំ អបិហិតចក្ខុទ្វារំ ហុត្វា វិហរន្តំ ឯតេ អភិជ្ឈាទយោ ធម្មា អន្វាស្សវេយ្យុំ អនុពន្ធេយ្យុំ។ តស្ស សំវរាយ ន បដិបជ្ជតីតិ តស្ស ចក្ខុន្ទ្រិយស្ស សតិកវាដេន បិទហនត្ថាយ ន បដិបជ្ជតិ។ ឯវំភូតោយេវ ច ន រក្ខតិ ចក្ខុន្ទ្រិយំ, ន ចក្ខុន្ទ្រិយេ សំវរំ អាបជ្ជតីតិ វុច្ចតិ។

តត្ថ កិញ្ចាបិ ចក្ខុន្ទ្រិយេ សំវរោ វា អសំវរោ វា នត្ថិ, ន ហិ ចក្ខុបសាទំ និស្សាយ សតិ វា មុដ្ឋស្សច្ចំ វា ឧប្បជ្ជតិ។ អបិច យទា រូបារម្មណំ ចក្ខុស្ស អាបាថមាគច្ឆតិ, តទា ភវង្គេ ទ្វិក្ខត្តុំ ឧប្បជ្ជិត្វា និរុទ្ធេ កិរិយមនោធាតុ អាវជ្ជនកិច្ចំ សាធយមានា ឧប្បជ្ជិត្វា និរុជ្ឈតិ។

តតោ ចក្ខុវិញ្ញាណំ ទស្សនកិច្ចំ, តតោ វិបាកមនោធាតុ សម្បដិច្ឆនកិច្ចំ, តតោ វិបាកាហេតុកមនោវិញ្ញាណធាតុ សន្តីរណកិច្ចំ, តតោ កិរិយាហេតុកមនោវិញ្ញាណធាតុ វោដ្ឋព្ពនកិច្ចំ សាធយមានា ឧប្បជ្ជិត្វា និរុជ្ឈតិ។ តទនន្តរំ ជវនំ ជវតិ។ តត្រាបិ នេវ ភវង្គសមយេ ន អាវជ្ជនាទីនំ អញ្ញតរសមយេ សំវរោ វា អសំវរោ វា អត្ថិ។ ជវនក្ខណេ បន ទុស្សីល្យំ វា មុដ្ឋស្សច្ចំ វា អញ្ញាណំ វា អក្ខន្តិ វា កោសជ្ជំ វា ឧប្បជ្ជតិ, អសំវរោ ហោតិ។

ឯវំ ហោន្តោ បន សោ ‘ចក្ខុន្ទ្រិយេ អសំវរោ’តិ វុច្ចតិ។ កស្មា? យស្មា តស្មិំ អសំវរេ សតិ ទ្វារម្បិ អគុត្តំ ហោតិ, ភវង្គម្បិ, អាវជ្ជនាទីនិបិ វីថិចិត្តានិ។ យថា កិំ? យថា នគរេ ចតូសុ ទ្វារេសុ អសំវុតេសុ កិញ្ចាបិ អន្តោឃរទ្វារកោដ្ឋកគព្ភាទយោ សុសំវុតា, តថាបិ អន្តោនគរេ សព្ពំ ភណ្ឌំ អរក្ខិតំ អគោបិតមេវ ហោតិ។ នគរទ្វារេន ហិ បវិសិត្វា ចោរា យទិច្ឆន្តិ ករេយ្យុំ។ ឯវមេវ ជវនេ ទុស្សីល្យាទីសុ ឧប្បន្នេសុ តស្មិំ អសំវរេ សតិ ទ្វារម្បិ អគុត្តំ ហោតិ, ភវង្គម្បិ, អាវជ្ជនាទីនិបិ វីថិចិត្តានីតិ។

សោតេន សទ្ទំ សុត្វាតិអាទីសុបិ ឯសេវ នយោ។ យា ឥមេសន្តិ ឯវំ សំវរំ អនាបជ្ជន្តស្ស ឥមេសំ ឆន្នំ ឥន្ទ្រិយានំ យា អគុត្តិ យា អគោបនា យោ អនារក្ខោ យោ អសំវរោ, អថកនំ, អបិទហនន្តិ អត្ថោ។

១២៥២. ភោជនេ អមត្តញ្ញុតានិទ្ទេសេ ឥធេកច្ចោតិ ឥមស្មិំ សត្តលោកេ ឯកច្ចោ។ អប្បដិសង្ខាតិ បដិសង្ខានបញ្ញាយ អជានិត្វា អនុបធារេត្វា។ អយោនិសោតិ អនុបាយេន។ អាហារន្តិ អសិតបីតាទិអជ្ឈោហរណីយំ។ អាហារេតីតិ បរិភុញ្ជតិ អជ្ឈោហរតិ។ ទវាយាតិអាទិ អនុបាយទស្សនត្ថំ វុត្តំ។ អនុបាយេន ហិ អាហារេន្តោ ទវត្ថាយ មទត្ថាយ មណ្ឌនត្ថាយ វិភូសនត្ថាយ វា អាហារេតិ, នោ ឥទមត្ថិតំ បដិច្ច។ យា តត្ថ អសន្តុដ្ឋិតាតិ យា តស្មិំ អយោនិសោ អាហារបរិភោគេ អសន្តុស្សនា អសន្តុដ្ឋិភាវោ។ អមត្តញ្ញុតាតិ អមត្តញ្ញុភាវោ, បមាណសង្ខាតាយ មត្តាយ អជាននំ។ អយំ វុច្ចតីតិ អយំ អប្បច្ចវេក្ខិតបរិភោគវសេន បវត្តា ភោជនេ អមត្តញ្ញុតា នាម វុច្ចតិ។

១២៥៣. ឥន្ទ្រិយេសុ គុត្តទ្វារតានិទ្ទេសេ ចក្ខុនាតិអាទិ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្ពំ។ ន និមិត្តគ្គាហីតិអាទីសុ បន ហេដ្ឋា វុត្តប្បការំ និមិត្តំ ន គណ្ហាតិ។ ឯវំ សេសបទានិបិ វុត្តបដិបក្ខនយេន វេទិតព្ពានិ។ យថា ច ហេដ្ឋា ‘ជវនេ ទុស្សីល្យាទីសុ ឧប្បន្នេសុ តស្មិំ អសំវរេ សតិ, ទ្វារម្បិ អគុត្តំ ហោតិ, ភវង្គម្បិ, អាវជ្ជនាទីនិបិ វីថិចិត្តានី’តិ វុត្តំ, ឯវមិធ តស្មិំ សីលាទីសុ ឧប្បន្នេសុ ទ្វារម្បិ គុត្តំ ហោតិ, ភវង្គម្បិ, អាវជ្ជនាទីនិបិ វីថិចិត្តានិ។ យថា កិំ? យថា នគរទ្វារេសុ សុសំវុតេសុ, កិញ្ចាបិ អន្តោឃរាទយោ អសំវុតា ហោន្តិ, តថាបិ អន្តោនគរេ សព្ពំ ភណ្ឌំ សុរក្ខិតំ សុគោបិតមេវ ហោតិ – នគរទ្វារេសុ បិហិតេសុ ចោរានំ បវេសោ នត្ថិ – ឯវមេវ ជវនេ សីលាទីសុ ឧប្បន្នេសុ ទ្វារម្បិ គុត្តំ ហោតិ, ភវង្គម្បិ, អាវជ្ជនាទីនិបិ វីថិចិត្តានិ។ តស្មា ជវនក្ខណេ ឧប្បជ្ជមានោបិ ‘ចក្ខុន្ទ្រិយេ សំវរោ’តិ វុត្តោ។ សោតេន សទ្ទំ សុត្វាតិអាទីសុបិ ឯសេវ នយោ។

១២៥៥. ភោជនេ មត្តញ្ញុតានិទ្ទេសេ បដិសង្ខា យោនិសោ អាហារំ អាហារេតីតិ បដិសង្ខានបញ្ញាយ ជានិត្វា ឧបាយេន អាហារំ

បរិភុញ្ជតិ។ ឥទានិ តំ ឧបាយំ ទស្សេតុំ នេវ ទវាយាតិអាទិ វុត្តំ។

តត្ថ 'នេវ ទវាយា'តិ ទវត្ថាយ ន អាហារេតិ។ តត្ថ នដលង្ឃកាទយោ ទវត្ថាយ អាហារេន្តិ នាម។ យញ្ហិ ភោជនំ ភុត្តស្ស នច្ចគីតកព្យសិលោកសង្ខាតោ ទវោ អតិរេកតរោ បដិភាតិ, តំ ភោជនំ អធម្មេន វិសមេន បរិយេសិត្វា តេ អាហារេន្តិ។ អយំ បន ភិក្ខុ ឯវំ ន អាហារេតិ។

នមទាយាតិ មានមទបុរិសមទានំ វឌ្ឍនត្ថាយ ន អាហារេតិ។ តត្ថ រាជរាជមហាមត្តា មទត្ថាយ អាហារេន្តិ នាម។ តេ ហិ អត្តនោ មានមទបុរិសមទានំ វឌ្ឍនត្ថាយ បិណ្ឌរសភោជនាទីនិ បណីតភោជនានិ ភុញ្ជន្តិ។ អយំ បន ភិក្ខុ ឯវំ ន អាហារេតិ។

ន មណ្ឌនាយាតិ សរីរមណ្ឌនត្ថាយ ន អាហារេតិ។ តត្ថ រូបូបជីវិនិយោ មាតុគាមា អន្តេបុរិកាទយោ ច សប្បិផាណិតំ នាម បិវន្តិ, តេ ហិ សិនិទ្ធំ មុទុំ មទ្ទំ ភោជនំ អាហារេន្តិ 'ឯវំ នោ អង្គលដ្ឋិ សុសណ្ឋិតា ភវិស្សតិ, សរីរេ ឆវិវណ្ណោ បសន្នោ ភវិស្សតី'តិ។ អយំ បន ភិក្ខុ ឯវំ ន អាហារេតិ។

ន វិភូសនាយាតិ សរីរេ មំសវិភូសនត្ថាយ ន អាហារេតិ។ តត្ថ និព្ពុទ្ធមល្លមុដ្ឋិកមល្លាទយោ សុសិនិទ្ធេហិ មច្ឆមំសាទីហិ សរីរមំសំ បីណេន្តិ 'ឯវំ នោ មំសំ ឧស្សទំ ភវិស្សតិ បហារសហនត្ថាយា'តិ។ អយំ បន ភិក្ខុ ឯវំ សរីរេ មំសវិភូសនត្ថាយ ន អាហារេតិ។

យាវទេវាតិ អាហារាហរណេ បយោជនស្ស បរិច្ឆេទនិយមទស្សនំ។ ឥមស្ស កាយស្ស ឋិតិយាតិ ឥមស្ស ចតុមហាភូតិកករជកាយស្ស ឋបនត្ថាយ អាហារេតិ។ ឥទមស្ស អាហារាហរណេ បយោជនន្តិ អត្ថោ។ យាបនាយាតិ ជីវិតិន្ទ្រិយយាបនត្ថាយ អាហារេតិ។ វិហិំសូបរតិយាតិ វិហិំសា នាម អភុត្តបច្ចយា ឧប្បជ្ជនកា ខុទា។ តស្សា ឧបរតិយា វូបសមនត្ថាយ អាហារេតិ។ ព្រហ្មចរិយានុគ្គហាយាតិ ព្រហ្មចរិយំ នាម តិស្សោ សិក្ខា, សកលំ សាសនំ, តស្ស អនុគ្គហត្ថាយ អាហារេតិ។

ឥតីតិ ឧបាយនិទស្សនំ; ឥមិនា ឧបាយេនាតិ អត្ថោ។ បុរាណញ្ច វេទនំ បដិហង្ខាមីតិ បុរាណវេទនា នាម អភុត្តបច្ចយា ឧប្បជ្ជនកវេទនា។ តំ បដិហនិស្សាមីតិ អាហារេតិ។ នវញ្ច វេទនំ ន ឧប្បាទេស្សាមីតិ នវវេទនា នាម អតិភុត្តបច្ចយេន ឧប្បជ្ជនកវេទនា។ តំ ន ឧប្បាទេស្សាមីតិ អាហារេតិ។ អថ វា, 'នវវេទនា' នាម ភុត្តបច្ចយា នៃាប្បជ្ជនកវេទនា។ តស្សា អនុប្បន្នាយ អនុប្បជ្ជនត្ថមេវ អាហារេតិ។ យាត្រា ច មេ ភវិស្សតីតិ យាបនា ច មេ ភវិស្សតិ។ អនវជ្ជតា ចាតិ ឯត្ថ អត្ថិ សាវជ្ជំ អត្ថិ អនវជ្ជំ។ តត្ថ អធម្មិកបរិយេសនា អធម្មិកបដិគ្គហណំ អធម្មេន បរិភោគោតិ ឥទំ 'សាវជ្ជំ' នាម។ ធម្មេន បរិយេសិត្វា ធម្មេន បដិគ្គហេត្វា បច្ចវេក្ខិត្វា បរិភុញ្ជនំ 'អនវជ្ជំ' នាម។ ឯកច្ចោ អនវជ្ជេនេវ សាវជ្ជំ ករោតិ, 'លទ្ធំ មេ'តិ កត្វា បមាណាតិក្កន្តំ ភុញ្ជតិ។ តំ ជីរាបេតុំ អសក្កោន្តោ ឧទ្ធំវិរេចនអធោវិរេចនាទីហិ កិលមតិ។ សកលវិហារេ ភិក្ខូ តស្ស សរីរបដិជគ្គនភេសជ្ជបរិយេសនាទីសុ ឧស្សុក្កំ អាបជ្ជន្តិ។ 'កិំ ឥទ'ន្តិ វុត្តេ 'អសុកស្ស នាម ឧទរំ ឧទ្ធុមាត'ន្តិអាទីនិ វទន្តិ។ 'ឯស និច្ចកាលម្បិ ឯវំបកតិកោយេវ, អត្តនោ

ຄຸງ່ຄັ້ຍບາຝ ຕາຍ ຕ ຌາຕາຕີ’ຕິ ຄີຕຸ່ຕິ ຄາເຣທຕິ໌ ອຍໍ ອຕຈເຌີ່ເຍຈ ສາຈຌູ່ ຄເຣາຕິ ຕາຍ໌ ໑ຈໍ ອຄຕູ່ວາ ‘ອຕຈເຌີ່ຕາ ຈ ກຈິຢຸຢຶຕີ’ຕິ ອາຫາເຣຕີ໌

ຫາສຸຈິຫາເຣາ ຈາຕິ ໑ຕູາປິ ອຕູິ ຫາສຸຈິຫາເຣາ ອຕູິ ຕ ຫາສຸຈິຫາເຣາ໌ ຕຕູ ‘ອາຫຣຫຕູເກາ ອລໍສາເຂເກາ ຕຕູຈເຂເກາ ກາກຍາສເກາ ກຸຕູຈຍິຕເກາ’ຕິ ຕູເຍນໍ ປຕູາຕູໍ ເຕາຫູລາຕໍ ເກາຌຕໍ ຕ ຫາສຸຈິຫາເຣາ ຕາຍ໌ ໑ເຕສຸ ຫິ ‘ອາຫຣຫຕູເກາ’ ຕາຍ ຄຫໍຸ ກຸຌູິຕູາ ອຕູເຕາ ຂຍູຕາຍ ຍູເຂາຕໍ ອສເກູາເຕູາ ‘ອາຫຣ ຫຕູ’ຕູິ ຈຂຕີ໌ ‘ອລໍສາເຂເກາ’ ຕາຍ ອຖຸຖຸຍາຕຄຸຌູິຕາຍ ຍູເຂິເຕາປິ ສາຂກໍ ຄິຈາເສຕໍຸ ຕ ສເກູາຕີ໌ ‘ຕຕູຈເຂເກາ’ ຕາຍ ຍູເຂາຕໍຸ ອສເກູາເຕູາ ຕເຕູຈ ປຣິຈເຂຕີ໌ ‘ກາກຍາສເກາ’ ຕາຍ ຍຂາ ກາເກຫິ ອາຍສິຕໍຸ ສກູາ ເຫາຕິ, ໑ຈໍ ຍາຈ ຍຸຕຖູາຣາ ອາຫາເຣຕີ໌ ‘ກຸຕູຈຍິຕເກາ’ ຕາຍ ຍຸເລຕ ສຖູາເຣຕໍຸ ອສເກູາເຕູາ ຕເຕູຈ ຈຍຕີ໌ ໑ຈໍ ອຄຕູ່ວາ ‘ຫາສຸຈິຫາເຣາ ຈ ເຍ ກຈິຢຸຢຶຕີ’ຕິ ອາຫາເຣຕີ໌ ຫາສຸຈິຫາເຣາ ຕາຍ ຈຕູຫິ ປຕູາຫິ ອາເລໍເປຫິ ຍູາຖຸຂເຣຕາ໌ ໑ຕູກຄີຍູາກຸຌູິຕູາ ປກີຍໍ ປິຈເຕາ ຈຕູາເຣາ ຕູຣິຍາປຂາ ສຸເລຕ ປຈຕູຕູິ໌ ຕສຸາ ຂຍູເສຕາປຕິ ໑ຈຍາຫ –

“ຈຕູາເຣາ ປຕູາ ອາເລໍເປ, ອກຸຕູາ ຍູຂກໍ ປິເຈ;

ອລໍ ຫາສຸຈິຫາຣາຍ, ປຫິຕຕູຢຸ ຄິກູເຕາ”ຕີ໌ (ເຂເຣກາ໌ ໔໕໑);

ຕູຍສູໍ ປຕ ຂາເຕ ອຖູາຕິ ສເຍາຂາເຕຕຕູາຕີ໌ ‘ເຕຈ ຂຈາຍາ’ຕິຫິ ໑ກໍ ອຖູ, ‘ຕ ຍຂາຍາ’ຕິ ໑ກໍ, ‘ຕ ຍຕູຕາຍາ’ຕິ ໑ກໍ, ‘ຕ ຈິກູສຕາຍາ’ຕິ ໑ກໍ, ‘ຍາຈເຂຈ ຕູຍສຸ ກາຍສຸ ຌີຕິຍາ ຍາປຕາຍາ’ຕິ ໑ກໍ, ‘ຈີຫິສູປຣຕິຍາ ເຕາຫູຈຣິຍາກຸຄູຫາຍາ’ຕິ ໑ກໍ, ‘ຕູຕິ ປຸຣາຕູາ ເຈຂຕໍ ປຕິຫຖູາຍິ ຕຈຕູາ ເຈຂຕໍ ຕ ຍູປຸຢາເຂຢຸາຍຶ’ຕິ ໑ກໍ, ‘ຍາເຕາ ຈ ເຍ ກຈິຢຸຢຶຕີ’ຕິ ໑ກໍ ອຖູ໌ ອຕຈເຌີ່ຕາ ຈ ຫາສຸຈິຫາເຣາ ຈາຕິ ອຍເຍຕູ ເກາຌຕາຄິສເຍາ໌ ຍຫາສີຈເຕູເຣາ ປຕາຫ – ເທຖູ ຈຕູາຣິ ອຖູາຕິ ປຕິເກູເປປິ ຕາຍ໌ ຍູປຣິ ປຕ ອຖູາຕິ ສເຍາຂາເຕຕຕູາຕີຕິ – ຕຕູ ‘ຍາຈເຂຈ ຕູຍສຸ ກາຍສຸ ຌີຕິຍາ’ຕິ ໑ກໍ ອຖູ, ‘ຍາປຕາຍາ’ຕິ ໑ກໍ, ‘ຈີຫິສູປຣຕິຍາຕີ’ ໑ກໍ, ‘ເຕາຫູຈຣິຍາກຸຄູຫາຍາ’ຕິ ໑ກໍ, ‘ຕູຕິ ປຸຣາຕູາ ເຈຂຕໍ ປຕິຫຖູາຍຶ’ຕິ ໑ກໍ, ‘ຕຈຕູາ ເຈຂຕໍ ຕ ຍູປຸຢາເຂຢຸາຍຶ’ຕິ ໑ກໍ, ‘ຍາເຕາ ຈ ເຍ ກຈິຢຸຢຶຕີ’ຕິ ໑ກໍ, ‘ອຕຈເຌີ່ຕາ’ ຈາຕິ ໑ກໍ໌ ຫາສຸຈິຫາເຣາ ປຕ ເກາຌຕາຄິສເຍາຕີ໌ ໑ຈໍ ອຖູຖູສເຍຖູາກຕໍ ອາຫາຣໍ ອາຫາເຣເຕູາ ເກາຌເຕ ຍຕູຕູາ ຕາຍ ເຫາຕີ໌ ອຍໍ ຈຸຖູຕີຕິ ອຍໍ ປຣິເຍເສຕປຕິຄູຫລປຣິເກາເຄສຸ ຍຸຕູປຸຍາລຌາຕຕຈເສຕ ປຈເຕູາ ປຖູເຈຄູິຕປຣິເກາເຄາ ເກາຌເຕ ຍຕູຕູາຕາ ຕາຍ ຈຸຖູຕີ໌

໑໑໕໙໌ ຍູຂຸຢຸຖູຄິເຂູເສ ອສຕີຕິ ສຕິຈິເຣຫິຕາ ຈຕູາເຣາ ລຖູາ໌ ອຕຕຸຢຸຕິ ອປຸຢຈິຢຸຕີຕິ ຍູປສຄູຈເສຕ ປຂໍ ຈຂຶ່ຕໍ໌ ອສເຣລາຕາຕິ ອສເຣລາກາເຣາ໌ ອຂາເຣລາຕາຕິ ຂາເຣຕໍຸ ອສຍຕູຕາ໌ ຕາຍ ຫິ ສຍຖູາເກຕາ ປຸຄູເລໍ ອາຂາຕປຸເຕູາ ຄິຂາຕກູເຍາ ຕ ເຫາຕີ໌ ຍູຂເກ ອລໍຍູກຂໍຫໍ ຈິຍ ອາເຣຍູເລາ ປິລຈຕີຕິ ປິລໍປຕຕາ໌ ສິຍຸສຕາຕິ ຕຂູຍູຂູຢຸຕິຕາ໌ ຕາຍ ຫິ ສຍຖູາເກຕາ ປຸຄູເລໍ ຄິກູຕູກເຕູາ ຈິຍ ກາເກາ, ຄິກູຕູຍໍເສາ ຈິຍ ຈ ສິຖູາເລໍ ເຫາຕີ໌

១៦៩១៖ កាចតាពលតិច្ចេសេ ក្យសលាំ ឆយ្វាតត្តិ ទៅឆិបក្លិយឆយ្វាត់ អាសេចតាតិ អាឌិសេចតា៖ កាចតាតិ ចទ្ធតា៖ ពហ្សិកយ្ឆត្តិ បុតប្សុត់ ពទណ៌៖

១៦៩ប៉៖ ឃឹលចិបត្តិតិច្ចេសោ ឃឹលសយ្យគាតិច្ចេសបដិបក្ខតោ ទចឌិតទ្វៀ៖ ឌិដ្ឋិចិបត្តិតិច្ចេសោ ច ឌិដ្ឋិសយ្យគាតិច្ចេសបដិបក្ខតោ ឌិដ្ឋិសយ្យគាតិច្ចេសោ ច ឌិដ្ឋិបិគាតតិច្ចេសបដិបក្ខតោ៖ ឃឹលចិសុទ្ធិតិច្ចេសោ ពិញ្ញាបិ ឃឹលសយ្យគាតិច្ចេសេត សយាទតា, ពត្ត បត ចិសុទ្ធិសយ្យាបក់ បាតិទយាក្លស់ចទឃឹល៍ ពឆិត់, ត្តឆ ចិសុទ្ធិប្សត្តំ ឃឹល៍៖ សតិ ច សយ្យឌញ្ញាញ្ញា, បដិសង្ខាតពលញ្ញា កាចតាពលញ្ញា, សយទធា ច ចិបស្សតា ច, សយធតិមិត្តញ្ញា បក្កហតិមិត្តញ្ញា, បក្កាទហា ច អចិទក្ខេបា ច, ឃឹលសយ្យគា ច ឌិដ្ឋិសយ្យគា ចាតិ ត្តទយហិ បត លហិ ត្សពហិ ចត្សក្ខយកាបិ ទលាកិយទលាក្យត្តរឆយ្វាច ពឆិតា៖

១៦លិ៍១៖ ឌិដ្ឋិចិសុទ្ធិតិច្ចេសេ កយ្វស្សកតញ្ញាណត្តិ 'ត្តង់ កយ្វំ សក់, ត្តង់ ទតា សក'ត្តិ ឌាតតបញ្ញា៖ ពត្ត អត្តតា ចា ពត់ ទហាត្យ បទទត ចា សព្វាប្សិ អក្យសលកយ្វំ ទតា សក់៖ កស្មា? អត្តកញ្ញាតទតា អតត្តឌតតទតា ច៖ ក្យសលកយ្វំ បត អតត្តកញ្ញាតទតា អត្តឌតតទតា ច 'សក់' តាយ៖ ពត្ត យធា តាយ សឆទតា សទកាទកា បុទិសោ អទ្ធាតយក្កំ បដិបន្ជិត្វា អត្តទាយទក្ក កាយតិកយាឌឹសុ តក្ខទត្ត សញ្ជុទ្ធដ 'អហំ អាកត្តុទកា, កំ ត្ ទលា តិស្សាយ តក្ខត្តំ កឹញ្ញឲយ្យ'ត្តិ អចិទត្តត្វា យធា យធា ត្តន្ធតិ ទតត ទតត តឹហាទទត តក្ខត្តំ កឹញ្ញអទត្វា សុទលត កត្វាទំ អតិក្កយតិ, ឲចទយច ត្តយស្មិំ កយ្វស្សកតញ្ញាណោ ឋត្វា ត្តទយ សត្វា ពហុំ ចដ្ឋកាយិកយ្វំ អាឃ្សហិត្វា សុទលត សុលំ អត្សកចត្វា អទហត្តំ បត្វា ពណតបធំ ឌិតិចត្វា៖ សច្ចាត្សលោយិកញាណត្តិ ចត្សត្តំ សច្ចាត់ អត្សលោមំ ចិបស្សតាញាណំ៖ យក្កសយដ្ឋិស្ស ញាណំ ថលសយដ្ឋិស្ស ញាណត្តិ យក្កញាណថលញាណាតិទយច៖

១៦លិ៍៣៖ 'ឌិដ្ឋិចិសុទ្ធិ ទលា បតា'តិបឆស្ស តិច្ចេសេ យា បញ្ញា បឌាតតាតិអាឌីហិ បទេហិ ទហដ្ឋា ត្សត្តាតិ កយ្វស្សកតញ្ញាណាឌីតេច ចត្តាទិ ញាណាតិ ចិកត្តាតិ៖

១៦លិ៍៤៖ 'យធាឌិដ្ឋិស្សច បឆាត'ត្តិ បឆស្ស តិច្ចេសេ យោ ទចតសិទកា ចិទិយាទម្ភាតិអាឌីហិ បទេហិ តិទ្ធិដ្ឋំ ចិទិយំ បញ្ញាកតិកទយច; បញ្ញាយ ហិ ទលាកិយដ្ឋាទត ទលាកិយំ ទលាក្យត្តរដ្ឋាទត ទលាក្យត្តរត្តិ ទចឌិតត្វំ៖

១៦លិ៍៩៖ សំទចាក្សកតិច្ចេសេ ឌាតិកយត្តិ ឌាតិំ កយទតា ឌិស្វា ឋិតញាណំ៖ ឌទាយទណកយាឌឹសុបិ ឲទសច តទយា៖

១៦លិ៍លិ៍៖ អត្សប្បត្វាត់ បាបកាតត្តិអាឌីហិ ឌាតិអាឌីតិ កយទតា ឌិស្វា ឌាតិឌទាញ្ញាឆិយទណហិ យុទ្ធិត្សកាយស្ស ក្ខបាយបឆាត់ ពឆិត់៖ បឆកាឌតឹយស្ស បតទត្វា ចិកដ្ឋដ្ឋកធាយំ (ចិក៖ អដ្ឋ៖ ១៩លិ៍ ទៅព្ឌម្ភបត្វចល្លុតា) អាចិ កចិស្សតិ៖

១៦៤៨. ‘អសន្តុដ្ឋិតា ច កុសលេសុ ធម្មេសូ’តិ បទនិទ្ទេសេ ភិយ្យោកម្យតាតិ វិសេសកាមតា។ ឥធេកច្ចោ ហិ អាទិតោ បក្ខិកភត្តំ វា សលាកភត្តំ វា ឧបោសថិកំ វា បាដិបទិកំ វា ទេតិ, សោ តេន អសន្តុដ្ឋោ ហុត្វា បុន ធុរភត្តំ សង្ឃភត្តំ វស្សាវាសិកំ ទេតិ, អាវាសំ ការេតិ, ចត្តារោបិ បច្ចយេ ទេតិ។ តត្រាបិ អសន្តុដ្ឋោ ហុត្វា សរណានិ គណ្ហាតិ, បញ្ច សីលានិ សមាទិយតិ។ តត្រាបិ អសន្តុដ្ឋោ ហុត្វា បព្ពជតិ។ បព្ពជិត្វា ឯកំ និកាយំ ទ្វេ និកាយេតិ តេបិដកំ ពុទ្ធវចនំ គណ្ហាតិ, អដ្ឋ សមាបត្តិយោ ភាវេតិ, វិបស្សនំ វឌ្ឍេត្វា អរហត្តំ គណ្ហាតិ ។ អរហត្តប្បត្តិតោ បដ្ឋាយ មហាសន្តុដ្ឋោ នាម ហោតិ។ ឯវំ យាវ អរហត្តា វិសេសកាមតា ‘ភិយ្យោកម្យតា’ នាម។

១៦៤៩. ‘អប្បដិវានិតា ច បធានស្មិ’ន្តិ បទស្ស និទ្ទេសេ យស្មា បន្តសេនាសនេសុ អធិកុសលានំ ធម្មានំ ភាវនាយ ឧក្កណ្ឋមានោ បធានំ បដិវាសេតិ នាម, អនុក្កណ្ឋមានោ នោ បដិវាសេតិ នាម, តស្មា តំ នយំ ទស្សេតុំ យា កុសលានំ ធម្មានន្តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ សក្កច្ចកិរិយតាតិ កុសលានំ ករណេ សក្កច្ចការិតា។ សាតច្ចកិរិយតាតិ សតតមេវ ករណំ។ អដ្ឋិតកិរិយតាតិ ខណ្ឌំ អកត្វា អដ្ឋបេត្វា ករណំ។ អនោលីនវុត្តិតាតិ អលីនជីវិតា, អលីនបវត្តិតា វា។ អនិក្ខិត្តច្ឆន្ទតាតិ កុសលច្ឆន្ទស្ស អនិក្ខិបនំ។ អនិក្ខិត្តធុរតាតិ កុសលករណេ វីរិយធុរស្ស អនិក្ខិបនំ។

១៦៥០. ‘បុព្វេនិវាសានុស្សតិញាណំ វិជ្ជា’តិ ឯត្ថ បុព្វេនិវាសោតិ បុព្វេ និព្វត្តក្ខន្ធា ច ខន្ធបដិពទ្ធញ្ច។ បុព្វេនិវាសស្ស អនុស្សតិ បុព្វេនិវាសានុស្សតិ។ តាយ សម្បយុត្តំ ញាណំ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញាណំ។ តយិទំ បុព្វេ និព្វត្តក្ខន្ធបដិច្ឆាទកំ តមំ វិជ្ឈតីតិ វិជ្ជា។ តំ តមំ វិជ្ឈិត្វា តេ ខន្ធេ វិទិតេ បាកដេ ករោតីតិ វិទិតករណដ្ឋេនាបិ វិជ្ជា។

ចុតូបបាតេ ញាណន្តិ ចុតិយញ្ច ឧបបាតេ ច ញាណំ។ ឥទម្បិ សត្តានំ ចុតិបដិសន្ធិច្ឆាទកំ តមំ វិជ្ឈតីតិ វិជ្ជា។ តំ តមំ វិជ្ឈិត្វា សត្តានំ ចុតិបដិសន្ធិយោ វិទិតា បាកដា ករោតីតិ វិទិតករណដ្ឋេនាបិ វិជ្ជា។ អាសវានំ ខយេ ញាណន្តិ សព្ពកិលេសានំ ខយសមយេ ញាណំ។ តយិទំ ចតុសច្ចច្ឆាទកំ តមំ វិជ្ឈតីតិ វិជ្ជា។ តំ តមំ វិជ្ឈិត្វា ចត្តារិ សច្ចានិ វិទិតានិ បាកដានិ ករោតីតិ វិទិតករណដ្ឋេនាបិ វិជ្ជា។

១៦៥១. ‘ចិត្តស្ស ច អធិមុត្តិ និព្ពានញ្ចា’តិ ឯត្ថ អារម្មណេ អធិមុច្ចនដ្ឋេន, បច្ចនីកធម្មេហិ ច សុដ្ឋុ មុត្តដ្ឋេន អដ្ឋ សមាបត្តិយោ ចិត្តស្ស អធិមុត្តិ នាម។ ឥតរំ បន ‘នត្ថិ ឯត្ថ តណ្ហាសង្ខាតំ វានំ’, ‘និក្ខន្តំ វា តស្មា វានា’តិ និព្ពានំ។ តត្ថ អដ្ឋ សមាបត្តិយោ សយំ វិក្ខម្ភិតកិលេសេហិ វិមុត្តត្តា វិមុត្តីតិ វុត្តា, និព្ពានំ បន សព្ពកិលេសេហិ អច្ចន្តំ វិមុត្តត្តា វិមុត្តីតិ។

១៦៥២. មគ្គសមង្គិស្ស ញាណន្តិ ចត្តារិ មគ្គញាណានិ។ ផលសមង្គិស្ស ញាណន្តិ ចត្តារិ ផលញាណានិ។ តត្ថ បឋមមគ្គញាណំ បញ្ច កិលេសេ ខេបេន្តំ និរោធេន្តំ វូបសមេន្តំ បដិប្បស្សម្ភេន្តំ ឧប្បជ្ជតីតិ ខយេ ញាណំ នាម ជាតំ។ ទុតិយមគ្គញាណំ ចត្តារោ កិលេសេ។ តថា តតិយមគ្គញាណំ។ ចតុត្ថមគ្គញាណំ បន អដ្ឋ កិលេសេ ខេបេន្តំ និរោធេន្តំ វូបសមេន្តំ បដិប្បស្សម្ភេន្តំ ឧប្បជ្ជតីតិ ‘ខយេ ញាណំ’ នាម ជាតំ។ តំ តំ មគ្គផលញាណំ បន តេសំ តេសំ កិលេសានំ ខីណន្តេ និរុទ្ធន្តេ វូបសមន្តេ បដិប្បស្សទ្ធន្តេ អនុប្បាទន្តេ អប្បវត្តន្តេ ឧប្បន្នន្តិ អនុប្បាទេ ញាណំ នាម ជាតន្តិ។

អដ្ឋ សាលិតិយា ឆព្វសក្កហអដ្ឋកឆាយ

តិក្ខេបកល្ងចល្លតា តិដ្ឋិ ពា៍

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

໓. ອຏ຺ຐກຖາກຓ຺ໂຑ

ຕິກອຕ຺ຖຸທ຺ຘາຣວຓ຺ຓນາ

໑໒໘໓. ອິທານິ ນິກ຺ເຂປກຓ຺ຑານນ຺ຕຣໍ ຐປິຕສ຺ສ ອຏ຺ຐກຖາກຓ຺ຑສ຺ສ ວຓ຺ຓນາກ຺ກໂມ ອນຸປ຺ປຕ຺ໂຕ. ກສ຺ມາ ປເນຕໍ ອຏ຺ຐກຖາກຓ຺ຑໍ ນາມ ຊາຕນ຺ຕິ? ເຕປິຏກສ຺ສ ພຸທ຺ຘວຈນສ຺ສ ອຕ຺ຖໍ ອຸທ຺ຘຣິຕ຺ວາ ຐປິຕຕ຺ຕາ. ຕີສຸປິ ຫິ ປິຏເກສຸ ຘມ຺ມນ຺ຕຣໍ ອາຄຕໍ ອຏ຺ຐກຖາກຓ຺ເຑເນວ ປຣິຉ຺ຉິນ຺ທິຕ຺ວາ ວິນິຉ຺ຉິຕໍ ສຸວິນິຉ຺ຉິຕໍ ນາມ ໂຫຕິ. ສກເລ ອຠິຘມ຺ມປິຏເກ ນຍມຄ຺ຄໍ ຍຖາປກຣເຓ ປຓ຺ຑາຣໍ ຄຓນຈາຣໍ ອສລ຺ລເກ຺ຂນ຺ເຕນາປິ ອຏ຺ຐກຖາກຓ຺ຑໂຕເຍວ ສມາເນຕຸໍ ວຏ຺ຏຕິ.

ກຸໂຕ ປຠວໍ ປເນຕນ຺ຕິ? ສາຣິປຸຕ຺ຕເຕ຺ຖຣປ຺ປຠວໍ. ສາຣິປຸຕ຺ຕເຕ຺ໂຖ ຫິ ເອກສ຺ສ ອຕ຺ຕໂນ ສທ຺ຘິວິຫາຣິກສ຺ສ ນິກ຺ເຂປກຓ຺ເຑ ອຕ຺ຖຸທ຺ຘາຣໍ ສລ຺ລເກ຺ຂຕຸໍ ອສກ຺ໂກນ຺ຕສ຺ສ ອຏ຺ຐກຖາກຓ຺ຑໍ ກເຖຕ຺ວາ ອທາສິ. ອິທໍ ປນ ມຫາອຏ຺ຐກຖາຍໍ ປຏິກ຺ຂິປິຕ຺ວາ ອິທໍ ວຸຕ຺ຕໍ – ອຠິຘມ຺ໂມ ນາມ ນ ສາວກວິສໂຍ, ນ ສາວກໂຄຈໂຣ; ພຸທ຺ຘວິສໂຍ ເອສ, ພຸທ຺ຘໂຄຈໂຣ. ຘມ຺ມເສນາປຕິ ປນ ສທ຺ຘິວິຫາຣິເກນ ປຸຏ຺ໂຐ ຕໍ ອາທາຍ ສຕ຺ຖຸ ສນ຺ຕິກໍ ຄນ຺ຕ຺ວາ ສມ຺ມາສມ຺ພຸທ຺ຘສ຺ສ ກເຖສິ. ສມ຺ມາສມ຺ພຸທ຺ໂຘ ຕສ຺ສ ຠິກ຺ຂໂນ ອຏ຺ຐກຖາກຓ຺ຑໍ ກເຖຕ຺ວາ ອທາສິ. ກຖໍ? ຠຄວາ ຫິ ‘ກຕເມ ຘມ຺ມາ ກຸສລາ’ຕິ ປຸຏ຺ເຐ ‘ກຸສລາ ຘມ຺ມາ ນາມ ກຕເມ’ຕິ ສລ຺ລເກ຺ຂສີຕິ ວຕ຺ວາ ອຖສ຺ສ ຠິກ຺ຂຸສ຺ສ ‘ຕຕ຺ຖ ຍໍ ມຍາ ກຕເມ ຘມ຺ມາ ກຸສລາ? ຍສ຺ມິໍ ສມເຍ ກາມາວຈຣໍ ກຸສລໍ ຈິຕ຺ຕໍ ອຸປ຺ປນ຺ນໍ ໂຫຕີຕິອາທິນາ ນເຍນ ຠູມິເຠທໂຕ ກຸສລໍ ທສ຺ສິຕໍ, ສພ຺ພມ຺ປິ ຕໍ ຈຕູສຸ ຠູມີສຸ ກຸສລໍ, ອິເມ ຘມ຺ມາ ກຸສລາ’ຕິ ອິມິນາ ນເຍນ ກຓ຺ຓິກໍ ກຓ຺ຓິກໍ ຆຏໍ ຆຏໍ ໂກຏ຺ຐາສໍ ໂກຏ຺ຐາສໍ ກຕ຺ວາ ອຕ຺ຖຸທ຺ຘາຣວເສນ ກຸສລາທິຘມ຺ເມ ທສ຺ເສຕ຺ວາ ກເຖຕ຺ວາ ອທາສິ.

ຕຕ຺ຖ ຈຕູສູຕິ ກາມາວຈຣຣູປາວຈຣາຣູປາວຈຣອປຣິຍາປນ຺ນາສຸ. ກຸສລນ຺ຕິ ຜສ຺ສາທິເຠທໍ ກຸສລໍ. ອິເມ ຘມ຺ມາ ກຸສລາຕິ ອິເມ ສພ຺ເພປິ ຕາສຸ ຕາສຸ ຠູມີສຸ ວຸຕ຺ຕາ ຜສ຺ສາທໂຍ ຘມ຺ມາ ກຸສລາ ນາມ.

໑໒໘໔. ອກຸສລານໍ ປນ ຠູມິວເສນ ເຠທາຠາວໂຕ ທ຺ວາທສ ອກຸສລຈິຕ຺ຕຸປ຺ປາທາຕິ ອາຫ. ຕຕ຺ຖ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕີຕິ ອຸປ຺ປາໂທ. ຈິຕ຺ຕເມວ ອຸປ຺ປາໂທ ຈິຕ຺ຕຸປ຺ປາໂທ. ເທສນາສີສເມວ ເຈຕໍ. ຍຖາ ປນ ‘ຣາຊາ ອາຄໂຕ’ຕິ ວຸຕ຺ເຕ ອມຈ຺ຈາທີນມ຺ປິ ອາຄມນໍ ວຸຕ຺ຕເມວ ໂຫຕິ, ເອວໍ ‘ຈິຕ຺ຕຸປ຺ປາໂທ’ຕິ ວຸຕ຺ເຕ ເຕຫິ ສມ຺ປຍຸຕ຺ຕຘມ຺ມາປິ ວຸຕ຺ຕາວ ໂຫນ຺ຕີຕິ. ສພ຺ພຕ຺ຖ ຈິຕ຺ຕຸປ຺ປາທຄ຺ຄຫເຓນ ສສມ຺ປຍຸຕ຺ຕຘມ຺ມໍ ຈິຕ຺ຕໍ ຄຫິຕນ຺ຕິ ເວທິຕພ຺ພໍ. ອິໂຕ ປຣໍ ຈຕູສຸ ຠູມີສຸ ວິປາໂກຕິອາທີນໍ ສພ຺ເພສມ຺ປິ ຕິກທຸກຠາຊນີຍປທານໍ ອຕ຺ໂຖ, ເວທນາຕ຺ຕິກາທີສຸ ຈ ສຸຂາທີນໍ ວຓ຺ຓນາ ເຫຏ຺ຐາ ວຸຕ຺ຕນເຍເນວ ປາຬິຍຕ຺ຖໍ ວີມໍສິຕ຺ວາ ເວທິຕພ຺ພາ. ວິເສສມຕ຺ຕເມວ ປນ ວກ຺ຂາມ.

໑໓໒໐. ຕຕ຺ຖ ປຣິຕ຺ຕາຣມ຺ມຓຕ຺ຕິເກ ຕາວ ສພ຺ໂພ ກາມາວຈຣສ຺ສ ວິປາໂກຕິ ເອຕ຺ຖ ທ຺ວິປຎ຺ຈວິຎ຺ຎາຓານິ ຈກ຺ຂຸປສາທາທໂຍ ນິສ຺ສາຍ ນິຍເມເນວ ອິຏ຺ຐານິຏ຺ຐາທິເຠເທ ຣູປສທ຺ທຄນ຺ຘຣສໂຜຏ຺ຐພ຺ເພ ອາຣພ຺ຠ ປວຕ຺ຕນ຺ຕີຕິ ປຣິຕ຺ຕາຣມ຺ມຓານິ. ກຸສລາກຸສລວິປາກາ ປນ ເທ຺ວ ມໂນຘາຕຸໂຍ

ហទយវត្ថុំ និស្សាយ ចក្ខុវិញ្ញាណាទីនំ អនន្តរា និយមតោ រូបាទីនេវ អារព្ភ បវត្តន្តីតិ បរិត្តារម្មណា។ កុសលវិបាកាហេតុកមនោវិញ្ញាណធាតុ សោមនស្សសហគតា បញ្ចទ្វារេ សន្តីរណវសេន ឆសុ ទ្វារេសុ តទារម្មណវសេនាតិ និយមតោ រូបាទីនិ ឆ បរិត្តារម្មណានេវ អារព្ភ បវត្តតីតិ បរិត្តារម្មណា។ កុសលាកុសលវិបាកាហេតុកមនោវិញ្ញាណធាតុទ្វយំ បញ្ចទ្វារេ សន្តីរណវសេន ឆសុ ទ្វារេសុ តទារម្មណវសេន និយមតោ រូបាទីនិ ឆ បរិត្តារម្មណានេវ អារព្ភ បវត្តតិ។ បដិសន្ធិវសេន បវត្តមានម្បិ បរិត្តំ កម្មំ កម្មនិមិត្តំ គតិនិមិត្តំ វា អារម្មណំ ករោតិ, បវត្តិយំ ភវង្គវសេន, បរិយោសានេ ចុតិវសេន បវត្តមានម្បិ តទេវ អារម្មណំ ករោតីតិ បរិត្តារម្មណំ។ អដ្ឋ បន សហេតុកវិបាកចិត្តុប្បាទា វុត្តនយេនេវ តទារម្មណវសេន បដិសន្ធិភវង្គចុតិវសេន ច បរិត្តធម្មេយេវ អារព្ភ បវត្តន្តិ។ កិរិយមនោធាតុ បញ្ចទ្វារេ រូបាទីនិ អារព្ភ បវត្តតិ។ សោមនស្សសហគតាហេតុកកិរិយមនោវិញ្ញាណធាតុ ឆសុ ទ្វារេសុ បច្ចុប្បន្នេ មនោទ្វារេ អតីតានាគតេបិ បរិត្តេ រូបាទិធម្មេយេវ អារព្ភ ខីណាសវានំ បហដ្ឋាការំ កុរុមានា បវត្តតីតិ បរិត្តារម្មណា។ ឯវមិមេ បញ្ចវីសតិ ចិត្តុប្បាទា ឯកន្តេនេវ បរិត្តារម្មណាតិ វេទិតព្វា។

១៣១០។ វិញ្ញាណញ្ចាយតននេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនធម្មា អត្តនោ អត្តនោ ហេដ្ឋិមំ សមាបត្តិំ អារព្ភ បវត្តនតោ មហគ្គតារម្មណា។ ឯវ មគ្គផលធម្មា និព្វានារម្មណត្តា អប្បមាណារម្មណា។

កុសលតោ ចត្តារោ កិរិយតោ ចត្តារោតិ អដ្ឋ ញាណវិប្បយុត្តចិត្តុប្បាទា សេក្ខបុថុជ្ជនខីណាសវានំ អសក្កច្ចទានបច្ចវេក្ខណធម្មស្សវនាទីសុ កាមាវចរធម្មេ អារព្ភ បវត្តិកាលេ បរិត្តារម្មណា។ អតិបគុណានំ បឋមជ្ឈានាទីនំ បច្ចវេក្ខណកាលេ មហគ្គតារម្មណា។ កសិណនិមិត្តាទិបណ្ណត្តិបច្ចវេក្ខណកាលេ នវត្តព្វារម្មណា។ អកុសលតោ ចត្តារោ ទិដ្ឋិគតសម្បយុត្តចិត្តុប្បាទា បញ្ចបណ្ណាសាយ កាមាវចរធម្មានំ 'សត្តោ សត្តោ'តិ បរាមសនអស្សាទនាភិនន្ទនកាលេ បរិត្តារម្មណា។ តេនេវាការេន សត្តវីសតិ មហគ្គតធម្មេ អារព្ភ បវត្តិកាលេ មហគ្គតារម្មណា។ បណ្ណត្តិធម្មេ អារព្ភ បវត្តនកាលេ សិយា នវត្តព្វារម្មណា។ ទិដ្ឋិវិប្បយុត្តានំ តេស្វេវ ធម្មេ អារព្ភ កេវលំ អស្សាទនាភិនន្ទនវសេន, បវត្តិយំ បដិឃសម្បយុត្តានំ ទោមនស្សវសេន, វិចិកិច្ឆាសម្បយុត្តចិត្តុប្បាទស្ស អនិដ្ឋង្គតវសេន, ឧទ្ធច្ចសហគតស្ស វិក្ខេបវសេន អវូបសមវសេន ច បវត្តិយំ បរិត្តមហគ្គតនវត្តព្វារម្មណតា វេទិតព្វា។ ឯតេសុ បន ឯកធម្មោបិ អប្បមាណេ អារព្ភ បវត្តិតុំ ន សក្កោតិ, តស្មា ន អប្បមាណារម្មណា។

កុសលតោ ចត្តារោ កិរិយតោ ចត្តារោតិ អដ្ឋ ញាណសម្បយុត្តចិត្តុប្បាទា សេក្ខបុថុជ្ជនខីណាសវានំ សក្កច្ចទានបច្ចវេក្ខណធម្មស្សវនាទីសុ យថាវុត្តប្បការេ ធម្មេ អារព្ភ បវត្តិកាលេ បរិត្តមហគ្គតនវត្តព្វារម្មណា ហោន្តិ។ គោត្រភុកាលេ លោកុត្តរធម្មេ បច្ចវេក្ខណកាលេ ច នេសំ អប្បមាណារម្មណតា វេទិតព្វា។

យំ បនេតំ រូបាវចរចតុត្ថជ្ឈានំ តំ សព្វត្ថបាទកចតុត្ថំ អាកាសកសិណចតុត្ថំ អាលោកកសិណចតុត្ថំ ព្រហ្មវិហារចតុត្ថំ អានាបានចតុត្ថំ

ឥទ្ធិវិធចិត្តំ ទិព្វសោតចិត្តំ ចេតោបរិយញាណចិត្តំ យថាកម្មូបគញាណចិត្តំ ទិព្វចក្ខុញាណចិត្តំ បុព្វេនិវាសញាណចិត្តំ អនាគតំសញាណចិត្តន្តិ កុសលតោបិ កិរិយតោបិ ទ្វាទសវិធំ ហោតិ។

តត្ថ ‘សព្ពត្ថបាទកចិត្តំ’ នាម អដ្ឋសុ កសិណេសុ ចតុត្ថជ្ឈានំ។ តញ្ហិ វិបស្សនាយបិ បាទកំ ហោតិ, អភិញ្ញានម្បិ, និរោធស្សាបិ, វដ្ដស្សាបិ បាទកំ ហោតិយេវាតិ សព្ពត្ថបាទកន្តិ វុត្តំ។ ‘អាកាសកសិណអាលោកកសិណចតុត្ថានិ’ បន វិបស្សនាយបិ អភិញ្ញានម្បិ វដ្ដស្សាបិ បាទកានិ ហោន្តិ, និរោធបាទកានេវ ន ហោន្តិ។ ‘ព្រហ្មវិហារអានាបានចតុត្ថានិ’ វិបស្សនាយ ចេវ វដ្ដស្ស ច បាទកានិ ហោន្តិ, អភិញ្ញានំ បន និរោធស្ស ច បាទកានិ ន ហោន្តិ។ តត្ថ ទសវិធម្បិ កសិណជ្ឈានំ កសិណបណ្ណត្តិំ អារព្ភ បវត្តត្តា, ព្រហ្មវិហារចតុត្ថំ សត្តបណ្ណត្តិំ អារព្ភ បវត្តត្តា, អានាបានចតុត្ថំ និមិត្តំ អារព្ភ បវត្តត្តា បរិត្តាទិវសេន នវត្តព្ពារម្មណតោ នវត្តព្ពារម្មណំ នាម ហោតិ។

‘ឥទ្ធិវិធចិត្តំ’ បរិត្តមហគ្គតារម្មណំ ហោតិ។ កថំ? តញ្ហិ យទា កាយំ ចិត្តសន្និស្សិតំ កត្វា អទិស្សមានេន កាយេន គន្តុកាមោ ចិត្តវសេន កាយំ បរិណាមេតិ, មហគ្គតចិត្តេ សមោទហតិ, សមារោបេតិ, តទា ឧបយោគលទ្ធំ អារម្មណំ ហោតីតិ កត្វា រូបកាយារម្មណតោ បរិត្តារម្មណំ ហោតិ។ យទា ចិត្តំ កាយសន្និស្សិតំ កត្វា ទិស្សមានេន កាយេន គន្តុកាមោ កាយវសេន ចិត្តំ បរិណាមេតិ, បាទកជ្ឈានចិត្តំ រូបកាយេ សមោទហតិ, សមារោបេតិ, តទា ឧបយោគលទ្ធំ អារម្មណំ ហោតីតិ កត្វា មហគ្គតចិត្តារម្មណតោ មហគ្គតារម្មណំ ហោតិ។

‘ទិព្វសោតចិត្តំ’ សទ្ទំ អារព្ភ បវត្តត្តា ឯកន្តបរិត្តារម្មណមេវ។ ‘ចេតោបរិយញាណចិត្តំ’ បរិត្តមហគ្គតអប្បមាណារម្មណំ ហោតិ។ កថំ? តញ្ហិ បរេសំ កាមាវចរចិត្តជាននកាលេ បរិត្តារម្មណំ ហោតិ, រូបាវចរារូបាវចរចិត្តជាននកាលេ មហគ្គតារម្មណំ, មគ្គផលជាននកាលេ អប្បមាណារម្មណំ ហោតិ។ ឯត្ថ ច បុថុជ្ជនោ សោតាបន្នស្ស ចិត្តំ ន ជានាតិ, សោតាបន្នោ វា សកទាគាមិស្សាតិ ឯវំ យាវ អរហតោ នេតព្ពំ។ អរហា បន សព្ពេសំ ចិត្តំ ជានាតិ។ អញ្ញោបិ ច ឧបរិមោ ហេដ្ឋិមស្សាតិ អយំ វិសេសោ វេទិតព្ពោ។ ‘យថាកម្មូបគញាណចិត្តំ’ កាមាវចរកម្មជាននកាលេ បរិត្តារម្មណំ ហោតិ, រូបាវចរារូបាវចរកម្មជាននកាលេ មហគ្គតារម្មណំ។

‘ទិព្វចក្ខុញាណចិត្តំ’ រូបារម្មណត្តា ឯកន្តបរិត្តារម្មណមេវ។ ‘បុព្វេនិវាសញាណចិត្តំ’ បរិត្តមហគ្គតអប្បមាណនវត្តព្ពារម្មណំ ហោតិ។ កថំ? តញ្ហិ កាមាវចរក្ខន្ធានុស្សរណកាលេ បរិត្តារម្មណំ ហោតិ។ រូបាវចរារូបាវចរក្ខន្ធានុស្សរណកាលេ មហគ្គតារម្មណំ។ អតីតេ អត្តនា វា បរេហិ វា ភាវិតមគ្គំ សច្ឆិកតផលញ្ច អនុស្សរណកាលេ អប្បមាណារម្មណំ។ អតីតេ ពុទ្ធា មគ្គំ ភាវយិំសុ, ផលំ សច្ឆាកំសុ, និព្វានធាតុយា បរិនិព្វាយិំសូតិ ឆិន្នវដុមកានុស្សរណវសេន មគ្គផលនិព្វានបច្ចវេក្ខណតោបិ អប្បមាណារម្មណំ។ អតីតេ ‘វិបស្សី នាម ភគវា’ អហោសិ។ តស្ស ‘ពន្ធុមតី នាម នគរំ អហោសិ, ពន្ធុមា នាម រាជា បិតា, ពន្ធុមតី នាម មាតា’តិអាទិនា នយេន នាមគោត្តបថវីនិមិត្តាទិអនុស្សរណកាលេ នវត្តព្ពារម្មណំ ហោតិ។

‘អនាគតំសញាណចិត្តេ’បិ ឯសេវ នយោ។ តម្បិ អយំ អនាគតេ ‘កាមាវចរេ និព្វត្តិស្សតី’តិ ជាននកាលេ បរិត្តារម្មណំ ហោតិ។

'រូបាវចរេ ច អរូបាវចរេ ច និព្ពត្តិស្សតី'តិ ជាននកាលេ មហគ្គតារម្មណំ។ 'មគ្គំ ភាវេស្សតិ ផលំ សច្ឆិករិស្សតិ' 'និព្ពានធាតុយា បរិនិព្ពាយិស្សតី'តិ ជាននកាលេ អប្បមាណារម្មណំ។ អនាគតេ "មេត្តេយ្យោ នាម ភគវា ឧប្បជ្ជិស្សតិ, សុព្រហ្មា នាមស្ស ព្រាហ្មណោ បិតា ភវិស្សតិ, ព្រហ្មវតី នាម ព្រាហ្មណី មាតា ភវិស្សតី"តិអាទិនា នយេន នាមគោត្តជាននកាលេ នវត្តព្ពារម្មណំ ហោតិ។

អរូបាវចរចតុត្ថំ បន អាសវានំ ខយចតុត្ថញ្ញា បិឡ្ឋាយំ អាគតដ្ឋានេនេវ កថេស្សាមិ។ កិរិយាហេតុកមនោវិញ្ញាណធាតុ ឧបេក្ខាសហគតា សព្ពេសម្បិ ឯតេសំ កុសលាកុសលកិរិយចិត្តានំ បុរេចារិកា។ តស្សា តេសុ វុត្តនយេន អារម្មណករណា វេទិតព្ពា។ បញ្ចទ្វារេ បន វោដ្ឋព្ពនវសេន បវត្តិយំ ឯកន្តបរិត្តារម្មណាវ ហោតិ។ រូបាវចរតិកចតុក្កជ្ឈានានិ បរិត្តាទីសុ ឯកស្មិម្បិ អារព្ភ បវត្តិតោ នវត្តព្ពារម្មណានិ។ ឯត្ថ ហិ រូបាវចរានិ បថវីកសិណាទីសុ បវត្តន្តិ, អាកាសានញ្ចាយតនំ កសិណុគ្ឃាដិមាកាសេ, អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ វិញ្ញាណាបគមេតិ។

១៣១៨។ មគ្គារម្មណត្តិកេ អាទិយិត្វា អដ្ឋ ញាណសម្បយុត្តចិត្តុប្បាទា សេក្ខាសេក្ខានំ អត្តនា បដិវិទ្ធមគ្គានំ បច្ចវេក្ខណកាលេ មគ្គារម្មណា, មគ្គំ បន អសហជាតត្តា ន មគ្គហេតុកា, អត្តនា បដិវិទ្ធមគ្គំ គរុំ កត្វា បច្ចវេក្ខណកាលេ អារម្មណាធិបតិវសេន មគ្គាធិបតិនោ, អញ្ញធម្មារម្មណកាលេ ន វត្តព្ពា មគ្គារម្មណាតិបិ មគ្គាធិបតិនោតិបិ។ ចត្តារោ អរិយមគ្គា មគ្គសង្ខាតស្ស មគ្គសម្បយុត្តស្ស ច ហេតុនោ អត្ថិតាយ ឯកន្តតោ មគ្គហេតុកាវ។ វីរិយំ បន វីមំសំ វា ជេដ្ឋកំ កត្វា មគ្គភាវនាកាលេ សហជាតាធិបតិនា សិយា មគ្គាធិបតិនោ, ឆន្ទចិត្តានំ អញ្ញតរជេដ្ឋកកាលេ សិយា ន វត្តព្ពា មគ្គាធិបតិនោតិ។

ទ្វាទសវិធេ រូបាវចរចតុត្ថជ្ឈានេ សព្ពត្ថបាទកចតុត្ថានិ ន ច ឯតានិ នេវ មគ្គារម្មណានិ ន មគ្គហេតុកានិ ន មគ្គាធិបតីនិ។ ចេតោបរិយញាណបុព្ពេនិវាសញាណអនាគតំសញាណចតុត្ថានិ បន អរិយានំ មគ្គចិត្តជាននកាលេ មគ្គារម្មណានិ ហោន្តិ, មគ្គំ បន អសហជាតត្តា ន មគ្គហេតុកានិ, មគ្គំ គរុំ កត្វា អប្បវត្តិតោ ន មគ្គាធិបតីនិ។ កស្មា បនេតានិ ន មគ្គំ គរុំ ករោន្តីតិ? អត្តនោ មហគ្គតតាយ។ យថា ហិ រាជានំ សព្ពោ លោកោ គរុំ ករោតិ, មាតាបិតរោ បន ន ករោន្តិ។ ន ហិ តេ រាជានំ ទិស្វា អាសនា វុដ្ឋហន្តិ, ន អញ្ជលិកម្មាទីនិ ករោន្តិ, គេហកាលេ វោហារិតនយេនេវ វោហរន្តិ។ ឯវមេតានិបិ អត្តនោ មហគ្គតតាយ ន មគ្គំ គរុំ ករោន្តិ។

កិរិយាហេតុកមនោវិញ្ញាណធាតុបិ អរិយានំ មគ្គបច្ចវេក្ខណកាលេ បច្ចវេក្ខណបុរេចារិកត្តា មគ្គារម្មណា ហោតិ, មគ្គំ អសហជាតត្តា បន ន មគ្គហេតុកា, មគ្គំ គរុំ កត្វា អប្បវត្តិតោ ន មគ្គាធិបតិ។ កស្មា គរុំ ន ករោតីតិ? អត្តនោ អហេតុកតាយ ហីនតាយ ទុព្ពលតាយ។ យថា ហិ រាជានំ សព្ពោ លោកោ គរុំ ករោតិ, អត្តនោ បរិជនា បន ខុជ្ជវាមនកចេដកាទយោ អត្តនោ អញ្ញាណតាយ បណ្ឌិតមនុស្សា វិយ នាតិគរុំ ករោន្តិ, ឯវមេវ ឥទម្បិ ចិត្តំ អត្តនោ អហេតុកតាយ ហីនតាយ ទុព្ពលតាយ មគ្គំ គរុំ ន ករោតិ។

ញាណវិប្បយុត្តកុសលានិ ញាណាភាវេន នេវ លោកិយធម្មារម្មណតាយ ច មគ្គារម្មណាទិកានិ ន លភន្តិ, នវត្តព្ពារម្មណានេវ

ហោន្តីតិ វេទិតព្ពានីតិ។

១៣១៧។ អតីតារម្មណត្តិកេ វិញ្ញាណញ្ចាយតននេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនធម្មា ហេដ្ឋា អតីតសមាបត្តិំ អារព្ភ បវត្តិតោ ឯកន្តេន អតីតារម្មណាច។

១៣១៨។ និយោគា អនាគតារម្មណា នត្ថីតិ និយមេន បរិនិយោគេ ចិត្តំ អនាគតារម្មណំ នាម នត្ថិ។ តត្រ ច អនាគតំសញាណំ ឯកន្តេន អនាគតារម្មណំ, ចេតោបរិយញាណស្សបិ អនាគតំ អារព្ភ បវត្តតីតិ? នោ ន បវត្តតិ។ បរិនិយោគេ បន ទុតំ ទុកំ ចិត្តំ នាម នត្ថិ។ រូបាវចរចតុត្ថជ្ឈានេន សង្គហិតត្តា អញ្ញេហិ មហគ្គតចិត្តេហិ មិស្សកំ ហោតិ។ តេន វុត្តំ ‘និយោគា អនាគតារម្មណា នត្ថី’តិ។

១៣១៩។ ទ្វិបញ្ចវិញ្ញាណានិ , តិស្សោ មនោធាតុយោ ច បច្ចុប្បន្នេសុ រូបាទីសុ បវត្តិតោ បច្ចុប្បន្នារម្មណា នាម។ ឯស ចិត្តុប្បាទោតិ ខុត្ត អដ្ឋ តាវ សហេតុកា វេទយត្តស្សានំ បដិសន្ធិគ្គហណកាលេ កម្មំ វា កម្មនិមិត្តំ វា អារព្ភ បវត្តិយំ អតីតារម្មណា។ គចក្ខុតិកាលេបិ ខុវេច ននយោ។ គតិនិមិត្តំ បន អារព្ភ បដិសន្ធិគ្គហណកាលេ តទោ បរំ ភវង្គកាលេ ច បច្ចុប្បន្នារម្មណា។ តទា បញ្ចទ្វារេ ជវនារម្មណវសេន បវត្តិយំ។ មនោទ្វារេ បន អតីតានាគតបច្ចុប្បន្នារម្មណានំ ជវនានំ អារម្មណំ គហេត្វា បវត្តិតោ អតីតានាគតបច្ចុប្បន្នារម្មណា។ ‘កុសលវិបាកោហេតុកាហេបក្ខាសហគតមនោវិញ្ញាណធាតុយ’ស្សបិ ខុវេច ននយោ។ កេវលញ្ហិសា មនុស្សេសុ ជច្ចន្ធាទីនំ បដិសន្ធិ ហោតិ។ បញ្ចទ្វារេ ច សន្តីរណវសេនាបិ បច្ចុប្បន្នារម្មណា ហោតីតិ អយមេត្ថ វិសេសោ។ ‘សោមនស្សសហគតា’ បន បញ្ចទ្វារេ សន្តីរណវសេន ជវនារម្មណវសេន ច បច្ចុប្បន្នារម្មណា ហោតិ។ មនោទ្វារេ ជវនារម្មណវសេន សហេតុកវិបាកា វិយ អតីតានាគតបច្ចុប្បន្នារម្មណាតិ វេទិតព្ពា។

‘អកុសលវិបាកាហេតុកមនោវិញ្ញាណធាតុ’ បន កុសលវិបាកាយ ឧបេក្ខាសហគតាហេតុកាយ សមានគតិកា ខុវេច។ កេវលញ្ហិសា អបាយិកានំ បដិសន្ធិចុតិភវង្គវសេន បវត្តតីតិ អយមេត្ថ វិសេសោ។ ‘កិរិយាហេតុកមនោវិញ្ញាណធាតុ’ សោមនស្សសហគតា ខីណាសវានំ បញ្ចទ្វារេ បហដ្ឋាការំ កុរុមានា បច្ចុប្បន្នារម្មណា ហោតិ។ មនោទ្វារេ អតីតាទិភេទេ ធម្មេ អារព្ភ ហសិតុប្បាទវសេន បវត្តិយំ អតីតានាគតបច្ចុប្បន្នារម្មណា ហោតិ។

កាមាវចរកុសលត្តិំអាទីសុ កុសលតោ តាវ ចត្តារោ ញាណវិប្បយុត្តចិត្តុប្បាទា។ សេក្ខបុថុជ្ជនានំ អតីតាទិភេទានិ ខន្ធធាតុអាយតនានិ សម្មសន្តានំ បច្ចវេក្ខន្តានំ អតីតានាគតបច្ចុប្បន្នារម្មណា ហោន្តិ។ បណ្ណត្តិនិព្ពានបច្ចវេក្ខណេ នវត្តព្ពារម្មណា។ ញាណវិប្បយុត្តេសុបិ ខុវេច ននយោ ។ កេវលញ្ហិ តេហិ មគ្គផលនិព្ពានបច្ចវេក្ខណា នត្ថិ។ អយមេវេត្ថ វិសេសោ។

អកុសលតោ ចត្តារោ ទិដ្ឋិសម្បយុត្តចិត្តុប្បាទា អតីតាទិភេទានំ ខន្ធធាតុអាយតនានំ អស្សាទនាភិនន្ទនបរាមាសកាលេ អតីតាទិអារម្មណា ហោន្តិ។ បណ្ណត្តិំ អារព្ភ អស្សាទេន្តស្ស អភិនន្ទន្តស្ស ‘សត្តោ សត្តោ’តិ បរាមសិត្វា គណ្ហន្តស្ស នវត្តព្ពារម្មណា ហោន្តិ។

ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩅᩥᨸ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩᨸᩥ ᩑᩈᩮᩅ ᨶᨿᩮᩣ᪨ ᨠᩮᩅᩃᨬ᩠ᩉᩮᨲ᩠ᨳ ᨸᩁᩣᨾᩣᩈᨣ᩠ᨣᩉᨱᩴ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ᪨ ᩑᩅᩴ ᨸᨭᩥᨥᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᨧᩥᨲ᩠ᨲᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩣ ᩋᨲᩦᨲᩣᨴᩥᨽᩮᨴᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲᩦᨲᩣᨴᩥᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣ, ᨸᨱ᩠ᨱᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨶᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣ᪨ ᩅᩥᨧᩥᨠᩥᨧ᩠ᨨᩩᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᨲᩮᩈᩩ ᩑᩅ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩈᩩ ᩋᨶᩥᨭ᩠ᨮᨦ᩠ᨣᨲᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᨧᩮᩅ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᨧ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨿᩴ ᩋᨲᩦᨲᩣᨶᩣᨣᨲᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᨶᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣ᪨ ᨠᩥᩁᩥᨿᨲᩮᩣ ᩋᨭ᩠ᨮ ᩈᩉᩮᨲᩩᨠᨧᩥᨲ᩠ᨲᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩣ ᨠᩩᩈᩃᨧᩥᨲ᩠ᨲᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᨣᨲᩥᨠᩣ ᩑᩅ᪨ ᨠᩥᩁᩥᨿᩣᩉᩮᨲᩩᨠᨾᨶᩮᩣᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨵᩣᨲᩩ ᩏᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣᩈᩉᨣᨲᩣ ᨸᨬ᩠ᨧᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮ ᩅᩮᩣᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᨶᩅᩈᩮᨶ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨿᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣᩅ ᪨ ᨾᨶᩮᩣᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮ ᩋᨲᩦᨲᩣᨶᩣᨣᨲᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᨸᨱ᩠ᨱᨲ᩠ᨲᩥᨶᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᨩᩅᨶᩣᨶᩴ ᨸᩩᩁᩮᨧᩣᩁᩥᨠᨠᩣᩃᩮ ᩋᨲᩦᨲᩣᨶᩣᨣᨲᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᨶᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣ᪨

ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᨽᩮᨴᩮ ᩁᩪᨸᩣᩅᨧᩁᨩ᩠ᨫᩣᨶᩮ ᩈᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳᨸᩣᨴᨠᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᩴ ᩋᩣᨠᩣᩈᨠᩈᩥᨱᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᩴ ᩋᩣᩃᩮᩣᨠᨠᩈᩥᨱᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᩴ ᨻ᩠ᩁᩉ᩠ᨾᩅᩥᩉᩣᩁᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᩴ ᩋᩣᨶᩣᨸᩣᨶᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᨶ᩠ᨲᩥ ᩍᨾᩣᨶᩥ ᨸᨬ᩠ᨧ ᨶᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣᨶᩥ᪨ 'ᩍᨴ᩠ᨵᩥᩅᩥᨵᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᩴ' ᨠᩣᨿᩅᩈᩮᨶ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᩁᩥᨱᩣᨾᩮᨶ᩠ᨲᩔ ᩋᨲᩦᨲᨸᩣᨴᨠᨩ᩠ᨫᩣᨶᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨶᨲᩮᩣ ᩋᨲᩦᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ᪨ ᨾᩉᩣᨵᩣᨲᩩᨶᩥᨵᩣᨶᩮ ᨾᩉᩣᨠᩔᨸᨲ᩠ᨳᩮᩁᩣᨴᩦᨶᩴ ᩅᩥᨿ ᩋᨶᩣᨣᨲᩴ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩉᨶ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩋᨶᩣᨣᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨾᩉᩣᨠᩔᨸᨲ᩠ᨳᩮᩁᩮᩣ ᨠᩥᩁ ᨾᩉᩣᨵᩣᨲᩩᨶᩥᨵᩣᨶᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᨶᩣᨣᨲᩮ ᩋᨭ᩠ᨮᩣᩁᩈᩅᩔᩣᨵᩥᨠᩣᨶᩥ ᨴ᩠ᩅᩮ ᩅᩔᩈᨲᩣᨶᩥ ᨣᨶ᩠ᨵᩣ ᨾᩣ ᩈᩩᩔᩥᩴᩈᩩ, ᨸᩩᨸ᩠ᨹᩣᨶᩥ ᨾᩣ ᨾᩥᩃᩣᨿᩥᩴᩈᩩ, ᨴᩦᨸᩣ ᨾᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨿᩥᩴᩈᩪᨲᩥ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩉᩥ᪨ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᨲᨳᩮᩅ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ᪨ ᩋᩔᨣᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨳᩮᩁᩮᩣ ᩅᨲ᩠ᨲᨶᩥᨿᩈᩮᨶᩣᩈᨶᩮ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩᩈᩘ᩠ᨥᩴ ᩈᩩᨠ᩠ᨡᨽᨲ᩠ᨲᩴ ᨽᩩᨬ᩠ᨩᨾᩣᨶᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ 'ᩏᨴᨠᩈᩮᩣᨱ᩠ᨯᩥ ᨴᩥᩅᩈᩮ ᨴᩥᩅᩈᩮ, ᨸᩩᩁᩮᨽᨲ᩠ᨲᩮ ᨴᨵᩥᩁᩈᩣ ᩉᩮᩣᨲᩪ'ᨲᩥ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩉᩥ᪨ ᨸᩩᩁᩮᨽᨲ᩠ᨲᩮ ᨣᩉᩥᨲᩴ ᨴᨵᩥᩁᩈᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᨸᨧ᩠ᨨᩣᨽᨲ᩠ᨲᩮ ᨸᨠᨲᩥᩏᨴᨠᨾᩮᩅ᪨ ᨠᩣᨿᩴ ᨸᨶ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩈᨶ᩠ᨶᩥᩔᩥᨲᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨴᩥᩔᨾᩣᨶᩮᨶ ᨠᩣᨿᩮᨶ ᨣᨾᨶᨠᩣᩃᩮ, ᩋᨬ᩠ᨬᩔ ᩅᩣ ᩅᩥᨠᩩᨻ᩠ᨻᨶᩔ ᨠᩁᨱᨠᩣᩃᩮ, ᨠᩣᨿᩴ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨

'ᨴᩥᨻ᩠ᨻᩈᩮᩣᨲᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᩴ' ᩅᩥᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩈᨴ᩠ᨴᨾᩮᩅ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲᩮᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨧᩮᨲᩮᩣᨸᩁᩥᨿᨬᩣᨱᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᩴ ᩋᨲᩦᨲᩮ ᩈᨲ᩠ᨲᨴᩥᩅᩈᨻ᩠ᨽᨶ᩠ᨲᩁᩮ ᩋᨶᩣᨣᨲᩮ ᩈᨲ᩠ᨲᨴᩥᩅᩈᨻ᩠ᨽᨶ᩠ᨲᩁᩮ ᨸᩁᩮᩈᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨩᩣᨶᨶ᩠ᨲᩔ ᩋᨲᩦᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩋᨶᩣᨣᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨬ᩠ᨧ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩈᨲ᩠ᨲᨴᩥᩅᩈᩣᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩮ ᨸᨶ ᨲᩴ ᨩᩣᨶᩥᨲᩩᩴ ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩋᨲᩦᨲᩣᨶᩣᨣᨲᩴᩈᨬᩣᨱᩣᨶᨬ᩠ᩉᩥ ᩑᩈ ᩅᩥᩈᨿᩮᩣ, ᨶ ᩑᨲᩔ᪨ ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᨩᩣᨶᨶᨠᩣᩃᩮ ᨸᨶ ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨

ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᨬ᩠ᨧ ᨶᩣᨾᩮᨲᩴ ᨲᩥᩅᩥᨵᩴ – ᨡᨱᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩴ ᩈᨶ᩠ᨲᨲᩥᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩴ ᩋᨴ᩠ᨵᩣᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᨬ᩠ᨧ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᨭ᩠ᨮᩥᨲᩥᨽᨦ᩠ᨣᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩴ 'ᨡᨱᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩴ'᪨ ᩑᨠᨴ᩠ᩅᩮᩈᨶ᩠ᨲᨲᩥᩅᩣᩁᨸᩁᩥᨿᩣᨸᨶ᩠ᨶᩴ 'ᩈᨶ᩠ᨲᨲᩥᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩴ'᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᨶ᩠ᨵᨠᩣᩁᩮ ᨶᩥᩈᩦᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩣᩃᩮᩣᨠᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨣᨲᩔ ᨶ ᨲᩣᩅ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨸᩣᨠᨭᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ; ᨿᩣᩅ ᨸᨶ ᨲᩴ ᨸᩣᨠᨭᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩑᨲ᩠ᨳᨶ᩠ᨲᩁᩮ ᩑᨠᨴ᩠ᩅᩮᩈᨶ᩠ᨲᨲᩥᩅᩣᩁᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᩋᩣᩃᩮᩣᨠᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ ᩅᩥᨧᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩒᩅᩁᨠᩴ ᨸᩅᩥᨭ᩠ᨮᩔᩣᨸᩥ ᨶ ᨲᩣᩅ ᩈᩉᩈᩣ ᩁᩪᨸᩴ ᨸᩣᨠᨭᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ; ᨿᩣᩅ ᨲᩴ ᨸᩣᨠᨭᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩑᨲ᩠ᨳᨶ᩠ᨲᩁᩮ ᩑᨠᨴ᩠ᩅᩮᩈᨶ᩠ᨲᨲᩥᩅᩣᩁᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᨴᩪᩁᩮ ᨮᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨶ ᩁᨩᨠᩣᨶᩴ ᩉᨲ᩠ᨳᩅᩥᨠᩣᩁᩴ ᨥᨱ᩠ᨭᩥᨽᩮᩁᩥᩋᩣᨠᩮᩣᨭᨶᩅᩥᨠᩣᩁᨬ᩠ᨧ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣᨸᩥ ᨶ ᨲᩣᩅ ᩈᨴ᩠ᨴᩴ ᩈᩩᨱᩣᨲᩥ; ᨿᩣᩅ ᨸᨶ ᨲᩴ ᩈᩩᨱᩣᨲᩥ, ᩑᨲᩈ᩠ᨾᩥᨾ᩠ᨸᩥ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᩮ ᩑᨠᨴ᩠ᩅᩮᩈᨶ᩠ᨲᨲᩥᩅᩣᩁᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᩑᩅᩴ ᨲᩣᩅ ᨾᨩ᩠ᨫᩥᨾᨽᩣᨱᨠᩣ᪨ ᩈᩴᨿᩩᨲ᩠ᨲᨽᩣᨱᨠᩣ ᨸᨶ 'ᩁᩪᨸᩈᨶ᩠ᨲᨲᩥ ᩋᩁᩪᨸᩈᨶ᩠ᨲᨲᩦ'ᨲᩥ ᨴ᩠ᩅᩮ ᩈᨶ᩠ᨲᨲᩥᨿᩮᩣ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ, 'ᩏᨴᨠᩴ ᩋᨠ᩠ᨠᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨣᨲᩔ ᨿᩣᩅ ᨲᩦᩁᩮ ᩋᨠ᩠ᨠᨶ᩠ᨲᩏᨴᨠᩃᩮᨡᩣ ᨶ ᩅᩥᨸ᩠ᨸᩈᩦᨴᨲᩥ, ᩋᨴ᩠ᨵᩣᨶᨲᩮᩣ ᩋᩣᨣᨲᩔ ᨿᩣᩅ ᨠᩣᨿᩮ ᩏᩈ᩠ᨾᩣᨽᩣᩅᩮᩣ ᨶ ᩅᩪᨸᩈᨾ᩠ᨾᨲᩥ, ᩋᩣᨲᨸᩣ ᩋᩣᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᨣᨻ᩠ᨽᩴ ᨸᩅᩥᨭ᩠ᨮᩔ ᨿᩣᩅ ᩋᨶ᩠ᨵᨠᩣᩁᨽᩣᩅᩮᩣ ᨶ ᩅᩥᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ, ᩋᨶ᩠ᨲᩮᩣᨣᨻ᩠ᨽᩮ ᨠᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨾᨶᩈᩥ ᨠᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩥᩅᩣ ᩅᩣᨲᨸᩣᨶᩴ ᩅᩥᩅᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩒᩃᩮᩣᨠᩮᨶ᩠ᨲᩔ ᨿᩣᩅ ᩋᨠ᩠ᨡᩦᨶᩴ ᨹᨶ᩠ᨴᨶᨽᩣᩅᩮᩣ ᨶ ᩅᩪᨸᩈᨾ᩠ᨾᨲᩥ, ᩋᨿᩴ ᩁᩪᨸᩈᨶ᩠ᨲᨲᩥ ᨶᩣᨾ; ᨴ᩠ᩅᩮ ᨲᨿᩮᩣ ᨩᩅᨶᩅᩣᩁᩣ ᩋᩁᩪᨸᩈᨶ᩠ᨲᨲᩥ ᨶᩣᨾᩣ'ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ 'ᨲᨴᩩᨽᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᩈᨶ᩠ᨲᨲᩥᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩴ ᨶᩣᨾᩣ'ᨲᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ឯកភវបរិច្ឆិន្នំ បន អទ្ធាបច្ចុប្បន្នំ នាម. យំ សន្ធាយ ភទ្ទេករត្តសុត្តេ "យោ ចាវុសោ, មនោ យេ ច ធម្មា ឧភយមេតំ បច្ចុប្បន្នំ. តស្មិំ ចេ បច្ចុប្បន្នេ ឆន្ទរាគបដិពទ្ធំ ហោតិ វិញ្ញាណំ, ឆន្ទរាគបដិពទ្ធត្តា វិញ្ញាណស្ស តទភិនន្ទតិ, តទភិនន្ទន្តោ បច្ចុប្បន្នេសុ ធម្មេសុ សំហីរតី"តិ (ម. និ. ៣.២៨៤) វុត្តំ. សន្តតិបច្ចុប្បន្នញ្ចេត្ថ អដ្ឋកថាសុ អាគតំ. អទ្ធាបច្ចុប្បន្នំ សុត្តេ.

តត្ថ កេចិ 'ខណបច្ចុប្បន្នំ ចិត្តំ ចេតោបរិយញាណស្ស អារម្មណំ ហោតី'តិ វទន្តិ. កិំការណា? យស្មា ឥទ្ធិមស្ស ច បរស្ស ច ឯកក្ខណេ ចិត្តំ ឧប្បជ្ជតីតិ. ឥទញ្ច នេសំ ឱបម្មំ – យថា អាកាសេ ខិត្តេ បុប្ផមុដ្ឋិម្ហិ អវស្សំ ឯកំ បុប្ផំ ឯកស្ស វណ្ដំ បដិវិជ្ឈតិ វណ្ដេន វណ្ដំ បដិវិជ្ឈតិ, ឯវំ បរស្ស ចិត្តំ ជានិស្សាមីតិ រាសិវសេន មហាជនស្ស ចិត្តេ អាវជ្ជិតេ អវស្សំ ឯកស្ស ចិត្តំ ឯកេន ចិត្តេន ឧប្បាទក្ខណេ វា ឋិតិក្ខណេ វា ភង្គក្ខណេ វា បដិវិជ្ឈតីតិ. តំ បន វស្សសតម្បិ វស្សសហស្សម្បិ អាវជ្ជន្តោ យេន ច ចិត្តេន អាវជ្ជតិ, យេន ច ជានាតិ តេសំ ទ្វិន្នំ សហដ្ឋានាភាវតោ អាវជ្ជនជវនានំ អនិដ្ឋេ ឋានេ នានារម្មណភាវប្បត្តិទោសតោ អយុត្តន្តិ អដ្ឋកថាសុ បដិក្ខិត្តំ. សន្តតិបច្ចុប្បន្នំ បន អទ្ធាបច្ចុប្បន្នញ្ច អារម្មណំ ហោតីតិ វេទិតព្វំ.

តត្ថ យំ វត្តមានជវនវីថិតោ អតីតានាគតវសេន ទ្វិតិជវនវីថិបរិមាណកាលេ បរស្ស ចិត្តំ, តំ សព្វម្បិ សន្តតិបច្ចុប្បន្នំ នាម. អទ្ធាបច្ចុប្បន្នំ បន ជវនវារេន ទីបេតព្វន្តិ យំ អដ្ឋកថាយំ វុត្តំ តំ សុវុត្តំ. តត្រាយំ ទីបនា – ឥទ្ធិមា បរស្ស ចិត្តំ ជានិតុកាមោ អាវជ្ជតិ, អាវជ្ជនំ ខណបច្ចុប្បន្នំ អារម្មណំ កត្វា តេនេវ សហ និរុជ្ឈតិ. តតោ ចត្តារិ បញ្ច ជវនានិ យេសំ បច្ឆិមំ ឥទ្ធិចិត្តំ, សេសានិ កាមាវចរានិ. តេសំ សព្វេសម្បិ តទេវ និរុទ្ធំ ចិត្តមារម្មណំ ហោតិ. ន ច តានិ នានារម្មណានិ ហោន្តិ. អទ្ធាបច្ចុប្បន្នវសេន បច្ចុប្បន្នារម្មណត្តា ឯការម្មណត្តេបិ ច ឥទ្ធិចិត្តមេវ បរស្ស ចិត្តំ បជានាតិ, ន ឥតរានិ; យថា ចក្ខុទ្វារេ ចក្ខុវិញ្ញាណមេវ រូបំ បស្សតិ, ន ឥតរានីតិ. ឥតិ ឥទំ សន្តតិបច្ចុប្បន្នស្ស ចេវ អទ្ធាបច្ចុប្បន្នស្ស ច វសេន បច្ចុប្បន្នារម្មណំ ហោតិ. យស្មា វា សន្តតិបច្ចុប្បន្នម្បិ អទ្ធាបច្ចុប្បន្នេយេវ បតតិ, តស្មា អទ្ធាបច្ចុប្បន្នវសេនេតំ បច្ចុប្បន្នារម្មណន្តិ វេទិតព្វំ.

'បុព្ពេនិវាសញាណចិត្តំ' នាមគោត្តានុស្សរណេ និព្វាននិមិត្តបច្ចវេក្ខណេ ច នវត្តព្វារម្មណំ, សេសកាលេ អតីតារម្មណមេវ. យថាកម្មូបគញាណចិត្តម្បិ អតីតារម្មណមេវ. តត្ថ កិញ្ចាបិ បុព្ពេនិវាសចេតោបរិយញាណានិបិ អតីតារម្មណានិ ហោន្តិ, អថ ខោ តេសំ បុព្ពេនិវាសញាណស្ស អតីតក្ខន្ធា ខន្ធបដិពទ្ធញ្ច កិញ្ចិ អនារម្មណំ នាម នត្ថិ. តញ្ហិ អតីតក្ខន្ធខន្ធបដិពទ្ធេសុ ធម្មេសុ សព្វញ្ញុតញ្ញាណសទិសគតិកំ ហោតិ. ចេតោបរិយញាណស្ស ច សត្តទិវសព្ភន្តរាតីតំ ចិត្តមេវ អារម្មណំ. តញ្ហិ អញ្ញំ ខន្ធំ វា ខន្ធបដិពទ្ធំ វា ន ជានាតិ, មគ្គសម្បយុត្តចិត្តារម្មណត្តា បន បរិយាយតោ មគ្គារម្មណន្តិ វុត្តំ. យថាកម្មូបគញាណស្ស ច អតីតចេតនាមត្តមេវារម្មណន្តិ. អយំ វិសេសោ វេទិតព្វោ. អយមេត្ថ អដ្ឋកថានយោ. យស្មា បន "កុសលា ខន្ធា ឥទ្ធិវិធញាណស្ស ចេតោបរិយញាណស្ស បុព្ពេនិវាសានុស្សតិញាណស្ស យថាកម្មូបគញាណស្ស អនាគតំសញាណស្ស អារម្មណបច្ចយេន បច្ចយោ"តិ (បដ្ឋា. ១.១.៤០៤) បដ្ឋានេ វុត្តំ, តស្មា ចត្តារោបិ ខន្ធា ចេតោបរិយញាណយថាកម្មូបគញាណានំ អារម្មណំ ហោន្តិ. តត្រាបិ យថាកម្មូបគញាណស្ស កុសលាកុសលា ឯវាតិ.

‘ᨴᩥᨻ᩠ᨻᨧᨠ᩠ᨡᩩᨬᩣᨱᨴ᩠ᩅᨿᩴ’ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩅᨱ᩠ᨱᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨲ᩠ᨲᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨾᩮᩅ᪨ ᩋᨶᩣᨣᨲᩴᩈᨬᩣᨱᨴ᩠ᩅᨿᩴ ᩋᨶᩣᨣᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨾᩮᩅ᪨ ᨲᨳᩣ ᩋᨶᩣᨣᨲᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᨡᨶ᩠ᨵᨸᨭᩥᨻᨴ᩠ᨵᩮᩈᩩ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩈᩩ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮᨶᩥᩅᩣᩈᨬᩣᨱᩴ ᩅᩥᨿ ᩈᨻ᩠ᨻᨬ᩠ᨬᩩᨲᨬ᩠ᨬᩣᨱᩈᨾᩣᨲᩥᨠᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩣᨸᩥ ᨧᩮᨲᩮᩣᨸᩁᩥᨿᨬᩣᨱᨾ᩠ᨸᩥ ᩋᨶᩣᨣᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᩴ ᨸᨶ ᩈᨲ᩠ᨲᨴᩥᩅᩈᨻ᩠ᨽᨶ᩠ᨲᩁᩮ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨶᨠᨧᩥᨲ᩠ᨲᨾᩮᩅ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩍᨴᩴ ᩋᨶᩣᨣᨲᩮ ᨠᨸ᩠ᨸᩈᨲᩈᩉᩔᩮ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨶᨠᨧᩥᨲ᩠ᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᨡᨶ᩠ᨵᩮᨸᩥ ᨡᨶ᩠ᨵᨸᨭᩥᨻᨴ᩠ᨵᩮᨸᩥ᪨ ᩁᩪᨸᩣᩅᨧᩁᨲᩥᨠᨧᨲᩩᨠ᩠ᨠᨩ᩠ᨫᩣᨶᩣᨴᩦᨶᩥ ᩋᨲᩦᨲᩣᨶᩣᨣᨲᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮᩈᩩ ᩑᨠᨾ᩠ᨸᩥ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽ ᩋᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨲᩮᩣ ᩑᨠᨶ᩠ᨲᨶᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣᨶᩮᩅᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣᨶᩥ᪨

᪁᪃᪂᪃᪨ ᩋᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩥᨠᩮ ᩋᨶᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᨻᨴ᩠ᨵᩁᩪᨸᨬ᩠ᨧ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᨻᩉᩥᨴ᩠ᨵᩣᨲᩥ ᩍᨴᩴ ᨿᨳᩣ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᨻᨴ᩠ᨵᩴ ᨸᩁᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᩮ ᨻᩉᩥᨴ᩠ᨵᩣᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨾᩣᨶᨾ᩠ᨸᩥ ᨲᩔ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᨸᩁᩥᨿᩣᨸᨶ᩠ᨶᨲ᩠ᨲᩣ ᨶᩥᨿᨠᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩍᨴᩴ ᨶ ᨠᩮᨶᨧᩥ ᨸᩁᩥᨿᩣᨿᩮᨶ ᩋᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᨶᩥᨿᨠᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᨸᩁᩥᨿᩣᨿᩔ ᩋᨽᩣᩅᩮᨶ ᨻᩉᩥᨴ᩠ᨵᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨶ ᨶᩥᨿᨠᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᨾᨲ᩠ᨲᩔ ᩋᩈᨾ᩠ᨽᩅᨲᩮᩣ᪨ ᨶᩥᨿᨠᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᨾᨲ᩠ᨲᩔ ᨸᨶ ᩋᩈᨾ᩠ᨽᩅᨾᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿ ᩋᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨲ᩠ᨲᩥᨠᩮ ᨻᩉᩥᨴ᩠ᨵᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨲᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᩋᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᨵᨾ᩠ᨾᩣᨸᨣᨾᨾᨲ᩠ᨲᨲᩮᩣ ᨧ ᩋᩣᨠᩥᨬ᩠ᨧᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᨶᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩔ ᩋᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᨽᩣᩅᨾ᩠ᨸᩥ ᨻᩉᩥᨴ᩠ᨵᩣᨽᩣᩅᨾ᩠ᨸᩥ ᩋᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᨻᩉᩥᨴ᩠ᨵᩣᨽᩣᩅᨾ᩠ᨸᩥ ᩋᨶᨶᩩᨩᩣᨶᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩣᨠᩥᨬ᩠ᨧᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᨶᩴ ᨶ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩴ ᩋᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨶ᩠ᨲᩥᨸᩦᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨶ ᨠᩮᩅᩃᩴ ᨲᨴᩮᩅ ᨶᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ, ᨲᩔ ᨸᨶ ᩋᩣᩅᨩ᩠ᨩᨶᨾ᩠ᨸᩥ, ᩏᨸᨧᩣᩁᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥᨸᩥ, ᨲᩔᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩔ ᨸᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᨱᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥᨸᩥ, ᨲᩮᩈᨬ᩠ᨧ ᩋᩔᩣᨴᨶᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᩋᨠᩩᩈᩃᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥᨸᩥ ᨶᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣᨶᩮᩅᩣᨲᩥ᪨ ᨲᩣᨶᩥ ᨸᨶ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩮᩅ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩅᩥᩈᩩᩴ ᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ᪨ ᨠᨳᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩮᩅ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ? ᩑᨲ᩠ᨳ ᩉᩥ ᩋᩣᨠᩥᨬ᩠ᨧᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᨶᩴ, ᨿᨬ᩠ᨧ ᨲᩔ ᨸᩩᩁᩮᨧᩣᩁᩥᨠᩴ ᩋᩣᩅᨩ᩠ᨩᨶᩮᩣᨸᨧᩣᩁᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩴ, ᨲᩮᨶ ᩈᩉ ᩑᨠᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨽᩅᩮᨿ᩠ᨿ᪨ ᨲᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᩋᨲᩦᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨲ᩠ᨲᩥᨠᩮ ‘ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᨠᩩᩈᩃᩴ, ᩋᨠᩩᩈᩃᩴ, ᨠᩥᩁᩥᨿᨲᩮᩣ ᨶᩅ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩣ, ᩁᩪᨸᩣᩅᨧᩁᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᨩ᩠ᨫᩣᨶ’ᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩑᨲᩮᩈᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩣᨶᩴ ‘ᩈᩥᨿᩣ ᨶ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩣ ᩋᨲᩦᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣᨲᩥᨸᩦ’ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᨶᨿᩮᨶ ᨶᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨽᩣᩅᩔ ᩋᨶᩩᨬ᩠ᨬᩣᨲᨲ᩠ᨲᩣ, ᩋᩣᨠᩥᨬ᩠ᨧᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᨶᩔ ᨧ ‘ᩋᩣᨠᩥᨬ᩠ᨧᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᨶᩴ, ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᩣ ᩋᨸᩁᩥᨿᩣᨸᨶ᩠ᨶᩣ, ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᨧ ᩈᩣᨾᨬ᩠ᨬᨹᩃᩣᨶᩥ, ᩍᨾᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨶ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩣ ᩋᨲᩦᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣᨲᩥᨸᩦ’ᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᩑᨠᨶ᩠ᨲᩮᨶ ᨶᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨲ᩠ᨲᩅᨧᨶᨲᩮᩣ ᨶᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩍᨴᩣᨶᩥ ᨲᩴ ᩋᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨲ᩠ᨲᩥᨠᩮ ᩑᨠᨾ᩠ᨸᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨿᩣᨲᩥ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᨲᩮᨶ ᩈᩉ ᩑᨠᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨠᨾ᩠ᨸᩥ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᨠᩩᩈᩃᩣᨴᩦᨶᩴ ᨶᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨲᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩍᨴᩣᨶᩥᨸᩥ ᨲᩮᩈᩴ ᨶᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨠᩴ ᨴᩦᨸᩮᨲᩥ᪨ ᨠᩮᩣ ᩉᩥ ᨲᩮᨶ ᩈᩉ ᩑᨠᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣᨶᩴ ᨶᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨽᩣᩅᩮ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᩣᨿᩮᩣᨲᩥ ? ᩑᩅᩴ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮ ‘ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩮᩅ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩦ’ᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣᨶᩥ᪨ ᩈᩮᩈᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᩋᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨲ᩠ᨲᩥᨠᩮ ᨸᩣᩊᩥᨲᩮᩣ ᩏᨲ᩠ᨲᩣᨶᨾᩮᩅ᪨

ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩅᩥᨽᩣᨣᩮ ᨸᨶ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨬ᩠ᨧᩣᨿᨲᨶᩴ ᨶᩮᩅᩈᨬ᩠ᨬᩣᨶᩣᩈᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩍᨾᩮᩈᩴ ᨲᩣᩅ ᨠᩩᩈᩃᩅᩥᨸᩣᨠᨠᩥᩁᩥᨿᩅᩈᩮᨶ ᨨᨶ᩠ᨶᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩣᨶᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩴ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩥᨾᩈᨾᩣᨸᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨲᩮᩣ ᩋᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨲᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨧ ᨠᩥᩁᩥᨿᩋᩣᨠᩣᩈᩣᨶᨬ᩠ᨧᩣᨿᨲᨶᩴ ᨠᩥᩁᩥᨿᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨬ᩠ᨧᩣᨿᨲᨶᩔᩮᩅ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨶ ᩍᨲᩁᩔ᪨ ᨠᩈ᩠ᨾᩣ? ᩋᩣᨠᩣᩈᩣᨶᨬ᩠ᨧᩣᨿᨲᨶᨠᩥᩁᩥᨿᩈᨾᨦ᩠ᨣᩥᨶᩮᩣ ᨠᩩᩈᩃᩔ ᩅᩣ ᩅᩥᨸᩣᨠᩔ ᩅᩣ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨬ᩠ᨧᩣᨿᨲᨶᩔ ᩋᨽᩣᩅᨲᩮᩣ᪨ ᨠᩩᩈᩃᩴ ᨸᨶ ᨠᩩᩈᩃᩅᩥᨸᩣᨠᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨶᩴ ᨲᩥᨱ᩠ᨱᨾ᩠ᨸᩥ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨠᩈ᩠ᨾᩣ? ᩋᩣᨠᩣᩈᩣᨶᨬ᩠ᨧᩣᨿᨲᨶᨠᩩᩈᩃᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨮᩥᨲᩔ ᨲᨲᩮᩣ ᩏᨴ᩠ᨵᩴ ᨲᩥᩅᩥᨵᩔᩣᨸᩥ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨬ᩠ᨧᩣᨿᨲᨶᩔ ᩏᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᩈᨾ᩠ᨽᩅᨲᩮᩣ᪨ ᩅᩥᨸᩣᨠᩴ ᨸᨶ ᨶ ᨠᩔᨧᩥ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨠᩈ᩠ᨾᩣ? ᩅᩥᨸᩣᨠᨲᩮᩣ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᩋᨽᩥᨶᩦᩉᩣᩁᩣᩈᨾ᩠ᨽᩅᨲᩮᩣ᪨ ᨶᩮᩅᩈᨬ᩠ᨬᩣᨶᩣᩈᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᨶᩔ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨠᩁᨱᩮᨸᩥ ᩑᩈᩮᩅ ᨶᨿᩮᩣ᪨

រូបាចចរត្តិកចតុក្កជ្ឈានានីតំ សទេព្ពសម្បិ និយកជ្ឈត្តតោ ពាហិទ្ធាការេចត ពាហិទ្ធាភូតានិ បចេចិកសិណានីតិ អារព្ភ បចត្តិតោ ពាហិទ្ធារម្មណតា ចេទិតព្ពា។

សពេ្ពច កាមាចចរា កុសលាកុសលាព្យាកតា ឆម្មា, រូបាចចរំ ចតុត្ថំ ឈានត្តំ ឧត្តំ កុសលតោ តាច ចត្តារោ ញាណសម្បយុត្តចិត្តុប្បាទា អត្តនោ ចត្ថានីតិ បច្ចេចក្ខត្តស្ស អជ្ឈត្តារម្មណា, បរេសំ ចត្ថានីបច្ចេចក្ខេណ បណ្ណត្តិនិទ្ទានបច្ចេចក្ខេណ ច ពាហិទ្ធារម្មណា, ចតុកាលចេលត អជ្ឈត្តពាហិទ្ធារម្មណា។ ញាណចិប្បយុត្តេសុបិ ឧសេច តយោ។ កេចលញ្ហិតេសំ និទ្ទានបច្ចេចក្ខណំ តត្ថិ។ អកុសលតោ ចត្តារោ ទិដ្ឋិសម្បយុត្តចិត្តុប្បាទា អត្តនោ ចត្ថានីតំ អស្សាទេនាភិនន្ទនបរាមាសកាលេ អជ្ឈត្តារម្មណា, បរេសំ ចត្ថានីសុ ចេច អនិន្ទ្រិយពទ្ធរូបកសិណានីសុ ច តចេច បចត្តិកាលេ ពាហិទ្ធារម្មណា, ចតុកាលចេលត អជ្ឈត្តពាហិទ្ធារម្មណា។ ទិដ្ឋិចិប្បយុត្តេសុបិ ឧសេច តយោ។ កេចលញ្ហិតេសំ បរាមាសកាលោ តត្ថិ។ ឆ្ពេបិ បដិឃសម្បយុត្តា អត្តនោ ចត្ថានីសុ ទោមនស្សិតស្ស អជ្ឈត្តារម្មណា, បរេសំ ចត្ថានីសុ ចេច អនិន្ទ្រិយពទ្ធរូបបណ្ណត្តីសុ ច ពាហិទ្ធារម្មណា, ចតុកាលចេលត អជ្ឈត្តពាហិទ្ធារម្មណា។ ចិចិកិច្ឆុទ្ធច្ចសម្បយុត្តានម្បិ ចុត្តបការេសុ ឆម្មេសុ ចិចិកិច្ឆនចសេនតការចចលេត បចត្តំ អជ្ឈត្តាទិអារម្មណតា ចេទិតព្ពា។

ទ្វិបញ្ចចិញ្ញាណានិ, តិស្សោ ច មនោធាតុយោតិ, ឥមេ តេរស ចិត្តុប្បាទា អត្តនោ រូបាទីនិ អារព្ភ បចត្តំ អជ្ឈត្តារម្មណា, បរេសំ រូបាទីសុ បចត្តា ពាហិទ្ធារម្មណា, ចតុកាលចេលត អជ្ឈត្តពាហិទ្ធារម្មណា។ សោមនស្សសហគតអហេតុកចិបាកមនោចិញ្ញាណធាតុ បញ្ចទ្វារេ សន្តីរណតទារម្មណចសេន អត្តនោ បញ្ច រូបាទិធម្មេ, មនោទ្វារេ តទារម្មណចសេនេច អជ្ឈត្តំ អជ្ឈត្តិកេ កាមាចចរធម្មេ អារព្ភ បចត្តិយំ អជ្ឈត្តារម្មណា, បរេសំ ធម្មេសុ បចត្តមានា ពាហិទ្ធារម្មណា, ចុកាលចេលត អជ្ឈត្តពាហិទ្ធារម្មណា។ ចុទេបក្ខាសហគតចិបាកាហេតុកមនោចិញ្ញាណធាតុទ្វយេបិ ឧសេច តយោ។ កេចលំ បនេតា សុកតិយំ ទុក្កតិយញ្ច បដិសន្ធិកចចចុតិចសេនតាបិ អជ្ឈត្តានីកេចសុ ករេយ្យានីសុ បចត្តន្តិ។

អដ្ឋ មហាចិបាកចិត្តានិបិ តាចេសមេច ទ្វិន្នំ សមានគតិកានិ។ កេចលំ បនេតានិ សន្តីរណចសេន ន បចត្តន្តិ។ បដិសន្ធិកចចចុតិចសេនេច ឧតានិ សុកតិយំយេច បចត្តន្តិ។ សោមនស្សសហគតាហេតុកកិរិយា បញ្ចទ្វារេ អត្តនោ រូបានីនិ អារព្ភ បហដ្ឋាការករណចសេន បចត្តិយំ អជ្ឈត្តារម្មណា, បរេសំ រូបាទីសុ បចត្តា ពាហិទ្ធារម្មណា។ យនោទ្វារេ តេធាកតស្ស ចោនិបិលយានចយឈចេចរាចគណច្បតាបចនានីការេសុ អត្តនា កតកិរិយំ បច្ចេចក្ខត្តស្ស ហសិតុប្បាទចសេន បចត្តា អជ្ឈត្តារម្មណា។

យស្មិំ កាលេ ចេចិយា សត្តតិយមានត្តស្ស សុយតយាលិការស្សាតិ ឧចយានីតំ កិរិយាករណំ អារព្ភ បចត្តិកាលេ ពាហិទ្ធារម្មណា។ ឧកាលចេលត អជ្ឈត្តពាហិទ្ធារម្មណា។ ឧចបក្ខាសហគតកិរិយាហេតុកមនោចិញ្ញាណធាតុ បញ្ចទ្វារេ ចោដ្ឋព្ពនចសេន មនោទ្វារេ ច អាចជ្ជនចសេន បចត្តិយំ អជ្ឈត្តានិអារម្មណា។ អដ្ឋ មហាកិរិយា កុសលចិត្តគតិកា ឧច។ កេចលញ្ហិតា ចិណាសចាតំ ឧប្បជ្ជន្តិ, កុសលានិ សេក្ខបុថុជ្ជនានន្តិ ឧត្តកចេយចចត្ត នានាករណំ។

វុត្តប្បការេន រូបាវចរចតុត្ថជ្ឈានេ សព្វត្ថបាទកចតុត្ថេតិ បច្ឆា ឥមានាតិ ឥមស្មិំ តិកេ ឆក្កានំ លក្ខិតំ វុត្តាតិ ហិ កសិណបណ្ណត្តិនិមិត្តារម្មណត្តា ពហិទ្ធារម្មណាតិ។

‘ឥទ្ធិវិធញាណំ’ កាយវសេន ចិត្តំ, ចិត្តវសេន វា កាយំ បរិណាមនកាលេ អត្តនោ កុមារកវណ្ណាទិនិម្មានកាលេ ច សកាយចិត្តានំ អារម្មណករណតោ អជ្ឈត្តារម្មណំ, ពហិទ្ធា ហត្ថិអស្សាទិទស្សនកាលេ ពហិទ្ធារម្មណំ, កាលេន អជ្ឈត្តំ កាលេន ពហិទ្ធា, បវត្តិយំ អជ្ឈត្តពហិទ្ធារម្មណំ។

‘ទិព្វសោតញាណំ’ អត្តនោ កុច្ឆិសទ្ទសវនកាលេ អជ្ឈត្តារម្មណំ, បរេសំ សទ្ទសវនកាលេ ពហិទ្ធារម្មណំ, ឧភយវសេន អជ្ឈត្តពហិទ្ធារម្មណំ។ ‘ចេតោបរិយញាណំ’ បរេសំ ចិត្តារម្មណតោ ពហិទ្ធារម្មណមេវ។ អត្តនោ ចិត្តជាននេ បន តេន បយោជនំ នត្ថិ។ ‘បុព្ពេនិវាសញាណំ’ អត្តនោ ខន្ធានុស្សរណកាលេ អជ្ឈត្តារម្មណំ, បរស្ស ខន្ធេ, អនិន្ទ្រិយពទ្ធរូបំ, តិស្សា ច បណ្ណត្តិយោ អនុស្សរណតោ ពហិទ្ធារម្មណំ, ឧភយវសេន អជ្ឈត្តពហិទ្ធារម្មណំ។

‘ទិព្វចក្ខុញាណំ’ អត្តនោ កុច្ឆិគតាទិរូបទស្សនកាលេ អជ្ឈត្តារម្មណំ, អវសេសរូបទស្សនកាលេ ពហិទ្ធារម្មណំ, ឧភយវសេន អជ្ឈត្តពហិទ្ធារម្មណំ។ ‘អនាគតំសញាណំ’ អត្តនោ អនាគតក្ខន្ធានុស្សរណកាលេ អជ្ឈត្តារម្មណំ, បរស្ស អនាគតក្ខន្ធេ វា អនិន្ទ្រិយពទ្ធស្ស វា រូបស្ស អនុស្សរណកាលេ ពហិទ្ធារម្មណំ, ឧភយវសេន អជ្ឈត្តពហិទ្ធារម្មណំ។ អាកិញ្ចញ្ញាយតនស្ស នវត្តព្វារម្មណតាយ ការណំ ហេដ្ឋា វុត្តមេវ។

ទុកអត្ថុទ្ធារវណ្ណនា

១៣៣១. ហេតុគោច្ឆកនិទ្ទេសេ តយោ កុសលហេតូតិអាទិនា នយេន ហេតូ ទស្សេត្វា បុន តេសំ ឧប្បត្តិដ្ឋានតោ ទស្សេតុំ ចតូសុ ភូមីសុ កុសលេសុ ឧប្បជ្ជន្តីតិអាទិ វុត្តំ។ ឥមិនា ឧបាយេន សេសគោច្ឆកេសុបិ ទេសនានយោ វេទិតព្វោ។

១៣៤៦. យត្ថ ទ្វេ តយោ អាសវា ឯកតោ ឧប្បជ្ជន្តីតិ ឯត្ថ វិចិនេន អាសវានំ ឯកតោ ឧប្បត្តិ វេទិតព្វា។ តត្ថ ចតូសុ ទិដ្ឋិវិប្បយុត្តេសុ អវិជ្ជាសវេន, ទិដ្ឋិសម្បយុត្តេសុ ទិដ្ឋាសវអវិជ្ជាសវេហិ សទ្ធឹ កាមាសវោ ទុវិធេន ឯកតោ ឧប្បជ្ជតិ។ ភវាសវោ ចតូសុ ទិដ្ឋិវិប្បយុត្តេសុ អវិជ្ជាសវេន សទ្ធឹ ឯកធាវ ឯកតោ ឧប្បជ្ជតិ។ យថា ចេត្ថ ឯវំ យត្ថ ទ្វេ តីណិ សំយោជនានិ ឯកតោ ឧប្បជ្ជន្តីតិ ឯត្ថាបិ សំយោជនានំ ឧប្បត្តិ ឯកតោ ទសធា ភវេ។ តត្ថ កាមរាគោ ចតុធា ឯកតោ ឧប្បជ្ជតិ, បដិឃោ តិធា, មានោ ឯកធា។ តថា វិចិកិច្ឆា ចេវ ភវរាគោ ច។ កថំ? កាមរាគោ តាវ មានសំយោជនអវិជ្ជាសំយោជនេហិ ចេវ, ទិដ្ឋិសំយោជនអវិជ្ជាសំយោជនេហិ ច, សីលព្វតបរាមាសអវិជ្ជាសំយោជនេហិ ច, អវិជ្ជាសំយោជនមត្តេន ច សទ្ធឹ ឯវំ ចតុធា ឯកតោ ឧប្បជ្ជតិ។ បដិឃោ បន ឥស្សាសំយោជនអវិជ្ជាសំយោជនេហិ ចេវ, មច្ឆរិយសំយោជនអវិជ្ជាសំយោជនេហិ ច, អវិជ្ជាសំយោជនមត្តេន ច សទ្ធឹ ឯវំ

ᨲᩥᨵᩣ ᨴᩩᨠᨲᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᨾᩣᨶᩮᩣ ᨠᩣᨾᩁᩣᨣᩣᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᩈᩴᨿᩮᩣᨩᨶᩮᩉᩥ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᩑᨠᨵᩣᩅ ᨴᩩᨠᨲᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ ᪨ ᨲᨳᩣ ᩅᩥᨧᩥᨠᩥᨧ᩠ᨨᩣ᪨ ᩈᩣ ᩉᩥ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᩈᩴᨿᩮᩣᨩᨶᩮᨶ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᩑᨠᨵᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᨠᩣᨾᩁᩣᨣᩮᩣᨸᩥ ᩑᩈᩮᩅ ᨶᨿᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩑᩅᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᨲᩦᨱᩥ ᩈᩴᨿᩮᩣᨩᨶᩣᨶᩥ ᨴᩩᨠᨲᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ᪨

᪑᪓᪑᪑᪨ ᨿᩴ ᨸᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᨶᩦᩅᩁᨱᨣᩮᩣᨧ᩠ᨨᨠᩮ ᨿᨲ᩠ᨳ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᨲᩦᨱᩥ ᨶᩦᩅᩁᨱᩣᨶᩥ ᨴᩩᨠᨲᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨲᨲ᩠ᨳᩣᨸᩥ ᩋᨭ᩠ᨮᩈᩩ ᨶᩦᩅᩁᨱᩣᨶᩴ ᨴᩩᨠᨲᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᩑᨲᩮᩈᩩ ᩉᩥ ᨠᩣᨾᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨴᩮᩣ ᨴ᩠ᩅᩥᨵᩣ ᨴᩩᨠᨲᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᨻ᩠ᨿᩣᨸᩣᨴᩮᩣ ᨧᨲᩩᨵᩣ, ᩏᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩴ ᩑᨠᨵᩣ᪨ ᨲᨳᩣ ᩅᩥᨧᩥᨠᩥᨧ᩠ᨨᩣ᪨ ᨠᨳᩴ? ᨠᩣᨾᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨴᩮᩣ ᨲᩣᩅ ᩋᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩥᨠᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᩏᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᨶᩦᩅᩁᨱᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨶᩦᩅᩁᨱᩮᩉᩥ, ᩈᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩥᨠᩮᩈᩩ ᨳᩥᨶᨾᩥᨴ᩠ᨵᩏᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨶᩦᩅᩁᨱᩮᩉᩥ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨴ᩠ᩅᩥᨵᩣ ᨴᩩᨠᨲᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᨿᩴ ᨸᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᨲᩦᨱᩦᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨲᩴ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩥᨾᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᩅᩈᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨧᨲᩩᨵᩣᨸᩥ ᨴᩩᨠᨲᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩦᨲᩥ ᩅᨧᨶᩴ ᨿᩩᨩ᩠ᨩᨲᩥ ᩑᩅ᪨ ᨻ᩠ᨿᩣᨸᩣᨴᩮᩣ ᨸᨶ ᩋᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩥᨠᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮ ᩏᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨶᩦᩅᩁᨱᩮᩉᩥ, ᩈᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩥᨠᩮ ᨳᩥᨶᨾᩥᨴ᩠ᨵᩏᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨶᩦᩅᩁᨱᩮᩉᩥ, ᩋᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩥᨠᩮ ᩑᩅ ᩏᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᨠᩩᨠ᩠ᨠᩩᨧ᩠ᨧᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨶᩦᩅᩁᨱᩮᩉᩥ, ᩈᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩥᨠᩮ ᩑᩅ ᨳᩥᨶᨾᩥᨴ᩠ᨵᩏᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᨠᩩᨠ᩠ᨠᩩᨧ᩠ᨧᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨶᩦᩅᩁᨱᩮᩉᩥ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨧᨲᩩᨵᩣ ᨴᩩᨠᨲᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᩏᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩴ ᨸᨶ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨶᩦᩅᩁᨱᩮᨶ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᩑᨠᨵᩣᩅ ᨴᩩᨠᨲᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᩅᩥᨧᩥᨠᩥᨧ᩠ᨨᩩᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨶᩦᩅᩁᨱᩮᩉᩥ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᩑᨠᨵᩣᩅ ᨴᩩᨠᨲᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨

᪑᪓᪒᪒᪨ ᨿᨾ᩠ᨸᩥᨴᩴ ᨠᩥᩃᩮᩈᨣᩮᩣᨧ᩠ᨨᨠᩮ ᨿᨲ᩠ᨳ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᨲᨿᩮᩣ ᨠᩥᩃᩮᩈᩣ ᨴᩩᨠᨲᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨲᨲ᩠ᨳ 'ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᨠᩥᩃᩮᩈᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩮᩉᩥ, ᨲᨿᩮᩣ ᨧ ᨠᩥᩃᩮᩈᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩮᩉᩥ ᨠᩥᩃᩮᩈᩮᩉᩥ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᩈᨾ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩦ'ᨲᩥ ᩑᩅᨾᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᨠᩈ᩠ᨾᩣ? ᨴ᩠ᩅᩥᨶ᩠ᨶᩴ ᨲᩥᨱ᩠ᨱᩴᨿᩮᩅ ᩅᩣ ᨴᩩᨠᨲᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩋᩈᨾ᩠ᨽᩅᨲᩮᩣ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨴᩈᨵᩣ ᨠᩥᩃᩮᩈᩣᨶᩴ ᨴᩩᨠᨲᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩉᩥ ᩃᩮᩣᨽᩮᩣ ᨨᨵᩣ ᨴᩩᨠᨲᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᨸᨭᩥᨥᩮᩣ ᨴ᩠ᩅᩥᨵᩣ᪨ ᨲᨳᩣ ᨾᩮᩣᩉᩮᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᨠᨳᩴ? ᩃᩮᩣᨽᩮᩣ ᨲᩣᩅ ᩋᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩥᨠᩮ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩅᩥᨸ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᨾᩮᩣᩉᩩᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩋᩉᩥᩁᩥᨠᩣᨶᩮᩣᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᩮᩉᩥ, ᩈᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩥᨠᩮ ᨾᩮᩣᩉᨳᩥᨶᩩᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩋᩉᩥᩁᩥᨠᩣᨶᩮᩣᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᩮᩉᩥ, ᩋᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩥᨠᩮ ᩑᩅ ᨾᩮᩣᩉᨾᩣᨶᩩᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩣᩉᩥᩁᩥᨠᩣᨶᩮᩣᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᩮᩉᩥ , ᩈᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩥᨠᩮ ᩑᩅ ᨾᩮᩣᩉᨾᩣᨶᨳᩥᨶᩩᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩋᩉᩥᩁᩥᨠᩣᨶᩮᩣᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᩮᩉᩥ, ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᨸᨶ ᩋᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩥᨠᩮ ᨾᩮᩣᩉᩩᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩋᩉᩥᩁᩥᨠᩣᨶᩮᩣᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᩮᩉᩥ, ᩈᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩥᨠᩮ ᨾᩮᩣᩉᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨳᩥᨶᩩᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩋᩉᩥᩁᩥᨠᩣᨶᩮᩣᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᩮᩉᩥ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨨᨵᩣ ᨴᩩᨠᨲᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨

ᨸᨭᩥᨥᩮᩣ ᨸᨶ ᩋᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩥᨠᩮ ᨾᩮᩣᩉᩩᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩋᩉᩥᩁᩥᨠᩣᨶᩮᩣᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᩮᩉᩥ, ᩈᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩥᨠᩮ ᨾᩮᩣᩉᨳᩥᨶᩩᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩋᩉᩥᩁᩥᨠᩣᨶᩮᩣᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᩮᩉᩥ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨴ᩠ᩅᩥᨵᩣ ᨴᩩᨠᨲᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᨾᩮᩣᩉᩮᩣ ᨸᨶ ᩅᩥᨧᩥᨠᩥᨧ᩠ᨨᩣᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᩅᩥᨧᩥᨠᩥᨧ᩠ᨨᩩᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩋᩉᩥᩁᩥᨠᩣᨶᩮᩣᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᩮᩉᩥ, ᩏᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᩏᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩋᩉᩥᩁᩥᨠᩣᨶᩮᩣᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᩮᩉᩥ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨴ᩠ᩅᩥᨵᩣ ᨴᩩᨠᨲᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᩈᩮᩈᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳ ᩏᨲ᩠ᨲᩣᨶᨲ᩠ᨳᨾᩮᩅᩣᨲᩥ᪨

ᩋᨭ᩠ᨮᩈᩣᩃᩥᨶᩥᨿᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩈᨦ᩠ᨣᩉᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨿ

ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨠᨱ᩠ᨯᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

ᨶᩥᨣᨾᨶᨠᨳᩣ

ឲត្តាចតា ច –

ជិត្វា ទ្វុបញ្ញា ភិក្ខុបំ, អត្ថទ្ធាទំ យភោភាទយំ;

ឃំ លោកភាគោ ការេខត្តា, ខេខរសិ ឆយុរក្ខាហិ៍

អកិឆយុស្ស រក្ខឃ្យោ ឆយុ អភចរេររតា;

ឩតាឃ តស្សា អារទ្ធា, ឃា យឃា អត្តចល្លភា៍

អភាក្យលិភយត្តាតំ, រយុក្ខា អដ្ឋ រាលិភី;

ញ្ញតិ ភាយេភ រា ឲរា, រក្ខិដ្ឋាភយុបិរតា៍

ឲក្ខភចត្តាលឹរាឃ, បិញ្ញឃា ការចារតា;

ជិទ្ធិតត្តំ ឆយុស្ស, ភិដ្ឋារបត្តភ ចំ យឃា៍

ឃំ បត្តំ ក្យរលំ តស្ស, អាត្យការចភ បិហិភោ;

រត្ថា រត្ថយុទាឌស្ស, ឌាត្វា ឆយុំ ស្យលាចហំ៍

បិប្យលាត្ត ចិស្យទ្ធាឃ, ស្យលាឃ បឌិបត្តិឃា;

អរាភយភ្យបិឃាឃំ, ភិទ្ធាភស្យលយ្យត្តយំ៍

ជិទំ តិដ្ឋត្យ រទ្ធយុា, ឆយុ ហោត្តា ររាទចា;

សេដ្ឋាបិ សត្តា ការេលត, សព្វា ភេទោ បចស្សាត្យ៍

ឃឆា ទក្លិស្យ ពេបិទាណា, ស្យុទាឌាតោ ពតេឆចិយំ;

ទាឌា ទក្លុត្យ ឆតេយ្ចុត, អត្តតោច បឌំ បឌត្តិ៍

បទេយចិស្យុទ្ធសទ្ធាព្យុទ្ធិចិទិឃបជំយល្លិទេពត ឃឹលិចាទេដ្ឋចយទ្ធចាឌិក្យណសយុគឃសយុគិទេពត សកសយឃសយឃត្តទកហតន្លោកាហណសយទេត្ធត បញ្ញាទេចឃ្យត្តិឃសយត្តាកេពត ពិបិដកបទិឃត្តិប្យកេដេ សាដ្ឋកេឆ សត្តុសាសេត អប្យជិហពតោណប្យការេចត យហាទេចឃ្យាកទេណត កទណសយ្យត្តិឌតិពស្យុលចិតិក្កុពយឆ្យទេទាឌារចចតលិចល្លឃ្យុទេត្តត ឃ្យុត្តយ្យុត្តចាឌិតា ចាឌឹចទេត យហាកចិតា បកិត្តបជិ សម្តិគាបទិចាទេ លឡអតិញ្ញាឌិប្យកេឌក្យណបជំយល្លិទេព ក្ខត្តទិយតុស្យឆេម្ច ស្យប្យពិដ្ឋិពព្យុឌ្ឌិតំ ឆេទចំសប្យឌឹបិតំ ឆេទាតំ យហាចិហារចាឃឹតំ ចំសាលក្កាទក្ខេពត ចិប្យុលចិស្យុទ្ធព្យុទ្ធិតា ព្យុទ្ធឈោសេឃាពិ កទ្ធហិ កហិពតាយឆេឃ្យេត ឆេទេត កពា អឃំ អដ្ឋសាលិតឹ តាយ ឆប្ទុសក្ខហដ្ឋកឆា៍

ពាច ពិដ្ឋព្យ លេិកស្ទិ, លេិកតិត្ធទេណឃិតំ;

ឌេស្យត្តិ ក្យលប្យត្តាតំ, តឃំ បញ្ញាចិស្យុទ្ធិឃា៍

ឃាច ‘ព្យុទ្ធោ’ពិ តាយប្យិ, ស្យុទ្ធចិត្តស្យ ពាឌិតោ;

លេិកប្យិ ឝេិលោកឌេដ្ឋស្យ, បចត្តពិ យហេឃិតោពិ៍

អដ្ឋសាលិតឹ តាយ

ឆប្ទុសក្ខហ-អដ្ឋកឆា តិដ្ឋិពា៍